

SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 20.01.2014

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus/ EL-H	3
2 § Työjärjestyksen hyväksyminen/ EL-H	4
3 § Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ EL-H	5
4 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ EL-H	6
5 § Kuntalain 51 §:n ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ EL-H	7
6 § Tiedoksi merkittävät asiat/ EL-H	9
7 § Päivähoidon asiakasmaksuista päättäminen 1.8.2014 alkaen/ EL-H	10
Varhaiskasvatuksen maksutaulukko	12
8 § Lakisääteisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kohdennettu avustaminen vuonna 2014/ EL-H	16
Yhteenveto aamu- ja iltapäivätoiminnan kevään 2014 avustuslaskelmasta	18
9 § Pähkinärinteen kirjaston sekä nuoriso- ja iltapäivätoiminnan tilojen suunnittelu/ EL-H	20
10 § Suomenkielisen perusopetuksen seitsemänsien vuosiluokkien enimmäisoppilasmäärät kouluittain lukuvuonna 2014 - 2015/ IK	23
Aluepäälliköiden esitykset suomenkielisen perusopetuksen seitsemänsien vuosiluokkien enimmäisoppilasmääräksi lukuvuonna 2014 - 2015	25
11 § Lausunnon antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle erityisen tuen päätöksestä tehtyä valitusta koskien/ IK	26
12 § Perusopetuksen virkojen nimikkeiden muuttaminen 1.8.2014 alkaen/ IK	27
13 § Päätös oikaisuvaatimuksiin virkojen täyttämistä koskevista Vantaan ammattiopisto Varian rehtorin päätöksistä/ PYK	29
14 § Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat/ SA-V	30
Hämevaaran toimintayksikkö - Vasu	32
Jönsaksen toimintayksikkö - Vasu	48
Kivistön toimintayksikkö - Vasu	72
Koskikujan toimintayksikkö - Vasu	96
Kulomäen toimintayksikkö - Vasu	116
Laajavuoren toimintayksikkö - Vasu	136
Lintukallion toimintayksikkö - Vasu	164
Louhelan toimintayksikkö - Vasu	188
Maarukan toimintayksikkö - Vasu	212
Metsikköpolun toimintayksikkö - Vasu	232
Metsolanmäen toimintayksikkö - Vasu	260
Nikinmäen toimintayksikkö - Vasu	288
Piilipuun toimintayksikkö - Vasu	308
Päiväkummun toimintayksikkö - Vasu	332
Raikupolun toimintayksikkö - Vasu	352
Rajakylän toimintayksikkö - Vasu	372
Rautpihan toimintayksikkö - Vasu	392

SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 20.01.2014

Ruokopillin toimintayksikkö - Vasu	428
Ruskeasannan toimintayksikkö - Kivitaskun vasu	456
Siimapuiston toimintayksikkö - Vasu	476
Ulrikan toimintayksikkö - Vasu	500
Vaaralan toimintayksikkö - Vasu	532
Vapaalan toimintayksikkö - Vasu	556
Variston toimintayksikkö - Vasu	576
YES toimintayksikkö - Vasu	604
Suitsikujan toimintayksikkö - Vasu	644
Ilvespuiston toimintayksikkö - Vasu	680
Ruskeasannan toimintayksikkö - Mistelin vasu	712
Havukallion toimintayksikkö - Vasu	736
Hiekkaharjun toimintayksikkö - Vasu	760
Keihäspuiston toimintayksikkö - Vasu	780
Lehdokin toimintayksikkö - Vasu	800
Patotien toimintayksikkö - Vasu	824
15 § Muut esille tulleet asiat	848
Muutoksenhakuohje 1/ Oikaisuvaatimus	849
Muutoksenhakuohje 2/ Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen	850
Muutoksenhakuohje 3/ Hallintovalitus aluehallintovirastoon	851
Muutoksenhakuohje 4/ Hallintovalitus hallinto-oikeudelle	852
Muutoksenhakuohje 5/ Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa	853
Muutoksenhakuohje 6/ Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa	854
Muutoksenhakuohje 7/ Oikaisuvaatimus-/ valituskielto	857

Opetuslautakunnan kokous

Aika 20.1.2014, klo 17:00 – 19:00

Paikka Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Lehmuskallio Paula, puheenjohtaja	poissa	Herranen Birgitta	paikalla
Sainio Jari, varapuheenjohtaja	paikalla	Turkka Seppo	
Airaksinen Seppo	paikalla	Liimatainen Reijo	
Haga Carita	paikalla	Martikainen Runa	
Haverinen Soili	poissa	Tuhkanen Carolina	paikalla
Jääskeläinen Jari	paikalla	Saunamäki Arja	
Karlsson Anette	poissa	Salminen Helvi	paikalla
Koivuniemi Jarkko	paikalla	Ahokas Jari	
Kortesalmi Marilla	paikalla klo 17:05-19:00, §§ 3-15	Nylund Rebekka	
Kärki Niilo	paikalla	Haavisto Sami	
Leppänen Janne	poissa	Nyyssönen Timo	paikalla
Norrena Vaula	paikalla	Laakso Sari	
Nummelin Jori	paikalla	Holappa Reino	
Sajaniemi Ulla	paikalla	Laitinen Ritva	
Sodhi Ranbir	paikalla	Kähärä Kaarlo	
Suvenalmi Kirsi	paikalla	Halonen Hannele	
Åstrand Riikka	poissa	Ruokonen Inkeri	paikalla
Kaupunginhallituksen edustaja		Kaupunginhallituksen varaedustaja	
Näätasaari Sinikka	paikalla	Kotila Pirkko	
Nuorisovaltuuston edustaja		Nuorisovaltuuston varaedustaja	
Manninen Virpi	poissa	Lindbohm Saara	
Muut osallistujat			Läsnä
Lehto-Häggroth Elina, apulaiskaupunginjohtaja	esittelijä §:t 1-9		paikalla
Askola-Vehviläinen Sole, varhaiskasvatuksen johtaja	esittelijä § 14		paikalla
Kalo Ilkka, perusopetuksen johtaja	esittelijä §:t 10 -12		paikalla
Lindström Berndt-Johan, ruotsinkielisten palveluiden johtaja			paikalla
Tanninen Eila, talous- ja hallintojohtaja			paikalla
Vainio Mikko, kirjastopalveluiden johtaja			paikalla
Ylöstalo-Kuronen Paula, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja	esittelijä § 13		paikalla
Heidi Hölttä, julkaisusihteeri			paikalla
Kneckt Katja, lakimies			paikalla
Lindfors-Lietzén Benita, hallintosihteeri, pöytäkirjanpitäjä			paikalla

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Jari Sainio

Pöytäkirjanpitäjä Benita Lindfors-Lietzén

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 24.1.2014, klo 8.15 – 15.00, Sivistystoimen neuvonta,
Asematie 6 A, 01300 Vantaa

Jaakko Koivuniemi Niilo Kärki

Pykälät 2, 4 ja 10 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 20.1.2014, klo 8.15 - 16.00, Kirjaamo, Asematie 7,
01300 Vantaa (Tikkurila)

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus/ EL-H

Kuntalain 58 §:n 2 momentin mukaan on kunnan muu toimielin kuin valtuusto päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Lautakunnan puheenjohtaja Paula Lehmuskallio on ilmoittanut olevansa työn, matkan tai henkilökohtaisen syyn vuoksi estynyt saapumasta lautakunnan kokoukseen.

Kokouskutsu ja esityslistan asialuettelo on toimitettu lautakunnan jäsenille, kokoukseen osallistuvalla varajäsenelle Birgitta Herranen, kaupunginhallituksen edustajalle ja varaedustajalle maanantaina 13.01.2014, jolloin esityslista liitteineen ja asiakirjoineen on tallennettu extranettiin.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 1

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) todeta läsnä olevat lautakunnan jäsenet ja muut kokoukseen osallistujat
- c) todeta kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi
- d) että kokouksen läsnäolomuutokset kirjataan tähän pykälään.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että

- d) jäsen Marilla Kortesalmi saapui kokoukseen asian 3 käsittelyn aikana.

2 § Työjärjestyksen hyväksyminen/ EL-H

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 2

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä kokouksen esityslista kokouksen työjärjestykseksi seuraavin täydennyksin:

- Asia 5 Kuntalain 51 §:n ottomenettelyä varten saapuneet päätökset
– esittelijän b -kohdalla täydennetty päätösesitys
- Asia 6 Tiedoksi merkittävät asiat
– esittelijän b -kohdalla täydennetty esitys

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 3

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Merkitään seuraavat asiantuntijoiden esittelyt ja kokouksessa ajankohtaisista asioista saatavat selvitykset tiedoksi:

- Talous- ja hallintojohtaja Eila Tannisen selvitykset käyttösuunnitelmasta 2014 ja sivistystoimen tutkintoluvista 2013.
- Nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja Paula Ylöstalo-Kurosen esittely lukiokoulutuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta.
- Kirjastopalveluiden johtaja Mikko Vainion esittely Pähkinärinteen kirjaston sekä nuoriso- ja iltapäivätoiminnan tilojen suunnittelu.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

4 §

Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ EL-H

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 4

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valita pöytäkirjan tarkastajiksi Soili Haverinen ja Anette Karlsson
- b) tarkastaa pöytäkirja viimeistään perjantaihin 24.1.2014 klo 15.00 mennessä.

Päätös:

Päätettiin

- a) valita pöytäkirjan tarkastajiksi Jaakko Koivuniemi ja Niilo Kärki
- b) tarkastaa pöytäkirja viimeistään perjantaihin 24.1.2014 klo 15.00 mennessä.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Kuntalain 51 §:n ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ EL-H

Lautakunta, lautakunnan puheenjohtaja tai sivistystoimen toimialajohtaja voivat ottaa lautakunnan käsiteltäväksi asian, joka on kuntalain nojalla siirretty lautakunnan alaisen viranomaisen tai lautakunnan jaoston tai johtokunnan toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen, jollei kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai kaupunginjohtaja ole ilmoittanut asian ottamista kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Lautakunnan alaisen toimielimen tulee

- ilmoittaa hyvissä ajoin kokouksestaan lautakunnan puheenjohtajalle, kaupunginhallituksen lautakuntaan valitsemalle edustajalle ja asianomaiselle toimialajohtajana toimivalle viranhaltijalle sekä lähettää näille kokouksen esityslista ja
- ilmoittaa seitsemän (7) päivän kuluessa kokouksestaan pöytäkirjajäljennöksin tai -ottein lautakunnalle, lautakunnan puheenjohtajalle ja asianomaiselle toimialajohtajana toimivalle viranhaltijalle niistä kokouksessa tehdyistä päätöksistä, jotka voidaan ottaa lautakunnan käsiteltäväksi.

Lautakunnan alaisen viranomaisen tulee kolmen (3) päivän kuluessa päätöspykäläjäljennöksin tai -ottein ilmoittaa lautakunnalle, lautakunnan puheenjohtajalle ja asianomaiselle toimialajohtajana toimivalle viranhaltijalle niistä päätöksistä, jotka voidaan ottaa lautakunnan käsiteltäväksi.

Päätös asian ottamisesta kaupunginhallituksen tai lautakunnan käsiteltäväksi on saatettava asianomaisen viranomaisen tietoon neljän (4) päivän kuluessa siitä, kun päätös on tehty. Asia on otettava ylemmän toimielimen käsiteltäväksi viimeistään sen ajan kuluessa, jossa oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Lautakunnan puheenjohtajan tai apulaiskaupunginjohtajan on päätettävä asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi ennen lautakuntakäsittelyä.

Jos kaupunginhallitus on 51 §:n nojalla ottanut lautakunnan, sen johtokunnan tai niiden alaisen viranomaisen päättämän asian käsiteltäväkseen, on päätöksestä tehty oikaisuvaatimus käsiteltävä kaupunginhallituksessa.

Päätös, jonka kaupunginhallitus tai lautakunta on tehnyt käsiteltäväkseen ottamassaan asiassa, on viipymättä toimitettava asianomaiselle toimielimelle tai viranomaiselle. Viranomaisen on pantava päätös täytäntöön, tai mikäli kaupunginhallitus tai lautakunta on palauttanut asian uudelleen valmisteltavaksi, tehtävä asiassa uusi päätös.

Mikäli päätös asian ottamisesta ylemmän toimielimen käsiteltäväksi on tehty, lykkäytyy täytäntöönpano siksi, kunnes kaupunginhallitus tai lautakunta on tehnyt asiasta päätöksen.

Ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei kuitenkaan saa ottaa:

1. lain tai asetuksen mukaisia lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskevia asioita eikä
2. yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita.

Edellä määrätty ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske

- viranhaltijoiden tekemiä henkilöstöpäätöksiä, lukuun ottamatta vakanssin perustamista ja toistaiseksi voimassaolevia palvelussuhteeseen ottamisia
- pysyväisluontoisia sijaisuuksia koskevia päätöksiä
- kaupunginhallituksen hyväksymän hankintaohjeen mukaisia tavara- ja palveluhankintoja, joiden arvo on 500 - 6000 € (alv 0 %)
- sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joissa ylempi toimielin on päättänyt, ettei ilmoitusvelvollisuutta ole.

Päätökset niissä asioissa, joita ilmoitusvelvollisuus ei koske voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu, että asia otetaan kaupunginhallituksen tai lautakunnan käsiteltäväksi.

Opetuslautakunta 20.1.2013 § 5

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään olla ottamatta opetuslautakunnan käsiteltäväksi

- a) seuraavia päätöksiä ja pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia asioita:

Toimialajohtaja

Elina Lehto-Häggroth, apulaiskaupunginjohtaja

§ 64,65 Lastenhoitajan tehtävien perustaminen

Tulosaluejohtajat

Paula Ylöstalo-Kuronen, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja

§ 47 Lukuvuosisuunnitelmien hyväksyminen lukuvuodelle 2013-2014

Berndt-Johan Lindström, ruotsinkielisen tulosalueen johtaja

§§ 1,2 Delegointipäätös, oppisopimusasiakirjojen allekirjoittaminen

Kehittämispäälliköt

Jarmo Lounassalo

§§ 42,43,44 Tutkimusluvan myöntäminen

§§ 1,2 Tutkimusluvan myöntäminen

Varhaiskasvatuspäälliköt

Leena-Mari Tornivaara

§§ 7-12 Päiväkodin hyväksyminen palvelusetelituottajaksi 1.1.2014 alkaen

Jaostot/ Sektioner

Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto/

Undervisningnämndens svenskspråkiga sektion

9.1.2014

Protokoll 1/2014

b) seuraavia päätöksiä ja pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia asioita:

Tulosaluejohtajat

Teea Markkula, varhaiskasvatuksen johtaja vs.

§ 24 Määrärahojen käytön hyväksyjäoikeuksien myöntäminen
varhaiskasvatuksen tulosalueella 1.1.- 31.12.2014

§ 25 Tilaajaoikeuksien myöntäminen varhaiskasvatuksen
tulosalueella 1.1.-31.12.2014

Sole Askola-Vehviläinen, varhaiskasvatuksen johtaja

§ 1 Kuntalain 51 §:n ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ EL-H

Ella Tanninen, talous- ja hallintojohtaja

§ 1 Sivistystoimen tilausoikeuksien myöntäminen talous- ja
hallintopalveluiden tulosalueelle vuodelle 2014/ eri henkilöt

§ 2 Sivistystoimen talous- ja hallintopalveluiden tulosalueen hyväksyjät
vuodelle 2014

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

6 § Tiedoksi merkittävät asiat/ EL-H

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä seuraavat asiat tiedoksi:
 - 1. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kustannuskehitys vuonna 2012
 - 2. Sivistystoimen vastaus esitykseen opetuslautakunnan päätöksen kohtuullistamisesta (15.10.2013 16 §§ /Tuomelan koulun puolesta VD/3414/12.00.01.00/2013) 17.12.2013
- b) merkitä seuraavat asiat tiedoksi:
 - 3. Helsingin hallinto-oikeuden päätös 23.12.2013 13/1035/2 koskien valitusta perusopetuksen johtajan päätöksestä purkaa lehtorin virkasuhde.

Asiakirjat: Asiakirjat on tallennettu opetuslautakunnan oheismateriaaliksi extranetiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

VD/6128/12.00.01.00/2013

Taustaa

25.11.2013 on annettu sosiaali- ja terveysministeriön ilmoitus (829/2013), jossa päivähoidosta perittävät asiakasmaksut on tarkistettu sosiaali- ja terveydenhuollon hintaindeksillä ja päivähoitomaksun määräämisessä käytettävät tulorajat yleisellä ansiotasoindeksillä. Tarkistettujen lasten päivähoiton asiakasmaksut tulevat voimaan elokuun 2014 alusta lukien. Päivähoitomaksuihin ja niiden määräämisperusteisiin ei ole tehty muita valtakunnallisia muutoksia.

Asiakasmaksulain mukaiset lasten päivähoiton maksut 1.8.2014 alkaen:

Perheen nuorimman lapsen kokopäivähoidosta perittävä ylin kuukausimaksu on 283 euroa (nyt 264). Saman perheen ikäjärjestyksessä toiseksi nuorimman kokopäivähoitossa olevan lapsen korkein perittävä maksu on 255 euroa (nyt 238) kuukaudessa. Alin perittävä kuukausimaksu on 26 euroa (nyt 24).

Tulorajat 1.8.2014 alkaen:

Yleisellä ansiotasoindeksillä tarkistettujen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 a §:n 3 momentissa tarkoitetut päivähoitomaksun määräämisessä käytettävät tulorajat ovat seuraavat:

Perheen koko, henkilöä	Tuloraja euroa/kuukausi	Korkein maksuprosentti
2	1 355 (1 278)	11,5
3	1 671 (1 576)	9,4
4	1 983 (1 871)	7,9
5	2 116 (1 996)	7,9
6	2 248 (2 121)	7,9

Jos perheen koko on suurempi kuin kuusi, nostetaan maksun määräämisen perusteena olevaa tulorajaa 133 (nyt 125) eurolla kustakin seuraavasta perheen alaikäisestä lapsesta.

Kaikille perheille tehdään uudet maksupäätökset 1.8.2014 alkaen.

Esimerkki päivähoitomaksun laskemisesta:

Perheessä on isä, äiti ja kaksi lasta (perhekokoo on 4), molemmat lapset ovat kunnallisessa päivähoitossa.

Perheen bruttotulot yhteensä: 4 600 € / kk.

Päivähoitomaksu: 4 600 € (tulot) - 1 983 € (tuloraja) = 2 617 €

Tulorajan ylittävältä tulosta lasketaan 7,9 % päivähoitomaksuksi: 7,9 % 2 617 €:sta = 207 €.

Perheen päivähoitomaksut ovat: 1. lapselta 207 € / kk ja 2. lapselta 207 € / kk, yhteensä 414 € / kk

Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan päivähoitopalvelujen sopimus yhteistyöstä lasten päivähoiton ja varhaiskasvatuksessa toteutettavan esiopetuksen järjestämisestä ja asiakasmaksujen yhtenäistäminen:

Pääkaupunkiseudun kunnat Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa sopivat yhteistyöstä suomen- ja ruotsinkielisten kunnallisten päivähoitopalvelujen ja varhaiskasvatuksessa toteutettavan esiopetuksen järjestämisestä. Kunnat ovat tehneet myös yhteistyötä asiakasmaksujen yhtenäistämiseksi, osa maksuista ja maksujen määräytymisen periaatteista ovat yhdenmukaisia.

Kunnan päätettävissä olevat maksut

Voimassa olevan päätöksen mukaan kerhotoiminnasta on peritty kiinteä kuukausimaksu siten, että hoitomaksu on jokaiselta alkavalta tunnilta 1,30 euroa. Kerhotoimintaa esitetään maksuttomaksi 1.8.2014 alkaen. Perusteena maksuttomuudelle on vahvistaa kerhotoimintaa päivähoiton vaihtoehtona niiden perheiden lapsille, joille kerhojen toiminta-aika riittää takaamaan lapsen kasvua ja kehitystä tukevan laadukkaan varhaiskasvatuksen. Kerhotoiminta on myös usein riittävä vaihtoehto kotona olevien perheiden lapsille.

Lisäksi maksuttomuudella ennakoidaan hallituksen esityksen mukaisesti mahdollisesti toteutuvan päivähoito-oikeuden rajoittamista. Rakennepoliittisen ohjelman mukaan subjektiivista päivähoito-

oikeutta rajoitetaan sosiaaliset perusteet huomioivalla tavalla osa-aikaiseksi silloin, kun vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella (STM, OKM).

Kerhotoiminnan kustannukset ovat noin 3 350 euroa/lapsi/vuosi. Ne ovat 7000 euroa pienemmät kuin 3 vuotta täyttäneiden lasten kunnallisen päiväkotihoidon kustannukset.

Vuonna 2013 kerhotoiminnan maksutuotot olivat keskimäärin 600 lapsen kerhomaksuista yhteensä 178 354 euroa. Kerhotoiminnan maksutuottojen menetys katetaan, mikäli 26 3 – 5-vuotiaasta lasta sijoittuu kokopäivähoidon sijasta kerhotoimintaan.

Muihin kunnan päätettävissä oleviin maksuihin ei esitetä muutosta.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että 1.8.2014 alkaen

- a) lasten päivähoidosta peritään perheen nuorimmasta kokopäivähoidossa olevasta lapsesta korkeimman maksuprosentin mukaan määräytyvä maksu, kuitenkin enintään 283 euroa kuukaudessa, perheen toisesta lapsesta perheen koon mukaan määräytyvän maksuprosentin osoittama euromäärä, kuitenkin enintään 255 euroa, perheen kolmannelta ja useammasta lapsesta 20 % nuorimman lapsen laskennallisesta kokopäivähoidon maksusta.

- b) korkeimman maksun tuloajat ja korkeimmat maksuprosentit ovat

Perheen koko, henkilöä	Tuloraja euroa/kuukausi	Korkein maksuprosentti
2	1 355	11,5
3	1 671	9,4
4	1 983	7,9
5	2 116	7,9
6	2 248	7,9

Jos perheen koko on suurempi kuin kuusi, nostetaan maksun määräämisen perusteena olevaa tulorajaa 133 eurolla kustakin seuraavasta perheen alaikäisestä lapsesta.

- c) kerhotoiminta on perheelle maksutonta
d) muut maksut peritään liitteen mukaisesti
e) tämä päätös tulee voimaan 1.8.2014 alkaen
f) sivistysvirasto antaa maksujen perinnästä tarkemmat ohjeet.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet: Varhaiskasvatuksen maksutaulukko

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:

Kati Timo, 09 8392 8945, 040 5772 018, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Merja Asikainen, 09 892 3607, 040 5138 604, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Hoito	Hoitoaika/päivä, muut perusteet	Maksu
Kokopäivähoito	yli 7 tuntia	100 % maksu (= tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvä korkein maksu)
Kokopäivähoito	yli 5 h - enintään 7 tuntia	80 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä maksusta
Osapäivähoito	enintään 5 tuntia	60 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta
Osapäivähoito	enintään 5 tuntia osapäiväryhmässä, joka toimii koulujen toimintapäivinä	60 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta, loma-ajoilta ei peritä maksua
Esiopetuksen lisäksi annettava päivähoito	esiopetus ja sen lisäksi annettava päivähoito yhteensä yli 9 tuntia päivässä (päivähoidon osuus yli 5 tuntia / päivä)	80 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta.
Esiopetuksen lisäksi annettava päivähoito	esiopetus ja sen lisäksi annettava päivähoito yhteensä yli 7 tuntia, mutta enintään 9 tuntia päivässä (päivähoidon osuus yli 3, enintään 5 tuntia / päivä)	65 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta.
Esiopetuksen lisäksi annettava päivähoito	esiopetus ja sen lisäksi annettava päivähoito yhteensä enintään 7 tuntia päivässä (päivähoidon osuus enintään 3 tuntia / päivä)	45 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta.
Esiopetuksen lisäksi annettava päivähoito	Esiopetuksen syys- ja kevätlukukausiin sijoittuvina esiopetuksen lomapäivinä päivähoitosta peritään sama maksu kuin päiviltä, jolloin lapsi on esiopetuksessa ja sen lisäksi annettavassa päivähoitossa	
Perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäksi annettava päivähoito	Perusopetukseen valmistava opetus ja sitä täydentävä päivähoito yhteensä yli 8 tuntia, mutta enintään 10 tuntia päivässä (päivähoidon osuus yli 3, enintään 5 tuntia / päivä)	65 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta.
Perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäksi annettava päivähoito	Perusopetukseen valmistava opetus ja sitä täydentävä päivähoito yhteensä enintään 8 tuntia päivässä (päivähoidon osuus enintään 3 tuntia / päivä)	45 % tulojen ja perheeseen mukaan määräytyvästä kokopäivähoidon maksusta.

Hoito	Määritelmät ja hoitoaika/päivä	Maksu
Poikkeava-aikainen päivähoito	Hyvitys maksuihin säännöllisen poissaolohyvityksen periaatteilla, jos lapsi on hoidossa vähemmän kuin 21 päivänä kuukaudessa.	100 % maksu (= tulojen ja perhekoon mukaan määräytyvä korkein maksu)
Säännöllinen poissaolo	hyvitys päivähoitomaksusta, jos lapsella on keskimääräisiä säännöllisiä poissaolopäiviä vähintään 4 kuukaudessa ja ne jatkuvat kolmen kuukauden ajan. Hyvitetään enintään 12 säännöllistä poissaolopäivää kuukaudessa. Poissaolojen tulee toteutua kolmen kuukauden aikana kuitenkin niin, että jokaisena kuukautena tulee olla vähintään 1 säännöllinen vapaapäivä ja ne tulee ilmoittaa kirjallisesti viikkoa ennen toteutumista.	kuukausimaksusta hyvitetään 4 % jokaiselta hyvitetävältä poissalopäivältä.
Laskutus	käyttämättä tai peruuttamatta jätetystä hoitopaikasta peritään puolet päivähoidon kuukausimaksusta. Laskutus käynnistyy päivähoitopäätöksen mukaisesti myös silloin, kun lapsen päivähoito alkaa kuukauden sisällä päätöksen mukaisesta alkamispäivästä. Päivähoidon päättyessä laskutus päättyy lapsen viimeiseen hoitopäivään.	
Laskutus	päivähoitomaksua peritään enintään yhdeltätoista kalenterikuukaudelta toimintavuoden aikana, ja että maksuton kuukausi on toimintakauden viimeinen kuukausi, heinäkuu, sillä edellytyksellä, että lapsen hoito on alkanut viimeistään edellisen vuoden syyskuussa.	

Lasten hoitoapupalvelu	Lasten hoitoapupalvelussa lapsi voi olla enintään seitsemän tuntia päivässä ja enintään 4 kertaa kuukaudessa silloin, kun huoltaja on varannut paikan lapselle etukäteen. Hoitoapupalvelua tarjotaan suomenkielisellä tulosalueella hoitoapupalvelupisteissä ja ruotsinkielisellä tulosalueella päiväkodeissa.	Kokopäivähoito yli 5 - enintään 7 tuntia: Perheen 1. hoitoapupalvelussa olevalta lapselta (nuorin) 34 euroa / päivä Perheen muilta hoitoapupalvelussa olevilta lapsilta 20 euroa / päivä Osapäivähoito enintään 5 tuntia: Perheen 1. lapselta (nuorin) 20 euroa / päivä Perheen muilta lapsilta 12 euroa / päivä
Avoim varhaiskasvatus	Leikkitoiminnasta käytetään Vantaalla nimitystä avoin varhaiskasvatustoiminta. Siihen kuuluvat kerhotoiminta, avoin päiväkotitoiminta ja asukaspuistotoiminta. Kerhot käynnistyvät koulujen alkaessa ja päättyvät toukokuun lopussa. Kerhokertoja on 2 - 3 kertaa viikossa ja päivittäinen toiminta-aika voi olla 2-3 tuntia. Avoimeen päiväkoti- ja asukaspuistotoimintaan lapset osallistuvat yhdessä vanhempiensa tai muun aikuisen kanssa oman aikataulunsa mukaan	Avoimeen varhaiskasvatukseen osallistuminen on maksutonta.

8 §

Lakisääteisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kohdennettu avustaminen vuonna 2014/ EL-H

VD/5868/02.03.01.03/2013

Opetuslautakunnan johtosäännön mukaan lautakunnan tehtävänä on päättää alaisensa toiminnan maksujen ja korvausten perusteista.

Lakisääteisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kohdennettu avustus jaetaan niille iltapäivätoiminnan palveluntuottajille, jotka ovat tehneet sopimuksen iltapäivätoiminnan järjestämisestä Vantaan kaupungin sivistystoimen kanssa. Tällä hetkellä voimassa olevia palvelusopimuksia on 21 eri iltapäivätoiminnan palveluntuottajan kanssa.

Vantaan kaupunki on saanut Opetusministeriön päätöksen vuoden 2014 valtionosuudesta, joka on 1.905.733 euroa. Valtionosuus perustuu toteutuneisiin ohjaustunteihin vuosina 2012 ja 2013. Valtionosuuden yksikköhinnoiksi on päätetty ohjaustunti, jonka suuruus vuonna 2014 on 26 euroa, josta valtionosuus on 57 prosenttia.

Kevään kohdennetun avustuksen maksatuksen perusteena käytetään 7.1.2014 iltapäiväkerhojen lapsilukumäärää sekä lapsien jakautumista neljän ja viiden tunnin iltapäivätoimintaan.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 8

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) että keväällä 2014 lakisääteiseen koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan jaetaan kohdennettua avustusta 450 euroa/4h/lapsi ja 430 euroa/5h/lapsi 7.1.2014 lapsilukumäärän mukaan sellaisille iltapäivätoiminnan palveluntuottajille, jotka ovat tehneet sopimuksen iltapäivätoiminnan järjestämisestä Vantaan kaupungin kanssa
- b) jakaa kohdennettu avustus aamu- ja iltapäivätoimintaan seuraavasti:

Folkhälsan Förbund rf.	21410 €
Folkhälsan Syd Ab	17030 €
Hem och skola vid Helsingfors Kyrkoby Lågstadium rf.	8370 €
Ilolan koulun vanhempainyhdistys ry.	23020 €
Kaivoskymppien iltapäiväkerhon kannatusyhdistys ry.	19540 €
Kansallinen Lastenliitto ry. – Vantaan paikallisyhdistys ry.	54260 €
Koivukylän Palloseura ry.	12070 €
Korson Veto ry.	20520 €
Liikkuva Lapsi Helsinki ry.	31820 €
Mammolina Oy	44440 €
MLL Seutulan paikallisyhdistys ry.	9760 €
Musiikkikoulu Demo	18170 €
Musiikkikoulu Grooven kannatusyhdistys ry.	50270 €
Nano Oy, Lasten ja Nuorten kerhotoiminta	100560 €
Sahan-seura ry.	7200 €
Vantaan kansainvälisen koulun vanhempainyhdistys ry.	26890 €
Vantaan NMKY ry.	51910 €
Vantaan Sanataidekoulu yhdistys ry.	113440 €
Vantaan seudun steinerkoulun koulu yhdistys ry.	14220 €
Vantaan seurakuntayhtymä	153720 €
Västersundoms Hem och skola rf.	6220 €
Yhteensä	804840 €

- c) että avustus maksetaan kustannuspaikasta 133050000

- d) että vuoden 2014 toimintaan myönnetyn avustuksen käytöstä annetaan erillinen selvitys opetuslautakunnalle vuoden 2015 kesäkuun loppuun mennessä.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet: Yhteenveto aamu- ja iltapäivätoiminnan kevään 2014 avustuskaskelmaata on liitteenä

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote iltapäivätoiminnan palveluntuottajat, perusopetuksen tulosalue ja
ruotsinkielisten palveluiden tulosalue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Raija Oinonen, 09 8392 0122, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Kevään 2014 valtionosuudet ip-kerhoille 450 €/ 4 h lapsi ja 430 €/ 5 h lapsi					
7.1.2014 tilanteen mukaisesti					Maksetaan
	4h/pv	Yht.	5h/pv	Yht.	
Folkhälsans förbund	17x450	7650	32x430	13760	21410
Folkhälsan Syd Ab	13x450	5850	26x430	11180	17030
Hem och skola vid Helsingfors Kyrkoby Lågstadium rf	10x450	4500	9x430	3870	8370
Ilolan koulun vanhempainyhdistys ry	33x450	14850	19x430	8170	23020
Kaivoskymppi, iltapäiväkerhon kannatusyhdistys ry	31x450	13950	13x430	5590	19540
Kansallinen lastenliitto ry - Vantaan paikallisyhdistys	90x450	40500	32x430	13760	54260
Koivukylän Palloseura ry	23x450	10350	4x430	1720	12070
Korson Veto ry	37x450	16650	9x430	3870	20520
Liikkuva Lapsi Helsinki ry	43x450	19350	29x430	12470	31820
Mammolina Oy	72x450	32400	28x430	12040	44440
MLL Seutulan paikallisyhdistys ry	15x450	6750	7x430	3010	9760
Musiikkikoulu Demo	27x450	12150	14x430	6020	18170
Musiikkikoulu Grooven kannatusyhdistys ry	84x450	37800	29x430	12470	50270
Nano Oy, Lasten ja nuorten kerhotoiminta	169x450	76050	57x430	24510	100560
Sahan-seura ry	16x450	7200	0	0	7200
Vantaan kansainvälisen koulun vanhempainyhdistys ry	33x450	14850	28x430	12040	26890
Vantaan NMKY ry	80x450	36000	37x430	15910	51910
Vantaan Sanataidekoulu yhdistys ry	168x450	75600	88x430	37840	113440
Vantaan seudun steinerkoulun koulu yhdistys ry	23x450	10350	9x430	3870	14220
Vantaan seurakuntayhtymä	247x450	111150	99x430	42570	153720
Västersundoms hem och skola rf	10x450	4500	4x430	1720	6220
Yhteensä	1241x450	558450	573x430	246390	804840
Lapsia yhteensä 1814					

VD/59/00.01.02.06/2014

Apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth perusti 2.5.2013 päätöksellään työryhmän arvioimaan ja suunnittelemaan yhteistyön mahdollisuuksia. Työryhmään kutsuttiin paitsi kirjaston, nuorisopalveluiden ja lähikoulun edustajia, myös nuorisovaltuuston, alueen asukasjärjestöjen ja käyttäjien edustajia. Myös ammattijärjestöjen edustajat kutsuttiin mukaan.

Suunnittelutyöryhmän työtä auttamaan palkattiin muotoilija, taiteen tohtori Kirsikka Vaajakallio palvelumuotoiluyritys Diagonaalista. Joulukuun puolivälissä Diagonal koosti työryhmän ja yrityksen omien arkkitehtien ja palvelumuotoilijoiden työskentelyyn perustuvan luonnoksen kirjasto-, nuoriso- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvaihtoehtoista Pähkinärinteessä. Esitykseen sisältyy tarkempi kuvaus ryhmän työtavoista.

Työryhmän mukaan tilojen yhteiskäyttö on mahdollista. Yhteiskäyttöön liittyvien muutostöiden avulla on mahdollista parantaa kaikkien kolmen toiminnan olosuhteita. Yhteiskäytöllä voidaan lisätä kirjaston aukioloaikaa.

Kirjasto- ja nuorisopalveluiden käymissä neuvotteluissa tilakeskuksen kanssa on tilakeskuksen näkemyksenä ollut, että suunniteltu ratkaisu on järkevä ja se tukee samalla tilakeskuksen strategisia tavoitteita (ulkopuolisista vuokratiloista luopuminen, tilojen tehokas käyttö, tilojen käytön taloudellisuus). Tilakeskus on käynnistänyt näistä syistä suunnittelutyön jatkamisen tehdyn palvelumuotoiluesityksen luonnosten pohjalta, rakennuksen olemassa olevat tekniset ratkaisut ja muutostöiden kokonaistaloudellisuus huomioiden, ja valmistautunut resursseillaan muutostöiden toteuttamiseen kevään 2014 aikana.

Kirjasto:

Osaavat vantaalaiset ovat elinkeinoelämän, työllisyyden ja hyvinvoinnin perusta. Opetushallitus tuo vuonna 2016 koulujen valtakunnallisiin opetussuunnitelmiin monilukutaidon käsitteen. Kirjasto tarjoaa tämän tietoyhteiskunnan olennaisimman taidon tueksi apua, välineitä ja sisältöjä koululaisten lisäksi kaikille muillekin väestöryhmille ikään, kielitaitoon tai koulutustasoon katsomatta.

Kirjasto kilpailee niin lasten kuin aikuistenkin ajasta. Tehtävässään kirjasto voi onnistua vain laajan aukiolon, osaavan henkilökunnan, viihtyisien tilojen, ajantasaisten tieto- ja viestintätekniikkaympäristöjen sekä monipuolisen ja houkuttelevan kokoelman avulla. Vasta näiden kaikkien onnistuessa kirjasto saa tilaisuuden tarjota kaikille mahdollisuuksia oppimiseen, itsensä kehittämiseen, virkistykseen ja yhteisöllisyyteen.

Pähkinärinteen kirjasto on Vantaan kymmenestä kirjastosta pienin. Pähkinärinteen kirjastoa on viime vuosina uudistettu kirjastoammatillisin menetelmin. Sen varustusta, kokoelmaa ja palveluja on tarkistettu alueen asukkaita mahdollisimman hyvin palveleviksi. Palvelua tuottaa vain ammattitaitoinen, vakituinen henkilökunta. Kirjastossa on kaksi työntekijää, joten sitä voidaan pitää auki vain arkisin, pääsääntöisesti aamupäivisin. Pähkinärinteen kirjasto on lainaus- ja kävijälukujensa perusteella Vantaan pienin.

Sijaintinsa ja alueen asukasmäärän perusteella voidaan olettaa, että palveluaikaa lisäämällä kirjaston vaikuttavuutta voitaisiin kasvattaa. Taloussyistä aukiolotunteja ei voida lisätä kirjaston oman henkilöstön avulla, vaan on mietittävä esim. automaation tai kumppanuuksien mahdollisuuksia.

Monitoimitalo Pointin kirjaston aukiolotunteja lisätään kuluvan vuoden alusta automaation avulla. Suunnittelutyön yhteydessä on käynyt selväksi, että Pähkinärinteen kirjaston tilaratkaisut eivät täysin sovellu miehittämättömän kirjaston toteuttamiseen.

Kirjasto- ja nuorisopalvelut aloittivat alkuvuonna 2013 keskustelun tilojen yhteiskäytön lisäämisestä. Ajatuksena oli, että kirjasto ja nuorisotila mahtuisivat samoihin tiloihin, koska niiden

palveluajoissa on vain vähän päällekkäisyyttä ja tiloissa tarvittava varustus on monelta osin samankaltaista. Varsin pian selvisi, että hyvällä suunnittelulla kumpikin osapuoli voisi kustannuksia lisäämättä tarjota parempaa palvelua. Lisäksi selvisi, että samassa rakennuksessa kirjaston kanssa toimivan iltapäiväkerhonkin toimintaedellytyksiä voitaisiin samalla parantaa.

Nuorisopalvelut:

Pähkinärinteeseen nykyinen nuorisotila sijaitsee yksityiseltä vuokranantajalta vuokratusta huoneistossa. Kaupunkitasoisina tavoitteina on ulkopuolista vuokratuista tiloista luopuminen sekä kaupungin tilojen käytön tehostaminen. Nykyisessä vuokratilassa on todettu merkittäviä korjaustarpeita. Nuorisopalveluiden talous- ja velkaohjelmassa on ko. vuokratilasta luopuminen 2014.

Yhteisissä keskusteluissa kirjastopalveluiden kanssa on nähty mahdollisuudeksi toimia samoissa tiloissa nykyisessä Pähkinärinteeseen kirjastossa jos toimintaa suunnitellaan yhteistyössä tarpeita huomioiden ja kun tiloihin tehdään tarvittavia pieniä muutoksia ja parannuksia. Yhteisissä tiloissa yhdessä toimien voidaan palveluita asukkaille myös kokonaisuutena laajentaa ja parantaa. Ratkaisussa myös saavutetaan kokonaistaloudellista etua kaupungille (säästö vuokratustannuksesta, korjauskustannuksista luopuminen, henkilöstön työskentelyn synergiaedut, materiaalisäästöt jne.).

Nuorisopalveluiden näkökulmasta yhdessä toimimisen edut ovat siten kokonaisuudessaan hyvin merkittäviä, ja siksi on perusteltua jatkaa suunnittelua tavoitteena että toimintaa järjestetään nykyisen Pähkinärinteeseen kirjaston tiloissa keväästä 2014 alkaen.

Korjaus ja muutostöiden aikataulujen valmistuttua Pähkinärinteeseen nuorisotilan vuokrasopimus irtisanotaan, irtisanomisaika on 3 kuukautta. Tällä varmistetaan toiminnan sujuvuus ilman katkoksia.

Iltapäivätoiminta:

Pähkinärinteeseen koulun iltapäiväkerhossa käy yli kolmekymmentä oppilasta Pähkinärinteeseen koulusta. Iltapäiväkerho on käyttänyt pääasiallisena tilana tämän hetkessä kirjastorakennuksessa olevaa tilaa. Koska tila on pieni suurelle lapsiryhmälle, on iltapäiväkerho käyttänyt myös koulussa olevia tiloja nk. jakotiloina. Huoltajat arvostavat iltapäiväkerhojen tilaratkaisuissa ennen kaikkea tilan läheisyyttä suhteessa koulurakennukseen, tilojen turvallisuutta sekä tilojen soveltuvuutta toimintaan. Iltapäiväkerhotilojen tulisi tarjota edellytykset vapaamuotoiseen toimintaan sekä niissä tulisi olla mahdollisuus levähtämiseen ja rauhallisiin hetkiin. Suunnitteilla olevat yhteistilat parantaisivat iltapäiväkerhon nykyisiä toimintaedellytyksiä.

Nuorisopalveluihin on tullut yksityishenkilöltä kannanotto/aloite 20.3.2013 Pähkinärinteeseen nuorisotilan puolesta. (VAP 951/00.01.02/2013).

Opetuslautakunta 21.1.2014 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että Pähkinärinteeseen kirjaston, iltapäivä- ja nuorisotoiminnan tilojen korjaus- ja muutostöiden suunnittelua jatketaan yhteistyössä tilakeskuksen kanssa. Tavoitteena on toteuttaa korjaukset ja muutokset sekä käynnistää uutta toimintaa kevään 2014 aikana.

Käsittely:

Esittelijä muutti päätösesityksen seuraavaksi:

Päätetään, että Pähkinärinteeseen kirjaston sekä iltapäivä- ja nuorisotoiminnan tilojen korjaus- ja muutostöiden suunnittelua jatketaan yhteistyössä tilakeskuksen kanssa. Tavoitteena on toteuttaa korjaukset ja muutokset siten, että Pähkinärinteeseen kirjaston kiinteistöön sijoitetaan lakkautetun nuorisotilan toiminta kevään 2014 aikana. Esitys hyväksyttiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote kirjasto- ja tietopalvelut

tiedoksi kuntalainen

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:

Mikko Vainio 09 8392 2816, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Eija Ahola 09 8392 3264, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Ari Tossavainen 09 8392 6069, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

10 §

Suomenkielisen perusopetuksen seitsemänsien vuosiluokkien enimmäisoppilasmäärät kouluittain lukuvuonna 2014 - 2015/ IK

VD/4713/12.00.01.00/2013

Oppilaille tulee perusopetuslain 6. §:n 2. momentin mukaan osoittaa koulutuspaikaksi ns. lähikoulu tai muu soveltuva paikka. Lisäksi perusopetuslain 29. §:n mukaisesti tulee ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lain 28. §:n 1. momentin mukaan oppilaalla syntyy ehdoton oikeus käydä kunnan hänelle osoittamaa koulua.

Oppilaaksioton perusteista opetuslautakunta päätti 18.9.2007 §:ssä 7. Veromäen koulun muuttamisesta yhtenäiskouluksi syyslukukauden 2014 alusta alkaen opetuslautakunta on päättänyt 15.10.2013 §:ssä 17. Opetuslautakunta on 17.12.2013 §:ssä 13 päättänyt, että Vantaalla on 1.1.2014 lähtien kolme oppilaaksiottoaluetta, joiden nimet ovat läntinen, koillinen ja itäinen oppilaaksiottoalue. Opetuslautakunta on lukuvuodesta 2006 - 2007 alkaen tehnyt erikseen päätöksen kunkin peruskoulun ensimmäisten ja seitsemänsien vuosiluokkien oppilaspaikkojen määrästä ottaen huomioon koulun tilat ja muut olosuhteet. Päätös on ollut sitova osoitettaessa oppilaille lähikoulua, samoin kuin otettaessa oppilaita toissijaisen haun perusteella. Päätettävät oppilasmäärät sisältävät kaikki oppilaat lukuun ottamatta vammais- ja autismiopetusta. Rehtorit perustavat tarvittavan määrän opetusryhmiä koulun talousarvion puitteissa.

Oppilaaksiottoalueiden vaatiman vuosittaisen luokkasuunnittelun valmistelusta ovat vastanneet aluepäälliköt. Aluepäälliköt ovat yhdessä alueensa koulujen rehtoreiden ja aluekoordinaattoreiden kanssa laatineet esityksen alueen seitsemänsien vuosiluokkien oppilaiden sijoittelusta. Alueellisista esityksistä on neuvoteltu perusopetuksen johtajan johdolla käydyssä perusopetusryhmäneuvottelussa, jossa on tehty lopullinen esitys enimmäisoppilasmäärästä kouluittain. Oppilaiden sijoittelu on tehty opetuslautakunnan hyväksymien oppilaaksioton perusteiden mukaisesti.

Liitteessä on esitetty koulukohtaiset seitsemänsien vuosiluokkien enimmäisoppilasmäärät tämän hetkisten oppilastietojen perusteella. Ensisijainen oppilaan kouluun ottamispäätös on delegoitu aluepäälliköille ja toissijainen oppilaaksiottaminen koulujen rehtoreille. Perusopetuksen johtaja on delegoinut erityistä tukea saavien oppilaiden erityisen tuen päätöksen tekemisen aluepäälliköille.

Liitteessä lueteltuja kokonaisoppilasmääriä seitsemänsillä luokilla ei saa ylittää muiden kuin alueelle muuttavien tai perusopetukseen valmistavasta opetuksesta siirtyvien oppilaiden osalta. Mikäli alueelle muuttaa uusia oppilaita tai valmistavilta luokilta siirtyy oppilaita, voi koulu perustellusta syystä ylittää em. oppilasmäärät. Muuttavien oppilaiden lähikoulun määrittelystä vastaa aluepäällikkö. Koulu ei saa ylittää em. koulukohtaista oppilasmäärää myöskään toissijaisessa oppilaaksiotossa. Rehtori sijoittaa oppilaat ryhmiin kokonaisoppilasmäärän puitteissa.

Yläkoulujen 7. luokka-asteella ryhmäkokoihin vaikuttavat vieraiden kielten opetusjärjestelyt. Kielikylpyopetuksen, kaksikielisen opetuksen suomi-saksa ja Vantaan kansainvälisen koulun sekä musiikkiluokkien oppilaaksioton perusteet opetuslautakunta on määritellyt 15.11.2005.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 10

Perusopetuksen johtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä suomenkielisten peruskoulujen seitsemänsien vuosiluokkien enimmäisoppilasmäärät kouluittain lukuvuodeksi 2014 – 2015 liitteessä esitetyllä tavalla
- b) että aluepäälliköt ja rehtorit eivät saa ylittää em. oppilasmääriä oppilaaksiotossa
- c) että lukuvuoden aikana alueelle muuttaville oppilaille on määriteltävä lähikoulu kuten muillekin oppilaille. Aluepäälliköt vastaavat lähikoulun määrittelystä. Muuttavien oppilaiden ja perusopetukseen valmistavasta opetuksesta siirtyvien oppilaiden osalta voidaan perustellusta syystä ylittää hyväksytyt enimmäisoppilasmäärät.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Liitteet Suomenkielisten peruskoulujen seitsemänsien vuosiluokkien enimmäisoppilasmäärät kouluittain lukuvuonna 2014 – 2015.

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote suomenkielisen perusopetuksen tulosalue, suomenkieliset ala- ja ylä- ja yhtenäiskoulut

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Ilkka Kalo, 09 8392 2060, 0404 707 1115, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Lukuvuosi 2014 - 2015

Aluepäälliköiden esitykset 7. vuosiluokkien enimmäisoppilasmääräksi.

Luvut sisältävät kaikki oppilaat lukuun ottamatta vammais- ja
autismi-opetuksen oppilaita

	Yhteensä oppilaita
Itäinen alue	
Hakunilan koulu	132
Länsimäen koulu	109
Sotungin koulu	124
Jokiniemen koulu	92
Peltolan koulu	157
Simonkylän koulu	143
Koillinen alue	
Havukosken koulu	113
Koivukylän koulu	120
Korson koulu	152
Mikkolan koulu	112
Ruusuvuoren koulu	124
Läntinen alue	
Kartanonkosken koulu	72
Vantaan kansainvälinen koulu	72
Vantaankosken koulu	182
Veromäen koulu	48
Hämeenkylässen koulu	164
Kilterin koulu	132
Martinlaakson koulu	115

11 § **Lausunnon antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle erityisen tuen päätöksestä tehtyä valitusta koskien/ IK**

VD/5747/12.01.02.02/2013

Helsingin hallinto-oikeus on pyytänyt lausuntoa X valituksesta koskien lapsensa Y erityisen tuen päätöstä. Päätöksen on tehnyt aluepäällikkö. X on tehnyt valituksen suoraan hallinto-oikeudelle, koska valituksella vaaditaan erityisen tuen päätöksessä määriteltyjen avustajapalveluiden sijasta Y:lle henkilökohtaista avustajaa. Perusopetuslain 42.2 § mukaan erityisen tuen päätöksestä valitetaan aluehallintovirastoon. KHO on kuitenkin 10.10.2013/3221 KHO:2013:162 tekemässään päätöksessä katsonut, että henkilökohtaista avustajaa koskevaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeuteen tehtävällä valituksella.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 11

Perusopetuksen johtajan esitys:

Päätetään antaa Helsingin hallinto-oikeudelle liitteenä oleva lausunto.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Asiakirjat: Lausuntopyyntö oheismateriaaleineen on nähtävänä kokouksessa.

Liitteet Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle/ Salassa pidettävä JulkL 24.1 § 25 k

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote Helsingin hallinto-oikeus

Muutoksenhakuohje: ei muutoksenhakuoikeutta/ Kuntalaki 91 §

Lisätiedot:

Katja Kneckt 8392 3098, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Ilkka Kalo, 8392 2060, 040 707 1115, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

12 § Perusopetuksen virkojen nimikkeiden muuttaminen 1.8.2014 alkaen/ IK

VD/6338/01.01.00.00/2013

Hallintosäännön 18 §:n mukaan asianomainen lautakunta ja liikelaitoksen johtokunta päättää muiden tehtäväalueensa virkojen perustamisesta kaupunginvaltuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti, mainittujen virkojen lakkauttamisesta, virkanimikkeiden muuttamisesta ja kelpoisuusehdoista.

Peruskoulujen rehtorit ja koulunjohtajat ovat tehneet esityksensä perusopetuksen opettajien virkanimikkeiden muutoksista. Nimikkeiden muutoksilla saadaan virkarakenne vastaamaan tämän hetkistä tarvetta. Vakanssille määritellyjä oppiaineita on tarkoituksenmukaista muuttaa, koska varsinkin kolmen aineen virkoihin on vaikea saada rekrytoitua kelpoisia opettajia.

Muutoksilla ei ole henkilöstöä eikä kustannuksia lisäävää vaikutusta.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 12

Perusopetuksen johtajan esitys:

Päätetään

a) tehdä seuraavat perusopetuksen opettajien virkanimikemuutokset 1.8.2014 alkaen:

- englannin lehtorin virka englannin, äidinkielen ja kirjallisuuden lehtorin viraksi (vakanssi 800429)
- matematiikan, fysiikan ja kemian lehtori liikunnan lehtorin viraksi (vakanssi 800514)
- ruotsin ja englannin lehtori englannin ja ranskan lehtorin viraksi (vakanssi 801176)
- matematiikan ja fysiikan lehtori matematiikan ja kemian lehtorin viraksi (vakanssi 801142)
- ruotsin ja englannin lehtori liikunnan ja terveystiedon lehtorin viraksi (vakanssi 800444)
- englannin lehtori suomi toisena kielenä lehtorin viraksi (vakanssi 800320)
- ruotsin lehtori ranskan ja ruotsin lehtorin viraksi (vakanssi 801603)
- uskonnon lehtori matematiikan lehtorin viraksi (vakanssi 800440)
- fysiikan ja kemian lehtori suomi toisena kielenä ja äidinkielen lehtorin viraksi (vakanssi 801602)
- liikunnan lehtori liikunnan ja terveystieteiden lehtorin viraksi (vakanssi 800404)
- matematiikan ja fysiikan lehtori suomi toisena kielenä lehtorin viraksi (vakanssi 801633)
- ruotsin ja englannin lehtori musiikin lehtorin viraksi (vakanssi 800474)
- oppilaanohjauksen lehtori uskonnon ja elämäntutkimustiedon lehtorin viraksi (vakanssi 800856)
- matematiikan ja kemian lehtori liikunnan lehtorin viraksi (vakanssi 800812)
- liikunnan lehtori kotitalouden lehtorin viraksi (vakanssi 801038)
- saksan ja englannin lehtori englannin ja ruotsin lehtorin viraksi (vakanssi 800951)
- matematiikan, fysiikan ja kemian lehtori liikunnan ja terveystiedon lehtorin viraksi (vakanssi 801141)
- matematiikan ja fysiikan lehtori biologian, maantiedon ja terveystiedon lehtorin viraksi (vakanssi 800340)

b) muuttaa seuraavat perusopetuksen erityisluokanopettajien virat erityisopettajan viroiksi 1.8.2014 alkaen:

- erityisluokanopettaja (vakanssi 801201)
- erityisluokanopettaja (vakanssi 804008)

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano:

- hallintoyksikkö
- ote henkilöstöpalvelut ja perusopetuksen tulosalue ja henkilöstöyksikkö
- henkilöstöyksikkö
- ote ao. koulut

Muutoksenhakuohje:

Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:

Saana Lumiauer, 09 8392 2457, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

13 § **Päätös oikaisuvaatimukseen virkojen täyttämistä koskevasta Vantaan ammattiopisto Varian rehtorin päätöksistä/ PYK**

VD/5337/01.01.01.01/2013

Arska Kallio ja Kalle Salo ovat tehneet 5.12.2013 päivätyt oikaisuvaatimukset virkojen täyttämistä koskevasta Vantaan ammattiopisto Varian rehtorin päätöksistä 58 (VD/5337/2013) ja 59/2013 (VD/5179/2013), (4.12.2013). Viranhaltijan päätös 58/2013 koskee logistiikan ja liikenneopetuksen ammatillisten aineiden tuntiopettajan viran täyttämistä ja päätös 59/2013 määrääaikaisen logistiikan ja liikenneopetuksen ammatillisten aineiden tuntiopettajan viran täyttämistä. Allekirjoittaneet vaativat oikaisuvaatimuksissaan oikaisua tai ainakin pätevää selitystä virkoja koskeviin hakumenettelyihin. Oikaisuvaatimusten mukaan Arska Kallio haki kumpaakin virkaa ja Kalle Salo ainoastaan vakituisen tuntiopettajan virkaa.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 13

Nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtajan esitys:

Päätetään hyväksyä oikaisuvaatimukset virkojen täyttämistä koskevasta Vantaan ammattiopisto Varian rehtorin päätöksistä 58 ja 59/2013 (4.12.2013) hakuprosesseissa tapahtuneiden menettelyvirheiden vuoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Asiakirjat: Oikaisuvaatimus ja muut asiakirjat on tallennettu opetuslautakunnan extranetiin.

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote asianosaisille

Muutoksenhaku: kunnallisvalitus Helsingin hallinto-oikeudelle

Lisätietoja

Olli Korhonen, 09 8392 2288, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Katja Kneckt, 09 8392 3098, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

14 § Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat/ SA-V

VD/5233/05.10.00.01/2013

Alle kouluikäisten lasten opetussuunnitelmista käytetään nimitystä varhaiskasvatussuunnitelma. Nyt käsiteltävinä olevat varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat korvaavat kyseisten yksiköiden aikaisemmat suunnitelmat. Nyt käsiteltävät varhaiskasvatussuunnitelmat ovat osa opetuslautakunnan 25.11.2013 kokouksessa alkanutta toimintayksiköiden suunnitelmien hyväksymisprosessia. Edellisen kerran varhaiskasvatussuunnitelmia on päivitetty kattavammin vuonna 2005.

Lainsäädännön lisäksi toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ohjaavat Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin valtakunnallinen suositus Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (Stakes oppaita 56:2005) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 (Opetushallitus määräykset ja ohjeet 2010:27).

Kunnallisina asiakirjoina toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ohjaavat Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (Opetuslautakunta 18.12.2012), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (Opetuslautakunta 14.3.2011) sekä Vantaan varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (Opetuslautakunta 14.3.2011). Toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmissa esiopetuksen opetussuunnitelmaa on täydennetty päiväkodin/ koulun toimintaympäristön ja sen antamien mahdollisuuksien sekä opetuksen toteuttamisen kuvauksilla.

Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä ovat lisäksi ohjanneet Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa (Opetuslautakunta 1.10.2012) sekä varhaiskasvatussuunnitelmien uudistamisen tueksi työstetty Pakillinen työkaluja – Välineitä Vantaan päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämiseen. Varhaiskasvatuspäälliköt ovat tarkastaneet oman alueensa varhaiskasvatussyksiköiden suunnitelmat.

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämisessä painotettiin lasten ja aikuisten väliseen vuorovaikutukseen liittyvien laadullisten tekijöiden tärkeyttä. Toiseksi haluttiin korostaa joustavalla tavalla vakaan ja turvallisen päivärytmin merkitystä lapsille sekä kolmanneksi leikin merkitystä lapsen kehitykselle. Lisäksi sisällöllisinä teemoina painotetummin esillä olivat ympäristö- ja luonto -teema sekä tieto- ja viestintätekniikka.

Kuntasaisen varhaiskasvatussuunnitelman ja toimintayksiköiden suunnitelmien päivittäminen on ollut kaksi vuotta kestänyt työ, jossa on koottu yhteen vantaalaisen varhaiskasvatuksen toteuttamisperiaatteita. Varhaiskasvatusta koskevaan vuoropuheluun ovat osallistuneet myös lapset ja vanhemmat. Kasvatus on luonteeltaan jatkuvasti kehkeytyvä prosessi, jonka tämän hetkinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät kiteytyvät osaltaan nyt käsiteltävissä toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 14

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:

Päätetään hyväksyä liitteinä olevat varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

- Liitteet:
- Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmat:
 - Havukallion toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Hiekkaharjun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Hämevaaran toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Ilvespuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Jönsäksen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Keihäspannion toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Kivistön toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Koskikujan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
 - Kulomäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma

- Laajavuoren toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Lehdokin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Lintukallion toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Louhelan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Maarukan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Metsikköpolun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Metsolanmäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Nikinmäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Patotien toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Piilipuun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Päiväkummun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Raikupolun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Rajakylän toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Rautpihan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ruokopillin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ruskeasannan ty. / Kivitaskun ryhmäperhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma
- Ruskeasannan ty. / Mistelin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma
- Siimapuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Suitsikujan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ulrikan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Vaaralan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Vapaalan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Variston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Y.E.S. toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote ko. yksiköt ja varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:

Jarmo Lounassalo, 09 8392 0048, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Tiina-Liisa Pitko, 09 8392 3863, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Hämevaaran toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
2.2.1	Kasvattajuus.....	3
2.2.2	Lapsikäsitys	3
3	Lasten puheenvuoro	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	4
5	Työ lasten parissa	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	6
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	6
5.4	Lasten leikki	6
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	8
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	8
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	8
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	9
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	10
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	10
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	10
5.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	11
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	11
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	11
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	11
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	12
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	13

1 Johdanto

Tämä Hämevaaran toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on syntynyt kasvattajien pohdintojen ja keskustelujen kautta. Vanhempien kanssa käymämme varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut sekä esiopetuksen oppimissuunnitelmakeskustelut näkyvät toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmassa. Valmistelutyöt aloitettiin syksyllä 2012, jolloin yksiköt saivat tehtäväksi uudistaa varhaiskasvatussuunnitelmansa. Toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman perusteina olemme käyttäneet näitä valtakunnallisia ja kunnallisia asiakirjoja: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetuksenopetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetussuunnitelma 2011. Tämän Hämevaaran toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on tuoda näkyväksi työtämme varhaiskasvatuksen ammattilaisina.

Hämevaaran varhaiskasvatuksen toimintayksikköön kuuluvat:

Hämevaaran päiväkoti, Vaijeritie 7, 01640 Vantaa (1986)

Päiväkodissa on neljä lapsiryhmää:

Hemulit (alle 3v.)

Homssut (3-5v.)

Vilivinkat (3-5v.)

Hattivatit (5-6v.)

Hämevaaran päiväkoti sijaitsee luonnonläheisyydessä Pöllökallion kupeessa. Päiväkodissa on ylä- ja alapihan sekä pienten ryhmällä oma pihansa. Sisätiloissa ryhmien käytössä on useita huoneita, jumppasali ja kokoustilat.

Karhunpesän päiväkoti, Karhunkierros 1 C, 01640 Vantaa (1998)

Päiväkodissa on kaksi lapsiryhmää:

Uppikset (1-4v.)

Kontiot (5-6v.)

Karhunpesän päiväkoti sijaitsee Karhunkierroksen asuinalueella Pähkinärinteessä. Päiväkodissa on valoisa ryhmätila ja iso jumppasali. Pihalla ulkoilevat karhunpesäläisten lisäksi myös ryhmäperhepäiväkotien lapset.

Ryhmäperhepäiväkoti Mesikämmen, Karhunkierros 1a A 1, 01640 Vantaa (1998)

Ryhmäperhepäiväkoti Otso, Karhunkierros 1a A 4-5, 01640 Vantaa (1998)

Ryhmäperhepäiväkodeissa on kodinomaista hoitoa 1-5 –vuotiaille lapsille 12 lapsen ryhmässä tilavissa ja viihtyisissä asuinhuoneistoissa. Yhteistyö Karhunpesän päiväkodin kanssa on tiivistä.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Haluamme toimia kasvatusyhteisönä, jonne vanhempien on turvallista tuoda lapsensa ja jossa kasvattajien on mahdollista kehittyä ammatissaan. Vaalimme lapsuuden erityisluonnetta; luovuutta, mielikuvitusta ja leikkimisen taitoa. Tarjoamme monipuolista toimintaa, myönteisiä oppimiskokemuksia ja tuemme oppimisvalmiuksien kehittymistä. Puhumme rohkeasti lasten oikeuksien ja tarpeiden puolesta. Panostamme yhteistyöhön ja avoimeen keskusteluun vanhempien kanssa.

2.1 Arvolähtökohdat

Pohjaamme työssämme Vantaan kaupungin yhteisiin arvoihin, jotka ovat yhteisöllisyys, innovatiivisuus ja kestävä kehitys. Rakennamme Hämevaaran yksikössä yhteisöllisyyttä, jossa toimimme innovatiivisesti kestävä kehityksen periaattein, yhteistyössä ovat tietenkin mukana perheet. Pidämme tärkeänä sitä että vanhemmat verkostoituvat myös keskenään. Tavoitteenamme on hyvä ilmapiiri ja yhteishenki. Yhteisöömme kuuluvat myös koulu, kirjasto, kirkko, liikuntaseurat, lähiluonto ja puistot, kaikki kylän palvelut. Olemme avoimia, tartumme asioihin ja ideoihin ja hoidamme tehtävämme ammattitaidolla unohtamatta huumoria. Toiminnassamme on mukana luottamus, empatia ja joustavuus. "Kokeillaan, jos ei onnistu, suunnitellaan uudestaan". Kestävä kehitys ja luovuus ovat tärkeitä; hankimme tavaroita järkevästi, ehkä kalliimpaa mutta kestävä. Käytämme jo olemassa olevat materiaalit, rullat ja laatikot, "mitä näistä voisi tehdä". Vanhemmat ovat mukana; järjestämme kirpputoreja ja lasten tarvikkeiden kierrätystä ja vanhemmilta saamme paljon leluja, kirjoja ja huonekaluja.

Toivomme että lapsista kasvaa oikeudenmukaisia, toisiaan huomioivia ja arvostavia ihmisiä. Ohjaamme lapsia rehellisyyteen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Tuemme lapsen itsetunnon vahvistumista positiivisin keinoin. Opettelemme hyviä käytöstapoja päiväkotimme arjessa.

"Olisitko niin ystävällinen, että auttaisit hanskat käteen?" (tyttö 2v.)

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Toimintayksikössämme pidämme työmme tärkeinä tehtävinä lasten hyvinvoinnin edistämistä sekä kasvun ja kehityksen tukemista. Lapsi oppii ja toimii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Otamme lapset huomioon yksilöinä. Lapsen osallisuuden vahvistaminen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeä osa toimintatapaamme.

2.2.1 Kasvattajuus

Hämevaaran toimintayksikössä pidämme kasvattajan työssä tärkeänä lämmintä ja ammatillista vuorovaikutusta lapsen kanssa. Me kasvattajat pidämme jokaista lasta arvokkaana ja kohtelemme lasta yksilönä kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti. Huolehdimme siitä, että lapsella on päiväkodissa hyvä ja turvallinen olla ja hän kokee olevansa tärkeä yhteisön jäsen. Lasta ei jätetä yksin ja häntä kannustetaan kokeilemaan ja oppimaan uutta. Yhteisö on sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallinen kaikille.

Hämevaaran toimintayksikössä kasvattaja suunnittelee toimintaa ja tekee tietoisia valintoja, joilla ohjaa erilaisia lapsia heidän kasvussaan ja oppimisessaan sekä mahdollistaa kaikille lapsille onnistuneita oppimiskokemuksia. Suunnittelemme oppimisympäristön ja muutamme sitä tarvittaessa niin, että se on kaikkia lapsia innostava sekä oppimista ja tutkimista mahdollistava. Meidän kasvattajien tehtävänä on luoda aikuisten ja lasten yhteisöön hyvä ilmapiiri, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Tuemme oppimista sekä ohjaamme lasta tiedostamaan oman oppimisensa ja havaitsemaan, että hän voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa.

Kasvatustyössä hyödynnämme kasvattajien erilaisia persoonallisuuksia, osaamisalueita ja vahvuuksia. Hämevaaran toimintayksikön kasvattajat tekevät päivähoitotyötä lapsilähtöisesti ja johdonmukaisesti yhteisesti sovittujen toimintaperiaatteiden mukaisesti kukin omana persoonanaan.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on utelias, tiedonhaluinen ja innokas oppimaan uutta. Jokainen lapsi on meille tärkeä ja arvokas. Lapselle on tärkeää tulla aidosti kohdatuksi, kuulluksi ja nähdyksi. Näin hän saa vahvistusta terveeseen itsetunnon kehittymiselle. Lapsi oppii ollessaan vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten sekä ympäristönsä kanssa.

Oppimista tapahtuu leikin, liikunnan, tutkimisen, ihmettelyn, keskustelun ja toiminnan kautta. Lapsella on oikeus saada ohjausta ja kannustusta kasvaessaan ihmisenä. Ohjaamme toimimaan oikeudenmukaisesti sekä kannustamme vuorovaikutukseen ja toimintaan. Kasvattajan on otettava huomioon, että hän pystyy omalla käytöksellään ja puheellaan vaikuttamaan lapsen käsitykseen lapsesta itsestään. Sitä puhetta mitä aikuinen lapsesta käyttää, sitä lapsi jatkaa.

3 Lasten puheenvuoro

Toimintaa suunniteltaessa otamme huomioon lasten näkökulman. Kyselemme lapsilta ideoita ja toivomuksia ryhmän toimintaan ja he saavat tehdä valintoja. Useimmiten lapsilta on kuitenkin vaikeaa saada vastauksia haastattelemalla, joten kasvattajalla on oltava herkkä korva ja ymmärrys lasten toiveille ja ajatuksille. Lasten leikkejä ja keskusteluja havainnoimalla saamme selville, mitkä ovat lapsia kiinnostavia ja askarruttavia asioita. Kasvattaja suunnittelee toimintaa ja antaa virikkeitä toiminnan toteuttamiseen, mutta lapsiryhmän kässä on toiminnan lopullinen toteuttaminen.

Lasten osallistamiskeinojamme ovat esimerkiksi lasten kokoukset, lasten toivepäivät, viikon henkilön valinta ja pienet apulaistehtävät. Kyselemme aika ajoin lapsilta mistä asioista he päiväkodissa pitävät tai mitä haluaisivat tehdä ja suunnittelemme toimintaa sen mukaan. Mieleisiä puuhia ovat mm. leikkiminen, majan rakentaminen, liikkuminen sekä erilaiset retket ja juhlat. Lapset tekevät valintoja päivittäin, mitä leikitään, pelataanko jalkapalloa, mikä olisi seuraava laulu ja niin edelleen. Lasten työt ovat esillä päiväkodin seinillä ja lapset osallistuvat arjen askareisiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan kirjataan myös lapsen puheenvuoro.

Lasten kommentteja päiväkodin arjessa:

"Ajattele äiti, siellä 6-vuotiaskin otetaan syliin." (poika 6v.)

"Kaikkein kivointa ois olla päiväkodissa töissä, koska päiväkodin työntekijöillä ei yleensä ole toista työpaikkaa, koska niillä menee täällä koko työpäivä!" (poika 6v.)

"Päiväkodissa kivointa on leikkiminen ja nukkuminen." (tyttö 4v.)

"Ope sanoo lapsille kauniita sanoja." (poika 6v.)

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kun lapsi aloittaa päivähoidon, järjestämme aloituskeskustelun vanhempien kanssa. Käytämme Lapsi kotioissa – lomaketta keskustelun pohjana ja tukena. Keskustelun tarkoituksena on oppia tuntemaan lasta ja huomioimaan lapsen yksilölliset tarpeet ryhmässä. Samalla käymme läpi vanhempien toiveita ja odotuksia lapsen päivähoidosta. Kutsumme lapsen vanhempiensa kanssa tutustuman päiväkotiin tai ryhmäperhepäiväkotiin sekä oman ryhmänsä tiloihin ja kasvattajiin ennen päivähoidon aloittamista.

Parin kuukauden päästä lapsen päivähoidon aloittamisesta laadimme vanhempien kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman (esiopetuksessa esiopetuksen oppimissuunnitelman). Jokaiselle lapselle on määritelty vastuukasvattaja, jonka kanssa keskustelu käydään. Vastuukasvattajan on tarkoitus pysyä samana koko sen ajan, kun lapsi on hoidossa kyseisessä ryhmässä. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa sovimme päivähoidon käytännöistä ja tavoitteista sekä lapsen liittyvistä asioista yhdessä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vuosittain tai tarvittaessa useammin. Lapsi saa olla mukana keskustelussa osan aikaa ja lapselle on osoitettu oma puheenvuoronsa keskustelussa.

Ryhmät järjestävät vuosittain vanhempainillan tai –aamun. Tilaisuuksissa kerromme ryhmän toiminnasta ja arjesta ja kyselemme mieltä askarruttavista asioista. Toivomme vanhemmilta kysymyksiä, toiveita ja palautetta. Nämä ovat vanhemmille oivallisia tilaisuuksia tavata ja tutustua toisiinsa.

Tavoitteenamme on avoin ja luottamuksellinen keskusteluyhteys kasvattajien ja perheen välillä. Vanhemmat ovat asiantuntijoita lapsensa hoidossa ja kasvatuksessa, keskustelemalla saamme yhdistettyä lapsen yksilölliset tarpeet osaksi päivähoidon ryhmämuotoista toimintaa. Varhaiskasvatussuunnitelmien lisäksi keskustelemme lapsen päivän sujumisesta ja tapahtumista vanhempien kanssa päivittäin. Pienempien lapsien päiväästä kerromme usein yksityiskohtaisemmin, isommat lapset osaavat jo itse kertoa jotain päivästänsä. Toivomme vanhempien keskustelevan lastensa kanssa päivähoitopäivästä tai esiopetuksesta ja kertovan meille, jos jokin mietityttää. Lapsi saattaa kokea päivän tapahtumat eri tavalla kuin aikuinen.

Jos näemme tuen tarvetta lapsen kasvussa ja kehityksessä, otamme asian avoimesti puheeksi vanhempien kanssa. Mietimme yhdessä keinoja, joilla lasta voi tukea ja kerromme vaihtoehtoista, joita lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi on olemassa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on mm. lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatustilaisuuksissa. Me Hämevaaran toimintayksikössä toivomme myös vanhempien osallistuvan aktiivisesti päivähoidon ja esiopetuksen toimintaan. Järjestämme juhlia, tapahtumia ja kierrätystempauksia sekä koko perheen yhteisiä Pihaseikkailu-liikuntailtapäiviä. Hämevaaran päiväkodissa on toiminut vanhempaintoimikunta, joka on järjestänyt lähes vuosittain perinteisen Kevättrien. Karhunpesässä vanhemmat ovat osallistuneet aktiivisesti kirpputoritapahtumiin ja aamukahvituksiin.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Lapsen kielen oppimista edistää monipuolinen vuorovaikutus kasvattajien ja toisten lasten kanssa. Kannustamme lasta ilmaisemaan itseään jo ennen kuin hän oppii sanoja. Puhumme lapselle oikeakielisesti ja käytämme käsitteitä, jotka auttavat häntä jäsentämään ympäristöään. Hyvässä oppimisympäristössä lapsi kuulee rikasta puhuttua kieltä ja näkee kirjoitettua tekstiä. Luemme ja kerromme lapsille satuja, riimittelemme loruja ja runoja sekä tutkimme yhdessä kuva- ja tietokirjoja. Keskustelemme lasten kanssa arkielämän asioista ja pohdimme yhdessä heitä kiinnostavia aiheita. Erilaisissa yhteisissä toimintahetkissä annamme lapsille puheenvuoron ilmaista omia ajatuksiaan ja rohkaisemme jokaista puhumaan ja osallistumaan keskusteluihin ikätaso huomioon ottaen. Ohjaamme lasta ilmaisemaan tunteitaan sanoin, annamme sanat tunteille. Sanoitamme toimintaa perushoitotilanteissa ja kuvat ovat myös tukena päivänkulussa. Huumorin viljely, sanaleikit ja sanoilla ”kikkailu” kehittävät kieltä.

Sanaton viestintä on tärkeä osa vuorovaikutusta. Kasvattajan on tärkeää tiedostaa se omassa käyttäytymisessään ja auttaa lapsia tunnistamaan tunnelmien ja viestien välittyminen kehonkielen, äänensävyn ja ilmeiden avulla. Sanallinen ja sanaton viestintä ei saa olla ristiriidassa keskenään: eleet ja ilmeet tukevat puhuttua kieltä. Kielellisen viestinnän tukena käytämme kuvia ja eleitä.

Lapsille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, täytetään vuosittain suomenkielen seurantalomake. Lomake toimii työkaluna suomenkielen oppimisen ja omaksumisen havainnoimisessa. Suomi toisena kielenä – opetus (S2) tukee lapsen suomenkielen kehitystä. S2-opetusta annamme joko kielikerhon muodossa tai integroituna muuhun toimintaan. Konsultoimme lapsen kielitaitoon liittyvissä asioissa kieli- ja kulttuurikoordinaattoria (kieku).

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Leikki sosiaalisena toimintana luo lasten kulttuuria ja yhteisöllisyyttä. Päiväkodin vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan. Yhteiset säännöt luovat rajat yhdessä toimimiselle. Mietimme sääntöjä ja toimintatapoja yhdessä lasten kanssa, ikätason huomioon ottaen. Rajat ja säännöt ovat yhdenmukaiset. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsi saa apua ja tukea sitä tarvitessaan vertaisryhmässä toimiessaan. Tehtävämme on tukea lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan.

Kiusaamiseen puutumme johdonmukaisesti. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että henkilö joutuu yhden tai useamman muun henkilön toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen tai syrjimyksen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaamistilanteet käsittelemme yhteistyössä vanhempien kanssa heti, kun sellaista havaitsemme.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivän kulku on suunniteltu vastaamaan lapsen tarpeita kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Rutiinit ja toistuvuus sekä tilanteiden ennakointi luovat lapselle turvallisuuden tunnetta. Aamuisin käymme läpi päivänkulun ja kerromme lapsille mahdollisista muutoksista. Käymme päivänkulkua läpi myös päivän mittaan, varsinkin pienimpien lasten kanssa. Monesti järjestämme tapahtumia, retkiä, juhlia ja muuta piristystä toimintaan. Poikkeuksia päivärytmiin tuovat joskus esimerkiksi vajaustilanne henkilöstön määrässä tai säätila, kuten ukkonen, jolloin emme voi ulkoilla. Me hoidamme poikkeustilanteet joustavasti ja ammattitaidolla, jotta lapsi kokisi olonsa turvalliseksi. Päivähoitopäivä koostuu aamiaisesta, aamupiiristä tai kalenterihetkestä, leikistä ja ohjatusta toiminnasta, liikunnasta, ulkoilusta, ruokailusta ja päivälevosta. Iltapäivällä tarjoillaan välipala ja lapsilla on leikki- ja ulkoilu-aikaa ennen kotiinlähtöä. Kotiin lähtiessä kätelemme ”heippa huomiseen!”

Järjestämme siirtymätilanteet, kuten uloslähdön, joustavasti ja porrastaen. Varaamme siirtymätilanteisiin aikaa kiireen tunnun välttämiseksi. Otamme lapsen kehitystason huomioon siirtymätilanteissa, pienemmät tarvitsevat enemmän apua esimerkiksi pukemisessa kuin isommat lapset. Kannustamme lapsia omatoimisuuteen, jokainen siirtymätilanne on samalla oppimistilanne. Lapsi oppii suoriutumaan siirtymätilanteista omatoimisesti, kun hoidettavat asiat, kuten vessassa käynti, käsienspesu, pukeminen ja uloslähtö, tapahtuvat säännöllisesti ja samassa järjestyksessä.

5.4 Lasten leikki

Leikki on painopisteenä vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa vuosina 2013-2016. Painopisteeseen keskittymällä kiinnitämme leikkitoimintojen järjestämiseen sekä havainnoimiseen erityisen paljon huomiota. Kasvattajat saavat lasten leikkiin ja leikin merkitykseen suunnattuja koulutuksia sekä vinkkejä leikkikulttuurin kehittämiseen. Tavoitteena on leikin merkityksen korostaminen varhaiskasvatuksessa sekä monipuolisten leikki-toimintojen ideoiminen ja toteuttaminen päiväkodeissa.

Leikki on lapselle luonnollinen tapa toimia, oppia ja kehittää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. Lapsilta kysyttäessä: ”Mitä haluat tehdä päivähoitossa/eskarissa?”, yleisin vastaus on: ”Leikkiä.” Toimintayksikössämme järjestämme lapsille leikkiaikaa päivittäin. Myös ohjattu toiminta tapahtuu leikin keinoin. Otamme lasten leikeissä huomioon lapsen ikä- ja kehitystason. Pienemmät lapset tarvitsevat enemmän kasvattajan läsnäoloa leikeissään, kun taas isommat toivovat useimmiten leikkirauhaa ikätovereidensa seurassa. Kasvattaja on kuitenkin tukemassa ja ohjaamassa lasten leikkejä.

Leikkirauhaa tuemme jakamalla lapset eri tiloihin leikkimään pienryhmissä. Lapset voivat itse valita leikki-paikkansa ja seuransa, välillä kasvattaja jakaa lapset leikkitaloihin. Lapset oppivat leikkimään myös eri kaverien sekä eri sukupuolta olevien kanssa erilaisissa tiloissa. Leikkiryhmien jakaminen auttaa lapsia tutustumaan toisiinsa ja luomaan uusia kaverisuhteita. Leikkiryhmät jaamme eri tiloihin leikkitalujen avulla. Koko talon lauluhetkillä lapset saavat olla mukana isossa porukassa, jossa on laulua, leikkiä ja yhdessäoloa kaikenikäisten lasten kanssa. Halutessaan lapsilla on mahdollisuus leikkiä myös yksin.

Leikkitalat olemme suunnitelleet niin, että lelut ja tarvikkeet ovat lasten ulottuvilla. Joitain leluja säilytämme korkeilla tasoilla tilaratkaisujen vuoksi, mutta kun ne ovat lapsen tiedossa, hän voi pyytää niitä leikkeihinsä. Tiloissa olevat leikkikalut ja tarvikkeet ovat lapsen ikä- ja kehitystasolle sopivia riippuen lapsiryhmän rakenteesta. Leluja voi vaihdella tilasta toiseen tai ryhmien kesken. Kehotamme lapsia pitämään huolta leluista, jotta ne säilyisivät ehjinä mahdollisimman pitkään. Näin lapset oppivat kunnioittamaan kestävän kehityksen periaatteita jokapäiväisissä leikeissä. Suuri osa leluistamme on lahjoituksia.

Turvallisuuden ja leikkirauhan kannalta vauhdikkaimmat leikit onnistuvat parhaiten ulkona tai päiväkodin salissa. Salit ovat ryhmien ahkerassa käytössä. Lapset tarvitsevat liikuntaa, energian purkamista ja raitista ilmaa runsaasti päivän aikana, ulkoilemme sään salliessa päivittäin. Lapsilla on mahdollisuus monenlaisiin ulkoleikkeihin päiväkodin pihalla, lähipuistoissa tai -metsässä. Leikkitarvikkeina käytämme myös luonnonmateriaaleja.

Kasvattaja toimii leikin tukijana ja havainnoijana. Leikkiryhmiä seuraamalla opimme tuntemaan lapsia paremmin kuin ohjatuissa tilanteissa. Havainnoimalla leikkiä kasvattaja näkee, miten kukin lapsi käyttäytyy sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa ikätoveriensä kanssa, tarvitseeko hän tukea ja miten hän selviytyy mahdollisista ristiriitatilanteista. Leikkiessään lapsi on aidoimmillaan.

Nukketeatteria itsetehdyissä lavasteissa.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Oppimistoimintojen ja -tilanteiden järjestely ja käytännöt vaihtelevat lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Pienimpien lasten oppimisessa korostuvat perustoimintojen harjoittelu, kuten itsenäinen syöminen ja pukeutuminen, potalle opettelu ja päiväkodin päivärytmiin sopeutuminen. Keskustelemme vanhempien kanssa lapselle otollisesta ajasta esim. vaipoista luopumiseen, tavoitteenamme on että päiväkodin ja kodin yhteistyö tukee lapsen kehitystä. Lapsen kasvaessa omatoimisuuden merkitys lisääntyy ja oppimisen kohteet muuttuvat sosiaalisten, kognitiivisten ja motoristen taitojen harjoitteluun.

Otamme huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet ja herkkyyksikaudet uuden opettelemisessa. Kannustamme lasta yrittämään itse kasvattajan ohjatessa ja auttaessa. Onnistumisista ja oivaltamisista iloitsemme yhdessä, vastoinikäymisiä emme jää surkuttelemaan. Päivän aikana oppimistilanteita on useita, joka päivä oppii jotain uutta. Lapsi oppii leikin, liikunnan, tutkimisen, ihmettelyn, keskustelun ja toiminnan kautta.

Oppimistoimintojen tukena käytämme pienryhmiä, toiminnan porrastamista, kuvia ja yksilön tarpeista nousevia menetelmiä. Pienessä ryhmässä lapsi saa yksilöllisempää ohjausta, oppimistilanne on usein rauhallisempi ja lapsi saa helpommin äänensä kuuluville kuin suuressa ryhmässä. Kuvat ovat käytössä ensisijaisesti lapsilla, joilla on kielenkehityksessä haasteita, mutta kuvista hyötyvät kaikki.

Järjestämme oppimisympäristön mahdollistamaan myönteisiä oppimiskokemuksia. Huomioimme ikä- ja kehitystason materiaalien sijoittelussa. Materiaalit, lelut ja pelit ym. ovat lapsen ulottuvilla tai näkyvillä. Viihtyisä oppimisympäristö on turvallinen ja luovuutta ruokkiva.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Kaikki lapset ovat omalla tavallaan erilaisia. Moninaisuus varhaiskasvatuksessa näkyy mm. erilaisissa tavoissa oppia ja havainnoida ympäristöä, erilaisissa kulttuuritaustoissa sekä temperamenttieroissa. Huomioimme moninaisuuden ja yksilölliset tarpeet erilaisilla käytännön järjestelyillä. Työmme haaste ja rikkaus on erilaisuus.

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

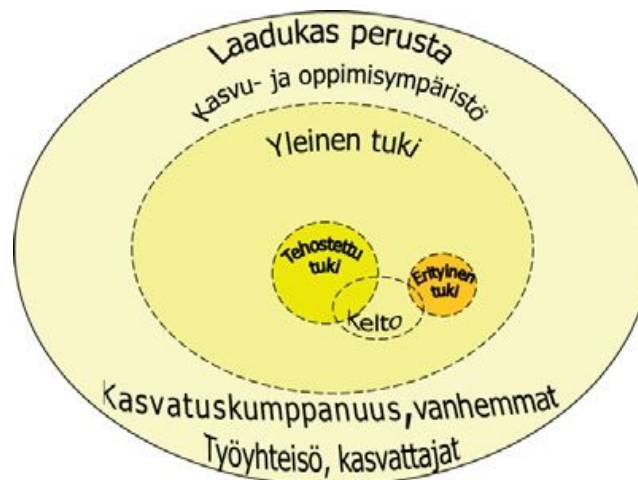
Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta (Vantaan kaupunki, Pakillinen työkaluja 2012, 15). Erilaiset tukitoimet on jaoteltu varhaiskasvatuksessa yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi, jotka vahventuvat asteittain.

Jos huomaamme jonkun lapsen kohdalla kasvun ja oppimisen tuen tarvetta, keskustelemme asiasta vanhempien kanssa. Pohdimme yhdessä vanhempien ja tiimin kanssa lapselle tarpeellisia tukitoimia, yhteistyössä on mukana myös konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Tuen tarpeen arvioinnissa käytämme yleisen tuen valikkoa, joka toimii työkalunamme kaikessa toiminnan suunnittelussa. Yleistä tukea on esimerkiksi kuvien käyttö kommunikoinnin tukena, pienryhmätoiminnan järjestäminen, siirtymätilanteiden joustava porrastaminen sekä tilanteiden huolellinen ennakointi.

Jos yleinen tuki ei riitä, laadimme lapselle yhdessä vanhempien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa Tehostetun tuen suunnitelman tai erityistä tukea tarvitseville Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelman (HOJKS). Suunnitelmat arvioimme ja päivitämme vuosittain tai useammin. Joinakin vuosina ryhmissä voi työskennellä hoito- ja kasvatushenkilöstön lisäksi avustaja. Hän mahdollistaa pienem-

piin pienryhmiin jakamisen. Avustajan tehtävänä on myös tukea ja kannustaa lasta osallistumaan ryhmän toimintaan kokonaisvaltaisena jäsenenä.

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista arvioidaan jatkuvasti. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä. Huomiota kiinnitetään kasvun ja oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat tärkeitä kasvun ja oppimisen turvaamiseksi. Mitä aikaisemmin lapsi saa tarvitsemaansa tukea, sitä paremmin voidaan välttää vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen.

Kaavio1. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Toimintayksikössämme olemme kiinnostuneita eri kulttuureista ja huomioimme lapsen kulttuuritaustan toiminnassamme. Keskustelemme vanhempien kanssa käytännön asioiden hoitamisesta ja perheen kulttuuriin liittyvistä asioista. Varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetuksen suunnitelman tekemisessä meillä on mahdollisuus käyttää asioimistulkkia, jolloin sekä perhe että kasvattaja kokevat tulleen ymmärretyksi. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheillä.

Päivähoitoyksikössämme käymme läpi suomalaisen kalenterivuoden juhlapäiviä ja kunnioitamme perinteisiä niihin liittyviä tapoja. Samalla myös monikulttuuriset lapset oppivat suomalaista kulttuuriperinnettä. Niiden lisäksi huomioimme myös eri maalaisten tai kulttuuristen lasten juhlapäiviä tai perinteitä. Opetamme lapsille suvaitsevaisuutta, ymmärtämään ja hyväksymään eri kulttuureja sekä erilaisia ihmisiä.

Toimintayksikössämme teemme yhteistyötä Hämeenkyllän seurakunnan lapsi- ja nuorisotyöntekijöiden kanssa. Käymme perinteisesti lapsille järjestetyissä joului- ja pääsiäiskirkoissa Hämeenkyllän kirkolla. Seurakunnan työntekijät käyvät myös päiväkodeissamme pitämässä tuokioita. Muihin kuin evankelis-luterilaisen uskontokasvatukseen piiriin osallistuville lapsille on järjestetty näiden tilaisuuksien ajaksi toimintaa. Otamme huomioon vanhempien toiveet lapsen osallistumisesta uskontokasvatukseen liittyvään toimintaan.

Pidämme tärkeänä sukupuolten ja erilaisten ihmisten välistä tasa-arvoa ja se näkyy tavassamme ohjata ja kasvattaa lapsia. Keskustelemme erilaisista maailmankatsomuksista sekä oikean ja väärän merkityksestä. Emme työssämme tuo esille omaa katsomustamme, vaan pohdimme asioita monelta kantilta ja ohjaamme lapsia kysymään vanhemmiltaan ja keskustelemaan heidän kanssaan mieltä askarruttavista asioista.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Hämevaaran toimintayksikön läheisyydessä on hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen. Retkille pääsemme helposti Lammaslammelle tai Pöllökallion metsään. Ympäristökasvatus on mielekkäintä luonnonläheisessä ympäristössämme käytännön toiminnan kautta. Ympäristökasvatuksemme tavoitteena on tuottaa lapsille iloa ja elämyksiä sekä kehittää lapsille positiivista luontosuhdetta. Ohjaamme lapsia kunnioittamaan sekä elollista että elotonta luontoa.

Luonnossa, metsässä ja poluilla mielikuvitus kehittyy ja leikit ovat pitkäkestoisia ja luovia. Luonnossa liikkuminen kehittää motorisia taitoja monipuolisesti. Luonnossa on tilaa liikkua ja juosta, kiipeillä ja kokeilla omia rajojaan. Ohjaamme havainnoimaan ja tutkimaan erilaisia luonnonilmiöitä. Luonnossa näkee vuodenaikojen vaihtelun selkeästi.

Majanrakennuspuuhissa Pöllökalliolla

Ohjaamme ja kasvatamme lapsia kestävään kehitykseen ja kierrättämiseen päiväkodin arjessa: roskien lajittelu, sähkön säästäminen, askartelumateriaalit, lahjoituksena saadut lelut ja muut päivittäistavarat. Käymme keskusteluja kierrättämisestä ja ekologisuudesta. Henkilöstön keskuudesta on nimetty ekotukihenkilö, joka tuo uusimmat vinkit ympäristökoulutuksista sekä ohjaa muuta henkilöstöä toimimaan kestävä kehityksen puolesta. Kehityskohteitamme ovat sähköisen viestinnän lisääminen sekä jätteiden lajittelu ja kierrättäminen.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on 6-vuotiaille suunnattua pedagogisesti suunniteltua toimintaa. Sen tarkoituksena on lisätä valmiuksia koulunkäynnin aloittamiseen ja vahvistaa vuorovaikutus- ja ryhmäytötaitoja vertaisryhmässä. Esiopetuspäivä kestää 4 tuntia ja siihen kuuluu yksi ruokailu. Esiopetus on maksutonta.

Hämevaaran toimintayksikössä toimii vuosittain kaksi esiopetusryhmää. Esiopetusryhmän minimikoko on 13 lasta. Molemmat esiopetusryhmät tekevät vuosittain yhteisen toimintasuunnitelman ja määrittelevät tavoitteet kullekin esiopetusvuodelle. Teemme tiivistä yhteistyötä Pähkinärinteen koulun kanssa. Koulun apulaisrehtori ja koulupsykologi ovat osallistuneet esiopetusryhmien kouluunlähtevien lasten vanhempien Kouluinfoon kevättalvella. Teemme useamman tutustumiskäynnin koululle esiopetuskevään aikana, jolloin koulun tilat ja käytännöt tulevat lapsille tutuiksi. Tavoitteenamme on järjestää jokaiselle lapselle mahdollisimman sujuva koulun aloitus.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Perusopetukseen valmistava opetus 6-vuotiaille on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä toimimiseen. Valmistavan opetuksen tuntimäärä on 5 tuntia päivässä. Valmistava opetus on integroitu esiopetukseen. Valmistavassa opetuksessa oleva lapsi saa tehostettua suomen kielen opetusta, jota kutsutaan suomi toisena kielenä – tai S2-opetuksiksi.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Toimintayksikössämme toimii kahdeksan 3-4 henkilön kasvattajatiimiä, päiväkodin johtaja, laitoshuoltaja, keittiön emäntä ja huoltomies. Tiimit tekevät yhteistyötä keskenään. Jokainen tiimi pitää kerran viikossa tiimipalaverin, jossa suunnittelee toimintaa ja keskustelee ajankohtaisista lapsiryhmää koskevista asioista. Joka kolmas viikko kokoontuu koko yksikön edustuksellinen tiimi, Syke. Siihen osallistuu edustaja jokaisesta tiimistä ja puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja. Sykkeessä linjaamme koko yksikön kasvatustyötä ja sovimme yhteisistä toimintatavoista sekä arvioimme toimintaa.

Alkusyksystä pidämme suunnitteluillan, jossa suunnittelemme koko vuoden tapahtumia ja toimintaa sekä sovimme vastuualueista ja työryhmistä. Myöhemmin syksyllä pidämme toimintayksikköpäivän, jossa käsittelemme varhaiskasvatuksen toimintaa ja sisältöä syvällisemmin. Toimintayksikköpäivän päätteeksi järjestämme työhyvinvointia ylläpitävää toimintaa.

Hämevaaran toimintayksikössä jokainen kasvattaja arvioi omaa toimintaansa sekä kehittymistään vuosittaisissa tulos- sekä kehityskeskusteluissa päiväkodin johtajan kanssa. Toivomme perheiltä palautetta ja arviointia toiminnastamme ja järjestämme palautekyselyitä, joihin perheet saavat vastata nimettömästi.

Tärkein palaute toiminnallemme tulee lapsilta itseltään. Kasvattajien lisäksi lapset osallistuvat itsearviointin tekemiseen. Esiopetusvuonna tämä tapahtuu ”eskarilentokoneen” muodossa. Sen avulla lapsi voi itse arvioida kuinka hyvin hän jo hallitsee esiopetusvuonna harjoiteltavia taitoja, kuten kaveritaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja, tulevan koululaisen taitoja sekä hyviä käytöstapoja.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneitamme ovat lastenneuvolan terveydenhoitajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku), puhe- ja toimintaterapeutit, perheneuvola, lastensuojelu sekä tulkit. Käytämme myös seurakunnan, kirjaston ja kulttuuripalveluiden palveluja. Lisäksi esiopetusvuonna teemme tiivistä yhteistyötä Pähkinärinteen koulun kanssa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvoinnin edistämiseksi huolehdimme lapsen perustarpeista ja tarjoamme virikkeellisen ja turvallisen ympäristön oppia ja kehittyä. Mikäli lapsen oppimistaidoissa havaitaan tuen tarvetta, tehostamme hyvinvointityötä yhdessä huoltajien ja kuntouttavien yhteistyökumppaneiden kanssa. Tarvittaessa teemme yhteistyötä lastensuojeluviranomaisten kanssa lapsen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ja sen osana esiopetuksen oppilashuolto ovat lapsen, vanhempien sekä kasvattajien ja koko yhteisön tukemista. Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on luoda turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lasten kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Syksyllä oppilashuoltoryhmän tehtävänä on tutustua jokaisen lapsen tilanteeseen. Kevätkaudella yhteistyötä koulun oppilashuoltoryhmän kanssa tiivistetään.

Hämevaaran varhaiskasvatusyksikön oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, kelto, Pähkinärin-teen neuvolan terveydenhoitajat sekä esiopetusryhmien lastentarhanopettajat.

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö toimintayksikössä

<i>KASVUN, KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKEMINEN:</i> <i>Havainnointi ja dokumentointi</i> <i>Lapsen osallisuus ja kuuleminen</i> <i>Yksilöllisyys</i>	<i>HYVINVOINTITYÖTÄ EDISTÄVÄT RA- KENTEET:</i> <i>Yksikön toimintatavat</i> <i>Moniammatillinen verkostotyö</i>
<i>KASVATUSKUMPPANUUS:</i> <i>Toimiva vuorovaikutus</i> <i>Yhteinen sitoutuminen</i> <i>Lapsen vasu</i>	<i>SUOTUISA KASVUYMPÄRISTÖ:</i> <i>Huolenpito ja turvallisuus</i> <i>Myönteinen ilmapiiri, toiminnan rakenne ja fyysiset puitteet</i> <i>Yhteisöllisyys</i>

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Varhaiskasvatuksen toimintayksikkömme esittely ja yhteystiedot löytyvät Vantaan kaupungin internet-sivuilta osoitteesta:

http://www.vantaa.fi/fi/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/paivahoito_vantaalla_toimintayksikoittain/myyrmaen_paivahoitopalvelut/hamevaaran_toimintayksikko

Käymme päivittäin läpi kuulumiset suullisesti vanhempien kanssa. Vanhemmat näkevät päivittäisen ohjelmamme kuukausikalenterista. Päiväkodin johtajalta vanhemmat saavat ”päiväkodin kuulumisia” –kirjeen muutaman kerran syksyisin ja keväisin. Poikkeavista tapahtumista tai erityisjärjestelyistä ilmoitamme kotiin jaettavilla tiedotteilla. Lähitulevaisuudessa lähetämme tiedotteet vanhemmille sähköpostilla.

Vanhempainillan terveiset yhden lapsiryhmän vanhemmilta:

Millainen on lapsen hyvä päivä?

”Lapsella on kavereita, touhua ja leikkiä”

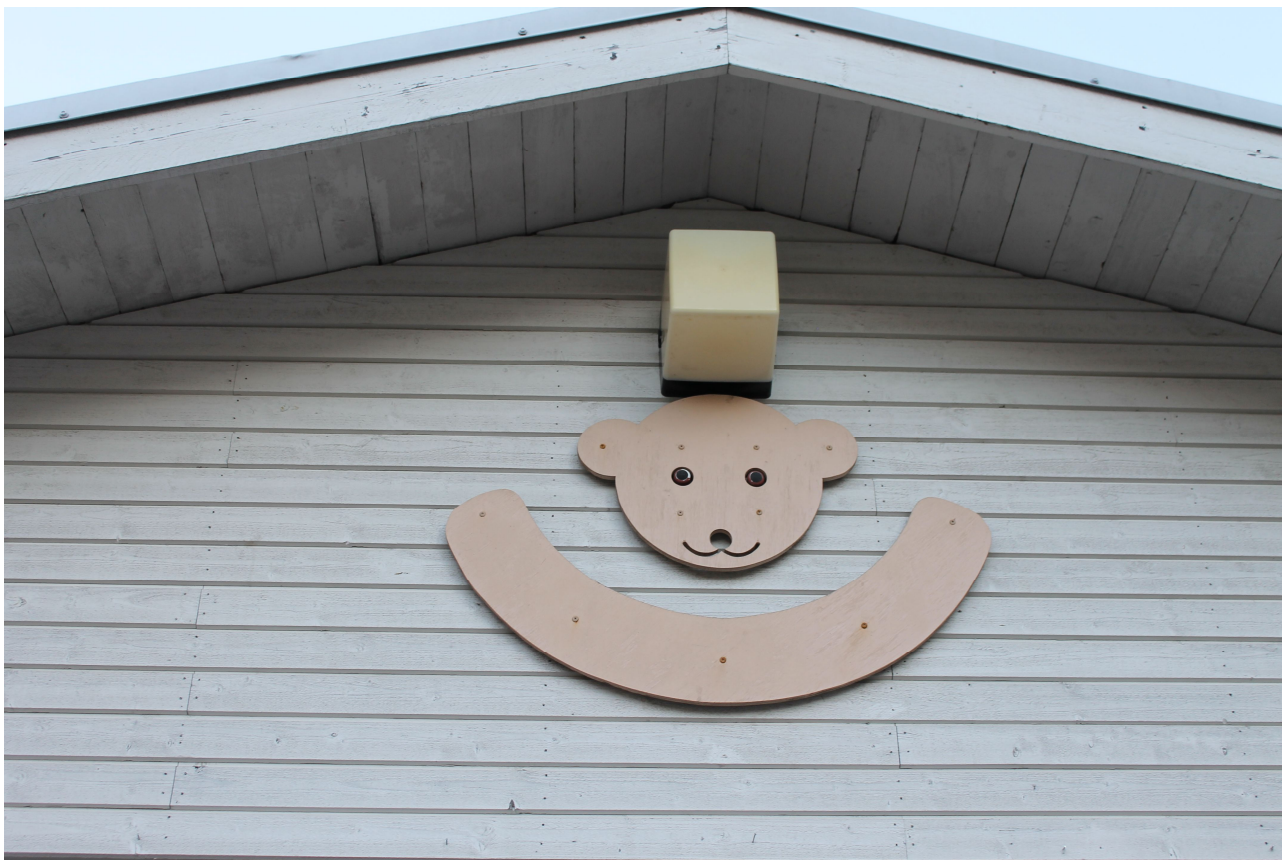
”Lapsella on mahdollisuus aikuisen riittävään huomioon!”

”Päiväkodissa on rauhallinen tunnelma”

”On riittävästi ulkoilua, hyvä rytmi päivässä; riittävästi ohjattua toimintaa ja vapaata leikkiä”

”On hyvä ruoka”

”Lapsi lähtee mielellään päiväkotiin”

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Hämevaaran varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Hämevaaran päiväkoti
Vaijeritie 7, 01640 Vantaa. p.09-83939034
Karhunkierros 1 C, 01640 Vantaa. p. 09-83939505
Ryhmäperhepäiväkoti Mesikämmen
Karhunkierros 1a A 1, 01640 Vantaa. p. 09-83939501
Ryhmäperhepäiväkoti Otso
Karhunkierros 1a A 4-5, 01640 Vantaa. p. 09-83939500

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

JÖNSAKSEN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

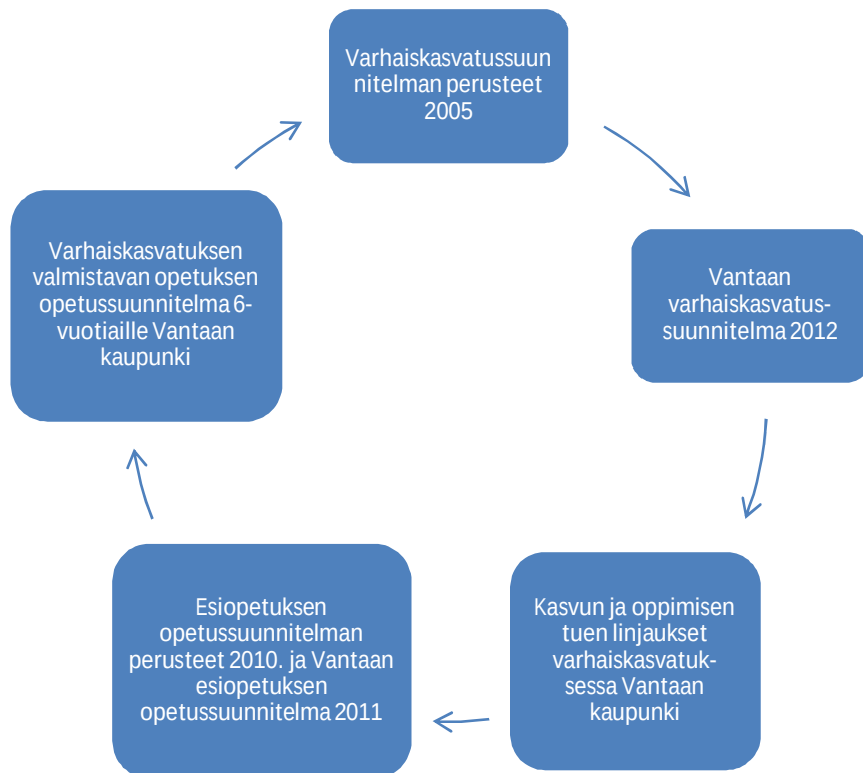
1	Johdanto	2
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat.....	5
2.1	Arvopohja.....	5
2.2	Toiminta-ajatus	6
3	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	6
3.1	Kasvattajuus.....	6
3.2	Lapsikäsitys.....	7
4	Lapsen hyvä päivä	8
5	Hyvän päivän resepti.....	9
6	Moninaisuus päiväkodissamme	9
6.1	Kasvun ja oppimisen tuki	9
6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen	10
6.3	Etiikka- ja katsomuskasvatus.....	11
7	Kasvatuskumppanuus	11
8	Elämyksemme lasten kanssa	12
8.1	Kielen rikas maailma	13
8.2	Leikki vie vaikka avaruuteen	14
8.3	Mielenkiintoinen oppimisympäristö	15
8.4	Luontokasvatus	16
9	Näin meillä	17
9.1	Esiopetuksen järjestäminen	17
9.1.1	Esiopetuksen oppilashuolto.....	18
9.1.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	18
10	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	19
11	Tärkeät kumppanimme	20

1 Johdanto

Olet tutustumassa yksikköme uuteen, päivitettyyn varhaiskasvatussuunnitelmaan (VASU). Yhden toimintavuoden ajan olemme nyt yhdessä käyneet keskusteluja eri kokoonpanoissa luodaksemme yhteiset tavoitteet ja sopiaksemme toimintatavoistamme. VASU toimii etenkin henkilökunnan työvälineenä, mutta toivomme sen myös kertovan lukijalle miten lasta täällä ohjataan ja opetetaan kasvamaan itseensä luottavaksi ja innostuneeksi toimijaksi.

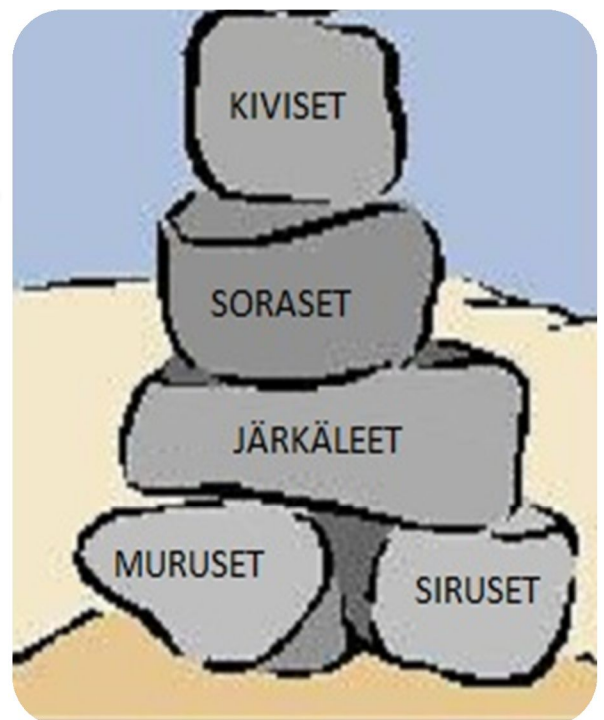

Omaa suunnitelmaamme ohjaavat valtakunnalliset ja kuntatasoiset asiakirjat:

Yksikköömme kuuluu kaksi päiväkotia, Jönsaksen päiväkoti ja Ojahaan päiväkoti. Nimensä ryhmät ovat saaneet historian perusteella. Paikalla on aikoinaan ollut kiveä asutusta.

Jönsaksen päiväkodissa toimii viisi kokopäiväryhmää.

Päiväkoti sijaitsee keskellä Myyrmäkeä puistomaisessa ympäristössä, ja lähellä monipuolisia kulttuuripalveluja. Lapsiryhmät tekevätkin säännöllisesti retkiä mm. kirjastoon ja Taidetalo Toteemiin ammentamaan virikkeitä toimintaansa. Kaikki liikennevälineet ihan kävelymatkan päässä mahdollistavat myös vähän pidemmälle suuntautuvien retkien onnistumisen toiminta-ajan puitteissa. Viereinen Vaskivuoren metsäalue toimii molempien talojen ehtymättömänä elämyspankkina leikkien, tutkimusten ja seikkailujen merkeissä. Siellä myös opitaan monien varhaiskasvatuksen sisältöalueiden, kuten matematiikan, äidinkielen ja taidepedagogiikan taitoja. Itsestään selvänä tavoitteena luonnossa liikkumiselle on myös hyvän luontosuhteen muodostuminen ja kestävän kehityksen ajatusten juurtuminen.

Talvella on sään salliessa Jönsaksen lähellä jäädytettyä luistinrata, jonne voimme sisältä sujuvasti siirtyä suojusten kanssa. Hiihtoladullekin pääsemme suoraan kentän vierestä.

Ojahaan päiväkodissa toimii kaksi ryhmää, Muumit ja Tiitiäiset. Päiväkoti sijaitsee kävelytien varrella kerrostalon alakerrassa myös keskeisessä Myyrmäessä. Ojahaasta on samoin lyhyt matka kulttuuripalveluiden äärelle. Molemmat päiväkodit käyttävät lisäksi nuorisotalo Arkin salia viikoittaisiin liikuntahetkiinsä varsinkin talvisin. Myös Ojahaan viereisen taloyhtiön pihalle jäädytetty luistinrata toimii sovitusti päivittäisenkin ulkoilutuokion paikkana.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvopohja

Toimintamme arvot perustuvat Vantaan kaupungin arvoihin innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Näitä arvoja olemme monissa keskusteluissa ja työpajoissa avanneet ja syventäneet oman toimintamme yhteiseksi pohjaksi. Kasvattajien yhteinen arvomaailma kehittyy jatkuvasti tiimityön ja vanhempien kanssa käytävien keskustelujen kautta.

Innovatiivisuus näkyy yksikössämme toistemme, vanhempien ja lasten kuuntelemisena. Olemme herkkiä reagoimaan ja toimimaan uusien haasteiden edessä. Kokeilemme joustavasti erilaisia vaihtoehtoja toimintamme parantamiseksi. Esimerkiksi lapsiryhmien muodostaminen alueen perheiden tarvetta vastaavaksi näkyy toiminnassamme ryhmien kokoonpanoissa. Muutamme tarvittaessa ryhmien koonpanoja sekä päivittäistä toimintaamme lapsiryhmää kuunnellen ja havainnoiden.

Kestävä kehitys on arkipäivää toiminnassamme.

Luontokasvatus ja luonnon arvostaminen näkyy kaikkien ryhmien toiminnassa. Lasten kanssa keskustellaan ja satuillaan kestävästä kehityksestä sekä lähiympäristöstä. Kiinnitämme huomiota oman toimintamme merkitykseen lähiympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi.

Yhteisöllisyys tuo iloa ja jaksamista arkeemme.

Kannustava palaute lapsilta, vanhemmilta tai työtoverilta ja esimieheltä antaa voimia työhömmme. Iloitsemme siitä, että olemme jaksaneet odottaa lapsen onnistumista. Iloitsemme työtoverin taitavasta tavasta kohdata perheitä. Jaksamme, kun olemme yhteisesti ja hyvin suunnitelleet ja organisoineet työmme. Iloitsemme myös hyvistä sijaisista, jotka muistamme ottaa työtovereina joukkoomme. Huumorin voimaa emme unohda.

2.2 Toiminta-ajatus

3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

3.1 Kasvattajuus

Varhaiskasvatuksessa kasvattaja sekä lapset yhteisesti luovat koko päiväkotimme hengen. Vaikka toimimme ns. persoonallamme, on yhteinen eettinen käsitys kasvatuksesta toimintamme lähtökohta. Yhteistä näkemystä luomme ryhmän tiimisopimuksella, jossa allekirjoituksella sitoudumme samoihin yhteisesti sovittuihin toimintatapoihin, joilla lapsia ohjaamme ja opetamme. Viikoittaisissa tiimipalavereissa arvioimme toimintaa ja tarvittaessa muutamme sitä. Yksikön pedagogisessa tiimissä joka toinen viikko keskustelemme ja syvennämme yhteistä näkemystä. Muokkaamme oppimisympäristöä lasten kiinnostuksen ja innostuksen mukaan kannustaen lasta monipuoliseen toimintaan. Kasvattajien tavoitteena on olla aidosti läsnä ja vähentää omaa puhettaan vain tarkentaviin kysymyksiin, jotta lasten mielikuvitus ja ajatukset pääsevät valloilleen. Kannustamme lasta myös omatoimisuuteen eri tilanteissa, mutta niin, että kasvattaja on tarvittaessa auttamassa lasta.

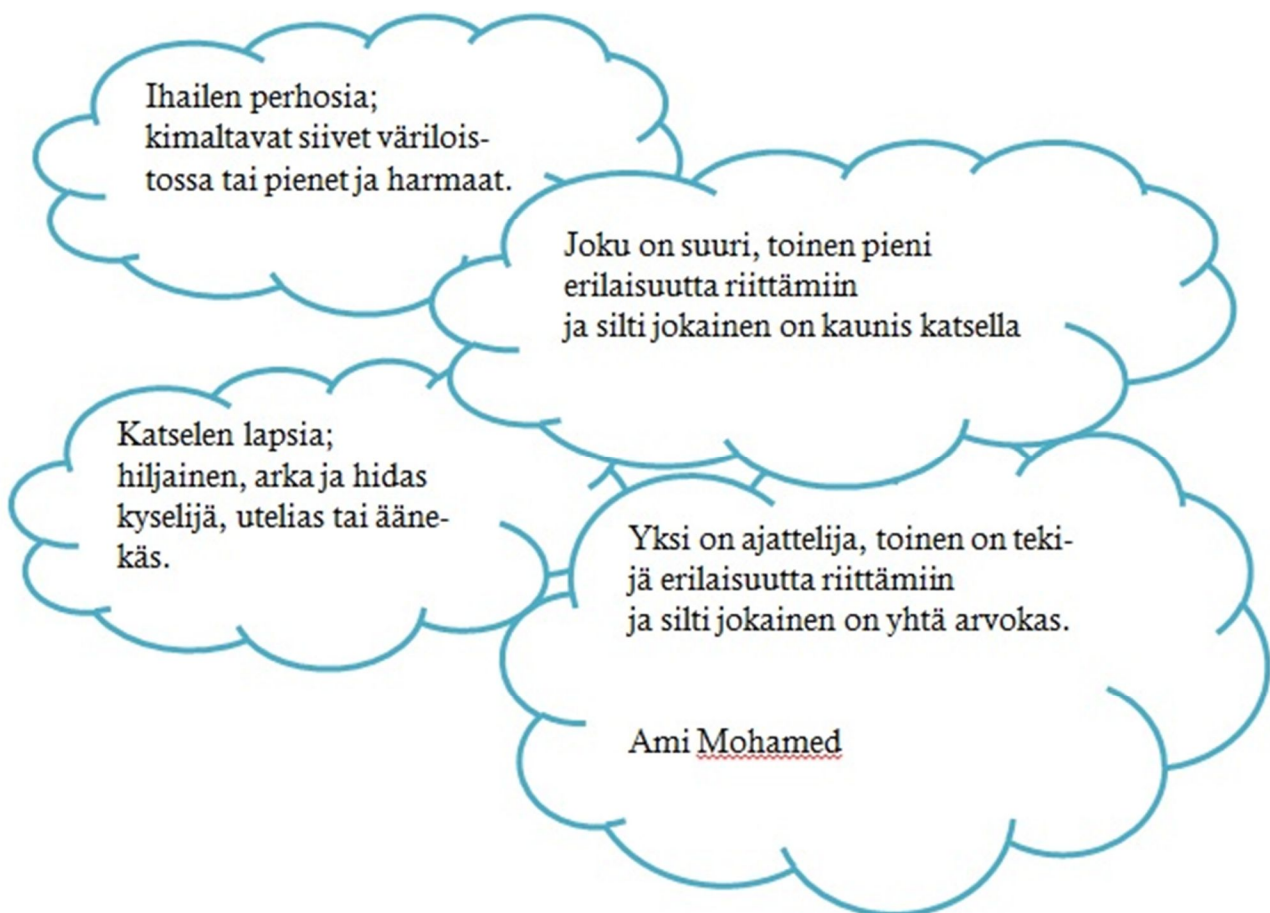

3.2 Lapsikäsitys

Lapsuuden arvoa vaalimme ja lapset huomioimme omina yksilöinä, joilla kaikilla on erilaiset oppimistavat.

Lapsi on yksikössämme keskeinen toimija. Mahdollistamme sen rajoittamalla mahdollisimman vähän lasten toimintaa. Yli 3-vuotiaiden ryhmissä lapset miettivät itse säännöt toimintatapojen, ei kieltojen kautta. Jönsaksen päiväkodissa perusparannuksen yhteydessä vuonna 2006 meillä oli mahdollisuus rakentaa mm. kiipeilyseinä ja lattiaan ruudukkoa mahdollistamaan arkiliikuntaa siirtymätilanteissa rajoitusten sijaan. Lapsi saa näkyä ja kuulua, kunhan ei vaaranna turvallisuuttaan. Leikkeihin voi hakeutua oman kiinnostuksensa mukaan miettimättä ovatko ne tyttöjen tai poikien. Tarjoamme monipuolista ja lasta kiinnostavaa toimintaa, johon kannustamme osallistumaan vähän oman mukavuusalueen edelläkin. Olemme myös hankkineet erilaisia välineitä ja leluja, joissa näkyy päiväkotimme monikulttuurisuus. Toverisuhteita kunnioitamme, mutta houkuttelemme myös leikkimään kaikkien kanssa ketään syrjimättä.

Lapsen iloinen nauru on paras palkkamme.

4 Lapsen hyvä päivä

Lämmin vastaanotto ja selkeä (usein kuvitettu) päiväjärjestys luovat turvallisuutta ja selkeyttävät ja rytmittävät päivän kulkua. Tarvittaessa joustava päivärytmi, muutoksia ennakoiden mahdollistaa kuitenkin esimerkiksi pitkäkestoisen leikin. Pienempien lasten päivä muodostuu perushoitotilanteista, enemmän toimintaa iän karttuessa. Päivän kuluessa arki-toimintatilanteet, leikki ja ohjattu toiminta vuorottelevat. Kannustamme lapsia selviytymään itse erilaisista tilanteista. Lapsi saa itse kokea ja yrittää, kasvattaja on lähellä auttamassa aina tarvittaessa ja kiittämässä.

Pienryhmätoiminta on vakiintunut kaikkiin ryhmiin joka toteutetaan porrastamalla ulkoilua ja sisätoimintaa. Tämä mahdollistaa yksilöllisen vuorovaikutuksen lasten kesken ja kasvattajan ja lapsen kesken sekä pitkäkestoisen leikin kehittymisen. Myös säännöllinen lasten toiminnan havainnointi on helpompaa pienemmässä ryhmässä.

Varsinaista omahoitajaa ei meillä ryhmissä ole, mutta vastuukasvattajista sopiminen on ollut käytäntönä jo vuosia. He esimerkiksi tutustuttavat vanhemmat ja lapsen ryhmään hoitosuhteen alkaessa ja käyvät pienryhmänsä perheiden kanssa kasvatustilanteita. Lasten kaverisuhteita tuetaan, mutta opetamme toimimaan ja leikkimään kaikkien kanssa. Ristiriitatilanteet selvitetään yhdessä ja kiusaamista ei sallita. Sen ehkäisemiseksi olemme laatineet kiusaamisen ehkäisy- ja puuttumissuunnitelman. Lasten kanssa keskustellaan kiusaamisesta, mitä se on ja miltä kiusatusta tuntuu. Tilanteisiin puututaan aina. Opettelemme yhdessä hyviä kaveritaitoja ja puutemme kiusaamiseen heti lasten kanssa keskustellen. Lapsi saattaa kertoa kotona kiusaamisesta, jota mahdollisesti päiväkodissa ei ole huomattu. Toivomme, että vanhemmat ottavat asian puheeksi henkilökunnan kanssa välittömästi.

5 Hyvän päivän resepti

Lapsen suotuisan kasvuympäristön luominen on yhteinen tavoitteemme, johon tarvitsemme kaikkien kasvattajien ja huoltajien yhteistyötä. Hyvinvointityöllä varmistetaan jokaiselle lapselle tasavertainen kasvaminen ja oppimisen mahdollisuus.

Vanhemmilta kysyttäessä hyvän päivän ainesosia ovat:

ruokailu, ulkoilu, uni
puhtaus ja siisteys
turvallisuus
läsnä oleva kasvattaja
iloa ja välittämistä
toimintaa ja leikkiä sopivassa suhteessa
kivat kaverit ja yhdessäolo

"Uskon lapselleni hyvän päivän sisältävän tietyt turvalliset rutiinit, pieniä ja isoja ilon aiheita, lepo ja ruokaa."

"Kasvatuskumppanuudelta toivon, että jaamme lapsen kehityksen kasvamisen asioita ja mahdollisuuksien mukaan pyrimme vahvistamaan lapsen yksilöllisiä ominaisuuksia. Toisin sanoen molemmat osapuolet ovat tietoisia, mitä uutta lapsi oppii ja missä kaipaa tukea."

6 Moninaisuus päiväkodissamme

6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Olemme herkinä huomaamaan lasten erilaiset tarpeet ja oppimisen tavat. Autamme lapsia kasvamaan ja kehittymään omien edellytystensä mukaisesti parhaalla mahdollisella tavalla. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus. Selkeä päivärytmi ja pienryhmätoiminta tukevat lapsen kasvamista ja kehittymistä. Suunnittelemme ja muokkaamme myös oppimisympäristöä lapsen edellytysten mukaisesti käyttäen esimerkiksi kuvia apuna. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen Vantaan varhaiskasvatuksessa jaotellaan kolmiportaisesti.

	YLEINEN TUKI	TEHOSTETTU TUKI	ERITYINEN TUKI
Havainnointi	•	••	•••
Eriyttäminen	•	••	•••
Oppimisympäristön muokkaaminen	•	••	•••
Vuorovaikutuksen lisääminen	•	••	•••
Yhteistyön lisääminen	•	••	•••
Pienryhmätoiminta	•	••	•••
Päivä- ja viikkostrukturi	•	••	•••
Lääkitys, apuvälineet ym.	•	••	•••
Hyvinvointityö ja oppilashuolto	•	••	•••
Rakenteelliset tukitoimet		••	•••

Nämä muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet erilaisia yhteistyötahoja apuna käyttäen. Kolmiportaisen tuen tavoitteina on vahvistaa lapsen oikeutta saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan.

6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päiväkodeissamme lapset puhuvat äidinkielenään hyvin monia eri kieliä. Perheet ovat taustoiltaan ja kulttuureiltaan erilaisia, osassa perheistä on enemmän kuin yksi kieli, uskonto ja kulttuuri. Tarjoamme suomalaista varhaiskasvatusta ja päivähoitoa kuunnellen perheiden toiveita mahdollisuuksien mukaan. Vanhemmille kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatuksen periaatteista ja tavoitteista. Kannustamme perheitä oman äidinkielen opettamiseen ja arvostamiseen. Kasvatuskeskusteluissa käytämme tarvittaessa tulkkia apuna.

Vaikka sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien tasa-arvoisuus.

Lapselle annetaan mahdollisuus tuoda esille perheensä kulttuuriin ja tapoihin liittyviä asioita ja niitä arvostetaan ja kunnioitetaan päiväkodissa. Erilaisten kulttuurien ymmärrys on tärkeää kasvattajille ja siihen kouluttaudumme jatkuvasti.

Oppimisympäristössä on esillä ja tutkittavana karttoja, kuvia ja esineitä lasten alkuperäisistä kotimaista. Lisäksi olemme saaneet vanhemmilta myös kirjoja, musiikkia ja soittimia lasten käyttöön.

Monikulttuurisen lapsen suomenkielen oppiminen tapahtuu monipuolisesti jokapäiväisissä tilanteissa. Suomen kielen oppimista tuetaan pienryhmäopetuksessa ja Suomi toisena kielestä ryhmissä (S2).

Eri tiloissa olevin kuvin tuetaan päivittäisten käytäntöjen ja käsitteiden oppimista. Käytämme huolellista yleiskieltä sekä eri metodeja kommunikoidessamme lasten kanssa. Ryhmissä on käytössä sanoja ja fraaseja lasten omilla kielillä.

6.3 Etiikka- ja katsomuskasvatus

Kaikille lapsille yhteisesti opetetaan eettisen kasvatuksen mukaisesti oikean ja väärän eron kaikessa arjen toiminnassa. Luomme hyväksyvän ilmapiirin ja opetamme kunnioittamaan toisia ja käyttäytymään ystävällisesti. Opimme arvostamaan ja kunnioittamaan omaamme sekä muiden kulttuureja ja tapoja.

Tutustumme kirkollisiin juhlapyhiin ja vastaamme mahdollisiin lasten kysymyksiin ja keskustelemme niistä. Evankelis-luterilainen uskontokasvatus toteutetaan yhdessä seurakunnan kanssa. Huoltajan valinnan mukaan lapsi osallistuu tällöin joko järjestettyyn uskontokasvatukseen, elämänkatsomustietokasvatukseen tai muuhun opetukseen.

7 Kasvatuskumppanuus

Lapsen aloittaessa päivähoidon varataan noin viikon pituinen pehmeä lasku ennen varsinaista hoidon tarvetta. Tämän tutustumisjakson aikana sovimme mahdollisimman tarkasti yhteiset toimintatavat, jotta saamme luotua molemminpuolisen luottamuksen. Keskustelua käydään aluksi vanhempien täyttämän Lapsi kotiloissa - lomakkeen pohjalta.

Alkukeskustelu-lomake tarkentaa eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden asioita.

Perheille annetaan myös laatimamme tervetuloa Jönsakseen/ Ojahakaan tiedote arjen tärkeistä asioista. Se sisältää myös tärkeät yhteystiedot.

Kasvatuskumppanuuden luominen esim. hyvä hoidon aloitus ja päivittäiset keskustelut ovat tärkeitä ja luo kanavan lapsen kehityksen seuraamiseksi.

Myöhemmin laadimme vanhempien kanssa yhdessä Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) tai 6-vuotiaalle Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops), jonka tekemiseen myös lapsi itse osallistuu. 4-vuotiaalle lapselle täytetään Vasu-keskustelun pohjalta Hyve-lomake, jossa siirretään vanhemman luvalla tietoa päivähoidosta lastenneuvolaan.

Tärkeimpiä yhteistyömuotoja ovat päivittäiset keskustelut tuonti- ja hakutilanteissa.

Ryhmät järjestävät vanhempainiltoja, yhteisiä tapahtumia ja pieniä juhlia, joissa tutustumme toisiimme. Retkille vanhemmat ovat myös tervetulleita mukaan.

Päiväkodin toiminnasta tiedotamme koteihin monella eri tavalla, ilmoitustauluilla, sähköpostilla ja joillakin perheillä on myös reissuvihko käytössä.

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa yhteistä, tietoista työskentelyä vanhempien ja henkilökunnan kesken lapsen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen tukemiseksi.

8 Elämyksemme lasten kanssa

Oppimista tapahtuu kaikissa päivittäisissä toiminnoissa ja eheyttäen sisältöjä. Prosessit ja valmiuksien hankkiminen ovat tavoitteita tärkeämpiä.

8.1 Kielen rikas maailma

Luomme turvallisen ilmapiirin ja rohkaisemme lapsen halua vuorovaikutukseen vastaamalla lapsen kontaktialoitteisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Kuuntelemme ja annamme myös hiljaiselle lapselle puheenvuoron. Keskustelemme selkeällä yleiskielellä ja varmistamme, että vuorovaikutus on vastavuoroista. Jokaisella lapsella on yksilöllinen tapa kommunikoida. Käytämme ilmeitä, eleitä, tukiviittomia ja kuvia tukemaan vuorovaikutusta silloin, kun hänellä ei vielä ole puhekieltä.

Arkipäivän tilanteiden kautta teemme kieltä näkyväksi nimeämällä, loruttamalla, laulamalla sekä monien toistojen avulla. Arjen rutiinit ja strukturoitu päivä opettavat lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Leikkiessään lapsi jäljittelee luontevasti puhetta sekä harjoittelee ja oppii kieltä.

Monikulttuuristen lasten suomenkielen taitoa kehitetään lisäksi varsinaisilla Suomi toisena kielenä – oppimistuokioilla. Niissä huomioidaan lapsen suomenkielen taso ja käytetään apuna erilaisia kuvakortteja, pelejä, sanasäkkejä leikkejä, lauluja, loruja yms. sekä paljon toistoja. Monikulttuuristen lasten kohdalla korostuvat kielen oppimisen alussa varsinkin käsitteet ja esineiden nimeäminen.

Vanhempia kannustetaan huolehtimaan lapsen oman äidinkielen opettamisesta. Neuvomme käyttämään kieltä monipuolisesti keskustelemalla lapsen kanssa ja ohjaamme esimerkiksi kirjastoon lainaamaan lukemista omalla äidinkielellä.

8.2 Leikki vie vaikka avaruuteen

Nauru, huumori ja ilo ovat aistittavissa. Meille tunnesuhde aikuisen ja lapsen välillä on erityisen tärkeä.

Rakennamme yhdessä lasten kanssa päiväkodin leikkikulttuuria sekä arjen yhteisiä toimintatapoja. Yhteenkuuluvuuden ja turvallisuuden tunne ovat tärkeitä tässä rakennustyössä!

Havainnoimme lasten leikkiä ja näin opimme näkemään, millä tasolla lapsen kehitys on ja sen perusteella järjestämme oppimisympäristöä. Näin rikastutamme leikin maailmaa ja houkutamme lasta uusiin leikkeihin. Kasvattajan luovuus ja mielikuvitus toimivat innostajina. Herättelemme tarinoiden ja satujen avulla uusia leikki-ideoita ja järjestämme lapsille mahdollisuuksia niiden toteuttamiseksi.

Heittäytyessämme leikkiin mukaan opimme ja oivallamme uutta. Leikin avulla nimeämme myös tunnetiloja.

Lähiluonto toimii myös mahtavana leikkiympäristönä, josta sisällekin siirtyy ideoita ja materiaalia, josta lapset itse rakentavat leikkiinsä välineitä.

Metsässä on mahdollisuus leikkiä hurjempikin leikkejä turvallisesti.

Leikissä lapsen sisäinen ja ulkoinen maailma kohtaavat!

8.3 Mielenkiintoinen oppimisympäristö

Kasvattaja luo turvallisen, kannustavan ja hyväksyvän oppimisympäristön olemalla vuorovaikutuksessa ja aidosti läsnä lasten arjessa: etsimme jokaisen lapsen vahvuudet ja sitä kautta tuemme oppimista ja iloitsemme yhdessä oppimisesta (kannustus, palkitseminen, haasteelliset tehtävät) Kasvattaja järjestää oppimisympäristön toimivaksi kunkin lapsiryhmän tarpeet huomioon ottaen. Sallimme leikkien yhdistymistä ja hallittua kaaosta leikkien aikana. Käytämme kaikkia mahdollisia ”jakotiloja” leikkirauhan turvaamiseksi. Jakotiloina toimivat myös mahtavat pihamme ja lähiluontomme. Materiaalivalinnoissa huomiomme kestävän kehityksen: käytämme kierrätys-, jäte-, ja luonnonmateriaaleja. Kasvattaja huolehtii, että arjen oppimistilanteet hyödynnetään: tutkitaan, ihmetellään, päätellään, opitaan mallin avulla yhdessä ja toisiltamme. Kasvattajat tarttuvat lapsen mielenkiinnon kohteisiin.

Moninaisuus ja monikulttuurisuus elävät päiväkodin arjessa

Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia monipuolisen toiminnan kautta.

Haastamme kokeilemaan uusia juttuja.

8.4 Luontokasvatus

Haluamme, että lapsi oppii ymmärtämään ja arvostamaan lähiympäristöään. Tutustumme sekä luonnonvaraiseen että rakennettuun ympäristöön ja pohdimme oman toimintamme vaikutuksia asioihin. Ryhmät tekevät myös tutustumisretkiä lasten kotipihoille.

Lapsi ymmärtää ottamaan omassa toiminnassaan huomioon luonnon monimuotoisuuden, ympäristön viihtyisyyden ja kauneuden sekä toimimaan ympäristöä säästävällä tavalla ja sitä hoitaen. Kun ajattelun perustana on hyvä luontosuhde voi ajatella, että säästävien valintojen tekeminen ei olisi luopumista tai pakkoa vaan haluamista.

Opimme myös huolehtimaan tavaroista ja leluista, jotta ympäristömme pysyy kauniina ja turvallisena.

Säästämme vettä ja sammutamme sähköt tyhjästä tiloista. Kierrätämme maitopurkit ja paperit ja lapset vievät ne vuorollaan Myyrmäen Paalutorilla olevaan kierrätyspisteeseen.

Muistuttelemmme myös perheille suunnatuilla kirjeillä lasten hienosta toiminnasta, jonka toivomme laajenevan koteihin asti. Pihan siivoustalkoisiin kutsutaan myös vanhemmat mukaan.

Arvostamme ruokaa ja hyviä ruokailutapoja ja opetamme lapsia ottamaan sopivan kokoisia annoksia hukkaruoan välttämiseksi.

Lähialueemme tarjoavat hyvät mahdollisuudet luonnossa leikkimiseen, liikkumiseen ja erilaisten asioiden tutkimiseen. Vaskivuorella on Metsämörrin koti ja kallioilla kerrotut monet tarinat ja sadut antavat mielikuvitukselle siivet. Majojen rakentelu ja taisteluleikitkin onnistuvat innolla ja sulassa sovussa.

9 Näin meillä

Leikki on keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuotomme.

Liikkuminen sisällä ja ulkona monipuolisesti kehittää lapsen oppimista, motorisia taitoja, terveyttä ja hyvinvointia

Tutkiminen ja lapsen oman ajattelun kehittäminen auttavat lasta ymmärtämään asioita ja ilmiöitä sekä kehittämään ongelmanratkaisutaitoja. Rikas kieli lapsen ympäristössä auttaa lasta vuorovaikutuksessa ja ilmaisussa ja liittää hänet lapsiryhmään.

Taiteellisen kokemisen mahdollisuuksia luomme lapsille monin eri keinoin. Kehitämme kädentaitoja piirtäen, maalaten ja askarrellen monilla eri tekniikoilla. Kuuntelemme ja kerromme itse satuja. Laulamme ja musisoimme, tanssimme ja näyttelemme. Retkillä ammenamme lisää virikkeitä.

9.1 Esiopetuksen järjestäminen

Jönsaksen päiväkodissa toimii yksi esiopetusryhmä nimeltään Järkäleet. Ryhmässä on noin 20 esiopetusikäistä lasta sekä kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Esiopetusaika on neljä tuntia klo. 8.30 -12.30, muina aikoina on tarjolla täydentävää päivähoitoa.

Esiopetus koostuu opetuksesta, ohjauksesta ja monipuolisesta toiminnasta. Tavoitteena on turvata lapselle mahdollisimman hyvät valmiudet siirtyä esiopetuksesta peruskouluun.

Esiopetuksemme sisältää monenlaisien taitojen harjoittelua erilaisissa tilanteissa ja leikissä monien eri menetelmien ja eheyttämisen kautta. Esiopetuksessa lapsi tutustuu tieto- ja viestintätekniisten laitteiden ja ohjelmien peruskäyttöön leikin avulla ja pelaamalla lapsille tarkoitettuja oppimispelejä aikuisen tuella. Harjoittelemme käytännön taitoja. Lapset tutustuvat tiedonhallinta- ja hankintataitoihin, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoihin sekä tietoturvaan ja vastuulliseen verkon käyttöön. Muistutamme lapsia ja heidän vanhempiaan erilaisten sivustojen ikärajoista.

Oppiminen ja kehittyminen toteutuvat pääasiassa leikin avulla ja kasvattajan tehtävänä on olla herkkä lasten ideoille, kiinnostuksen kohteille (innovatiivisuus). Opettajat havainnoivat myös lasten yksilölliseen oppimiseen ja kehittymiseen liittyviä tarpeita. Havaintojen pohjalta muotoillaan tavoitteita.

Oppimisympäristöä järjestellään tavoitteiden pohjalta ja siinä huomioidaan myös psyykinen ja sosiaalinen puoli, mm. vuorovaikutus ja kiusaamiseen puuttuminen. Opettajat huolehtivat siitä, että materiaalit ovat tarkoituksenmukaisia ja kiinnostavia ja niitä on riittävästi. Materiaalivalinnoissa huomioidaan kestävä kehitys; luonnonmateriaaleja ja jättemateriaalia käytetään mahdollisimman paljon. Yhteisöllisyyttä lisää se, että pidämme huolta myös toistemme hyvinvoinnista ja annamme näin lapsillekin hyvän mallin.

9.1.1 Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetuksen hyvinvointiin kuuluu oppilashuoltotyö, joka on osa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyötä. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Esiopetuksen oppilashuoltotyötä toteutamme päivittäin eri toiminnoissa ja yhdessä perheiden kanssa lasten hyvän ja turvallisen oppimisympäristön luomiseksi.

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, syksyllä ja keväällä päiväkodin johtajan koolle kutsumana keskustelemaan koko esiopetusryhmän hyvinvoinnista. Ryhmään kuuluvat esiopetuksen henkilökunta, päiväkodin johtaja, alueen konsultoituva erityislastentarhanopettaja. Syksyllä kokoukseen osallistuu neuvolan terveydenhoitaja ja keväällä koulun terveydenhoitaja sekä tarvittaessa muuta koulun henkilökuntaa. Lapsen huoltajat voivat halutessaan olla mukana, kun heidän lapsensa asioita käsitellään.

9.1.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

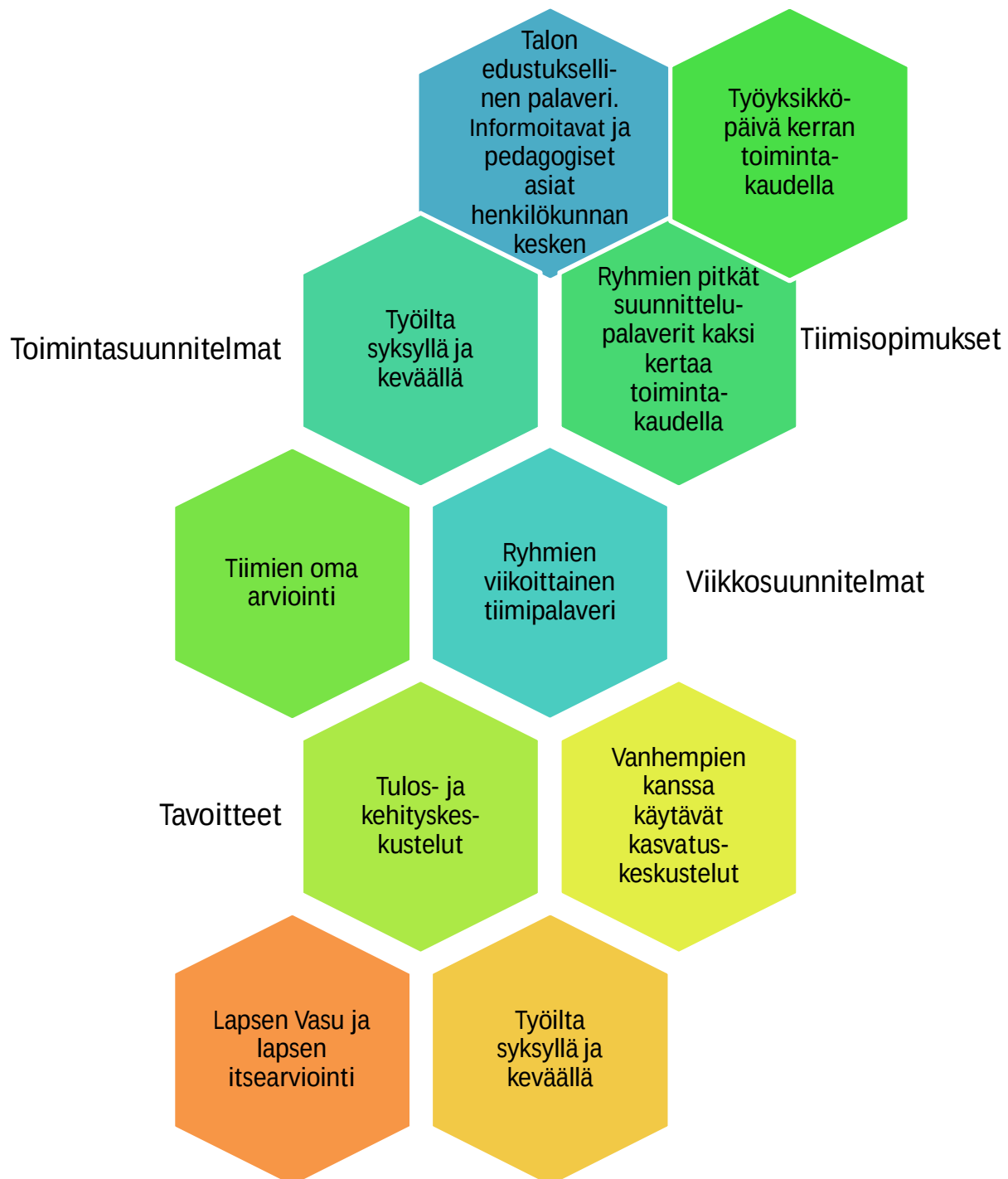
Valmistavaa opetusta annetaan maahanmuuttajataustaisille esiopetusikäisille lapsille joiden suomenkielen taito tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen.

Valmistavaa opetusta annetaan osana esiopetusryhmän toimintaa leikeissä ja yhteisillä tuokioilla kaikkina esiopetuspäivinä viisi tuntia päivässä. Viides tunti on tehostettua suomen kielen opettamista ja päivittäisten asioiden oppimisen tukemista. Viides tunti järjestyy pääsääntöisesti aina lounaan jälkeen pienessä toiminnallisessa ryhmässä.

Lapsille laaditaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma ja tarvittaessa on käytettävissä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan tuki.

10 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

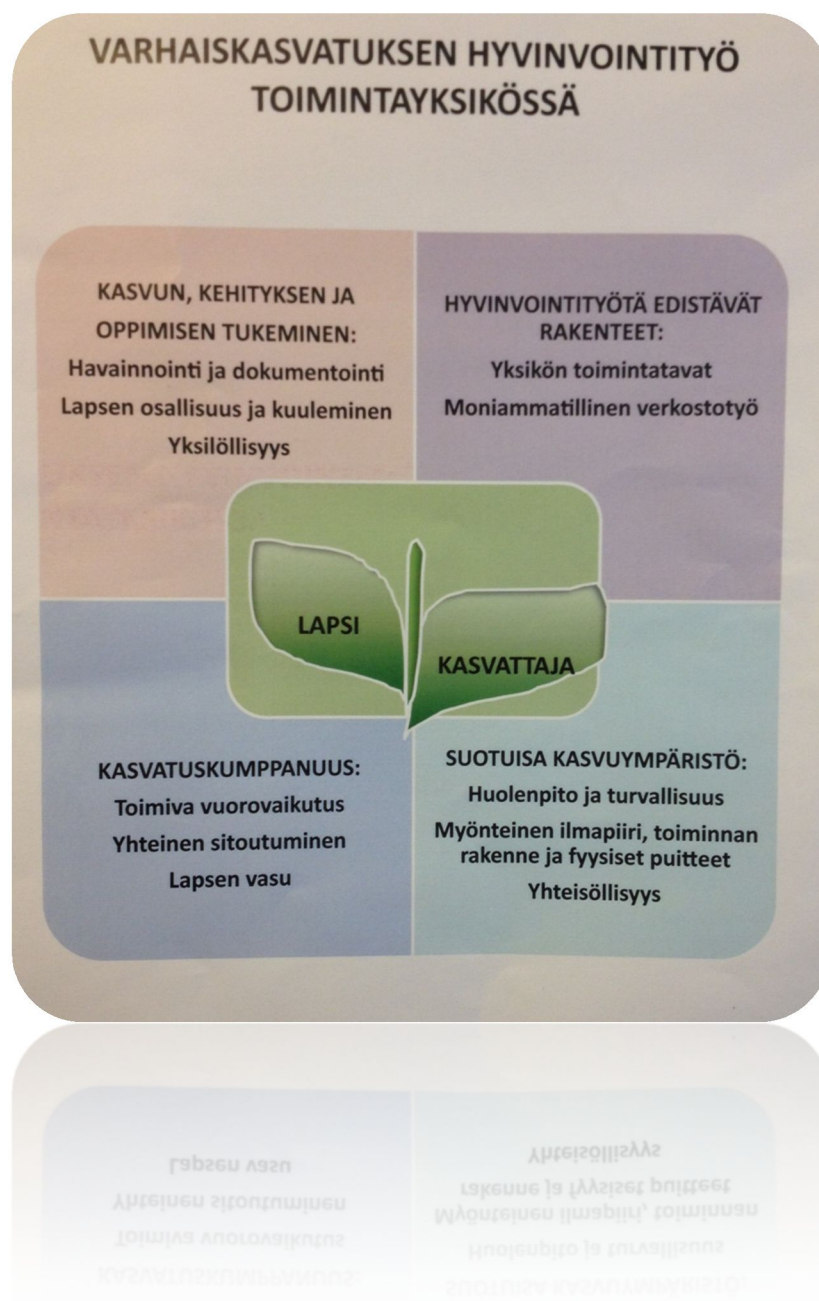

11 Tärkeät kumppanimme

Päivittäinen yhteistyötahomme on Vantti (entinen Vantaan tilapalvelut), jonka kautta saamme ruokahuolto- siivous ja korjauspalvelumme. Vantaan tilapalvelut Oy (Vantti), jolta saamme ateria-, puhtaus- ja kiinteistöpalvelut.

Yhteistyötä koskien lapsen kasvua ja kehitystä tehdään säännöllisesti kiertävän erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattorin, neuvolan terveydenhoitajan, puhe- ja toimintaterapeuttien sekä sosiaalityöntekijöiden kanssa.

Lisäksi Varhaiskasvatuspäällikkö, , toiset Myyrmäen päiväkodit, Kaivokselan ja Uomarinteen koulut, Myyrmäen seurakunta, Taidetalo Toteemi ovat kanssamme luontevasti yhteistyössä.

Vantaa

Sivistysvirasto, varhaiskasvatus
Jönsaksen päiväkoti, Ojahaan päiväkoti
Löydöspolku 4, 01600 Vantaan kaupunki
09-83935636

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Kivistön toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Alkusanat	1
2	Kivistön toimintayksikön arvot	1
3	Toiminta-ajatus	2
4	Kasvatuksen ja opetuksen kulmakivet	3
	4.1 Kasvatuskumppanuus	3
	4.2 Kieli ja vuorovaikutus	3
	4.3 Leikki- ja oppimisympäristö	4
5	Varhaiskasvatuksen toteuttaminen	5
	5.1 Leikki	5
	5.2 Liikkuminen	6
	5.3 Taiteellinen ilmaisu	6
	5.4 Tutkiminen	7
	5.5 Pienryhmätoiminta, teemat ja projektit	8
6	Sisällölliset orientaatiot	9
	6.1 Luonnontieteellinen orientaatio	9
	6.2 Matemaattinen orientaatio	10
	6.3 Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio	11
	6.4 Esteettinen orientaatio	12
	6.5 Eettinen ja uskonnolliskatsomuksellinen orientaatio	12
7	Esiopetus	13
8	Kasvun ja oppimisen tuki	17
9	Monikulttuurinen varhaiskasvatus	17
10	Arviointi, suunnittelu ja kehittäminen	17
	10.1 Arvioinnin osa-alueet	18
11	Loppusanat	19

1 Alkusanat

Edessäsi on Kivistön toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma. Tämän suunnitelman tarkoituksena on "raottaa ovea" Kivistön toimintayksikköön. Suunnitelman tarkoitus on toimia myös työyhteisön käsikirjana.

Toimintayksikköömme kuuluvat Kivistön ja Maitorpan päiväkodit, joista Kivistön päiväkoti on perustettu 1978 ja Maitorppa syksyllä 2007. Molemmissa päiväkodeissa on neljä ryhmää. Päiväkodit sijaitsevat lähekkäin luonnonläheisellä Kivistön omakotialueella.

Varhaiskasvatus on osa elinikäistä oppimista, lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Oppimiskäsityksemme mukaan lapsi on oppijana aktiivinen toimija, jolle haluamme antaa rauhan olla lapsi. Vertaisryhmissä luodaan pohja oppimaan oppimiselle, herkkyyks- kausia huomioimalla autamme lasta löytämään oman yksilöllisen oppimistyylinsä.

Päivähoidossa hoidon, kasvatuksen ja opetuksen tavoitteena on muodostaa saumaton kokonaisuus, joka tukee joustavasti jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä. Esiopetuksen tarkoituksena on edistää lapsen kasvu- kehitys- ja oppimisedellytyksiä ja sitä kautta antaa lapselle paremmat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu, päivähoito on kasvatuskumppani. Vanhemmat valitsevat varhaiskasvatuspalveluista perheelle sopivimman päivähoitomuodon. Pääsääntöisesti päivähoidossa kasvatus tapahtuu ryhmässä.

Varhaiskasvatusta toteutetaan yhteistyössä laajan lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa, jossa ovat osallisina sosiaali-, terveys- ja opetustoimi sekä erilaiset lapsi- ja perhetyötä tekevät järjestöt, yhteisöt ja seurakunta. Päivähoitoa ja esiopetusta ohjaavat lait, asetukset ja linjaukset.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetussuunnitelman perusteet 2000 ja Vantaan kaupungin oppimis- ja opetussuunnitelma 0-8-vuotiaille lapsille varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen 2005.) Päivähoitoyksiköllämme on turvallisuussuunnitelma, joka sisältää toimintaohjeet mm. kiusaamisen, väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien varalta.

2 Kivistön toimintayksikön arvot

Arvomme tulevat Vantaan kaupungin yhteisistä arvoista :

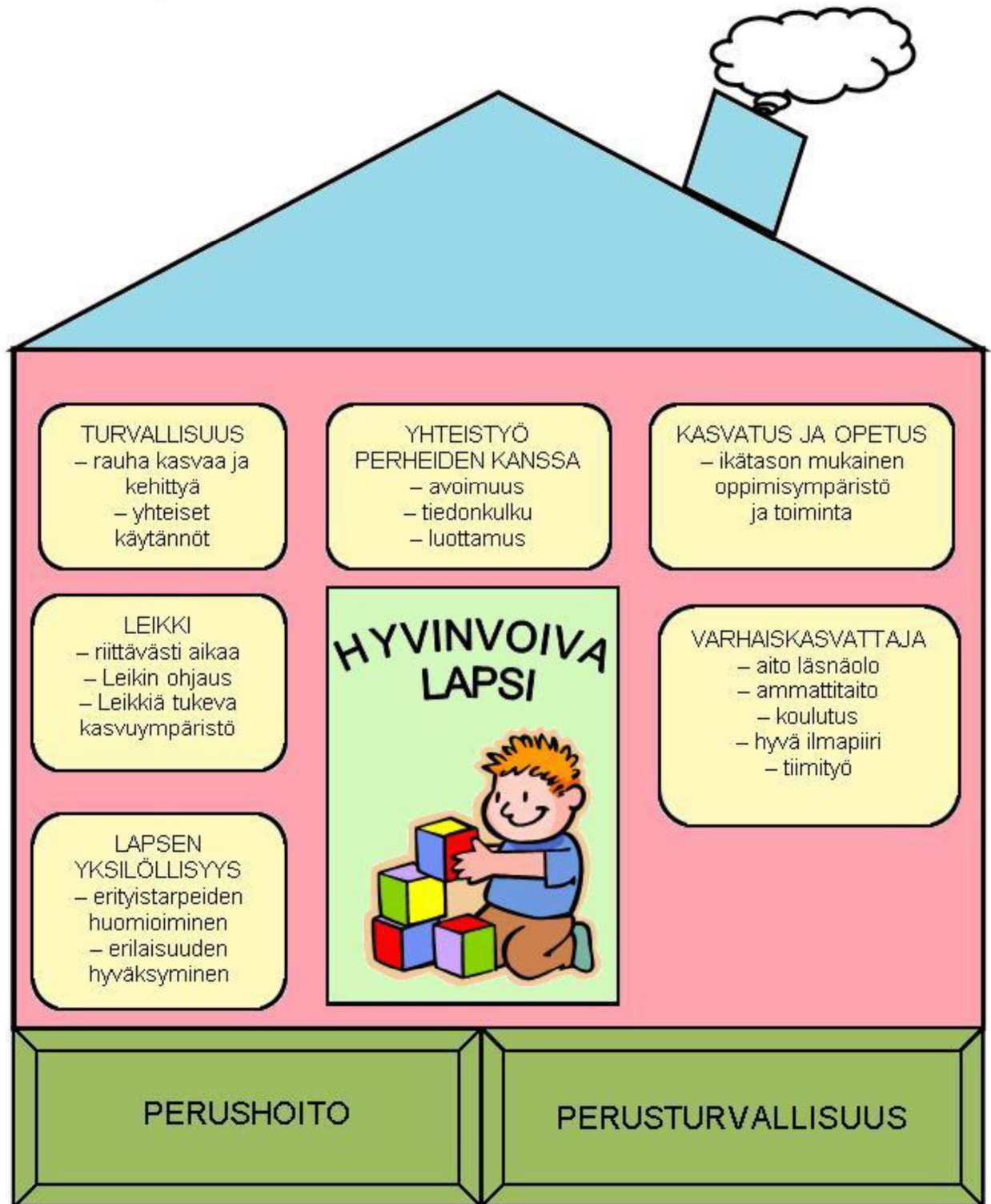
INNOVATIIVISUUS näkyy toiminnassamme jatkuvana omien toimintatapojemme tarkasteluna ja haluna kokeilla uutta. Se on iloa ja ennakkoluulotonta uskallusta, yrittää ja erehtyä.

YHTEISÖLLISYYS Kivistön toimintayksikössä on välittämistä ja asioiden jakamista kaikkien osallisten kesken. Se merkitsee myös koko joukkueen toimintaa yhteisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

KESTÄVÄSTÄ KEHITYKSESTÄ ajattelemme, että haluamme osaltamme olla mukana turvaamassa hyviä elinolosuhteita lapsillemme ja heidän lapsilleen. Se merkitsee

- toisaalta perinteiden kunnioittamista, toisaalta avointa suhtautumista uudelle.
- kunnioittavaa ja tasapuolista suhtautumista kaikkien ihmisten kesken.
- ympäristötietoista ja – vastuullista työtä sekä tiedon ja mallin siirtämistä lapsille.
- käytössä olevien resurssien kohdentamista niin, että arki toimii.

3 Toiminta-ajatus

Vankka perusta, hyvä hoitopäivä, hyvinvoiva lapsi.

4 Kasvatuksen ja opetuksen kulmakivet

4.1 Kasvatuskumppanuus

Päiväkodissämme kasvatuskumppanuus on sitä, että vanhemmat ja henkilökunta toimivat yhteistyössä lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemiseksi. Toivomme toimivaa yhteistyötä, luottamusta, avoimuutta ja toisten ihmisten kunnioittamista puolin ja toisin.

Uudet perheet perehdytetään päiväkodin toimintaan, tiloihin ja henkilökuntaan. Jokaisella lapsella on mahdollisuus tutustua päiväkodin arkeen vanhemman kanssa ennen hoitosuhteen alkamista. Lapsen aloittaessa päiväkodissa käymme perheen kanssa "lapsi kotioloissa" –keskustelun. Vanhempien kertomat asiat otamme huomioon päivähoidon arjessa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lapsen aloittaessa päiväkodissa ja sitä päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

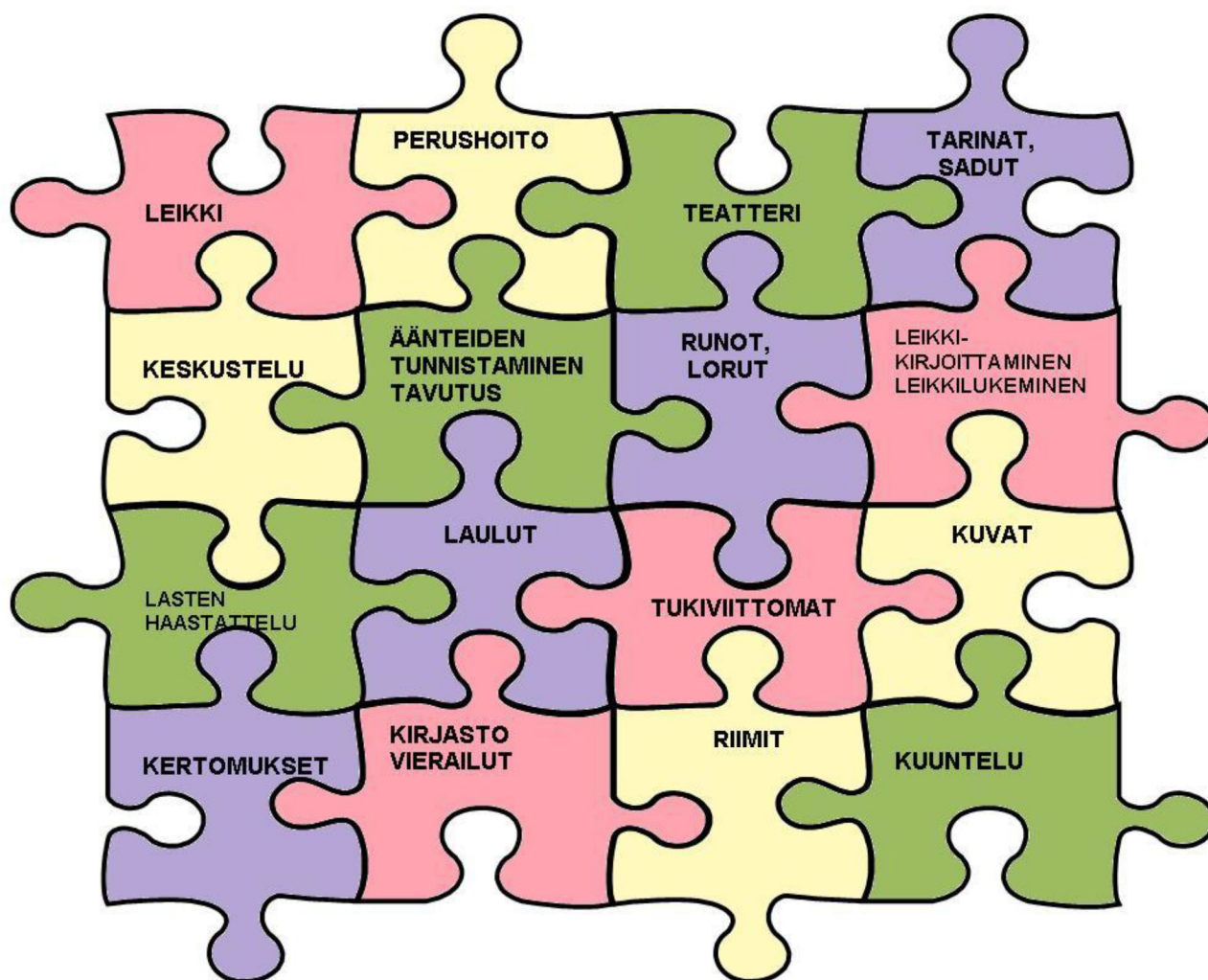
Lapsen kuulumiset vaihdetaan aamuisin ja iltapäivisin. Vanhempainilta järjestetään syksyisin.

Ryhmän ilmoitustaululla tiedotetaan ryhmän toiminnasta ja ajankohtaisista asioista. Tiedotamme myös sähköisesti sekä oman ryhmän toiminnasta että päiväkodin yhteisistä asioista. Toimintayksikössämme toimii myös vanhempaintoimikunta.

4.2 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun, vuorovaikutuksen ja ilmaisun keskeisin väline. Kielen avulla lapsi ilmaisee tunteitaan, lisää itsetuntemustaan ja ottaa maailmaa haltuunsa. Kieltä oppiessaan lapsi antaa sioille nimet. Hän rakentaa kuvaa omasta lähiympäristöstään. Äidinkieli on tärkeä tekijä myös kulttuuri-identiteetin kehittämisessä.

Lapsen kielen kehittyminen ja tukeminen ovat vahvasti läsnä sekä arkipäivän tilanteissa että kaikissa sisällöllisissä orientaatioissa. Lapselle luodaan turvallinen, avoin, kannustava ja kuunteleva ilmapiiri, jossa hän uskaltaa ilmaista itseään. Arkeemme kuuluu rikas ja monipuolinen kieli.

Oppimista tapahtuu kaikessa

4.3 Leikki- ja oppimisympäristö

Monipuolinen oppimisympäristö houkuttelee lasta toimimaan itsenäisesti ja oppimaan tekemällä. Se tarjoaa mahdollisuuksia, haasteita, kokemuksia, elämyksiä ja turvalliset rajat. Hyvä leikki- ja oppimisympäristö on vaihtuva, muuttuva ja lapsen kasvaessa laajeneva ympäristö, jota yhdessä lasten kanssa muokkaamme tarkoituksenmukaiseksi suunnitellun ja vapaan toiminnan ja oppimisen ympäristöksi.

Hyvä oppimisympäristö mahdollistaa lapselle merkityksellisten vuorovaikutussuhteiden muodostamisen niin toisten lasten kuin aikuistenkin kanssa. Ilmapiiri on hyväksyvä ja turvallinen, avoin ihmettelylle, kysymyksille, yrityksille ja erehdyksille. Keskeistä on ihmisten välinen vuorovaikutus. Lapsille on tärkeää, että aikuiset kuuntelevat ja ovat kiinnostuneita heille tärkeistä asioista. Sallivuuden, avoimuuden ja kunnioituksen voi paitsi nähdä ja kuulla myös aistia. Esteettisyys ja kiireetömyys ovat meille arvokkaita asioita ja oleellisia osia hyvässä kasvu-ympäristössä. Hyvässä ympäristössä pitää olla paikka, jossa voi halutessaan olla rauhassa, yksinkin.

Lapsella on mahdollisuus toimia turvallisessa ja selkeässä ympäristössä käyttäen hyväksi erilaisia pienryhmätiloja. Lelut ja muu välineistö ovat lasten ulottuvilla ja lasten työt ovat arvokkaasti esillä. Merkittävä osa Kivistön toimintayksikön oppimisympäristöä ovat myös päiväkodin lähialueet; metsät, puistot sekä muu rakennettu ympäristö. Pidemmälle suuntautuvat retket säästämme esiopetusvuoteen.

Oppimisympäristömme lasten kuvailemana:

"Kivistössä on hienonlainen piha ja talo. Maitorpassa kaikki värit ja se on leveä. Leikki on parasta ja jumppasali ja kaverit. Opet ovat siistejä ja erilaisia ja hassuja.

Laittaisimme ison, hauskan tilan, sellasen viihdyttävän. Leikkikeittiö on kiva ja kello. Sohva pitää olla. Ja ruisleipää. Diskovalot olis hyvät ja pleikka ja tramppa. Siellä voi leikkiä myös keilaamista ja kioskia ja ihan mitä vaan. Koulupöytä pitää olla eskaria varten.

Musiikki saa mut tanssimaan, laulaminen olis musikaalista. Rokki on hyvää musaa ja päivänsäde ja menninkäinen. Juice Leskinen.

Maalaamalla voi tehdä taidetta, siis hienoa taidetta. Tarhan kynillä pystyy hyvin piirtää.

Enpä oikeen tiedä niistä kirjoista. Eläinkirjat kyllä ovat parhaita. Voi keksii toisille runoja. Näytteleminen on oikeesti kivaa. Muovailemalla voi tehdä muotoja ja dinoja."

5 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Turvallisuus ja hyvinvointi ovat kaiken toiminnan pohjana päivähoidossa ja esiopetuksessa. Alle kouluikäinen lapsi tarvitsee aikuisen hoivaa ja huonepitoa. Perushoidon tilanteet ovat tärkeä opetuksen ja kasvatuksen väylä, joka korostuu erityisesti alle kolmevuotiailla. Perushoidon tilanteita ovat esimerkiksi pukemis- ja riisumistilanteet, ruokailu sekä lepoaika. Ammattitaitoinen kasvattaja osaa luoda perushoitotilanteista kasvatuksellisia oppimistilanteita.

Varhaiskasvatuksen toteuttaminen alkaa lapsiryhmää ja yksittäistä lasta havainnoimalla sekä perheen ja lapsen toiveita kuunnellen. Ryhmien toimintaa muokataan ryhmän lasten tarpeet ja kiinnostus huomioiden sekä lasten kehitysvaiheita kunnioittaen. Varhaiskasvatuksen toteutuksen osat alueet menevät limittäin, oppimista tapahtuu kaikessa.

5.1 Leikki

Leikki on lapsen tapa kokea, elää ja ottaa haltuun ympäröivä maailma. Leikin sisältö syntyy lapsen omista kiinnostuksen ja kokemusten aiheista. Aikuisen tehtävä on tukea leikin kehittymistä ja tarvittaessa auttaa leikin onnistumista lapsen kehitysvaihe huomioiden. Aikuinen huolehtii, että leikille on tarpeeksi aikaa ja tilaa. Leikin kehittyminen ja kaikkien osallistumisen turvaaminen ovat aikuisen vastuulla. Leikkiympäristön välineet ja turvallisuuden rakenteet ovat riippuvaisia lasten iästä.

Tavoitteemme on pitkäkestoinen leikki sekä onnistumisen elämykset. Leikin ohjaamiselle ja havainnoimiselle pyritään järjestämään aikaa. Aikuiselle lasten leikissä tulevat näkyviin lapsen vuorovaikutustaidot, tunteiden käsittelytaidot sekä lapsen ajattelun ja tiedon tasot.

5.2 Liikkuminen

Liikunnan avulla lapsi kokeilee rajojaan, ylittää itsensä ja mittelee voimiaan. Liikunta on keino ladata ja purkaa energiaa sekä kokea onnistumisen iloa ja yhteyttä tovereihinsa. Liikkumalla lapsi nauttii olostaan varmistaen itselleen terveen elämän perustan. Varhaiskasvatuksen yhtenä tehtävänä on yhdessä vanhempien kanssa huolehtia lasten motoristen taitojen kehittymisestä. Ympäristö, pihat, lähistön metsät ja puistoalueet tarjoavat monia mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen. Maitorpan jumppasali on molempien päiväkotien käytössä. Taloissamme on myös monipuolinen liikuntavälineistö.

Tavoitteenamme on ohjattu liikuntatuokio säännöllisesti. Liikuntatuokioilla harjoitamme perusliikuntataitoja, liikuntavälineiden oikeaa ja monipuolista käyttöä sekä liikuntaleikkejä. Musiikkiliikunta, satu- ja mielikuvitusliikunta ovat mukana monissa päivittäisissä hetkissä sekä sisällä että ulkona.

"Mä tykkään kun jumpassa on ne mis roikutaan. Se tunneli on kiva. Siellä jumpassa oli kerran se liukumäki."

"Hippa on kivaa, kun mä oon nopee."

Lisäksi hyödynnämme arjen tilanteita liikkumiseen: odotus- ja siirtymätilanteet sekä ryhmä- ja oppimistuokiot luovat hyvä tilanteita harjoitella motoristen taitojen lisäksi ryhmässä toimimisen taitoa sekä käyttää liikuntaa tukena opetussuunnitelman tavoitteisiin pääsemiseksi.

Aikuisen tärkeä tehtävä on tarjota mahdollisuuksia ja välineitä lapsen luontaiselle halulle liikkua. Kiellot ja rajoitukset lähtevät turvallisuudesta.

"Luistelu on ollut kivointa. On kiva hiihtää, koska mä oon kokeillu hiihtää jo."

"Must on kiva keinua köysissä ja must on kiva leikkiä."

Ulkona keinuminen on kivaa. Mä tykkään hiihtämisestä ja minusta on kiva luistella."

5.3 Taiteellinen ilmaisu

Taiteen tekemisen ja kokemisen kautta lapsen mielikuvitus ja luovuus kehittyvät ja hän saa kokemuksia onnistumisesta. Onnistuminen vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvausta ja antaa aineksia tunne-elämän kehittymiselle.

"Osaan tanssia breiktanssia, siin vedetään kaikkii liikkeitä. Siin seisotaan yhel kädel ja niinku ethään kaikkii kärrynpyörii."

"Tykkään piirtää pokemoneja, paan paprun pokevihkon päälle ja sitten mä piirrän siitä läpi, sit mä väritän ne."

Tarjoamme monia mahdollisuuksia kokeilla ja tehdä itse, taiteessa ei ole oikeaa tai väärää, jokainen tekee ja toimii omalla tavallaan. Lapset toimivat aistihavaintojen kautta; katselevat, kuuntelevat, tunnustelevat, haistelevat, maistelevat ympäröivää maailmaa. Aikuinen huolehtii tarvittavien välineiden ja materiaalien sekä tilan ja ajan järjestämisestä ja opastaa lasta niiden käyttöön. Suomalaisen taide- ja kulttuurikokemusten tarjoaminen eri aistikanavien kautta on kasvattajien tärkeä tehtävä.

"Savi tuntu lämpimältä, ku sitä kasto veteen ja se oli hauskaa kun me sotkettiin kädet kokonaan. Savesta tehtiin lita-ilves. lita on mejän kotieläin, se on oikeasti pehmo."

"Laulaminen on kivaa, kun saa laulaa lempparilauluja. Pupu meni puskaan on kiva laulu, ku siin saa hyppiä."

5.4 Tutkiminen

"Metsäretkellä: 5-vuotiaat vertailevat metsäretkellä puunrunkoja, jotka ovat leikissä kaloja, laittamalla ne rinnakkain; Hei kattokaa, tää on mun valas, kun se on teidän kaloja isompi."

Omien kokemusten lisäksi luonto, kulttuuri ja media tuovat lapsille valtavan määrän kiinnostuksen kohteita. Aikuisen tehtävä on vastata lasten kysymyksiin tai ohjata lapsia löytämään vastauksia itse. Toisaalta lapsen motivaation herättäminen ja mielenkiinnon ohjaaminen ovat aikuisen vastuulla.

"Kato, toi pupu on mennyt tohon suuntaan (lapsi osoittaa kädellään oikealle katsoen jälkiä lumessa). Hei, nyt se on mennyt tonne suuntaan (osoittaen vasemmalle). Kato, nyt se on matkalla kannut kivien väliin." Hetken päästä sama lapsi juoksee aikuisen luo: "Nyt se pupu on juossut kolmella jalalla!"

Tutkimiseen ja ihmettelyyn on päiväkotipäivässä aina aikaa. Omalla kokeilulla ja havainnoimisella löytyneet vastaukset jäävät hyvin mieleen. Paneutumalla lasta kiinnostavaan teemaan kartutamme tietoa sekä sana- ja käsitevarastoa sekä harjoitamme ongelmanratkaisu- ja ryhmässä toimimisen taitoja. Päiväkodin perusvälineistöä laajennetaan tutkimiseen ja kokeilemiseen sopivilla välineillä.

5-6-vuotiaat pojat tutkivat neliöitä, ympyröitä ja suorakaiteita; aluksi he etsivät ympäristöstä muotoja. "Hei, lamppu on ympyrä. Tää tuoli on neliö- sivuttain."

5.5 Pienryhmätoiminta, teemat ja projektit

Pienryhmätoiminta turvaa lapsille riittävän rauhan leikille ja toiminnalle sekä rajaa päivittäistä vuorovaikutustulvaa. Pienemmässä ryhmässä lapsi tulee paremmin kuulluksi. Myös kasvattaja pystyy havainnoimaan ja oppii tuntemaan hänet paremmin. Pienryhmät toimivat useamman kerran viikossa, aina aikuisen tuella. Ryhmät voivat muodostua iän, kehitysvaiheen tai lapsen tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan. Pienryhmiä voi olla tekemisen mukaan erilaisia ja erikokoisia. Pienryhmä tarjoaa lapselle turvallisen paikan kokeilla ja opetella perustaitoja ihmissuhteissa ja oman kehityksen osa-alueilla, omassa tahdissaan. Pienryhmätoiminta on mitä tahansa päiväkodin arkeen kuuluvaa toimintaa. Pienissä porukoissa myös siirtymätilanteet rauhoittuvat ja tarjoavat tilaisuuksia oppimiselle, keskustelulle ja läheisyydelle.

Teemat ja projektit kattavat päiväkodin toiminnasta laajempia kokonaisuuksia ja tarjoavat lapsille ja aikuisille mahdollisuuden paneutua syvemmin esim. lapsia kiinnostavaan tai eri kulttuureista nousevaan teemaan.. Teemoja voi olla päällekkäin useita: - ryhmän, päiväkodin ja koko toimintayksikön oma. Teemoja käsitellään vaihdellen eri toiminta-alueilla, kaikkia aisteja ja menetelmiä hyväksi käyttäen. Kaikkien osaamista hyödynnetään.

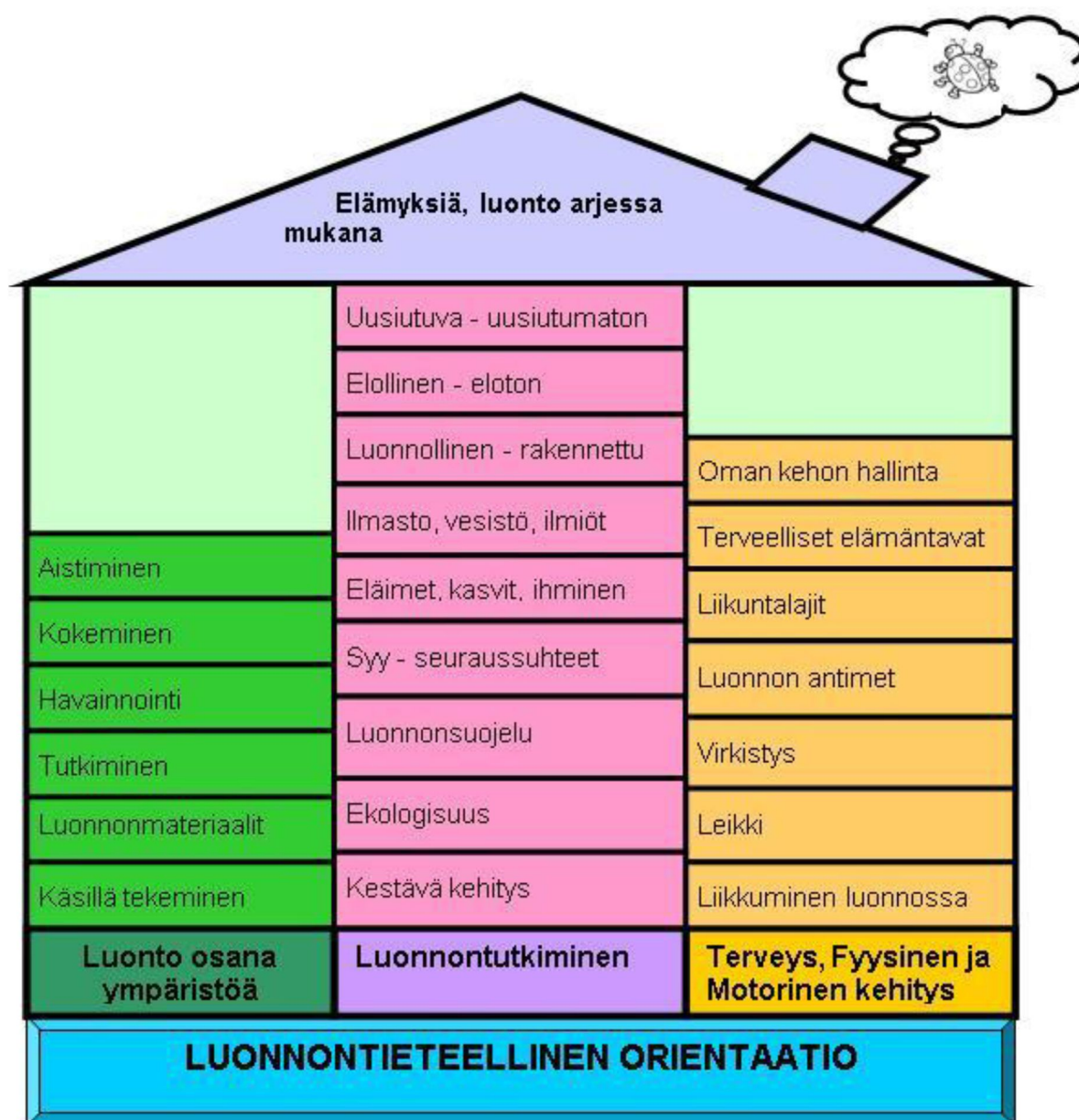
Lapset voivat jatkaa ja kehittää teemoja, muodostaa niistä antoisia kokonaisuuksia joissa saa käyttää luovuutta, vuorovaikutustaitoja ja lapsille luontaisia toimintatapoja yhdessä tutussa ympäristössä aikuisen tuella.

6 Sisällölliset orientaatiot

6.1 Luonnontieteellinen orientaatio

Luonnossa lapsi kokee elämyksiä. Elämysten kautta, aikuisen ohjaamana, hän oppii kunnioittamaan luontoa ja rakennettua ympäristöä. Tutkimalla luontoa lapsi törmää myös arvomaailman kysymyksiin; suhtautumisesta luontoon, elämään ja toisiin ihmisiin. Samalla lapsi oppii kantamaan vastuuta luonnosta.

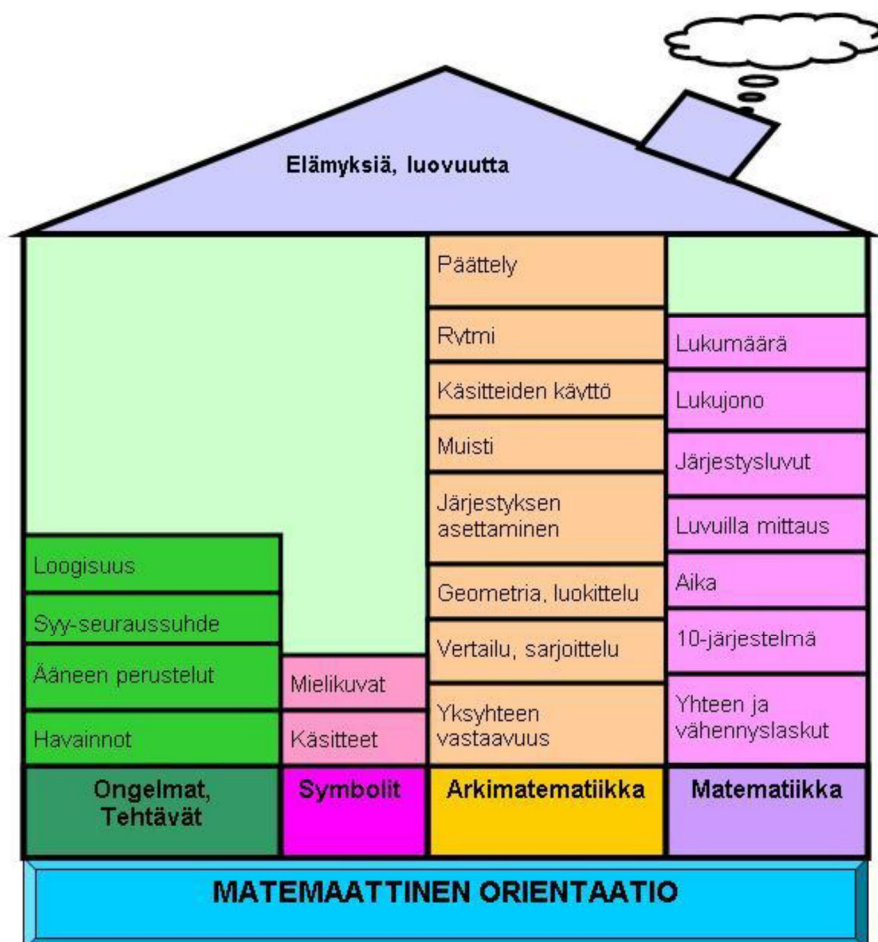
Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua ympäristöönsä ja itseensä. Liikkuminen edistää terveyttä ja tukee kokonaisvaltaista kehitystä. Kestävän kehityksen periaatteet tulevat lapselle tuuksi aikuisen opastuksen kautta.

6.2 Matemaattinen orientaatio

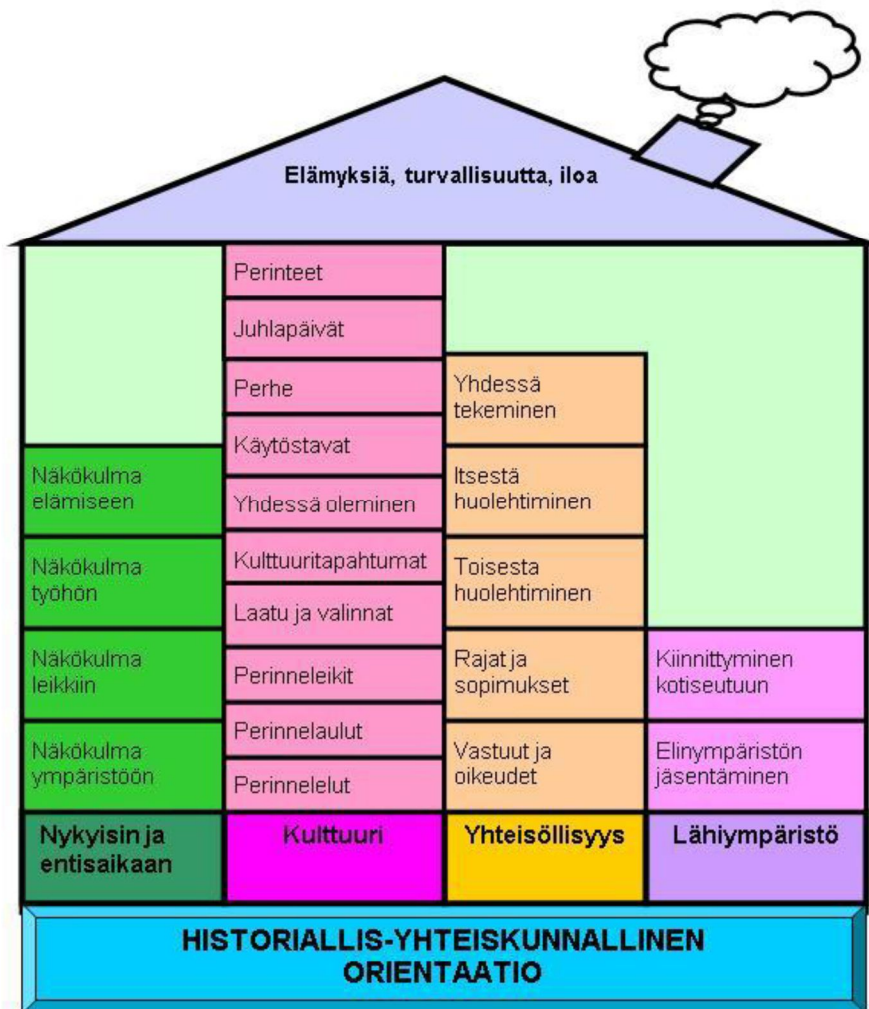
Matemaattisen ajattelun kehittyminen alkaa lapsella jo paljon ennen kouluikää. Lapsen maailma on täynnä matematiikkaa. Perushoidossa lasketaan varpaita ja sormia. Matematiikkaa on myös ympäristössä, leikeissä, loruissa ja lauluissa. Lapsi oppii matematiikan alkeet huomaamattaan leikkien lomassa.

Aikuisen tehtävänä on tukea lapsen matemaattisen kiinnostuksen heräämistä ja tietoisesti nostaa esiin matemaattisia asioita ja harjoittaa niitä käytännössä.

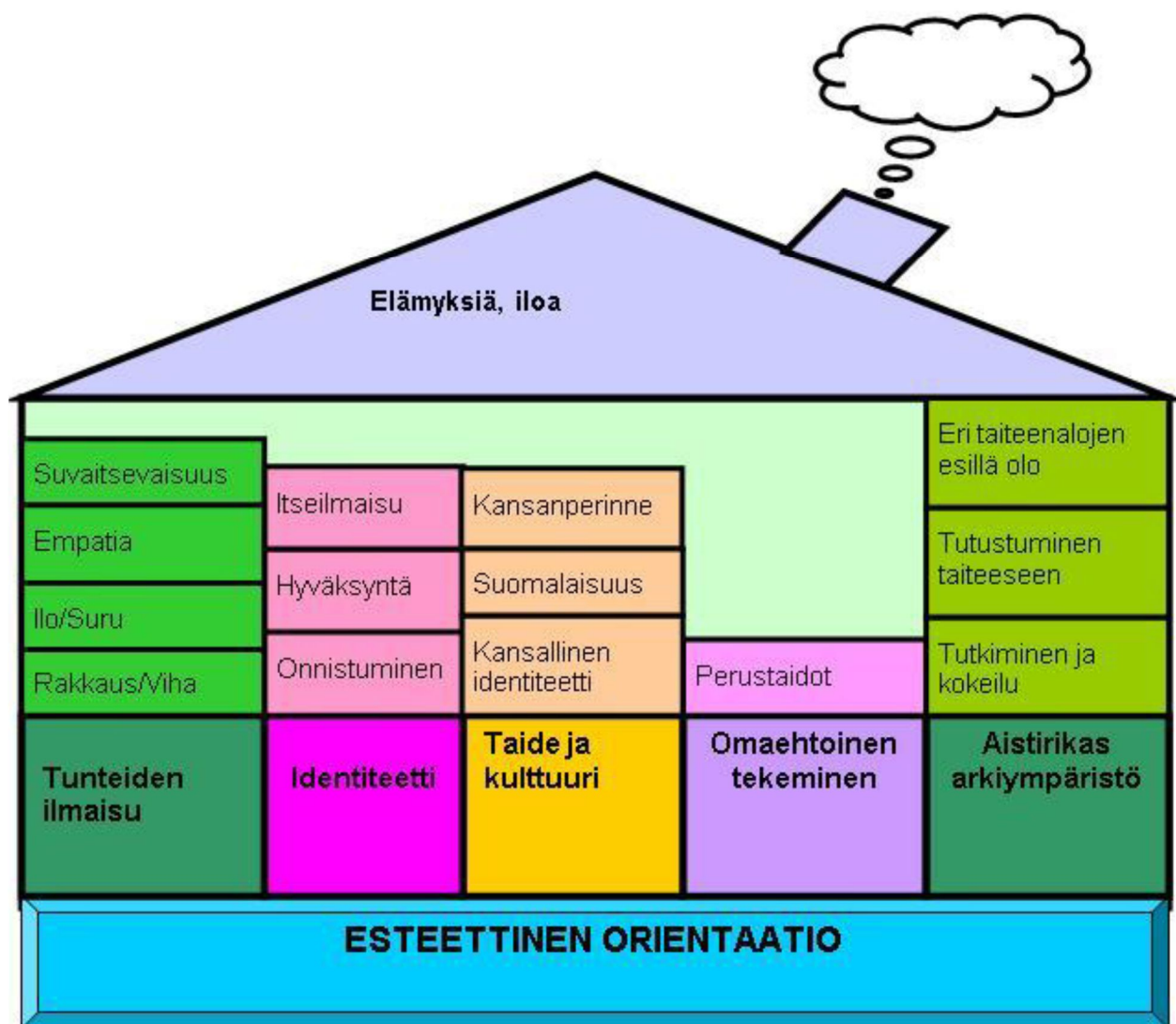
6.3 Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

Lapsi kohtaa menneen ja nykyisen maailman ihmisten puheissa, kirjoissa, kuvissa yms. Kulttuuri-perinteisiin tutustuminen eri aistien kautta on tärkeää. Vaalimme perinteitä juhlien, leikkien, laulaen ja lorutellen. Opetamme lapsille hyviä tapoja ja kaunista käyttäytymistä.

6.4 Esteettinen orientaatio

Esteettinen kokeminen on tärkeä osa elämää. Ympäristön tulee mahdollistaa lapselle monipuolinen taiteen kokeminen ja tekeminen. Lapsia rohkaistaan nauttimaan työskentelystä taiteen parissa ja arvostamaan luomaansa lopputulosta. Periaatteemme on, että prosessi on tuotosta tärkeämpi. Jokainen lapsi kokee esteettisyyden omalla tavallaan ja arvostaa eri asioita.

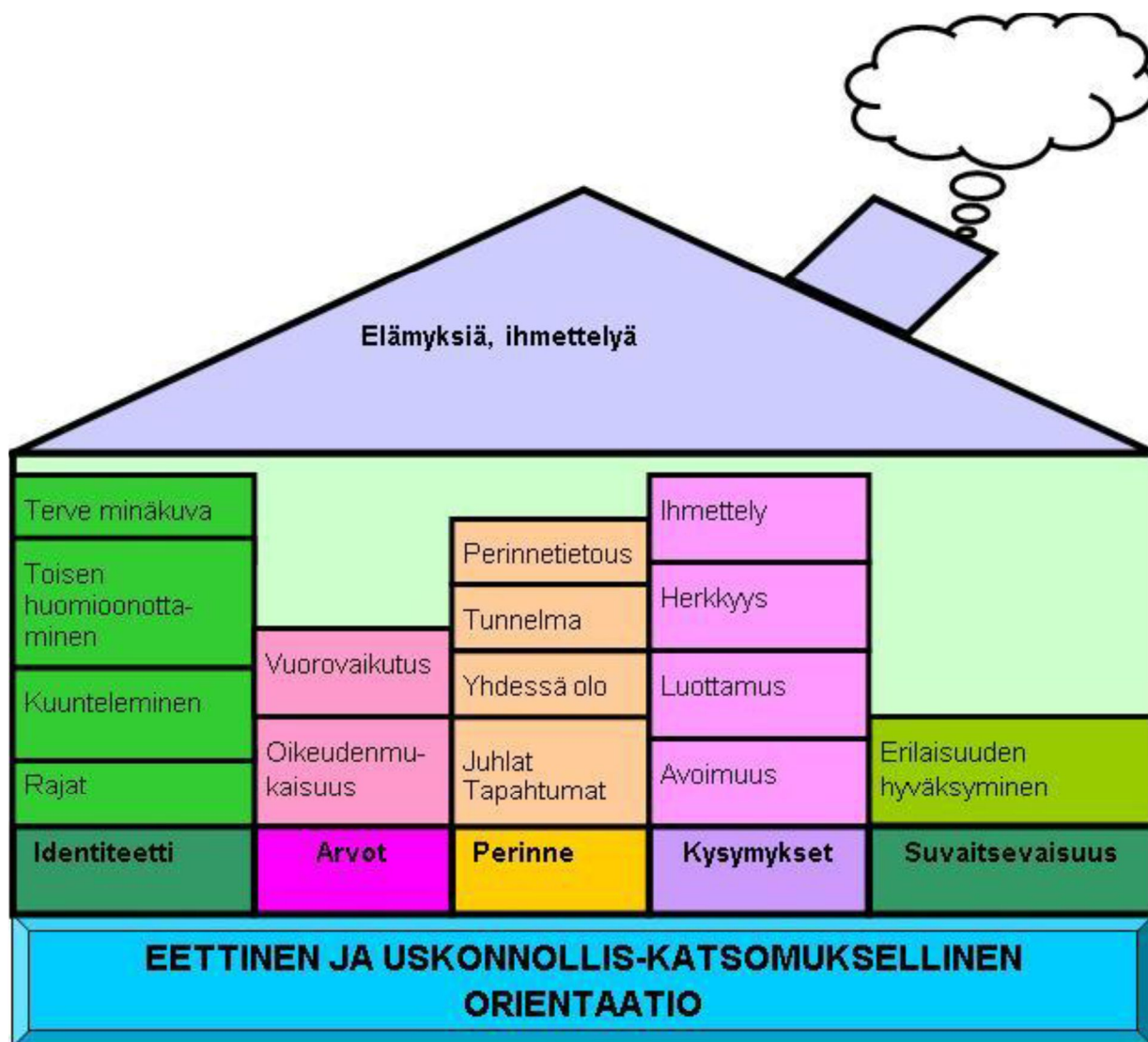
6.5 Eettinen ja uskonnolliskatsomuksellinen orientaatio

Eettisen- ja uskontokasvatuksen toteuttamisesta sovitaan toimintakauden alussa vanhempien kanssa.

Arvot opitaan elävässä elämässä vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Lapsen on saatava kokea, että häntä arvostetaan jotta hän voi arvostaa itseään. Silloin lapsen on mahdollista myös oppia arvostamaan muita ihmisiä ja ympäristöään ja tehdä sen mukaisia valintoja elämässään. Lasten jokapäiväinen elämä sisältää tilanteita ja tapahtumia, joita voidaan tarkastella etiikan näkökul-

masta. Pyrimme vastaamaan lasten kysymyksiin avarakatseisesti ja huomioimaan erilaiset näkemykset.

Kristillinen opetus ja kasvatusta lähtevät suomalaisesta kulttuurista, johon kuuluu luterilaisen kirkon perinne. Päiväkodissa uskonto tulee näkyvimmin esille juhlapyhien aikaan. Teemme yhteistyötä seurakunnan kanssa. Lapsille, jotka eivät osallistu kristilliseen uskontokasvatukseen, järjestämme vaihtoehtoista toimintaa esim. satu- ja tarinahetkiä, joissa käsittelemme ystävyyteen, tunteisiin ja hyviin tapoihin liittyviä aiheita.

7 Esiopetus

Kivistön ja Maitorpan esiopetuksessa opitaan tulevaa varten ja otetaan ilo irti kuusivuotiaana olemisesta. Yhteinen toiminta-ajatuksemme toimintayksikkömme muun varhaiskasvatuksen kanssa on, että teemme työtä, jotta lapsi voisi hyvin.

Esiopetusta on koulujen toiminta-aikoina päivittäin neljä tuntia klo. 8.30-12.30. Esiopetusryhmät toimivat joko osana kokopäiväryhmää aamupäivän tai osapäiväisenä esiopetusryhmänä riippuen

toiminta-alueemme tarpeista. Päivähoitoa tarvitsevien lasten on mahdollisuus saada täydentävää päivähoitoa.

Työskentelemme erilaisissa ryhmissä joustavasti lasten tarpeen ja toiminnan mukaan. On tärkeää, että lapset oppivat toimimaan myös isommassa ryhmässä ennen koulun alkua. Huomioimme myös, että lapset saavat kokemuksia eri-ikäisten lasten kanssa toimimisesta ja leikkimisestä.

Esiopetusvuoden aikana työstimme erilaisia teemoja ja projekteja lasten ja ryhmän kiinnostuksen mukaan, huomioiden kulloinkin meneillään olevan painopistealueen. Teemat laajentavat lasten maailmankuvaa ja virittävät heidän kiinnostustaan uusiin asioihin ja uuden oppimiseen.

Opetus etenee eheytytysti ja kokonaisvaltaisesti sekä lapselle että koko ryhmälle vuosittain asetettujen tavoitteiden suuntaisesti kaikki esiopetuksen keskeiset sisältöalueet huomioiden. Kantavana ajatuksena kaikessa toiminnassa on, että lapsen mielestä oppiminen on hauskaa!

- *"Ope, mikä toi kuva on tossa D-aulussa?"*
- *Se on diadeemi.*
- *Diadeemi! Mikä sekin oikeen on? Musta se näyttää kyllä tekohampailta!"*

Kieli ja vuorovaikutus ovat esiopetuksessa tärkeitä sisältöalueita, jotka liittyvät yhdessäoloon ja kaikkiin arkisiin viestintä- ja oppimistilanteisiin. Esiopetuksessa luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Perustana on, että lapsi on kuullut ja kuunnellut, on itse tullut kuulluksi, hän on puhunut ja hänelle on puhuttu, hänen kanssaan on keskusteltu, hän on kysellyt ja hänelle on vastattu.

Harjoittelemme paljon kirjainten, äänteiden, sanojen ja lauseiden kuulemistä, hahmottamista, tunnistamista ja kirjoittamista eri tavoin.

Matematiikassa on matemaattisen ajattelun kehittäminen tärkeämpää kuin mekaaninen symbolien oppiminen tai laskutehtävän tekeminen. Esiopetuksessa keskeistä on yhteistoiminnallinen oppiminen; pienryhmissä pohdiskellemme, arvioimme, ihmettelemme, opimme käsitteitä, luokittelemme, vertailemme, mietimme tapahtumajärjestystä ja säännönmukaisuuksia. Erityisesti omaa ajattelua vaativa ongelmanratkaisu on lapsista mieleistä.

Eettistä - ja kulttuurista katsomuskasvatusta sisältyy kaikkeen toimintaan ja se on koko ryhmälle yhteistä. Monissa arkipäivän tilanteissa esille tulevia kysymyksiä käsitellään keskusteluissa ja leikeissä.

Esiopetukseen sisältyy myös uskontokasvatusta tai elämänkatsomustietoa huoltajien valinnan mukaan. Vietämme tavallisimmat kirkolliset juhlapyhät, huomioimme kalenteriin merkityt juhlat ja teemme yhteistyötä seurakunnan kanssa.

Elämänkatsomustietoon osallistuvien lasten kanssa opetus käsittelee mm. suvaitsevaisuutta ja kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta, omaa identiteettiä, hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa. Avarakatseisten, suvaitsevien ja monikulttuuristen vastausten etsiminen ja pohtiminen yhdessä auttavat meitä ymmärtämään ja hyväksymään toistemme ajatuksia ja tapoja.

Ympäristö- ja luonnontieto sisältöalueena kiehtovat lapsia. Tavoitteena on, että lapsi oppii kunnioittamaan luontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä.

Ajattelemme, että lapsi on aktiivinen toimija ja kannustamme häntä havainnoimaan ympäristöä sekä sen ilmiöitä. Keskeinen teema on vuodenaikojen vaihtelujen seuraaminen ja sen vaikutukset jokapäiväiseen elämäämme, ihmisiin, eläimiin, kasveihin. Kivistön ja Maitorpan luonnonläheisyys tarjoaa oivallisia mahdollisuuksia monenlaiseen lähiretkeilyyn.

Esiopetuksessa tarjoamme lapsille ikätasoista monipuolista liikuntaa fyysisen kunnon ja motoristen taitojen harjaannuttamiseksi. Merkittävää liikuntaa on myös riittävä päivittäinen ulkoilu. Hienomotoriikka, kädentaidot ja käden ja silmän yhteistyö kehittyvät myös päivittäisissä toiminnoissa. Lapsia ohjataan huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja hygieniastaan periaatteella ”Minkä nuorena oppii sen vanhana taitaa!”. Lasten kanssa keskustellaan terveellisestä ravinnosta ja kannustetaan maistamaan kaikkia ruokia. keskustelemme myös riittävän levon merkityksestä ja asianmukaisesta pukeutumisesta. Aikuisina näytämme hyvää esimerkkiä.

Taide ja kulttuuri tarjoavat hyvän mahdollisuuden ”antaa tunteiden viedä!”. Esiopetuksessa lasta rohkaistaan taiteen kokemiseen ja tekemiseen. Kuvallisen ilmaisun muodot, monenlainen musiikki, tanssi, teatteri ja kaikenlainen kirjallisuus antavat lapselle mahdollisuuden nauttia ja tehdä omanlaisensa tuotos. Onnistuminen palkitsee, mutta aina ei tarvitse onnistua. Pettymys ja turhautuminen ovat myös asioita, joita täytyy oppia sietämään, päästä niistä yli ja yrittää uudelleen.

Esiopetuksen sisältöalueet ja opetussuunnitelmamme varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot pitävät sisällään paljon kaikille yhteisiä asioita, joihin voi tutustua yhteisen opetussuunnitelman kohdassa 3.

Esiopetuksessa keskeisin opetusmenetelmistämme on leikki moninaisissa muodoissaan. Esiopetuksen oppimisympäristöä kuvataan yhteisen opetussuunnitelman kohdassa 3.3. Erilaisia pedagogisia menetelmiä käytetään joustavasti ja lasten tarpeiden mukaisesti.

Olennaista esiopetuksessakin on arjen eläminen lapsen kansaa. Hänen tulee voida tuntea itsensä hyväksytyksi sellaisenaan, ilman ehtoja.

Esiopetusvuoden lopulla toivomme saattlevamme koulutielle itseensä luottavan, innokkaan ja rohkean kouluunlähtijän, joka osaa käyttäytyä, huolehtia ”kampeistaan” sekä kuunnella ja kertoa ajatuksiaan ja osaa myös ottaa huomioon toiset ihmiset. Muistoksi hänelle jää vuoden kokemusten lisäksi esiopetuksesta osallistumistodistus.

Päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa kuulumisineen ovat keskeisintä yhteistyötä. Teemme yhteistyössä perheen kanssa keskustellen lapsen esiopetussuunnitelman, johon kirjataan kasvun ja kehityksen merkittävät asiat. Myös lapsi osallistuu suunnitelman tekoon. Suunnitelman sisältöön palataan aina tarvittaessa. Esiopetusvuoden keväällä arvioimme lapsen kasvua ja kehitystä ja sovimme vanhempien kanssa mikä lapsen opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto siirretään kouluun; esikoulusta kouluun –tiedonsiirto eli Esko.

Syksyisin sovimme huoltajien kanssa kuinka tiedotamme toiminnan sisällöstä ja ajankohtaisista asioista.

Kasvun ja oppimisen tukea tarvitseville lapsille tehdään yhteistyönä vanhempien, kuntoutukseen osallistuvien henkilöiden ja päiväkodin henkilökunnan kesken oma suunnitelma, jossa määritellään tavoitteet, joihin opetuksessa ja ohjauksessa pyritään sekä keinot niiden saavuttamiseksi. Näin lapsi saa esiopetuksessa tarvitsemansa tuen.

Esiopetusvuoden aikana vieraillemme ryhmänä lähikoulussamme. Tavoitteena on tutustua koulun oppimisympäristöön sekä saada positiivisia kokemuksia koulumaailmasta. Opettajien ja lastentarhanopettajien keskinäisissä palaverissa vaihdetaan kuulumisia ajankohtaisista asioista.

Esiopetuksen oppilashuolto tarkoittaa lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtimista. Päiväkodissa esiopetuksen oppilashuoltoryhmän muodostavat yksikön esimies, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat sekä tarvittaessa muut asianosaiset. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa ja tällöin käydään läpi jokaisen esiopetusikäisen lapsen tilanne sillä hetkellä. Vanhempien kanssa on keskusteltu asiasta etukäteen ja he voivat halutessaan osallistua oppilashuoltoryhmän kokoukseen oman lapsensa osalta. Kevään oppilashuoltoryhmä on samalla esikoulusta-kouluun tiedonsiirtopalaveri (Esko).

Eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten esiopetuksessa otetaan huomioon heidän tarpeensa ja tuetaan sopeutumista ryhmään ja päiväkotiin. Lapsen identiteetin rakentumiselle on tärkeää, että hänen omaan kulttuuriinsa kuuluvia asioista ymmärretään ja arvostetaan. Keskustelut vanhempien kanssa ja avoimen sekä luottamuksellisen suhteen luominen ja ylläpitäminen on tärkeää.

8 Kasvun ja oppimisen tuki

Kivistön toimintayksikössä kaikilla lapsilla on mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja oppia yhteisessä ympäristössä. Lähtökohtana on myönteinen asenne ja ilmapiiri sekä yhteistyö vanhempien kanssa. Mukana yhteistyössä ovat myös konsultoiva erityislastentarhaopettaja, lastensuojelu, neuvola sekä monet muut tarvittavat tahot. On tärkeää, että mahdollinen tuen tarve huomataan varhain ja lapselle järjestetään hänen kasvuaan, kehitystään ja oppimistaan edistävä varhaiskasvatusympäristö sekä muu tarvittava tuki.

Tukea tarvitsevalle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan tuen tarpeet sekä kuntoutusta koskevat suunnitelmat. Lisäksi tehdään tarvittaessa tehostetun- tai erityisentuensuunnitelma. Suunnitelman toteutumista arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti. Niiden perusteella päiväkodin toimintaa sopeutetaan tuen tarpeen mukaiseksi, henkilöstörakennetta muokataan sekä valitaan käytettävät erityispedagogiset menetelmät.

Tukea tarvitsevan lapsen hoitopäivässä korostuu ns. arkikuntoutus, johon päiväkodin arkeen yhdistetyt toimintatavat kuuluvat olennaisena osana. Aikuisen rooli leikki- ja oppimisympäristön suunnittelijana ja ohjaajana korostuu ja lähtökohtana on, että jokainen lapsi saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tuntee olevansa arvokas ja tärkeä omana itsenään.

9 Monikulttuurinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa tavoitteenamme on tukea monikulttuuristen lasten kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että lapsen oman kieli- ja kulttuuriyhteisön jäseneksi. Lapsen oman kulttuurin tukeminen on erityisen tärkeää lapsen identiteetin kehittymiselle. Tuemme lasten kasvua monikulttuurisuuteen yhteistyössä perheiden kanssa. Vastuu lapsen oman äidinkielen säilyttämisestä ja kehittymisestä on ensisijaisesti perheellä.

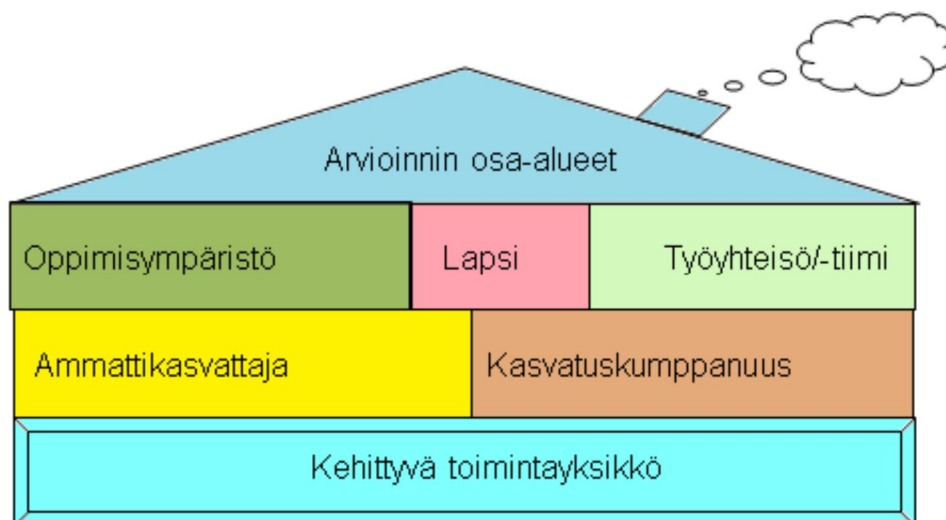
Lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista sovitaan perheen kanssa sekä lapsen varhaiskasvatus- että esiopetussuunnitelmassa. Keskusteluissa käytämme apunamme tulkkipalveluita, jotta molemmat osapuolet tulevat ymmärretyksi.

10 Arviointi, suunnittelu ja kehittäminen

Arviointi on tärkeä ja keskeinen työväline varhaiskasvatuksessa. Arviointitilanteita syntyy jatkuvasti ja monitahoisesti päivähoidon arjessa. Työn systemaattinen suunnittelu ja kehittäminen luovat pohjan arvioinnille. Samanaikaisesti aikaisemman työn arviointi vaikuttaa tulevan toiminnan suunnitteluun sekä kehittämiseen. Arviointisyklissä kiinnitetään huomiota menneeseen, nykyhetkeen ja tulevaan. Varhaiskasvattajat käyttävät arviointia ammatillisena ja tiedostettuna osana työtään. Heillä on herkkyyttä ja kykyä huomioida lapselta saamansa palaute. Lapsen kehityksen havainnointi ja arviointi arjen tasolla toimivat perustana toimivalle yhteistyölle kodin ja päivähoidon välillä.

Varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain ryhmätasolta aina kaupunkitasolle asti. Saatujen havaintojen ja dokumenttien perusteella asetetaan tavoitteet tulevalle toimintakaudelle. Ryhmäkohtaisesti tavoitteiden toteutumista arvioidaan työsuunnitelmien kautta. Viikoittain tiimipalaverissa arvioidaan rakenteiden toimivuutta sekä suunnitellaan toiminta lapsilähtöisesti jokaisen lapsen tarpeet huomioiden.

10.1 Arvioinnin osa-alueet

Kasvattajat havainnoivat lapsen kehitystä ja tuen tarpeita. Toimimalla ryhmän jäsenenä lapsi sekä kasvattajat saavat tärkeää tietoa lapsen minäkuvasta ja vuorovaikutussuhteiden kehittymisestä. Peilaamalla omaa paikkaansa ryhmässä lapsi saa välittömän palautteen sosiaalisista suhteistaan ja taidoistaan. Lapsella on aktiivisen toimijan rooli ryhmässä. Ikä- ja kehitystasostaan riippuen hän ideoi mielenkiinnonkohteita ja pienryhmätöiminnan suuntia. Mm. havainnollistamalla, haastatte-
luin ja palautteen kautta ohjataan lasta oman toimintansa arviointiin.

Arvioinnin kautta kasvattaja ennakoii ja luo positiivisia tilanteita lapsen oppimaan oppimiselle. Yhtenä välineenä käytämme myös lapsille koottavaa kasvun kansiota, jonka välityksellä lapsi itse osallistuu oman kasvunsa ja kehityksensä seurantaan. Esiopetuksessa on käytössä Vantaan yhteinen "Esikoulusta Kouluun" –havainnointi- ja tiedonsiirtomenetelmä eli EsKo-prosessi.

Työyhteisö arvioi ammatillisuuttaan ja sen kehittämistä jatkuvasti. Arviointi ja rakentava palaute ovat myönteisen sekä realistisen työilmapiirin luomisen välineitä. Jokaisella tiimillä on vastuu oman työnsä arvioinnista sekä ryhmän hyvinvoinnista.

Itsearviointi on edellytys ammattitaidon kehittymiselle; henkilökunta käy vuosittain kehityskeskustelun esimiehen kanssa sekä huolehtii ammattitaidon ylläpitämisestä kouluttautumalla (edellytys lapsilähtöiselle toiminnan suunnittelulle).

Oppimisympäristö muuntuu arvioinnin avulla. Yhdessä lasten kanssa arvioidaan ympäristön toimivuutta, ilmapiiriä ja ikätasolle sopivuutta. Kun lapsi on osallisena oppimisympäristönsä luomisessa, hän sitoutuu ja kantaa vastuuta lähiympäristöstään kehitystasonsa puitteissa alkaen tavaroiden omille paikoille järjestämisestä, aina kaverista huolehtimiseen saakka niin, että jokaisella on hyvä ja turvallinen päiväkotipäivä.

Varhaiskasvatuskeskustelut toimivat pohjana kasvatuskumppanuudelle. Keskustelut sekä päivittäiset kohtaamiset ovat tärkeä osa arviointia. Päivähoidon tavoitteena on tukea perheitä kasvatustyössä; arvioinnin ja palautteen kautta varhaiskasvattajat pystyvät huomioimaan perheiden yksilöllisiä tarpeita ryhmähoidon mahdollisuuksien mukaan. Kasvatuskumppanuutta vahvistetaan päiväkodin arjessa, vanhempainilloissa sekä juhlissa.

11 Loppusanat

Toivottavasti lukeminen herätti kysymyksiä ja yhteisiä keskustelun aiheita. Varhaiskasvatus elää jatkuvasti muuttuvassa ympäristössä, josta on hyvä keskustella jatkuvasti.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme kokonaisuus on koottu lasten kasvun ja kehityksen tämän hetkisen tutkimustietojen ja asiakaspalautteiden perusteella, ammattikasvattajien kanssa. Näkemyksiä ja kokemuksia vaihtamalla löydämme yhteisen tavan rakentaa lapsen arvoisen kasvuympäristön, jossa on ilo kasvaa sekä lupa harjoitella sopeutumista vallitsevaan yhteiskuntaan. Meidän aikuisten velvollisuus on kantaa omaa vastuamme.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme antaa meille erinomaiset ”rakennuspalikat” päivähoitoon arkityöhön. Yhteistyöllä onnistumme varmasti luomaan Kivistön toimintayksikköön paikan, jossa lasten on hyvä olla. Onnistuaksemme tarvitsemme meidän kaikkien sitoutumista ja panostusta.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Kivistön varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Kivistön päiväkoti
Moreenitie 39, 01700 Vantaa. p. 043-824 9240
Maitorpan päiväkoti
Maitorpantie 4, 01700 Vantaa. p. 043-8249240

VANTAA

VARHAISKASVATUS- SUUNNITELMA

Koskikujan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Arvolähtökohdat.....	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
2.2.1	Kasvattajuus / miten työntekijänä suhtaudun lapsiin.....	4
2.2.2	Lapsikäsitys	4
3	Yhteistyö perheiden kanssa	5
4	Hyvinvointityö ja työ lasten parissa	5
4.1	Turvallisuus ja terveys	5
4.2	Kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelma	6
4.3	Lasten päivän kulku.....	6
4.4	Lasten leikki.....	7
4.5	Kieli vuorovaikutuksen perustana	8
4.6	Sisältöalueet	8
4.6.1	Liikunta ja aistit.....	8
4.6.2	Matematiikka	10
4.6.3	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	10
4.6.4	Taide ja kulttuuri	11
5	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	13
5.1	Kasvun ja oppimisen tuki	13
5.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	14
6	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	15
6.1	Esiopetuksen järjestäminen	15
6.2	Osapäivätoiminta	16
7	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	16
7.1	Muut yhteistyötahot	17
7.1.1	Lastensuojelu	17
7.1.2	Kasvatustyön ammattilaisia valmistavat oppilaitokset	17

1 Johdanto

Koskikujan päivähoitoyksikkö on perustettu 1971.

Tällä hetkellä päiväkodissa toimii kuusi ryhmää:

Kaksi alle 3-vuotiaiden kokopäiväryhmää, joissa toisessa on kahdeksan lasta ja toisessa 12. Henkilökuntamitoitus on yksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaava työntekijä neljää lasta kohden.

Kaksi 3-5-vuotiaiden kokopäiväryhmää, joissa lasten laskennallinen määrä on 21, henkilökuntanaan 3 hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa työntekijää.

Yksi esiopetusikäisten lasten ruotsinkielinen kielikylpyryhmä, jossa lapsimäärä on 21 – 23, henkilökuntanaan kolme hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa työntekijää.

Lisäksi toimintayksikköön kuuluu 3-5-vuotiaiden lasten osapäiväryhmä, joka toimii Uomarinteen pikkukoulun alakerrassa, ryhmässä on paikkoja noin 16 lapselle, henkilökuntanaan kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa työntekijää.

Ryhmissä työskentelee myös tarveharkinnan ja mahdollisuuksien mukaan määräaikaista avustajia, harjoittelijoita, työvalmennettavia sekä opiskelijoita.

Vantaan Tilapalvelut Vantti OY huolehtii ateria- puhtaus- ja kiinteistöpalveluista. Keittiötyöntekijä valmistaa aamu- ja välipalat sekä osan erityisruokavalioista, lounasruoka tulee alueen suurkeittiöstä.

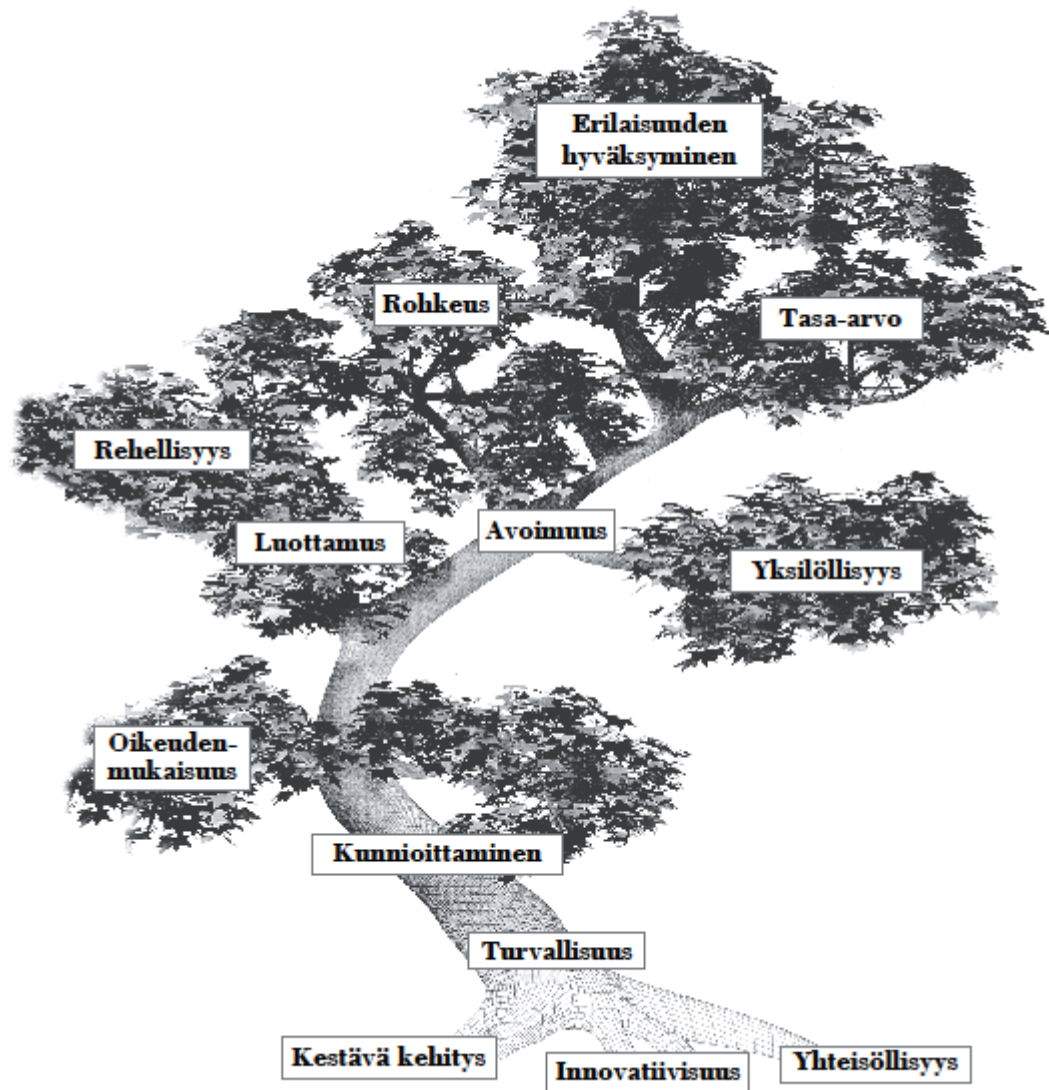
Päiväkoti perustettiin uudelle asuinalueelle. Ympäristö ja palvelut ovat muuttuneet paljon 40 vuoden aikana. Sijainti on edelleen keskeisellä paikalla hyvien liikenneyhteyksien lähellä, mutta nykyisin Myyrmäki tarjoaa läheisten ulkoilumaastojen ja puistojen lisäksi paljon lapsille sopivia lähipalveluja. Kävelymatkan päässä on kirjasto, taidemuseo, taidetalo Toteemi, konserttitalo Martinus, Arkki, urheilukentät, uimahalli liikuntasaleineen, jäähalli, jalkapallohalli, Uomarinteen ala-koulu, Kilterin yläkoulu, Vaskivuoren suurlukio, Myyrmäen kirkko, vanhusten hoivakoteja. Näistä jokainen voi olla joka vuosi tai jonakin vuonna, lasten käyntien kohteena.

Päiväkodin työtavat ovat nekin muuttuneet. Etenkin 1990-luvun puolivälistä alkaneet ryhmän jakamiskäytännöt ovat vakiintuneet ja nykyään jokainen ryhmä jakaantuu pienryhmiksi, joilla on oma vastuukasvattajansa. Vastuukasvattajan tehtävä on ottaa uusi perhe vastaan ja yhdessä vanhempien kanssa tutustuttaa lapsi päiväkotiin. Lisäksi vastuukasvattaja tutustuu syvällisesti lapseen ja seuraa, havainnoi sekä tukee lapsen kehitystä ja on tiiviissä yhteistyössä perheen kanssa.

Haluamme tarjota mahdollisimman monipuolista toimintaa, johon lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa tarpeidensa ja toiveidensa mukaan, joten tavoitteemme on lapsilähtöisyys ja sekä lasten että vanhempien mahdollisuus osallistua toimintaan ja sen suunnitteluun. Emme halua painottaa erityisesti mitään sisältöaluetta. Pidämme erittäin tärkeänä leikkiä, liikuntaa, päivittäistä ulkoilua, terveellistä ravintoa ja päivittäistä mahdollisuutta levätä. Ennen kaikkea vuorovaikutus sekä lasten välillä että lasten ja aikuisten välillä on meille tärkeää.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Toiminta-ajatus:

- Haluamme tarjota lapselle turvallisen kasvupaikan, jossa on avoin ja kunnioittava ilmapiiri.
- Sitoutumalla työhömmе, puhaltamalla yhteen hiileen ja tarjoamalla monipuolista toimintaa teemme työtä lapsen parhaaksi huolehtien lapsen itsetunnosta ja sekä yksilöllisestä että yhteisöllisestä kehitymisestä.
- Uskomme, että hyvä oppiminen on sellaista, että samalla kun oppii, on hauskaa.

Tämä on neljäs varhaiskasvatussuunnitelma, vasu, jonka olemme tehneet Koskikujan päiväkodissa.

Suunnitelma perustuu valtakunnallisiin perusteisiin (Stakes: Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2005, Opetushallitus: Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan 2011).

Varhaiskasvatussuunnitelmiamme avulla olemme hakeneet yhteisiä hyviä käytäntöjä ja sopimuksia tavoitteista ja toimintatavoista, joita asetamme ja käytämme. Toivomme, että vanhemmat, muut yhteistyökumppanimme ja hallinto saavat konkreettista tietoa päiväkotimme toiminnasta ja sen perusteista.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus / miten työntekijänä suhtaudun lapseen

2.2.1.1 Fyysisessä vuorovaikutuksessa

- pidän lasta sylissä aina, kun se on mahdollista
- olen hellä ja läheinen

2.2.1.2 Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa

- olen aidosti kiinnostunut ja läsnä lapsen kanssa
- kuuntelen ja otan huomioon lapsen mielipiteet ja ajatukset
- vastaan lapsen kysymyksiin
- menen lapsen tasolle
- annan positiivista palautetta, kannustan ja kehuun kaikkia lapsia
- neuvon ja opastan
- puhun lapselle kauniisti ja kunnioittavasti
- ilmaisen asiat positiivisesti
- korjaan äänne- tai muut kielivirheet toistamalla ne oikein

2.2.1.3 Psyykkisessä vuorovaikutuksessa

- tutustun lapseen
- arvostan lasta
- olen turvallinen
- olen ystävällinen, kiireetön ja rauhallinen
- olen empaattinen (myötäelän)
- puutun riitatilanteisiin ja ohjaan sovintoon
- ohjaan lasta hoitamaan ja välttämään ongelmatilanteita
- olen tasapainoinen, käytös ei vaihtele päivittäin
- asetan rajat suullisesti ja ohjaan "kädestä pitäen"
- havainnoin lasta ja toimin sen mukaan
- hyväksyn jokaisen lapsen yksilöllisyyden
- annan lapsille erilaisia tehtäviä taipumusten mukaan

2.2.2 Lapsikäsitys

Koskikujan päiväkodin kasvattajat haluavat toiminnallaan tukea lapsen mahdollisimman hyvää, tasapainoista, tasa-arvoista ja onnellista kehitystä uskoen lapsikäsitukseen, jonka olemme tiivistäneet näin:

"Jokainen lapsi on yksilöllinen oman polkunsu kulkija. Lapsi on aktiivinen osallistuja, joka haluaa olla mukana myös jo toiminnan suunnittelussa. Lapsi haluaa tehdä asioita, jotka ovat hänelle haasteellisia ja näin omalle kehitykselle suotuisia.

Iän ja kehitystason mukainen vastuunotto on lapsen kehitykselle sekä tärkeää että mieleistä. Lapsi suhtautuu uusiin asioihin positiivisesti ja uteliaasti, haluaa olla omatoiminen ja yrittää itse. Lapsi osaa arvioida omaa kehitystään ja toimintaansa. Tytöt ja pojat ovat tasa-arvoisia ja molemmilla sukupuolilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja kokeilla kaikkia toimintoja ja leikkejä.”

3 Yhteistyö perheiden kanssa

HUOLEHDIMME, ETTÄ TOTEUTAMME EHDOTONTA VAITIOLOVELVOLLISUUTTA KAIKISSA LAPSEEN JA LAPSEN PERHEESEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA.

Työntekijänä:

Olen luottamuksellinen.

Keskustelen vanhempien kanssa vain heidän omasta lapsestaan.

Luon vanhemmille turvallisen ilmapiirin / tunteen heidän jättäessään lapsensa hoitoon.

Tervehdin kaikkia vanhempia.

Olen avoin ja rehellinen ja keskustelen vanhempien kanssa myös vaikeista asioista.

Olen helposti lähestyttävä, ystävällinen, myötäelävä ja asiallinen.

Olen kohtelias.

Kuuntelen / olen aidosti läsnä.

Arvostan vanhempien mielipiteitä.

Pidän vanhempia tasavertaisina kanssani.

Olen ennakkoluuloton.

Olen puolueeton.

Tuen vanhempia kasvatustehtävässä ammatinmukaisella asiantuntijuudella.

Kunnioitan ja hyväksyn vanhempien erilaisuutta.

Kerron lapsen päivästä ja annan positiivista palautetta.

Huolehdin vanhemmille tiedottamisesta.

Otan vastaan palautetta ja käsittelen sen palautteena.

Hallitsen tunteeni.

Mietin etukäteen missä, milloin ja miten kerron asioista.

Toiminnallamme tuemme vanhempien aitoa kohtaamista sekä henkilökunnan työssä jaksamista ja viihtyvyyttä.

4 Hyvinvointityö ja työ lasten parissa

4.1 Turvallisuus ja terveys

Kaikessa toiminnan suunnittelussa otetaan aina ensimmäisenä huomioon lasten turvallisuus ja terveys.

Huolehdimme lasten fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kasvusta ja kehityksestä. Opetamme lapsia ottamaan vastuuta omasta turvallisuudestaan ja terveydestään ja ymmärtämään siihen vaikuttavia asioita.

4.2 Kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelma

Kiusaamisen ehkäisy on osa eettistä kasvatusta, jonka tavoitteena on tukea lasta ymmärtämään hyvän ja pahan sekä oikean ja väärän välistä eroa ja opettaa häntä toimimaan väkivallattomasti.

Ymmärrämme kasvattajan käyttäytymisen merkityksen. Hänen tulee aina olla lapsen tukena, eikä oma käytös saa olla kiusaamista hyväksyvää tai lapsen fyysistä taikka psyykkistä koskemattomuutta uhkaavaa.

Kiinnitämme erityistä huomiota kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Havainnoimme yksittäisten lasten ja ryhmän vuorovaikutustaitoja ja asioita, jotka ryhmässä tuovat arvostusta ja mitä asioita tavoittelemme. Pidämme myös roolien tunnistamista tärkeänä. Lasten vuorovaikutustaitojen harjoittelu ja opettaminen sekä se, miten asioita selvitetään, on keskeinen osa sosiaalisten taitojen harjoittelussa.

Kiusaamistilanteessa tai tilanteessa, joka näyttää johtavan siihen, jokainen aikuinen on velvollinen puuttumaan asiaan heti ja selvittämään asian välittömästi sekä "kiusaajan" että "kiusatun" kanssa. Mielestämme on tärkeää, että molemmat osapuolet saavat "eväitä" vastaavia tilanteita varten.

Ystävyyssuhteiden syntyminen ja vaaliminen on lapsille tärkeää myös kiusaamisen ennaltaehkäisyn kannalta, ja siksi kasvattajan tulee tukea tätä kehitystä.

Opetamme lapsia kertomaan kasvattajalle, jos he tuntevat tulleen kiusatuksi, vaikka muuten kannustamme omatoimisuuteen asioiden selvittelyssä.

Oman ryhmän kasvattajien arvion mukaan asiaa käsitellään ryhmän lasten ja lasten vanhempien kanssa. On myös hyvä, että näitä asioita tuodaan tiimeistä muodostettuun edustukselliseen tiimiin, e-tiimiin, jossa päiväkodin johtajakin on mukana. Näin ylläpidämme ja tarkennamme yhteistä näkemystämme ja toimintatapaamme.

4.3 Lasten päivän kulku

Säännöllisellä, mutta joustavalla päivärytmillä on tärkeä merkitys lapsen hyvinvoinnille.

Aamulla päiväkotiin tullessaan lapsilla on mahdollisuus leikkiä, istuskella aikuisen sylissä tai ottaa itselleen mieleistä leikkiä.

Ennen ryhmään tuloa vanhemmat huolehtivat lasten käsien pesusta.

Aamupala tarjotaan noin kello 8.

Ohjatun toiminnan järjestämme pääsääntöisesti aamupäivisin vakituissa pienryhmissä vastuukasvattajan ohjauksessa siten, että aamupalan jälkeen osa lapsista ulkoilee ja osa jää sisälle. Noin klo 9.30 - 10.00 "vaihdetaan osia".

Lounasruoka syödään klo 11 – 12 välisenä aikana lasten iästä riippuen. Ateriaan kuuluu aina pääruoka, leipä ja ruokajuomana maito, paimä tai vesi. Allergioihin tai eettisiin valintoihin perustuva ruoka tarjotaan vanhempien kanssa tehdyn sopimuksen (ilmoitus erityisruokavaliosta tai ilmoitus uskuntoon/ eettisiin syihin perustuvista ruokarajoituksista) mukaan.

Lounaan jälkeen kaikilla lapsilla on lepoaika, jolloin lapsille luetaan, kuunnellaan musiikkia ja annetaan mahdollisuus päiväuniin. Se milloin lapset nousevat riippuu siitä, nukkuvatko he vai eivät, mutta viimeistään klo 14 heitä aletaan herätellä. Aiemmin nousseet askartelevat tai leikkivät sen ajan kun toiset vielä nukkuvat.

Välipala tarjotaan klo 14 – 14.30, jonka jälkeen lapset lähtevät yleensä ulos. Ulkoilu kestää siihen asti, kun lapsi haetaan. Silloin toivomme, että kaikki lapset käyvät kättelemässä oman ryhmänsä aikuisen.

Koska ulkoilemme lähes joka säällä, on säänmukainen vaatetus tärkeää. Vaatteiden nimikointi auttaa sekä lapsia että aikuisia, voimme esimerkiksi laittaa kuivuneet vaatteet lasten lokeroihin valmiiksi uutta pukemista varten.

Pienryhmätoiminta

Päiväkodissämme toteutetaan pienryhmätoimintaa etenkin aamupäivätoiminnan ajan. Pienryhmien muodostamisessa on erilaisia kriteerejä kuten ikä, sukupuoli, ystävyys-suhteet.

Pienryhmät ovat pääsääntöisesti kiinteät, mutta joissakin toiminnoissa ryhmiä voidaan sekoittaa tai yhdistää. Näissä pienryhmissä kasvattaja oppii paremmin tuntemaan jokaisen lapsen, hänen tapansa ja tarpeensa sekä kohtaamaan lapsen lapselle luontaisella tavalla. Jokainen lapsi tulee kuulluksi ja hänen tarpeisiinsa pystytään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Lapsen ja kasvattajan välisen suhteen tiiviys ja luottamus auttavat lasta avautumaan ja vapautumaan. Tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen ovat tärkeitä ja pikku hiljaa lapset oppivat kasvattajan tuella käsittelemään niitä sanallisesti.

Pienryhmissä lasten ideat ja pitkäkestoinen leikki mahdollistuvat paremmin. Lapsilla on myös mahdollisuus omaan rauhaan. Pienryhmissä toimiminen luo kiireetöntä tunnelmaa. Lapsilla on parempi mahdollisuus harjoitella omatoimisuutta päivittäisissä tilanteissa esimerkiksi pukeminen ja wc-käynnit.

4.4 Lasten leikki

Leikki on lapsille ominaista ja mieleistä toimintaa. Leikkiessään lapset oppivat kaikkia elämässä tärkeitä asioita kuten sosiaalisia taitoja, ilmaisua, vuorovaikutusta, empatiaa, itsehillintää, luovuutta, tunteiden ilmaisua ja hallintaa sekä liikuntaa. Leikkiessään lapsi kokee voimakkaasti vaikuttamisen mahdollisuuden ja osallisuuden. Siksi varaamme lapsille leikkiin riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä. Jaamme päiväkodin pienryhmätilat ja välineet viikoittain ryhmien kesken.

Havainnoimme leikkitilanteita, olemme valmiina auttamaan lapsia leikeissä eteenpäin ja osallistumme leikkeihin. Huolehdimme siitä, että jokaisella lapsella on merkityksellinen rooli leikissä. Sallimme ja kannustamme lapsia monenlaisiin leikkeihin ja rakennamme yhdessä lasten kanssa ympäristöä sellaiseksi, että se houkuttelee leikkimään. Sekä pihalla että sisällä leikkiminen on tärkeää. Lisäksi luonnossa, lähimetsässä, toimiminen ja leikkiminen ovat lapsen kehitykselle tärkeitä ja merkityksellisiä kokemuksia.

Myös esiopetusikäisellä lapsella tulee olla mahdollisuus leikkiin jokaisena esiopetuspäivänä. Hassuttelu ja leikkimielisyys kasvattajien ja lasten välillä on meille tärkeää.

4.5 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Kielen ja vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehityksessä on suuri. Lapsi oppii hahmottamaan ympäristöään, tunnistamaan tunteitaan. Sosiaalisuus ja vuorovaikutustaidot kehittyvät ja lapsen tunne-elämä, luovuus ja itsetunto vahvistuvat.

Lapsen kielelliset valmiudet ja vuorovaikutustaidot kehittyvät läheisissä ja turvallisissa ihmissuhteissa spontaanisti ja tiedostamatta, jolloin lapselle on luonnollista ilmaista itseään.

On tärkeää, että kasvattaja on kaikissa päivän tilanteissa valmis kielelliseen vuorovaikutukseen, kuuntelemaan ja keskustelemaan sekä valmis ottamaan lasten mielipiteet ja ehdotukset huomioon. Kiireettömyyden ilmapiiri on tärkeä vuorovaikutustilanteissa.

Erilaisia kirjoja (katselu-, kuva-, satu-, runo-, tietojne.) käytetään päiväkodissamme paljon sekä yhdessä kasvattajan kanssa että lapset itsenäisesti.

Myös kielellistä tietoisuutta (esimerkiksi sanahahmon tunnistaminen, kirjaimiin ja niitä vastaaviin äänteisiin tutustuminen, tärkeät käsitteet, kuten lause, sana, tavu ja äänne sekä lukusuunta) opetetaan tietoisesti.

Kuvien käyttö, sanasäkki ja sadutus (lapsen itse kertoman tarinnan kirjaaminen) ovat esimerkkejä erilaisista toimintatavoista, joita käytämme kielellisen oppimisen tukena.

4.6 Sisältöalueet

Järjestämme toimintaa teemoina ja projekteina. Vuodenajat, tapahtumat tai lapsilta nousseet mielenkiinnon kohteet antavat aiheita, joita käsittelemme monella tavalla: leikkien, laulaen, liikkuen, piirtäen, keskustellen jne.

4.6.1 Liikunta ja aistit

Liikkumisen avulla harjaantuu lapsen fyysinen ja motorinen kunto, liikehallinta ja motoriset perustaidot. Lapsen tulisi liikkua reippaasti noin kaksi tuntia päivässä, josta vähintään ½ tuntia hengästyttävästi. Olisi parasta, jos liikunta jakautuisi pieniksi "palasiksi" koko päivän ajaksi ja siksi annamme lapsen liikkua mahdollisimman paljon. Poistamme ympäristöstä liikuntaan liittyviä esteitä ja opetamme lapsille turvallista liikuntaa.

Lapsilla on päiväkotikäisenä herkkyyskaudet perusliikuntataitojen, tasapainon, ketteryuden ja liikkuvuuden (notkeuden) alueilla. Liikkuessa lapsella on erinomainen mahdollisuus kehittää ongelmaratkaisu- ja oppimaan oppimisen taitojaan.

Järjestämme ohjatun sisäliikuntatuokion vähintään kerran viikossa ja ohjattua ulkoliikuntaa kolme kertaa viikossa, johon kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua ja johon ohjataan aktiivisesti niitä lapsia, jotka liikkuvat vähän tai joiden liikuntataidot eivät ole ikätasoiset.

Yhteiskäytössä olevia liikuntavälineitä kierrätämme viikoittain eri ryhmissä.

Liikuntamuotoja ovat: voimistelu, satuliikunta, musiikkiliikunta, pelit, liikuntaleikit, ulkoleikit, luontoliikunta, välineliikunta, veteen totuttelu ja talviliikunta (mäenlasku, hiihto, luistelu).

Pidämme huolta, että jokainen lapsi harjoittelee perusliikkeitä omalla taitotasollaan.

Kannustamme ja rohkaisemme lasta ryömimään, konttaamaan, seisomaan, kierimään, kävelemään, juoksemaan, hyppäämään ja kiipeämään. Annamme lasten harjoitella pallon vierittämistä, heittämistä, kiinniottamista, potkaisemista, lyömistä, kuljettamista ja pompottamista.

Kannustamme lapsia omatoimisuuteen kaikissa motoriikkaa vaativissa tehtävissä. Luomme edellytykset peruskuntaa kehittäväälle liikunnalle niin että siitä voisi tulla elinikäinen tapa.

Pyydämme lapsia nimeämään, näyttämään ja käyttämään eri kehonosia (pää, silmä, nenä, suu tai korva sekä kädet, vatsa tai jalat) osana tavallisia perushoitotilanteita. On tärkeää, että lapsi oppii hahmottamaan omaa kehoaan ja sen suhdetta ympäristöön; lähellä - kaukana, hitaasti - nopeasti, kevyesti - voimakkaasti, ylhäällä - alhaalla, jotta lapsi pystyy selviytymään motorisista toimista yksin. Lisäksi oman kehon hahmottaminen luo perustan myönteiselle minäkuvalle, joka puolestaan luo edellytykset terveen itsetunnon kehittymiselle.

Tarjoamme lapsille monipuolisia tasapaino-, tunto- ja liikeaistimuksia monipuolisten näkö-, kuulo-, maku- ja hajuaistimusten lisäksi.

vuuden lisäksi kehittävät kädentaitoja.

Kädentaitojen harjaantumiseen liittyy usein myös pitkäjänteisyyden, keskittymis- ja hahmottamiskyvyn kehittyminen.

Vähennämme toiminnan kannalta tarpeetonta aistiärsytystä, kuten esimerkiksi ruokailussa taustamusiikki.

Autamme lasta suuntaamaan huomiota kohti oleellista aistitietoa esimerkiksi sen suhteen, mistä lapsen kannattaa ottaa kiinni, jotta ote on riittävän pitävä kiipeämistä varten.

Kädentaidot eli hienomotoriikka

Käden taidot tukevat omatoimisuutta, selviytymistä päivittäisestä elämästä ja luovuutta.

Lasten hienomotoriikka, kädentaidot sekä käden ja silmän yhteistyö kehittyvät päivittäisissä askareissa, kuten pukeutumisessa, syömisessä, leikkimisessä ja erilaisissa rakenteiluissa. Lisäksi järjestämme paljon ohjattua toimintaa, kuten askartelua, piirtämistä, muovailua ja leipomista, jotka luo-

4.6.2 Matematiikka

Päiväkodissämme matematiikka merkitsee vertaamisen, päättelyn ja laskemisen harjoittelua.

Matematiikka liittyy lapsen elämään luontevana osana.

Opastamme lasta näkemään matematiikkaa erilaisissa arkipäivän tilanteissa, kuten ikä, pituus, paino, lämpötila ja aika. Harjoittelemme asioita kokeilemalla ja tutkimalla, esimerkiksi mittaamalla ja vertaamalla erilaisia ominaisuuksia. Lukukäsitteisiin tutustuminen alkaa jo ihan pienenä laskemalla esimerkiksi sormia ja varpaita. Tutustumme geometriisiin muotoihin, kun teemme piirejä, sekä yhteen- ja vähennyslaskuun, kun mietimme, montako lasta on paikalla.

4.6.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Luonnon ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen auttavat lapsia ymmärtämään ympäristöään, tukee ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja. Luonnossa liikkuminen vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön.

Retkeilemme lähiympäristössä (pururadan maasto, kentät ja puistot) noin kerran viikossa. Tutustumme alueen eläimiin ja kasveihin sekä seuraamme säiden ja vuodenaikojen vaihteluja. Retkillä lapset saavat elämyksiä ja oppivat kunnioittavan suhtautumistavan luontoa ja asuinympäristöään kohtaan. Lapset harjoittelevat tekemään tarkkoja havaintoja. He oppivat ymmärtämään luonnon kiertokulkua, kestävän kehityksen ja luonnonsuojelun merkitystä sekä oman toiminnan vaikutusta. Myös kotiseututuntemus lisääntyy.

Lapset tutustuvat kestäväan kehitykseen pienillä päivittäisillä toimintatavoilla: lelujen ja muiden tavaroiden kunnioittavalla käsittelyllä, kankaisilla ”kertakäyttöpyyhkeillä”, maitotölkkien, paperin ja pahvin keräämisellä, kierrätysmateriaalin käytöllä leikeissä ja askarteluissa, biojätteen vähentämisellä, oikeanlaisella veden ja sähkön kulutuksella ja niin sanotun ”roska päivässä” – periaate noudattamisella.

4.6.4 Taide ja kulttuuri

Taide ja kulttuuri ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä.

Järjestämme lapsille erilaisia kokeilu- ja kokemusmahdollisuuksia. Kuvia tekemällä, valmistamalla esineitä käsin, musisoimalla, draamaharjoituksilla, tanssimalla ja liikkumalla toivomme, että jokainen lapsi löytää itselleen luontaisen tavan tai tapoja ja rohkeuden ilmaista itseään sekä arvostaa itseään ja omia tuotoksiaan.

Taide- ja kulttuurikokemuksilla on myös yhdistävä voima, joka luo yhteenkuuluvuutta ja iloa. Lasten mielikuvitus, luovuus ja itseilmaisuus kehittyvät.

Musiikki

Lapset tutustuvat lauluperinteeseemme ja erilaisiin musiikin muotoihin. Lapset harjaantuvat kuuntelemaan, lapsen rytmi- ja säveltaju kehittyvät. Sen lisäksi kehittyy äänenkäytön hallinta. Laulaminen, soittaminen ja musiikin kuuntelu ovat päivittäisiä toimintamuotoja.

Kuvallinen ilmaisu

Opetamme lasta pysähtymään ja katsomaan ympärillä olevaa.

Lapset tutustuvat eri välineistöön, tekniikoihin, materiaaleihin ja työtapoihin. Erilaiset välineet ja materiaalit ovat lasten käytössä sekä ohjatussa toiminnassa että myös vapaasti lasten käytettävissä.

Teatteri-ilmaisu

Erilaisten leikkien ja esiintymisten avulla lapset tutustuvat ilmaisuun ja viestien lähettämiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen.

"Kotileikissä isosisko syö jäätelöä ja isä on keittänyt kahvit"

"Pikkukarhut"

Mediakasvatus

"Aina kun minä nukun se on kuin elokuvissa" (Samuel 5v.)

Haluamme omalta osaltamme edistää, että lapsille kehittyy tasapainoinen suhde mediaan käyttämällä mediaa toiminnassamme harkiten, ohjaamalla lapsia kriittisyyteen mediasisältöjen suhteen ja keskustelemalla tarvittaessa vanhempien kanssa kotien mediakäytännöistä.

Päiväkodissämme käytetään eri mediavälineitä monin tavoin. Isojen puolen ryhmissä on internetiin kytketyt tietokoneet. Lapset saavat tutustua tietotekniikkaan esimerkiksi pelaamalla ja kokeilemalla piirros- ja tekstinkäsittelyohjelmia. Internetistä voimme yhdessä etsiä tietoa lapsia kiinnostavista asioista. Eri teemojen yhteydessä asioihin voidaan tutustua myös tietopohjaisia videoita, dvd:itä ja cd-romeja katselemalla.

Päiväkodilla on ryhmien yhteiskäyttöön tarkoitettu videokamera ja ryhmillä on omat digikamerat. Dokumentoimme lasten toimintaa valokuvaamalla ja toisinaan videoimalla. Valokuvia kokoamme lasten kasvunkansioihin, joita lapset voivat omaehtoisestikin päivän aikana katsella. Lasten kanssa voidaan tehdä mediaesityksiä esimerkiksi valokuvaamalla, videoimalla tai äänittämällä. Sanelukonetta käytämme tarvittaessa apuna myös sadutuksessa.

Musiikki-, satu- ja muita äänilevyjä ja – kasetteja käytämme toiminnassa esimerkiksi musiikki-, liikunta- ja lepohetkillä sekä lasten leikeissä heidän pyytäessään. Sanoma- ja aikakauslehtiä hyödynnämme tutkimalla ja leikkaamalla niistä kuvia esim. yhteisten keskustelujen ja askartelujen pohjaksi.

Päiväkotiimme on vuosien varrella kertynyt laaja valikoima satu-, kuva- ja tietokirjoja, joita luemme päivittäin. Niitä on myös aina lasten saatavilla vapaata tutkiskelua varten. Täydennämme valikoimaa kirjastokäynneillä. Lisäksi hyllyiltämme löytyy diasatuja ja – tarinoita.

5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Jokaisessa ryhmässä tuemme lasten positiivisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä sekä tasaver- taiseen ryhmän jäsenyyteen kasvamista.

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeesta riippuen voimme tarjota yleistä tai tehostettua tukea. Yleisessä tuessa käytämme yksilöllisemmin ja painotetummin kaikkia niitä päivähoidon menetelmiä, jotka ovat mahdollisia ilman rakenteellisia tukitoimia ja joista yhdessä vanhempien ja tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden kanssa sovitaan. Tuen tarve ja sovitut tukitoimet kirjataan Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan tai Esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Kun yleinen tuki ei ole riittävä, on mahdollisuus anoa tehostettua tukea. Tällöin tuki on myös rakenteellinen esimerkiksi henkilökohtainen, ryhmäkohtainen tai useamman ryhmän yhteinen avustaja. Vanhempien ja asi-

antuntijoiden kanssa sovitut tukimuodot kirjataan Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tai Esiopetuksen oppimissuunnitelmaa täydentävään Tehostetun tuen suunnitelmaan.

Henkilökunta saa konsultaatiota alueen konsultoivalta erityislastentarhanopettajalta (kelto), joka seuraa lasten toimintaa ryhmissä ja tuo tiimiin erityispedagogista osaamista ja näkökulmaa.

Tehostetun tuen piirissä olevilla lapsilla on usein myös erilaisia päivähoiton ulkopuolisia tukitoimia, kuten puhe- ja toimintaterapiaa. Tällöin eri tahojen henkilökunta konsultoi vanhempia ja ryhmän henkilökuntaa ja päinvastoin.

Esiopetusikäisen lapsen valmiutta siirtyä kouluun arvioidaan vanhempien, kuntouttavien yhteistyötahojen, kelton sekä ryhmän henkilökunnan kanssa yhteistyössä. Lisäksi konsultoivat erityislastentarhanopettajat ovat yhteistyössä koulun oppilashuoltoryhmän kanssa.

Keskustelemme aina vanhempien kanssa yhteistyöstä eri yhteistyötahojen kanssa ja pyydämme tiedon siirtoon kirjallisen luvan.

5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katso- muskasvatus

Tavoittemme on, että lapset ja kasvattajat tutustuvat ja kunnioittavat ihmisten erilaisia näkemyksiä ja kulttuureja sekä oppivat pitämään niitä rikkautena.

Suomen kieltä osaamattomille tai heikosti osaaville lapsille erityisenä tavoitteena on tukea heidän suomen kielen taitonsa kehittymistä, auttaa heitä sopeutumaan ryhmään sekä edistää Suomen kulttuurin tuntemusta ja ymmärrystä yhdistämällä leikkiin erityisiä menetelmiä esimerkiksi sanasäkki, pelit, kuvat, viittomat.

Teemme lapsille yhdessä vanhempien kanssa Varhaiskasvatussuunnitelman tueksi Kielen seurantalomakkeen ja Suomi toisena kielenä -suunnitelman.

Uskontokasvatuksessamme lapset tutustuvat uskontoon liittyviin asioihin, uskonnollisiin juhliin sekä siihen miten ja miksi niitä

vietetään. Keskustelemme lasten kanssa kirkollisista toimituksista kuten kasteesta, häistä ja hautajaisista. Lapset tutustuvat kirkkorakennukseen ja kirkollisiin toimituksiin kuten joulu- ja pääsiäiskirkko. Huoltajat päättävät, osallistuuko lapsi uskontokasvatukseen vai muuhun opetukseen ja toimintaan.

Kulttuurinen katsomuskasvatuksemme on kaikille lapsille yhteistä. Jokainen lapsi tulee kuulluksi ja hyväksytyksi katsomuksellisissa elämänskysmyksissä. Tutustumme lasten kanssa lapsen oman katsomuksen lisäksi muiden lapsiryhmässä edustettuna olevien uskontojen ja vakaumusten tapoihin.

Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Se lähtee itsetunnon kehittymisestä, hyvän ja pahan, oikean ja väärän erottamisesta ja korostaa väkivallatonta toimintaa.

6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

6.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus annetaan osana varhaiskasvatusta ja sen tavoitteet tukevat lapsen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista (tiedollista) ja emotionaalista (tunneperäistä) kasvua ja hyvinvointia:

- terveen itsetunnon vahvistuminen
- myönteiset oppimiskokemukset
- monipuolinen vuorovaikutus lasten ja aikuisten kanssa
- kiinnostus uusia asioita kohtaan
- vastuullisuus omasta toiminnasta ja yhteistyö
- toisten huomioonottaminen

Päiväkodissämme on toiminut ruotsinkielinen kielikylpyryhmä vuodesta 1994 ja se on suunnattu 6-vuotiaille suomenkielisten perheiden lapsille. Esiopetus annetaan osana varhaiskasvatusta tai lapsi voi olla tässä ryhmässä pelkässä esiopetuksessa.

Ryhmän henkilökunta puhuu lapsille ruotsia, mutta ymmärtää suomea ja lapset voivat sitä käyttää.

Yleistavoitteet, toimintaperiaatteet ja sisällölliset tavoitteet ovat samat kuin muilla esiopetusikäisillä. Lisätavoitteena on herättää lapsen kiinnostus ja luoda positiivinen asenne uutta kieltä ja kulttuuria kohtaan (Lucia-juhla, ruotsalaisuuden päivä).

Etätavoitteena on toiminnallinen kaksikielisyys eli, että näillä lapsilla on aikuisina valmius käyttää sekä työssä että yksityiselämässä suomea ja ruotsia, mutta suomi säilyy äidinkielenä.

Kielen omaksumisessa huomio kiinnittyy viestin ymmärtämiseen ja välittämiseen arkipäivän luonnollisissa toiminnoissa. Lisäksi käytämme paljon lauluja, leikkejä ja loruja. Lapsi saa ensimmäisiä valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä.

Suomenkielen ja kulttuuri-identiteetin kehittyminen turvataan päivittäisillä suomenkielisillä tuokioilla.

Erityisen tärkeää on yhteistyö huoltajien kanssa siten, että heillä on riittävästi tietoa kielikylvystä ja suomenkielen vahvistamisen merkityksestä.

Esiopetusvuoden jälkeen kieliohjelma jatkuu Uomarinteen alakoulussa ja sen jälkeen Kilterin yläkoulussa.

Yhteistyö koulun kanssa

Ryhmän henkilökunta suunnittelee ja toteuttaa yhteistoimintaa Uomarinteen koulun kieliluokkien kanssa. Etenkin ensimmäisen ja toisen luokan kanssa järjestämme yhteisiä tapauksia koulussa, päiväkodissa, urheilukentillä ja metsässä.

Oppilashuolto

Oppilashuolto on päivittäistä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin huolehtimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuollon tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Oppilashuoltoryhmään kuuluvat ryhmän lastentarhanopettajat ja muu henkilökunta, päiväkodin johtaja sekä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto). Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat neuvolan terveydenhoitaja (syksyllä), lasta tutkivat ja kuntouttavat tahot sekä Uomarinteen koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet. Huoltajille tarjotaan mahdollisuutta osallistua oppilashuoltoryhmän tapaamiseen, kun käsitellään oman lapsen asioita.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa toimintavuodessa: kerran syksyllä ja kerran keväällä.

Esko-tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun

Esko-tiedonsiirto-lomakkeen avulla siirrämme lapsesta tietoa Uomarinteen koulun ensimmäisen luokan opettajalle ja oppilashuoltoryhmälle. Lomake toimitetaan rehtorille ja hän huolehtii sen säilytyksestä koululla.

Lomakkeessa arvioimme lapsen työskentelytaitoja, omatoimisuutta, sosiaalisia taitoja, tunneilmaisua sekä kielellisiä, matemaattisia ja motorisia valmiuksia. Lisäksi kerromme niistä menetelmistä ja keinoista, jotka ovat tukeneet lapsen oppimista. Tiedonsiirtoon liittyy myös lapsen oma arvio ”Eskarilentokoneeni”. Kasvattajien ja lapsen arviointi käsitellään huoltajien kanssa ennen tiedon siirtoa ja vanhemmilla on mahdollisuus liittää siihen omat terveisensä.

6.2 Osapäivätoiminta

Päiväkotiimme kuuluu Uomarinteen alakoulun tiloissa (pikkukoulun alakerrassa) oleva neljän tunnin osapäiväryhmä 3-5-vuotiaille lapsille. Toiminta-aika on klo 9 – 13 kaikkina koulun toimintapäivinä (ei lauantapäivinä). Toiminta suunnitellaan lasten iän ja kehitystarpeiden mukaan kuten kokopäiväryhmissäkin. Se sisältää lounasruoan, joka syödään koulun ruokalassa.

7 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkodin toiminnan kehittymisen kannalta on tärkeää, että kasvattajat havainnoivat, dokumentoivat ja arvioivat sekä omaa että lasten toimintaa ja kehitystä.

Työyhteisössämme on viisi moniammatillista tiimiä. Jokainen tiimi muodostuu yhden ryhmän henkilökunnasta, paitsi alle 3-vuotiaiden puolella, jossa on vain yksi tiimi vaikka ryhmiä on kaksi. Tiimit tekevät vuosittain tiimisopimuksen. Tässä sopimuksessa sovitaan yhteisistä toimintatavoista, työajan käytöstä ja työnjaosta koulutuksen ja osaamisen perusteella, tehtävään kuuluvat vastuut huomioiden. Jokaiselle tiimille on viikoittain varattu palaveriaika (1h15min) yhteistä keskustelua varten.

Joka toinen viikko edustajat näistä tiimeistä kokoontuvat edustukselliseen tiimipalaveriin, e-tiimiin (1h45min), jossa on mukana myös päiväkodin johtaja. Siinä tehdään päätöksiä yhteisistä asioista, suunnitellaan koko taloa koskevia toimintoja, huolehditaan sekä sisäisestä että ulkoisesta tiedottamisesta, käsitellään palautteita ja arvioidaan toteutuneita tapahtumia ja toimintaa.

Lisäksi kokoonnumme tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan joka toinen viikko koko Talon palaveriin, johon osallistuvat kaikki kasvattajat ja esimies (45 min / osallistuja) kahdessa peräkkäisessä ryhmässä. Näissä pedagogisissa palaverissa käsittelemme esimerkiksi koulutuspalautteita tai erilaisia kasvatusnäkökysymyksiä ja haemme yhteisiä tapoja ja tavoitteita tavallamme toimia lasten kanssa.

Järjestämme myös iltapäivä- tai iltapalavereja ja kerran toimintavuoden aikana toiminnan kehittämispäivän.

Lapsilta pyydämme ja saamme päivittäin palautetta omasta toiminnastamme. Haluamme opettaa lapsia arvioimaan myös omaa toimintaansa ja kehittymistään.

Vanhemmilta toivomme ja saamme palautetta vanhempainilloissa ja päivittäisissä keskusteluissa. Heillä on tietenkin myös mahdollisuus kirjalliseen palautteeseen esimerkiksi sähköpostitse. Joskus teemme kuntatasoisia tai päiväkotikohtaisia asiakaskyselyjä.

Kaiken palautteen ja arvioinnin hyödynnämme toimintamme suunnittelussa ja toteutuksessa.

7.1 Muut yhteistyötahot

Edellä on jo eri osioissa kerrottu monista yhteistyötahoista kuten koulu, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvola, terapeutit, liikunta- ja kulttuurilaitokset. Niiden lisäksi voimme vielä mainita muutamia.

7.1.1 Lastensuojelu

Lastensuojelutyön tarkoituksena on turvata jokaiselle lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun.

Lastensuojelun tarkoituksena on auttaa lasta ja hänen perhettään kohti parempaa elämänhallintaa erityisesti tilanteissa, joissa perhe ei selviä yksin.

On luonnollista, että varhaiskasvatus voi olla mukana tässä tuen antamisessa ja siksi yhteistyö lastensuojelun kanssa on merkityksellistä.

Lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö on lapsikohtaista ja sen tavoitteena on löytää yhteinen tapa tukea perhettä lapsen kasvussa ja kehityksessä. Järjestämme yhteisiä palavereja, joissa on mukana lapsen huoltaja(t), lastensuojelun edustaja(t), ryhmän työntekijä(t), päiväkodin johtaja, kelto ja muita yhteistyötahoja tarveharkinnan mukaan.

Meillä varhaiskasvatuksen työntekijöillä on lastensuojelulain mukaan velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus lisätuen tarpeesta olevasta lapsesta salassapitosäädösten estämättä. (Lastensuojelulaki 417/ 2007, § 25) Ilmoituksen tekee päiväkodin johtaja ja hän on asiasta yhteydessä huoltajaan tai huoltajiin.

7.1.2 Kasvatustyön ammattilaisia valmistavat oppilaitokset

Päiväkotimme on Helsingin yliopiston lastentarhanopettajiksi opiskelevien harjoittelupäiväkotinä.

Lisäksi meillä käy sosionomi- ja lähihoitajaopiskelijoita eri koulutuspisteistä. Pidämme opiskelijoiden ohjausta tärkeänä ja haluamme antaa heille tietoa, taitoja sekä hyviä kokemuksia lasten kanssa tehtävästä työstä.

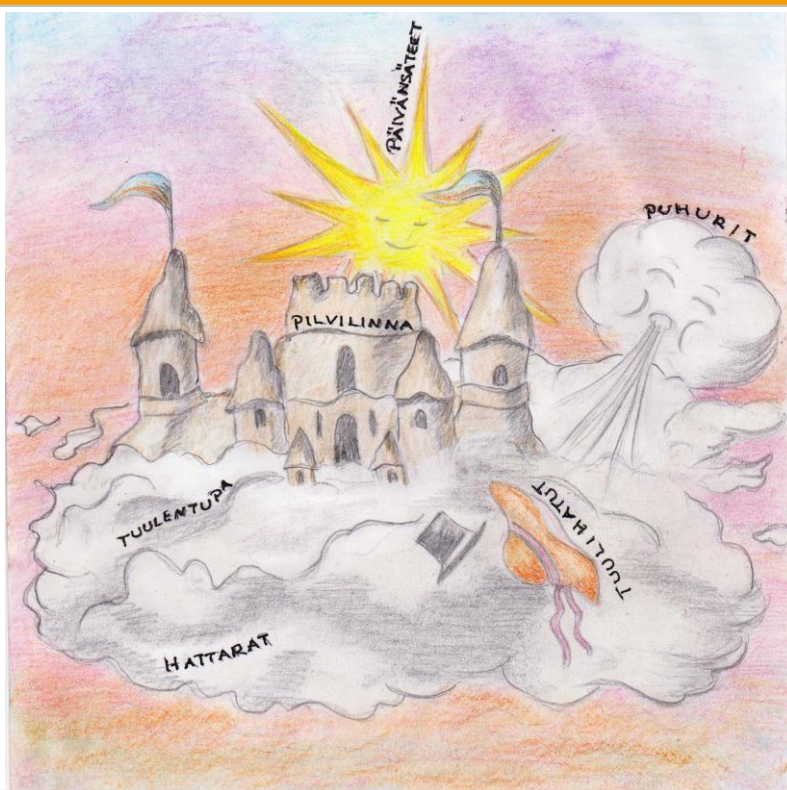
Heiltä saamme myös tervetullutta arviointia ja palautetta sekä tietoa uusimmista tutkimuksista.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Koskikujan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Koskikujan päiväkoti
Koskikuja 7, 01600 VANTAA
09-83935621

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Kulomäen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Arvolähtökohdat.....	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
2.2.1	Kasvattajuus	3
2.2.2	Lapsikäsitys	4
3	Lasten puheenvuoro	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa	5
5	Työ lasten parissa	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri	6
5.3	Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma.....	7
5.4	Päivän kulku ja omatoimisuus	8
5.5	Lasten leikki.....	8
5.6	Oppimistoimintojen organisointi	9
5.7	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	10
5.7.1	Kasvun ja oppimisen tuki	10
5.7.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus	10
5.8	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	11
5.9	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot.....	12
5.9.1	Esiopetuksen järjestäminen.....	12
5.9.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen	13
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	13
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	14
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet.....	14
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	15
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	15

1 Johdanto

Korsossa sijaitsevaan Kulomäen toimintayksikköön kuuluvat Maauninpolun päiväkotia ja Kulomäen päiväkotia. Kulomäen alueella on sekä kerros- että rivitaloja ja välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös omakotitalo-alue. Alueen monikulttuurisuus ja luonnonläheisyys näkyvät vahvasti päiväkotien arjessa. Päiväkotien läheisyydessä sijaitsee paljon luontoretki- ja leikkipuistopaikkoja, jotka mahdollistavat päiväkotiryhmien monipuolisen retkeilyn lähialueilla sekä lasten tutustumisen luontoon ja asuinalueeseen. Päiväkotien välittömässä läheisyydessä toimii Kulomäen koulu, jonka kanssa yhteistyö on tiivistä ja monipuolista. Korson keskustasta löytyvät lähimmät kulttuuripalvelut, esimerkiksi Lumon monitoimitalo kirjastoineen ja kulttuuri- ja liikuntapalveluineen.

Kulomäen toimintayksikkö koostuu kahdesta päiväkodista. Maauninpolun päiväkodissa toimii neljä ryhmää ja Kulomäen päiväkodissa kaksi, joista toinen on pienennetty ryhmä. Ryhmä on perustettu väliaikaisratkaisuna, mutta tarvetta ryhmän olemassaoloon on ollut jatkuvasti. Aiemmin yksikköön kuului myös perhepäivähoitoa. Toimintayksikkömme on monikulttuurinen; lapsistamme noin neljäkymmentä prosenttia on muunkielisiä. Moniammatillinen työyhteisömme koostuu lastentarhanopettajista, lastenhoitajista ja avustajista. Työyhteisömme arjessa on myös vahvasti mukana opiskelijat ja kieliharjoittelijat.

Kulomäen toimintayksikössä halutaan panostaa avoimeen ja luottamukselliseen suhteeseen perheiden kanssa, joka luo yksikköömme turvallisen ja kannustavan ilmapiirin. Perheiden kasvatuskäytännöiden huomioiminen päiväkotien arjessa ja vanhemmuuden tukeminen ovat tärkeitä kasvatuskumppanuuden luomisessa ja kehittämisessä. Tavoitteena on lapsen yksilöllinen kohtaaminen ja mielipiteiden huomioiminen jokapäiväisessä arjessa.

Kiirunatien, Kulomäen ja Vallinojan työyksiköiden kehittämishanke KiKuVa pureutuu varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttamiseen päiväkotien arkeen. Hankkeen aikana on tuotettu päiväkotiryhmien tiimeille tukirakenteita, esimerkiksi tiimisopimusrungon ja emotionaalisen läsnäolon rungon muodossa. Kehittämishankkeen tarkoitus on syventää osaamista yli yksikkörajojen osallistaen yhteisöjä jakamaan osaamistaan muiden toimintayksiköiden kesken. KiKuVa –hankkeessa keskitytään erityisesti osallisuuteen, leikkiin, monikulttuurisuuteen ja kestävään kehitykseen.

Kulomäen toimintayksikössä nähdään leikkiminen hyvin tärkeänä. Leikki on lapsen ominaisin tapa toimia liikumisen, tutkimisen ja taiteellisen ilmaisun sekä kokemisen ohella. Lapsi oppii aktiivisesti toimiessaan ja leikkiminen tukee toimimista ja ajattelun kehittymistä. Päiväkodeissamme on muokattu toimintaympäristöjä niin, että ne tarjoavat monipuoliset leikkimahdollisuudet niin lasten omaehtoiseen kuin kasvattajan ohjaamaan leikkiin.

Olemme myös kouluttaneet työyhteisömme käyttämään Mini Versoa eli vertaissovittelua lasten välisten riitojen selvittämiseen ja näin mahdollistaneet lapsille ristiriitatilanteissa tapahtuvan vuorovaikutuksen opettelun. Mini Verso perustuu sovittelun pelisääntöihin ja yhdessä kasvattajan kanssa lapsi opettelee löytämään ratkaisuja ristiriitatilanteisiin. Mini Verso on lasta kuunteleva ja osallistava menetelmä, joka on kehitetty ala- ja yläkouluissa käytetyn Verso vertaissovittelumallin hyvien kokemusten pohjalta.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Nämä arvot ohjaavat toimintayksikkömme toimintaa ja arkea.

Innovatiivisuus

Innovatiivisuus näkyy työyhteisössämme ja työssämme varhaiskasvatuksen kehittämisessä lapsen etu keskiössä pitäen. Pyrimme tuottamaan perheiden tarpeita vastaavaa palvelua joustavasti.

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys arvona näkyy toimintayksikössämme monella eri tapaa.

Kulttuurinen kestävä kehitys näkyy suomalaisen ja vantaalaisen kulttuurin vaalimisena. Avoimena suhtautumisena uusiin työskentelytapoihin ja asioihin, jotka liittyvät monikulttuuriseen kohtaamiseen.

Sosiaalinen kestävä kehitys näkyy lapsen arjen sujuvuuden huolehtimisessa, syrjäytymisvaarassa olevien perheiden sosiaalisten kontaktien ylläpitämisessä ja uusien työkalujen etsimisessä osallisuuden lisäämiseksi. Lisäksi sosiaalinen kestävä kehitys näkyy perheiden jaksamisen tukemisena.

Ekologinen kestävä kehitys on yksikössämme energian säästämistä, tavaroiden ja tarvikkeiden oikein käyttämistä ja kunnioittamista, rikkinäisten lelujen pois huolehtimista sekä kestävää laatua olevia hankintojen tekemistä.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys näkyy toimintayksikössämme ammatillisena käyttäytymisenä, avoimena vuorovaikutuksena ja dialogin harjoittamisena, hyvän ja kannustavan ilmapiirin ylläpitämisena, toisen auttamisena ja vanhempien ja lasten osallisuutena.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitteys

Varhaiskasvattajina tuemme lasta kokonaisvaltaisesti lapselle asetettujen kasvatuksellisten tavoitteiden suuntaisesti. Kasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva ja aktiivinen lapsi.

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajuudessa koemme tärkeäksi herkkyyden kohdata lapsi yksilönä ja kyvyn reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Kasvattajan sitoutuminen työhön ja asenne työtä sekä lapsia kohtaan on tärkeää. Kasvattajan tehtävänä on luoda turvallinen ja kannustava ilmapiiri, jossa lasten osallisuus ja yhteenkuuluvuuden tunne mahdollistuvat. Kannustamme lapsia omatoimisuuteen ja annamme heille tarvittaessa tukea kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen. Tehtävämme on myös tukea lapsen itsetunnon kehittymistä tuomalla hänen vahvuuksiaan esiin.

Kasvatuskumppanuus ja tiimityö ovat kasvattajan työn lähtökohtia. Oman työn arviointi tiimissä ja tehdyt tiimisopimukset sekä koulutukset ohjaavat ammatillista kehittymistä.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on aktiivinen toimija ja oppija. Lapsi kasvaa ja oppii toimiessaan vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi tutustuu ympäristöönsä kokeilemalla taitojaan leikin, liikunnan, taiteellisen ilmaisemisen ja tutkimisen kautta. Lapsi kehittyy ja oppii yksilöllisesti. Havainnoimalla lasta nähdään lapsen tavat toimia ja oppia. Havainnointi antaa pohjan kasvatustyön suunnittelulle.

Lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen on tärkeää. Lapsen on saatava vaikuttaa omaan toimintaansa hänelle sopivalla tavalla. Lasten osallisuus toteutuu kuulemalla aidosti heidän toiveitaan. Lapsen on tärkeää saada kokea iloa ja toiminnan vapautta turvallisessa ilmapiirissä.

3 Lasten puheenvuoro

Aloittaessaan syksyllä päivähoidon, lapsi saa rauhassa tutustua päiväkotiin, sen kasvattajiin, toisiin lapsiin sekä päiväkodin päivittäisiin toimintoihin. Hyvän luottamussuhteen synnyttyä, lapsen on helppo tuoda esille omia ajatuksiaan ja toiveitaan. Lasten osallisuus voi tulla esiin monilla tavoin. Kasvattaja voi kirjata ylös lasten näkemyksiä arjen tilanteissa, havainnoida toimintaa ja leikkejä. Henkilökunnan lapsihavainnoinnin ja lasten kanssa käymien keskustelujen pohjalta ideoimme ja kehitämme toimintaamme. Otamme huomioon myös lasten erityistarpeet innostamisessa oppimaan ja toimimaan.

Syksyn alussa, kun henkilökunta on tutustunut lapsiin, lasten kanssa keskustellaan siitä, mitä ajatuksia lapsilla herää erilaisista aihepiireistä (leikki, liikunta, ilmaisu). Keskustellessa lasten kanssa käytetään kuvamateriaalia apuna ikä- ja kielitaso huomioiden. Havainnoinnin ja kirjaamisen jälkeen lasten tarpeet otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien toteuttamisessa.

Kasvattajat ovat miettineet valmiiksi päivän ja viikon struktuurit, mutta lasten ideat voivat muuttaa niin päivien kuin viikkojen sisältöjä. Kuvakortit havainnollistavat mitä mahdollisuuksia toimintaympäristö tarjoaa. Samalla tämä tuo myös toiminta- ja oppimisympäristöä näkyväksi ja ideoi lasten toimintaa.

Kasvattajien läsnäolo mahdollistaa luovan toiminnan. Kasvattaja huomioi ja kuuntelee lasten toiveita sekä ehdotuksia, joiden pohjalta toiminta elää. Pedagogisten suunnitelmien laadinnassa on pohjana hyvä lapsen tuntemus.

Tulevaisuuden visiona on tuottaa sähköinen kasvunkansio, joka mahdollistaa reaaliaikaisen vuoropuhelun lapsen, perheen ja henkilökunnan välillä. Sähköinen kasvunkansio kulkisi sujuvasti kodin ja päiväkodin välillä.

Lapsen hyvinvointi on kaikkein tärkeintä. Antaa lapsen tulla kuulluksi ja nähdyksi. Olemme täällä lapsia varten.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus perustuu tasavertaisuuteen, avoimuuteen, luottamukseen ja yhteistyöhön. Lasta hoidetaan ja kasvatetaan yhdessä parhaalla mahdollisella tavalla. Perheellä on kuitenkin päävastuu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Päivähoidon tehtävänä on antaa ammatillinen näkökulma ja ohjata mahdollisiin tukitoimiin.

Perheiden alkukohtaamiseen lapsen aloittaessa päivähoidon panostetaan. Päivähoidon kasvattajat varaavat aikaa perheen kuuntelemiseen ja keskustelemiseen. Kasvattajat antavat etukäteen perheelle *lapsi kotiloissa* -lomakkeen, jossa vanhemmat antavat tärkeitä tietoja lapsestaan päivähoidon henkilökunnalle. Tämä käydään läpi yhdessä ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon. Ennen päivähoidon aloitusta perheillä on mahdollisuus tutustua päiväkodin arkeen ja toimintaan useamman päivän aikana.

Perheet saavat tietoa päiväkodin pedagogiikan ja toiminnan periaatteista sekä rakenteista päivittäisissä keskusteluissa, varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa (Vasu) ja vanhempainilloissa. Erilaiset päiväkodin juhlat ja tapahtumat sekä vanhempainillat ovat perheille mahdollisuuksia tutustua muihin perheisiin. Perheillä on myös mahdollisuus tutustua yksikköme varhaiskasvatussuunnitelmaan internetissä. Kasvattajat kertovat lapsen päivittäiset tapahtumat lasta tuodessa ja haettaessa. Perheet saavat tietoa myös ilmoitustaululta, kirjallisilla tiedotteilla sekä puhelimen välityksellä. Tarvittaessa myös konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO) on yhteydessä vanhempiin.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielen merkitys on keskeinen lapsen ajattelussa ja ilmaisussa. Pieni lapsi on alusta lähtien kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta ja paikastaan siinä. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä.

Lapsen kohtaaminen ja kuuleminen päivittäin on yksikössämme tärkeää. Meillä on paljon lapsia, joiden oma äidinkieli on joku muu kuin suomenkieli. Niinpä aikuisen aito läsnäolo lapselle ja lapsen kohtaaminen katsekontaktissa on merkityksellinen.

Lapsen yksilöllisyys kielellisten valmiuksien osalta vaihtelee paljon. Se on huomioitava kommunikoinnissamme. Käytämme esimerkiksi kuvia ja viittomia kommunikaation tukena. Samoin oma äänensävy ja äänenkäytön huomioiminen lasta kohdattaessa on tärkeää.

Pienryhmätuokioissa mahdollistuu lapsen itseilmaisun vahvistaminen ja kuulluksi tuleminen. Vertaisryhmässä toimiessaan lapsi oppii sosiaalisia tapoja ja kommunikatiomalleja. Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan ja kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen kautta.

Ammatillisuuden säilyttäminen ja omien tunnetilojen säätely lapselle puhuttaessa on tärkeää. Kasvattajan roolimalli, ilmeet, eleet ja kosketus ovat lapselle kommunikoitaessa turvallisuutta tuovia asioita. Oman tekemisen sanoittaminen ja selkeä puhe lapselle auttavat lapsen puheen kehitystä.

Leikillä, saduilla, jäljittelyllä ja päivittäisillä toimintarutiineilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle. Päivittäiset toimintarutiinit opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä päivähoidon arjessa.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

ilmiöistä.

Lasten oma toiminta on luontaisesti enimmäkseen leikkiä. Leikin sisällöt ja muodot vaihtelevat lasten mielenkiinnon ja oman toiminnan suunnittelun osaaamisen mukaan. Kasvattajan on ymmärrettävä omaehtoisesta leikin ja toiminnan merkitys osana lasten kulttuuria ja yhteisöllisyyttä. Lapsi kokee kuuluvansa yhteisöön, jos hänellä on paikka siellä ja mahdollisuus niin kuulua kuin näkyä.

Lasten oma toiminta heijastaa myös muun muassa lapsille suunnatun mainonnan tarjoamia vaikutteita. Samoin muutakin mediassa esiintyvää sisältöä. Kasvattajien tehtävänä on myös olla tietoinen ajan

Lasten keskinäinen vuorovaikutus nousee kuitenkin tärkeimpään osaan heidän kulttuurissaan. Vertaisoppimista ei voida välttää. Lapset oppivat toisiltaan ja antavat myös omaa osallisuuttaan muille lapsille onnistuneissa leikeissä. Kaikille lapsille pitää antaa mahdollisuus vertaisoppimiseen ja osallisuuteen. Osallisuus on tunne hyväksytyksi tulemisesta ja tunne siitä että kuluu joukkoon.

Kasvattajan tehtävänä on havainnoida lasten toimintaa ja laatia yhdessä vanhempien kanssa kumppanuudessa lapsille varhaiskasvatussuunnitelmia. Havaintojen ja vasujen pohjalta kasvattajat muokkaavat toimintaympäristöä mahdollistamaan lasten oman toiminnan kehittymistä haluttuun suuntaan. Näin lapsilla on itse mahdollisuus kehittää kulttuuriaan ja vahvistaa yhteisöllistä toimintaansa. Kasvattaja luo mahdollisuuksia ilon ja onnistumisen kokemuksiin lasta kannustamalla ja tu-

kemalla lasta omaan ajatteluun omassa toiminnassaan. Lapsen tekemisen, ajatuksien ja olemisen arvostaminen lisää hänen osallisuuden ja tärkeyden tunnetta.

Ryhmän yhteisten toimintasääntöjen sopiminen, läpikäyminen ja kertaus ovat osa kasvattajien tehtäviä lasten oman kulttuurin syntymisen turvaamisessa.

5.3 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma

Kiusaaminen on vakava asia ja siihen puututaan aina välittömästi. Tiedostamme, että kiusaaminen vaikuttaa lapsen psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Päiväkotikäisellä lapsella ei ole vielä kykyä itse ratkaista ristiriitoja. Kasvattajan on tärkeää olla mukana selvittämässä tilanteita. Kiisaamisen selvittely on aina kasvattajan vastuulla. Kiisaaminen ei ole vain fyysistä kiisaamista (lyöminen, potkiminen), vaan se voi olla myös sanallista (haukkuminen, arvosteleminen) tai psyykkistä (uhkailu, leikistä pois jättäminen).

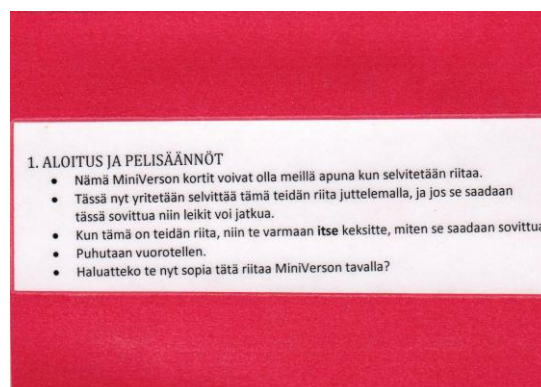
Kiusaamisen ehkäisyssä on tärkeää luoda turvallinen ympäristö, jossa lapsen on hyvä olla. Kasvattaja vastaa turvallisen ja myönteisen ilmapiirin luomisesta koko päivän ajan. Positiivisiin vuorovaikutussuhteisiin niin lasten kuin kasvattajien välillä kiinnitetään huomiota. Tiedostamme, että kasvattaja on läsnä, tukee ja ohjaa kaikissa päivän tilanteissa.

Kasvattajan läsnäolo on erityisen tärkeää, jotta ristiriitatilanteisiin pystytään puuttumaan nopeasti ja oikeudenmukaisesti. Erityisesti psyykinen kiisaaminen vaatii kasvattajan tarkkaa havainnointia. Kiisaamisen varhainen havaitseminen, sen ehkäiseminen ja vaihtoehtoisen toiminnan mallintaminen ovat hyvän ammattitaidon kulmakiviä.

Ristiriitatilanteita käsitellään lapsen kanssa ikätaso huomioiden; mitä vanhempi lapsi on, sitä enemmän hän on aktiivisesti mukana riidan selvittämisessä. Syksyllä 2012 käynnistimme Mini Verso -vertaissovittelun, johon koko henkilökunta sai koulutuksen. Sovittelun periaatteena on, että lapset yhdessä kasvattajan kanssa sopivat ristiriitansa. Yhdessä yritetään löytää ratkaisu, että kiisaamista ei pääsisi enää tapahtumaan. Kasvattaja ei ole kummankaan lapsen puolella, vaan kuuntelee molempien version tapahtumista ja auttaa lapsia selvittämään tilanteen. Kun lapset itse ratkaisevat riitansa, he sitoutuvat tehtyihin sopimuksiin paremmin. Sovittelun apuna ovat kuvakortit.

Sovittelun lisäksi käytämme ristiriitatilanteissa muita niin sanottuja pehmeitä keinoja eli ymmärtävää keskustelua, syliä ja lohdutusta. Ristiriitatilanteiden ratkaisuissa emme käytä kovia keinoja (jäähypenkki, uhkailu). On todettu, että nämä keinot eivät vähennä kiisaamista.

Lapset tarvitsevat myönteisiä kokemuksia toisten ihmisten kanssa toimimisesta. Toisten lasten kanssa toimiminen on yksi vaikeimmin opittavista taidoista. Kasvattajan apua tarvitaan erityisesti toisten kanssa toimimisen, sääntöjen opetteluun sekä ystävyysuhteiden solmimiseen ja ylläpitämiseen. Kiisaamisen ehkäisyssä on tärkeää, että lapselle opetetaan oikeita tapoja toimia vertaissuhteissaan.

5.4 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän mutta tarvittaessa joustavan päivärytmin perusta. Mitä pienempi lapsi sen tärkeämpi on selkeä rutiininomainen päivärytmi, lapsi oppii ennakoimaan tulevaa ja hahmottamaan päivähoitopäivänsä kokonaisuuden. Se synnyttää lapselle turvallisuuden tunnetta. Tarvittaessa kasvattaja voi hahmottaa lapselle hoitopäivän kulkua päiväjärjestyskuvilla.

Kasvattaja suunnittelee siirtymätilanteet lapsiryhmän mukaisesti. Hän voi porrastaa toimintaa esimerkiksi uloslähtötilanteissa. Rauhallinen pukeutumishetki antaa lapselle paremmat mahdollisuudet omatoimisuuden kehittymiselle sekä kasvattajalle mahdollisuuden jakaa lapselle yksilöllistä huomiota.

5.5 Lasten leikki

Leikkiminen on yksi lapsille ominaisista tavoista toimia. Muita lapselle ominaisia tapoja toimia ovat liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen ilmaisu ja kokeminen. Lapsi oppii toimiessaan aktiivisesti. Leikki on keskeisin toiminnan muoto lapsen oppimisessa ja ajattelun kehittämisessä. Hyvä leikki vaatii kasvattajalta läsnäoloa, ohjausta ja leikissä mukana olemista. Kasvattajan tehtävä on havainnoida lasten leikkiä. Havainnointi antaa olennaista tietoa lasten leikkitaidoista, tavasta ajatella ja hahmottaa maailmaa. Kasvattajan tehtävänä on myös pitää lapsen kohtaamisessa positiivista näkökulmaa yllä.

Lasten leikki voi olla joko omaehtoista toimintaa tai kasvattajien suunnittelemaa pedagogisia tavoitteita sisältävää toimintaa. Lapsille pitää antaa mahdollisuus myös leikin jatkumiseen. Arjen tasolla se vaatii henkilöstön yhteistä sitoutumista siihen, että leikkimaailma on ja pysyy tietyn aikaa lasten käytettävissä. Hyviä leikkejä on syntynyt myös tarinoiden ja satujen pohjalta. Tuttu juoni antaa lapsille samantapaisen viitekehyksen toimia leikissä juonen mukaisesti. Tämän tyyppinen leikki on toiminut mainiosti leikkitaidossa edenneiden lasten ryhmissä.

Kasvattajan tehtävä on myös muokata toimintaympäristöä niin, että lasten leikki mahdollistuu ja kehittyy lasten valmiuksien mukaan. On syytä huolehtia erilaisten leikkien vaatimien alueiden olemassaolosta. Pitää olla tilaa vauhdikkaisiin leikkeihin, rauhalliseen leikkiin ja erilaisten teemojen ympärillä tapahtuviin leikkeihin. Leikkimisen aktiviteettia voidaan virittää myös vaihtamalla leikkivälineitä ryhmästä toiseen. Lelujen ja leikissä tarvittavien tavaroiden on syytä sijaita helposti saatavilla.

Perushoitotilanteet antavat mahdollisuuden leikittelyyn lasten kanssa. Huumori, hassuttelu, laulut ja riimitte-
lyt rikastuttavat lasten toimintaa. Ne tuovat iloa ja mukavaa vaihtelua arjen askareisiin muuttaen niitä lei-
kinomaiseksi toiminnaksi.

5.6 Oppimistoimintojen organisointi

Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa lapsi käyttää kaikkia aistejaan. Vuorovaikutukses-
sa ympäristön ja ihmisten kanssa toimiessaan, lapset liittävät tilanteita omiin kokemuksiinsa, tuntemuksiinsa
ja käsiterakenteisiinsa. Toimiessaan mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla lapsi voi kokea onnistumisen ja
oppimisen iloa. Kasvattaja kuuntelee lasta ja antaa mahdollisuuksia tehdä aloitteita, valita toimintojaan, tut-
kia, tehdä johtopäätöksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Toiminta on suunniteltua ja toiminnat koetaan oppimistilan-
teina. Toiminta koostuu koko ryhmän toiminnasta, pienryhmä- ja yksilötoiminnasta, jota kasvattaja omalla
esimerkillään, läsnäolollaan ja kannustuksellaan ohjaa.

Oppimisympäristössä tulee vallita kiireetön, iloinen, avoin, rohkeaseva ja myönteinen ilmapiiri. Työvälineiden
ja materiaalien tulee olla lasten ulottuvilla. Hyvin rakennettu ympäristö on viihtyisä, sekä kannustaa lasta
leikkimään, tutkimaan, liikkumaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Kasvattajat suunnit-
televat selkeät päivä- ja toimintastruktuurit, jotka mahdollistavat pienryhmätoiminnan. Tällöin jokaisella lap-
sella on mahdollisuus ilmaista itseään turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä. Ryhmien toimintaa jaksote-
taan ja porrastetaan.

Pienryhmät muodostetaan esimerkiksi ikä- ja kehitystason, toiminnan sekä mielenkiinnon kohteiden perus-
teella yli ryhmärajojen. Pienryhmätoiminta tukee lapsen ja aikuisen vuorovaikutusta, antaa lapselle enem-
män tilaa omien tarpeidensa ja ajatustensa esille tuomiseksi ja tarjoaa kiireettömän ilmapiirin vuorovaikutus-
taitojen harjoittelukselle.

	VARHAISKASVATUS	ESIOPETUS (osana varhaiskasvatusta)
VALTAKUNNALLINEN ASIAKIRJA	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL (2005): Varhaiskasvatus- suunnitelman perusteet	Opetushallitus (2010): Esiope- tuksen opetussuunnitelman pe- rusteet
SISÄLLÖT	Sisällölliset orientaatiot • Matemaattinen orien- taatio • Luonnontieteellinen orientaatio • Historiallisyhteiskunnalli- nen orientaatio • Esteettinen orientaatio • Eettinen orientaatio • Uskonnollis- katsomuksellinen orien- taatio (kieli on käsitelty omana kohta- naan)	Sisältöalueet • Kieli ja vuorovaikutus • Matematiikka • Etiikka ja katsomus • Ympäristö- ja luonnon- tieto • Terveys • Fyysinen ja motorinen kehitys Taide ja kulttuuri

Taulukko 1. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman vertailu

5.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuki Kulomäen toimintayksikössä perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen linjauksiin kasvun ja oppimisen tuesta. Sen lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus. Kasvattajilta edellytetään lasten kasvun ja kehityksen tuntemista, vahvuuksien ja tuen tarpeen varhaista tunnistamista sekä lasten tarpeista lähtevän kasvatustoiminnan ja toimintaympäristön muokkaamista.

Kaikille varhaiskasvatukseen osallistuvilla lapsilla tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Esiopetusikäiselle lapselle laaditaan vastaavasti lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Päiväkodin johtaja vastaa, että päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu sekä varmistaa, että lapset saavat tarvitsemansa tuen. Päiväkodin johtajan vastuulla on tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät ratkaisut.

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi. Tuen perustana ovat yhdessä kodin kanssa sovitut tavoitteet, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet ja oppimis- sekä kehitystarpeet.

Lapsen tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan tai yhden pedagogisen tukimuodon tarpeesta useamman pedagogisen tukimuodon tarpeeseen. Lapsen tarvitsema tuki tulee rakentaa siten, että lapsi voi mahdollisimman täysipainoisesti osallistua toimintaan joustavin pedagogisin järjestelyin. Kasvatushenkilöstöltä vaaditaan vankkaa pedagogista asiantuntijuutta, jotta tukea voidaan tarjota oikea-aikaisesti ja oikein tukimuodoin.

Kulomäen toimintayksikössä on tuentarvetta huomioitu perustamalla pienennetty ryhmä Kulomäen päiväkohtiin. Siinä voi olla 2-4 tuentarpeessa olevaa lasta ja ryhmän maksimi lapsimäärä on 16. Pienennetty ryhmä on määräaikainen, toimintayksikön ja tulosyksikön kokonaistilanteeseen liittyvä ratkaisu.

Pienennettyyn ryhmään sijoitetaan kolme vuotta täyttäneitä kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevia lapsia, jotka eivät saa tarvitsemaansa tukea tavallisessa ryhmässä. Ryhmän kolmesta työntekijästä kaksi toimii lastentarhanopettajan tehtävässä.

Joissakin tapauksissa lapselle tai lapsille haetaan avustajapalvelua. Avustajapalvelulla turvataan lapsiryhmälle lisäresurssia, jolla mahdollistetaan hoito- ja kasvatushenkilöstön suunnittelema ja toteuttama kasvun ja oppimisen tuki sekä tarkoituksenmukaisen pedagogisen toiminta. Lapsi voi tarvita avustajapalvelua esimerkiksi päivittäisissä toiminnoissa, ryhmässä toimimisessa tai toimintaan osallistumisessa.

Keskeistä avustajapalveluiden kohdentamisessa on turvata lapsen osallisuus oppimiseen ja ryhmässä toimimiseen. Avustamisen tarkoitus on tukea lapsen taitojen ja itsenäisyyden kehittymistä niin, että hän selviytyisi yhä enemmän ilman avustamista. Päätöksen avustajapalveluiden myöntämisestä tekee alueellinen kasvun- ja oppimisentuen työryhmä.

5.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Kohtaamme kunnioittaen ja tasavertaisesti kaikki eri kulttuuri- ja uskontotähtöisyyden kuuluvat perheet. Saamme tietoa eri kulttuureista lasten vanhemmilta, koulutuksista ja kirjallisuudesta.

Käymme päivähoidon alussa perheiden kanssa alkukeskustelun, jossa perhe saa kertoa omasta kulttuuristaan, tavoistaan ja niiden vaikutuksesta lapsen arkeen. Näiden tietojen avulla voimme helpottaa lapsen sopeutumista päiväkodin toimintaan. Keskustelussa kerromme perheelle suomalaisesta päivähoidosta. Tarvittaessa käytämme tulkkipalvelua.

Tuomme kaikkien tietoisuuteen eri kulttuurien arkisia asioita esimerkiksi tervehdyksiä eri kielillä, ruokailu- ja juhlatottumuksia. Monikulttuuristen lasten vanhempien toivoisimme olevan läsnä päiväkodin aloittamisvaiheessa. He voisivat sanoittaa päiväkodin toimintaa lapsilleen ja tällä tavoin suomalainen päiväkotitoiminta tulisi tutuksi perheelle, varsinkin jos perheellä ja henkilökunnalla ei ole yhteistä kieltä.

Toivomme perheiden tukevan omaa kulttuuriin tuomalla sen eläväksi päivähoidon arkeen, joka tukisi lapsen omaa kulttuurista identiteettiä

päivähoidossa. Vanhemmat voivat esimerkiksi tulla omien juhlapäivien kunniaksi leipomaan lasten kanssa päiväkotiin.

Tarjoamme monikulttuurisille perheille tietopaketteja heidän omalla äidinkielellään. *Miten kasvatat lapseni Suomessa?*-opas on julkaistu esimerkiksi venäjäksi, arabiaksi, englanniksi.

Monikulttuuristen lasten kanssa kasvattaja sanoittaa, kuvittaa tunteita, tilanteita, käyttää paljon toistoja ja elekieltä. Tarvittaessa käytämme tulkkipalvelua.

Päiväkodissa annetaan suomi toisena kielenä (S2) opetusta. Käytämme opetuksen keinoina pienryhmä- ja yksilötoimintaa. Opetuksen tueksi sanoitamme, kuvitamme tilanteita, tunteita ja ympäristöä. Kasvattaja tietoisesti käyttää arjen jokaista tilannetta oppimistilanteena.

Lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen sekä tapoihin ja käytäntöihin perehdytään. Lapsia lähellä olevien uskontojen ja katsomusten tapoihin tutustutaan.

Esiopetukseen sisältyy eettistä kasvatusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta. Huoltajan valinnan mukaan lapsi osallistuu tällöin joko järjestettyyn uskontokasvatukseen, elämäntietokasvatukseen tai muuhun opetukseen.

5.8 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkodin läheisyydessä on runsaasti metsää ja rakennettuja puistoalueita. Lähiympäristö tarjoaa lapsille mahdollisuuden monipuoliseen liikkumiseen ja leikkimiseen. Luonnon materiaalien käyttö leikeissä ja askarte-lussa innostaa lapsia mielikuvituksen käyttöön, näin leikeistä tulee monipuolisia ja pitkäkestoisia.

Päiväkotimme voi hyvin ottaa toiminnassaan huomioon koko Vantaan ympäristö- ja luontoteeman, jonka keskeisenä tavoitteena on hyvän luontosuhteen muodostuminen lapsille. Luontosuhde luo pohjaa kasvun myötä syvenevälle ja laajenevalle ympäristösuhteelle.

Metsää ja luontoa hyödynnetään oman lähiympäristön tuntemiseen. Käydään retkillä esimerkiksi kirjastossa, koulussa, puistoissa ja tutustutaan lasten kotiympäristöön. Tutkimme luontoa, havainnoimme vuodenaikojen muutoksia ja ympäristön moninaisuutta. Tavoitteenamme on, että lapsi oppisi kunnioittamaan luontoa ja sen rauhaa, arvostamaan rakennettua ja luonnonvaraista ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä.

Olemme ottaneet ekologisuuden ja kestäväen kehityksen huomioon päiväkodissamme kierrättämällä, energiaa säästämällä ja materiaalien sekä hankintojen valinnoissa. Henkilökunta toimii esimerkkinä ja ohjaa lapsia lelujen ja tavaroiden oikeanlaiseen käsittelyyn sekä huolehtimaan ympäristön siisteydestä.

5.9 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.9.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on arjen toiminnoista lähtevää pedagogista, tavoitteellista ja kokonaisvaltaista toimintaa, jossa otetaan huomioon lapsen taidot, kiinnostuksen kohteet, kehitystaso ja aiemmat oppimisen kokemukset. Esiopetuksessa kehitetään lapsen työskentelytaitoja ja -tapoja. Tavoilla on keskeinen merkitys siihen mitä ja miten opitaan. Myönteisillä oppimiskokemuksilla on suuri merkitys siihen, miten lapsi kokee itsensä oppijana ja millainen motivaatio hänellä on oppimiseen. Esiopetuksessa vahvistetaan lapsen itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla ja tarjotaan mahdollisuuksia elämäntaitojen oppimiseen sekä harjoitellaan itsestä huolehtimista ja sosiaalisia taitoja.

Esiopetuksessa varhaiskasvatuksen sisältöalueita syvennetään lapsen luontaisia toimintatapoja hyödyntäen, leikkien, liikkuen, tutkien ja taiteellisten kokemusten kautta. Leikki on keskeinen kasvua ja oppimista edistävä toimintamuoto ja se kuuluu olennaisena osana jokaiseen päivään. Suunnittelussa huomioidaan mahdollisimman monen sisältöalueen käsittely saman toiminnan puitteissa.

Esiopetuksessa toimitaan sekä isossa ryhmässä että pienryhmissä. Esiopetuksen pienryhmät muodostetaan toiminnan mukaan niin, että ne tukevat lapsen kasvua ja oppimista. Muuttuvat pienryhmät antavat lapsille kokemuksia toimia myös ryhmän kaikkien lasten kanssa ja erikokoisissa ryhmissä. Päiväkodissa esiopetusta annetaan lapsen tarpeen mukaan esiopetus- tai pienennetyssä ryhmässä. Esiopetukseen osallistuminen on maksutonta ja vapaaehtoista.

5.9.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Päiväkodissamme annetaan valmistavaa opetusta perusopetuksen valmistavan opetuksen kriteerit täyttävälle 6-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille lapsille. Perusopetuksen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ja muut valmiudet tai jompikumpi ei riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen.

Esiopetuksen piiriin tulevan lapsen suomenkielen taso selvitetään yhdessä vanhempien ja huoltajien kanssa keskustellen. Keskustelun myötä täytetään yhdessä vanhempien kanssa *Lapsi kotiloissa* - sekä *Huoltajien kuulemis*-kaavakkeet. Siten selvitetään lapsen tuen tarve valmistavassa opetuksessa.

Syksyllä esiopetuksen alkaessa, kirjataan yhdessä vanhempien kanssa *Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan* lapsen tuen tarpeen kohteet ja sovitaan yksilöllisesti lapsen tavoitteista sekä siihen liittyvistä toimintatavoista. Varsinaisen esiopetusajan ulkopuolella tapahtuvan viidennen tunnin sisältö ja menetelmät kirjataan erikseen lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan.

Valmistavaa opetusta annetaan Maauninpolun päiväkodissa esiopetuksen työpäivinä viisi tuntia päivässä. Valmistavaan opetukseen osallistuva lapsi integroituu päivittäin muuhun esiopetustoimintaan ja ryhmiin. Valmistavan esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomenkielen oppimista, kotoutumista, esiopetuksen sisältöjen omaksumista ja ystävyyssuhteiden muodostumista niin, että hän voi aloittaa koulunkäynnin omaa ikätasoaan vastaavassa perusopetuksen ryhmässä. Opetuksessa käytetään Suomi toisena kielenä (S2) suunnitelmaa sekä pääkaupunkiseudun monikulttuurista toimintamallia (MONIKU). Viides tunti toteutetaan integroituna päivähoidon muuhun toimintaan, sisältäen muun muassa pienryhmätyötä, leikkiä, työtehtäviä sekä tapakasvatusta yhdessä muiden lasten kanssa aikuisen ohjaamana. Opetuksen eriyttämisen lähtökoh- tana ovat kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Kulomäen toimintayksikkö koostuu kuudesta tiimistä, joissa on jäsenenä joko kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja tai yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Jokainen tiimi pitää kerran viikossa tiimipalaverin, jossa käydään läpi lapsiryhmän ryhmän asiat ja toiminnan suunnittelua.

Yksikön rakenteeseen kuuluu kaksi päiväkotia. Molemmissa päiväkodeissa on talon palaverit tarvittaessa, joissa käsitellään ko. päiväkodin juoksevia asioita.

Koko yksikköä johdetaan johtoryhmän kautta, jossa on jäsenenä yksi edustaja kustakin tiimistä. Päiväkodin johtaja toimii puheenjohtajana ja laatii asialistan kokoukseen. Johtoryhmä laatii tavoitteet tuloskortteille ja suorittaa arvioinnin toteutuneen toiminnan suhteen. Tarvittaessa johtoryhmä vie asioita kommenttikierrok- selle tiimeihin.

Varhaiskasvatustyö alkaa päiväkodinjohtajan ja perheen tapaamisella, jossa keskustellaan ja sovitaan päivä- hoitoon liittyvistä yleisistä asioista.

Yksikössämme on sovittu pedagoginen toimintamalli, jonka mukaan toimintaa suunnitellaan. Mallissa on kuvattu lapsen vasun kehkeytyminen ja sen vaikutus ryhmävasuun sekä niiden arviointi.

1. vaiheessa pidetään lapsen aloituskeskustelu, jonka tavoitteena on päivähoidon ja varhaiskasvatuksen hyvä alkaminen.
2. vaiheessa kasvatushenkilöstö tekee lapsesta havaintoja ja muokkaa toimintaympäristöä niin, että lapsesta saadaan riittävän monipuolisesti havaintoja.
3. vaiheessa tiimi käy keskustelua lapsesta yhteisen ammatillisen näkemyksen muodostamiseksi hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Keskustelu ohjaa kasvattajien toimintaa ja kasvattajat tiedostavat lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet.
4. vaiheessa käydään perheen kanssa vasukeskustelu. Kasvattajat kunnioittavat lapsen, lapsen vanhempien ja toistensa kokemuksia ja mielipiteitä ja työskentelevät kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti.
5. vaiheessa tiimit kokoavat lapsen vasuista lapsiryhmän tavoitteet, joiden pohjalta laaditaan ryhmävasu ja toimintasuunnitelma. Lapselle ominaiset toiminnan tavat otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksen muodoissa ja ne ohjaavat kasvattajayhteisön tapaa toimia lasten kanssa. Niissä toteutuvat kielen merkitys, sisällölliset orientaatiot ja lapsen oppiminen.
6. vaihe on jatkuva arviointi. Varhaiskasvatusta kehitetään kokonaisvaltaisesti lapsen ja kasvattajayhteisön toimintaa sekä varhaiskasvatusympäristöä arvioimalla. Arvioinnin on oltava luonnollinen osa kasvattajan arkityötä. Toiminnan reflektoinnilla kasvattajat ja tiimit voivat kehittyä ja muuttaa toimintaansa lapsen tarpeisiin sopivaksi. Kasvatustoiminnan läpinäkyvyys luo mahdollisuuden yhteiseen ja yhteisölliseen oppimiseen.

Päiväkodinjohtaja käy pedagogista keskustelua tiimien kanssa tiiminpalavereissa noin 4 -6 kertaa toimintakauden aikana. Lisäksi järjestetään työiltoja ja suunnitteluiltoja pedagogisen keskustelun käymiselle.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Kulomäen toimintayksikön varhaiskasvatuksen laatua varmennetaan eri tahojen yhteistyöllä. Opetustoimen ja erityisesti lähikoulun kanssa yhteistyön keskeisenä sisältönä on saada aikaiseksi lapselle kasvatuksellinen ja opetuksellinen jatkumo. Koulun kanssa toimimme tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun (Esko) –lomakkeen lisäksi tehohankkeen mukaan kehitetyn toimintamallin mukaisesti. Siinä mallissa koulun erityisopettaja käy tutustumassa kevään aikana tuleviin ykkösluokkalaisiin. Tutustumisen tavoitteena on suunnitella oppilaskohdaisesti mahdollisimman hyvä koulun aloitus.

Lastenneuvolatoiminnan kanssa yhteistyössä vanhempien kanssa seuramme lapsen kasvua ja kehitystä ja tarvittaessa ohjaamme perhettä hakeutumaan eri palveluihin esimerkiksi puheterapiaan ja perheneuvolaan.

Toiminta on 4-vuotiaiden kanssa linjattu kaupunki tasolla. Tarvittaessa teemme yhteistyötä myös muun ikäisten lasten osalta. Verkostoyhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen riskitilanteissa.

Lapsen etua palvelevat yhteistyökäytännöt ja periaatteet on sovittu lastensuojelun, perhetyön ja perheneuvolan osalta. Yhteistyötä näiden tahojen kanssa tehdään tilanteissa, joissa neuvotellaan yksittäisen lapsen asioista tai edellytetään viranomaisten puuttumista lapsen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Teemme myös yhteistyötä vantaalaisten oppilaitosten kanssa. Ohjaamme opiskelijoita työssäoppimisessa ja arviomme näyttötutkintasuorituksia. Lisäksi saatamme työskennellä opiskelijoiden kumppanina heidän opin-
näytetöissään.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Yksikössämme hyvinvointityötä tehdään oppilashuollon muodossa esiopetuksessa sekä valmistavassa opetuksessa ja hyvinvointityönä muiden lasten osalta.

Oppilashuolto kokoontuu kahdesti vuodessa. Tarvittaessa useamminkin. Syksyn kokouksessa ovat läsnä päiväkodinjohtajat, esiopettajat ryhmittäin, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Vanhemmilla on oikeus osallistua oman lapsensa kohdalla kokoukseen. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan.

Syksyllä kartoitetaan lapsen edellytykset kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen esiopetuksessa. Pohjana käytetään aiempia kokemuksia päivähoidosta, vanhempien näkemystä sekä neuvolan työntekijän havaintoja. Jokaiselle lapselle laaditaan tarvittaessa suunnitelma jonka mukaan edetään. Keväällä asetettuja tavoitteita arvioidaan ja mietitään vielä kouluun siirtymisen osalta menettelytapoja.

Muiden kuin esiopetuksessa olevien lasten osalta toteutamme hyvinvointityötä tiimien ja johtajan välisellä yhteistyöllä. Tarvittaessa kutsumme vanhempia mukaan pohtimaan pulmallisia tilanteita. 4-vuotiaiden osalta teemme neuvolan kanssa yhteistyötä käyttäen *hyvemallia*.

Kiusaamistilanteita varten olemme laatineet kiusaamisen ehkäisysuunnitelman. Lisäksi olemme kouluttaneet henkilöstömme käyttämään lasten keskinäisten riitojen ratkaisemisessa Mini Verso -vertaissovittelua.

Hyvinvointityö on aiheenamme syksyn tapaamisessa vanhempien kanssa, vanhempainilloissa tai kasvatuskeskusteluissa.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Oman työmme merkityksen esille tuominen tapahtuu yksikössämme päivittäisten keskustelujen kautta suurimmaksi osaksi. Kasvattajat kertovat vanhemmille päivän tärkeistä tapahtumista ja niihin liittyvistä pedagogista ratkaisuista. Välillä kysymme vanhemmilta heidän mielipidettään siihen, kuinka joidenkin asioiden suhteen olisi hyvä toimia, niin että se tukisi parhaalla mahdollisella tavalla lapsen kehitystä ja hyvinvointia.

Uudet pedagogiset linjaukset otamme esille vanhempainilloissa. Tällaisia ovat olleet muun muassa pienten lasten hyvinvointityö ja Mini verso -vertaissovittelu.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Kulomäen toimintayksikkö
Maauninpolun päiväkoti, Kulomäen päiväkoti
Maauninpolku 1, 01450 Vantaa
09-83932664

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Laajavuoren toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	2
2.2	Toiminta-ajatus	3
2.3	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
3	Yhteistyö perheiden kanssa, kasvatuskumppanuus.....	5
4	Työ lasten parissa	6
4.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	6
4.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	7
4.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	9
4.4	Leikki ja oppimisympäristö.....	10
4.5	Uskonto- ja katsomuskasvatus	12
4.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	13
4.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	13
4.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen.....	15
4.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	16
4.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	17
4.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	17
4.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	19
5	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	20
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	21
7	Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot	22
7.1	Yhteistyötahot	22
7.1.1	Lasten kehitystä, kasvatusta ja vanhemmuutta tukevat kumppanit.....	22
7.1.2	Esiopetuksesta kouluun.....	23

1 Johdanto

Laajavuoren päivähoidon toimintayksikkö sijaitsee Vantaan Martinlaaksossa. Martinlaakso on hyvien kulkuyhteyksien varrella oleva kerrostalolähiö, joka on pääosin rakennettu 1970-luvulla. Suuret asunnot ovat aina houkuttelleet tänne runsaasti lapsiperheitä. Nykyään alueella asuu paljon maahanmuuttajaperheitä ja alkuperäisiä jo eläkeiän saavuttaneita Martinlaaksolaisia ja heidän perheellistyneitä lapsiaan.

Laajavuoren Päiväkotitoiminta on vuosien myötä laajentunut kolmen ryhmän päiväkodista neljässä eri pisteessä toimivaksi yksiköksi, jossa on yhteensä kahdeksan lapsiryhmää. Laajavuoren toimintayksikköön kuuluvat nykyään Laajavuoren ja Martintuvan päiväkodit, Martinkeskuk-
sen tila ja esiopetusryhmä Esikotitoiminta, joka toimii Martinlaakson koulun tiloissa.

Toimintayksikössämme tarjotaan päivähoitoa, sekä valmistavaa- ja esiopetusta. Monikulttuuristen perheiden lisääntyminen 1990-luvulta lähtien on muokannut painopisteeksemme kuvien ja viittomien käytön, selkeän oppimisympäristön luomisen ja Suomi toisena kielenä eli S2 opetuksen. Myös pienryhmätyöskentely on ollut pitkään vakiintunut käytäntö. Jotta yksilöllistä tukea tarvitsevat lapset pystyisivät huomioimaan tehokkaammin, on pienryhmiä räätälöity entisestään.

Laajavuoren toimintayksikön edellinen Varhaiskasvatuksen opetus- ja oppimissuunnitelma oli laadittu vuonna 2005 ja siihen oli vain lisätty päivityksiä myöhemmin, joten uuden varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen oli nyt tarpeellista. Uutta suunnitelmaa luodessamme käytimme tarjottua työkalupakkia, josta olikin suurta apua eri teemojen käsittelyssä. Perustimme Vasu-työryhmän, jossa oli edustaja jokaisesta yksikkömme kahdeksasta tiimistä sekä päiväkodin johtaja. Työryhmä kokoontui säännöllisesti, jakoi kokoontumisissa yhteisesti sovitut tehtävät tiimeille pohdittavaksi ja näin jokaisen mielipide tuli kuulluksi. Tiimit antoivat vastauksensa kirjallisesti ja näiden tuotosten pohjalta muodostui tämä Laajavuoren toimintayksikön VASU.

Toivomme, että tämä Laajavuoren VASU avaa yksikkömme arvomaailmaa ja kasvatusnäkemystämme lukijalle. Tämän VASU:n välityksellä haluamme tuoda esille lapsen osallisuuden ja lapsinäkökulman tärkeyttä kaikessa toiminnassamme. Kasvatuskumppanuus vanhempien ja päiväkodin välillä on työskentelymme perusta, sen merkityksen halusimme myös tuoda tässä työssä esille.

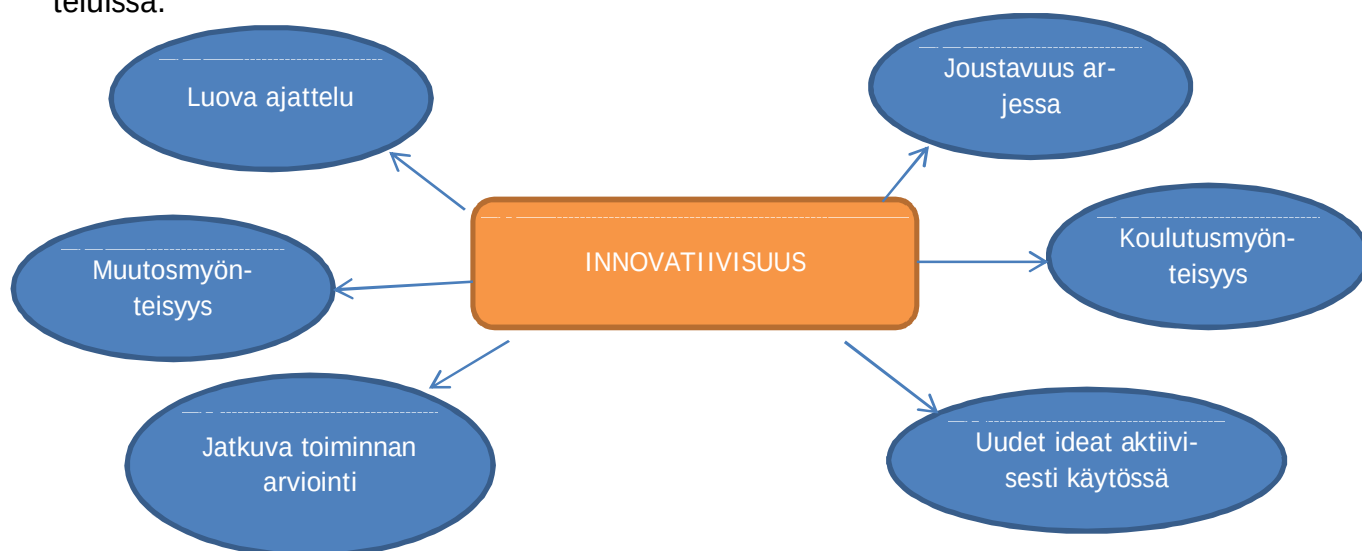
Päivähoidossa toteutettavaa varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnalliset ja kunnalliset asiakirjat; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 ja Vantaan Varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetus-
suunnitelma 2011.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

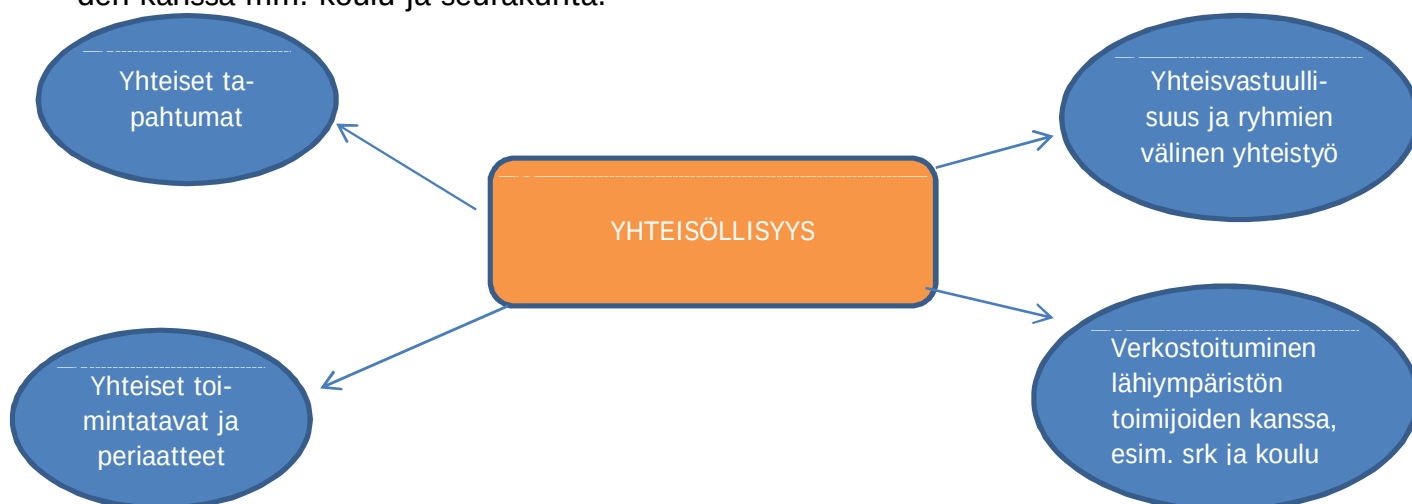
2.1 Arvolähtökohdat

Laajavuoren päivähoitoyksikön tarjoama varhaiskasvatus pohjautuu Vantaan kaupungin yhteisiin arvoihin ja yksikössämme yhteisesti mietittyihin omiin arvoihimme.

Innovatiivisuus näkyy yksikössämme olemassa olevien resurssien hyödyntämisessä. Toimintaa kehitetään ja arvioidaan jatkuvasti. Olemme valmiita kokeilemaan uutta, ja tarpeen mukaan muuttamaan ja muokkaamaan arjenkin toimintatapojamme. Arviointia ja kehittämistä tapahtuu jatkuvasti erilaisissa palavereissa ja vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa.

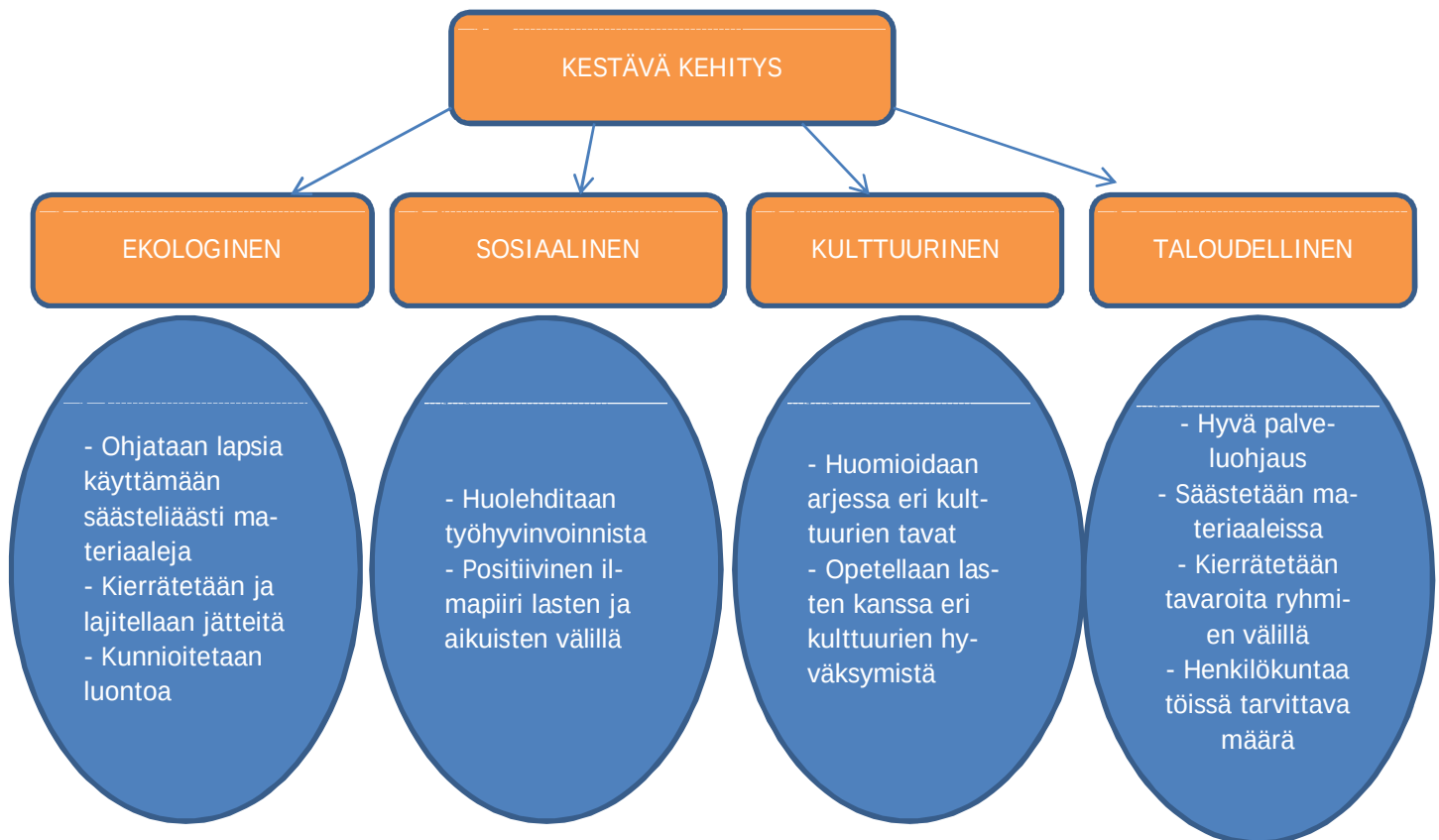
Yhteisöllisyys näkyy sitoutumisessamme aitoon, elävään kasvatuskumppanuuteen vanhempien kanssa. Pidämme tärkeänä yhteisesti sovittuja, selkeitä toimintaperiaatteita ja kaikkien niihin sitoutumista. Järjestämme perheille suunnattuja yhteisiä tapahtumia, joissa vanhemmat voivat tutustua toisiinsa. Lisäksi teemme yhteistyötä lähialueen eri toimijoiden kanssa mm. koulu ja seurakunta.

Kestävä kehitys kulttuurisessa viitekehyksessä näkyy yksikössämme aitona monimuotoisuutena, sekä perheissä että henkilökunnassa on paljon monikulttuurisuutta. Hyväksymme erilaisuuden ja olemme suvaitsevaisia toisiamme kohtaan.

Sosiaalisessa viitekehyksessä kestävä kehitys näkyy yhteisenä pyrkimyksenä hyvinvoivan työyhteisön luomiseen, avoimeen ja arvostavaan vuorovaikutukseen.

Ekologisessa ja taloudellisessa viitekehyksessä kestävä kehitys näkyy arjessa toimivassa ympäristötietoisuudessa ja ekologisissa toimintatavoissa. Toimiessamme ekologisesti, toimimme myös taloudellisesti. Otamme talouden huomioon suunnitelmissamme, pyrimme olemassa olevien resurssien (materiaalit, henkilökuntaresurssi) mahdollisimman järkevään hyödyntämiseen.

2.2 Toiminta-ajatus

"Lasta ei kasvateta siksi, että hän olisi mahdollisimman mukava ja vaivaton (meille), vaan siksi, että hän terveenä ja väkeväenä voisi täyttää paikkansa ja löytää itsensä!"

Maria Jotuni

Laajavuoren päivähoitoyksikön kasvatuskäytännön ja toiminta-ajatuksen lähtökohta on kunkin lapsen arvostaminen yksilönä, juuri sellaisena kuin hän on. Yksikkömme suurena

vahvuutena on täältä löytyvä monimuotoisuuden kirjo. Me kaikki olemme ainutkertaisia ja erilaisia, kaikilla meillä on oppimista toisiltamme. Haluamme kasvattaa täällä olevista lapsista hyvän itsetunnon omaavia ja oman ainutlaatuisuutensa tiedostavia yksilöitä.

Kaikki toiminta tulee olla lapsilähtöistä, juuri näiden hoidossamme olevien lasten tarpeita vastaavaa. Emme näe lapsuutta vain välivaiheena kohti aikuisuutta, vaan ainutkertaisena ja tärkeänä osana ihmiselämää, jolloin turvallisella ja lämpimällä kasvatustavalla luodaan vahva perusta, joka kantaa pitkälle elämässä.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot ja periaatteet. Aktiivinen itsearviointi suhteessa lapsiryhmään, vanhempiin sekä työtovereihin auttavat kasvattajaa kehittämään omaa toimintaansa erilaisten tilanteiden ja tarpeiden mukaiseksi. Itsearviointi mahdollistaa myös kasvattajan oman motivaation ja työn imun säilyttämisen. Myös säännöllinen kouluttautuminen tukee kasvattajan työtä ja antaa uusia ideoita.

Kasvattajan tehtävänä on tarjota lapsille tietoista ja tavoitteellista kasvatusta ja opetusta. Toiminta tulee olla suunniteltua ja lapsilähtöistä, jolloin kasvattaja on omien havaintojensa sekä lasten toiveita hyödyntäen asettanut toiminnalle tavoitteet. Lasta havainnoidessaan ja lasten mielenkiinnon kohteita kartoittaessaan kasvattajan on tärkeää dokumentoida ja kirjata havaintoja ylös. Toiminnassa ja opetuksessa on keskeistä se, että lasten mielenkiinnon kohteita hyödynnetään, lapset saavat onnistumisen kokemuksia sekä yksilöllistä ohjausta.

Lisäksi sitoutuminen työhön on tärkeä osa kasvattajuutta. Kasvattaja sitoutuu päivähoitoyksikön sekä oman tiiminsä yhteisesti sovittuihin sääntöihin, sopimuksiin, kasvatuseriaatteisiin ja tavoitteisiin. Asetettuja tavoitteita on säännöllisesti arvioitava sekä muokattava tarvittaessa.

3 Yhteistyö perheiden kanssa, kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välistä yhteistyötä eli kasvatuskumppanuutta, jotta perheen ja päiväkodin yhteisestä kasvatustehtävästä muodostuu lapsen kannalta mielekäs ja eheä kokonaisuus. Luottamuksellista suhdetta vanhempien ja kasvattajien välillä edistetään olemalla avoimessa vuorovaikutuksessa sekä kuuntelemalla ja kunnioittamalla perheen näkemyksiä. Päivittäin kerrotaan lapsen kuulumisista puolin ja toisin. Otetaan esiin myös huolta herättävät asiat ajoissa ja pohditaan yhdessä ratkaisuja. Yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta tuetaan antamalla vanhemmille mahdollisuus tulla seuraamaan päiväkodin arkea ja ryhmän toimintaa. Lisäksi voidaan järjestää yhteisiä tapahtumia, joihin perheet halutessaan voivat osallistua.

Ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon, pidetään perheen kanssa aloituskeskustelu ja tutustumiskäyntejä. Lisäksi perhe täyttää Lapsi kotioiloissa lomakkeen, joka käydään yhdessä läpi. Näin saadaan tietoa perheen odotuksista ja toiveista. On tärkeää tietää perheen kasvatuskäsitteistä, jotta hyvän yhteistyön käynnistäminen on mahdollista. Jokaiselle lapselle tehdään lisäksi yhdessä vanhempien kanssa varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelma, jota arvioidaan säännöllisesti ja aina tarvittaessa. Jos lapsi vaihtaa ryhmää tai päiväkotia, tiedot lapsesta uuteen ryhmään siirretään yhdessä vanhempien kanssa.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Varmistaaksemme, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja kuulluksi päivittäin toimimme pienryhmissä päivittäin mahdollisimman paljon. Pienryhmäjoissa otamme huomioon jokaisen lapsen luonteenpiirteet, jotta ujoimmatkin lapset uskaltavat vuorovaikutukseen. Kasvattajan säännöllisen havainnoinnin avulla lasten yksilölliset piirteet ja tarpeet tulevat huomioiduksi. Kannustamme ja rohkaisemme lapsia avoimeen vuorovaikutukseen, jokaisen lapsen ominaisella tavalla. Kasvattaja myös huolehtii, että ryhmän ilmapiiri on vuorovaikutukseen kannustava, osallistava ja kaikki huomioonottava.

Kun kasvattaja kohtaa lapsen päivittäisissä tilanteissa, hän on aidosti läsnä tilanteessa. Hän on katsekontaktissa lapsen kanssa, lapsen tasolla ja käyttää vuorovaikutuksen tukena ilmeitä, eleitä, äänenpainoa ja kosketusta. Läsnä oleva kasvattaja reagoi lapsen kontak-

tialoitteeseen, antaa positiivista palautetta ja puuttuu tarvittaessa ei-toivottuun käytökseen tilanteen vaatimalla tavalla, esimerkiksi sanoittamalla tilannetta sekä miettimällä vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Erityisesti silloin, kun ryhmä-

mässä on lapsia, joilla on haasteita vuorovaikutuksessa, puheen tukena voidaan käyttää korvaavia kommunikaatiomenetelmiä. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset kuvat (esimerkiksi tunnekuvat, kuvat päivä-ohjelmasta, vaatekuvat) sekä tukiviittomat. Lisäksi on tärkeää, että ohjeita ja neuvoja antaessaan kasvattaja puhuu selkeästi ja riittävän lyhyillä lauseilla sekä nimeää asioita/esineitä mahdollisimman paljon.

Päivittäiset rutiinit, kasvattajan johdonmukainen ja rauhallinen tapa toimia sekä virikkeellinen ympäristö tukevat lapsen kielellistä kehitystä ja kannattelevat vuorovaikutusta. Arkirutiinien lomassa kuunnellaan lasta ja keskustellaan sekä annetaan syliä ja lämpöä. Jokainen perhe ja lapsi huomioidaan jo aamulla tulotilanteissa. Kasvattaja antaa omilla vuorovaikutustaidoillaan mallia lapsille. Kasvattajan ohjauksen ja mallin kautta lapset oppivat esimerkiksi odottamaan omaa puheenvuoroaan ja tilanteeseen sopivaa äänenkäyttöä.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsen taito säädellä omaa toimintaansa kehittyy jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa hänen toimiessaan osana ryhmää. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsi saa apua ja tukea sitä tarvitessaan ja myös näkee, kuinka toisia autetaan. Kasvattajan tehtävä on tukea lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan, huolehtia siitä, ettei kukaan jää ulkopuolelle ja että kaikilla on hyväksytty ja turvallinen olo.

Ryhmässä kasvattaja huolehtii, että kaikilla lapsilla on leikkirauha ja ohjaa lasta tarvittaessa leikeissä sekä antaa mallia. Kasvattaja myös huomioi, että lapsille kuuluvat tavarat ovat lasten itsensä saatavilla, lapsentasolla. Leikki- ja oppimisympäristöä voidaan muokata lasten tarkoituspäätä paremmin vastaavaksi. Kun ryhmän ilmapiiri on avoin ja suvaitseva, lapset uskaltavat tuoda omat ajatuksensa sekä ideansa esiin ja ehdotella asioita. Mahdollisuksien mukaan lasten aloitteet toteutetaan käytännössä.

Lasten kanssa yhdessä pohditaan mikä ryhmässä on sallittua ja mikä ei. Mietitään yhdessä myös milloin on sopiva aika leikkiä ja hassutella. Sääntöjen perustana on lasten turvallisuus, nollatoleranssi kiusaamisessa, hyvät tavat sekä oikeudenmukaisuus. Turhia sääntöjä ja rajoituksia vältetään ja sääntöjä kerrataan tai uudistetaan aina tarvittaessa.

Ristiriitatilanteita selvitetessä kasvattajat ovat tasapuolisia kaikkia lapsia kohtaan. Yhteenkuuluvuuden tunne ja ryhmähenki vahvistuu, kun lapset huomaavat että kaikkia kohdellaan samalla tavalla. Ristiriitatilanteissa kasvattajan on hyvä puhua lasten kanssa tunteista, nimetä niitä ja harjoitella tunteiden ilmaisua. Samoin tilanteissa voidaan pohtia syyseuraus suhdetta ja pyydetään toiselta tarvittaessa anteeksi. Kasvattajat informoivat tilanteista myös lasten vanhempia.

Ristiriitatilanteita pyritään välttämään ennakoimalla tilanteita. Ennakoinnissa on tärkeää, että kasvattajat havainnoivat lapsiryhmää ja suunnittelevat etukäteen toimintaa. Kasvattajan on tärkeää ääneen huomioida lasten hyvä käytös. Kannustamalla ja kehumalla ryhmän ilmapiiri pysyy positiivisena.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivärytmin tulisi olla kiireetön ja ennakoitavissa oleva. Tämä mahdollistuu, kun toiminta on etukäteen hyvin suunniteltua sekä tavoitteellista ja toiminta tapahtuu pienryhmissä. Ryhmät tekevät etukäteen päivä-viikko- ja kuukausisuunnitelmat, jotka kannattelevat toimintaa ja joissa on huomioitu kunkin ryhmän erilaiset tarpeet. Lisäksi päivittäisessä arjessa on tärkeää huomioida jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet sekä vireystila. Suunnitelmia täytyy voida muuttaa tarpeen niin vaatiessa: tilanne on tärkeämpi kuin suunnitelma.

Kiireettömän ilmapiirin luomisessa kasvattajan antama malli on avainasemassa. Kasvattajan rauhallinen toiminta auttaa myös lapsia toimimaan rauhallisesti. Kun toiminta toteutetaan pienryhmissä, tilanteet ovat rauhallisempia, kun lapsia ja melua on vähemmän. Tilanteisiin täytyy myös varata riittävästi aikaa, jottei kiirettä synny ajanpuutteen vuoksi. Pienryhmissä kasvattajalla

on myös enemmän aikaa kohdata jokainen lapsi yksilöllisesti, ohjata omatoimisuuteen sekä auttaa tarvittaessa. Omatoimisuuteen harjoitellaan pikkuhiljaa ja keskustellaan vanhempien kanssa, miten kotona tuetaan lapsen omatoimisuutta. Kannustetaan ja rohkaistaan lasta yrittämään itse ja kehuetaan onnistumisista.

Säännöllinen päiväohjelma ja tutut rutiinit luovat lapsille turvallisuuden tunteen ja tulevia tapahtumia on helpompi ennakoida. Tämä mahdollistuu, kun tietyt päivän askareet toteutetaan samalla tavalla, esimerkiksi ruokailutilanteet, pukemis- ja riisumistilanteet ja lepo- hetket. Tilanteiden ennakointia lapsille helpottaa myös, kun päiväohjelma on käyty yhdessä kasvattajan kanssa läpi esimerkiksi kuvien avulla. Usein päiväohjelma onkin ryhmässä lasten nähtävillä kuvitettuna.

Toiminnassa ja tilanteista toiseen siirryttäessä kasvattajat huomioivat lasten vireystilan. Kuunnellaan lasta, havainnoidaan ja ollaan aidosti läsnä, jotta nähdään milloin jokin toiminta on liian kuormittavaa lapselle. Suunniteltu toiminta on pohjana, mutta toiminnassa joustetaan lasten jaksamisen mukaan. Päivittäisissä toiminnoissa keskittymistä vaativat ja vapaampi toiminta vuorottelevat, jotta mahdollistetaan lasten parempi jaksaminen ja mo-

tivoituminen. Motivoituneina ja hyvässä vireystilassa lapset kokevat oppimisen iloa ja saavat onnistumisen kokemuksia.

4.4 Leikki ja oppimisympäristö

Lapsi on synnynnäisesti utelias, hän haluaa oppia uutta ja toistaa asioita. Leikin kautta tapahtuva oppiminen on lapselle ominainen tapa oppia. Lapset leikkivät leikkimisen itsensä vuoksi ja parhaimmillaan se tuottaa heille syvää tyydytystä. Kasvattajat antavat leikkiville lapsille vapautta, mutta onnistunut leikki vaatii usein myös suoraa ja epäsuoraa ohjausta.

Kasvattajan tulee myös huolehtia, että lasten leikki- ja oppimisympäristö on innostava, virikkeellinen ja turvallinen. Ympäristön tulee olla myös muunneltava tarpeiden mukaiseksi ja lapsilla mahdollisuudet itse rakentaa ja kehittää leikkiä.

Kasvattajat tukevat leikin edellytyksiä huomioimalla lasten toiveet leikkitiloissa ja välineissä sekä ryhmä-

jaoissa. Lasten annetaan itse valita leikkejä ja leikkikavereita. Toisinaan lapset tarvitsevat kasvattajan tukea päästäkseen leikin alkuun tai löytääkseen sopivan leikkikaverin.

Esiopetuksessa lapset toimivat myös paljon kasvattajien määrittelemissä pareissa ja pienryhmissä, jotta sosiaaliset taidot kohdata ja työskennellä erilaisten persoonallisuuksien kanssa kehittyisivät ennen kouluun menoa. Kasvattajan on erittäin tärkeää havainnoida lasten leikkiä, jotta hän osaa tarvittaessa tukea ja ohjata lapsia erilaisissa tilanteissa.

Leikkikartta, jossa leikit näkyvät kuvin, helpottaa lapsia leikkien monipuolisessa valitsemisessa sekä yhteen leikkiin keskittymistä. Toiminnassa pyritään siihen, ettei leikkejä tarvitse lopettaa kesken. Kun leikkiaika on päättymässä, kasvattaja ennakoii asian lapsille hyvissä ajoin. Samaa leikkiä voi myös jatkaa toisena ajankohtana. Turvatakseen kaikille leikki- rauhan, kasvattaja huomioi että leikkiryhmät eivät ole liian isoja ja ettei yhdessä tilassa ole liikaa lapsia leikkimässä.

Toimintaa suunniteltaessa leikille varataan riittävästi aikaa, se on luonteva osa arkea. Myös suunniteltu toiminta on leikinomaista (esim. laulutuki, jumput), koska leikki on keskeinen oppimista edistävä toimintamuoto. Kasvattaja havainnoi ryhmän tarpeita ja käyttää erilaisia leikkejä tukeakseen ryhmää. Tällaisia leikkejä voivat esimerkiksi olla erilaiset tutustumis- ja vuorovaikutusleikit. Lisäksi ryhmissä pidetään erikseen lelu- ja leikkipäiviä, sekä leikkiviikkoja, jolloin voidaan kasvattajan tuella luoda uusia, erilaisia leikkejä ja harjoitella pitkäkestoisempia leikkejä.

Leikin kautta lapsella on mahdollisuus saada toimintamalleja ja eväitä tulevaisuuteen. Tämän vuoksi on tärkeää, että kasvattajat antavat esimerkkejä ja malleja erilaisista leikeistä. Kasvattajan rooli leikin tukijana vaihtelee lasten tarpeiden mukaan. Usein pienemmät lapset tarvitsevat enemmän aikuisen mallittamista kuin isot. Kasvattaja voi rikastuttaa leikkiä pohtimalla yhdessä lasten kanssa, mitä missäkin leikissä voisi tapahtua, millaista vuorovaikutusta siinä voi olla ja mitä materiaaleja tarvitaan. Näin kasvattaja aktivoi lapsen mielikuvitusta sekä kannattelee ja auttaa leikkiä jatkumaan ja monipuolistumaan. Joskus riittää, että kasvattaja aloittaa leikin tai on mukana "sivuroolissa" ja sen tuen avulla lapset jatkavat leikkiä itseksensä.

Jotta monipuoliset leikit ja oppiminen mahdollistuvat, on leikki- ja oppimisympäristön oltava virikkeellinen, lasten tarpeiden mukainen ja riittävän rauhallinen. "Sukeltamalla" lasten maailmaan kasvattaja voi rakentaa ympäristöstä innostavan, joka houkuttelee lasta kokeilemaan erilaisia asioita. Tavaroiden ja välineiden tulee olla esillä ja helposti saatavilla. Kuvat auttavat lasta hahmottamaan paremmin ympäristöä ja tavaroiden paikkoja, siksi esimerkiksi lelukoreissa ja kaappien ovissa on hyvä olla kuva siitä, mitä se pitää sisällään. Kuvatuen avulla lasten on myös helpompi pitää tavarat oikeilla paikoillaan ja ympäristön siistinä. Rauhallisempi ympäristö saadaan jakamalla lapsia puuhiinsa eri tiloihin. Kasvattaja voi havaintojensa avulla muokata oppimisympäristöä ja materiaaleja lasten sen hetkisten tarpeiden mukaisiksi.

Toimivan leikki- ja oppimisympäristön avulla voidaan tarjota lapsille positiivisia oppimiskokemuksia. Myös kasvattaja rooli on merkittävä positiivisten kokemusten luomisessa. Toimintaa toteutetaan pienryhmissä, jotta pystytään takaamaan leikki- ja oppimisrauha. Pienryhmässä lapsi pystytään huomioimaan yksilöllisemmin, omien taitojensa mukaisesti. Leikit, tehtävät ja tavoitteet mietitään kunkin lapsen kykyjen mukaan. Kun lapsi onnistuu omissa tavoitteissaan, häntä kehoitetaan ja onnistumisesta iloitaan. Näin lapsen itsetunto nousee ja ilo sekä motivaatio uuden oppimiseen säilyvät.

Kannustamisen ja positiivisen palautteen lisäksi lapsen oppimista tuetaan selkeillä, riittävän lyhyillä ohjeilla. Ohjeiden antamisen tukena voi olla myös kuvia ja tukiviittomia sekä erilaisia käytännön malleja. Lähtökohtana on että oppiminen tapahtuisi lapselle mieluisen tekemisen kautta ja siksi lapsista lähtevät aiheet pyritään integroimaan toimintaan ja opitaan uutta niiden kautta. Tämän myötä motivaatio ja kiinnostus kasvaa.

Keskeinen tavoite kaikessa opimisessa on auttaa lasta tekemään itse ja olemaan omatoiminen. Lasta kannustetaan tekemään omia päätöksiä ja valintoja sekä hakeutumaan häntä itseään kiinnostavien toimintojen pariin. Esiopetuksessa kannustamme lapsia osallistumaan kaikenlaiseen toimintaan ja yrittämään haasteellisempiakin asioita. Koulun aloittaminen on lapselle helpompaa, kun hän on tottunut osallistumaan ja harjoitellut jo esiopetuksessa uusia asioita. Usein arkuus ja vastahakoisuus muuttuvat iloksi, kun lapsi voittaa jännityksensä, oppii uuden taidon ja huomaa pärjäävänsä siinä kuin muutkin. Näin mahdollistetaan kasvaminen omatoimiseksi, hyvän itsetunnon omaavaksi oppijaksi.

4.5 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Uskontokasvatus päivähoidossa ei ole sisällöltään ainoastaan uskonnollista. Kasvatukseen kuuluu oleellisesti kokemusten, elämysten, arvojen ja asenteiden välillinen liittäminen uskonnolliseen kehitykseen. Eettistä kasvatusta tapahtuu meillä päivittäisessä arjessa koko ajan. Lasten kanssa pohdimme ja keskustelemme päivittäin mm. oikeasta ja väärästä, suvaitsevaisuudesta ja toisten huomioimisesta. Uskontokasvatus puolestaan tarkoittaa sitä, että tutustumme uskontoon liittyviin asioihin ja juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Ryhmässä voimme tehdä retkiä kirkkoon esim. pääsiäisen ja joulun aikaan. Lisäksi lähiseurakunta voi pyydettyä tulla pitämään pyhäkoulua päiväkodillemme.

Lapsen omaan uskontoon tai katsomukseen liittyviin perinteisiin ja tapoihin perehdytään keskustelemalla perheen kanssa. Keskusteluissa on tärkeää selvittää perheelle, millaista uskontokasvatus päiväkodissa on ja miten erilaisia kirkollisia tapahtumia vietetään. Vanhempien toiveet liittyen esimerkiksi lapsen ruokavalioon tai osallistumiseen erilaisiin uskon-

tokasvatustilanteisiin huomioidaan. Tarvittaessa lapselle järjestetään muuta toimintaa esimerkiksi pyhäkoulutuokioiden tai kirkkoretkien ajaksi.

4.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi tueksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet.

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista arvioidaan ja havainnoidaan jatkuvasti. Näin mahdollistetaan, että lasten vahvuudet, kiinnostuksenkohteet ja tarpeet huomataan riittävän ajoissa ja ehkäistään vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen. Havainnointia tehdään päivittäisissä tilanteissa. Havainnoinnin lisäksi tärkeä osa lapsen tuen tarpeiden kartoittamisessa on vanhempien ja päiväkodin henkilöstön yhteistyöllä. Yhteisten havaintojen tarkastelu on pohjana tarvittavan tuen suunnittelussa. Lisäksi vanhempien luvalla havaintoja voidaan kysyä myös esim. lastenneuvolasta.

Tuen suunnittelu toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa ja tarvittaessa moni ammatillisena yhteistyönä. Moni ammatilliseen työryhmään voi esimerkiksi kuulua konsultoiva erityislastentarhanopettaja eli kelto, neuvolan työntekijä, puhe- toiminta- tai fysioterapeutti tai joku muu lapsen asioiden parissa työskentelevä henkilö. Lisäksi tehostetumpaa tukea suunniteltaessa mukana on myös päiväkodin johtaja. Lasta autetaan erilaisin tukimuodoin, jotka riippuvat vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tuen suunnittelussa huomioidaan, että suunnitelma on joustava, riittävän pitkäjänteinen sekä tuen tarpeen mukaan muuttuva. Tuen järjestämisessä huomiota kiinnitetään toiminnan toteuttamiseen ja oppimisympäristöön liittyviin tekijöihin.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on vaikuttaa oppimisympäristöön siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja oppia yhteisessä ympäristössä. Lapsen tulee voida osallistua toimintaan osana muuta ryhmää. Kasvattajan tehtävänä on tukea lapsen tasavertaista osallistumista ryhmän toimintaan. Kun lapsen tuen tarve havaitaan, kasvatushenkilöstö kiinnittää huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Samalla arvioidaan varhaiskasvatuksessa käytettäviä menetelmiä sekä muokataan oppimisympäristöä lapsen kasvua ja kehitystä tukevaksi.

Erilaisia ryhmissä toteutettavia lasta tukevia keinoja ovat muun muassa päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, pienryhmätoiminnan lisääminen sekä puhetta tukevat ja korvaavat keinot, esimerkiksi erilaiset kuvat, ilmeet, eleet ja tukiviittomat. Lisäksi ryhmässä voidaan miettiä kullekin lapselle sopivat ja nimetyt ruokailu- ja lepopaikat sekä ennakoidaan toimintaa mahdollisimman paljon. Oppimisympäristössä kiinnitetään huomiota mm. virikkeellisyys, järjestelmällisyyteen ja siihen, että rauhallisia tiloja on riittävästi. Tukimuotoja määriteltäessä huomioidaan aina kunkin lapsen yksilölliset tarpeet.

Esiopetusvuoden syksyllä, edellä mainittujen tukitoimien lisäksi, arvioidaan tarvitseeko lapsi kouluvalmiusarviota tai Sujuvasti kouluun prosessia. Sujuvasti kouluun prosessin kautta koordinoitaan lasten kouluvalmiusarvioihin ohjautumista ja koulun aloitukseen liittyvää tehostettua lapsikohtaista tuen suunnittelua. Päiväkodissa tehtävässä arvioinnissa käytetään hyväksi edellisen päivähoitopaikan havaintoja, vanhempien kanssa käytyjä keskusteluja, konsultoivan erityislastentarhanopettajan eli kelton ja resurssierityislastentarhanopettajan eli relton näkemyksiä sekä terapia-, neuvola- yms. henkilökunnalta saatua tietoa. Teemme myös Esikoulusta-kouluun eli Esko-havainnointilomakkeen avulla arviointia lapsen valmiuksista, ja mahdollista tuen ja/tai lisätutkimusten tarpeista. Jos lapsi tarvitsee erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, sen saaminen turvataan hyvin suunnitelluilla ryhmäjaolla, vertaistueella, aikuisten suunnitelmallisella "sijoittumisella" ja toiminnalla sekä tarvittaessa yksilöllistetyillä tehtävillä. Esikoulusta Kouluun eli Esko tiedonsiirto on tärkeässä roolissa päiväkodin ja koulun yhteistapaamisessa keväällä ennen koulun aloitusta.

4.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Monikulttuurisilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi säilyttäen samalla oma kulttuuriperimänsä. Varhaiskasvatuksessa huomioimme monikulttuuriset perheet kunnioittamalla heidän taustaansa ja tapojansa. Keskustelemalla perheiden kanssa voimme selvittää heille suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita ja periaatteita ja samalla kartoittaa perheen toiveita liittyen lapsen arkeen päiväkodissa. Tapaaminen näiden asioiden käsittelyyn on tärkeää järjestää heti lapsen aloittaessa päiväkodissa. Keskusteluissa käytetään tarvittaessa tulkkia, jotta vältetään väärinymmärryksiä.

Lapsen identiteettiä tuetaan päiväkodissamme tekemällä näkyväksi hänen kulttuurinsa sekä elämäntapansa ja arvostamalla niitä. Ryhmissä voidaan esimerkiksi askarrella jokaisen lapsen oman kotimaan lippu ja juhlistaa maan itsenäisyyspäivää. Tutkitaan yhdessä lasten kanssa kartalta missä kenenkin kotimaa sijaitsee ja järjestetään näyttelyitä, joissa eri maiden kulttuureihin liittyviä esineitä on esillä. Samoin lasten kulttuuriin tai uskontoon liittyvät ruokavaliot tai pukeutuminen huomioidaan. Kasvattajien on hyvä opetella lapsen omalla äidinkielellä joitakin tuttuja ilmaisuja, esim. tervehdykset ja muut arkeen liittyvät sanat. Niiden käyttäminen helpottaa etenkin päiväkodin aloitusvaiheessa lapsen sopeutumista.

Päiväkodissamme korostamme oman äidinkielen käyttämistä ja säilyttämistä. Kun oma äidinkieli on vahva, se luo pohjaa toimivalle kaksikielisyydelle. Myös vanhemmille kerrotaan lapsen oman äidinkielen kehittämisen merkityksestä ja keinoista. Kasvattajat kiinnittävät arjessa huomiota oman puhetapansa selkeyteen ja monipuolisuuteen sekä asioiden riittävään toistoon ja nimeämiseen tukeakseen lapsen suomen kielen oppimista. Puheen tukena

käytetään myös paljon kuvia, piirtämistä, ilmeitä ja eleitä. Pyritään näyttämään asioita konkreettisesti, jotta puheen ymmärrys lisääntyisi. Näiden lisäksi järjestetään pienryhmitäin S2-tuokioita (Suomi toisena kielenä), joissa leikkien, pelien, laulujen ja lorujen kautta opetellaan suomen kieltä. Tuokioilla käydään läpi samoihin teemoihin liittyvää sanastoa, jota käytetään muunkin ryhmän kanssa, esimerkiksi vuodenajat tai värit. Kasvattajat täyttävät havaintojensa pohjalta jokaisen lapsen henkilökohtaista S2-seurantalomaketta, jonka avulla arvioidaan kielen kehitystä.

4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Varhaiskasvatuksessa yksi oppimisen lähtökohta on lapsen monimuotoinen elinympäristö, jonka tunteminen luo pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta. Lapsi suhtautuu myönteisesti omaan elinympäristöön ja luontoon, kun hän kokee sen kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi. Martinlaaksossa on paljon monipuolista luontoa ja ulkoilu-alueita lähellä, joihin voidaan tutustua jo pienestä pitäen. Päiväkodissamme toteutetaan säännöllisesti metsä/puistoretkiä ja niihin varataan riittävästi aikaa. Retkillä seurataan luonnossa tapahtuvia muutoksia vuodenaikojen vaihtuessa ja tehdään toiminnallisia oppimis- ja tutkimistehtäviä. Retkiltä voidaan kerätä yhdessä ”tuomisista” (mm. katkenneita oksia, heiniä, lehtiä, varpuja, kiviä) päiväkotiin, joita voi tutkia yhdessä ja keskustella retkestä.

Isommat lapset voivat käyttää tutkimisessa erilaisia apuvälineitä, esimerkiksi luuppeja tai viivoittimia. Myös vapaa leikki metsässä on oleellinen osa retkiä.

Esiopetuksessa pyrimme käymään metsäretkellä viikoittain. Retket ovat esiopetuksessa paitsi elämyksellisiä, myös hyviä oppimistilanteita. Tutustumme ja opimme nimeämään esim. marjoja ja puita, teemme maatumiskokeita, etsimme ja nimeämme ötököitä ja opimme matemaattisia peruskäsitteitä luonnonmateriaalien avulla. Myös erilaiset suunnitukset ja tehtävärastit ovat suosittuja ja niiden avulla voidaan metsäretkellä opetella leikinomaisesti esim. kirjaintunnistusta. Luontoa kunnioittava ja säästävä asenne on tärkeä ja

olennainen osa esiopetuksen metsäretkiä – esim. eläimiä tai niiden pesiä ei vahingoiteta, roskat viedään mennessä roskiin ja oksia ei taiteta elävästä puusta.

Lapsia ohjataan ympäristövastuulliseen toimintaan päivittäin opastamalla heitä mm. roskien ja jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen. Esimerkiksi kierrättämällä maitotölkit, jotka viedään yhdessä kartonkikeräykseen. Tai käsienpesutilanteissa, joissa voidaan keskustella veden ja käsipyyhepaperin säästämisestä. Näissä kasvattaja toimii tärkeänä mallina. Ryhmissä pohditaan yhdessä miten luontoa voidaan suojella ja millaisilla valinnoilla edistetään kestävä kehitystä. Lisäksi hyödynnetään kierrätysmateriaaleja askarteluissa ja kerätään myös metsästä materiaalia.

4.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Päiväkodissamme toimii kaksi esiopetusryhmää. Esiopetusta järjestetään virallisina esiopetuspäivinä klo 8.30–12.30 välillä. Ryhmien yhteiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet sovi-taan syksyisin, kun toiminta on käynnistynyt ja kasvattajille on muodostunut kuva ryhmien toimivuudesta ja tarpeista. Esiopetuksen sisältö pohjautuu valtakunnalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Suunnitelmaa sovelletaan lasten erilaisten tarpeiden mukaiseksi ot-taen huomioon heidän erilaiset oppimistyylinsä ja monikulttuuristen lasten suomen kielen oppimisen mukanaan tuomat vaatimukset. Käytämme paljon eri aistikanavien kautta ta-pahtuvaa opetusta ja esimerkiksi kuvia ja tukiviittomia ymmärtämisen tukena. Oppimisen ja muistiin painamisen apuna toimivat hyvin motivoivat, ohjatut ja tarpeeksi usein toistet-tavat laulut, lorut, leikit ja pelit.

Toimimme esiopetuksessa suurimmaksi osaksi pienryhmissä, jotka vahvistavat lasten yh-teistyö ja – leikkitaitoja, ja pystymme näin paremmin huomioimaan lapsen tuen tarpeen tehtävissä ja leikeissä. Lisäksi lapset saavat pienryhmissä paremman työ- ja leikkirauhan, ja toiminnasta tulee pitkäjänteisempää. Päivittäin on myös koko ryhmän tilanteita, jolloin lapset saavat kokemuksen siitä, millaista on työskennellä isossa ryhmässä, oppivat odot-tamaan vuoroaan ja rohkaistuvat toimimaan isommassa porukassa. Tasaisin väliajoin se-koittelemme pareja ja pienryhmiä, jolloin lapset oppivat tuntemaan hyvin toisensa ja työskentelemään kaikenlaisten kavereiden kanssa, eivätkä esim. tytöt ja pojat eriydy omiksi ryhmikseen, tietynlaisiin stereotyyppisiin toimintoihin. Sosiaaliset taidot kehittyvät vuoro-vaikutuksessa erilaisten kavereiden kanssa ja hyvät sosiaaliset taidot auttavat muiden asi-oiden oppimista.

Fyysinen oppimisympäristö on avoin, oppimaan ja tekemään houkutteleva. Sitä rikastutetaan ja varioidaan tarpeen mukaan vuoden varrella. Tavarat on lasten näkyvillä ja saatavilla, ja ne pidetään hyvässä järjestyksessä, jotta ne on aina helppo löytää ja laittaa takaisin paikoilleen.

Psyykinen oppimisympäristö pyritään pitämään rentona, kannustavana ja ”huumorilla höystettynä”. Lapsille annetaan paljon positiivista palautetta, ja itse tekemiseen ja vaikeidenkin asioiden yrittämiseen kannustetaan. Ei haittaa vaikka ei aina onnistu, tai tulee tehtyä virheitä - ne käydään läpi ja mietitään yhdessä mitä voisi seuraavalla kerralla tehdä, jotta onnistuisi. Sanallisen ohjauksen apuna käytämme konkreettista mallittamista, nopean piirtämisen menetelmää, kuvia ja viittomia. Lasta kehdutaan ja kiitetään herkästi, jotta hänellä säilyisi oppimisen rohkeus ja ilo sekä positiivinen käsitys itsestä oppijana ja ihmisenä.

Esiopetus on suunniteltua ja valmisteltua, monipuolista toimintaa ja opetusta, jossa lapsen leikkitaidot, tunne-elämä, monet tiedot ja taidot kehittyvät. Lapset saavat toteuttaa itseään leikeissä ja ohjatussa toiminnassa (ideat ja mielikuvitus) ja kokea löytämisen ja oivaltamisen iloa niin sisä- kuin ulkotoiminnassa. Lapsen luontaista uteliaisuutta ja ihmettelyä käytetään hyväksi oppimistilanteissa, ja mahdollisuuksien mukaan lasten mielenkiinnonkohteiden kautta/avulla käydään läpi opittavia asioita. Opetus on useimmiten käytännön tekemisen ja konkreettisen kokemisen kautta oppimista.

Monikulttuuristen, suomea vasta opettelevien lasten kanssa kiinnitämme erityistä huomiota puheen selkeyteen, asioiden ja esineiden nimeämiseen, ymmärtämisen varmistamiseen, ja kuvien ja konkreettisen näyttämisen käyttöön sanojen tukena. On tärkeää, että tieto lapsen taustasta, osaamisesta, tuen tarpeesta ja perheen toiveista esimerkiksi uskontokasvatuksen suhteen siirtyy päivähoidosta esiopetusryhmään. Huolellisesti täytetty S2- lomake auttaa osaltaan asiaa. S2-opetus tapahtuu pääosin muun päiväkodin esiopetuksen sisällä. Esimerkiksi opetellaan käsitteitä ja sanoja, samalla kun käydään asioita ennalta mietittyjen tavoitteiden mukaisesti. Sama ohje voidaan antaa eri lapsille eritavoin, esim. henkilökohtaisesti ryhmä ohjeen sijaan, eri aistikanavien kautta, selkokielellä, tarkistaen perille menoa, toistaen ja konkretisoiden. Varsinaisia S2-tuokioita pidämme pienryhmille n. kerran viikossa.

4.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on perusopetuslain alaista toimintaa. Vantaalla varhaiskasvatuksen tulosalue järjestää valmistavaa opetusta niille esiopetusikäisille maahanmuuttaja taustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ei riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen. Valmistava opetus on integroitu muuhun esiopetukseen. Valmistavaan opetukseen kuuluva 5. tunti järjestetään perheen kanssa sovitus joko ennen ja/tai jälkeen esiopetuksen.

Valmistavaa opetusta järjestetään siinä esiopetusryhmässä, missä valmistavan opetukseen osallistuva lapsi on. Valmistavan opetuksen aika suunnitellaan joka vuosi erikseen, ryhmän mahdollisuuksien ja ko. lapsen hoitoajan mukaan. Valmistavaa opetusta annetaan tilanteen mukaan joko yksilöllisesti tai pienryhmässä. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma perustuu S2-opetuksen materiaaliin ja yleiseen Esiopetussuunnitelmaan. Jokaiselle valmistavan opetuksen lapselle tehdään oma henkilökohtainen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, jonka laatimiseen käytämme apuna kieli- ja kulttuurikoordinaattorin asiantuntemusta. Valmistava opetus on useimmiten tavoitteiltaan ja etenemisnopeudeltaan hyvin yksilöllistä, riippuen lapsen kielitaitotasosta ja kielen omaksumisnopeudesta. Opetusmenetelmät ovat pitkälti samoja kuin esiopetuksessa, vaihdellen konkreettisesta tekemisestä, lukemisesta ja peleistä kirjallisiin tehtäviin.

5 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö on osa jokapäiväistä arkeamme ja sen toteuttaminen kuuluu koko päiväkodin henkilökunnalle. Lapsilähtöinen, lasta kuunteleva ja kunnioittava lähestymistapa on toiminnan lähtökohta. Tavoitteena on, että jokainen lapsi tuntee olonsa päivähoidossa turvalliseksi ja tuntee olevansa hyväksytty ja tärkeä jäsen ryhmässään. Tämä mahdollistetaan esimerkiksi miettimällä yhdessä lasten kanssa ryhmässä hyväksytyjä toimintatapoja sekä huomioidaan lasten toiveita toimintaa suunniteltaessa. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma, jolloin lasten havainnointi ja varhainen puuttuminen ja -tuki ovat tärkeä osa työtämme. Hyvinvointityön ja oppilashuollon tavoitteena on luoda päiväkotiin terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö.

Kasvattajina toimimme aina tiiviissä yhteistyössä vanhempien kanssa, toimiva kasvatuskumppanuus on yksi keskeinen työväline. Pyrimme perheiden kanssa avoimeen vuorovaikutukseen ja tiedotamme aktiivisesti päiväkodin ja ryhmän asioista sekä tarjoamme mahdollisuuden osallistua päiväkodin toimintaan. Selkeät rakenteet ja suunnittelu tukevat hyvinvointityötä. Kasvattajatiimin keskinäinen vuorovaikutus on tärkeässä roolissa ja yhteisistä sopimuksista sekä toimintatavoista tulee kaikkien pitää kiinni.

Esiopetuksen oppilashuolto on osa hyvinvointityötä. Oppilashuolto on lasten kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista. Lasten kehitystä ja oppimista seurataan henkilökohtaisen Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman LEOPS:n, Esiopetuksesta Kouluun eli EsKo-prosessin, Suomi toisena kielenä eli S2-seurannan ja yhteistyökumppaneiden (vanhemmat, kelto, terapeutit, sairaala, neuvola ym.) ja tiimin työntekijöiden havaintojen pohjalta. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran syksyllä ja kerran keväällä. Syksyn palaveriin osallistuu esiopetusryhmän lastentarhanopettajat, neuvolan terveydenhoitaja, päiväkodin johtaja, kelto ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Syksyn OHR:n kokoonkutsujana toimii päiväkodinjohtaja. Kevään OHR:n kutsuu koolle lähikoulun rehtori ja siihen osallistuu esiopetusryhmän opettajat, päiväkodin johtaja, kelto, rehtori, koulun laaja-alainen erityisopettaja, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Kevään OHR kokouksessa käydään läpi kaikki esiopetuksessa olleet lapset ja annetaan Esko-tiedonsiirrot koululle. Pyrimme pitämään OHR:n erikseen kummallekin ryhmälle ja varaamaan siihen riittävästi aikaa, jotta kaikkien lasten asioiden läpikäymiseen jäisi riittävästi aikaa.

Oppilashuolto toteutuu epävirallisemmin pitkin esikouluvuotta eri yhteistyötahojen kanssa lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Olemme esimerkiksi mukana lasten kouluvalmiusarviota tehtäessä sairaalan kokouksissa ja annamme taustatietoa kouluvalmiutta arvioiville psykologeille. Lastensuojelu, puheterapeutit ja toimintaterapeutit ovat myös tärkeitä yhteistyökumppaneitamme. Oppilashuollon koordinaattorimme ovat kelto ja päiväkodinjohtaja.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Turvallisen hoidon, kasvatuksen ja oppimisen tuen organisointi on vahvasti yhteisöllinen prosessi, jossa keskeisesti ovat mukana lasten vertaisryhmä, kasvattajayhteisö ja vanhemmat. Toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne, jonka osilla on oma tarkoituksensa.

Tähän rakenteeseen kuuluu päiväkodissamme joka toinen viikko kokoontuva edustuksellinen tiimi, johon osallistuu kustakin lapsiryhmästä vähintään yksi edustaja ja päiväkodin johtaja. Edustuksellisessa tiimissä käydään läpi koko päiväkotia koskevia asioita sekä johtajatiimistä mahdollisesti esiin nousevia aiheita. Toinen toimintaa keskeisesti kannatteleva rakenne on jokaisen ryhmän oma tiimi-palaveri, joka pidetään viikoittain. Tiimipalaveri koetaan parhaimmillaan hyvää työilmapiiriä ylläpitäväksi tapaamiseksi ja yhteisten ideoiden jakamispaikaksi. Tiimipalaverissa on myös tarkoituksena suunnitella ryhmän toimintaa sekä puhua lasten kuulumisista. Säännöllisyys palaverien järjestämisessä on ehdottoman tärkeää. Näin varmistetaan, että kaikki työntekijät ovat ajan tasalla sovituista asioista. Lisäksi päiväkodissamme kokoontuu keskimäärin kerran kuussa pedagoginen tiimi, jossa on paikalla päiväkodin johtaja, resurssi erityislastentarhanopettaja sekä edustaja jokaisesta tiimistä. Pedagogisessa tiimissä käsitellään ennalta sovittua, tarpeelliseksi koettua, aiheita, johon kukin tiimiin osallistuja on perehtynyt etukäteen. Tiimissä kootaan ajatuksia, mielipiteitä ja mahdollisia työmenetelmiä yhteen.

Mielestämme jatkuva työn ja toimintamme arviointi ja sen perusteella kehittäminen on varhaiskasvatustyön perusta. Lasten ja lapsiryhmien tarpeet vaihtelevat ja muuttuvat, joten toimintaa on mielestämme jatkuvasti arvioitava. Suunnittelutyön lähtökohtana pidämme arviointia, sen pohtimista mitä juuri nämä lapset nyt tarvitsevat. Lasten kanssa keskustelemalla saamme paljon arvokasta tietoa heidän näkemyksistään toiminnasta ja ideoita sen kehittämiseen.

Arviointia suoritetaan viikoittain tiimien suunnittelupalaverissa ryhmän toimintaa suunniteltaessa, yhteisissä talon palaverissa, ja vähintään puolivuositain koko työyhteisön yhteisessä toiminnan arviointi palaverissa. Päivittäisissä kohtaamisissa vanhempien kanssa esimerkiksi hakutilanteissa arvioimme yhdessä päivän kulkua ja erilaisten toimintojen onnistumista. Vanhempien arviointia toiminnastamme kysellään myös mielipidekyselyillä ja osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

7.1 Yhteistyötahot

Laadukas varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Yhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttumisen riskitilanteissa.

7.1.1 Lasten kehitystä, kasvatusta ja vanhemmuutta tukevat kumppanit

Päivähoidon työntekijöiden keskeinen yhteistyökumppani on konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), joka käy säännöllisesti kaikissa ryhmissä. Keltolta kasvattajat voivat saada erilaista tukea työhönsä: vinkkejä arjen sujumiseen tai ohjeita kasvun ja oppimisen tukemiseen. Jos jostain lapsesta on noussut huolenaiheita esiin, kelto on yleensä mukana työstämässä lapsen asioita yhdessä perheen ja päivähoidon työntekijöiden kanssa.

Toinen tärkeä yhteistyökumppani on neuvola. Vanhempien luvalla voidaan tarvittaessa olla yhteydessä neuvolaan lapsen tilanteen kokonaiskuvan tarkentamiseksi. Lapsen täyttäessä neljä vuotta, päiväkodissa täytetään yhdessä perheen kanssa, heidän suostumuksellaan, neuvolaan Hyve-mallin mukainen koonti yhdessä käydyistä varhaiskasvatuskeskusteluista. Näin neuvola voi hyödyntää tietoja neljävuotistarkastuksessa. Tarkastuksen jälkeen neuvola lähettää koonnin omilla täydennyksillään takaisin päiväkodille.

Vanhempia voidaan tarvittaessa ohjata ottamaan yhteyttä esim. puhe- tai toimintaterapeuttiin, psykologiin, lastensuojeluun tai perheneuvolaan. Vanhempien luvalla päiväkodista ollaan yhteydessä myös näihin ammattilaisiin ja heidän kanssaan järjestetään yhteisiä tapaamisia sekä kootaan yhteisiä tavoitteita ja toimintatapoja lapsen parhaan mahdollisen kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Joskus päiväkodista ollaan yhteydessä yhteistyökumppaneihin konsultoimalla heitä nimettömästi.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori on myös yksi päiväkodin kasvattajien yhteistyökumppani. Hänen toimenkuvaansa kuuluu tukea lapsiryhmiä monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa sekä arvioida suomea toisena kielenään puhuvien lasten suomen kielen taso. Lisäksi päiväkotimme tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat alueen kirjasto ja seurakunta sekä Vantaan erilaiset kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Kirjastoon ja seurakunnan järjestämiin kirkkohetkiin tehdään lapsiryhmien kanssa retkiä säännöllisesti. Retkiä teatteriin tai muihin vastaaviin kulttuuripalveluiden järjestämiin tapahtumiin tehdään keskimäärin kaksi kertaa toimintakauden aikana.

7.1.2 Esiopetuksesta kouluun

Keväällä esiopettajamme kokoontuvat koulun väen kanssa EsKo-tiedonsiirtopalaverissa. Tässä palaverissa ovat läsnä koulun rehtori, kuraattori, erityisopettaja, S2- opettaja ja mahdollisuuksien mukaan jo tiedossa olevat tulevat 1. luokkien opettajat. Palaverissa koulu saa arvokasta tietoa, jota esiopetusryhmissä on vuoden aikana lapsista kerätty mm. EsKo- havainnointilomakkeen kautta. Tässä tilaisuudessa esiopettajamme luovuttavat vanhempien suostumuksella EsKo -tiedonsiirtolomakkeet koulun käyttöön. Näistä tiedoista on apua mm. koululla luokkia muodostettaessa. Syksyisin yksikkömme esiopettajat ja koulun 1. luokan opettajat kokoontuvat arvioimaan uusien koululaisten koulunaloituksen sujumista. Perusopetuksen kanssa tehtävä yhteistyö koostuu siis syksyn ja kevään (EsKo) tiedonsiirtopalavereista, kevään oppilashuolto-palaverista (OHR), mahdollisuuksien mukaan yhteisistä oppitunneista ja aina tarpeen mukaan sovittavista epävirallisimmista keskusteluista. Erityisopettajien, terveydenhoitajan ja koulupsykologin kanssa käymme vuoden mittaan keskusteluja kouluun menevistä lapsista, painottuen kuitenkin niihin lapsiin, joilla on erityisen tuen tarvetta.

Yksiköllämme on nyt jo kolmatta vuotta esiopetusryhmä Martinlaakson koulun tiloissa. Tämä on ollut helppo ja luonteva väylä lisätä yhteistyötä päiväkodin ja koulun välillä. Esiopetustilamme koululla sijaitsee aivan ykkösluokkien läheisyydessä, joten vuoropuhelua koulun opettajien ja yksikkömme esiopettajien välillä on päivittäin. Tämä on helpottanut tiedonsiirtoa ja konsultointia yhteisten lastemme asioissa. Olemme kokeneet tämän tiiviin yhteistyön koulun kanssa erittäin antoisaksi ja yksikkömme lapsia hyödyttäväksi.

"Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola
ja onko muovivaahtoa
sen hurjan härän kuola.

Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multa painaa poskea
ja vettä maistella.
Silloin tietää millaisessa maailmassa
täytyy asua.

Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa."

(Ilpo Tiihonen: Antero Vipuliini ja taikatakki)

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Laajavuoren varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Laajavuoren päiväkoti

Laajavuorenrinne 5, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4756

Martintuvan päiväkoti

Laajaniitynkuja 5 A C, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4016

Martinkeskuksen tila

Laajaniityntie 2, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4744

Esiopetusryhmä Esikot Martinlaakson koululla

Martinlaaksonpolku 4, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4042

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Lintukallion toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Johdanto	1
1 Opetussuunnitelman lähtökohdat	1
1.1 Arvolähtökohdat	1
1.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys	2
2 Lasten puheenvuoro.....	2
3 Yhteistyö perheiden kanssa	3
4 Työ lasten parissa	3
4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	3
4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	5
4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus.....	6
4.4 lasten leikki.....	8
4.7 Kuvataide.....	11
5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	14
5.1 Kasvun ja oppimisen tuki	14
5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen	15
5.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus	16
6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	16
6.1 Kestävän kehityksen edistäminen	17
7 Esiopetus.....	18
7.1 Esiopetuksen järjestäminen.....	18
7.2 Valmistava opetus	19
8 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	19
9 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot	19
9.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet	19
9.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto	20
9.3 Varhaiskasvatuksen viestintä	21

Johdanto

Varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan Lintukallion varhaiskasvatusyksikön varhaiskasvatustoiminnan ja esiopetuksen lähtökohdat, toiminnan perusteet ja tavoitteet sekä sisällölliset linjaukset. Suunnitelma ohjaa yksikköämme toimintaa, sen arvioimista ja kehittämistä. Varhaiskasvatusta määrittävät useat päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset sekä valtakunnalliset ja kunnalliset ohjeistukset, suositukset ja velvoitteet. Suunnitelmaamme ohjaavina asiakirjoina ovat olleet erityisesti valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Suunnitelman muotoutumiseen ovat vaikuttaneet myös yksikköämme asiakasperheiden näkemykset hyvästä päivähoitosta ja esiopetuksesta. Lasten vanhempien kanssa toimintamme aikana käydyt lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvät keskustelut ovat myös antaneet meille aineksia suunnitelmatyöhön. Vanhempien näkemykset, kokemukset ja palaute lapsensa päivähoitosta ja esiopetuksesta ovat meille tärkeitä. Suunnitelman työstämisen prosessissa työyksikössämme on keskusteltu niin arvoista, tavoitteista, toiminnan periaatteista kuin käytännön järjestelyistäkin. Keskustelujen myötä meille on muodostunut yhteinen näkemys varhaiskasvatuksen hyvästä perustasta ja käytännön toteutuksesta. Sitoudumme myös arvioimaan aktiivisesti suunnitelmaa ja kehittämään toimintaamme.

Lintukallion varhaiskasvatusyksikkö muodostuu kahdesta rinnakkain sijaitsevasta päiväkodista Lintukallion päiväkodista ja Kivimäen päiväkodista. Lintukallion päiväkoti on perustettu 1989 ja Kivimäen päiväkoti 1981. Samaksi yksiköksi ne yhdistyivät tammikuussa 2005. Lintukallion toimintayksikössä on yhteensä yhdeksän lapsiryhmää 0-6-vuotiaille lapsille. Lintukalliossa viisi ja Kivimäessä kolme ryhmää. Kivimäen koulun tiloissa on lisäksi esiopetusryhmä. Lapsia yksikössä on yhteensä n. 140 ja henkilökuntaa n. 30. Yksikön päivittäinen toiminta-aika on klo 6.00-18.00.

1 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Mielestämme yksikköämme ilmapiiri ja tunnelma muodostuvat niistä ihmisistä, jotka siellä työskentelevät. Se syntyy joka päivä uudelleen ja jokaisen perheen kohdalla erikseen. Haluamme olla mahdollisuuksien talo, jossa jokainen lapsi saa toteuttaa omia kykyjään ja kiinnostustaan mahdollisimman monipuolisesti.

1.1 Arvolähtökohdat

Lintukallion varhaiskasvatusyksikön toimintaa ohjaavat Vantaan kaupungin arvot. Kahden erillisen päiväkodin, niiden erilaisten toimintatapojen ja -kulttuurien yhdistäminen ei ole helppoa ja se vaatii edelleen keskusteluja sekä yhteistä pohdintaa. Vantaalainen tapa toimia on kuitenkin se yhteinen pohja, jolle rakennamme uuden, yhteisen toimintakulttuurimme.

Innovatiivisuus näkyy toiminnassamme innokkuutena kokeilla erilaisia tapoja ja menetelmiä yhdessä lasten kanssa.

Kestävä kehitys on arkipäiväämme. Toiminnassamme korostuu tavaroiden ja asioiden kunnioitus, jätteiden lajittelu sekä kulttuuriperinteen siirtäminen tuleville sukupolville. Sosiaalinen, kulttuurinen sekä taloudellinen ulottuvuudet kestävässä kehityksessä ovat meille tärkeitä asioita. Aikuisen mallin kautta lapsi oppii luontaisesti käyttäytymään ympäristö vastuullisesti sekä arvostamaan jo olemassa olevia toimintatapoja.

Yhteisöllisyys tuodaan yksikössämme esiin monin eri tavoin. yhteisöllisyys mahdollistaa lapsilähtöisyyden todellisen toteutumisen. Yhteisöllinen päiväkotitoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisyyden huomioimisen, kaverisuhteet yli ikärajojen sekä sisaruussuhteiden vaalimisen.

1.2 Kasvattajuus ja lapsikäisyys

Kasvattajan ja lapsen vuorovaikutuksen aitous ja läheisyys rakentaa rohkaisevaa ilmapiiriä sekä lapsen positiivista minäkäsitystä ja itsetuntoa. Toimintamme perustuu yhteistyöhön, avoimeen kommunikaatioon ja keskinäiseen vastuuseen. Meille on tärkeä suunnitella, toteuttaa ja arvioida toimintaa yhdessä sekä toistemme kokemuksia ja mielipiteitä kunnioittaen. Ammatillista osaamista ylläpidetään ja kehitetään osallistumalla säännöllisesti erilaisiin koulutuksiin. Koko työyhteisön yhteiset kehittämispäivät sekä viikoittaiset palaverit tukevat kasvatustyötämme yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseksi. Kasvattajan rooli yhteisössä ja leikin ohjaajana vaihtelee lasten iän, leikkitaitojen ja leikin lajin mukaan.

Lapsi on ainutkertainen, avoin ja utelias. Hän rakentaa maailmaa omista lähtökohdistaan ja toimii vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa. Hyväksymällä lapsen oma persoona ja näkemällä lapsessa hyvä, vahvistetaan lapsen myönteistä minäkuvaa. Huomioiden lapsen kehitystaso ja tarpeet, luodaan myönteinen pohja oppimiselle.

2 Lasten puheenvuoro

Lasten osallisuutta toimintaan sekä sen suunnitteluun pidämme tärkeänä. Pienten lasten kohdalla vanhemmat kertovat lastensa mahdollisista toiveista. Isommat lapset osallistuvat ryhmiensä kasvattajien kanssa toiminnan suunnitteluun. Lasten ajatuksia päivähoidosta sekä omasta oppimisesta kysellään myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelmien tekemisen yhteydessä. Yksikkömme isompien lasten ryhmissä vietetään silloin tällöin lasten toiveiden päivää, lasten järjestämiä kokouksia ja lasten parlamentteja. Näissä tilaisuuksissa lapset tuovat sen hetkisiä ajatuksia ja toiveitaan esille.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä kasvatuskumppanuus alkaa, kun päiväkodin johtaja ottaa yhteyttä perheeseen ja kertoo lapsen saaneen paikan Lintukallion tai Kivimäen päiväkodista. Puhelinkeskustelussa käydään läpi aloittamiseen liittyvät asiat ja sen lopuksi päiväkodin johtaja ilmoittaa sen ryhmän henkilökunnan, jossa lapsi aloittaa, ottavan pian yhteyttä ja sopivan tutustumisajan. Lisäksi järjestämme kesäkuun alussa uusien perheiden tutustumisillan syksyllä aloittaville lapsille.

Ensimmäiseen tutustumiseen vanhemmat tulevat yhdessä lapsensa kanssa. Henkilökunta kertoo päiväkodin toiminnasta ja esittelee tilat. Vanhemmilla on mahdollisuus kertoa omista toiveistaan sekä lapsen tavoista ja tottumuksista täyttämällä etukäteen lapsi kotioiloissa - lomake. Tutustumisjakson pituus vaihtelee 1-2 kerrasta 1-2 viikkoon riippuen lapsesta ja perheestä.

Jokaisen perheen kanssa käydään kasvatuskeskustelu, jossa vanhemmilla on mahdollisuus kertoa heidän perheensä tavoista ja toiveista päivähoitoa kohtaan. Vanhemmat voivat myös tämän keskustelun aikana määritellä ne tavat, joilla sitoutuvat yhteistyöhön päivähoidon kanssa.

Päivittäiset kuulumiset vaihdetaan lasten päiväkotiin tulo- ja hakutilanteissa. Yhteiset juhlat ja tapahtumat ovat myös osa kasvatuskumppanuutta. Lapselle on tärkeää, että myös vanhemmat osallistuvat hänen kanssaan päiväkodin tapahtumiin. Vanhemmilla on mahdollisuus tuoda esiin omia näkemyksiään, ehdotuksiaan sekä toiveitaan päiväkodin vanhempainilloissa. Lapsen vanhemmille lähetetään sähköpostitse tulevan viikon viikko-ohjelma sekä muita tiedotteita.

Vanhempainillat, vanhempainkahvitukset, aktiivinen tiedottaminen sekä päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa takaavat avoimen sekä luottamuksellisten tiedonsiirron lapsen asioissa huoltajien ja kasvattajien välillä.

4 Työ lasten parissa

Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden ihmisten kanssa lapset käsittelevät ja jäsentävät tietoa olemassa olevien käsite- ja rakenteidensa avulla ja ovat aktiivisia oppijoita. Kasvattaja rakentaa lasten kanssa ympäristöä, joka edistää lasten ajattelun, ongelmanratkaisun ja mielikuvituksen kehittymistä sekä innostaa lapsia oppimaan.

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on kaiken inhimillisen vuorovaikutuksen perusta. Kielen kehitys alkaa jo aikaisessa vaiheessa vuorovaikutuksessa lasta hoitavan aikuisen kanssa. Varhaiskasvatuksessa kielen omaksuminen tapahtuu kasvattajan ja lapsen välisessä sekä lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja myöhemmin myös lukemisen kautta. Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan

ja kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaise-
misen myötä. Kieli on myös toiminnan säätelyn väline.

Pieni lapsi ilmaisee itseään kokonaisvaltaisesti elein, ilmein ja liikkeiden avulla jo ennen
puheen oppimista. Lapsi jäljittelee aikuisen hänelle nimeämiä esineitä ja asioita ja oppii
hahmottamaan ne käsitteinä. Myöhemmin lapsi laajentaa ajatteluaan kysymysten ja vas-
tausten avulla. Lapsi oppii, että sanoilla on merkitys sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tois-
ten kanssa.

Kielen kehittymisen tavoitteena

- ajattelun kehittyminen
- oppia erittelemään ajatuksiaan ja mielipiteitään
- oppia keskustelemaan
- oppia kuuntelemaan
- oppia uusia käsitteitä
- mielikuvituksen kehittyminen
- itseilmaisun kehittyminen
- oppia kuuntelemaan ohjeita ja toimimaan niiden mukaan
- oppia kertomaan tarinoita
- oppia ilmaisemaan omia tunteitaan

Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä kasvattajan tehtävä on luoda lasten päivähoitopaik-
kaan kielen kehitykselle suotuisa ilmapiiri. Arjen tilanteita rikastamme käyttämällä il-
meikstä ja kuvailevaa kieltä. Lapsi omaksuu aikuisilta mallin kielen ja käsitteiden käyttä-
misestä sekä vuorovaikutuksessa olemisesta.

Ryhmän kasvattajan tehtävä on jatkuvasti kehittää herkkyyttään kuunnella lasta ja kohda-
ta lapsi mahdollisimman aidosti ja läsnä olevana vuorovaikutustilanteissa. Näin toimien
kasvattaja muodostaa selvemmän käsityksen lapsen tarpeista ja voi tukea lasta tietoisesti
puheen ymmärtämisessä ja itsenäisessä tuottamisessa. Lintukallion varhaiskasvatussyksi-
kön kasvattajat kokevat tärkeinä kielellisiä valmiuksia kehittävinä menetelminä lauluja, lo-
ruja, riimittelyjä, lasten omia satuja sekä aikuisten lukemia ja kertomia tarinoita. Kasvatta-
ja myös huolehtii kielen kehittymisen havainnoimisesta ja dokumentoimisesta

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Varhaiskasvatuksessa päiväkotitoimii ympäristönä, jossa lapsi saa harjoitella toisten kanssa toimeen tulemistä, jakamista, yhteistyötä ja kilpailua. Toiminta syntyy toimijan (lapsen) ja toimintaympäristön (päiväkodin) välisessä vuorovaikutuksessa, jolloin lapsen kokemukset ja oppiminen toisilta lapsilta edistävät lapsen kehittymistä.

Lapset rakentavat yhteenkuuluvuutta leikkimällä, pelaamalla, läheisyydellä, ilmaisemalla keskinäistä ystävyyttä sekä jakamalla yhteisiä kokemuksia. Tunteen juuret ovat varhaislapsuudessa ja tunnetta voidaan pitää tärkeänä edellytyksenä pienten lasten yhteistoiminnan kehittymiselle ja sosiaaliselle oppimiselle päiväkodissa.

Päiväkodin vertaissuhteissa lapsi oppii sosiaalisia taitoja, empatiakykyä ja taitoa asettua toisen asemaan. Tällöin lapsi saa tietoa itsestä ja toisista ihmisistä tehden vertailuja ja muodostaen omaa sosiaalista identiteettiä. Me koemme, että vertaissuhteet ovat lapsille emotionaalisesti erittäin tärkeitä. Lapsiryhmissä lapset rakentavat omaa elämisen maailmaansa, solmivat ystävyys- ja kaverisuhteita, neuvottelevat tekemisistään ja leikkivät yhdessä. Nämä suhteet kutsuvat lasta tutkimiseen, uuden luomiseen ja löytämiseen. Vertaissuhteissa lapset tarkastelevat aikuisten käytäntöjä luoden niitä uusiksi leikeissään. Lapsella on luontainen tarve käynnistää keskinäinen vuorovaikutus toiseen lapseen, tällöin lapsen on itse ansaittava toimillaan kiintymys toiselta. Lapset nauttivat kilpailusta, joka usein liittyy fyysisiin aktiviteetteihin ja peleihin. Voittaminen ja häviäminen ovat kokemuksellisesti tärkeitä, sillä sitä kautta mahdollistuu omien ja kavereiden välisten saavutusten vertailu ja tätä kautta taitojen kehittyminen. Jo pienillä alle 3-vuotiailla lapsilla on ystävyssuhteissa nähtävissä keskinäistä auttamista, läheisyyttä, uskollisuutta ja jakamista. Lapsen kulttuuritaustan arvostus, turvallisuus, hyväksyvyys ja johdonmukaisuus ovat keskeisiä tekijöitä, jotka muodostavat perustan lapsen tunne-elämän tasapainoiselle kehitykselle.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodin päivärytmi antaa tietyn säännönmukaisuuden päivän aikana. Näin lapsi saa turvallisuuden tunteen koska silloin lapset tietävät mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Tämä edistää lasten itsenäisyyttä sekä kehittää lasten aikakäsitteitä. Päivärytmi ei silti tarkoita sitä että jokainen päivä täytyy toteutua samanlaisena. Rytmistä ei pidetä orjallisesti kiinni, vaan joustetaan eri tilanteiden ja tarpeiden mukaan.

Päivähoitoon tulo- ja lähtötilanteet ovat tärkeitä hetkiä vanhempien ja työntekijöiden tapaamisen ja kuulumisten vaihtamisen kannalta. Jokainen lapsi ja perhe kohdataan henkilökohtaisesti.

Lasten omatoimisuutta on omista asioista ja tavaroista huolehtiminen. Lapsen omatoimisuuden kehittymistä tuetaan kaikissa tilanteissa päivähoitopäivän aikana. Jokainen vuorovaikutustilanne on lapselle oppimistilanne. Lapset opettelevat arvostamaan itseään ja muita. Me kannustamme lapsia omatoimisuuteen ikätasoisesti. Lapset opettelevat pyytämään tarvittaessa aikuisen apua ja noudattamaan yhdessä sovittuja sääntöjä. Päiväkodin henkilökunta tukee lasta sisäistämään päivähoiton päivärytmin.

Me kannustamme lapsia omatoimisuuteen ja annamme mahdollisuuden itse harjoitella siisteyskasvatukseen ja hygienianhoitoon liittyviä asioita. Ruokailutilanteet toimivat myös opetustilanteina, joissa lapset oppivat hyviä ruokailutapoja, toisten huomioon ottamista, omatoimisuutta ja tutustuvat samalla erilaisiin ruokiin.

PÄIVÄNKULUN PERUSHOITOTILANTEET LINTUKALLION VARHAISKASVATUSYKSIKÖSSÄ OVAT:

RUOKAILU	- säännöllisyys - monipuolisuus - erityisruokavalioiden huomioiminen - lapsen iän huomioiminen - uusiin makuihin totuttelu, maistamaan rohkeus - hyvät ruokailutavat
LEPO	-päivittäinen lepoaika -mahdollisuus rauhoittumiseen, hiljentymiseen ja uneen - oma lepoaika lisää turvallisuuden tunnetta - riittävä valvonta
PUHTAUS JA TERVEYS	- käsihygieniat: käsienpesu päivähoitoon tullessa, ennen ruokailua, WC- käynnin yhteydessä, nenän niistäminen, askartelujen yms. jälkeen, käsidesinfektiohuuhteiden käyttö aikuisilla ja lapsilla etenkin infektiokauden aikana. - suuhygieniat: päiväkodeissa joka ruokailun jälkeen tarjotaan ksylitolipastilli, (asia mikä mietitään aina kauden alussa kuinka toimimme tänä vuonna) - vaipenvaihtohygieniat - lelujen pesu ja kierrätys (lelut huilaamaan) - käsipaperit - aikuisten kertakäyttöiset suojakäsineet: käytetään esimerkiksi vaipenvaihdon, pyllynpesun tai haavojen hoidon yhteydessä
VAATETUS	- asianmukainen vaatetus sisällä ja ulkona - sisätossut tai muut sisäjäalkineet - nimikointi helpottaa vaatteiden tunnistamista - pukemaan harjoittelua
ULKOILU	- sääolosuhteet huomioiden ulkoillaan sekä aamu- että iltapäivällä -sään mukainen varustus - ulkona on vauhdikkaammat liikkumismahdollisuudet (lapsella on luontainen tarve liikkua) - metsäretket, leikkipuistot, urheilukentät - liikennesääntöjen mukaista liikkumista ja muistetaan turvaliivien käyttö kun liikumme päiväkodin porttien ulkopuolella. - raitis ilma herättää ruokahalua, rauhoittaa lepoaika ja auttaa keskittymään - turvallisuus, pihäsäännöt ja valvonta

4.4 Lasten leikki

”Leikin merkitys on leikki itse”?

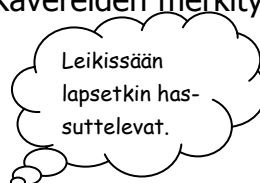

- Leikin yksi tärkeimmistä elementeistä on sosiaalinen kanssakäyminen toisten lasten kanssa. Leikkiminen kehittää lapsen sosiaalisia taitoja. Hän oppii neuvottelun ja sovittelemisen taitoja sekä valintojen tekemistä.

Lintukallion varhaiskasvatussyksikön kasvattaja auttaa tarvittaessa esim. arkaa lasta pääsemään leikkiin mukaan. Leikin avulla tutustuminen uusiin lapsiin onnistuu tekemisen kautta, lapsi oppii ottamaan muut huomioon sekä jakamaan ajatuksia ja mielipiteitä. Säännöt sekä kyky kestää pettymyksiä peleissä ja leikeissä ovat tärkeitä asioita. Tuemme ja rohkaisemme lapsia pelaamaan ja leikkimään sovituiltuilla säännöillä. Leikkiessään lapsi tuo esille oppimiaan asioita ja oppii uutta sekä soveltaa oppimaansa.

Leikissä sosiaalinen kehittyminen alkaa rinnakkaisleikeistä; lasta kiinnostaa toisen leikki ja lelut. Yhteisleikki on kehittyneempi sosiaalisen kanssakäymisen muoto. Siinä pyritään yhteiseen, kielellisesti jaettuun tavoitteeseen. Roolileikit muuttuvat vastavuoroiseksi, sosiaaliseksi toiminnaksi. Lapsi kykenee osallistumaan itselleen merkityksellisiin toimintoihin ja luomaan omatoimisesti suhteita tovereihin.

Ennen kouluikää, 4-6 vuoden iässä, lapsen kehitys on edennyt niin, että leikit ovat järjestäytyneempiä. Lapset tekevät paljon yhteistyötä ja kykenevät tätä kautta myös roolileikkeihin. Kavereiden merkitys kasvaa ja kilpailutilanteet ovat normaaleja.

- Lasten ikä ja kehitystaso määrittelee lapsen leikkiä ja sen sisältöä.

Alle kolmevuotiaiden leikissä on tärkeää saada leikkiin tukea ja turvallista läsnäoloa. Leikki on jo pienellekin lapselle luonnollinen tapa oppia ja kehittyä. Rauhallinen leikitila on tarpeen. Leikki on usein yksin- tai rinnakkaisleikkiä. Yhteisleikkiä ja lelujen

jakamista harjoitellaan; aikuinen on mukana ohjaamassa leikkiä. Leikki on tutkimista ja kokeilemista, havainnoimista ja aistimista, liikkumista ja toimintaa. Se on myös vuorovaikutusta toisten kanssa. Tärkeitä elementtejä ovat oma keho, toinen ihminen (syli) ja leikkivälineiden ja ympäristön turvallisuus.

Yli kolmevuotiaiden lasten ensisijainen kehityksellinen tarve on oppia sosiaalisia vuorovaikutustaitoja muiden lasten kanssa. Leikkiminen on tärkein lasten välinen sosiaalisen kanssakäymisen muoto, jonka kautta lapset oppivat tärkeitä sosiaalisen kanssakäymisen taitoja.

Leikin elementtejä ovat muuntuvuus, pitkäjänteisyys ja mielikuvituksellisuus. Leikkivälineitä käytetään taitavasti ja luovasti. Kaverisuhteet alkavat muodostua tärkeiksi. Leikit voivat olla luovia (esim. vapaat leikit, rakenteluleikit, majat, roolileikit: lääkäri-, kauppa-, kotileikki). Pitkäkestoiset leikit (prinsessa, poliisi) Toisaalta sääntöleikit tulevat merkityksellisiksi: laulu- tai liikuntaleikit, pihaleikit (tervapata, peili, väri), ulkoleikit (päiväkodin pihalla, metsässä, leikkipuistossa).

- Koemme, että havainnoimalla leikkiä, kasvattajalla on mahdollisuus saada tietoa lapsen kehitys- ja oppimisvaiheesta sekä kiinnostuksen kohteista. Saamamme tietoa hyödyntämällä, voimme ohjata lapsen oppimista ja muuta toimintaa.
- Kasvattajan tehtävä on huolehtia leikkirauhasta ja turvata riittävät tilat, välineet, aika ja rauha leikille. Lapsen tulee saada viipyä leikeissään, nauttia rauhallisesta hetkeen seisahtumisesta. Lintukallion varhaiskasvatyksikössä kasvattajat turvaavat lapsille leikkirauhan esimerkiksi jakamalla lapset pienryhmiin lasten ikä- ja kehitystason mukaisesti ja jokaisessa ryhmässä on käytössä kuvitettu leikkitaulu, josta lapset voivat valita mihin he haluavat mennä omalla nimi/kuvakortilla. Leikkitaulussa on kuvamerkit ja numerot niin lapset tietävät kuinka monta mahtuu mihinkin leikkiin tai tekemiseen. Lapsi näkee vielä onko tilaa esim. kotileikissä, vai täytyykö valita toinen leikki tai tekeminen.
- Rakennamme leikki- ja toimintaympäristön positiiviseksi, lapsen tarpeita vastaavaksi ja motivoivaksi, koska ympäristöllä on suuri merkitys kaiken oppimisen kannalta. Sekä Lintukallion että Kivimäen päiväkodeissa on mahdollistettu tilat erilaisille leikeille kuten koti, rakentelu- ja roolileikille. Leikeissä lapsi voi lähteä mielikuvitusmatkalle minne ja milloin vain. Leikissä mahdolltomasta tulee mahdollista!

*Friedrich Fröbel sanoi jo 1800-luvulla:
Leikin täyteinen lapsuus on avuksi
syvälliselle
ja laajalle koko elämän kestäväälle op-
pimistaitojen kehittymiselle.
Rikas ja vapaasti virtaava leikki
auttaa lapsia kohtaamaan vaikeuksia,
suruja ja haasteta.
Se johdattaa lapsia omatoimisuuteen
ja täyttymyksen tunteen saavuttami-
seen.
Leikki on kuin lähde.*

4.6 Liikunta

Päivittäinen liikkuminen on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsi tarvitsee liikuntataitoja leikkiessään ja toimiessaan. Liikkumisen myötä lapsen tieto omasta kehosta ja sen toiminnasta kasvaa ja hänen fyysinen minäkuvansa vahvistuu. Liikkumisesta saadut mielihyväkokemukset kannustavat ja motivoivat lasta jatkamaan liikkumista ja se luo pohjan elinikäiselle liikunnan harrastamiselle. Lapsi tarvitsee joka päivä vähintään 1-2 tuntia reipasta liikuntaa. Liikunnan kautta lapset saavat kokea onnistumisen riemua ja liikunnan iloa.

Lintukallion toimintayksikössä liikunta on osa arkipäivää. Lapsilla on mahdollisuus liikkua päivittäin sisä- ja ulkotiloissa omaehtoisesti ja ohjatusti. Suunniteltua/ohjattua liikuntaa on vähintään kerran viikossa. Päiväkotien salit tarjoavat mahdollisuuden erilaisiin liikuntatuokioihin: mm. satuliikuntaan, pallopeleihin ja temppuratoihin. Päiväkotien piha-alueilla pelaamme pallopelejä, sekä tasapainoilemme hyödyntäen piha-alueiden monipuolista maastoa ja välineistöä. Myös Kivimäen lähiympäristön liikunta-alueita hyödynnämme. Talvisin luistelu ja hiihtäminen kuuluvat ohjelmaan isompien 3-6 -vuotiaiden lasten osalta. Huolehdimme siitä, että jokainen lapsi voi kokeilla rajojaan ja oppia uusia liikunnallisia taitoja omien edellytystensä mukaisesti.

4.7 Kuvataide

Kuvataidekasvatus huolehtii yhdessä musiikin ja muun taidekasvatuksen kanssa lapsen esteettisestä kasvatuksesta. Samalla lapsi voi purkaa toimimisen tarvettaan. Lapsen havaintokyky laajenee ja hän löytää ilmaisukeinoja itselleen. Lintukallion toimintayksikössä ryhmät toteuttavat kuvataidekasvatusta omalla tavallaan; aiheet kytketään ryhmän omiin teemoihin. Toiminta tapahtuu pienryhmissä, lapsen ikätaso ja toiveet huomioonottaen.

Luonto ja vuodenajat ovat tärkeitä kuvataideopetuksessa. Askarteluissa hyödynnetään luonto- ja kierrätysmateriaaleja. Lapset maalaavat, muovailevat, askartelevat, tutustuvat erilaisiin materiaaleihin ja menetelmiin. Kivimäen päiväkodissa lapset ovat myös harjoitelleet valokuvaamista. Tärkeintä on lapsen oma toiminta ja sen kautta saadut kokemukset. Lasten tekemistä töistä järjestetään näyttelyitä. Taidekasvatusta tukevat myös ryhmien vierailut kirjastoon, taidenäyttelyihin, museoihin, kirkkoon ja teattereihin.

4.8 Draama

Draamassa käsitellään lapsille tärkeitä asioita leikkien, satujen ja tarinoiden avulla. Draaman avulla voidaan käsitellä ryhmädynamiikkaa, ongelmanratkaisua ja eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Draamakasvatus yhdistää leikin ja oppimisen. Draamassa on lapsen ja aikuisen yhteisen kokemuksen mahdollisuus. Draaman avulla voi arempikin lapsi uskaltaa ilmaista itseään.

Lintukallion toimintayksikössä nukke- ja pöytäteatteritoiminnasta on kehittynyt vähitellen pysyvä käytäntö. Satuja ja tarinoita elävöitetään erilaisilla nukeilla. Omaehtoisissa roolileikeissään lapset voivat eläytyä erilaisiin arjen tilanteisiin. Jumppahetkissä ja lauluhetkissä ovat käytössä mielikuvitusleikit. Draamakasvatusta tukevat myös ryhmien vierailut teattereihin, kirjastoon ja teatteriesitykset omassa päiväkodissa.

4.9 Musiikki

Musiikkikasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen, musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja. Lisäksi tavoitteena on lapsen sosiaalisen kasvun edistäminen ja persoonallisuuden kehittäminen.

Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä musiikkikasvatuksen keskeisiä sisältöjä ovat:

- laulutuokiot
- musiikin elementit: rytmi, melodia harmonia, muoto, dynamiikka ja sointiväri

Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä musiikkikasvatusta toteutetaan seuraavin tavoin:

- yksikön yhteiset lauluhetket
- tutustutaan erilaisiin soittimiin
- musiikkiliikunta
- konsertit
- musiikin kuunteleminen

5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on vanhempien ja kasvatushenkilöstön yhteinen havainnointi ja pohdinta lapsen kokonaisvaltaisesta kehityksestä. Päiväkodissa esille nousseista tuen tarpeista keskustellaan aina vanhempien kanssa ja lasta koskevat suunnitelmat tehdään vanhempien kanssa yhteistyössä. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki jaotellaan varhaiskasvatuksessa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Nämä tukimuodot muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet. Lähtökohtana kaikkien lasten varhaiskasvatukselle on laadukas kasvu- ja oppimisympäristö, jonka kasvatushenkilöstö ja vanhemmat luovat yhdessä kasvatuskumppaneina.

Kun lapsen tuen tarve jollakin kehityksen osa-alueella havaitaan, kasvatushenkilöstö kiinnittää huomiota tapaansa toimia lapsen kanssa. Yleisen tuen keinoja ovat esimerkiksi päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, pienryhmätoiminta sekä kuvien käyttö kommunikoinnin tukena. Mikäli yleinen tuki ei riitä, järjestetään lapselle tehostettua tukea. Tehostettu tuki on yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukemista, joka suunnitellaan aina kokonaisuutena yksittäistä lasta varten. Tehostettu tuki sisältää erityispedagogisia menetelmiä ja varhaiskasvatuksen rakenteellisia tukitoimia, kuten avustajan tai erityislastentarhanopettajan tukea. Myös perheen kanssa tehtävä yhteistyö lisääntyy ja lapselle laaditaan yhteistyössä vanhempien ja mahdollisten muiden yhteistyötahojen kanssa tehostetun tuen suunnitelma varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelman liitteeksi. Erityistä tukea järjestetään lapselle, jolle tehostettu tuki ei ole riittävää. Usein nämä lapset ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, vaikeasti monivammaisia tai kehitysvammaisia. Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituun erityisryhmään tai heillä on henkilökohtainen avustaja.

Lintukallion varhaiskasvatussyksikkö tekee yhteistyötä kasvun ja oppimisen tuen asioissa monien kumppaneiden kanssa. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja koordinoi päiväkodissamme kasvun ja oppimisen tuen asioita. Lapsen mahdolliset terapeutit ja tutkivat tahot erikoissairaanhoidon puolelta ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa suunnittelemme yhdessä lapsen toimintaa ja tavoitteita päiväkodissa. Neuvolan neljävuotistarkastuksen yhteydessä päiväkodissa täytetään yhdessä vanhempien kanssa Hyve-lomake, jonka tiedot liitetään osaksi neuvolan tarkastusta. Lastensuojelun kanssa teemme yhteistyötä lasten ja perheiden hyvinvointia edistääksemme. Kouluun siirtyvien kasvun ja oppimisen tuen tarpeessa olevien lasten osalta teemme tiivistä yhteistyötä tulevan koulun kanssa, jotta lapsi saisi mahdollisimman hyvän alun koulutaipaleelleen.

5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Lintukallion varhaiskasvatussyksikön päiväkodeissa on lapsia monesta eri maasta ja kulttuurista. Erilaiset kulttuuriset lähtökohdat tuovat yhteisiin kohtaamistilanteisiin uusia haasteita ja uusia näkökulmia. Meillä on halu ymmärtää ja kiinnostus erilaisuutta kohtaan.

Jokaisella ei suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen. Pääkaupunkiseudulla on käytössä yhteisesti sovittu Monikulttuurinen varhaiskasvatus- toimintamalli, jota myös Vantaa noudattaa. Kulttuurivähemmistöihin kuuluville lapsille annetaan mahdollisuus kasvaa sekä omaan kulttuuriin että suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi.

Suomen kielen opetuksesta huolehtii koko henkilökunta. Panostamme myönteiseen, kiirettömään ja kannustavaan ilmapiiriin lapsen arjessa. Aktiivinen vuorovaikutus, aikuisen selkeä puhe, sanottaminen kaikissa tilanteissa sekä kuvitettu oppimisympäristö tukee lapsen suomen kielen oppimista päiväkodissamme.

Lapsen oma äidinkieli luo pohjan suomen kielen oppimiselle. Me täällä Lintukalliossa kannustamme vanhempia puhumaan lapsen omaa äidinkieltä lapsensa kanssa. Näin myös tuemme lapsen omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. On tärkeää, että lapsi oppii oman äidinkielenensä hyvin, sillä äidinkieli on perusta lapsen ajattelulle ja tunteille. Äidinkieli on myös tärkeä väline sekä uusien kielten että kaiken muunkin tiedon oppimiseen ja omaksumiseen. Jos lapsi osaa sanoja ja käsitteitä omalla äidinkielellään, hänen on helpompaa oppia ne myös suomeksi, koska hänellä on jo olemassa valmis pohjatieto asiasta omalla kielellään.

Sensitiivisyys, kuuntelu, kulttuuritietoisuus ja sen hyödyntäminen, sekä molemminpuolisen kunnioituksen ja hyväksynnän korostaminen, nousevat tärkeään asemaan lasten ja heidän vanhempiensa kohtaamisessa. Yksikkömme henkilökunta osallistuu aktiivisesti koulutukseen, jossa käsitellään aihetta monipuolisesti.

5.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Uskontokasvatusta sekä sen sisältöä ohjaavat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu 2005). Lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen sekä tapoihin ja käytäntöihin perehdytään. Lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Lapsia lähellä olevien erilaisten uskontojen ja katsomusten tapoihin tutustutaan. Uskonto- ja katsomuskasvatus on osa kasvatuskumppanuutta ja tärkeää on huomioida perheen toiveet ja näkemykset. Tavoitteena on, että uskontokasvatus voisi tuoda lapselle pieneltä osaltaan joitakin rauhan, hiljaisuuden ja turvallisuuden kokemuksia. Tärkeää on myös tradition siirtäminen (esim. juhlaperinteet) seuraaville polville sekä empatiakasvatus ja moraalien opettaminen.

Yksikössämme evankelis-luterilaista uskontokasvatusta toteutetaan yhteistyössä Vantaan kosken seurakunnan kanssa. Seurakunta järjestää monenlaisia tapahtumia päiväkotikäisille lapsille. Osallistumme mm. lastenkirkkoihin jouluna ja pääsiäisenä Myyrmäen kirkossa. Sovimme vanhempien kanssa lapsen osallistumisesta uskontokasvatukseen.

6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Lasten päivittäinen leikkiympäristö käsittää päiväkodin pihan ja yksikön molempien talojen aidan takaa alkavan lähimetsän. Kävelymatkan päässä on mm. kirjasto, leikkipuistoja ja lisää metsäalueita, joihin tehdään retkiä. Lähiympäristön niin sisällä kuin ulkona on oltava turvallinen ja kiinnostava.

Lapset tutustuvat eläimiin, kasveihin, puustoon, keksivät mielikuvitusleikkejä ja käyttävät leikeissään luonnon materiaalia, jota myös kerätään käytettäväksi päiväkodissa. Leikkien on myös todettu olevan pitkäkestoisempia ja luovempia luonnossa. Retket ovat aina myös opetuksellisia tuokioita, joissa vaikutetaan lasten asenteisiin. Tehtävämme on herättää kunnioittava, arvostava ja vastuullinen suhtautuminen ympäröivään luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön.

Siisti ympäristö lisää kaikkien viihtyisyyttä. Puhutaan yhdessä siitä, saako heittää roskia maahan, mihin ne pitäisi laittaa, mitä tapahtuu, jos eläin loukkaa jalkansa lasiin, onko kivan näköistä, kun seiniin on piirretty, kunnioitetaan toisen omaisuutta, jne. Aikuinen on lasten mallina toiminnassaan. Jos jotain rikotaan, sotketaan, roskataan, hoidetaan seuraukset vastuullisesti ja korjataan tai siivotaan aina jäljet.

6.1 Kestävän kehityksen edistäminen

Kasvattajan vastuulla on miettiä ekologisia valintoja päiväkodin kaikissa hankinnoissa, kalusteissa, materiaaleissa, myös veden ja energian säästämässä. Valitaan se kestävämpi vaihtoehto, vaikka se olisi hiukan kalliimpi. Jokainen kasvattaja toimii lapsille esimerkkinä ja mallina ekologisesti kestävästä kehityksestä omassa toiminnassaan. Kasvattajat päiväkodissa kiinnittävät lasten huomiota epäkohtiin ja siihen, miten asiat voisi tehdä ekologisesti, luontoa säästämällä. Yksikköön kuuluvissa molemmissa päiväkodeissa on ekotukihenkilö, jonka vastuulla on tiedottaa Vantaan kaupungin yhteisistä kestävä kehityksen toimenpiteistä oman päiväkodin henkilökuntaa.

7. Esiopetus

Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä järjestetään esiopetusta Kivimäen päiväkodin tiloissa sekä läheisessä Kivimäen koulussa. Esiopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille järjestetään tarvittaessa myös valmistavaa opetusta suomen kielen oppimiseksi.

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Leikki on yksi oppimisen väline ja kouluvalmiustaitojen vahvistaja. Leikki tuo oppimiseen iloa ja elämyksellisyyttä.

7.1 Esiopetuksen järjestäminen

Onnistunut kasvatus- ja opetustyö edellyttää tiivistä yhteistyötä kodin ja esiopetuksen välillä. Jokaiselle laaditaan yhdessä vanhempien ja esiopetusryhmän lastentarhanopettajan kanssa Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Suunnitelman laadinnassa niin lapsi kuin vanhemmatkin saavat oman puheenvuoronsa, jotka kirjataan suunnitelmaan. Suunnitelmaan kirjataan myös mahdollinen tuen tarve eri kehityksen osa-alueilla ja tuen toteuttamistavat. Huoltajat ovat aina oikeutettuja osallistumaan omaa lastaan koskeviin neuvotteluihin ja tiedonsiirtoon.

Teemme Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä yhteistyötä lähikoulun eli Kivimäen koulun kanssa. Kouluvierailut erilaisten tapahtumien yhteydessä, kummiluokkatoiminta ja koulun tilojen käyttö ovat vuosittain vaihtelevia ja kehittämisen alla olevia yhteistyömuotoja.

Vantaan esiopetuksessa tiedonsiirtokäytäntönä esiopetuksesta kouluun käytetään EsKo-tiedonsiirtolomaketta, joka täytetään keväällä yhteistyössä vanhempien ja esiopetuksen opettajan kanssa. Tiedonsiirtolomakkeessa arvioidaan lapsen kehitystä viidellä eri osa-alueella. Lisäksi vanhemmat saavat kirjata omia ajatuksiaan koulun aloitukseen liittyen.

Vahvistamme suomalaiseen kulttuuriin tutustumista ympäri vuoden; seuraten kalenterin tapahtumia, osallistumalla teatteriesityksiin ja konsertteihin, käymällä museoissa ja kirjastossa. Itseilmaisua, luovuutta ja mielikuvitusta lapset saavat toteuttaa askarteluissa, piirtämisessä ja maalaamisessa, joulun- ja kevätjuhlien esityksissä, suunnittelussa sekä eri soitimien soittamisessa. Kädentaidoissa hyödynnämme kierrätys - sekä luonnonmateriaaleja, taustalla kulkee koko ajan mukana kestävä kehityksen periaate. Koko esikouluvuosi kerätään muistoja lapsen omaan kasvunkansioon retkistä, piirustuksista ja askarteluista, elämyksiä ja kokemuksia elämän reppuun.

Terveyskasvatuksen tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista terveyttä. Terveyskasvatus näkyy toiminnassa luonnollisena osana arkipäivää. Liikomme ulkona leikkien, tutustuen eri urheilulajeihin lähikentillä, retkeillen vaihtelevissa maastoissa sekä myös opetellen liikennesääntöjä. Ruokailussa noudatamme hyviä ruokailutapoja, ruoan annostelua lautaselle, maistelemme uusia makuja, käytämme ruokailuväli-

neitä ja harjoittelemme muun muassa perunoiden kuorimista. Esiopetusikäistä lasta kannustetaan huolehtimaan omatoimisesti hygieniastaan muun muassa WC-toimintojen yhteydessä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan koko esikouluvuoden. Esikoulussa on tärkeää oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus, kaikki mahtuvat aina mukaan leikkiin. Opetellaan omatoimisesti selvittämään erimielisyyksiä aikuisen tuella. Harjoittelemme kertomaan omista tunteista, sekä kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisia.

7.2 Valmistava opetus

Valmistava opetus on tarkoitettu jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle lapselle, jonka suomen kielen taito ei ole vielä riittävän tavallisessa esiopetusryhmässä toimimiseen. Valmistavaa opetusta annetaan esiopetusryhmissä, esiopetuksen työpäivinä, viisi tuntia päivässä. Lapsi tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja toimintaympäristöihin. Suomenkielisten lasten kanssa yhdessä toiminen edistää kieli- ja vuorovaikutustaitoja sekä sosiaalisten suhteiden syntymistä. Opetus tapahtuu erilaisten teemojen, projektien, leikin ja päivittäisten toimintojen avulla monipuolisia työtapoja käyttäen. Oppimisympäristöön kiinnitetään erityistä huomiota sekä toimintaa ja päivän kulkua ohjataan kuvia käyttäen. Kuvat auttavat lasta arjen sujumisessa sekä suomen kielen ymmärtämisessä ja oppimisessa.

8. Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Työyhteisössämme on selkeät rakenteet, joihin kaikki työntekijät sitoutuvat. Rakenteisiin kuuluu edustuksellinen talopalaveri viikoittain. Siihen osallistuu yksi edustaja jokaisesta kasvattajatiimistä. Yksikkömme pedagoginen tiimi on nimeltään Klemmari. Se kokoontuu joka toinen kuukausi ennalta sovitun aiheen ympärille. Klemmarissa jaetaan myös henkilökunnan koulutuksissa saatuja tietoja. Tiimipalaverit ovat kerran viikossa ryhmän kasvattajien kesken. Jokainen tiimi tekee vuosittain oman tiimisopimuksen, joka kattaa yhteisesti sovitut tiimikohtaiset asiat. Koko henkilökunnan yhteinen kehittämisspäivä on kerran vuodessa. Tulos- ja kehityskeskustelut esimiehen ja työntekijän/ tiimin välillä ovat kerran vuodessa. Työntekijän ja esimiehen välisessä keskustelussa arvioidaan menneyttä toimintavuotta työntekijän ammatillisuuden näkökulmasta sekä asetetaan tavoitteita tulevalle vuodelle. Tiimien kanssa käytävissä keskusteluissa arvioidaan tiimin toimintasuunnitelmaa ja sen toteutumista. Lisäksi arvioidaan kasvattajatiimin toimivuutta ja sen edelleen kehittämistä.

9. Kumppanuudet, yhteistyöverkostot

9.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Laadukas varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsen elämän eri alueet kohtaavat, ja kaikilla lapsen kanssa toimivilla tahoilla on mahdollisimman laaja kuva lapsesta. Yhteistyötä eri tahojen kanssa tehdään aina vanhempien luvalla tai tiedottaen vanhempia yhteydenotosta.

Lasten neuvolan kanssa teemme yhteistyötä vanhempien luvalla. Lapsen mennessä neuvolan nelivuotistarkastukseen käymme vanhempien kanssa keskustelun, jonka pohjalta täytämme Hyve-lomakkeen. Hyve-lomake käydään läpi nelivuotisneuvolatarkastuksessa ja terveydenhoitaja kirjaa siihen oman palautteensa.

Lapsen mahdollisten terapeuttien tai tutkivien tahojen (esim. erikoissairaanhoido) kanssa teemme yhteistyötä lapsen kuntoutuksen sekä kasvun ja oppimisen tuen hyväksi. Terapeutit saattavat käydä päiväkodissa seuraamassa lasta ja antamassa ohjeita kuntoutuksen nivomiseksi arkeen. Kirjoitamme tutkiville tahoille ja terapeuteille pyydettyä kuvauksia lapsen toiminnasta päiväkodissa vanhempien luvalla.

Lastensuojelun kanssa teemme tarvittaessa yhteistyötä. Vanhempien kanssa yhdessä voimme tehdä lastensuojelun tarpeen selvittämisen pyynnön perheen hyvinvoinnin edistämiseksi. Päivähoidolla on aina ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun, jos lapsen elämässä on kasvua ja kehitystä uhkaavia tekijöitä.

Yksi tärkeä yhteistyökumppanimme on Kivimäen koulu, jonka kanssa esiopetukseen osallistuvat lapset tekevät yhteistyötä erilaisten tapahtumien ja kouluvierailujen merkeissä. Esiopettaja tekee luokanopettajien kanssa yhteistyötä myös EsKo -tiedonsiirron merkeissä. Seurakunta järjestää erilaisia tapahtumia, johon yksikkömme lapset voivat osallistua. Martinlaakson Lions club on ollut yksi yhteistyökumppanimme jo monen vuoden ajan. Lions club on järjestää perhetapahtumia päiväkodin pihalla.

9.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin, hänellä on hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. (VEOPS 2011, 43.) Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011, 47.)

Vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta ja hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityön tavoitteena on jokaisen yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. (Vantaan varhaiskasvatuksen hyvinvointityö toimintayksiköissä, hyväksytty johtoryhmässä 22.4.2010). Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet (VASU, 15.) Tämän johdosta hyvinvointityössä on tärkeää huomioida paitsi lasten, myös koko kasvattajayhteisön hyvinvointi.

Lintukallion toimintayksikössä kokoontuu esiopetuksen oppilashuoltoryhmä kaksi kertaa toimintakaudessa. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvolan terveydenhoitajan, lapsen tulevan koulun henkilökun-

taa sekä lapsen oman ryhmän opettajat. Luonnollisesti lapsen huoltajilla on oikeus osallistua oman lapsen asioita koskevaan osuuteen. Esko-tiedonsiirtopalaveri järjestetään koulun rehtorin toimesta aina keväällä. Siellä käsitellään yhdessä lapsen ja lapsen huoltajien kanssa käytyjä asioita tulevalle luokanopettajalle.

Päiväkotiemme kasvattajat vahvistavat osaamistaan aktiivisesti koulutuksilla. Yksikkömme järjestää vuosittain kehittämispäiviä henkilökunnan osaamisen tukemiseksi. Vantaan kaupungin linjan mukaisesti osallistumme aktiivisesti painopistetyöskentelyyn kulloisenkin teeman mukaisesti. Lisäksi erilaiset projektit ja tempaukset ovat tärkeä osa niin kasvattajien kuin lastenkin toimivan arjen eteenpäin vieviä elementtejä.

9.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Lintukallion varhaiskasvatussyksikössä haluamme opettaa lasta vastuulliseksi median osajaksi sekä käyttäjäksi. Mediakasvatuksessa pidämme tärkeänä, että lasta osallistutetaan monin eri tavoin viestinnän ja tietotekniikan tekemiseen. Lasten osallistuminen arjen näkyväksi tekemiseen ja dokumentoimiseen tietokoneita ja digikameroita hyödyntämällä teemme toiminnastamme läpinäkyvää. Haluamme lapsen äänen ja kokemukset esiin!

Lintukallion päiväkodin ryhmät, Kivimäen päiväkodin ryhmät sekä Kivimäen koulun esiopetusryhmä lähettää viikoittain sähköpostitse perheille viikkotiedotteen. Varhaiskasvatussyksikön johtaja lähettää myös muutaman kerran vuodessa kotikirjeet perheille sähköpostitse. Kotikirjeissä viestitetään ajankohtaisista asioista sekä meneillään olevista teemoista.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Lintukallion varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Lintukallionkuja 9 b, 01620 Vantaa

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Louhelan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	1
	2.1 Arvolähtökohdat	2
	2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus	3
	2.2.1 Lapsikäsitys	3
	2.2.2 Kasvattajuus	3
3	Lasten puheenvuoro ja osallisuus	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa	5
5	Työ lasten parissa	7
	5.1 Kieli ja vuorovaikutus	7
	5.2 Lapset ryhmän jäsenenä	8
	5.3 Päivän kulku	9
	5.4 Lasten leikki	10
	5.5 Oppimisen osa-alueet	10
	5.5.1 Fyysinen oppimisympäristö	10
	5.5.2 Perushoito	11
	5.5.3 Liikunta	11
	5.5.4 Taidekasvatus	11
	5.5.5 Työkasvatus	12
	5.5.6 Matemaattinen ajattelu	12
	5.5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	13
	5.5.8 Terveyskasvatus	13
	5.5.9 Historia ja yhteiskunta	14
	5.5.10 Tieto- ja viestintäkasvatus	14
	5.5.11 Oppimistoimintojen arviointi	14
	5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	15
	5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki	15
	5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen	16
	5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus	16
	5.7 Esiopetuksen ja 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen järjestäminen	17
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	18
7	Hyvinvointityö ja yhteistyötahot	19
	7.1 Hyvinvointityö ja oppilashuolto	19
	7.2 Muut yhteistyötahot	20

1 Johdanto

Louhelan päiväkoti sijaitsee Myyrmäen Louhelassa. Ympärillämme on kerrostaloja, mutta päiväkodin takaa avautuu Jokiuoman puistoalue, leikkipuistoinen ja nurmikenttineen. Puiston lisäksi maamerkkejämme ovat uusi ostoskeskus, Myyrmäen kirkko ja Louhelan juna-asema. Lähiympäristömme muodostaa kokonaisuuden, jossa on sekä rakennettua että luonnonmukaista ympäristöä.

Louhelan päiväkodin päärakennus, ylätalo, on valmistunut keväällä 1979. Lisärakennus, alatalo, on rakennettu noin 10 vuotta myöhemmin. Päärakennus on peruskorjattu 1998. Piharemontti on tehty 2008.

Päärakennuksessa on tilat neljälle lapsiryhmälle ja lisärakennuksessa kahdelle. Tällä hetkellä ylätalossa toimii kaksi alle 3-vuotiaiden lasten ryhmää ja kaksi yli 3-vuotiaiden lasten ryhmää. Alatalossa toimii kaksi yli 3-vuotiaiden lasten ryhmää, joista toinen on integroitu ryhmä.

Päiväkodin piha-alue muodostuu kolmesta erillisestä, aidatusta piha-alueesta. Piha-alueiden suunnittelussa on huomioitu mahdollisuuksien mukaan lasten kehitykselliset erityistarpeet. Alle 3-vuotiaat ulkoilevat omalla piha-alueella, ylätalon ja alatalon yli 3-vuotiaat omilla piha-alueilla.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Varhaiskasvatus tukee lasta kokonaisvaltaisesti. Tavoitteenamme on edistää lapsen tasapuolista kehitystä ja parantaa hänen oppimisedellytyksiään ikäkausi ja kehitystaso huomioon ottaen. Erityisen tärkeää on, että löydämme lapsen vahvuudet. Huomioimalla lapsen vahvuuksia saamme aikaan onnistumisen kokemuksia. Onnistumisen kokemukset edistävät lapsen hyvän itsetunnon kehittymistä.

Varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys edellyttävät henkilöstön sitoutumista yhteiseen suunnitelmaan. Käsitys varhaiskasvatussuunnitelmasta, sen merkityksestä käytännön työn ohjaajana ja jatkuvan arvioinnin perustana luovat puitteet yhteisen suunnitelman laadinnalle. Varhaiskasvatussuunnitelmasamme asetetut tavoitteet ja toiminnan kuvaus saavat merkityksen vasta, kun ne todella ohjaavat varhaiskasvatushenkilöstömme työtä, toiminnan suunnittelua ja varsinaista toimintaa.

Varhaiskasvatussuunnitelma on toimintaamme ohjaava työväline. Se luo linjat, joita sitoudumme noudattamaan ja joiden avulla pystymme esittelemään ja perustelemaan toimintaamme. Se auttaa meitä oman työemme ja työyhteisömme kehittämisessä ja rohkaisee meitä muutoksissa. Se toimii myös perehdytysmateriaalina uusille työntekijöillemme. Sitoudumme siihen, mitä olemme varhaiskasvatussuunnitelmaamme kirjoittaneet.

Varhaiskasvatussuunnitelma on tehty myös vanhempia varten ja heidän luettavaksi. Tässä suunnitelmassa on kirjattu vanhempien meille esittämiä odotuksia kohtaan 4. Yhteistyö perheiden kanssa. Vanhempien kommentit on kerätty vanhempien kanssa käydyissä aloituskeskusteluissa tai vuosittain käytävissä lapsikohdaisissa keskusteluissa.

Louhelan päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010). Kuntatasolla pohjana on Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012).

2.1 Arvolähtökohdat

Työyhteisöllämme on halu sitoutua työhön ja pitää yllä hyvää työilmapiiriä. Aloitamme toiminnan suunnittelun havainnoinnista. Arvioimme ja kehitämme sekä omaa että työyhteisömme toimintaa havaintojen perusteella tarpeen mukaiseksi. Arvioimme myös varhaiskasvatussuunnitelmaa jatkuvasti. Ongelmatilanteisiin ja kehittämistoiveisiin suhtaudumme myönteisesti. Ratkaisemme asiat ammatillisesti ja rakentavasti eri näkökulmat huomioiden. Työyhteisömme henki on positiivinen, vuorovaikutteinen, arvostava ja kannustava. Kaikilla Louhelan toimintayksikön kasvattajilla ja lapsilla on lupa kokeilla, haastaa itseään, epäonnistua ja iloita onnistumisista.

Kulttuurisesti kestävä kehitys tarkoittaa meillä suvaitsevaisuutta, avoimuutta, tasa-arvoisuutta ja toisten huomioimista. Työskentelemme niin, että jokainen lapsi saa olla taustaan tai sukupuoleen katsomatta sellainen lapsi kuin on. Tuemme lasten maailmankuvan laajentumista ja opetamme lapsia hyväksymään erilaisuutta. Kasvattajan mallilla ja asenteella kulttuurien siirtymisessä sukupolvelta toiselle on valtava merkitys.

Sosiaalisesti kestävä kehitys tarkoittaa meillä aitoutta. Kohtaamme jokaisen lapsen ja välitämme hänestä sellaisena kuin hän on. Kasvattajan syli tai käsi on valmiina ottamaan vastaan jokaisen lapsen. Jokainen työntekijä saa meillä osakseen arvostusta ja tukea toisilta työntekijöiltä ja esimieheltä. Kehitysmyönteinen tiimityöskentely luo turvallisen pohjan laadukkaalle työskentelylle lapsiryhmissämme. Me kaikki olemme Louhelan työntekijöitä ja kaikki ovat meidän yhteisiä lapsia.

Ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys tarkoittaa meillä pieniä arjen tekoja. Konkreettisten kokemusten, havaintojen, elämysten ja aikuisten esimerkin avulla herätämme lapsen kiinnostuksen luontoon ja kestävään kehitykseen. Tiedostamme, että kasvattajan teot ja asenne toimivat lapselle mallina. Lapsen osallistuminen arjen pikkutöihin, kierrättämiseen ja säästävisiin tekoihin jättää lapselle muistiin jäljen. Pieni muisto kokemuksesta saa hänet mahdollisesti aikuisenakin toimimaan opitun mallin mukaan.

Yhteisöllisyys on meillä toimintaa ryhmän jäsenenä. Lapset oppivat erilaisissa ryhmissä tarvittavia sosiaalisia taitoja. Kasvattajamme toimivat työyhteisössä ja tiimeissä hyvää ja positiivista työilmapiiriä ylläpitäen. Toisten huomioonottaminen ja hyvät tavat ovat päivittäisissä kohtaamisissa tärkeitä asioita niin lapsille kuin aikuisille. Päiväkodissamme on kasvattajien ja lasten yhteisesti sopimat säännöt ja rajat, joiden toteutumisesta kaikki huolehtivat. Toimimme avoimesti ja vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa, koska vanhemmat ovat asiantuntijoita omaa lastaan koskevissa asioissa.

2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus

"Lasta ei kasvateta siksi, että hän olisi mahdollisimman mukava ja vaivaton meille, vaan siksi, että hän terveenä ja väkeväenä voisi täyttää paikkansa ja löytää itsensä."

Maria Jotuni

2.2.1 Lapsikäsitys

Louhelan kasvattajien ajatuksia lapsesta:

"Lapsi on persoona, jota tulee arvostaa omana itsenään.

Lapsi on iloinen pienistä asioista.

Lapsi on luonnostaan utelias, kiinnostunut kaikesta, aktiivinen, innokas.

Lapsi on yleensä vastaanottavainen.

Lapset haluavat tulla kuulluksi ja nähdyksi.

Lapset ovat mielenkiintoisia ja välillä haastavia.

Jokainen lapsi on ainutkertainen, kaikkine puolineen.

Jokainen lapsi on yksilö ja hänen ominaisuutensa tulisi huomioida yksilöllisesti.

Lapsi on elämänläheinen, toiminnallinen, oppiva ja leikkivä.

Lapsi on herkkä ja haavoittuva, joten lapsi ja lapsuus vaativat aikuisilta erityistä suojelua.

Lapsi on turvaton ilman aikuista ja aikuisen tukea.

Jokaisella lapsella on oikeus tasavertaiseen kohteluun.

Lapsi on pienestä pitäen yksilö; kyltymättömän utelias, tunteitaan jakava ja jatkuvasti oppiva pieni persoona.

Pieni lapsi oppii ja hänen ajattelunsa kehittyy vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten, kokemusten ja materiaalien kanssa.

Lapsi on aktiivinen toimija, joka tekee ja kokeilee luonnostaan asioita kehittyäkseen."

2.2.2 Kasvattajuus

Louhelan päiväkodissa kasvattaja on lapselle tukija, innostaja ja työskentelyn mahdollistaja. Kasvattajamme luottavat lapsen kykyihin oppijana sekä auttavat ja ohjaavat lasta uusissa ja ehkä haastavissakin oppimistilanteissa. Toimimme yhdessä siten, että lapsi saa kokemuksia, jotka vahvistavat hänen itsetuntoaan ja itseluottamustaan. Kasvattajamme uskovat huumorin ja leikkisyyden voimaan.

Kasvattajan on tärkeää tuntea lapsiryhmänsä. Lasten väliset suhteet, roolit, ajatukset ja leikki ovat vaikeita havaita ja tiedostaa ilman läsnäoloa, sensitiivisyyttä ja lapsen kuulemistä. Kasvattajamme asettuvat lapsen tasolle ja ottavat huomioon lasten tarpeet, ajatukset ja aloitteet. Tämän tiedon perusteella he pystyvät en-

nakoimaan ja suunnittelemaan toiminnan lapsiryhmän tarpeiden mukaiseksi. Läsnaoloon sitoutunut kasvattaja kuulee lasta ja lapsi pääsee vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Lasten tarpeet tuntevat kasvattajamme pystyvät tarjoamaan läheisyyttä ja syliä sitä kaipaavalle. He vaalivat leikkiä ja ryhmän yhteishenkeä niin, että lapsi kokee olevansa ryhmän jäsen ja osallinen.

Kasvattajan työväline on hän itse. Siksi omien ajatusten, asenteiden, tunteiden ja ammatillisten kykyjen tiedostaminen on meillä tärkeää. Kasvattajat, jotka tuntevat itsensä, omat ajattelumallinsa, taitonsa ja voimavaransa, pystyvät toimimaan työyhteisössä ja tiimissä ammatillisesti ja toisia arvostaen. Kasvattajina toimimme lapsille mallina tilanteissa, joissa kohtaamme niin lapsia kuin toisia kasvattajia.

Kasvattajan tärkein työmenetelmä on vuorovaikutuksessa oleminen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita on päiväkotipäivän aikana jatkuvasti. Vuorovaikutuksen toisena osapuolena ovat lapset, työtoverit, vanhemmat, esimies, tilapalveluiden työntekijät, erilaiset kuntouttavat tai hoitavat yhteistyötahot, ym. Jotta kasvattajamme onnistuisivat työssään, heidän on toimittava avoimesti mitä erilaisimmissa vuorovaikutustilanteissa ja mitä moninaisimpia vuorovaikutusta vahvistavia menetelmiä käyttäen.

Kasvattajamme pitävät ammattitaitoaan ajan tasalla. He ovat tietoisia varhaiskasvatusta määrittelevistä laista, asetuksista ja säädöksistä. He päivittävät tietojaan ja kouluttautuvat. He arvioivat varhaiskasvatustoimintaa ja omaa työtään jatkuvasti ja muuttavat niitä tarpeita vastaaviksi. He uskaltavat pohtia ja keskustella pedagogisista asioista toisten kasvattajien kanssa.

Kasvattajamme pyrkivät luomaan sellaisen oppimisympäristön, jossa vallitsee positiivinen, iloinen, avoin, hyväntahtoinen, turvallinen, erilaisuutta kunnioittava ja ymmärtäväinen ilmapiiri. He tiedostavat, että heillä on keskeinen vastuu tämän ilmapiirin ylläpitäjänä. Avoin vuorovaikutus ja positiivinen näkemys lapsesta auttavat kasvattajamme luomaan luontevat ja luottamukselliset suhteet lapsiin ja vanhempiin. Silloin hankalastakin asioista puhuminen sujuu helpommin.

3 Lasten puheenvuoro ja osallisuus

Lapsen unelma leikistä:

”Leikki olisi rauhallinen. Siinä olisi mukana autoja ja rakennusvälineitä. Näyttäisi ihanalta. Katossa olisi velhontähtiä sinisellä taustalla ja lattialla samettimatto. Valo tulisi tähdistä. Siellä olisi myös musiikkia ja voisi tanssia, jos haluaisi. Mutta rauhallisesti. Välillä voisi rakentaa ja välillä ajaa autoilla siinä, mitä on rakentanut. Aikuiset voisivat katsella ovelta.”

Louhelan päiväkodissa osallisuus on kuulumista ryhmään ja vastuullista ryhmässä toimimista. Osallisuus on myös lasten kuulemistakin, jutustelua, pohdiskelua yhdessä lasten kanssa, heidän ikätasoaan vastaavalla tavalla. Kasvattajamme ovat läsnä ja kuulolla, jotta he huomaavat lasten pienetkin aloitteet vuorovaikutukselle tai toiminnalle. Toiminnan suunnittelu on tärkeää, mutta sitä ennen kasvattajamme tutustuvat ryhmän lapsiin, heidän ideoihinsa ja tarpeisiin. Tarvittaessa he ovat valmiita joustamaan suunnitelmista niin, että keskustelulle, kuuntelulle ja lasten ajatuksille on aikaa ja tilaa.

Päiväkodissämme lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun taitojensa mukaan. Leikkitaulut sekä kuvat leikeistä ja toimintavaihtoehdoista mahdollistavat pientenkin lasten oman toiminnan suunnittelun. Lasten ajatuksia ja toiveita voi kuunnella myös askartelujen ym. suhteen ja yhdessä etsiä materiaalit ja välineet. Pienet työtehtävät, apulaisena tai aamu-/päiväpiirin vetäjänä, tuntuvat lapsista tärkeiltä ja vaikuttavilta. Tavoitteenamme on myös, että lapset voisivat osallistua ympäristönsä suunnitteluun.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Päiväkotimme kasvattajilla on ensisijainen vastuu luoda edellytykset toimivalle ja tasavertaiselle kasvatuskumppanuudelle. Kasvatuskumppanuudella tarkoitamme kasvattajien ja vanhempien yhteistä työtä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Lähtökohtanamme ovat lapsen tarpeet ja vanhempien asiantuntijuus. Tavoitteenamme on vanhemmuuden tukeminen ja yhteinen näkemys sekä kasvatuksen käytännöistä että tarvittaessa lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeista. Erityisesti monikulttuuristen vanhempien osallisuus, kuuleminen ja molemminpuolinen ymmärrys täytyy varmistaa. Siksi kaikkiin säännöllisesti yhdessä käytäviin keskusteluihin tilataan aina tulkki.

Vanhemmat tulevat tutustumaan lapsen kanssa päiväkotiin, kun ovat saaneet tiedon päivähoitopaikasta. Tutustumiskäynnillä näytämme päiväkodin tilat, annamme tervetuloa Louhelan päiväkotiin -tiedotteen ja tutustumme lapseen ja perheeseen. Keskustelemme samalla alustavasti lapsen hoitoon liittyvistä asioista esim. syömisestä, nukkumisesta ja muista päivittäisistä tarpeista. Luottamuksellisen ja tasavertaisen kasvatuskumppanuuden rakentaminen alkaa jo ensimmäisestä tapaamisesta. Erityisen tärkeää kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö on alle 3-vuotiaiden lasten kohdalla, kun lapsella ei ole vielä taitoa itse kertoa asioistaan. Luottamus, kasvatuskumppanuus ja vanhempien lupa ovat edellytyksiä yhteistyölle, jota teemme muiden

lapsen kasvua ja kehitystä tukevien tahojen kanssa. Nämä yhteistyötahot luetellaan kohdassa 7. Hyvinvointi-työ ja yhteistyötahot.

Ennen kuin lapsi varsinaisesti aloittaa päivähoitopaikassa, käymme vanhempien kanssa aloituskeskustelun. Keskustelussa tutustumme tarkemmin lapsen tarpeisiin ja tottumuksiin kotihoidossa. Noin kahden kuukauden kuluttua päivähoidon aloituksesta kirjaamme yhdessä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetussuunnitelman. Lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat arvioidaan vuosittain.

Esiopetussuunnitelma koskee nimenomaan esiopetusvuotta. Esiopetusikäiset lapset ovat mukana suunnitelman laatimisessa omien taitojensa mukaan. Vanhemmat ja kasvattajat selvittävät lapsen odotukset vuodelle ja ne kirjataan suunnitelmaan. Esiopetussuunnitelma arvioidaan keväällä ennen koulujen kanssa käytäviä Esko -tiedonsiirtopalavereja.

Aloituskeskusteluissa kartoitamme myös vanhempien ajatuksia siitä, mitä lapsen hyvään päivään kuuluu heidän mielestään ja mitä he pitävät tärkeimpänä yhteistyössämme. Heidän vastauksensa kootaan ja kirjataan muistiin, jotta voimme säännöllisesti arvioida, vastaako toimintamme heidän odotuksiaan. Seuraavissa kappaleissa on vanhempien vastauksista kerätty kooste.

Mitä vanhempien mielestä kuuluu lapsen hyvää päivään päiväkodissa?

Louhelan lasten vanhemmat odottavat, että lapsen on mukava tulla päiväkotiin ja että hänellä on päiväkodissa kavereita sekä tutut ja turvalliset aikuiset. He toivovat lapselle säännöllistä päivärytmiä, tuttuja rutiineja ja selkeitä rajoja. Lisäksi hyvään päivään kuuluu heidän mielestään leikit, pelit, lelut, askartelut, musiikki, liikunta, keskittymisen harjoittelu, riittävä lepo ja ulkoilu.

Mikä vanhemmista on tärkeintä yhteistyössä päiväkodin kanssa?

Louhelan lasten vanhempien mielestä kasvattajien ja vanhempien välisessä yhteistyössä on tärkeintä vastavuoroinen, avoin ja rehellinen keskusteluyhteys sekä ”hyvä fiilis”. Vanhemmat haluavat kuulla päivän kulusta ja mahdollisista puutteista, esim. vaatetuksen suhteen, heti. Lisäksi he kokevat säännölliset keskustelut lasta koskevista asioista ja yhteisen toiminnan tavoitteista tärkeiksi. He toivovat myös tiedotteita toiminnastamme.

Päiväkodin puolelta haluamme tarjota myös konkreettisia osallistumisen mahdollisuuksia. Toimintamme on avointa ja päiväkodin arkeen saa tulla tutustumaan muulloinkin, kuin lapsen aloittaessa päivähoidossa. Järjestämme säännöllisesti yhteisiä tapahtumia (informatiivisia tai toiminnallisia vanhempainiltoja, pihaliikuntaa, toiminnallisia tai perinteisiä juhlia, merkkipäivätapahtumia). Kannustamme vanhempia tulemaan mukaan myös retkille, mikäli se on heille mahdollista.

Tiedotamme vanhemmille ryhmien toiminnasta vähintään kaksi kertaa vuodessa syys- ja kevättiedotteella. Johtaja lähettää myös koko yksikköä koskevia tiedotteita vanhemmille vähintään kaksi kertaa vuodessa ja tarvittaessa useammin. Tiedotteet pyritään lähettämään sähköpostitse. Halutessaan vanhemmat saavat tiedotteista paperiversion.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli ja vuorovaikutus

Vuorovaikutuksen rakentaminen kaikkia keinoja käyttäen ja toimiminen hyvän vuorovaikutuksen mallina on kasvattajan vastuulla. Louhelan päiväkodissa hyvää vuorovaikutusta rakentavat aidosti läsnä oleva kasvattajat. He kuuntelevat, kyselevät, juttelevat, katsovat silmiin, koskettavat, kannustavat, kehuvat ja asettuvat lapsen tasolle. He kiinnittävät huomiota oman puheensa selkeyteen ja sanattomaan viestintään siten, että sanat, ilmeet ja eleet vastaavat toisiaan. He järjestävät olosuhteet siten, että hyvää vuorovaikutusta on mahdollista toteuttaa.

Kielellinen kehitys alkaa vuorovaikutuksesta. Mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa ja kokemus kuulluksi tulemisesta ja keskustelusta kehittävät lapsen kielellisiä taitoja. Panostamme tähän erityisesti alle 3-vuotiaiden ryhmissä. Kartutamme lasten sanavarastoa perushoito- ja muissa vuorovaikutustilanteissa kuvien, esineiden ja satujen avulla. Keskustelemme lasten kanssa, kyselemme ja pyydämme heitä kuvailemaan asioita. Annamme lapsille aikaa ja mahdollisuuden kommunikoida heidän kehitykselleen ominaisella tavalla ja ohjaamme heitä vähitellen oikeiden sanojen käyttöön.

Lukuhetket kaiken ikäisten lasten kanssa ja pitkin päivää sopivissa tilanteissa ovat kielellisen kehityksen peruspilarit päiväkodissamme. Monesti lukuhetki on myös rauhallinen sylituokio. Luomme läheisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lasten ja aikuisten välille kiireettömillä, lukemiselle varatuilla tuokioilla. Lukuhetki voi olla myös satujen kuuntelua ryhmänä. Alle 3-vuotiaat harjoittelevat satujen kuuntelua ryhmänä silloin tällöin ja yli 3-vuotiailla se on päivittäin tapahtuvaa toimintaa. Lukuhetket ovat vastavuoroisia ja lapset saavat niissä sadun kautta uusia mielikuvia, tietoa ja kokemuksia. Lapset saavat myös itse puhua havaitsemistaan asioista, tunteista ja yksityiskohdista.

Jokaisella ryhmällämme on yhtenä osana päiväohjelmaa ns. päiväpiiri. Tärkeä osa päiväpiiriä ovat erilaiset kielelliset harjoitukset ja menetelmät. Päiväpiirin sisältönä voivat olla laulu- ja liikuntaleikit, lorut, sadut, sanaleikit, suujumppa, riimi- ja sana-arvoitukset, keskustelut ja pöytä- tai nukketeatteriesitykset. Tuemme lasten kielellistä kehitystä myös erilaisia valmiita menetelmäpaketteja hyödyntäen.

Esiopetuksessa kielen merkitys kasvaa ja toimintaan sisällytetään kouluun menon näkökulmasta tärkeitä asioita. Oman nimen tunnistaminen ja kirjoittaminen tulevat tutuiksi viimeistään esiopetusvuoden aikana. Yhdessä lorutellaan, riimitellään, opetellaan nimeämään isot aakkoset, tavutamme sanoja ja rytmitelemme sanarytmejä. Vähitellen kirjain- äänne- vastaavuus tulee tutuksi. Lapset keksivät omia tarinoita ja satuja, riimejä ja loruja. Lasten sana- ja käsitevarastot laajenevat yleensä huomattavasti esiopetusvuoden aikana. Lapset harjoittelevat kuvista päättelemistä, kuvalukemista, kertomista, kuuntelemista ja itseilmaisua. Viimeistään esiopetusvuoden aikana lapset oppivat huomaamaan, että puhutun kielen voi muuttaa kirjalliseksi ja kirjallisen puhutuksi.

Monikulttuurisille lapsille järjestämme S2- opetusta (suomi toisena kielenä). Alle 3-vuotiailla kielen opetus tapahtuu päivittäisen toiminnan lomassa ja osana perushoitotilanteita. Yli 3-vuotiailla toteutamme S2- tuokion kerran viikossa. Keskitymme harjoittelemaan S2-tuokion aikana vielä intensiivisemmin suomen kieltä, sanoja, käsitteitä ja keskustelua. Seuraamme ja havainnoimme lasten suomen kielen kehitystä ja kirjaamme havainnot seurantalomakkeeseen.

5.2 Lapset ryhmän jäsenenä

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen päiväkotipäivään yhdessä ryhmän toisten lasten kanssa. Kasvattajamme järjestävät oppimisympäristöt ja toiminnan sellaiseksi, että lapsen on turvallista toimia ja leikkiä sopivan pienessä ryhmässä ja sopivassa tilassa. Louhelan päiväkodin ryhmät on jaettu ikäperusteisesti, eli ryhmiä on alle 3-vuotiaille ja yli 3-vuotiaille. Lapset saavat siten mahdollisimman paljon kokemusta vertaisryhmässä toimimisesta. Jokaisessa ryhmässämme kasvattajat sopivat yhdessä lasten kanssa ryhmän säännöt. Säännöt ovat tarpeeksi yksinkertaisiksi, jotta kaikki pystyvät toimimaan niiden mukaisesti. Säännöillä varmistamme lasten turvallisuuden ja vahvistamme lasten yhteisöllisyyden tunnetta. Lasten kasvaessa myös ymmärrys yhteisestä vastuusta ja syy-seuraus-suhteista lisääntyy.

Lasten sosiaalista kehitystä edistävät ryhmät, joissa heillä on mahdollisuus ilmaista itseään. Siksi jokainen lapsiryhmä on meillä jaettu pienryhmiin. Suunnittelemme pienryhmäjaon joka syksy ryhmän tarpeita vastaavalla tavalla. Muutamme jakoa tarvittaessa myös toimintavuoden aikana. Pienryhmälle varataan riittävästi aikaa päivittäin. Pienryhmässä jokainen lapsi tulee kuulluksi ja saa kokemuksia osallisuudesta ja kuulumisesta johonkin ryhmään. Pienryhmissämme lapsilla on aikaa ja rauhaa opetella uusia asioita omassa tahdissaan.

Lapset tarvitsevat selkeän päivärutmin, lepoa, ruokaa, leikkiä, hyvän ja positiivisen tunneilmapiirin, kaverisuhteita sekä leikkimään ja liikkumaan innostavan ympäristön. Pienryhmätoiminnan avulla pystymme ennaltaehkäisemään ja vähentämään melua ja ylimääräistä odottelua. Ennakoimalla ja suunnittelemalla siirtymätilanteita ja toimintatuokioita kasvattajamme pystyvät huomioimaan, kuka tarvitsee enemmän kannustusta ja huomiota. Kannustusta ja tsemppiä voimme tehdä näkyväksi esim. keräämällä onnistumisista merkkejä vihkoon tai muuten sovitulla tavalla.

Lapsille on tärkeää tietää oma paikkansa; konkreettisesti. Suurimmalle osalle lapsista oma nimikoitu istumapaikka ruokailussa tai tuokioilla on tärkeä kokemus päiväkodissa. Lapsen toiminta voi jopa vaikeutua huomattavasti, jos hän ei saa olla omalla paikallaan. Kasvattajan on tärkeää huomioida tämä.

Leikki on lapsen mielestä parasta toimintaa päiväkodissa. Siksi meistä on tärkeää, että leikki-tilanteita arvostetaan, niille annetaan aikaa ja jokainen lapsi pääsee leikkiin osalliseksi. Kasvattajamme ovat läsnä ja kuulolla tekemässä havaintoja lasten toiminnan sujumisesta. Sallimme huumorin ja hassuttelun leikeissä, mutta ilkeilyyn ja kiusaamiseen puutummme heti. Kasvattajamme tuntevat ryhmänsä lasten yksilölliset tarpeet ja mahdolliset haasteet.

Päiväkodissämme on kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma. Kiusaamisella tarkoitamme systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa, sanallista tai fyysistä kielteistä/ ikävää/ ilkeää toimintaa. Kiusaamista määriteltäessä on muistettava, että lasten sietokyky ja tapa kokea toisten lasten itseensä kohdistamaa toimintaa ovat hyvin erilaisia. Emme voi jättää huomioimatta tai vähätellä kenenkään kokemusta ja tunnetta. Siksi kasvattajamme havainnoivat ryhmän toimintaa kaikissa tilanteissa ja puuttuvat kyseenalaiselta vaikuttaviin tilanteisiin välittömästi. Tällaiset tilanteet käymme läpi ja keskustelemme aina vanhempien kanssa.

Hyvä me-henki ja tunneilmapiiri saavat aikaan uskallusta ja luottamusta. Samalla ne ennaltaehkäisevät kiusaamista. Lapset voivat luottaa siihen, että kasvattajamme selvittävät ristiriita- tai kiusaamistilanteessa kaikkien osapuolien näkemykset tasapuolisesti ja kunnioittaen. Kasvattajamme toimivat yhteneväisesti, johdonmukaisesti ja päiväkodin toimintasuunnitelman ja ryhmän sääntöjen mukaisesti. Kasvattajien myönteinen, kannustava ja pohdiskeleva asenne tarttuu myös lapsiin.

Hyvän keskusteluilmapiirin luominen lapsiyhteisöön on tärkeää. Tutussa ja turvallisessa joukossa lapset uskaltavat yhdessä miettiä syy-seuraus-suhteita, erimielisyyksiä, kokemuksia ja niihin liittyviä tunteita. Vältämme ns. jäähyjen tai jäähyajan käyttöä. Vain äärimmäisen riitaisissa tilanteissa tai kielteisen käyttäyty-

misen jatkuessa riidan osapuolet voivat joutua rauhoittumaan ennen kuin tilannetta voidaan alkaa selvittää. Päiväkodissamme rauhoittaminen tapahtuu käytännössä aikuisen läheisyydessä, jopa käsi kädessä. Rauhoittumisen jälkeen käymme tilanteen läpi keskustellen ja ratkaisua ja sovintoa etsien.

Oman ja ryhmän toiminnan arviointi ja sen merkitys kasvaa lapsen kasvaessa. Siksi harjoittelemme sitäkin varhaiskasvatuksessa. Esiopetusikäisten lasten itse arviointi kuuluu opetussuunnitelmaan. Pienempien lasten kanssa teemme arviointia heidän osaamisensa mukaisesti. Lapset voivat pyrkiä ryhmänä oppimaan ja arvioida onnistumista yhdessä. Voimme havainnollistaa onnistumista keräämällä merkkejä tai tarroja. Kun tietty määrä merkkejä saavutetaan, teemme jotain erityisen mukavaa yhdessä.

Ryhmässä toimiminen opettaa lapselle sosiaalisia taitoja. Ryhmän muita jäseniä täytyy huomioida. Opettelemme lasten kanssa pienestä pitäen hyviä tapoja ja toisten huomioimista. Kiittäminen, kaverin auttaminen, ystävällinen puhuttelu ja kysyttäessä vastaaminen, anteeksi pyytäminen, tervehtiminen ja lähtiessä hyvästely ovat jokapäiväisiä toimintatapojamme. Kasvattajamme ovat tietoisia oman käyttäytymisen ja toiminnan vaikutuksesta ryhmässä. Lapset oppivat sosiaalisen vuorovaikutuksen mallin, kuten muutkin käyttäytymisen mallit, meiltä aikuisilta.

5.3 Päivän kulku

Päiväkodin aukioloaika vaihtelee klo 6.00- 18.00 välillä lasten hoidontarpeen mukaisesti. Päivän kulkua rytmittävät vapaa ja ohjattu toiminta, ruokailut, siirtymätilanteet, ulkoilut ja päivälepo. Noudatamme päivärytmiä joustavasti, mutta pienryhmien toiminnan mahdollistaen. Huomioimme henkilökunta- sekä lapsimäärien vaikutuksen päivän kulkuun. Huomioimme myös lasten vireystilat ja annamme tilaa lasten toiveille.

Suunnittelemme toiminnan lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti ja huomioimme lasten erityistarpeet. Toimimme aamupäivisin 2-3 pienryhmässä. Iltapäivisin pienryhmät toteutuvat lasten kiinnostuksen kohteiden ja muiden mahdollisuuksien mukaisesti. Tavoittemme on kuitenkin mahdollistaa mukavat ja onnistuneet leikit ja touhut myös iltapäiville.

Struktuuriamme kannattelee viikko-ohjelma, joka vaihtelee ryhmittäin. Päiväohjelma on aikataulullisesti samanlainen kaikissa ryhmissä.

Kannustamme lapsia omatoimisuuteen, luovuuteen, ajatteluun ja ongelmien ratkomiseen. Varaamme riittävästi aikaa siirtymä- ja pukemistilanteisiin, jotta ne onnistuvat porrastaen ja pienillä ryhmillä. Laitamme lelut ja muut tarvikkeet lapsille helposti saataville. Pyrimme välttämään turhia sääntöjä ja rajoituksia.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsille luontainen tapa toimia ja oppia. Leikkiessä lapset kehittyvät kokonaisvaltaisesti, oppivat sosiaalisia taitoja, luovuutta, uusia asioita ja soveltavat niitä käytäntöön. Leikki on varhaiskasvatuksen tärkein toimintamuoto ja varaamme leikille joka päivä riittävästi aikaa. Tuemme pitkäkestoisia ja lasten itsensä keksimiä leikkejä. Huolehdimme leikkiympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä. Jaamme lapsia leikkimään eri tiloihin, leikkipisteisiin ja rajattuihin alueisiin leikkirauhan turvaamiseksi. Lelut, pelit, roolivaatteet ja muut välineet ovat lasten saatavilla ikätasoisesti. Varastossa ja naapuriryhmistä lainattavissa olevista leluista ovat kuvat esillä. Annamme lapsille on mahdollisuuden sekä rauhalliseen leikkiin että hallittuun riehakkuuteen.

Kasvattajina havainnoimme lasten leikkejä ja hankimme siten tietoa lasten kiinnostuksen kohteista, toiveista, tiedoista, tunteista ja leikkitaidoista. Huomioimme lapsiryhmästä nousevat ideat ja rikastutamme leikkiä antamalla mahdollisuuksia erilaisiin kokemuksiin. Sukupuoleen katsomatta annamme jokaiselle lapselle mahdollisuuden leikkiä häntä kiinnostavia leikkejä tai häntä kiinnostavilla välineillä.

Alle 3-vuotiaat tarvitsevat enemmän ohjausta, mallia ja toistoa leikeissä. Leikeissä mukana olevat kasvattajat kuuntelevat lapsia, tuovat leikkiin kielellistä sisältöä ja ohjaavat vuorovaikutukseen. Isompien lasten leikeissä kasvattajan rooli voi olla pienempi, mutta edelleen tärkeä. Leikki voi jäädä kehittymättä tai lyhytkestoiseksi ilman aikuisen läsnäoloa. Silloin kasvattajat voivat tuoda leikkiin uusia näkökulmia ja siten rikastuttaa leikkiä. Kasvattajamme arvioivat myös, milloin puuttuminen leikkiin voi vaikuttaa haitallisesti, eli leikin katkaisevasti.

Pääsääntöisesti lapset saavat valita leikkikaverinsa itse. Kasvattajat havainnoivat ja järjestelevät toimivia leikkiryhmiä sekä antavat lapsille keinoja, miten päästä mukaan leikkiin. Annamme kaikille lapsille mahdollisuuden leikkiä yksin tai ryhmässä. Kasvattajien tehtävänä on varmistaa, ettei kukaan jää tahtomattaan yksin ja leikin ulkopuolelle. Pienryhmätoimintamme mahdollistaa leikin havainnoinnin, lasten tarpeiden huomioimisen ja niihin vastaamisen.

5.5 Oppimisen osa-alueet

Varhaiskasvatus toteutuu eheyttynä kokonaisuutena oppimisympäristössä, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa. Lapsen kehityksen ymmärtäminen ja kunkin lapsen tunteminen luovat pohjan kasvun ja oppimisen yksilöllisten tavoitteiden asettamiselle ja saavuttamiselle. Vuorovaikutus, välittävä huomio ja kiireettömyys luovat turvallisuuden tunnetta. Lasten tasavertainen kohtelu, positiivinen ja rohkaiseva ilmapiiri sekä lasten ja kasvattajien välinen luottamuksellinen suhde vahvistavat itsetuntoa yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

5.5.1 Fyysinen oppimisympäristö

Päiväkotimme sisätilat ovat eri ryhmissä samankaltaisia. Ryhmähuoneita on kaksi. Toinen huone on kalustettu ruokailu- ja pöytätyöskentelyn mukaisesti ja toinen leikki- ja lepoaikat mahdolistaviksi. Joissakin ryhmätiloissa on pieniä huoneita, esim. koti- ja vesileikkihuoneet. Kahdessa ryhmässä on leikkiparvet. Kaikki ryhmät käyttävät myös eteistiloja leikki- ja liikuntatiloina. Käyttämällä kaikkia tiloja voimme jakaa lapset mahdollisimman pieniin pienryhmiin. Tämä rauhoittaa huomattavasti lasten leikkejä ja laskee melutasoa.

Päiväkodin kuudella ryhmällä on yhteisessä käytössä liikuntasali. Sali sijaitsee keskellä ylätaloa. Jokainen ryhmä käyttää salia omalla vuorollaan viikoittain.

Päiväkotimme piha-alue on jaettu aidoilla kolmeksi pihaksi. Alle 3-vuotiaat, yli 3-vuotiaat ja alatalon ryhmät käyttävät ulkoiluun omia alueitaan. Kaikki ryhmät hyödyntävät ulkoilualueena Jokiuoman puistoaluetta ja lähimetsiä. Lisäksi yli 3-vuotiaat käyvät läheisillä urheilukentillä, leikkipuistoissa ja jäähallilla.

5.5.2 Perushoito

Perushoitotilanteet ovat tärkeä osa oppimista sekä lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämistä. Perushoitoon kuuluu ajallisesti suuri osa lapsen päivästä, joten perushoitotilanteiden laadulliset tekijät ovat merkittäviä. Siksi pyrimme pitämään perushoitotilanteet kiireettöminä ja sisällyttämme niihin leikinomaisia elementtejä.

Perushoidon tilanteita ovat pukeutumis-, ruokailu-, hygieni- ja lepo-ohjelmat. Näissä tilanteissa lapset oppivat monia hyödyllisiä taitoja: kieltä, vuorovaikutustaitoja, kärsivällisyyttä, käytöstapoja, motorisia taitoja, terveys- ja hygieniataitoja sekä omatoimisuutta. Kaikki perushoitotilanteet ovat mahdollisuuksia yksilöllisen vuorovaikutuksen hetkeen aikuisen kanssa.

5.5.3 Liikunta

Liikkuminen on lapsille leikin lisäksi ominainen tapa toimia. Liikkuminen tuottaa riemua ja onnistumisen elämyksiä. Toiminnassamme liikunta ei ole pelkästään ohjattuja tuokioita jumppasalissa. Sitä on myös kaikki vapaa temmeltäminen turvallisesti, kasvattajien valvomissa tilanteissa sisällä, ulkona ja retkillä. Jokiuoman puisto suo meille upeat mahdollisuudet ulkoliikuntaan niin kesällä kuin talvella. Kesällä retkeilemme ja leikimme niityllä, talvella pääsemme hiihtämään niitylle tehdyillä laduilla.

Lapsilla pitää olla mahdollisuus liikkua paljon sekä sisällä että ulkona. Liikkuminen alkaa pienistä perusasioista. Ryömiminen, konttaaminen, kävely, juoksu, hyppely, kieriminen, pyöriminen, kiipeily, tasapainoilu, heittäminen, kiinniottaminen ovat perusliikuntataitoja, joita harjoitteleminen ja vahvistaminen eri-ikäisten kanssa. Jumppahetkiä voi olla missä kohdassa päivää tahansa: aamulla, päivällä, piirissä, jonossa odotellessa, siirtymätilanteissa. Käytämme tilana jumppasalin lisäksi lepo-ohjelmia, ruokailutiloja, käytäviä, eteistöjä, pihajonoja, leikkipuistoja, kenttiä ja lähimetsiä. Perusliikuntamuotojen lisäksi pelaamme lasten kanssa eri pallo- ja mailapelejä, leikimme hippaleikkejä, laskemme mäkeä, hypimme narua ja ruutua, pyörimme, luistelemme ja hiihdämme. Lumisina talvina lumessa liikkuminen tuo lisää haasteita ja mahdollisuuksia liikkumisen harjoitteluun. Tärkeintä on, että liikunta on meillä hauskaa, hengästyttävää ja siinä voi tulla jopa hiki!

5.5.4 Taidekasvatus

Näkyvintä ja tuotteliainta toimintaa päiväkodissa ovat eri taidemuotoihin liittyvät toiminnot. Kuulemme musiikkia, ääniä ja rytmejä joka päivä. Laulamme, loruilemme ja teemme rytmityksiä lauluhetkillä, piireissä, perushoitotilanteissa tai spontaanisti eri tilanteissa. Musiikkikasvatukseen kuuluu tutustuminen erilaisiin soittimiin, rytmeihin, melodioihin, musiikin termeihin ja musiikin herättämiin tunteisiin. Musiikkikasvatukseen kuuluu myös musiikkiliikunta, tanssiminen, esittäminen, toisten esitysten seuraaminen ja keskittyminen. Tärkeintä on kuitenkin musiikin tuoma ja musiikista löytyvä yhteinen ilo.

Askartelut, maalaukset ja piirustukset tekevät kuvataiteen näkyväksi päiväkodissa. Lapset tutustuvat erilaisiin materiaaleihin, työskentelytapoihin ja välineisiin. Päiväkodissamme piirretään, maalataan, revitään ja leikataan, liimataan, muovailaan ja leivotaan vahalla, savella tai taikinalla, ommellaan, pujotellaan helmiä. Kaikki työskentelymuodot kehittävät hieno- ja karkeamotoriikkaa. Annamme tilaa lasten luovuudelle ja ihaillemme yhdessä kaikkia töitä. Itse tekeminen ja oman näköinen työ ovat tärkeämpää kuin lopputulos. Isompien lasten kanssa käymme tutustumassa ja kokemassa myös taidenäyttelyitä.

Käytämme myös erilaisia draaman työvälineitä työssä lasten kanssa. Elävöitämme satuja ja päiväpiirihetkiä pöytä- tai nukketeatterin avulla. Lapset saavat tehdä pöytä- ja nukketeatteriesityksiä ja näytellä itse. Järjestämme yhteisiä tapahtumia muutaman kerran kaudessa, joissa on joko lasten tai kasvattajien tai molempien yhteisiä ohjelmanumeroita. Käymme lasten kanssa katsomassa tarjolla olevia teatteriesityksiä.

5.5.5 Työkasvatus

Opetamme lapsia toimimaan vastuullisesti, omatoimisesti ja toisen tekemistä kunnioittaen iän tuomien taitojen mukaisesti. Pienten työtehtävien kautta lapsi huomaa oman toimintansa vaikutuksen ja tärkeyden. Pienestä pitäen lapsia ohjataan keräämään leluja, laittamaan omia vaatteita tai päiväkodin tavaroita oikeille paikoille, ruoka-astioiden kantamiseen kärryyn, jne. Työtehtävien määrä kasvaa lapsen kasvaessa. Lapset saavat toimia apulaisina pöytien kattamisessa tai pyyhkimisessä, kastella kukkia tai jopa imuroida. Aikuisen kanssa toimiessa lapsi saa kokea tekevänsä tarpeellista työtä ja oppii suhtautumaan työntekoon myönteisesti. Helpoista työtehtävistä lapset saavat onnistumisen kokemuksia ja se taas pitää yllä motivaatiota tarttua tehtäviin. Työtehtävät liittävät lapsen aikuisen maailmaan ja tämä taas rikastuttaa lasten leikkiä.

5.5.6 Matemaattinen ajattelu

Kaikki arjen tilanteet sisältävät matematiikkaa: geometrisiä muotoja, sarjoja, vertailevia määritteitä, aikakäsitteitä, lukumääriä, lukujonoja, numeroita, laskutoimituksia. Kun kiinnitämme huomiota arjessa esiintyviin ilmiöihin, lapset saavat harjoitella helposti ja leikinomaisesti matemaattista ajattelua. Lapset vertailevat, pääättelevät ja laskevat pitkin päivää erilaisissa tilanteissa ja erilaisia asioita. Materiaalit ovat tuttuja, ympäristöstä helposti löydettäviä ja lapsia kiinnostavia.

Laskemme lasten kanssa esim. kuinka monta lasta on paikalla tai montako yötä tai päiväkotipäivää johonkin tapahtumaan on. Leikimme numeroilla ja lukumäärillä tuokioissa, askarteluissa, liikkuesssa, satujen yhteydessä ja leikkiessä. Pöytäpelejä pelatessa laskemme nopan lukuja ja yhdistämme toiminnassa lukumäärät, numerot lukuina, numerosarjan luetteluun ja rytmiin. Tarkastelemme pitkin päivää ajan kulkua ja kellotaulun numeroita. Kiinnittämällä huomiota kaikkialla esiintyviin ominaisuuksiin, numeroihin ja lukumääriin herättelemme lapsessa kiinnostuksen ja innostuksen matemaattiseen ajatteluun.

Esiopetuksessa matemaattinen toiminta on edelleen leikinomaista ja tutkivaa, mutta käsitteistö laajenee arkipäivän matematiikasta lähemmäs koulussa käytettävää matematiikan kieltä. Lapset harjoittelevat aikaa, paikkaa, suuntaa, geometrisiin muotoihin ja mittaamiseen liittyviä määreitä. Mittaamme aikaa ja kiinnitämme huomiota kellon aikoihin. Lisäämme lukumäärän ja lukusanan yhdistämiseen numerot symboleina. Yhdessä ratkomme ongelmia ja matemaattisia arvoituksia. Järjestämme, vertailemme ja luokittelemme esi-

neitä ja asioita ominaisuuksien mukaisesti eri tavoin. Tärkeintä on, että lapsille syntyy myönteinen tunne ja asenne matematiikkaa kohtaan.

5.5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Louhelan päiväkodissa ympäristökasvatuksen tavoitteena on päiväkodin lähiympäristöön tutustuminen, luonnon kauneuden ja ihmeiden havaitseminen, luonnon kunnioittaminen ja luonnossa liikkumisen tuottaman ilon löytäminen. Käytämme lähiluontoa sekä ohjattujen, eri teemojen mukaisten retkien kohteena (esim. Mörrikouluretket), että vapaamuotoisempien kokemusten ja elämysten kerryttämiseen. Positiiviset kokemukset luonnosta ovat pohjana lapsen luontosuhteen kehittymiselle ja luonnon säilyttämiseen liittyvät käytännön teot jäävät lasten mieleen.

Kaikki lapsiryhmät tekevät retkiä lähiympäristöön ja -metsiin. Luonnossa liikkuminen tukee lapsen kehitystä kokonaisvaltaisesti. Retkillä emme roskaa emmekä häiritse luontoa tuhoamalla eläviä kasveja tai eläimiä. Harjoittemme ympäristöystävällisiä ja kestävästä kehitystä edistäviä perustekoja konkreettisesti keräämällä kartonkia ja papereita ja viemällä niitä noin 200 metrin päässä sijaitsevalle kierrätyspisteelle. Erottelemme biojätteet ruokakärryissä omaan astiaansa ja opetamme lapsille, miksi. Lisäksi opetamme lapsia pienestä pitäen kiinnittämään huomiota veden ja sähkön kulutukseen niin, että käsien pesulla ei tuhleta vettä tai valojen ei anneta palaa turhaan tyhjissä huoneissa.

Vuodenaikojen kiertokulun ja luonnon havainnointi ovat runkona päiväkodin toimintojen suunnittelussa. Vuorokauden ja vuodenaikojen vaihtelun seuraaminen ja nimeäminen auttaa vähitellen ymmärtämään myös aikaan liittyviä käsitteitä. Käytämme askarteluissa paljon luonnon materiaaleja. Opettelemme yhdessä tunnistamaan puita, kasveja, eläimiä ja sienia. Käytämme varhaiskasvatukselle tarkoitettua Kiuru ja koppakuoriainen – opasta lasten ikätasoa vastaavalla tavalla. Opettamalla lapset huolehtimaan ja pitämään hyvässä kunnossa sekä päiväkodin että omia leluja ja tavaroita istutamme lapsiin vastuullisen kuluttamisen ajatusta.

Esiopetusvuoden aikana ympäristö- ja luontokasvatusta syvennetään. Kuusivuotias alkaa ymmärtää omien tekojensa merkityksen, myös ympäristön näkökulmasta. Liitämme luontoon tutustumiseen myös tutkivaa toimintaa. Lapset tekevät eri olomuotoihin ja kasveihin liittyviä kokeita ja havainnointitehtäviä.

Esiopetusikäisten lasten kanssa ympäristöön tutustuminen sisältää myös liikenteessä liikkumisen harjoittelua. Huomioimme tulevien koululaisten kanssa ympäröivää liikennettä ja siihen liittyviä vaaroja. Liikumme retkillä kävellen ja joukkoliikennevälineillä. Opettelemme retkillä liikennemerkkejä, liikennesääntöjä ja turvallisia reittejä lähellä oleviin kohteisiin, kuten kouluun, jäähallille, kirjastoon tai urheilukentälle.

5.5.8 Terveyskasvatus

Terveellisten elämäntapojen opettaminen on varhaiskasvatuksessa sisältöalue, joka toteutuu luonnostaan jokapäiväisissä rutiineissa. Säännölliset ruokailut - aamupala, lounas ja välipala - rytmittävät päiväkotipäivää. Päiväkotiin tultaessa, ennen ruokailua, ulkoa tultaessa ja wc- käyntien yhteydessä huolehdimme käsien pesusta. Maistelemme kaikenlaisia ruokia. Pidämme ruokailutilanteet rauhallisina ja miellyttävinä. Ruokailun jälkeen tarjoamme lapsille vanhempien päiväkotiin tuomia xylitolpastilleja. Kaikilla lapsilla on mahdollisuus rauhalliseen lepo hetken lounaan jälkeen. Reipasta ulkoilua harrastamme päivittäin aamuin ja illoin.

5.5.9 Historia ja yhteiskunta

Historia, yhteiskunta ja kulttuurit ilmenevät päiväkodissamme osana yhteistä arkipäiväämme hoidossa. Näihin asioihin kiinnitetään huomiota ja kasvattajat ovat valmiita pohdiskelemaan lasten kanssa niihin liittyviä kysymyksiä aina lapsen kysyessä ja aloittaessa keskustelun. Käytämme apuna satuja ja kirjallisuutta, kuvia ja kartoja. Luontevimmin ja näkyvimmin kaikki edellä mainitut osa-alueet ilmenevät toiminnassa juhlapäivien, liputuspäivien sekä maailmalta ja mediasta tulevien uutisten huomioimisena.

Ympäröivässä yhteiskunnassa selviytyminen vaatii suvaitsevaisuutta, kärsivällisyyttä, hyviä käytöstapoja, oikeudenmukaisuutta, aktiivista osallistumista, uskallusta kysyä ja vastata, uskallusta kokeilla ja epäonnistua sekä jatkuvaa uuden oppimista. Harjoittelempa näitä yhteiskuntataitoja päiväkodissa yhdessä eri ikäkausille sopivalla tavalla, sisällyttäen niitä jokapäiväiseen toimintaan.

5.5.10 Tieto- ja viestintäkasvatus

Tieto- ja viestintäteknologia koskettaa jo ihan pieniäkin lapsia. Kaikissa yli 3-vuotiaiden ryhmissä on omat tietokoneet, jotka kuuluvat Vantaan opetusverkkoon. Tietokoneet on tarkoitettu opetuskäyttöön. Tietokonetta käyttäessään lapset oppivat hiiren käyttöä, ohjeiden mukaan toimimista, vuorottelua ja toisen auttamista. Tietokonetta käyttäessä voimme samalla keskustella lasten kanssa tietokoneen ja pelien käyttöön liittyvistä aikamääristä, ikärajoista, nettikäyttäytymisestä ja muista säännöistä ja suosituksista.

Alle 3-vuotiaiden ryhmissä lapset eivät käytä tietokoneita. Lapset voivat olla aikuisen mukana katsomassa kuvia ja valitsemassa värityskuvia tulostettavaksi. Yli 3-vuotiaiden ryhmissä käytämme tietokoneita erilaisten opetuspelien pelaamiseen. Internetin kautta pääsemme käyttämään Papunetin ja esim. Pikku Kakkosen pelejä ja kuvaohjelmia. Haemme netistä myös tietoa, kuvia, videoita ja tulostettavia värityskuvia. Tietokoneella voi opetella myös kirjoittamista, numeroita ja hiirellä piirtämistä.

5.5.11 Oppimistoimintojen arviointi

Painotamme yksikössämme lapsen kehityksen kokonaisvaltaista arviointia. Käytämme apuna seuraavia kysymyksiä: Miten omatoiminen lapsi on? Miten hän selviää liikkumisesta tai käden taitoja ja tarkkuutta vaativista töistä? Miten lapsi toimii toisten lasten kanssa? Miten hän omaksuu uusia asioita, tietoja ja taitoja? Nämä kysymykset mielessä havainnoimme lasten leikkejä, perushoitotilanteita, siirtymätilanteita ja toimintaa ryhmässä. Havainnot ovat vanhempien kanssa käytävien keskustelujen ja arvioinnin perusta.

Kirjaamme arvioinnit vähintään vuosittain varhaiskasvatussuunnitelmiin, esiopetuksen suunnitelmiin ja tehostetun tuen tai henkilökohtaisen oppimisen järjestämistä koskeviin suunnitelmiin. Lisäksi arvioimme lasten kanssa oman tai ryhmän toiminnan onnistumista ja oppimista. Pienempien lasten kanssa tehtävä arviointi on kevyempää ja keskustelevampaa ja liittyy yleensä välittömästi toimintaan tai tapahtumaan. Esiopetusikäiset arvioivat tarkemmin omia taitojaan ja asettavat oppimiselleen tavoitteita itsearviointi- lentokoneen avulla.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Louhelan päiväkodissa luomme turvallisen, myönteisen ja hyväksyvän kasvuilmapiirin hyvän itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittämiseksi. Lapsen tuen tarpeen arvioiminen edellyttää hänen kasvun- ja kehityksen, vahvuuksien ja osaamisen tuntemusta. Saamme tietoa lapsesta vanhemmilta, lasta havainnoimalla sekä muilta lasta hoitavilta yhteistyötahoilta.

Kasvun ja oppimisen tuki tarkoittaa lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien varhaista tunnistamista ja ennaltaehkäisemistä. Tuki voi olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Hyvä ja laadukas päivähoito on pohja kasvun ja oppimisen tuelle. Kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa ja huolissa toimiva ja luottamuksellinen yhteistyö, kasvatuskumppanuus, vanhempien kanssa on ensisijaisen tärkeää.

Suunnittelemme toiminnan ja oppimisympäristön koko kasvatusyhteisössä yleisen tuen valikkoa hyödyntäen. Yleisen tuen valikko on selkeä muistilista kaikista menetelmistä ja toimintatavoista, jotka tukevat lasta. Lasta tukeva, yleisen tuen mukainen, laadukas varhaiskasvatus on tarjolla jokaiselle lapselle, kaikissa päivähoitomuodoissa ilman rakenteellisia muutoksia. Esimerkkejä yleisen tuen valikosta ovat selkeä oppimisympäristö ja päiväjärjestys, pienryhmissä toimiminen, kuvien ja leikki-aulujen käyttö, jne. Sitoudumme ja annamme aikaa vuorovaikutukselle, menemme lasten tasolle ja pysähdymme. Tarkastelemme toimintaamme ja suunnitelmiamme käyttäen apuna yleisen tuen valikkoa.

Käytämme kuvia jatkuvasti päivän toimintojen ja perushoitotilanteiden yhteydessä. Kuvat ovat esillä eri puolilla päiväkotia seinillä, päiväjärjestyksissä ja toimintapaikoilla. Kasvattajat voivat pitää kuvia myös mukanaan esim. kaulanauhoissa. Tärkeintä on, että kuvat ovat helposti saatavilla ja näkyvillä tilanteissa, joissa niitä tarvitaan selkiyttämään toimintaa tai viestiä.

Lapsille, joilla on jo todettu kasvun ja oppimisen tuen tarve ja joille yleinen tuki on arvioitu riittäväksi tukitoimeksi, se kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Valitsemme yleisen tuen valikko- lomakkeesta lapsen tarpeita vastaavia kohtia, joiden käyttöä tehostamme 2-3 kuukauden ajan. Kirjaamme lomakkeeseen, milloin sovittu tuki on aloitettu ja mitä vaikutuksia sillä on ollut. Käymme läpi sovittujen tukitoimien vaikutukset vanhempien kanssa arviointikeskustelussa. Viimeistään tässä vaiheessa mukana keskustelussa on konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Sovimme arviointikeskustelussa mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Mikäli yleinen tuki todetaan riittämättömäksi, tarjoamme perheelle mahdollisuuden saada lapselle tehostettua tukea varhaiskasvatuksessa. Tehostettu tuki näkyy yleensä erilaisina rakenteellisina tukitoimina ja sen

antamiseen tarvitaan vanhempien suostumus. Tehostetun tuen antamisesta tehdään aina kirjallinen tehostetun tuen suunnitelma yhdessä vanhempien kanssa ja se liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Tehostettua tukea tarvitsevilla lapsella voi olla henkilökohtainen avustaja tai ryhmäkohtainen avustaja. Louhelan päiväkodissa toimii myös 12 lapsen integroitu ryhmä, jossa työskentelee erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Integroidussa ryhmässä on viisi paikkaa varattuna kasvun ja oppimisen tukea tarvitseville lapsille. Integroidussa ryhmässä kasvun ja oppimisen tuki on tehostetumpaa kasvattajien koulutuksen ja pienemmän lapsimäärän avulla. Integroidussa ryhmässä ovat käytössä lasten tarvitsemat kommunikointia auttavat keinot, kuten kuvat, viittomat, kommunikaatiokansiot ja muut apuvälineet.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päiväkodissämme on paljon eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia. Kaikille lapsille annetaan mahdollisuus kasvaa monikulttuurisen yhteiskunnan jäseneksi. Lähtökohta varhaiskasvatuksessamme on lasten tasa-arvoinen kohtelu sekä suvaitsevaisuus eri kulttuureja ja uskontoja kohtaan. Kasvatamme tyttöjä ja poikia tasa-arvoisesti. Päämääränä on omanarvontuntoinen, kulttuuristaan, taustastaan ja kielestään ylpeä lapsi.

Päävastuu lapsen oman kulttuurisen identiteetin sekä oman äidinkielen kehittämisessä on vanhemmilla. Kunnostamme vanhempia käyttämään omaa äidinkieltään lapsen kanssa. Suomen kielen oppimista tuemme päiväkodin arjen kaikissa tilanteissa. Alle 3-vuotiaiden ryhmissä kieltä opetetaan ja opitaan perushoitotilanteissa ja toimintatuokioilla. Toteutamme yli 3-vuotiaiden ryhmissä suomi toisena kielenä eli S2-opetusta viikoittain. S2-tuokion toiminta on pienryhmätoimintaa. Tuokioilla voidaan leikkiä kuvien tuettuja leikkejä, lukea kuvitetuista satuja ja loruja, laulaa lauluja tai tutustua sanasäkkeihin. Toiminta voi olla ennestään tuttua lapsille, mutta kun tarkoitus on oppia ja vahvistaa suomen kielen taitoa, tuttujen asioiden toistoa täytyy olla paljon. Tutut harjoitukset lisäävät lapsen rohkeutta ilmaista itseään suomen kielellä ja arjen tilanteissa. Seuraamme yli 3-vuotiaiden kielen oppimisen edistymistä erillisellä seurantalomakkeella.

Kutsumme tulkin aina tarvittaessa mukaan vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin. Näin toimimalla varmistamme, että kaikilla keskustelun osapuolilla on mahdollisuus ymmärtää toisensa oikein. Alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori käy päiväkodissa aina pyydettyään. Hän on myös mukana valmistavan opetuksen tarpeita mietittäessä ja niihin liittyvissä keskusteluissa. Päiväkodissamme on nimetty yksi työntekijä monikulttuurisuusvastaavaksi. Hän osallistuu monikulttuurisuuteen liittyviin koulutuksiin ja yhteistyöpalaveriin ja tuo tietoa niistä koko yksikköön. Lisäksi moni yksikkömme henkilökunnasta on osallistunut Vantaan kaupungin järjestämiin S2- koulutuksiin. Yksikössämme voi työskennellä kieliharjoittelijoita, lyhytaikaisia sijaisia ja opiskelijoita, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Heidän kielitaitoaan voimme hyödyntää, jos äidinkieli sattuu olemaan sama kuin jollakin asiakasperheistämme.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Toteutamme uskontokasvatusta huomioimalla kirkollisia juhlapyyhiä ja sen myötä luterilaisen uskonnon keskeisimpiä sisältöjä. Teemme yhteistyötä Vantaankosken seurakunnan kanssa ja käymme heidän järjestämässä tapahtumissa, konserteissa ja nukketeatteriesityksissä. Käymme joulu- ja pääsiäiskirkossa. Lisäksi esiopetukseen osallistuvat lapset käyvät tutustumassa kotikirkkoon. Keskustelemme myös muiden ryhmässä esiintyvien uskontojen tavoista ja juhlista.

Uskontokasvatukseen osallistumisesta päättää lapsen huoltaja. Kunnioitamme huoltajan valintaa ja toimimme sen mukaisesti. Jos lapsen ei haluta osallistuvan uskontokasvatukselliseen toimintaan, hänelle järjestetään sille ajalle muuta toimintaa.

Eettisyys on merkittävä osa kaikkea toimintaa, tilanteita ja tapahtumia. Eettisyys ilmenee koko ryhmälle yhteisinä sääntöinä ja toimintatapoina. Siihen kuuluvat itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä

elinympäristön kunnioittaminen. Käymme lasten kanssa yhdessä läpi oikean ja väärän eroa ja rauhanomaisia ratkaisukeinoja ristiriitatilanteissa. Sadut ovat hyviä työvälineitä, joiden avulla herättelemme eettisiä pohdintoja ja keskusteluja.

Oikeudenmukaisuus, tasa-arvoisuus ja kunnioitus ovat pohja kaikelle kanssakäymiselle. Kasvattajana toimimme esimerkkinä toisen huomioimisessa, sääntöjen noudattamisessa ja asianmukaisessa, ystävällisessä käytöksessä. Lisäksi isommat lapset antavat mallia pienemmille.

5.7 Esiopetuksen ja 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen järjestäminen

Esiopetus yksikössämme tarkoittaa kouluvalmiuksien, yhteisöllisyyden, oppimisen ilon, osallisuuden sekä omatoimisuuden kehittymistä. Leikillä on suuri merkitys myös esiopetuksessa. Esiopetuksen oppimistoiminnot ja osa-alueet on käyty läpi tässä suunnitelmassa luvussa 5.

Louhelan päiväkodissa esiopetusta annetaan ylätalon lapsiryhmissä ja tarvittaessa integroidussa ryhmässä. Pidämme tärkeänä, että integroidun ryhmän esiopetukseen osallistuvat lapset saavat kokemuksia vertaisryhmässä toimimisesta. Käymme yhdessä retkillä ja järjestämme leikki- ja jumppahetkiä. Tarvittaessa meillä on mahdollisuus siirtää integroidussa ryhmässä oleva esikoululainen kesken vuotta isompaan ryhmään, jos lapsi hyöttyy siirrosta.

Toimimme esiopetuspäivän aikana pienryhmissä, eli aamupäivän toiminnoissa lapsiryhmä on jaettu vähintään kahdeksi 10- 11 lapsen ryhmäksi. Käytämme kuvia ja tarvittaessa tukiviittomia suomen kielen oppimisen apuvälineenä. Myös esiopetusryhmässä on tarvittaessa viikoittaisena toimintana S2-opetusta.

Esiopetuksen käytössä olevat kirjat vaihtelevat vuosittain. Kirjaksi on yleensä valittu joku sellainen kokonaisuus, jossa tarjotaan aineksia kaikkien sisältöalueiden opetukseen. Onnistuneita ja iloisia oppimisen kokemuksia voidaan toki löytää yhdessä lapsen kanssa ilman tehtäväkirjaakin.

Käytämme tiedonsiirrossa esiopetuksesta kouluun Vantaan yhtenäistä EsKo- tiedonsiirtomallia. Keräämme tietoa lapsen taidoista havainnointilomakkeeseen, joka on apuna EsKo- tiedonsiirtolomakkeen täytössä. Tiedonsiirtolomake täytetään yhdessä vanhempien kanssa keväällä. Keväällä kouluilla järjestettävissä EsKo- tiedonsiirtopalaverissa tiedonsiirtolomakkeet ja opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto tulevista koululaisista siirtyy kouluihin ja lasten tuleville opettajille.

Järjestämme valmistavaa suomen kielen opetusta niille 6-vuotiaille lapsille, jotka täyttävät sille asetetut kriteerit. Jos lapsi on ollut Suomessa alle vuoden tai hänen suomen kielen taitonsa ei ole riittävä, suosittelemme lapselle valmistavaa opetusta. Ennen valmistavan opetuksen päätöstä järjestämme vanhempien kuulemistilaisuuden. Kuulemistilaisuus on keskustelu, jossa ovat mukana lapsen huoltaja/ huoltajat, lastentarhanopettaja, tulkki, kielikoordinaattori ja päiväkodin johtaja. Keskustelun tarkoituksena on kertoa huoltajille mahdollisuudesta saada lapselle valmistavaa opetusta, opetuksen tavoitteista ja toteutuksesta. Huoltajat tekevät päätöksen, haluavatko he lapselleen valmistavaa opetusta vai eivät.

Valmistavaa opetusta annetaan viisi tuntia päivässä, joista 4 tuntia tapahtuu esiopetuksessa. Viidennen tunnin aikana paneudutaan erityisesti suomi toisena kielenä opetukseen. Viides tunti voidaan toteuttaa joko aamulla ennen esiopetusaikaa tai iltapäivällä, lepohetken jälkeen. Opetuksen tavoitteena on laajentaa lapsen suomen kielen sanavarastoa sekä opettaa, vahvistaa ja syventää myös koulussa tarvittavia suomen kielen taitoja.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Laadukkaan varhaiskasvatuksen perusta on jatkuva työn arviointi ja kehittäminen arvioinnin pohjalta. Kasvatustoimintamme tavoitteet perustuvat lasten tarpeista tehtyihin havaintoihin ja vanhempien kanssa käytyihin keskusteluihin. Tavoitteet ohjaavat ryhmien toimintasuunnitelmien tekoa. Suunnittelemme toiminnan sellaiseksi, että kirjatut tavoitteet tulevat huomioiduiksi. Tavoitteiden ja toiminnan toteutumista arvioimme säännöllisesti. Arvioinnin jälkeen muutamme tavoitteita ja toimintaa tarpeiden mukaisesti. Kirjaamme toiminnan tavoitteet, suunnittelun ja arvioinnin niille tarkoitettuihin lomakkeille. Osa lomakkeista on koko varhaiskasvatukselle yhteisiä, osa Louhelan käyttöön suunniteltuja. Lomakkeita varten jokaisessa ryhmässä on Toiminnan suunnittelun kansio. Kansio, kuten kaikki varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjatkin, ovat vanhempien luettavissa ryhmässä.

Kirjaamme jokaiselle toimintavuodelle toimintasuunnitelman syksyn alussa ja suunnitelman päivityksen kevään alussa. Toiminnan arviointia teemme sekä viikoittain että toimintakauden päättyessä puolivuositain, niin kasvattajatiimeissä kuin koko yksikön osalta. Toimintasuunnitelmat ja puolivuotisarviointit toimitetaan päiväkodin johtajalle luettavaksi.

Louhelan päivähoitoyksikkö pitää yhden työyksikön kehittämispäivän vuodessa. Päiväkotina on tuolloin suljettuna. Päivään voi sisältyä toiminnan suunnittelua ja arviointia yksikön ja varhaiskasvatuksen tulosalueen tavoitteiden näkökulmasta, työtä kehittävää koulutusta tai työhyvinvointiin liittyvää toimintaa. Järjestämme myös 1-2 kertaa vuodessa arviointi- ja kehittämisillan, jossa sisältö on samantyyppistä kuin kokonaisessa päivässä.

Jokaisen ryhmän kasvattajatiimillä on oikeus ja velvollisuus käydä tiimipalaveri kerran viikossa. Tiimipalaverin aiheita ovat toiminnan arvioinnin lisäksi lapsiin liittyvät asiat, vanhempien kanssa käydyissä keskusteluissa saadut palautteet, päivähoitoyksikön edustuksellisen palaverin asiat ja ryhmän toiminnan suunnittelua. Tiimipalaverissa käytyt asiat kirjataan joko sitä varten tehdylle lomakkeelle tai ryhmän käyttämään suunnitteluvihkoon. Yleensä tiimipalaverille on varattu aika klo 12.00- 13.15. Satunnaisesti palaveri voi olla myös aamupäiväulkoilun aikana.

Jokainen kasvattajatiimi kirjoittaa tiimisopimuksen. Tiimisopimukseen kirjataan kasvattajia koskevat yhteiset kasvatustyön tekemistä koskevat säännöt. Tiimisopimuksella kasvattajat sopivat, mitä heidän kuuluu tai ei kuulu tehdä, mihin he sitoutuvat ja mitä he voivat toiselta kasvattajalta tiimissä odottaa.

Koko toimintayksikköä koskevat asiat käsitellään joka toinen viikko edustuksellisissa tiimissä, eli e-tiimissä. E-tiimiin kuuluu jokaisesta tiimistä yksi vakituinen jäsen. Jäsenen poissa ollessa joku muu tiimin kasvattajista osallistuu e-tiimiin. E-tiimissä käymme läpi kasvatustiimien kuulumiset, keskustelemme ja päätämme koko yksikköä koskevia asioita ja toimintasuunnitelmia, jaamme kaupunkitasoisia tai varhaiskasvatukseen liittyviä tiedotteita ja käymme läpi henkilöstön, lasten ja perheiden hyvinvointiin liittyviä asioita. Kirjaamme e-tiimissä käydyt asiat muistioon. Muistiot on tarkoitettu henkilökunnan käyttöön.

Joka toinen viikko, kun ei ole e-tiimiä, tilalla voi olla sisällöltään keskustelevampia tai toiminnan yhteiseen suunnitteluun keskittyviä palavereja. Aiheena voi olla yksikön lasten huomioitavat tarpeet tai asiat, pedagoginen keskustelu sovitusta aiheesta, yhteisen toiminnan suunnittelu tai koulutuksista saadun tiedon jakaminen kaikille ryhmille. Näissä palavereissa osallistujat vaihtelevat, mutta jokainen tiimi on yleensä edustettuna. Palavereiden asiat kirjataan muistioon tärkeimmiltä osiltaan, mutta vapaamuotoisemmin kuin e-tiimissä käydyt asiat. On kuitenkin tärkeää, että palaverissa sovitut asiat ja vastuuhenkilöt on kirjattu ja osallistujat siirtävät tiedon tiimiensä muille jäsenille.

Lastentarhanopettajille täytyy mahdollistaa riittävästi aikaa ryhmän toiminnan pedagogiseen suunnitteluun. Suunnittelu-aikaan sisältyy osa palaverista, vanhempien kanssa käydyt keskustelut, vanhempainillat, lapsikohtaisten suunnitelmien kirjoittaminen, lapsen hyvinvointiin liittyvien palaverien valmistelut ja niihin osallistuminen, lapsiryhmän toiminnan suunnittelu, yms. Kasvattajatiimimme sopivat jokaisen toimintakauden alussa, miten suunnitteluajan toteuttaminen kussakin tiimissä mahdollistetaan. Suunnitteluajalle voidaan sopia joku säännöllisesti pidettävä aika. Tiimi voi myös sopia, että lastentarhanopettajalle annetaan mahdollisuus aina tarvittaessa tehdä suunnittelutyötä lepohetkik aikana. Tärkeintä on, että tiimit kirjoittavat sovitun toteuttamisen mallin tiimisopimukseen.

Jokaisella työntekijällä on oikeus henkilökohtaiseen tulos- ja kehityskeskusteluun päiväkodin johtajan kanssa kerran vuodessa. Keskustelussa työntekijä ja esimies arvioivat yhdessä työntekijän onnistumista kasvattajana, varhaiskasvatussuunnitelman toteuttajana, kasvattajatiimin jäsenenä ja työntekijänä. Työntekijän oman arvioinnin lisäksi on tärkeää, että arvioidaan päiväkodin johtajan onnistumista työssään esimiehenä, yksikön toiminnan ja pedagogiikan kehittäjänä ja varhaiskasvatussuunnitelman toteuttajana. Henkilökohtaisten kehityskeskustelujen lisäksi päiväkodin johtaja käy jokaisen tiimin kanssa arviointi- ja kehityskeskustelun vähintään kerran vuodessa, mutta tarvittaessa useammin.

Kannustamme lasten vanhempia osallistumaan toimintamme arviointiin ja antamaan meille palautetta lapsen päivähoitosuhteen alusta alkaen. Muistutamme arvioinnin ja palautteen tärkeydestä vanhempainilloissa ja lapsikohtaisissa keskusteluissa. Päivittäisistä käytännön asioista keskustelemme ja otamme palautteita vastaan lasten tuomis- ja hakutilanteissa. Lapsikohtaisissa keskusteluissa on luontevaa pyytää vanhempia arvioimaan toimintaamme ja esittämään toivomuksia tai kehitysehdotuksia pidemmällä tähtäimellä. Toivomme on, että saisimme vastaanottaa ja käsitellä palautteet kasvotusten ja mahdollisimman nopeasti.

7 Hyvinvointityö ja yhteistyötahot

Toimintayksiköllämme on useita yhteistyötahoja lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Siksi meille on tärkeää, että vanhemmat sallivat tämän yhteistyön ja tietojen välityksen yhteistyöverkoston eri osapuolien välillä. Avoimet ja luottamukselliset välit vanhempien kanssa, kunnioitus ja yhteinen näkemys lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista ovat perustana myös suhteessa kaikkiin yhteistyökumppaneihimme. Tiedotamme vanhempia kaikesta yhteistyöstä tervetulokirjeessä, vanhempainilloissa ja varhaiskasvatussuunnitelmapalaverissa.

7.1 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö ja esiopetuksen oppilashuoltotyö toteutuvat huolenpitona päiväkotimme päivittäisessä työssä ja se kuuluu kaikille päiväkodissamme työskenteleville kasvattajille. Tätä työtä ja keskustelua lapsen hyvinvoinnin hyväksi teemme yhdessä vanhempien kanssa. Kasvattajina teemme lapsen toimintaan, leikkiin, kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyviä havaintoja arjessa. Samalla havainnoimme ryhmän toimintaa ja sen vaikutusta yksilön hyvinvointiin ryhmässä.

Kasvattajatiimit käyvät havainnot läpi palaverissaan viikoittain. Nostamme esille havaintojen pohjalta syntyvät kysymykset ja huolet vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa. Koko talon e-tiimissä on asialistalla kohta Lapsen ja perheiden hyvinvointi. Tarvittaessa pohdinnat hyvinvointiin liittyvistä huolista esitetään e-tiimissä. Yhdessä päiväkodin johtajan kanssa mietimme, riittävätkö vanhempien kanssa käydyt keskustelut ja sovitut toimenpiteet vai tarvitseeko pyytää apua muilta yhteistyötahoilta.

Lapsen hyvinvoinnista vastaavia yhteistyötahoja on paljon. Lähin yhteistyökumppanimme on lasten neuvola ja terveydenhoitajat. Täytämme yhdessä neuvolan kanssa 4-vuotiaiden laaja-alaiseen hyvinvointitarkastukseen liittyvät lomakkeet. Neuvolasta tieto tarkastuksesta palautuu päiväkodille. Tarvittaessa rohkaisemme vanhempia hakemaan apua ja tukea lapsen kasvun ja oppimisen haasteisiin, käyttäytymisen pulmiin, terveydellisiin kysymyksiin tai vanhempien jaksamiseen liittyviin tarpeisiin neuvolan kautta.

Esiopetuksen oppilashuollossa on tarkoituksena tunnistaa ja ennalta ehkäistä mahdollisia koulun aloitukseen liittyviä haasteita ja tuen tarpeita. Oppilashuoltotyö toteutuu yksikössämme Vantaan esiopetuksen suunnitelman mukaisesti. Jatkuvan hyvinvointityön lisäksi varsinainen esiopetuksen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran syksyllä ja kerran keväällä. Kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja. Ryhmän muita osallistujia ovat esiopetuksen lastentarhanopettajat, integroidun ryhmän erityislastentarhanopettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Kevään oppilashuoltoryhmään voidaan kutsua myös koulun terveydenhoitaja, koulukuraattori tai koulun opettajien edustaja. Vanhemmilla on oikeus osallistua oppilashuoltoryhmään, kun hänen lapsensa asioita käsitellään.

Hyvinvointityötä ovat myös yksikkökohtaiset ja kaupunkitasoiset hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät toimintaohjeet. Päivähoitoyksikössämme on kirjattuina erikseen toimintasuunnitelmat sekä kriisitilanteita varten että kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen. Suunnitelmat ovat liitteenä toimintasuunnitelmissa ja ne tarkastetaan ja päivitetään vuosittain.

7.2 Muut yhteistyötahot

Neuvolan lisäksi toinen läheinen yhteistyökumppani varhaiskasvatukselle on koulu. Esiopetusikäisten lasten kohdalla on tärkeää varmistaa, että yhteistyö tulevan koulun kanssa toteutuu. Louhelan päivähoitoyksiköstä lapset lähtevät pääsääntöisesti kolmeen eri kouluun: Uomarinteen, Kaivokselan tai Martinlaakson kouluun. Pääasiallinen yhteistyö tehdään Uomarinteen koulun alkuopetuksen opettajien kanssa. Koulu kutsuu esiopetuksen opettajat yhteistyöpalaveriin syksyn aikana. Palaverissa sovimme yhteistyötä tekevät luokat ja esiopetusryhmät. Yhteistyöparit sopivat kullekin toimintakaudelle yhteistyön muodot. Tavoite on, että esiopetusikäisille lapsille tulisi useita mahdollisuuksia käydä koululla.

Opetuksen järjestämisen kannalta oleellisen tiedon siirtyminen kouluun varmistetaan EsKo- tiedonsiirtopalaverissa. Kasvun ja oppimisen tuen asioihin liittyen teemme yhteistyötä perusopetuksen aluekoordinaattorien ja erityisopettajien kanssa. He vierailevat päiväkodeissa kouluun menoa edeltävän kevään aikana. Kaiken tämän yhteistyön tavoitteena on tehdä jokaisen lapsen koulun aloituksesta niin sujuvaa kuin mahdollista. Koulun alkamisen jälkeen esiopetuksen lastentarhanopettajat tapaavat 1. luokkien opettajia palautekeskustelun merkeissä syksyn aikana.

Kasvun ja oppimisen tuen myötä meillä on paljon yhteistyökumppaneita. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy lapsiryhmissä ja on mukana neuvotteluissa. Hän auttaa, neuvoa ja kouluttaa meitä kaikissa kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Lapset voivat käydä säännöllisesti puhe-, toiminta- tai fysioterapiassa tai terapeutit käyvät päiväkodilla. Terapeutit osallistuvat yleensä myös lapsia koskeviin neuvotteluihin. Lapsilla voi olla myös häntä hoitavia ja tutkivia sairaalatahoja. Hoitoa antavat tai lasta tutkivat sairaalat haluavat tietoa ja näkemystä varhaiskasvatuksen arjesta. Kasvattajat pyytävät tätä varten vanhemmilta luvan siirtää tietoa lapsikohtaisten kuvausten muodossa ja osallistuvat sairaalan järjestämiin palautekeskusteluihin. Tieto siitä, mitä yhteistyötahoja meillä mahdollisesti on, mitä tietoa saamme siirtää tai voimme odottaa on meille tärkeää.

Lapsen ja perheiden hyvinvointiin liittyvät kysymykset ja haasteet ovat joskus sellaisia, että teemme yhteistyötä perheneuvolan tai lastensuojelun kanssa. Perheneuvola tukee perhettä omalla tahollaan ja on tarvittaessa mukana lasta koskeissa suunnitelma- tai arviointikeskusteluissamme. Lastensuojelulaki velvoittaa mei-

tä varhaiskasvatuksen työntekijöitä kiinnittämään huomiota ja tekemään lastensuojeluilmoituksen, jos lapsen hyvinvoinnissa havaitaan epäkohtia tai puutteita. Päivähoidon kasvattajia voidaan kutsua mukaan lastensuojelun alkukartoituspalaveriin. Yhteistyö lastensuojelun kanssa voi olla myös konsultaatiotukea.

Toimivan yhteistyön perustana on avoin keskustelu ja molemminpuolinen kunnioitus ja luottamus. Siksi otamme vanhempien kanssa puheeksi kaiken, niin ilot kuin huolet. Teemme yhdessä työtä, jolla on sama tavoite: hyvinvoiva lapsi.

Vantaa

Sivistystoimi, Varhaiskasvatus
Louhelan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Louhelan päiväkoti
Eräkuja 3, 01600 Vantaa
puh: 09- 83935186

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Maarukan toimintayksikkö

Maarukan päiväkoti

Mikkolan päiväkoti

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat.....	2
2.1 Arvolähtökohtamme	2
2.2 Kasvattajuus, lapsikäsitys, toiminta-ajatus	3
2.2.1 Kasvattajuus.....	3
2.2.2 Lapsikäsityksemme	3
2.2.3 Toiminta-ajatuksemme.....	3
3 Lasten puheenvuoro.....	4
4 Yhteistyö perheiden kanssa	5
5 Työ lasten parissa	6
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana	6
5.2 Päivän kulku	7
5.3 Lasten leikki	8
5.4 Lapselle ominaiset tavat oppia, oppimisympäristö, kiusaamisen ehkäisy	9
5.4.1 Lapselle ominaiset tavat oppia	9
5.4.2 Oppimisympäristö	9
5.4.3 Kiusaamisen ehkäisy	10
5.5 Varhaiskasvatuksen muut sisältöalueet	10
5.5.1 Matemaattinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja matematiikka esiopetuksessa.....	10
5.5.2 Luonnontieteellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja ympäristö- ja luonnontieto esiopetuksessa.....	11
5.5.3 Fyysinen ja motorinen kehitys	11
5.5.4 Esteettinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja taide ja kulttuuri esiopetuksessa.....	12
5.5.5 Eettinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja etiikka ja katsomus	12
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	12
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki.....	12
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen	13
5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus.....	14
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	14
5.8 Esiopetus.....	15
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen	15
5.8.2 6 -vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	15
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	16
7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot	17
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet.....	17
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto.....	17

1 Johdanto

Maarukan toimintayksikön muodostavat Maarukan päiväkoti ja Mikkolan päiväkoti. Maarukan päiväkoti avasi ovensa tammikuussa 2003 rauhalliselle Maarukan kerrostaloalueen laitamille metsän reunaan. Aluksi toimintayksikköön kuuluivat Maarukan päiväkodin lisäksi Jokilaivan ryhmäperhepäiväkoti ja Mikkolan alueen perhepäivähoito. Jokilaiva sulki ovensa jouluna 2004 ja perhepäivähoitajat liitettiin Matarin toimintayksikköön vuonna 2005.

Elokuussa 2005 Maarukan toimintayksikkö sai nykyisen muotonsa: Mikkolan päiväkoti siirtyi Maarukan toimintayksikköön. Niinpä toimintayksikön muodostavat nyt kaksi päiväkotiä, jotka sijaitsevat noin kilometrin päässä toisistaan. Mikkolan päiväkoti on perustettu vuonna 1972. Se sijaitsee puistomaisessa ja rauhallisessa ympäristössä Mikkolan kerrostaloalueen ytimessä.

Maarukan päiväkodissa toimii neljä lapsiryhmää: Metsäpirtti, Havulinna, Tuulentupa sekä Käpykolo. Mikkolan päiväkodissa toimii kolme lapsiryhmää: Päivänsäteet, Peukaloiset sekä Menninkäiset. Lapsiryhmien ikäkauma vaihtelee vuosittain.

Vuonna 2005 perhepäivähoidon varahoito siirtyi päiväkoteihin, myös Maarukan toimintayksikköön. Perhepäivähoitajan sairastuessa tai ollessa lomalla, perhepäivähoidossa hoidettaville lapsille on varattu ja nimetty paikat lähialueen päiväkotien ryhmistä. Ryhmät pysyvät lasten kohdalla aina samoina, jolloin väliaikainen hoitopaikka pysyy tuttuna. Perhepäivähoidon varahoitolapsia on yksikköme kaikissa lapsiryhmissä.

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ovat osallistuneet kaikki toimintayksikköme kasvattajat. Viikoittain kokoontuneet työryhmät ovat paneutuneet eri aihealueisiin monipuolisesti keskustellen, toisten työryhmien tuotoksia kommentoiden ja dokumentoiden. Varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on kuvata arkeamme ja toimintaamme mahdollisimman kattavalla tavalla.

Päivityksen loppuvaiheessa pyysimme kahdeksaa perhettä kommentoimaan suunnitelmamme toteutumista arjessa, kiitos heille arvokkaasta työstä! Mukaan pyydetty perheet edustivat mahdollisimman laaja-alaisesti perheitä päivähoidon toimintayksiköstämme.

Ensisijainen tavoitteemme Maarukan toimintayksikössä on tarjota hyvä päivä lapselle sekä tyytyväinen palvelusuhde perheille. Tehtävämme kasvattajina on mahdollistaa lapsille laadukas päivähoito ja esiopetus sekä taata lapselle mielekäs ja kokemuksellinen päivä päivittäin. Toivotamme teidät lämpimästi tervetulleeksi Maarukan toimintayksikköön!

On kaikilla lapsilla maailmassa
pieni tiukunen helisemässä.
Syvällä sydämen sykkyrässä,
se lapsessa hellästi soi.

Ja vaikka se tiuku on piilossa,
sen kuulee lapsen ilossa
ja näkee valona katseessa,
kun hän unelmoi.

Oi, kaikki tiukuset helähtäkää,
maailman aikuiset herättäkää.
On lapsilla ikävä leikkimään,
he kaipaavat syliä hellivää.

Karvonen: Samettikuu

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohtamme

Teemme kasvatustyötä lapsen ja lapsen perheen parhaaksi. Meille kasvattajille on tärkeää lapsen oikeudet, lapsen tasa-arvoisuuden, lapsen edun sekä lapsen mielipiteen huomioiminen. Tarjoamme laadukkaita varhaiskasvatustilaisuuksia osana Korso-Koivukylä alueen ja koko Vantaan varhaiskasvatusta.

Maarukan toimintayksikössä:

Lapsella on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin ja syliin.
Lapsella on oikeus yksilölliseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen.
Lapsella on oikeus turvattuun ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti.
Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi ikätasonsa mukaisesti.
Lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa tukea kasvuun ja oppimiseen.
Lapsella on oikeus omaan kulttuuriin, äidinkieleen, uskontoon ja elämäntavoihin.

Toimintamme perustuu päivähoitolakiin, asetuksiin, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä Vantaan kaupungin asettamille arvoille. Näitä arvoja ovat yhteisöllisyys, innovatiivisuus sekä kestävän kehityksen painottaminen.

Innovatiivisuus näkyy työssämme myönteisenä suhtautumisena muutokseen. Sitoudumme osallistumaan koulutuksiin ja jakamaan koulutuksesta saadun tiedon työyhteisössämme. Arvioimme sekä kehitämme työtämme ja arvojamme työiloissa, suunnittelupäivien aikana, tiimipalaverissa sekä muissa kasvatustilaisuuksissa. Sitoudumme työhömmemme ja sen kehittämiseen.

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan sitä, että teemme yhdessä työtä lasten parhaaksi perheitä kunnioittaen ja arvostaen. Suvaitsevaisuus ja tasa-arvoisuus ohjaavat kasvatustyötämme sekä vuorovaikutusta perheiden ja työyhteisömme kesken. Suvaitsevaisuus lähtee kasvattajan suhtautumisesta toisiin ihmisiin (kasvattajat, lapset, huoltajat) omassa tiimissä ja koko työyhteisössä. Työhyvinvoinnin ja työilmapiirin ylläpitämiseen sitoutuu koko työyhteisö.

Kestävän kehityksen arvon mukaisesti kierrätämme ja lajittelemme lasten kanssa. Käytämme askarteluissa runsaasti luonnonmateriaaleja. Käytämme lähiympäristöä oppimisympäristönä ja hyödynnämme kaupungin tarjoamia palveluita kuten kirjastoa ja kulttuuripalveluita. Havainnoimalla ja tutkimalla, kokemalla ja näkemällä lapsi oppii kunnioittamaan ja arvostamaan luontoa ja rakennettua lähiympäristöä.

2.2 Kasvattajuus, lapsikäsitys, toiminta-ajatus

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajilta edellytetään herkkyyttä sekä kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Mahdollistamme lapsille sellaisen ympäristön ja ilmapiirin, jossa on hyvät, otolliset mahdollisuudet luoda turvallinen luottamussuhde aikuisiin sekä yhteenkuuluvuudentunne lapsiryhmään. Kasvattajan tehtävä on luoda kiireetön ilmapiiri lapsiryhmään. Kasvattajan aito läsnäolo - ”tässä ja nyt” - antaa lapselle tunteen, että hän tulee kuulluksi, arvostetuksi ja kohdatuksi. Lapsi on tärkeä omana itsenään! Läheisyydellä ja sylillä on erityisen tärkeä merkitys lapsen turvallisuuden tunteen kokemiselle.

Varhaiskasvatus on tavoitteellista toimintaa, jossa tuetaan lasta ja perhettä. Jaamme kasvattajina samat arvot, keskustelemme valinnoista ja mielipiteistä arvioivalla työotteella. Kasvattajan tehtävänä on suunnitella toimintaa sen mukaan, mikä on lapsille ominaisin tapa toimia ja oppia. Toimintaa suunniteltaessa otetaan huomioon lapsen osallisuus sekä lasten elämästä kumpuavat kiinnostuksen kohteet. Kasvattajina jaamme yhdessä lapsen kanssa ilot ja surut. Olemme lasten tunteiden ilmaisijoita ja sanoittajia.

2.2.2 Lapsikäsitksemme

Jokainen lapsi on ainutlaatuinen yksilö ja samalla osa lapsiryhmää sekä päiväkotia. Huomioimme lapsen yksilöllisesti ja osana ryhmää. Tiedostamme poikien ja tyttöjen sekä kasvussa ja oppimisessa enemmän aikuisen tukea tarvitsevien lasten tavat oppia, kokea ja hahmottaa uusia asioita. Lapsi on luonnostaan utelias. Hän haluaa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Lapsille ominaisia tapoja oppia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä eri taiteen alueisiin liittyvät ilmaisumuodot. Toimiessaan vuorovaikutustilanteissa lapset liittävät asioita omiin kokemuksiinsa, tunteisiinsa ja käsiterakenteisiinsa. Kasvattajina tehtävämme on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja luontaista oppimishalua kokonaisvaltaisesti, mahdollistaa tilat ja riittävä aika leikille ja muille lapselle mieluille toiminnoille. Kasvattajina näemme lapsuuden olevan koko tulevan elämän kivijalka.

2.2.3 Toiminta-ajatuksemme

Maarukan toimintayksikössä:

Kaiken toiminnan perustana on lapsen yksilöllisyys.

Meille tärkeää on vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus perheiden kanssa.

Turvallisessa, viihtyisässä ja kiireettömässä ilmapiirissä lapset saavat ilmaista kaikenlaisia tunteita.

Lapsi oppii leikkimällä toisten lasten kanssa ja on tärkeä ryhmän jäsen.

Lapsi oppii elämysten kautta ja tekemällä itse: pohtien, tutkien, kokeillen, keskustellen, kuunnellen ja katsellen.

Meillä lapset ja aikuiset oppivat yhdessä... ELÄMÄÄ VARTEN!

3 Lasten puheenvuoro

Toimintayksikkömme kulttuuri pohjautuu lasten osallisuuteen. Osallisuuden kannalta merkittävää on lapsen kokemus yhteisöön kuulumisesta ja siihen vaikuttamisesta. Osallisuus merkitsee lasten ideoiden ja mielipiteiden huomioimista tasavertaisina kasvattajien ajatusten kanssa. Ryhmässä toimimalla ja vertailemalla itseään toisiin, lapset opettavat toinen toistaan ja oppivat samalla toimimaan yhdessä. Päiväkotiemme toimintakulttuurissa lasten omalle, aktiiviselle toiminnalle, jossa kasvattajat eivät ole välittömästi mukana, on myös tilaa ja aikaa.

"Aamulla mä tuun liian aikaisin ja soitan ovikelloa. Sit pääsee sisään, ku aikuinen tulee avaamaan. Tänne on kiva tulla, täällä on kiva leikkiä." (5v.)
 "Tuntuu kivalta tulla päiväkotiin, ku mä tykkään leikkii ja on kavereita." (5v.)
 "Kiva ku päästään aina päivälevon jälkeen leikkihuoneeseen ja saa piirtää." (4v.)
 "Tääl on kirjoja ja leluja paljon." (4v.)
 "Mä ajasin musta autolla." (2v.)
 "Kaverit aikoo eka piirrellä mun kans ja sit leikkii." (5v.)
 "On kiva leikkiä Muumitalolla." (3v.)

Lasten kiinnostuksen kohteista leikin merkitys nousee ylitse muiden. Lasten kanssa käydyistä keskusteluista selviää, että koti-, dinosaurus- ja autoleikin lisäksi mielekkäitä leikkejä ovat muun muassa hiekkaleikki ja majaleikki. Lapsilla on valtaa vaikuttaa niin sanotun vapaan leikin sisältöihin ja siihen, miten leikkejä leikitään. Lasten mielestä päiväkodissa mukavia asioita ja tapahtumia ovat myös päivälepo, retket ja monipuolinen toiminta kuten jumppa, askartelu, piirtäminen, sadut ja musiikki.

"Nukkuminen on kiva." (4v.)
 "On kiva nukkua." (5v.)
 "Tykkään käydä metsäretkellä ja poimia mustikoita." (3v.)
 "Aikuiset on kivoja." (4 v.)
 "Saan puhua mitä puhunki, saan piirtää." (5v.)
 "Ku luetaan muumikirjaa ja kuunnellaan musiikkia ton radion avulla." (4v.)

Lapset kokevat, että toimintayksikössämme ei ole liikaa sääntöjä. He tiedostavat, että päiväkodissa ei saa tönä, satuttaa ja kiroilla. Kohteliaskin täytyy olla toisille. Lapset kokevat saavansa olla osallisina toiminnan suunnittelussa (muun muassa askartelujen, laulujen ja leikkien osalta) ja saavat esittää oman mielipiteensä. Lapsilla on aktiivinen rooli ryhmissämme. Lapset oppivat kasvattajilta ja toisiltaan, samoin kuin kasvattajat oppivat lapsilta. Tuemme ja korostamme lasten omaa aktiivisuutta, omatoimisuutta ja mielipiteiden ilmaisua. Kasvattajan on tärkeää kuunnella lapsia ja päiväkodin toiminta nivotaan lapsen kiinnostuksen kohteisiin ja kokemuksiin. Tarjoamme jokaiselle lapselle mielekkäitä leikki- ja oppimishetkiä. Lapset saavat jakautua leikkimään omien mieltymystensä mukaan ja saavat valita itse leikkikaverinsa. Kasvattajalta vaaditaan kykyä muuttaa suunnitelmiaan ja olla herkkä lapsista lähteille ajatuksille.

"Saa valita leikkikaverin ja leikin." (5v.)
 "Saan päättää siitä miten paljon haluun syödä." (5v.)
 "Tiiän, ettei saa kiroilla ja tönä." (5v.)
 "Pitää olla kohtelias." (5v.)
 "Saadaan päättää leikeistä, unileluista, omista leluista, kuinka paljon syödään ja paljon laitetaan maitoa tai vettä lasiin." (5v.)
 "Saan päättää mitä askartelen tai piirrän." (5v.)

Toimintayksikössämme lapset saavat päättää monesta päivänkulkuun liittyvästä asiasta. Kysyessämme lapsilta asioita, joihin he haluaisivat saada vaikuttaa, tuntuvat lapset olevan tyytyväisiä tämänhetkiseen tilanteeseen. Lapset toki keksivät uusiakin ajatuksia, kuten haluavansa vierailla kasvattajien kodeissa ja haluavansa saada päättää siitä, mitä kasvattajat saisivat tehdä.

"Siitä, mitä aikuiset saa tehdä" (4v.)
 "Me haluttais käydä niiden (kasvattajien) kodeissa" (4v.)
 "Mä haluaisin päättää, että ei sais tapella." (3v.)
 "Haluisin päättää, mitä ruokaa täällä olis." (4v.)
 "Päästäis kesken päivälevon Fazerille." (5v.)

Ainahan jokin asia tuntuu myös ikävältä osan mielestä. Toiset eivät pidä käsihygieniaan liittyviä asioita tärkeänä, ja osa lapsista ei haluaisi lepoetken sisältyvän päiväohjelmaan.

"Se, kun pestään koko ajan käsiä." (4v.)
 "Että jos jäisi yksin leikeistä." (4v.)

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Toimintayksikössämme käytämme yhteistyöstä huoltajien ja kasvattajien välillä termiä kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan yhteistyötä lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuudessa meille kasvattajille on tärkeää toimiva vuorovaikutus, luottamus, suvaitsevaisuus, avoimuus, arvostus ja vaitiolovelvollisuus perhettä koskevista asioissa.

Kodin ja päivähoidon yhteistyö alkaa, kun lapsi saa päivähoitopaikan yksiköstämme. Kun uusi perhe tulee tutustumaan ensimmäistä kertaa päiväkotimme, vastassa on ryhmän kasvattaja, joka varaa ajan päiväkodin tilojen ja arjen esittelyyn sekä keskusteluun. Keskustelun yhteydessä täytetään Lapsi kotioissa –lomake. Uuden lapsen aloittaessa päivähoidossa suosittelemme niin sanottua pehmeää laskua, jolloin lapsi tutustuu uuteen päivähoitopaikkaan yhdessä huoltajan kanssa kiireettömästi. Perheet voivat itse määrittää heille sopivan tutustumisajanjakson.

Jokaiselle lapselle laaditaan oma, yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) yhdessä huoltajien ja kasvattajan kanssa. Keskustelussa muodostuu kokonaisvaltainen tuntemus lapsesta osana kasvatuskumppanuutta. VASU -keskustelussa käydään laaja-alaisesti läpi lapsen kiinnostuksen kohteet, lapsen vahvuudet eri kasvun osa-alueilla sekä mahdolliset tuen tarpeet, tavoitteet ja menetelmät lapsen kasvun ja kehityksen tueksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vuosittain, tarvittaessa vanhempien tai kasvattajan toiveesta useamminkin. Esiopetusikäisestä lapsesta täytetään vastaavanlaisesti lapsen esiopetuksen suunnitelma (LEOPS).

Kasvatuskumppanuuden tärkein ja näkyvin osa ovat päivittäiset keskustelut huoltajan kanssa lasta tuottaessa ja hakiessa. Muita yhteistyön tapojamme ovat muun muassa vanhempainillat, juhlat ja tapahtumat. Jokaisella huoltajalla on mahdollisuus osallistua halutessaan lapsensa päivähoidon arkeen. Tiedotamme toiminnastamme ja Vantaan varhaiskasvatuksen asioista ilmoitustauluillamme, kotikirjein sekä mahdollisuuksien mukaan myös sähköpostitse.

Kasvatuskumppanuus on toimintamme kivijalka!

5 Työ lasten parissa

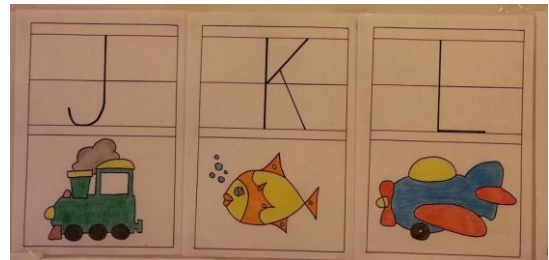
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline. Se on kaiken oppimisen perusta ja väline uuden oppimiselle. Lapsen kieli kehittyy leikissä, sadussa, jäljittelyssä sekä päivittäisissä toimintarutiineissa ja perushoitotilanteissa. Kasvattajina tuemme lapsen kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja päivän erilaisissa tilanteissa puhumalla, vastaamalla lapsen tekemiin aloitteisiin ja kuuntelemalla lasta. Oppimisympäristömme on virikkeellinen ja innostaa lasta puhumaan (muun muassa selkeät leikkialueet, leikin valintataulu, kuvat, sadut, lorut, riittäilyt, kuvakirjat, laulut, roolileikit, erilaiset piirihetket).

Tehtävämme kasvattajina on tukea lasta vuorovaikutustilanteiden harjoittelussa, itsetunnon vahvistamisessa ja toimia tunteiden tulkkina. Pidämme tärkeänä tunteiden nimeämistä ja harjoittelua, jotta lapsi saisi ymmärryksen omista tunteistaan ja oppii peilaamaan, miltä toisesta tuntuu. Pidämme tärkeänä myös kasvattajien välistä vuorovaikutusta, sillä hyvä, kunnioittava ja toimiva vuorovaikutus toimii mallina lasten keskinäiselle vuorovaikutukselle.

Tavoitteemme kielen oppimisessa:

- Lapsi saa tukea puheen oppimiseen ja ymmärtämiseen.
- Lapselle herää kiinnostus puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan.
- Lapsen sana- ja käsitevarasto sekä muisti vahvistuvat.
- Lapsen vuorovaikutustaidot harjaantuvat (esimerkiksi itsensä ilmaiseminen, kuunteleminen, oman vuoron odottaminen).
- Lapsen minäkuva ja itsetunto vahvistuvat.

Taulukko 1. Kasvattaja vuorovaikutuksen tukijana

Sanallinen vuorovaikutus (puhe)	Sanaton vuorovaikutus
- kuvailee ja selittää tapahtumia - nimeää, sanoittaa ja mallittaa asioita, esineitä, käsitteitä, leikkiä ja tunteita - haastaa lasta puhumaan ja käyttämään kieltä, tekee lapselle kysymyksiä, jotta lapsi nimeää asioita	katsekontakti lapseen ja fyysisesti lapsen tasolla, lähellä lasta oleminen
kiinnittää huomioita puheen selkeyteen ja rytmiin	äänensävy, ilmeet, eleet
käyttää lapsen ikätasoa vastaavaa sanastoa sekä toistaa sanoja ja rikastuttaa lapsen sanomaa	kuvat, tukiviittomat ja niin edelleen
käyttää lyhyitä lauseita	

Monikielisten ja -kulttuuristen lasten kohdalla kiinnitämme erityistä huomiota suomenkielen kehitykseen ja vuorovaikutustaitoihin. Suomen kielen oppimisen tukena käytämme muun muassa kuvia ja tukiviittomia. Kielen kehitystä seurataan ja arvioidaan huoltajien kanssa keskustellen ja kielenkehityksen seurantalomaketta apuna käyttäen. Monikielisille lapsille laaditaan omat suunnitelmat ja tavoitteet suomen kielen oppimiselle. Suomi toisena kielenä opetus (S2 -opetus) kuuluu kiinteänä osana arkeen ja myös erillisiä tuokioita järjestetään pienryhmissä monikielisille lapsille.

5.2 Päivän kulku

Toimintayksikössämme on selkeä päivärytmi, joka toistuu päivittäin samanlaisena. Ennakoitavissa oleva päivärytmi luo lapselle turvallisuuden tunteen ja tietoisuuden siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu. Päiväkodit ovat auki perheiden tarpeiden mukaisesti klo 06-18 välillä arkipäivinä. Joulun aikaan, koulujen talvilomaviikolla, syysloma-aikaan, heinäkuussa sekä muina erityisinä ajankohtina päiväkoteja voidaan sulkea ja yhdistää tai muutoin supistaa ryhmien toimintaa.

Meillä hyvä päivä alkaa lapsen ja vanhemman ystävällisellä vastaanottamisella!

Päivärytmimme:

- Saapuminen päiväkotiin, kuulumisten vaihtaminen
- Leppoisaa yhdessäoloa, jolloin voi vaikkapa leikkiä tai olla sylissä.
- Aamupala
- Toiminta-aika (leikkiä, pienryhmätoimintaa, ulkoilua).
- Lounas
- Lepohetki (lapsille luetaan satu/kuunnellaan musiikkia, lasta silitetään yms.). Lepohetkeltä lapset nousevat omaan tahtiinsa leikkeihin.
- Välipala
- Leikkejä sisällä tai ulkona.
- Kotiin lähtiessä vaihdamme päivän kuulumiset.

Lapsen päivähoitopäivä sisältää erilaisia vuorovaikutustilanteita, joissa lapset oppivat sosiaalisia taitoja. Lapset saavat rauhassa harjoitella eri asioita (pukeminen, wc-käynnit, ruokailu ym.). Kannustamme lapsia ajattelemaan ja toimimaan itse, seuraamme heidän toimintaansa ja tarvittaessa autamme. Pienet työtehtävät kehittävät lasten omatoimisuutta ja oma-aloitteisuutta sekä luovuutta ja itsenäisyyttä. Pienet työtehtävät voivat olla esim. pienempien auttaminen, ruoka-apulaisena oleminen, leikin siivoaminen. Kannustamme lapsia omatoimisuuteen ja oma-aloitteisuuteen, jotka luovat pohjan terveelle itsetunnolle ja kehittävät itseluottamusta. Lapsen kehitystaso, vireystila ja keskittymiskyky otetaan huomioon toimintatilanteissa sekä päivähoiton arjessa.

5.3 Lasten leikki

"Täällä on kivaa leikkiä ja askarrella." (4v.)
 "Kotileikki on kiva leikki. (3v.)
 "Myrkkysieni on kiva leikki." (4v.)
 "Ulkona on kivaa leikkiä kaverin kans." (4v.)
 "Musta on kiva leikkiä. Kivointa on leikkiä eläimillä." (5 v.)
 "Mä tykkään leikkiä päiväkotii ja olla vauva." (4v.)
 "On mukavaa, ku saa tuoda omia leluja." (5v.)

Päiväkotimme on lasten oma yhteisö, jonka reunaehdot asettaa kasvattaja. Lähtökohtamme on se, että lasten omaehtoista leikkiä tuetaan ja siihen annetaan mahdollisuus. Lapset saavat pääsääntöisesti itse valita leikin ja leikkipaikan. Kasvattajan tehtävä on tukea lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissa ja huolehtia siitä, ettei kukaan jää ulkopuolelle.

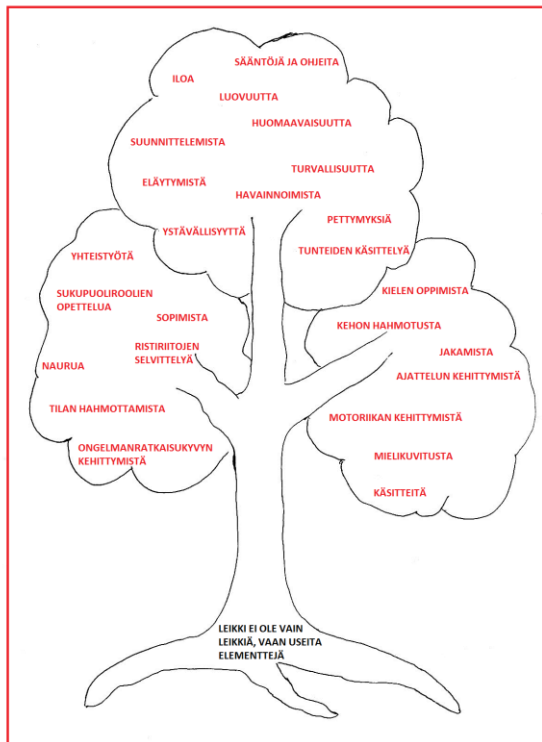
Fraasit "Lapsi ei leiki oppiakseen, mutta oppii leikkiessään" ja "Leikki on lapsen työtä" pitävät paikkansa. Lapsi työstää leikin kautta koettuja ja opittuja asioita. Mahdollistamme päivittäin lapselle useita tilaisuuksia leikkiin. Tavoitteemme on luoda mahdollisimman pitkäkestoisia leikkitalanteita. Leikin voi jättää siivoamatta ja lapsi voi jatkaa samaa leikkiä myöhemmin. Tämä mahdollistuu päiväkotimme päiväjärjestyksen, erilaisten tilajärjestelyjen sekä pienryhmätöinnin avulla. Leikit voivat olla toisinaan rajujakin, kunhan ne tapahtuvat aikuisen valvonnassa ja turvallisuustekijät huomioiden. Lapsella on mahdollisuus leikkiä joko yksin tai yhdessä muiden lasten kanssa. Luomme päivittäin tilanteita, joissa lapset saavat leikeissään harjoitella vuorovaikutustaitoja, hassutella ja liikkua vapaasti.

Leikki on erityinen oppimisen edistäjä tiedollisella sekä erityisesti sosiaalisen ja tunne-elämän alueilla. Lisäksi kehittyvät lapsen minäkuva ja itsetunto sekä pettymyksensietokyky. Lapsi työstää leikin kautta koettuja ja opittuja asioita. Leikki on lapsen keskeisin päivittäinen toimintamuoto. Se antaa lapselle iloa ja onnistumisen kokemuksia. Leikki voi olla joko lapsen itsensä suunnittelemaa vapaata leikkiä tai aikuisen ohjaamaa toimintaa. Erilaisia leikkejä päivän mittaan lapsilla ovat esimerkiksi koti-, lääkäri-, kauppa-, vesi-, eläin, figuuri / tv-ohjelmista tulevat (kuten My Little Pony ja Beyblade), rooli-, sääntö-, ulko- ja rakenteluleikit. Lapsilla on mahdollisuus tuoda omia lelujaan päiväkotiin.

Leikeissä lapset jäljittelevät aikuisen työtä ja heijastavat siinä kokemuksiaan. Leikit heijastavat myös lasten toiveita olla kuin aikuinen ja toiveet toteutuvat leikkitalanteessa. Kasvatuksellisesti leikin ja työn vuorovaikutus on tärkeää. Leikeissä lapset oppivat toimintoja, joita he myöhemmin tarvitsevat työssä. Leikki ja työ ovat kuitenkin eri asioita. Työssä on tietty tavoite ja tietyt menetelmät, kun taas leikeissä toiminta on tulosta tärkeämpää. Jotta lapsi osaisi leikkiä sekä oppisi huolehtimaan perustoiminnoista, hän tarvitsee kokemuksia ja malleja aikuisten elämästä ja työstä.

Leikin kehitykselle on tärkeää, että kasvattaja turvaa lapselle riittävästi yhtäjaksoista leikki-aikaa sekä virikkeelliset tilat. Kasvattaja luo puitteet lapsen ikätasoa ja leikkitaitoja vastaavalle leikille (tilat, välineet, leikkirauha, aikaa, valvonnan ja ohjauksen). Tehtävänä on olla osallisena leikkiin. Kasvattajalla on erityisen tärkeä rooli ohjata ja ruokkia leikkiä. Tehtävänä on olla avuksi leikin vaikeimmissa haasteissa eli yhteisen juonen kehittäessä ja mielikuvituksen liikkeelle saamisessa. Kasvattajalla on myös tärkeä rooli havainnoida leikkiä, oppia tätä kautta lisää lapsista, kuten heidän mielenkiinnonkohteistaan, vuorovaikutus – ja leikkitaidoistaan. Havainnoinnin kautta kasvattaja pystyy tarjoamaan lapsen leikkiin ja oppimiseen uusia elementtejä ja sisältöjä.

Maarukan toimintayksikössä lapset saavat olla lapsia. Vastuamme kasvattajina on välittää ja opettaa lapsille perinteisiä lastenlauluja ja -loruja, käytöstapoja, tutustuttaa lapset sadun maailmaan ja ohjata mielikuvituksen ja leikin kehitystä.

5.4 Lapselle ominaiset tavat oppia, oppimisympäristö, kiusaamisen ehkäisy

5.4.1 Lapselle ominaiset tavat oppia

Lapselle ominaisia tapoja oppia ja toimia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä ilmaisutaiteen eri muodot (musiikki, kuvataide, teatteri). Oppimista tuetaan päivähoitoyksikössämme monin tavoin. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen pukemis- ja riisumistilanteissa, ruokailutilanteissa sekä vuorovaikutustilanteissa. Positiivisen palautteen antaminen ja lapsen yksilöllinen kohtaaminen on oppimisen kannalta erittäin tärkeää. Lapsi oppii, kun hän saa toimia mielekkäiden asioiden parissa ja opetella asioita omaan tahtiinsa leikin kautta. Toimintamme on suunnitelmallista ja kasvattajien toiminta johdonmukaista. Kasvattajat toimivat esimerkeinä ja mallintavat lapsille toimintatapoja ja ovat tietoisia siitä, mitä ympärillä tapahtuu. Iloinen, rento ja humoristinen ilmapiiri antaa tilaa kaikenlaisille lapsille ja aikuisille. Oppimisen ja yksilöllisen huomioinnin taaksemme toimimme pienryhmissä. Näin jokainen lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään.

5.4.2 Oppimisympäristö

Päiväkodin oppimisympäristöä (ryhmätilat, päiväkodin muut tilat, ulkoalueet) kehitetään jatkuvasti, jotta se olisi lapselle mahdollisimman mielekäs ja oppimista edistävä. Oikeanlaisessa ympäristössä lapsi saa kokea oppimisen iloa ja mielekkyyttä. Mielekkäässä oppimisympäristössä tärkeää on muun muassa selkeys ja viihtyvyys, kiireettömyys, kannustaminen, innostuneisuus sekä kehittävyys. Mielekkäässä oppimisympäristössä tavaroilla on omat paikkansa, lasten käytettävissä on erilaisia leikki- ja toiminta-alueita ja tilat on suunniteltu ikätasolle sopiviksi. Oppimisympäristön materiaalit ja lelut ovat esillä ikä- ja kehitystaso huomioiden. Vaikka oppimisympäristön tulee olla virikkeellinen, tulee sen taata myös lapsen oikeus omaan rauhaan.

Lapsille luodaan tilat, missä voi leikkiä rauhallisempia leikkejä tai sitten fyysisempiä riehumis- ja juoksuleikkejä. Oppimisympäristö on järjestetty sellaiseksi, että lelut, pelit, kirjat ja muut materiaalit ovat lasten saatavilla. Kasvattaja on aina lähellä ja valmiina auttamaan lasta. Ryhmien tiloja jaamme pieniin leikki- sekä työskentelynurkkauksiin ja lapset voivat rajata myös itse omia leikkejään.

5.4.3 Kiusaamisen ehkäisy

Lasten toiminta ei saa häiritä muiden lasten leikkejä tai olla vaarallista lapselle itselleen, muille lapsille tai ympäristölle. Kiusatuksi tulemisen kokeminen on aina subjektiivinen kokemus. Toinen lapsi pitää jotakin asiaa kiusaamisena ja toinen taas ei. Tästä syystä kiusaamisesta keskusteleminen lasten kanssa on äärimmäisen tärkeää. Lapsia ohjataan kertomaan aina kokemastaan tai näkemästään kiusaamisesta aikuiselle. Toimintamallimme mukaisesti kiusaamiseen puututaan aina heti. Kiusaamistilanteeseen puutuu se, joka näkee tilanteen tai jolle siitä tulee kertomaan. Tilanne selvitetään asianomaisten lasten kanssa keskustellen. Tärkeää on kaikkien osapuolten tasapuolinen kuuleminen. Kiusaamistilanteet käymme aina lapsen huoltajien kanssa läpi. Työyhteisömme käyttöön on laadittu kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma.

5.5 Varhaiskasvatuksen muut sisältöalueet

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toiminta ja oppiminen organisoidaan pitkälti leikin ympärille. Oppimistoiminnot koostuvat toisiinsa vahvasti nivoutuvista sisältöalueista. Seuraavassa esittelemme muutamia oleellisia sisältöaluekokonaisuuksia.

5.5.1 Matemaattinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja matematiikka esiopetuksessa

Matematiikka on osa arkipäiväämme ja toteutamme sitä ikätasoa vastaavasti ja lapsen kiinnostuksen huomioiden. Opetteleminen on kokonaisvaltaista ja konkreettista esineillä työskentelyä. Havainnollistamme matemaattisia käsitteitä mm. leikkien, musiikin, pelien ja kädentaitojen avulla. Pyrimme herättämään lapsen kiinnostuksen ja uteliaisuuden matematiikkaa kohtaan sekä annamme mahdollisuuksia asioiden pohdiskeluun ja kokeilemiseen.

Tavoitteet:

- Lapselle kehittyy myönteinen asenne matematiikkaa kohtaan.
- Lapsi oppii matematiikan peruskäsitteistöä.
- Lapsi oppii toimiessaan monipuolisesti esineillä, koko keholla ja aisteilla.
- Lapsen luovat ongelmanratkaisutaidot kehittyvät.

5.5.2 Luonnontieteellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja ympäristö- ja luonnontieto esiopetuksessa

Metsässä liikkuminen on lapselle suuri seikkailu. Luonto antaa loputtomasti mahdollisuuksia ihmettelyyn, tutkimiseen ja pohtimiseen. Se tarjoaa ihasteltavaa, elämyksiä ja ilon aiheita. Maarukan toimintayksikössä luonto on lähellä ja mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ja siihen tutustumiseen ovat erinomaiset. Lisäksi toimivat kulkuyhteydet mahdollistavat retket myös lähiympäristön ulkopuolelle. Vuodenaikojen seuraaminen, eläimiin tutustuminen, luonnonmateriaaleista ja kierräysmateriaaleista askarteleminen sekä kierrätys ovat kiinteä osa arkeamme.

Tavoitteet:

- Lapsi oppii arvostamaan ja kunnioittamaan luontoa.
- Lapsi hahmottaa ja oppii tuntemaan omaa elinpiiriään.
- Lapselle kehittyy käsitys siitä, että ihminen on osa ympäristöä ja täten vastuussa ympäristön hyvinvoinnista.
- Lapsi oppii ratkaisemaan ongelmia päättelyn, tutkimisen ja loogisen ajattelun avulla.

5.5.3 Fyysinen ja motorinen kehitys

Liikkuminen on lapselle luontainen tapa toimia ja oppia. Sen tavoitteena on antaa lapselle positiivisia kokemuksia itsestään liikkujana sekä valmiuksia toimia aktiivisesti omassa ympäristössään. Arkiliikunnalla on suuri merkitys perusliikuntataitojen kehittämisessä. Iän mukana lapsen liikkuminen monipuolistuu ja vahvistuu, jolloin tarve niin taitotekijöiden kuin kuntotekijöiden harjoittamiseen kasvaa. Monipuolisuus ja leikinomaisuus ovat avainasemassa.

Tavoitteet:

- Lapsi oppii oman kehon hahmottamista.
- Lapsen perusliikuntataidot harjaantuvat.
- Lapsi kokee liikkumisen iloa ja saa positiivisia kokemuksia.
- Lapsi rohkaistuu kokeilemaan ja yrittämään sekä oppii tunnistamaan omia rajojaan.
- Lapsi oppii sääntöjen noudattamista.
- Lapsi oppii häviämistä yhteisleikkien ja -pelien avulla.

5.5.4 Esteettinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja taide ja kulttuuri esiopetuksessa

Taidekasvatuksen lähtökohtana on lapsen oma luovuus ja halu tehdä. Lapsi saa käyttää mielikuvitustaan ja käsitellä tunteitaan. Tärkeintä on tekemisen ilo ja oman sisäisen maailman rikastuttaminen, tekeminen itsensä - ei niinkään tuotos.

Tavoitteet:

- Lapsella on mahdollisuus toteuttaa itseään ilmaisun keinoin.
- Lapsen esteettinen ymmärrys ja mielikuvitus kehittyvät.
- Lapsi oppii arvostamaan sekä omaa että toisen työtä; "Jokainen työ on yhtä arvokas!"
- Lapsen hieno- ja karkeamotoriikkataidot kehittyvät.
- Lapsi tutustuu taiteen muotoihin (musiikki, kuvataide, teatteri, kirjallisuus).
- Lapsi oppii havainnoimaan ympäristöä ja laajentamaan maailmankuvaansa.

5.5.5 Eettinen orientaatio varhaiskasvatuksessa ja etiikka ja katsomus esiopetuksessa

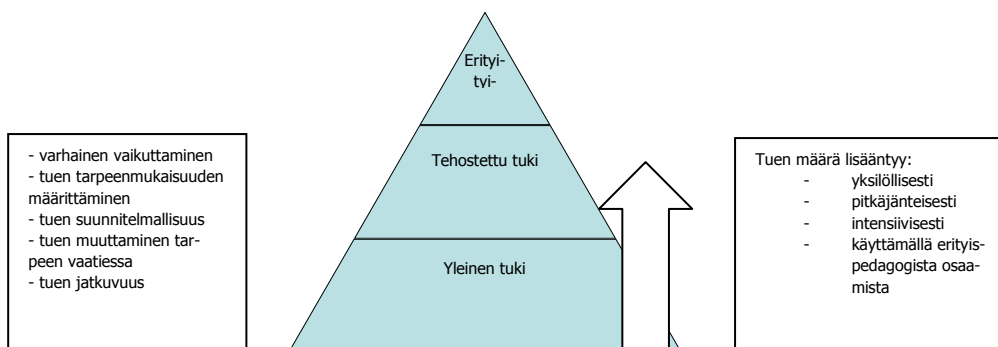
Maarukan toimintayksikössä eettistä kasvatusta toteutetaan päiväkodin arjessa päivittäin. Harjoittelemme ratkaisemaan ristiriitatilanteet puhumalla. Keskustelemme lasten kanssa, miksi hyvät tavat ovat tärkeitä. Opettelemme toisen huomioonottamista ja auttamista. Mitä saa tehdä/ mitä ei? Miltä toisesta tuntuu?

Tavoitteet:

- Lapsi oppii keskustelemaan mieltä askarruttavista kysymyksistä.
- Lapsi oppii ymmärtämään erilaisia elämänskatsomuksia ja suhtautuu niihin kunnioittavasti.
- Lapsi oppii ottamaan muut ihmiset huomioon ja harjoittelee yhdessä toimimista.
- Lapsi harjoittelee yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattamista.
- Lapsi harjoittelee erottamaan oikean ja väärän.
- Lapsi harjoittelee anteeksipyyttämistä ja -antamista.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu arjessa laadukkaana pedagogisen ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Jokaiselle päiväkotimme lapselle laaditaan yhdessä huoltajien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) tai lapsen esiopetuksen suunnitelma (LEOPS), jossa huomioidaan lapsen vahvuus-

det ja mahdolliset tuen tarpeet. Lapsen kehitystä havainnoidaan säännöllisesti, ja tavoitteenamme on tunnistaa mahdolliset lapsen kasvua ja oppimista hidastavat esteet varhain. Näissä havainnoista teemme aktiivisesti ja avoimesti yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Lisäksi käytämme apunamme konsultoivan erityislastentarhanopettajan (KELTO) asiantuntemusta. Jokaisella lapsella on oikeus saada omista tarpeistaan ja lähtökohdistaan lähtevää tukea. Lähtökohtana tuen järjestämiselle ovat jokaisen lapsen yksilölliset vahvuudet ja erityistarpeet.

Varhaiskasvatuksessa lapsen tukeminen jaetaan yleiseen tukeen, tehostettuun tukeen ja erityiseen tukeen. *Yleinen tuki* kuuluu kaikille lapsille osana päiväkotiemme arkea. Sillä tarkoitetaan pienemmissä ryhmissä toimimista, puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien käyttöä (kuvat), selkeän päivä- ja viikkorutiinin noudattamista, toiminnan tavoitteellista suunnittelua sekä oppimisympäristön muokkaamista siten, että lapsella on parhaat mahdolliset edellytykset toimia ja oppia ryhmässä (esimerkiksi istumapaikka aikuisen vieressä ja tavaroilla kuvitetut paikat). Kasvattajan tehtävä on ennakoida ja tunnistaa lapsen erityispiirteet sekä järjestää muun muassa siirtymätilanteet mahdollisimman mielekkääksi (pukemaan / riisumaan siirtyminen). Esimerkiksi lapsen, jonka on vaikea keskittyä pukeutumiseen, on mahdollisuus saada pukemiseen enemmän aikaa tai rauhallinen tila, jossa on helpompi keskittyä.

Mikäli yleisen tuen menetelmät eivät auta lasta riittävästi, käyttöön otetaan *tehostetun tuen* menetelmät. Tehostetun tuen menetelmien avulla harjaannutetaan lapsen perustaitoja ja yksilöllistetään kasvua ja oppimista. Tehostetun tuen muodoista sovimme yhdessä lapsen huoltajien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen kanssa. Tehostetussa tuessa käytämme samoja menetelmiä, jotka ovat käytössä yleisessä tuessa, mutta entistä yksilöllisemmin ja räätälöidymmin. Menetelminä kuvien lisäksi käytämme muun muassa tukiviittomia ja koritehtäviä.

Eriyisen tuen menetelmät käynnistetään, mikäli yleisen ja tehostetun tuen menetelmät eivät yksin riitä. Eriytynyt tuki sisältää jo yleisen ja tehostetun tuen piirissä käytössä olleet menetelmät. Eriyistä tukea saavilla lapsilla on tavallisimmin vaikea kehitysvamma, monivammaisuutta ja/tai lapsi on muista syistä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Eriyistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituun ryhmään tai erityisryhmään. Toimintayksikössämme erityistä tukea tarvitsevat lapset sijoittuvat integroituun ryhmään, jossa lapsella on mahdollisuus saada erityistä tukea kasvuunsa, kehittymiseensä ja oppimiseensa.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Maarukan toimintayksikön rikkautena ovat monikulttuuriset lapset ja perheet. Lähes jokaisessa ryhmässä työskentelemme usean eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen kanssa. Yksikössämme on pitkä kokemus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kanssa käytävästä yhteistyöstä. Lasten hoidon ja kasvatuksen tavoite on kasvattaa lapset arvostamaan erilaisuutta sekä kunnioittamaan erilaisia toimintatapoja. Lapsen suomen kielen ja suomalaisen toimintakulttuurin oppimista tuetaan normaalin päiväkotitoiminnan kautta, sukupuolten välinen tasa-arvo huomioiden.

Kasvattaja tukee monikulttuurista lasta arjen toiminnoissa:

- Kuvien avulla.
- Käyttämällä lyhyitä lauseita ja selkeää, hidastettua puhetta.
- Käyttämällä tukiviittomia.
- Pienryhmätoiminnan avulla.
- Suomi toisena kielenä (S2)- opetuksen avulla.
- Havainnoimalla lapsen kielenkehitystä (suomen kielen seurantakaavake täytetään 2krt/v).
- Lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun tieto suomen kielen taidosta välitetään koululle muun muassa Esko- tiedonsiirtolomakkeella.
- Alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori (KIEKU) konsultoi ja vierailee lapsiryhmissä sekä osallistuu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluihin mukaan tarvittaessa.

Lapsen varhaiskasvatuskeskusteluissa korostetaan lapsen oman äidinkielen oppimisen tärkeyttä, joka on pohjana suomen kielen oppimiselle. Perheen kanssa sovitaan myös suomen kielen oppimisen tukemisesta. Tarvittaessa käytämme keskusteluissa tulkkauspalveluja.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa tutustumme perheen uskonto- ja katsomustaustaan. Kunnioitamme jokaisen perheen vakaumusta ja kulttuuritaustaa sekä tuemme heidän kulttuuriperimänsä välittämistä omille lapsilleen. Eettistä kasvatusta toteutetaan päiväkotimme arjessa kaikissa tilanteissa. Eettinen kasvatus tarkoittaa muun muassa oikean ja väärän opettelemista ja arvokeskusteluja. Harjoittelemme ratkaisemaan ristiriitatilanteita puhumalla, keskustelemme lasten kanssa siitä, miksi hyvät tavat ovat tärkeitä ja opettelemme toisen huomioon ottamista ja auttamista.

Uskonnollisista pyhistä juhlimme joulua ja pääsiäistä. Perinteisesti joulun aikaan käymme joulukirkossa ja pääsiäisenä seurakunnan työntekijä tulee päiväkotihimme. Kunnioitamme perheiden vakaumusta ja otamme huomioon eri uskontoihin kuuluvat perheet ja heidän toiveensa, esimerkiksi ruokailuun ja juhlien viettoon liittyvät rajoitukset.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristö on kokonaisuus, joka muodostuu luonnon lisäksi rakennetusta ja sosiaalisesta ympäristöstä. Muut ihmiset ovat siis olennainen osa ympäristöä ja muiden huomioiminen tärkeä osa ympäristökasvatusta. Oman toimintaympäristön viihtyisyydestä vastaaminen on yhteinen asia ja kuuluu kaikille.

Pienimpien lasten ympäristökasvatus alkaa turvallisesti päiväkodin tiloista ja pihasta. Luonnossa liikkumisessa korostuu elämyksellisyys. Myöhemmin kiinnostus tutkimiseen, havainnointiin ja tiedon saamiseen kasvaa. Metsäretkillä lapset saavat muun muassa tutkia luontoa ja havainnoida vuodenaikojen vaihtelua sekä leikkiä ja liikkua monipuolisessa maastossa. Retkiltä voi kerätä luonnonmateriaaleja askartelua ja leikkiä varten. Opettelemme luonnon kunnioittamista (esimerkiksi puista ei saa repiä oksia ja luontoa ei roskata). Teemme retkiä myös lähiympäristöön, jolloin tutustumme päiväkodin lähellä oleviin paikkoihin (Lumo, kirjasto, seurakuntasali, leikkipuistot, pururata), opettelemme turvallista liikennekäyttäytymistä sekä rakennetun ympäristön kunnioittamista ja suojelua.

Harjoittelemme lasten kanssa jätteiden lajittelua (lajittelemme paperin, kartongin, pahvin energiajakeen, biojätteen, lasin ja metallin) ja ekologista ajattelua kuten energian säästämistä (sammutamme turhat valot, suljemme hanan heti käsien pesun jälkeen, käytämme käsipaperia säästeliäästi). Uusiokäytämme kierrätettävää materiaalia askarteluissa ja leikeissä (esimerkiksi maitotölkit, pahlilaatit, muovipurkit ja kangastilkut).

Vantaan kaupungin linjaus on tarjota lapsille ja työntekijöilleen kerran viikossa kasvisruokaa. Tarjolla on myös säännöllisesti luomupuuroa aamupalaksi. Yksikössämme on nimetyt ekotukihenkilöt, jotka kouluttavat itseään aktiivisesti sekä tuovat uusia ajatuksia yksikköömme kokeiltavaksi ja käytäntöön otettavaksi. Päiväkoteihimme hankimme kestäviä ja turvallisia leluja, joita voi korjata. Lasten kanssa pohdimme, miten lelut pysyvät parhaiten kunnossa ja millaista kohtelua ne eivät kestä. Huomioimme materiaaleissa ja välineissä myrkyttömyyden ja turvallisuuden.

5.8 Esiopetus

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Perheillä on oikeus maksuttomaan lakisääteiseen neljän tunnin esiopetukseen toimintavuoden aikana 6 - vuotta täyttävälle lapselle. Esiopetuksessa noudatetaan koulujen toiminta-aikoja. Esiopetusryhmät muodostetaan vuosittain esiopetukseen hakevien lasten määrän perusteella. Esiopetusryhmässä on aina vähintään 13 esiopetusikäistä lasta (poikkeuksena integroidut ryhmät).

Esiopetuksella tarkoitetaan tavoitteellista ja suunnitelmallista varhaiskasvatusta, opetusta ja hoitoa. Esiopetuksessa tärkeätä on leikinomaisuus, oppimismotivaation ylläpitäminen ja tukeminen ja oppimisen ilon kokeminen. Maarukan toimintayksikön esiopetuksen arvopohja on sama kuin päivähoidossa. Esiopetussuunnitelman lähtökohtana on, että lapsen varhaiskasvatus sekä esi- ja alkuopetus muodostavat kasvatuksellisesti eheän kokonaisuuden. Esiopetusvuosi on jokaiselle lapselle tärkeä elämys- ja kokemusvuosi, joka sisältää tavoitteita kouluun siirtymistä ja koko elämää varten. Päämääränä on lapsen oma aktiivinen toiminta, elämäntaitojen vahvistuminen ja oppimaan oppiminen.

Lapsen siirtyessä kouluun jokaisesta lapsesta täytetään EsKo -tiedonsiirtolomake (esiopetuksesta kouluun - tiedonsiirto), tarvittaessa tehostettu EsKo tai sujuvasti kouluun -prosessi. Tehostettu EsKo tai sujuvasti kouluun prosessi on käytössä silloin, kun lapsi tarvitsee enemmän tukea koulun käynnissä. Lomakkeet käydään läpi vanhempien sekä tulevan koulun opettajien kanssa osana oppilashuoltotyöryhmää. Keväisin Maarukan esiopetusikäiset lapset pääsevät tutustumaan Mikkolan koulun 1-2 -luokan oppitunneille. Yhteistyö koulun kanssa takaa joustavan siirtymisen koulutielle.

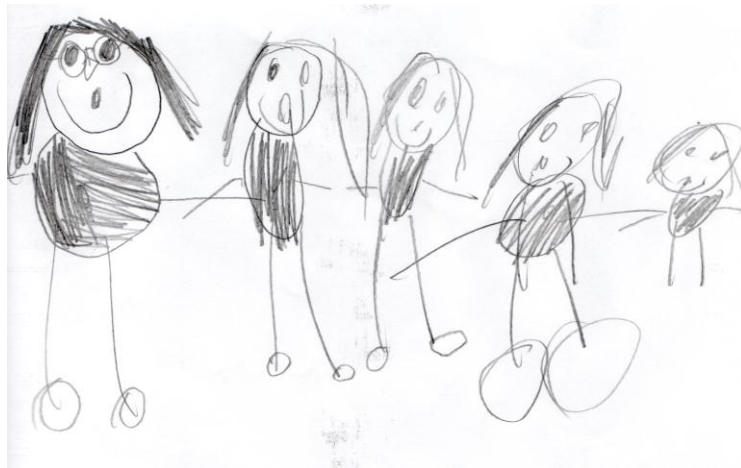
Esiopetusvuoden päätteeksi annetaan osallistumistodistus. Osallistumistodistus ei sisällä arviointia. Todistusta voidaan täydentää kuvaamalla järjestettyä esiopetusta.

5.8.2 6 -vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta järjestetään tarpeen mukaan ja valmistavassa esiopetuksessa opetusaika on 5 tuntia päivässä. Valmistava opetus korvaa esiopetuksen niille lapsille, joiden suomenkielen taso ei vielä riitä esiopetukseen. Valmistavaa esiopetusta on mahdollista järjestää kaikissa esiopetusryhmissä. Kuusivuotiaiden valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavat valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavan esiopetuksen tavoite on antaa lapselle sellaiset valmiudet, että hän voi aloittaa omaa ikätasoaan ja valmiuksiaan vastaavassa perusopetuksen ryhmässä. Valmistavassa opetuksessa käytettävät työtavat harjaannuttavat lapsia suomen kielen käyttöön ja kulttuuriimme.

Valmistavan opetuksen lastentarhanopettaja käyttää apuna lapsen suomen kielen taidon kehittymisen seurannassa, arvioinnissa ja suunnittelussa kaksikielisyyden suunnitelmaa: suomi toisena kielenä varhaiskasvatuksessa / valmistavassa opetuksessa -lomaketta. Suomi toisena kielenä opetus ja valmistava opetus nivou-

tuvat esiopetuksen sisältöihin ja toimintaan. Suomen kielen oppimisen tulee olla prosessi, joka tapahtuu suunnitelmallisessa ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Maarukan toimintayksikön hoito- ja kasvatushenkilöstö muodostaa moniammatillisen työyhteisön (lastenhoitajat, lastentarhanopettajat, erityislastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja, avustajat). Lisäksi yksiköissämme työskentelee laitoshuollon ammattilaiset sekä keittäjät. Varhaiskasvatuksen toteuttamisen linjaukset on säädetty ja määritelty laissa sekä Vantaan kaupungin linjauksissa. Toimintayksikössämme ryhmien kasvattajat vastaavat ryhmän toiminnasta sekä kasvun ja kehityksen tukemisesta yksikön yhteisten linjausten mukaisesti. Lapsiryhmien pedagoginen vastuu on lastentarhanopettajalla. Viime kädessä vastuu kaikesta toiminnasta on yksikkömme päiväkodin johtajalla. Jokaisessa tiimissä on jaettu henkilökohtaiset vastuut ja jokaisen kasvattajan vahvuudet hyödynnetään. Kasvatushenkilöstö on sitoutunut kehittämään ja kouluttamaan itseään aktiivisesti. Tavoitteenamme on tuoda ja siirtää koulutuksista saatu uusi tieto koko työyhteisön käyttöön.

Päiväkotitoiminta vaatii toimiakseen sovitut palaverirakenteet, joissa pedagogiikkaa ja käytänteitä on mahdollisuus suunnitella, kehittää ja arvioida. Hyvin toimivat tiimit (lapsiryhmien kasvattajat) ovat kasvatuksen ja ryhmän toiminnan perusta. Tiimit kokoontuvat tiimipalaveriin kerran viikossa arvioimaan, suunnittelemaan ja keskustelemaan toiminnasta sekä välittämään ajankohtaista työtä koskevaa tietoa tiimin jäsenille.

Koko yksikön palaveri pidetään kerran viikossa. Tämä on foorumi, jossa päiväkodin johtaja tuo informaatiota päivähoitoa koskevista ajankohtaisista asioista ja jossa keskustellaan ja sovitaan yhteisistä linjauksista. Talon palaveriin osallistuu Maarukan ja Mikkolan päiväkodin jokaisesta ryhmästä yksi edustaja.

Päiväkotimme työyhteisö kokoontuu muutaman kerran vuodessa työiltaan. Työiltojen teemat vaihtelevat koulutuksellisista sisällöistä ajankohtaisiin työtämme käsittäviin asioihin. Työiltojen tarkoitus on saada yhteistä keskustelua ja tarkastelua työtavoistamme sekä kehittää työtämme ja ammattitaitoamme. Kerran vuodessa järjestettävän suunnittelupäivän aikana päiväkotitoiminta on suljettu ja hoitoa tarvitsevat lapset hoidetaan lähipäiväkodeissa. Suunnittelupäivän aikana kouluttaudumme, arvioimme kulunutta toimintakautta ja suunnittelemme tulevaa. Lisäksi kaupunki järjestää henkilöstölle koulutusta, johon jokaisella on velvollisuus osallistua.

Toiminnan arvioinnissa hyödynnämme yksikön toimintasuunnitelmia sekä tiimien toimintasuunnitelmia, perheiltä ja lapsilta tulevaa palautetta, havainnointia sekä yhteisiä dokumentteja, kuten kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmaa.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Päiväkotimme tekee yhteistyötä neuvolan kanssa. Yleisimpänä yhteistyömuotona lapsen huoltajien, neuvolan ja päiväkodin kesken käytetään 4 -vuotiaalle tarkoitettua Hyve -mallia. Hyve -malli on laaja-alainen leikki-ikäisten terveystarkastus. Ennen neuvolan Hyve -tarkastusta lapsen kasvattaja käy keskustelun huoltajien kanssa lapsen hyvinvointiin liittyvistä asioista. Keskustelussa käyty tiedot kirjataan Hyve -lomakkeelle, jonka huoltajat vievät mukanaan tarkastukseen. Terveystarkastuksen suorittaman terveystarkastuksen jälkeen tiedot palautuvat täydennettyinä päivähoitoon huoltajien suostumuksella.

Teemme yhteistyötä myös Mikkolan ja Jokivarren koulujen, lähipäiväkotien, urheiluseurojen, seurakunnan ja kirjaston kanssa. Yhteistyökumppaneitamme ovat lisäksi neuvolan perhetyöntekijät ja perheneuvola. Heille huoltajat voivat soittaa tarvittaessa ja heidän tehtävänä on tukea perheiden jaksamista ja elämänhallintaa. Verkostoyhteistyön (psykologit, puheterapeutit, toimintaterapeutit, fysioterapeutit, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori, lastensuojelu) keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen ja auttaminen huolen ilmetessä päivähoidossa tai kotona. Laki velvoittaa päivähoidon henkilöstöä ilmoittamaan lapsesta lastensuojelulle, jos lapsen hoidon ja huolenpidon tarpeessa (kaltoin kohtelu, väkivalta, alkoholi), kehitystä vaarantavissa tekijöissä tai lapsen omassa käyttäytymisessä havaitaan muutoksia tai lapsi kertoo huolestuttavia asioita. Lastensuojeluilmoituksen tekemisestä keskustellaan aina ensin lapsen huoltajien kanssa. Lastensuojeluilmoituksen tekee päiväkodin johtaja.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto ja nuorempien lasten kohdalla hyvinvointityö on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Oppilashuolto ja hyvinvointityö antavat mahdollisuuden tasavertaiseen kasvamiin ja oppimiseen. Sitä toteutetaan aina yhteistyössä perheiden kanssa.

Maarukan toimintayksikön oppilashuollon ja hyvinvointityön tavoitteena on luoda hyvä ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä puuttua varhaisessa vaiheessa lapsen kehityksen ja oppimisen haasteisiin. Esiopetuksen oppilashuolto ja hyvinvointityö pitää sisällään yhteistyötä lapsen kehitystä tukevien eri tahojen kanssa. Näitä tahoja ovat muun muassa eri asiantuntijatahot, koulu, terveydenhuolto ja neuvola.

Hyvinvointityö ja oppilashuoltotyö ovat pieniä mutta merkityksellisiä tekoja arjessa. Se voi olla puuttumista kiusaamiseen, kavereiden löytämisen tukemista, vuorovaikutustaitojen harjoittelua tai vaikkapa ruokatapojen harjoittelua. Oppilashuoltotyöryhmä (OHR) kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja hyvinvointityöryhmä (HYRY) vähintään kerran vuodessa. Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, esiopetuksesta vastaavat opettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvolan/koulun terveydenhoitaja, koulun erityisopettaja ja rehtori. Hyvinvointiryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, ryhmän kasvattajat ja konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Huoltajat voivat aina osallistua lastensa koskeviin keskusteluihin.

Vantaan kaupunki on kirjannut toimintaohjeet mahdollisten tapaturmien, onnettomuuksien ja erilaisten kriisitilanteiden varalle. Toimintaohjeet löytyvät toimintayksikkömme käyttöön laaditusta turvallisuussuunnitelmasta.

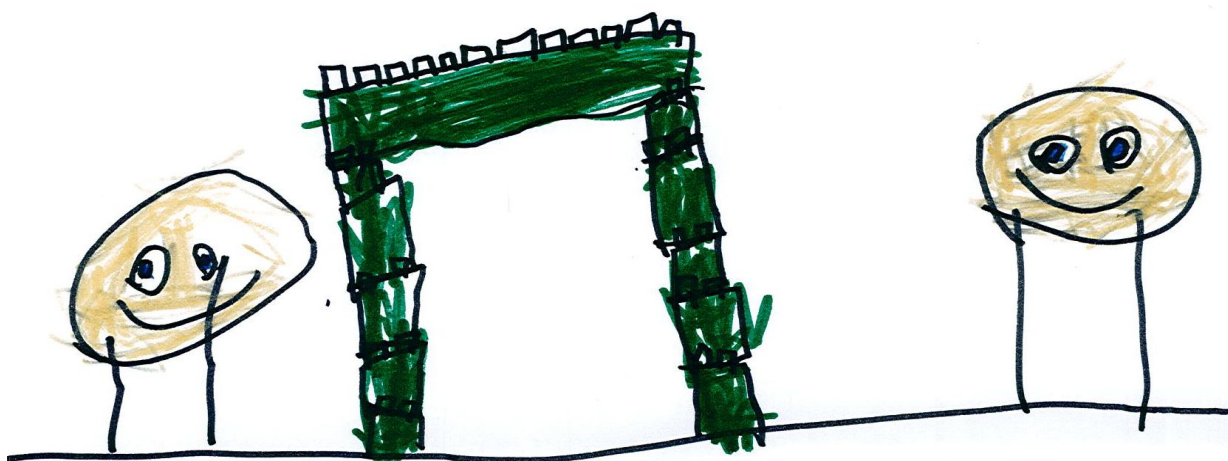
Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Maarukan toimintayksikkö
p. 09-839 32080

Maarukan päiväkoti
Uranuksentie 3, 01480 Vantaa
Puh: 09-839 32099 / 09-839 32082

Mikkolan päiväkoti
Marsinkuja 6C, 01480 Vantaa
Puh: 09-839 32028 / 09-839 32291

VANTAA

Santeri 6v.

Varhaiskasvatussuunnitelma

Metsikköpolun toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Arvot.....	3
2.2	Lapsikäsitys ja kasvattajuus	4
2.3	Hyvinvointityö	4
3	Yhteistyö perheiden kanssa.....	6
4	Työ lasten parissa	7
4.1	Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia	7
4.2	Oppimisympäristö ja arjen rakenteet.....	8
4.3	Lapsen osallisuus.....	10
5	Sisällölliset painotukset	11
5.1	Leikki	11
5.2	Kieli ja vuorovaikutus	12
5.3	Liikunta	13
5.4	Luonto- ja ympäristökasvatus.....	14
5.5	Matematiikka.....	15
5.6	Etiikka ja katsomus	15
6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	17
6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	17
6.2	Monikulttuurisuus	17
6.3	Sukupuolten välinen tasa-arvo	18
7	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ja yhteistyöverkostot	19
7.1	Esiopetus.....	19
7.2	Perhepäivähoito.....	21
7.3	Verkostotyö	22
8	Arviointi ja työn kehittäminen	23

1 Johdanto

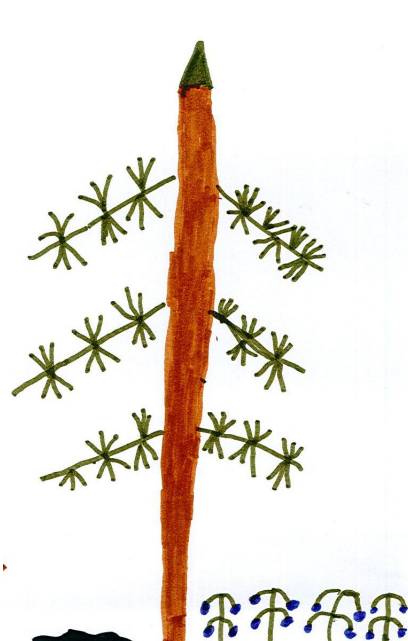
Metsikköpolun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on toimintamme perusta. Se kuvaa meillä toteutettavaa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelma on työväline, jonka avulla suunnittelemme ja arvioimme toimintaamme. Varhaiskasvatussuunnitelmamme on tehty myös vanhempia varten, jotta he voivat lukea, millaista varhaiskasvatusta päiväkodissa ja perhepäivähoidossa toteutamme. Perhepäivähoidon erityispiirteistä varhaiskasvatussuunnitelmassa on oma luku.

Päivähoidossa toteutettavaa varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnalliset ja kunnalliset asiakirjat. Varhaiskasvatussuunnitelmamme pohjautuu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin 2005 ja Esiope-
tuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2010 sekä Vantaa kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Metsikköpolun toimintayksikköön kuuluu päiväkotia ja Martinlaakson alueen kunnallinen perhepäivähoito. Päiväkotimme sijaitsee Martinlaaksossa omana kiinteistönään. Päiväkotia on perustettu vuonna 1990. Talossamme toimii viisi lapsiryhmää 0-6 vuotiaille lapsille. Yksi ryhmistämme on integroitu ryhmä. Perhepäivähoitajat työskentelevät omissa kodeissaan Martinlaakson alueella. Päiväkodilla on suuri monipuolinen pihapiha-alue. Pihalla on käytössä turvalliset leikkivälineet. Osa pihastamme on luonnontilassa olevaa metsäistä maastoa. Päiväkodin ympäristössä on hyvät ulkoilumaastot sekä leikkipuistot. Käytämme myös paljon päiväkodin vieressä olevaa urheilukenttää. Kivimäen alakoulu naapurissamme mahdollistaa hyvän yhteistyön.

Lapsen hyvä arki syntyy myönteisessä ja välittävässä ilmapiirissä. Meille on tärkeää, että kaikilla lapsilla ja aikuisilla on päiväkodissamme hyvä olla. Päiväkotimme ilmapiiri on meille merkittävä asia. Haluamme, että perheet kokevat olevansa tervetulleita, kun tulevat meille ensimmäistä kertaa. Kasvatuskumppanuus perustuu avoimeen vuorovaikutukseen. Meidän yhteinen tehtävämme on tukea lapsen kasvua ja kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla.

Toiminnassamme on tärkeää aito läsnäolo lapsen kohtaamisessa ja hyvä vuorovaikutus. Olemalla tilanteissa aidosti läsnä meillä on herkkyyttä sekä kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Vahvistamme lapsen osallisuutta kuulemalla lasten aloitteita ja kiinnostuksenkohteita. Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintamme suunnitteluun ja toteuttamiseen. Heille annetaan myös mahdollisuuksia toteuttaa omia ideoitaan.

Aura 6v.

Jokaisella lapsella on oikeus vahvaan pedagogiseen ohjaukseen, jossa lapsen ikä- ja kehitystaso huomioidaan. Opettajien johdolla lapset jaetaan tarkoituksenmukaisesti pienryhmiin. Pienryhmätyöskentelyllä haluamme taata jokaiselle mahdollisuuden tulla paremmin kohdatuksi. Keski-tyminen leikkiin ja oppimiseen on pienryhmässä helpompaa. Opettaja kantaa vastuun toiminnan tavoitteista ja käytännön menetelmistä. Toiminnan arviointi on jatkuvaa ja sen avulla kehitämme toimintaamme entisestään.

*"Hyvä päivä koostuu pienistä hetkistä."
(6 ja 3-vuotiaiden äiti)*

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvot

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Meillä Metsikköpolulla arvoja toteutetaan näin.

Innovatiivisuus:

Avoimessa ja luottavaisessa ilmapiirissä meillä on rohkeutta kokeilla ja erehtyä. Oman työn arvioinnin kautta kehitämme uutta. Osallistamme lapsia ja "heittäydymme" mukaan lapsen mielikuvitukseen.

Minja 6v.

Kestävä kehitys:

Kulttuurinen: Suhtautumisemme perheiden erilaisia kulttuureja kohtaan on suvaitsevaista ja kunnioittavaa. Pidämme yllä suomalaista kulttuuriperimää unohtamatta muita kulttuureita.

Iivo 6v.

Sosiaalinen: Suhtaudumme avoimesti ja arvostavasti toisiimme kohtaan. Vahvistamme lapsen osallistumista ajatuksella: "Kuulun tähän ryhmään ja olen tärkeä osa sitä". Kiusaamista emme hyväksy.

Ekologinen: Kasvattajan arvot ja asenteet ohjaavat toimintaamme. Tämän pohjalta vahvistamme lapsen käsitystä itsestä ympäristövastuullisena toimijana, jossa osa-alueina ovat luonnon kunnioittaminen ja vaaliminen sekä kierrätys ja kestävä kehitys. Meille on tärkeää, että lapselle syntyy luonteva suhde luontoon erilaisten elämysten ja kokemusten kautta.

Taloudellinen: Perheiden palveluohjaus on merkittävä osa työtämme. Suunnittelemme hankinnat tarkoin kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Resurssien käyttö on suunnitelmallista ja harkittua.

Yhteisöllisyys:

Sitoudumme työhömmä ja meillä on selkeä käsitys perustehtävästämme. Haluamme panostaa vuorovaikutuksen laatuun ja ymmärrämme sen merkityksen. Arvostamme yhteistyötä perheiden kanssa ja haluamme osallistaa perheitä mukaan toimintaamme. Toimimme avoimina ja aktiivisina yhteistyökumppaneina.

Iivo 6v.

Maria 6v.

2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus

Lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksenä on, että hän kokee olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Lapsen hyvä arki syntyy myönteisessä ja välittävässä ilmapiirissä. Haluamme luoda päiväkodistamme meidän kaikkien yhteisen paikan, jossa niin aikuisilla kuin lapsillakin on mahdollisuus vaikuttaa yhteiseen arkeen. Meille on tärkeää, että kaikilla on hyvä olla.

Jokainen lapsi on ainutlaatuinen yksilö. Kasvattajina meillä on herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Toimimme lapselle innostajana, tukijana ja toiminnan mahdollistajana. Ymmärrämme arjen merkityksellisyyden ja mahdollisuudet.

*"Lapsen hyvään päivään kuuluu kuunteleminen ja läsnäolo."
(4-vuotiaan vanhemmat)*

Pyrimme luomaan ympäristön, joka mahdollistaa lapsen kasvun ja oppimisen lapselle ominaisella tavalla. Toiminnan suunnittelu perustuu tietoon lapsen kehityksestä sekä havaintoihin lapsen ja lapsiryhmän tarpeista. Havainnoinnilla tarkoitamme tietoista ja tavoitteellista lapsen toiminnan seuraamista.

Lapsi oppii ja toimii vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kannustamme ja tuemme lasta yrittämään ja iloitsimme yhdessä oppimisesta. Meille on tärkeää, että lapselle syntyy positiivinen käsitys itsestään oppijana. Oppimisen onnistuessa lapsen itsetunto vahvistuu ja taidot karttuvat.

Tiedostamme toimintaamme ohjaavat arvot, asenteet ja eettiset periaatteet. Kehitämme ammattitaitoamme arvioimalla omaa työtämme tiimissä ja työyhteisössä.

2.3 Hyvinvointityö

Tavoitteenamme on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsen voidessa hyvin hänellä on edellytykset kasvuun, oppimiseen ja kehittymiseen. Yksikössämme kasvattajat luovat myönteisen ja hyväksyvän ilmapiirin omilla asenteillaan. Arjen vuorovaikutustilanteet ovat hyvinvointityömme perusta. Yhdessä vanhempien kanssa sitoudumme lapsen hyvinvoinnin edistämiseen. Vanhemmat tuovat kasvatuskumppanuuteen lapsen tuntemuksen ja omat arvonsa, me kasvattajat tuomme ammatillisen osaamisemme. Pienryhmätoiminnalla taataan lapsille mahdollisuus hyvään vuorovaikutukseen, rauhalliseen yhdessäoloon ja leikkiin. Hyvän psyykkisen oppimisympäristön edellytyksenä ovat yhteiset käytännöt ja johdonmukaiset toimintatavat. Näitä vahvistetaan ryhmässä tiimisopimuksella. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi käytössämme on moniammatillinen yhteistyöverkko.

Minja 6v.

Kiusaamiseen puuttumisessa tärkeintä on ennaltaehkäisy. Empatian kehittymisen edellytyksenä on omakohmainen kokemus tasavertaisuudesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta. Ikätason mukainen empatiakasvatus vahvistaa lapsen moraalisen ajattelun kehitystä. Harjoittelempa tunteiden tunnistamista ja toisen huomioonottamista. Ohjaamme lapsia erilaisiin ratkaisumalleihin, kuinka ristiriitatilanteita voidaan ratkaista myönteisin keinoin. Keskustelemme lasten kanssa kiusaamisesta ja sovimme yhteisistä pelisäännöistä.

Kiusaamiseen puutumme aina. Aikuinen selvittelee asiat yhdessä osapuolten kanssa. Vanhemmille kerrotaan tapahtunut ja toimenpiteet asian suhteen. Haluamme painottaa vanhemmille, että on tärkeää kertoa ryhmän aikuisille, jos lapsi puhuu kotona kiusaamisesta. Opetamme lapsille, että kiusaamisesta on aina tultava kertomaan aikuiselle. Kattava valvonta kaikissa tilanteissa on osa kiusaamisen ennaltaehkäisyä.

Päiväkotiimme on tehty turvallisuuskansio ja kriisisuunnitelma. Näihin suunnitelmiin on kirjattu toimintaohjeet, kuinka toimimme, jos joudumme kriisitilanteisiin.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Yhteistyö perheiden kanssa alkaa, kun vanhempiin ollaan ensimmäistä kertaa yhteydessä. Luomme ilmapii-
rin, jossa lapsi ja vanhemmat kokevat olevansa tervetulleita. Kasvatuskumppanuus perustuu avoimeen vuo-
rovaikutukseen. Antamalla aikaa kohtaamiseen ja kuuntelemiseen haluamme vahvistaa vanhempien koke-
musta osallisuudesta lapsen päiväkotiarkeen. Olemme kiinnostuneita vanhempien ajatuksista lapsen hyvästä
hoidosta ja kasvatuksesta. Arvostamme vanhemman kasvatustuuta ja tuntemusta omasta lapsestaan. Me
tuomme yhteistyöhön oman osaamisemme. Yhteinen tavoitteemme on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja op-
pimista.

*"Parasta on se, että lapsi lähtee aamulla mielellään päiväkotiin
ja viihtyy siellä hyvin."* (vanhempi)

Laadimme varhaiskasvatussuunnitelman jokaiselle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa. Tavoitteena on
ohjata ja kehittää kasvattajien pedagogista työtä ja tukea vanhempia kasvatustehtävässä. Keskustelussa py-
rimme etsimään yhteistä ymmärrystä lapsesta. Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan vuosittain tai tarvit-
taessa useammin. Pidämme tärkeänä, että lapsi voi itsekin vaikuttaa omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan-
sa. Lapsen ajatukset ja mielipiteet itsestä sekä omasta oppimisesta kirjataan mm. lapsen esiopetussuunni-
telmaan.

Päivittäiset kohtaamiset ovat tärkeä osa yhteistyötä. Haluamme päivittäin kertoa jotakin konkreettista lapsen
päivästä. Pidämme tärkeänä, että lapsikin voi osallistua keskusteluun ja kuulla itsestään myönteisiä asioita.
Toimintakauden alussa pidämme vanhempainillan, jossa kerromme toiminnastamme. Vanhempainillassa
keskustellaan kasvatukseen liittyvistä asioista ja vanhemmilla on siellä mahdollisuus tutustua toisiinsa. Jär-
jestämme juhlia ja toiminnallisia tapahtumia, joihin perheet voivat osallistua yhdessä. Viestintää perheiden
kanssa hoidamme sekä sähköpostin välityksellä että ilmoitustaulutiedottamisella.

4 Työ lasten parissa

4.1 Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia

Lapsi on luonnostaan utelias ympäröivää maailmaa kohtaan. Halu tutkia maailmaa on uuden oppimisen perusta. Haluamme luoda lapselle myönteisen oppimisilmapiirin, jossa hänellä on mahdollisuus käyttää kaikkia aisteja. Lapsi oppii toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja ihmisten kanssa.

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen ovat keinoja, joiden kautta lapsi oppii mielekkäällä tavalla uusia asioita. Kieli on oppimisen ja ajattelun perusta sekä vuorovaikutuksen ja kommunikaation väline.

Leikkiminen:

Leikki on lapselle ominaisin tapa oppia. Leikki on lapsen tärkeintä tekemistä. Leikki kannattelee lapsen psyykkistä hyvinvointia. Leikissä lapsi käsittelee tunteitaan ja kokemuksiaan. Hän rakentaa mielikuvaa maailmasta ja itsestään. Leikkiessään lapsi harjoittelee vuorovaikutus- ja sosiaalisia taitoja.

Haluamme luoda lapsen leikkeihin myönteisen ja kannustavan ilmapiirin. Vastaamme lapsen aloitteisiin olemalla aidosti läsnä. Turvaamme lapsen osallistumisen leikkiin olemalla itse tarvittaessa mukana leikissä. Mallitamme leikkiä ja tuemme lasten välistä vuorovaikutusta. Toiminnan suunnittelulla ja leikkiympäristöjen valmistelulla mahdollistamme pitkäkestoista leikkiä. Leikissä lapsella on tilaa ja aikaa luovuuteen.

Liikkuminen:

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa oppia ympäristöstään ja itsestään. Se mahdollistaa lapsen motoristen taitojen kehittymisen. Lapsi oppii kokeilemalla, yrittämällä ja erehtymällä. Ulkoilu, metsäretket sekä ohjattu liikunta kehittävät mm. kehonhallintaa ja -tuntemusta. Motoristen taitojen hallinta vahvistaa oppimisen edellytyksiä ja lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Tarjoamme lapselle monipuolisia mahdollisuuksia liikunnallisten taitojen harjoittamiseen, esimerkiksi retket lähiympäristön erilaisiin maastoihin, luistelu, hiihto, ohjatut liikuntahetket sisällä ja ulkona sekä päivittäinen ulkoilu. Rohkaisemme ja innostamme lapsia liikkumaan, tavoitteenaamme luoda lapselle myönteinen asenne liikkumista kohtaan.

Tutkiminen:

Tuemme lapsen luontaista halua ja kiinnostusta oppimiseen antamalla lapselle mahdollisuuden oivaltaa itse. Pyrimme huomioimaan lapsen omat mielenkiinnon kohteet, jotka ohjaavat hänen toimintaansa. Tällöin oppiminen mahdollistuu ja tuottaa iloa. Tuemme lapsen oppimisen taitoja ja motivaatiota huolehtimalla siitä, että toiminta on lapselle riittävän haastavaa ja monipuolista.

"Tutkiminen tarkoittaa sitä, et kattoo jotain juttuja ja oppii niistä jotain uutta."

(poika 7v)

Kieli:

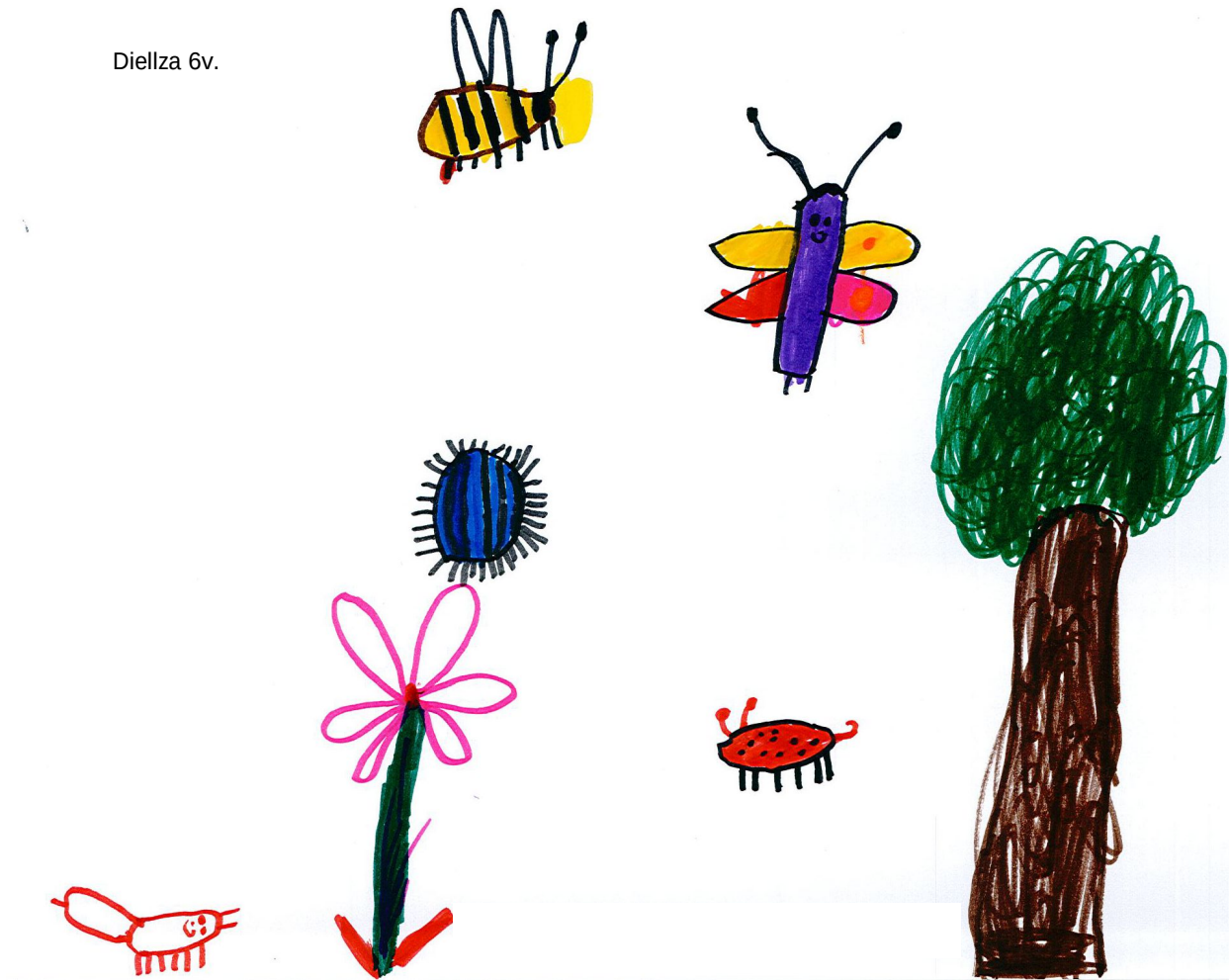
Hyvä vuorovaikutus on kielen oppimisen perusta. Kieli on muutakin kuin vain puhuttua kieltä. Eleet, ilmeet, katse ja kosketus ovat olennainen osa varhaista vuorovaikutusta ja pienen lapsen kommunikaatiota. Lapsi oppii kieltä esimerkin kautta, tekemisen ja asioiden sanoittamisella. Olemme vuorovaikutuksessa lapsen kanssa kaikissa päiväkodin arjen tilanteissa, esimerkiksi leikki, perushoito, siirtymätilanteet sekä lepoaika. Tehtävänä on havainnoida ja tukea monipuolisesti lapsen kielen kehitystä.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen:

Taiteellinen kokeminen ja taiteen tekeminen tuottaa lapselle mielihyvää sekä onnistumisen iloa. Haluamme tukea lapsen itseilmaisun mahdollisuuksia pitämällä siihen tarvittavan välineistön lapsen saatavilla ja ohjaamalla lapsia niiden käyttöön. Roolivaatteet, maalaus- ja askartelutarvikkeet, soittimet, teatterivälineet yms. ovat päivittäisessä käytössä. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen tukevat lapsen myönteisen minäkuvan rakentumista. Ohjaamme lapsia löytämään omia vahvuuksiaan ja käyttämään taiteellista ilmaisua vuorovaikutuksen ja tunteiden käsittelyn kanavana.

Diella 6v.

4.2 Oppimisympäristö ja arjen rakenteet

Lapsen oppimista edistävään ympäristöön liittyvät fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen näkökulma. Hyvä oppimisympäristö on turvallinen, innostava ja viihtyisä. Siinä mahdollistuu lapselle ominainen tapa toimia. Leikki on keskeinen toimintamuoto ja haluamme sen näkyvän oppimisympäristössä.

"Turvallinen ympäristö, jossa saa olla oma itsensä ja toteuttaa itseään aikuisen asettamissa rajoissa." (6-vuotiaan äiti)

Havainnoimme lasten oppimista ja kiinnostuksen kohteita. Rakennamme ja muokkaamme ympäristöä aktiivisesti lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Lapsen ikä- ja kehitystason mukaiset välineet ovat lasten saatavilla. Leluilla, peleillä ja muilla tavaroilla on omat paikkansa. Huolehdimme välineistä yhdessä lasten kanssa. Hyödynnämme lähiympäristön mahdollisuuksia. Käymme säännöllisesti retkillä metsässä ja lähipuistoissa.

Myönteisessä ilmapiiirissä lapsi kokee, että hänellä on lupa tutkia ja kokeilla. Oppiminen syntyy yrittäen, erehtyen ja onnistumisesta iloiten. Luomme lapselle mahdollisuuden ilon ja onnistumisen kokemukseen yhdessä toisten kanssa osana ryhmää. Tuemme kaikissa arjen tilanteissa lasten välistä vuorovaikutusta antamalla mallia keskusteluun sekä ristiriitojen selvittelyyn.

"Lapsen hyvään päivään kuuluu kuuntelemista, sylkyttelyä ja käytöstapoihin ohjaamista. Parhaat leikit ovat niitä, joita ei tarvitse heti keskeyttää" (5-vuotiaan äiti)

Arjen rakenteet ovat olennainen osa oppimisympäristöä. Jäsentääkseen ympäristöä ja toimiakseen osana sitä lapsi tarvitsee struktuuria eli selkeyttä, järjestystä ja ennakoitavuutta päivään. Toimimme arjessa joustavasti huomioiden lapsen näkökulman, jotta aktiivinen ohjattu ja lapsen valitsema toiminta ovat tasapainossa.

Lasten kanssa toimimme pienryhmissä. Näin lapsella on mahdollisuus tulla kohdatuksi ja hän saa tarvitsemansa huomion sekä ohjauksen. Pienessä ryhmässä lapsen on helpompi keskittyä leikkiin sekä muuhun tekemiseen ja oppimiseen. Myös vuorovaikutus on syvempää. Toimintatapa auttaa meitä aikuisia lasten havainnoinnissa sekä toiminnan dokumentoinnissa. Meillä jokaisella lapsella on oikeus vahvaan pedagogiseen ohjaukseen, jossa hänen ikä- ja kehitystasonsa huomioidaan. Ryhmän opettajan johdolla mietitään tiimissä tarkoituksenmukainen tapa jakaa lapset pienryhmiin sekä toiminnan tavoitteet ja menetelmät.

Terveellinen ravinto turvaa lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin. Ruokailut ovat mukavia yhteisiä hetkiä sekä oppimistilanteita. Ohjaamme lasta noudattamaan hyviä ruokailutapoja sekä totuttelevaan erilaisiin makuuihin. Lepo on fysiologinen tarve, joka turvaa lapsen kokonaiskehitystä. Päivälevon tarkoituksena on tuoda tärkeä katkos lapsen päivään ja antaa mahdollisuus rentoutumiseen ja rauhoittumiseen. Lapsen päivä rytmittyy aktiivisen toiminnan ja rauhallisen oleilun vuorotellessa.

4.3 Lapsen osallisuus

Tavoitteena on, että lapsesta kasvaa itsenäisesti ajatteleva ja aktiivinen persoona. Lapselle kehittyy terve itsetunto ja hän on tasavertainen ryhmän jäsen, joka osaa ottaa toiset huomioon sekä pyrkii yhteiseen hyvään. Osallisuuden kokemus syntyy, kun lapsi tuntee olevansa hyväksytty ryhmässä ja voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Meidän on tärkeää ymmärtää lapsen oman toiminnan ja käyttäytymisen merkitys lapselle itselleen. Tuemme lapsen omia valintoja antamalla hänelle mahdollisuuksia ja välineitä toteuttaa omia sisäisiä kehitystarpeitaan. Lapsille kerrotaan ja näytetään, millaisia välineitä päiväkodista löytyy. Oppimisympäristö pyritään rakentamaan sellaiseksi, jossa lapsella on mahdollisuus toteuttaa omia ideoitaan ja käyttää luovuuttaan. Tarvittavat välineet ovat lasten saatavilla.

Luomme toiminnan tavoitteet lapsen ja lapsiryhmän kehityksellisten tarpeiden pohjalta. Lapset ovat vaikuttamassa toiminnan sisältöön sekä käytettäviin menetelmiin. Olemme sitoutuneita ja motivoituneita näkemään lasten aloitteita ja tarttumaan niihin. Näin vahvistamme lapsen osallisuutta.

Lapsen osallisuus tulee näkyväksi arjen tilanteissa. Leikin valinta, retkikohde, toimintahetkien suunnittelu ja toteutus, yhteisten juhlien ja tapahtumien suunnittelu, varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien tekeminen, ruuan ottaminen ovat arkipäivän mahdollisuuksia osallisuuden vahvistamiseen. Toiminnalla harjoitetaan lapsen omatoimisuutta sekä oman toiminnan suunnittelua. Lapselle annetaan vastuuta omista ja yhteisistä asioista ikä- ja kehitystaso huomioiden.

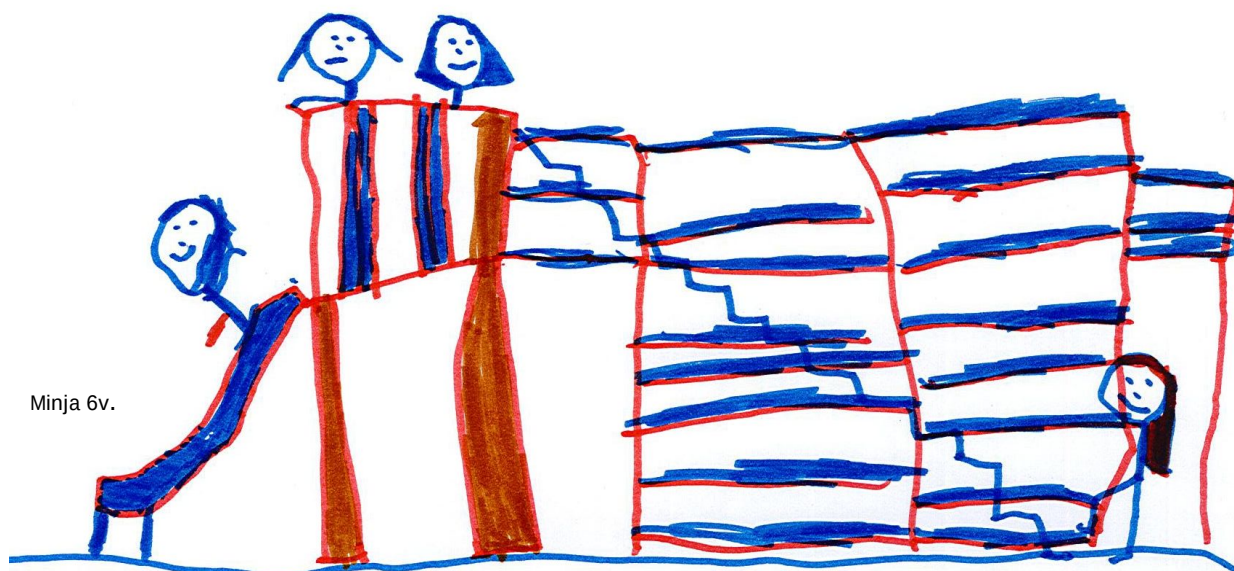
Vahvistamme lapsen liittymistä ryhmään. Lasten välisen vuorovaikutuksen ja sosiaalisten taitojen tukeminen vaativat meiltä herkkyyttä ja aktiivista läsnäoloa. Tehtävänäme on luoda sellainen ilmapiiri, jossa jokaisen lapsen on mahdollista leikkiä ja oppia.

Suhtaudumme myönteisesti lasten omassa yhteisössä syntyvään, spontaaniin toimintaan. Leikillinen vuorovaikutus, hassuttelu ja liikkuminen ovat lapselle tapoja luoda vertaiskulttuuria. meidän tehtävänä on ratkaista, milloin tilanteet ovat yhteisöllisyyttä tukevia ja milloin on tarpeen esimerkiksi taata leikkirauha.

Aikuisina me asettamme rajat, joiden puitteissa voidaan yhdessä lasten kanssa sopia ryhmän säännöistä. Kunnioitamme lapsen mielipidettä, vaikka aina ei voida toimia sen mukaan. Lapsi tulee kuulluksi ja saa kokea, että hänen ajatuksillaan on merkitystä.

5 Sisällölliset painotukset

5.1 Leikki

Minja 6v.

Lapsen maailmassa leikillä on keskeinen rooli. Leikki on lapselle nautinnollista ja tuottaa hänelle mielihyvää. Lapsi luo asioille merkityksiä leikkimällä arjen tilanteista ja toiminnoista syntyviä ajatuksia ja ideoita. Mielikuvitus ja luovuus perustuvat leikkiin, ja leikki kehittää lapsen ajattelua. Lapsen kasvaessa kielellisen vuorovaikutuksen merkitys leikissä korostuu. Leikissä lapsi harjoittelee monipuolisesti kielellisiä taitojaan.

Leikissä lapsella on mahdollisuus kohdata ja käsitellä asioita, jotka muuten olisivat liian suuria ja hankalia. Hän oppii elämisen taitoja. Lapsi voi käyttää leikkiä tunteiden ilmaisemiseen. Leikissä opitaan sosiaalisen elämän pelisääntöjä sekä kehitetään empatiaa. Siinä lapsella on lupa olla taitavampi ja isompi kuin onkaan ja näin ollen kokeilla uskalluksensa rajoja esimerkiksi liikkumisessa tai pelottavien asioiden kohtaamisessa. Eläytyminen mielikuvitusleikkeihin vahvistaa lapsen minäkuvaakin sekä itsetuntoa. Lapsi saa onnistumisen kokemuksia valintojen tekemisessä ja ongelmanratkaisussa.

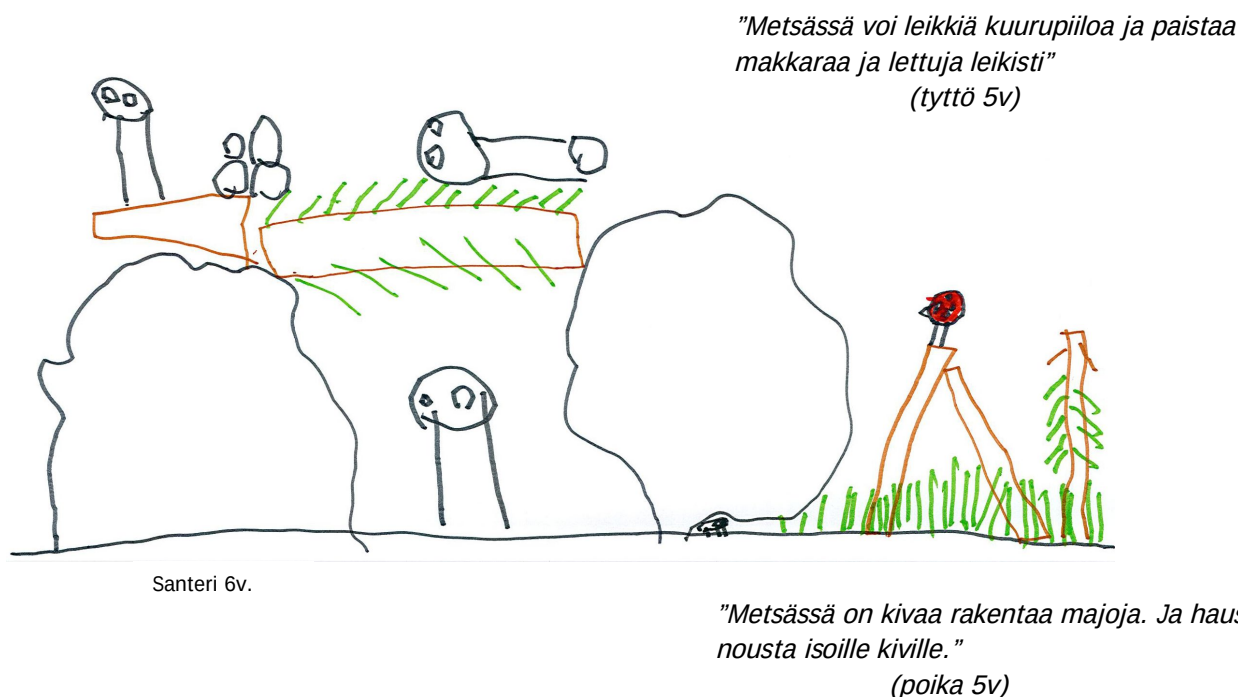
Leikki vahvistaa lasten keskinäisiä suhteita ja vuorovaikutustaitoja. Lapsi kokee yhteisöllisyyttä ja osallisuutta leikkiessään toisten lasten kanssa. Leikkikaveri voidaan turvata kaikille aikuisen havainnoinnilla ja ohjauksella esimerkiksi käyttämällä monipuolisesti leikkitaulua ja tekemällä yhteistyötä muiden ryhmien kanssa. On tärkeää kunnioittaa lapsen halua ja tarvetta myös yksinleikkiin.

*"Oon oppinu tykkäämään kavereista ja silleen."
(poika 7v.)*

"Tuntu hyvältä oppia leikkimään kavereiden kanssa."

(tyttö 6v)

Luomme lapsen leikille hyvän ja kiireettömän ympäristön. Leikkivälineet ja erilaiset materiaalit ovat saatavilla ja yhteisessä käytössä. Päivittäisen toiminnan suunnittelussa kiinnitämme huomiota siihen, että leikille jää riittävästi aikaa. Arjessa pyrimme siihen, että lapsilla on mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin, jonka voi myös jättää odottamaan esimerkiksi ruokailun ajaksi. Ulkona ja retkillä syntyy usein hyviä, pitkäkestoisia leikkejä. Havainnoimme lasten leikkejä ja ohjaamme turvalliseen toimintaan, jotta voimme välttää turhia rajoituksia.

Siirtymätilanteisiin luomme leikinomaisuutta, jotta odottaminen ei tuntuisi odottamiselta vaan sekin voisi olla mielekästä tekemistä. Ryhmän positiivista ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä vahvistamme huumorilla ja leikkillisyydellä. Oppimisen ilo ja motivaatio lisääntyvät leikinomaisia työtapoja käytettäessä.

Alle 3-vuotiaan lapsen leikissä meillä kasvattajilla on ohjaajina suuri merkitys. Luomme yhdessä lapsen kanssa leikkimisen perustaitoja. Leikimme lattialla lasten kanssa ja opetamme hiekkalaatikolla kakkujen tekemistä. Rohkaisemme lasta rakentamaan palikoista tornin ja säikähdamme yhdessä sen räjähtäessä lattialle. 3–5-vuotiaan lapsen leikissä olemme mukana yhtenä leikkijänä. Meillä kasvattajilla on oma rooli, johon heittäydymme. Voimme olla leikissä esimerkiksi koira, vauva tai mummo. Oman leikkiroolimme kautta tuomme leikkiin lisää sisältöjä ja kehitämme lapsen mielikuvitusta. Yli 5-vuotiaiden lasten leikeissä osallistumme juonen kehittelyyn yhdessä lasten kanssa. Rikastutamme lasten leikkiä rakentamalla leikkiympäristöä mielikuvitukseen houkuttelevaksi. Suhtaudumme avoimin mielin lasten aloitteisiin esimerkiksi mitä pahvilaatikko voikaan leikissä olla. Annamme lapsille mahdollisuuden käyttää erilaisia välineitä ja tavaroita, joita hän tarvitsee leikkeihin.

Lasten leikeissä kasvattaja on ensisijaisesti leikkijä, joka tietää tavoitteet ja innoittaa leikkejä esimerkiksi saduilla, tarinoilla ja retkillä. Havainnoimme tarkasti lasten toimintaa leikeissä saadaksemme selville minkälaiset roolit lapsilla on leikissä, miten lapsi osallistuu leikkiin, minkälaiset leikkitaidot lapsilla on ja mikä on leikin sisältö. Havainnoinnin perusteella suunnittelemme ja toteutamme joustavasti leikin ohjausta.

5.2 Kieli ja vuorovaikutus

Tavoitteena on hyvä ilmaisutaito, kyky ja rohkeus kertoa asioistaan sekä selviytyä arjen tilanteista kielen avulla. Lapsi oppii käyttämään kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen oppiminen on itsetunnon ja sosiaalisen minäkuvan kannalta tärkeää. Lapsi kokee iloa kielen oppimisesta, puhumisesta ja ymmärtämisestä.

Kun lapsi oppii sanoittamaan tunteitaan, hän pystyy käsittelemään ja ymmärtämään niitä paremmin. Kieli avaa lapselle mahdollisuuden ymmärtää myös toisen näkökulmaa asioihin. Osa lapsista tarvitsee enemmän

tukea sosiaaliseen kanssakäymiseen. Tuemme ja rohkaisemme lasta olemaan vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa.

Kielen oppimisen perustana on emotionaalisen vuorovaikutuksen laatu. Katsekontakti, lempeä puhe, eleet, ilmeet, kosketus ja huomioiminen ovat merkityksellisiä. Meidän tehtävänä on nähdä lapsen yksilöllinen tapa kommunikoida ja olla hyvässä vuorovaikutuksessa hänen kanssaan. Annamme lapselle kommunikatiivimalleja käyttäen itse selkeää ja rikasta kieltä. Tarvittaessa käytämme kielen oppimisen tukena esimerkiksi kuvia ja tukiviittomia.

Vuorovaikutuksessa on tärkeää selkeä ja ikä- ja taitotasoa vastaavaa kommunikointi, esimerkiksi ohjeet, jutustelu, keskustelut. Tartumme lapsen aloitteisiin ja viemme keskustelua eteenpäin. Yhdessä harjoittelemme keskustelutaitoja: vuorottelua, kysymistä, kuuntelemista ja vastaamista.

Havainnoimme lasten kielellisiä taitoja ja tuemme monipuolisesti kielen kehitystä. Mallitamme puhetta tavoitteena kielen rikastuttaminen, sana- ja käsitevaraston laajentaminen sekä kuvailevan puheen lisääntyminen. Tekemisen ja asioiden sanoittamisella tuemme oman toiminnan ohjauksen kehittymistä. Keinoja herätellä lapsen kiinnostusta kieleen sekä vahvistaa kielellisiä taitoja ovat esimerkiksi sadut, lorut, riimit, laulut, sadutus, draaman käyttö, sanasäkit, pelit sekä vuorovaikutusleikit.

Lapsen kiinnostus kirjoitettua kieltä kohtaan on alku lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksien kehittymiselle. Tuemme lapsen kielellisen tietoisuuden heräämistä ja vahvistumista antamalla hänelle mahdollisuuksia tutustua kirjoitetun kielen maailmaan. Kielen sisällön tarkastelun lisäksi alamme kiinnittää huomiota kielen muotoon. Satujen kuunteleminen vahvistaa kielen ymmärtämistä ja ajattelua. Kirjaimiin ja äänteisiin tutustuminen, sanoilla leikkittely, riittelyt ja tavuttaminen ovat keinoja, jotka vahvistavat lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen valmiuksia.

Median merkitystä lasten elämässä ei voi vähätellä. Keskustelemme yhdessä lasten ja perheiden kanssa siitä, kuinka paljon lapsi käyttää aikaa erilaisten sähköisten viestimien parissa sekä millaiset pelit ja TV-ohjelmat ovat lapselle sopivia ja miten ne mahdollisesti vaikuttavat lapsen kehitykseen. On tärkeää tuntea lapsen tapa reagoida asioihin ja havainnoida häntä, jotta hän ei kohtaa liian ahdistavaa mediasisältöä liian varhain. Ikärajasuositukset ovat tärkeä mittari arvioitaessa sisältöjen sopivuutta lapselle.

5.3 Liikunta

Haluamme luoda lapselle mahdollisuuden monipuoliseen päivittäiseen liikkumiseen ja motoristen taitojen kehittämiseen. Päiväkodissamme on liikkumaan houkutteleva piha. Lisäksi hyödynnämme lähiympäristön puistoja, metsiä ja liikuntapaikkoja.

Tavoitteena on lapsen yksilöllisten motoristen taitojen harjaannuttaminen. Lasta rohkaistaan kokeilemaan omia rajojaan. Suunnittelemme ja ohjaamme lapsen tarpeet huomioon ottavaa sopivan haastavaa liikuntaa, jossa lapsella on mahdollisuus olla osa ryhmää ja onnistua. Arjessa erilaiset liikkumiseen houkuttelevat välineet ovat lapsen saatavilla niin ulkona kuin sisällä. Pyrimme luomaan ympäristön, jossa lasten on helppoa ja turvallista liikkua turvallisesti.

Ohjatuilla liikuntatuokioilla tuemme lapsen perusliikuntataitojen kuten erilaisten liikkumistapojen, tasapainon sekä kehon hahmotuksen kehittymistä. Tutustumme erilaisten liikuntavälineiden käyttöön sekä leikimme liikunta- ja perinneleikkejä sisällä ja ulkona. Vuodenaikojen vaihtelut mahdollistavat hiihdon, luistelun ja erilaiset pallopelit. Käytämme liikuntaa menetelmänä muiden sisällöllisten painotusten esimerkiksi kielen ja matematiikan omaksumisessa.

Maria 6v.

*"Temppurata on kivaa ku saa olla renkaissa
ja hyppiä trampalla."
(tyttö 6v)*

Tavoitteena on luoda lapselle myönteinen kuva itsestä liikkujana. Ilo liikunnasta tuottaa lapselle positiivisia tunteita ja hyvää oloa. Liikunta vahvistaa oman kehon hallintaa ja tuntemusta. Kasvattajan tehtävänä on kannustaa ja rohkaista lasta.

5.4 Luonto- ja ympäristökasvatus

Lapsen luontosuhde rakentuu tunnekokemusten ja elämysten kautta. Kokemus syntyy kaikkien aistien välityksellä: tuoksut, värit, äänet, tunnustelu, maistelu. Luonto on täynnä oppimisen ja tutkimisen mahdollisuuksia. Retkillä mukanaamme ovat usein luopit, haavit, luontokirjat ym. välineet. Esteettiset elämykset syntyvät, kun pysähdytään tarkastelemaan vaikkapa syksyn lehtien värejä tai kallion pinnan kuvioita. Motoriset taidot harjaantuvat luonnossa liikkeessä ja leikkiessä kuin huomaamatta.

Minja 6v

Metsäretkillä havainnoimme vuodenaikojen vaihteluita sekä luonnossa liikkumisen pelisääntöjä. Päiväkodin metsäinen piha mahdollistaa elämysten rakentamisen pihaluontoon. Retkeilemme paljon rakennetussa ympäristössä, jolloin myös turvallisen liikenteessä liikkumisen taidot harjaantuvat.

Ympäröivä luonto tarjoaa lapsen leikkiin tarvittavat leikkivälineet. Mielikuvituksen avulla lapsi luo ympäristön materiaaleille ja paikoille merkityksen. Luonto motivoi ja innostaa lasta luoviin leikkeihin. Luonnossa leikkiminen mahdollistaa lapselle omien rajojen kokeilemista ja haastaa ongelmanratkaisuun. Metsäleikeissä on luontevaa harjoitella myös yhteistoimintaa ja sosiaalisia taitoja.

Tavoitteena on, että lapselle syntyy luonteva suhde luontoon. Ympäristöstä huolehtiminen ja sen suojeleminen on jokaisen tehtävä. Tämän asenteen haluamme välittää lapselle. Huolehdimme yhdessä lasten kanssa päiväkodin pihasta ja sisätilojen esteettisyydestä ja siisteydestä esimerkiksi lelujen kunnosta. Harjoitteleminen yhdessä lasten kanssa kestävää kehitystä kierrättämällä ja energiaa säästämällä. Metsässä liikkuen aikuinen antaa mallin vastuullisesta toiminnasta luonnossa. Huolehdimme yhdessä myös metsän siisteydestä esimerkiksi tuomalla roskat roskikseen.

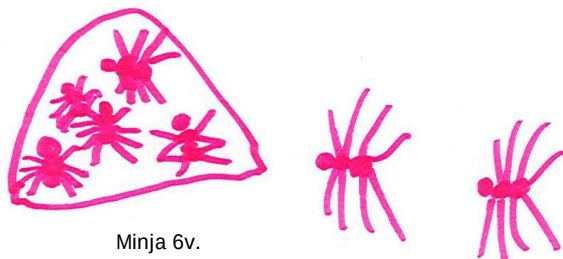
5.5 Matematiikka

Arki on täynnä mahdollisuuksia matematiikan oppimiseen. Varhaiskasvatuksessa matematiikan oppimisella tarkoitetaan loogisen ajattelun ja päättelykyvyn vahvistamista. Matemaattisten taitojen harjoittelussa olennaista on toiminnallisuus sekä lapsen oma aktiivisuus. Konkreettisista asioista edetään kohti abstraktimpia käsitteitä.

Käsitteiden ymmärtäminen on matemaattisen ajattelun perusta. Käsitteitä harjoitellaan vertailemalla, luokittelemalla, sarjoittamalla ja tutkimalla asioiden välisiä suhteita. Ajan käsitteiden ymmärtämistä tuemme käsittelemällä mm. päivärytmiä, viikonpäiviä, kuukausia sekä vuodenaikoja. Geometriset käsitteet tulevat tutuiksi esimerkiksi havainnoimalla ympäristöä, rakentelemalla ja piirtämällä. Mittaaminen on osa matemaattista havainnointia. Se kehittää lapsen loogista ajattelua sekä vahvistaa matemaattisten käsitteiden oppimista (paina – kevyt, pitempi – lyhyempi jne.) Lukukäsitteen ymmärtäminen (mm. lukumäärän ja numeron vastavuus, lukujonotaidot, järjestysluku) on laskemistaitojen perusta.

Luomme oppimisympäristön, joka motivoi lapsia matemaattisten ilmiöiden huomioimiseen. Lähestymme matematiikkaa mielekkäitä oppimisvälineitä ja -tapoja hyödyntäen. Pelit ja erilaiset liikunta- tai sääntöleikit harjaannuttavat matemaattista ajattelua. Sisällytämme matematiikkaa kaikkeen arkipäivän toimintaan: perushoitotilanteisiin, leikkiin, liikuntaan, pieniin työtehtäviin, musiikkiin jne. Varsinkin esiopetuksessa matemaattisia taitoja harjoitellaan myös esimerkiksi tehtävähetkillä ja työpajoissa.

Ohjaamme lapsia kiinnostumaan ympäristöstään ja tekemään havaintoja siitä. Kannustamme lapsia kertomaan havainnoistaan ja sanoittamaan omaa päättelyään. Tavoitteena on, että lapsi oppii vähitellen tulemaan tietoisiksi omasta ajattelustaan ja erilaisista tavoista ratkaista ongelmia. On tärkeää, että lapsille syntyy myönteinen asenne matematiikkaa kohtaan sekä luottamus omaan ajatteluun ja ongelmanratkaisutaitoihin.

5.6 Etiikka ja katsomus

Eettiset kysymykset nivoutuvat tiiviisti jokapäiväiseen elämään. Lähtökohtana on itsetunnon kehittyminen, joka vaikuttaa ihmisten välisiin sosiaalisiin taitoihin. Kasvattaja antaa omalla toiminnallaan mallin hyvistä tavoista, toisten huomioonottamisesta sekä kunnioittamisesta. Hän vastaa lasten aloitteisiin, jotka voivat olla sanallisia tai tulla esille esimerkiksi leikeissä. Lasten kanssa keskustellaan oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta sekä totuudesta ja valheesta. Oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon, kunnioitukseen ja vapauteen liittyviä aiheita käsitellään keskustellen, satujen ja kirjojen sekä leikin ja draaman avulla.

Lasten kanssa tutustutaan yhdessä eri uskontoihin ja katsomuksiin lapsiryhmän tilanteen mukaan. Kasvattaja tiedostaa erilaisten uskontojen ja katsomusten olemassaolon ja suhtautuu niihin kunnioittavasti ja avoimesti. Voidakseen toteuttaa uskontokasvatusta ei tarvitse tietää kaikkea. Asioista keskustellaan lapsen kanssa yhdessä kysellen ja ihmetellen. Vanhemmilta saa tietoa juuri kyseisen perheen tavoista ja katsomuksesta. Päivähoidon uskontokasvatus on yleissivistävää, ja sen sisällöistä sekä toteutuksesta keskustellaan ja sovitaan perheen kanssa.

Tavoitteena on, että lapsi saa turvallisesti aikuisen kanssa pohtia elämän suuria kysymyksiä, jotka voivat joskus olla myös pelottavia ja ahdistavia. Mahdollisuus hiljaisuuteen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan tukee lapsen kokonaisvaltaista ajattelun ja tunnemaailman kehitystä.

Esiopetuksessa kaikille lapsille yhteinen eettinen kasvatus liitetään erilaisiin tilanteisiin. Lasten ajattelua kehitetään roolileikein ja keskustelemalla. Tavoitteena on lapsen tuleminen kuulluksi sekä katsomuksellisen ajattelun kehittyminen. Esiopetuksen uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa mahdollisuus tutustua uskontoon liittyviin asioihin, esimerkiksi uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Lasten kanssa käsitellään suvaitsevaisuutta ja kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta ja reiluuutta, rohkeutta ja omaa identiteettiä sekä hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa.

6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Toimintamme lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen laadukas varhaiskasvatus. Näin kasvun ja oppimisen tukeminen toteutuu arjessa laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön avulla. Tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle mahdollisuus kehittymiseen sekä oppimiseen.

Kun meillä herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tiivistämme yhteistyötä perheen kanssa. Kaikissa tilanteissa lapsen asioista keskustellaan ensisijaisesti vanhempien kanssa. Yhdessä pyrimme löytämään lasta auttavia toimintamalleja. Kun huoli kasvaa, yhteistyökumppaniksi tulee konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Muita yhteistyökumppaneita ovat neuvola, puheterapia, toimintaterapia sekä muut mahdolliset lasta tutkivat ja hoitavat tahot esimerkiksi sairaala ja lastensuojelu.

Vantaalla kasvun ja oppimisen tuki jaotellaan kolmeen tasoon. Näitä ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Yleisen tuen menetelminä ovat arjen strukturointi eli jäsentäminen, pienryhmätoiminta sekä puhetta tukeva kommunikaatio esimerkiksi kuvat. Meillä näihin menetelmiin kiinnitetään erityistä huomiota ja niiden toteutuminen on arkea kaikissa ryhmissä. Tehostetun tuen menetelmät ovat intensiivisempiä sekä yksilöllisempiä kuin yleisessä tuessa, kuitenkin samoja. Yhteistyö lasta hoitavien ja tutkivien tahojen kanssa tiivistyy. Tehostetun tuen piirissä olevalle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi tehostetun tuen suunnitelma, jota arvioidaan säännöllisesti. Erityisen tuen piirissä ovat useimmiten pidennetyn oppivelvollisuuden lapset. Kasvun ja oppimisen tuen tasot ovat samat sekä varhaiskasvatuksessa että esiopetuksessa.

Atte 6v.

Mikäli ryhmässä on vahvempaa tukea tarvitsevia lapsia, kasvattajat kiinnittävät erityistä huomiota lasten ohjaamisen tapaan sekä omaan toimintaansa. Tarkoituksena on luoda arkeen järjestystä ja menetelmiä, joilla enemmän tukea tarvitseva lapsi voisi myös saada onnistumisen kokemuksia sekä olla osallisena ryhmässä ja tulla toimeen omatoimisesti arjen eri tilanteissa. Lasten tuen tarpeesta riippuen ryhmää voidaan pienentää tai siinä voi työskennellä avustaja. Näillä toimilla tuetaan myös kasvatushenkilöstön mahdollisuuksia toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta.

6.2 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus on osa päiväkodin arkea. Haluamme toimia kunnioittavan uteliaasti ja oppia yhdessä lasten erilaisista kielistä ja kulttuureista. Rakennamme oppimisympäristöä niin, että siinä näkyy luonnollisena osana lasten tausta, kieli ja uskonto, esimerkiksi kuvat, kirjat sekä musiikki.

Lapsen toimiminen ryhmän jäsenenä ja sosiaalinen kanssakäyminen tukevat vahvasti lapsen myönteistä kokemusta itsestään. Tämä motivoi lasta käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa. Meidän tehtävänä on rohkaista ja kannustaa lasta ilmaisemaan itseään.

Toimimme mallina suomen kielen oppimiselle sekä tiedostamme ilmeiden, eleiden, selkokielen, lyhyiden lauseiden ja kuvien merkityksen vuorovaikutuksessa. Arjen toimet ja päivittäiset juttelut ovat luontevia tilanteita kielen harjaannuttamiselle. Kuvakirjat ja sadut auttavat laajentamaan sanavarastoa, ymmärtämään käsitteitä ja rikastuttamaan mielikuvitusta.

Päiväkodissa lapselle annetaan mahdollisuus oppia suomen kieltä ja suomalaista kulttuuria. Perhe opettaa lapselle äidinkielen. Oman äidinkielen omaksuminen luo perustan suomen kielen oppimiselle. Monikielisen ja kulttuurisen taustan omaavalla lapsella on oikeus osallistua suomi toisena kielenä (S2) -opetukseen. Opetuksen tavoitteena on kehittää lapsen suomen kielen taitoa niin, että hän pystyy ilmaisemaan itseään, ymmärtää ja tulee ymmärretyksi suomen kielellä. Kielellistä lisätukea annamme S2-tuokioissa, joissa vahvistamme kielellistä tietoisuutta, harjoittelemme käsitteitä ja rikastutamme sanavarastoa leikinomaisin keinoin. Tuokiot ovat tavoitteellisesti suunniteltua toimintaa, joka liittyy läheisesti lapsen arkeen.

Havainnoimme lapsen suomen kielen kehittymistä säännöllisesti. Havainnot kirjataan suomen kielen seurantalomakkeelle, jota täydennämme lapsen koko päivähoitoajan. Keskusteluissa vanhempien kanssa arvioimme lapsen suomen kielen edistymistä.

6.3 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Päiväkodissamme lapsella on ensisijaisesti mahdollisuus olla lapsi. Hän tulee tietoiseksi siitä, että on tyttö tai poika. Tyttöillä ja pojilla on samanarvoiset mahdollisuudet tulla huomioiduksi sekä toteuttaa omia kiinnostuksen kohteitaan. Meidän kasvattajien tehtävänä on tarjota lapsille monipuolisia toimintoja ilman, että vahvistamme stereotyyppisiä sukupuoliroolimalleja. Tiedostamme omat ajattelumallimme ja olemme tarvittaessa valmiita kyseenalaistamaan niitä.

7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ja yhteistyöverkostot

7.1 Esiopetus

Esiopetuksen toiminnasta ja suunnittelusta vastaa lastentarhanopettaja, jolla on pätevyys esiopetuksen antamiseen. Toiminnan suunnittelu pohjautuu valtakunnallisiin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2010 sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan 2011. Näissä asiakirjoissa ilmenevät sisältöalueet ohjaavat toimintaamme ja tavoitteitamme esiopetuksessa. Esiopetusikäiselle lapselle tehdään myös oma esiopetussuunnitelma. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat lapsi, vanhemmat ja esiopetuksen opettaja. Suunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet, mahdolliset tuen tarpeet sekä tavoitteet esiopetusvuodelle. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan yhdessä vanhempien kanssa esiopetusvuoden lopuksi. Esiopetusvuoden keväällä päiväkodissa laaditaan yhdessä vanhempien kanssa Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtolomake, jonka esiopetuksesta vastaava opettaja luovuttaa tiedonsiirtopalaverissa lapsen tulevaan kouluun.

Päiväkodissamme järjestetään tarvittaessa valmistavaa esiopetusta. Valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ja / tai muut taidot eivät riitä esiopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Valmistavaan opetukseen osallistuva kuusivuotias lapsi osallistuu esiopetusryhmän toimintaan ja saa tämän lisäksi suomi toisena kielenä -opetusta sekä mahdollisuuksien mukaan oman äidin kielen opetusta.

Kuusivuotias lapsi oppii sekä omaksuu asioita tekemällä ja toimimalla yhdessä muiden kanssa. Esiopetukselle luodut tavoitteet todentuvat niin ohjatussa toiminnassa, leikissä kuin arjen askareissa. Leikinomainen ja lapsen mielenkiinnon kohteista lähtevä toiminta on lapselle mielekästä. Menetelminä vuorottelevat ryhmä- tai yksilökohtainen ohjattu toiminta, leikki, arjen toimet sekä työkasvatus.

Ohjattu toiminta on yksi osa esiopetusta yhdessä muun toiminnan kanssa. Se perustuu opettajan suunnitelmaan pedagogisten tavoitteiden mukaiseen toimintaan. Toiminnan suunnittelun lähtökohtana ovat lapsiryhmän tarpeet ja toiveet. Ohjattu toiminta tarkoittaa viikko-ohjelmaan kirjattuja tekemisiä esimerkiksi kädentaitoja, jumppahetkiä, matemaattisten ja kielellisten valmiuksien harjoittelua sekä muita ohjattuja toimintoja kuten päiväpiirit, lauluhetket, eskaripiirit. Menetelmänä näissä käytämme usein pienryhmätyöskentelyä. Tällöin mahdollistuu rauhallisempi oppimisympäristö sekä aikuisen jakamattomampi huomio yksittäiselle lapselle. Tavoitteenamme on ohjatulla toiminnalla mm. tukea lapsen ryhmässä toimimisen taitoja. Keskittyminen, ohjeiden vastaanottaminen ja niiden noudattaminen sekä oman toiminnan ohjauksen harjoittaminen tukevat työskentelytaitojen omaksumista.

Esiopetusryhmässä on käytössä tietokone, jolla lapset pelaavat Ekapeliä. Se on oppimispeli, jossa harjoitteluun kielellisiä valmiuksia esimerkiksi kirjaimia, äänteitä sekä sanan hahmottamista. Lasten kanssa käytämme tiedonhaussa apuna internetiä.

Lapsen leikissä haluamme kiinnittää huomiota kaverisuhteiden luomiseen ja niiden ylläpitämiseen. Leikkiin sitoutuminen, toisten huomioonottaminen sekä vastavuoroisuus ovat tärkeitä sosiaalisia taitoja. Haluamme luoda hyvän ryhmähengen, sillä se tuo yhteenkuuluvaisuuden tunnetta sekä vahvistaa lapsen osallisuuden kokemusta. Tämä osaltaan vähentää merkittävästi myös kiusaamisen riskiä.

Mielekäs kokemus kavereiden kanssa leikkimisestä ja ystävyysuhteista rakentaa lapsen itsetuntoa. Käytämme leikkiä myös menetelmänä, jonka avulla voimme vaikuttaa lapsen oppimiseen ja ajattelun rakenteisiin. Ongelmanratkaisutaidot karttuvat, kun pohditaan, miten majasta saadaan tukeva, laskemisen taitoja tarvi-

taan kauppaleikissä ja kirjainten tuntemusta kampaamokyltin kirjoittamiseen. Nämä ovat esimerkkejä siitä, miten esiopetuksen sisältöalueet ja tavoitteet tulevat leikissä näkyviksi.

Leikin avulla voimme tukea lapsen kehitystä tavoitteiden suuntaan. Tehtävänämmä on ohjata lapsen leikkiä osallistumalla siihen myös itse. Saamme arvokasta tietoa siitä, miten lapsi leikkii, mikä häntä kiinnostaa ja puhuttelee. Olemalla mukana lasten leikissä sekä havainnoimalla sitä saamme selville tarvitseeko lapsi tukea leikkitaitojen opetteluun tai kaveritaitojen luomiseen.

*"Pilkettä ja huumoria, tilaa mielikuvitukselle, oppimisen riemua."
(6-vuotiaan äiti)*

Arjen toimet ovat esiopetuksessa tavoitteellista toimintaa. Päivittäin toistuvat rutiinit; pukemiset, riisumiset, toiminnasta toiseen siirtymiset harjoittavat oman toiminnan ohjausta. Kannustamme lapsia selviytymään niistä itsenäisesti ja joustavasti. Lapsen omatoimisuutta sekä vastuunkantamisen taitoa tuemme myös antamalla pieniä työtehtäviä mm. ruoka-apulaisen työt. Arjen tilanteita hyödyntämällä toteutuvat myös sisältöalueiden tavoitteet. Laskemista harjoitteleminen pohtimalla puseron nappien määrää, kielelliset valmiudet karttuvat nimikylttien kirjaimia tarkastelemalla, vuorovaikutustaidot harjaantuvat päivittäisissä keskusteluissa. Matemaattiset taidot vahvistuvat ympäristöä havainnoimalla, kun pohdimme käsitteitä enemmän-vähemmän, vertailemme, mittaamme tai huomioimme yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

Näitä kaikkia asioita ja paljon muuta teemme esiopetuksessa päivittäin, tietoisina jokaisen hetken ja tilanteen mahdollisuuksista oppimiseen ja oivalluksiin.

Myönteisillä oppimiskokemuksilla vahvistetaan oppimisen iloa ja lapsen itsetuntoa. Luottamus omaan oppimisen luo hyvän pohjan tulevalle koululaiselle. Tärkeitä kouluvalmiuksia ovat esimerkiksi ryhmässä toimimisen taidot, keskittyminen, ohjeen mukaan toimiminen sekä oman toiminnan ohjaus.

Esiopetuksessa tuetaan ja seurataan kokonaisvaltaisesti lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä. Havainnoimme muun muassa lapsen kognitiivisia taitoja ja emotionaalista kehitystä. Kiinnitämme huomiota myös lapsen kielellisiin ja matemaattisiin valmiuksiin. Oikea-aikaisella tuella voidaan ennaltaehkäistä mahdol-

lisiä oppimisen vaikeuksia. Haluamme tarjota lapsille tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen.

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista, jolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria. Oppilashuollon tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä turvata tarvittava tuki.

Oppilashuoltoryhmän muodostavat esiopetusta antava opettaja, päiväkodin johtaja, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmään voidaan tarvittaessa kutsua myös perusopetuksen erityisopetuksen koordinaattori, maahanmuuttajataustaisen oppilaiden koordinaattori sekä muita lapsen asioita hoitavia tahoja. Päiväkodin johtaja kutsuu ryhmän koolle.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat voivat halutessaan olla mukana omaa lasta koskeissa asioissa. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu esiopetusvuoden syksyllä ja keväällä kokoonnumme arvioimaan oppilashuoltoryhmän työtä. Tiedonsiirtoon pyydetään kirjallinen lupa vanhemmilta mutta opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto voidaan aina siirtää. Teemme yhteistyötä Kivimäen alakoulun kanssa. Toimintakauden alussa sovimme yhteistyöluokan, jonka kanssa meillä on erilaisia yhteistapahtumia vuoden aikana. Tiedonsiirtoa esiopetuksesta kouluun meillä on myös muiden lähikoulujen kanssa.

7.2 Perhepäivähoito

Toimintayksikköömme kuuluu Martinlaakson alueen kunnallinen perhepäivähoito. Perhepäivähoito on hoitajan kotona tapahtuvaa hoitoa. Perhepäivähoitajalla voi olla kaksi alle 2-vuotiaasta lasta ja kaksi yli 2-vuotiaasta lasta hoidossa. Ryhmää rakentaessa huomioimme iän lisäksi lapsen kehitystason sekä muut hoidolliset erityispiirteet. Hoitajan ryhmästä pyritään muodostamaan mahdollisimman toimiva, jossa hoitajalla on mahdollisuus vastata kunkin lapsen tarpeisiin ja toisaalta myös lapsilla on ympärillään omaa ikätason mukaista vertaisryhmää. Hoitajan poissaoloja varten jokaiselle lapselle on nimetty oma varahoitopaikka alueen päiväkohteista. Varahoito voidaan myös järjestää toisen hoitajan luona jos paikkoja on vapaana.

Perhepäivähoidossa noudatamme soveltaen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa ja toimimme Metsikköpolun toimintayksikön yhteisen arvopohjan mukaisesti. Yhteistyössä vanhempien kanssa teemme jokaiselle lapselle varhaiskasvatussuunnitelman, johon kirjaamme lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyviä asioita. Sovimme yhdessä tavoitteista, joihin molemmat osapuolet sitoutuvat. Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioimme ja päivitämme vähintään kerran vuodessa. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta perhepäivähoitajatekee puolivuositain toimintasuunnitelman omalle ryhmälleen. Toimintasuunnitelmaan kirjataan ryhmän yhteiset tavoitteet ja menetelmät kuinka tavoitteisiin päästään.

Perhepäivähoitajan koti tarjoaa rauhalliset ja kodinomaiset puitteet päivähoidolle. Hoitajan kotona lapsi näkee tuttuja arjen askareita ja yhdessäoloa. Perhepäivähoidon vahvuutena on pieni lapsiryhmä, jossa vuorovaikutukselle on paljon tilaa. Hoitajalla on jakamaton vastuu vuorovaikutuksen laadusta. Haluamme kohdata ja tunnistaa lapsen tunteita ja vastata niihin myönteisellä ja rakentavalla tavalla. Perhepäivähoidossa on mahdollista syntyä hyvin vahvoja kiintymyssuhteita.

Lapsen perushoito kattaa suuren osan päivästä. Perushoito pitää sisällään ravinnon, riittävän unen ja levon, hygienian, vaatetuksen, liikunnan ja ulkoilun. Hoitajan tehtävä on luoda näistä tilanteista kiireettömiä ja lämmينhenkisiä. Näissä tilanteissa lapsella on hyvä ja turvallinen olo harjoitella monipuolisesti erilaisia taitoja esim. omatoimisuutta. Ulkoillessa perhepäivähoitajat kokoontuvat kahteen eri leikkipuistoon. Näin lapsille mahdollistuu kaverisuhteet myös muiden hoitajien lasten kanssa. Puistoissa pidetään yhteisiä lauluhetkiä ja juhlia. Ikä- ja kehitystasoa huomioidaan myös niin, että isommat lapset voivat lähteä jonkun hoitajan kanssa kentälle leikkimään liikuntaleikkejä pienten jäädessä leikkipuistoon.

Perhepäivähoidossa korostuu keskeisenä toimintana leikki. Hoitajan koti ja pieni ryhmä mahdollistavat hyvin lapsen leikkiä. Hoitajan tehtävänä on suunnitella oman kodin tilat niin, että eri-ikäisten lasten leikit mahdollistuvat. Hänen tehtävänä on taata leikkirauha kaikille lapsille. Leikin ohjauksessa hoitajan läsnäololla ja huomiolla on suuri merkitys, lapsen on helpompi keskittyä leikkiin. Vuorovaikutuksessa hoitajan kanssa pieni lapsi oppii leikkitaitoja, joita hän tarvitsee kyetäkseen leikkimään yhteisleikkejä toisten lasten kanssa.

Perhepäivähoidossa hoitosuhteet voivat muodostua hyvinkin pitkiksi. Siirtymistä päiväkodin puolelle lähdemme miettimään yhdessä perheiden kanssa viimeistään kun lapsi on 5-vuotias. Ennen tulevaa esiopetusvuotta on hyvä lähteä harjoittelemaan sosiaalisia taitoja isompaan lapsiryhmään. Toisaalta myös oma isompi vertaisryhmä mahdollistaa monipuolisemmat kaverisuhteet.

7.3 Verkostotyö

Teemme yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa, jotka tukevat lapsen ja perheiden hyvinvointia. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeen saamme asiantuntija-apua konsultoivalta erityislastentarhanopettajalta, kelta. Yhteistyössä hänen kanssaan haemme lapsille tarvittavia tukitoimia. Kelta osallistuu myös yhteistyöpalaveriin, joita pidämme yhdessä vanhempien ja muiden lasta hoitavien tahojen kanssa. Lasta koskevat tiedot ovat luottamuksellisia, siksi tarvitsemme aina vanhempien suostumuksen asiaan. Hoitavat tahot pyytävät meiltä yleensä kuvausta lapsesta. Kuvaus annetaan aina ensin vanhemmille luettavaksi. Vanhemmat joko toimittavat itse kuvauksen tai sitten me lähetämme sen.

Lastenneuvolan kanssa teemme vahvaa yhteistyötä. 4-vuotiaan lapsen neuvolatarkastus on laaja hyvinvointitarkastus (Hyve). Otamme tarkastuksen vanhempien kanssa puheeksi kuukautta ennen lapsen kuin lapsi täyttää 4 vuotta. Pyydämme perheitä varaamaan ajan neuvolaan ja tällöin sovimme myös yhteisen keskusteluajan päiväkodille. Keskustelussa täytämme yhdessä tarkastukseen liittyvän yhteenvetolomakkeen. Lomake lähetään neuvolaan viimeistään kaksi viikkoa ennen neuvolakäyntiä. Käynnin jälkeen neuvola lähettää meille vanhempien suostumuksella yhteenvetolomakkeen täytettynä takaisin. Tätä tietoa hyödynnämme lapsen kasvun ja oppimisen tukemisessa. Kerromme vanhemmille myös neuvolan perhetyöstä, josta on mahdollista saada tukea ja apua arjen haastavissa tilanteissa.

Teemme yhteistyötä myös lastensuojelun kanssa. Lapsi on saattanut saada päivähoitopaikan lastensuojelun tukitoimena. Tällöin meillä on säännölliset yhteistyöpalaverit yhdessä vanhempien kanssa. Meillä on myös viranomaisina velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli huolestamme lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen kasvaa.

Vantaankosken seurakunta järjestää Myyrmäen kirkolla lasten kirkkoja, joihin meillä on mahdollisuus osallistua. Käymme myös joulu- ja pääsiäiskirkoissa. Kysymme aina vanhemmilta luvan, saako lapsi osallistua lasten kirkkohetkiin.

Kerromme perheille varhaiskasvatuksen palveluvalikosta. Avoin päiväkotitoiminta tai kerho ovat vaihtoehtoja kokopäivähoidolle. Palvelunohjaus tarkoittaa meillä myös sitä, että ohjaamme perheitä avun piiriin haastavissa elämäntilanteissa. Osaamme kertoa mistä apua voi hakea. Meille on tärkeää lasten ja perheiden kokonaisvaltainen hyvinvointi.

8 Arviointi ja työn kehittäminen

Meillä on olemassa rakenteet toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Päiväkodissa lapsiryhmän henkilökunta muodostaa moniammatillisen tiimin. Tiimit tekevät syys- ja kevätkaudelle ryhmän yhteisen toimintasuunnitelman, johon kirjataan kulloinkin painottuvat tavoitteet. Kerran viikossa pidettävässä tiimipalaverissa arvioidaan toteutunutta toimintaa. Arvioinnin pohjalta tehdään suunnitelmia sekä muokataan työtapoja. Tiimipalaverit ovat myös haastavien tilanteiden käsittelyä varten. Tiimit tekevät toimintakauden alussa tiimisopimukset, joihin kirjataan yhteisesti sovitut toimintatavat. Tiimisopimukseen palataan ja sitä muutetaan tarpeen mukaan. Päiväkodin johtaja osallistuu tiimipalaveriin ainakin kaksi kertaa toimintakaudessa: Syksyllä, kun tiimi esittelee ryhmälle asetetut tavoitteet ja keväällä, kun näitä tavoitteita arvioidaan.

Talon palaveri on koko talon yhteinen palaveri, joka pidetään kerran viikossa. Talon palaverissa tuodaan keskusteluun yhteisiä asioita ja siirretään tietoa. Edustuksellinen tiimipalaveri kokoontuu joka kolmas viikko. Tällöin asialistalla ovat mm. päiväkodin hyvinvointityö ja mahdolliset asiakaspalautteet.

Lapsen kasvatusta on moninainen prosessi, joka vaatii paljon keskusteluja. Yhteisiä kasvatuskäsityksiä ja käytänteitä varten meillä on käytössä pedagogiset foorumit. Käymme näitä keskusteluja tarpeen mukaan päivän aikana tai järjestämällä iltapalavereita, jotta kaikki työntekijät pääset osallistumaan yhtä aikaa. Vuosittain pidettävä yksikön kehittämisspäivä on myös merkittävä työn kehittämisen kannalta.

Perhepäivähoidossa on joka kuukausi sovittu puistoaamu, jolloin päiväkodin johtaja käy tapaamassa lapsia ja hoitajia ulkoilun ajan. Kuukausittain pidettävä iltakokous on yhteinen toiminnan arviointifoorumi. Päiväkodin johtaja käy myös jokaisen perhepäivähoitajan luona ohjauskäynnillä ainakin kerran vuodessa.

Osallistamme lasta arvioimaan toimintaa ja hyödynnämme heiltä saamaamme palautetta toiminnan suunnittelussa. Lasten mielipiteet ja kiinnostuksen kohteet ovat suunnittelumme lähtökohta. Lasten kanssa harjoitellamme myös itsearviointia. Itsearvioinnissa tuemme lasta arvioimaan hänen omaa osaamistaan ja oppimistaan. Vanhemmat osallistuvat arviointiin antamalla palautetta toiminnastamme. Palautteet huomioidaan ja ne ovat toiminnan kehittämisen kannalta tärkeää tietoa meille.

Tulos- ja kehityskeskustelun päiväkodin johtaja käy jokaisen työntekijän kanssa ainakin kerran vuodessa. Keskustelussa arvioidaan yhdessä työntekijän kanssa hänen henkilökohtaista työtään ja asetetaan uusia tavoitteita ajatellen ammatillisen osaamisen kehittämistä.

Santeri 6v.

*Onnellinen lapsuus on
salainen puutarha,
täynnä katoamatonta
kauneutta,
lintujen laulua,
kukkien tuoksua,
puiden huminaa,
valoa ja varjoa.*

- Sylvi Kekkonen

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Metsikköpolun varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Metsikköpolun päiväkoti ja Martinlaakson alueen perhepäivähoitajat
Kukinkuja 14, 01620 Vantaa
09 8393 4988

LIITE: Opetuslautakunta 20.01.2014 / 14 §

Vantaa 2013

Metsolanmäen Toimintayksikkö

Tekijä: Metsolanmäen toimintayksikön henkilökunta

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Yksikkömme arvot	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	5
2.2.1	Kasvattajuus.....	5
2.2.2	Lapsikäsitys ja osallisuuden näkökulma.....	6
2.2.3	Lasten puheenvuoro	6
3	Yhteistyö perheiden kanssa.....	7
3.1	Kasvatuskumppanuus ja vanhempien osallisuus	7
3.2	Lasten yksilöllisyys.....	8
3.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	8
4	Työ lasten parissa	8
4.1	Päivän kulku ja toimintojen organisointi.....	8
4.2	Vuorovaikutus	9
4.2.1	Kasvattaja vuorovaikutuksen tukena.....	9
4.2.2	Kielen kehittämisen tukikeinot.....	11
4.3	Lapselle ominaiset tavat toimia.....	11
4.3.1	Leikki	11
4.3.2	Liikunta ja terveys	12
4.3.3	Tutkiminen	12
4.3.4	Taide ja Ilmaisuu	13
4.3.5	Luonnontieteet.....	13
4.3.6	Matematiikka	14
4.3.7	Etiikka ja katsomus.....	14
4.4	Ympäristö ja kestävä kehitys.....	15
4.5	Oppimisympäristö	15
4.5.1	Fyysinen ympäristö.....	15
4.5.2	Psyykinen ympäristö	15

4.5.3	Sosiaalinen ympäristö	16
4.6	Lasten oma kulttuuri ja monikulttuurisuuden kohtaaminen	16
4.7	Esiopetus.....	18
4.8	Valmistava opetus.....	19
5	Työyhteisön rakenteet ja arviointi.....	19
6	Kasvun ja oppimisen tuki.....	20
6.1	Yleinen tuki.....	20
6.2	Kasvun ja oppimisen tuki.....	20
6.3	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	21
	<i>Toivoisin, että jänis tulisi käymään, ja että se osaisi puhua ja sen kanssa voisi leikkiä. Myös sydän tulisi käymään ja sen korvalla voisi istua ja pomppia. Päiväkodissa olisi pieni ovi, josta voisi pääsee sisään vain ryömimällä. Päivä vietettäisiin kokonaan ulkona."</i>	22
6.1	Kiusaamisen ehkäisy ja puuttuminen.....	23
7	Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot	23
7.1	Vanhemmuutta ja lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot.....	23
7.2	Kasvatustyötä tukevat tahot.....	24
8	Lopuksi.....	24

1 Johdanto

Vantaalaista päivähoitoa määrittävät valtakunnalliset linjaukset sekä kuntatasoinen varhaiskasvatussuunnitelma. On katsottu tärkeäksi, että jokaiselle yksikölle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen asiakäsikirja. Sen päätehtävänä on toimia kasvattajia ohjaavana ja työtä määrittelevänä käsikirjana. Samalla se toimii yksikön esittelynä sekä uusille perheille ja lapsille että uusille työntekijöille.

Metsolanmäen päivähoitoyksikkö sijaitsee Korson keskustassa, aivan pääradan varressa. Päivähoitoyksikkömme koostuu kolmesta erilaisesta talosta: kerrostalon alakerrassa sijaitseva Metsolan päiväkodista, pienrakennuksessa sijaitsevasta Minkkipuiston päiväkodista sekä kaksikerroksisesta Metsolanmäen uudesta päiväkodista. Lähiympäristössä kävelymatkan päässä ovat mm. kirjasto, seurakunnan tilat, leikkipuisto, Ankkalammen puisto ja Leppäkorven pururata metsäretkiä varten. Metsolanmäen päiväkodissa on 4 lapsiryhmää, Minkkipuistossa 2 ja Metsolassa 2. Kussakin ryhmässä työskentelee kolme kasvattajaa ja mahdollisesti avustaja. Pysyvät ihmissuhteet tukevat lapsen kehitystä. Kasvattajien työssäviihtyminen näkyy lasten hyvinvoinnissa. Yhteinen tietoisuus perustehtävästä vahvistaa tiimien ja eri talojen välistä joustavaa yhteistyötä. Hoitosuhteet pidetään mahdollisimman pysyvinä, mutta tarpeen mukaan henkilökuntaa sijoitetaan ryhmien ja talojen välillä. Henkilökunnan ajankäyttö suunnitellaan lapsiryhmien tarpeiden mukaisesti.

Päivähoitoyksikössämme korostuu monikulttuurisuus ja monikulttuurinen varhaiskasvatus sekä suomi toisena kielenä (S2)-opetus. Alueella on paljon maahanmuuttajataustaisia perheitä, joiden tarpeiden huomioiminen on toiminnassamme keskeisessä asemassa.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Yksikkömme arvot

Metsolanmäen toimintayksikön arvot nousevat Vantaan kaupungin arvoista; *innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys*. Vantaalla on arvokeskustelussa nostettu esille leikin merkitys, vuorovaikutus ja sen laatu sekä lapsen kehitystä kannattelevat struktuurit. Toimintamme keskiössä on lapsi ja lapsuus nähdään arvokkaan elämänvaiheena.

Innovatiivisuus näkyy rohkaisevana, myönteisenä ja osallistavana toimintatapana, jossa valmius muutokseen on osa arkea. Kaikilla on lupa kokeilla ja erehtyä. Tärkeää on myös sietää epävarmuutta sekä arvioida jatku-

vasti omaa toimintaamme. Yksilöllisyys ja sen vastapainona yhteisöllisyys luovat molemmat arvopohjaa, min-
kä varassa toimimme.

Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme yhdessä sovittuina toimintatapoina, osallisuuden mahdollistavana vuoro-
vaikutuksena vanhempien, lasten ja päivähoidon henkilökunnan välillä, kasvatuskumppanuutta kannattele-
vana toimintana sekä aktiivisena ja avoimena yhteistyönä eri tahojen kanssa.

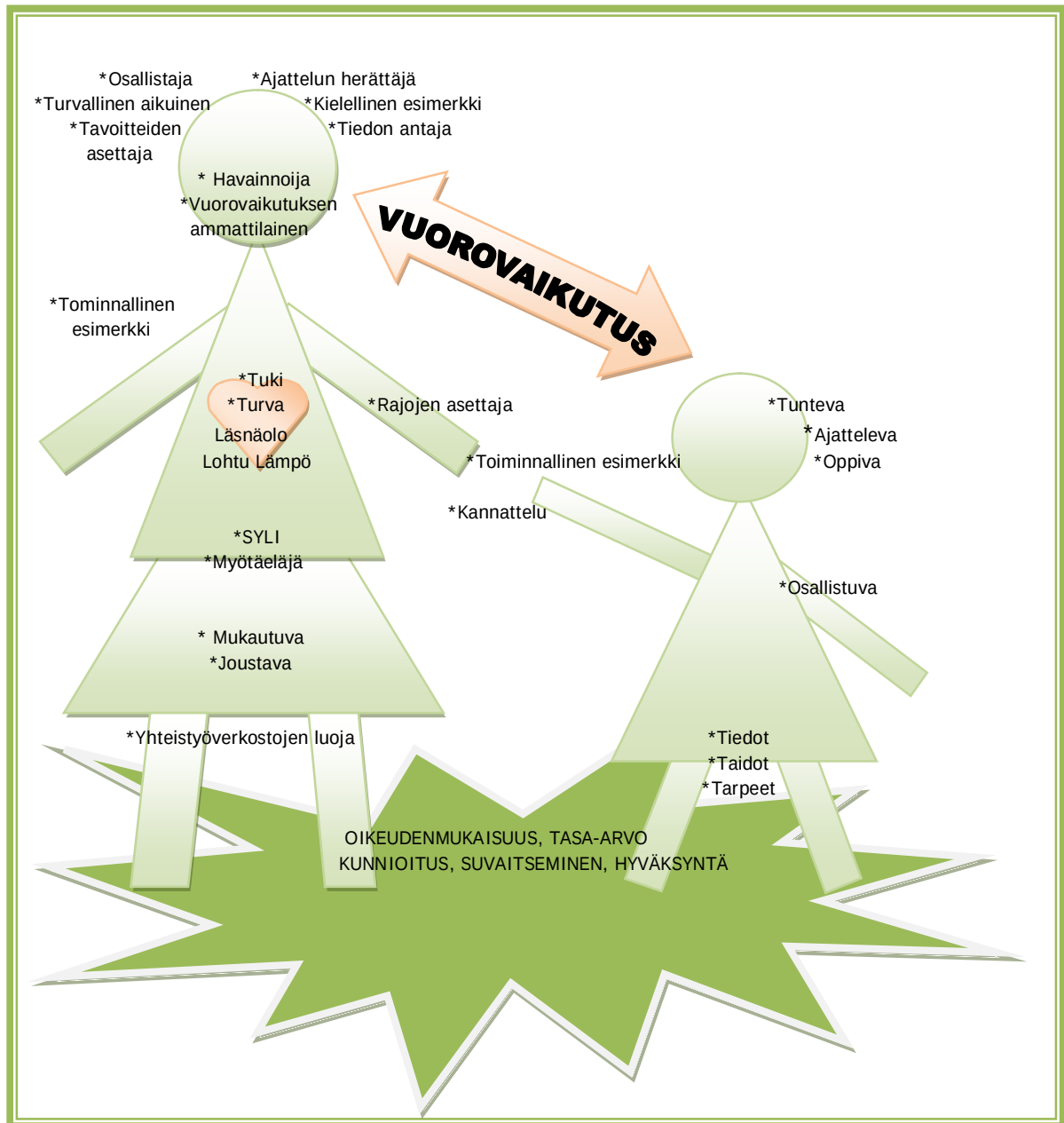
Kestävä kehitys ja ekologisuus ovat koko elämän kestävä asenne ja tapa katsella maailmaa. Tämä näkyy
toiminnassamme ympäristövastuullisina valintoina ja kierrätyksessä. Koemme, että erilaisuus ja erilaisuuden
arvostaminen ja hyväksyminen ovat sellaisia arvoja, joita haluamme korostaa kasvatustyössä. Suhtaudumme
avoimesti ja arvostavasti kaikkia kohtaan. Turvallisuus ja läheiset vuorovaikutussuhteet kasvattajien kanssa
koetaan ensiarvoisen tärkeiksi lapsen oppimisen ja tasapainoisen kasvun näkökulmasta.

Metsolanmäen toimintayksikkö on ennen kaikkea monikulttuurinen yksikkö, joten monikulttuurisuuteen liitty-
vät arvot nousevat tärkeiksi. Monikulttuurisuuden ymmärtäminen, hyväksyminen, erilaisuuden arvostaminen
ja huomioiminen ovat kaiken toiminnan taustalla ja lähtökohtana.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

2.2.2 Lapsikäsitys ja osallisuuden näkökulma

Toimintayksikössämme hoidetaan ja kasvatetaan 10 kuukaudesta 7 vuoteen vanhoja lapsia, joiden tarpeet ja taidot vaihtelevat ikätason mukaan. Eri ikäisillä lapsilla painottuu tarpeet ilmapiiriin ja perushoidon turvallisuudesta kasvun myötä kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen. Lapsi on kasvattajalle aina tässä ja nyt. Havainnot arjesta sekä jokapäiväinen toimiminen yhdessä sisältävät kohtaamisia, jotka joko kannattelevat kasvua tai estävät sitä. Kasvattajayhteisömme tehtävä on rakentaa jokaisesta päivästä lapsen hyvä päivä.

Lapsella on omat yksilölliset tapansa, historian, luonteenpiirteensä ja temperamenttinsa. Lapsi oppii asioita omaa vauhtiaan ja omalla erityisellä tavallaan. Kasvattajayhteisön on tunnistettava ja tuettava lapsen persoonallista tapaa oppia. Jokainen lapsi tuo päivähoitoryhmään omat erityispiirteensä ja tarpeensa ja näin vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan sekä siihen, miten kasvattajat suunnittelevat ryhmän toimintaa.

Kasvattaja osallistajana:

- huolehtii perustarpeista, tyyntyyttää, lohduttaa
- huomaa ja sanoittaa lapsen aloitteet
- vastaa aloitteisiin toiminnalla ja sanoilla
- arvostaa aloitteellisuutta ja kannustaa siihen
- kuuntelee, keskustelee, kyselee ehdotuksia
- järjestee yhteistä päätöksentekoa
- auttaa toteuttamaan lasten päätöksiä

Lapsille ominaisia tapoja toimia ja oppia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Lapsen kielen kehittyessä mukaan tulee myös lasta osallistava keskustelu sekä yhteinen päätöksenteko. Lapsi saa osallistua häntä koskevien päätösten tekoon ikätasonsa mukaisesti, alkaen leikkien valitsemisesta ja laajentuen muihin päivittäisiin päätöksiin ja pidemmän tähtäimen suunnitelmiin. Yli 3-vuotiaat osallistuvat oman henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelmansa tekoon. Lapsi osallistuu myös oppimisen arviointiin.

Päivähoidossa lapsi kasvaa aina vertaisryhmässä ja sitä tukevassa kasvattajatiimissä. Ystävyyssuhteet ja yhdessä toimiminen ja oppiminen on jokaisen lapsen kasvun tukijalka. Metsolanmäen yksikössä jokaisella lapsella on mahdollisuus tutustua eri kulttuuritaustaisiin perheisiin.

Lapsen itsetuntemuksen ja minäkuvan vahvistuminen rakentaa sosiaalisesti ja ekologisesti vastuuntuntoista toimijaa. Lasta ohjataan huomaamaan oman toimintansa vaikutus ja autetaan kasvamaan vastuunottamisessa. Lasta kannustetaan ilmaisemaan mielipiteensä ja olemaan aktiivinen vuorovaikuttaja.

2.2.3 Lasten puheenvuoro

Lapsen hyvinvoinnin kannalta on ensisijaisen tärkeää, että lapsi kokee tulevaisuutta kuulluksi, nähdyksi ja hyväksytyksi. Toteutamme lapsilta nousevia ideoita, heidän kiinnostuksenkohteitaan ja tärkeitä kokemiaan asioita. Pyrimme luomaan kultaista keskustelua aikuisjohtoisen ja lapsen osallisuutta tukevan sekä lapsilähtöisen suunnittelun välillä. Ammattitaitoomme kuuluu, että osaamme poimia lasten ideoita ja integroida niihin erilaisia oppisisältöjä eheytyviksi kokonaisuuksiksi. Otamme lapset toiminnan suunnitteluun mukaan myös

konkreettisesti esimerkiksi lasten palaverien muodossa. Lapset pääsevät sopimaan pihäsäännöistä ja mukaan päivittäiseen päätöksentekoon ikätasonsa ja mahdollisuuksiensa mukaan. Kasvattajat keksivät tapoja joilla lapsen ääni saadaan kuuluviin ja näkyviin ryhmän toiminnassa. Lapsilta tulevaa palautetta kuullaan ja heidän mielipiteitään arvostetaan ryhmän toimintaa arvioitaessa ja suunniteltaessa. Päiväkoti on lasten paikka ja kasvattajien tehtävänä on tehdä siitä lasten näköinen.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

3.1 Kasvatuskumppanuus ja vanhempien osallisuus

Päivähoidon ja kodin välinen vuorovaikutuksen laatu on aina kasvattajan vastuulla. Henkilökunta kiinnittää huomiota ammatilliseen ja perheitä arvostavaan puhetapaan niin lasten kuin heidän vanhempiensa kanssa käytävässä keskustelussa. Vuorovaikutus pidetään positiivisena ja keskustelevana sekä vanhempia kunnioittavana ja avoimena. Arvostamme vanhempia lastensa ensisijaisina kasvattajina.

Ammattilaisina tiedämme, missä tilanteissa keskustelemme vain aikuisten kesken. Vanhemmat voivat varata keskusteluajan kasvattajan kanssa, mikä mahdollistaa kiireettömämmän ajatustenvaihdon. Tällaiset keskustelutilaisuudet edesauttavat avoimuutta, sillä lapsiryhmässä ollessaan kasvattaja ei välttämättä pysty puhumaan asioista yhtä avoimesti kuin kahden kesken oltaessa. Kasvattajat huolehtivat perheiden oikeudesta yksityisyyteen eikä perheiden tai yksittäisen lapsen henkilökohtaisista asioista keskustella muiden lasten tai ulkopuolisten kuullen missään tilanteessa.

Yhteyttä voidaan pitää myös sähköpostitse ja puhelimitse. Vanhempien palaute ja kehitysehdotukset otetaan vastaan ja asiat käsitellään. Vanhemmat otetaan mukaan suunnitteluun myös ryhmätasolla, 1-2 kertaa vuodessa pidettävissä vanhempainilloissa ja muissa yhteistyötapaamisissa, päiväkodin juhliissa yms. Vanhemmilta pyydetään toiveita ja ehdotuksia ryhmän toimintasuunnitelmaa tehtäessä, kysytään mielipidettä ja annetaan mahdollisuus osallistua sekä vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Vanhemmilta pyydetään palautetta ja saatua palautetta käsitellään tiimi- ja edustustiimipalavereissa.

Yhteistyö aloitetaan lapsen ja perheen tutustuessa päiväkotiin. Alkukeskustelut ja vuosittaiset varhaiskasvatust keskustelut auttavat henkilökuntaa rakentamaan päivähoidosta lapsen kasvua ja kehitystä mahdollisimman hyvin tukevaa. Vanhempien ja lasten puheenvuorot kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka tarkistetaan vuosittain, tarvittaessa useammin. Vanhemmat ja henkilökunta voivat sopia lisää keskusteluajoja jos se koetaan tarpeelliseksi. Maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa varmistetaan kielellistä yhteisymmärrystä käyttämällä tulkkipalveluja.

Tuonti- ja hakutilanteissa vanhemmilla ja kasvattajilla on mahdollisuus keskusteluun ja lasta koskevan päivittäisen tiedonvaihtoon. Kasvattajatiimi varmistaa tiedon kulun kaikille sitä tarvitseville.

Päiväkoti on myös lasten vanhempien yhteisö. Vanhemmille ja mahdollisille vanhempain-toimikunnille tehdään aloite- ja palautejärjestelmä jokaiseen yksikköön. Vanhemmat voivat kertoa toiveitaan vanhempainil-loissa ja muissa yhteistyötapaamisissa. Perustetut vanhempain-toimikunnat ovat päiväkotiyhteisön hyvän vuorovaikutuksen kehittäjiä.

3.2 Lasten yksilöllisyys

Jokaisen perheen kanssa käydään lasta koskeva varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu, jonka pohjalta yksit-täistä lasta voidaan päivähoitossa hoitaa, kasvattaa ja opettaa. 4-6-vuotiaat lapset osallistuvat keskusteluun oman kykynsä mukaan. Lapsiryhmän ja yksittäisten lasten kokonaisvaltaiselle havainnoinnille varataan toi-mintakauden alusta riittävästi aikaa. Lasten ikätaso, kiinnostuksen kohteet ja kasvun haasteet näkyvät toi-mintasuunnitelmassa henkilöstöjärjestelyinä, päivärytminä, pienryhmätoimintana ja oppimisympäristön jär-jestelyinä.

3.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Päivähoitoyksikkömme haluaa välittää viestiä vanhemmille ja muille tahoille varhaiskasvatuksen merkityksel-lisyydestä. Teemme arvokasta työtä ja haluamme sen myös näkyvän. Lapsiryhmät voivat suunnitella tempa-uksia ja tapahtumia, joiden tarkoituksena on tehdä työtämme näkyvämmäksi. Ryhmän toimintaa dokumen-toidaan ja tuodaan näkyviin päiväkodin seinillä sekä kuukausi- tai viikkokirjeissä, kukin ryhmä omalla taval-laan. Sosiaalisen ja sähköisen median mahdollisuuksia otetaan huomioon ja esimerkiksi sähköpostin käyttöä viestinnässä suunnitellaan ryhmäkohtaisesti. Vanhemmille avataan toimintaa ja sen tärkeyttä mm. vanhem-painilloissa ja kahdenkeskisissä keskusteluissa. Mahdollisiin lehtijuttuihin pyydämme vanhemmilta kirjallisen luvan lasten valokuvaamiseen ja kuvien julkaisemiseen.

4 Työ lasten parissa

4.1 Päivän kulku ja toimintojen organisointi

Päivänkulku suunnitellaan siten, että joustavasti vakaa aikataulu ei muodostu lapselle liian raskaaksi vaan vastaa lapsen fyysisiä ja psyykkisiä edellytyksiä. Keskittymistä vaativat ja lapsen vapaammin säätelemät toi-minnot vuorottelevat. Odotteluajat sekä psyykkisesti kuormittavat meluisat ja hälyisät tilanteet minimoidaan toimintaa porrastamalla ja tilojen käyttöä suunnittelemalla. Päivän toimintoja organisoimalla mahdollistetaan lapsen omatoiminen selviytyminen päivästä. Siirtymätilanteille jätetään riittävästi aikaa, tapahtumia ennakoii-daan ja ajankulkua konkretisoidaan. Ryhmät voivat määritellä omat aikataulunsa ryhmän tarpeita vastaavak-si. Aikatauluja (esimerkiksi pienryhmätoimintaa) suunniteltaessa otetaan huomioon ruokailujen sijoittuminen suhteellisen kiinteästi tiettyyn kellonaikaan sekä henkilökunnan työajasta johtuvat seikat.

Aamupala alkaa kello 8:00, lounas porrastetusti klo 11:00-12:00 ja välipala klo 14:00. Ulkoilut, lepo ja pien-ryhmätoiminta ajoitetaan ruokailujen asettamiin raameihin. Ennen klo 7:30 aamulla klo 16:00 jälkeen iltapäi-

vällä ryhmiä yhdistetään. Iltapäivän toiminta suunnitellaan vapaammaksi, ja keskittymistä vaativat toiminnot ajoitetaan pääsääntöisesti aamupäivään, jolloin lasten vireystila on yleensä parhaimmillaan.

Jokaisessa ryhmässä lapset jaetaan vastuukasvattajille, jotka huolehtivat lasta koskevien asioiden hoidosta. Ryhmän lastentarhanopettaja vastaa koko ryhmän toiminnasta ja toimii tiiminvetäjänä.

4.2 Vuorovaikutus

Pieni lapsi ilmaisee aikomuksiaan jo paljon ennen kuin osaa ilmaista niitä sanoin. Lapsi haluaa vaikuttaa ympäristössään ja tekee sen aluksi kokonaisvaltaisesti elein, ilmein ja liikkein. Lasta rohkaisevassa ja kannattelevassa ilmapiirissä varhainen vuorovaikutus luo pohjaa lapsen hyvälle itsetunnolle, jolloin myös oppimisvalmiudet kehittyvät positiivisesti. Lapsen käytössä oleva sanavarasto laajenee jo varhain ennen kuin lapsi itse muodostaa sanoja. Vähitellen sanallinen ilmaisu kasvaa ja käsite-varasto laajenee. Esiopetusikäisenä lapsi tarvitsee sanoja abstraktiin ajatteluun, mikä mahdollistaa symboli-kielen käytön niin lukemisen harjoittelussa kuin matematiikan ilmiöiden tutkimisessakin.

Päiväkodissa kasvattajat ja lapsiryhmä muodostavat vuorovaikutusverkoston, jossa lapsi harjoittelee ja kokeilee oppimaansa. Lapsen saama palaute joko vahvistaa tai muuttaa hänen käsityksiään. Lapsen tietorakenteet syntyvät, muuttuvat ja laajentuvat saatujen kokemusten pohjalta.

Hyvin toimiva vuorovaikutus on avain lasten mahdollisuudelle vaikuttaa päiväkodissa. Lasten aloitteet ja ehdotukset huomataan, sanoitetaan ja toteutetaan. Lasten kokemuksia päiväkodissa kerätään ja tallennetaan sekä sanoin että kuvin lapsen kasvunkansioon. Palaute lapsilta kuuluu kaikkien kasvattajien toiminnan suunnittelun työkalupakkiin.

4.2.1 Kasvattaja vuorovaikutuksen tukena

Arkisten toimintojen ja leikin sanoittaminen on pohja lapsen kielen kehittymiselle. Hoitotilanteisiin liitetään kehon osien nimet, ruokaillessa nimetään ravintoa, ruokailuvälineitä ja opetellaan hyvien tapojen ilmauksia sekä pukemistilanteissa nimetään vaatteita. Lapsen tunne- ja vireystiloja ymmärretään ja sanoitetaan. Kieltä myös rikastetaan alusta alkaen: katsellaan ja luetaan kirjoja, körötellään ja loruillaan, lauletaan ja leikitellään kielellä. Lapsen kasvaessa otetaan käyttöön leposadut, keskustelutuokiot, lasten tarinoiden kirjaaminen, kielen kehittymistä edesauttavat leikit ja tietoinen käsitevaraston kehittäminen esimerkiksi tietokirjoja tutkimalla. Kasvattajat pitävät myös huolta siitä, että lapsiryhmässä tutustutaan sanahahmoihin (oma nimi, kaverin nimi) ja että puhuttua ja kirjoitettua kieltä avataan lapsille säännöllisesti (rytmitys, tavutus, äänteiden kuuntelu, kirjoitetut sanat).

Metsolanmäen toimintayksikön lapsista suuri joukko on perheistä, joissa kotikieli on muu kuin suomi. On ryhmiä, joissa vieraskielisten lasten osuus on yli 40 prosenttia. Vuorovaikutus ja suomen kielen opettaminen on kasvattajatiimien erityisen suuri haaste. Monet vieraskieliset lapset tulevat päivähoitoon jo vuoden ikäisinä, jolloin oman kielen sana- ja käsitevarasto on vielä niin niukka, että uuden kielen oppiminen sen varassa

vaatii yhteistyötä myös vanhempien kanssa. Kasvattajien tehtävä onkin korostaa vanhemmille kotona omalla kielellä tapahtuvan vuorovaikutuksen, leikin ja lukemisen tärkeyttä.

Suomenkielen taidon oppimisen osalta laaditaan suomi toisena kielenä - suunnitelma (S2) osaksi lapsen omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lapsen sana ja käsitevaraston ja kielen rakenteen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Kaksi kertaa vuodessa täytetään kielenkehittymisen seurantalomake. S2-opetuksessa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa.

4.2.2 Kielen kehittämisen tukikeinot

Lapsen tapa oppia on yksilöllinen. Auditiivinen (kuuloon perustuva) oppiminen on pienelle lapselle harvoin tehokkain oppimisen tapa. Siksi kasvattajat käyttävät vuorovaikutuksen ja arki-asioiden oppimisen tueksi visualisoitua (näköaistiin perustuvaa) kieltä: päivän arkitoiminnot ovat esillä kuvissa, tulevista tapahtumista kerrotaan lapsille kuvin ja piirroksin tai esinein, lauluja kuvitetaan jne. Kasvattajat käyttävät tehostetusti myös ilmeitä, liikkeitä ja eleitä, erityisesti pienten ja vieraskielisten lasten kanssa.

Kasvattajat käyttävät suomen kielen opettamisen keinoina mm:

-kuvitettuja lauluja ja loruja

-leikkikarttoja

-kielen kehitystä tukevia lautapelejä

-kuuntelutaitoja kehittäviä leikkejä

-käsitemateriaalia laajentavia kirjoja

-esinekommunikaatiota

-kielen kehitystä tukevia tietokonepelejä

-tukiviittomia

4.3 Lapselle ominaiset tavat toimia

4.3.1 Leikki

Lapsi kehittyy leikissä ja leikki kehittää lasta. Kasvattajat suunnittelevat kaikki päiväkodin toiminnot ja oppisäällöt ottaen huomioon leikinomaiset työmuodot ja leikin itseisarvon. Leikin havainnointi ja siihen osallistuminen on kasvattajien mahdollisuus seurata ja myötäellä lapsen ajattelua ja tunnemaailmaa. Aikuinen voi ja hänen tulee rikastuttaa lapsen leikkiä, mutta ei määrittää sitä.

Päiväkodin oppimisympäristöt ja aikataulut suunnitellaan siten, että pitkäkestoinen ja monipuolinen leikki on mahdollista. Kasvattajat tukevat pienten lasten tutkivaa leikkiä sallien leikin ja tavaroiden vaihtamisen leikin muuttuessa.

"Kannatellaan sitä, mikä leikissä on hyvää, puututaan siihen, mikä ei edistä leikkiä. Ohjataan siinä, missä leikki on suistua raiteiltaan, kannustetaan siinä, mikä saa leikin elämään, syvenemään ja laajenemaan."

Kasvattajat liittävät leikkiä pienten lasten perushoitotilanteisiin vaikkapa lorutteleamalla varpaista, laulamalla eteisessä tai kertomalla ruokalorun. Liikkuminen ulkona ja hiekkakakkujen teko, kärryjen työntäminen ja keinuminen rikastuvat kasvattajien myötävaikutuksesta, kun rytmittämme, ilmehdimme ja juttelemme lapselle.

Lapsen kasvaessa aikuisten tehtävä on myös lisätä lasten leikkitaitoja ja opettaa uusia leikkejä. Perinne-, liikunta- ja sääntöleikit on lapselle avain kulttuuriperinteen oppimiseen. Roolileikkiin aikuiset hankkivat ja valmistavat tarvittavat välineet ja rakentavat innostavan ympäristön. Kulttuuriperinteen tutustumiseen antaa avaimet myös lasten osallistuminen pieniin työtehtäviin esimerkiksi ruoka-apulaisina.

Leikissä lapsi pystyy irtautumaan konkretiasta. Lapsi ylittää todellisuuden rajat, toteuttaa toiveitaan ja voittaa pelkonsa. Seuratessaan leikkiä ja osallistuessaan siihen kasvattaja saa monipuolisesti tietoa lapsen sen hetkisistä ajatuksista ja tunteista.

4.3.2 Liikunta ja terveys

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa toimia. Liikkuminen tuottaa lapselle mielihyvää ja tukee kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsi tarvitsee liikuntataitoja myös leikkiessään ja muussa toiminnassa. Liikkumisen myötä lapsen tietous omasta kehosta kasvaa ja hänen fyysinen minäkuvansa vahvistuu.

Liikunta kuuluu jokaiseen päivään. Kasvattajat ohjaavat lapsia liikkumaan turvallisesti sekä ulko- että sisätiloissa ja rakentavat oppimisympäristön, jossa omaehtoiseen liikkumiseen on hyvät mahdollisuudet. Metsolanmäen päiväkodin salissa toteutetaan koko yksikön sisäliikuntatuokioita. Liikkumista ulkona rikastetaan retkillä puistoihin, metsiin ja urheilukentille.

Liikuntatuokiot sisältävät esimerkiksi satujumppaa ja musiikkiin liittyvää ilmaisua. Perusliikuntataitoja harjoitellaan tempuradoilla, juoksutehtävillä, pallopeleillä ja perinneleikeissä. Kokiessaan onnistumisen riemua, liikunnan iloa ja lapsiyhteisössä toimimista lapsi löytää liikunnallisen elämäntavan terveytensä tukipilariksi.

Kasvattajan tehtävä on tukea lapsen kokonaisuhyvinvointia. Levosta, liikunnasta, leikistä, terveellisestä ravinnosta ja hyvästä hygieniasta huolehtiminen on päiväkodin arkea. Lapsi tarvitsee kokonaisuhyvinvointinsa tueksi paljon apua aikuisilta. Kasvaessaan lapsi oppii arkitoiminnoissa yhä itsenäisemmäksi ja nauttii siitä.

4.3.3 Tutkiminen

Lapsi alkaa tutkia ympäristöään heti syntymästään eri aistein; laittamalla tavaroita suuhunsa, puristelemalla, paukuttamalla jne. Tutkiminen ja kokeileminen on lapselle luontainen tapa tutustua ympäristöönsä ja sen ilmiöihin ja oppia. Kasvattajat mahdollistavat tälle luontaiselle tutkimiselle turvalliset ja monipuoliset puitteet. Tutkimme lähiympäristöä, asioita ja esineitä eri aistein kuunnellen, katsellen, haistellen, maistellen ja kokeillen. Tarjoamme monipuolisia välineitä, joiden avulla lapsi voi tutkia ja kokeilla. Annamme lasten luoville kokeiluille tilaa ja aikaa esimerkiksi siten, että lapset voivat rakentaa erilaisia kuula- ja autoratoja ja palikkarakennelmia, maistella erilaisia ruokia, purkaa ja kasata laitteita, kuunnella ja kokeilla erilaisia soittimia, leikkiä vedellä ja hiekalla sekä kiipeillä ja liikkua monipuolisesti erilaisessa maastossa ja erilaisilla alustoilla jne. Lapset oppivat syy-seuraussuhteita kokeilemalla ja havainnoimalla toimintansa vaikutuksia ympäristöönsä. Samalla lapselle muodostuu käsitys itsestä aktiivisesti toimivana ja ympäristöönsä vaikuttavana yksilönä. Tutki-va oppiminen on voimakkaasti läsnä mm. luonnontieteitä tarkasteltaessa.

4.3.4 Taide ja Ilmaisus

Metsolanmäen toimintayksikössä taide- ja kulttuurikasvatus toteutuu ensisijaisesti osana jokapäiväistä toimintaa. Sekä taiteen kokeminen että sen tuottaminen koetaan tärkeiksi. Museo- ja teatterikäynnit, konsertit ja musiikki, elokuvat, taidenäyttelyt, kirjallisuus ja kirjaston palvelut, ilmaistapahtumat ja erilaiset päiväkodin omat draamatuokiot antavat kulttuurisia ja taiteellisia elämyksiä lapsille. Taide- ja kulttuurikasvatusta toteutetaan yhteistyössä paikallisen kulttuuritoimen ja muiden lastenkulttuuria edistävien tahojen kanssa (esim. Korson seurakunta, Lumo). Lasten omia töitä laitetaan näkyville. Lasten itseilmaisuuksiin kuuluvat erilaiset näytelmät ja nukketeatterit, maalaukset, piirroksot ja muovailut. Draamallista ilmaisua harjoitellaan myös leikin ja liikuntakasvatuksen avulla.

Taide ja ilmaisukasvatuksen toteutus ja tavoitteet:

- Tarjoamme lapsille mahdollisuuden tanssimiseen, roolileikkeihin, taiteen tekemiseen, musiikin tuottamiseen eri soittimilla, nukke- tai varjoteatteriin yms.
- Ryhmän oma tarinapiiri, jossa lapset vuorotellen saavat kertoa tarinan ja toiset kuuntelevat, erilaiset laulu-leikit ja -tuokiot sekä lorutukset tukevat sekä suomalais- että maahanmuuttajalasten kielen kehitystä, antavat kokemuksia osallisuudesta ja kehittävät lapsen itsetuntoa ja itseilmaisutaitoja.
- Lasten töitä laitetaan esille ja niitä dokumentoidaan ja säilytetään (mm. kasvunkansioissa). Näkyväksi tuleminen toisten lasten, henkilökunnan ja vanhempien edessä tukee lapsen itsetunnon kehitystä.
- Sadutuksen kautta lapsi saa rauhallisen hetken kahdestaan aikuisen kanssa ja voi kertoa tarinan tai jutun niin kuin itse haluaa, lapsi kokee olevansa tärkeä ja arvostettu ja saavansa oman äänensä kuuluviin.
- Taiteellista ilmaisua varten tarvittava materiaali on lasten saatavilla ja mahdollisimman vapaasti ja luovasti käytettävissä. Materiaalit pyrimme valitsemaan kierrätettävistä ja/tai kierrätettävistä vaihtoehtoisista.
- Lasten yksilöllisyys otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa. Kaikki eivät pidä kaikesta ja taiteen ja ilmaisun on mielestämme oltava lapsilähtöistä ja yksilölliset erot huomioitavaa toimintaa, jonka tavoitteena on edistää lapsen näkyväksi ja hyväksytyksi tulemisen kokemusta, itseluottamusta, ilmaisutaitoja, kielitaitoa ja mielikuvitusta. Taidekasvatuksen menetelmin voimme tarkastella ja prosessoida vaikeitakin asioita ja sen avulla lapsi voi sisäistää ja syventää jo oppimaansa.
- Draamaa käytetään opetusmenetelmänä ja draaman avulla tuomme opetukseen lapselle ominaisinta oppimistapaa, leikkiä.

4.3.5 Luonnontieteet

Tutustumme erilaisiin luonnontieteellisiin ilmiöihin havainnoimalla, kokeilemalla ja tutkimalla. Tutustumme luonnontieteen tutkimusmenetelmiin, kuten mittaamiseen, testaamiseen, havainnointiin ja tilastointiin. Käytämme monipuolisia välineitä ja menetelmiä tutkiessamme vaikkapa ilmaa, sähköä tai vettä eri olomuodoissaan. Kemiallisia ilmiöitä kokeilemme sekoittamalla aineita (kuten hiekkaa ja vettä tai mehua), fysikaalisia

ilmiöitä pillin kanssa ilmapalloa kuljettamalla tai paperilennokkeja tehden, taskulampuilla leikkien tai tavaroiden putoamisnopeuksia ja lentoratoja testaillen. Luonnontieteen eri osa-alueet nivoutuvat osaksi muuta toimintaa ja kasvattajan tärkeä tehtävä onkin suunnitella ryhmän toiminta siten, että erilaisia orientaatioita saadaan sovitettua osaksi toimintaa.

4.3.6 Matematiikka

Matemaattisiin ilmiöihin tutustutaan pienestä pitäen erilaisin leikin keinoin. Lukumäärää harjoitellaan esimerkiksi laskemalla paikalla olevien lasten määrää, lautapelejä pelatessamme nopan silmälukua, maahan pudonneita omenoita tai lautasella olevia perunoita. Yhdistämme matematiikkaa liikuntaan ja muihin orientaatioihin. Mittaamme ja punnitsemme, luokittelemme nappeja ja lajittelemme legopalikoita. Erilaisten leikkien avulla harjoittelemme matemaattisia käsitteitä kuten suurempi, pienempi, enemmän, vähemmän ja yhtä paljon. Kauppaleikissä harjoittelemme yhteen- ja vähennyslaskuja ja rahaan liittyviä käsitteitä.

4.3.7 Etiikka ja katsomus

Lasten kanssa toimittaessa kysymykset oikeista ja vääristä teoista ovat esillä joka päivä. Aikuisten tehtävä on auttaa lapsia oppimaan ratkaisemaan ristiriidat neuvotellen ja sopien kaikkien lasten yhteisistä oikeuksista. Päiväkotiryhmässä sovitaan yhteisistä säännöistä. Lapset opettelevat vuorottelua, toisen leikin kunnioittamista, auttamista, kiittämistä, anteeksi pyytämistä ja kauniiden asioiden kertomista toisesta. Omien ja toisten tunteiden tunnistaminen on avain empatian kehittämisessä.

Päivähoidossa näkyvät suomalaisen kulttuurin juhlapyhät. Osa näistä on evankelisluterilaisen kirkkovuoden juhlapyhä, osa muita perinnejuhlia, osa näiden yhdistelmiä. Jokaisella lapsella on oikeus tutustua omaan ja myös muihin uskontoihin ja katsomuksiin. Perheiden kanssa yhteistyössä suunnittelemme, mitkä lapsen uskontoon kuuluvat asiat huomioimme päivähoidossa. Joulun ja pääsiäistapahtumia järjestetään Korson seurakunnan lapsityöntekijöiden kanssa yhteistyössä. Osallistuminen näihin perustuu perheiden päätöksiin. Metsolanmäen toimintayksikössä järjestetään kirkollisten tilaisuuksien ajaksi lasten yhteisöllisyyden kasvua ja juhlan kokemisen mahdollistavaa toimintaa.

Monikulttuurisessa ja moniuskontoisessa päiväkodissa kasvattajat selventävät ja nimeävät lapsille eri uskontoihin liittyviä käsitteitä ja tapoja. Kasvattajat ovat tietoisia omista arvoistaan ja vakaumuksistaan ja pitävät ne erillään yleissivistykseen liittyvästä uskontotietoisuudesta. Lasten välisessä vuorovaikutuksessa kasvaa omista lähtökohdistaan tietoisia ja toisia kunnioittavia kansalaisia, mutta ei ilman päiväkodin aikuisten vaikutusta. Kasvattajat huomioivat työsuunnitelmia tehdessään myös sen, että suomalaisissa perheissä on lukuisa määrä uskonnottomia.

4.4 Ympäristö ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksen periaatteet nousevat Vantaan kaupungin kestävä kehityksen periaatteista ja arvoista. Lapset liikkuvat lähimetsissä ja puistoissa, tekevät luontoon liittyviä tehtäviä sekä kokevat luonnon kaikin aistein. Ympäristökasvatukseen liittyvät myös kirjat, luontoaiheiset askartelut, lorut, leikit ja leikkivälineet. Runsaiden luontokokemusten, retkien ja aikuisten ohjauksen avulla lapsesta kasvaa luotoa arvostava ja luonnosta nauttiva ja vastuunsatunteva yksilö.

Kierrätämme maito- ja kartonkipakkaukset, kierrätys-kelpoisen paperin sekä biojätteen kaikissa ryhmissä. Säästämme sähköä sammuttamalla valot käyttämättömistä tiloista, ohjaamme lapsia käsien pesussa veden säästämiseksi, monistamme värityskuvia kaksipuoleisina ja käytämme askartelutarkoituksiin kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Hankinnoissa suositamme myös ekologisuutta ja kierrätettävyyttä. Kestävä kehityksen tavoitteet ja toimintaperiaatteet arvioidaan ja tarkastetaan vuosittain.

Yksikön jokaisessa päiväkodissa on ekotukihenkilö, joka vastaa ekologisuuden edistämisestä. Ekotukihenkilöt saavat aihepiiriin koulutusta, tuovat yksikköömme tietoa sekä haastavat henkilökuntaa ja lapsia toimimaan ekologisesti kestävällä tavalla.

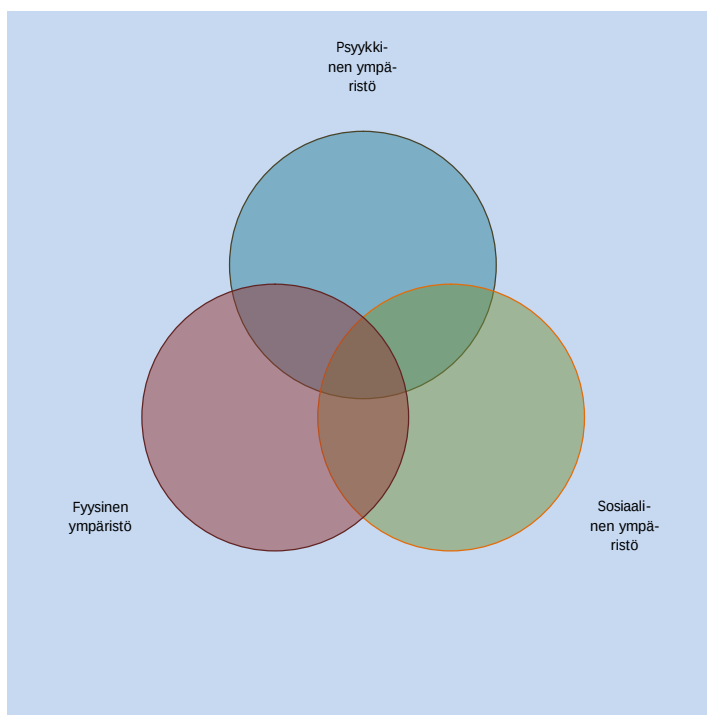
4.5 Oppimisympäristö

4.5.1 Fyysinen ympäristö

Päiväkodin fyysisestä toimintaympäristöstä, leikkivälineistä, ryhmän tilojen toimivuudesta yms. vastaa kasvattaja. Pyrimme luomaan otollisen ympäristön leikille ja monipuoliselle toiminnalle. Kasvattajat ottavat huomioon myös tilojen esteettisyyden ja viihtyisyyden. Tilat suunnitellaan siten, että ne mahdollistavat erilaisissa pienryhmissä toimimisen, ovat riittävästi valaistuja ja että niissä on toimiva akustiikka.

4.5.2 Psykkinen ympäristö

Psykkinen oppimisympäristö sisältää turvallisuuden, viihtyisyyden, vuorovaikutukseen ja ilmapiiriin liittyviä asioita. Kasvattajat luovat toiminnallaan mallia hyvästä vuorovaikutuksesta, myös vanhempien kanssa. Huumori, spontaanisuus, kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri ja

palautteen antaminen on psyykkisen oppimisympäristön luomisen kannalta oleellista. Tavoitteenamme on auttaa lasta löytämään uusia ja rakentavampia toimintatapoja konfliktitilanteissa. Annamme lapselle positiivista palautetta ja palkitsemme pienistäkin onnistumisista. Epäonnistumisiin emme jää kiinni, vaan suunnamme ratkaisukeskeisesti eteenpäin.

4.5.3 Sosiaalinen ympäristö

Sosiaalseen oppimisympäristöön kuuluu kaikki se, mitä lapset ja kasvattajat tekevät hoitopäivän aikana sisä- ja ulkotiloissa. Myös vanhemmat ovat osa sosiaalista oppimisympäristöä tuonti- ja hakutilanteissa. Toiminnan suunnitelmallisuus ja kasvattajien vuorovaikutustaidot sekä ammatillisuus ovat sosiaalista oppimisympäristöä luotaessa avainasemassa. Päivärytmin tulee tukea lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Lapsi elää hetkessä, joten lapsen aloitteisiin vastataan ja niille annetaan aikaa. Hoitopäivä alkaa päiväkotiin saapumisesta, ja on tärkeää, että jokainen lapsi ja perhe huomioidaan ja otetaan vastaan ystävällisesti. Toiminta rakennetaan ryhmän tarpeita vastaavaksi siten, että se on ennakoitava ja riittävän väljä. Ajankulkua konkretisoidaan ja tulevia tapahtumia ennakoidaan visuaalisesti (esim. kuvasarjat, kellotaulut, munakello). Ennakoiminen toiminnallisilla keinoin ja pedagogisin ratkaisuin tukee lapsen päivärytmin omaksumista ja etenkin hoidon aloitusvaiheessa tottumista kotiloista eroavaan päiväjärjestykseen. Kaikkien ryhmien ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista noudattaa täsmälleen samaa aikataulua, vaan pyrimme porrastamaan toimintaa, kuten ulkoilua siten, että mm. päiväkodin tilat saadaan tehokkaasti käyttöön.

4.6 Lasten oma kulttuuri ja monikulttuurisuuden kohtaaminen

Eri kulttuuriryhmiin tutustuminen on alueellamme tärkeää, sillä päiväkodeissamme on paljon eri kulttuuriryhmien edustajia. Tarjoamme lapsille kokemuksia heidän omasta kulttuuriympäristöstään, perinteistään ja tavoistaan. Otamme huomioon eri kulttuureihin kuuluvia juhlapäiviä, vietämme yhteisiä lauluhetkiä ryhmän, talon tai koko yksikön kanssa ja luomme osaltamme lasten omaa kulttuuria, päiväkotikulttuuria. Vappu, Joulu, Itsenäisyyspäivä sekä muut suomalaisen kulttuuriperinteen juhlat otamme huomioon unohtamatta eri etnisten ryhmien omia juhlia ja tapahtumia. Jokaisella lapsella on oikeus omaan kulttuuriinsa. Päiväkodissa opetamme tasa-arvoisuutta ja hyväksyntää huomioimalla eri kulttuuritaustaisten perheiden perinteitä. Oman historiansa ja etnisen taustansa tuntemisen katsotaan vahvistavan lapsen minäkuvaa. Yhteisöön kuuluvuuden tunne on tärkeä kaikille ja lisää osallistumismahdollisuuksia läpi elämän.

Kasvattajan haasteena on kohdata kieli- ja kulttuuritaustoiltaan erilaisia perheitä. Yhteistyö vieraskielisten perheiden kanssa asettaa omat haasteensa ja vuorovaikutukselle on varattava riittävästi aikaa ja sen on oltava suunnitelmallista. Tarpeen mukaan käytämme tulkkipalveluita keskusteluissa vanhempien kanssa sekä reissuvihkoja päivittäisen tiedonkulun tukena. Kasvattaja on vastuussa siitä, että tarpeellinen tieto kodin ja päiväkodin välillä siirtyy osapuolelta toiselle riittävän nopeasti myös siinä tapauksessa, ettei yhteistä kieltä vielä ole käytössä.

4.7 Esiopetus

Esiopetusta järjestetään yksikössämme tarpeen mukaan yhdessä, kahdessa tai kolmessa talossa. Esiopetusryhmä muodostetaan, mikäli siihen on riittävä määrä hakijoita. Esiopetusryhmässä seuraavan vuoden koululaiset toimivat yhdessä ja saavat siten sosiaalisia ja taidollisia valmiuksia kouluun siirtymistä varten. Esiopetusta järjestetään sen mukaan, kuinka monta esiopetusikäistä ryhmään saadaan. Mikäli minimimäärä esiopetukseen osallistujia ei toteudu, järjestetään esiopetus keskitetysti jossain toisessa yksikön talossa.

Esiopetuksen sisältöalueet määräytyvät valtakunnallisten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sekä Vantaan esiopetussuunnitelman pohjalta. Esiopetuksen sisältöalueita ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka- ja katsomuskasvatus, ympäristökasvatus, fyysinen ja motorinen kehitys ja terveystieteiden sekä taide- ja kulttuurikasvatus. Esiopetuksessa toteutuvat myös Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen painopistealueet. Esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja suunnittelee yhdessä oman tiiminsä kanssa esiopetuksen järjestelyt lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi. Lasten ja perheiden toiveet sekä ehdotukset otetaan suunnittelussa huomioon. Jokaiselle lapselle tehdään syksyn aikana lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) yhteistyössä perheen ja lapsen kanssa. Näiden suunnitelmien perusteella luodaan esiopetusryhmän opetussuunnitelma kullekin lukuvuodelle erikseen.

Esiopetuksessa painottuu leikin kautta oppiminen, kokeileva ja tutkiva oppiminen sekä eheytyvien oppimiskokonaisuuksien ja projektiluontoisen oppimisen käyttö. Matematiikka voi toteutua vaikkapa kauppaleikissä, leivonnassa ja liikunnassa. Taide- ja kulttuurikasvatus voi olla nukketeatterinäytelmän tekemistä, jään ja lumen maalaamista, luonnossa taulujen tekemistä ja valokuvaamista, musiikki-ilmaisua liikkuen ja leikkien. Eri-ikäisten luonnonilmiöiden tutkimukset, vaikkapa lumen ja jään sulattaminen, tuulensuunnan havainnointi tai kasvien istuttaminen ja kasvattaminen tuovat esiopetusikäiselle kokemuksia ja ihmettelyn aiheita ympäristön moninaisuudesta. Tutkimisaiheita etsitään yhdessä lasten kanssa ja toteutetaan lasten ehdotusten ja toiveiden pohjalta.

Lapsen kouluun siirtymisen tärkeimpiä valmiuksia ovat lapsen hyvät vuorovaikutustaidot. Lapsi tarvitsee kynnyn kertoa kokemuksistaan, ilmaista mielipiteensä, neuvotella ja pitää puolensa kielen avulla. Lapsi tarvitsee myös taitoja kuunnella ja eritellä kieltä. Kirjoitettu kieli tehdään esiopetuksessa näkyväksi ja herätellään lapsen halua oppia lukemaan itse. Lasten kanssa riimitä, alku- ja loppuaänteiden erittely, sanahahmojen tunnistaminen, vitsien kertominen ja hyvät tarinat kuuluvat esiopetuksen ydinsisältöön.

Esiopetuksesta kouluun (ESKO) -prosessin mukaisesti lastentarhanopettaja havainnoi lasten taitoja ja osaamista. Lapset käyttävät itsearviointin välineenä ESKO-lentokonetta, jossa lapsi arvioi taitojensa lisääntymistä väritystehtävän avulla yhdessä aikuisen kanssa. Vanhemmille kerrotaan esiopetukseen liittyvästä arvioinnista ja havainnoinnista toimintakauden alussa ja lapsen esiopetuskeskustelussa syksyllä ja keväällä. ESKO-tiedonsiirrot viedään kouluun kun vanhempien kanssa on käyty tiedonsiirtokeskustelu. Esiopetusryhmät Metsolanmäen toimintayksikössä tekevät yhteistyötä Leppäkorven koulun kanssa. Syksyllä esiopetusryhmät saavat ”kummiluokan”, jonka opettajan kanssa sovitaan yhteistyöstä.

4.8 Valmistava opetus

Niille 6-vuotiaille, jotka ovat olleet suomessa alle 2 vuotta tai suomenkielisessä päivähoidossa alle vuoden tai joiden kielitaidon katsotaan sitä vaativan, järjestetään valmistavaa opetusta. Maksutonto valmistava opetusta annetaan esiopetuksen lisäksi tunti päivässä, viitenä päivänä viikossa, koulupäivinä. Valmistavaa opetusta varten lapselle laaditaan valmistavan opetuksen oppimisen suunnitelma yhdessä perheen kanssa, johon eritellään miten valmistavaa opetusta toteutetaan juuri ko. lapsen kohdalla. Valmistavaa opetusta haettaessa vanhemmille järjestetään kuulemistilaisuus, jonka jälkeen alueen varhaiskasvatuspäällikkö tekee päätöksen valmistavan opetuksen järjestämisestä. Valmistavan opetuksen toimintamuodot ja menetelmät suunnitellaan siten, että ne mahdollisimman hyvin tukevat lapsen kieli- ja oppimisvalmiuksien kehittymistä. Myös lapsen oman kulttuurin tukeminen otetaan huomioon valmistavaa opetusta toteutettaessa.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on varmistaa lapsen riittävä suomenkielentaidon oppiminen ennen siirtymistä perusopetukseen. Toiminta on suunnitelmallista ja noudattelee ryhmän muun toiminnan sisältöjä sekä S2-opetuksen ryhmäkohtaista suunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa lapsi saa mahdollisuuden harjoitella suomenkielentaitojaan ryhmän osana kasvattajan ja vertaisryhmän avustuksella tavallista esiopetusta tehokkaammin.

5 Työyhteisön rakenteet ja arviointi

Päivähoitoyksikön toimintasuunnitelma perustuu yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tässä huomioidaan kulloisetkin kunnalliset painopistealueet, pienryhmätyöskentely, suomi toisena kielenä –opetus ja lasten ja perheiden osallisuuden vahvistaminen. Lapsiryhmien toiminnan järjestäminen perustuu eri-ikäisten lasten tarpeisiin, oppimisympäristön kehittämiseen ja henkilökunnan työnkuviin ja vastuualueisiin. Kaiken tämän tavoitteena on rakentaa jokaiselle lapselle hyvä päiväkotipäivä.

Päiväkodin erilaisia vastuualueita on jaettu henkilökunnan kesken: turvallisuus-, painopistealue-, ekotuki-, seurakunta-, monikulttuurisuus-, kulttuuri- ja taide-, kieli-, musiikki-, leikki- sekä atk ja IT-vastaavat huolehtivat ko. asioihin liittyvistä tehtävistä.

Yksikössä kokoontuu joka toinen viikko edustuksellinen tiimi, jonka jäseniä ovat ryhmien lastentarhanopettajat. Edustustiimi käsittelee ajankohtaisia käytännön asioita, toimii viestintäfoorumina tiimien kesken, tekee yhteisiä päätöksiä lasten hyvinvointiin ja koko yksikköä koskeviin asioihin liittyen edustuksellisen tiimin jäsenet huolehtivat tiedonkulusta omaan tiimiinsä.

Kukin tiimi pitää kerran viikossa oman tiimipalaverinsa, jossa käsitellään ryhmän toimintaan ja lapsiin liittyviä asioita sekä edustuksellisesta tiimistä tulleet asiat.

Toiminnan arviointi on koko päivähoitoyksikön, vanhempien ja lasten yhteinen asia. Kasvattajien vastuulla on järjestää aika, menetelmät ja tilaisuudet arvioinnin toteuttamiseksi. Kasvattajien oman työn reflektointi on

työn kehittämisen perusta. Viikottaiset tiimipalaverit sisältävät arviointiosion ja vuosittain tavoitteiden toteutumista ja toimintamenetelmiä käydään läpi päivähoitoyksikön esimiehen kanssa.

6 Kasvun ja oppimisen tuki

6.1 Yleinen tuki

Laadukkaan päivähoiton yhtenä edellytyksenä on jokaisen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaava yleinen tuki. Siihen sisältyvät hyvinvointityö, kasvatuskumppanuus, oppimisympäristön fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset puitteet sekä kasvun ja oppimisen tuki. Yleinen tuki rakentuu tiimin tekemistä ja työyhteisössä sekä vanhempien kanssa sovituista arjen pedagogisista ratkaisuista. Perusajatuksena on, että tehtävämme ei ole niinkään muuttaa lasta, vaan hänen ympäristöään siten, että lapsen on mahdollista saada kasvuunsa parhaat mahdolliset puitteet ja edellytykset. Yhdessä luomme tätä kasvu- ja oppimisympäristöä (ks. 4.4 Oppimisympäristö). Mietimme esimerkiksi lasten istuma- ja sänkypaikkoja, muokkaamme päiväohjelmaa ja käytännön toimintatapoja, muodostamme pienryhmiä sekä suunnittelemme toimintaa lasta tukevaksi.

Erilaisissa elämäntilanteissa lähes jokainen meistä tarvitsee ajoittain tukea, mikäli omat selviytymiskeinot eivät riitä. Tällaisia elämäntilanteeseen liittyviä tuen tarpeita voi nousta esiin esim. läheisen kuoleman, vammautumisen tai perheen avioeron myötä. Kasvattajat käyttävät työssään menetelmiä ja keinoja, joilla lapsen kehitystä ja tasapainoista kasvamista voidaan tukea lapsen omassa ryhmässä ilman varsinaisia rakenteellisia tukitoimia (avustajaa tms.). Tällaisen yleisen tuen antaminen kuuluu perustehtäväämme ja on jokaisen lapsen oikeus. Kasvattajan haasteena on havaita ajoissa lapsen tuen tarve ja vastata siihen mahdollisimman nopeasti.

6.2 Kasvun ja oppimisen tuki

Toisinaan lapsen tuen tarve voi vaatia tehostettua tukea, jolloin yhdessä vanhempien kanssa keskustellaan ja arvioidaan tuen tarpeen laajuutta. Tarvittaessa lapsi ohjataan tutkimuksiin, jotta voidaan parhaiten selvittää, millaista tukea ja ohjausta lapsi tarvitsee saadakseen samat oppimismahdollisuudet kuin ikätoverinsa.

Mikäli lapsen kasvun- ja kehityksen kannalta tehostettu tuki ei riitä vaan lapsen katsotaan tarvitsevan vielä laajempia tukitoimia, neuvotellaan esimerkiksi lapsen sijoittamisesta pienennettyyn ryhmään tai henkilökoh-taisen avustajan tarpeellisuudesta. Yhteistyössä konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmän kanssa pyrimme löytämään lapsen kannalta parhaan ratkaisun ja menetelmän.

6.3 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta kasvulle ja oppimiselle suotuisasta oppimisympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityön lähtökohtia yksikössämme ovat kasvattajien asenteet ja toimiva vuorovaikutus, toiminnan rakenne, sisältö ja turvalliset toimintapuitteet sekä varhainen tuen tarpeen havaitseminen yhteistyössä vanhempien kanssa.

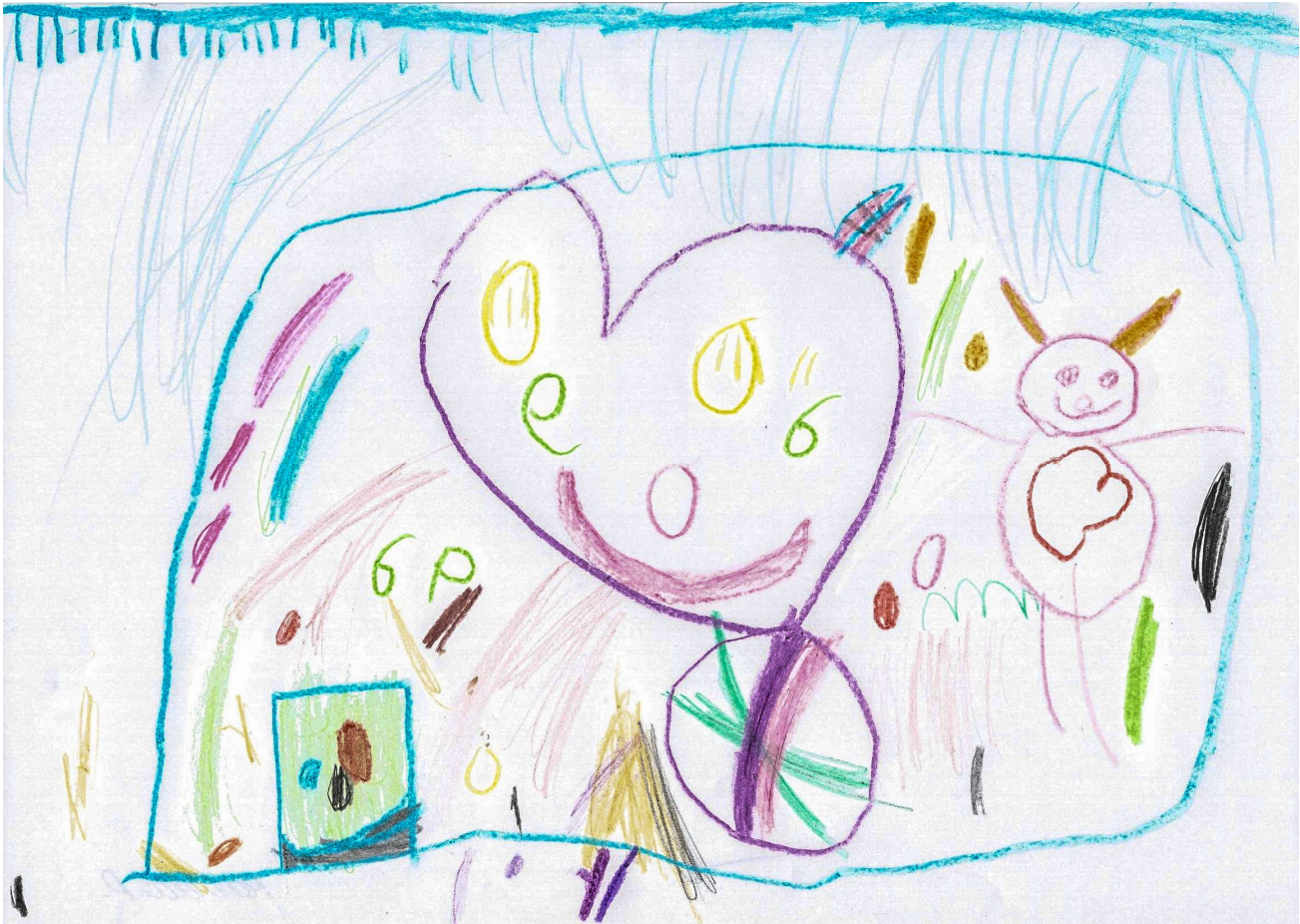
Kasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen on oltava toimivaa ja yhteistyön saumatonta. Olemme töissä lapsia varten ja heidän etunsa on toimintamme lähtökohtana. Toimimalla pienryhmissä ja porrastamalla toimintaa luomme rauhallista toimintaympäristöä, jossa jokaiselle lapselle on tilaa ja aikaa. Kasvattajan lämmin ja lasta yksilönä arvostava asenne lisää turvallisuuden ja luottamuksen tunnetta ja mahdollistaa lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta parhaan mahdollisen sosiaalisen ja psyykkisen ympäristön. Kasvattajatiimi turvaa, että aterioiden, ulkoilun, liikunnan, levon ja leikin päivittäinen vuorottelu on suunniteltu lasten tarpeita vastaavaksi. Perushoitotilanteille on laadittu hoidolliset, kasvatukselliset ja opetukselliset tavoitteet ja ne näkyvät toiminnassa.

Hyvinvointityön toteuttaminen kuuluu koko toimintayksikön henkilöstölle ja sitä toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Päivähoitoyksikössämme hyvinvointityöryhmänä toimii edustuksellinen tiimi, jossa käsitellään lasten hyvinvointiin liittyviä käytännön ratkaisuja ja pedagogisia linjauksia ja josta asioiden kehittäminen ja käytäntöön vieminen siirtyy tiimeille.

Esiopetus on perusopetuslainsäädännön alaista toimintaa, johon kuuluu oppilashuolto. Oppilashuollon tavoitteena on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä niihin liittyvien vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä tarvittavan tuen järjestäminen kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu tarvittaessa, mutta ainakin kerran syksyn ja kerran kevään aikana käsittelemään esiopetusikäisten lasten hyvinvointiin liittyviä asioita. Oppilashuoltoryhmän jäseniä ovat päivähoitoyksikön esimies, esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja, ja tarvittaessa ryhmän muu henkilökunta sekä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä terveydenhuollon edustaja, yleensä neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmä tekee tarvittaessa yhteistyötä lasta tutkivien tahojen (psykologi, neurologi) sekä tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenten kanssa. Oppilashuoltoa tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa ja lapsen huoltajalla on aina oikeus olla kuulemassa omaa lastaan koskevat asiat.

Hyvinvointityöhön ja oppilashuoltotyöhön liittyen teemme yhteistyötä myös lastensuojelun kanssa. Salassapitosäännösten estämättä voimme ja joskus joudumme ilman huoltajan lupaa antamaan pyynnöstä esim. koululle, lastensuojelun sosiaalityöntekijälle sekä poliisille sellaisia tietoja lapsesta, jotka ovat tämän opetuksen järjestämisen kannalta oleellisia tai jotka lastensuojelulain perusteella olemme velvollisia ilmoittamaan. Näissä tapauksissa keskustelemme aina perheen kanssa avoimesti siitä, mitä tietoja annamme.

Matildan unelmien päiväkotipäivä:

Toivoisin, että jänis tulisi käymään, ja että se osaisi puhua ja sen kanssa voisi leikkiä. Myös sydän tulisi käymään ja sen korvalla voisi istua ja pomppia. Päiväkodissa olisi pieni ovi, josta voisi pääsee sisään vain ryömimällä. Päivä vietettäisiin kokonaan ulkona."

6.4 Kiusaamisen ehkäisy ja puuttuminen

Yksikölle on tehty kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen suunnitelma, jonka tavoitteena on lapsen turvallisuuden tunteen varmistaminen päivähoitopäivän aikana. Kiusaamisessa noudatamme nollatoleranssia, kaikkiin kiusaamistapauksiin puututaan. Tavoitteena on luoda pohjaa toisen ihmisen hyväksynnälle, kunnioittamiselle ja erilaisten lasten yhteiselle sekä yhteisölliselle toiminnalle.

Kiusaamistapauksissa on tärkeää, että kasvattajilla on yhteinen, selkeä ja todenmukainen käsitys siitä, mitä tilanteissa tapahtuu sekä siitä, mitä kiusaaminen on ja mitä se toisaalta ei ole. Lapsen oma kokemus otetaan huomioon tilanteita arvioitaessa ja jokaisen fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta kunnioitetaan. Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn menetelmiä ovat aikuisen aktiivinen läsnäolo lapsiryhmässä, lapsen turvallisuuden tunteen lisääminen, lapsiryhmän sosiaalisten valtasuhteiden tunnistaminen ja työstäminen sekä lapsiryhmän ryhmäyttäminen ja yhteenkuuluvuuden tunteen lisääminen toiminnallisilla keinoin. Toista lasta kohtaan epäsuotuisalla tavalla käyttäytyvää lasta ei eristetä ryhmästä vaan asioista keskustellaan, otetaan syliin ja selvitetään johdonmukaisesti, mistä käytös johtuu.

Jokainen kiusaamistilanne vaatii käsittelyä ja selvittelyä. Kiusatuksi tullutta tai kiusaavaa lasta ei jätetä yksin vaan kasvattaja auttaa lasta sanoittamaan tapahtumia ja niiden herättämiä tunteita. Yhdessä tilanteeseen osallisten lasten kanssa mietitään, mitä asialle voitaisiin tehdä. Tarvittaessa vanhempia pyydetään osallistumaan tilanteiden selvittämiseen. Lapsille tehdään selväksi, ettei kiusaamista hyväksytä ja että se on väärin.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Yksikkömme tekee tiivistä yhteistyötä Vantaan eri toimialojen kanssa: Konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori, perhepalvelut, psykologipalvelut, neuvolapalvelut, kirjastopalvelut (vanhemmuutta ja lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot), tilapalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, sekä seurakunnat (kasvatustyötä tukevat tahot).

7.1 Vanhemmuutta ja lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) on kasvun ja oppimisen tuen sekä erityispedagogiikan asiantuntija. Kelto vieraillee tarvittaessa lapsiryhmässä seuraamassa lasten toimintaa ja ohjaamassa päiväkodin henkilökuntaa lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Kelto ohjaa kasvattajia arvioitaessa lapsen tuen tarvetta ja suunniteltaessa yksilöllisiä pedagogisia toimenpiteitä tai rakenteellisia tukitoimia. Kelto valmistelee ja suunnittelee tukea tarvitsevien lasten päivähoitoa useasta päivähoitoyksiköstä koostuvalla alueella yhteistyössä ryhmien lastentarhanopettajien, päiväkodinjohtajien sekä alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmän kanssa. Kelto osallistuu myös perheiden kanssa käytäviin neuvotteluihin ja yhteistapaami-

siin. Hän toimii myös jäsenenä sujuvasti kouluun- prosessissa huolehtien omalta osaltaan lapsen kasvun ja oppisen tuen jatkumisesta perusopetukseen.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku) tukee lapsen suomenkielen kehitystä kasvattajia ja vanhempia konsultoivana asiantuntijana. Hänen puoleensa käännymme, mikäli tarvitsemme apua erikielisten lasten kasvatusta ja opetusta suunnitellessamme tai arvioidessamme yksittäisen lapsen kielen osaamista lapsen lähtiessä kouluun.

4-vuotta täyttävien lasten kohdalla teemme tiivistä yhteistyötä neuvoloiden kanssa. Noin kuukautta ennen nelivuotisneuvolaa ja ns. laajaa hyvinvointi- ja terveystarkastusta päiväkodilla käydään HYVE-keskustelu, jossa perheen kanssa keskustellaan lapsen kokonaiskehityksen kannalta merkittävistä asioista. Yhteenveto keskustelusta lähetetään perheen luvalla neuvolaan, jossa nelivuotistarkastuksen yhteydessä käydään terveydenhuollon osalta samat asiat läpi. Palaute tästä tulee vuorostaan päiväkodille. Näin saamme eri tahot toimimaan yhteistyössä ja avoimesti lapsen hyväksi. Samalla vahvistamme tiedonsiirtoa perheen, päiväkodin ja neuvolan välillä. Tavoitteena on havaita mahdollisia pulmia varhaisessa vaiheessa, jotta niihin voidaan puuttua ajoissa ja näin varmistaa lapselle tarvittava tuki. Neuvolan kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa myös muissa lapsen elämänvaiheissa ja tilanteissa.

Vanhempia ja perheitä ohjataan eri yhteistyötahojen tuottamien palveluiden piiriin tarpeen mukaan. Tavoitteenamme on saumaton ja toimiva verkosto perheiden ja lasten hyväksi.

7.2 Kasvatustyötä tukevat tahot

Päivähoidon ateriapalveluista ja siivouspalveluista huolehtivien tahojen kanssa luodaan yhteiset toimintamallit. Ateriapalvelut suunnittelevat varhaiskasvatuksen ruokalistat, joista annamme tarpeen mukaan palautetta ja muutosehdotuksia. Tilapalvelut mahdollistavat siistin toimintaympäristön ja hygieeniset puitteet tuottaa laadukasta varhaiskasvatusta.

8 Lopuksi

Yhteistyössä ja avoimessa vuorovaikutuksessa kaikkien lapsen elämänpiiriin kuuluvien lähitahojen ja organisaatioiden kanssa teemme varhaiskasvatuksesta kokonaisvaltaisesti laadukkaan ja tärkeän osan lapsen kasvua ja kehitystä kohti kouluikää. Lapsuus on arvokasta aikaa, jolloin luodaan pohjaa tulevalle elinikäiselle oppimiselle, itsetunnolle ja elämäntaidoille. Päivähoitoyksikössämme teemme työtä siksi, että jokainen lapsi saisi parhaat mahdolliset eväät ja edellytykset elämään sekä koko joukon kokemuksia, elämyksiä ja muistoja ihanasta lapsuudesta.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Metsolanmäen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Metsolanmäen päiväkoti, Metsolan päiväkoti ja Minkkipuiston päiväkoti
Soopelipolku 4, 01450 Vantaa
(09) 8392 8587

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Nikinmäen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvot	2
2.1.1	Yhteisöllisyys	2
2.1.2	Innovatiivisuus	2
2.1.3	Kestävä kehitys	2
2.1.4	Turvallisuus.....	3
2.2	Lapsikäsitys	3
3	Kasvattaja Nikinmäen yksikössä	4
4	Toiminta-ajatus.....	4
5	Oppimisympäristö	5
6	Lapsen hyvä päivä.....	5
7	Yhteistyö perheiden kanssa	6
8	Työ lasten parissa	7
8.1	Kieli ja vuorovaikutus	7
8.2	Lapselle ominainen tapa toimia	7
8.2.1	Liikkuminen.....	7
8.2.2	Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	7
8.2.3	Tutkiminen.....	8
9	Varhaiskasvatuksen orientaatiot	8
10	Leikki.....	9
10.1	Leikin arvo	9
10.2	Aikuisen rooli lapsen leikissä	10
11	Moninaisuus Nikinmäen yksikössä	10
11.1	Kasvun ja oppimisen tuki	10
11.2	Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset	11
11.3	Uskonto ja katsomuskasvatus	12
11.4	Ympäristökasvatus	12
11.5	Hyvinvointityö	12
12	Esiopetus Nikinmäen toimintayksikössä	13
12.1	Oppilashuolto esiopetuksessa	13
13	Perhepäivähoito	14
14	Kumppanuudet.....	14
14.1	Muut yhteistyökumppanit.....	14
15	Työyhteisön rakenteet ja arviointi	15
15.1	Rakenteet.....	15
15.2	Arviointi.....	15
16	Visio.....	16

1 Johdanto

Nikinmäen päivähoidon toimintayksikköön kuuluvat Nikinmäen kuusiryhmäinen päiväkoti (1.8.2006) ja lähialueen perhepäivähoito. Päiväkotien lapsiryhmät muodostetaan vuosittain lasten iän ja kehitystason mukaisesti. Nikinmäen päiväkodin toiminta-aika on klo 6.30-17.00 tai sopimuksen mukaan.

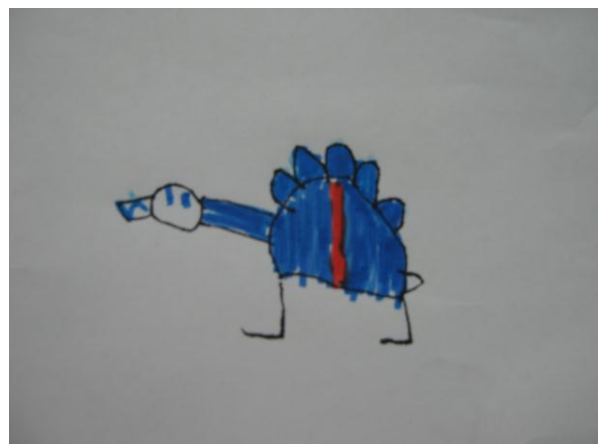
Nikinmäen päiväkoti ja perhepäivähoito sijaitsevat Vantaan koillisosassa Sipoon ja Keravan rajalla. Nikinmäki on perinteistä omakotitaloaluetta, jonne on rakennettu paljon lisää uusia pari-, rivi- ja omakotitaloja. Alueella vanha ja uusi asutus sulautuvat toisiinsa. Luonto ympäröi aluetta ja metsäretki maastot ovat lähellä.

Nikinmäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu Vantaan kaupungin arvoihin (innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Stakes), Varhaiskasvatuksen liikunnan suosituksiin (Sosiaali- ja terveysministeriö) ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus).

Nikinmäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on hoito-, kasvatusta- ja opetustyömme perusta ja työväline. Siinä kuvataan toimintaa lasten kanssa ja yksikköämme kasvatusilmapiiriä.

Oppimisenäkemyksemme perustuu lapsilähtöisyyteen, jossa oppimisen lähtökohtana on lapsen oma kiinnostus uusiin asioihin. Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan ja heidän mielipiteensä huomioidaan arjessa. Lapselle luontaisin tapa oppia on leikkiminen. Leikkiessään lapsi oppii oman kokemuksensa kautta itselleen merkityksellisiä asioita. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa leikki on sekä oppimisen väline että opetusmenetelmä.

Keskusteluissa vanhempien kanssa jaamme tärkeää tietoa lapsesta. Tätä tietoa hyödynnämme toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa sekä vanhempien kasvatusnäkömykset ovat osa Nikinmäen varhaiskasvatus- ja opetustyötä.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvot

2.1.1 Yhteisöllisyys

Vantaan kaupungin, Nikinmäen toimintayksikön ja tiimien tavoitteet ovat yhdenmukaiset. Työntekijät ovat sitoutuneita, ja yhteisenä tavoitteenamme on lapsen hyvinvointi. Olemme tehneet hyvinvointisopimuksen ja yhteisvastuullisuudesta on sovittu.

Kohtaamme päivittäin vanhemmat, tuemme vanhemmuutta, kuuntelemme ja keskustelemme heidän kanssaan. Kunnioitamme perheiden arvoja.

Omaamme hyvät vuorovaikutustaidot, tuomme esille oman mielipiteemme päätöksentekovaiheessa ja kyseenalaistamme asioita rakentavasti.

Lapsen osallisuus näkyy Vasu-keskusteluissa, omassa lapsiryhmässä ja oman toiminnan suunnittelussa.

Vanhemmilta saatu tieto lapsesta on toimintamme lähtökohta. Vietämme yhdessä perheiden kanssa juhlia ja tapahtumia. Toimimme aktiivisesti ja avoimesti yhteistyötahojen kanssa.

2.1.2 Innovatiivisuus

Innovatiivisuus näkyy Nikinmäen yksikössä uusina ja luovina ratkaisuin arjen haasteissa. Olemme joustavia, siedämme epävarmuutta ja olemme valmiita etsimään uusia toimintatapoja.

Ideoimme lasten kanssa yhdessä ja meillä saa kokeilla ja erehtyä.

Aikuinen on läsnä arjen tilanteissa ja huomioi lasten aloitteet. Kaikki arjen hetket ovat tärkeitä.

Päivärutiinit, yhteiset säännöt ja toimintatavat tuovat meille turvaa ja jäsentävät arkea. Voimme muuttaa rutiineja tarpeen mukaan.

Jatkuva arviointi on tärkeä osa toimintaamme. Kouluttaudumme säännöllisesti ja jaamme hyviä työkäytäntöjä.

2.1.3 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys Nikinmäen yksikössä on oman kulttuuri- ja juhlaperinteen arvostamista ja huomioimista, sekä uuden perinteen luomista. Tutustumme myös muihin kulttuureihin ja kunnioitamme niitä

Toimimme kasvatuskumppaneina vanhempien kanssa lasten hyvinvoinnin edistämiseksi. Otamme vastuun työyhteisön toimivuudesta ja hyvinvoinnista.

Teemme tarkoituksenmukaisia ja kestäviä hankintoja. Lapsia ohjataan ekologiseen ajatteluun; lajittelu, kierrätys, energian kulutus, yhteisistä tavaroista ja tiloista huolehtiminen. Isompien lasten ryhmissä lapset toimivat vuorotellen eko-apulaisina ja opettelevat aterioilla ottamaan itselleen sopivan määrän ruokaa.

Kunnioitamme lähiympäristöä ja huolehdimme yhdessä lasten kanssa sen siisteydestä. Arvostamme metsää oppimisympäristönä ja retkeilemme siellä usein.

Työvuorot on suunniteltu lasten todellisen hoidontarpeen mukaan. Yleisinä loma-aikoina lasten hoidontarpeet kartoitetaan etukäteen. Aukiolevien päiväkotien ja henkilöstön määrä mitoitetaan sen mukaisesti.

Tiimien aikuiset auttavat toisiaan tilanteissa, joissa henkilökuntaa puuttuu. Sijaisia palkataan tarvittaessa.

2.1.4 Turvallisuus

Toimintamme perusta on lasten turvallisuus.

Huomioimme lasten fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden kaikissa päivän toiminnoissa.

Pienryhmätoiminta, ennakointi, lasten ja heidän erityispiirteidensä tunteminen auttavat turvallisen leikkiympäristön luomisessa. Kaikki aikuiset ovat vastuussa lasten turvallisuudesta. Ulkoiltaessa pihalla lapsi voi turvautua keneen tahansa aikuiseen. Vanhemmat kokevat turvallisuuden tärkeimmäksi arvoksi.

2.2 Lapsikäsitys

Nikinmäen päivähoitoyksikössä jokainen lapsi on arvokas omana itsenään.

Lapsella on oikeus näyttää tunteensa ja tulla kuulluksi. Lapsi saa tarvitsemaansa läheisyyttä, hellyyttä ja syliä. Aikuinen on vastuussa lapsen kehitystasoa tukevasta turvallisesta ja myönteisestä kasvuympäristöstä, sekä hänen hyvinvoinnistaan.

Näemme lapsen tiedonhaluisena, aktiivisena ja kyselevänä yksilönä, joka haluaa tutkia, kokeilla, vaikuttaa ja oppia uutta. Oppiessaan uutta lapsi käyttää kaikkia aistejaan vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Lapsi oppii tekemisen, leikkimisen, tutkimisen ja mallioppimisen kautta.

Nikinmäessä lapsella on tilaa kasvaa tasa-painoiseksi, itseensä luottavaksi ja itseään arvostavaksi ihmiseksi.

3 Kasvattaja Nikinmäen yksikössä

Nikinmäen varhaiskasvatussyksikössä työskentelee ammattitaitoinen kasvatushenkilökunta. Pidämme yllä ammattitaitoamme kouluttautumalla jatkuvasti. Olemme kiinnostuneita varhaiskasvatuksen uusimmasta tutkimustiedosta ja päivitämme osaamistamme säännöllisesti.

Autamme lasta löytämään omat vahvuutensa tukemalla, kannustamalla ja rohkaisemalla häntä. Iloitsemme yhdessä lapsen kanssa uuden oppimisesta.

Aikuinen kannustaa ja tukee lasta aktiivisuuteen, itseohjautuvuuteen ja luovuuteen tarjoamalla hänelle haasteita sekä ikä- ja kehitystasoon sopivaa toimintaa. Aikuinen ja lapsi etsivät tietoa yhdessä. Aikuisten myönteinen suhtautuminen luo perustan hyvälle ja turvalliselle kasvuille ja kehitykselle. Aikuisen tehtävä on luoda kiireetön, kannustava ja avoin ilmapiiri. Leikkimielisyys ja vastavuoroisuuslapsen ja aikuisen välillä on tärkeää.

4 Toiminta-ajatus

Lapsi kokee olevansa tärkeä ja hänet hyväksytään sellaisena kuin hän on, ja hänen yksilölliset tarpeensa otetaan huomioon. Aikuinen tukee lasta myönteisen minäkuvan muodostumisessa.

Hän kuuntelee lasta – lapsen asia on hänelle tärkeä.

Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan, ja hänen mielipiteensä huomioidaan arjessa.

Toimintasuunnitelmat on tehty joustaviksi, ja niitä muokataan lasten kiinnostusten mukaan. Aikuiset reagoivat lasten aloitteisiin.

Päivän aikana lapsi toimii omassa lapsiryhmässään ja erilaisissa ja erikokoisissa pienryhmissä.

Teemme yhteistyötä lapsiryhmien kesken, ja vietämme koko yksikön yhteisiä juhlia ja tapahtumia.

Turvallisessa kasvuympäristössä lapsi voi näyttää tunteensa.

Aikuinen tukee lasta tunteiden nimeämisessä, käsittelyssä ja hallinnassa.

Aikuinen on tukena ja turvana.

Lapsen onnistumisista ja uuden oppimisesta iloitaan yhdessä lapsen kanssa. Häntä kannustetaan ja rohkaitaan harjoittelemaan ja yrittämään uudelleen.

Lapselle annetaan tilaa kasvaa, kehittyä ja ottaa vastuuta.

5 Oppimisympäristö

Lapsi oppii leikin, tekemisen, tutkimisen ja kokeilemisen kautta.

Hän havainnoi ympäristöään ja ymmärtää asioita omalla tavallaan. Aikuinen kannustaa lasta kohtaamaan uusia asioita huomioiden lapsen omat vahvuudet ja kehitystason.

Vertaisryhmässä toimiessaan lapsi oppii muilta lapsilta. Pienryhmätoiminta tukee lapsen kasvua ja kehitystä.

Aikuinen luo lapselle turvallisen ja sopivan haasteellisen varhaiskasvatus- ja oppimisympäristön, sekä huolehtii monipuolisista ja ikätasoisista välineistä sekä toiminnasta.

Hyvässä oppimisympäristössä välineet ovat lasten saatavilla ja toimivia. Aikuinen toimii mallina ja mahdollistaa uuden oppimisen. Etsimme ja tutkimme yhdessä lasten kanssa heitä kiinnostavia asioita. Varhaiskasvatus- ja oppimisympäristö on viihtyisä ja muunneltavissa. Lapset muokkaavat oppimisympäristöä leikkeihinsä sopivaksi.

Tutustumme lähimetsiin ja -ympäristöön. Arvostamme metsää lapsille tärkeänä oppimis-, liikumis- ja leikkiympäristönä. Pihalla turvaa luovat yhteiset säännöt sekä yhteisvastuu lapsista ja lähiympäristöstä. Pienet ja isot lapset ulkoilevat yhteisellä pihalla.

6 Lapsen hyvä päivä

Nikinmäessä lapsen hyvä päivä muodostuu aikuisen läsnäolosta ja hyvistä kavereista.

Päivä alkaa rauhallisella aamukokoontumisella, jolloin aikuinen ottaa lapsen syliin hänen niin halutessaan. Aikuisen on tärkeää välittää lapselle tunne, että hän on tervetullut.

Ruokailussa noudatamme hyviä pöytätapoja, kiittämistä ja ruoan kunnioittamista.

Ulkoilemme kaikenlaisessa säässä. Se tuo lapselle mahdollisuuden käyttää leikeissä suurempaa tilaa, juosta ja tavata kavereita toisista lapsiryhmistä. Metsäretkeily kuuluu kaikkien ryhmien arkeen.

Päivällä lapset lepäävät vanhempien kanssa sovittun ajan. Lepohetkellä luetaan satuja tai kuunnellaan musiikkia. Pienimmät lapset silitellään uneen.

Lasta tuetaan, ohjataan ja kannustetaan omatoimisuuteen ja vastuullisuuteen kaikissa päivän toiminnoissa: ruokailu, pukeminen, riisuminen, wc-toiminnot. Aikuinen auttaa lasta ja huomioi aina lapsen ikä- ja kehitystason.

Aikuinen tukee lasta yrittämään ja ajattelemaan itse. Onnistumisista iloitsemme yhdessä. Noudatamme yhteisesti sovittuja sääntöjä.

Ristiriitatilanteita tulee päivittäin, tällöin harjoitellaan sopimista, neuvottelemista ja anteeksipyyntöä yhdessä aikuisen kanssa.

Opettelemme huolehtimaan omista ja päivähoidon tavaroista. Leikin päätyttyä lelut laitetaan omille paikoilleen. Päivän päätteeksi sanomme kaikille lapsille käsiheipat.

7 Yhteistyö perheiden kanssa

Me Nikinmäen toimintayksikössä näemme varhaiskasvatuksen vuorovaikutuksena lasten ja perheiden kanssa. Kasvatuskumppanuus merkitsee vanhempien ja lapsiryhmän aikuisten sitoutumista lasten kasvuun, kehitykseen ja oppimisen tukemiseen. Kasvatuskumppanuus luo pohjan varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Molemmipuolinen luottamus luo perustan hyvälle kasvatuskumppanuudelle.

Vanhemmilla on ensisijainen hoito- ja kasvatusvastuu sekä tuntemus lapsestaan. Arvostamme vanhempien näkemyksiä heidän kasvatustyössään. Vastuu kasvatuskumppanuuden luomisesta ja ylläpitämisestä on kasvattajilla.

Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus alkavat lapsen ja vanhempien tutustessa päivähoitopaikkaan, lapsiryhmään ja päivähoidon arkeen. Tutustuminen ajoittuu mahdollisimman lähelle päivähoidon aloittamista. Lasta ja vanhempia ohjataan uudessa tilanteessa. Pienelle lapselle on tärkeää, että tutustumisvaihe on tarpeeksi pitkä.

Aloituskeskustelu käydään Lapsi kotioiloissa-lomakkeen pohjalta. Vanhempien lapsestaan kertoma tieto auttaa kasvattajia tukemaan lasta päivähoidon aloitusvaiheessa. Arjen yhteistyössä korostuu avoin päivittäinen vuorovaikutus, jolloin keskustellaan ja kuunnellaan lasta koskevia asioita.

Päivittäiset keskustelut lapsen tuonti- ja hakutilanteissa ovat tärkeitä tiedonvaihdon kannalta.

Lapsen aloitettua päivähoidon laadimme jokaisen perheen kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman. 5-6-vuotias lapsi voi olla osan aikaa mukana keskustelussa. Havainnoimalla lasta ja lasten toimintaa saamme tietoa lapsesta. Dokumentoidun tiedon pohjalta lapsiryhmän aikuistiimi suunnittelee ja kehittää toimintaa, sekä laatii lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelman.

Toimintakauden aikana pidämme vanhempainiltoja, joissa keskustellaan varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, arjen toiminnasta ja yhteistyöstä.

Tiedotamme toiminnasta ja ajankohtaisista lapsiryhmää koskevista asioista kirjallisesti, suullisesti ja ryhmien ilmoitustaulujen kautta. Lisäksi järjestämme koko yksikön ja ryhmien omia tapahtumia ja juhlia.

Nikinmäen päivähoitoyksikössä vanhempaintoimikunnan toiminta alkoi syksyllä 2013.

Kaikki vanhemmilta saatu palaute on arvokasta. Käsitlemme saadun palautteen säännöllisesti talon tiimissä ja kehitämme toimintaamme sen pohjalta.

8 Työ lasten parissa

8.1 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Kieli kehittyy varhaisen vuorovaikutuksen keinoin mm. ilmeistä, eleistä, katseesta ja kosketuksesta. Jokaisella lapsella on oma tapansa olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Lapsi tarvitsee lähelleen aikuisen, joka tuntee lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida. Aikuisen tehtävänä on tukea lapsen vuorovaikutustaitoja ja kielellistä kehitystä.

Lapsella on luontainen taipumus kielellä leikkelyyn, jota tukevat sadut, lorut, laulut, ja riimit. On tärkeää, että aikuinen nimeää, sanoittaa ja mallittaa asioita, esineitä, käsitteitä ja arjen tilanteita sekä leikkiä. Leikissä lapset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kieli mahdollistaa vuorovaikutuksen, sosiaalisen kanssakäymisen ja kuulluksi tulemisen.

Tuemme lapsen tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä erityisesti kielen avulla. Aikuinen auttaa lasta nimeämään erilaisia tunteita ja tunnetiloja. Ymmärretyksi tuleminen ja myönteiset kokemukset vahvistavat lapsen minäkuva.

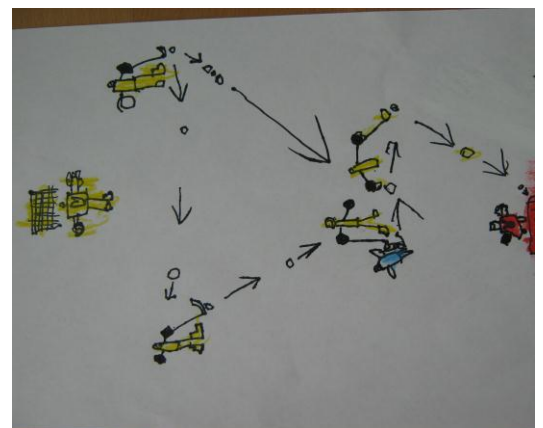
8.2 Lapselle ominainen tapa toimia

Lapselle ominaiset tavat toimia, ajatella ja oppia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen. Päivähoidon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan lapselle ominainen tapa toimia sekä hänen ikä- ja kehitystasonsa. Toimiessaan mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla lapsi voi kokea oppimisen ja onnistumisen iloa.

8.2.1 Liikkuminen

Liikkuminen on lapselle luonnollinen tapa tutustua itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Lapsi saa liikkeessään elämyksiä, iloa ja kokemuksia omasta kehostaan. Tämä tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kehon hallintaa ja motoristen taitojen oppimista.

Aikuinen mahdollistaa päivittäisen liikkumisen leikeissä ja muissa sopivissa tilanteissa. Välineitä on tarjolla ja liikkumista rajoittavia kieltoja ja tekijöitä poistetaan. Käytämme koulun liikuntasalia, ryhmätiloja, eteisiä ja käytäviä sekä lähiympäristöä ja -metsiä liikkumiseen.

8.2.2 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taiteelliset elämykset ja kokemukset syntyvät leikin, musiikin, draaman, kädentaitojen, kirjallisuuden sekä kuvallisen ja tanssillisen ilmaisun kautta. Annamme lapsen luovuudelle ja mielikuvitukselle tilaa. Lapsi saa mah-

dollisuuden kokea ja ilmaista itseään omalla persoonallisella tavallaan. Tämä tuottaa lapselle iloa, aistimuksia, onnistumisen elämyksiä sekä kehittää hänen taitojaan. Lapsi harjoittelee taitojaan omaehtoisesti ja ohjatuissa toiminnoissa. Iloitsemme yhdessä lasten eri tavoista kokea ja ilmaista itseään.

8.2.3 Tutkiminen

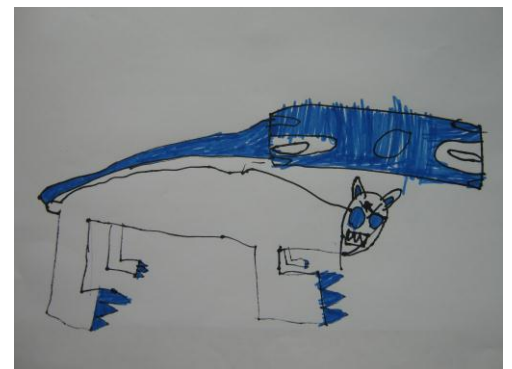
Lapsella on luontainen tarve ihmetellä, ajatella, kysellä sekä tutkia itseään ja ympäristöään. Annamme lapsen uteliaisuudelle aikaa ja ohjaamme häntä itsenäiseen ajatteluun. Arjen monissa tilanteissa aikuinen ei anna aina valmiita vastauksia vaan lapsella on mahdollisuus oivaltaa itse. Kokeilemalla, tutkimalla ja pohtimalla lapsi saa onnistumisen elämyksiä. Lapset oppivat toisiltaan matkimalla, havainnoimalla ja tekemällä yhdessä.

9 Varhaiskasvatuksen orientaatiot

Nikinmäen päivähoitoyksikössä käymme arvokeskusteluja, joiden pohjalta teemme varhaiskasvatuksen toteutuksessa valintoja. Näiden valintojen tarkoituksena on tarjota mahdollisimman monipuolinen ja eheä kasvuympäristö lapselle. Kasvattajia ohjaavat varhaiskasvatuksen keskeiset sisältöalueet eli orientaatiot; matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen. Tarkoituksena ei ole käsitellä yhtä sisältöaluetta kerrallaan vaan arjen käytännöissä orientaatiot limittyvät aina toisiinsa. Kieli ja vuorovaikutus ovat kaikkien orientaatioiden taustalla.

Matemaattinen sisältöalue näyttäytyy lapsen arjessa. Lapset vertailevat, luokittelevat ja päättelevät leikkiessään ja tutkiessaan lähiympäristöään. Matemaattinen ajattelu kehittyy vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

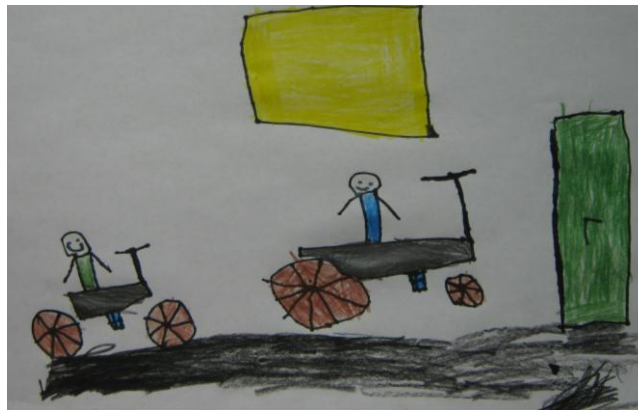

Opettelemme hyviä käytöstapoja. Toisen huomioiminen ja kuunteleminen on tärkeää. Ryhmässä opimme odottamaan omaa vuoroa. Keskustelemme oikeasta ja väärästä. Harjoittelemme nimeämään, tunnistamaan ja hyväksymään eri tunnetiloja.

Ympäröivä luonto on tärkeä osa varhaiskasvatusympäristöä. Lähiympäristö tulee tutuksi tehdessämme retkiä metsiin, leikkipuistoihin ja urheilukentälle. Ulkoiltaessa voimme seurata vuodenaikojen vaihtelua ja eri sääilmiöitä. Opettelemme yhdessä säänmukaista pukeutumista.

Kunnioitamme perheiden katsomuksellista ja kulttuuritaustaa. Jokaisella perheellä on erilaisia tapoja, tottumuksia ja perinteitä. Kasvatuskeskusteluissa sovimme vanhempien kanssa, miten kunkin lapsen kanssa toimitaan. Teemme yhteistyötä Korson ev.lut. seurakunnan kanssa Nikinmäen seurakuntatalolla, Korson kirkolla ja päivähoitoryhmissä. Huomioimme kalenterivuoden tapahtumia. Jo perinteeksi ovat tulleet isovanhempien, isien- ja äitienpäivien viettäminen.

Tarjoamme lapsille aistimuksia, elämyksiä ja kokemuksia. Järjestämme koko päivähoitoyksikön yhteisiä lauluhetkiä, tapahtumia ja teatteriesityksiä. Teemme retkiä Vantaan kaupungin ja muiden lähikuntien tarjoamiin tapahtumiin sekä kohteisiin. Vietämme yhdessä perheiden kanssa joulu- ja kevätjuhlia sekä muita yhteisiä tapahtumia.

10 Leikki

10.1 Leikin arvo

Leikki on lapsen tie elämään ja kaikki leikkiminen on arvokasta. Leikille annetaan aikaa ja tilaa. Lapsi ei leiki oppiakseen, vaan oppii leikkiessään. Leikissä lapsi käsittelee eri tunnetiloja ja erilaisia asioita, jotka liittyvät hänen elämäänsä.

Lasten leikki on luonteeltaan sosiaalista ja vertaisryhmällä on tärkeä merkitys leikin kulkuun.

Pienten lasten leikki on vuorovaikutusta aikuisen kanssa.

Lapsen kasvaessa hän tutkii ympärillään olevia esineitä ja siirtyy vähitellen kuvitteluleikkiin. Siinä lapsi käyttää mielikuvitustaan ja abstrakti ajattelu alkaa. Isommat lapset leikkivät jo sääntöleikkejä.

Esiopetuksessa leikki on keskeinen kasvua ja oppimista edistävä toimintamuoto ja sille annetaan aika ja mahdollisuus jokaisena esiopetuspäivänä.

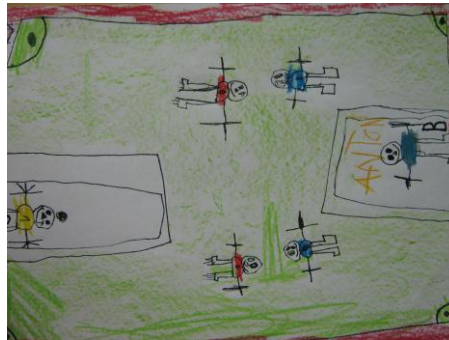
10.2 Aikuisen rooli lapsen leikissä

Aikuinen luo puitteet leikille: järjestää välineet, tilat, valvonnan ja ohjauksen. Annamme lapsille mahdollisuuden käyttää luovuutta. Leikkiympäristössä on saatavilla esim. majakankaita, laatikoita, puupalikoita jne. Mahdollistamme liikkuvat ja äänekkäät leikit turvallisuutta unohtamatta.

Tarvittaessa aikuinen aloittaa leikin ja on aidosti läsnä. Aikuisen rooli on moninainen: leikkimään innostaja, leikin kannattelija, ohjaaja, sekä ristiriitatilanteiden ratkaisija. Leikissä aikuisella on mahdollisuus heittäytyä lasten hänelle antamaan rooliin. Leikkien säännöistä keskustellaan lasten kanssa. Mahdollistamme leikille sen jatkuvuuden.

Pienryhmissä leikkirauha säilyy hyvin ja lapsen oma persoona tulee paremmin esille. Hyvän leikkitaidon omaava lapsi voi olla tukena toiselle lapselle. Ujot ja hiljaiset lapset rohkaistuvat pienryhmässä paremmin vuorovaikutukseen toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Leikkiä havainnoimalla aikuinen "lukee" lasta, hänen ajatusmaailmaansa ja kehitystään. Lasten leikkiä seuraamalla havainnoimme, kuka tarvitsee rohkaisua ja tukea esim. motorisissa, sosiaalisissa tai kognitiivisissa taidoissa.

11 Moninaisuus Nikinmäen yksikössä

11.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapsi voi tarvita erityistä tukea fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on käytössä kolmiportaisen tuen malli: yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Lähtökohtana on kaikille lapsille laadukas varhaiskasvatus sekä suunniteltu kasvu- ja oppimisympäristö.

Lapsi voi tarvita tukea kasvun ja kehityksen eri vaiheissa, tätä kutsutaan yleiseksi tueksi. Jos yleinen tuki ei ole riittävää, tiivistämme yhteistyötä vanhempien kanssa ja lapselle voidaan hakea tehostettua tukea.

Tällöin vanhempien kanssa yhdessä lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma. Suunnitelmaa arvioidaan 1-2 kertaa vuodessa. Tehostettua tukea tarvitsevalle lapselle voi olla henkilö- tai ryhmäkohtainen avustaja. Mikäli tehostettu tuki ei ole riittävää tai jos lapsella on laajempia tuen tarpeita, hänelle voidaan hakea erityistä tukea.

Teemme yhteistyötä alueemme konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) kanssa. Hän käy säännöllisesti päiväkodin ja perhepäivähoidon lapsiryhmissä. Kelton kanssa keskustelemme lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä asioista ja tuen tarpeesta. Tarvittaessa hän osallistuu lapsikohtaisen suunnitelman laatimiseen yhdessä lasten vanhempien ja kasvattajien kanssa. Kelto toimii kanssamme linkkinä eri yhteistyötahoihin (puhe- ja toimintaterapeutit, sosiaalitoimi, neuvola).

Mikäli lapsella ilmenee tuen tarvetta koulun aloitukseen liittyen, tehostetaan tiedonsiirtoa lapsen asioista tulevalle koululle. Alueellamme toimii moniammatillinen sujuvasti kouluun työryhmä, jonka tarkoitus on turvata lapselle mahdollisimman onnistunut koulun aloitus ja tarvittavat tukimuodot.

11.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset

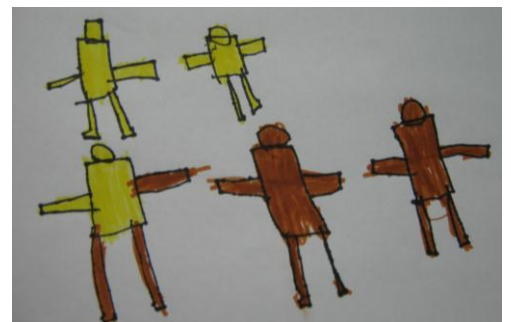
Toimintayksikössämme toimitaan Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaan.

Kasvattajilla on ammatillinen ja avoin suhtautuminen eri kulttuureihin. Kasvattaja etsii tarvittaessa tietoa perheen kulttuurista ja uskonnosta. Työssämme arvostamme ja olemme kiinnostuneita perheiden kieli- ja kulttuuritaustoista. Näin tuemme lapsen itsetunnon kehitystä.

Kasvatuskeskusteluissa vanhempien kanssa saamme tärkeää tietoa lapsen kieli- ja kulttuuritaustasta. Tätä tietoa käytämme pohjana jokapäiväisessä toiminnassamme ja kirjaamme ne lapsen varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelmaan. Käytämme suomen kielen taidon seurantalomaketta. Tarvittaessa käytämme tulkkipalveluja.

Osallistuminen päivähoiton arkeen tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomen kielen oppimista. Lapsi tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin toisten lasten ja aikuisten kanssa. Kannustamme perheitä säilyttämään lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten esiopetus järjestetään muun esiopetuksen yhteydessä. Lapsella on mahdollisuus opetella suomen kieltä sekä ohjatuissa pienryhmätilanteissa että luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa suomenkielisten lasten ja aikuisten kanssa. Lapsen oman äidinkielen osaaminen on kielellisen kehityksen kannalta tärkeää. Lapsi osallistuu valmistavaan opetukseen, jos hänellä ei ole esiopetuksessa tarvittavaa suomen kielen taitoa.

11.3 Uskonto ja katsomuskasvatus

Kunnioitamme ja perehdymme perheiden uskontoihin ja katsomuksien perinteisiin, tapoihin ja käytäntöihin. Kasvattajat huomioivat perheiden näkemykset lapsiryhmän toiminnassa.

Teemme säännöllistä yhteistyötä Korson ev.lut. seurakunnan kanssa. Osallistumme seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin Nikinmäen seurakuntakodissa ja Korson kirkossa. Huomioimme kirkollisen kalenterivuoden tapahtumat.

11.4 Ympäristökasvatus

Nikinmäen yksikön etuna on mahdollisuus tutustua ympäröivään luontoon. Kaikki lapset liikkuvat ja retkeilevät lähimetsissä viikoittain. Lapsille muodostuu hyvä luontosuhde ja kunnioitus ympäristöä kohtaan. Retkeiltäessä usein samassa lähimetsässä lapset tuntevat metsän omakseen ja oppivat huolehtimaan sen siisteydestä. Lapset kokevat lähimetsän mieluisaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi, jossa on tilaa liikkua. Liikkuminen ja kiipeileminen haasteellisessa maastossa kehittää lasten motorisia taitoja monipuolisesta.

Luonto ja metsät ovat lapsille tärkeitä oppimisympäristöjä. Metsäretkillä seurataan luonnon kiertokulkua ja havainnoidaan vuodenaikojen vaihtelua.

11.5 Hyvinvointityö

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta sekä turvallisesta lapsen kasvulle ja kehitykselle suotuisasta kasvuympäristöstä. Hyvinvointityössä tuetaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tärkeä osa hyvinvointityötä on työyhteisön toimivuus. Lapsen on turvallista ja hyvä kasvaa, kun aikuiset hänen ympärillään voivat hyvin. Ensisijaisena tavoitteenamme on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Mahdollisimman pysyvät aikuiskontaktit, selkeä päivärytmi sekä yhteiset säännöt ja toimintatavat luovat lapselle turvallisuutta ja hyvinvointia myös vaihtuvissa tilanteissa.

Lasten hyvinvointia käsitellään kaikissa lapsiryhmien aikuistiimien palaverissa. Talon edustuksellisesti tiimissä käydään läpi koko yhteisön hyvinvointia. Olemme tehneet hyvinvointisopimuksen ja yhteisvastuullisuudesta on sovittu.

Yksikön turvallisuussuunnitelmassa on huomioitu lasten suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma sisältää ohjeistuksen miten ennaltaehkäisemme ja toimimme erilaisissa ongelma- ja kriisitilanteissa.

12 Esiopetus Nikinmäen toimintayksikössä

Noudatamme esiopetuksessa Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä ja tervettä itsetuntoa tarjoamalla hänelle myönteisiä oppimiskokemuksia ja mahdollisuuksia vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Tärkeää on tukea lasta yhteistyökykyiseksi ja aktiiviseksi oppimaan oppijaksi. Lasta ohjataan huolehtimaan omasta ja toisten hyvinvoinnista, iloitsemaan yhdessäolosta ja oppimisesta innostavassa oppimisympäristössä.

Esiopetusvuoden aikana lapsi harjoittelee perustietoja, -taitoja ja valmiuksia oppimisen eri sisältöalueilta. Esiopetus on eheyttävää opetusta, jossa huomioidaan lapsen olemassa olevat tiedot, taidot, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Häntä kannustetaan kohtaamaan uusia asioita, jolloin hänen kokemusmaailmansa avartuu. Oppiminen tapahtuu leikin ja muun toiminnan kautta.

Lasta havainnoimalla saamme tärkeää tietoa lapsen kehityksestä, vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tehdään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Suunnitelmaan kirjataan lapsen yksilölliset tavoitteet ja erilaiset tarpeet. Suunnitelmaa ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan keväällä. Esiopetusvuoden aikana lapsi harjoittelee itsearviointia vuorovaikutuksessa aikuisen kanssa. Jokainen ryhmä tekee oman varhaiskasvatussuunnitelman, johon kirjataan yhteisiä esiopetusvuoden tavoitteita. Esiopetusvuoden päätteeksi lapselle annetaan todistus osallistumisesta esiopetukseen.

Esiopetusvuoden aikana teemme yhteistyötä lähikoulun kanssa. Vuosikellossa määritellään yhteiset tapahtumat, tiedonsiirrot sekä muu yhteistyö. Nikinmäen päiväkotia ja Nikinmäen opetuspiste sijaitsevat samassa rakennuksessa. Esiopetusvuoden aikana käytämme yhteistä ruoka- sekä liikuntasalia. Tutustumme myös muihin koulun tiloihin.

Esiopetuksen sisältöalueet ovat; kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri.

Esiopetus on osa kokonaisvaltaista lapsen kasvun ja kehityksen tukemista, osa varhaiskasvatusta. Esiopetusta annetaan joko omissa esiopetusryhmissä tai samassa ryhmässä nuorempien lasten kanssa.

Esiopetusta annetaan päivittäin neljä tuntia; klo 8.30-12.30.

Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli (Esko).

12.1 Oppilashuolto esiopetuksessa

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu syksyisin ja keväisin. Ryhmään kuuluvat toimintayksikön esimies, esiopetuksesta vastaavat opettajat, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitajat. Yhteistyötä tehdään myös lasta tutkivien ja hoitavien tahojen kanssa.

Oppilashuoltoryhmän kokoontuessa huoltajat voivat halutessaan osallistua keskustelun siihen osuuteen, jossa käsitellään heidän lastensa asioita.

Oppilashuollon tehtävänä on kiinnittää huomiota lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen esiopetusvuonna, tunnistaa kehityksen ja oppimisen esteitä ja mahdollistaa lapselle tarvittava tuki esiopetusvuoden aikana.

13 Perhepäivähoito

Nikinmäen päivähoitoyksikköön kuuluu lähialueen perhepäivähoito. Perhepäivähoitoryhmässä on neljä 1-5v. lasta, ja ryhmä toimii hoitajan kotona.

Perhepäivähoito on hoitomuotona kodinomainen ja turvallinen. Pienessä ryhmässä lapsen yksilöllinen huomioiminen toteutuu päivittäin kaikissa toiminnoissa. Lapsilla on aina yksi ja sama aikuinen johon hän voi kiintyä.

Perhepäivähoitoryhmässä toiminta on aina pienryhmätoimintaa ja vuorovaikutussuhteita on vähän. Hoitajat muokkaavat leikki- ja kasvuympäristöä lasten iän, kehitystason ja tarpeiden mukaan.

Lapset käyvät hoitajien kanssa viikoittain Nikinmäen koulun liikuntasalissa jumppaamassa. Perhepäivähoitajat ja lapset osallistuvat Nikinmäen päiväkodin yhteisiin tapahtumiin ja juhliin.

Perhepäivähoidossa ulkoilu ja retkeily ovat tärkeä osa lapsen päivää. Lapsiryhmä retkeilee säännöllisesti hoitajan kanssa lähimetsissä.

Hoitajan loma- ja vapaapäivinä lasten sijaishoito on järjestetty Nikinmäen ja muissa alueen päiväkodeissa. Lapselle on nimetty sijaishoitopaikaksi aina sama päiväkotiryhmä.

Perhepäivähoitajat kokoontuvat kerran kuukaudessa yhdessä päiväkodin johtajan kanssa tiimipalaveriin kehittämään toimintaa.

Päiväkodin johtaja ohjaa, tukee ja valvoo perhepäivähoidon toimintaa, käymällä säännöllisesti hoitajien luona ohjauskäynneillä.

Perhepäivähoidossa toiminta pohjautuu Nikinmäen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

14 Kumppanuudet

14.1 Muut yhteistyökumppanit

Varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä.

Teemme säännöllistä yhteistyötä konsultoivan erityislastentarhanopettajan, Nikinmäen koulun, Mikkolan neuvolan ja Korson seurakunnan sekä Korson kirjaston kanssa.

Teemme yhteistyötä lähialueen päivähoitoyksiköiden kanssa. Muita yhteistyökumppaneita ovat puhe-, toiminta-, fysioterapeutit, psykologit, alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori, muut lasta tutkivat ja hoitavat sekä perhettä tukevat tahot.

15 Työyhteisön rakenteet ja arviointi

15.1 Rakenteet

Hyvät ja toimivat rakenteet varmistavat yksikön toimivuuden, yhteisöllisyyden ja tiedonkulun.

Kaikki lapsiryhmien aikuistiimit kokoontuvat kerran viikossa suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa. Tiimipalavereissa käydään läpi lasten kasvua ja kehitystä lapsihavainnoinnin pohjalta.

Edustuksellinen talontii, jossa on edustaja jokaisesta aikuistiimistä, kokoontuu joka toinen viikko. Talontii- missä tehdään yhteiset päätökset ja käsitellään saatu asiakaspalaute. Perhepäivähoitajien tiimi kokoontuu kerran kuukaudessa. Siinä käsitellään perhepäivähoitotyön suunnittelua, arviointia ja kehitetään toimintaa saadun palautteen pohjalta.

Koko yksikön työiltoja on neljä, viisi toimintavuodessa. Pidämme kerran vuodessa päiväkodin ja perhepäivähoidon kehittämisspäivän. Tällöin yksikkö on suljettu ja päivähoitoa tarvitsevien lasten hoito järjestetään alueen lähipäiväkodeissa.

Lapsiryhmien aikuistiimit pitävät tarpeen mukaan suunnitteluiltpäiviä.

15.2 Arviointi

Arviointi on tärkeä osa työtämme ja sen kehittämistä.

Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista arvioimme yhdessä vanhempien kanssa päivittäin keskustellen sekä kasvatustaluteluissa. Arviointi perustuu lasten havainnoimiseen.

Arvioimme toimintaamme tiimeittäin ja koko yksikön tasolla. Arviointia tehdään arjessa toiminnan ohessa, tiimipalavereissa viikoittain, yksikön edustuksellisessa tiimissä, perhepäivähoidon tiimissä, yksikön työilloissa ja kehittämispäivillä.

Tiimi arvioi perustehtävää ja lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista keskustellen ja kirjallisesti. Yksikkötasolla arvioimme toimintakaudelle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja koko yksikön toimivuutta.

Arjen toiminnassa jokainen kasvattaja asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi niitä mm. kehityskeskusteluissa yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

Arvioinnin pohjalta suunnittelemme, muokkaamme ja kehitämme toimintatapojamme.

16 Visio

Nikinmäen päivähoitoyksikössä ylläpidämme hyväksi havaittuja toimintatapoja ja olemme avoimia uusille asioille.

Toimimme Vantaan kaupungin arvojen mukaisesti.

Pienryhmätoiminta on vakiintunut toimintatapa.

Piha-alue on viihtyisä ja toimiva.

Luonto on tärkeä oppimisympäristö ja ympäristöarvot ohjaavat toimintaamme.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Nikinmäen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Nikinmäen päiväkoti
Perhotie 27, 01490 Vantaa
09-839 21193

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Piilipuun toimintayksikkö

Tammikuun opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	1
2.1	Arvolähtökohdat	1
2.2	Arvot.....	2
2.3	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	2
2.3.1	Kasvattajuus.....	2
2.3.2	Lapsikäsitys	3
3	Yhteistyö perheiden kanssa.....	4
4	Työ lasten parissa	6
4.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	6
4.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	7
4.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	7
4.4	Lasten leikki	9
4.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	11
4.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	12
4.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	12
4.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	14
4.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	15
4.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	16
4.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	16
4.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	18
5	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	18
6	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	19
6.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	19
6.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	19
6.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	20

1 Johdanto

Piilipuun päivähoitoyksikkö koostuu kahdesta päiväkodista: Rekolanmäen ja Piilipuun päiväkodeista. Piilipuun päiväkotia on perustettu 1986 ja Rekolanmäen päiväkotia 1989. Yksikössä on integroitu ryhmä, 1-5-vuotiaiden ryhmiä sekä esiopetusryhmä. Asuinalueella on pientaloja sekä kerrostaloja ja ympäristössä on puistoja ja metsää, joita käytetään leikki- ja liikuntapaikkoina. Palveluiden joukosta löytyy kirjasto, puistoja, teattereita, jäähalleja sekä seurakunnan palveluja. Monikulttuurisuus näkyy vahvasti alueella.

Molempien päiväkotien lapsiryhmät muodostetaan perheiden tarpeen mukaan joko kokopäiväisenä tai osapäiväisenä lapsiryhmissä, joiden koko vaihtelee lasten iän ja tarpeiden mukaan. Kulttuuri- ja liikuntapaikkoja käytetään lasten kanssa aktiivisesti. Tällä hetkellä käytössä ovat pari- ja pienryhmätyöskentely ja käänteinen päiväjärjestys, Rekolanmäen päiväkodissa kaikissa 3- 5 -vuotiaiden ryhmissä sekä Piilipuun päiväkodissa kahdella 3-5-vuotiaiden ryhmällä ja esiopetusryhmässä.

Suunnitelmassa käytetyt käsitteet

Varhaiskasvatus

Sisältää koko varhaiskasvatustoiminnan kirjon: varhaiskasvatuksen kerhot, avoimet päiväkodit, asukaspuistotoiminnan, esiopetuksen sekä päiväkotia-, perhepäivä- ja ryhmäperhepäivähoidon.

Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelman nimitystä käytetään alle oppivelvollisuusikäisten toimintaa ohjaavasta opetussuunnitelmasta. Aikaisemmin Vantaalla käytettiin nimitystä oppimis- ja opetussuunnitelma.

Varhaiskasvattaja (myöhemmin kasvattaja)

Tarkoittaa hoito- ja kasvatushenkilöstöä: lastentarhanopettajia, lastenhoitajia, erityislastentarhanopettajia, resurssierityislastentarhaopettajia ja perhepäivähoitajia

Käänteinen päiväjärjestys

Aamupäivä toimitaan ja leikitään pienryhmissä ja ruokailun jälkeen ulkoilemme. Ulkoilun jälkeen on lepoa hetki.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvojen merkitystä vaikutusvarhaiskasvatustyölle käsiteltiin kasvattajien laajan keskustelukierroksen aikana vuosina 2010–2011. Jokaisella työntekijällä oli mahdollisuus osallistua yksikkötasolta lähteneeseen vuoropuheluun ja varhaiskasvatuksen arvot muotoiltiin arvoseminaarissa.

Varhaiskasvatuksen visio 2020

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.

Vantaan varhaiskasvatuksen slogan

"Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa"

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus

Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.

2.2 Arvot

Kestävä kehitys lähtee pienistä teoista ja asenteiden muutoksesta. Se tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteoissa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.

Molemmissa taloissa toimii kestävän kehityksen työryhmä ja se on tuonut uusia käytänteitä yksikköömme: emme valuta vettä turhaan, sammutamme valot ja lajittelemme jätteet. Lapset osallistuvat sähkön ja veden kulutuksen säästämiseen sekä kierrätykseen.

Suomalainen kulttuuriperintö säilytetään mm. päiväkodin yhteisillä perinneleikki- ja lauluhetkillä. Juhlia pidetään säännöllisesti ja lasten osallisuus tapahtumien suunnittelussa huomioidaan.

Innovatiivisuus: uudet ideat ja toimintatavat otetaan avoimesti vastaan ja niitä kokeillaan. Toimimattomat käytänteet on lupa lopettaa. Etsimme rohkeasti uusia entistä parempia tapoja toimia lasten ja perheiden hyväksi ja sallimme erilaiset toimintatavat yhteisten suunnitelmien puitteissa. Kehitymme onnistumisten ja erehdysten kautta. Muutosta ei tehdä muutoksen vuoksi vaan tilanteet sanelevat tarpeen siihen. ”Vain taivas rajana.” – Meidän yksikössä!

Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisena. Jokainen pyrkii kehittämään omaa, tiimensä ja päiväkodin työtä. Tiedotus on avointa ja jokaisella on vastuu tiedon hankinnasta.

Huoltajat ovat ensisijaisesti omien lastensa asiantuntijoita. Tehtävämme kasvattajina on toimia heidän rinnallaan arvostavasti tukien. Toimimme myös aktiivisena ja avoimena kumppanina erilaisissa verkostoissa.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.3.1 Kasvattajuus

Yksikössämme on erilaisia ammattiryhmiä ja jokainen tuo tietotaitonsa koko talon ja yksikön käyttöön. Kasvattajat pitävät ammattiosaamisensa ajan tasalla ja osallistuvat aktiivisesti koulutuksiin. Samalla henkilökunta sitoutuu työssään vantaalaisiin arvoihin ja eettisiin perusteisiin.

Kasvattaja tiedostaa oman kasvattajuutensa sekä siihen vaikuttavat henkilökohtaiset arvonsa ja asenteensa. Kasvattajat ovat empaattisia ja reagoivat herkästi lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. He luovat hyvän ja turvallisen ilmapiirin aikuisten ja lasten kesken. Kasvattajat pohtivat ja arvioivat omaa toimintaansa sekä yksin että tiimissä. Heillä on aina ammatillinen vastuu vuorovaikutuksesta sekä lasten että huoltajien kanssa.

Kasvattaja on lapselle tukija, innostaja, työskentelyn mahdollistaja ja hän näkee lapsen kasvun myönteisinä mahdollisuuksina. Kasvattajan työn ydin on lasten kohtaaminen, joka edellyttää aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja.

2.3.2 Lapsikäsitys

Kaikkia lapsia kohdellaan arvokkaina yksilöinä, joilla on omat yksilölliset tarpeensa. Tyttöjä ja poikia kohdellaan tasa-arvoisesti. Lasten hyvinvoinnin edistäminen sekä kasvun ja kehityksen turvaaminen on varhaiskasvatuksen ydintehtävä. Lapsi oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Havainnoimalla lasta, aikuinen tunnistaa lasten yksilölliset tavat toimia ja oppia, jotka huomioidaan toimintaa suunniteltaessa.

Lähtökohtana on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään. Lapsi on osallisena oman päivänsä suunnittelussa esimerkkeinä lasten kokoukset, toiveiden puu, toiveistaa lapsilta, osallistuminen oman päivän sekä juhlien suunnitteluun.

Vuosittaisissa varhaiskasvatus-, esiopetus-, tai valmistavan opetuksen keskusteluissa lapsen asioihin syvennytään yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Lapsi osallistuu lapsikohtaisen suunnitelman laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti. Lapsen näkemyksiä kuullaan ennen varhaiskasvatuskeskustelua ja lisäksi lapsi voi osallistua huoltajien ja kasvattajien yhteiseen tapaamiseen.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

"Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on mm. lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatustilaisuuksissa. (VASU 2005, 7). Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden (VASU, 2005, 11).

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa (VASU, 2005, 31). Tämä edellyttää:

- keskinäistä luottamusta
- tasavertaisuutta
- toistensa kunnioittamista

On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua esiopetuksen kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja lasten kanssa. Esiopetuksen henkilöstön on oltava yhteistyössä huoltajan kanssa niin, että hän voi osaltaan tukea lapsensa kasvua ja oppimista esiopetuksessa. Kodin kanssa tehtävää yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. (EOPS 2010, 37-38).

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien tulee olla tietoisia perheiden erilaisista olosuhteista ja kasvatuskäytännöistä kiytäkseen parhaaseen mahdolliseen yhteistyöhön huoltajien kanssa (VEOPS 2011, 39).

Huoltajien ja päivähoidon työntekijän kesken järjestetään aloituskeskustelu jokaiselle lapselle ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidossa tai esiopetuksessa ja huoltaja käy tutustumassa lapsen kanssa päiväkotiin. Keskustelun ja tutustumisen tarkoituksena on välittää huoltajien tieto lapsesta sekä päivähoitoon tai esiopetukseen liittyvistä odotuksista ja toiveista. Tutustumiseen varataan riittävästi aikaa ja se sovitaan oman lapsiryhmän kasvattajien kanssa.

Jokaiselle lapselle laaditaan myös varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa ja suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti.

Kasvattajat huolehtivat varhaiskasvatuskeskusteluiden pitämisestä sekä niiden aikatauluttamisesta ja tiedottamisesta. Varhaiskasvatuskeskustelut käydään 2-3 kuukauden kuluessa siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoidon.

Otamme vastaan huoltajilta ideoita toiminnan suhteen. Lisäksi kannustamme huoltajia osallistumaan päiväkodin toimintaan erilaisten teemailtojen ja tempausten muodossa.

Vanhempainilloissa kysellään huoltajilta toiveita ja kuunnellaan heidän ajatuksiaan. Lisäksi huoltajien välistä yhteistyötä tuetaan järjestämällä perheiden tapahtumia ja toimintakauden aikana jokainen ryhmä pitää yhden toiminnallisen lapsi-vanhempi/huoltaja-illan.

Päivittäiset kuulumiset vaihdetaan joka päivä päivähoidosta haettaessa sekä aamulla päivähoitoon tullessa. Joillakin lapsilla on käytössä reissuvihkot. Yksikössämme on "Tervetuloa päiväkotiimme"-esite. Kullakin ryhmällä on oma vantaa.fi- tai eduvantaa.fi- sähköpostiosoite käytössä ja vanhemmat saavat valita, haluavatko he sähköiset ja/tai manuaaliset tiedotteet.

Kasvattajat ottavat lapsen vastaan päiväkotiin tullessa. Mikäli lasta hakee joku muu kuin vanhemmat, esimerkiksi sovittu varahakija, tästä tulee tiedottaa henkilökunnalle. Henkilökunnalla on aina vastuu tiedottamisesta lapsen asioissa. Huoltajat kohdataan aidosti, läsnä ollen ja kuunnellen. Tarvittaessa järjestetään keskustelu huoltajan kanssa, akuuteissa tilanteissa välittömästi.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

"Kielen merkitys lapsen kehitykselle ja oppimiselle: Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline (EOPS 2010 12). Pieni lapsi on alusta lähtien kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta ja paikastaan siinä. Tässä prosessissa kielen merkitys on keskeinen. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä. Kielen tehtävä ajattelutoimintojen tukena korostuu lapsen kasvaessa, jolloin se liittyy ongelmanratkaisun, loogisen ajattelun ja kuvittelualueille. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille. Kielellä on keskeinen merkitys lapselle ominaisessa tavassa toimia. Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan ja kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä. (VASU 2005, 19-20, tiivistetty.)

Kasvattaja kielen ja vuorovaikutuksen tukijana: Aikuis- ja vertaissuhteissa lapset oppivat kulttuurisia ja sosiaalisia tapoja ja kommunikaatiomalleja. Pieni lapsi tarvitsee lähelleen kasvattajan, joka tuntee lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida. Kasvattaja ohjaa lapsen havaintoja, opettaa toimintatapoja sekä kuvailee ja selittää tapahtumia. Kasvattaja eläytyy ja reagoi lapsen kontaktialitteisiin ja näin rohkaisee lapsen halua vuorovaikutukseen. Samalla hän vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja itsensä hyväksymistä. (VASU 2005, 19-20, tiivistetty.)

Kielen kehityksen edellytykset päiväkotiarjessa: Leikillä, saduilla, jäljittelyllä ja päivittäisillä toimintarutiineilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle. Päivittäiset toimintarutiinit opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Kasvaessaan lapset liittävät leikissään kielen toimintaan, jolloin omien kokemusten, erityisesti leikin, merkitys kielen oppimisessa korostuu. Lapsi tarvitsee kielen kehitystä tukevan virikkeellisen ja toiminnallisen kasvu-ympäristön, jossa hän voi havainnoida sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. (VASU 2005, 19-20, tiivistetty.)

Kieli ja vuorovaikutus esiopetuksessa: Esiopetuksessa tulee tukea lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oppimisprosessia erityisesti kielen avulla. Näin lapsen tunne-elämä, luovuus ja itsetunto vahvistuvat. Lasta rohkaistaan ja ohjataan niin, että hänestä vähitellen kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa, niin arkisissa viestintätilanteissa kuin oppimistilanteissakin. Esiopetuksessa kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, loruillen ja riimitellen sekä tutustuen monipuolisesti kirjoitettuun kielimuotoon (EOPS 2010 12-13, tiivistetty)."

Varhainen vuorovaikutus elein, ilmein ja ääntelyin luo perustan merkityksen jakamiselle muiden ihmisten kanssa. Kieli ei ole vain puhuttua kieltä. Aikuinen luo rauhallisen ja turvallisen ilmapiirin olemalla läsnä. Tarvi-taan aikuisten herkkyyttä monille kielille, sillä pienillä lapsilla puhutun kielen asema ei ole vielä vahva. Kielen kehitystä tuetaan lukemalla ikätasoisia kirjoja, laululeikeillä, loruilla, saduilla, tanssilla liikunnalla ja draamalla sekä kuvien käytöllä esimerkiksi arjen tilanteissa. Ohjattu toiminta pienryhmissä sekä porrastettu ulkoilu, mahdollistavat hyvät mahdollisuudet lasten havainnointiin ja tukemiseen. Näin varmistamme, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja kuulluksi päivittäin.

Kieli luo siteen yhteisöön, ja samalla kielen ja ilmaisun puutteet ovat yksi keskeinen osatekijä syrjäytymisessä. Monikulttuurisuuden lisääntyessä on opittava tukemaan maahan muuttaneiden uusien asukkaiden kielen omaksumista. Myös heille suomen kieli on avain yhteiskuntaan sisään pääsemiselle, ja samalla monikielisyys nähdään mahdollisuutena.

Tätä tuemme S 2 opetuksella, arkitilanteiden ja pienryhmätoiminnan avulla. Esimerkiksi suomenkielen kerho toimii kummassakin päiväkodissa.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Oppimis- ja leikkiympäristö muokataan lasten mielenkiinnon mukaiseksi ja turvalliseksi. Ympäristö muuttuu mm lasten piirustusten sekä askartelujen myötä. Leikkitiloja lapset saavat muokata omien mieltymystensä mukaisesti. Leikit muuntuvat ja elävät mm. sen mukaan, mitä ympäristö, lasten mielikuvitus ja olosuhteet tarjoavat. Kaikenlainen leikillinen hassuttelu, liikkuminen ja vuorovaikutus on päiväkodin arkea.

Kasvattajan tehtävä on tukea lapsia ja huolehtia ettei kukaan koe jäävänsä ryhmän ulkopuolelle. Yksikösämme on laadittu syrjimisen ja kiusaamisen vastainen suunnitelma, joka määrittelee kiusaamisen vastaiset toimintatavat.

Kasvattajien johdonmukainen toiminta erilaisissa keskinäisissä vuorovaikutustilanteissa tuo turvallisuutta ja auttaa lasta säätelemään omaa toimintaansa. Kasvattaja ohjaa lapsia toimimaan erikokoisissa ja erilaisissa ryhmissä. Vertaisryhmät antavat virikkeitä ajattelun ja mielikuvituksen kehittymiseen.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Avaamme päiväkodin klo 6-7 ja suljemme klo 17- 18 ennalta sovitusti tarpeen mukaan. Aamupala tarjoillaan klo 8.00 - 8.30 ja lounas on klo 11 – 12.00 välillä. Välipala on tarjolla klo 14.00 - 14.30.

Joustavasti vakaa päivärytmi, pienryhmätoiminnot, käänteinen päivärytmi ja parityöskentely luovat kiireettömyyttä. Lisäksi ryhmät toimivat porrastetusti esim. ulosmenojen suhteen. Päivärytmi luo turvaa lapsille ja joustaa lasten tarpeiden, henkilöstömäärän ja muuttuvien tilanteiden mukaan. Keskittymistä vaativien ja lapsen vapaammin säätelemät toiminnot vuorottelevat päivän mittaan. Suunnitelmallisuus sekä ennakkointi auttavat kasvattajaa luomaan joustavasti vakaan päivärytmin.

Päivänkulun rakenne ja kokonaisuus:

Päivähoitopäivä rakentuu leikistä, levosta, ohjatusta toiminnasta, ruokailusta ja ulkoilusta. Toimintahetkien pituuteen vaikuttaa lasten jaksaminen ja kiinnostus. Iltapäivällä ulkoiluaika vaihtelee lasten toiminnan ja leikin mukaan.

Lapsen vaikuttamismahdollisuudet ja omatoimisuus:

Lapsilla on mahdollisuus leikkiä muiden ryhmien lasten kanssa. Lapsia kannustetaan omatoimisuuteen kaikissa arjen tilanteissa (pukemis- ja riisumistilanteet, ruokailutilanteet, hygieniatilanteet, siirtymä- ja odottelutilanteet). Kasvattaja auttaa ja tukee kuitenkin aina silloin, kun lapsi sitä tarvitsee.

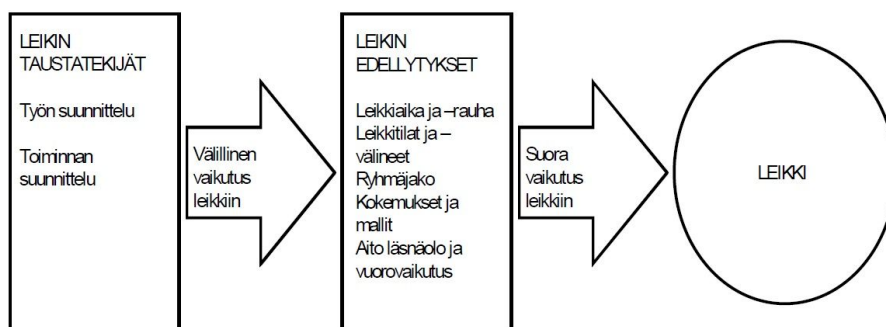

Ennakoimme mahdollisimman hyvin päivän kulkua – järjestämme lapselle mm. mahdollisuuden jäädä toisiin ryhmiin esimerkiksi jos muut lähtevät retkelle. Etukäteissuunnittelulla ja ajankäytönhallinnalla luomme kii-reettömän ilmapiirin.

Jokaisella ryhmällä on aamu- tai päiväpiiri, jossa lapset pääsevät vaikuttamaan ja tulevat tietoisiksi päivän tapahtumista.

4.4 Lasten leikki

Leikin taustatekijät ja edellytykset suhteessa leikkiin

"Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja taidot kehittyvät. Leikki vahvistaa myös lasten keskinäisiä suhteita ja vuorovaikutustaitoja. Leikissä lapset harjoittelevat valintojen tekemistä ja ongelman ratkaisutaitoja sekä käsittelevät kokemuksiaan. Arjen moninaiset tilanteet ja toiminnot tuottavat lapsille ideoita ja ajatuksia, jotka siirtyvät leikkeihin (VASU 2012)."

Päiväkodeissämme leikki toimii lapsen ajattelun, itsetunnon ja oppimisen vahvistajana sekä mahdollistaa mielikuvituksen kehittymisen ja sitä kautta uuden luomisen. Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto yksikössämme. Leikin aikana lapsi harjoittelee vuorovaikutustaitoja ja ristiriitojen ratkaisuja. Lapsi voi leikeissään purkaa myös tunteitaan: leikissä näkee kaikki koetut asiat, leikin avulla harjoitellaan tulevaisuutta varten.

Leikkiympäristö on turvallinen ja mielikuvitusta inspiroiva. Lelut ja muut materiaalit ovat lasten ulottuvilla. Leikkiympäristön luomisessa huomioimme lasten kiinnostuksen kohteet.

Käänteinen päiväjärjestys turvaa leikkiajan ja mahdollistaa pitkäkestoisen leikin. Leikki sisältyy jokaiseen päivään ja kesken jääneitä leikkejä saa jatkaa myöhemmin. Leikkirauhaa turvaavat erilliset jakotilat, aikuisten tuki leikkikaverien valinnassa, leikkitaulut, ikätasojen huomiointi leikkikavereissa ja tilassa sekä aikuisen joustava läsnäolo ja ohjaaminen leikkitilanteissa.

Leikkejä mallinnetaan leikkien tai leikkitilojen nimeämisellä ja leikkimisen opettamisella.

Kasvattaja harjoittelee yhdessä lasten kanssa leikkitaitoja ja sosiaalisia taitoja periaatteena, että kaikki ovat kavereita keskenään, eikä ketään jätetä yksin. Lapsi saa halutessaan leikkiä myös yksin. Kasvattajan rooli muuttuu lasten kasvaessa ja leikin kehittyessä leikittäjästä havainnoijaksi ja leikin rikastuttajaksi.

4.5 Oppimistoimintojen organisointi

Kiireettömässä ilmapiirissä kasvattajalla on aikaa oppia tuntemaan lapsi. Kasvattaja on fyysisesti ja henkisesti läsnä. Iloinen, avoin ja rohkeava ilmapiiri kannustaa lasta aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen sekä herättää lapsen uteliaisuuden oppimiseen.

Ohjatussa toiminnassa otamme huomioon lapsen ikätason ja hänen henkilökohtaiset taitonsa. Ohjaamme lasta omatoimisuuteen huomioiden lapsen vireystason. Kehumme ja kannustamme lasta, haastatteleamme, dokumentoimme ja vastaanotamme vanhemmilta tulevan palautteen.

Päiväkodissämme lapsille suodaan rauhallinen lepoaika, säännölliset ulkoilut ja turvalliset ihmissuhteet. Oppimisympäristöön kiinnitetään jatkuvasti huomiota ja sitä arvioidaan säännöllisesti.

Psyykkinen oppimisympäristö on rauhallinen ja ilmapiiri salliva. Tällöin lapsi uskaltaa olla oma itsensä, näyttää tunteensa ja hänellä on turvallinen olo. Kasvattaja on läsnä tilanteessa, ei aikataulussa. ”Syliin saa tulla” Hän kuuntelee lasta ja antaa mahdollisuuksia tehdä aloitteita, valita toimintojaan, tutkia, tehdä johtopäätöksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Jokaisella lapsella on oma yksilöllinen tapansa oppia.

Fyysinen oppimisympäristö on vaihteleva ja mukautuu ja muovautuu lasten toiveiden sekä kiinnostuksen kohteiden mukaan. Materiaalit ja kuvat ovat lapsen saavutettavissa ja käytettävissä. Ympäristö on esteetön, viihtyisä ja lapset otetaan mukaan suunnitteluun. Heitä kuunnellaan oppimis- ja toimintaympäristöä muokattaessa.

Tuemme lapsen oppimista kaikissa päivän erilaisissa arkitilanteissa. Ruokailutilanteissa kasvattaja huomioi jokaista lasta, kannustaa häntä maistelemaan erilaisia ruokia ja kertoo sekä ohjaa hyviin ruokailu – ja pöytätapoihin.

Pukemis- ja riisuuntumistilanteet järjestetään mahdollisimman rauhallisiksi ja kiireettömiksi, aikuinen nimeää vaatteet ja lapsia kannustetaan omatoimisuuteen.

Päivälevolla taataan jokaiselle lapselle rauhoittava lepoaika, jossa satujen ja musiikin avulla lapsi saa rentouttavia elämyksiä.

Ulkoillessa harjoitellaan monipuolisesti motorisia taitoja erilaisten leikkien sekä pelien avulla. Lisäksi yhteisölliset sekä sosiaaliset taidot kehittyvät eri-ikäisten lasten ulkoillessa samanaikaisesti.

Lapsille ominaiset tavat toimia (ilmaiseminen, oppiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen, tutkiminen, leikkiminen) integroidaan päivittäiseen toimintaan. Ne näkyvät tarkemmin jokaisen ryhmän vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

4.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

”Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimistuen yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet (pakillinen työkaluja 2012).”

Kaikille päivähoidossa ja esiopetuksessa olevilla lapsilla laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma osana laadukasta varhaiskasvatusta. Jos lapsella ilmenee yleisen tuen tarvetta, yleinen tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Mikäli yleinen tuki on intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa, suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään useammin kuin muilla lapsilla ja konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) tukee lapsen hoito- ja kasvatushenkilöstöä säännöllisesti.

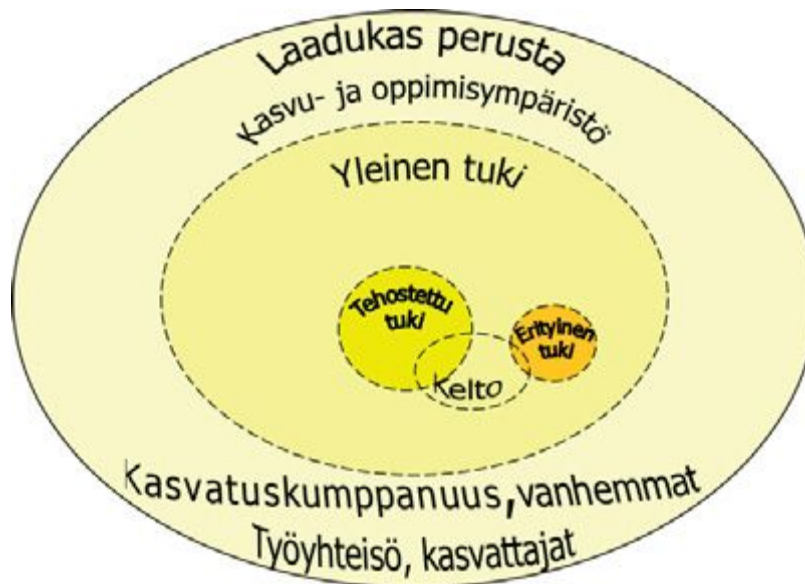
Alle esiopetusikäiselle lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, kun hänellä on tehostetun tai erityisen

tuen tarvetta (liite 2). Esiopetukseen osallistuvalla lapsella laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, kun hänestä on laadittu pedagoginen arvio, jonka perusteella hän saa tehostettua tukea.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella, joka tarvitsee oppimisensa tueksi erityistä tukea, tehdään erityisen tuen päätös ja laaditaan lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Siihen kirjataan ne käytännön toimet ja pedagogiset ratkaisut, joiden avulla lapsi saa esiopetuksessa tarvitsemaansa erityistä tukea.

Tehostetun tuen suunnitelma tai HOJKS tehdään yhteistyössä vanhempien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta vastaa ryhmän lastentarhanopettaja tai erityislastentarhanopettaja yhdessä muun hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa sekä perhepäivähoidossa päiväkodinjohtaja yhdessä perhepäivähoitajan kanssa.

Kasvun ja oppimisen tuen suunnitelmat liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Suunnitelmien toteutumista arvioidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdessä vanhempien ja tarpeen mukaan muiden lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen kanssa.

Yleinen tuki

- perustuu lapsen oikeuteen saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen
- lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana ovat vanhempien ja kasvatushenkilöstön mahdollisimman varhaiset havainnot lapsen kehityksestä ja siihen liittyvistä pulmista
- mm. lapsen toiminnan yksilöllistä strukturointia ja sensitiivistä vuorovaikutusta

Tehostettu tuki

- on lapsen kasvun ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukemista, joka suunnitellaan aina kokonaisuutena yksittäistä lasta varten
- tuen muotoja ovat lapsen perustaitojen harjaannuttaminen ja kasvun ja opetuksen yksilöllistäminen

Erityinen tuki

- annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten
- pääsääntöisesti nämä lapset ovat vaikeasti monivammaisia, kehitysvammaisia ja/tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia

- LEOPS:n lisäksi laaditaan lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

4.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toteutumisesta vastaa yksikön esimies ja sitä toteuttavat kaikki kasvatajat kaikissa päiväkodin arjen tilanteissa. Tavoitteena on, että myös lapsi, jolla kotikieli on jokin muu kuin suomi, on tasavertainen ryhmän jäsen ja saa yhdenvertaisen mahdollisuuden oppimiseen. Lapsille taataan mahdollisuus oppia arjen perussanastoa ja harjoitella suomen kieltä luontevasti eri tilanteissa. Lapsen äidin kielen tärkeyttä korostetaan, kaksikulttuurisen identiteetin kehittymistä tuetaan ja perheiden arvoja ja erilaisia kulttuuriperinteitä kunnioitetaan.

Kasvattaja ohjaa ja tukee lasta käyttämään suomen kieltä sekä antaa lapselle omalla puheellaan, toistamisella ja nimeämisellä mallia. Arjen oppimistilanteita tuetaan myös kuvia käyttämällä. Tämän lisäksi molemmissa päiväkodeissa pidetään Sanasäkki-tuokioita niille lapsille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Tuokiossa harjoitellaan leikinomaisin keinoin suomen kieltä ja eri aihealueisiin esimerkiksi perheeseen, vaatteisiin ja kehonosiin liittyvää sanastoa. Yhtä aihealuetta käsitellään muutama viikko kerrallaan ja perheiden toivotaan kertaavan samaa aihealuetta kotona omalla äidinkielellään. Tulkkipalveluita käytetään varhaiskasvatuskeskusteluissa, päiväkotiin tutustumisessa, vanhempainilloissa sekä erilaisissa verkostoneuvotteluissa. Tarvittaessa konsultoimme kieliin ja kulttuureihin erikoistuneita asiantuntijoita, jotta osaamme toimia lapsen parhaaksi.

Vantaan kaupungin monikulttuurisesta varhaiskasvatuksesta vastaa monikulttuurisuus-, kehittämis- ja toimintaryhmä päiväkodissa sekä kummassakin päiväkodissa on monikulttuurisuus-vastuuhenkilö, joka vastaa monikulttuurisuuteen liittyvästä tiedottamisesta sekä monikulttuurisuusmateriaalista. Vantaan kaupungilla on

myös alueelliset kieli- ja kulttuurikoordinaattorit (Kieku), jotka tarvittaessa tukevat kasvattajia monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa.

Suomen perinteiden mukaisesti evankelisluterilainen kirkko näkyy päiväkotien juhlissa ja arjessa. Päiväkodit tekevät yhteistyötä Rekolan seurakunnan kanssa pyhäkoulun, konserttien ym. tapahtumien merkeissä. Toiminnassa otetaan huomioon myös muut uskonnot ja korostetaan erilaisten uskontojen ja näkökulmien hyväksymistä.

4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Tavoitteena on, että lapsi oppii nauttimaan luonnosta ja saa kokemuksia useilla osa-alueilla. Luonnossa leikkien lapsi oppii nauttimaan ympäristöstään. Luontoleikkien avulla lapsella herää mielenkiinto luonnossa liikkumiseen, luonnon tutkimiseen ja oman lähiympäristön suojelemiseen. Retkillä lapset saavat kerätä luonnosta materiaalia, jota voivat hyödyntää sekä käyttää leikeissä ja askarteluissa. Päiväkodeissamme käytetään Metsä-Mörri-koulumateriaalia.

Päiväkotien läheisyydessä on puistoja ja metsäalueita. Päiväkotien pihoilla seurataan vuodenaikojen vaihtelua ja esimerkiksi pikkueläinten elintapoja. Päiväkotien pihojen monipuolinen maasto antaa mahdollisuudet kokeilla liikkumista eri tavalla ja erilaisilla välineillä.

Lapsia totutetaan arkisten tekojen avulla ottamaan huomioon ympäristönäkökohdat (esim. sähkön, veden ja paperin kulutuksen vähentäminen). Kunnioitamme vanhempien toiveita kestävä kehityksen suhteen.

4.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetusta järjestetään esiopetusikäisten lasten määrätä riippuen yhdessä tai useammassa ryhmässä. Sitä tarjotaan jokaisena koulupäivänä klo. 8.30 – 12.30 välisenä aikana. Esiopetuksen lisäksi perheillä on mahdollisuus täydentävään päivähoitoon. Esikouluikäiset tulevat pääsääntöisesti Piilipuun päiväkodista ja lähialueen päiväkodeista. Rekolanmäen integroidun esiopetusikäiset lapset tulevat Korso-Koivukylän alueelta. Edellisenä keväänä järjestetään tutustumisiltapäivä kummassakin päiväkodissa lasten vanhemmille ja lapsille. Vanhemmat saavat keskustella odotuksista ja toiveista ja tutustua tiloihin sekä tuleviin aikuisiin. Integroidussa lapsiryhmässä annettava esiopetus noudattaa kaupungin esiopetussuunnitelmaa huomioiden lasten tuen tarpeet.

Esiopetusta ohjaa Valtakunnallinen esiopetuksen opetussuunnitelma, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma, Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma.

Esiopetuksen tehtävä on luoda myönteinen ilmapiiri/oppimisympäristö oppimiselle ja toimimiselle lapsilähtöisesti. Keskeinen tavoite on oppia toimimaan vertaisryhmässä. Leikki on tärkeä, keskeinen oppimista tukeva toiminta. Myönteiset oppimiskokemukset tukevat terveen itsetunnon kehittymistä ja lisäävät halua oppia uutta.

Yhteisesti sovituilla säännöillä kasvatamme, ohjaamme ja opetamme lapsia vastuullisuuteen ja toisten arvostamiseen. Omatoimisuutta tuemme päivittäisessä toiminnassa mm omista tavaroista huolehtimisella, ruokailusta ja pukeutumisesta itse selviämällä.

Syksyllä laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen esiopetuksen esiopetussuunnitelma (LEOPS), tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelma tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Lapsi osallistuu ja arvioi myös itse omia taitojaan ja asettaa tavoitteita.

Keväällä järjestettävässä Tiedonsiirtopalaverissa (EsKo) lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun arvioidaan hänen kouluvalmiuksiaan.

"Siirtymä esiopetuksesta kouluun on lapselle ja hänen perheelleen merkityksellinen muutos. Esi- ja alkuopetuksen välisellä yhteistyöllä pyritään lapsen joustavaan siirtymään varhaiskasvatuksen ja koulun välillä. Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. EsKo - tiedonsiirtoprosessintavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen kaikista koulutulokkaista ja samalla vähentää suullisesti siirrettävän tiedon määrää. EsKo -prosessissa esiopettaja havainnoi esiopetusryhmän lapsia ja kokoaa havainnot lasten taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista. Kerätyt tiedot siirretään huoltajien luvalla lapsen tulevalle koululle. Opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto voidaan kuitenkin aina siirtää kouluun. Vastaanottava koulu hyödyntää saatua tietoa opetuksen suunnittelussa. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset ohjautuvat joko Sujuvasti kouluun –prosessiin tai heidän koulunkäynnin aloituksessa tarvitsemansa tuki suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja koulun kanssa tehostetuna EsKo –tiedonsiirtona.

Tiedonsiirrollisen yhteistyön ohella esi- ja alkuopetuksen välinen toiminnallinen yhteistyö on merkityksellistä. Lasten mahdollisuudet tutustua koulun ja alkuopetuksen toimintakulttuuriin esiopetusvuonna tukevat eheää oppimispolkua ja joustavaa nivelvaihetta lasten siirtyessä kouluun." (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, s. 19 – 20, kohta 7.2)

4.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetusta annetaan niille maahanmuuttajataustaisille 6-vuotiaille lapsille, joiden suomen kielen taito tai muut valmiudet eivät riitä esi- ja perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Valmistavaa opetusta annetaan lähipalveluperiaatteella esiopetusryhmissä, esiopetuksen työpäivinä, viisi tuntia päivässä.

Kielen opetuksessa käytetään kuvia, tavaroita ja muuta erilaista materiaalia kielen konkretisoimiseen ja jokaiselle lapselle mietitään omat henkilökohtaiset tavoitteet.

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Koko yksikön yhteinen edustuksellinen tiimi pidetään kolmen viikon välein ja siihen on valittu joka tiimistä yksi edustaja vuodeksi kerrallaan. Kimpassa tehdään päätöksiä yhteisistä asioista, tiedotetaan ajankohtaista asioista, suunnitellaan koko yksikön yhteisiä tapahtumia ja toimintaa, käsitellään taloudellisia resursseja ja työhyvinvointitoimintaa.

Oman päiväkodin kokoukseen osallistuvat kaikki talon työntekijät mahdollisuuksien mukaan. Kiva kokoontuu kaksi kertaa kuukaudessa. Kivassa käsitellään samoja asioita kuin Kimpassa, oman päiväkodin kannalta. Tarvittaessa pidetään talokohtaisia iltapalavereja, joissa käsitellään kasvatuksellisia asioita ja kasvatusnäkömää.

Lapsiryhmien henkilökunta kokoontuvat säännöllisesti viikoittain. Tiimipalavereissa arvioidaan toteutunutta toimintaa ja sen pohjalta tehdään suunnitelmia, muokataan ryhmän työtapaa ja käytäntöjä sekä käsitellään työssä vastaan tulleita haasteita ja arvioidaan lapsia suhteessa heille yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin, jotka sovitaan vanhempien sekä yhteistyötahojen kanssa. Tiimisopimukseen kirjataan tiimin sopimat toimintatavat. Tiimisopimus päivitetään vuosittain ja mennyttä kautta arvioidaan keväisin.

Lastentarhanopettajat kokoontuvat neljä kertaa kaudessa pohtimaan pedagogisia ratkaisuja sekä vaihdetaan menetelmä tietoa.

Palautetta toiminnastamme saamme asiakasperheiltä sekä suullisesti että kirjallisesti. Vantaa tekee asiakkaille tyytyväisyyskyselyn joka toinen vuosi. Näiden pohjalta arvioimme ja käymme pedagogista keskustelua ryhmissä. Lisäksi kerran vuodessa arvioimme ja kehitämme toimintaamme myös koko työyhteisön yhteisenä arviointi- ja suunnittelupäivänä.

6 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Piilipuun toimintayksikkö tekee yhteistyötä konsultoivan erityislastentarhanopettajan, sosiaalityön, perheneuvolan, neuvolan, erilaisten terapeuttien, lastensuojelun, lasten ja nuorten sairaalan, useiden koulujen, Peijaksen sairaalan sekä Antti ja Aino hoivakodin kanssa.

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin hänellä mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan ja lapsen perustarpeista huolehditaan (VASU 2005, 15.). Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. (VEOPS 2011, 43.)

Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011, 47.) Vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisuudesta,

kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta ja hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityön tavoitteena on jokaisen yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. (Vantaan varhaiskasvatuksen hyvinvointityö toimintayksiköissä, hyväksytty johtoryhmässä 22.4.2010). Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet (VASU, 15.) Tämän johdosta hyvinvointityössä on tärkeää huomioida paitsi lasten, myös koko kasvattajayhteisön hyvinvointi.”

Esiopetuksen oppilashuollon työryhmä (OHR) on osa lapsen hyvinvointia. Sen avulla turvataan lapsen eheä oppimispolku varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kiinteälle yhteistyölle. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Syksyllä Tiedonsiirtopalaverissa käydään läpi lapsen tilanne, tuen tarpeet, tarjottava tuki ja ohjaus kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä sekä muissa vaikeuksissa. Keväällä arvioidaan toimenpiteiden ja toiminnan onnistumista ja välitetään tarpeellinen tieto koulujen oppilashuoltoryhmille.

Päivähoitoyksikön esimiehen vastuulla ja johdolla muodostetaan OHR. Siihen kuuluvat esiopetusryhmän ja ryhmien lastentarhanopettajat/erityislasterhanopettajat, alueen konsultoiva erityislasterhanopettaja ja tarvittaessa ryhmän muu henkilökunta.

Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat lastenneuvolan terveydenhoitaja, lasta tutkivat tahot sekä lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet.

Kummassakin päiväkodissa on turvallisuus- ja pelastussuunnitelma, joka käydään vuosittain lävitse ja turvallisuusvastaavat, jotka huolehtivat käytännön ja arjen turvallisuustekijöistä, päivittävät päiväkotien turvallisuuskansioita yhdessä päiväkodinjohtajan kanssa. Toimenpiteet ja ohjeet erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden ehkäisemisessä ja hoitamisessa mm. väkivalta, häirintä, tapaturmat, onnettomuudet, lasten karkaamiset ja kuolemantapaukset, löytyvät varhaiskasvatuksen määrittämisestä omista toimintaohjeista.

Päiväkodin jokapäiväinen arkityö on hyvinvointityötä, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja sen toteuttamisesta vastaa koko henkilöstö.

Kiusaamiseen puututaan heti ja asioita käsitellään lasten kanssa välittömästi tai lasten omissa kokouksissa päivittäisissä toimintapiireissä esimerkiksi. Yksikössämme on tehty kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma, joka ohjaa kiusaamisen vastaista toimimista lasten sekä aikuisten kesken.

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Vanhempainillat ovat hyviä keskustelufoorumeja, joissa huoltajat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja työntekijät jakavat heille lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvää pedagogista tietoa.

Vanhemmat saavat päivittäisten keskustelujen lisäksi tarkempaa tietoa päivähoidossa järjestettävästä toiminnasta ryhmäkohtaisten tiedotteiden muodossa, eteistiloissa olevilta valkotauluilta, sähköpostilla tai paperitiedotteilla, internet sivuilta ja toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmasta. Kasvattajan innostava asenne takaa vanhempien aktiivisuuden. Toimintaa lasten kanssa dokumentoidaan myös valokuvin. Huoltajat ovat tervetulleita seuraamaan lapsensa päiväntulkua sekä toimintaamme päiväkotihimme.

*"Keväällä hyppelen pilven päälle linnun laulua kuulemaan, pistän siellä tuulemaan!
Kesällä uitan varpaitani lämpöisessä vedessä lumme nenän edessä.
Syksyllä haistelen sienihattuja sammalmättään päällä kuulakkaalla säällä.
Talvella saan tähtiviltin! Meidän pihaan asti lentää lumilasti."*

Hannele Huovi

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (VASU 2012)

Vantaan esiopetussuunnitelma (VEOPS 2011)

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (VASU 2005)

*Pakillinen työkaluja, välineitä Vantaan päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämiseen
(Pakillinen työkaluja 2012)*

Valtakunnallinen esiopetussuunnitelma (EOPS 2010)

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Piilipuun varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Piilipuun päiväkoti
Piilipuunpolku 2, 01300 Vantaa
Puh: 09-8392 4516
Rekolanmäen päiväkoti
Hansinkatu 4, 01400 Vantaa
Puh: 09-8392 4529

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkummun toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

Visio	2
1.Johdanto	3
1.1 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat ja toimintamme perusta	4
1.1.1 Arvot	4
1.1.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus.....	5
2. Kasvatuskumppanuus	5
3. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen	6
3.1. Suotuisa kasvuympäristö	6
3.2. Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	6
3.3. Yhteistyöverkosto	7
4. Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	8
4.1. Kasvun ja oppimisen tuki.....	8
4.2. Monikulttuurisuus	9
5. Osallisuuden näkökulma	9
6. Leikki	10
7. Sisällölliset orientaatiot ja esiopetuksen sisältöalueet	11
7.1. Kieli ja vuorovaikutus.....	12
7.2 Matemaattinen ajattelu	12
7.3 Etiikka ja katsomus.....	13
7.4 Luonto ja ympäristö.....	13
7.5 Fyysinen ja motorinen kehitys, terveys	14
7.6 Taide ja kulttuuri.....	14
8.Esiopetus.....	15
8.1 Valmistava opetus	16
8.2 Oppilashuolto.....	16

VISIO

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.

(Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015, Vantaan kaupunki)

Laadultaan korkeatasoisen varhaiskasvatuksen perustana - ja meille ensiarvoisen tärkeinä asioina - ovat turvallisen kasvuympäristön luominen sekä aikuisen aito ja kiireetön läsnäolo. Tuemme jokaisen lapsen yksilöllistä ja ainutlaatuista kasvuprosessia yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa.

Työn kehittäminen ja arviointi on tärkeä osa työtämme. Henkilökuntamme on koulutettua, ammattitaitoista, vastuullista ja työhönsä sitoutunutta. Tavassamme tehdä työtä korostuvat toimiva vuorovaikutus ja ratkaisukeskenen ajattelutapa. Pidämme tärkeänä myös sitä, että ilmapiiri on päiväkodissamme aina lämmin ja kutsuva. Haluamme panostaa siihen, että päiväkotimme on paikka, johon lasten, vanhempien ja henkilökunnan on hyvä tulla.

Lapseni hyvä arki päiväkodissa (vanhempien ajatuksia):

"Sopivassa suhteessa leikkiä, laulua, läheisyyttä, liikuntaa, luottamusta, lepoa, läsnäoloa, lempeyttä, lämpöä, lystiä ja luontoa."

"Turvallinen ja kodikas ympäristö, turvalliset ja tutut aikuiset. Luotettavat aikuiset ovat suuri asia pienille ihmisille. Asioista puhuttava, olivatpa ne millaisia tahansa – toimivat suhteet kodin ja päiväkodin välillä ovat tärkeitä."

"Turvallinen tunnelma, lämminhenkinen ja positiivinen vuorovaikutus -> lapsi uskaltaa näyttää tunteensa ja kääntyä aikuisen puoleen ihan missä asiassa tahansa."

""Kohtaaminen, ne pienet hetket ja katseet, lapsen kuulluksi tuleminen."

"Ennen kaikkea turvallinen olo, ihan tavallista pikkulapsen elämää, ei yhtä huippuhetkien tykitystä."

1. JOHDANTO

Tervetuloa Päiväkummun päivähoitoyksikköön!

Päiväkummun päivähoitoyksikköön kuuluvat Päiväkummun ja Koskimyllyn päiväkodit.

Koskimyllyn päiväkotitoiminta on aloittanut toimintansa vuonna 1986. Päiväkodissa toimii neljä lapsiryhmää: Myl-
lärit, Myllytontut, Haltiat sekä Myllyhiiret. Lapsia on yhteensä noin 70. Koskimyllyn päiväkotitoiminta sijaitsee
rauhallisella, luonnonkauniilla alueella Päiväkummun ja Havukosken rajalla. Vuodenaikojen vaihtelu näkyy
selkeästi ympäröivässä luonnossa, syksyisin saattaa päiväkodin nurkalta löytyä suppilovahveroita ja tal-
vella hiihtolatu lähtee aivan päiväkodin portin vierestä.

Päiväkummun päiväkotitoiminta on valmistunut vuonna 2001. Päiväkodissa toimii viisi lapsiryhmää: Oravanpesä,
Tikankontti, Kissankulma, Ketunkolo ja Karhunluola. Yhteensä lapsia on noin 100. Päiväkummun päiväkotitoiminta
sijaitsee Päiväkummun pientaloalueella metsien ja hyvien ulkoilumahdollisuuksien läheisyydessä Päivä-
kummun koulun vieressä. Retkeilemme paljon lähimetsissä ja isommat lapset myös Kuusijärvellä. Vierei-
nen Ester Koskelaisen puisto pulkkamäkineen kuuluu olennaisesti toimintaympäristöömme.

Koskimyllyn ja Päiväkummun päiväkodit tarjoavat korkealaatuista varhaiskasvatusta, iloa ja elämyksiä
unohtamatta. Meillä lapsi saa osallistua monipuoliseen, hänelle suunniteltuun toimintaan joka päivä tur-
vallisessa ympäristössä, turvallisten aikuisten kanssa. Henkilökuntamme on koulutettua, ammattitaitois-
ta, innostunutta ja työstään ylpeitä. Haluamme tukea vanhempia tärkeässä kasvatustyössä.

Päiväkotiemme perustehtävä on myös koko Vantaan varhaiskasvatuksen missio:

Haluamme edistää lasten hyvinvointia.

*Tarjoamme hyvää hoitoa, tuemme lapsen kasvua ja edistämme oppimista
yhdessä vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.*

"Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuo-
rovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista" (Var-
haiskasvatussuunnitelman perusteet, 2003). Hoito, kasvatustoiminta ja opetus ovat suomalaisen varhaispedago-
giikan ydin. Niitä ei voi käsitellä erillisinä, vaan ne tulee nähdä yhtenä kokonaisuutena. Hoito, kasvatustoiminta
ja opetus painottuvat eri tavoin eri-ikäisillä lapsilla ja jopa tilanteesta riippuen. Hyvällä hoidon, kasva-
tuksen ja opetuksen kokonaisuudella voidaan edistää lapsen myönteistä minäkäsitystä, lapsen ilmaisu- ja
vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Parhaimmat kasvun ja kehityksen edellytykset lapsel-
le luodaan toimivan kasvatuskumppanuuden avulla, yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on pienten lasten kehityksen ja oppimisen turvaaminen ja edesauttami-
nen. Varhaiskasvatuksemme perustuu omaan opetussuunnitelmaamme (2013), joka on laadittu seuraavien
varhaiskasvatusta ja esiopetusta ohjaavien valtakunnallisten ja kuntataseisten asiakirjojen pohjalta:

- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003 (Stakes)
- Vantaan oppimis- ja opetussuunnitelma 0-8-vuotiaille lapsille varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen 2005 (Vantaan kaupunki)
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 (Opetushallitus) ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma, osauudistus 14.3.2011 (Opetuslautakunta)
- Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015 (Vantaan kaupunki)
- Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 (Vantaan kaupunki)

1.1 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat ja toimintamme perusta

1.1.1 Arvot

Vantaan kaupungin, Vantaan varhaiskasvatuksen ja samalla myös meidän päiväkotiemme arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisen hyväksi.
Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin.
Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.
(Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015, Vantaan kaupunki)

Päiväkodeissamme innovatiivisuus näkyy työme vahvana kehittämismyönteisyytenä. Työyhteisömme on ammatillisesti kehittämissuuntautunut ja henkilökuntamme osallistuu aktiivisesti alan täydennyskoulutuksiin. Ilmapiirimme tukee kehittämistä ja kouluttautumista.

Työn arviointi on olennainen osa arkeamme ja arvioinnille on olemassa toimivat rakenteet. Jatkuvan arvioinnin avulla voimme luoda entistä toimivampaa ja laadukkaampaa varhaiskasvatusta. Muutoksiin suhtaudumme positiivisesti ja otamme rohkeasti vastaan uusia haasteita. Jokainen vuosi on omanlaisensa, joten muokkaamme toimintatapojamme mahdollisimman hyvin kunkin toimintakauden ja lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi.

Kestävä kehitys näkyy toiminnassamme monin eri tavoin. Ekologista toimintakulttuuria toteutamme vahvistamalla lapsen positiivista luontosuhdetta huolehtimalla lähiympäristöstämme ja päiväkotien ulko- ja sisätiloista. Ehkäisemme jätteen syntymistä, lajittelemme ja kierrätämme. Energiaa säästämme arjen pienillä teoilla. Taloudellisesti kestävään kehitykseen pyrimme mm. järkevällä henkilöstöresurssien käytöllä.

Sosiaalisesti kestävä kehitys tukee päiväkodissamme hyvinvointia ja jaksamista tukeva ilmapiiri. Jokainen lapsi ja aikuinen on tärkeä ja jokaista tarvitaan. Tuemme jokaisen lapsen kasvamista tasa-arvoiseksi yhteisön jäseneksi. Sosiaalisesti kestävä kehitys näkyy parhaiten yhteisenä vastuuna oman talon lapsista ja työyhteisöstä, sekä oman alueemme ja koko Vantaan varhaiskasvatuksesta.

Päiväkodissamme uuden luominen ja perinteiden (kulttuuriperinne ja talon omat perinteet) säilyttäminen ovat tasapainossa. Lastenkulttuuri on ennen kaikkea sadun, fantasian ja leikin maailmaa. Aikuisten tehtävänä on huolehtia siitä, että lasten omalle kulttuurille on tilaa kasvaa ja kehittyä. Lapsi saa tukea identiteetilleen ja itsetunnolle, kun hänen omaa kulttuuriaan arvostetaan. Lastenkulttuuri kukoistaa parhaiten lasten omissa leikeissä. Lasten leikkejä havainnoimalla kasvattaja saa tärkeää tietoa siitä todellisuudesta, jossa lapset kulloinkin elävät. Lasten kulttuurikasvatuksessa hyödynnämme myös kaupungin tarjoamaa kulttuuritarjontaa.

Yhteisöllisyyden perustana on yhdessä sovitut toimintatavat. Yhteistyön ja yhteisvastuun kautta opimme tuntemaan toinen toisemme koko yhteisön tasolla ja lapset oppivat luottamaan päiväkodin kaikkien aikuisten apuun ja tukeen. Henkilökuntaamme yhdistää vahva halu sitoutua työhön ja halu toimia ammatillisesti yhteisten tavoitteiden suuntaisesti. Vanhempien ja lasten osallisuus on meille tärkeää. Näemme moninaisuuden yhteisömme rikkautena ja voimavarana. Tavoittemme on, että jokainen lapsi tuntee olevansa yhteisömme merkityksellinen jäsen.

1.1.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus

Varhaiskasvatuksella luodaan pohja lapsen koko elämälle, jossa aikuisen esimerkki ja toiminta on suuressa roolissa. Näemme jokaisen lapsen omana itsenään, kokonaisena ja merkityksellisenä yksilönä, jonka kokemukset ovat sellaisenaan tärkeitä ja siksi lapsen osallisuutta omaan elämäänsä halutaan vahvistaa jo varhain. Lapsella on oikeus olla sellaisten aikuisten kasvatettavana, jotka kunnioittavat ja kuuntelevat häntä ja kiinnostuvat lapsen maailmasta yhä uudelleen. Kasvaessaan lapsi omaksuu lähiympäristönsä, kuten kodin ja päiväkodin käytäntöjä ja toimintamalleja sekä muokkaa ja muuttaa näitä tapoja omalla aktiivisella osallistumisellaan.

2. KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on yhdessä lapsen vanhempien kanssa turvata lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvointi sekä edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuus on parhaimmillaan kodin ja päiväkodin välistä aitoa vuoropuhelua, jonka tavoitteena on lapsen kotikasvatuksen ja varhaiskasvatuksen mahdollisimman sujuva yhteensovittaminen. Toimiva kasvatuskumppanuus tukee lapsen luottamusta päiväkodin henkilökuntaan ja siten luo turvallisuudentunnetta päiväkotipäivän aikana. Luodaksemme parhaat mahdolliset edellytykset kasvatuskumppanuuden toteutumiselle, sitoudumme kuuntelemaan, kuulemaan sekä kunnioittamaan perheiden omaa kasvatusnäkemystä.

Lapsi voi tutustua päiväkodin arkeen tutun ja turvallisen vanhemman kanssa ensimmäisinä hoitopäivinä. Päivähoitosuhteen alettua käymme mahdollisimman pian vanhempien kanssa Lapsi kotiolioissa -aloituskeskustelun, missä vanhemmilla on mahdollisuus kertoa omasta lapsestaan ja perheen toiveista päivähoidon suhteen. Yhteisiä keskusteluja käydään myös jatkossa vähintään kerran vuodessa (varhaiskasvatussuunnitelma, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma) ja tarvittaessa useammin.

Keskustelemme vanhempien kanssa päivittäin lasta koskevista asioista tuonti- ja hakutilanteissa. Ryhmät tiedottavat oman toimintansa sisällöstä ilmoitustaulullaan, ja useamman kerran toimintavuoden aikana perheille jaetaan tiedote, jossa kerrotaan menneestä ja tulevasta toiminnasta. Vanhempainilta pidetään syksyllä ja tarvittaessa myös keväällä.

Lasten suusta: **Mitä kasvatuskumppanuus on?**

- "ne on saappaat. Siinä on vähän samanlainen sana kuin kumisaappaat"
- "silleen että aikuinen kasvattaa niin kuin lasta"
- "oisko se sellainen juttu millä voi kasvattaa hiuksia ja antaa niille väriä"
- "tutustuu kasveihin"
- "kasvaa samman aikaan"
- "kasvattaa kaveria"
- "sen voi tarkastaa tietokoneelta!"

3. VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Suotuisa kasvuympäristö

Päiväkodin oppimisympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä, joilla kaikilla on vaikutusta lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Fyysinen oppimisympäristö on suunniteltu lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden. Välineet ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla, jolloin ne innostavat lasta tutkimaan ja leikkimään. Ympäristön viihtyisyydestä pidetään huolta yhdessä lasten kanssa. Toiminnassamme käytämme hyväksemme monipuolisesti päiväkodin sisätiloja, päiväkodin pihaa ja lähiympäristöä (metsät ja muut retkikohteet).

Psyykkinen oppimisympäristö on turvallinen, mahdollisimman kiireetön, lämmin, avoin, kannustava ja positiivinen. Luomme lapselle emotionaalisesti turvallisen oppimisympäristön, missä lapsi voi kokea olonsa turvallisesti riippumatta siitä, kuka aikuinen on paikalla. Hyvä psyykkinen toimintaympäristö antaa lapsille tilaisuuden kohdata haasteita pelkäämättä epäonnistumisia.

Sosiaaliseen oppimisympäristöön vaikuttavat turvalliset aikuissuhteet sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus. Toimintakauden alussa lapsiryhmän ryhmäytymiselle annetaan aikaa ja tuetaan jokaisen lapsen liittymistä osaksi ryhmäänsä ja koko päiväkodin yhteisöä. Lasten välistä vuorovaikutusta seurataan ja ryhmän ”me-hengen” luomiseen panostetaan. Kiusaamista ehkäistään ja siihen puututaan välittömästi.

Keskeisin menetelmämme yksilöllisen, lapsilähtöisen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa on pienryhmätoiminta. Pienryhmätoiminta luo kiireetöntä, rauhallista ilmapiiriä, jossa jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi. Pienemmässä ryhmässä kasvattajalla on paremmat mahdollisuudet tutustua jokaiseen lapseen yksilönä, sekä havainnoida lapsen vahvuuksia ja yksilöllisiä tarpeita. Pienryhmät muodostetaan mahdollisimman toimiviksi, esim. iän, kehitystason tai lapsen kiinnostuksen kohteiden mukaan. Pienemmillä lapsilla ryhmät ovat kiinteämpiä, eläen kuitenkin lasten kehittyessä ja taitojen kehittyessä. Esiopetusikäiset lapset toimivat heti esiopetusvuoden alusta alkaen erilaisissa ja erikokoisissa ryhmissä.

Lapsiryhmän arkea kannattelevat päivänkulkua ohjaavat struktuurit. Päivärytmissä on huomioitu lasten ikä ja kunkin lapsen tarpeet. Jokaisessa päivässä on aikaa leikille, riittävälle ulkoilulle, mutta myös rauhoittumiselle ja levolle. Tutut rutiinit luovat lapsen arkeen turvallisuutta ja ennakoitavuutta. Päivän tapahtumien kuvittaminen lapsiryhmän seinällä auttaa lasta jäsentämään, mitä tapahtuu seuraavaksi. Taavoitteenamme on siis vakaa päivärytmi, joka kuitenkin joustaa tarvittaessa.

3.2. Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Varhaiskasvatustyömme aktiivinen kehittäminen perustuu säännölliseen ja suunnitelmalliseen työn arviointiin niin työyhteisö-, tiimi-, kuin yksilötasollakin. Yksikössämme on selkeät rakenteet työn suunnitteluun ja arviointiin. Moniammatillisessa verkostotyössä noudatamme kaupungin linjauksia, sekä sitoudumme aktiiviseen yhteistyöhön yhteistyöverkostomme kanssa.

Päiväkodin edustuksellinen tiimi kokoontuu joka toinen viikko, jossa käydään läpi varhaiskasvatuksen ja työyksikön ajankohtaisia asioita, lapsiryhmien kuulumisia ja asiakaspalautteita. Pedagoginen tiimi kokoontuu noin kerran kuukaudessa arvioimaan päiväkodissamme tehtävää varhaiskasvatustyötä. Päiväko-

dissa on vuosittain yksi henkilökunnan kehittämispäivä ja lisäksi tarvittaessa järjestämme henkilökunnan työiltoja.

Kasvattajatiimit arvioivat oman lapsiryhmänsä toimintaa viikoittaisessa tiimipalaverissaan. Päiväkodin johtaja on mukana tiimipalavereissa kaksi kertaa toimintakaudessa, jolloin käydään läpi lapsiryhmien toimintasuunnitelmat, sekä puolivuosi- ja vuosiarviointit. Kasvattajat arvioivat omaa ammatillista kehittymistään kerran vuodessa käytävässä tulos- ja kehityskeskustelussa. Tulos- ja kehityskeskustelussa kirjataan myös henkilökohtaiset tavoitteet seuraavalle toimintakaudelle. Vanhemmilta ja lapsilta saamme palautteen lisäksi varhaiskasvatustyömme dokumentointi (näkyväksi tekeminen) on varhaiskasvatustyömme arvioinnin perusta. Dokumentointivälineitämme ovat toimintakaudeksi kerrallaan laadittava yksikön työsuunnitelma, lapsiryhmien toimintasuunnitelmat sekä lapsikohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat. Työsuunnitelmassa kuvaamme varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamistavat sekä määrittelemme keskeiset tavoitteet yhteisö- ja lapsiryhmätasolla. Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaan kirjataan yhdessä lapsen ja lapsen vanhempien kanssa lapsikohtaiset tavoitteet jokaiselle toimintakaudelle.

3.3. Yhteistyöverkosto

Toteutamme laadukasta varhaiskasvatusta laajassa yhteistyöverkostossa. Toimiva yhteistyöverkosto tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, mutta myös edistää koko perheen hyvinvointia. Yhteistyötahojamme ovat neuvola ja muut lapsen kehitystä ja vanhemmuutta tukevat kumppanit. Esiopetusikäisten lasten kohdalla tiivistä yhteistyötä tehdään lasten tulevien koulujen kanssa. Teemme yhteistyötä myös kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalvelujen, seurakunnan ja kirjaston kanssa.

Päiväkodin sisällä teemme yhteistyötä päivittäin erilaisten ammattiryhmien välillä, sillä henkilökuntamme koostuu erilaisen koulutustaustan omaavista kasvattajista. Yhteistyö päiväkodin sisällä aikuisten kesken on päivittäin tiivistä ja huolehdimme lapsista yli ryhmärajojen. Haluamme toimia turvallisina ja tuttuina aikuisina jokaiselle päiväkodin lapselle, jolloin myös lasten siirtyminen päiväkodin sisällä ryhmästä toiseen on sujuvaa.

Alueellamme toimii konsultoiva erityislastentarhanopettaja, jolta saamme tukea omaan työhömmme. Neuvolan kanssa teemme tiivistä yhteistyötä erityisesti lapsen täyttäessä 4 vuotta. Tarvittaessa täytämme lapsen neuvolatarkastuksiin Päivähoidon kuvaus lapsesta -lomakkeen. Muita tärkeitä yhteistyökumppaneitamme ovat mm. tulkkipalvelut, puhe-, toiminta-, ja fysioterapeutit, perheneuvola sekä lastensuojelu. Lasta koskevia tietoja siirrämme yhteistyötahojen välillä vain vanhempien luvalla.

4. MONINAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

4.1. Kasvun ja oppimisen tuki

"Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta" (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012). "Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin saada tukea kasvuun ja oppimiselleen sekä kehittää oppimisvalmiuksiaan" (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010). Kasvun ja oppimisen tuen lähtökohtana on lapsen tarvitseman tuen liittäminen lapsiryhmän toimintaan siten, että tukea tarvitsevan lapsen osallisuus mahdollistetaan eri tilanteissa. Varhaiskasvattajien on siis otettava toimintaa suunnitellessaan huomioon lasten yksilölliset lähtökohdat, kuten erilaiset tavata oppia ja omaksua tietoa.

Lapsen tuen tarpeeseen on vastattava heti kun tuen tarvetta ilmenee. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Lapsen tuen tarve voi olla tilapäistä tai jatkuvaa, vähäisempää tai vahvempaa. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa äärimmäisen tärkeää. Moniammatillisessa verkostotyössä noudatamme kaupungin linjauksia, sekä sitoudumme aktiiviseen yhteistyöhön yhteistyöverkostomme kanssa.

Varhaiskasvatuksen yleinen tuki on lapsen yksilöllistä kohtaamista, jossa merkittävää on kasvattajan aito läsnäolo ja lapsen kuuleminen. Yleinen tuki on oppimisympäristön ja toimintatapojen muokkaamista lapsen yksilöllisiä tarpeita vastaaviksi. Yleisessä tuessa korostuu kasvattajan aktiivisuus, ennaltaehkäisyn näkökulma sekä arjen tilannelähtöinen huomiointi. Tehostetussa tuessa lapsen saama tuki on yleistä tukea suunnitelmallisempaa, säännöllisempää ja sisältää usein erilaisia lapsen kasvua ja kehitystä tukevia menetelmiä. Lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, ja usein lapselle tai lapsiryhmälle on varattu rakenteellisia tukitoimia (esim. ryhmäkohtainen avustaja) yksilöllisemmän varhaiskasvatuksen mahdollistamiseksi. Erityistä tukea saava lapsi saa erityiskasvatusta ja -opetusta, eli lapselle on tarjolla erityispedagogista osaamista. Lapselle laaditaan henkilökohtainen oppimisen ja kasvun suunnitelma yhdessä vanhempien ja lapsen kuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa.

4.2. Monikulttuurisuus

"Lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään erityistä huomiota kaksikielisen ja -kulttuurisen identiteetin tukemiseen" (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012). Vastuu oman äidinkielen ja kulttuurin tukemisesta on kuitenkin ensisijaisesti lapsen perheellä.

Arvostamme lasten ja perheiden monikielisyyttä ja erilaisia kulttuureja. Tutustumme ryhmässä olevien lasten kieliin ja kulttuureihin lasten arjessa. Vanhempien ja lapsen kanssa laaditaan yhdessä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma, joka sisältää lapsen kaksikielisyyden suunnitelman. Käytämme kasvatuskumppanuuskeskusteluissa tarvittaessa asioimistulkkeja.

"Jokaisella muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen" (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012). Suomen kielen oppimista tuetaan ensisijaisesti arjen vuorovaikutuksessa. Kasvattajat käyttävät selkeää ja monipuolista kieltä, jota tuetaan mm. kuvien avulla. Käytössä voi olla myös erilaisia kielen kehittymistä tukevia menetelmiä, kuten pienryhmätoiminta, kielikerhot ja Kili-tuokiot (kieli ja liikunta). Varhaiskasvatuksessa lapsen suomen kielen oppimista seurataan suomenkielen seurantalomakkeen avulla.

5. OSALLISUUDEN NÄKÖKULMA

*Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa
(Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015, Vantaan kaupunki)*

Lapsen osallisuus varhaiskasvatuksessa koostuu monista eri tekijöistä. Lapsella on oikeus iloita itsestään ja tuntea olevansa tärkeä ja merkityksellinen. Päiväkodissamme jokainen lapsi otetaan aamuisin vastaan henkilökohtaisesti ja välitetään lapselle tunne siitä, että häntä on odotettu. Perusta lapsen osallisuuden toteutumiseen on aikuinen, joka kuuntelee lasta. Kuuntelu vaatii aikuisen aitoa läsnäoloa ja kiinnostusta lapsen ajatuksiin. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi. Tuemme lapsen oman persoonallisuuden kehittymistä. Meillä jokainen lapsi saa olla oma itsensä. Havainnoimme ja tuemme lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita, jolloin lapsen usko itseensä ja omaan osaamiseensa kasvaa.

Päiväkodissa lapsi saa kokemuksia oppimisesta ja omatoimisuudesta sekä mahdollisuuksia harjoitella uusia taitoja aikuisen turvallisessa suojassa. Lapsi saa harjoitella vastuuseen kasvamista, valintojen tekemistä ja päätöksentekoa valmiuksiensa mukaan. Jo pieni lapsi voi päättää, pukeeko hän siniset vai punaiset lapaset, kunhan lapaset puetaan (huom. aikuisella on päävastuu). Isommat lapset saavat annostella ruokansa itse ja pienemmiltä vastaavasti kysytään, haluavatko he paljon vai vähän. Isommat lapset voivat osallistua myös erilaisiin vastuutehtäviin kuten ruoka-apulaisena toimimiseen ja pienempien auttamiseen (esim. maidon kaataminen ruokapöydässä). Päivällä satuhetkelle (lepoaika) mennessään lapset päättävät itse, minkä verran vaatteita haluavat unien/levon hetkelle riisua. Iltapäivät on pääsääntöisesti varattu lasten vapaaseen toimintaan, jolloin lapset voivat itse valita mitä ja kenen kanssa leikkivät.

Toimintakauden alussa lapsiryhmän ryhmäytymiselle annetaan aikaa ja kasvattajien tukea. Jokaisen lapsen ryhmään liittymistä ja kaverisuhteiden muodostumista seurataan ja tuetaan. Myös ryhmän säännöt sovitaan yhdessä lasten kanssa. Lapsiryhmän päivärytmi, keskeiset tavoitteet ja suunnitellun toiminnan mahdolliset painotukset syntyvät kunkin lapsiryhmän yksilöllisistä tarpeista. Toimintakauden suunnitelmat joustavat kauden aikana ja toimintaa muokataan myös lasten omien ideoiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaan. Lapsi osallistuu päivän aikana myös sellaiseen toimintaan, mikä ei välttämättä ole hänelle mieluista. Lasten osallisuutta tukevat pienryhmätoiminta ja toiminnan porrastaminen, jolloin jokaisella lapsella on mahdollisuus keskustella ja tuoda omia ajatuksia paremmin esille. Lapset osallistuvat myös vasulomakkeen täydentämiseen haastattelun muodossa.

Lapsia opetetaan myös tunnistamaan ja nimeämään omia tunteitaan. Päiväkodissamme kaikki lasten tunteet ovat sallittuja ja hyväksyttyjä, ja aikuinen ohjaa ja auttaa lasta tarpeen tullen tunteiden ilmaisemisessa.

Lasten suusta: **Mitä lasten osallisuus on?**

- "sitä että lapset menee auttamaan sellaisia lapsia tai aikuisia millä ei ole paljon rahaa ja tekevät töitä jotta ne saa enemmän rahaa"
- "sitä että jos tehdään jotain vaikeaa niin se voidaan oppia kun harjoitellaan yhdessä"
- "osallistuu johonki jalkapallokerhoon"
- "hot wheels –rata"

6. LEIKKI

Leikki on keskeinen asia lapsen elämässä ja oppiminen rakentuu pitkälti sen varaan. Leikillä on myös ratkaiseva merkitys lapsen kehitykselle. Siksi se onkin varhaiskasvatuksen keskeisin toimintamuoto. Leikki on lapselle ominaisin tapa toimia. Lapsi ei leiki oppiakseen, vaan oppiminen tapahtuu kuin huomaamatta leikin yhteydessä. Leikin avulla lapsi harjoittelee tärkeitä taitoja elämäänsä varten. Leikit vaihtelevat omaehtoisesta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuun leikkiin.

Lasten vapaa leikki on tärkeää. Vapaassa leikissä lapsi leikkii sitä, mikä on hänelle merkityksellistä juuri sillä hetkellä. Leikin avulla lapsi tutustuu ympäristöönsä ja oppii uusia asioita. Leikkiessään lapsi saa onnistumisen kokemuksia, mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja tunteiden ilmaisemiseen. Leikissä saadut monipuoliset kokemukset sekä toiminnan ja keksimisen ilo ovat merkittäviä lapsen kehityksen suotuisalle etenemiselle. Leikki on merkityksellinen osa lapsen päivää ja jokaisessa päiväkotipäivässä on aikaa leikille.

Leikkien kehittyminen ja monipuolistuminen vaatii aikuisen tukea ja ohjausta. Ohjatulla leikillä tarkoitetaan aikuisen järjestämää leikkiä, jonka tavoitteet ovat tiedostettuja. Leikin avulla seuraamme lapsen kehitystä ja leikki onkin tärkeä kasvatuksen ja oppimisen väline. Havainnoimalla lasten leikkejä saamme paljon tärkeää tietoa lapsen elämästä ja kokemusmaailmasta. Leikin kautta voidaan käsitellä arkipäivän asioita ja vaikeitakin asioita positiivisen toiminnan kautta. Tila-, aikataulu- ja ryhmäjärjestelyjen avulla tarjoamme lapsille leikkirauhaa, aikaa ja tilaa. Lasten omia toiveita ja kiinnostuksenkohteita kuunnellaan

ja otetaan huomioon. Leikkiympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Lapsiryhmissä voi olla käytössä leikkikartta, mikä tukee lasten leikkeihin sitoutumista.

Tämän materiaalin lähde on tuntematon. Kuvan idea on saatu tukholmalaisesta päiväkodista.

7. SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOT JA ESIOPE- TUKSEN SISÄLTÖALUEET

Varhaiskasvatuksessa oppisisällöistä käytetään nimitystä sisällölliset orientaatiot. Ne ovat kasvattajien työn suunnittelun pohjana, eikä niitä eritellä lasten kanssa toimittaessa erillisiksi oppiaineiksi. Esiope-
tuksessa puolestaan puhutaan sisältöalueista, ja ne toimivat jatkumona perusopetuksen oppiaineisiin.

Lapsi on luonnostaan innokas ja aktiivinen toimija, joka hahmottaa ja jäsentää itseään, ympäröivää maa-
ilmaa ja muita ihmisiä käyttäen hyväksi kaikkia aistejaan. Lapsi ei tunne rajoja milloin harjoitellaan ma-
temaattisia, kielellisiä, hieno- tai karkeamotorisia taitoja kehittäviä asioita. Varhaiskasvatuksen toimin-
nassa sisältöalueita ei erotella toisistaan, vaan esimerkiksi jumpassa harjoitamme myös kielellisiä ja
matemaattisia taitoja, ja käden tarkkuutta kehitämme myös vaikkapa ympäristökasvatuksen yhteydes-
sä. Hyödynnämme myös tietotekniikkaa opetuksen eri osa-alueissa.

Päiväkodissämme jokaiselle lapsiryhmälle tehdään toimintakaudeksi kerrallaan toimintasuunnitelma, joka
perustuu sekä valtakunnalliseen että yksikkömme omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Toiminnan suun-
nittelussa ja toteutuksessa otamme huomioon lapsen yksilöllisen kehitystason ikäkausitavoitteiden rin-
nalla. Kaikessa tekemisessämme tärkein tavoitteemme on, että lapsen kiinnostus uuden oppimiseen säi-
lyy ja lapsella on vankka pohja jatkaa opintietään koulussa ja muussa elämässä.

7.1. Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Oppimiensa käsitteiden avulla lapsi jäsentää ympäristöään ja rakentaa maailmankuvaansa. Tuemme lapsen ajattelun, tunne-elämän ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Päiväkotimme lapsiryhmissä opetellaan kertomaan, keskustelemaan, kysymään ja kuuntelemaan. Lapsen ajattelu kehittyy hänen oppiessaan käsitteitä ja niiden välisiä suhteita.

Tuemme lasta monipuoliseen ilmaisuun (sanoin, elein, ilmein, äänensävyin, kuvallisesti) sekä rohkaisemme lasta vuorovaikutukseen aikuisten ja lasten kanssa. Lasta kannustetaan puheen tuottamiseen, esimerkiksi kertomaan kokemuksistaan ja keksimään omia tarinoita. Ryhmässä harjoitellaan kuuntelemaan toisia, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan vuoroaan. Tärkeää on myös oppia kohtaamaan erilaisia ihmisiä, tekemään kompromisseja ja ottamaan muut huomioon. Kannustamme lasta leikkimään yhdessä muiden kanssa ja osallistumaan ohjattuihin leikkeihin. Ohjaamme lasta toimimaan erilaisissa tilanteissa, kuten esimerkiksi kuinka päästä leikkiin mukaan tai pyytää kaveria leikkimään.

Lapsen sanavarasto karttuu valtavaa vauhtia, ja pikkuhiljaa hänen ymmärryksensä kieliopillisia sääntöjä kohtaan kasvaa. Isommilla lapsilla tavoitteeksi nousee mielenkiinnon herättäminen suulliseen ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kielellistä tietoisuutta herätellään mm. satujen, lorujen, riittelyn ja runojen avulla. Lapsi oppii nimeämään, luokittelemaan ja vertailemaan sekä kehittämään aistihavaintoja kuvailevaa kieltä. Esiopetuksessa ohjaamme lasta oivaltamaan kielen äännerakenteita, huomaamaan kirjainäännevastaavuuksia sekä kokeilemme, miten puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja päinvastoin. Esiopetusvuonna korostuvat erilaiset kielellistä tietoisuutta lisäävät leikit ja harjoitukset, joilla luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle.

7.2 Matemaattinen ajattelu

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja matemaattiselle ajattelulle. Tuemme lapsen luovuutta, luontaista uteliaisuutta ja oivaltamisen iloa. Matematiikan oppimisessa lähdemme liikkeelle arkipäivän asioista ja oppimista tuetaan konkreettisten välineiden avulla. Matemaattisen ajattelun ja oppimisen lähtökohtana on ympäristön havainnointi. Yksi keskeisimmistä oppimisen keinoista on leikki. Lapsi oppii uusia taitoja ja käsitteitä sekä kehittää omaa ongelmanratkaisukykyään ja loogista ajatteluaan. Oppimisympäristössä on lapsen saatavilla erilaisia matemaattista kehitystä tukevia leikkivälineitä (rakennuspalikat, palapelit, pelit, muotolaatat, kauppaleikki jne.). Lapsen ongelmanratkaisukyky kehittyy, kun emme tarjoa aina valmiita vastauksia, vaan annamme lapselle tilaa ajatella itse.

7.3 Etiikka ja katsomus

Eettinen kasvatusta on tärkeä osa jokaista arkipäiväämme. Pohdimme lasten kanssa mikä on oikein ja väärin sekä herkistämme lapsia kuuntelemaan omatuntoaan ja itseään. Opettelemme pyytämään ja antamaan anteeksi. Tärkeää on myös myönteinen suhde omaan itseen ja kyky olla joskus yksin. Ympärillämme on paljon ääniä, joten hiljentymisen taito on myös oleellinen kyky tasapainoiselle persoonallisuuden kehitykselle.

Kulttuurista katsomuskasvatusta opetetaan kaikille lapsille. Se tarkoittaa kotiseudun kulttuuri- ja luontoperinteeseen tutustumista. Tutustumme suomalaisen kulttuuriperinteen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös muihin lapsiryhmässä kulloinkin edustettuina oleviin uskontoihin ja kulttuureihin. Tarkoituksena on lapsen katsomuksellisen tietouden lisääminen ja toisten kulttuurien arvostaminen.

Lapsen tiettyyn uskonnolliseen vakaumukseen ohjaaminen on kodin tehtävä. Kunnioitamme perheen vakaumusta ja otamme sen huomioon mahdollisuuksien mukaan. Uskontokasvatusta päiväkodeissamme pohjautuu evankelis-luterilaiseen uskontoon, ja se toteutuu lähinnä yleisten juhlapyhien pohjalta. Aiheita käsitellään mm. arkielämään liittyvien keskustelujen, laulujen ja vierailujen avulla. Lapsilla herää kysymyksiä ihmisestä, elämästä ja kuolemasta, joita pohdimme yhdessä lasten kanssa. Uskontokasvatuksen tavoitteena on luoda luontevat puitteet uskontoon liittyvien asioiden kohtaamiseen sekä niistä keskustelemiseen. Teemme yhteistyötä Rekolan seurakunnan kanssa ja osallistumme seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin. Mikäli vanhemmat eivät halua lapsensa osallistuvan päivähoidon uskontokasvatukseen, lapsille järjestetään muuta toimintaa.

7.4 Luonto ja ympäristö

Päiväkodissa luomme pohjan lapsen oman luontosuhteen kehitykselle. Sijaintimme rauhallisella alueella, puistojen ja metsien keskellä tarjoaa hyvät puitteet luonnosta nauttimiseen, monipuoliseen liikuntaan ja tilaa mielikuvitukselle ja kekseliäisyydelle. Liikkuessaan luonnossa lapset havainnoivat ympäristöään ja saavat elämyksiä ja kokemuksia. Heitä ohjataan luonnon ja ympäristön kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Ohjaamme lapsia ympäristöystävälliseen elämäntapaan mm. kierrättämällä jätteet ja säästämällä sähköä.

Osa ympäristökasvatusta on myös lapsen suhde ihmisen rakentamaan ympäristöön. Lähdemme liikkeelle lapsen lähiympäristöstä, mutta myös retket eri kohteisiin pääkaupunkiseudulla kuuluvat lapsiryhmien toimintaan. Esiopetusvuonna kiinnitämme erityistä huomiota liikennekasvatukseen ja erilaisissa joukko-liikennevälineissä kulkemiseen luodaksemme pohjaa lapsen turvalliselle koulutielle.

7.5 Fyysinen ja motorinen kehitys, terveys

Tavoitteenamme on edistää lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua, jolle perustana ovat päivittäinen hygienia, terveellinen ja monipuolinen ruoka sekä riittävä ulkoilu, liikunta ja lepo. Monipuolisen liikunnan ja leikin avulla lapsen fyysiset ja motoriset taidot kehittyvät. Harjoitteleme erityisesti kehon hallintaa ja perusliikuntataitoja. Haluamme luoda lapsille liikunnan ilon positiivisten kokemusten kautta.

Kasvaessaan lapsi kykenee aina vain tarkempaan silmän ja käden yhteistyötä vaativaan työhön. Hienomotoriset harjoitteet auttavat kätsisyyden vahvistumista, oikean kynäotteen oppimista ja saksien käyttöä. Psyykkistä terveyttä edistää kasvuympäristön turvallinen ilmapiiri, jossa lapsi vähitellen oppii ottamaan myös itse vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

7.6 Taide ja kulttuuri

Taidekasvatuksessa on tärkeää tekeminen eli prosessi, ei itse tuotos. Taiteellisuutta ja luovuutta on meissä jokaisessa. Taiteelliset kokemukset syntyvät musiikillisista, kuvallisista, tanssillisista ja draamallisista toiminnoista. Tarjoamme lapsille kokemuksia ja elämyksiä taidekasvatuksen eri osa-alueilta.

Kuvallinen ilmaisu on tärkeä osa varhaiskasvatusta, sillä itse tekemällä lapsen hienomotoriset, kognitiiviset, esteettiset, emotionaaliset ja itsetuntoon liittyvät taidot kehittyvät. Lapsi saa onnistumisen kokemuksia ideoidessaan ja luodessaan itse. Päiväkodissa on erilaisia materiaaleja lasten saatavilla, mutta järjestämme myös ohjattua toimintaa, jolloin tuemme tietoisesti lapsen ikäkaudelle asetettuja taidollisia tavoitteita. Estetiikkaan ja taiteeseen tutustuminen aloitetaan jo varhain, ihastelemme värejä ja materiaaleja, tunnustelemme ja kokeilemme. Tekniikat ja toteutustavat muuttuvat lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Tärkeintä on yhdessä tekeminen, omista töistä ja tekemisestä nauttiminen.

"Seuraavana aamuna koko metsä oli peittynyt suuren lumen alle, ensilumi oli vihdoon satanut. Kotikannon ikkunat olivat peittyneet puoliksi lumen alle. Riimi-hiiren täytyi seistä varpaillaan keittiön pöydällä nähdäkseen ulos ikkunasta. Ja mitä hän näkikään! Peltaja ja niittyjä peitti paksu valkoinen lumivaippa ja kaikki polut ja kasvit olivat kadonneet hangen alle. Runo-hiiri intoutui runoilemaan pienen runon suuren lumen saapumisen kunniaksi: "Tammihiiiri talvisin, lomailee etelässä. Koivuhiiiri mieluummin on pesässään lämpimässä. Se kuuntelee vanhaa jazzia ja ohraapiirakoita, se leipoo aina torstaisin ja panee paljon voita. Ystävilleen illalla se yrttiteetä keittää. Lumiturkki turvallinen koko kodin peittää."

Karhunluolan lapsiryhmän joulukalenteri vuonna 2013 - Kuono kohti tähteä. Tuula Korolaisen hiirirunoista (2005), tarinaksi dramatisoinut Ito, draamapedagogi Laura Mäntynen.

8. ESIOPETUS

Esiopetusta järjestetään lapselle vuosi ennen peruskoulun oppivelvollisuuden alkamista. Yksikkömme esiopetusaika on päivittäin klo 8.30-12.30. Esiopetusta ei järjestetä koulujen loma-aikoina. Esiopetus pohjautuu esiopetusryhmän omaan toimintasuunnitelmaan, Päiväkummun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan, opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan (2011) ja lasten henkilökohtaisiin suunnitelmiin.

Esiopetuksessa harjoitellaan monipuolisesti erilaisia perustietoja, -taitoja ja -valmiuksia, jotta lapsi saisi hyvät lähtökohdat koulutielle. Esiopetuksessa lapsi saa uusia elämyksiä ja kokemuksia. Leikin kautta oppiminen on keskeistä. Ennen kaikkea esiopetus on sosiaalisten taitojen harjoittelua ja ryhmässä toimimista.

Tavoitteemme esiopetusvuodelle:

- lapsen omatoimisuus (pukeminen, wc-käynnit, omista tavaroista huolehtiminen)
- itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen
- hyvät ja luontevat käytöstavat
- sosiaalisten taitojen harjoittelu ja ryhmässä toimiminen
- leikkitaitojen kehittyminen
- keskittyminen ja pitkäjänteisyys
- ohjeen mukaan toimiminen
- kielellisten valmiuksien kehittyminen (lukemisvalmiudet)
- oppimisen ilon löytäminen, oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen

Jokaiselle esiopetusikäiselle lapselle laaditaan yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Lapsi osallistuu suunnitelman laatimiseen kertomalla toiveitaan ja ajatuksiaan tulevalle esiopetusvuodelle. Lähtökohtana suunnitelman laatimisessa ovat lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä tuen tarpeet. Esiopetusvuoden aikana lapsi harjoittelee itsearviointia esimerkiksi värittämällä oman eskarilentokoneen. Tavoitteena on, että lapsi tiedostaa itse omat vahvuutensa. Kevään keskustelussa lapsen esiopetusvuosi käydään läpi yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa ja jutellaan yhdessä koulun aloittamisesta.

Esiopetuksessa eriytämme toimintaamme pienryhmiin, jotta toiminta palvelisi jokaisen lapsen oppimista ja kehitystä parhaiten. Päiväkodin esiopetusryhmien aikuiset pitävät säännöllisesti yhteyttä lähikoulujen opettajien kanssa. Päiväkodin lapset pääsevät tutustumaan lähikouluunsa. Kouluun siirtyvien lasten vanhemmilta kysytään lupa keväällä lapsen tietojen siirtämisestä kouluun, jotta luokkajaot ja mahdolliset tukitoimet voitaisiin hoitaa mahdollisimman hyvin. Käytämme tiedonsiirrossa koko Vantaan yhteistä EsKo (esiopetuksesta kouluun) -lomaketta. Lähikoulut järjestävät oman tutustumispäivänsä keväällä, johon kutsutaan lapsi yhdessä vanhempiensa kanssa.

8.1 Valmistava opetus

Valmistavalla opetuksella tarkoitetaan niille eri kieli- ja kulttuuritaustaisille 6-vuotiaille järjestettyä esiopetusta, jotka tarvitsevat tukea suomen kielen oppimiseen. Valmistava opetus tapahtuu lapsen omassa esiopetusryhmässä ja noudattaa esiopetuksen yleisiä tavoitteita. Valmistavaan opetukseen osallistuva lapsi saa myös suomi toisena kielenä opetusta, sekä mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielenensä opetusta. Valmistavan opetuksen lapsille laaditaan valmistavan opetuksen suunnitelma. Valmistavan opetuksen viidennen tunnin ajankohta järjestetään jokaisen toimintakauden ja lapsen kohdalla erikseen.

8.2 Oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia yhdessä kotien kanssa. Tavoitteena on edistää ja ylläpitää lapsen oppimista, hyvää fyysistä ja psyykkistä terveyttä, ja sosiaalista hyvinvointia. Oppilashuollon tavoitteena on myös lapsen kehityksen ja tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppilashuoltotyötä tehdään jatkuvasti ja sitä arvioidaan esiopetuksesta vastaavien lastentarhanopettajien yhteisissä foorumeissa.

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu kaksi kertaa toimintakaudessa. Ryhmän tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle mahdollisimman hyvä ja tasavertainen koulun aloitus. Työryhmässä ovat mukana esiopetusryhmien lastentarhanopettajat, toimintayksikön esimies, terveydenhoitaja/-hoitajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, vanhemmat niin halutessaan ja mahdollisesti myös muut asiantuntijatahot. Oppilashuolto perustuu luottamukselliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön lapsen, huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan kesken.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Päiväkummun varhasikasvatuksen toimintayksikkö

Päiväkummun päiväkoti
Ilosjoentie 11
01420 Vantaa

Koskimyllyn päiväkoti
Koskenniska 2
01360 Vantaa

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Raikupolun toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.01.2014

Sisällys

1.	Johdanto	1
2.	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	1
2.1	Arvolähtökohdat	1
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	2
3.	Lasten puheenvuoro	3
4.	Yhteistyö perheiden kanssa.....	3
5.	Työ lasten parissa	4
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	4
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	5
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	5
5.4	Lasten leikki	7
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	7
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	9
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	9
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	9
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	9
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	10
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	10
5.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	10
5.8.3	Perhepäivähoidon järjestäminen.....	11
5.8.4	Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen	12
6.	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	12
7.	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	13
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	13
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	13
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	13
	Lopuksi:.....	14

1. Johdanto

Päivähoidossa toteutettavaa varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnalliset ja kunnalliset asiakirjat. Varhaiskasvatussuunnitelmamme pohjautuu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin 2005 ja Esiopeuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2010 sekä Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Raikupolun varhaiskasvatuksen toimintayksikkö sijaitsee 1960-luvulla rakennetussa kerrostalolähiössä, Martinlaakson kaupunginosassa. Asiakasperheet tulevat sekä lähitaloista että hyvien kulkuyhteyksien vuoksi myös lähialueilta. Perheiden asiakassuhteiden pituus vaihtelee muutamasta kuukaudesta jopa kymmeneen vuoteen. Toimintayksikköön kuuluvat Raikupolun- ja Kukinpolun päiväkodit, Vihertien asukaspuisto, sekä Soittorasian ja Vaskikellon avoimet päiväkodit. Avoimessa varhaiskasvatuksessa kohdataan uuden elämän ihmeen edessä kotona olevat perheet. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten määrä lisääntyy ja tulevaisuuden haasteena onkin ylläpitää ja kehittää moninaisuuden osaamista, jotta osaamme tukea heidän kotoutumistaan.

Raikupolun toimintayksikkö tarjoaa myös tehostettua kasvua ja oppimista tukevaa varhaiskasvatusta 1-6 –vuotiaille lapsille. Vakiintunut pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisen huomioon ja helpottaa sosiaalisten suhteiden luomista. Henkilökunta koostuu erityislastentarhanopettajista, lastentarhanopettajista, lastenhoitajista ja toiminnanohjaajista.

2. Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Omana itsenään – muut hyväksyen

Omalla tavallaan – toisten avulla

Omassa tahdissaan – toisten kanssa yhdessä

Omaperäiseksi oppijaksi – elävään elämään

2.1 Arvolähtökohdat

Innovatiivisuus: Toimintakauden alussa huomioimme aina lasten kehitykseen ja kuntoutukseen liittyvät haasteet ja saadun tiedon pohjalta muodostamme lapsiryhmät mahdollisimman toimiviksi. Pyrimme kohdentamaan henkilökunnan ammatillisen osaamisen muodostettuja ryhmiä parhaiten palvelevaksi. Toiminnan suunnittelussa ja päivärytmin muodostamisessa pyrimme huomioimaan lasten ja perheiden yksilöllisiä tarpeita, muokkaamme lasten leikki- ja oppimisympäristöä pienryhmien kehitystä myötäileväksi ja uusiin kokemuksiin houkuttelevaksi. Olemme valmiita rohkeisiin muutoksiin, emme pelkää epäonnistumisia vaan opimme niistä.

Kestävä kehitys:

Kulttuurinen kestävä kehitys

Meille moninaisuus on rikkaus. Haluamme tutustua asiakkaiden kulttuureihin ja huomioimme niitä toiminnan suunnittelussa ja oppimisympäristön rakentamisessa. Pidämme yllä myös suomalaista kulttuuriperinnettä. Huomioimme toiminnassa poikien ja tyttöjen erilaiset tarpeet.

Sosiaalinen kestävä kehitys

Vahvistamme jokaisen lapsen ja perheen positiivista kohtaamista ylläpitämällä hyviä tervehtimistapoja. Päivittäiset kohtaamiset perheiden kanssa ovat meille arvokkaita. Kannamme vastuun lapsiryhmien hyvästä

ilmapiiristä ja työyhteisön jäsenten hyvästä vuorovaikutuksesta. Eri-ikäiset työntekijät tuovat yhteisöömme oman rikkautensa.

Ekologinen kestävä kehitys

Lapset oppivat päivittäin huolehtimaan oman ympäristönsä siisteydestä korjaamalla leikin jäljet ja kohtelemalla leluja arvostavasti. Lapsiryhmät lajittelevat jätteensä, käyttävät vettä ja sähköä säästeliäästi. Lähiympäristöön suuntautuvilla viikoittaisilla retkillä kiinnitetään huomiota rakennetun ja luonnonvaraisen ympäristön hyvinvointiin. Lapsia ohjataan havainnoimaan vuodenaikojen vaihtelua luonnossa, nauttimaan luonnon tarjoamasta rauhasta sekä liikkumaan luonnossa sitä kunnioittaen.

Taloudellinen kestävä kehitys

Asiakkuuden ensimmäisessä kohtaamisessa ja perhetilanteen muuttuessa keskustelemme varhaiskasvatuksen erilaisista vaihtoehdoista, jotta jokainen perhe löytäisi juuri heitä parhaiten palvelevan vaihtoehdon. Yksikössämme suunnittelemme hankinnat yhdessä, kierrätämme leluja ja oppimispelejä tiimien välillä. Kasvatamme lapsia kunnioittamaan yhteistä omaisuutta. Varmistamme, että poikkeustilanteissa henkilökunnan määrä ja osaaminen kohdentuvat tarkoituksenmukaisesti.

Yhteisöllisyys:

Yksikössämme kaikki aikuiset huolehtivat kaikista lapsista. Pienryhmissä vahvistamme lasten välisiä ystävyyssuhteita ja toisilta oppimista. Suhtaudumme lapseen, perheeseen ja työkaveriimme vastuullisesti, otamme huomioon kunkin yksilölliset tarpeet ja voimavarat. Ymmärrämme, ettemme jaksakaan kaiken aikaa parhaalla mahdollisella tavalla. Jaamme kokemuksemme, ilot ja surut, keskenämme. Avoimessa varhaiskasvatuksessa ja vanhempainilloissa mahdollistamme perheiden välisen kanssakäymisen. Luomme yhteistyökumppanuuksia Myyrmäen alueen koulujen, neuvoloiden, seurakunnan ja lastensuojelun kanssa.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäisyys

Kasvatustyö on vuorovaikutusta. Tärkeintä vuorovaikutuksessa ovat erilaiset kohtaamiset, pienet ja isot, suunnitellut ja spontaanit kasvattajan ja lapsen sekä kasvattajan ja vanhemman kesken. Näissä kohtaamisissa haluamme näyttää kiinnostuksen ja arvostuksen toista kohtaan. Olemme kaikki tärkeitä ja tasa-arvoisia. Vuorovaikutus on väline, jolla kasvatustehtävä onnistuu. Työntekijä sitoutuu kehittämään omia ammatillisia vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy vastaamaan lapsen ja perheen tarpeisiin. Vastuu vuorovaikutuksen laadusta ja arvioinnista on työntekijällä, tiimillä ja työyhteisöllä. Aikuisella täytyy olla herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin.

Toimintavuoden alussa kysymme vanhemmilta ja lapsilta heidän odotuksiaan toiminnan sisältöä ja yhteistyön muotoja koskien. Saatu palaute huomioidaan toimintavuosittain laaditussa toimintasuunnitelmassa.

Yhteisössämme kannustamme lapsia kaikissa tilanteissa omatoimisuuteen. Lapsi saa rauhassa harjoitella ja kehittää oman elämänsä hallinnan taitoja. Kasvattaja on lähellä tukemassa ja auttamassa tarvittaessa. Oppimisesta iloitaan yhdessä. Kasvattaja sitoutuu ylläpitämään ammattitaitoaan ja herkkyyttään kuulla erilaisien perheiden tarpeita ja on valmis kohtaamaan uusia asioita. Hyväksymme sen, että ajoittain koemme riittämättömyyttä. Pyrimme tiimeissä tukemaan toisiamme ja oppimaan toisiltamme.

Jokainen lapsi oppii omalla tavallaan. Haluamme tietää, miten itse kunkin ajattelu kehittyy, millä tavalla lapsi tulee tietoiseksi omasta oppimisestaan ja kehityksestään. Tartumme lasten ideoihin ja sovellamme niitä tavoitteelliseen toimintaan. Mahdollistamme lapsen ajattelun sekä sosiaalisen- ja psyykkisen kehittymisen vuorovaikutuksessa muiden lasten sekä aikuisten kanssa. Lapset hakevat tietoa yksilöllisin tavoin ja päätyvät ongelmanratkaisuihinsa erilaisiin vastauksiin. Koemme erilaiset vastaukset haasteina, jotka ruokkivat sekä lapsen että aikuisen tiedonjanoa. Lapsi kehittyy ja kasvaa leikkimällä ja tutkimalla turvallisessa ja kiireettömässä ympäristössä. Huomioimme lapset yksilöinä ja omanlaisinaan.

3. Lasten puheenvuoro

Lasta kuunnellaan ja hänelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaansa. Lapsella voi olla vuorolleen oma päivä. Silloin hän saa päättää, mikä satu luetaan, mitä askarrellaan, mikä on liikunnan laji jne. Hän voi valita mitä haluaa leikkiä, osallistua juhlien, retkien ja esitysten suunnitteluun. Lapsi harjoittelee yhteisten sääntöjen sopimista ja opettelee neuvottelemaan yhdessä muiden lasten kanssa päästäkseen yhteiseen tavoitteeseen. Hyödynnämme reissuvihkoa lapsen arjen jäsentäjänä, sen avulla hänen tärkeät kokemuksensa ja tekemisensä siirtyvät päiväkodista kotiin ja toisin päin. Lapsella on mahdollisuus kertoa itse esim. aamupöydässä ja kotona kuvien avulla mitä päivän aikana on tapahtunut.

Kasvattaja dokumentoi lasten ajatuksia, tarinoita ja kokemuksia. Nämä käsitellään yhdessä lapsiryhmässä ja perheiden kanssa.

"Mehän ollaan joka viikko metsässä. Katsotaan luupilla ja suurennuslasilla. Löytyy hämähäkinverkko - me tutkitaan sitä. Meillä on omat eväät ja mehua mukana."

4. Yhteistyö perheiden kanssa

Pidämme erityisen tärkeänä sitä, että päivähoito tai kerhotoiminta alkavat hyvin. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö alkaa jo ennen varsinaisen päivähoidon aloittamista, silloin kun vanhemmat tulevat tutustumaan päiväkotiin, avoimeen päiväkotiin, kerhoihin ja lapsen tulevaan ryhmään. Tarvittaessa käytämme tulkkipalveluja. Sitoudumme siihen, että jokaiselle perheelle sovitaan vastuukasvattaja ja riittävän pitkä tutustumisaika.

Ensimmäisellä käynnillä vanhemmat kertovat lapsen omalle vastuukasvattajalle perheen kasvatuskäytännöt ja tärkeimmät asiat omasta lapsestaan. Vastuukasvattaja huomioi kodin kasvatuskäytännöt ja soveltaa niitä pienen lapsen kohdalla hänen osaltaan päiväkodissa. Vastuukasvattaja siirtää tietoa kodin ja päiväkodin välillä, lieventää lapsen eroahdistusta ja avaa lapselle tien uudenlaisiin kokemuksiin. Pyrimme turvaamaan lapsen hoidon jatkuvuuden tutussa ryhmässä niin kauan kuin mahdollista. Mikäli siirto toiseen ryhmään tulee ajankohtaiseksi, vastuukasvattaja auttaa lasta ja perhettä uuteen ryhmään tutustumisessa ja tiedon siirrossa ryhmien välillä. Vastuukasvattaja antaa vanhemmille yksityiskohtaista tietoa päiväkodin yleisistä toimintatavoista ja ryhmistä. Tutustumisen aikataulu sovitaan vanhempien kanssa yhdessä. Tutustumisjakson aikana vanhemmat totuttavat lasta päiväkotiympäristöön, henkilökuntaan ja toisiin lapsiin. Vanhemmat voivat itse päättää tutustumisjakson ajankohdan ja keston.

Jokaiselle lapselle tehdään hoitoaikasopimus, jossa määritellään se päivittäinen aika, jolloin lapsi on meidän vastuullamme.

"Hyvää huomenta tai heippa!"

Varsinaisen päivähoiton ja kerhotoiminnan alettua vanhemmat ja vastuukasvattaja laativat lapselle varhaiskasvatussuunnitelman. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkennetaan puolivuositain henkilökohtaisissa keskusteluissa. Lapsen kasvaessa hänen oma osallisuutensa arviointiin lisääntyy. Pohja lapsen kasvun ja oppimisen arvioinnille syntyy jo tutustumistilanteessa. Vanhemmat kertovat millainen lapsi on kotiloissa ja vastuukasvattaja puolestaan päiväkodin arjesta ja toiminnasta. Näin koottu tieto on perusta lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitymiselle, oppimiselle ja sen arvioinnille. Jokaisella lapsella on oma reissuviikko, johon sekä vanhemmat että henkilökunta kirjaavat viikoittain kodin ja päiväkodin kuulumisia. Reissuviikko toimii lapsen kasvun ja oppimisen tallentajana ja tarjoaa perheille mahdollisuuden tehdä omia aloitteitaan päivähoiton kehittämiseksi. Sähköisen tiedottamisen lisäksi pidämme erityisen tärkeänä päivittäisiä kohtaamisia tulo- ja hakutilanteissa. Ryhmät muodostetaan mahdollisimman toimiviksi. Kunnioitamme kaverisuhteita ja oman aikuissuhteen säilymistä. Hyvä vuorovaikutus tiimissä työntekijöiden välillä turvaa lapsen, perheen sekä työntekijän hyvinvoinnin.

5. Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on vuorovaikutuksen väline, joka yhdistää henkilön oman kulttuurinsa historiaan. Psykkiseen hyvinvointiin vaikuttaa ymmärretty tuleminen sekä toisten lasten ja aikuisten viestien ymmärtäminen. Vuorovaikutusta ja kielellistä viestintää tukemaan käytämme vaihtoehtoisia kommunikaatiomuotoja kuten esim. kuvia ja tukiviittomia.

Sanasäkit

Pienen lapsen kielellinen kehittäminen on luontevinta leikkitilanteissa, jolloin yksinkertaiset kysymykset, lasta kunnioittavat vastaukset sekä sanaleikit edesauttavat oppimista. Kasvattajan tehtävänä on mahdollistaa lapselle kokemus rikkaasta ja elämyksellisestä äidinkielestä. Kieli on ajattelun ja itsensä ilmaisun väline. Kielellinen tietoisuus on sitä, että lapsi huomaa puhutun ja kirjoitetun kielen olemassaolon. Hän oivaltaa, että puhetta voidaan kirjoittaa sovituin merkein, kirjaimin. Tämä on lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen edellytys. Monikulttuuristen lasten suomenkielen oppimista tuetaan

kunnioittamalla lapsen omaa kulttuuritaustaa, huomioimalla haaste, jonka kahden kielen oppiminen tuo lapselle. Lapsen oman äidinkielen hallinnan tärkeyttä korostetaan vanhemmille.

Tarjoamme lapselle runsaasti mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen erilaisten menetelmien kautta ja harjoitella äänenkäyttöä /-säätelyä ja artikulointia sekä kuunnella kerrontaa ja luettua kieltä esim. sadut, lorut, riimit, laulut, draama, liikunta. Lapsen itse keksimiään satuja ja tarinoita tallennetaan omatekoisiin kirjoihin/vihkoihin/tietokoneella.

Tuemme häntä kiinnostumaan kirjoitetusta kielestä, kirjaimista, niiden jäljentämisestä sekä kirjoittamisen kokeilemisesta (omat kirjaimet). Harjoittelemme kuulemaan tavurytmejä, tunnistamaan sanahahmoja, oivaltamaan kirjain - äänne vastaavuuksia, tunnistamaan äänteitä ja kirjaimia.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Jokainen lapsi tuntee kuuluvansa omaan pienryhmäänsä, jossa hän oppii pitämään puolensa ja jakamaan omaansa. Tutut lapset ja aikuiset tuovat turvallisen ja luottamuksen tunteen ja pienryhmä takaa leikkimis- ja oppimisrauhan. Arkipäivän rytmi ja yhdessä laaditut säännöt auttavat lasta jäsentämään päiväänsä ja elämänsä. Käytämme lasten ja aikuisten kuvia apuna, jotta lapsen olisi helpompi hahmottaa sosiaalista ympäristöään. Pienryhmätoiminta ehkäisee kiusaamista ja mahdollistaa aikuisen välittömän puuttumisen tilanteeseen. Lapset oppivat myös auttamaan toisiaan ja tulevat paremmin kuulluiksi.

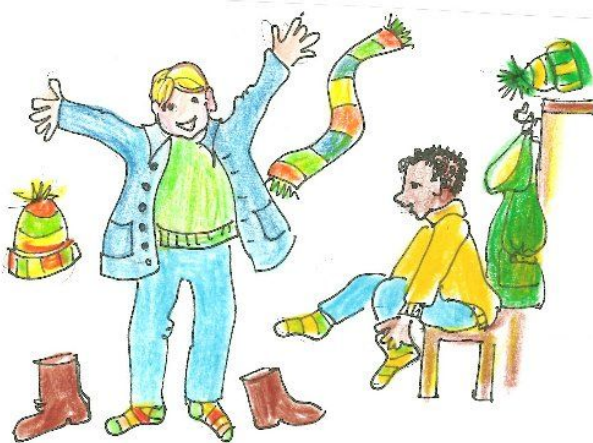

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Kuvin tuettu ja säännöllinen päivärytmi tuo lapselle turvallisuuden tunteen, jäsentää päivän kulkua ja auttaa lasta siirtymätilanteissa. Siirtymätilanteet ovat joustavia ja kiireettömiä. Lapsen vireystila huomioidaan päivän kulussa (levon, ulkoilun ja toiminnan vaihtelu).

Perushoitotilanteet ovat kiireettömiä, aikuisella on aikaa kuunnella lasta ja keskittyä tilanteeseen. Pieni lapsi oppii ja kasvaa arkipäivän tilanteissa, kun hän on turvallisen, lämpimän aikuisen kanssa. Perushoitotilanteissa ruokitaan lapsen kielen ja tunne-elämän kehitystä juttelemalla hänelle, hoivaamalla häntä ja tarjoamalla hänelle malli ystävällisestä ja toisen huomioonottavasta vuorovaikutuksesta. Positiiviset elämykset ja kokemukset sekä palaute motivoivat lasta toimimaan yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Kasvattajan tehtävänä on näyttää ja neuvoa lapselle miten arkipäivän tilanteista selvittää. Hän antaa lapselle aikaa kokeilla, harjoitella ja tehdä itse. Vähitellen lapsi on perushoitotilanteissa itsenäinen ja nauttii osaamisestaan. Arkipäivän tilanteissa lapsi harjoittelee oman elämänsä hallintaa tekemällä pieniä työtehtäviä, huolehtimalla tavaristaan ja omasta ympäristöstään.

"En halua laittaa kurahousuja, haluan laittaa isin kumisaappaat."

"Meidän kokki keittiössä laittaa ruokaa ja antaa lapsille parasta: perunamuussia ja kalapuikkoja. Minun lempperi on lasagne."

5.4 Lasten leikki

"Olen Elovena-prinsessa, laulan isälle rakkauden laulun. Se kertoo minun rakkauden sydäimestäni."

Leikki on lapsen elämää. Se on kaikkialla läsnä. Leikissä lapsi ilmaisee itseään ja työstää kohtaamiaan uusia asioita. Leikki virkistää, rentouttaa ja tuo iloa. Kasvattajan tehtävänä on huolehtia leikkirauhasta, rikastuttaa leikkiä, havainnoida leikkiä ja hyödyntää sitä ongelmien ratkaisussa. Kasvattajan osallistuminen leikkiin on tärkeää, hänen vastuullaan on leikkirakenteen luominen (leikin alku ja loppu) sekä riittävän leikkiajan ja -rauhan turvaaminen. Ulkoilua porrastamalla mahdollistetaan pitkäkestoinen leikki sisällä ja ulkona. Käymme myös säännöllisesti metsässä leikkimässä. Kasvattajan tehtävänä on sanoittaa leikkiä, sillä leikissä puhutaan ääneen. Leikkiympäristöä muokataan yhdessä lasten kanssa, jolloin lapset saavat itse vaikuttaa millaisia leikkejä kulloinkin on tarjolla. Leikkitaulu auttaa leikin valinnassa ja lisää sitoutumista. Leikki on tärkein oppimisen kanava. Leikin arvostaminen on oppimisen arvostamista. Leikkiessään lapsi harjaantuu oppimiaan taitoja jatkuvasti. Hän etsii aktiivisesti keinoja, joiden avulla hän voi hallita yhä vaativampia asioita. Leikissä mahdoton voi olla mahdollista, siksi se auttaa parhaiten hahmottamaan rajallista todellisuutta.

Kun leikki ei suju, kasvattaja kohtaa suuria haasteita. Hänen on aktiivisesti etsittävä keinoja, joilla lapsen leikkiä voidaan tukea. Kaverin löytäminen jokaiselle ehkäisee syrjäytymistä. Leikki tukee lasten välisiä suhteita, vuorovaikutustaitojen kehittymistä, tunneälyn kehittymistä ja empatiakykyä. Leikissä lapsi oppii jakamaan asioita; tunteita ja tavaroita. Lapsi oppii kasvattajan avulla tunnistamaan syy-seuraussuhteita ja sitä kautta toimimaan konfliktitilanteissa oikein ja myöhemmin ratkomaan niitä. Lapsi voi käsitellä vaikeitakin asioita leikin avulla. Lapsesta itsestään lähtenyt leikki on parasta leikkiä, johon aikuinen voi lähteä mukaan seikkailemaan.

"Hi-hii! Talvella voi mennä hiihteleen tai pulkkamäkeen."

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsiryhmä jaetaan kasvattajien ohjauksella pienempiin ryhmiin. Jokaisella kasvattajalla on oma pienryhmä, ryhmien koko vaihtelee; joskus ryhmä jaetaan puoliksi. Ryhmiä muodostettaessa huomioidaan lasten ikä, persoonallisuus ja ajattelun kehitys. Pienryhmissä lapset tulevat toisilleen tutuiksi, oppivat työskentelemään yhdessä, vaihtamaan ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä. Pieni ryhmä mahdollistaa työskentelyrauhan, an-

taa tilaa tutkimiselle ja ihmettelylle – edistäen oppimista. Pienryhmät toimivat päivittäin joko erikseen tai pari ryhmää yhdessä erilaisissa toiminnoissa kuten kädentaidot, liikunta, pelit, ilmaisu, sadut.

Lapsiryhmien tilat poikkeavat hieman toisistaan, mutta kaikki mahdolliset tilat on otettu käyttöön. Oppimisympäristön rakentamisen lähtökohta on lapsi, eivät aikuisen esteettiset mieltymykset. Pyrkimyksenä on mahdollistaa monipuolinen leikki ja oppiminen kaikkialla siten, että lasten saatavilla on itse kutakin puuhaa varten tarvittavia välineitä ja materiaaleja. Leikki- ja oppimisrauha turvataan sijoittamalla erityyppiset teokset eri huoneisiin. Lasten töitä asetetaan esille seinille/ pöydille/ ikkunalaudoille/ katosta roikkumaan - tarpeen mukaan. Lisäksi seinillä on kasvattajan valitsemia kuvia virittämässä keskustelua ja pohdintoja. Lapselle annetaan aikaa omaehtoiseen toimintaan, jolloin hän ideoi omia tekemisiään fyysisen ympäristön tarjoamien virikkeiden mukaan; esim. kirjaimet seinällä – lapsi jäljentää niitä, piirtely, ompelutyöt, puutyöt, muovailu, palapelit, sisä- ja ulkoliikunta jne. Ohjattu toiminta antaa kipinän lapsen omille tekemisille, jolloin hän sulattelee ja harjoittelee aikaisemmin oppimaansa. Lapsilla on halutessaan mahdollisuus mennä leikkimään ja oppimaan myös toisen ryhmän tiloihin. Päiväkodin kaikki tilat ovat lasten käytössä.

Oppiminen kehittää lapsen omaa elämän hallintaa, itseluottamusta ja tuottaa iloa. Työskentely- ja oppimistaidot ovat välineitä oman oppimistavan tiedostamiseen, motivaation syntymiseen ja jatkuvan oppimisen hallun ylläpitämiseen. Lapsi tarvitsee työskentelytaitoja pelisääntöinä toisten lasten kanssa toimimisessa. Turvallinen, kiireetön, oman ajattelun mahdollistava oppimisympäristö, jossa aikuinen antaa tilaa lapsen ajatuksille ja päätelmille sekä turvaa työrauhan, mahdollistaa työskentely- ja oppimistaitojen harjaannuttamisen.

Lapsi pystyy oppimaan, kun hänelle turvataan pysyvät kaverit ja turvalliset tutut kasvattajat. Lapsi oppii käyttämään luovia ratkaisuja ongelma- ja oppimistilanteissa, arvioimaan oppimistilanteita ja omia taitojaan. Hän oppii suuntaamaan tarkkaavuutensa olennaiseen asiaan ja antaa muille työrauhan. Hän osaa toimia oma-aloitteisesti eri tilanteissa ja löytää työskentelyyn tarvittavat välineet sekä kehittää kykyään ottaa vastuuta toiminnastaan. Omista vaatteista, leluista ja liikuntavälineistä huolehtiminen lisää lapsen tietoisuutta kyvyistään selviytyä arjessa. Hiihto- ja luisteluretkille mentäessä kukin lapsi kantaa omat välineensä.

Oman elämänhallintaan liittyvät myös ruokailu ja hygieniasta huolehtiminen. Ruokailutilanteissa harjoitellaan hyviä pöytätapoja sekä totutellaan erilaisiin makuihin. Lapsi saa itse ottaa ruokansa ja oppii näin arvioimaan kuinka paljon jaksaa syödä. Kasvattaja auttaa arvioinnissa ja ruuan ottamisessa tarpeen mukaan. Ruuan roskiin heittämistä vältetään, joten lasta ohjataan ottamaan oudompaa ruokaa ensin pieni annos, jonka jälkeen hän voi hakea lisää, jos siltä tuntuu. Käsien pesu on tärkeää, jotta erilaisia tartuntatauteja voidaan välttää. Lapset pesevät kätensä heti päiväkohtiin tullessaan, aina wc-käynnin jälkeen ja ennen ruokailua.

Kasvattaja luo turvallisen, vapautuneen ja myönteisen ympäristön, jossa kaikki tunteet ovat sallittuja. Lapsi kokee ja tiedostaa mahdollisuutensa vaikuttaa omaan elämäänsä kiireettömässä ilmapiirissä, jossa hänen ajatuksiaan kuullaan ja toteutetaan käytännössä. Tunteita nimetään kuvien avulla, niiden syitä pohditaan yhdessä ja tunteiden purkamista helpottavia keinoja etsitään yhdessä lapsen kanssa. Kasvattaja opettaa (antamalla mallin, puhumalla) iän ja kehitysvaiheen huomioiden yhteisössä hyväksyttäviä keinoja näyttää tunteet ja käsitellä niitä. Kasvattaja osoittaa, että suuristakin negatiivisista tunteista pääsee yli ja elämä jatkuu. Hän on saatavilla, kuuntelee ja auttaa.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Raikupolun toimintayksikössä tarjotaan kaikille lapsille yhteistä ja yhtäläistä laadukasta varhaiskasvatusta. Periaatteenamme on, että kaikille lapsille luodaan mahdollisimman hyvät edellytykset kasvaa ja kehittyä onnellisina ja tasapainoisina omista lähtökohdistaan. Ryhmätoiminnassa ja fyysisessä ympäristössä on selkeä, lapsen toimintaa tukeva rakenne. Tämä tarkoittaa kuvitettua päiväjärjestystä sekä kuvien, tukiviittomien ja nopean piirtämisen käyttöä. Lisäksi lapsiryhmät on jaettu pienempiin kotiryhmiin, joissa lasten on helpompi keskittyä toimintaan.

Huomioimme myös suomenkielen oppimisen tarpeen niillä lapsilla, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Suomi toisena kielenä – opetus sisältyy kaikkeen toimintaan ja lisäksi sitä järjestetään erillisinä tuokioina.

Jos yleinen tuki ei riitä, kehityksessään enemmän tukea tarvitsevalle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi tehostetun tuen suunnitelma. Tehostetun tuen suunnitelman tekemiseen osallistuvat vanhemmat, ryhmän lastentarhanopettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä mahdollisuuksien mukaan lapsen omat terapeutit. Nämä suunnitelmat ovat pohjana kaikelle lapsen kokonaisvaltaista kehitystä tukevalle toiminnalle. Arkipäivän toimintoihin liitetään kuntoutuksellisia elementtejä kunkin lapsen tarpeiden mukaan.

Raikupolun toimintayksikössä on kaksi integroitua ryhmää, joissa on sekä lastenvalinnan kautta tulleita että alueellisen kasvun ja oppimisen työryhmän valitsemia lapsia.

Henkilökuntarakenteessa painottuu erityiskasvatuksellinen osaaminen

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Varhaiskasvatussyksikkömme on monikulttuurinen yhteisö. Lapset, perheet ja työntekijät tulevat eri maista. Meille eettisyys on sitä, että näemme kaiken elämän arvokkaana ja erilaiset lapset ja aikuiset rikkautena. Lapsen jokapäiväinen elämä sisältää tilanteita ja tapahtumia, joita voidaan pohtia ja tarkastella oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmista. Pelot, ahdistua ja syyllisyys kuuluvat myös lapsen elämään. Niitä käsitellään lasten kanssa niin, että lapsi voi tuntea olonsa turvallisiksi.

Tarjoamme lapselle mahdollisuuksia keskustella häntä askarruttavista perimmäisistä kysymyksistä, oppia erottamaan oikea ja väärä, arvostamaan elämää; ihmisiä ja luontoa, sietämään erilaisuutta.

Uskonnollis- katsomuksellisen kasvatuksen perustan muodostavat uskonnolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt. Lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen, tapoihin ja käytäntöihin tutustutaan. Lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Lapsi on syntyjään filosofi, joka kysyy ja kyseenalaistaa, ja jota kiinnostaa elämään ja kuolemaan liittyvät asiat. Kasvattaja pyrkii ruokkimaan tällaista kyselemistä hyväksymällä kaikenlaiset kysymykset, vaikkei kysymyksiin välttämättä löydy vastauksia. Lapsi tarvitsee myös tietoa ja vastauksia, ja hän oppii että eri ihmisillä on eri vastauksia kysymyksiinsä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa miten uskontokasvatusta heidän lapsensa kohdalla toteutetaan. Lapsi voi osallistua vanhempiensa suostumuksella evankelis-luterilaisen seurakunnan juhla-kirkkoihin jouluna ja pääsiäisenä.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristötietoisuus on sitä, että lapsi tiedostaa olevansa osa luontoa. Ympäristön arvostus lähtee siitä, että lapsi oppii huolehtimaan itsensä ja ympäristönsä hyvinvoinnista ja käyttäytymään asianmukaisesti kaupunkiympäristössä. Kasvattajan asennoituminen ja käyttäytymismalli edistävät oppimista. Ympäristö on lapselle loputtomien löytöretkien kohde. Tutkimalla luontoa lapsi oppii ymmärtämään ja kunnioittamaan sitä. Huolehdimme päiväkodin ja lähiympäristön siisteydestä (ei rikota, töhritä, kerätään roskat roskikseen ja tavarat paikoilleen). Opetamme lapsia lajittelemaan jätteitä. Lapsen luontosuhdetta vahvistetaan viikoittaisilla luontoretkillä. On tärkeää, että lapsi saa nauttia luonnossa olemisesta ja liikkumisesta. Pyrimme kehittämään lapsen luontosuhdetta havainnoimalla omaa pihaa ja omaa metsäpaikkaa eri vuodenaikoina, jolloin niistä tulee

hänelle tärkeitä ja hän haluaa huolehtia siitä. Ympäristö toimii innoittajana, jossa kasvattaja on herkkänä kuulemaan lasten ihmettelyä ja vastaamaan niihin.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus toteutuu arkisin klo 8.30-12.30, koulujen lukuvuotta noudattaen. Päiväkodin kaikki esiopetusikäiset ovat osan viikosta omana ryhmänään sekä tekevät yhteisiä retkiä. Muina päivinä esiopetusikäisten toiminta rytmittyy pienryhmien mukaan. Esiopetusikäisten lasten ryhmät muodostetaan samoin perustein kuin muidenkin, huomioiden ryhmän toimivuus ja kasvun ja oppimisen tuen tarve. Esiopetuksesta vastaavat erityislastentarhanopettajat ja lastentarhanopettajat.

Painotamme esiopetuksessa terveen itsetunnon kehittymistä, vuorovaikutustaitoja ja kieltä ja leikissä oppimista. Kasvun ja oppimisen tarpeista johtuen tavoitteet ovat hyvin yksilöllisiä. Esiopetusikäinen opettelee huolehtimaan omasta pukeutumisestaan, hygieniastaan, sekä omista tavaroistaan. Hän harjoittelee hyviä tapoja, ruokailuvälineiden käyttöä, sopivan ruoka-annoksen ottamista ja totuttelee uusiin makuihin. Lepohetken tarkoituksena on turvata riittävä vireystila koko päiväksi. Esiopetuksessa painottuvat leikki, kielelliset ja matemaattiset valmiudet, kuuntelemisen ja keskittymisen taidot.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella tehdään lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS). Tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja niitä tarkennetaan kerran toimintakaudessa. Tehostettua tukea tarvitsevalle esiopetusikäiselle lapselle tehdään LEOPS:n liitteeksi tehostetun tuen suunnitelma ja erityistä tukea saavalle lapselle liitteeksi henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Oppilashuoltotyöryhmä (OHR) huolehtii lapsen sujuvan kouluun siirtymisen. Jokaisen kouluun menijän kohdalla teemme EsKo- tiedonsiirron. Kevään keskustelussa vanhempien kanssa lastentarhanopettaja kokoaa EsKo- tiedonsiirtolomakkeelle lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuentarpeet. Lastentarhanopettaja vie lomakkeet lapsen lähikouluun, jossa kootut tiedot otetaan huomioon suunniteltaessa luokkasijoittelua.

Varhaiskasvatusyksikkömme on yhteistyössä lähinnä sijaitsevan alakoulun kanssa. Siellä on kummiopettaja, jonka kanssa suunnittelemme toimintakausittain yhteiset tapaamiset ja toiminnot. Yhteiset tapahtumat voivat olla projektiluonteisia, muutamia päiviä kestäviä oppilasvaihtoja tai liikuntaan liittyviä yhteisiä hetkiä kuten suunnistusta, telineratajumbppaa, rusettiluistelua tms. Yhteistyön tavoitteena on tarjota esiopetusikäisille mahdollisuus tutustua kouluun työympäristönä, nivoa koulun ja päiväkodin työskentelytapoja yhteen sekä tarjota esi- ja alkuopetuksen oppilaille toisiinsa tutustumisen mahdollisuus. Esi- ja alkuopetuksen opettajat tapaavat toisiaan oppilasvaihdon lisäksi pari kertaa toimintakauden aikana. Näiden tapaamisten tavoitteena on lähentää esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmia ja rakentaa hyvää yhteistyötä.

Saamme koululta konsultaatioapua pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville, esiopetusta suorittaville lapsille sekä muille esiopetuksessa tukea tarvitseville lapsille. Konsultoiva opettaja osallistuu tarvittaessa HOJKS- palaveriin. Kasvun- ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten vanhemmille järjestetään vuosittain tutustumiskäynti kouluun. Näin mahdollistetaan perheelle aikaa sopeutua lapsen tulevaan koulumuotoratkaisuun. Lapsen siirryttyä kouluun päiväkodin edustaja on pyydettäessä mukana HOJKS-palaverissa turvaamassa kuntoutuksen jatkuvuuden.

Pyrimme huomioimaan kaikkien lasten erityispiirteet opetuksessa, hyödynnämme omaa ammatillista osaamistamme kielellisellä alueella. Tarvittaessa konsultoimme kieli- ja kulttuurikoordinaattoria sekä eri asiantuntijoita.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito ja / tai muut valmiudet eivät riitä esiopetuksen ryhmässä opiskelemiseen.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen 6-vuotiaille ottamista tarkentavat kriteerit:

- lapsi on vasta muuttanut suomeen tai asunut Suomessa alle vuoden
- lapsi on ollut suomenkielisessä päiväkodissa alle vuoden
- lapsi on syntynyt/asunut Suomessa, mutta on ollut kotona, eikä ole käyttänyt suomen kieltä.

Opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa lapselle sellaiset valmiudet, että hän voi aloittaa omaa ikätasoaan tai valmiuksiaan vastaavassa perusopetuksen ryhmässä. Valmistava opetus nivoutuu kaikkiin esiopetuksen sisältö-alueisiin.

Kuusivuotiaiden valmistavassa opetuksessa käytettävät työtavat harjaannuttavat lapsia suomen kielen käyttöön ja kotouttavat suomalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa ja kasvatuksessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen kaksikielisen ja kulttuurisen identiteetin kehityksen tukemiseen.

Arvion kielitaidosta ja valmistavan opetuksen tarpeesta tekee kieli- ja kulttuurikoordinaattori. Valmistavan opetuksen päätös tehdään pääsääntöisesti kalenterivuodeksi. Kuusivuotiaan lapsen sijoittumisesta valmistavaan opetukseen vastaa päiväkodin johtaja yhteistyössä varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa

Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset integroituvat esiopetuksen ryhmään ja toimintaan. Valmistavan opetuksen lapset osallistuvat esiopetukseen (4h/pv) ja valmistavan opetuksen 5.tunti järjestetään ennen tai jälkeen esiopetuksen.

Kuusivuotiaiden perusopetuksen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen oppimisessa. Suomi toisena kielenä opetuksen tavoitteet ja sisällöt kirjataan Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan. Valmistavan opetuksen lastentarhanopettaja käyttää suomen kielen oppimisen seurantalomaketta havainnoinnin, suunnittelun ja arvioinnin välineenä. Harjoiteltava sanasto ja lauserakenteet liittyvät lapsen arkeen ja lähiympäristöön sekä ryhmän tulevaan toimintaan. Oppimisen menetelminä käytetään esimerkiksi kuvia, keskustelua, lauluja, leikkejä, pelejä ja tarinoita.

Lapsen suomen kielen taidon osaamista kuvataan kuullun ymmärtämisen ja puheen osalta valmistavan opetuksen päättyessä Suomi toisena kielenä oppimisen suunnitelmaan ja – seurantalomakkeeseen.

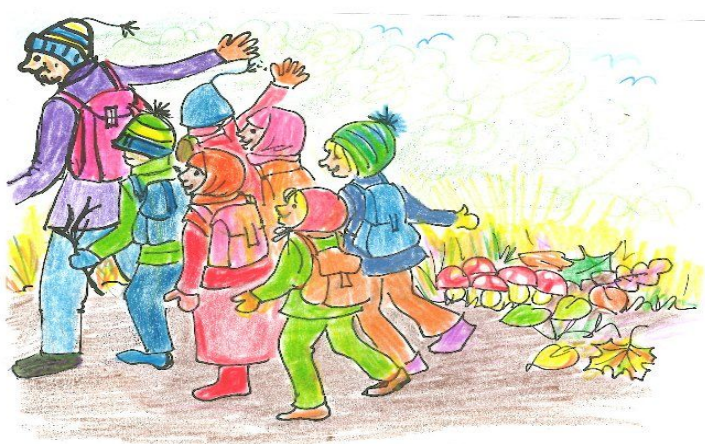
Valmistavan opetuksen jälkeen lapsi siirtyy perusopetuksen oppilaaksi ikätasoaan vastaavaan ryhmään. Siirtyminen perusopetukseen suunnitellaan yhteistyössä huoltajien, päiväkodin johtajan, rehtorin, opettajien, varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin sekä perusopetuksen aluekoordinaattorin kesken. Valmistavan opetuksen aikana tehty ja päivitetty oppimissuunnitelma siirtyy huoltajien luvalla lapsen mukana lähikouluun.

5.8.3 Perhepäivähoidon järjestäminen

Yksikössämme ei ole perhepäivähoitajia, mutta jokaiseen ryhmään on nimetty perhepäivähoidosta sijaishoitoon tulevia lapsia. Uuden asiakkuuden alkaessa kerromme perhepäivähoitomahdollisuudesta.

5.8.4 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Avoimet päiväkodit Soittorasias ja Vaskikello sekä Vihertien asukaspuisto on tarkoitettu kotona lastaan hoitaville vanhemmille ja heidän lapsilleen. Toiminta on maksutonta ja ennakkoilmoittautumista ei tarvitse tehdä. Toiminta painottuu arkisin klo 9-15 välille. Avoimen toiminnan ohjelma ja kuukausitiedotteet löytyvät Vantaan kaupungin www-sivuilta. Vihertien asukaspuistossa toimii tarvittaessa äiti-lapsikerho kerran viikossa ja se on tarkoitettu perheille, joiden lapsi odottaa kerhopaikkaa. Avoin varhaiskasvatus osallistuu neuvolan perhevalmennukseen kertomalla uusille perheille varhaiskasvatuksen eri vaihtoehtoista.

Avoin toiminta tekee yhteistyötä Myyrmäen alueella olevien seurakuntien, neuvoloiden, perhetyön ja lastensuojelun kanssa. Mannerheimin lastensuojeluliitto järjestää perhekahvilatoimintaa Vihertien asukaspuistossa.

Avoin varhaiskasvatus tarjoaa monipuolista toimintaa ja kasvatuksellista tukea perheille ja lapsille. Siellä keskustellaan vanhempien kanssa lasten kasvatuksesta ja kehityksestä. Lisäksi vanhemmat voivat vaihtaa kokemuksiaan lapsiperheen arjesta toisten vanhempien kanssa. Toiminta sisältää vapaata yhdessäoloa, leikkiä, sekä taito-, taide- ja luontoaiheisia tuokioita, retkiä, musiikkia ja liikuntaa.

Vanhemmat ja lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ohjattuun toimintaan. Vastuu lapsista on vanhemmilla.

Ohjattua kerhotoimintaa järjestetään sisätiloissa ja ulkona kotihoidossa oleville 2,5-5 -vuotiaille lapsille. Kerhot toimivat aamu- ja iltapäivisin. Laadimme vanhempien kanssa kerholapsen varhaiskasvatussuunnitelman joka tukee lapsen kasvua ja kehitystä. Kerhopaikan saa toimintavuodeksi kerrallaan koulujen lukuvuoden mukaisesti. Kerhojen lapsimäärä vaihtelee kahdestatoista neljääntoista lapsen välillä lasten ikä huomioiden. Kerhoissa on pysyvät työntekijät. Avoin varhaiskasvatus tukee myös maahanmuuttajien kotouttamista perhekerhon muodossa, joka kokoontuu Soittorasiasissa.

6. Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Työyhteisön toimivuus ja tiedonkulku turvataan yhteisesti sovituilla rakenteilla. Päiväkodin johtaja vastaa sovittujen toimintatapojen toteutumisesta. Jokaisella tiimillä on viikoittain oma lapsiryhmän asioita koskeva palaveri. Yksikön tiedottamista ja toiminnan kehittämistä tukevat edustukselliset palaverit, jotka toteutuvat vuoro viikoin. Toimintavuositain teemme lasten- ja lapsiryhmien tarpeisiin ja varhaiskasvatuksen strategiaan pohjautuvat toimintasuunnitelman, jonka toteutumista arvioidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Päiväkodin johtajan kanssa käydään vuosittain tulos- ja kehityskeskustelut, joiden aiheina ovat mm. oman työn arviointi, osaaminen ja hyvinvointi. Toimintavuositain koko työyhteisölle järjestetään kehittämispäivä ja vapaaehtoista virkistystoimintaa.

7. Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Tärkein yhteistyökumppanimme ovat lasten vanhemmat. Heidän suostumuksellaan siirrämme lasta koskevaa tietoa lastenneuvolaan. Kunkin lapsen tilanteesta riippuen olemme yhteistyössä lasta kuntouttavien tahojen kanssa. Eri alojen terapeutit antavat yksilöllistä kuntoutusta tiloissamme tai kuntouttavat pienryhmässä ohjatun toiminnan aikana.

Mikäli lapsen hyvinvoinnista syntyy huolta, konsultoimme tarvittaessa lastensuojelun työntekijää. Huolesta keskustellaan lapsen vanhempien kanssa ja tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus. Tarvittaessa osapuolet tapaavat yhteisneuvottelussa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Lasten hyvinvointia arvioidaan tiimipalaverissa viikoittain. Syntynyt huoli käsitellään kaksi kertaa kuukaudessa kokoontuvassa edustuksellisessa tiimissä, jossa mietitään mihin toimenpiteisiin ryhdytään. Huolesta keskustellaan vanhempien kanssa ja heidän luvallaan kutsumme konsultoivan erityislastentarhanopettajan seuraamaan lasta ryhmässä. Havaintojen pohjalta tarkistamme oppimisympäristön, pienryhmien toimivuutta. Keskustelemme vanhempien kanssa tilanteesta ja sovimme yhdessä parhaista mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Hyödynnämme yksikön eri työntekijöiden ammattitaidon parhaalla mahdollisella tavalla.

Raikupolun varhaiskasvatussyksikön esiopetuksen oppilashuoltotyöryhmän tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtiminen; terveen ja turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön luominen sekä varhainen puuttuminen lapsen kehityksen ja oppimisen esteisiin yhteistyössä kotien kanssa. Hyvinvointityössä seurataan lapsen esiopetuksen sujuvuutta läpi vuoden. Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa toimintakauden aikana. Ryhmään kuuluvat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, yksikön johtaja ja esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja. Tarvittaessa ollaan yhteydessä alueen lastenneuvolan terveydenhoitajaan sekä lähikoulujen konsultoivaan erityisopettajaan. Huoltajat voivat olla mukana oman lapsen asioita käsiteltäessä.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Kohtaamme lasten vanhempia päivittäin tulo- ja hakutilanteissa, jolloin vaihdamme ajankohtaiset kuulumiset. Asiakaskyselyn palautteen perusteella kaikilla lapsilla on käytössä reissuvihko, johon tallentuvat lapsen päivittäiset kuulumiset ja kokemukset sekä kotoa että päiväkodista.

Tämän lisäksi perheet saavat sähköiset kuukausikirjeet kotiin. Niissä kerrotaan tulevista yhteisistä tapahtumista, retkistä ja juhlista. Vanhemmat voivat halutessaan olla yhteydessä lapsensa asioissa myös sähköpostin välityksellä. Lasten ideoimat viikoittaiset toiminnot näkyvät eteisissä olevilla valkotauluilla.

Valokuvien avulla tallennamme lasten arkea ja vanhemmat saavat halutessaan kuvat omaan käyttöönsä. Valokuvat tukevat merkittävästi tiedonsiirtoa perheille.

Vantaan kaupungin www- sivuilta löytyy yksikkömme oma sivu. Siellä on yhteystietojen lisäksi luettavissa Raikupolun varhaiskasvatussyksikön varhaiskasvatussuunnitelma. Tulevaisuudessa luomme omat facebook-sivut, joiden kautta kehitämme tiedonkulkua. Saamme ajan tasalla olevaa palautetta jolla voimme kehittää asiakaslähtöistä varhaiskasvatusta.

Lopuksi:

Kasvaminen ja oppiminen ovat elämän rakastamista, vaalimista ja valoon saattamista. Kasvu on myös ihmettelemistä, hiljaisuutta ja hyväksymistä, aktiivista toimintaa unohtamatta. Kasvu kiehtoo meitä loputtomiin. Se ei ole yksinkertaista. Se on myös meille oppimisprosessi. Me haluamme tehdä sen yhdessä teidän - lapsen ja perheen kanssa.

Lämmöllä Raikupolun varhaiskasvatustyksikön henkilökunta.

Yhteystiedot:

Raikupolun varhaiskasvatustyksikkö

Raikukuja 6 B, 01620 Vantaa

email: pk.raikupolku@vantaa.fi

email: marja.lanteri@vantaa.fi

Kuvitus: Marja Norilo-Viertola

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Raikupolun varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Raikupolun päiväkoti, Kukinpolun päiväkoti, avoin päiväkoti Soittorasia,
avoin päiväkoti Vaskikello ja Vihertien asukaspuisto
Raikukuja 6 B, 01620 Vantaa
09 83934747

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Rajakylän toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	1
	2.1 Arvolähtökohdat	1
	2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	2
	2.2.1 Kasvattajuus.....	2
	2.2.2 Lapsikäsitys	2
3	Lasten puheenvuoro	3
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	4
5	Työ lasten parissa	5
	5.1 Oppimistoimintojen organisointi.....	5
	5.2 Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	5
	5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	5
	5.4 Päivän kulku ja omatoimisuus	6
	5.5 Lasten leikki	7
	5.6 Lasten liikunta	9
	5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	9
	5.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	10
	5.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki.....	10
	5.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen.....	11
	5.7.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus.....	12
	5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	13
	5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen	13
	5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	14
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	14
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	15
	7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet	15
	7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto.....	16
	7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä	16

1 Johdanto

Rajakylän päiväkoti on aloittanut toimintansa vuonna 1967. Päiväkodissamme toimii viisi ryhmää kahdessa talossa samassa pihapiirissä. Alatalon ryhmät ovat 1-3 vuotiaille, ylätalon 3-5 vuotiaille sekä esiopetukselle. Ympäristöstämme löytyvät erinomaiset ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet. Sijaitsemme rauhallisella paikalla Rajakylän pientaloalueen ja Länsimäen kerrostaloalueen välimaastossa. Alueella asuu paljon eri kieli- ja kulttuuritaustaisia perheitä. Päiväkotimme lapset aloittavat koulutaipaleensa Rajakylän tai Länsimäen koulussa.

Jokaisella lapsella on ryhmässään oma "lähiaikuinen". Perhe tekee yhteistyötä omaan lapseensa liittyen pääsääntöisesti lähiaikuisen kanssa. Lähiaikuinen perehtyy lapseen ja huolehtii siitä, että lapsen toimintaa ha-
vainnoidaan säännöllisesti. Perhe ja mahdolliset muut yhteistyötahot asioivat pääasiassa lähiaikuisen kanssa.

Toimintaa toteutetaan lasten ikä- ja kehitystason mukaisissa pienryhmissä. Tavoitteena on, että jokainen lapsi tulee huomioiduksi yksilöllisesti kaikissa päivän tilanteissa. Pienryhmässä lapsella on kohtuullinen määrä vuorovaikutustilanteita ja – suhteita.

Päiväkotimme ryhmien toiminnassa painottuu ympäristökasvatus. Lisäksi toiminnassamme keskitytään leikkiin ja sen kehittämiseen. Leikki on Vantaan varhaiskasvatuksen yhteinen painopistealue.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvoja ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Innovatiivisuus näkyy päiväkodissamme positiivisuutena, luovuutena, rohkeutena, joustavuutena ja avoimuutena.

Kestävä kehitys näkyy päiväkodissamme vastuullisuutena, luonnon kunnioittamisena, energian- ja materiaalin säästönä, kierrätyksenä, hyvinä käytöstapoina, toisten kunnioittamisena ja monikulttuurisuuden huomioimisena.

Yhteisöllisyys näkyy päiväkodissamme yhteistyönä, me-henkenä, suvaitsevaisuutena, turvallisuutena ja toimivana vuorovaikutuksena.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsiys

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajalta edellytetään herkkyyttä, aitoa läsnäoloa sekä hyviä vuorovaikutustaitoja. Asetumme lapsen tasolle ja vastaamme lapsen aloitteisiin. Annamme lapselle hoivaa ja läheisyyttä. Huomioimme sen, että *jokainen lapsi tarvitsee eri määrän saadakseen yhtä paljon*. Meillä on vuorovaikutusvastuu suhteessa lapseen ja vanhempiin. Me tarjoamme lapselle turvallista ja yksilöllistä varhaiskasvatusta. Luomme lämpimän ja myönteisen ilmapiirin välittävällä vuorovaikutuksella. Tällöin lapsi uskaltaa kokeilla taitojaan ja näyttää tunteitaan. Kun lapsella on turvallinen olo, hän pystyy huomioimaan ympäristöään ja siten omaksumaan uusia asioita.

Päiväkodissämme lapsi kokee, että tulee hyväksytyksi omana itsenään. Suunnittelemme lapsille sopivasti haastavaa toimintaa, josta lapsi saa onnistumisen kokemuksia ja johon lapsi pystyy sitoutumaan.

Minkälainen on kiva aikuinen?

2.2.2 Lapsikäsiys

Lapselle ominaisia tapoja toimia ovat leikkiminen, liikkuminen sekä taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Lapsi on kiinnostunut kaikesta kokemastaan ja näkemästään. Vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa tieto syventyy. Lapsi saa olla lapsi, hän saa hoivaa ja huolenpitoa. Emme vaadi liikaa omatoimisuustaitoja ja annamme tilaa leikille. Lapsi saa itkeä, nauraa, keppostella, suuttua. Hänet kohdataan sellaisena kuin hän on. Ympäristö muokkautuu lapsen tarpeista, ei päinvastoin.

3 Lasten puheenvuoro

Kivaa kun ei tarte olla tuntia lepparissa. Lepparissa on aika tylsää. Paitsi satua oli kiva kuunnella. Tyhmää, kun ei saanu maalata aina ku halus. Muuten sai yleensä tehdä mitä halus. Isi antaa kyllä periksi kun vähän vinkaa ja äiti on siitä isille vihainen. Eniten tykkäsin eskarista ja niistä aikuisista. Juhlissa esittäminen oli hauskaa. Eka eskarititehtävä oli tosi vaikee mutta hauska. Tehtävät oli kivoja!
(kouluun lähtevä tyttö)

Huomioimme lasten esittämiä toiveita toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lapsen on mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi siihen, mitä haluaisi leikkiä tai askarrella. Lisäksi suunnittelemme toimintaa lasten mielenkiinnon kohteiden pohjalta.

Päiväkodissämme lapselle annetaan vastuuta omasta toiminnastaan, sen suunnittelusta, järjestelystä ja toteutuksesta ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Lapselle voidaan antaa sellaisia työtehtäviä, joita tekemällä hän kokee olevansa osallisena arjen tapahtumien kulkuun.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Teemme yhteistyötä perheiden kanssa lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Kasvattajilla on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisessa.

Lähiaikuinen pitää perheen kanssa alkukeskustelun ennen kuin lapsi aloittaa päiväkodissa. Keskustelussa läpikäydään lapsi kotiloissa-lomake ja vanhemmat kertovat lapsestaan. Perheen kanssa suunnitellaan lasta palveleva tutustumisaikataulu. Myöhemmin laadimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman. Tällöin keskustelemme lapsen tilanteesta, tavoitteista ja käytännön järjestelyistä. Suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti. Päivittäiset kuulumiset vaihdamme vanhempien kanssa lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.

Vuorovaikutusvastuu on päiväkotimme kasvattajilla. Hyvä vuorovaikutus edellyttää keskinäistä luottamusta. Asioista keskustellaan avoimesti ja positiivisella asenteella.

Päiväkotimme ryhmät tiedottavat toiminnastaan eri tavoin. Kaikissa ryhmissä on vanhempien nähtävillä viikko-ohjelma ja toimintasuunnitelma. Yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä käytetään yleensä lisäksi vanhemmille jaettavaa kuukausikirjettä. Lokakuussa vietetään Isovanhempienpäivää, perinteinen joulupuuro tarjotaan perheille marraskuun viimeisenä perjantaina ja keväisin on yhteinen liikunnallinen Pihaseikkailu.

Vanhempainillat pidetään vähintään kerran toimintavuodessa. Ne tarjoavat mahdollisuuden yhteiseen keskusteluun ja vanhempien verkostoitumiseen. Rohkaisemme vanhempia ehdottamaan meille kaikkea päiväkotiin liittyviä asioita. Joissakin ryhmissämme on käytössä ”hyvien kysymysten laatikko”, johon vanhemmat saavat laittaa nimettöminä kaikenlaisia päiväkotiin liittyviä kysymyksiä. Ryhmän kasvattajat vastaavat kysymyksiin saman tien ja niistä syntyy luontevasti keskustelunaiheita vanhempien kanssa.

Päiväkotimme vanhemmille tehdyn kyselyn perusteella lapsen hyvä päivä päiväkodissa on turvallinen, päivärytmi on selkeä, lapsella on leikkikavereita ja hän saa riittävästi ruokaa ja lepoa. Lisäksi vanhemmat toivovat, että lapselle järjestetään monipuolista ja virikkeellistä toimintaa.

Päiväkodissamme toimii vanhempaintoimikunta. Toimikunta järjestää tapahtumia, joiden tuotoilla rahoitetaan lapsille järjestettäviä tapahtumia tai tuetaan päiväkodin hankintoja. Teemme yhteistyötä vanhempaintoimikunnan kanssa esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuuden tulla pitämään kirpputoria päiväkodin tapahtumien yhteydessä.

5 Työ lasten parissa

5.1 Oppimistoimintojen organisointi

Päiväkotimme toiminta suunnitellaan lasten ikä- ja kehitystason mukaisesti. Lapsilla on mahdollisuus osallistua ohjattuun toimintaan, joka pitää sisällään leikkiä, liikuntaa, taiteellista ilmaisua ja tutkimista. Lapsi oppii havainnoimalla, kokeilemalla sekä tekemällä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lapsella on luontainen halu oppia. Luomme tilanteita, joissa lapsella on mahdollisuus tutkia, pohtia sekä kokea oppimisen iloa. Tuemme lasten omatoimisuutta ja aktiivisuutta.

Hyödynnämme kasvattajien vahvuuksia oppimistoimintojen toteutuksessa. Musikaalisesti lahjakas voi ottaa päävastuun musiikkikasvatuksesta tai idearikas askartelija käden taitojen harjoittelusta. Kasvattajien aito innostus edesauttaa lasten mielenkiintoa kulloistakin toimintaa kohtaan.

Ryhmien toiminnan dokumentoinnissa käytämme välineinä lasten tuotoksia, haastatteluja sekä valokuvia. Osalla ryhmistämme dokumentoinnin tuottama materiaali talletetaan lasten kansioihin.

5.2 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lapset toimivat päivän aikana pienryhmässä. Pienryhmätoiminta mahdollistaa tiiviin vuorovaikutuksen aikuisen ja muiden lasten kanssa. Pienryhmää ohjaavalla aikuisella on aikaa kuunnella lasta ja keskustella lapselle tärkeistä asioista.

Aikuisen rooli lapsen kielellisessä ympäristössä on merkittävä. Puhumme selkeää ja oikeaoppista kieltä. Lapsi hyötyy siitä, että kohdistamme puheen suoraan hänelle. Mitä pienempi lapsi, sitä enemmän kielen oppimista tapahtuu arjen tilanteissa. Sanoitamme lapsen näkemiä ja kokemia asioita. Ohjaamme lasta keskustelemaan kaikissa tilanteissa. Huomioimme sanattoman vuorovaikutuksen ja leppoisan ilmapiirin merkityksen. Olemme avoimia lapsen sanattomalle viestinnälle ja tarpeille.

Päiväkotimme ryhmissä on käytössä paljon erilaista materiaalia kielen oppimisen tueksi. Kirjojen lukeminen kuuluu jokaiseen päivään. Erilaiset laulut ja lorut rikastuttavat päivän odotustilanteita. Huomioimme lasten ikätason kielen oppimistilanteissa. Tarvittaessa käytämme erilaisia tapoja ja välineitä kommunikaation tukena.

5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Kaikenlaiset vuorovaikutustilanteet oman vertaisryhmän kanssa ovat lapselle ensiarvoisen tärkeitä. Mitä pienempi lapsi on, sitä pienempi häntä jatkuvasti ympäröivän vertaisryhmän tulee olla. Aikuisen valvonnassa on turvallista harjoitella erilaisia pulmatilanteita, mitä kaveriporukassa pääsee syntymään. Vertaisryhmässä lapsi harjoittelee oman toimintansa säätelyä. Iän myötä ryhmä mahdollistaa sen, että lapsi saa kokemuksia omaehtoisesta leikistä. Lapset ruokkivat vastavuoroisesti toistensa mielikuvitusta ja antavat toisilleen mallia uusista toimintatavoista.

Omalla toiminnallamme näytämme esimerkkiä toisia arvostavasta käyttäytymisestä. Päiväkodissamme on tehty suunnitelma kiusaamisen ehkäisyyn ja mahdollisten kiusaamistilanteiden ratkaisemiseen.

5.4 Päivän kulku ja omatoimisuus

Rutiinit jäsentävät lapsen päivää. Päiväkotimme ryhmissä noudatetaan suunniteltua päiväjärjestystä. Rytmittämme päivän toimintaa lasten vireystilan ja ikätason mukaisesti. Huolehdimme, että lapsi syö riittävästi ja saa lepoa tarpeensa mukaan. Arkitoimintatilanteet hoidamme kiireettömästi ja siten, että näissä tilanteissa on vain muutama lapsi kerrallaan. Lapsi saa osallistua ikätasonsa mukaiseen ohjattuun pienryhmätoimintaan. Lapsella on tarpeeksi aikaa leikkiin sisällä ja ulkona.

Päivittäin toistuvat selkeät ja ennakoivat toimintatavat luovat turvallisuutta ja mahdollistavat lapsen päivän mahdollisimman mutkattoman kulun. Käytämme kuvia päivän tapahtumista. Lapsi jäsentää päivän kulkua kuvien avulla.

	PEIKKOMETSÄN VIIKKO 43				
	MAANANTAI	TIISTAI 52	KESKIVIIKKO	TORSTAI	PERJANTAI
SIILIT	JUMPPA 	PIHATALKOOT 	LÄHIRETKI esteapuistoon 	ASKARTELU	LEIKKI
HIIRET	ASKARTELU 	PIHATALKOOT 	JUMPPA 	LÄHIRETKI kirjastoan 	LEIKKI
ORAVAT	LEIKKI 	PIHATALKOOT 	ASKARTELU	JUMPPA 	LÄHIRETKI kirjastoan

Lasten kanssa toimitaan mahdollisimman paljon pienryhmissä. Erilaisia lasta kuormittavia odotustilanteita tulisi olla mahdollisimman vähän. Toiminnan suunnittelussa tulee huomioida, että pienen lapsen keskittyminen on lyhytkestoista. Lapselle tulee tarjota toimintaa, mihin hän kehitystasonsa mukaisesti pystyy sitoutumaan.

Kaikissa päivän eri tilanteissa on kerrallaan vain muutama lapsi. Toiminta pienryhmissä mahdollistaa leppoisaa ja vuorovaikutteisen ympäristön lapselle ja aikuiselle. Lapsista muodostetaan kiinteät pienryhmät, joita ohjaava aikuinen vaihtuu. Myös ulkoilutilanteet porrastetaan niin, että kaikki lapset eivät ulkoile samaan aikaan.

5.5 Lasten leikki

Mitä haluat leikkiä päiväkodissa?

Kultaa ja äitiä sisällä ja ulkona. (tyttö 4v)

Tykkään kattoa prinsessa-lehtiä, leikkii barbeilla ja piirtää. (tyttö 5v)

Haluun leikkiä legoilla.
(poika 5v)
Haluun juosta.
(poika 3v)

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja taidot kehittyvät. Vastaamme lasten leikkialoitteisiin ja annamme aineksia leikin kehittämiseen. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä enemmän hän tarvitsee aikuista tai isompaa lasta leikkiin mukaan. Havainnoimalla lasten leikkiä saamme arvokasta tietoa lapsen kiinnostuksen kohteista, persoonasta, taidoista sekä kaverisuhteista. Huolehdimme siitä, että lapsella on mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä sukupuolestaan riippumatta. Jokaisella lapsella on oikeus ilmaista itseään ja osallistua kaikkeen toimintaan.

Leikimme lasten kanssa pieniä ohjattuja leikkejä päivän siirtymä- ja odottelutilanteissa. Leikin kautta voidaan harjoitella erilaisia käsitteitä kuten värejä ja lukumääriä sekä keskittymistä ja oman vuoron odottamista.

"Pieni nalle on eksynyt." Yksi lapsista on etsijä ja menee oven ulkopuolelle. Sillä välin muut piilottavat nallen huoneeseen. Etsijä kutsutaan paikalle ja lauletaan: "Älä itke nallekarhu, Ville etsii sinua." Lauletaan kovaa, kun etsijä lähestyy nallea. Laulu hiljenee, kun etsijä menee kauemmas nallesta. "Älä itke nallekarhu, Ville löysi sinut!"

Päiväkodissämme lapsi saa leikkiä joka päivä. Suunnittelemme toimintaa niin, että lapsilla on riittävästi leikkiaikaa päivittäin. Pienryhmillä ja joustavilla aikatauluilla saamme lapsille leikkirauhan. Järjestelemme leikkiympäristöä lasten tarpeiden mukaan. Huomioimme, että välineet ovat saatavilla ja ikätasoa vastaavia. Vaihtelemme esillä olevia leluja. Leikkiympäristömme on turvallinen, virikkeellinen, viihtyisä, esteettinen, selkeä. Kuvatauluilla voimme ohjata leikkipaikan valintaa ja auttaa leikkiin sitoutumisessa. Huolehdimme siitä, että samaa leikkiä on mahdollisuus jatkaa toisena ajankohtana. Kaikkia leluja ei tarvitse siivota pois.

Leikissä lapsen sisäinen ja ulkoinen maailma kohtaavat!

Tämän materiaalin lähde on tuntematon. Kuvan idea on saatu tukholmalaisesta päiväkodistä.

5.6 Lasten liikunta

Velvollisuutemme on huolehtia siitä, että lapset liikkuvat tarpeeksi päiväkotipäivän aikana. Varhaiskasvatuksen suosituksena on, että lapsi liikkuu reippaasti kaksi tuntia päivittäin. Yhteistyössä vanhempien kanssa keskustellaan tämän suosituksen toteutumisesta.

Lapsi harjoittelee liikunnan perustaitoja parhaiten pihaleikeissä. Päivittäiselle ulkoilulle varataan reilusti aikaa. Huolehdimme siitä, että liikuntavälineitä on vapaasti lasten käytettävissä. Kannustamme lasta harjoittelemaan perusliikuntataitoja päivittäisissä tilanteissa. Ohjattua liikuntaa toteutamme viikoittain. Erilaiset aikuisten johtamat ulkoliikuntaleikit ovat tehokkaita lasten liikuttajia. Liikkumista rajoittavia sääntöjä on mahdollisimman vähän.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotimme piha on iso ja vehreä. Se tarjoaa lapsille monenlaisia mahdollisuuksia leikkiä ja liikkua. Heti aidan toisella puolella on metsäalue, jota hyödynnämme päivittäin ulkoilu-aikaan. Lapset saavat ulkoilla päivittäin säästä riippumatta. Juokseminen, äänet ja riehakkaat leikit mahtuvat paremmin ulos kuin sisätiloihin.

Lähiluontomme on upea, ympärillämme on erilaisia maastoja ja maisemia. Kaikki ryhmämme käyvät luontoretkellä viikoittain. Luonto on meille oivallinen ja tärkeä paikka leikkimiselle ja oppimiselle. Käytämme samoja metsäpaikkoja, joissa leikki voi jatkua. Luonnossa lapsille syntyy helposti leikki-ideoita, leikkivälineet ovat tasan-arvoisia ja kaikkien saatavilla. Lasten roolit voivat olla luonnossa aivan erilaiset kuin sisällä toimiessa. Yhteishenki vahvistuu esimerkiksi rakentaessa majaa yhdessä ja syödessä eväitä.

Metsässä lapsi saa itse tutkia ja oivaltaa. Yhdessä ihmettelemme luonnon elämää ja ilmiöitä, kuten vuodenaikojen vaihtelua. Keräämme metsästä luonnon askartelumateriaaleja kuten kiviä, käpyjä, keppejä.

Käytössämme on hyviä materiaaleja ympäristökasvatuksen suunnittelua ja toteutusta varten:

- Kiuru ja koppakuoriainen eli ympäristökasvatuksen opas (Vantaan kaupunki)
- Keke eli kestävä kehityksen opas (Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy)
- Luontoleikit (Luonto-liitto)

- Karpalo – luonnonharrastusta lapsille (Luonto-liitto)
- Lennu liito-orava ja suuri mysteeri (Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy)
- Päiväkodin ympäristökasvatuskansio

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kaikille lapsille tarjotaan yhtenäistä ja laadukasta varhaiskasvatusta. Toisinaan on tilanteita, jolloin lapsi tarvitsee hyvinvointinsa tueksi tilapäisesti erityistä huomiota. Ajoittainen tarvittava tuki voi johtua esim. perhetilanteesta tai lapsen asemasta ryhmässä. Käytämme oppimisympäristön suunnittelun apuna yleisen tuen valikko-lomaketta. Sen avulla ryhmä muokkaa toimintaansa lapsiryhmän tai yksittäisen lapsen tarpeita vastaavaksi.

Jutta 5-v ei tunnista värejä. Tämän vuoksi hänen kanssaan pelataan pelejä ja luetaan kirjoja, joiden avulla värit tulisivat tutuiksi.

Päiväkodissämme on myös lapsia, jotka tarvitsevat tehostettua tukea erilaisissa asioissa, esimerkiksi tunteiden säätelyssä. Lapsen tehostetun tuen tarve huomioidaan ja henkilökunnan mitoitusta suunnitellaan niin, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Yhteistyössä vanhempien, päiväkodin kasvattajien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä muiden yhteistyötahojen kanssa suunnitellaan lasta tukevia toimintatapoja ja asetetaan tavoitteita, joita arvioidaan säännöllisesti.

Kalle 6-v on impulsiivinen ja suuttuessaan usein satuttaa kavereita ja rikkoo tavaroita. Tämän vuoksi ryhmään on saatu avustaja, joka ohjaa ja valvoo Kallea kaikissa päivittäisissä tilanteissa.

Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Päiväkodissamme on harvoin erityistä tukea tarvitsevia lapsia.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päiväkodissamme on lapsia monista eri kulttuuri- ja kielitaustoista. On valtava rikkaus saada elää näin moninaisessa ympäristössä. Lapset kasvavat luonnostaan suvaitsevaisuuteen. Päiväkotimme lapsilla on mahdollisuus elää sekä perheensä että suomalaisen kulttuurin keskellä. Huolehdimme, että perheen kieli ja kulttuuri tehdään näkyväksi päiväkodissa, erityisesti lapsen ryhmässä. On tärkeää, että lapsi saa tuntea ylpeyttä omasta kulttuuristaan. Järjestämme monikulttuurisuuteen liittyviä tapahtumia. Isoin tapahtuma on kulttuurinäyttely, johon perheet tuovat esineistöä omista kulttuureistaan. Opettelemme muutamia sanoja lapsen äidinkielellä. Käymme kirjaston erikielisiä satutunneilla.

Rohkaisemme vanhempia puhumaan lapselleen äidinkieltään, myös päiväkodin haku- ja tuontitilanteissa. Eri kielitaustaisten perheiden kanssa käytetään keskusteluissa asioimistulkkia. Koemme myönteisenä asiana päiväkodin monikulttuuriset työntekijät.

Muuta kuin suomea äidinkielenä puhuvan lapsen kielen kehitystä havainnoidaan ja lapsen kieliympäristöä suunnitellaan niin, että hän oppisi äidinkieltänsä lisäksi suomea. Lapsia ympäröivä kielimaailma on selkeää ja lapsen tasoista. Käytämme kommunikaation tukena apuvälineitä, esimerkiksi kuvia tai tukiviittomia.

Jokaisella eri kielitaustasta tulevalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen. Päiväkotimme lapset saavat viikoittain suunniteltua ja erikseen heidän kanssaan toteutettavaa S2-opetusta. Opetuksen sisältöalueet ja menetelmät suunnittelemme lapsen ikätason mukaan. Sisältöalueet liittyvät lapsen jokapäiväiseen elämään kuten ruokailu, pukeutuminen, leikkiminen, sosiaaliset taidot. Menetelminä käytämme pelejä, leikkejä, tarinoita, lauluja, kuvia, tutustumiskäyntejä. Havainnoimme lapsen suomen kielen kehitystä S2-seurantalomakkeiden avulla.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Lapselle on luontaista eettisten kysymysten miettiminen. Olemme valmiita vastaamaan lapsen esittämiin kysymyksiin ja pohtimaan niitä yhdessä. Arjen tilanteissa nousee tärkeitä eettisiä asioita, joita käsittelemme lasten kanssa. Aiheita ovat esimerkiksi hyvä ja paha, oikea ja väärä, totuus ja valhe. Keinoina käytämme satuja, tarinoita, leikkejä, taiteellista ilmaisua, draamaa.

Keskustelemme vanhempien kanssa päiväkodin uskontokasvatuksen toteuttamisesta. Kuuntelemme vanhempien toiveita ja kunnioitamme erilaisia uskontoon ja kulttuuriin liittyviä näkemyksiä. Meillä on mahdollisuus osallistua seurakunnan järjestämiin kirkkohetkiin. Muihin uskontokuntiin kuuluville lapsille järjestämme katsomuskasvatukseen liittyvää toimintaa.

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen

Rajakylän päiväkodin esiopetussuunnitelma noudattaa Vantaan esiopetussuunnitelman linjoja ja päiväkotimme kaikkia lapsia koskevaa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esiopetuksessa arvostetaan ja vaalitaan lapsuutta, lapsi on ensisijaisesti lapsi. Esiopetus on suunnitelmallista opetusta ja kasvatusta, kuten muukin varhaiskasvatus.

Päiväkodissämme esiopetus järjestetään omassa ryhmässään. Esiopetusta annetaan viitenä päivänä viikossa neljä tuntia päivässä. Esiopetuksessa työskennellään pääasiassa pienryhmissä, kokemukset isossa ryhmässä työskentelystä lisääntyvät esiopetusvuoden loppua kohti. Esiopetuksessa käytetään joustavia pienryhmäjärjestelyjä eli pienryhmät eivät aina ole pysyviä. Joustavat pienryhmät ovat tärkeitä, ne antavat lapsille kokemuksia toimimisesta kaikkien esiopetusryhmään kuuluvien lasten kanssa.

Lapselle ei aseteta oppimiseen liittyviä tavoitteita. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia omaksua perustietoja, -taitoja ja – valmiuksia oppimisen eri alueilta. Lapsi harjoittelee ryhmässä toimimisen pelisääntöjä ja sitoutumista niihin. Lasten kanssa pohditaan eettisiä kysymyksiä ja hyvien tapojen merkitystä. Korostamme sosiaalisten taitojen opettelua eli muiden huomiointia ja yhdessä toimimista. Tavoitteemme on, että lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu leikin, retkien ja erilaisten positiivisten oppimistapahtumien avulla.

Esiopetusryhmän toiminnassa painottuu vahvasti ympäristökasvatus. Esiopetustuokioita pidetään viikoittain metsässä. Luontokokemuksia työtetään myös sisällä tapahtuvassa ohjatussa toiminnassa. Esikoululaiset tekevät säännöllisiä vierailuja Vantaan luontokoululle Sotunkiin. Luontokoulussa opitaan luonnosta luonnossa tarinoiden, leikkien, arvoitusten avulla. Tavoitteena on kokemusten ja elämysten tarjoaminen luonnossa. Esikoulun opettajat saavat vinkkejä mitä kaikkea luonnossa voi tehdä lasten kanssa.

Ryhmän toiminnassa painottuu myös kulttuurikasvatus. Lapsille tarjotaan erilaisia taidekokemuksia (teatterit, museot, ooppera, konsertit). Lapsia rohkaistaan monipuoliseen itsensä ilmaisuun. Tietotekniikkaa hyödynnetään esikoululaisten kanssa toimiessa. Eskarit tuottavat oman sadun tietokoneen avulla toimien pareittain. Lisäksi pelataan esimerkiksi ekapelejä, jotka tukevat lapsen kielellisen tietoisuuden kehittymistä.

5.7.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa opetusta järjestetään 6-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito tai muut oppimisedellytykset eivät ole riittäviä esiopetusryhmässä toimimiseen.

Valmistavaa opetusta annetaan viisi tuntia päivässä. Näistä neljä tuntia on muun esiopetusryhmän kanssa samoissa toiminnoissa oppimista. Näin tuetaan lapsen kotoutumista, kaverisuhteiden muodostumista ja esiopetuksen sisältöalueiden omaksumista. Viides tunti on valmistavan opetuksen opettajan ohjauksessa työskentelyä.

Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomenkielen oppimisessa. Jokaiselle lapselle tehdään valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma. Lisäksi laaditaan kaksi kertaa vuodessa kaksikielisyyden suunnitelma, joka arvioidaan molempien lukukausien lopulla. Sen toteutumista seurataan suomenkielentaidon seurantalomakkeen avulla.

Lapsen oppimista tuetaan monipuolisilla opetusmenetelmillä, jotta lapsi saa käyttää kaikkia aistejaan. Menetelmät ovat samoja kuin S2-opetuksessa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkotimme henkilökunta työskentelee moniammatillisissa tiimeissä. Tiimien jäsenet ovat lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Lisäksi ryhmissä voi toimia ryhmäkohtainen avustaja tai yksittäisen lapsen henkilökohtainen avustaja.

Ryhmän lastentarhanopettajalla on päävastuu ryhmänsä pedagogisesta toiminnasta. Yhdessä tiimin kanssa sovitaan toimintatavoista, jotka vastaavat kulloisenkin lapsiryhmän tarpeisiin. Lapsille olemme tasa-arvoisia aikuisia. Jokainen kasvattaja työskentelee pienryhmänsä kanssa. Kukin ryhmä laatii oman toimintasuunnitelmansa. Kasvattajan omia vahvuusalueita hyödynnetään toiminnan toteutuksessa.

Viikoittain toteutuissa talon palavereissa käsitellään päiväkodin yhteisiä asioita. Keskustelut hyvinvointityöstä, painopistetyöskentelystä sekä kasvatustyöhön liittyvistä asioista on sisällytetty talon palaveri-ihin. Jokaisella tiimillä on viikoittain varattu aika toiminnan suunnitteluun ja arviointiin tiimipalavereissa. Syksyisin ja keväisin pidetään koko päiväkodin henkilökunnan suunnittelu- ja arviointipäiviä. Näissä tilaisuuksissa henkilökunta keskustelee ja sopii muun muassa yhteisistä toimintatavoista ja jakaa tietoa muille tiimeille hyviksi kokemistaan menetelmistä.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneitamme ovat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puhe- ja toimintaterapeutit, psykologit, neuvolan terveydenhoitaja, lastensuojelun työntekijä, perheneuvolan työntekijä sekä lähipäiväkodit.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja eli kelto vierailee kaikissa päiväkotimme ryhmissä puolivuositain tai tarvittaessa useammin. Hän antaa konsultointia ryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa sekä oppimisympäristön järjestelyissä. Kelto osallistuu lapsen yleisen tai tehostetun tuen tarpeen arviointiin ja osallistuu neuvotteluihin vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Hän järjestää henkilökunnalle koulutusta ajankohtaisista aiheista.

Puheterapeutille voimme ohjata lapsia, joiden kielen kehitys tarvitsee tukea. Me saamme puheterapeutilta ohjeita, joilla voimme edistää lapsen kielellistä kehittymistä. Toimintaterapeutille voimme ohjata lapsia, joiden motorinen kehitys tarvitsee tukea. Me saamme toimintaterapeutilta ohjeita, joilla voimme edistää lapsen liikunnallisia valmiuksia. Teemme yhteistyötä myös muiden lasta hoitavien tahojen kanssa.

Neuvolan kanssa teemme yhteistyötä varsinkin 4-vuotistarkastuksen yhteydessä, mutta muutoinkin tarpeen vaatiessa. Voimme olla yhteydessä neuvolaan vanhempien luvalla, jos tarvitsemme konsultointia lapsen tasapainoisen kehittymisen turvaamiseksi. Neuvolan terveydenhoitaja kuuluu esikoulun oppilashuoltotyöryhmään.

Lastensuojelun työntekijä osallistuu perheen kanssa käytävään aloituskeskusteluun, kun lapsi sijoitetaan päiväkotiimme lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Pohdimme yhdessä miten lasta ja perhettä parhaiten tuemme. Pidämme yhteisiä keskusteluja puolivuositain. Otamme yhteyttä lastensuojeluun, mikäli arvioimme sen tarpeelliseksi lapsen hyvinvoinnin kannalta. Voimme saada konsultointia lastensuojelun työntekijältä, mikäli lapsen hyvinvointi tai perheen tilanne askarruttaa meitä.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö on kokonaisvaltaista työskentelyä lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Työssä huomioidaan yksilön ja yhteisön hyvinvointi. Keskeisiä tekijöitä ovat kasvattajan vuorovaikutus suhteessa lapseen, kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen, oppimisympäristö, lapsen kuuleminen ja osallisuuden tukeminen sekä vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö lapsen parhaaksi. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva lapsi, johon kaikki toimintamme tähtää. Varhaiskasvatussuunnitelmamme sisältää keskeisten tekijöiden tarkemmat kuvaukset.

Esiopetuksen oppilashuolto on osa hyvinvointityötä. Oppilashuolto sisältää sekä yksilöllisen että yhteisöllisen tuen. Kasvattajat havainnoivat ja arvioivat jatkuvasti koko esiopetusryhmän hyvinvointia. Käytössämme on esiopetusikäisen lapsen havainnointilomake, johon kerätty havainnointitieto auttaa koko ryhmän tilanteen arvioinnissa. Tätä havainnointitietoa hyödynnämme ryhmän toiminnan ja oppimisympäristön suunnittelussa. Vastuullamme on huolehtia, että jokaisen esikoululaisen yksilölliset kasvuun ja oppimiseen liittyvät tarpeet tulevat huomioituksi. Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, esikoulun opettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä neuvolan terveydenhoitaja. Vanhemman osallistuminen oppilashuoltotyöryhmän kokoukseen on myös erittäin toivottavaa, mikäli työryhmä aikoo käsitellä yksittäisen lapsen asiaa.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Päiväkotiimme voi tulla tutustumaan milloin tahansa. Esittelemme toimintaamme uusille asiakasperheille ja muille kiinnostuneille mielellämme. Työmme on arvokasta, laadukasta ja erittäin merkityksellistä niin lapsen, perheen kuin yhteiskunnankin kannalta. Tuemme jokaisen lapsen hyvinvointia ja tasapainoista kehitystä yhdessä vanhempien ja yhteistyötahojen kanssa.

Työmme on suunnitelmallista ja arvioimme sitä jatkuvasti. Päiväkotimme työntekijät ovat varhaiskasvatuksen ammattilaisia, jotka pitävät yllä omaa ammattitaitoaan kouluttautumalla, tutustumalla alan kirjallisuuteen ja viimeisimpään tutkimustietoon. Tietoa jaetaan työyhteisössä. Varhaiskasvatus on jatkuvasti muokkautuvaa lapsen hyvinvointiin tähtäävää työtä.

Päiväkotimme nettisivut löytyvät osoitteesta [www.vantaa.fi/Opetus ja kasvatus/Päiväkodit/Hakunila/](http://www.vantaa.fi/Opetus_ja_kasvatus/Paivakodit/Hakunila/) Rajakylän toimintayksikkö.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Rajakylän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Rajakylän päiväkoti
Säilätie 31, 01280 Vantaa
(09) 839 29374

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Rautpihan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Tasa-arvoisuus Rautpihan toimintayksikössä	2
2.2	Arvolähtökohdat	3
2.3	Kasvattajuus	5
2.4	Lapsikäsitteys	6
3	Lasten puheenvuoro	6
4	Kasvatuskumppanuus	8
4.1	Vanhempien ääni	9
5	Lasten kanssa	9
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana	10
5.2	Päivän kulku ja omatoimisuus	13
5.3	Lasten leikki	15
5.4	Oppimistoimintojen organisointi	19
5.5	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	22
5.5.1	Kasvun ja oppimisen tuki	22
5.5.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus	22
5.6	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	23
5.7	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	25
5.7.1	Esiopetuksen järjestäminen	25
5.7.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen	26
5.7.3	Rautpihan avoin päiväkotitoiminta	27
5.7.4	Rautpihan kerhotoiminta	28
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	29
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö	31
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	31
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	32

1 Johdanto

Rautpihan päiväkotijoukko sijaitsee vihreässä kerrostalo- ja puistoympäristössä aivan Koivukylän keskustassa lähellä Koivukylän asemaa. Monikulttuuriseen Rautpihan toimintayksikköön kuuluvat Rautpihan päiväkotijoukko, avoimen varhaiskasvatuksen kerho ja avoin päiväkotijoukko sekä kaksi ryhmäperhepäiväkotia, Muskotti Havukoskella ja Vellamo Päiväkummussa. Rautpihan päiväkodin ja kerhojen ja avoimen päiväkodin toiminnassa suuri liikuntasalimme tarjoaa hyvät puitteet liikunnan riemuun. Myös lähialueen leikkikenttä, metsä ja kuntopolku ovat viikoittaisen retkien kohteena. Kumpikin ryhmäperhepäiväkotijoukko sijaitsee aivan metsän laidalla. Kaikki lapset retkeilevätkin metsässä säännöllisesti ympäri vuoden. Toimipisteemme käyttävät säännöllisesti Koivukylän kirjaston palveluja.

Rautpihan työyhteisö on alkujaan muodostunut Kytötien ja Virpikujan päiväkotien työntekijöistä vuonna 2009. Työyhteisö on saanut luonnollisesti uusia jäseniä joukkoonsa matkan varrella. Yksikköön liitetyt ryhmäperhepäiväkodit sekä vuonna 2010 perustettu kerhotoiminta ovat tuoneet uusia ammattilaisia kokoonpanoomme. Yhteisten työtapojen sopiminen ja kirjaaminen tiivistyy tähän varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteisten työvuosien jälkeen.

Rautpihan toimintayksikön kasvattajayhteisö on moniammatillinen ja monikulttuurisuuteen sitoutunut työyhteisö, jonka kasvattajilla on yhteinen kasvatuksellinen ja tavoitteellinen perustehtävä. Jokainen kasvattaja on oman tiiminsä/ryhmänsä ja koko työyhteisön jäsen. Työyhteisössä työskentelee eri työelämän vaiheissa olevia työntekijöitä. Kaikilla Rautpihan kasvattajilla on valmiudet ja halu oppia ja omaksua uusia asioita ja etsiä ratkaisuja moninaisissa tilanteissa. Päiväkodissa työskentelee lastentarhanopettajia, lastenhoitajia, avustajia, erityislastentarhanopettajia, alan opiskelijoita, ruokahuollon ja laitoshuollon työntekijä.

Rautpihan toimintayksikössä painotetaan kiireettömyyttä ja vuorovaikutukseen pysähtymistä. Kasvattaja pysähtyy olemaan vuorovaikutuksellisessa tilanteessa läsnä. Vuorovaikutus on sävyllään myönteistä ja positiivista, lasta kunnioittavaa ja ystävällistä. Lapset huomioidaan yksilöinä kohdattaessa "Mitä kuuluu?" Kasvattajalla on aina vuorovaikutusvastuu suhteessa lapsiin. Vuorovaikutuksellisen kontaktin luominen lapsen on kasvattajan tehtävä.

Ryhmien toimintasuunnitelmat pohjautuvat koko ryhmän lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin. Lasten vanhempien ja lapsen kanssa tehdään vuosittain varhaiskasvatussuunnitelma lapselle. Suunnitelmaa arvioidaan ja täydennetään vanhempien ja lasten kanssa kuluvan kauden aikana tarvittavin osin. Painopisteet toiminnassa asetetaan lasten tarpeiden mukaisesti.

Asiakaspalautteet ovat tärkeitä toiminnan kehittämiseksi. Vanhempia kannustetaan palautteen antoon sekä vastaamaan pääkaupunkiseudulla tehtäviin asiakastytytyväisyyskyselyihin, joista jokaisen yksikön on mahdollista saada yksikkökohtainen yhteenveto riittävän asiakaspalautteen perusteella. Palautteista halutaan aina ottaa opiksi. Niiden avulla saamme tietoa, missä olemme onnistuneet ja mitä tulee kehittää edelleen.

Rautpihan toimintayksikkö toimii aktiivisesti vanhempien äänen kuulemiseksi. Päivittäiset hakutilanteet, vanhempainillat, perheiden yhteiset toimintailtapäivät ja juhlat ovat kaikki tilaisuuksia, joissa niin vanhemmat kuin päiväkodin henkilöstö voi tuoda esille näkemyksiä ja visioita. Yhteistyön lisääminen kasvattaa myös lapsen osallisuutta ja vahvistaa yhteistyötä.

Päiväkotimme palvelee koko Havukosken alueen perheitä. Rautpihan lähikoulut ovat Kytöpuistonkoulu, Rekolan koulu ja Päiväkummun koulu. Kytöpuiston kouluun siirtyy suurin osa esiopetusikäisistämme. Päiväkotijoukko tekee yhteistyötä Kytöpuiston koulun kanssa. Esiopetusikäiset ja ekaluokkalaiset vierailevat vuoroin koulussa ja päiväkodissa useita kertoja toimintavuoden aikana. Myös muissa kouluissa vieraillaan vuosittaisen lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Valtakunnalliset säädökset ja ohjaavat opetussuunnitelmalliset asiakirjat yhdessä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman kanssa muodostavat perustan varhaiskasvatustyöyksiköiden omien suunnitelmien tekemiselle. Vantaalaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa kiteytetään kasvatustyössä syntyneitä toimintatapoja. Lasten kehityksen ja oppimisen tukeminen on prosessi, josta toimintayksiköiden työyhteisöt voivat jatkuvasti oppia lisää. Oheisessa kaaviokuvassa on kuvattu suomalaisen ja vantaalaisen varhaiskasvatuksen sisällöllisen ohjausjärjestelmän keskeiset piirteet.

2.1 Tasa-arvoisuus Rautpihan toimintayksikössä

Lasten parissa

Jokainen lapsi kohdataan yksilönä, sellaisena persoonana kuin hän on. Lapsia kohdellaan lapsina, erittelemättä heitä sukupuolen perusteella. Kasvattajat ohjaavat ja kannustavat kasvatustyössään tyttöjä ja poikia tasavertaiseen ja monipuoliseen toimintaan. Lapsen sukupuoli ei ole peruste jaettaessa lapsia pienryhmiin. Kaikki lapset saavat kokeilla asioita, ei lokerointia sukupuolen tai taitavuuden/taitamattomuuden perusteella. Lasten vuorovaikutustaitoja kehitetään yli kulttuuri- ja sukupuolirajojen kaikkien lasten kanssa. Aikuisten tehtävä on mahdollistaa erilaisten leikkioporukoiden muodostuminen, joissa erilaisten roolien kokeileminen on mahdollista.

Kasvattajat tiedostavat äänensävyjen ja painotusten merkityksen. Arjessa toimitaan positiivisen vuorovaikutuksen keinoin, esimerkiksi kieltojen sijaan myönteisesti puhuen, vältämme sanomasta "Älä juokse" -, vaan "Kävellän!" Sensitiivinen kielenkäyttö tarkoittaa puheen kohdistamista juuri sille lapselle, jolle viesti on tarkoitettu. Vältetään yleistämistä niputtamalla lapsia poikiin ja tyttöihin. "Pojat rauhoittukaa!", "Tytöt kerätkää tavarat!"

Perheiden parissa

Kunnioitetaan jokaista perhettä ja otetaan huomioon perheiden arvot.

Kunnioitetaan perheiden omaa kulttuuria, uskontoa, unohtamatta omaamme.

Työntekijä tekee työtä tiedostaakseen omat asenteensa ja arvonsa, stereotypiansa.

Työyhteisössä

Toimimme avoimessa ilmapiirissä. Kaikilla työyhteisön jäsenillä on annettavaa. Kaikkia kuunnellaan ja kaikkien annetaan tulla kuulluksi. Jokainen työntekijä tiedostaa omat arvonsa, asenteensa ja stereotypiansa ja kuinka ne vaikuttavat työntekoon. Jokaisella työntekijällä on velvollisuus puuttua ammatillisesti työyhteisön sisällä epätasa-arvoiseen kohteluun niin aikuisten kuin lasten ja aikuisten välisissä suhteissa.

2.2 Arvolähtökohdat

Rautpihan toimintayksikön arvot ovat yhteisöllisyys, innovatiivisuus ja kestävä kehitys. Arvot ovat yhteneväiset Vantaan kaupungin arvojen kanssa. Varhaiskasvatuksen arvot on luotu prosessissa, johon kaikki Vantaan varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuivat syksyn 2010 aikana.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Toimintayksikössämme se tarkoittaa jokaisen lapsen yksilöllistä huomioimista osana ryhmää ja hänen tarpeisiinsa vastaamista kokonaisuus huomioiden.

Toimintayksikössämme toiminnassa ymmärrämme lapset ja aikuiset yksilöinä, ryhmän jäsenenä ja osana koko päiväkodin kokonaisuutta. Kannustamme ja ohjaamme lapsia, vanhempia ja henkilökuntaa tulemaan toimeen kaikkien kanssa.

Työyhteisönä meitä sitoo yhteen työmme lasten parissa ja ammatillisuus. Toimintaamme ja työtämme ohjaa toimintayksikössämme Rautpihan varhaiskasvatussuunnitelma. Se sisältää yhdessä sovitut ja keskustellut toimintatavat ja -periaatteet, joiden mukaisesti toimimme lasten hyvinvointi toimintamme keskipisteenä. Lasten osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen sekä työn säännöllinen arviointi on tärkeä osa yhteisöllisyyden kehittämistä.

Arvostamme ja tuemme vanhempien kasvatustavasta lapsen ensisijaisina kasvattajina ja pyrimme vahvistamaan vanhemmuutta keskustellen, kuunnellen ja myös ohjaten.

Innovatiivisuus

Innovatiivisuudella tarkoitetaan kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisen hyväksi. Yksittäisen työntekijän näkökulmasta se tarkoittaa oman ammattitaidon ylläpitoa ja uudistamista sekä myönteistä suhtautumista muutoksiin ja muutostarpeisiin.

Asiakaslähtöisyys ja suvaitsevaisuus on tärkeä osa toimintayksikkömme toimintakulttuuria. Lasten ja perheiden tarpeita kuulemalla ja myönteisellä asenteella muutoksia kohtaan löydämme uusia palveluratkaisuja jo olemassa olevilla resursseilla. Uusien toimintamallien ja -ratkaisujen löytäminen askarruttaviin kysymyksiin mahdollistuu myös tekemällä vertaiskäyntejä muihin Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköihin ja osallistamalla koulutuksiin.

Lisäämme yhteisössämme stressin sietokykyä ja kykyä vastata asiakkaiden tarpeisiin asettamalla asiat tärkeysjärjestykseen sekä panostamalla avoimeen vuorovaikutukseen tiimeissä ja työyhteisössä. Haastaviin muutostilanteisiin haemme ohjausta työllemme.

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä talous pidetään tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin.

Lasten sosiaalista kestävä kehitystä edistetään mahdollisimman kestäviä ryhmäkokoontumiskohtia muodostamalla ja välttämällä jo syntyneiden vuorovaikutussuhteiden katkaisemista kavereihin ja aikuisiin. Koko toimintayksikössä kannetaan yhteisesti vastuuta lapsista, työyhteisöstä, oman alueemme ja koko Vantaan varhaiskasvatuksesta.

Ekologista kestävä kehitystä toteutetaan lapsiryhmissä kulutuksesta syntyneitä jätteitä lajittelemalla ja kierrättämällä, sähköä ja vettä säästäviä malleja opettamalla. Toiminnassa vaalimme ja vahvistamme lasten luontosuhdetta retkeilemällä lähimetsiin säännöllisesti ja kerromme luonnon kunnioittamisen ja arvostamisen tärkeydestä ja merkityksestä.

Tuunaaminen vanhaa uudistamalla ja korjaamalla, sekä käyttämällä luonnonmateriaalia yhtenä askartelumateriaalina tuomme esiin myös taloudellisesti kestäviä vaihtoehtoja lapsille. Avoimen päiväkodin sisustuksessa on käytetty paljon kierrätys- ja kirpputorihankintoja.

Kulttuurinen kestävä kehitys tarkoittaa suomalaisen kulttuurin, että myös yksikkömme omien kulttuuriperintöjen ylläpitämistä, vahvistamista ja kehittämistä (juhlit, laulut, leikit) huomioiden myös asiakasperheiden kulttuurit. Työntekijöinä työskentelemme monimuotoisuuden hyväksymisen, ymmärtämisen ja suvaitsevaisuuden puolesta. Työyhteisönä työskentelemme ja kouluttaudumme monikulttuurisuusosaamisen kehittymiseksi toimintayksikössämme.

2.3 Kasvattajuus

Rautpihan kasvattaja on turvallinen aikuinen, herkkävaistoinen ja sensitiivinen. Hän osaa tulkita lapsen tarpeita ja mielentilaa, lapsen olotilaa ja avun tarvetta pohtien yhdessä lapsen kanssa, miten aikuinen voi olla lapselle tilanteessa avuksi ja hyödyksi.

” Kun mä pukeudun prinsessaksi, niin tarvitsen vetskariapua.”

Kasvattaja on aktiivinen ja vuorovaikutteinen suhteessaan lapsiin. Hän kuulee ja kuuntelee lasta aidosti: kuulee lapsen pyynnöt, ”Haluan tulla syliin!”, ja kyselee, mitä lapsella on mielessä. Kasvattaja vie lasten toiveita toiminnan tasolle ja osallistaa lapsia vaikuttamaan ryhmän toiminnan kehittämiseen. Kasvattaja myös opettaa ja ohjaa. Kasvattaja puuttuu tarvittaessa lasten puheisiin, toimintaan ja asettaa rajat, joiden puitteissa tehdään ja toimitaan. Kasvattajat ovat rauhallisia ja vastaanottavaisia sekä ystävällisiä myös vaikeissa tilanteissa. Kasvattaja on avoin ja herkkä lapsen leikille ja leikkimaailmoille. Kiireetön ja turvallinen ilmapiiri luo lapsille mahdollisuuden lähteä leikkiin.

Kasvattajat ovat vastuussa lapsia ympäröivästä kasvatusilmapiiristä. He tiedostavat olevansa jatkuvasti mallina lapsille. Kasvattaja on turvallinen aikuinen, sanansa mittainen. Hän perustelee asioita lapselle pedagogisesti kestävillä ratkaisuilla. Jokainen kasvattaja näkee tärkeäksi vanhempien osallisuuden oman lapsensa varhaiskasvatuksessa.

” Kiva aikuinen EI TOSIAAN ole vihainen! Vihaiset aikuiset aina kieltää kaiken. Enemmän on iloisia aikuisia.”

Koko kasvattajayhteisössä on oleellista työn arviointi. Miten tein työni tänään? Missä onnistuimme? Työtä arvioidaan tiimipalavereissa ryhmien osalta, edustustiimeissä koko yksikön osalta. Mitä olemme oppineet, missä asioissa on menty eteenpäin ja mitä voisi tehdä vielä paremmin? Työntekijät antavat ja ottavat vastaan palautetta toisilleen työstään ja työotteestaan.

2.4 Lapsikäsitys

Jokainen lapsi on aina oma yksilönsä, ainutlaatuinen ja aito.

Ryhmässä lapset ovat tasavertaisia, jokainen on yhtä tärkeä. Kasvattajan tehtävä on tarkastella kriittisesti huomion tasa-arvoista jakautumista ryhmän toiminnassa. Kasvattaja huomioi myös hiljaiset lapset ja auttaa heitä aloitteiden tekemisessä. Hänen tulee tiedostaa, että lapsi on myös mukautuva, lapsi tyytyy aikuisen ehtoihin ja kieltöihin, mutta sopeutuminen voi olla myös vain halua miellyttää aikuista.

Lapsi janoaa vuorovaikutusta aikuisen kanssa ja haluaa tulla kuulluksi. Kasvattaja suhtautuu lapsen tekemiseen kannustaen ja tukien. Lapsi on toisinaan kriittinen suhteessa itseensä ja toisiinsa. Palautteen annossa tulee muistaa aina positiivisuus, kannustus ja hyvän esille tuominen.

Päiväkodin toimintatavat voivat olla lapselle aivan uusia asioita. Aloituskeskustelu vanhempien kanssa ja riittävä tutustumiseen varattu aika antaa hyvän alun lapsen varhaiskasvatukselle ja perheen kanssa tehtävälle kasvatuskumppanuudelle. Lapsen kasvu tapahtuu pienin askelin. Kasvattajan tulee tunnistaa aikuisen tavoitteiden ja lasten taitojen ja kiinnostuksen kohteiden väliset erot.

3 Lasten puheenvuoro

Lapsilla on oma yhteisönsä ja kulttuurinsa ”Meillä on yksi salaisuus, meillä lapsilla”. Lapsilla on oma maailmansa sekä yhteinen maailma aikuisten kanssa. Aikuisilla on lisäksi oma työmaailmansa työssään. Lasten ajatuksia päiväkotielämästä ja sen kehittamisestä kerätään päivittäin vuorovaikutuksessa, mutta myös lapsia haastatteleamalla. Lasten kanssa yhdessä suunnitellaan juhlien järjestämistä, sekä kysellään mitä lapset toivoisivat päiväkotiin. Lapsia haastatellaan ruokailuun ja ruokaan liittyvistä asioista sekä toimintaan, välineisiin ja pelaamiseen liittyen. Kyselemme myös leikeistä, ystäväistä ja viihtymisestä.

Seuraavia asioita on kyselty lapsilta vasun tekemisen yhteydessä.

Lasten ajatuksia: Mitä on varhaiskasvatus?

” Et on niin varhain nuori. Kasvatetaan nuoreksi.”

” Varhaasti kasvaa.”

” Kasvatetaan kukkaa.”

Miksi lapset tulevat päiväkotiin? Miksi päiväkoti on olemassa?

" Oppii uusia asioita. Oppii kirjoittamaan, laskemaan ja lukemaan. Oppii aakkoset." " Siksi oppii istumaan. Oppii laulamaan." " Että ne oppis piirtään, maalaan. Että ne oppis hyvin olla päiväkodissa. "

" Koska opettelee kaikenlaista." "Ne voi oppia kaikkia asioita ja katsoo kirjaa ja leikkii ulkona. Sitten voi lukea kirjoja ja leikkiä autolla."

" Lapset ei saa olla kotona yksin. Äiti menee töihin. Sitten vie mua päiväkotiin ja päiväkodissa on kivaa. Äiti saa rahaa." " Koska on päiväkotipäivä. Voi nähdä uusii kavereita."

" Päiväkotiin syömään ja meneen ulos. Leikkiin sisällä. Mennä Tähtitarhaan leikkiin. Leikkiä omalla lelulla." " No siis et ne voi ottaa omii leluja. Voi ainakin leikkii omalla lelulla." "Koska voi leikkii hiekkaleikkiä. Että voi ottaa lelun mukaan."

V i s i o i t a:

Mitä päiväkodista puuttuu? Mitä täällä pitäisi olla?

- Jättimäinen liukumäki. Kerrostalon kokoinen.
- Esterata jumppasaliin tasapainoiluun. Kapeampi ja vaikeampi.
- Uima-allas.
- Talvella luistellaan; muuttuu jääksi.
- Sauna. Kun tulee kylmä mennään saunaan.
- Että täällä vois olla taikuri. Taikuri töissä.
- Talossa kiinnioleva esterata, missä on tulta.
- Autorata ja autot. Iso autorata. Lapset istuu autoissa. Olisi kaksi jumppasalia.
Yhdessä jumppasalissa leikkipaikka; toisessa autorata.
- Keinu sisällä. Aika iso keinu. Pyöreä; mahtuu kuusi lasta keinumaa. Linnunpesäkeinu.
- Lohikäärme. Hereillä oleva. Lohikäärmeellä oma luola.
- Päiväkoti olisi täynnä lahjoja, joita avataan.
- Iso kiipeilyteline. Taivaaseen tai avaruuteen asti.
- Oikea keiju. Katsoisi leikkiä.
- Jumppasalissa tulta ja sähköä.

4 Kasvatuskumppanuus

Lapsen aloittaessa päiväkodissa korostuu ensikohtaamisen ja vastaanoton merkitys. Vanhempien kuulluksi tuleminen ensikohtaamisesta alkaen on varhaiskasvatustyössä hyvin tärkeää. Uuden lapsen aloittaessa päivähoidossa tutustumiselle varataan aika ja perehdyttäjä.

Päiväkotiin jääminen voi päivähoidon alussa olla tunteellinen hetki niin lapselle kuin vanhemmallekin. Päiväkotiin jäämistä helpottaa vanhemman kanssa tehty tutustumisjakso ennen päivähoidon aloittamista. Ennen päivähoidon alkua käydään myös Lapsi kotioluissa -keskustelu. Keskustelun pohjaksi vanhemmat täyttävät Lapsi kotioluissa -lomakkeen, joka tulee postissa kotiin päivähoitopäätöksen kanssa. Kasvattajat tukevat päivittäin vanhempaa ja lasta tuontitilanteessa positiivisella vastaanotolla.

Vanhemmille on tärkeää saada tietää miten lapsen päivä on mennyt. Päivän kulusta kerrotaan vanhemmille suullisesti hakutilanteessa ja sovittaessa reissuvihkon avulla. Tuemme erikielisten ja –kulttuuristen vanhempien suomen kielen oppimista kommunikoimalla mahdollisimman paljon suomeksi. Mikäli henkilöstöstämme osaajia löytyy, vanhemmat voivat kommunikoida myös omalla kielellään. Sekä perheillä että kasvattajilla on mahdollisuus ja oikeus kommunikoida tulkin välityksellä omalla kielellä ja kertoa lapsesta ja hänen tarpeistaan. Tulkkipalveluita käytetään usein aloituskeskusteluissa, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä ja vanhempainluissa.

Jokainen kohtaaminen, lyhytkin hetki, tervehtiminen, on keskinäisen luottamuksen vahvistamista. Kasvattajalla on aina ammatillinen vuorovaikutusvastuu, vastuu siitä, että kasvattajan ja vanhemman välinen vuorovaikutussuhde on kunnossa. Se tarkoittaa myös sitä, että työntekijä palaa haasteellisissakin tilanteissa vanhemman kysymykseen tai itse vanhemmalle asettamaansa kysymykseen/toiveeseen. Vuorovaikutuksessa meillä on tiivis ja avoin ammatillinen rooli suhteessa perheisiin.

Perheiden kanssa toimittaessa tarvitaan osaamista ja rohkeutta toimia lapsen näkökulmasta käsin. Tärkeää on aitous ja tilanteeseen sopivalla tavalla lähestyminen, unohtamatta huumoria sekä leikin varjolla lähestymistä. Kaikkiin tilanteisiin ei ole valmista käsikirjoitusta. ”Miten toimia?” ja ”Miten tehdä?” – kysymyksiin haetaan usein vastauksia yhteistyössä vanhempien kanssa.

Vuosittain perheiden kanssa laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma lapselle. Suunnitelman tekemiseen osallistuu myös lapsi. Suunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet ja ne tarpeet, joissa lapsi tarvitsee tukea niin kotona kuin päiväkodissakin. Suunnitelmaa myös arvioidaan ja päivitetään toimintavuoden aikana yhteistyössä vanhempien kanssa. Suunnitelmalla on myös tärkeä merkitys tiedonsiirtäjänä lapsen siirtyessä toiseen ryhmään tai päiväkotiin. Tiedonsiirto tehdään joko puhelimitse tai siirtopalaverissa.

Viikko- tai kuukausitiedotteilla ilmoitamme päiväkodissa tapahtuvasta toiminnasta tai jo tapahtuneista toiminnoista ja suunnitelmista. Lasten kanssa tehtyä esitellään myös valokuvien ja töiden, joita vanhemmat voivat katsella lasta hakiessaan. Tiedote voidaan jakaa paperisena, mutta koko yksikön tavoitteena on siirtyä lähitulevaisuudessa sähköisten tiedotteiden käyttöön ekologisiin perustein.

Päiväkodissa järjestetään ainakin kerran vuodessa vanhempainilta syksyllä toiminnan alkaessa. Illan tavoitteena on koota ryhmien vanhemmat yhteen keskustelemaan ja kertomaan omista toiveistaan lapsensa varhaiskasvatukselle sekä kuulemaan päiväkodin suunnitelmista alkavalle toimintakaudelle. Vanhempainillassa voi olla myös ulkopuolinen asiantuntija, joka alustaa ajankohtaisesta aiheesta.

Kauden aikana juhlitaan isejä ja äitejä pienimuotoisesti sekä vietetään joulun ja kevätjuhlia. Lapset ovat innostuneita omien vanhempiensa osallisuudesta. Vuosittain vaihtuvat teemapäivät voivat olla suunnattuja myös koko perheelle.

4.1 Vanhempien ääni

Rautpihan vanhempainillassa 26.9.12 ja ryhmiksissä tehtyjen kyselyiden pohjalta tehty koonti vanhempien toiveista ja odotuksista lasten varhaiskasvatukselle ja yksikön varhaiskasvatussuunnitelmalle.

Mitä toivot, että lapsesi oppii päiväkodissa?

Vanhemmat toivovat lastensa oppivan päiväkodissa sosiaalisia taitoja, että lapsi oppii kuuntelemaan ja kunnioittamaan muita ja vuorovaikutustaitoja, jotta oppii leikkimään ryhmässä (=ryhmätyöskentelytaidot). Vanhemmat kokevat tärkeiksi myös käytöstapojen opettamisen, aikuisten kunnioittamisen ja rajoihin sopeutumisen. Päiväkodin rutiinit ja selkeä päivä ja viikkorytmi tukevatkin lapsen kykyä tulla omatoimisemmaksi, lapsi oppii syömään ja pukemaan itse. Rutiinit vahvistavat myös toistuessaan arjensietokykyä ja kärsivällisyyttä lapsiryhmän jäsenenä. Päiväkotia nähdään myös tärkeäksi paikaksi kielen oppimisen kannalta.

Mitä teille vanhemmille tarkoittaa hyvä arki päiväkodissa?

Hyvää arkea päivähoidossa on vanhempien mielestä arkiset asiat kuten leikki ja toiminta yhdessä kavereiden kanssa. Säännöllinen rytmi, lepo ja ruoka, ulkoilu, liikunta ja retket antavat lapselle selkeän toimintarakenteen päivän ja viikon etenemisestä. Hyvästä arjesta kertoo sekin, että lapsi kertoo innolla päivän tapahtumista illalla ja että lapsi menee tarhaan mielellään, eikä halua lähteä aikaisin kotiin. Illalla kotona jaksaminen kertoo myös vanhemmalle, onko lapsi syönyt ja nukkunut päivän aikana riittävästi.

Vanhemmat toivovat, että hoitajilla on aikaa kuunnella lasten juttuja. Lasten turvallisuuden tunnetta lisää syli, johon saa tulla sekä apu riitojen selvittelyssä. Vanhempia helpottaa, että ongelmatilanteet on pystytty ratkomaan päivän aikana yhdessä ja että lapsi pystyy kertomaan, mitä tapahtui ja miten asia ratkesi. Vanhemmille on myös tärkeää, että lapsi saa päiväkotiaikana hyviä kaverisuhteita ja että niiden syntymisessä autetaan.

Vanhemmat kokevat myös tärkeäksi, että päiväkodissa olo on "ruudutonta aikaa." Lasten tekeminen ja toimiminen keskittyy muihin asioihin kuin television tai tietokoneen äärelle.

Mitä asiaa pidätte kaikkein tärkeimpänä/tärkeimpinä, jotka teidän mielestänne tulee olla kirjattuina Rautpihan varhaiskasvatussuunnitelmaan?

Vanhemmat näkevät pysyvät hoitajat tärkeiksi. Toiveena on, ettei muutoksia ryhmän henkilöstöön tulisi kesken vuoden.

Kaikki vuorovaikutustaidot sekä toisten kunnioitus on tärkeää.

Vanhemmat toivovat, että lapsi uskaltaa rehellisesti kertoa esimerkiksi tehneensä väärin.

Päiväkodin toivotaan opettavan yleisiä käyttäytymissääntöjä (= seiniä ei sotketa), omatoimiseksi oppimista (=takki naulaan) sekä kertovan siitä, että kaikilla teoilla on seuraukset.

Lasten kanssa toivotaan myös retkiä muihin ympäristöihin, jotta lapset oppivat käyttäytymään eri tilanteissa ja tietämään miten toimitaan.

5 Lasten kanssa

Koko toimintayksikön yhteiset tavoitteet vuorovaikutuksessa:

Lapsille annetaan tilaa kertoa tekemisestään ja kannustetaan heitä puhumaan. Lapsia ohjataan hyvään vuorovaikutukseen, vuorotellen puhuminen on tärkeää niin lasten välillä kuin myös aikuisen ja lapsen kesken.

Kasvattaja toimii aktiivisena kuvatakseen arjen tilanteita sanallisesti ja sanoittaa tapahtumia eri tilanteissa. Hän myös muistaa lapsen kuuntelemisen tärkeyden ja antaa sille tilaa. Kasvattaja kertoo myös tunteistaan, joita lapsen kertoma hänessä herätti: "Olipa mukava tarina! Minua alkoi ihan naurattaa", "Kyllä sinulla on ollut mukava viikonloppu! Olenpa iloinen puolestasi" Harjoittelemme myös oman vuoron odottamista ja tuemme kuuntelemista "Odota, kohta on sinun vuorosi!" "Annetaan Jussin puhua ensin loppuun" "Mitä sinä kuult äsken Annan sanovan?" Tärkeää on harjoitella myös ohjeiden kuuntelua, aikuisen tai kaverin antamia ohjeita. Yhtä tärkeää on myös oppia antamaan ohjeita muille.

Olemalla esimerkillisiä ja käyttämällä kohteliasta kieltä välitämme myös lapsille myönteisyyttä ja kunnioitusta vuorovaikutuksessa. Kaikissa tilanteissa on tärkeää positiivisen vireen säilyttäminen ja positiivisen palautteen antaminen aina kun se on mahdollista. Ohjaamme lapsia myös heidän puheissaan. Autamme heitä havaitsemaan millaista on toista arvostava ja kunnioittava puhe ja millaisista puheista kaveri loukkaantuu. Kasvattajalla on aina velvollisuus puuttua lasten puheeseen silloin kun se on toista loukkaavaa ja epäarvostavaa. Ristiriitatilanteiden selvittämisessä harjoitellaan lasten kanssa tunteiden sanottamista, annetaan sanat senhetkisille tunteille: "Sinua harmittaa nyt, kun et päässyt mukaan", "Olet vihainen, koska..." Tärkeää on myös tunteiden sanoittaminen muissakin arjen tilanteissa niin iloissa kuin suruissakin.

Aikuinen on aktiivinen kontaktinottaja suhteessa lapseen. Hän ymmärtää käyttää siirtymä- ja perushoitotilanteet vuorovaikutuksellisin tilanteina. Kun ohjaa lapsen siirtymään tilanteesta toiseen (=siirtymätilanne), esim. nukkeleikin parista yhteiseen piiriin voi esimerkiksi sanoa: "Hei, nyt se äiti laittaisi lapsen nukkumaan ja tulisi tänne sohvalle istumaan." Lapsen toiminnan siltaaminen toiseen tilanteeseen auttaa lasta siirtymään/orientoitumaan uuteen tilanteeseen, hän saa aikaa viedä leikin loppuun ja kykenee siirtymään sitten uuden toiminnan pariin.

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on tärkein työvälineemme varhaiskasvatuksessa ja se on mukana kaikessa vuorovaikutuksessa. Kielen lisäksi tilanteen ymmärrettävyyteen vaikuttavat asioiden havainnollistaminen, läsnäolo, ilmeet ja eleet, katsekontakti, näyttäminen. Kasvattajan tulee kiinnittää huomiota tapaansa kommunikoida lasten kanssa. Kaikien lasten etu on, että käytämme selkeitä lauseita ja toistamme tarvittaessa. Hidas ja rauhallinen puhe myös rauhoittaa tilanteita. Tarvittaessa käytetään lasten kanssa myös tukiviittomia. Tukiviittomat auttavat lasta liittämään sanan tai käsitteen viittottuun sanaan, viittomien myötä myös oma puheemme hidastuu.

Näkkäri, pikkari, nukkar - Mitä sanoja käytämme, sanooko aikuinen näkkileipä ja opettavatko kaverit sanan näkkäri?

Selkeäkielisyys on hyväksi, mutta miten tuomme kieleemme rikkauden esiin, sekoittamatta kuitenkaan lasta? Kielellä voi myös hauskuuttaa ja pohdiskella miten monin eri tavoin asioita voi ilmaista. On tärkeää kysyä ja selvittää lapselta "Ymmärrätkö?" ja selittää tarvittaessa uudelleen ja tarkistaa sopivassa tilanteessa, ymmärsikö lapsi, mistä on kysymys. Huomioidaan, että jokaisella aikuisella oma tapa puhua ja käyttää puhuessaan murretta tai murre sanoja. (Tuoli-penkki-jakkara. Hanskat-lapaset-vanttuut.) Valitaan ryhmässä yhteiseen käyttöön selkeät termit.

Kasvattaja kiinnittää huomiota puheen käyttöön lapsiryhmässä, miten kohdistan puheeni lapselle etten puhu lapsen yli ja ohi. Ryhmässä vallitseva tilanne tulee ottaa huomioon päivittäin, miten voi minimoida ryhmään kohdistuvia häiriötekijöitä. Vuorovaikutukseen vaikuttaa myös kasvattajien ja lasten viireystila, sekä toiminnan ja kiinnostuksen kohtaaminen. Koko ajan on tärkeää sanottaa lapsille sitä, mitä on tapahtumassa. Kasvattajan puhe on rauhallista, annetaan yksi ohje kerrallaan. Kasvattaja arvostaa arjen keskusteluja. Vuorovaikutuksen virittäminen ja siihen tarttuminen erilaisissa päivän tilanteissa on tärkeää. Kiireettömyys, jotta on aikaa kuunnella lasta, vaatii aikuiselta ammatillista asennetta ja tietoisuutta.

Kuva kertoo sanastosta, joita käyty läpi esiopetuksessa ja S2- opetuksessa.

Arjen tilanteissa kasvattaja miettii miten selitän ja ohjeistan, sekä miten tarkennan puheeni niin, että neuvoni ovat selkeämmät. "Tuolta, sieltä" – sanoja tarkennetaan: "pöydän päältä, naulakon takaa." Kuvat voivat toimia ohjaamisen tukena. Pienetkin tilanteet ovat tärkeitä: "Missä liima on?", "Liima on askarteluhyllyn päällä korissa." Ymmärsikö lapsi antamani kysymyksen/ohjeen? Kulkeeko lapsi annetun ohjeen mukaan vai ryhmässä tapahtuvan siirtymätilanteiden liikehdivnän mukaan?

Oma kieli on perusta uudelle kielelle

Jokaisen lapsen/aikuisen äidinkieli on osa hänen identiteettiään. On tärkeää, että osoitamme kunnioitusta ja kiinnostusta lapsen äidinkieleen ja tuomme ryhmässä eri kieliä esiin, esimerkiksi tervehdykset tai viikonpäivät esillä eri kielillä. Henkilökunta tukee ja kannustaa perheitä omalla kotikielellä puhumiseen ja vahvistaa perheiden tietoisuutta oman kielen tärkeydestä. Oma kieli on perusta uudelle kielelle. Perheitä kannustetaan lukemaan lasten kanssa omalla kielellä ja käyttämään kirjaston palveluita. Päivähoitopaikkaa haettaessa teemme palveluohjausta vanhemmille. Kerromme kevyempien varhaiskasvatusmuotojen mahdollisuuksista, kerhotoiminta on riittävä aloitus suomen kielen oppimiselle 2-4-vuotiaalle.

Omalla kielellä ymmärretyksi tuleminen on tärkeää ihan päivähoidon alkaessa. Yksittäisillä sanoilla ja fraaseilla voimme lohduttaa lasta ja antaa hänelle turvallisuutta -"Ei hätää!", "Äiti tulee kohta!" Pitkän aikavälin pedagoginen tavoite on tukea lasta leikkimään suomen kielellä ja kannustaa löytämään kavereita, joiden kanssa leikitään suomeksi. Pitkän päiväkotipäivän aikana tiedostamme, että lapselle on hyväksi levähtää myös oman kielen parissa tai saada olla rauhassa ilman kielellisiä ärsykeitä.

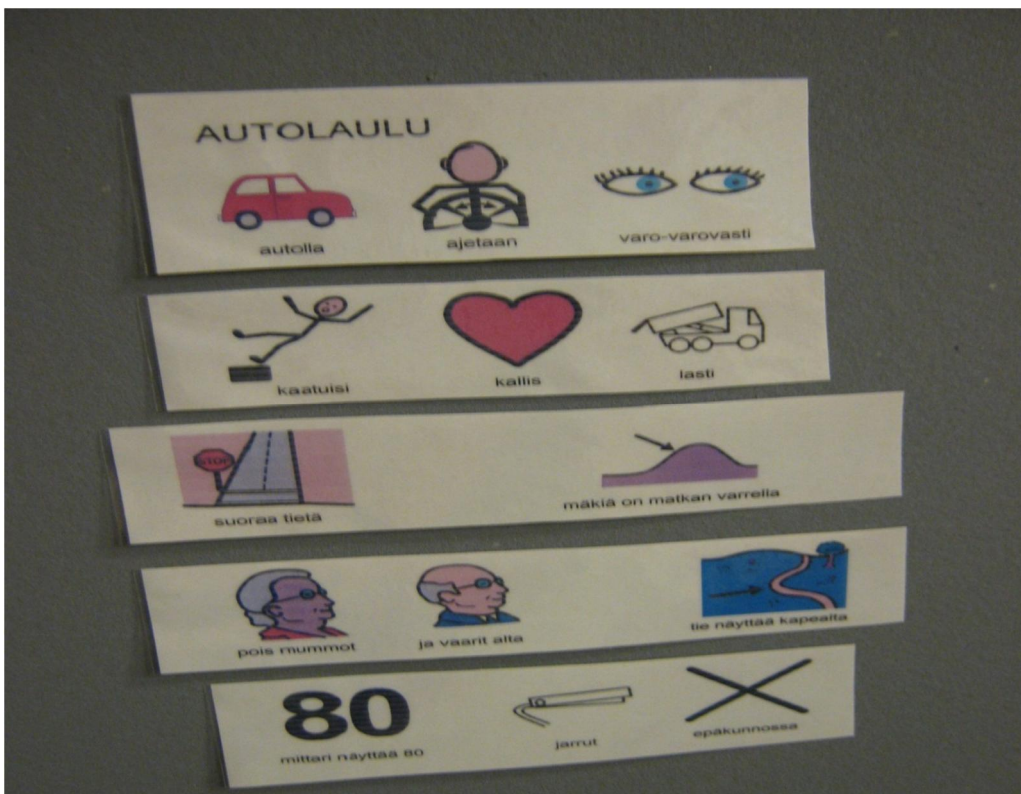

Jokainen lapsi kehittyy omassa tahdissaan. Lapsen persoona, sosiaalinen rohkeus tai arkuus sekä kielellinen lahjakkuus ja oman kielen taito vaikuttavat lapsen kykyyn omaksua uusi kieli. Lapsia motivoi kielen käyttöön erilaiset asiat, esim. toisilla halu päästä leikkimään toisten lasten kanssa innostaa käyttämään suomen kieltä jo muutaman sanan rikkaampana. Lasten leikkiessä yhdessä tapahtuu myös oppimista toiselta lapselta. Kieli on tärkeä väline kaverisuhteiden luomisessa. Kiinteät pienryhmät, rauhallinen ilmapiiri ja kehuminen muodostavat turvallisen puheympäristön etenkin lapsille, joilla on arkuutta kielen käytössä.

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti kaikissa toimintayksikkömme ryhmissä täytetään monikielille (suomea toisena kielenään oppiville ja kaksikielisille) lapsille seurantalomaketta suomen kielen taidon kehittymisestä. Seurantalomake käydään läpi lasten huoltajien kanssa vuosittain hoito- ja kasvatuskeskusteluissa ja esiopetusikäisten kohdalla lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman, lapsen valmistavan opetuksen 6-vuotiaille oppimissuunnitelman tekemisen yhteydessä sekä tarvittaessa ennen esiopetus-/valmistavan opetusvuoden päättymistä. Seurantalomakkeen avulla voimme välittää arvokasta tietoa lapsen kielen kehityksestä (S2) muille päivähoiton yhteistyökumppaneille, joita ovat alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori / konsultoiva erityislastentarhanopettaja / neuvola / puheterapeutti / koulupsykologi, ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman mukana kouluun vanhempien luvalla. Asia varmistetaan lomakkeeseen vanhempien allekirjoituksella.

Laulut, lorut, laululeikit ja lukeminen ovat tärkeä osa suomalaista varhaiskasvatusta. Ryhmät suunnittelevat toimintansa niin, että kaikki näistä toteutuvat viikoittain, osin lähes päivittäin. Lepohetkellä luetaan päiväuniatua tai kuunnellaan satua tai lauluja levyltä. Laulun ja runon sanojen ja käsitteiden avaaminen tapahtuu esimerkiksi näyttelemällä, piirtämällä, tai kuvittamalla. Laulujen ja lorujen avulla tapahtuu oppimista toistojen kautta.

Aina ei ole tärkeintä se, että lapsi ymmärtää kaiken. Ääneen luettu ja kuunneltu kieli on tärkeää. "Kielen musiikki", rytmi ja intonaatio painuvat mieleemme kuuntelemalla. Kielen kuuleminen ja kuunteleminen kehittävät. Musiikkiin rytmiin ja lauluun on luonnollista yhdistää liikkuminen. Sadutus on myös tärkeä osa toimintaa. Sadutus voi liittyä piirustuksiin tai kuviin, sitä voidaan tehdä yhden lapsen kanssa tai suuremmassa lapsiryhmässä. Kuvilla voidaan kertoa myös laulun sisällöstä, kuten kuvassa alapuolella.

Kaikissa ryhmissä on lukemiselle varattu nurkkaus. Kirjoja on lasten ulottuvilla ja saatavilla. Yhdessä lukeminen on tärkeää. Lapselle on tärkeää kokea elävä kieli. Kun luetaan yhdessä, luetusta myös keskustellaan. Luetusta myös esitetään lapsille kysymyksiä: ”Mikä on lukki?” Jokainen lapsi pääsee käymään kirjastossa vähintään kerran kauden aikana.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Mitä tänään tehdään?

Kuvassa päiväjärjestys kuvin kerrottuna.

Toiminta tapahtuu aamupäivisin pienryhmissä klo 8.30-9.00 alkaen. On tärkeää, että ohjattu toiminta ja vapaa-ajatoiminta vaihtelevat. Vapaa leikki ja ohjattu toiminta ovat yhtä tärkeitä. Toiminta pienryhmissä voi olla leikkimistä ja liikkumista tai tutkimista sekä eri taiteen alueisiin liittyvää ilmaisua, jotka ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella.

Suunnittelu on hyvän toiminnan perusta. Ryhmän vakaa päivärytmi tuo lapselle turvaa ja ennakoitavuutta. Lapsen turvallisuuden tunne vahvistuu rutiinien toistuessa ja lapsen niitä oppiessa. Yksittäisen lapsen sekä koko ryhmän vireystilaa ja kokonaistasapainoa arvioidaan suhteessa suunniteltuun toimintaan päivittäin. Tarvittaessa suunnitelmien toteuttamista voidaan siirtää tai toteuttaa pienimuotoisemmin kuin alun perin on suunniteltu.

Lapsiryhmissä päiväntulku on esitetty kuvina. Päivän kulkua jäsentävät kuvat tukevat lasten omatoimisuutta ja oman toiminnan säätelyä. Päiväjärjestys voi olla myös eteisessä kuvitettuna vanhemmille.

Kuvat auttavat lapsia hahmottamaan ja ennakoimaan mitä päivän aikana tapahtuu. Päiväjärjestys käydään lasten kanssa läpi joko pienryhmässä tai koko ryhmän kanssa päivittäin. Usein tässä kohdassa tarkistetaan lasten kanssa, ketkä kaikki ovat tänään paikalla, jokainen lapsi nimetään.

Hyvää huomenta!

Lapset vastaanotetaan aamuisin päiväkodissa yhteen ryhmään klo 7.30 asti. Sen jälkeen jakaudutaan omiin ryhmiin omien aikuisten kanssa. Näin pystytään porrastamaan kasvattajien työvuoroja pidemmälle iltapäivään, jolloin on enemmän lapsia paikalla. Rautpihan päiväkotia avaa ovensa 6.30 tai aikaisemmin riippuen vanhempien työn alkamisajasta, aikaisintaan kuitenkin klo 6.00. Ryhmäperhepäiväkodit ovat auki klo 7.00-17.00.

Pienryhmätoiminta

Koko yksikkö on sitoutunut pienryhmätoimintaan. Pienryhmä tarkoittaa ison lapsiryhmän jakamista esimerkiksi kolmeen pienempään ryhmään (seitsemän lasta), jotka toimivat 1-2 aikuisen johdolla. Ryhmät aloittavat toimintansa klo 8.30-9.00 välisenä aikana ja silloin toivotaan kaikkien lasten olevan jo paikalla.

Pienryhmätoiminnan ajaksi ryhmä jakautuu eri tiloihin, osa lapsista saattaa lähteä ulkoilemaan, jumppaamaan, retkelle heti aamupalan jälkeen tai tulla sisälle toimimaan sitten kun toinen pienryhmä tulee ulos. Pienemmän ryhmän tarkoituksena on luoda päivään rauhallista yhdessä oloa ja toimintaa, ja mahdollistaa lapselle aikuisen läsnäolo intensiivisemmin pienessä ryhmässä. Pienryhmät jaetaan pedagogisiin perusteisiin. Kasvattajat miettivät miten jaetaan toimivat ryhmät, joissa kasvu ja oppiminen onnistuu parhaiten. Pienryhmien nimet keksitään tai äänestetään lapsiryhmässä.

Siirtymätilanteissa, tarkoitetaan esimerkiksi siirtymistä ulkoa sisälle, ruokailusta nukkumaan tai toiminnan parista pukemaan ulos, mutta myös muussa toiminnassa lasten liikkumista porrastetaan niin, etteivät kaikki lapset ole yhtä aikaa esim. pukemassa. Aikuisen läsnäolon taito ja rauhallisuus perushoitotilanteissa, pukemisessa, ruokailussa ja siirtymätilanteissa tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Arjen perushoitotilanteet ovat myös oppimistilanteita parhaimmillaan. Perushoitotilanteissa, tarkoitetaan esim. pukemista, wc-käyntiä, arkea sanoitetaan, kerrotaan tulevasta tai menneestä, ihmetellään yhdessä ääneen maailman menoa.

Ruokailu ja ravinto

Ruokailu on tärkeä ja arvokas asia ja osa päivärytmiämme. Lapset syövät usein päiväkodissa kolme ateriaa, aamupala klo 8.00, lounas klo 11.00 ja välipala klo 14.00. Rautpihan toimintayksikön ryhmissä vallitsee myönteinen suhde ruokaan. Ruokailtaessa kiinnitämme huomiota rauhalliseen ilmapiiriin ja hyvään yhdessäoloon. Ruoka auttaa meitä kaikkia jaksamaan ja vaikuttaa terveyteemme. Ruokaillessa käydään keskustelua ruoasta, miltä ruoka näyttää, maistuu, tuoksuu? Mitä tämä on? Lasten kanssa pohditaan mistä ruoka tulee? Mistä se on tehty? Mikä ruoka on terveellistä? Ruokailu on myös tilanne, jossa lapsen on mahdollista kertoa ja jakaa muitakin itselleen tärkeitä asioita yhdessä keskustellen.

Päiväkodin ruokailussa kannustetaan omatoimisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen uusien makujen suhteen. Yksi varhaiskasvatuksen pedagogisista tehtävistä on lapsen tutustuttaminen erilaisiin ruokiin ja hyviin ruokatapoihin. Ruokailuun kuuluu myös apulaisena toimiminen. Jokainen lapsi on vuorollaan aikuisen apuna ruokaa tarjoillessa ja pöytiä katettaessa. Apulaisen tehtävät vaihtelevat lapsiryhmissä. Lapset ottavat itse ruokansa mahdollisuuksien mukaan ja oppivat arvioimaan paljonko jaksavat syödä. Kasvattajat ohjaavat ottamaan ruokaa monipuolisesti lautaselle, myös salaatteja maistellaan. Leipä ja maito kuuluvat ateriakokonaisuuteen. Erityisen flunssaisina aikoina aikuinen jakaa ruoan.

Kasvattajat pohtivat yhdessä lasten ruokailupaikat. Hyvin syövän lapsen vieressä huonomminkin syövä lapsi voi innostua ja rohkaistua maistelemaan ja oppia vertaisoppimisen kautta. Ruokailun alkaessa ruokarauha laskeutuu ryhmään. Ruokapöytään kuuluvat hyvät ruokailutavat, ruokapöydässä ei voi leikkiä. Oman vuoron odottelun aikana voidaan loruilla ruokaloruja tai keskustella ruokapöydittäin. Ryhmän pienimmille tarjoillaan

ruoka ensin, muut aloittavat ruokailun yhtä aikaa tai ruoan haettuaan. Lasten kanssa kiinnitetään yhdessä huomiota äänen käyttöön, jotta äänitaso saadaan miellyttävälle tasolle. Ruokailu päiväkodissa kavereiden kanssa voi olla aluksi lapselle jännittävä kokemus. Tilanne on uusi ja ruoka voi maistua erilaiselta kuin kotona. Vasu-keskusteluissa* puhutaan lapsen ruokailutottumuksista ja perheen ruokakulttuurista. Vanhempia kannustetaan kotona yhteisiin ja säännöllisiin ruokailuhetkiin.

Kasvattajat välittävät viestiä vanhemmille miten ruoka on päivän aikana lapselle maistunut. Lapsen kokonaistasapaino koostuu riittävästä unesta, ravinnosta, liikunnasta ja mielekkästä ikätasoisesta tekemisestä. Lapsilla kausittainen syöminen voi liittyä kasvupyrähdyksiin. Toisinaan lapset syövät hyvin kotona mutteivät päiväkodissa tai toisin päin. Ruokahaluttomuus voi kertoa myös lapsen mielialasta. Joka perheellä on oma ruokakulttuurinsa, kotiruoka voi olla täysin erilaista kuin päiväkodissa tarjottu.

*Vasu-keskustelu on kasvatushenkilön, lapsen ja vanhempien kanssa yhdessä pidettävä tapaaminen, jossa keskustellaan lapsen vahvuuksista sekä siitä, millaista tukea ja kannustusta lapsi tarvitsee kotona ja päivähoidossa eri oppimisen osa-alueilla: Lapsen hyvinvointi ja päivittäiset toiminnot, tunne-elämän kehitys ja sosiaalinen vuorovaikutus, kielellinen vuorovaikutus, leikkiminen, motorikka, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen kasvatus, oman kulttuurin tukeminen ja yhteydenpitotavat. Keskustelu kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Lepohetki

Päivän touhun katkaisee lepoetki jokaisessa ryhmässä. Lapsen kasvun ja kehityksen kannalta riittävä lepo/uni on tärkeää lapsen kokonaiskehitykselle. Lepohetkellä luetaan satuja, voidaan laulaa rauhallisia lauluja, kuunnella rauhallista musiikkia tai satuja. Jokainen lapsi peitellään erikseen ja toivotetaan hyvää lepoetkeä. Kaikki lapset eivät nukahda sadun loputtua ja he saavat nousta hetken rentoutumisen ja pysähtymisen jälkeen rauhallisten puuhien pariin.

Ulkoilu

Sekä aamu- että iltapäivisin lapset ulkoilevat. Sadepäiviä varten pukeudutaan asianmukaisin varustein. Paukukupakkaspäivinä jäädään sisälle tai käydään ulkona tekemässä vain pieni kävelylenkki. Ulkona lapsilla on tilaa liikkua ja leikkiä vauhdikkaitakin leikkejä. Iltapäivisin pihalla ovat kaikkien ryhmien lapset yhtä aikaa ja lasten lähtiessä kotiin voi pihalla olla ”ruuhkaa.” Vanhemman on erittäin tärkeää kohdata hakutilanteessa päiväkodin kasvattaja ja kuulla oman lapsen päivän kuulumiset ja sanoa ”hei-heit!” Mikäli oman ryhmän aikuisen työvuoro on jo päättynyt, lasta voi olla luovuttamassa kasvattaja toisesta ryhmästä. Viestiä lapsen omaan ryhmään voi antaa aamuisin tai iltapäivisin kaikille aikuisille. Tieto kirjataan päivystysvihkoon, josta tieto on kaikkien ryhmien luettavissa. Päiväkodille voi myös aina soittaa ryhmän antamaan puhelinnumeroon kertoakseen tai tiedustellakseen lapseen liittyviä asioita.

5.3 Lasten leikki

Leikki ja kieli

Leikki on kanssakäymistä ja vuorovaikutusta. Leikkiin liittyy paljon puhetta. Toisaalta mukaan pääsee helposti, vaikei sanoja vielä olisikaan. Leikissä lapsi voi ottaa erilaisia rooleja ja kokea millaista on olla joku muu. Leikin yhteydessä tapahtuu paljon nimeämistä. Yhteisen leikin rakentamista auttaa kasvattajan mukana olo leikissä. Kasvattaja havainnoi ja ohjaa samalla lasten toimintaa ja leikkiä eteenpäin. Kasvattajan pohdittavaksi jää, paljonko puheenvuoroja tarvitsen leikkiin osallistuessani, sekä miten kannustan lapsia keskinäiseen

vuorovaikutukseen ja kuinka osallistan jokaisen mukaan. Aikuisen on tärkeää sanottaa leikkiä: "Nyt koko perhe lähtee kylään!"

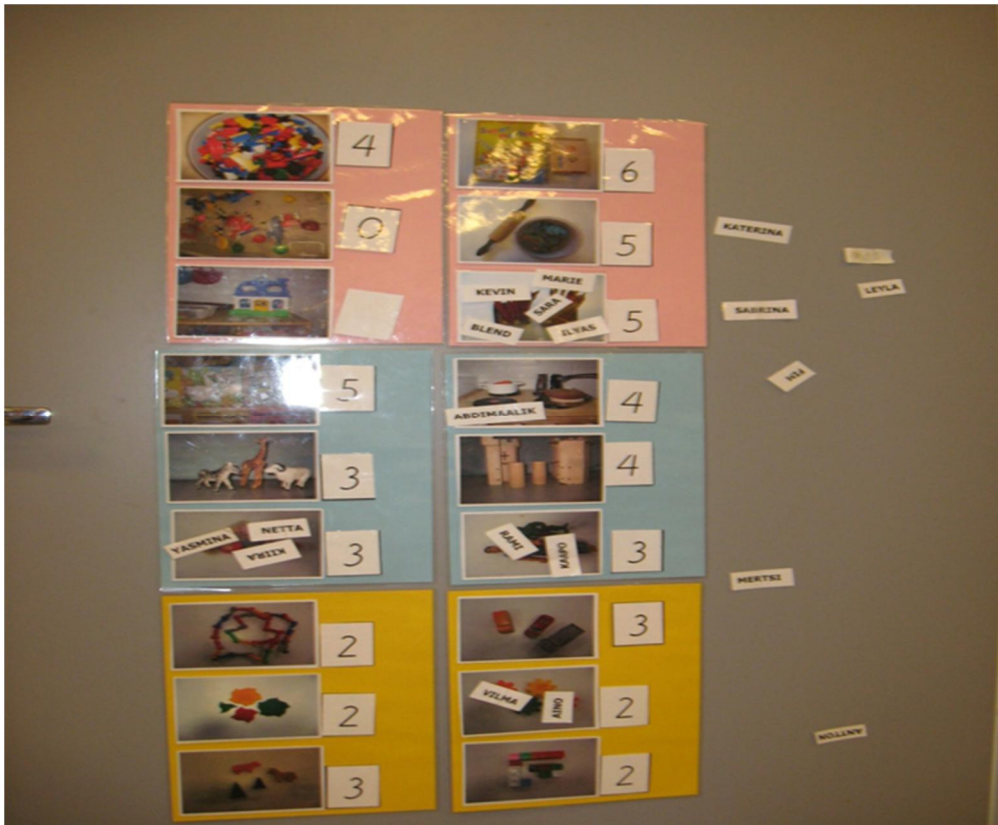
Monipuolisesti leikkivä lapsi kehittää mielikuvitustaan ja oppii vuorovaikutustaitoja

Lapsen leikissä heijastuu lapsen omat kokemukset ja nykypäivän elämä. Aikuisen tulee olla tietoinen mitä eläminen tässä päivässä tuottaa, millaista on lasten elämä ja kulttuuri nyt, miten siihen vaikuttavat mediat, pelit sekä ympäröivä yhteiskunta. Kasvattaja tunnistaa tähän aikaan kuuluvat ajankohtaiset leikit ja on tietoinen mistä leikki on lähtöisin. Eräältä lapselta kysyttiin: "Missä asut, mikä on osoitteesi?" Lapsi vastasi: "www.fi!" Käymme keskustelua kaikkien vanhempien kanssa median -TV:n -tietokoneen käytöstä. Kyselemme paljonko aikaa koneen äärellä kuluu, ollaanko koneen äärellä yhdessä ja mitä pelejä kotona pelataan? Mieluusti annamme kaikille kotiläksyksi Pikku Kakkosen katsomisen.

Pitkäkestoisen leikin vahvistaminen on kasvattajan pedagoginen tavoite. Kasvattaja toimii tehtävässään lasten leikin mahdollistajana ja on läsnäolollaan leikkirauhan vaalija. Hän tuntee, tietää ja ymmärtää leikin merkityksen lapselle ja lapsen kehitymiselle. Kasvattaja pohtii, kenen kanssa leikki onnistuu ja miten toimia leikkiin keskittymisen taidon tukijana. Kasvattaja tunnistaa lapsen vaikeudet sitoutua leikkiin. Tärkeää on myös kasvattajan leikkiin sitoutuminen. Pienryhmätoiminta antaa pitkäkestoiselle leikille hyvät mahdollisuudet.

Leikkien pysyvyyteen, leikin vaihtumiseen ja vaihtamiseen vaikuttaa kasvattajan saatavilla olo. Leikkiä läheltä seuraava kasvattaja pystyy havainnoimaan, miten kauan voi olettaa lasten leikkivän yksin tai yhdessä. Kasvattaja arvioi ja keskustelee yhdessä lasten kanssa paljonko ja mitä leluja tarvitaan hyvän leikin syntyyn. Lapsi saattaa tuoda leikkiin mukanaan sellaisia tavaroita, joita aikuinen ei ottaisi leikkiin mukaan. Kasvattajan tulee miettiä kuinka hän itse rikastuttaa lasten leikkiä, mutta myös miten hän antaa lasten tuoda leikkiin uusia aineksia? Kasvattajat sopivat tilannekohtaisesti leikkien rajaamisesta ja ulottuvuudesta. Kun kasvattaja on

läsnä leikin äärellä, kuka leikin määrää? Eskarilaiset eivät välttämättä ota kasvattajaa mukaan leikkiinsä. Kasvattaja voi saada olla kuulolla, mutta hänen välitön läsnäolonsa leikissä voi olla lapsista häiritsevää. Tärkeää on kuitenkin kasvattajan saatavilla olo ja kiinnostus lapsen leikkeihin.

Kuvassa leikkikartta ryhmässä olevista leikkimahdollisuuksista, joista lapsi voi itse valita leikin. Numero tarkoittaa leikkiin mahtuvien lasten määrää.

Kasvattajan mukanaolo ja käytettävissä olo leikissä mahdollistaa lasten leikin kehittämisen ja tukemisen. Mitä pienempi lapsi sen enemmän hän tarvitsee kasvattajaa leikkiinsä. Kasvattaja voi antaa lapselle uusia sanoja ja sanontoja sekä vahvistaa sanastoa olemalla leikin liepeillä ja tukea lapsen pääsyä mukaan leikkiin. Hän toimii myös leikkitaitojen opettajana. Leikin läheisyydessä oleva kasvattaja tuo leikkirauhaa ja tukee leikin pitkäkestoisuutta sekä vuorovaikutusta leikissä. Kasvattaja pystyy ohjaamaan ja pitämään leikkiä koossa, muuttamaan suuntaa ja antamaan siihen sisältöä omasta kokemusmaailmastaan.

Ryhmässä käytetään leikkikarttaa jäsentämään leikkimahdollisuuksia. Leikkikartan avulla lapsi hahmottaa leikit, joita on mahdollista ryhmässä leikkiä. Leikkikartan avulla on myös mahdollista havainnoida, hakeutuvatko lapset aina samoihin leikkeihin vai vaihtelevatko he niitä viikottain/kuukausittain. Leikkikartan avulla voidaan hyödyntää päiväkodissa käytettävissä olevia tiloja, jokaiselle leikille on varattu oma paikka. Kasvattajat järjestävät toimintaympäristön erilaisille leikeille sopivaksi/mahdolliseksi. Leikkikartta kertoo, montako lasta leikkiin mahtuu.

Kasvattajalla ja lapsilla voi olla yhteinen leikin lähde, esimerkiksi kirja, tai yhteinen kokemus, vaikkapa kaupassa tai kirjastossa käynti. Leikin kautta voidaan opettaa tai käydä läpi kokemuksia ja tilanteita (lääkärikäynti, kauppa-leikki, lentokone ym.) Leikki voi olla mukana toiminnoissa, liikunnassa ja taiteellisessa kokemisessa, laulamissa. Leikki, jossa aikuinen on mukana voi jatkua myös siirtymätilanteissa, leikeissä ulkona tai metsässä. Tärkeää on tarkastella, miten nivotaan leikki ja ryhmässä lapsista esiin nousevat käsiteltävät aihealueet yhteen.

Onko tämä leikkiä?

Milloin tarvitaan aikuisen tukea ja välitöntä puuttumista? Vauhdikkaat leikit kuuluvat myös lapsuuteen. Lapsilla on tarve saada leikkiä rajuja leikkejä ja kohdata kaaosta. Järjestyksen hallinnan menettäminen, kokemus kaaottisuudesta on myös tärkeä osa lapsen kehitystä. Toisten lasten osalta kasvatuksen painopiste on itsehallinnan kehittämisessä ja toisilla tuetaan lapsen kykyä heittäytyä mukaan vauhdikkaaseen leikkiin.

Kasvattajat joutuvat ottamaan kantaa myös siihen, miten leikitään ja mikä on riehumista. Kun kasvattaja pysyttelee tietoisena leikin kulusta, hän havaitsee, milloin leikin ilmapiiri muuttuu ja milloin leikki muuttuu toiseksi. Kun lasta ei leikissä satu eikä hän satuta muita, rajukin leikki voi olla sallittua. Jos leikissä on vaarana satuttaa itseä tai muita tai tilanne kokonaisuudessaan muuttuu vaaralliseksi, leikin elementit puuttuvat. Kasvattajana on mietittävä riehumisleikkien merkitystä ja miten niitä voi suunnitella? Säännöt käydään läpi yhdessä lasten kanssa ennen leikin alkua. Kasvattajana joutuu myös pohtimaan, missä lapsen/aikuisen sietoraja rajuisissa leikeissä kulkee? Leikkeihin vaikuttavat myös kulttuuri ja kasvatus kotona.

Voimmeko me kasvattajina sanoa mitä voi leikkiä ja mitä ei? Väkivaltaiset leikit, ampuminen ja pyssyt tulevat lasten leikeissä esiin. Joudumme pohtimaan leikkien merkitystä pedagogisesta näkökulmasta ja käymään keskustelua leikin sisällöstä niin lasten kuin kasvattajien kanssa. Kaikelta ampumiselta ja väkivallalta leikkejä ei voida sulkea, keppi muuttaa olomuotoaan ja lapset rakentavat itse tarvittavat välineet. Kuitenkin kantamme väkivaltaan liittyviin leluihin on kielteinen.

Kasvattajalta tarvitaan myös kykyä arvioida omia taitojaan suhteessa tasa-arvoiseen kasvatukseen. Sukupuolisensitiivisyys kannustaa pohtimaan, millaisia leikkejä lapset voivat leikkiä sukupuolesta riippumatta. Korostuuko tehtävien jaossa sukupuoliajattelu, miten kasvattajina mahdollistamme kaikille kaikki leikit ja eri-

laiset tehtävät. Aikuisen hyväksyntä välittyy myös lasten leikkiin. Pojat ottavat usein isomman tilan leikkiä varten, onko tytöille riittävästi tilaa? Annetaanko myös tytöille tilaa riehua?

5.4 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsi on luonnostaan utelias ja janoaa uutta, haluaa osallistua ja tehdä ja on kiinnostunut ympäristöstään. Hän on innostunut ja positiivisesti impulsiivinen eikä epäile osaamistaan. Hänellä on tarve ja halu kokeilla uutta. Lapsen kuuluu kokeilla rajojaan ja haluta tehdä itse. Häntä tuetaan tekemään itse ja osallistumaan ryhmän toimintaan. Vuorovaikutuksessa ja matkimalla lapsi oppii.

Oppiminen tapahtuu aina myönteisessä ilmapiirissä. Meillä kasvattaja kannustaa, kehuu ja innostaa kokeilemaan ja yrittämään. Lapsen omalle tekemiselle ja asioiden omaksumiselle varataan aikaa. Lapsi havainnoi ympäristöään ja oppii kokemustensa ja toistojen kautta. Lapsi oppii opettamattakin. Tärkeää on kasvattajan läsnäolo. Kasvattajilla on herkyys nähdä mihin lapsi kykenee yksin ja mihin kasvattajan auttamana (ns. lähikehityksen vyöhyke, Vygotsky). Kasvattajat arvioivat myös millä osaamisen tasolla liikutaan koko lapsiryhmän kanssa. Lapsi harjoittelee vastuunottoa toiminnastaan. Kasvattajan tehtävänä on tukea, ohjata ja kannustaa sekä tiedostaa minkä verran vastuuta lapsella voi olla.

Oppimisympäristö

Oppimisympäristö ei ole koskaan täysin valmis. Ympäristön kehittäminen ja luominen käynnistyvät uuden ryhmän ja kauden alkaessa. Ympäristön kehittäminen vaatii myös tarkastelua lapsen näkökulmasta. Kiinnitämme kasvattajina huomiota millä korkeudella tavarat, kuvat, asiat sijaitsevat. Tarkastelemme ympäristön levollisuutta, esteettisyyttä, selkeyttä ja virikkeellisuutta.

Psyykkinen oppimisympäristö muodostuu lasten ja kasvattajien välisistä vuorovaikutussuhteista muodostuu koko toimintayksikön ilmapiiri. Ilmapiirin myönteisyys, lasten kannustaminen, kehuminen ja innostaminen sekä haasteiden ratkaiseminen yhdessä luo turvallisuutta ja tukee lapsen oppimaan oppimista. Aikuisen empaattisuus ja ymmärrys lasta kohtaan myös hankalissa tilanteissa sekä tunteiden ja harmistumisen sanoiksi pukeminen auttavat lasta ymmärtämään itseään ja muita.

Tärkeää on toiminnan ja tekemisen ilmapiirin pohjautuminen kiireettömyyteen. Kasvattaja on tietoinen kiireen aikuislähtöisyydestä ja välttää omalla toiminnallaan aiheuttamasta kiirettä. Kiireettömyys edistää lapsen omatoimisuuden kehittymistä. Lapsille tulee varata riittävästi aikaa kaikkiin arjen tilanteisiin ja siinä omatoimisuuden tukemiseen. Lapsella tulee olla mahdollisuus tehdä itse kokeiluja ja ratkaisuja. Lapsi keksii enemmän kuin me sallimme, meidän tulee kannustaa lasta luovuuteen ja tunnistaa omaa toimintaamme rajoittavia tekijöitä. Jos lasta kiinnostavat ”isompien pelit”, pelejä voi pelata helpommilla säännöillä.

Orientaatioalueet

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Rautpihan toimintayksikön toiminnassa sisällölliset orientaatiot toteutuvat hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena. Tärkeää on kertoa ja avata toimintamme sisältöjä vanhemmille, sekä sitä, mihin toimintamme pohjautuu. Eri orientaatioiden huomioiminen toiminnan suunnittelussa on oleellista, mutta tärkeintä on lasten kiinnostusten kohteiden kautta asioihin tarttuminen, niihin tutustuminen sekä syventyminen.

Rautpihan toimintayksikössä liikkuminen lasten kanssa on jokapäiväistä. Lasten normaali motorinen kehittyminen tarvitsee päivittäisiä tilaisuuksia harjoitella liikkumista. Lapset ulkoilevat päivittäin sekä käyvät retkillä

viikoittain. Rautpihan päiväkodissa sali tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet liikunnan riemuun. Liikunnan ja liikkumisen kautta lapset oppivat uusia asioita. Liikunta ja leikki tukevat lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista sekä hyvinvointia. Motoriset taidot kehittyvät, kun lapsi saa riittävästi kokeilla ja opetella uusia taitoja sekä toistaa aikaisemmin oppimiaan taitoja useissa erilaisissa ympäristöissä erilaisten välineiden kanssa.

Matemaattinen orientaatio, laskeminen voi ilmentyä esimerkiksi seuraavin tavoin. Lasten kanssa ollaan autoleikissä, voidaan yhdessä laskea ja harjoitella lukujonoa 1...10, montako autoa leikissä on? Autoja voidaan laskea myös ulkona retkellä, voidaan laskea kuorma-autoja, henkilöautoja, mustia autoja. Lukujonoa, numeroiden ja laskemisen toistamista voidaan tehdä päivittäin jonoissa, pöydissä, odoteltaessa laskemalla lapsia, aikuisia, lautasia, kyniä. Laulut, musiikki ja liikunta tukevat matemaattista oppimista. Rytmien mukaan taputtaminen, musiikin tai ohjeen mukana hyppääminen tai pyörähtäminen määrällisesti oikein, auttaa lasta kehon kautta konkreettisesti tekemällä ymmärtämään määriä ja kertoja.

Leikissä autojen jakaminen, kaikille yhtä monta vai onko jollakin enemmän, sisältää määrän vertailua. Tavaroiden lajittelu, jaottelu ja ryhmittely värin, koon tai jonkin muun ominaisuuden mukaan voi liittyä kauppa-leikkiin, hiekkaleikkiin, ulkoleikkeihin ja niin edelleen.

Aikuisen ollessa lasten leikissä mukana ohjattu ja vapaaleikki sekoittuvat ja orientaatiot tarjoavat lapsille mahdollisuuden havainnoida, kokea ja käsitteellistää ympäröivää maailmaa ja sen ilmiöitä. Aikuisen on tärkeää tiedostaa omat asenteet orientaatioita kohtaan ja niiden heijastuminen lasten kanssa toimiessa joko positiivisesti tai negatiivisesti.

Luonnontieteellistä orientaatiota pohditaan arjessa päivittäin. Millainen sää on tänään, mikä vuodenaika, mitä puetaan päälle, miltä ulkona näyttää, vuodenaikojen vaihtelu. Pihalla ja retkillä voidaan kuulla lintujen laulua tai tarkkailla lintuja, eläimiä tai muita luonnon ilmiöitä. Aikuiset ovat aistit valppaina sanallistamaan vaikkapa sadeveden lirumista viemäriin. Tärkeää on huomata ammatillisesti hetkiin tarttuminen ja ihmetellä yhdessä lasten kanssa luonnon ihmeitä.

Historiallis-yhteiskunnallista orientaatiota voidaan lähestyä lasten kanssa esimerkiksi vanhojen esineiden kautta, joita on pyydetty perheiltä kotoa lainaksi. Vanhoja tavaroita on päiväkodissamme pidetty esillä koko viikko, niistä on keskusteltu ja niitä on ihmetelty yhdessä. Aihe on usein liitetty Kalevalan päivään. Vanhojen valokuvien näyttelyn avulla voidaan myös pohtia millaista on ollut ennen vanhaan, silloin kun lasten vanhemmat olivat pieniä, tai silloin kun lasten isovanhemmat olivat lapsia. Miten asiat ovat muuttuneet niistä ajoista, miten on nyt? Ryhmissä on vietetty myös isovanhempien päivää. Isovanhemmille on tarjottu kahvia ja pulla lasten esitysten kera, isovanhemmilta on myös kyselty mitä leikkejä ennen on leikitty. Lähikirjastomme valikoimista voimme tilata aiheeseen kuin aiheeseen sopivaa kirjallisuutta, kuten miten ennen vanhaan elettiin.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu keskustelu lapsen vanhempien kanssa perheen vakaumuksesta sekä perheen uskontokasvatuksen sisällöstä. Keskustelun tavoitteena on selvittää perheen traditiot, toiveet ja yhteistyötavat päivähoiton työntekijöiden kanssa.

Uskontokasvatus pitää sisällään elämän peruskysymysten sekä lasten kokemusten, elämysten, arvojen ja asenteiden kysymyksiä. Elämän peruskysymyksiä ovat mm. elämäntarkoitus, syntymä, kuolema, pelot ja turvallisuus. Yhdessä voidaan pohtia omia asenteita, mikä on oikein tai väärin, oikeudenmukaisuutta, anteeksiantamista, hyvää tai pahaa, totuutta tai valhetta. Näitä kovin syvälliseltä tuntuja aiheita nousee keskusteluissa esiin päivittäisessä arjessa lasten kanssa.

Rautpihan toimintayksikössä evankelisluterilaiseen kirkkoon tutustutaan juhlapyhien merkeissä. Joulun aikaan osallistutaan Rekolan seurakunnan päiväkodeille tarjoamaan joulukirkkoon ja pääsiäisenä pääsiäisvaellukseen. Päiväkotiin jääville lapsille järjestetään muuta aiheeseen liittyvää toimintaa. Vasu-keskustelussa selvitetään saako lapsi osallistua lähikirkkoon tehtäville retkille. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden vastuulla on uskontokasvatuksen toteuttaminen vanhempien toiveita kunnioittaen ja lapsen edut ja oikeudet tiedostaen.

Esteettinen orientaatio

Lapsi ilmaisee itseään kokonaisvaltaisesti ja yksilöllisesti. Lapsilla on erilaiset vahvuudet ja tavat ilmaista itseään. Toiselle tanssiminen ja toiselle maalaaminen on luontevin tapa ilmaista itseään. Ilmaisulla on tärkeä merkitys läpi ihmisen elämänkaaren ja ne tuottavat meille kaikille terveyttä ja hyvinvointia. Kasvattajat ja tuovat lapsille mahdollisuuksia monipuoliseen ilmaisuun toiminnassa ja uudistavat myös omaa ammattitaitoaan ilmaisujen suhteen.

Jokaisella lapsella kuin kasvattajallakin on oma "kauneuskäsityksensä." Ryhmätyöskentelyssä esiin nousee erilaisten mielipiteiden ymmärtäminen ja hyväksyminen. Kasvattajan tehtävänä on tukea jokaisen lapsen yksilöllistä kasvua monipuolisesti eri ilmaisu-taitojen kautta.

Retket, teatterikäynnit ja elämykset arjessa toteutuvat vuosittain toimintayksikön ryhmien arjessa. Julkisilla liikennevälineillä matkustaminen yhdessä on elämys monille. Uusiin paikkoihin ja kohteisiin tutustuminen ryhmän kanssa tuo lapsille käsityksiä erilaisista tiloista ja rakennuksista. Teatteriesitykset, museovierailut tai musiikkiesitykset tuovat myös aineksia ryhmän yhteiseen käyttöön vaikkapa leikissä tai omissa esityksissä.

Eettinen orientaatio. Eettisyys nousee esiin toiminnassa päivittäin. Lasten kanssa pohditaan hyvän ja pahan, oikean ja väärän asetelmia. Sosiaalisia taitoja opiskellaan pohtimalla hyvän kaverein tunnusmerkkejä, toisen lapsen kunnioittamista, sekä millaisesta käytöksestä itse pitää. Ryhmässä syntyy lujia ystävyysyksiä, mutta myös myös erimielisyyksiä. Ristiriitatilanteissa mietitään mitä itselle saa tehdä ja mitä toiselle voi tehdä. Eläytymällä ystävän tilanteeseen kuunnellaan mitä tekemäni aiheuttaa toiselle ja mietitään tuliko kaverille tekemisistäni hyvä mieli.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Jokainen lapsi tarvitsee omalle kasvulleen ja kehitykselleen yksilöllistä tukea ja ohjausta kasvaakseen tasapainoiseksi nuoreksi ja aikuiseksi. Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen tapahtuu pääsääntöisesti päiväkotipäivän aikana arkirutiinien ja pedagogisen ohjaamisen keinoilla joko yksilöllisesti järjestetyissä tilanteissa tai erilaisissa lapsiryhmän kokoonpanoissa.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on vanhempien tai henkilökunnan tekemät havainnot lapsen kehityksestä ja siihen liittyvistä pulmista. Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän ja /tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla. Tuen tarve voi myös syntyä tilanteessa, esimerkiksi perheen kriisi, jolloin lapsen kasvuolot vaarantuvat eivätkä turvaa hänen terveyttään tai kehitystään. Kun tuen tarve ryhmässä havaitaan kasvattajat kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Samalla arvioidaan, miten oppimisympäristöä voidaan muokata lapsen kasvua ja kehitystä tukeväksi. Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat tärkeitä kasvun ja oppimisen turvaamiseksi. Lapsen saadessa tukea ajoissa, voidaan välttää vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen. Tuki järjestetään lapselle normaalin arjen puitteisiin, tukien lapsen sosiaalisia kontakteja ryhmässä. Tukemiseen kuuluu myös tiivis yhteistyö vanhempien kanssa.

Joka toimintavuoden alussa, elokuussa, oman alueemme konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kelto, tutustuu lapsiryhmiimme. Työntekijät saavat ohjausta ja konsultaatiota kasvatus-kysymyksiin yhteistyöstä kelton kanssa. Kelton tapaamisia on toimintakauden aikana mahdollisesti useampia lapsiryhmän tarpeen mukaan. Kelto vastaa myös vanhempien kysymyksiin kasvun ja oppimisen tukeen liittyen. Hän on myös mukana perheiden kanssa tehdyissä kasvatuskeskusteluissa sovitusti.

Mikäli lapsella on tehostetun tuen tarvetta hänen kehityksensä tueksi, laaditaan hänelle lakisääteinen Tehostetun tuen suunnitelma. Suunnitelma tehdään yhdessä vanhempien, päivähoidon henkilökunnan sekä mahdollisten muiden asiantuntijoiden (mm. neuvolan, puheterapeutin, toimintaterapeutin, konsultoivan erityislastentarhanopettajan, lastensuojelutyöntekijöiden) kanssa. Suunnitelmaan kirjataan yhdessä lapsen tuen tarpeet ja toimintatavat, joiden avulla suunnitelmaa toteutetaan varhaiskasvatuksen keinoin. Suunnitelman toteutumista arvioidaan yhteistyössä vanhempien kanssa säännöllisesti niin päivittäisissä kohtaamisissa kuin erikseen järjestettävissä palaverieissakin, minimissään kahdesti vuodessa. Suunnitelman laatimisesta vastaa lastentarhanopettaja. Päiväkodin johtajan tehtävänä on varmistaa, että suunnitelmat on tehty.

Rautpihan päiväkodissa toimii resurssierityislastentarhanopettaja, relto, toimien resurssina sovituihin lapsiryhmissä, joissa on kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevia lapsia. Hän tekee yhteistyötä tukea tarvitsevien lasten vanhempien, lasta hoitavien ja tutkivien tahojen sekä oman työyhteisön kanssa ja toimii erityiskasvatukseen ja -opetukseen liittyvien asioiden asiantuntijana omassa työyhteisössään. Relto-resurssi on Korso-Koivukylä alueen yhteistä toimikausittain yksiköihin arvion jälkeen myönnettävää ja sijainniltaan liikuteltavaa erityisosaamista.

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Kaikki lapsen ympärillä olevat kasvattajat ovat vaikuttamassa lapsen käsityksiin ympäröivästä maailmasta, erilaisista uskonnoista ja vakaumuksista. Kasvattajalle tärkeintä on oma avoin, kunnioittava ja utelias suhtautuminen eri kieliin, kulttuureihin, uskontoihin ja vakaumusten aihepiiriin. Vaikka sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Tietoa eri kulttuureista ja uskonnoista löytyy paljon ja vanhempien osallisuutta tietoisuutemme kasvattamiseksi lisätään Rautpihan toimintayksikössä.

Kaikilla Suomessa asuvilla ihmisillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. (Suomen perustuslaki 17§) Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Varhaiskasvatuksessa lapsen omaan kulttuuriin, elämäntapoihin ja historiaan perehdytään vanhempien kanssa vasu-keskustelussa. Lapsen omaa kulttuuria arvostetaan ja kulttuureiden näkyvyyteen panostetaan päiväkodin arkipäivässä. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä. Yhteistyössä vanhempien kanssa edistetään lapsen kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lapsen mahdollisuutta ilmentää omaa kulttuuritaustaansa varhaiskasvatuksessa. Näin tuetaan lasten oman identiteetin vahvistumista. Tehtävämme maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksessa on tiedottaa ja keskustella vanhempien kanssa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista.

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Rautpihan ympäristökasvatuksen tavoitteena on luonnon arvostamisen opettaminen - kuinka tärkeä luonto meille ihmisille on. Haluamme jakaa lapsille luontoelämyksemme ja tarjota myönteisiä kokemuksia ja aistimuksia luonnossa kaikkina vuodenaikoina. Aikuiset sanallistavat aktiivisesti lapsille omia havaintojaan ja kokemuksiaan: Katso miten vesipisara valuu ikkunan pinnalla, miten lehdet putoilevat puusta, miten puihin on puhjenneet lehdet, miltä ilma tuoksuu jne. Talvella jäädytämme koristeita tai jäälyhtyjä ja suojalumesta rakennamme linnoja, lumiukkoja ja lumipallolyhtyjä.

Jokainen ryhmä tekee retkiä metsään ja lähiympäristöön, vähintään kerran viikossa ympäri vuoden. Retkiltä tuodaan luonnonmateriaaleja päiväkotiin ja hyödynnetään niitä ympäri vuoden toiminnassa. Retkeilyn ja kävelyretkien avulla lapset pääsevät tutustumaan ympäristöönsä ja alkavat hahmottaa lähialuetta laajemmin. Jotkut ryhmät tekevät vierailuja/retkiä myös oman ryhmänsä lasten kotipihoille. Kannustamme perheitä menemään metsään yhdessä lastensa kanssa.

Metsä ympäristönä on rauhoittava. Kun metsässä käydään toistuvasti leikit saavat jatkoa ja lasten kokemukset ja havainnot luonnosta tarkentuvat ja lisääntyvät. Metsässä leikkivälineiksi riittävät luonnon antimet. Retkeilyn avulla opetetaan myös luonnon suojelua, elävistä puista ei katkota oksia, luontoon kuulumaton kerätään pois ja viedään roskiin. Opetetaan, että luonto on eläinten koti.

Luonto eri vuoden aikoina tarjoaa myös liikunnallisesti erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia. Kulkeminen umpihangessa tai hiekkatiellä tarjoaa eri tavoin fyysisiä haasteita lasten motoriikalle. Talvella tarjotaan lapsille kokemuksia talviliikunnasta (luistelu, hiihto, mäenlasku).

Päiväkodin pihapiiri on myös välitön osa lähiympäristöä. Pihalla havainnoidaan, mitä puita ja kasveja siellä kasvaa, mitä lintuja ja eläimiä siellä näemme. Pohdimme myös, mitä pihalla on mahdollista tehdä, miten toimintaa pihalla voidaan kehittää ja miten voidaan kehittää myös pihaa kutsuvammaksi. Mahdollisuuksien mukaan vuosittain tarjotaan lapsille päiväkodin omalla pihalla hiihto- tai luistelumahdollisuus.

Luonnossa oleminen on konkreettista, metsässä kaikki aistit ovat valppaina. Myös kielellisesti "metsäsanaston" oppiminen on erilaista, kun pääsee halamaan puuta, kiipeämään kannolle ja tutkimaan kuusen juuria. Metsässä oman nimen voi kirjoittaa kepeillä ja laskemista voi harjoitella vaikka kiertämällä kiven ympäri kolme kertaa tai etsimällä yhdeksän kuusen käpyä. Luonto tarjoaa rajattomat mahdollisuudet oppimisympäristönä.

Tarjoamme lapsille myös kasvun ihmeen kokemuksen vuosittain. Keväisin istutamme rairuohon, herneen tai äidille kukan kasvukauden alkaessa. Pohdimme myös mitä tapahtuu, kun kasvi kasvatetaan pimeässä kaapissa ja ihmettelemme yhdessä.

Kestävän kehityksen edistäminen Rautpihan toimintayksikössä:

Jokaiselle ryhmälle on tullut tutuksi Melanie Walshin kirja: "Kymmenen askelta maapallomme auttamiseksi." Kirjan ja käytäntöjen avulla teemme kierrätyksen ja ekologisen ajattelun tutuksi lapsille.

Jokainen ryhmä kierrättää ja vie omat maitopurkkinsa kierrätykseen.

Sammutamme turhat valot, kierrätämme paperia, piirrämme mahdollisuuksien mukaan paperin molemmin puolin.

Veden kulutuksesta keskustelemme käsien pesutilanteissa ja opetamme laskemaan hanasta vettä vain tarvittaessa.

Retkeillessämme keskustelemme roskien keräämisestä luonnosta ja viemme roskat niille kuuluville paikoille.

Vältämme päiväkodissa turhien tavaroiden hankkimista ja opetamme lapsia arvostamaan yhteisiä leluja ja välineitä.

Vierailemme vuosittain ryhmien kanssa kierrätyskeskuksessa. Vanhemmilta vastaanotamme mielellämme leluja, kirjoja ja päiväkodissa hyödynnettäviä materiaaleja.

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen

Rautpihan päiväkodissa esiopetusta järjestetään joko yhdessä tai useammassa ryhmässä, esiopetusikäisten lasten määrän mukaan. Maksuton esiopetus, neljä tuntia, järjestetään klo 8.30-14.00 välisenä aikana. Lapset tulevat esiopetukseen useammasta ryhmästä ja siksi ryhmäytyminen korostuu esiopetusvuoden alussa. Rautpihan esiopetuksen suunnitelmaa tehtäessä peruslähtökohtana on senhetkisen ryhmän tarpeet. Lisäksi toimintayksikössämme monikulttuurisuus, kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten huomiointi esiopetuksessa, pienryhmätoiminta, vastuukasvattajuus sekä perheiden kanssa tehtävää yhteistyö ovat oleellisia suunnitelmaa tehtäessä.

Rautpihan esiopetuksessa painotetaan sosiaalisten taitojen kehittämistä sekä vuorovaikutustaitoja. Tavoitteena on, että jokainen lapsi kokee olevansa osa ryhmää. Kaikki päivittäinen toiminta esiopetusryhmässä on esiopetusta ja kaikki arjen tilanteet ovat oppimistilanteita. Arki on oppimisen näyttämö ja arjessa selviytyminen on tärkeää. Esiopetuksessa opitaan leikin, musiikin, kädentaitojen, liikunnan sekä satujen ja draaman avulla. Esiopetuksessa sisältöalueet (kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri) toteutuvat edellä mainittuihin toimintatapoihin yhdistettynä, eheytyneinä. Tutkiminen ja ympäristöön tutustuminen mm. metsäretkien avulla ovat tärkeitä. Olennaista on lasten itsetunnon kehittäminen, tunnetaidot sekä hyvät tavat. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa.

Lapsen osallisuus ja voimaantuminen on osa päivittäistä esiopetusta. Myös vanhempien toiveet ja odotukset otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa. Suunnitelmallisuus on kivijalka lapsilähtöiselle sekä tavoitteelliselle toiminnalle. Vuosittaiseen työsuunnitelmaan, esiopetuksen keskeiset tavoitteet, kirjataan painopistealueet, kuten leikki. Toiminnassa on tärkeää löytää lapsilähtöisen ja aikuisjohtoisen työskentelytavan tasapaino. Esiopetusvuonna korostuu yhteistyö Kytöpuiston koulun kanssa. Rautpihan esiopetuksen tavoitteena on itseensä luottava, luova, osallistuva sekä innokas oppija.

5.7.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Perusopetukseen valmistavaan opetukseen ovat oikeutettuja ne 6-vuotiaat maahanmuuttajataustaiset lapset, joiden suomenkielentaito ja /tai muut valmiudet tarvitsevat tukea esiopetusryhmässä toimimiseen. Kuuleminen valmistavaan opetukseen ottamisesta tehdään yhdessä huoltajien, päiväkodin johtajan ja kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Päätöksen tekee alueen varhaiskasvatuspäällikkö.

Lapsen valmistavan opetuksen suunnitelmaan (Leops) osioon kieli ja vuorovaikutus, kirjataan tavoitteiden ja toimintatapojen alle lapsiryhmässä käytettävät suomen kieltä vahvistavat toimintatavat. Valmistava opetus tarkoittaa yhtä lisätuntia päivittäin suomenkielentaidon vahvistamiseen (vrt.esiopetus 4h). Valmistava opetus tapahtuu päiväkodin esiopetusryhmässä. Tavoitteet ja valmistavan viidennen tunnin toiminta-aika kirjataan erilliselle liitteelle. Tavoitteet asetetaan puoleksi vuodeksi kerrallaan ja niitä arvioidaan vuoden aikana joulukuusta huhtikuussa.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori toimii koko Korso-Koivukylän alueen yhteisenä erityisasiantuntijana etenkin monikulttuurisissa päiväkodeissa. Hänen kanssaan kartoitetaan erikieli- ja kulttuuritaustaisten suomen kielen osaamista sekä lasten oikeutta perusopetukseen valmistavaan opetukseen.

5.7.3 Rautpihan avoin päiväkot

Rautpihan päiväkodin yhteydessä toimii Rautpihan avoin päiväkot. Avoimeen päiväkotiin ovat tervetulleita vanhemmat alle kouluikäisten lastensa kanssa. Avoimessa päiväkodissa leikitään, liikutaan ja nautitaan yhdessäolosta. Lapset tutustuvat toisiinsa, saavat kavereita ja oppivat toimimaan yhdessä. Avoimessa päiväkodissa vanhemmat tutustuvat toisiinsa ja voivat osallistua suunniteltuun ja ohjattuun toimintaan. Vanhemmilla on mahdollisuus keskustella lasten kasvatuksesta ja kehityksestä henkilökunnan kanssa ja vaihtaa kokemuksia lapsiperheen arjesta toisten perheiden kanssa. Vastuu lapsista on vanhemmilla. Toiminta on maksutonta eikä ennakkoilmoittautumista tarvita. Avoin päiväkot on avoinna klo 9-16 päivittäin elokuun puolivälistä toukokuun loppuun koulun aukiolopäivien mukaan. Avoimen päiväkodin viikkosuunnitelmat ovat nähtävissä Vantaan [www-sivuilla](http://www.sivuilla) sekä Rautpihan avoin päiväkot facebook- sivuilla.

Avoimen päiväkodin toiminnassa ovat mukana varhaiskasvatuksen toimijoiden lisäksi mm. Rekolan seurakunta, Mannerheimin lastensuojeluliitto äiti-lapsi-kahvilan muodossa, Laurean sosionomi-opiskelijat harjoittelujen ja projektien yhteydessä, Rekolan Martat kansainvälisen naisten ruokakerhon ja ruoan valmistuksen kautta. Koivukylä Meidän kylä –hankkeen kanssa olemme käyneet vuoropuhelua. Koivukylän neuvolan perhetyötekijä vierailee meillä säännöllisesti. Kerran viikossa meillä kokoontuu suomen kielen ja kulttuurin kerho monikulttuurisille äideille, jonka opettaja tulee Vantaan aikuisopistosta.

RAUTPIHAN AVOIMEN PÄIVÄKODIN TOIMINTA KERROTTUNA VANHEMPIEN/KÄVIJÖIDEN SANAIN:

'Oli kiva käydä kummipojan kanssa leikkimässä, kun omat on eskarissa ja kerhon puolella. Kiitos paljon. On hienoa, että saatiin tännepäin Vantaata avoin pk. Sille on varmasti tarvetta. Toivotaan paljon kävijöitä!

'Kiitos taas leikeistä! Tuli mieleen, että onko kiinnostuneita, jos joskus pidettäis lasten kokkikoulua, kun on hyvät keittiötilat?'

'Kiitos taas leikeistä ja keittiön lainasta! Oli kiva tehdä lounas täällä, kun ei kotona ehtinyt. Eikä tarvinnut eineksiä syöttää!'

'Kiitos teeseurasta!'

'Käytiin jumppaamassa ja ajelemassa mopolla. Oli tosi kivaa! Odotellaan innolla perjantaita, kun päästään uimaan! Kaikki nyt uimaan, veteen pulikoimaan!'

'Tultiin tänne kasviskeiton houkuttelemana. Tähän mennessä ollaan käyty vain maanantaisin. Oli aivan loistavan hyvää keittoa, kiitos! Tulemme mieluusti keitolle jatkossakin! Ja tietysti muutenkin! Tosi hienoa, että on tällainen paikka.'

'Kiitos! Ensimmäinen kansainvälinen naisten ruokakerho kokoontui lohikeiton, omenapiirakan ja vaniljakastikkeen merkeissä. Okay, myös hyvän seuran.'

5.7.4 Rautpihan kerhotoiminta

Kerhotoiminta on osa vantaalaista varhaiskasvatusta. Kerhot on tarkoitettu 2,5-5-vuotiaille kotona oleville lapsille. Kerhoilla on toimintasuunnitelma, joka pohjautuu toimintayksikön varhaiskasvatuksen oppimis- ja opetussuunnitelmaan. Lapsille tehdään varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan lapsen ikä ja keskeisimmät asiat, joita lapsi harjoittelee. Tärkeintä on antaa lapselle kokemus, että hän pärjää ryhmässä ja saa onnistumisen ja oppimisen iloa kaikessa toiminnassaan. Kerhot noudattavat koulujen toiminta-aikoja.

Rautpihan kerhoissa toiminta painottuu niin musiikin kuin liikkumisen eri muotoihin. Päiväkodin iso sali tarjoaa monipuoliset puitteet kumpaankin. Liikunnalla ja musiikilla on merkittävä rooli lapsen minäkuvan kehityksessä, itseluottamuksen rakentumisessa ja vuorovaikutustaitojen oppimisessa. Tarjoamme lapsille positiivisia ja monipuolisia kokemuksia sekä mahdollisuuden toimia toisten lasten kanssa ryhmässä.

Päiväohjelman mukaisesti myös askarellaan, piirretään, maalataan, pelataan, loruillaan, satuillaan, ulkoillaan ja/tai retkeillään. Osa kerhon toiminnasta toteutetaan pienryhmissä ja osaan osallistuvat kaikki lapset yhdessä. Leikki on lapselle tärkeä taito ja oppimisen mahdollistaja, joten sille varataan kerhossa myös aina aikaa.

Rautpihan päiväkodissa toimii kolme kerhoa:

PISARAT (2 ½ -3v.) maanantaisin ja tiistaisin klo 9-11

SALAMAT (4-5v.) tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin klo 11.30-14.30

PÄIVÄNSÄTEET (3-4v.) torstaisin klo 9-11 ja perjantaisin klo 9-12

Kerhojen kokoontumisten määrä voi vuosittain vaihdella 1 kerrasta 3 kertaan viikossa hakijamäärän ja hakijoiden iän mukaan. Kerhojen päivittäinen toiminta-aika on 2 tai 3 tuntia. Lapsi voi saada kerhopaikan yhteen kerhoon toimintavuoden ajaksi elokuun puolivälistä toukokuun loppuun. Osallistuminen ei estä huoltajaa saamasta lasten kotihoidon tukea. Toimintaan osallistumisesta peritään toimintavuoden alussa määritelty kiinteä kuukausimaksu. Kerhoon haetaan päivähoitohakemuksella, joita saa kerhoista, asukaspuistoista tai päiväkodeista, joihin sen voi myös palauttaa. Hakemus on myös osoitteessa www.vantaa.fi - verkkoasiointi. Toimintavuoden aikana vapautuvia kerhopaikkoja voi hakea ympäri vuoden.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

”Hyvä me- meillä on hyvä tiimi!!”

Päiväkodin lapsiryhmien työntekijät (lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat) ja ryhmäperhepäiväkotien (lastenhoitajat ja ryhmäperhepäivähoitajat) muodostavat työtiimin, johon kuuluu kolme aikuista. Yhteensä tiimejä yksikössämme on kuusi. Lisäksi on kerhon tiimi, johon kuuluu kaksi aikuista. Tiimityön sujuminen edellyttää tiimikavereiden arvostamista, kunnioittamista sekä kaikkien kuulluksi tuleamista. Positiivinen perusilme ja huumori työssä lisäävät jokaisen työhyvinvointia. Kohtelias käytös aikuisten kesken on esimerkkinä lapsille hyvästä vuorovaikutuksesta. Uuden kauden alkaessa tiimit tekevät tiimisopimuksen jossa sovitaan yhtenäisistä käytännöistä lapsiryhmän kanssa toimittaessa. Näihin toimintatapoihin kaikki sitoutuvat ja tukevat niiden toteutumista. Käytäntöä arvioidaan ja toimintatapoja tarvittaessa muutetaan tiimipalaverissa, vähintään kahdesti vuodessa.

Jokainen tiimi pitää viikoittain oman tiimipalaverin, jossa suunnitellaan lapsiryhmän toimintaa ja keskustellaan ryhmään toimintaan liittyvistä haasteista ja lapsista. Tiimipalaverit mahdollistavat ryhmän aikuisten keskinäisen keskustelu- ja suunnitteluajan, ja ne pidetään aina, vaikka paikalla olisi vain yksi henkilö ryhmästä. Tiimin sisäistä tiedonkulkua on tukemassa viestivihko aamuvuorosta iltavuoroon.

Jokaisella tiimillä on sovittu tiiminvetäjä. Hän kantaa vastuun ryhmän toiminnan etenemisestä ja onnistumisesta sekä tarvittavien suunnitelmien teosta. Tiimipalaverissa käsitellyt asiat kirjataan muistiin, palaverissa lapsia koskevat asiat ovat keskiössä.

Koko toimintayksikön yhteinen kokous on nimeltään edustustiimi eli edari. Siinä käsitellään ajankohtaisia asioita niin kaupungin, alueen (Havukoski), yksikön kuin tiimien tasolta sekä mahdollisia asiakaspalautteita ja kysymyksiä. Edariin osallistuu jokaisesta tiimistä yksi jäsen joka toinen viikko. Jäsenet valitaan aina toimintavuodeksi kerrallaan. Jokaisella tiimin jäsenellä on vastuu lukea edariin tai muihin kokouksiin liittyvät paperit ja tarvittaessa selvittää epäselviä asioita.

Ammatillista keskustelua käydään pedagogisissa ryhmissä (pedatiimit). Koko yksikön aikuiset on jaettu kolmeen ryhmään, joissa kaikissa on sekä opettajia että lastenhoitajia päiväkodista ja ryhmikistä. Pedagogisten tiimien avulla on tehty mm. tämä varhaiskasvatussuunnitelma. Vuoden aikana ryhmien kokoontumisia oli lasten lepohetken aikana $3 \times 7 = 21$. Pedatiimeissa tapahtuu osaamisen jakamista, uuden oppimista ja oman osaamisen peilaamista suunnitelmallisen keskustelurakenteen avulla. Pedatiimeista nousevista asioista voidaan tehdä yhteisiä yksikön linjauksia käymällä niistä keskustelu kaikissa pedatiimeissa tai edustustiimissä.

Rautpihan päiväkodin asioita ja käytäntöjä käsitellään erikseen talonpalaverissa, joihin osallistuu mahdollisimman moni työntekijä. Palavereja on 2-4 kertaa kuukaudessa.

Juhlia ja suurempien tapahtumien suunnittelua varten perustetaan työryhmät. Työryhmälle valitaan vastuuhenkilö, joka kutsuu työryhmän koolle. Työryhmä suunnittelee ja delegoi osan tehtävistä tai suorittaa itse näisesti annetut tehtävät. Ryhmikset osallistuvat päiväkodissa tapahtuviin koko yksikön tapahtumiin mahdollisuuksiensa mukaan.

Toimintayksikössämme on varajohtaja, joka johtajan poissa ollessa vastaa koko toimintayksikön arjen onnistumisesta oman työnsä ohella. Varajohtajan tukena on myös lähipäiväkodin esimies.

Kerran vuodessa on koko yksikön yhteinen suunnittelupäivä, joka kokoaa yksikön työntekijät yhteen kehittämään toimintaa. Suunnittelupäivänä hoitoa tarjotaan tarvittaessa alueen muissa päiväkodeissa. Mikäli perhe pystyy järjestämään hoidon itse, on päivä perheille maksuton.

Varhaiskasvatustyö vaatii jatkuvaa kehittämistä. Arviointi ja työn kehittäminen työyhteisössä tapahtuu monella tasolla. Tiimeissä arvioidaan ryhmän toiminnan onnistumista tiimipalavereissa ja päivittäisessä toiminnassa. Jokainen työntekijä tekee itsearviointia tiimensä kanssa ja yksilönä pedatiimeissa ja kehityskeskusteluissa. Tärkeää on positiivisten onnistumisten näkyväksi tekeminen ja niiden jakaminen. Jokaisen päivän päätteeksi kiitetään niin lapsia kuin työkavereita. Lasten ja vanhempien antamaan palautteeseen suhtaudutaan vakavuudella ja toiminnan kohtaavuutta lapsiryhmän tarpeiden kanssa arvioidaan päivittäin onnistumisten kautta. Päivän kulkua arvioidaan myös lasten kanssa.

Ammatillinen kehittyminen vaatii kykyä antaa ja vastaanottaa palautetta työkavereilta ja asiakkailta. Työtä tehdään työn antamissa rooleissa, palautteet eivät ole niinkään henkilökohtaisia, vaan liittyvät usein työn sujuvuuteen. Henkilöt eivät riitele, asiat riitelevät. Varhaiskasvatuksen työntekijöillä on aina vuorovaikutusvastuu, vastuu siitä, että vuorovaikutus toimii haasteellistenkin tilanteiden jälkeen. Hyvät vuorovaikutustaidot mahdollistavat ihmisten erilaisuuden kohtaamisen.

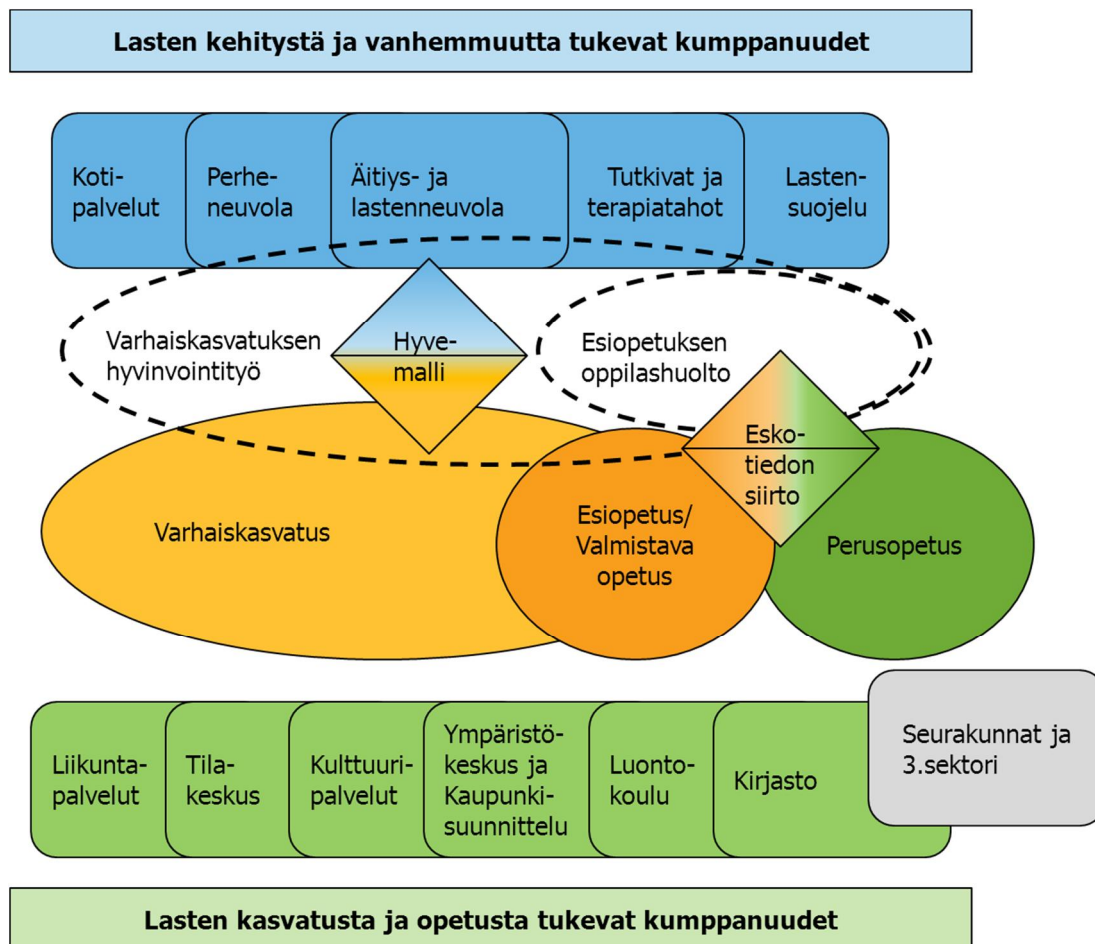
Vuosittain järjestetään vanhempainilta sekä ryhmiksissä että päiväkodissa. Koko yksikköä koskeissa asioissa vanhemmat kutsutaan koolle Rautpihan päiväkodin tiloihin. Vanhempainillat ovat yksi mahdollisuus suunnitella ja arvioida toimintaa yhdessä vanhempien kanssa.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Rautpihan toimintayksikössä toimintatavat ja jokainen toimintapäivä tähtää lapsen hyvinvointiin. Positiivinen ja osallistava vuorovaikutus niin lasten kuin vanhempienkin kanssa tuottaa iloa ja hyvinvointia arjen haastavissakin tilanteissa. Olemme tarpeen mukaan myös yhteydessä eri yhteistyötahoihin lasten ja henkilöstön tarpeiden mukaisesti. Alla olevassa kuvassa on esitetty kattavasti kumppanuudet ja yhteistyötahot, joiden kanssa olemme tekemisissä joko yleisesti koko toimintayksikköä tai yksittäistä lasta koskevilla asioilla.

Tärkeimpiä yhteistyötahojamme ovat neuvola, lähikoulut, liikunta- ja kulttuuripalvelut, perheneuvola, lasten-suojelu ja eri terapiatahot. Työssä ohjaamme perheitä ottamaan yhteyttä puheterapeutteihin tai neuvolaan keskusteltuamme huoltajien kanssa lasten kasvun ja kehityksen tukemisesta ja sen tarpeesta. Nelivuotisneuvolan yhteydessä käydään Hyve-varhaiskasvatuskeskustelu päiväkodissa ennen lapsen laajaa 4-vuotistarkastusta neuvolassa. Kerromme perheille neuvolan perhetyöntekijän työstä, sekä hänen mahdollisuuksistaan auttaa perhettä esim. kasvatuskysymyksissä. Neuvolan perhetyöntekijä käy avoimessa päiväkodissa kertomassa työstään perheiden parissa.

Lastensuojelun kanssa noudatamme Vantaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyömallia. Yhteistyömallin tavoitteena on, että varhaiskasvatuksen henkilöstö tunnistaa lastensuojelullisen huolen aiempaa varhemmin ja tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen jo huolen varhaisessa vaiheessa. Konsultoimme lastensuojelua lasta koskevissa huolta herättävissä asioissa, sekä osallistumme neuvotteluihin, esim. aloituspalaverit tai jatko-/arviointipalaverit, joissa sovitaan jatkotyöskentelystä ja varhaiskasvatuksen roolista lasta koskevassa tilanteessa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Oppilashuolto

Oppilashuolto tarkoittaa lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä, ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu esiopetusikäisten osalta aina syksyisin ja keväisin. Koollekutsujana toimii päiväkodin johtaja. Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, kelto, alueen neuvolan terveydenhoitaja, ryhmän lastentarhanopettaja, lapsen vanhemman osallistumiseen tarjotaan aina mahdollisuus, tarvittaessa ryhmään voi osallistua myös muut lasta hoitavat tai tutkivat yhteistyökumppanit. Syksyllä OHR -ryhmä käy läpi esiopetukseen osallistuvien lasten tuen tarpeet, tarjottavan tuen ja ohjauksen kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä sekä muissa vaikeuksissa. Tuen arviointi perustuu EsKo-havainnointilomakkeen hyödyntämiseen (lastentarhanopettajien tekemä pedagoginen arviointi) ja ryhmän tekemiin havaintoihin ja keltaalta saatua konsultaatioon. Huomioon otetaan myös muiden yhteistyökumppaneiden (neuvola, terapeutit jne.) havainnoinnit, arvioinnit ja lausunnot. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten osalta käynnistetään Sujuvasti kouluun -prosessi. Keväällä toimintaa ja sen onnistumista arvioidaan ja tarpeellinen tieto välitetään lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmälle (EsKo -tiedonsiirtoprosessi).

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma

TYÖYKSIKÖN YHTEINEN NÄKEMYS KIUUSAAMISESTA

Kiusaamisella tarkoitetaan toisen henkistä tai fyysistä loukkaamista. Se on jatkuvaa ja toistuvaa kiusantekoa, joka kohdistuu yleensä yhteen lapseen. Kiusaaminen voi kohdistua myös aikuiseen. Kiusaajalla on olemassa satuttamisen ja/tai loukkaamisen motiivi.

Henkinen kiusaaminen voi olla esim. toisen haukkumista, kiristämistä tai ryhmän ulkopuolelle jättämistä. Tätä kiusaamismuotoa on vaikeampi havaita. Fyysinen kiusaaminen ilmenee taas lyömisenä, tönimisenä tai tavaroitten rikkomisena. Jokaisella lapsella on oikeus oppia olemaan kiusaamatta. Kiusaaminen on väärinopittu toimintatapa, josta poisoppimiseen lapsi tarvitsee aikuisen apua.

TAVOITE: Rakentaa sellainen ryhmä, jossa lapset eivät kiusaa tai tule kiusatuiksi

Kiusaamisen ehkäisevän työn tavoite on saada kiusaaminen loppumaan, ns. nollatoleranssi. Tärkeää on havaita mitä tai minkälainen toiminta koetaan kiusaamiseksi ja puuttua tilanteeseen välittömästi varhaisessa vaiheessa avoimen keskustelun avulla. Tärkeää on luoda hyväksyvä ja turvallinen ilmapiiri, jossa keskeisellä sijalla on lapsen itsetunnon vahvistaminen ja positiivisen käyttäytymisen opettaminen ja ohjaaminen.

KIUSAAMISEN EHKÄISY

Kiusaamisen ehkäisyssä on tärkeää aikuisen päivittäinen läsnäolo ja aktiivisuus lasten parissa ja leikeissä, jolloin asioihin puuttuminen välittömästi estää tilanteiden etenemistä kiusaamiseksi. Tärkeää on kuunnella aidosti lasta sekä keskustella lasten kanssa kiusaamisesta. Kasvattajan malli toimii esimerkkinä lapsille, miten otamme toiset huomioon. Lapsille voidaan myös havainnollistaa esimerkiksi draaman keinoin erilaisia kiusaamistilanteita ja pyytää lapsia miettimään miltä itsestä tuntuu. Yhteiset säännöt ja aikuisten johdonmukainen toiminta kiusaamistilanteissa on tärkeää.

KIUSAAMISEEN PUUTTUMINEN

Kaikkiin kiusaamistilanteisiin puututaan välittömästi ja selvitetään heti. Lapset elävät tässä hetkessä, jolloin seuraavana päivänä asian selvittäminen voi olla myöhäistä. Ristiriitatilanteet selvitetään aina kaikkien osapuolten kanssa siten, että kaikki tulevat kuulluiksi turvallisessa ja avoimessa ilmapiirissä. Hyväksyvä asenne lasta kohtaan tuodaan esiin: olet hyväksytty, mutta tekosi ei. Kannustetaan ja kehdutaan lasta onnistumisista. Keskusteluissa lasten kanssa tuodaan esiin asioita, joista on sovittu, esim. säännöt. Aikuisten johdonmukainen toiminta kiusaamistilanteissa on myös tärkeää, että lapsi ymmärtää syy-seuraus yhteyden. Lapsia ohjataan ratkaisemaan ristiriitoja keskenään, kuitenkin siten, että aikuinen on aina läsnä, jos apua tarvitaan. Lapsia ei jätetä koskaan selvittämään riitoja keskenään.

SUUNNITELMAN ARVIOINTI

Suunnitelmaa ja kiusaamista ehkäisevää toimintaa arvioidaan säännöllisesti omissa tiimeissä sekä koko talon palaverissa. Vanhempainilloissa kerrotaan työyksikön kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmasta ja osallistetaan myös vanhemmat aktiivisesti mukaan kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisyyn.

Rautpihan toimintayksikön hyvinvointityö

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Turvalliset ihmissuhteet vahvistavat lapsen itsetuntoa ja luottamusta aikuisiin ja lapsiin. Turvallisten ihmisten ympäröimänä lapsi uskaltaa ilmaista tunteensa ja tuntee itsensä hyväksytyksi. Luottamuksellisessa ilmapiirissä lasta ympäröi turvalliset, yhdessä sovitut rajat ja säännöt, jotka on sovittu yhdessä lasten, tiimin sekä koko työyhteisön kanssa.

Myönteisessä kasvuilmapiirissä myös puuttuminen epäasialliseen käytökseen on helpompaa. Turvallinen kasvattaja ohjaa tekemään oikein. Kieltämisen ja komentamisen sijaan kasvattaja auttaa lasta löytämään tekemistä ja toimimaan tilanteessa toivotulla tavalla. Mikäli säännöt ovat epäselvät, kasvattaja selvittää niitä yhdessä lapsen kanssa. Kasvattaja pitää sen mitä lupaa. Hän kohtelee lapsia tasa-arvoisesti.

Ryhmien ja kasvattajien toimintatavat toistuvat sovitun mukaisina päivästä toiseen. Kasvattajan aito läsnäolo ja lapsen vilpitön kuuleminen luovat pohjan hyvälle vuorovaikutukselle. Kun lapsi voi hyvin ja tulee kuulluksi toiminnassa ja osalliseksi yhteisöön, hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Rautpihan toimintayksikkö

Rautpihan päiväkoti, Rautpihan kerhot ja Rautpihan avoin päiväkoti

Rautkallionkatu 7, 01360 Vantaa, p. 09 839 24272

Ryhmäperhepäiväkoti Muskotti

Sauvatie 4, 01360 Vantaa, p. 09 839 24376

Ryhmäperhepäiväkoti Vellamo

Peijaksentie 15 H38, 01360 Vantaa, p. 09 839 24344

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Ruokopillin toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

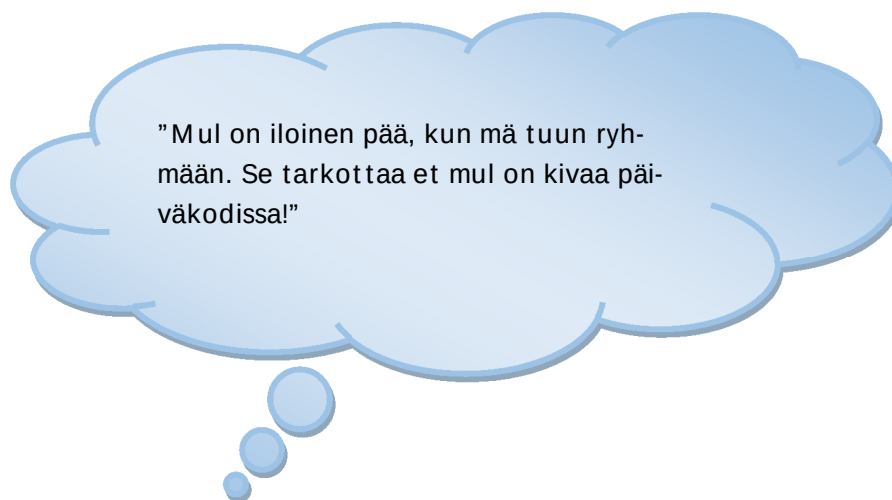
1	Johdanto	1
2	Arvot.....	3
2.1	Lapsikäsitys	4
2.2	Kasvattajuus	5
3	Yhteistyö perheiden kanssa.....	6
3.1	Päivähoidon aloitus.....	6
3.2	Kasvatuskumppanuus.....	6
4	Työ lasten parissa	8
4.1	Vuorovaikutus	8
4.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	9
4.2.1	Kiusaamisen ehkäisy.....	10
4.3	Lapsen hyvä päivä	10
4.4	Lasten leikki	12
4.5	Oppiminen	14
4.6	Luonto ja ympäristö	15
4.7	Liikunta	16
5	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	17
5.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	17
5.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen	18
6	Esiopetus.....	19
6.1	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen	19
6.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	20
7	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	21
7.1	Palaverirakenne.....	21
7.2	Arviointirakenne	22

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Se on prosessi, jossa lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen sekä hoiva yhdistyvät. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista, lapsen ikä- ja kehitystason ja yksilölliset tarpeet huomioivaa vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Lapsen leikki on varhaiskasvatuksessa keskeisessä asemassa.

Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu, joita yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat. Varhaiskasvatuksessa on oleellista lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä vanhempien välinen vuorovaikutus ja kasvatuksellinen kumppanuus.

Tärkeänä lähtökohtana tälle suunnitelmalle on ollut ajatus jokaisen lapsen arvostamisesta ja hyväksymisestä omana ainutlaatuisena itsenään.

Ruokopillin toimintayksikköön kuuluu kaksi työpistettä: Ruokopillin päiväkoti ja Tiedonjyvän päiväkoti. Ruokopillin Päiväkodissa on viisi sisarusryhmää, joissa kaikissa lapset ovat iältään 1-6-vuotiaita.

Tiedonjyvän päiväkodissa toimii kaksi esiopetusryhmää tai kaksi 5-6-vuotiaiden ryhmää riippuen vuodesta. Ruokopillillä ja Tiedonjyvällä on yhteinen päiväkodin johtaja. Ruokopillissä on 15 kasvattajaa, joista lastentarhanopettajia on kuusi ja lastenhoitajia yhdeksän. Tiedonjyvässä on kuusi kasvattajaa, joista lastentarhanopettajia on neljä ja lastenhoitajia on kaksi. Lisäksi toimintayksikössä voi joinakin vuosina toimia resurssieritylastentarhanopettaja ja avustaja riippuen lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeista.

Ruokopillin päiväkoti on valmistunut kesällä 1998. Keväällä 2004 päiväkodissa oli paljon vahinkoa aiheuttanut tulipalo. Vahinkoja korjattiin yhdeksän kuukautta, jotta päiväkoti saatiin entiselleen. Tammikuussa 2005 toiminta jatkui korjatuissa tiloissa.

Jokaisella ryhmällä on käytössään ryhmätila, pienryhmätila ja lepohuone. Lisäksi yhteisessä käytössä on sali, uima-allas, verstaas ja muutama muu pienryhmätila. Upea, avara keskikäytävä antaa paljon lisää toimintatilaa. Lasten leikkipiha on maastoltaan vaihteleva ja kaikenikäisille lapsille yhteinen. Myös viereinen metsä tarjoaa monia erilaisia elämyksiä.

Tiedonjyvä sijaitsee Jokiniemen koulun yhteydessä esiopetusta varten rakennetuissa tiloissa. Tilat ovat avoimia ja jo hieman koulumaisemmat. Tiedonjyvän lapset saavat kokemusta koulumaailmasta mm. ruokailun taustatuessa koulun ruokasalissa.

Tikkurilassa on myös tarjolla päiväkotiryhmille monipuolisia lasten kulttuuri- ja liikuntapalveluja. Kirjasto- ja elokuvakäynnit sekä luisteluretket jäähallille tuovat lapsille mukavaa lisävaihtelua arkeen.

Molemmissa päiväkodeissa toimitaan aamupäivisin pääsääntöisesti pienryhmissä. Työvuorot on suunniteltu siten, että pienryhmät voivat aloittaa toimintansa klo 9.00. Silloin ryhmän lapset on jaettu kasvattajien kesken, jolloin on mahdollista paremmin huomioida jokainen lapsi yksilöllisesti rauhallisemmassa oppimisympäristössä.

Pienryhmätoiminta kannattelee ja aktivoi vuorovaikutukseen ja läsnäoloon ja varmistaa lapsen oikeutta tulla kohdatuksi päivittäin omana itsenään. Pienryhmät ovat pääsääntöisesti kiinteitä, mutta tarvittaessa pienryhmien koostumusta voidaan joustavasti vaihdella toiminnasta riippuen.

2 Arvot

Vantaan kaupungin arvoiksi on määritelty innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Olemme yhdessä pohtineet, mitä nämä arvot tarkoittavat Ruokopillin toimintayksikössä.

Innovatiivisuus

- ajatusten jakamista
- joustavuutta
- toimintatapojen ja rakenteiden jatkuvaa tarkastelua ja arviointia
- rohkeutta
- asenteiden avoimuutta

Kestävä kehitys

- kierrätystä
- kasvattajan asennetta ja tekoja mallina lapsille
- arjen pienten ekologisten tekojen tiedostamista
- luonnon ja ympäristön ottamista osaksi oppimisympäristöä

Yhteisöllisyys

- avoimuutta, suvaitsevuutta, erilaisuutta, arvostamista
- lasten osallistamista, mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäänsä
- kasvatuskumppanuutta, avointa vuorovaikutusta
- oman itsensä johtamista, vastuunkantoa

2.1 Lapsikäsitys

Avainsanat: **arvokas, yksilöllinen**

Jokaisella lapsella on oikeus lapsuuteen. Kasvattajan tehtävänä on yhteistyössä vanhempien kanssa vaalia lapsuutta, joka on erityinen, ainutlaatuinen ja herkkä vaihe elämässä.

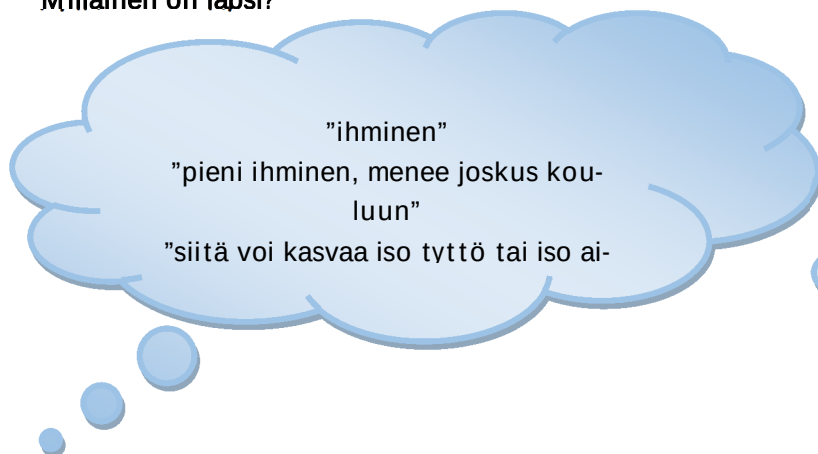
Jokainen lapsi on arvokas. Lapsella tulee olla aikuisen tukemana mahdollisuus jatkuvaan kasvuun ja oppimiseen. Lapsi tekee valintoja ja voi vaikuttaa osaltaan elämäänsä sekä oppii kantamaan vastuuta itsestään, muista ihmisistä sekä ympäristöstä.

Lapsi on aina yksilö ja samalla myös aktiivinen toimija osana vertaisryhmää.

Lapsi on synnynnäisesti utelias, tutkiva, luova, kiinnostunut ja kokeileva. Hän nauttii ja kokee iloa yhdessäolosta turvallisessa ilmapiirissä.

Lapsi oppii tutkimalla, kokeilemalla, leikkimällä, kyselemällä, erehtymällä, onnistumalla, seuraamalla muita ja tekemällä itse. Oppiminen tapahtuu oivaltamisen kautta.

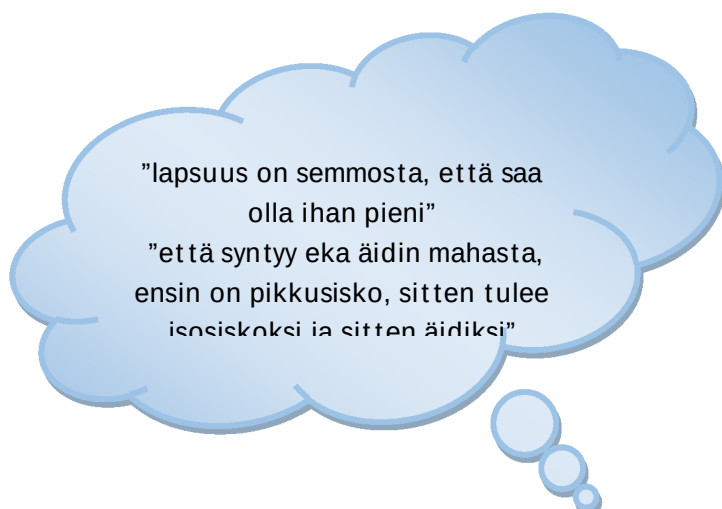
Millainen on lapsi?

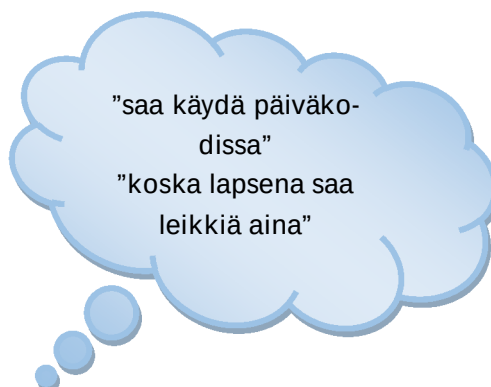
Millaista on olla lapsi?

Lapsuus?

Mikä on parasta lapsena olemisessa?

2.2 Kasvattajuus

Avainsanat: **ammattitaito, turvallisuus**

Kasvattajayhteisömme on ammattitaitoinen, ja sillä on moniammatillinen ote. Arvostamme erilaisia koulutustaustoja, ja työyhteisöämme rikastuttavat erilaiset persoonat vahvuuksineen. Tiedostamme oman ammatillisen roolimme ja kehitämme sitä jatkuvasti.

Kasvattajalla tulee olla herkyys huomioida lapsen tunteet ja tarpeet ja hyväksyä erilaiset perheet, kulttuuritaustat ja erilaiset tavat olla vanhempi. Kasvattajalla tulee olla taito kuulla ja kuunnella lasta. Kasvattaja on huumorintajuinen, turvallinen, persoonallinen ja toimii suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Kasvattajan tehtävänä on oppia kuulemaan ja ymmärtämään lapsen sanattomiakin viestejä. On tärkeää, että lapsi voi kokea voivansa vaikuttaa omaan päiväkotipäiväänsä.

Toimintakulttuurimme on oikeudenmukainen, turvallinen, rohkaiseva, kannustava, lämmin ja lasta osallistava, ja kaikkia kunnioitetaan tasavertaisina yksilöinä. Toimimme lapsen tukena, turvana ja mahdollisuuksien tarjoajana. Kasvattajina haluamme auttaa lasta kasvamaan itseään, toisia, ympäristöä ja elämää kunnioittavaksi yksilöksi.

Minkälaisista aikuisista tykkäät?

3 Yhteistyö perheiden kanssa

3.1 Päivähoidon aloitus

Avainsanat: **ystävällisyys, luottamus**

Päivähoidon aloitus on pohja, jolle kasvatuskumppanuus alkaa rakentua.

Ensimmäiseksi yhteydessä uuteen perheeseen on päiväkodin johtaja. Hän kertoo perheelle uudesta hoitopaikasta ja lapsen tulevasta lapsiryhmästä. Vanhempien kanssa sovitaan, että ryhmän henkilökunta on seuraavaksi yhteydessä heihin.

Ryhmä pohtii jo alustavasti, mihin pienryhmään lapsi tulee sijoittumaan. Sen pienryhmän vastuukasvattaja on yhteydessä perheeseen, toivottaa tervetulleeksi ja kutsuu tutustumaan ryhmään. Lapselle järjestetään valmiiksi oma, nimellä varustettu naulakkopaikka, ruokapöytäpaikka sekä oma sänky tai patja, jotta lapselle ja perheelle tulee tervetullut olo jo tutustumaan tullessaan.

Ensimmäisellä käynnillä sovimme perheen kanssa aloituskeskustelun ja päivät, jolloin lapsi harjoittelee ja tutustuu päiväkotielämään. Tutustuminen ennen aloitusta on tärkeää ja toivottavaa. Tutustumisen aikana juttelemme ja leikimme uuden lapsen kanssa, jotta turvallisuudentunne ja luottamus uutta aikuista kohtaan syntyisivät mahdollisimman luontevasti. Esittelemme perheelle päiväkotia, ryhmän toimintaa ja keskustelemme arkeen liittyvistä käytänteistä. Kerromme myös vanhemmille, että he voivat koska tahansa päivähoitopäivän aikana soittaa ja kysellä lapsen kuulumisia.

Aloituskeskustelua varten perhe täyttää "Lapsi kotioiloissa" -lomakkeen. Aloituskeskustelu käydään mielellään ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon tai mahdollisimman pian lapsen aloitettua. Keskustelussa käymme perheen kanssa läpi lasta koskevia asioita. Arvostamme vanhemmilta saatua tietoa lapsen tottumuksista ja tavoista. Haluamme pitää tavat aluksi mahdollisimman samanlaisina, jotta lapsella olisi turvallinen olo eivätkä muutokset tuntuisi niin suurilta.

Hoitoaikasopimus tehdään päiväkodin johtajan kanssa.

3.2 Kasvatuskumppanuus

Avainsanat: **"Lapsen kanssa voi päästä työskentelemään vain kulkemalla vanhempien avaaman oven kautta."**

Vanhempien kanssa tehtävä kasvatuksellinen yhteistyö eli kasvatuskumppanuus antaa työllemme vahvan ki-vijalan.

Kasvatuskumppanuus on vuoropuhelua vanhempien kanssa sekä osa hyvinvointityötä lapsen suotuisan kasvun ja kehityksen edistämiseksi. Olemme vanhemmuuden tukena ja käymme keskustelua lapsen varhaiskasvatuksesta. Avoin vuorovaikutus kaikissa asioissa on lähtökohtana luottamukselle, toimivalle yhteistyölle ja lapsen hyvinvoinnille.

Kunnioitamme lapsen vanhempia oman lapsensa asiantuntijoina. Laadimme perheen kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman, jossa huomioidaan vanhempien toiveita lapsensa hoitoon liittyvissä asioissa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan lapsen kasvulle ja kehitykselle tavoitteita, joihin perhe ja varhaiskasvatus osaltaan voivat sitoutua. Tarkoituksena on luoda johdonmukainen kasvatuslinja kodin ja varhaiskasvatuksen välille.

Kasvatuskumppanuus näkyy arjessamme päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa, jotka antavat mahdollisuuden yhteiseen keskusteluun ja vanhempien kohtaamiseen. Vanhemmille kerrotaan päivän tapahtumista ja toiminnasta, niin hyvistä hetkistä kuin vähän huonommistakin. Toimintamme on aina oltava perusteltua ja lasta tukevaa.

Erilaiset juhlat, tapahtumat ja mahdolliset vanhempainillat tuovat oman lisänsä kasvatuskumppanuuteen. Vanhemmat ovat myös aina tervetulleita seuraamaan päiväkodin arkea ja toimintaa.

Vanhempien ajatuksia kasvatuskumppanuudesta:

"yhteisesti sovittu tapa kasvattaa lasta ja huomioida hänet yksilöllisesti"

"kasvatusvastuu on vanhemmilla ja päiväkodista saa tukea ja neu-

"kumppanuus, jolla tähdätään siihen, että lapsi voi kasvaa turvallisesti"

"yhteistoimin kasvatetaan pärjäävä, tasapainoinen ja lapsen omat vahvuudet huomioiva yhteiskunnan jäsen"

"avointa vuorovaikutusta henkilökunnan ja perheiden välillä kaikesta, yhteistyötä lapsen kasvatuksessa ja lapsen parhaaksi"

"kasvatus vaatii yhteistyötä, sovietaan yhteiset suuntaviivat"

4 Työ lasten parissa

4.1 Vuorovaikutus

Avainsanat: **läsnäolo ja lempeys**

Kasvattajan läsnäolo on kaiken vuorovaikutuksen perusta. Läsnäololla tarkoitetaan lapsen aitoa kohtaamista, kuuntelemista ja pienimpien lasten sanattomien viestien kuulemista.

Vuorovaikutus alkaa hetkestä, jolloin lapsi saapuu päiväkotiin, ja kasvattaja ottaa hänet vastaan. Tervehdimme lasta ystävällisesti ja tarjoamme hänelle mahdollisuutta tulla syliin. Lapselle tulee tunne, että hän on tervetullut ja hänestä välitetään. On tärkeää, että jokainen lapsi voi tuntea tullessa kohdatuksi positiivisesti päivän aikana. Kun aikuinen kohtelee lasta kunnioittavasti ja lempeästi, lapsi saa mallin arvostavasta vuorovaikutuksesta.

Kosketuksella on myös oma merkityksensä kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Kasvattajan lempeä kosketus toimii lapselle viestin merkityksen tehosteenä. Se voi toimia sanomana välittämisestä, hyväksynnästä, rauhoittamisesta ja huomioinnista. Se kertoo lapselle, että olet tärkeä tässä yhteisössä. Sanattoman viestinnän eli ilmeiden ja eleiden on oltava yhteneväisiä sanallisen viestin kanssa.

Kasvattaja tunnistaa lapsen tunnetiloja ja sanoittaa niitä. Lapsi huomaa, että erilaiset tunnetilat ovat sallittuja ja hyväksyttäviä. Kasvattaja nimeää, kuvailee, selittää, sanoittaa erilaisia tilanteita ja toimintoja lapselle. Hän rohkaisee lapsen halua vuorovaikutukseen. Lapsen sanallisiin ja sanattomiin aloitteisiin ja viesteihin tartutaan ja lasta tuetaan itsensä ilmaisemisessa. Kasvattaja vastaa siitä, että lapsi voi kokea tulevana ymmärrätyksi. Vahvistamme lapsen myönteistä minäkuvausta ja itsensä kokemista arvokkaana. Ryhmässä toimiessaan lapsi oppii hyvän vuorovaikutuksen kulmakiviä; jokaisen oikeutta saada huomiota ja tilaa ajatuksilleen.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

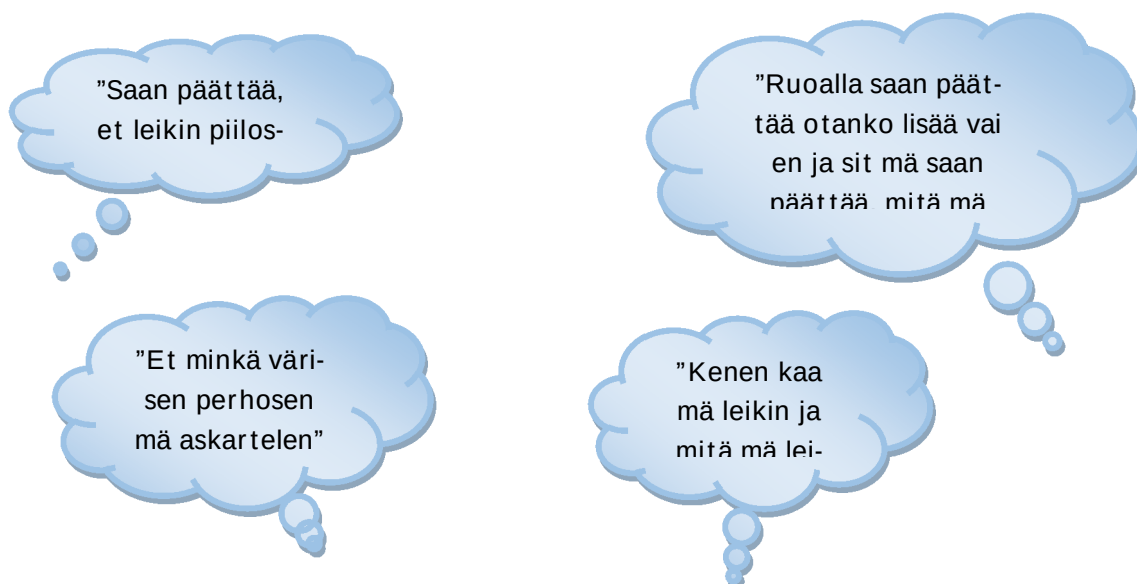
Avainsanat: **ilo ja huumori**

Ajatus sisarusryhmistä perustuu siihen, että lapsi voi kasvaa turvallisessa ja tutussa ympäristössä ja säilyttää mahdollisimman pitkään samat leikkikaverit. Isommat lapset oppivat huomioimaan pienempiä, ja pienemmät lapset oppivat luottamaan isompiin. Lapset oppivat, että kukin kehittyy omaan tahtiinsa ja ovat erilaisia. Kaikki ovat kuitenkin tärkeitä, arvokkaita ja tasaveroisia. Pienryhmissä ja esiopetusiässä lapset saavat enemmän kokemuksia ikäistensä vertaisryhmästä.

Lapsille annetaan mahdollisuuksia tutustua muiden ryhmien lapsiin ja tuetaan kaverisuhteita yli ryhmärajojen. Lapset voivat halutessaan mennä leikkimään myös toiseen ryhmään. Eri ryhmien pienryhmät tekevät yhteistyötä esim. retkien ja liikuntatuokioiden muodossa.

Lasten oma yhteisö ja toimintakulttuuri on rakennettu hyväksyväksi, sallivaksi ja iloiseksi. Hassuttelu ja huumori sisällytetään arkipäivään. Tuemme lapsen liikkumista, kokeilunhalua ja omien rajojen kokeilemistä. Haluamme, että lapselle syntyy onnistumisen kokemuksia ja iloa.

Mistä asioista voit päättää itse?

Kuuntelemme lasta ja otamme hänen mielipiteensä huomioon. Lapsella tulee olla tunne, että hän voi yhteisössään olla vaikuttamassa omiin asioihinsa. Lasten ideoita ja toiveita hyödynnetään myös toiminnan suunnittelussa. Lelupäivä ei kuulu toimintakulttuuriimme, vaan lapset voivat tuoda oman lelun mukanaan aina halutessaan.

Keskustelemme yhdessä säännöistä ja niiden merkityksestä yhteiseen hyvinvointiin. Lapsilla on turvalliset rajat, mutta vältämme turhia sääntöjä. Ristiriitatilanteet selvitetään pääasiallisesti keskustelemalla. Lasta ei jätetä yksin riitatilanteessa vaan hänelle annetaan mahdollisuus rauhoittumiseen aikuisen kanssa. Lapselle tulee tunne, että hän on hyväksytty ja tärkeä, vaikka hänen tekonsa tai käyttäytymisensä ei olisikaan ollut toivottavaa. Kasvattajan tukemana opetetaan lapsia myös itse arvioimaan omaa toimintaansa.

4.2.1 Kiusaamisen ehkäisy

Avainsanat: **tietoisuus, nollatoleranssi**

Kiusaamisella tarkoitetaan syrjintää ja epäoikeudenmukaista kohtelua. Kiusaaminen voi olla näkyvää tai sanatonta, fyysistä tai psyykkistä. Lapsen käsitykseen ja kokemukseen kiusaamisesta suhtaudutaan aina vakavasti. Tavoitteena on nollatoleranssi kiusaamisen suhteen. Puutumme kiusaamiseen heti, kun tulemme siitä tietoiseksi.

Lapsen kokemukseen kiusaamisesta reagoidaan lapsen ikätaso huomioiden, ja tilanne käydään läpi jokaisen osapuolen kanssa. Tarvittaessa asiaa käsitellään myös vanhempien kanssa. Pyrimme löytämään yhteisen näkemyksen ja sopimaan mahdollisista toimenpiteistä.

Kiusaamista ehkäistään yleisellä asennekasvatuksella sekä välittävällä ja hyväksyvällä ilmapiirillä. Aikuisen aito läsnäolo sekä pienryhmätoiminta ylläpitävät turvallista ja luottavaista kasvu- ja oppimisympäristöä. Rohkaisemme eri-ikäisiä lapsia ryhmässä toimimaan toistensa auttajina, tukijoina ja kannustajina.

4.3 Lapsen hyvä päivä

Avainsanat: **kiireettömyys, hyvinvointi**

Lapsen hyvän päivän pohjana on kiireetön ja joustavasti vakaa päivärytmi. Suunnittelemalla päiväjärjestys ja toiminta lasten ikätason sekä lapsiryhmän tarpeiden mukaan tulee päivästä sujuva. Lapset viihtyvät ja voivat kokea olonsa turvalliseksi.

Aamukohtaaminen on usein päivän tärkein hetki. Se toivottaa lapsen tervetulleeksi ja saa tuntemaan, että juuri hän on tärkeä. Aamuhetken tulisi olla rauhallinen ja tunnelmaltaan lämmin. Vanhemman tehtävänä on tuoda lapsi ryhmään, jolloin kasvattaja huomioi saapuvan lapsen ja vanhemman. Jokaisella lapsella on oma yksilöllinen tapansa irtautua vanhemmasta työpäivän ajaksi, ja siinä kasvattaja toimii lapsen tukena ja apuna.

Ruokailu, päivälepo, pukeminen ja riisuminen, ulkoilu ja wc-toiminnot ovat esimerkkejä ns. arkitoimintatilanteista, jotka rytmittävät päivää. Niiden toimivuus ja sujuvuus ovat rauhallisen ilmapiirin perusta. Arkitoimintatilanteet tukevat lapsen hyvinvointia. Päivittäin toistuvat rutiinit luovat turvallisuuden ja tuttuuden tunnetta. Tilanteiden ennakointi on tärkeää, koska lapset tarvitsevat eri tavoin aikaa siirtyessään toiminnasta toiseen. Kasvattaja tarvitsee herkkyyttä ja taitoa osatakseen joustaa tilanteissa tarpeen niin vaatiessa. Arkitoimintatilanteissa syntyy arvokasta vuorovaikutusta lapsen ja kasvattajan välille. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä merkityksellisempi työväline on aikuisen syli. Omatoimisuus kasvaa iän myötä, jolloin kasvattajan rooli muuttuu enemmän lapsen kannustajaksi ja ohjaajaksi. Arkitoimintatilanteet ovat osa oppimista ja niillä on suuri pedagoginen merkitys. Arkielämän perusasioista hyvin selviävä lapsi on valmiimpi vastaanottamaan ja omaksumaan muita tietoja ja taitoja.

Aamupäivän ulkoilu toteutetaan porrastetusti, jolloin sisällä on paremmin tilaa ja mahdollisuuksia pienryhmien toiminnalle. Ulkoilemme päiväkodin pihalla, läheisessä metsässä tai retkeilemällä lähiympäristössä. Ruokailutilanne on tunnelmaltaan rauhallinen ja leppoisa. Aikuiset ruokailevat lasten kanssa pienissä pöytäryhmissä. Isommat lapset harjoittelevat ruoan ottamista ja leivän voitelemista itse. Yhdessä opettelemme hyviä ruokailutapoja, maistamme erilaisia ruokia ja nimeämme niitä. Lounaalla on aina tarjolla ruoan kanssa näkkileipää tai pehmeää leipää. Ruokailun jälkeen siirrymme päivälevolle. Lapset on jaettu siten, että päiväunia tarvitseville lapsille taataan riittävä uni ja leporauha. Osa lapsista kuuntelee satua tai musiikkia. Levon tarve on jokaisella lapsella yksilöllinen, ja kasvattaja vastaa siitä, ettei lepoaika muodostu kenellekään tarpeettoman pitkäksi.

Lapsiryhmien toiminta on aina suunniteltua. Toimintayksikön keskeiset tavoitteet pohjautuvat Vantaan varhaiskasvatusstrategiaan. Nämä ohjaavat lapsiryhmien omia tavoitteita ja toiminnan suunnittelua. Lähtökohdina toiminnalle ovat lapsiryhmästä nousevat tarpeet. Tarjoamme lapsille monipuolista toimintaa, elämyksiä ja kokemuksia sekä onnistumisen tunteita!

Poikkeavissa tilanteissa on yhteisesti sovitut käytänteet. Olemme joustavia, teemme ryhmien kesken yhteistyötä ja autamme toisiamme. Jokaiselle lapselle on nimetty ns. vararyhmä, johon hän siirtyy tarvittaessa. Näin pyritään takaamaan lapselle mahdollisimman turvallinen olo myös poikkeustilanteissa.

Hyvä päivä vanhempien mielestä:

”jos lapsi kertoo, että oli hyvä päivä, se tarkoittaa hänen olevan tyytyväinen tekemiinsä”

”lapsi on tuntenut olonsa turvalliseksi ja hänen tarpeensa on huomioitu sopivalla tavalla”

”toiminnantäyteinen päivä, aikuinen valvomassa ja tarvittaessa syliä”

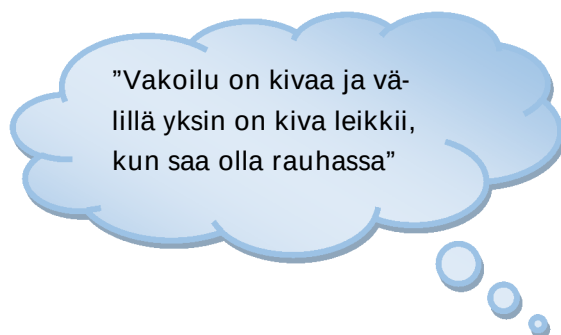
”tietoa siitä, mitä lapsi on leikkinyt ja kenen kanssa, miten toimii muiden lasten kanssa, konfliktitilanteet/hyvät hetket, näkykö lasta askarruttavat tilanteet/asiat päiväkodissa”

4.4 Lasten leikki

Avainsanat: **elämän opettelu**

Leikki kuuluu lasten elämään samalla tavalla kuin hengittäminen, nukkuminen ja syöminenkin. Se on lasten toiminnan perusmuoto ja pohja erilaisten taitojen kehittymiselle. Omaan itseensä ja ympäröivään maailmaan tutustuminen on lapselle tehtävä, jossa parhaana välineenä toimii leikki. Leikillä on suuri merkitys lapsen emotionaalisen, sosiaalisen ja kognitiivisen kehityksen kannalta. Lapsen leikkiessä kehittyvät kieli, vuorovaikutustaidot, tunteiden säätely sekä yhteisten sääntöjen merkityksen ymmärtäminen. Leikissä lapsi harjoittelee tekemään valintoja ja ratkaisuja yhdessä neuvotellen. Leikki on oikean elämän opettelua. Lapset eivät kuitenkaan leiki oppiakseen vaan oppivat leikkiessään.

Kasvattaja on leikin mahdollistaja. Hänen roolinsa leikissä vaihtelee lasten iästä, leikkitaidoista ja muista tilannetekijöistä riippuen leikkiin osallistujasta ulkopuoliseen havainnoitsijaan. Kasvattajan mukanaolo leikeissä on usein tietoinen valinta. Hän rikastuttaa leikkiä, syventää sitä, auttaa lapsia ideoimaan juonta pidemmälle ja rakentaa leikkiä kokonaisuudeksi. Kasvattaja antaa tilaa lasten aloitteille ja auttaa niitä lapsia leikin alkuun, jotka eivät löydä paikkaansa leikkisyhteisössä. Hän luottaa lasten omiin leikki-ideoihin ja tukee lasten omaehtoista leikkiä. Usein lasten leikkialoitteet rikastuttavat jo olemassa olevaa toimintaa. Leikki jäljittelee oikeaa elämää ja lasten kokemia ja näkemiä asioita. Kasvattaja saa leikin avulla paljon arvokasta tietoa lapsen kokemusmaailmasta ja tunnetiloista.

Kuusi kultaista ohjetta kasvattajalle:

1. Anna lapselle päivittäin tilaa ja mahdollisuuksia leikkiä.
2. Arvosta sitä, että leikeissä lapsi oppii vuorovaikutustaitoja, sääntöjä ja ristiriitojen ratkomista.
3. Leikki ei ole leluista kiinni. Vältä turhan valmiiksi leikittyjä leluja.
4. Aikuiset eivät aina ymmärrä leikkiä, eikä tarvitsekaan.
5. Hyväksy äänekäs leikki. Se on haasteellista, mutta kuuluu asiaan.
6. Etsi itsestäsikin leikkivä lapsi ainakin kerran viikossa.

Leikki on toimintatavoistamme keskeisin. Leikkiminen nähdään toimintana, johon liittyy jonkin asteisia tavoitteita ja päämääriä. Lapsilla on mahdollisuus leikkiä joka päivä. Suunnittelemme toimintaa siten, että leikille on aikaa. Käytössämme on jokaisessa ryhmässä ns. leikinvalintataulut, joissa on kuvia erilaisista leikeistä. Näiden avulla voidaan jäsentää toimintaa, tukea pitkäkestoista leikkiä ja ohjata valitsemaan monipuolisesti leikkejä ja leikkikavereita. Kasvattaja voi hyödyntää leikinvalintataulua eri tarkoituksiin ja tavoitteisiin.

Kasvattajan tehtävänä on leikkiympäristön tietoinen luominen, ylläpitäminen ja uudistaminen. Leikkiympäristön on tarkoituksenmukaista olla selkeä, turvallinen, rauhallinen, monipuolinen ja mielikuvitusta herättelevä.

Ympäristö antaa lapselle mahdollisuuksia olla leikeissään luova ja oivaltava. Ulkoilupiha sekä lähimetsä toimivat myös oivallisina leikkiympäristöinä.

Paras leikki:

"Agenttileikki,
vaklataan ihmi-
siä kysymättä
niilt lupaa"

"Hiekka-
leikki"

"Kiipeily! Kos-
ka sit oon
korkeella"

"Kirkonrotta ja
hirviöhippa"

4.5 Oppiminen

Avainsanat: **tutkiminen, kannustaminen**

Miten lapset oppivat?

Varhaiskasvatuksessa oppimista luonnehtii kokonaisvaltaisuus. Oppiminen on tekemistä, tutkimista, liikkumista, kaikin aistein kokemista ja erityisesti leikkimistä. Kasvattajat tunnistavat oppimisen mahdollisuudet kaikissa arjen tilanteissa ja tukevat lapsen omaa aktiivista roolia.

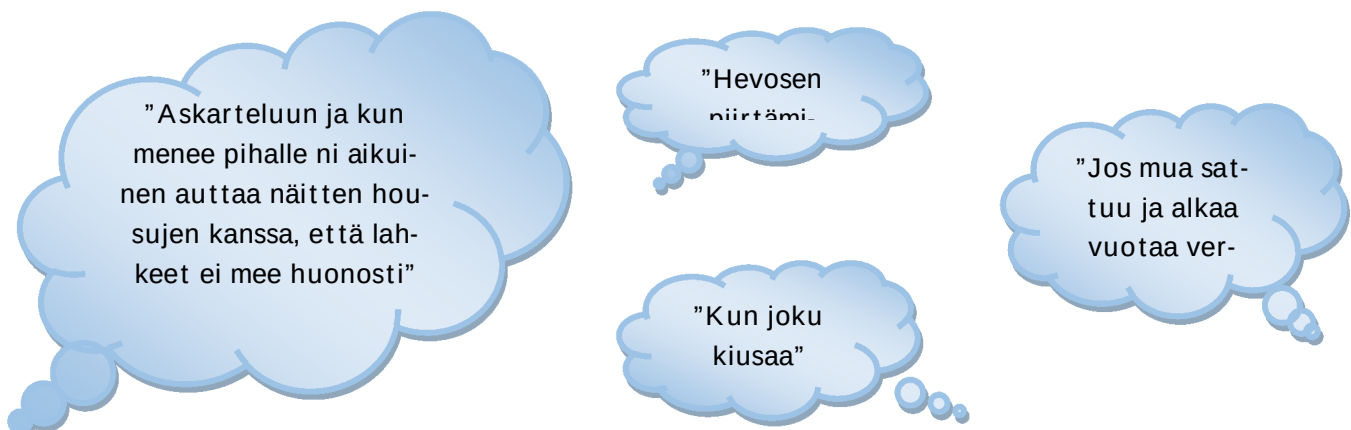
Pohjana kaikelle toiminnalle ja oppimiselle on:

- laadukas vuorovaikutus
- turvallinen ilmapiiri, jossa lapsi kokee tulevansa hyväksytyksi ja kuulluksi
- avoin ja toisia kunnioittava ilmapiiri kasvattajien kesken
- oppimisympäristön muokkaaminen lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi
- pienryhmätoiminta

Lapsille soveltuvalla, heidän mielenkiinnon kohteensa ja elinpiirinsä huomioivalla toiminnalla haluamme tehdä oppimisesta iloiseen ja positiivisen kokemuksen. Kasvattajan aito läsnäolo ja heittäytyminen yhteiseen toimintaan aktivoivat ja innostavat lasta. Kannustamme lapsia yrittämään ja huomioimme heidän erilaiset oppimistyyliinsä. Myönteiset oppimiskokemukset ja positiivinen huomioiminen arjessa tukevat lapsen terveen itsetunnon kehitystä ja vaikuttavat siihen, kuinka lapsi kokee itsensä oppijana. Lapsen persoonallisuudenpiirteitä havainnoimalla voimme löytää vahvuuksia, joiden avulla tuetaan oppimista. Lapselle mielekkäät ja merkitykselliset sisällöt tukevat lapsen luontaista uteliaisuutta. Oppiminen on prosessi, joka perustuu lapsen omaan aktiivisuuteen ja kiinnittyy hänen omakohtaisiin kokemuksiinsa.

Turvallinen, hyväksyvä ja iloinen ilmapiiri sekä viihtyisä toimintaympäristö mahdollistavat monipuolisesti arjen eri oppimistoiminnot. Lasten korkeudella ja heidän saatavillaan olevat välineet ja materiaalit, joiden paikka on visualisoitu kuvilla, auttavat lasta hahmottamaan paremmin ympäristöään ja opettavat häntä toimimaan omatoimisesti. Oppimisympäristön siisteydestä ja järjestyksestä vastaavat kasvattajat ja lapset yhdessä.

Mihin tarvitset aikuisen apua?

4.6 Luonto ja ympäristö

Avainsanat: **metsä, tutkiminen**

Ympäristökasvatus on pysyvä ja luonteva osa päiväkotimme arkea. Aikuinen toimii esimerkkinä asenteellaan ja toiminnallaan. Lapsen tulee saada kokemuksia ja elämyksiä luonnosta ja ympäristöstä, jotta hän pystyy hahmottamaan itsensä osana luontoa ja luomaan oman luontosuhteensa. Lähimetsä ja päiväkodin piha tarjoavat mahdollisuuksia tutkimiseen, havainnointiin ja erilaisiin luontoelämyksiin. Luupit, kiikarit ja luontokirjat ovat havaintojen tekemisen apuna.

Teemme metsäretkiä viikoittain ja ulkoilemme lähes säällä kuin säällä. Metsä ja luonto toimivat kasvua ja oppimista tukevana leikki- ja oppimisympäristönä. Motoriset taidot karttuvat kivillä kiipeillen, käpyjä heitellen, keppejä keräten, lätäköissä hyppien, hangessa ryömien ja jäniksenjälkiä seuraten. Metsäretkellä opimme nimeämään puita, kukkia ja eläimiä, pohtimaan luontoarvoja ja ihastelemaan luonnon ihmeitä. Voimme nauttia luonnon tarjoamasta rauhasta ja mahdollisuuksista luovaan leikkiin yhdessä toisten kanssa. Luonto inspiroi mielikuvitusta ja tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia ja materiaaleja leikkiin.

Ekologisuus on osa toimintaperiaatteitamme. Mahdollisuuksien mukaan kierrätämme ja huomioimme veden ja sähkön kulutusta. Lapsille annetaan kokemuksia, että me kaikki voimme teoillamme, asenteillamme ja sanoillamme vaikuttaa siihen, että luonnosta ja ympäristöstä pidetään hyvää huolta. Arjessa kiinnitämme huomiota kierrätykseen, lajitteluun ja siihen, että ruokaa päätyisi mahdollisimman vähän roskiin. Hankinnoissa suosimme kestävyyttä ja askarteluissa mahdollisuuksien mukaan luonnonmateriaaleja. Otamme mielellämme vastaan lahjoitusmateriaaleja. Vanhat astiat, paistinpannut, matot ja verhot löytävät äkkiä paikkansa lasten sisä- ja ulkoleikeissä. Järjestämme silloin tällöin lasten lelujen ja vaatteiden ”vaihtoviikot”, jolloin vanhemmat voivat tuoda pieneksi jääneitä lastenvaatteita kierrätykseen ja ottaa tilalle halutessaan toisten vanhempien tuomia leluja tai vaatteita.

4.7 Liikunta

Avainsanat: **kannustus, monipuolisuus**

Monipuolinen ja riittävä liikunta tukee lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Liikkumalla lapsi tutustuu itseensä ja lähiympäristöönsä ja harjoittaa motorisia taitojaan. Liikunta on myös osa terveellisiä elämäntapoja, joiden syntyminen jo varhaislapsuudessa kulkee usein mukana aikuisuuteen.

Liikuntakasvatuksen tulee olla lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Kasvattaja luo lapselle liikunnasta myönteisen, turvallisen, iloisen ja kannustavan kokemuksen. Aikuisen on tärkeää antaa lapselle tilaa ja aikaa liikkua aina, kun se on mahdollista. Monipuolinen liikkuminen eri ympäristöissä vahvistaa lapsen motorisia perustaitoja. Lapsi oppii tuntemaan, hahmottamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan.

Käytössämme on koko toimintayksikön yhteinen liikuntasuunnitelma koko vuodeksi. Kaikki lapset osallistuvat säännöllisesti liikuntatuokioihin. Ohjattuja liikuntahetkiä varten lapset on jaettu ryhmiin iän ja taitojen perusteella. Tavoitteenamme on vahvistaa myönteistä asennetta liikuntaa kohtaan.

Lähiympäristö antaa paljon mahdollisuuksia erilaiseen liikuntaa tukevaan toimintaan. Aivan päiväkodin vieressä on pieni metsikkö, joka on maastoltaan monipuolinen ja tarjoaa haasteita liikkumiseen. Hiekkaharjun urheilukenttä, Tikkurilan urheilutalon tatami ja jäähalli ovat aktiivisessa käytössämme. Talvisin käymme luis-telemassa ja hiihtämässä lähimaastossa. Meillä on kattava liikunnan perusvälineistö, joka on helposti lasten saatavilla myös omaehtoisen toiminnan aikana. Lisäksi Ruokopillin päiväkodissa on oma uima-allas, joka mahdollistaa lapselle turvallisen tavan tutustua ja totuttautua veteen ja vesileikkeihin.

5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Avainsanat: **ymmärrys, avoimuus**

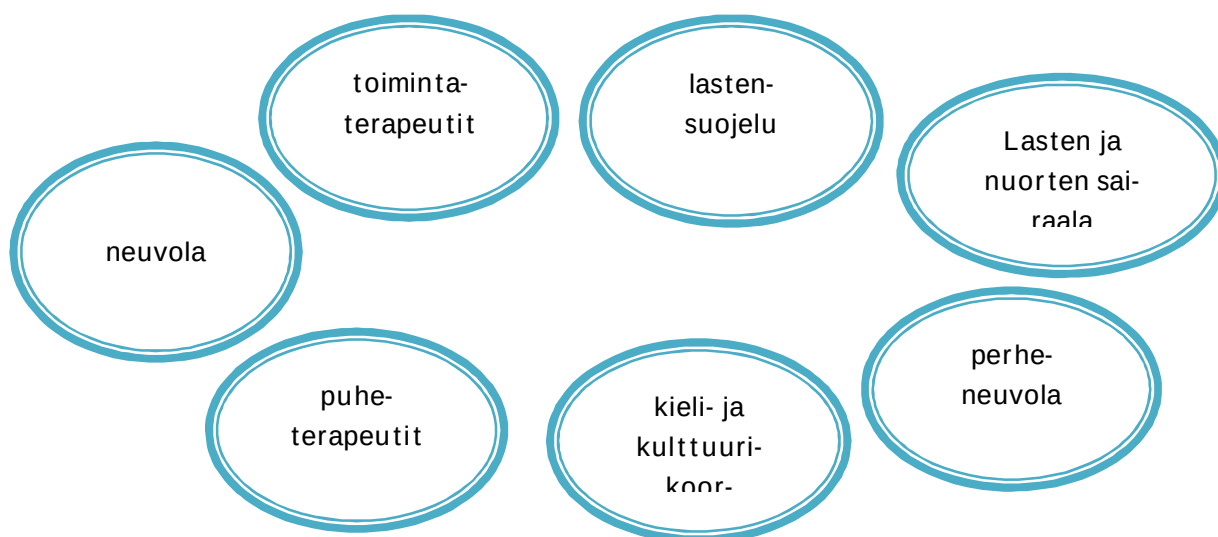
Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus. Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin.

Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset määrittelevät lapsen tuen kolmiportaisen mallin mukaisesti kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi. Lapsen tarvitseman tuen ja tukitoimien tarve voi vaihdella suuresti, mutta yleiseen tukeen on jokainen varhaiskasvatuksen piirissä oleva lapsi oikeutettu. Riittävän tuen takaamiseksi perheen ja varhaiskasvatuksen avoimella keskustelulla on merkittävä rooli lapsen arjessa.

Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa ovat perheen ja kasvattajien näkemykset lapsesta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan yhdessä sovitut tavoitteet, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua, sekä keskeiset menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytämme kehityksen eri osa-alueita tukevia menetelmiä kuten Kili (kieli ja liikunta), Kuttu (kuvin tuettu leikki), Knill (vuorovaikutus ja liikunta) ja Askeleittain (tunnetaidot). Vantaan yleisen tuen valikko toimii työvälineenämme tuen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa lapsiryhmässä. Yleisen tuen valikon ohjaamat pedagogiset ratkaisut toimivat tukenamme myös oppimisympäristön muokkauksessa sekä pienryhmätoiminnan tehostamisessa. Käytämme myös kuvallista tukea esimerkiksi päivä- ja viikko-ohjelman strukturoimiseksi, toiminnan pilkkomiseksi sekä leikkien valinnan tueksi. Koemme tärkeäksi löytää arjen havainnoinnissa sekä yhteisissä keskusteluissa myös lapsen vahvuudet ja tukea niitä osana lapsen terveen itsetunnon kehitystä.

Tavoitteena kaikille varhaiskasvatuksen tarjoamille tukitoimille on se, että lapsi voi mahdollisimman täysipainoisesti osallistua oman ryhmänsä toimintaan ja kokea tulleeensa kuulluksi ja ymmärretyksi. Tuen tulee olla joustavaa, lapsen tarpeet yksilöllisesti huomioivaa sekä pitkäjänteisesti suunniteltua. Tärkeä yhteistyökumppanimme on konsultoiva erityislastentarhanopettaja eli kelto, joka vierailee toimintakauden aikana jokaisessa päiväkodin ryhmässä. Hän konsultoi kasvattajia ja mahdollisia avustajia ja osallistuu tarvittaessa keskusteluihin perheiden kanssa.

Yhteistyötahoja:

5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Avainsanat: **kiinnostus, arvostus**

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ovat rikastuttava osa Ruokopillin toimintayksikön arkea. Yhdessä toimissaan lapsilla on mahdollisuus kasvaa osana monikulttuurista ja hyväksyvää yhteisöä. Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia sukupuolesta ja kansallisuudesta riippumatta.

Aito kiinnostuneisuus, välittäminen ja hyväksyntä ovat pohjana yhteistyölle kaikkien perheiden kohtaamisessa. Kasvatuskumppanuuden rakentamisessa kunnioitetaan ja huomioidaan perheen lähtökohdat eri kieli- ja kulttuuritaustojen tuodessa siihen oman lisänsä. Vanhemmille kerrotaan, että perheen tärkeä tehtävä on heidän oman kulttuurinsa ja äidinkielenensä ylläpitäminen ja vaaliminen. Lapsi tutustuu suomalaisiin tapoihin päiväkodin arjessa, mutta lasta tuetaan myös hänen oman kulttuuri-identiteettinsä syntymisessä, jotta lapsi arvostaisi omaa taustaansa ja juuriansa. Kasvattajien tutustuminen lapsen kulttuuriin ja sen tapoihin vahvistaa myös lapsen identiteettiä.

Yksikössämme on sovitut toimintatavat eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen aloittaessa päivähoidon. Tulkkia käytetään aina tarvittaessa, jotta kaikki osapuolet tulevat varmasti oikein ymmärretyiksi. Alkukeskustelussa käymme läpi lapseen ja perheeseen ja heidän kulttuuriinsa liittyviä asioita. On tärkeä tietää, kuinka kauan lapsi ja perhe ovat olleet Suomessa, ja mikä on lapsen kielitaito hänen oman äidinkielenensä ja suomenkielen suhteen. Kerromme suomalaisen kristillisen kirkkovuoden juhlapyhistä ja -perinteistä. Keskustelemme perheen toiveista liittyen heidän omaan uskontoonsa ja siihen kuuluiin tapoihin arjessa. Kunnioitamme eri uskontoja tasa-arvoisina evankelis-luterilaiseen perinteeseemme nähden.

Suomi toisena kielenä eli S2 -opetusta annetaan jokaiselle jotakin muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalle lapselle. S2 -opetuksen tueksi käytämme erilaisia kielen havainnointi- ja seurantatapoja. Kaikista yli 3-vuotiaista lapsista täytetään suomen kielen seurantalomaketta, jonka avulla havainnoimme lapsen suomen kielen taitojen kehittymistä ennen kouluikää. Esittelemme lomakkeen perheelle jo alkukeskustelussa. On tärkeää, että perhettä pidetään ajan tasalla lapsen suomen kielen kehityksestä.

Suomen kielen oppiminen lähtee liikkeelle arkitoimintatilanteista, joissa kasvattaja sanoittaa toimintaa käyttäen kuvia tukena. Kasvattaja kiinnittää huomiota puhetyyliinsä, sanavalintoihinsa, äänensävyynsä, eleisiinsä ja ilmeisiinsä. Hän tukee, toistaa, auttaa ja toimii mallina. Leikki toimii myös pitkälti kielen oppimisen keinona. Lisäksi kieltä kehitetään ns. kielikerhoissa. Pyrimme muodostamaan toimivia kielikerhoryhmiä, joissa lasten kielitaitotaso olisi yhtenevä. Käytämme S2 -opetuksen vuosikelloa, joka määrittelee kielikerhojen toiminnan sisältöjä. Aihepiireihin tutustutaan leikkien, laulujen, kirjojen, pelien ja ns. sanasäkkien avulla.

6 Esiopetus

Avainsanat: **toiminnallisuus, positiivisuus**

Kun lapsi aloittaa päivähoidon, hän alkaa harjoitella esiopetus- ja kouluvalmiuksia. Varsinaista esiopetusta järjestetään esiopetusikäisille. Keskeisenä tavoitteena on, että lapsi muodostaa myönteisen käsityksen itsestään ihmisenä, oppijana ja kivana kaverina. Itseensä luottava lapsi osaa huomioida toisia ja toimia ryhmän jäsenenä. Esiopetuksessa tuemme, rohkaisemme ja kannustamme jokaista lasta päivittäin ja etenemme lapsen kehitystason ja yksilölliset valmiudet huomioiden. Meille on tärkeää tarjota elämyksiä ja hyvä päivä lapsille.

Oppimisympäristö tukee oppimista ja on virikkeellinen. Monipuoliset välineet ja materiaalit motivoivat lasta tutkimaan, kokeilemaan ja leikkimään. Esiopetus on kokonaisvaltaista, toiminnallista ja elämyksellistä oppimista. Leikki ja leikinomainen tekeminen ovat keskeisiä kasvua ja oppimista edistäviä toimintamuotoja. Lapsi oppii parhaiten tekemällä itse.

Sisältöalueisiin tutustumme käyttäen vaihtelevasti useita eri oppimismenetelmiä. Kielellisiä, matemaattisia ja sosiaalisia taitoja voidaan harjoitella leikkien ja liikkuen. Erilaisten rytmien harjoittelulla, lauluilla, loruilla ja riittelyillä tuetaan äidinkielen kehitystä. Matemaattisia taitoja olemme harjoitelleet perinteisten tapojen rinnalla unkarilaisen Varga-Neményi -menetelmän avulla. Esiopetusryhmissämme on myös tietokoneet, joilla lapset voivat tutustua tietotekniikan tarjoamiin mahdollisuuksiin oppimisessa.

Toimimalla pienryhmissä lapset saavat enemmän kasvattajan henkilökohtaista ohjausta ja aikaa itsenäiseen työskentelyyn. Käytämme myös parityöskentelyä, jolloin lapset oppivat toimimaan yhdessä toisen lapsen kanssa, neuvottelemaan, ratkomaan pulmia yhdessä ja tukemaan toisiaan tehtävien tekemisessä.

Jokaiselle lapselle laaditaan syksyisin hänen vanhempiansa kanssa Lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS) henkilökohtaisine tavoitteineen. Kukin lapsi saa esiopetusta, joka on muokattu heidän kasvun ja oppimisen tuen lähtökohdista sopivaksi mahdollisine tukitoimineen. Keväällä arvioimme tavoitteiden toteutumista yhdessä lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtomallin (Esko) avulla. Jotta siirtyminen kouluun olisi mahdollisimman sujuvaa, on tiivis yhteistyö vanhempien ja mahdollisuuksien mukaan myös koulun kanssa tärkeää.

Esiopetuksen on tarkoitus jatkaa lapsen aiemman varhaiskasvatuksen kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa, jotta kouluun siirtyisi itseensä, aikuisiin ja omaan oppimiseensa luottava lapsi.

6.1 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavan opetuksen tarkoituksena on madaltaa ja helpottaa suomalaiseen kouluun siirtymisen kynnystä ja mahdollistaa eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen juurtumista yhteiskuntaamme.

Valmistavassa opetuksessa oleva lapsi saa esiopetusta viisi tuntia päivässä. Jokaiselle lapselle tehdään oma, henkilökohtainen oppimisen suunnitelma. Valmistavan esiopetusvuoden aikana lapsi tutustuu monipuolisesti leikin, yhdessä toimimisen ja tekemisen sekä valmistavan opetuksen kielellisten tuokioiden avulla suomen kieleen, kulttuuriin ja tapoihin. S2 -opetus on keskeisessä osassa valmistavassa opetuksessa.

Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset ovat integroituina muun esiopetuksen kanssa samoihin ryhmiin. Olemalla osana isompaa esiopetusryhmää edistetään lapsen suomen kielen oppimista, kotoutumista, esiopetuksen sisältöjen omaksumista ja ystävyyssuhteiden muodostumista.

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista myönteisessä ilmapiirissä. Jokaisen lapsen hyvinvointia seurataan ja sitä vaalitaan koko hänen varhaiskasvatuksensa ajan. Esiopetuksen oppilashuoltotyö on yksi osa hyvinvointityötä. Se on päivittäistä ja luonnollinen osa varhaiskasvatuksen arkea. Hyvinvointityö kuuluu kaikille päiväkodin aikuisille. Sen tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen oppimista edistävä kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

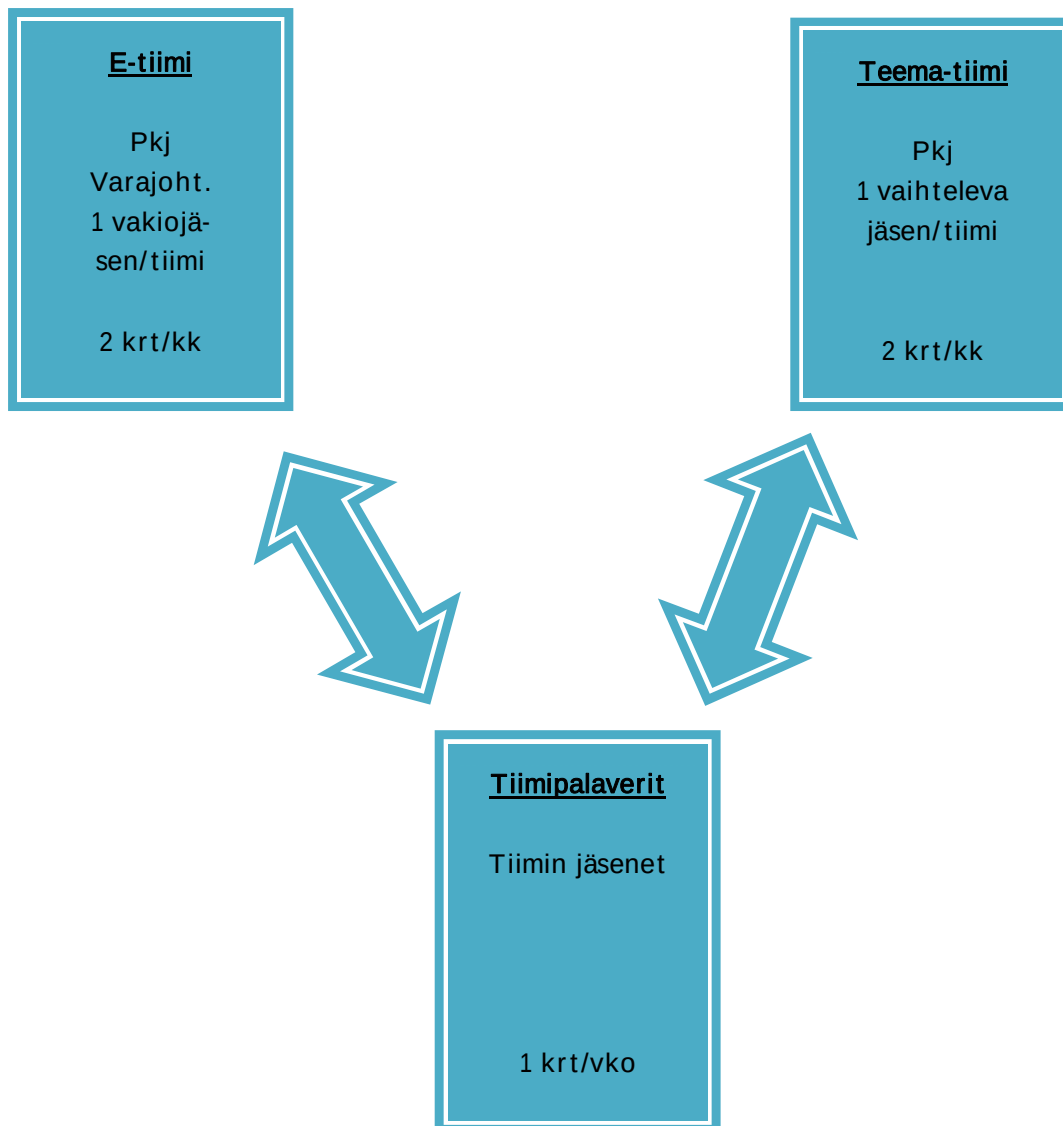
Esiopetuksen oppilashuollon tehtävänä on antaa lapsille yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Koko esiopetusryhmän hyvinvointia ja käytänteitä seurataan ja huolehditaan lasten yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä tarpeista.

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän muodostavat päiväkodin johtaja, esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat, neuvolan terveydenhoitaja, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja yksikössä mahdollisesti työskentelevä resurssierityislastentarhanopettaja. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu esiopetusvuoden syksyllä ja keväällä käsittelemään kunkin lapsen asioita. Oppilashuoltoryhmän kokouksen ajankohdasta tiedotetaan vanhempia, koska heillä on oikeus osallistua kokoukseen heidän oman lapsensa asioiden käsittelyn osalta.

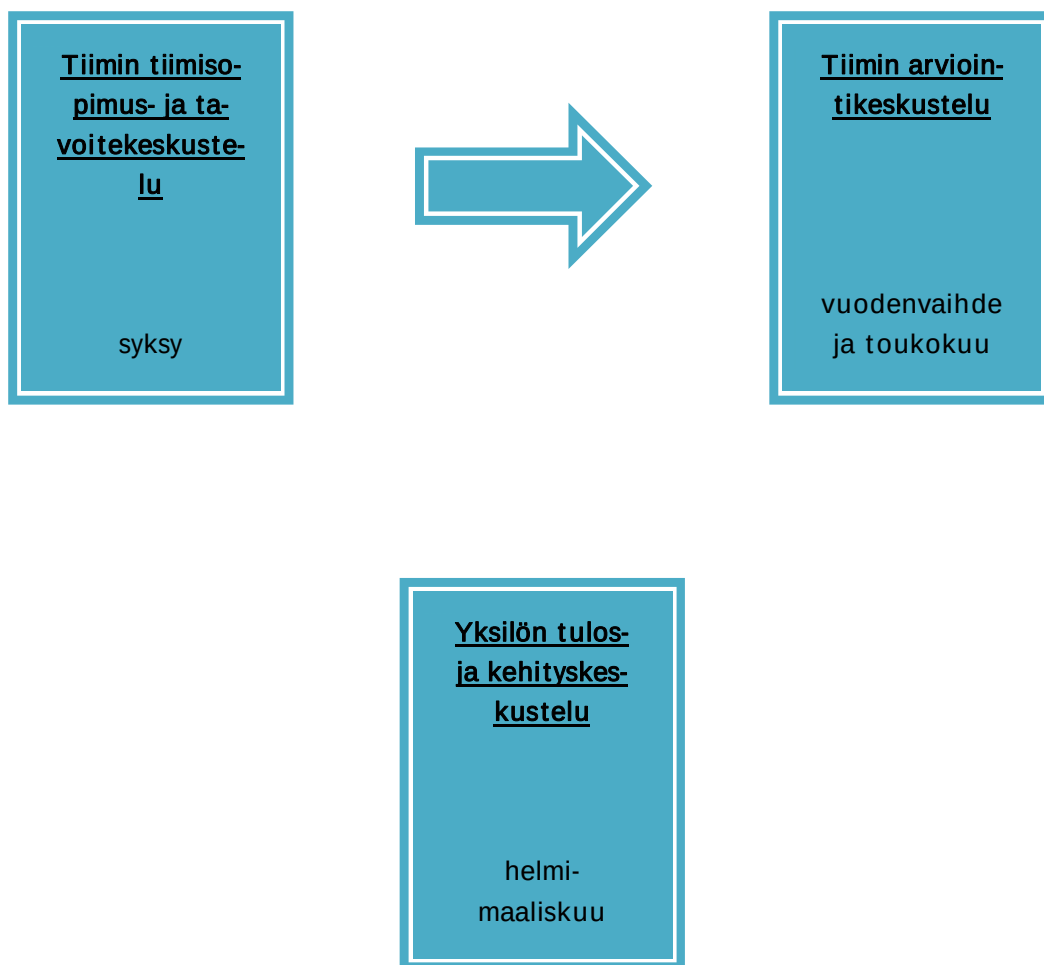
7 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

7.1 Palaverirakenne

- työllät tarvittaessa 1-2 krt/vuosi

7.2 Arviointirakenne

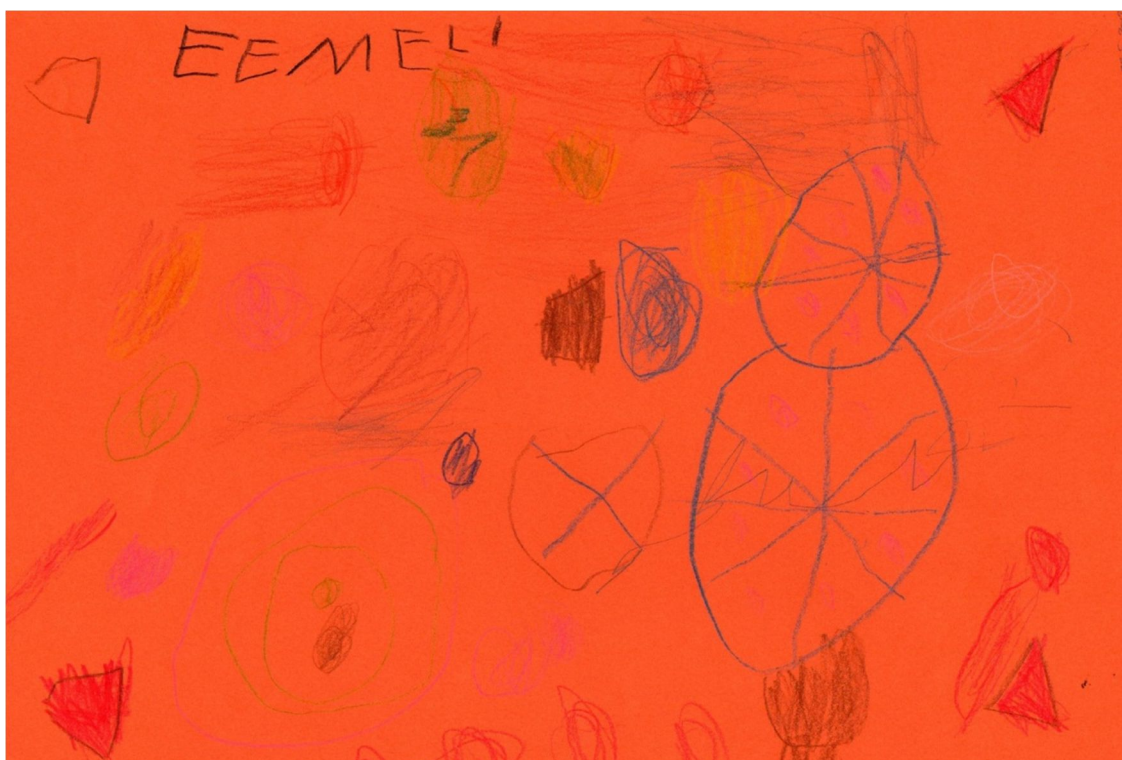
Muistettavaa:

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Ruokopillin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Ruokopillin päiväkoti, Tiedonjyvän päiväkotitila
Viljo Sohkasenkatu 10, 01370 Vantaa
Puh: 09 83923934

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Ruskeasannan toimintayksikkö – Ryhmäperhepäiväkotä Kivitasku

Opetuslautakunta 25.11.2013

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
LUKU 1.....	1
Toiminta-ajatus ja arvot	1
Kasvatuskäsitys	2
LUKU 2.....	3
Vuorovaikutus ja viestintä	3
Vuorovaikutus	3
Viestintä	4
Kasvatuskumppanuus	4
Osallisuus	4
LUKU 3.....	6
Oppimisympäristö	6
Ympäristö	6
Fyysinen ympäristö	6
Psyykinen ympäristö	6
Sosiaalinen ympäristö	6
Työyhteisö	7
Yhteistyötahot	7
Arviointi ja dokumentointi	8
LUKU 4.....	8
Perushoito ja päiväntunni	8
Pienryhmätoiminta	9
LUKU 5.....	11
Monipuolisuus ja kasvun tuki	11
LUKU 6.....	12
Sisällöt	12
Leikki	12
Liikunta	12
Liikunnan Vuosisuunnitelma	13
Luonto- ja ympäristö	13
Äidinkieli	13
Musiikki, taide ja kulttuuri	13
Etiikka ja katsomus, uskonto	14
Kestävä kehitys	14
Tietotekniikka	14
Käsitteiden päiväjärjestys	15

JOHDANTO

Ryhmäperhepäiväkotiki Kivitasku toimii Simonkalliossa, kodinomaisessa kerrostalohuoneistossa, joka käsittää 5 huonetta ja keittiön. Kivitasku on avoinna arkisin klo 7 – 17.

Kivitaskun lasten ikäjakauma on yhdestä viiteen ikävuoteen. Esikouluikäiset siirtyvät esiopetukseen alueen muihin päiväkoteihin.

Kivitaskun ryhmäperhepäiväkodissa valmistetaan aamupala lapsille henkilökunnan toimesta. Lounas sekä välipala toimitetaan Ateriapalvelun kautta Simonkylän koululta. Kivitaskun henkilökunta hoitaa päivittäisen siivouksen.

Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelma on tarkoitettu henkilöstölle ja perheille. Opetussuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, Vantaan kaupungin hyväksymään oppimis- ja opetussuunnitelmaan, opetushallituksen antamiin esiopetussuunnitelman perusteisiin sekä päiväkodin henkilöstön yhteisesti sopimiin kasvatust- ja oppimismäkemysiin.

LUKU 1

Toiminta-ajatus ja arvot

Ryhmäperhepäiväkotiki Kivitaskun toiminnan tärkeimpänä ajatuksena on tarjota lapselle ilmapiiirtään iloinen ja kiireetön paikka, jossa lasta rohkaistaan omana itsenään, omassa tahdissaan, omasta kokemuksestaan käsin oppimaan uusia asioita itsestään ja ympäristöstään. Toimintaa suunnitellaan vanhempien toiveita ja lapsia kuuntelemalla sekä arviointiin perustuen.

Kivitaskun toiminta-ajatuksen lähtökohtana on lapsuuden ainutlaatuisuus ja erilaisuus. Kivitaskun perustana on luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri.

Kivitaskun arvot ovat johdettu yhteisistä varhaiskasvatuksen toimintalinjauksista, Vantaan kaupungin arvoista, jotka ovat kohdennettu koskemaan päivähoitoa:

- ✓ innovatiivisuus
- ✓ kestävä kehitys
- ✓ yhteisöllisyys

Innovatiivisuus

Kivitaskussa innovatiivisuus näkyy avoimena suhtautumisena ja valmiutena ottaa vastaa uusia asioita. Toimintaa kehitämme muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Kestävä kehitys

Kivitaskussa ohjaamme lapsia ikätasoisesti ymmärtämään kestävän kehityksen ja kierrätyksen merkityksen. Toivomme, että "kylvämme" lapsiin kestävän kehityksen siemenen, joka näkyy heidän myöhemmässä elämässään.

Kestävää kehitystä toteutamme mahdollisimman luovasti sitoen sen mukaan kaikkeen toimintaamme.

Yhteisöllisyys

Kasvatamme lapsia yhdessä vanhempien kanssa. Kasvatukseen liittyvää yhteistyötä teemme myös eri yhteistyötahojen kanssa. Yhteiset pelisäännöt ohjaavat kaikkien toimintaa. Yhteisön jokainen jäsen on yhtä tärkeä. Toiminnassamme huomioimme lapsen osallisuuden prosesseihin.

Kasvatusnäkemys

Työyhteisön tehtävä on luoda luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri. Tiimissä etsitään sen vahvuudet ja tapa käydä avointa keskustelua. Työtä arvioidaan yhdessä ja työyhteisössä on sovittu yhteinen tiedottamisen malli.

Kasvatustyön onnistumiseksi edellytetään tiivistä sekä avointa vuorovaikutusta että yhteistyötä vanhempien kanssa.

Työyhteisön, kasvattajan, tavoitteena on luoda kiireetön oppimisympäristö, jossa lasta kuunnellaan ja jossa lapsella on aikaa opetella asioita omassa tahdissaan, oman ikätasonsa mukaisesti. Jokaisella kasvattajalla on vastuu ryhmän toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Lapsia ja oppimisympäristöä havainnoidaan, aikuiset sitoutuvat toimintasuunnitelmaan sekä osallistuvat ryhmässä toimintaan.

Leikkiminen, liikkuminen ja tutkiminen ovat lapsille ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Lapset ovat uteliaita, innokkaita oppimaan uusia asioita ja kokeilemaan oppimaansa yhä uudelleen. Arvostamme leikkiä luovuuden, mielikuvituksen ja oppimisen lähteenä ja sille varataan Kivitaskussa paljon aikaa.

Kivitasfussa on käytössä *Ystävyyssäännöt*. Käymme kuvitetun "taulun" avulla läpi, kuinka huomioidaan muut, pyydetään anteeksi, mikä on oikeaa ja väärää toimintaa tai käytöstä. Ystävyyssääntöjä opetellaan etenkin toimintakauden alussa, jolloin ryhmän muodostuminen on aluillaan, sekä aina tarvittaessa niitä kertailaan. Ystävyyssäännöt ovat esillä lasten korkeudella, aina saatavilla, jolloin sitä on helppo käyttää.

Jokainen lapsi on yksilö ja ei-toivottua käytöstä tai toimintaa ilmenee kaikilla lapsilla kaikissa kasvun ja kehityksen vaiheissa, toisilla enemmän ja toisilla vähemmän. Kivitasfussa ei ole käytössä erillistä "miettimispenkkiä", huonetta tms. vaan paikka voi olla esim. toisen huonetilan matto, joka on avoin, mutta rajattu "tila". Lasta ei eristetä vaan ohjataan rauhallisempaan tilaan, jossa lapsi saa aikaa palautua ei-toivotusta tilanteesta. Ns. "tilanteissa" ryhmän toinen aikuinen ohjaa lapsen, esimerkiksi lasten leikkituokiosta, rauhoittumaan ja ns. nollaamaan tapahtunutta tilannetta. Toinen aikuinen on koko ajan lapsen lähellä, turvana ja keskustelee, selvittää tapahtuneen tilanteen lapsen ja/tai muiden osallisten kesken.

LUKU 2

Vuorovaikutus ja viestintä

Vuorovaikutus

Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutus on avointa ja lämmintä lasta sekä perhettä kohtaan. Lapsilla on mahdollisuus toimia erilaisissa sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanteissa ja keskeisenä tavoitteena on tarjota lapselle kokemus siitä, että hän tulee kuulluksi ja huomatuksi.

Viestintä

Toiminnasta ja tapahtumista kerrotaan Kivitaskun ns. ilmoitustaululla eli ulko-ovessa. Tapahtumista, retkistä tai poikkeavasta päivärytmistä kerrotaan suullisesti sekä usein myös ”muistilapun” tapaan kirjallisena kotiin vietäväksi. Yhteistyötä tehdään myös vasu-keskusteluiden, sekä joka-päiväisten kuulumisten vaihtona tuonti- ja hakutilanteiden lomassa. Tarpeen vaatiessa myös ylimääräisiä keskusteluaikoja voidaan järjestää.

Kasvatuskumppanuus

Kodilla on päävastuu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Jokaisella perheellä on omat tapansa ja käsitys siitä, mikä on lapselle parasta. Päiväkodin tehtävä on tukea perheitä ja saada vanhemmat tuntemaan itsensä riittävän hyväksi äidiksi ja isäksi.

Yhteistyö käynnistetään heti, kun lapsi saa hoitopaikan. Vanhemmat tulevat tutustumaan lapsensa kanssa ennen varsinaista hoitosuhdetta. Näin perhe tutustuu ja tottuu lasta hoitaviin aikuisiin, päiväkodin tiloihin ja päivärytmiin. Tutustuminen voi kestää muutamasta päivästä aina viikkoon tai kahteen. Lasten vanhemmille varataan keskustelu-aika ennen hoitosuhteen aloittamista ja lapsen vanhemmat täyttävät Lapsi kotiolioissa - lomakkeen ennen varsinaisen hoidon aloittamista, näin turvataan lapsen tarpeet alusta alkaen.

Uusien perheiden kanssa päivähoito- ja varhaiskasvatussopimus tehdään kolmen kuukauden kuluessa aloittamisesta. Päivitys tehdään kerran vuodessa.

Luottamus perheen ja päiväkodin välillä on pohja hyvälle hoitosuhteelle. Vanhemmat ovat aina tervetulleita ”peremmälle”, katsomaan lasten töitä ja tutustumaan työskentelyymme.

Osallisuus

Kivitaskussa pidämme tärkeänä, että jokainen lapsi kokee olevansa oman yhteisönsä, ryhmänsä, hyväksytty ja tärkeä jäsen. Lapsilla on turvallinen olo, he tulevat kohdatuksi ja hänen tarpeensa tulevat tyydytetyksi. Ryhmässämme lapset pääsevät vaikuttamaan toimintaan. Ennen varsinaisen toimintakauden suunnitelmallista alkua, lapsiin tutustutaan mm. havainnoimalla leikkejä ja saamalla näin arvokasta tietoa juuri ko. toimintakauden lasten kiinnostuksen kohteista. Lapsilta itseltään tulevat ideat innostavat ja kannustavat motivoitumaan ryhmässä tapahtuvaan toimintaan. Lapset tuntevat kuuluvansa erityiseen, omaan ja tärkeään yhteisöönsä, johon on kiva tulla päivästä ja viikosta toiseen.

Kivitaskussa osallisuuden tunnetta ja kuuluvuutta ryhmään saamme tekemällä pieniä arkisia askareita ja tehtäviä yhdessä; lapset ovat erityisen ylpeitä esim. leipoessaan yhdessä vaikkapa vanhempainiltaan tarjottavia pipareita tai askartelemalla joulujuhliin upeita koristeita.

LUKU 3

Oppimisympäristö

Ympäristö

Varhaiskasvatus- ja oppimisympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Toimiva, turvallinen ja monipuolinen ympäristö kannustaa lasta leikkimään, tutkimaan, liikkumaan ja ilmaisemaan itseään.

Fyysinen ympäristö

Kivitasku on kodinomainen ja viihtyisä kerrostaloasunto, jossa on 5 huonetta ja keittiö. Huoneiden lukumäärä mahdollistaa pienryhmiin jakautumisen. Toimintojen eriyttäminen takaa rauhallisen ja turvallisen ilmapiirin säilymisen. Tilajärjestelyt eli tietyt toiminnot, kuten askartelutuokiot tai kotileikki, tapahtuvat tietyissä tiloissa. Tiloja hyödynnetään monipuolisesti.

Kivitaskussa on runsaasti leikki- ja oppimismateriaalia. Materiaalit ja välineet ovat lasten saatavilla. Osa välineistä on sijoitettu siten, että lasten on pyydettävät niitä aikuiselta. Lapset kuitenkin tietävät, mitä kaikkea välineistöä päiväkodissa on.

Ulkoilemme taloyhtiön pihalla, lähiympäristön puistoissa, metsissä sekä hyödynnämme lähialueen tarjoamia liikunta- ja muita ulkoilumahdollisuuksia.

Psyykkinen ympäristö

Kivitaskussa on kiireetön ja avoin ilmapiiri. Huomioimme lasten yksilölliset tarpeet ja toimimme lasta rohkeasti, kannustavasti ja tukevasti. Kivitaskussa kaikenlaiset tunteet ovat sallittuja ja niitä käsitellään yhdessä lasten kanssa. Erilaisuuden kunnioittaminen on meille tärkeää, pienessä ryhmässä yhteenkuuluvuuden tunne muodostuu nopeasti kun yhdessä jaetaan ilot ja surut.

Sosiaalinen ympäristö

Aikuiset ovat lapsia varten. Heillä on aikaa kuunnella, ottaa syliin ja leikkiä lasten kanssa. He ovat apuna ja tukena ristiriita- ja ongelmatilanteissa. Pienessä porukassa lapset tutustuvat toisiinsa ja ryhmäytyvät nopeasti. Kaikki ovat kavereita keskenään. Olemme ”päiväkotiperhe”, jossa jokainen lapsi ja aikuinen on ainutlaatuinen ja tärkeä osa yhteisöämme. Jokaisella on oikeus olla oma itsensä ja harjoittelemme koko ajan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja.

Työyhteisö

Kivitasfun työyhteisö koostuu lastenhoitajasta sekä kahdesta ryhmäperhepäivähoitajasta.

Viikkopalavereja pidetään tarpeen vaatiessa, vähintään kahden viikon välein päiväkodin esimiehen kanssa. Varsinaisia tiimipalavereja käydään viikoittain oman työyhteisön kesken.

Syksyisin, toimintakauden alussa, järjestetään suunnittelupäivä, jossa suunnitellaan koko kauden toimintaa.

Työyhteisön arviointi tapahtuu tiimeissä vuosittain, jolloin seurataan varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ryhmän kohdalla pitkällä aikavälillä. Toimintaa arvioidaan myös kirjallisesti kaksi kertaa kaudessa. Kesän arvioinnin pohjalta nousevat esiin seuraavan syksyn kehittämisaalueet. Jokainen työntekijä suorittaa työn arviointia myös itsenäisesti ja yhteistyössä esimiehen kanssa Tuke-keskusteluissa arviointilomakkeen avulla.

Palautteet ovat arvokasta informaatiota toiminnan kehittämisen kannalta ja niitä kerätäänkin pitkin toimintakautta hyödyntäen mm. seuraavan kauden toimintaa suunniteltaessa.

Yhteistyötahot

Ryhmäperhepäiväkotimme tekee yhteistyötä perheiden lisäksi mm. konsultoivan erityislastentarhanopettajan, puheterapeuttien sekä neuvoloiden kanssa. Tikkurilan seurakunnan kanssa yhteistyö ajoittuu yleensä juhlapyhien aikoihin.

Neuvolaan ollaan yhteistyössä laajemmin lapsen 4-vuotis tarkastuksen yhteydessä. Käytössä on Hyve-malli, jonka mukaan neuvolassa tehdään lapselle laaja hyvinvointitarkastus. Tätä ennen lapsen vanhemmat/hoitaja keskusteleval, täytetään yhdessä neuvolaa varten kaavake, jonka jälkeen neuvolasta tulee informaatiota takaisin päiväkotiin.

Arviointi ja dokumentointi

Päiväkodin ja työyhteisötoiminnan kehittämiseksi tarvitaan arviointia. Arvioinnin tulee olla yksilöllistä, monipuolista ja realistista. Lapsia havainnoidaan toimintakauden aikana jatkuvasti ja siitä saatavaa informaatiota käytetään arvioinnin tukena ja pohjana. Kivitaskussa pidämme tärkeänä, että lasta kuullaan; hän pääsee kertomaan toiveistaan ja ajatuksistaan. Pienten lasten kohdalla, jotka eivät vielä osaa sanallisesti ilmaista tuntemuksiaan, tarkkaillaan heidän kehonkieltään. Mm. ilmeet, eleet, itku, nauru kertovat pienten lasten tuntemuksista jo paljon ja auttavat aikuista tulkitsemaan lapsen mielipiteitä. Aikuisen tehtäväksi jääkin tarkkaavainen havainnointi.

Lasten arviointi perustuu sosiaaliseen kasvuun, kehitykseen sekä työskentelytaidoissa edistymiseen. Arvioinnissa huomioidaan lapsen ikä ja kehitystaso sekä persoonalliset piirteet. Lapsen kehitystä seurataan, arvioidaan ja vertaillaan suhteessa hänen aiempaan historiaansa ja varttumiseensa, ei suhteessa ryhmän muihin lapsiin. Pohjana arviointiin käytetään sitä tietoa, jonka lapsen vanhemmat välittävät lapsesta henkilökunnalle. Hoito- ja kasvatust keskustelu käydään vuosittain jokaisen lapsen kohdalla, jolloin käsitystä lapsen sen hetkisestä tilanteesta voidaan täydentää ja pitää ajan tasalla.

Toimintaa dokumentoidaan eri tavoin: kirjallisesti ja valokuvaamalla. Valokuvaamiseen on pyydetty perheiltä lupa. Lasten työt ja tuotokset ovat esillä kertomassa päiväkodin toiminnasta. Dokumentoinnit ovat vanhempien saatavilla ja seurattavissa.

LUKU 4

Perushoito ja päivänselku

Kivitaskussa edetään kiireettömästi ja joustavasti, lapsia kuunnellen, kuitenkin tutun ja turvallisen päivärytmin mukaisesti.

Perushoitotilanteet toimivat oppimistilanteina ja niissä mahdollistuu lapsen yksilöllinen kohtaaminen. Perushoidollisissa tilanteissa lapsi oppii myös ryhmässä olemisen taitoja. Ruokailutilanteissa lapset opettelevat maistamaan erilaisia makuja eikä ruokailusta tehdä pakottavan tuntuista tilanteita. Opetellaan tunnistamaan ja kertomaan, ruuasta josta pitää tai ei pidä. Ruokailutilanteissa opetellaan kiireettömyyttä, rauhallista käyttäytymistä ja hyviä, kohteliaita ruokailutapoja sekä toisten huomioon ottamista.

Aamuisin valmistamme henkilökunnan toimesta aamupalan lapsille, joka on tarjolla klo 8 - 8.30 välillä. Myöhemmin hoitoon tulevat lapset ovat syöneet aamiaisen kotona.

Aamupiiri pidetään joka päivä klo 9, joka kestää vajaan puolisen tuntia. Katsomme viikonpäivän, ketkä ovat paikalla, säätilan. Opettelemme laulujen, lorujen ja leikkien avulla mm. värejä, laskemista, kuuntelua ja keskittymistä sekä selkeää puhe- ja ilmaisutapaa. Käytämme kuvitettua päiväjärjestystä, joka käydään jokaisen aamupiirin aikana läpi. Kuvia käytetään apuvälineinä myös muun toiminnan yhteydessä.

Aamupäivän aikana on vaihdellen vapaata leikkiä sekä ohjattua toimintaa. Ulkoilemme ennen lounasaikaa päivittäin. Lounas toimitetaan ruokakuljetuksella. Päivälevolle käyvät kaikki lapset, osa lapsista leppää ja osa nukkuu päiväunet.

Iltapäivällä tarjoillaan välipala, joka on puolivalmiina saapunut lounaskuljetuksen mukana.

Iltapäivisin on useimmiten vapaata leikkiä, jolloin vanhemmat hakevat lapsiaan hoidosta vaihtelevasti eri aikatauluilla kotiin.

Wc- ja käsienspesu toistuu säännöllisesti, tarvittaessa aikuisten valvonnassa ja ohjauksessa.

Siirtymätilanteet toteutetaan rauhallisesti porrastaen, mm. pienet lapset huomioiden ensimmäisinä ryhmässämme.

Pienryhmätoiminta

Ryhmässämme toteutetaan ainoastaan nimellisesti omahoitajamallia. Lapset ovat jaettu hoitajien kesken, jotta vanhempien kanssa käytävät keskustelut on tällä mallilla selkeämmät toteuttaa. Pienen yksikköomme vahvuus on tulla hyvin tutuksi sekä lasten että vanhempien kanssa, jolloin vanhempienkin on helppo lähestyä hoitohenkilökuntaa.

Lapsia jaettaessa pienempiin ryhmiin, esim. askartelutuokioissa, pystytään huomioimaan paremmin lapsen ikätason taidot ja tarvitsema tuen tarve.

Kivitaskussa on viikoittain 4-5 vuotiaalle lapsille suunnattua nk. minieskaria, jossa lapset pääsevät harjoittamaan ryhmässä työskentelyä, annettujen ohjeiden mukaan toimimista, kuuntelua sekä keskittymistä. Näissä tuokioissa pystytään vielä tarkemmin yksilöimään erilaisia harjoitteita kuin isomman ryhmän kanssa.

Pienryhmätoimintaa on helppo toteuttaa myös leikkitilanteissa, jotka voivat olla sekä vapaa- että ohjattuja leikkituokioita. Kivitaskussa on käytössä ns. *Leikkipysäkki*, jossa on valittavana erilaisia leikkejä sekä lasten kuvalliset nimikortit, joiden avulla leikin valinta konkretisoituu lapselle selkeämmin. Tämän avulla lapset myös sitoutuvat leikkeihin paremmin.

LUKU 5

Moniku ja kasvun tuki

Kivitaskussa monikulttuurisia lapsia perheineen tuetaan monin eri tavoin. Perheet tulevat tutustumaan ennen päivähoidon aloitusta Kivitaskuun ja vanhempien kanssa käydään aloituskeskustelu perheen omaan kieleen ja kulttuuriin liittyvistä tavoista. Vanhemmat täyttävät lapsestaan Lapsi kotiloissa – lomakkeen, jonka avulla päivähoidon henkilöstö saa tärkeää tietoa hoidon aloittavasta lapsesta. Vanhempien kanssa keskustellaan varhaiskasvatuksen tavoitteista ja kerrotaan Kivitaskun päivärytmistä. Havainnollistetaan vanhemmille mm. kuvien käyttämisestä kommunikointia tuettaessa.

Varhaiskasvatuskeskustelu käydään vanhempien kanssa kun lapsi on ollut päivähoidossa 3 kuukautta, jolloin päivähoidon henkilökunta on ehtinyt tutustua lapseen ja oppinut tuntemaan häntä. Keskustelussa sovitaan suomen kielen taidon kehittymisen seurannasta. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia.

Monikulttuurisia perheitä kannustetaan puhumaan kotiloissa perheen omaa äidinkieltä, joka on tärkeää, jotta lapsi oppisi puhumaan myös suomen kieltä hyvin. Päivähoito liittyy osana maahanmuuttaja perheen kotouttamissuunnitelmaan.

Kivitaskussa hyödynnetään kiireettömyyttä ja pientä ryhmäkokoja, jolloin on mahdollista antaa enemmän aikaa ja erityistä tukea monikulttuuriselle lapselle. Arjen rutiinit luovat turvaa, jolloin oppiminen käy helposti tutuissa ja toistuvissa tilanteissa, kuten mm. puke-mis-, ruokailu- ja leikkitilanteissa. Lasta kannustetaan puhumaan ja aikuinen sanoittaa tekemisiä sekä innostaa kehuen lapsen onnistuessa.

Kivitaskussa käytetään päivittäin kuvia, jolloin päivän kulku on helppo hahmottaa. Päiväjärjestys käydään läpi aamupiirissä ja se on esillä myös päivän aikana seinällä. Lauluja, yhteisiä leikkejä ja loruja käytetään Kivitaskussa paljon. Ennalta suunniteltuja pienryhmätoimintoja järjestetään myös ajatellen monikulttuurisia lapsia. Pienessä ryhmässä käytetään esimerkiksi hyödyksi erilaista kirjallisuutta; mm. lasten sanakirjoja ja lorupusseja.

LUKU 6

Sisällöt

Leikki

Kivitaskussa lasten keskeisin toiminnan muoto on leikki. Leikin avulla lapsi vahvistaa mielikuvitustaan, hahmottamista sekä kielellisiä ja motorisia taitojaan. Leikissä lapsi voi harjoitella erilaisia taitoja ilman epäonnistumisen pelkoa.

Aikuisten tehtäväksi jää huolehtia leikkitiloista, välineistä ym. virikkeistä, jotka ylläpitävät ja mahdollistavat leikin. Aikuinen tarvittaessa ohjaa ja osallistuu leikkiin jos esim. ristiriitailanteet vaikeuttavat leikin kulkua. Kivitaskussa hyödynnetään kodinomaista ympäristöä ja tiloja, näin leikkejä voidaan leikkiä pienryhmissä

Liikunta

Monipuolinen liikkuminen tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsi oppii tuntemaan ja hallitsemaan kehoaan, harjoittaa ryhmässä toimimisen perustaitoja ja opettelee sääntöjen merkitystä.

Kivitaskussa ulkoillaan ja liikutaan paljon mm. lähipuistoissa sekä -metsässä, joista löytyy monenlaisia välineitä, mm. puistojen kiipeilytelineet ja liukumäet, metsän vaihteleva maasto, tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä. Erilaisia liikuntaleikkejä myös leikitään.

Päivittäisen liikunnan ja ulkoilun lisäksi Kivitaskussa on sisäliikuntaa. Ohjatuissa liikuntatuokioissa käytämme erilaisia jumppavälineitä kuten pallot, huivit, vanteet, tasapainolauta ja tunneli. Jumppamattojen päällä harjoitellaan kierimistä ja kuperkeikkoja. Kivitaskussa ei ole erillistä liikuntasalia, vaan erilaisia liikuntapisteitä jaotellaan eri huoneisiin.

Ohjattujen tuokioiden lisäksi lapsilla on mahdollisuus omaehtoisesti käyttää erilaisia liikuntavälineitä. Tavoitteena on antaa lapsille positiivisia kokemuksia ja että liikunta koetaan hauskaksi.

Liikuntatuokiot suunnitellaan lasten iät huomioiden, liikuntaa voidaan pitää koko ryhmänä varioiden tai jakamalla lapset pienryhmiin. Kaikki ryhmän aikuiset toteuttavat tuokioita ja ovat liikuntatuokioissa mukana.

Kivitaskussa on käytössä *Liikunnan Vuosisuunnitelma*, jossa harjaannutetaan kuukausittain vaihtuvia taitoalueita tai liikuntavälineitä. Välineistä ja taitoalueista on laadittu tehtäväkortit, kukin aihealue sisältää 12 asteittain vaikeutuvaa liikuntaleikkiä tai tehtävää. Tehtäväkortit helpottavat tuokioiden suunnittelussa ja ovat jokaisen ryhmän aikuisen käytettävissä.

Liikunnan Vuosisuunnitelma

syys-/lokakuu	pallot/hernepussit
marras-/joulukuu	tempurata; kuperkeikka, keskivartalonhallinta, käsilläseisonta, tukkipyöräntä oman akselin ympäri. (pienillä lapsilla varioiden).
tammi-/helmikuu	luistelu, hiihto, mäenlasku (isommat lapset) perusliikuntataidot (pienet lapset)
maalis-/huhtikuu	musiikkiliikunta, luovat leikit; vanne, hyppynarut, huivit
touko-/kesäkuu	vesileikit altaalla, leikkivarjo, sääntö- ja liikunta-leikit

Kuva: <http://papunet.net>
/materiaalia/kuvapankki/hak/

Luonto- ja ympäristö

Kivitaskua ympäröi vaihteleva luonto. Metsä ja ulkoilumahdollisuudet sijaitsevat sulassa sovussa pienkerrostaloja ympäröiden. Käymme tutkimassa lähiympäristöä ja –metsää, tarkkailemme vuodenaikojen muutoksia. Luonnossa on mahdollisuus liikkua monipuolisesti ja se tarjoaakin elämyksiä ja kokemuksia, oppimisen iloa ilman ”tavara-paljoutta”.

Äidinkieli

Kivitaskussa aikuiset kuuntelevat lapsia ja lapsille annetaan aikaa tulla kuulluksi sekä yksilönä että ryhmänä. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan ja tuetaan mm. aamupiirissä ja yhdessä leikkien. Kivitaskussa luetaan, lauletaan ja lorutellaan paljon sekä leikitään yhteisiä piirileikkejä.

Musiikki, taide ja kulttuuri

Musiikin avulla voidaan monipuolisesti tukea lapsen kokonaiskehitystä. Musiikki tutustuttaa lapset äänen maailmaan ja opettaa heitä kuuntelemaan. Lapsen rohkeus ja itsetunto kasvavat. Laulujen, leikkien, tanssien lisäksi Kivitaskussa lapset pääsevät kokeilemaan erilaisia soittimia. Yhteiset musiikkihetket ovat Kivitaskussa iloisia elämyksiä.

Muodot, värit ja materiaalit tulevat lapselle tutuiksi yhteisten kädentaitojen tuokioiden parissa. Lapsi pääsee tutustumaan erilaisiin välineisiin esimerkiksi maalatessaan pensselillä, käyttäessään askartelussa saksia, piirtäessään liiduilla tai tusseilla. Kädentaidoissa korostuvat ilo, elämykset ja onnistuneet kokemukset, jotka vahvistavat mm. tunteiden ilmaisukykyä.

Teatteri- ja nukketeatteriesityksiä lapset pääsevät tekemään ohjatusti tai spontaanisti. Teatterivierailuja pääsemme seuraamaan muutaman kerran kaudessa.

Etiikka ja katsomus, uskonto

Eettinen kasvatusti kuuluu kaikille lapsille. Arkinen yhdessäolo luo turvallisen pohjan erilaisien tunteiden käsittelyyn, ilmaisuun ja niiden tunnistamiseen. Opetellaan yhdessä suvaitsevaisuutta, kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta, reiluutta ja rohkeutta. Näitä opitaan mm. leikeissä, retkillä ja arjen yhdessäolossa.

Vanhempien kanssa sovitaan yhdessä varhaiskasvatuskeskustelussa lapsen uskontokasvatuksesta. Kivitaskussa tutustutaan yhdessä juhlapyyhiin, perhejuhliin, perinteisiin tapoihin ja uskomuksiin.

Kestävä kehitys

Kivitaskussa toimii biojätteen, paperijätteen sekä sekajätteen lajittelu. Maito- ja muut pahviset tölkit viedään taloyhtiön keräyspisteeseen.

Käsien kuivaamiseen käytetään kangaspyyhkeitä. Paperisiin pyyhkeisiin vaihdetaan ainoastaan pahimman infektiokauden aikana, joita on harvoin ryhmän pienen koon vuoksi.

Tietotekniikka

Lapset pääsevät Kivitaskussa käyttämään tietokonetta, johon on hankittu erilaisia lapsille suunnattuja cd-rom pelejä. Aikuinen tarvittaessa ohjaa, on mukana ja opastaa pelaajia.

Tarkoituksena on, että lapset itse pääsevät tutkimaan ja kokeilemaan tietokoneen- ja tekniikan käyttöä. Lapset oppivat paljon myös toisiltaan. Median käyttö myös kotiloissa on lisääntynyt huomattavasti viime vuosien aikana, sen rooli on noussut merkittäväksi lapsen arjessa. Tietotekniikan käyttäminen yhtenä opetuksen osana täydentää ja laajentaa kokemusmaailmaa.

Kivitaskun aikuiset käyttävät tietotekniikkaa työssään myös hyväkseen, mm. tiedotteet, kyselyt ym. hoituvat tietokoneen avulla helposti.

Kivitaskun päiväjärjestys

7.00	KIVITASKU AUKEAA
8 – 8.30	AAMUPALA
8.30	LEIKKIÄ
9.00	AAMUPIIRI
9.30	OHJATTUA TOIMINTAA / LEIKKIÄ
10.00	ULKOILUA
11.00	RUOKAILU
12.00	PÄIVÄLEPO
13.00	PÄIVÄLEPO / OHJATTUA TOIMINTAA
14 – 14.30	VÄLIPALA
15.00	VAPAATA TOIMINTAA
17.00	KIVITASKU SULJETAAN

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Ruskeasannan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Ryhmäperhepäiväkotikivi Kivitasku

Maitikkapolku 10 A 1, 01300 Vantaa

Puh: 09-8392 4026

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Siimapuiston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Alkusanat	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat.....	1
2.1	Arvo lähtö kohdat.....	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys	3
2.2.1	Kasvattajuus.....	3
2.2.2	Lapsikäsitys	3
3	Lasten puheenvuoro	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	4
5	Työ lasten parissa	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	6
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus.....	7
5.4	Lasten leikki.....	8
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	10
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	12
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	12
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	13
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	14
5.7.1	Sosiaalinen kestävä kehitys.....	14
5.7.2	Kulttuurinen kestävä kehitys.....	15
5.7.3	Taloudellinen ja ekologinen kestävä kehitys	15
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	16
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	16
5.8.2	Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen.....	17
5.8.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen	17
6	Toiminnan arviointi ja työyhteisön rakenteet.....	17
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	19
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	19
7.2	Hyvinvointityön merkitys	19
7.3	Varhaiskasvatuksen mahdollisuudet viestinnässä.....	20
8	Loppusanat.....	21

1 Alkusanat

Pitelet käsissäsi Siimapuiston päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa, ystävien kesken VASUA. Varhaiskasvatussuunnitelman tehtävä on ohjata päiväkodin kasvatustyötä ja toimia toimintayksikköme punaisena lankana, antaen suunnan ja auttaen kasvatustyössä. Olemme tehneet suunnitelman käsikirjaksi henkilökunnalle ja huoltajille, tukemaan yhdessä tehtävää kasvatustyötä. Tämä suunnitelma kuvaa Siimapuiston päiväkodin touhun täyhteistä ja elävää arkea, tavoitteita ja ihanteita.

Me koemme, että varhaiskasvatus on osa elinikäistä oppimista, lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Oppimalla tuntemaan lapset yksilöinä, voimme tukea heidän kasvuaan ja kehitystään yksilöllisesti. Lasten ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu on vanhemmilla. Me kasvattajat päivähoidossa pyrimme tukemaan perheiden arkea tarjoamalla lapsilähtöistä ryhmähoitoa.

Toivomme, että tämän suunnitelman lukijalle syntyy selkeä kuva päiväkotimme toimintatavoista ja menetelmistä, joiden tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista.

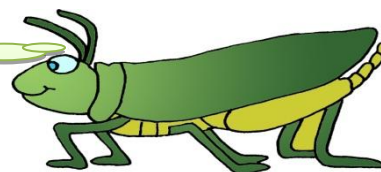
Tää on hyvä päiväkoti, haluaisin muuttaa tänne! (tyttö 4v)

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Siimapuiston päiväkoti avasi ovensa perheille 2.9.2012 Pohjois-Nikinmäessä Vantaalla. Päiväkotiin tuli lapsia 14 eri päivähoitoyksiköstä ja kodeista. Tarve uudelle päiväkodille oli valtava. Upeat tilat, iso piha ja ympäröivä luonto tarjosivat mahtavat puitteet uuden päiväkodin perustamista varten. Seitsemän kotialuetta vastaanotti ammattitaitoiset kasvattajat ja ihanat lapset suojiinsa. Toimintamalliksi Siimapuiston päiväkotiin valikoitui puutarha- ja luontoliikuntakasvatus. Kyseiset osa-alueet edistävät tutkitusti lasten kasvua ja kehitystä sekä tukevat psyykkistä hyvinvointia.

Päiväkotimme sijaitsee Pohjois-Nikinmäessä Vanhan Lahdentien läheisyydessä. Päiväkodin vieressä on luonnontilaista metsää, jossa retkeilemme lasten kanssa viikoittain. Luonto niin päiväkodin aitojen sisäpuolella kuin ulkopuolellakin kutsuu lapsia tutustumaan uusiin ihmeellisiin asioihin. Osa päiväkodin pihasta on muokattu aistipuutarhaksi, jonka rakentamiseen ovat osallistuneet niin lapset kuin perheetkin. Puutarha luo erilaisen kohtaamispaikan ja – ympäristön päiväkotiin. Vietämme puutarhassa aikaa ja juhlimme mm. äitienpäivän tapahtumat keväisin vietetään puutarhapuuhiissa, yhdessä toimien. Päiväkotimme pihan suunnittelussa on otettu huomioon erilaiset liikuntamuodot ja niiden mahdollisuudet. Pihalla on tilaa touhuta ja temmeltää. Päiväkodissa ulkoillaan päivän aikana paljon.

Tää päiväkoti on kiva, koska täällä on puuhuone ja hiekkahuone. (poika 4v)

2.1 Arvo^lähtökohdat

Vantaan kaupungin arvot toimivat lähtökohtana Siimapuiston päiväkodin omille arvoille. Arvot, jotka ovat: innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys ohjaavat arjen toimintaamme.

Yhteisöllisyys ja sen edistäminen on yksi päiväkotimme päätavoitteista. Olemme luomassa päiväkodista omaa tiivistä yhteisöä ja kiinnepistettä ympäröivälle yhteiskunnalle. Lasten päivittäinen toiminta tapahtuu sisarusryhmissä isommat pienempiä auttaen ja opastaen, toinen toisiamme kunnioittaen. Päiväkodin pienenäyhteiskunta kasvattaa lapsia olemaan osa suurempaa kokonaisuutta unohtamatta kuitenkin yksilöllisyyden tärkeyttä.

Kestävän kehityksen nelikenttä pitää sisällään kulttuurisen, sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen osa-alueen, jotka viitoittavat toimintaamme.

Kulttuurinen kestävä kehitys Siimapuiston päiväkodissa tarkoittaa mm. perinneleikkejä, isovanhempien osallisuutta lasten arjessa (erilaiset isovanhempien teemapäivät) ja suomalaista kansanperinnettä kunnioittavaa kasvatustapaa. Päiväkodissa on nähtävissä suomalaisia juhlapäiviä ja perinteitä kunnioittava kasvatustote. Me luomme omaa yhteistä kulttuuria, jonka on tarkoitus jäädä elämään niin päiväkotiin kuin jokaiselle päiväkodissa olleelle lapsellekin.

Sosiaalinen kestävä kehitys tulee parhaiten esiin laajassa sosiaalisessa verkostossamme. Vanhemmat, sisarukset, isovanhemmat, aktiivinen vanhempainseurakunta ja yhteistyökumppanit tukevat toimintaa ja osallistuvat säännöllisesti kasvatustyöhön. Yhteisöllisyys ja pysyvät ihmissuhteet luovat luottamuksellisen kasvatustilanteen. Sisarusryhmien avulla lapsilla on mahdollisuus kasvaa ja kehittyä tutussa ja turvallisessa "kotiympäristössä" päiväkotiuuransa alusta loppuun asti oppien toinen toisiltaan. Oman kotiryhmän lisäksi lasten arkea ohjaavat päiväkodin kaikki muutkin aikuiset sisällä ja ulkona.

Ekologisuus näkyy toiminnassa puutarhatoimintana, metsäretkeilynä, kierrätyksenä ja kulutuksen vähentämisenä. Puutarhatoiminta on päiväkodissamme ympärivuotista ja jokapäiväistä arjen toimintaa. Talvella esikasvatetaan sisätiloissa kasveja ja tehdään puutarhasuunnitelmia lasten kanssa. Keväällä pääsemme upottamaan sormemme multa ja istuttamaan kasvit kasvulavoille kasvamaan. Kesä kuluu puutarhaa hoitaen ja sen antimia nauttien. Syksyllä korjaamme kasvulavojen sadon, vietämme sadonkorjuujuhlaa ja valmistelemme puutarhan talvea varten.

Taloudellinen kestävä kehitys on otettu huomioon jo päiväkodin rakennusvaiheessa. Maalämpö lämmittää päiväkodin tasaisesti ja taloudellisesti. Vettä ja sähköä säästämme automaattitunnistimilla varustetuilla hanoilla ja valaisimilla. Hankintoja tehdessämme mietimme tarkkaan niiden todellisen tarpeen ja kestävyys. Vältämme kertakäyttökulttuuria ja ohjaamme lapsia ekologiseen elämäntapaan. Kierrätys ja kompostointi ovat osa arkea.

Olemme **innovatiivisia** keksimme uutta, nyhjäämme tyhjistä emmekä kangistu vanhoihin kaavoihin. Toimintatapojamme kehitämme jatkuvasti. Olemme rohkea, kokeileva yhteisö, jolla on uskallusta toimia tutusta poiketen. Yhdessä annamme lapsille mahdollisuuden kokeilla, tutkia, erehtyä ja sitä kautta harjoitella taitoja elämistä varten. Toimintamme on ainutlaatuista ja siksi jaamme mielellämme omia innovaatioitamme myös muille päiväkodeille ja tahoille.

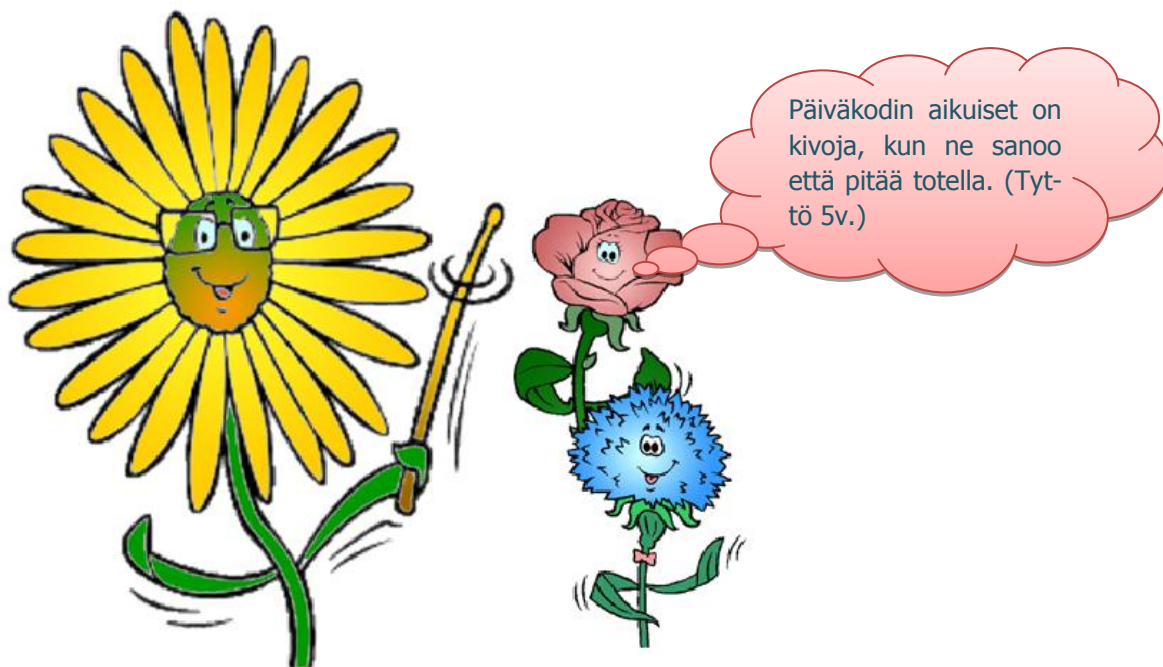
Siimapuiston päiväkodin tehtävänä on edistää lapsiperheiden hyvinvointia ja tarjota lapsilähtöistä arkea. Päivähoidon arjen rakenteita kehitetään yhdessä perheiden ja alueen muiden toimijoiden kanssa, jotta Vantaa on asukkaille turvallinen kotikaupunki.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Me motivoituneet Siimapuiston kasvattajat tarjoamme lapsille hyvän oppimisympäristön ja luomme oppimisen mahdollisuuksia erilaisille lapsille. Kasvattajina olemme avoimia ja herkkiä huomioimaan erilaisia lapsia, tapoja toimia, tunteita ja kiinnostuksen kohteita. Emme rajoita tai luokittele lasta, vaan hyväksymme hänet aidosti omana itsenään. Kannustamme omatoimisuuteen ja autamme tarvittaessa. Houkuttelemme lasta oppimaan uusia asioita ja iloitamme yhdessä onnistumisista sekä uusien taitojen oppimisesta.

Olemme tukena elämän suurina hetkinä ja tuemme lasta arjen muuttuessa. Varmistamme, että lapsi tulee kuulluksi sekä nähdyksi ja osallistuu itse oman arjen rakentamiseen. Kasvattajina tiedostamme oman ammatillisuuden. Meillä on kokemusta, tietoa ja taitoa, jotka luovat perustan arjen työskentelyyn. Me kehitämme toimintaamme ja kehitymme kasvattajina yhteistyössä toistemme ja perheiden kanssa. Olemme motivoituneet kehittämään ammattitaitoamme kouluttautumalla (mm. Case forest, Metsämörri) ja jaamme tietomme koko työyhteisön kanssa.

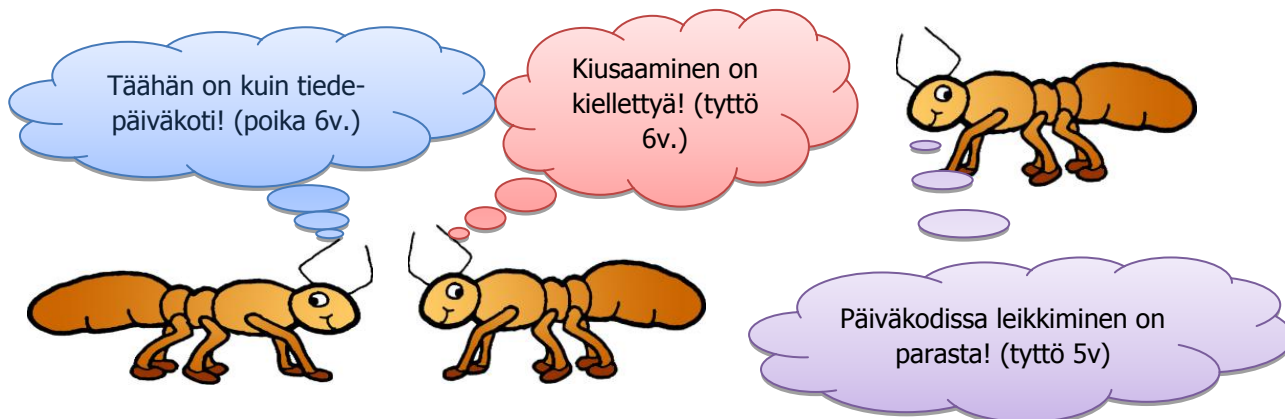

2.2.2 Lapsikäsitys

Me näemme lapsen yksilönä ja aktiivisena vaikuttajana. Jokaisella lapsella on mahdollisuus vaikuttaa päiväkodin arkeen ja toimintaan. Lapsi oppii parhaiten tekemällä, kokeilemalla ja ihmettelemällä yhdessä aikuisen kanssa. Lapsuus on jokaisen kasville ja kehitykselle arvokasta sekä ainutlaatuista aikaa. Tehtävänäme on huolehtia siitä, että kaikki lapset saavat persoonaansa vastaavaa oppia, kasvatusta ja huolenpitoa. Lasten ajatukset ja mielipiteet ovat tärkeitä keskustelun ja vuorovaikutuksen kulmakiviä. Kysymyksiin etsitään yhdessä vastauksia ja tietoa samalla oppien uutta.

3 Lasten puheenvuoro

Kivaa on piirtäminen. Ulkoiltu pihalla ja metässä ja puutarhassa. Mansikoita, salaattia, retiisiä punajuurta ja perunoita. Meijän piti tehdä ne kasvulavat. Kivaa on kavereiden kanssa touhuaminen ja tehdä värityskuvia. Nuoren Suomen retki on ollut kiva samoin retki Fazerille.

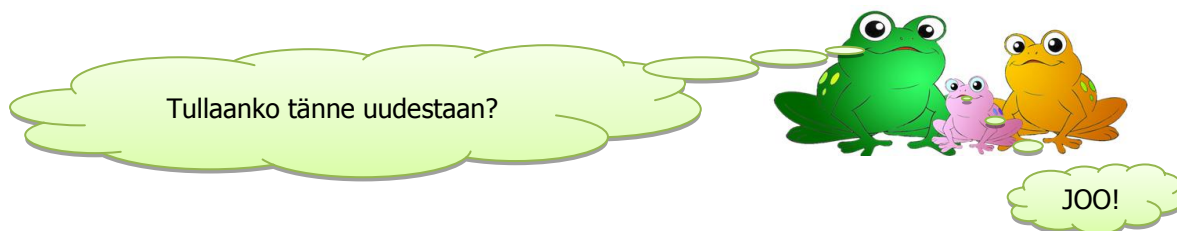

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö on yksi toimintamme kulmakivistä. Aloitamme yhteistyön perheiden kanssa heti, kun perheet saavat tiedon lapsen pääsystä Siimapuiston päiväkotiin. Ensimmäinen yhteydenotto perheeseen tapahtuu päiväkodin johtajan toimesta. Hän sopii perheiden kanssa aloituspäivämäärän ja kertoo lapsiryhmän, jossa lapsi aloittaa Siimapuistossa. Tämän jälkeen ryhmän kasvattajien kanssa käydään aloituskeskustelu ja tutustumiskäynti.

Tutustumiskäynnillä perheelle tulee tutuksi niin oma kotiryhmä kuin koko muukin päiväkoti. Päivähoitoryhmä saa jo tutustumiskäynnillä ensiarvoisen tärkeää tietoa lapsesta ja hänen perheestään. Käynnin yhteydessä perhe saa tietopaketin päiväkodista ja lapsen tulevasta ryhmästä. Ennen lapsen päivähoidon aloitusta perhe valmistuu aloittamaan uuden taipaleen lapsen elämässä miettimällä, miten lapsi kotiloissa toimii ja mikä on perheelle tärkeää. Aloituskeskustelu, joka käydään päivähoidon alkaessa, luo pohjaa kasvatuskumppanuudelle, jota jatkossa syvennetään kasvatuskeskusteluissa ja päivittäisissä kohtaamisissa. Kasvatuskumppanuus on meillä Siimapuistossa luottamuksellista ja avointa keskustelua vanhempien sekä kasvattajien välillä että työskentelyä kohti yhteistä päämäärää. Toimintamme tarjoaa vanhemmille mahdollisuuksia olla mukana tekemässä lasten päiväkotiajasta ikimuistoista. Yhteiset koko perheen tapahtumat tutustuttavat kasvattajat ja perheet toisiinsa sekä madaltavat kynnystä asioiden puheeksi ottamiseen.

Lapsen aloitettua päivähoidon, tutustumisen jälkeen, tehdään perheiden kanssa päivittäin yhteistyötä lapsen haku- ja tuontitilanteissa. Yhteistyövälineinä käytössämme ovat puhelimen lisäksi, sähköiset tiedotteet sekä digitaaliset apuvälineet. Kuukausittaiset tiedotteet kulkevat perheille sähköpostitse, kuten myös muut tärkeät tiedotettavat asiat. Näin varmistumme siitä, että jokainen perhe saa tiedon päiväkodin tapahtumista samanaikaisesti. Kuvakehykset päiväkodissa otettuine kuvineen valottavat päiväkodin toimintaa vanhemmille monipuolisesti. Vuosittaisesta toiminnasta keskustelemme vanhempien kanssa vanhempainilloissa ja varhaiskasvatus- sekä esiopetuskeskusteluissa.

Seuraamme lasten kehitystä ja kasvua, yhdessä vanhempien kanssa sekä mietimme mahdollisesti tarvittavia tukitoimia. Vanhempien osallistuminen kasvatustyöhön päiväkodissa on ensiarvoisen tärkeää. Vanhemmille päiväkotimme ovet ovat aina avoimina. He ovat tervetulleita osallistumaan arkeemme aina kun heillä on siihen tilaisuus. Palautetta, ideoita ja kehittämisajatuksia otamme vastaan mielellämme. Toimintamme selkärangana toimivassa vuosikellossa on myös nimetty päiviä, jolloin vanhemmat ja isovanhemmat pääsevät osaksi päiväkodin arkea (avoimet ovet). Näiden päivien näkyminen etukäteen vuosikellossa antaa vanhemmille mahdollisuuden ennakoida ko. tapahtumia hyvissä ajoin. Olemme päätyneet järjestämään päiväkodin juhlat toiminnallisina perhetapahtumina, jotta vanhemmat pääsevät yhdessä toimimaan lasten kanssa ja osallistumaan päivähoiton tapahtumiin.

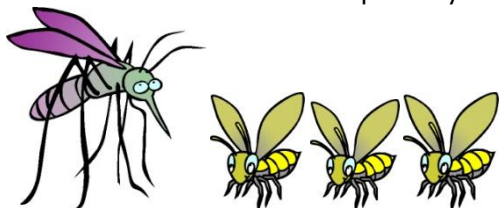
Perheet ovat olleet tärkeässä osassa myös tämän suunnitelman teossa. Vanhempainillan keskustelussa esille tulleita asioita on kirjattu tähän suunnitelmaan ja suunnitelman teossa on otettu vanhempien mielipiteet ja toiveet huomioon. Päiväkotimme kuten muutkin Vantaan päiväkodit avaavat ovensa myös perheiden kohtaamispaikoiksi. Vertaistapaamiset ja vanhempaintoimikunnan kokoukset voidaan järjestää päiväkodissa aukioloaikojenkin ulkopuolella.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielen kehityksen seuraaminen ja vuorovaikutuksen ylläpitäminen ovat meille Siimapuiston kasvattajille tärkeitä asioita. Kieli tärkeä ilmaisun ja ajattelun väline, jonka harjoittelu ja monipuolistaminen ovat meillä osa arkea. Kielen kehityksen perusta luodaan lapsen varhaisessa vuorovaikutussuhteessa kotona. Meillä päiväkodissa on tärkeä tehtävä tukea tätä kotona alkanutta kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla. Kielen avulla lapsi jäsentää ympäröivää maailmaa ja ilmaisee tunteitaan. Päiväkotimme pienryhmätoimintamalli takaa päivittäin jokaiselle lapselle tilaisuuden tulla kuulluksi ja huomioduksi. Avoin vuorovaikutus lasten keskinäisessä kommunikoinnissa sekä kasvattajan ja lapsen välillä kehittää lasten kykyä ilmaista itseään. Kasvattaja ohjaa, opettaa, selittää ja rohkaisee lasta vuorovaikutustaitojen oppimisessa. Hän vahvistaa toiminnallaan lapsen myönteistä minäkuva ja itsensä hyväksymistä.

Pienryhmätoiminnalla varmistetaan, että jokaisella lapsella on Siimapuistossa vastuukasvattajia, jotka tietävät missä kehitysvaiheessa lapsi on ja miten häntä parhaiten tuetaan. Sadutus, laulut, lorut ja muut kieltä monipuolistavat keinot toimivat kielen kehityksen tukena rikastuttamassa arkea. Niitä käytetään niin

toimintatuokioissa kuin siirtymätilanteissakin. Lapsia neuvotaan sanallisesti lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Kasvattajat sanoittavat toimintaa selkeästi ja rauhallisesti katsekontaktissa lapseen. Vuorovaikutuksen apuna käytetään mm. kuvia ja tukiviittomia. Päiväkodissamme tarjotaan myös Suomi toisena kielenä (S2)- opetusta sitä tarvitseville lapsille. Tämä pitää sisällään tehostettua suomen kielen tukemista ja sen kehittymisen tarkempaa seuraamista. Opettelemme yhdessä kuuntelemaan toista ja ohjeita. Lasten ja aikuisten kanssa ollaan aidosti läsnä vuorovaikutustilanteissa. Lasten on luvallista näyttää tunteensa ja kiukutella kaikissa tilanteissa, ammattitaitoinen kasvattaja kestää lapsen kiukut ja auttaa lasta selviämään omasta pahasta mielestään, sanoittaa ja tukee lapsen ilmaisua. Kasvattaja auttaa lasta jäsentämään ja tunnistamaan omia tunteitaan.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Siimapuiston päiväkodista on rakennettu oma kylä, jossa seitsemän rivitaloasunnon asukkaat muodostavat oman pienoyhteiskunnan. Aloittaessaan Siimapuistossa lapset oppivat tuntemaan ensin oman "kodin asukkaat". Kun läheisimmät ovat tulleet tutuiksi, on mahdollista tutustua myös naapureihin. Naapuriryhmästä löytyy usein samanikäisiä ystäviä ja uusia tuttavuuksia. Hidas tutustuminen erilaisiin toimintatapoihin ja ihmisiin luo päiväkodista turvallisen ympäristön. Kasvattaja on lasten apuna uusien asioiden ja ihmisten kohtaamisessa. Kukaan ei jää yksin ilman ystävää. Rohkaisemme lasta tutustumaan uusiin ystäviin vasta, kun havainnointimme mukaan lapsi on siihen valmis. Näin taataan, että lapsi ei tule kiusatuksi eikä jää yksin. Kiusaamista ehkäisemme aikuisen läsnäololla ja asioiden näkyväksi tekemisellä. Kasvattaja on tukemassa lasten yhteisöllisyyttä, auttamassa ristiriitatilanteissa ja on läsnä lasten päivässä. Erimielisyydet kuuluvat arkeen, jossa harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja opitaan ymmärtämään, että asioilla on monta erilaista näkökulmaa. Erimielisyydet ja kiusaamistilanteet käydään yhdessä lävitse myös vanhempien kanssa, jotta yhteistyö pysyy avoimena ja kiusaaminen loppuu jo ennen kuin se on alkanutkaan. Opettelemme olemaan ystäviä toisillemme niin oman ryhmän kuin koko päiväkodinkin sisällä. Siimapuiston pienoyhteiskunnassa harjoitteleminen miten tulla toimeen myös erilaisten ihmisten kanssa. Opettelemme, ettei ystävän ihonvärillä, kielellä tai iällä ole väliä ja kaverin voi saada kenestä tahansa.

Kulttuuri-identiteettiä vahvistavat ”palikat” rakentuvat arjen pienistä asioista. Lapset tarvitsevat ympäristön, jossa on lupa leikkiä, saada osallistua oman arjen rakentamiseen, olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa, tulla hyväksytyksi omana itsenään, ottaa vastuuta omista teoistaan ja pitää huolta muista.

Yksinkertaisuudessaan tämä tarkoittaa Siimapuiston päiväkodissa esimerkiksi lasten ryhmäleikkejä, yhdessä leipomista ja syömistä, metsäretkiä, puutarhanhoitoa, yhteisestä ympäristöstä huolehtimisesta ja yhteisiä elämyksellisiä tapahtumia perheiden kanssa.

Tavoitteenamme on luoda lapselle riittävän hyvä arki, jossa lapsi oppii hyvät sosiaaliset tavat sekä toimimaan ryhmässä sen aktiivisena jäsenenä. Riittävän hyvä arki mahdollistaa lapsen terveen tasapainoisen kasvun ja oppimisen. Se luo lapselle positiivisen minäkuvan ja mahdollistaa hyvän itsetunnon muodostumisen. Me-hengen muodostuminen ja yhteisöllisyyden vahvistuminen opettavat lapsille toisen huomioon ottamista ja ristiriitojen ratkaisemista sanallisesti. Jokainen lapsi tarvitsee päiväkodissa oman tilan. Kunnioitamme lapsen oikeutta niin fyysiseen kuin psyykkiseenkin koskemattomuuteen.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivärytmi on talossamme säännöllinen, mutta joustava. Aamun alku tapahtuu tuttujen kasvattajien vastaanottaessa lapset aamun rauhallisiin puuhiin tai aamupalalle. Ensimmäinen kosketus yhteisöllisyyden mukanaan tuomaan uuteen ulottuvuuteen päivähoidossa on tuttujen lasten tapaaminen aamuisin Mansikkamaalla, jonne osa päiväkodin lapsista kokoontuu aamupalalle kasvattajineen. Aamupalaa on tarjolla myös ryhmissä, jolloin jokaiselle löytyy oma rauhallinen tapa aloittaa päivä. Päivät päiväkodissa ovat usein täynnä touhua ja tohinaa. Me rauhoitamme ylimääräisen hälinän ja turhan hätäilyn toimimalla pienryhmissä läpi koko päiväkotipäivän. Päivän puuhat on suunniteltu huomioiden ryhmän lasten ikä- ja kehitystaso. Toiminta-aikaa on aamupäivän lisäksi myös iltapäivällä. Toiminnasta toiseen siirtyminen tapahtuu joustavasti pienryhmittäin.

Päivittäinen pienryhmätyöskentely tukee lapsen huomioimista ja omatoimisuuden lisääntymistä. Pienryhmässä kasvattajalla on enemmän aikaa huomioida ja havainnoida yksittäistä lasta. Lapset tulevat myös paremmin huomioituksi omana itsenään ilman kilpailua. Vuorovaikutus on tiivistä ja antoisaa kautta koko hoitopäivän. Joustavat päivän rakenteet takaavat ryhmille rauhan saattaa tehtävät loppuun ilman kiireen tuntua. Kiireetön ja kodinomainen ilmapiiri luovat lapsille turvallisuuden tunnetta ja avaavat mahdollisuuden luottamukselliseen kanssakäymiseen kasvattajan ja lapsen välille. Yhteistyö ryhmien välillä arjen askareissa ja oppimistilanteissa tuovat lapsille ja aikuisille yhteisöllisen toimintamallin.

Ruokailut, Mansikkamaalla ja ryhmissä, tutustuttavat lapsia toisiinsa ja muihin päiväkotimme kasvattajiin. Lepohetket vietämme satuja ja musiikkia kuunnellen, mieltä ja kehoa rentouttaen. Tarjoamme lapsille hetken, jolloin kerätä voimia iltapäivän puuhia varten ja miettiä uusia opittuja asioita. Iltapäivät aloitamme rauhallisella puuhastelulla osan lapsista vielä nukkuessa sängyissään.

Päiväkodin monimuotoiset tilat ovat jatkuvasti lasten käytössä. Pienryhmille löytyy helposti paikka, missä pelata, tutkia tai leikkiä. Näiden tilojen käytöllä mahdollistamme toiminnan eriyttämisen sekä kasvun ja oppimisen monipuolisen tukemisen.

Päivähoitopäivään Siimapuiston päiväkodissa kuuluu olennaisena osana ulkoilu. Ulkoilemme säällä kuin säällä, nauttien läheisestä luonnosta ja tutustuen samalla luonnon ihmeellisiin asioihin. Päiväkodin piha on kovassa käytössä aamusta iltaan ja tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen leikkimiseen ja liikkumiseen ulkona. Viikoittaiset metsäretket vahvistavat lasten luontosuhdetta ja tukevat lasten motorista kehitystä.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapselle luontainen tapa hahmottaa maailmaa. Leikissä lapsi yhdistää todellisuuden ja mielikuvituksen sekä käyttää luovuuttaan. Toimintayksikössämme leikki ei ole vain leikkiä, vaan siihen sisältyy ajatuksia, jotka rikastavat ja ohjaavat leikkiä. Leikin on tarkoitus kasvattaa ja toimia paikkana, jossa voi kokeilla erilaisia toimintatapoja turvallisessa ympäristössä yhdessä ystävien kanssa. Leikit voivat olla mielikuvituksen tuotetta, mutta leikeissä on aina jokin idea, jota voi jatkaa ja mahdollisesti rikastuttaa leikin kehittyessä. Leikkiin ei välttämättä tarvita leluja. Tiistaisin vietämme pihalla lelutonta päivää ja leikimme mm. luonnon materiaaleilla. Kautta koko vuoden keräilemme luonnosta löytyviä materiaaleja, jotka herättelevät lasten mielikuvitusta ja joita voidaan käyttää leikeissä.

Pienet lapset tarvitsevat vielä paljon aikuisen tukea ja ohjausta, jotta leikit sujuvat ja vuorovaikutustaidot kehittyvät. Leikkien aikana kasvattaja havainnoi lapsia, on oikeasti läsnä ja lapsen lähellä. Kasvattaja on valmiina auttamaan leikin sujumisessa ja puuttumaan leikin kulkuun, jos tilanne sitä vaatii. Leikit saavat olla räiskyviä ja rajujakin, mutta opettelemme myös rauhallisempia leikkejä. Kasvattajan tehtävä on observoida leikkijöiden välistä vuorovaikusta ja muokata sosiaalisia suhteita kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi. Havainnoimalla ja analysoimalla lasten leikkiä kasvattaja ymmärtää lasta ja hänen toimintatapaansa paremmin, kuten myös lapsen käsitystä omasta ympäristöstään.

Niin sisä- kuin ulkoleikeissäkkin opettelemme perinneleikkejä ja siirrämme suomalaista kulttuuriperintöä lapsille. Perjantaisin ulkoleikit keskittyvät perinneleikkeihin.

Toiminnassamme leikki on hyvin keskeisellä sijalla. Leikin moninaisuus näkyy päiväkodissa eri tavoin. Leikkikäyttöön on otettu useita erilaisia tiloja ja välineitä. Lasten vapaalle, itse kehittämälle, leikille suodaan päivittäin riittävästi aikaa ja tilaa. Vapaan leikin lisäksi lapset leikkivät rooli-, rakentelu-, liikunta- ja didaktisia leikkejä. Päiviin mahtuu paljon myös teatteria, näytelmiä, laululeikkejä, hassuttelua ja sääntöleikkejä. Kasvattaja on läsnä lasten leikeissä, hän on tietoinen myös vapaan leikin kulusta ja antaa tarvittaessa tukea leikin kehitykseen. Leikkiympäristö on muokattu kehittämään lasten leikkiä niin sisällä kuin ulkonakin. Leikkiin tarvittavat välineet ovat lasten saatavilla ja tiloja voidaan helposti muuttaa kulloiseenkin leikkiin sopivaksi. Päiväkodin kaikki tilat ovat lasten leikkien ja toiminnan käytössä. Ryhmien yhteistyö mahdollistaa myös yhteisleikit eri ryhmien lasten välillä. Leikkivälineistö, joka päiväkotiin on hankittu, tukee lasten pitkäkestoista leikkiä. Leikkivälineistö kiertää ryhmästä toiseen herättäen erilaisia leikkejä eri-ikäisten lasten parissa. Tämä mahdollistaa lasten leikin pitkäkestoisuuden, monipuolisuuden ja luovuuden.

Pyrimme ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja kiusaamista positiivisten leikkiryhmien muodostamisella. Lapsiryhmiä muodostaessa varmistamme, että jokaisella kotialueella on useampi eri-ikäsoinen pienryhmä. Samalla varmistamme, että jokaisella lapsella on myös naapuriryhmässä vertaisryhmä, jonka kanssa toimia. Näin syntyy luonnostaan pienenä yhteiskunta naapuriryhmien kesken. Kartoitamme leikkejä havainnoimalla niin vapaata kuin ohjattua leikkiä. Sosiogrammin, havainnoinnin ja haastattelujen avulla lasten kaverisuhteet, leikkitaidot ja mielenkiinnon kohteet tulevat näkyviksi. Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus ja oikeus leikkiä vuorovaikutusleikkejä oman ikätasonsa ja taitojensa mukaisesti. Tavoitteena on, että lapset saavat

leikeissään onnistumisen kokemuksia. Lasten osallisuus näyttäytyy leikkien ideoissa ja aiheissa, jotka tulevat heidän omista kokemuksistaan, ajatuksistaan ja elämästään.

Päiväkodin sijainti luonnon helmassa tarjoaa meille upean mahdollisuuden ulkoleikkeihin piha-alueella, puutarhassa ja metsässä. Monimuotoinen ja monipuolinen piha kannustaa erilaisiin toimintoihin, joista esimerkkeinä juoksuleikit, pyörällä ajelut, mäenlaskut, kiipeilyt, keinumiset ja hiekkalaatikkoleikit. Pihalla on tilaa temmeltää sääntöleikkien parissa isollakin porukalla ja samalla pihalta löytyy sopukkinsa myös rauhallisimmille leikeille ja piiloutumiselle.

Aistipuutarhassa lapsi voi tutustua maailmaan uudesta näkökulmasta. Leikit puutarhassa ovat lapsen luontosuhdetta vahvistavia ja erilaisia kuin pihassa tai metsässä. Leikkien lomassa puutarhaa hoidetaan; kasvilavoja huolletaan mm. kastelemalla kasveja, kitkemällä porkkanamaata ja keräämällä satoa. Puutarhassa leikkiminen luo lapselle kosketuksen luontoon, herättelee hänen aistejaan ja jäsentää hänen sisäistä luontosuhdettaan. Rakentamamme pajumajat tarjoavat suojaisan leikkipaikan ja mahdollisuuden esim. yhteiseen satuhetkeen.

Aistipuutarhasta avautuu portti suoraan metsään, jossa retkeilemme viikoittain lasten kanssa. Tuttu metsäympäristö kehittää pitkäkestoista leikkiä ja samat leikit voivat jatkua viikosta toiseen lasten niin halutessa. Vaihteleva metsämaasto ja monimuotoisuuksineen houkuttelee lasta kehittämään motorisia taitoja leikkien lomassa. Kiipeily puissa ja kaatuneiden puunrunkojen päällä on haasteellista ja houkuttelevaa. Lasten keskinäiset vuorovaikutustaidot kehittyvät, luontainen kiinnostus luontoon herää ja tietoa halutaan sekä etsitään jaettavaksi muillekin.

Kasvattajalla on etuoikeus ulkoilla lasten kanssa päivittäin leikkien ja tutkien ihmeellistä luontoa. Turvallisuudesta huolehtiminen ja sovitusta rajoista kiinni pitäminen on kasvattajien tärkeä tehtävä. Lapsien ja heidän taitojensa tunteminen ehkäisee turhien kieltojen ja rajoitusten asettamista sekä auttaa kasvattamaan lasten nautintoa ulkoilusta, leikistä ja liikkumisesta.

Metsässä on kivaa syödä eväitä (tyttö 3v)

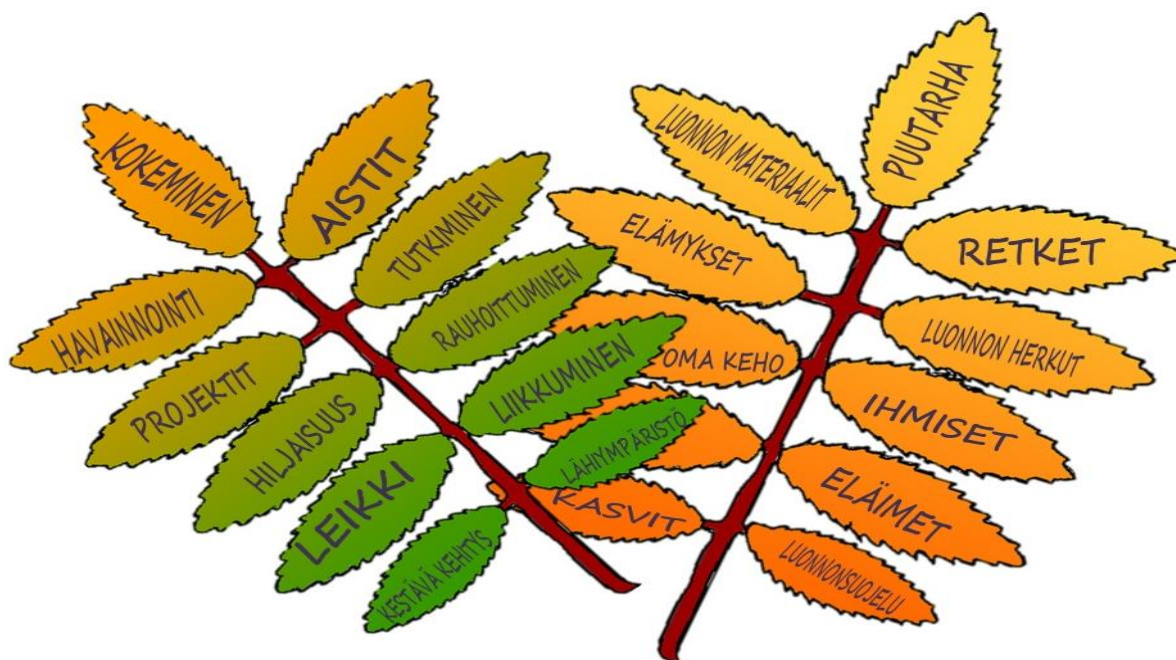
5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Päiväkotimme toiminta perustuu osallistavaan ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppimista tapahtuu kokonaisvaltaisesti päivän aikana. Ihmettely, tutkiminen ja leikkiminen ovat keinoja oppia. Osallistava oppiminen takaa lapselle mahdollisuuden olla itse ideoimassa, mistä seuraavaksi opitaan. Siimapuistossa käytetään oppimisen tukena luontokasvatukseen liittyviä elämyksellisiä oppimisen keinoja. Välineet oppimiseen haetaan ulkoa tai vaihtoehtoisesti koko oppimistilanne siirretään ulos, metsään, puutarhaan tai pihalle. Kasvattajat varmistavat, että kaikki osa-alueet (kieli, matematiikka, liikunta, kädentaidot, musiikki, uskonto ja elämäkatsomus) tulevat huomioiduiksi, mutta kuitenkin niin, että lasten ideoita ja ääntä kuunnellaan toimintaa suunnitellessa. Osallistuminen Siimapuistossa ei tarkoita vain kasvattajan ohjeiden mukaan toimimista vaan itse toiminnan suunnitteluun osallistumista.

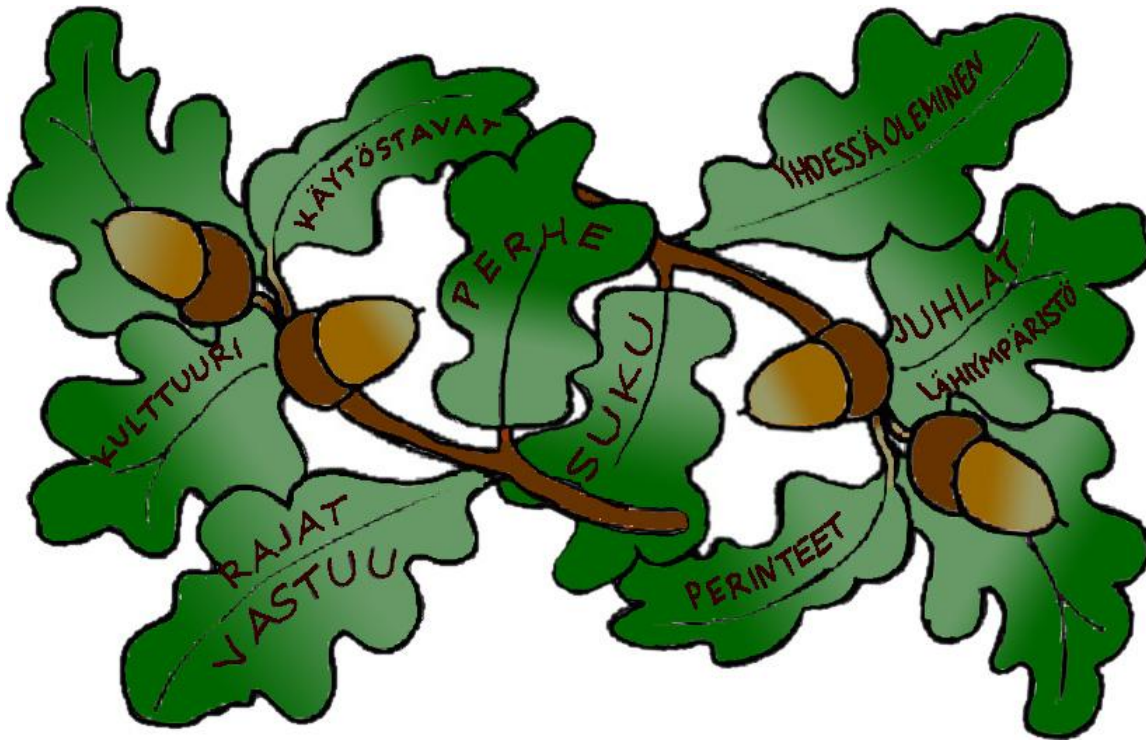
Tutkimalla ja itse kokeilemalla opituista asioista jää pysyvä muistijälki, joka on helppo palauttaa mieleen tarvittaessa. Elämykset ja oivallukset ohjaavat lapsen oppimista. Moni oppimistapahtuma tapahtuu arjen puuhien lomassa, esimerkiksi matematiikan alkeet opitaan laskemalla lapsia, perunoita yms. Historia ja yhteiskunta tulevat tutuiksi perheisiin ja ympäristöön tutustumalla, kirjoja lukemalla ja perinteitä vaalimalla. Taide on myös tärkeä osa päivähoitoa. Askartelut, liikunta ja musiikki kehittävät niin motoriikan perustaitoja kuin itseilmaisua ja itsetuntoa. Lapsia kannustetaan tarttumaan erilaisiin elämyksiin ja kokeilemaan uutta.

Luonnon parissa opimme monia keskeisiä asioita. Tutuksi tulevat erilaiset oppimistavat ja opitaan paljon tarpeellista tietoa omasta ympäristöstä. Ympäristöstä huolehtiminen ja sen kanssa yhdessä kasvaminen opettavat lapsille ja aikuisille monta asiaa.

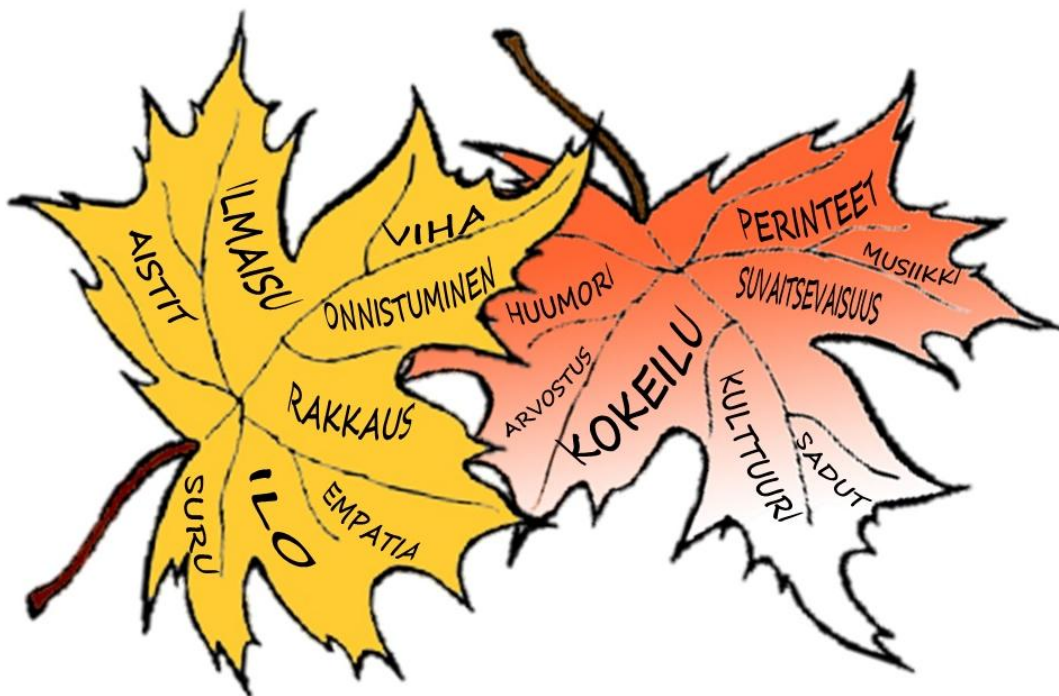

Historian sisältöalueelta opimme tärkeitä asioita, jotka sitovat meidät tähän yhteiskuntaan. Opimme löytämään oman paikkamme suhteessa menneeseen ja tulevaan. Heräämme huomaamaan, että teoillamme on seuraukset ja kuinka tärkeää on siirtää tietoa ja taitoa sukupolvelta toiselle. Perheiden ja lasten sukulaisten osallisuus on tärkeässä osassa lasten historian oppimista.

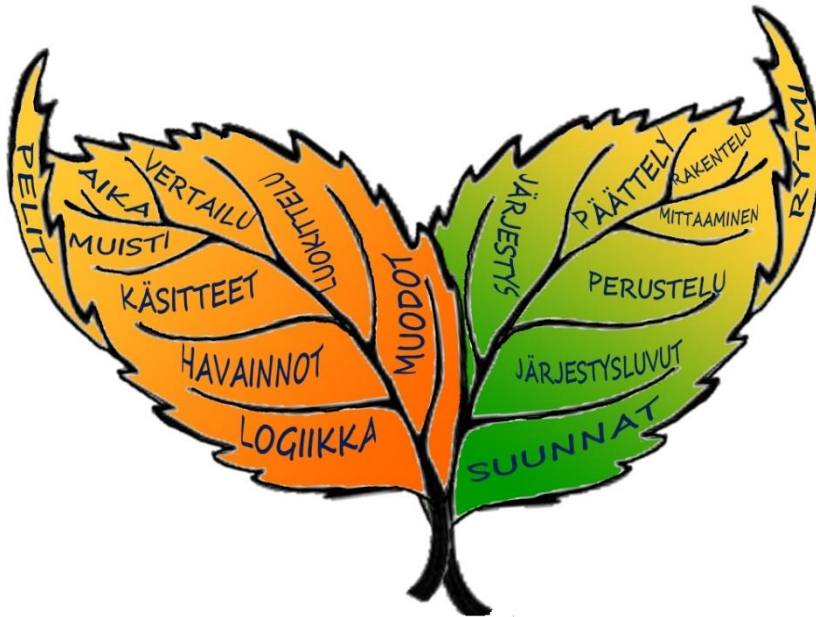

Emme unohda myöskään esteettistä kasvatusta. Meillä Siimapuistossa on tärkeää, että lapset saavat kokeilla monia erilaisia itsensä ilmaisun keinoja. Jokaiselle löytyy varmasti se oma tapa tuoda esiin omat ajatukset, tunteet ja taidot. Tunteiden näyttäminen ja niistä kertominen on tärkeä taito, mitä lapset harjoittelevat yhdessä meidän kasvattajien kanssa.

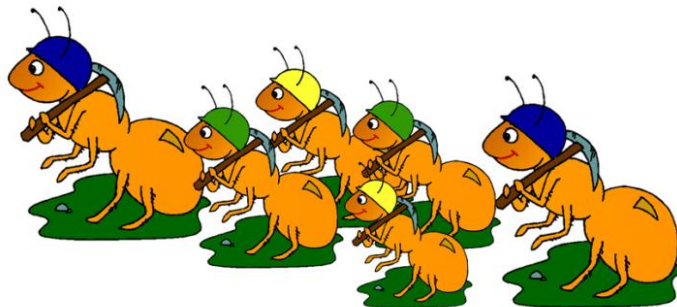
Matemaattinen osaaminen alkaa kehittyä lapsilla varsin varhain. Päiväkodissa lasten matemaattisten taitojen kehitystä tuetaan lauluin loruin ja leikein. Päiväkodissa lasketaan lapsia, perunoita ja käpyjä sekä vertaillaan kokoja ja muotoja. Näin matemaattiset käsitteet tulevat tutuiksi arjen lomassa jo ihan pienelle lapselle, vaikka he eivät itse sitä varsinaisesti huomaakaan.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Siimapuiston päiväkodissa jokaisen ryhmän lapset jaetaan pienryhmiin toimintakauden alussa. Toimintamme pienryhmissä tarkoittaa, että lapsia on pienryhmässä 4-8 ja heidän kanssaan toimii kasvattaja. Ryhmät voivat toisinaan olla myös pienempiä (yhden tai kahden lapsen ryhmiä) tai suurempia. Pienryhmissä havainnoidaan lasten yksilölliset vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet. Työskentelytapa mahdollistaa myös lapsen temperamentin tukemisen sekä yleisen että erityisen tuen antamisen. Kasvattajien havainnoitua lapsia arjen toiminnoissa lasten kehitystä arvioidaan yhdessä kasvattajatiimin kesken. Viikoittaiset tiimipalaverit antavat mahdollisuuden lasten kehityksestä puhumiseen ja sen tukemiseen tarvittavien menetelmien pohtimiseen. Pienryhmätoiminta tukee lapsilähtöisyyttä. Päiväkotimme tilat ja päivärytmi tukevat pienryhmätoiminnan toteuttamista.

Lapsen kasvua ja oppimista tuetaan myös perheiden kanssa käytävissä kasvatustilaisuuksissa. Vanhempien ovat ensisijaisesti vastuussa oman lapsensa kasvusta, joten kasvattajina meillä päivähoitossa on ensiarvoisen tärkeää, että vanhempien näkemys lapsen kehityksestä on meillä tiedossa. Varhaiskasvatustilaisuuksissa pohditaan yhdessä vanhempien kanssa, miten lapsen kasvua tuetaan parhaalla mahdollisella tavalla ja löydetään yhteiset toimintamallit lapsen parhaaksi. Perheiden kanssa käydään varhaiskasvatustilaisuus vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatustilaisuuden yhteydessä arvioidaan lapsen mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet. Kasvattajien huomiot lapsen tuen tarpeesta johtavat joskus myös tuen hakemiseen päivähoiton ulkopuolelta. Yhdessä konsultoivan erityislastentarhanopettajan (Kelton), neuvolan ja perheen kanssa mietitään tarvittavat tukimuodot. Lastentarhanopettaja kirjoittaa tarvittaessa kuvauksen lapsesta lasta tutkivalle tai hoitavalle taholle.

Esiopetusikäisten asioista tehdään vanhempien kanssa syksyllä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), joka arvioidaan keväällä. Keväällä käydään myös esikoulusta kouluun eli ESKO-keskustelu ennen kouluun siirtymistä.

Jokainen lapsi otetaan Siimapuistossa vastaan ja kohdataan päivittäin omana itsenään. Jokainen meistä on erilainen ja siksi tavoitteenamme on varmistaa, että päiväkodin kasvuympäristö on sellainen, jossa jokainen voi kasvaa omaksi persoonakseen omien vahvuksiensa avulla. Lapsi saa tukea omasta ryhmästään ja osallisuuden kokeminen ryhmän jäsenenä on tärkeää kaikille. Lapsiryhmän rakenteella on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tukemisessa. Erilaisuuden hyväksymisen ilmapiiressä kasvatetaan suvaitsevaisiksi ja empaattiseksi osaksi yhteisöä. On tärkeää, että lapselle löytyy oikeita kavereita. Kiusaamista ennaltaehkäistään lapsiryhmän rakenteilla. Jos kiusaamista havaitaan, siihen puututaan välittömästi.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

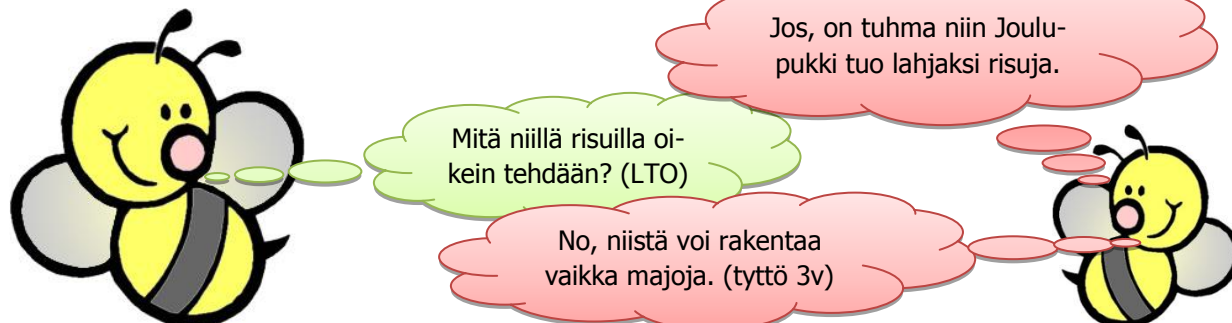
Siimapuiston päiväkodissa hyvä arki rakennetaan yhdessä. Kasvatustilapiiri päiväkodissa on moniarvoinen ja hyväksyvä. Rakennamme yhdessä lasten kanssa yhteistä tulevaisuutta. Olemme rohkeasti erilaisia lapsia ja aikuisia. Päiväkodin rakenteissa on huomioitu erilaisuus valitsemalla työntekijöitä erilaisista lähtökohdista. Olemme eri-ikäisiä, meillä on erilaiset taustat ja erilaiset koulutustaustat, mutta meitä yhdistää halu tehdä lasten arjesta paras mahdollinen. Kohtaamme siis monikulttuurisuuden jo omassa työyhteisössämme. Päiväkotimme on kulttuureiden ”karkkipussi”. Lapset ja perheet tuovat mukanaan omat kulttuurinsa saapuessaan päiväkotimme. Toiminnassa perheiden omia kulttuureja huomioidaan ja tarvittaessa järjestämme myös vaihtoehtoisia toimintoja, jotta perheiden erilainen kulttuuri-identiteetti tulee myös näkyväksi. Päiväkotimme sijainti Vantaan ääri laidalla, omakotitaloalueella, vaikuttaa päiväkodin omaan toimintakulttuuriin. Siimapuistossa lasten kosketus muihin kulttuureihin on tällä hetkellä vähäistä. Tämän vuoksi toimintamme on keskittynyt suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimiseen. Perinneleikit ja -laulut, sadonkorjuujuhlat sekä muut vuosikalerissa olevat juhlat kuuluvat olennaisena osana toimintaamme.

Toisaalta me myös teemme arvokasta työtä ja kokoamme omaa kulttuuriperinnettämme, jota voimme jakaa omassa yhteisössämme. Edistämme suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä rakentamalla lasten omaa kulttuuri-identiteettiä. Toimintasuunnitelmia laadittaessa keskeisiä tavoitteitamme ovat yhteisöllisyyden vahvistaminen, keskinäisten vuorovaikutustilanteiden järjestäminen, yhteisen arvomaailman ja suvaitsevaisuuden rakentaminen, lasten oman elämänhallinnan tukeminen ja siitä vastuun ottaminen. Lasten kanssa harjoittelemme elämisen taitoja ryhmäleikeissä ja työpajoissa, ihan tavallisessa arjessa. Tavoitteenamme on antaa lapsille ”palikoita” ja työkaluja oman elämän rakentamiseen.

Yhteisöllisyyden rakentaminen tapahtuu tavallisten arjen asioiden ja toimintojen ympärillä, nämä ovat yhteisiä kaikille kulttuureille. Voimme esimerkiksi tutustua lasten kanssa erilaisiin ruokakulttuureihin oman puutarhan antimien välityksellä. Yhteiset luontotapahtumat ovat elämyksiä perheille ja vahvistavat samalla alueen yhteisöllisyyttä. Perheiden on helppo osallistua tapahtumiin ja vuorovaikutus on niissä avointa.

Tarjoamme päiväkotia paikkana, jossa voi vaihtaa ajatuksia joutumatta arvostelun kohteeksi. Uskomme näin saavuttavamme aidon kumppanuuden niin vanhempien kanssa kuin vanhempien välilläkin.

Päivittäisessä toiminnassa keskitymme eettiseen kasvatukseen sekä oikean ja väärän ymmärtämisen opettamiseen. Me kasvattajat olemme avoimia lasten kysymyksille ja yritämme löytää vastauksia yhdessä heidän kanssaan. Eettisesti hyvät arvot opitaan elävässä elämässä, toisten kanssa avoimessa vuorovaikutuksessa.

Uskontokasvatuksessa yhteistyökumppanimme toimii Korson seurakunta, joka on omalta osaltaan mukana uskontokasvatustyössä. Elämykselliset joulu- ja kevätkirjat järjestetään päiväkodin lähimetsässä seurakunnan toimesta ja niihin on myös vanhemmilla mahdollisuus osallistua. Päivähoidossa uskontokasvatus onkin näkyvimmin esillä juuri juhlapyhien aikaan. Perheille, jotka eivät halua lapsen osallistuvan uskonnolliseen toimintaan järjestämme vastaavaa ohjelmaa kyseiseksi ajaksi.

Esiopetuksen uskonto- ja katsomuskasvatus toteutetaan huoltajien valinnan mukaan. Uskontokasvatukseen kuuluvat mm. kirkollisten juhlapyhien viettäminen ja niiden taustoihin tutustuminen sekä seurakunnan tapahtumiin osallistuminen. Elämäntutustumustietoon osallistuvien kanssa aiheena ovat mm. suvaitsevaisuus, oma identiteetti ja oikeudenmukaisuus.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

5.7.1 Sosiaalinen kestävä kehitys

Siimapuiston päiväkodissa sosiaalista kestävästä kehitystä tuetaan varmistamalla pysyvät ihmissuhteet niin aikuisten kuin lastenkin kesken. Toimintatapamme ja ryhmärakenteemme ehkäisevät kiusaamista. Päiväkodin pienois-yhteiskunnassa on hyvä harjoitella elämässä tarvittavia taitoja. Sisarusryhmissä lapsilla on aikaa tutustua toisiinsa ja kasvaa yhdessä. Meillä Siimapuistossa eri-ikäiset lapset kasvavat samassa ryhmässä päiväkotiuuransa alusta loppuun. Pysyvyys niin aikuisten kuin lasten suhteen, opettaa lapset löytämään oman paikkansa ryhmässä ja kasvattamaan luottamusta aikuisia kohtaan. Sisarusryhmässä kasvaessaan lapset oppivat huomioimaan myös eri-ikäisten lasten yksilölliset tarpeet. Vuorovaikutussuhteet kehittyvät ja lapset oppivat auttamaan toinen toistaan. Kaverisuhteita, akvaarioita ja kasveja hoidetaan yhdessä, samalla oppien ylläpitämään myös me-henkeä. Kotiryhmän pysyminen samana luo turvaa ja kodinomaisuutta sekä kehittää lasten kaverisuhteita ja ehkäisee kiusaamista. Pysyvyys ryhmässä mahdollistaa myös pitkäkestoisen leikin kehittymisen ja lasten osallistumisen toiminnan suunnitteluun. Lapset osallistuvat yhdessä aikuisten kanssa erilaisiin palavereihin, joissa he voivat vaikuttaa päiväkodin arkeen ja toimintaan. Yhdessä koetut, yhteiset elämykset ja kokemukset vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja opettavat lapsille, kuinka jokainen meistä on pieni tärkeä palanen isossa palapelissä, joka ei valmistu ilman jokaista palasta.

Lasten pitkäkestoiset leikit mahdollistetaan joustamalla tiukoista perinteisistä toimintatavoista. Lapset saavat leikkiä omassa kotiryhmässään, naapuriryhmissä, pihalla, puutarhassa ja lähiluonnossa yhdessä kavereiden ja aikuisten kanssa. Lapsen luontosuhdetta tuetaan hoitamalla yhdessä heidän kanssaan kasveja niin sisällä kuin ulkonakin ympäri vuoden. Siimapuiston päiväkodin puutarhassa lapset saavat nauttia esteettisestä kasvien kauneudesta, väreistä, tuoksuista ja makuelämyksistä. Puutarhaympäristö mahdollistaa toiminnallisuuden, sosiaalisuuden ja yhdessä tekemisen. Lisäksi aistipuutarhassa aistit herkeytyvät ja sitä kautta jää miellyttäviä muistoja. Psyykkisen hyvinvoinnin ylläpidossa aistivirikkeet ovat tärkeitä. Hyvässä päivähoidon arjessa puutarhatoiminnalla voidaan tarjota monipuolisia aistivirikkeitä ja samalla tukea lasten kasvua ja oppimista.

5.7.2 Kulttuurinen kestävä kehitys

Arjen kulttuurinen kestävä kehitys tarkoittaa meillä suomalaisen kansanperinteen siirtämistä sukupolvelta toiselle. Perinneleikkipäivät rytmittävät viikkoa perjantaisin ja Pihaleikki-kortit herättävät lapsia ja aikuisia leikkimään yhdessä. Isovanhemmat ja vanhemmat ovat tärkeä osa lasten arkea ja he myös tuovat omaa kulttuuriperimäänsä päiväkotiin. Vuosittaiset isovanhempien päivät ovat teemoitettu perinneleikkien ja puutarhatyöskentelyn ympärille.

Teatteri ja kulttuurikasvatus tulevat lapsille tutuiksi vierailevien teatterien ja taiteilijoiden vierailujen myötä. Päiväkotimme on osallisena esim. Taikalamppu-projektissa (sukellus tanssin maailmaan) ja osallistuu innokkaasti myös muihin tarjolla oleviin projekteihin, jotka vierailevat päiväkodissa. Päiväkodin oma teatteriryhmä Siimahäntä esiintyy lapsille puolivuositain uudella esityksellä.

Päiväkotimme toiminta keskittyy retkeilyyn päiväkotimme lähiympäristössä. Pienimmät lapset suuntaavat retkensä päiväkodin lähimetsään ja – ympäristöön. Isommat lapset retkeilevät luontokoululle ja mahdollisesti muihin retkikohteisiin. Esiopetus vuotena lasten toimintaa värittävät useammat retket hieman kauemmaksi päiväkodista. Näiden retkien aikana harjoitellaan turvallista liikennekäyttäytymistä ja tutustutaan omaan ympäristöön tarkemmin.

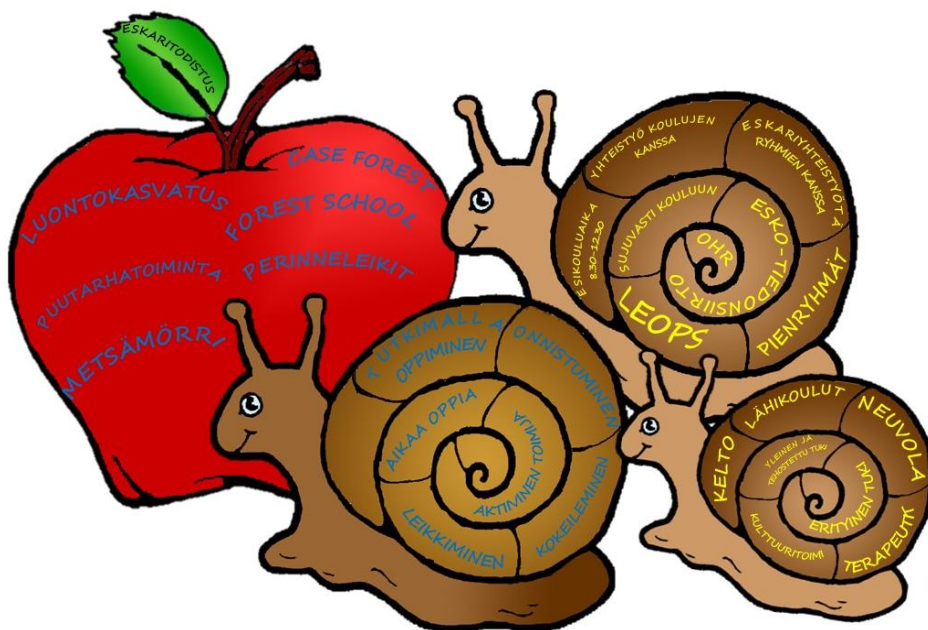
5.7.3 Taloudellinen ja ekologinen kestävä kehitys

Siimapuiston päiväkodissa on kaikki edellytykset opettaa kestävän kehityksen periaatteita niin taloudelliselta kuin ekologiseltakin kannalta katsottuna. Ekologiset arvot ja asenteet muodostuvat luontoelämysten kautta. Kun, koemme ympäristömme tärkeäksi haluamme myös pitää siitä huolta. Yhdessä lasten kanssa kierrätetään ja kompostoidaan sekä hoidetaan yhteistä ympäristöä, jotta kaikilla olisi hyvä olla. Kierrättämisen syitä sekä seurauksia mietitään yhdessä lasten kanssa ja herääviin kysymyksiin etsitään vastauksia. Päiväkotiin tehtäviä hankintoja mietitään tarkasti, vältetään ostamasta ekologisesti arveluttavia tuotteita ja turhan tavarankäytön hankkimista. Lapsia kasvatetaan yhteisvastuullisuuteen, yhdessä huolehditaan ympäristöstä ja opitaan kunnostamaan sekä keksimään tavaroille uusia käyttötarkoituksia. Askareita tehdään oikeilla työkaluilla, turvallisuus huomioon ottaen. Oikeista töistä saadaan aikaiseksi oikea tulos, josta voimme nauttia ja iloita yhdessä.

Noudatamme Vihreän lipun periaatteita päiväkodin arjessa. Olemme hakemassa päiväkodille Vihreä lippu-tunnusta, joka on kansainvälinen kasvatusalan ympäristömerkki. Tämän tunnuksen saaminen edellyttää meiltä lasten osallisuutta, ympäristökuormituksen vähentämistä, kestävä kehityksen kasvatuksen olemista osana jokapäiväistä arkea, jatkuvaa toiminnan parantamista sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tunnusta varten työskentelemme vuosittain erilaisten projektien parissa, jotka tukevat päiväkotimme toimintatapaa. Vihreän lipun saaminen päiväkodille edellyttää ympäristöystävälliseen toimintaan sitoutumista niin meiltä kasvattajilta kuin lapsiltakin. Lasten raati kokoontuu säännöllisesti suunnittelemaan päiväkodin toimintaa ja valvoo myös suunnitelmien toteutumista. Lapset ovat tärkeässä osassa kun olemme ottaneet päiväkotiin jo rakennetut toimintamallit käyttöön. Esimerkiksi, olemme myös ottaneet käyttöön päiväkodille rakennetut jätteiden lajittelu-astiat. Yhdessä lasten kanssa roskat löytävät tiensä oikeisiin lajitteluastioihin ja kaatopaikkajätteen määrä vähenee.

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

LIITE: Opetuslautakunta 20.01.2014 / 14 §

Esiopetus Siimapuistossa on toiminnallista ja metsässä tapahtuvaa kouluvalmiuksien hankkimista. Lasten kouluvalmiudet varmistetaan tutkiva lapsi- toimintamallin avulla. Tutkiva oppiminen tarkoittaa opetuksen organisoimista uudelleen siten, että oppiminen tähtää ymmärtämiseen, ilmiöiden selittämiseen. Oppiminen tapahtuu ongelmanratkaisuna, omien ennakkokäsitysten tietoisesta pohtimisesta kautta. Huomiota pyritään kohdistamaan keskeisiin käsitteisiin tai perustaviin ideoihin. Tutkiva oppiminen voi nämä lähtökohdat huomioon ottaen pitää sisällään erilaisia opetusmenetelmiä, mutta oppiminen ei siinä perustu 45 minuutin oppitunteihin, ei oppikirjan aukeamakokonaisuuksiin eikä oppisisältökeskeiseen ajatteluun.

Meidän esiopetuksen tavoitteena on kasvattaa lapsesta itseohjautuva ja innostuva oppija sekä herättää lapsessa sisäinen motivaatio oppimiseen. Esiopetusvuoden aikana lapsen luontaista oppimishalua tuetaan ja häntä autetaan löytämään ja tunnistamaan omat oppimistaitonsa. Esiopetuksessa mahdollistetaan lapsille lupa yrittää, kokeilla, erehtyä ja onnistua. Emme käytä vain yhtä tapaa oppia ja nauttia oppimisesta vaan kokeilemme monipuolisesti erilaisia oppimistapoja. Siimapuiston esiopetus toimii jatkumona päivähoitoyksikön varhaiskasvatukselle eli esiopetusta annetaan mahdollisuuksien mukaan ryhmässä, jossa lapsi on aloittanut päivähoidon Siimapuistossa. Oppimisympäristöä muokkaamalla esiopetuksessa opitaan käsittelemään uutta tietoa ja yhdistämään sitä jo olemassa olevan tiedon kanssa. Apuna tiedon keräämisessä käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa samalla oppien niiden käytön vaatimat perustaidot. Käytössä olevat oppimismenetelmät kannustavat lapsia kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan turvallisessa, myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Esiopetusikäisistä lapsista muodostetaan pienryhmiä, jotka toimivat sekä yksin että yhdessä esiopetustuokioissa. Pienryhmissä toimimalla opetellaan elämää, ei sen enempää! ☺

5.8.2 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Tällä hetkellä alueella ei järjestetä kunnallista avointa varhaiskasvatusta. Nikinmäen alue on jatkuvasti muuttuva, joten tilannetta arvioidaan säännöllisesti alueen varhaiskasvatuspäällikön toimesta. Tarvittaessa avointa varhaiskasvatusta voidaan järjestää joko päiväkodissa tai muualla lähialueella.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavan opetuksen lapselle laaditaan yksilölliset kasvun- ja oppimisen tavoitteet yhdessä perheen kanssa. Päiväkodin tärkeänä tehtävänä on tukea persoonia ja vahvistaa yksilöitä muodostamaan positiivinen minäkuva. Vahva itsetunto ja positiivinen minäkuva mahdollistavat yhteisen kulttuurin ja tulevaisuuden rakentamisen. Lapsen äidinkielen vahvistaminen yhdessä perheen kanssa varmistetaan ja oman kulttuuri-identiteetin muodostumista tuetaan. Siimapuiston päiväkodissa tehostetun suomenkielen tuki integroidaan lapsen esiopetuksen tavoitteisiin ja jokapäiväisiin arkitoimintoihin.

6 Toiminnan arviointi ja työyhteisön rakenteet

Siimapuiston päiväkodissa toimii seitsemän kotiryhmää, joita kasvattavat ammattitaitoiset kasvattajatiimit. Päiväkodin henkilökunta koostuu lastentarhanopettajista, lastenhoitajista, avustavasta henkilökunnasta ja päiväkodin johtajasta. Kokonaisvastuu päiväkodin toiminnasta on päiväkodin johtajalla ja ammattitaitoiset kasvattajat kantavat vastuuta arjen pyörittämisestä, jokainen ammatillisella otteella. Tukena arjen pyörittämisessä päiväkodissa työskentelee myös Vantin työntekijöitä, jotka huolehtivat päiväkodin siisteydestä ja ruokahuollosta, mahdollistaen näin sujuvan arjen. Kaikki päiväkodissa työskentelevät ovat

sitoutuneet noudattamaan päiväkodin toimintatapoja. Myös opiskelijat, joita päiväkodissa käy harjoittelemassa tulevaa ammattia varten, ovat velvoitettuja toimimaan päiväkodin toimintamallin mukaisesti.

Kasvattajat ovat jakautuneet tiimeihin, jotka luotsaavat omia kotiryhmiään. Pedagogista vastuuta ryhmien toiminnasta kantavat ryhmien lastentarhanopettajat. Kasvattajatiimit suunnittelevat ja arvioivat oman lapsiryhmänsä toimintaa viikkopalaverissa. Nämä yhteiset suunnitteluhetket takaavat pienryhmien toimivuuden ja lasten kehityksen järjestelmällisen seurannan.

Tiimipalavereiden lisäksi sekä edustuksellinen tiimi että pedagoginen tiimi kokoontuvat myös kahdesti kuukaudessa. Edustuksellisessa tiimissä sovitaan kasvattajatiimien edustajien kesken koko päiväkotia koskevista asioista ja tiedotetaan tulevista tapahtumista. Pedagogisissa palavereissa mietitään, muokataan ja arvioidaan päiväkodin pedagogiikkaa sekä sovitaan yhteisistä toimintatavoista. Näiden lisäksi, kokoontuvat tarvittaessa erilaisten tapahtumien suunnitteluryhmät ja yhteistyötä suunnittelevat ryhmät. Koko päiväkodin henkilöstön on mahdollisuus pohtia yhdessä päiväkodin toimintaa kehittämispäivänä ja -iltana (kerran vuodessa), päiväkodin ollessa suljettuna. Kehittämispäivänä suunnitellaan tulevaa, päätetään yhteisistä toimintatavoista ja arvioidaan mennyttä. Tämän lisäksi toimintaa arvioidaan niin kasvattajakohtaisesti kuin tiimikohtaisestikin. Vuosittaiset tulos- ja kehityskeskustelut käydään esimiehen johdolla, ensin henkilökohtaisesti ja sitten tiimin kanssa yhdessä. Päiväkodin johtaja osallistuu säännöllisesti tiimien omiin suunnittelupalaveriin ja on tietoinen siitä, mitä eri ryhmissä tapahtuu ja missä ryhmä tarvitsee tukea. Kokousten ajankohdat sijoittuvat siten, että ne mahdollisimman vähän häiritsevät lasten kanssa tehtävää kasvatustyötä.

Lapset pääsevät osallistumaan joihinkin toimintaa suunnitteleviin palaveriin kuten esimerkiksi Vihreän lipun raadin kokouksiin, joissa pyritään vahvistamaan lasten osallisuutta. Omien tiimien vastuualueiden lisäksi päiväkotimme kasvattajilla on myös omat vastuualueet. Vastuuasian tai vastuualueen kasvattajan tehtävänä on myös huolehtia siitä, että lasten ääni ja vanhempien toiveet tulevat huomioiduiksi ko. aihealueella. Kasvattajien vastuulla ovat erilaisten tilojen ”rakentaminen” ja päiväkodin toiminnan kehittäminen. Vastuualueet ovat jakautuneet kasvattajien oman kiinnostuksen, osaamisen ja kehitystavoitteen perusteella.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

Siimapuiston päiväkotitoiminta on Suomen toistaiseksi ainoa puutarha- ja luontoliikuntapainotteinen päiväkotitoiminta. Ainutlaatuisuutensa vuoksi olemme olleet median ja suuren yleisön kiinnostuksen kohteena. Vastaanotamme päiväkotitoimintaan vierailijoita niin läheltä kuin kauempaakin. Päiväkotitoimintamme järjestää jonkin verran kaupungin sisäistä koulutusta ja tarjoaa myös oivan tutustumiskohteen puutarha- ja luontotoiminnan yhdistävään päivähoitoon. Olemme olleet näkyvästi esillä mediassa. Radio, televisio ja lehdet ovat julkaisseet juttuja päiväkodista. Myös internetistä on voinut seurata seikkailujamme muutamasta blogista. Olemme herättäneet kiinnostusta kotimaan rajojen ulkopuolellakin. Kerromme mielellämme toiminnastamme siitä kiinnostuneille ja kannustamme muitakin kokeilemaan luontoon painottuvaa kasvatustyötä. Päiväkotitoimintamme vierailijat saavat vierailultaan mukaansa ainoan palan tietoa ja innostusta sekä toivottavasti kipinän uskaltautua itsekin puutarhatöihin.

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Talon sisällä tärkeinä yhteistyötahoina ovat naapuriryhmät sekä laitos- ja ruokahuolto. Päivittäinen avoin yhteistyö tutustuttaa lapsia ja kasvattajia toinen toisiinsa sekä ehkäisee kiusaamista. Tärkeimpiin yhteistyökumppaneihimme kuuluvat myös lasten vanhemmat, joita ilman tekemästämme kasvatustyöstä jäisi puuttumaan tärkeä osa. Avoin kasvatuskumppanuus ja luottamukselliset välit perheiden kanssa auttavat meitä tukemaan entistä paremmin lasten kasvua ja kehitystä. Kasvatus- ja esiopetuskeskustelut sekä päivittäiset kohtaamiset vahvistavat avointa ja luottamuksellista yhteistyötä vanhempien kanssa. Vanhempia kannustetaan osallistumaan päiväkodin arkeen ja siihen luodaan jatkuvasti mahdollisuuksia. Päiväkodissa toimii myös aktiivinen vanhempaintoimikunta, jonka toiminnasta voi lukea lisää heidän blogistaan osoitteessa: <http://siimapuistonvanhemmat.blogspot.fi/>

Teemme yhteistyötä alueen muiden päiväkotien ja alueen koulujen kanssa. Päiväkotitoimintamme on auki vierailijoille ja heitä meillä käykin jatkuvasti oppimassa Siimapuiston tapaa työskennellä. Kasvun ja kehityksen tukena meillä on yhteistyökumppaneina konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto), neuvolat, lastensuojelu, seurakunta, alueen psykologi-, puhe- ja toimintaterapeuttipalvelut.

Toimintaamme tukevat myös yritysmaailman yhteistyökumppanit, jotka noudattavat samoja arvoja toiminnassaan kuin me päiväkodissa. Yhteistyökumppaneidemme tuki ja apu on ollut meille tärkeää toiminnan käynnistämisessä, puutarhan perustamisessa ja lasten liikunnallisuuden lisäämisessä.

7.2 Hyvinvointityön merkitys

Siimapuiston päiväkodissa lasten ja perheiden sekä työntekijöiden hyvinvointiin panostetaan arjen toiminnassa jatkuvasti. Luontopainotteinen toiminta tukee arjen hyvinvointia laaja-alaisesti. Puuhailu aistipuutarhassa rentouttaa ja rauhoittaa sekä tuo arkeen mukanaan kosketuksen luontoon. Päiväkodin kasvattajat ja lapset pääsevät nauttimaan luonnon hyvää tekemästä vaikutuksesta päivittäin ympäri vuoden. Vanhempia houkuttelemme mukaan päiväkodin tapahtumiin nauttimaan yhdessäolosta lasten kanssa puutarhassa sekä käyttämään päiväkodin pihaa ja puutarhaa kohtaamispaikkana muulloinkin kuin vain päiväkodin aukioloaikana. Toiminnalliset ulkona järjestettävät juhlat ja tapahtumat vahvistavat perheiden

yhdessä tekemistä ja hyvinvointia. Päiväkodin tilat ovat myös vuokrattavissa perheiden käyttöön iltaisin tai viikonloppuisin, jos he tarvitsevat kokoontumispaikkaa tai paikkaa järjestää juhlia. Hyvinvointi tarvitsee yhtä hellää huolenpitoa kuin puutarhassa kasvattamamme kasvit, siksi pyrimme huolehtimaan niin yksilöiden kuin yhteisönsikin hyvinvoinnista.

Mielenkiintoa on herättänyt etenkin päivähoidon mahdollisuus tukea perheiden yhteisöllisyyden vahvistumista sosiaalisen, kulttuurisen ja ekologisen kestävä kehityksen näkökulmasta. Siimapuiston pihan ja aistipuutarhan antimista saavat nauttia kaikki. Olemme yhdessä suunnitelleet yhteisiä piha- ja puutarhatapahtumia ja sopineet vanhempaintoimikunnassa päiväkodin toimintavuosikellon.

Oppilashuoltoon sisältyy lapsen hyvä oppiminen, hyvä psyykinen ja fyysinen terveys sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen. OHR, eli oppilashuoltotyöryhmä huolehtii esiopetusikäisten lasten joustavasta kouluun siirtymisestä. OHR:n tehtävä on varmistaa kouluun menevien lasten yksilölliset kouluvalmiudet ja taidot. Näitä taitoja arvioidaan ensin yhdessä vanhempien kanssa ja viesti kulkee esiopetussuunnitelman mukaisesti keskustelusta OHR:ään.

Työryhmään kuuluu konsultoiva erityslastentarhanopettaja, neuvolan edustaja, päiväkodin johtaja, esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat ja halutessaan esiopetusikäisen lapsen vanhemmat

7.3 Varhaiskasvatuksen mahdollisuudet viestinnässä

Päiväkotimme on ollut median kiinnostuksen kohteena avautumisestaan lähtien. Lukuisat lehti- ja nettiartikkelit ovat tuoneet Siimapuiston päiväkotia ja sen toiminta-ajatusta tutuksi suurelle yleisölle. Olemme päiväkotia, joka rohkeasti kehittää uutta kunnallisen päivähoidon toimintamallia. Tämä tapa toimia kiinnostaa monia ja sen vuoksi vierailijoita riittää päiväkodissa. Sanoitamme ja avaamme tekemäämme työtä myös itse, jotta toiminnasta tulee todellinen kuva. Televisiokin on kertonut hiukan toiminnastamme uutisten yhteydessä.

Medianäkyvyys on ollut omalta osaltaan herättämässä kiinnostusta päiväkotiamme kohtaan. Palautetta on tullut jokaisen mediassa olleen jutun jälkeen joko puhelimitse, kasvotusten kerrottuna tai sähköpostitse. Olemme erittäin iloisia, että voimme omalta osaltamme vaikuttaa positiivisesti siihen kuvaan, joka päivähoidosta leviää maailmalle. Tärkeitä toimintamme lähettiläitä ovat myös päiväkotimme lapset ja heidän perheensä. Onnistuneet kasvun hetket, hyvä arki ja kasvatuskumppanuus tulevat näkyväksi kun vanhemmat kertovat kokemuksiaan päiväkodista toisilleen ja muille.

Vanhempien antama palaute on meille kallisarvoista. Palautteen pohjalta mietimme ja kehitämme toimintaamme jatkuvasti. Pidämme vanhempia koko ajan tietoisina toimintamme tarkoituksesta ja sen saavutuksista. Avoimuus, toiminnan läpinäkyvyys ja ennakoitavuus tuo mukanaan luottamusta, joka on ensiarvoisen tärkeää kasvatuskumppanuuden näkökulmasta.

8 Loppusanat

Varhaiskasvatus elää alati muuttuvassa ympäristössä, josta on hyvä keskustella jatkuvasti. Siimapuiston päiväkodissa tässä keskustelussa on hyvä muistaa kuunnella lapsia ja antaa heille mahdollisuus olla osana suunnittelemassa omaa arkeaan. Näkemyksiä ja kokemuksia vaihtamalla löydämme yhteisen tavan rakentaa lapsilähtöinen kasvuympäristön, jossa on hyvä elää tavallista arkea. Me aikuiset voimme mahdollistaa kaiken sen. Onnistuaksemme tarvitsemme meidän kaikkien sitoutumista ja panostusta.

Nyt kun olet tutustunut päiväkotimme varhaiskasvatussuunnitelmaan, on aika miettiä löysitkö sieltä piilottamamme punaisen langan? Jos et heti sitä hoksannut, niin selailepa vielä kerran suunnitelma lävitse ja ehkä löydät meille tärkeän pienen punaisen ajatuksen.

SINUN LASTASI KUUNNELLAAN SIIMAPUISTOSSAKIN JA AUTETAAN ELÄMYSTEN TIELLÄ

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Siimapuiston päiväkoti
Harrikuja 4, 01490 Vantaa
09-8392929439/09-839249296

VANTAA

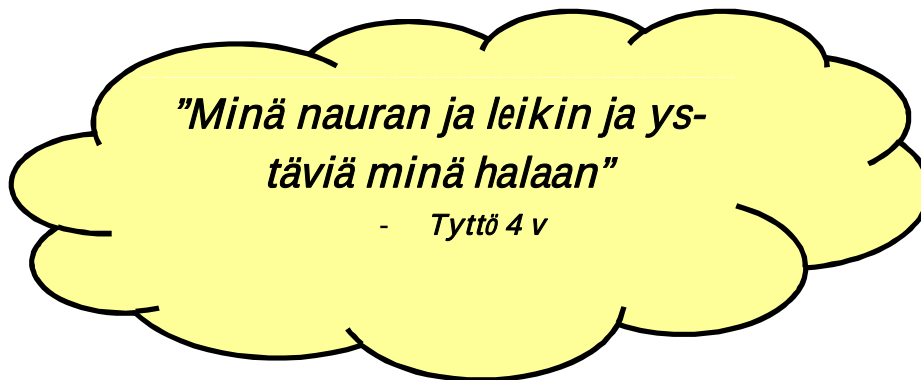
Varhaiskasvatussuunnitelma Ulrikan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
2.2.1	Kasvattaja on.....	3
2.2.2	Lapsi on	4
3	Lapsen puheenvuoro	5
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	6
5	Työ lasten parissa	7
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	7
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	8
5.3	Lapsen hyvä päivä Ulrikassa.....	9
5.4	Lasten leikki	10
5.5	Lasten liikunta	11
5.6	Oppimistoimintojen organisointi.....	11
5.6.1	Lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia.....	11
5.6.2	Sisällölliset orientaatiot	13
5.6.3	Oppimisympäristö.....	14
5.6.4	Pienryhmätoiminta ja omahoitajuus.....	14
5.7	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	15
5.7.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	15
5.7.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	16
5.8	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	18
5.9	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	19
5.9.1	Esiopetuksen järjestäminen	19
5.9.2	Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen	20
5.9.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	21
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	22
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	23
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	23
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	23
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	24

1 Johdanto

Ulrikan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Ulrikan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma luo pohjan ja perustan toiminnallemme. Tämän suunnitelman tarkoituksena on kuvata toimintaamme sekä ohjata ja toimia työvälineenä henkilöstölle. Arvioimme toimintaamme varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan on osallistunut koko yksikön henkilöstö, lapset sekä huoltajat.

Varhaiskasvatussuunnitelma perustuu Stakesin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012), esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) sekä Vantaan esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (2011).

Ulrikan toimintayksikkö

Ulrikan toimintayksikköön kuuluu kolme eri toimintapaikkaa: Ulrikan päiväkoti, Kustaantien päiväkoti sekä Ulrikan paviljonki.

Ulrikan päiväkoti sijaitsee aivan Rekolan aseman tuntumassa osoitteessa Ulrikankuja 5. Ulrikassa toimii viisi lapsiryhmää sekä lasten hoitoapupalvelupiste. Ulrikan päiväkoti on aloittanut toimintansa vuonna 2006.

Kustaantien päiväkoti sijaitsee Koivukylän koulun yhteydessä osoitteessa Kustaantie 10. Kustaantien päiväkodissa toimii kolme kahden kasvattajan lapsiryhmää. Kustaantien päiväkoti on aloittanut toimintansa syksyllä 2013.

Ulrikan paviljongissa, Rekolanmäen koulun sivukoulussa osoitteessa Sairaalakatu 4, toimii kaksi varhaiskasvatuksen taidepainotteista kerhoa sekä avoin päiväkoti.

Ulrikan toimintayksikössä meille tärkeää on hyvinvoiva lapsi. Lapsi saa olla lapsi, nauttia elämästä ja leikistä. Yhdessä lapsen huoltajien kanssa tuemme lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tarjoamme monipuolista ja kehitystä tukevaa toimintaa turvallisessa, lämpimässä ja kiireettömässä ilmapiirissä. Pidämme tärkeänä lasten yksilöllistä kohtaamista arjen tilanteissa. Arjessa yhdessä ihmetellen koemme joka päivä uutta.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Arvomme perustuvat Vantaan varhaiskasvatuksen yhteisiin arvoihin. Olemme keskustelleet ja avanneet, miten arvot näkyvät arjessamme.

Innovatiivisuus

Yksikössämme on myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri, jossa on lupa kokeilla uusia toimintatapoja ja erehtyä. Teemme työtä ennakkoluulottomasti toimintatapojamme arvioiden ja valmius muutokseen on arkeamme. Annamme ja otamme palautetta vastaan toiminnastamme ja kehitämme toimintaamme sen pohjalta.

Kestävä kehitys

Sosiaalinen

Vuorovaikutuksemme lasten, huoltajien ja työtovereiden kanssa on aitoa, ammatillista sekä hyvinvointia edistävää. Jokainen lapsi ja perhe kohdataan luottamuksellisesti, yksilöllisesti ja tasa-arvoisesti. Huolehdimme siitä, että lapsilla on mahdollisuus hyvään arkeen sekä yksilölliseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen.

Kulttuurinen

Yksikössämme arvostetaan erilaisuutta ja eri kulttuuriperinteitä ja moninaisuus nähdään rikkautena. Kunnioitamme ja luomme uutta omaa kulttuuriperinnettä säilyttäen lasten oman kulttuurin.

Ekologinen ja taloudellinen

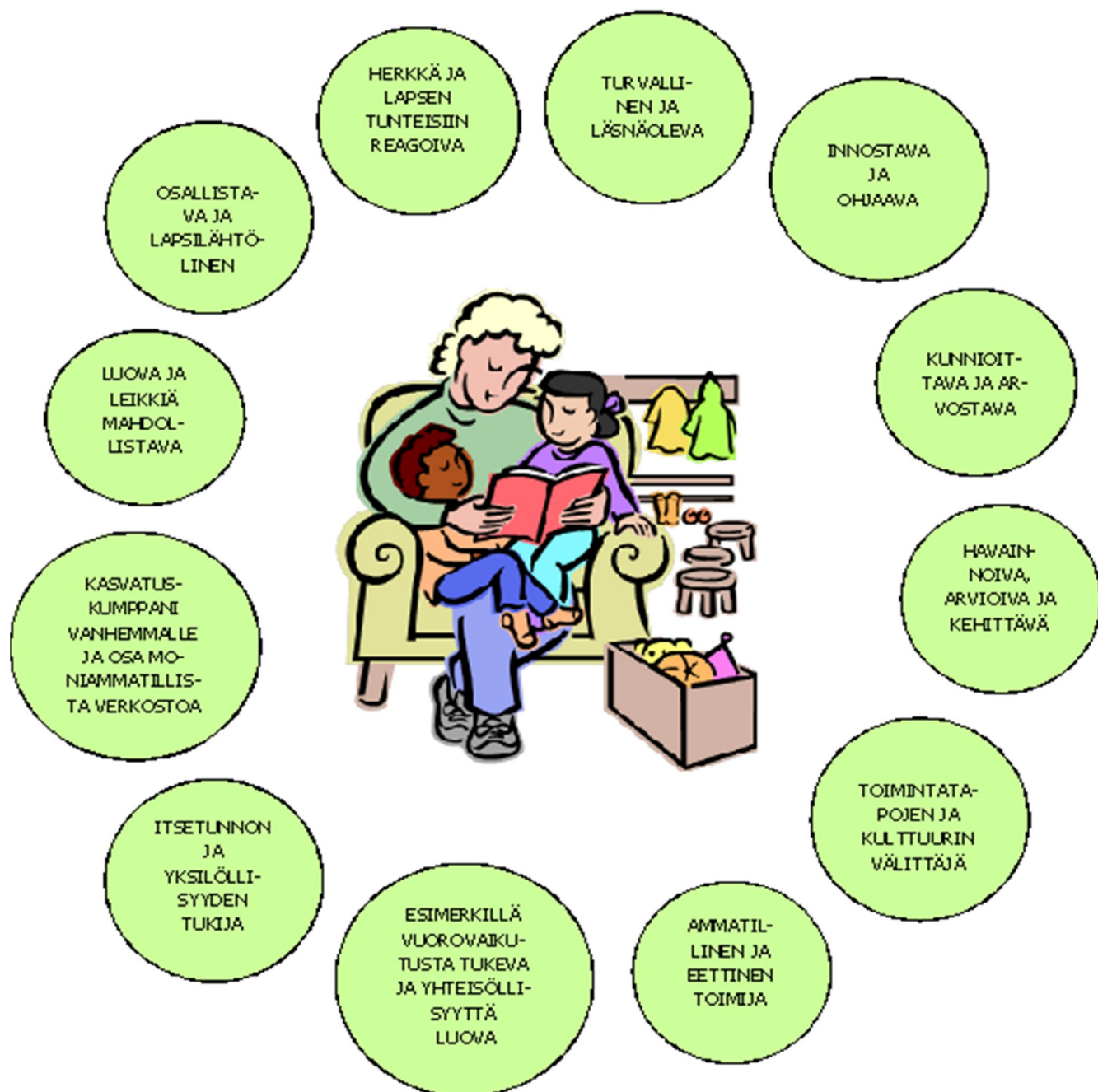
Tuemme lasten luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä sekä ohjaamme lapsia ympäristövastuulliseen ajatteluun. Kehitämme toimintaamme yhä ekologisemmaksi ja ympäristövastuullisemmaksi arjen pienillä teoilla. Suunnittelemme hankinnat ja resurssien käytön järkevästi.

Yhteisöllisyys

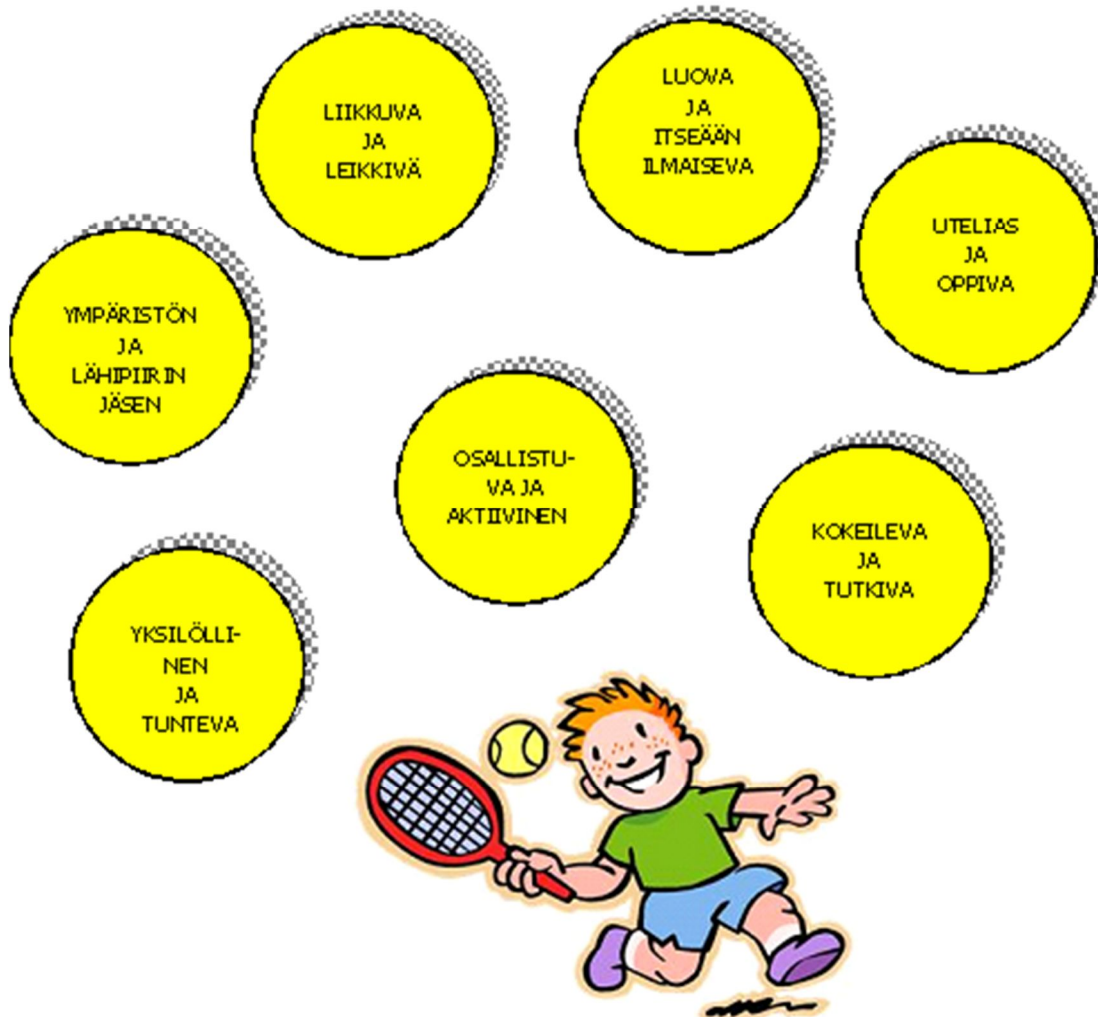
Kohtaamme lapset ja huoltajat kunnioittavasti ja ystävällisesti. Kuuntelemme ja huomioimme heidän yksilöllisiä tarpeita sekä kannustamme heitä osallistumaan toimintaan ja sen kehittämiseen. Arvostamme, autamme ja kiitämme toisiamme, lapsia sekä huoltajia. Toimintamme on kannustavaa, rohkaisevaa ja yhteistyötä rakentavaa.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattaja on

2.2.2 Lapsi on

3 Lapsen puheenvuoro

"Taion sellaisen leikin, jossa jokainen voisi olla mikä hahmo vaan haluaisi. Tytötkin voisi tulla mukaan. Leikissä voisi olla merikäärmeitä ja vaikka kaloja mitkä syöksee tulta."

Jokainen lapsi tarvitsee kokemuksia mielipiteidensä ja toimintansa vaikutuksista lapsiryhmässä. Osallisuus luo lapselle tunteen ryhmään kuulumisesta ja opettaa myös vastuuta omista valinnoista. Ulrikan yksikössä lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä rohkaistaan kertomaan oma mielipiteensä. Kasvattajan havainnot lapsista auttavat ymmärtämään heidän aloitteitaan, niin sanallisia kuin sanattomia. Yhdessä lasten kanssa toteutamme lasten ehdotuksia, ideoita ja toiveita. Otamme lasten kiinnostuksen kohteet ja ideat huomioon ryhmän toiminnan suunnittelussa.

Näin lapset saavat olla osallisina Ulrikan toimintayksikössä:

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus on huoltajien ja kasvattajien yhteistyötä, sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Huoltajat ovat lapsensa asiantuntijoita ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Kasvattajilla on koulutuksesta saatu tieto ja osaaminen lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä sekä vastuu kumppanuuden luomisesta ja ylläpitämisestä. Huoltajien ja kasvattajien tiedot lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille. Rakennamme siis yhdessä luottamusta tasa-vertaisessa ja kunnioittavassa ilmapiirissä.

Ulrikan toimintayksikössä kasvatuskumppanuuden luominen aloitetaan ensimmäisellä yhteydenotolla perheeseen. Omaha-ohjaaja sopii huoltajien kanssa tutustumiskäynnistä päiväkotiin, jossa huoltajat kertovat lapsestaan. Keskustelun pohjana toimii huoltajien täyttämä lapsi kotiloissa – lomake. Lomakkeen tarkoituksena on välittää henkilökunnalle tietoa lapsesta ja perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista. Tutustumiskäynnillä huoltajille kerrotaan päiväkodin toimintarutiineista, täytetään tarvittavat lomakkeet ja sovitaan tutustumisesta lapsen kanssa ennen hoidon aloitusta. Huoltaja saa ensikäynnillä myös luettavaksi Tervetuloa päiväkotiin -esitteen, joka sisältää keskeistä tietoa päiväkodin toiminnasta. Avoimessa varhaiskasvatuksessa aloituksen rutiinit poikkeavat sovelletusti edellä mainitusta kuvauksesta. (kts. 5.9.2. Avoin varhaiskasvatus)

Avoin yhteistyö ja molemminpuolinen tiedonkulku lapsesta ja lapsen hoidosta ovat perusta kumppanuudelle. Omaha-ohjaaja käy perheiden kanssa varhaiskasvatuskeskustelun, jossa laaditaan lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Keskustelu voidaan huoltajan niin halutessa käydä myös perheen kotona. Suunnitelmassa kartoitetaan huoltajien toiveita sekä sovitaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevat tavoitteet toimintavuodelle. Varhaiskasvatussuunnitelma on kasvattajien ensisijainen arjen työväline, jota arvioidaan toimintavuoden kuluessa myös yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedotamme ryhmien toiminnasta kuukausittain sähköpostitse lähetettävällä kuukausikirjeellä, joka sisältää sekä toimintasuunnitelman että toimintakertomuksen. Kerhoissa toiminnasta tiedotetaan teematiedotteilla. Ryhmien ilmoitustaululla kerrotaan viikko-ohjelmasta ja päivän päätteeksi kerromme lapsen päivästä ja toiminnasta.

Tuemme kasvatuskumppanuutta ja huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta järjestämällä vanhempainiltoja, toiminnallisia tapahtumia ja juhlia. Huoltajilla on mahdollisuus perustaa vanhempaintoimikunta, mikäli ovat innostuneita ja halukkaita. Päiväkodin henkilökunnasta voi olla edustaja mukana vanhempaintoimikunnan toiminnassa, mutta vanhemmat itse päättävät toiminnan sisällöstä. Huoltajat ovat myös aina tervetulleita seuraamaan toimintaa ja viettämään päivää päiväkodissa yhdessä lapsensa kanssa.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielellä on keskeinen rooli vuorovaikutuksessa ja oppimisessa ja se on yhteydessä lapsen koko kehitykseen. Vuorovaikuksemme lasten kanssa on aitoa, lämmintä, lasta kuuntelevaa sekä lasta kunnioittavaa. Vuorovaikutus voi olla sanallista tai sanatonta, ja aikuisella on herkkyys havaita myös lapsen ei sanallista viestintää.

Kieli on tärkeä lapsen ajattelun ja ilmaisun väline. Lapsi oppii kieltä vuorovaikutuksessa toisen kanssa kuuntelemalla ja puhumalla itse. Lasta rohkaistaan kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan havaintojaan, päätelmiään ja kokemuksiaan. Kieli lisää ajattelun nopeutta ja laajuutta. Seuraamme ja havainnoimme lapsen kielen kehitystä säännöllisesti ja muokkaamme toimintaamme sen mukaisesti.

Jokaisella ei suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä – opetukseen, joka on säännöllistä, jatkuvaa ja tavoitteellista. Tavoitteena on yhdessä äidinkielen kanssa vahvistaa lapsen monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Seuraavat tavoitteet ja menetelmät painottuvat sovelletusti suomi toisena kielenä – opetuksessa. (kts. 5.7.2. Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus)

Tavoitteet

- Herätetään lapsen kiinnostus suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan ja kartutetaan sanavarastoa.
- Harjoitellaan kuuntelemisen ja kuullun ymmärtämisen taitoja sekä keskittymiskykyä.
- Kehitetään muistitaitoja ja rikastutetaan mielikuvitusta.
- Kannustetaan itseilmaisuuksiin ja esiintymiseen lapsen omalla persoonallisella tavalla.
- Harjoitellaan suullisen ilmaisun ja keskustelun taitoja.
- Tuetaan lapsen ajattelua, sosiaalisuutta, tunteiden ilmaisua ja vuorovaikutustaitoja.

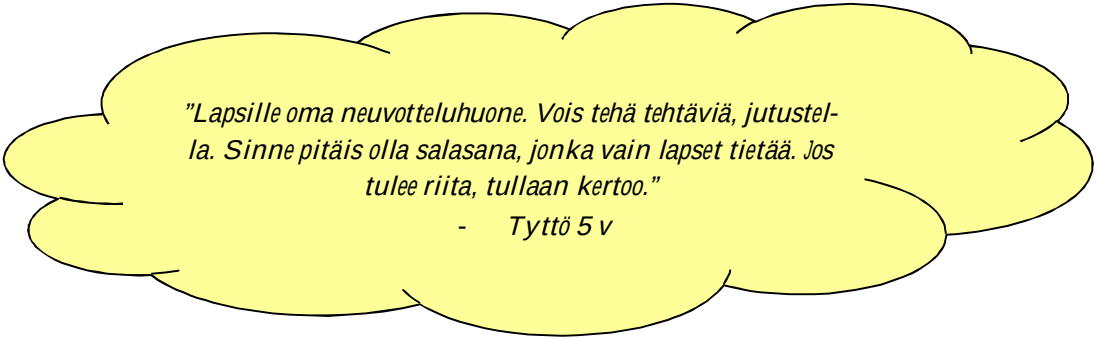

Sisältö ja menetelmät

- Taiteelliset elämykset: sadut, lorut, runot, draama, musiikki, teatteri, sadutus ja muu sanataide.
- Liikunta ja pelit.
- Arjen vuorovaikutustilanteet ja leikki kielen oppimisen, kuuntelemisen ja itseilmaisun mahdollisuuksina.
- Aikuisen malli, rohkaisu ja ohjaus lapsen kielenkäyttöön, itseilmaisuuksiin ja havaintoihin. Käytetään rikasta ja selkeää kieltä sekä sanoitetaan omaa ja lapsen toimintaa.
- Kasvattajan aito, läsnä oleva vuorovaikutus ja reagointi lapsen kontaktialoitteisiin.
- Oppimisympäristö, joka motivoi kielelliseen ilmaisuun sekä kirjoitettuun kieleen.
- Kuvat vuorovaikutuksen ja oman toiminnan ohjaamisen tukena.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten kulttuuri sisältää yksilökohtaisesti kaikki ne elämykset, joita lapsen jokapäiväiseen elämänpiiriin kuuluu. Se voi koostua lapsen harrastuksista, mediasta, lähipiiristä ja leikeistä ystävien kanssa. Lasten kulttuuri muodostuu myös ryhmässä lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Leikki on lasten oman kulttuurin keskiössä. Se on lapsen luontainen tapa toimia.

"Lapsille oma neuvotteluhuone. Vois tehdä tehtäviä, jutustella. Sinne pitäis olla salasana, jonka vain lapset tietää. Jos tulee riita, tullaan kertoo."
- Tyttö 5 v

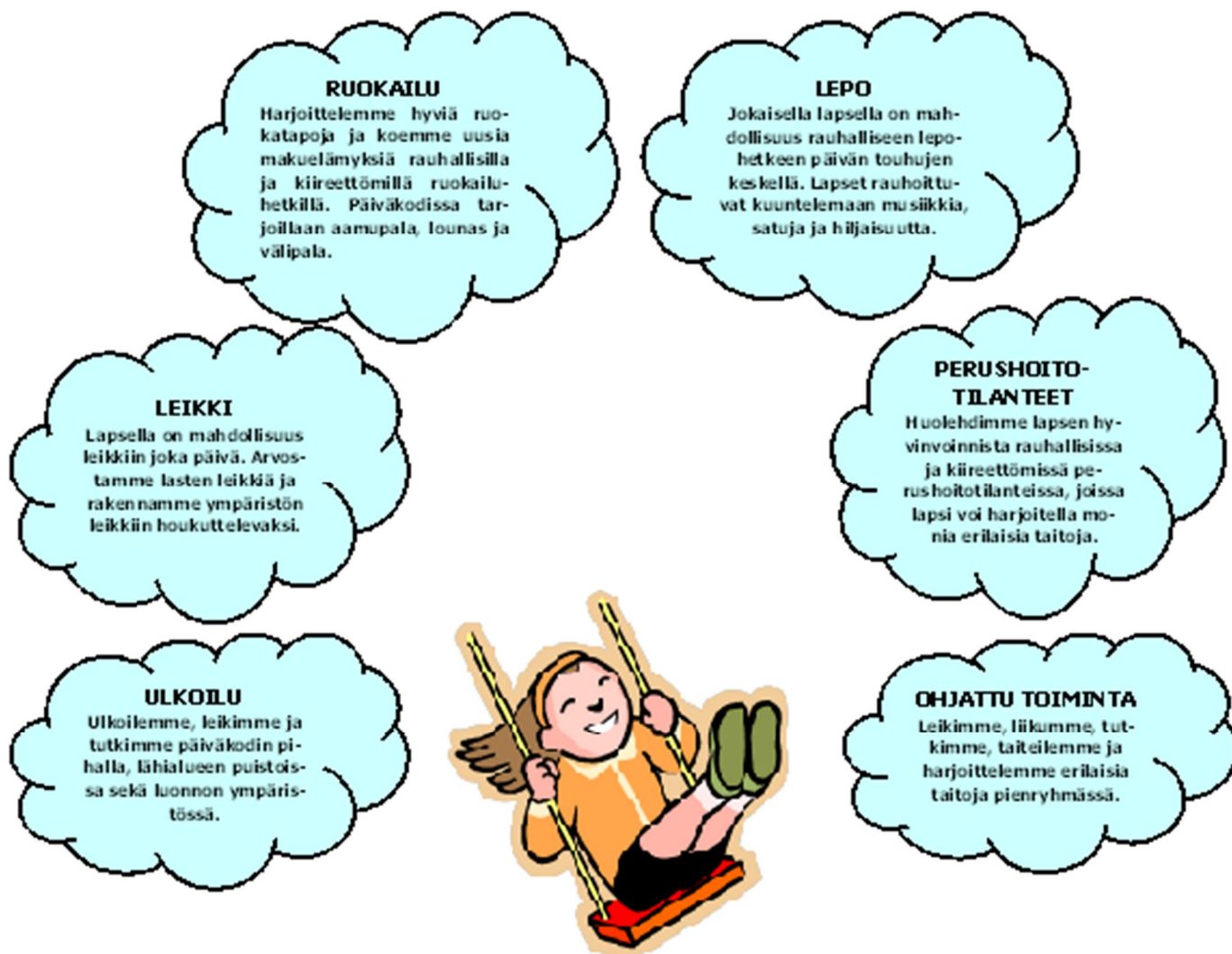
KASVATTAJAN ROOLI LASTEN KULTTUURIN TUKIJANA

Havainnoimme lasten leikkiä ja vuorovaikutusta sekä seuraamme lasten kulttuuria. Kuuntelemme lasten ideoita ja otamme ne huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Rikastamme lasten kulttuuria tuomalla lasten leikkiin ja ryhmän toimintaan uusia sisältöjä ja ideoita. Siirrämme lapsille myös vanhaa kulttuuri- ja leikkiperinnettä.

Pidämme yllä turvallista, keskustelevaa ja empaattista ilmapiiriä. Luomme omalla esimerkillämme yksikköön positiivista henkeä ja auttamisen kulttuuria. Tuemme lasten välisiä ystävyys-suhteita ja keskinäistä vuorovaikutusta. (kts. Liite 1. Kiusaamisen vastainen suunnitelma). Lapsiryhmiä muodostaessa pyritään ottamaan huomioon lapselle mahdollisimman pysyvät sekä kaveri- että aikuissuhteet. Lapsilla on mahdollisuus leikkiä yli ryhmärajojen ja lapset voivat vierailla toisissa ryhmissä.

5.3 Lapsen hyvä päivä Ulrikassa

Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista (kts. alla oleva kuva), jotka ovat selkeän, mutta joustavan päivärytmin perusta. Nämä rakenteet ja sisällöt tukevat päivittäin lapsen kasvua ja kehitystä. Ne luovat mahdollisuuden rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin, yhdessä tekemiseen, oppimisen iloon, omaan rauhaan ja mielekkyyden kokemuksiin. Päivänkulun selkeät, mutta joustavat rakenteet, luovat lapselle turvallisuutta.

Näin tuemme lapsen päivän kulkua

Toteutamme toimintaa pienryhmissä ja porrastamme siirtymätilanteita (esim. ulos pukeminen). Rakennamme lapsen päivän niin, että siinä vuorottelevat erilaiset sisällölliset orientaatiot (kts. 5.6.2. Sisällölliset orientaatiot) sekä keskittymistä vaativat ja vapaasti valitut toiminnot. Tuemme lapsen omatoimisuutta kannustamalla ja antamalla lapselle aikaa opetella asioita itse. Otamme lapsen viireystilan ja fyysiset edellytykset huomioon arjen toiminnoissa.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsen luontainen tapa toimia ja se kuuluu lapsen jokaiseen päivään. Kaiken toiminnan juuret ovat leikissä, joka on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Se kehittää sosiaalisia, motorisia ja kognitiivisia taitoja sekä kielellisiä ja matemaattisia valmiuksia. Leikki tukee myös itsetuntoa ja kehittää kykyä tavoitteelliseen toimintaan. Leikissä lapsen vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaidot kehittyvät ja lapsi työstää aiheita, jotka ovat hänelle itselleen tärkeitä. Lapsi ei leiki oppiakseen vaan oppii leikkiessään. Leikki antaa lapselle iloa ja hyvää oloa ja on itsessään palkitsevaa ja merkityksellistä toimintaa.

Lapset käyttävät leikkinsä aineksina kaikkea näkemäänsä ja kokemaansa. Lapsen leikin eri muotoja ovat yksinleikki, rinnakkaisleikki, parileikki, ryhmäleikki sekä ohjattu leikki. Lapsen leikin sisältö ja muoto muuttuvat iän ja kehitystason mukaan ensileikeistä esineleikkiin, rooli- ja sääntöleikkiin. Lapsen ikä ja leikin vaihe tulee ottaa huomioon leikkiympäristön kehittämisessä ja aikuisen roolissa leikin tukijana. Leikin perustana on luottamus ja turvallinen olo.

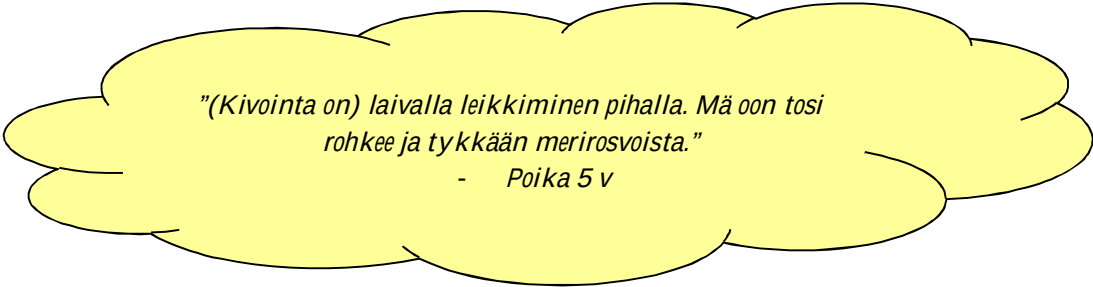
Leikki ja toiminnan suunnittelu

Muokkaamme leikkiympäristöä vastaamaan lasten kehityksellisiä tarpeita ja mielenkiinnon kohteita. Leikkiympäristö rakennetaan tukemaan lapsen uteliaisuutta, omatoimisuutta ja osallistumista sekä mahdollistamaan mielekäs pitkäkestoinen leikki, leikkirauha, kiireettömyys ja leikin jatkuvuus.

Suunnittelemme pienryhmätoiminnan ja leikkiryhmien jakamisen huomioiden ryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeet ja toiveet. On tärkeää, että lapset saavat itse valita leikitovereita, mutta joskus aikuinen auttaa tukeakseen lapsen monipuolisia kaverisuhteita ja vuorovaikutustaitoja. Tarjoamme lapselle kokemuksia ja elämyksiä, jotka rikastuttavat leikin maailmaa ja sisältöjä.

Leikki ja kasvattajan rooli

Autamme lasta solmimaan vastavuoroisia ja turvallisia vuorovaikutussuhteita ryhmässä. Toimimme leikin viittäjinä ja leikkitaitojen tukijoina sekä pitkäkestoisen leikin mahdollistajina. Osallistumme ja heittäydymme mukaan leikkiin, antaen omalla leikillisyydellämme iloa ja sisältöä lasten mielikuvitusmaailmaan. Havainnoimme leikkiä saadaksemme tietoa lapsen taidoista, kehityksestä sekä sosiaalisista suhteista. Dokumentoimme leikkiä esimerkiksi kirjaamalla, valokuvaamalla ja videoimalla leikki tilanteita.

"(Kivointa on) laivalla leikkiminen pihalla. Mä oon tosi rohke ja tykkään merirosvoista."
- Poika 5 v

5.5 Lasten liikunta

Päivittäinen monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvulle, kehitykselle ja terveydelle. Liikkuvasta lapsesta kasvaa liikkuva aikuinen. Liikunta on itsessään lapselle palkitsevaa, elämyksellistä ja iloa tuottavaa toimintaa. Liikkumisen ja leikin avulla harjoitamme lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa ja motorisia perustaitoja. Sen kautta kehittyvät myös vuorovaikutus- ja leikki-aidot, itsetunto, yhteisöllisyys sekä kognitiiviset kyvyt kuten hahmottaminen ja matemaattiset taidot. Monipuolinen liikunta sisältää esimerkiksi hyppimistä, ryömimistä, kiipeilyä, tasapainoilua, juoksua, kävelyä sekä erilaisten välineiden käsittelytaitojen harjoittelua.

Liikunta ja liikkuminen ovat osa lapsen jokaista päiväkotipäivää. Lasta tuetaan toimimaan omatoimisesti, aloitteellisesti ja rohkeasti eri liikuntatilanteissa. Liikuntaa ei tapahdu pelkästään ohjatuissa toimintahetkissä, vaan se on läsnä myös arjen toiminnoissa, kuten siirtymätilanteissa, ulkoilussa, retkillä ja vapaassa leikissä. Ohjattuun liikuntaan lapsilla on mahdollisuus osallistua viikoittain. Ohjattu liikunta on suunnitelmallista, monipuolista ja vaihtelevaa lapsiryhmän tarpeet ja eri vuodenaikat huomioiden. Aikuisen tehtävänä on huolehtia, että jokainen lapsi saa riittävästi harjoitusta oman kehitysvaiheensa mukaan. Toimintayksikössämme on liikumaan innostavat ja monipuoliset liikuntavälineet, jotka ovat helposti lasten saatavilla.

Lasten liikkumista tukevat:

Sääntö- ja perinneleikit
 Pallopelit
 Pyöräily ja mopoilu
 Retket vaihtelevassa maastossa
 Luontoleikit
 Luistelu, hiihto ja mäenlasku
 Vesileikit
 Jumpparadat
 Satujumppa
 Musiikkiliikunta

5.6 Oppimistoimintojen organisointi

5.6.1 Lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia

Lapsi tarvitsee turvallisuutta ja hyvät ihmissuhteet oppiakseen uusia asioita. Lapsi on synnynnäisesti utelias ja aktiivinen. Oppiminen perustuu aiempiin kokemuksiin ja niistä muodostuneeseen tietoon. Oppimisensa apuna lapsi käyttää kaikkia aistejaan. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja kokeileminen ovat lapselle luontaisia tapoja oppia.

Tuemme lapsen oppimista ja uteliaisuutta sekä edistämme lapsen aktiivisuutta tarjoamalla lapselle mielekäs-
 tä ja merkityksellistä toimintaa. Kuuntelemme lasta ja annamme lapselle mahdollisuuksia tehdä aloitteita, va-
 lita toimintojaan, tutkia, tehdä johtopäätöksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Vahvistamme lapsen tervettä itsetun-
 toa myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Leikkiminen

Leikki on avain lapsen oppimiseen ja oppimisen iloon. Sen avulla lapsi oppii uusia asioita ja saa mahdollisuuden ylittää itsensä. Leikki on keskeisin lapsen kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto, jota kasvattaja hyödyntää pedagogisena menetelmänä arjen vaihtuvissa tilanteissa.

Leikkimisessä tärkeää ovat turvalliset ihmissuhteet, jotka muodostavat perustan myönteiselle oppimisasenteelle. Leikin sosiaalisen luonteen vuoksi vertaisryhmä vaikuttaa merkittävästi sen kulkuun.

(kts. 5.4. Lasten leikki)

Liikkuminen

Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä ja lähiympäristöönsä. Liikkuessaan lapsi tulee tietoiseksi omasta kehostaan ja sen hallinnasta. Liikunta tuottaa lapselle iloa ja edistää terveyttä sekä hyvinvointia. Monipuolinen liikunta kehittää lapsen motorisia taitoja ja edesauttaa kaikkea oppimista. Positiiviset liikuntakokemukset luovat myönteistä asennetta liikuntaa kohtaan ja lapsen terve itsetunto kasvaa taitojen karttuessa.

Kannustamme lapsia liikkumaan päivittäin omaehtoisesti poistamalla liikuntaan liittyviä esteitä sekä luomalla liikkumaan virittävää ja innostavaa ympäristöä. Järjestämme lapsille säännöllisesti monipuolista ohjattua liikuntaa sekä ulko- että sisätiloissa lähiympäristöä hyödyntäen. Lasten motorista kehitystä havainnoidaan säännöllisesti.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

**”Lapsessa asuva luontainen taiteen ystävä, kokeilija ja löytöretkeilijä on aina valmis lähtemään sateenkaarikaupunkiin, etsimään Valon ja Varjon maata...
Taide on lapselle leipää ja voita, leikkiä ja totta.”**

- Riitta Heikkinen, Nyt minä piirrän, kokemuksia lasten kuvataideopetuksesta

Taiteessa on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Lapsi oppii uusia asioita tekemällä ja kokeilemalla, käyttäen kaikkia aistejaan, mielikuvitustaan, omaa kehoaan ja tunteitaan. Lapsen luovuus, itsetunto ja mielikuvitus kehittyvät ja lapsella on mahdollisuus ilmaista itseään hänelle ominaisella tavalla.

Luomme lapselle kiireettömän, rohkaisevan ja kannustavan ilmapiirin, jossa on tilaa taiteelliselle ilmaisulle ja kokemiselle. Tuemme lapsen luontaista uteliaisuutta sekä halua oppia uusia asioita ja työskentelytapoja huomioimalla lapsen mielenkiinnon kohteet ja luovat ideat.

Tutkiminen

Tutkiminen alkaa uteliaisuudesta. Lapsen luontainen halu oppia uutta johtaa kyselemiseen, etsimiseen, löytämiseen, oivaltamiseen ja onnistumiseen. Yrittäminen ja erehtyminen ovat oleellinen osa lapsen oppimista.

Tuemme, rohkaisemme ja kannustamme lasta tutkimaan erilaisia asioita ennakkoluulottomasti. Annamme lapselle aikaa tutkimiseen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja oivaltamiseen. Lapsella on käytössä monipuolista materiaalia sekä mahdollisuus keräillä, lajitella, rakennella, suunnitella ja vertailla.

5.6.2 Sisällölliset orientaatiot

Tässä luvussa käsitellään varhaiskasvatuksen sisällöllisiä orientaatioita. Esiopetus pohjautuu sisältöalueisiin, jotka poikkeavat hieman varhaiskasvatuksen orientaatioista. (Kts. Liite 2. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman vertailu)

”Sisällöllisten orientaatioiden kautta on haluttu korostaa, että sisällöllinen ajattelu on tarkoitettu tukemaan kasvattajien työn suunnittelua, eikä niinkään lasten kanssa toteutettavan toiminnan oppiainejakoa” (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 12).

Yksikkömme pedagogiikka perustuu sisältöjen eheyttämiseen. Saman leikkiteeman alla voidaan esimerkiksi oppia matematiikasta ja eettisistä asioista. Liitämme aihepiirit lapsen kokemuksiin ja arkipäivän tilanteisiin, jolloin ne tulevat lapselle merkityksellisiksi.

Matemaattinen orientaatio

Matematiikka on mukana arjen toiminnassa kaiken ikäisillä lapsilla. Ohjaamme lapsia huomioimaan matemaattisesti ympäristössä olevia konkreettisia ja lapselle tuttuja asioita ja esineitä. Arkipäivän tilanteissa päättellään, lasketaan ja vertaillaan erilaisia asioita leikinomaisesti. Herätämme lasten matemaattisen kiinnostuksen myös laulujen, lorujen, pelien, leikkien ja liikunnan avulla.

Luonnontieteellinen orientaatio

Luontaisen uteliaisuuden, ihmettelyn, havainnoinnin, tutkimisen ja kokeilemisen myötä lapsi tutustuu lähiympäristöönsä. Lapsi saa mahdollisuuden havainnoida luonnon muutoksia eri vuodenaikoina käyttäen kaikkia aistejaan. Yhdessä lapsen kanssa opitaan ympäristövastuullisuutta ja luonnon kunnioittamista. Retkistä lapsi saa elämyksiä, kokemuksia ja iloa.

Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio

Tutustumalla omaan lähi- ja kulttuuriympäristöönsä lapsi oppii tuntemaan oman kotikaupunkinsa ja arvostamaan sen historiaa sekä nykyisyyttä. Perehdymme ja arvostamme lapsen, huoltajien ja isovanhempien kulttuuria sekä elämäntapoja.

Esteettinen orientaatio

Esteettinen kasvatus on kuuntelemista, tuntemista, kuvittelua, luomista, kunnioitusta ja havaitsemista eri ympäristöissä. Lapselle syntyy taiteellisten kokemusten kautta omakohtaisia aistimuksia ja tuntemuksia. Nämä kokemukset rakentavat lapsen arvomaailmaa ja asenteita sekä tuovat iloa lapsen elämään.

Eettinen orientaatio

Yksikössämme on oikeudenmukainen ja suvaitseva ilmapiiri, jossa jokainen lapsi voi tuntea olonsa turvallisiksi. Käsittelemme eettisiä kysymyksiä lapsiryhmissä päivittäin vaihtuvissa arjen tilanteissa. Ohjaamme lasta ymmärtämään oikean ja väärän eron sekä tiedostamaan totuuden ja valheen. Lapsi harjoittelee aikuisen avulla ymmärtämään tekojensa seurauksia ja häntä ohjataan pyytämään sekä antamaan anteeksi. Iloitsemme yhdessä lapsen kanssa onnistumisista ja myötäelämme lapsen ilot ja surut.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation ytimen muodostavat uskonnolliset ja henkiset asiat. Tutustumme lasten kanssa kirkollisiin perinteisiin ja juhlapyhiin kunnioittaen ja huomioiden eri katsomuksia. Annamme lapselle mahdollisuuden hiljaisuuteen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan.

5.6.3 Oppimisympäristö

Fyysinen oppimisympäristö

Fyysistä oppimisympäristöä ovat rakennetut tilat, lähiympäristö, alueen palvelut, ympäröivä luonto, materiaalit ja välineet. Hyvä oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan. Työvälineet ja materiaalit ovat ikätaso huomioiden lasten saatavilla. Oppimisympäristö kannustaa lapsia leikkimään, liikkumaan, tutkimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Tilat on rakennettu tukemaan pienryhmätoimintaa ja niitä käytetään monipuolisesti yli ryhmärajojen. Lapset osallistuvat oppimisympäristön suunnitteluun ja voivat toimia monipuolisesti eri paikoissa. Hyödynnämme lähiympäristön mahdollisuuksia kuten leikkipuistoja, metsiä, urheilu-/ luistelukenttiä, nuorisotaloa, kirjastoja sekä kouluja.

Psyykkinen oppimisympäristö

Ulrikan toimintaympäristössä jokainen lapsi saa tuntea olevansa ainutlaatuinen, tärkeä ja hyväksytty omana itsenään. Avoimessa ja lämpimässä ilmapiirissä lapsen kaikki tunteet ovat sallittuja. Autamme lasta käsittelemään sekä nimeämään tunnetiloja. Olemme läsnä lapsille sekä kiinnostuneita jokaisen lapsen tunteista ja tarpeista. Pysähdymme kuuntelemaan lapsen kysymyksiä ja ihmettelemään yhdessä. Aikuisen syli ja turva ovat aina lapsen saatavilla. Läsnäolon ja lämmön mahdollistamme luomalla kiireettömän ilmapiirin ja rauhalliset siirtymätilanteet.

Sosiaalinen oppimisympäristö

Lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa. Luomme avoimen, kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa sekä lasten että aikuisten on hyvä olla. Opetamme lasta kunnioittamaan sekä itseään että toisia ja hyväksymään erilaisuutta. Kannustamme lapsia yhteisöllisyyteen, yhdessä tekemiseen ja toisten huomioimiseen. Meillä aikuisilla on vastuu ilmapiirin luomisesta ja toimivasta vuorovaikutuksesta.

5.6.4 Pienryhmätoiminta ja omahoitajuus

Pienryhmätoiminta on yksikössämme keskeinen kasvatus- ja opetusmenetelmä, joka mahdollistaa rauhallisen ja kiireettömän ilmapiirin, sekä lapsen yksilöllisen huomioimisen. Pienryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lasten erilaiset kehitykselliset tarpeet ja vertaistuen mahdollisuudet. Pienryhmässä toimiessa aikuinen ja lapsi oppivat tuntemaan toisensa ja näin lapsella on mahdollisuus parempaan kiintymyssuhteeseen. Toimimalla pienryhmissä jää enemmän aikaa lasten kysymyksille ja ihmettelyle.

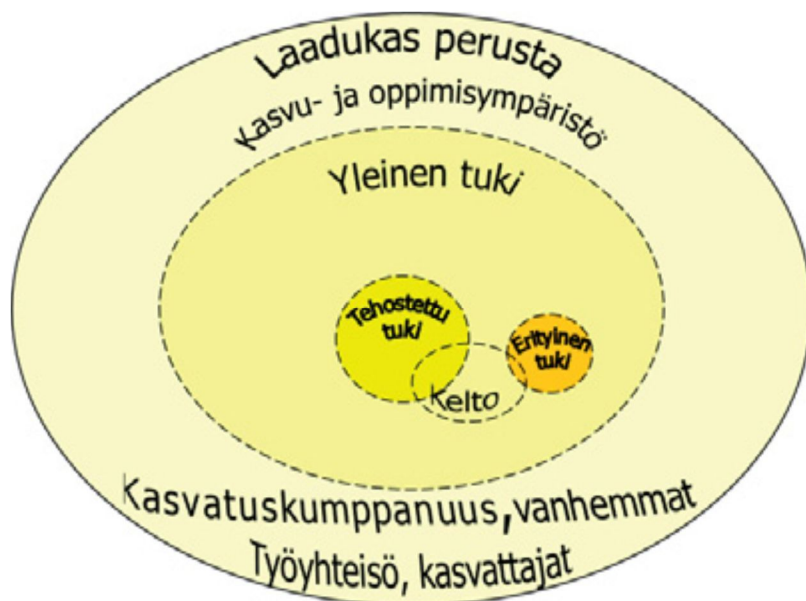
Toimintayksikössämme toteutetaan päivittäin pienryhmätoimintaa, pääosin aamupäivisin, jolloin lapsiryhmä on jaettu kahdesta neljään pienryhmään tilanteen ja toiminnan mukaan. Yksikkömme jokaiselle lapselle on nimetty omahoitaja. Omahoitaja vastaa varhaiskasvatussuunnitelmien teosta huoltajien kanssa sekä huolehtii, että lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista havainnoidaan sekä dokumentoidaan sovitulla tavalla.

5.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lapsi voi tarvita tukea fyysiseen kehitykseen, tiedolliseen kehitykseen, puheen ja kielen kehitykseen, tunne-elämään, sosiaaliseen kehitykseen, pitkäaikaissairauden vuoksi tai lastensuojelullisista syistä. Tuen tarve voi olla väliaikaista tai pysyvää. Monikieliset ja -kulttuuriset lapset kuuluvat kasvun ja oppimisen tuen piiriin, jos heillä on tehostetun tai erityisen tuen tarve samoin perustein kuin muilla lapsilla.

Tuen järjestämisen lähtökohtana on lasta koskevien havaintojen tarkastelu huoltajien kanssa tai aiemmin todettu kasvun ja oppimisen tuen tarve. Järjestämisen perustana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun oppimisen tuen yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaavan kokonaisuuden. Mitä aikaisemmin lapsi saa tarvitsemaansa tukea, sitä paremmin voidaan välttää vaikeuksien lisääntyminen ja kaantuminen.

Kaavio 1: Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa (Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa, 2012)

Kun lapsen tuen tarve havaitaan, hoito ja kasvatushenkilöstö kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Jos lapsella havaitaan *yleisen tuen* tarvetta, yleinen tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Samalla arvioidaan varhaiskasvatuksessa käytettäviä menetelmiä, sekä muokataan oppimisympäristöä lapsen kasvua ja kehitystä tukeväksi. Yleisen tuen keinoja ovat muun muassa päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, ryhmän toiminnan järjestely, pienryhmätoiminnan lisääminen, puhetta tukevat ja korvaavat menetelmät esim. kuvien käyttö, vuorovaikutusleikki, sadut ja tarinat, taiteellinen kokeminen ja liikunta. Tukimuotoja määriteltäessä huomioidaan kunkin lapsen oppimistyyli sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Mikäli yleinen tuki ei riitä lapsella, aloitetaan *tehostettu tuki*. Tehostettu tuki on lapsen kasvun ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää. Se suunnitellaan aina kokonaisuutena yksittäistä lasta ajatellen yhteistyössä huoltajien ja asiantuntijoiden (neuvola, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puhe- tai toimintaterapeutti, psykologi, psykiatri, lastensuojelu) kanssa. Tehostetun tuen aloittamisesta päättää alueellinen

kasvun ja oppimisen tuen työryhmä (AKOT). Tehostetun tuen tarpeessa olevalle lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, joka sisältää kasvulle ja kehitykselle asetetut tavoitteet, tarvittavat tuki- ja kuntoutusmuodot sekä lapsen edistymisen seurannan arvioinnin. Suunnitelma liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esiopetuksessa tehostettua tukea saaville lapsille laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS). Tehostettua tukea saaville lapsille laaditaan myös pedagoginen selvitys.

Kun tehostettu tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet *erityisen tuen* järjestämiseksi lapselle. Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Esiopetuksessa erityistä tukea saaville lapsille laaditaan lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Sujuvasti kouluun -toimintamallia toteutetaan niiden lasten osalta, jotka tarvitsevat koulun käynnin aloitukseen tukitoimia tai joiden koulun käynnin aloitusta tul- laan mahdollisesti myöhentämään. Prosessin tavoitteena on mahdollisimman toimiva ratkaisu koulun käynnin aloitukselle.

Tehostetun ja erityisen tukea tarvitseville lapsille voidaan myöntää myös rakenteellisia tukitoimia, joiden tar- ve arvioidaan vuosittain. Rakenteelliset tukitoimet voivat olla:

1. Avustajapalvelu
 - avustaja yhdelle lapselle
 - avustaja 2 – 4 lapselle, avustaja toimii useamman lapsen avustajana samassa lapsiryhmässä
 - avustaja 3 – 6 lapselle, lapset voivat olla eri lapsiryhmissä ja avustajapalvelu jae- taan päivän aikana sovitusti eri ryhmiin
2. Pienennetty ryhmä: yhteensä 14 – 16 lasta, joista 2 – 4 on kasvun ja oppimisen tehostet- tua tukea tarvitsevia lapsia
3. Resurssilastentarhanopettajan tuki, sovitusti päiväkodeissa
4. Integroitu ryhmä
5. Erityisryhmä

5.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloä. Kulttuurivähemmistöihin kuu- luvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Arvo-, asenne- ja monikulttuurisuuskasvatus on osa koko lapsiryhmän toimintaa. Kohtaamme jokaisen lapsen kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti kulttuuritaustasta tai sukupuolesta riippumatta. Huomioimme yksilöiden väliset erot ja annamme sukupuoleen liittyvien yleistysten sijaan tilaa moninaisille identiteeteille. Tarjoamme lapsille mahdollisuuden valita tasapuolisesti erilaisia leikkejä ja arjen toimintoja. Aikuiset varmistavat, että lapsi pääsee tasavertaiseksi ryhmän jäseneksi. Osallistuminen päiväko- din toimintaan on suomea toisena kielenä puhuvalle lapselle tärkeää, koska se auttaa häntä oppimaan suo- mea luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Käymme perheiden kanssa läpi suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita, periaatteita ja käytäntöjä.

Monikulttuurisuuden tukeminen päiväkodissa

Tutustumme perheiden erilaisiin kulttuureihin ja tarjoamme mahdollisuuksien mukaan lapsille kulttuurisia, etnisiä ja kielellisiä kokemuksia. Huomioimme perheiden kulttuuriset erityispiirteet, kuten ruokavalio, vaate- tus ja uskontokasvatus. Alkukeskustelussa perhe voi kertoa omasta kulttuuristaan, kasvatuskäsityksistään, tulevaisuuden suunnitelmista ja oleskelustaan Suomessa. Kerromme perheelle myös suomalaisesta varhais-

kasvatuksesta ja päiväkodin arjen käytännöistä. Kannustamme lasta sekä perhettä arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria.

Suomi toisena kielenä (S2) opetus ja lapsen oma äidinkieli

Oman kielen hyvä hallinta on edellytys lapsen suomen kielen oppimiseen. Kerromme huoltajille lapsen oman äidinkielen oppimisen merkityksestä ja kannustamme sekä opastamme heitä tukemaan oman äidinkielen kehittymistä kotona. Huoltajilla on vastuu lapsen äidinkielen kehittämisestä.

Suomen kielen opetus on osa kaikkia arjen tilanteita, ja hyödynnämme siinä varhaiskasvatuksen eri sisältö-alueita. Tämän lisäksi järjestämme lapsille suomen kielen opetusta pienryhmässä (S2-tuokiot). Tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus suomen kieltä kohtaan. Käytämme selkeää kieltä, nimeämme arjen asioita ja sanoitamme toimintaamme. Käytämme kuvia apuna arjen tilanteissa ja päiväjärjestyksen hahmottamisessa. Käymme lasten kanssa säännöllisesti läpi suomenkielen perussanastoa.

Laadimme jokaiselle suomea toisena kielenä puhuvalle lapselle suomi toisena kielenä suunnitelman ja seuraamme lapsen kielitaitoa suomen kielen seurantalomakkeella. Laadimme myös lapsiryhmälle suomi toisena kielenä opetuksen suunnitelman.

Uskonto- ja katsomuskasvatus

Keskeistä uskonto- ja katsomuskasvatuksessa on yhdessä vietetty aika sekä yhteiset pohdinnat lapsen mieltä askarruttavista uskonnollisista ja katsomuksellisista kysymyksistä. Opimme yhdessä kohtaamaan avoimessa vuoropuhelussa erilaisia uskontoja ja katsomuksia. Tutustumme lapsen oman uskonnon tai katsomuksen sekä häntä lähellä olevien katsomusten perinteisiin ja tapoihin. Keskustelemme huoltajien kanssa perheen vakaumuksesta ja uskontokasvatuksen sisällöstä. Kunnioitamme ja tuemme perheiden uskontoja ja katsomuksia sekä niihin liittyviä arjen käytänteitä sekä kulttuurisia perinteitä.

5.8 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksessa keskeistä on lapsen oman ympäristö- ja luontosuhteen luominen. Kasvamme yhdessä kunnioittamaan elämää, rakennettua ympäristöä ja luonnon ympäristöä. Ympäristösuhteen pohjana on lapsen luonnollinen uteliaisuus, joka perustuu siihen, että ympäristö on lapselle tuttu ja turvallinen. Lapsi luo ympäristösuhdettaan havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Tavoitteenamme ympäristökasvatuksessa on tarjota iloa, kokemuksia ja elämyksiä luonnosta. Hyödynnämme luontoa oppimisympäristönä, mielikuvituksen ruokkijana, liikunta- ja leikkipaikkana ja lapsen tutkimusten kohteena. Seuraamme yhdessä lasten kanssa vuodenaikojen vaihteluja ja sääoloja sekä kylvämme ja istutamme kasveja.

Ulrikan toimintayksikön lähiympäristöön kuuluu sekä rakennettua että luonnon ympäristöä. Se tarjoaa monipuolisen mahdollisuuden liikkumiseen, leikkimiseen ja oppimiseen. Lähiympäristöstä löytyy mm. leikkipuistoja, urheilukenttiä, kierrätyskeskus ja metsää. Teemme säännöllisesti lasten kanssa retkiä luontoon ja lähiympäristöön.

Ympäristökasvatukseen ja -tietoisuuteen kuuluu luonnon varojen ja ympäristön säästäminen.

Ulrikan toimintayksikössä tavoitteenamme on lisätä lapsen tietoisuutta ja vastuuntunnetta ympäristöstä. Pienillä arjen teoilla opimme ymmärtämään oman toiminnan vaikutusta. Yhdessä lasten kanssa lajittelemme, kierrätämme ja käytämme harkitusti sähköä, vettä ja materiaalia sekä pidämme hyvää huolta leluista ja välineistä. Suosimme luonnon- sekä kierrätysmateriaaleja askartelun, ohjatun toiminnan sekä leikin välineinä.

5.9 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.9.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetusikäinen on aktiivinen, leikkiväinen ja toiminnallinen oppija, joka haluaa kokeilla, nähdä, oivaltaa ja ratkaista pulmia itse. Esiopetusvuosi on lapselle usein hyvin merkityksellinen. Hän on ylpeä siitä, että on jo esikoululainen. Esiopetuksessa lapsi saa olla lapsi ja jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Lapsi saa kokemuksia, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa esiopetuksen arkeen.

Järjestämme Ulrikan toimintayksikössä esiopetusta sekä Ulrikan päiväkodissa että Kustaantien päiväkodissa mikäli esiopetusikäisiä lapsia on tarvittava määrä molempien ryhmien muodostumiselle. Voimme toteuttaa esiopetusta 3–6 -vuotiaiden ryhmässä tai ryhmässä, jossa on vain esiopetusikäisiä lapsia. Esiopetusryhmät suunnitellaan vuosittain tarpeiden ja esiopetusikäisten määrän mukaan, pohtien lapsen kannalta mahdollisimman pysyvät aikuis- ja kaverisuhteet.

”Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jota noudatetaan ja toteutetaan kaikissa kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa” (Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2011).

Esiopetuksen tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehittymistä, sekä ennaltaehkäistä mahdollisia oppimisen vaikeuksia. Esiopetuksessa harjoitellaan ja vahvistetaan monipuolisesti taitoja, joiden myötä koulun aloittaminen sujuu luontevasti. Näitä taitoja ovat muun muassa oman toiminnan ohjaaminen, kuunteleminen, keskusteleminen, neuvotteleminen, toisten huomioon ottaminen ja auttaminen. Yhteisöllisyyden kehittäminen ja yhdessä tekeminen ovat tärkeä osa esiopetusta.

Esiopetus on kokeilevaa, tutkivaa sekä innostavaa. Sen tavoitteena on oppimishalun herättäminen ja oppimisen ilon kokeminen. Lasta kannustetaan ajattelemaan, ilmaisemaan mielipiteensä ja luottamaan itseensä. Näin lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja oppimaan oppimisen taidot kehittyvät.

Esiopetuksen painopiste on leikissä ja sen kautta tapahtuvassa oppimisessa. Suunnittelun lähtökohtana ovat lasten tiedot, taidot ja kiinnostuksen kohteet. Kaikki toiminta on esiopetusta. Esimerkiksi matemaattisia taitoja voidaan harjoittaa liikuntahetkellä. Esiopetusta ei siis jaeta oppitunteihin, vaan se tapahtuu kokonaisopetuksen menetelmällä mukaillen esiopetuksen sisältöalueita. Näitä ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Sisältöalueet on kuvattu yksityiskohtaisemmin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010). Varhaiskasvatuksen suunnitelman ja esiopetussuunnitelman eroavaisuuksia on vertailtu Liitteessä 2.

Laadimme esiopetuksen vuosisuunnitelman yhteisesti koko ryhmälle. Lisäksi laadimme yhdessä huoltajien kanssa jokaiselle lapselle Lapsen esiopetuksen oppimisen suunnitelman (Leops). Tämän suunnitelman pohjana ovat kasvattajien lapsiryhmässä tekemät havainnot, lapsen oma oppimisen arviointi (Eskarilentokone) ja keskustelu huoltajien kanssa. Kirjaamme oppimisen suunnitelmaan lapsen vahvuudet, tavoitteet esiopetusvuodelle sekä mahdollisen tuen tarpeen.

Esiopetus on tärkeä silta päiväkodista kouluun. Esiopetusvuoden kevätpuolella kasvattajat ja huoltajat käyvät Esko-tiedonsiirtokeskustelun. Sen pohjana on lapsen arvio omasta oppimisesta, sekä kasvattajien vuoden aikana tekemät havainnot lapsiryhmässä. Välitämme tulevaan kouluun tietoa lapsen kasvusta ja oppimisesta yhdessä täytettävän Esko-tiedonsiirtolomakkeen kautta. Mikäli lapsi tarvitsee oppimiseensa tehostettua tukea, tulee kyseeseen tehostettu Esko-tiedonsiirto, jossa muut lapsen hyvinvointia tukevat yhteistyötahot ovat kiinteämmin mukana (kts. 5.7.1. Kasvun ja oppimisen tuki).

5.9.2 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Avoim varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Lapsiperheet, joilla ei ole kokopäivähoidon tarvetta, voivat osallistua avoimeen varhaiskasvatustoimintaan. Ulrikan päiväkodissa toimii lasten hoitoapupalvelupiste. Ulrikan paviljongissa toimii kaksi varhaiskasvatuksen taidepainotteista kerhoa sekä avoin päiväkotitoiminta.

Ulrikan päiväkodin hoitoapupalvelupiste

Lasten hoitoapupalvelupiste on tarkoitettu vantaalaisille päivähoitoikäisille kotihoidossa oleville lapsille. Hoitoapupalvelupiste toimii esiopetuksen toiminta-aikojen mukaisesti. Hoitopäivän pituus voi olla enintään 7 tuntia 7.30 – 15.30 välillä ja lapsi voi olla hoidossa enintään neljä kertaa kuukaudessa. Hoitopaikka varataan etukäteen hoitoapupalvelupisteestä.

Hoitoapupalvelupisteessä keskeistä on turvallinen ja virikkeellinen toiminta yhdessä muiden lasten kanssa. Noudatamme päiväkodin päivärytmiä ja pyrimme mahdollisuuksien mukaan huomioimaan lapsen kotirytmin. Ennen ensimmäistä hoitokertaa käymme jokaisen perheen kanssa tutustumiskeskustelun ja huoltajat täyttävät perustietolomakkeen.

Ulrikan paviljongin kerhotoiminta

Kerhotoiminta on tarkoitettu vantaalaisille 2,5–5 -vuotiaille kotihoidossa oleville lapsille. Kerhot toimivat esiopetuksen toiminta-aikojen mukaisesti. Kerhoryhmät ovat kiinteitä ryhmiä, joihin haetaan päivähoitohakemuksella. Ryhmät toimivat 2–3 kertaa viikossa 2–3 tuntia kerrallaan. Ryhmät muodostetaan lasten iät huomioiden vuodeksi kerrallaan.

Lapsella on kerhossa mahdollisuus osallistua tavoitteelliseen, suunnitelmalliseen ja monipuoliseen ohjattuun toimintaan lapsiryhmässä. Työskentely kerhoissa tapahtuu produktioliuontoisesti, jolloin käsiteltävää teemaa lähestytään monipuolisesti kuvataiteen, musiikin, kirjallisuuden, liikunnan ja leikin keinoin. Teemat liitetään lapsen omaan kokemusmaailmaan ja hänelle tarjotaan elämyksiä ja kokemuksia eri taiteen aloilta.

Lapsen aloittaessa kerhossa lähetämme perheille kerhokirjeen, jossa kerrotaan kerhojen toiminnasta. Huoltajat täyttävät myös Lapsi kotiloissa -lomakkeen, jonka tarkoituksena on välittää henkilökunnalle tietoa lapsesta ja perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista. Laadimme huoltajien kanssa varhaiskasvatussuunnitelman, jossa kartoitamme huoltajien toiveita, sekä sovimme lapsen kasvua ja kehitystä koskevat tavoitteet toimintavuodelle. Kerhotoiminnan suunnittelussa huomioimme lasten ikätason, yksilön ja ryhmän keskeiset tavoitteet, kaupungin arvot, yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut periaatteet sekä huoltajien kanssa käytävästä keskustelusta nousevat asiat.

Ulrikan paviljongin avoin päiväkotitoiminta

Avoim päiväkotitoiminta on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja heitä kotona hoitaville huoltajille tai hoitajille. Toiminta on maksutonta eikä ennakkoilmoittautumista tarvita. Avoimen päiväkodin toiminta perustuu aktiiviseen yhdessäoloon, jossa huoltajat huolehtivat lapsistaan. Toiminta sisältää vapaata yhdessäoloa ja leikkimistä

sekä musiikkia ja kädentaitoja. Avoimessa päiväkodissa huoltajilla on mahdollisuus saada tukea, keskustella kasvatuksesta, lapsen kehityksestä ja lapsiperheen arjesta sekä tavata alueen muita huoltajia.

5.9.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tukimuoto niille maahanmuuttajataustaisille 6-vuotiaille lapsille, joiden suomen kielen taito tai muut valmiudet eivät ole vielä riittävät esiopetusryhmässä oppimiseen. Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan lapsen suomen kielen taitoa, ystävyyssuhteita, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten.

Valmistavaa opetusta annetaan lähipalveluperiaatteella esiopetusryhmässä esiopetuksen työpäivinä, viisi tuntia päivässä. Lapset integroituvat päivittäin esiopetuksen toimintaan ja omaksuvat suomen kieltä toimiessaan yhdessä suomea puhuvien lasten ja aikuisten kanssa ohjatussa toiminnassa ja leikki-tilanteissa. Suomi toisena kielenä opetus ja oppiminen nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen sisältöihin ja toimintoihin (kts. 5.9.1. Esiopetuksen järjestäminen).

Valmistavaan opetukseen osallistuville 6-vuotiaille lapsille teemme yhdessä huoltajien kanssa Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma, jossa sovimme lapsikohtaisista järjestelyistä.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Turvallisen hoidon, kasvatuksen ja oppimisen tuen organisointi on vahvasti yhteisöllinen prosessi, jossa ovat mukana lasten vertaisryhmä, kasvattajayhteisö ja huoltajat. Toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne, jonka osilla on oma tarkoituksensa. Ulrikan toimintayksikössä kehitämme ja arvioimme toimintaa säännöllisesti koko toimintayksikön, talojen sekä tiimien palaverissa. Alla on kuvattu yksikön käytännöt ja yhteiset sopimukset.

Yksikön kokouskäytännöt

Edustuksellinen tiimi (Edu)

- Käsitellään erilaisia tiedotusasioita (tiimien, talojen ja koko yksikön asioita)
- Käsitellään työhyvinvointiin liittyviä asioita
- Käydään läpi mahdolliset asiakaspalautteet

Pedagoginen tiimi (Peda)

- Käsitellään lasten hyvinvointiin liittyviä asioita
- Keskustellaan ja sovitaan yksikön kasvatuksellisista linjauksista ja pedagogiikasta

Tapahtuma- ja juhlatiimi (Bile)

- Suunnitellaan päiväkodin ja yksikön yhteisiä tapahtumia ja juhlia

Talon kokous / Info

- Käydään läpi ryhmien toimintaa koskevat käytännön asiat

Tiimikokous

- Kunkin lapsiryhmän kasvattajat yhdessä suunnittelevat ja arvioivat ryhmän toimintatapaa ja käytänteitä sekä käsittelevät työssä vastaan tulleita haasteita
- Pedagoginen vastuu ryhmän toiminnasta on lastentarhanopettajalla
- Käsitellään lasten hyvinvointia
- Jokainen ryhmä laatii oman tiimisopimuksen ja ryhmän varhaiskasvatus suunnitelman

Dokumentaatio ja havainnointi toiminnan arvioinnissa

- Lasten kasvun kansiot (lasten työt ja tuotokset, kuvia toiminnasta, haastattelut yms.)
- Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, kehityksen seurantalomakkeet ja muu dokumentointi
- Kehityskeskustelut työntekijän ja esimiehen välillä
- Tiimisopimuksen ja ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmien arviointi
- Toimintayksikön toiminnan säännöllinen arviointi

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Toimintayksikössämme tehdään tiivistä yhteistyötä erilaisten lasten ja perheiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa. Saumaton yhteistyö eri tahojen välillä on tärkeää lapsen hyvinvoinnin ja kasvun tukemisessa. Yhteistyöverkoston laajuus vaihtelee lasten yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteiden mukaan. Yleisimmät päivähoidon yhteistyökumppanit ovat lastenneuvola, perheneuvola, lastensuojelu, lähikoulu, puhe-, toiminta- ja fysioterapia sekä psykologipalvelut. Yhteistyötä teemme myös seurakunnan, päiväkotien, kulttuuri- ja liikuntatoimen sekä kirjaston kanssa.

Huoltajien ja neuvolan kanssa tehtävällä yhteistyöllä edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tuetaan koko perheen hyvinvointia lapsen jokaisessa ikävaiheessa. Kumppanuus tiivistyy lapsen täyttäessä neljä vuotta, jolloin lapsi kuuluu valtakunnallisesti laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin. Vantaalla tämä toteutetaan Hyve-mallin mukaisesti. Hyve-mallissa siirretään huoltajan luvalla varhaiskasvatuskeskusteluista saatua tietoa neuvolaan. Neuvolakäynnin jälkeen lapsesta kerätty tieto palaa täydennettynä päiväkotiin, jossa sitä voidaan hyödyntää lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa.

Esi- ja alkuopetuksen välisellä yhteistyöllä pyritään takaamaan lapsen joustava siirtymä päiväkodista kouluun. Yhteistyötä tehdään kouluvierailujen ja EsKo-tiedonsiirtoprosessin kautta. EsKo-prosessissa esiopettaja havainnoi esiopetusryhmän lapsia ja kokoaa havainnot lasten vahvuuksista ja tuen tarpeista. Yhteistyössä huoltajien kanssa esiopettaja siirtää kerätyt tiedot sekä huoltajien toiveet lapsen tulevalle koululle. Koulu hyödyntää saamaansa tietoa opetuksen suunnittelussa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto ja varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ovat lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Niillä edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma. Oppilashuollon ja hyvinvointityön tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, tunnistaa varhain lapsen kehityksen ja oppimisen esteet sekä puuttua niihin välittömästi. Havainnointi mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja tämän myötä lapsen tarvitseman tuen turvaamisen. Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ja sen osana esiopetuksen oppilashuolto ovat lapsen, kasvattajan ja koko työyhteisön tukemista.

Hyvinvointityö päivähoidon arjessa alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta perheen ja lapsen kanssa. Luottamussuhde, joka lähtee rakentumaan perheen ja päiväkodin välillä on päivähoidon hyvinvointityön kivijalka. On tärkeää, että päivähoidon ja perheen kulttuurit kohtaavat avoimessa yhteistyössä. Näin päivähoidossa saadaan tärkeää tietoa lapsesta, hänen tavoista ja tottumuksista.

Lapsen hyvinvointi päivähoidon arjessa edellyttää turvallista fyysistä ja henkistä ympäristöä. Turvallinen ympäristö muodostuu niin lapsen yksilöllisestä kohtaamisesta, kuin myös ryhmän vuorovaikutussuhteiden tukemisesta. Lapsen yksilöllinen kohtaaminen edellyttää, että kasvattaja on emotionaalisesti läsnä lapselle ja herkkä huomioimaan lapsen tarpeita. Lapsen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että kasvattaja antaa arjen eri tilanteissa lapselle positiivista palautetta ja kannustusta. Omahoitajuus ja pienryhmätoiminta mahdollistavat lapsen yksilöllisen kohtaamisen ja auttavat lasta ottamaan kontaktia niin ryhmän lapsiin, kuin aikuisiin.

Kasvattajat omalla esimerkillään tukevat lasten keskinäistä vuorovaikutusta. Käsittelemme koko yksikön lasten hyvinvointiin liittyviä asioita säännöllisesti Peda-työryhmässä.

Oppilashuolto- ja hyvinvointityötä tehdään päivittäin päivähoidossa. Päivittäistä hyvinvointityötä koordinoi oppilashuoltoryhmä (OHR) ja hyvinvointityöryhmä (HYRY), jotka kokoontuvat kaksi kertaa vuodessa. Niissä käsitellään sekä lapsiryhmän yleisiä asioita että yksittäisen lapsen hyvinvointiin liittyviä asioita. Hyvinvointiryhmään kuuluu lapsiryhmän henkilökunta, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä päiväkodin johtaja. Oppilashuoltoryhmään kuuluu päiväkodinjohtaja, esiopetusryhmän opettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) ja kouluterveydenhoitaja.

Lapsen hyvinvointia päivähoidossa tukee

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Varhaiskasvatuksen viestinnän ensisijainen tehtävä on tukea vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Viestinnän kautta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen asemaa vahvistetaan ja tehdään näkyväksi.

Viestintä huoltajien kanssa perustuu avoimeen ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen. Keskustelemme yhdessä päivittäin ja huoltajilla on mahdollisuus tutustua päiväkodin toimintaan yhdessä lapsen kanssa. Viestintää huoltajien kanssa on käsitelty tarkemmin luvussa 4. Yhteistyö perheiden kanssa. Huoltajilla on mahdollisuus saada päivähoidon kautta tietoa eri yhteistyötahojen palveluista (esim. perheneuvola).

Lapsen kasvunkansio on tärkeä viestinnän väline, joka kertoo lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä päivähoiton arjesta ja tapahtumista. Kasvunkansioon kerätään yhdessä lapsen kanssa lapsen töitä, valokuvia ja muita dokumentteja, jotka kertovat lapsen kasvusta ja kehityksestä. Huoltajilla on myös mahdollisuus täyttää lapsen kasvunkansiota. Kasvunkansion avulla lapsi pystyy kertomaan itselleen tärkeistä asioista toisille lapsille, huoltajille ja päiväkodin henkilökunnalle.

Päiväkodin toiminnasta ja käytännöistä tiedotetaan Tervetuloa päiväkotiin -esitteen avulla, joka annetaan perheelle päivähoiton aloituksen yhteydessä. Avoimen toiminnan muodoista on laadittu esitteet, joita on saatavilla avoimen päivähoiton yhteistyötahoilta, esim. neuvola. Tietoa Ulrikan päivähoitoyksikön toiminnasta löytyy myös Vantaan kaupungin päivähoiton [www-sivuilta](http://www.sivuilla).

Toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelma perustuu Valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan (2011). Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa työtämme ja tekee näkyväksi yksikkömme varhaiskasvatusta.

Liite 1. Kiusaamisen vastainen suunnitelma

Päiväkodin yhteinen näkemys kiusaamisesta	Kiusaamisen ehkäisy päiväkodissa
Kiusaaminen on tahallista ja toistuvaa.	Keskustelemme ja pohdimme lasten kanssa eettisiä kysymyksiä, harjoittelemme hyviä tapoja ja myötätuntoa pienestä asti (esim. oikea/väärä ja anteeksi pyytminen).
Kiusaaminen voi olla fyysistä (esim. lyöminen ja nipistely) tai psyykkistä (esim. pössäköily tai selän takana puhuminen). Kiusaaminen voi olla myös sanallista (haukkuminen, nimitely tai läilittäminen).	Luomme myönteisiä me-herkeä omalla esimerkillämme auttamalla toisiaamme. Laadimme lasten kanssa yhteiset ryhmässämme.
Kiusaaminen on aina subjektiivinen kokemus. Päiväkodin jokainen aikuinen suhtautuu vakavasti kiusaamiseen ja kaikkeen kiusaamiseen puututaan.	Olemme aidoisti läsnä ja seuraamme leikkejä. Ennakkoimme vuorovaikutuksen ristiriitaisista tilanteista ja ohjaamme tarvittaessa leikkijä.
Kiusaaminen tapahtuu useimmiten salassa aikuiselta, ja siksi aikuisen tulee olla mahdollisimman paljon läsnä.	Keskustelemme kiusaamis- ja ystäväyhteisöä dramaan sekä kirjallisuuden avulla.
Kiusaamiseen puuttuminen	Suunnitelman arviointi
Kiusaaminen on subjektiivinen kokemus. Puutimme riittä- ja kiusaamistilanteisiin mahdollisilla kysymyksillä, keskustelimme ja selvittämme niitä lasten kanssa.	Arvioimme suunnitelmaa tiimipalaverissa, pedagogisessa työryhmässä ja talon yhteisissä kehittämissäpäivissä.
Toistuvasta kiusaamisesta kerromme myös huoltajille. Tarvittaessa keskustelemme ja sovittamme asioita yhdessä.	Havainnoimme suunnitelman toteutumista ajen kasvatusyhteisössä. Annamme ja otamme vastaan kehittäviä palautteita.
Puutimme pieninkin ristiriitaisuuksiin, ettei riittävä kehityksen ajan myötä kiusaamista.	Kysymme ja kuulemme lasten näkemyksiä omasta hyvinvoinnistaan.
Kannamme yhteisesti vastuuta yksikkömme lasten hyvinvoinnista. Jokainen aikuinen, joka havaitsee tai kuulee kiusaamisesta puuttuu asiaan välittömästi.	

Liite 2. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman vertailu

	VARHAISKASVATUS	ESIOPETUS (osana varhaiskasvatusta)
VALTA-KUNNALLINEN ASIAKIRJA	Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, THL (2005): Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	Opetushallitus (2010): Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet
SISÄLLÖT	Sisällölliset orientaatiot – Matemaattinen orientaatio – Luonnontieteellinen orientaatio – Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio – Esteettinen orientaatio – Eettinen orientaatio – Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio [kieli on käsitelty omana kohtanaan]	Sisältöalueet – Kieli ja vuorovaikutus – Matematiikka – Etiikka ja katsomus – Ympäristö- ja luonnontieto – Terveys – Fyysinen ja motorinen kehitys – Taide ja kulttuuri
SISÄLTÖJEN SUHDE OPPIMISEEN	Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa (VASU 2005, 15). Orientaation käsitteellä korostetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä. (VASU 2005, 26.)	Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa. (EOPS 2010, 12.) Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä. (EOPS 2010, 12.)

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Ulrikan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Ulrikan päiväkoti, Kustaantien päiväkoti
Ulrikankuja 5, 01400 Vantaa
Puh: 09-83920210

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Vaaralan toimintayksikkö

opetuslautakunta 20. 1. 2014

Sisällys

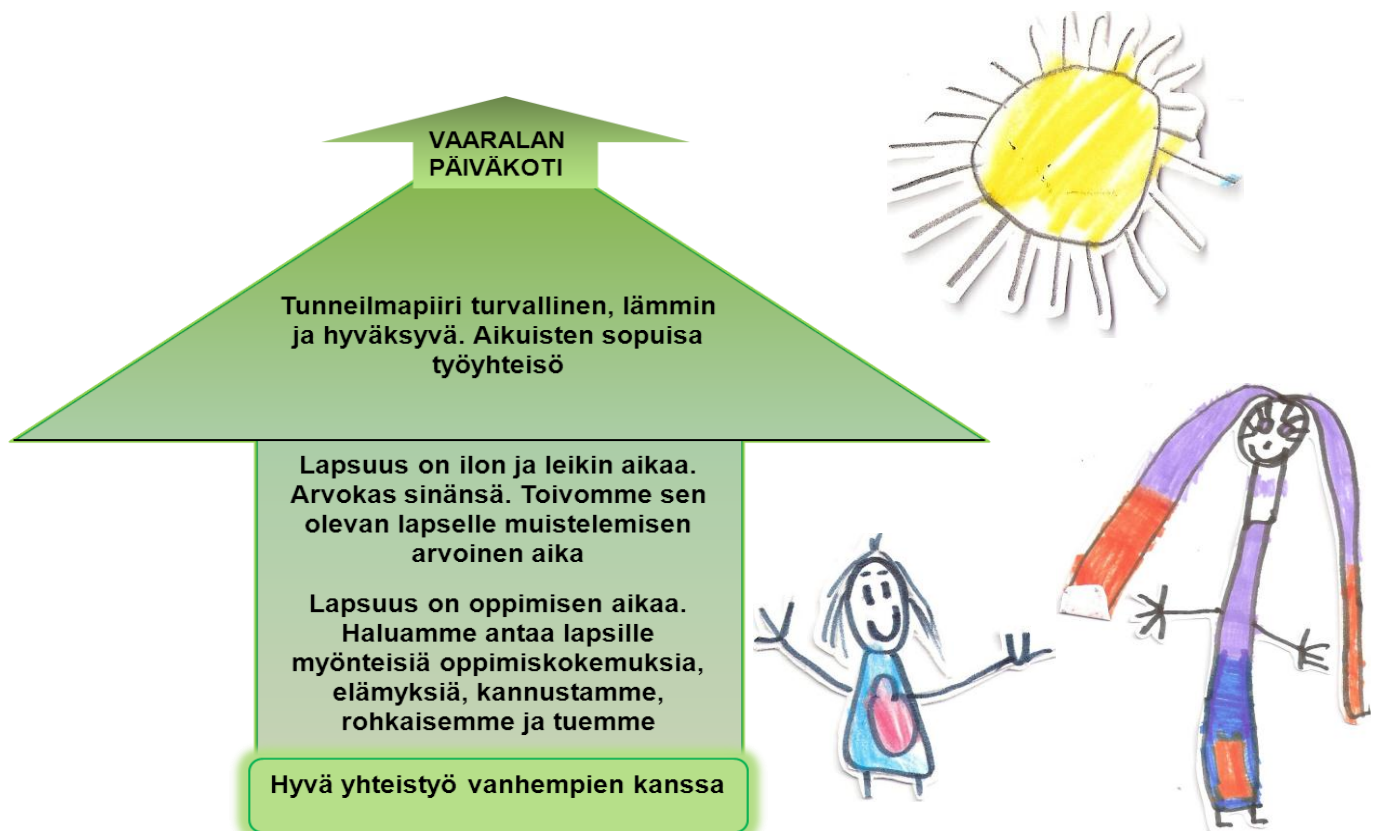
1	JOHDANTO	1
2	OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	2
2.1	Toiminta-ajatus.....	2
2.2	Arvolähtökohdat.....	2
2.3	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	2
3	LASTEN PUHEENVUORO.....	3
4	YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA	4
5	TYÖ LASTEN PARISSA	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri	5
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	6
5.4	Lasten leikki.....	8
6	OPPIMISTOIMINTOJEN ORGANISOINTI	9
7	MONINAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA	11
7.1	Kasvun ja oppimisen tuki	11
7.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen ja uskontokatsomuskasvatus.....	12
7.3	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	13
8	ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN	13
8.1	Esiopetuksen toiminta-ajatus ja tavoitteet.....	14
8.2	Esiopetuksen järjestäminen ja oppimisympäristö	14
8.3	Yhteistyö	15
8.4	Sisältöalueet	15
9	TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI.....	17
10	YHTEISTYÖTAHOT JA KUMPPANUUDET	19
11	HYVINVOINTITYÖ	19
12	VARHAISKASVATUKSEN VIESTINTÄ	20

1 JOHDANTO

Vaaralan varhaiskasvatussyksikön varhaiskasvatussuunnitelma perustuu valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Vaaralan varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on toimia henkilökunnan työvälineenä ja käsikirjana suunniteltaessa ja toteutettaessa pitkäjänteistä ja tavoitteellista hoito-, kasvatusta- ja opetustyötä. Jokainen ryhmä soveltaa suunnitelmaa huomioiden lapsen iän ja kehitystason sekä lapsiryhmän tarpeet. Suunnitelman tarkoituksena on myös kertoa vanhemmille ja muille yhteistyökumppaneillemme toimintamme tavoitteista, sisältöalueista ja toimintatavoista.

Vaaralan päiväkodin ryhmät (5) sijaitsevat Vaaralassa kahdella eri tontilla. Kolme ryhmää toimii Vaaralantiellä kahdessa eri kiinteistössä ja kaksi ryhmää kerrostalon alakerrassa Koivumäentiellä. Ryhmien rakenne voi vaihdella vuosittain. Vaarala on pientalovaltainen alue ja alueen väestöstä vain pieni osa on monikulttuurisia. Siksi myös päiväkodissamme on lähialueisiin verrattuna vähän monikulttuurisia lapsia. Vaaralassa ei ole omaa koulua vaan alueen lapset menevät pääasiassa Hakunilan ja Rajakylän alueen kouluihin.

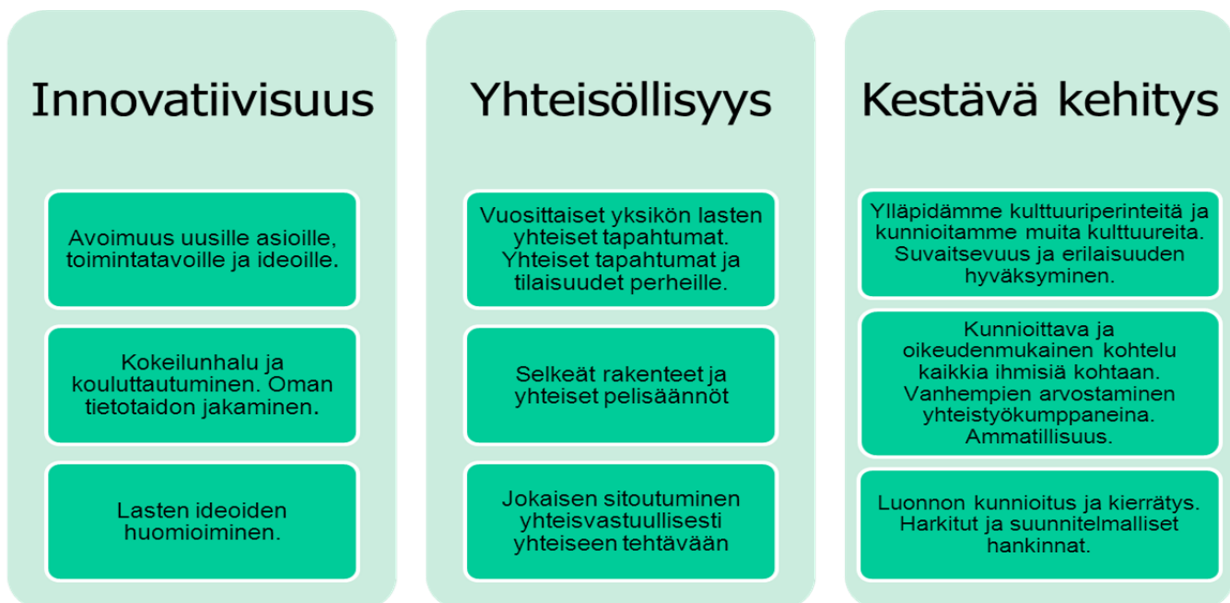
2 OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Toiminta-ajatus

Lapsuus on arvokasta aikaa. Arvostamme lapsen yksilöllisyyttä ja annamme hänen kasvaa omana itsenään. Huomioimme lapsen vahvuudet ja tuen tarpeet. Toimimme yhteistyössä perheiden kanssa heitä ja omaa työtämme arvostaen. Tarjoamme lapselle turvallisen ja välittävän kasvuympäristön.

2.2 Arvolähtökohdat

Vaaralan päiväkodin arvot pohjautuvat Vantaan kaupungin arvoihin jotka ovat innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys. Meillä arvot näkyvät seuraavanlaisina asioina:

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kasvattajina olemme leikkimielisiä, lämpimiä ja herkkiä vastaanottamaan lasten viestejä. Meillä on aikaa antaa lapsille hellyyttä ja hoivaa sekä huomioida lasten emotionaaliset tarpeet. Tarjoamme päivittäin lapselle syliä ja kiireettömyyttä sekä kehuja, kiitosta ja rajoja. Toimimme suunnitelmallisesti, tavoitteellisesti ja omaa työtämme arvioiden. Näin luomme lapselle parhaat mahdolliset edellytykset tasapainoiseen kehitykseen ja oppimiseen sekä vahvistamme lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, itsetuntoa ja vuorovaikutustaitoja.

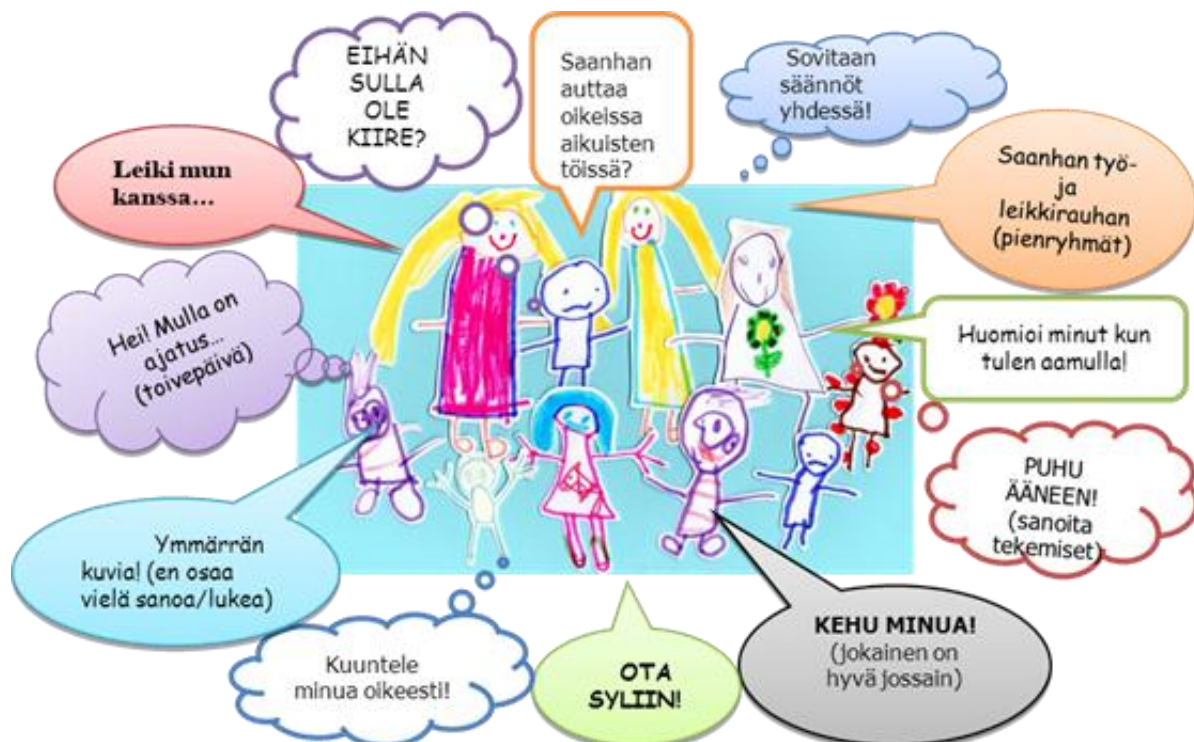
Olemme luoneet päiväkotiryhmiimme kodinomaisen tunnelman ja meille jokainen lapsi on tärkeä. Kunnioitamme lapsen persoonallisuutta ja otamme toiminnassamme huomioon lapsen toiveita ja kiinnostuksen kohteita. Teemme yhteistyötä vanhempien ja eri ammattiryhmien kanssa. Päivähoidon henkilökuntaa sitoo vaitiolovelvollisuus.

Kasvattajayhteisön jäsenenä kohtelemme toisiamme kunnioittavasti ja otamme vaikeat asiat puheeksi avoimesti ja rakentavasti. Emme salli epäasiallista käytöstä. Muistamme myös kehua ja kiittää työkaveria kun siihen on aihetta. Järjestämme vuosittain työyhteisön yhteisiä virkistätymisiltoja ja viljelemme huumoria.

3 LASTEN PUHEENVUORO

Meillä Vaaralan päiväkodissa on kannustava ja myönteinen ilmapiiri. Rohkaisemme lapsia ilmaismaan omia mielipiteitään ja tuemme vahvan itsetunnon kasvua. Meillä on aikaa pysähtyä ja kuunnella lasta. Suunnitelmiin jätämme tilaa lapsilta tulevien ideoiden toteuttamiseen.

Vaaralassa me kuuntelemme lasten toiveita:

4 YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA

Pidämme ensiarvoisen tärkeänä lämpimän, luottamuksellisen ja avoimen kasvatuskumppanuuden luomista vanhempien kanssa. Ennen hoitosuhteen alkua sovimme vanhempien kanssa rauhallisen ajan aloituskeskustelua varten. Keskustelu pidetään mahdollisuuksien mukaan aikuisten kesken ja tarvittaessa käytämme tulkkia. Keskustelussa käymme läpi vanhempien etukäteen täyttämän Lapsi kotioiloissa – lomakkeen ja täytämme muut tarvittavat lomakkeet. Aloituskeskustelu tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden kertoa lapsesta sekä perheestä ja samalla vanhemmat tutustuvat päivähoito paikkaan, tiloihin, toimintaan ja henkilökuntaan. Keskustelussa sovimme vanhempien kanssa lapsen päivähoitoon tutustumisesta ja harjoittelusta. Lapsen harjoittelu tapahtuu aluksi vanhemman kanssa. Harjoittelun pituus määräytyy lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Näin lapselle tulee tutuksi päiväkodin arki.

Muutama kuukausi aloittamisen jälkeen laadimme lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) yhdessä vanhempien kanssa. Se on perustana lapsen varhaiskasvatukselle. Suunnitelmaan kirjaamme lapsen vahvuuksia ja mahdollisia tuen tarpeita liittyen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Yli kolmevuotiaiden lasten vasuun kirjaamme myös lapsen mielipiteitä päivähoidosta. Pidämme vasu-keskustelut säännöllisesti vuosittain, tarvittaessa useammin.

Arvioimme toimintaamme jatkuvasti. Toiminnan kehittämisen kannalta olennaista on perheiltä saamamme palaute. Vaihdamme päivittäiset kuulumiset tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhempainillan järjestämme aina syksyisin. Vasu-keskustelujen lisäksi varaamme tarvittaessa aikaa rauhalliselle keskustelulle. Toimintavuoden aikana järjestämme erilaisia tapahtumia, joihin perheet voivat osallistua. Vantaan kaupunki järjestää vanhemmille sähköisen asiakastytyväisyyskyselyn noin joka toinen vuosi.

Meillä kasvattajilla on koulutuksen ja kokemuksen tuomaa tietoa ja osaamista lapsen kasvusta ja kehityksestä. Vanhemmat ovat oman lapsensa parhaita asiantuntijoita ja heillä on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Yhteistyössä turvaamme lapsen hyvinvoinnin.

5 TYÖ LASTEN PARISSA

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen kuuluvat varhaiskasvatuksen keskeisiin tavoitteisiin. Vuorovaikutuksessa lapsen kanssa autamme häntä ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan. Toimimme mahdollisimman paljon pienryhmissä, jolloin vuorovaikutus on yksilöllisempää lapsen kanssa. Meillä kasvattajilla on vastuu vuorovaikutustilanteiden sujuvuudesta ja laadusta. Hyvä vuorovaikutus on aitoa läsnäoloa, katsekontaktin ottamista, pysähtymistä lapsen tasolle ja vuoropuhelua lapsen ehdoilla.

1–3-vuotiaat lapset opettelevat puhumaan, joten he tarvitsevat paljon toistoja ja selkeää artikulaatiota. Nimeämme lapsille asioita ja esineitä, perushoitotilanteissa vaatteita ja lapsen kehonosia. Luemme lapsille paljon kuvakirjoja. Kannustamme lasta ilmaisemaan itseään omalla tavallaan. Laulamme helppoja lauluja, loruttelemme ja leikittelemme sanoilla. Soitamme monenlaista musiikkia ja tanssimme lasten kanssa. Kaikissa ryhmissä on käytössä kuvakortit, jotka auttavat lasta hahmottamaan päivän kulkua.

3–6-vuotiaiden lasten kanssa käytämme edellisten lisäksi hieman erilaisia menetelmiä. Käymme lasten kanssa kirjastossa tutustumassa erilaisiin kirjoihin. Päiväkodissa luemme satuja, loruja, jatkokertomuksia ja lapset tekevät omia tarinoita. Lasten kanssa riimitellään, rytmitetään ja tavutetaan sanoja. Harjoittelemme äänen käyttöä sisätiloissa, koska suurissa ryhmissä omaa äänen käyttöä on vaikea kontrolloida. Kasvattajatkin kiinnittävät huomiota omaan äänenkäyttöön ja puhetaapaansa. Tuemme lasten itseilmaisua tekemällä näytelmiä ja esittämällä pöytäteatteria, jotka opettavat lapselle myös esiintymistaitoja.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Pienryhmiä suunniteltaessa otamme huomioon mm. ikätason ja kaverisuhteet. Vertaisryhmissä lapset oppivat vuorovaikutustaitoja toisilta ja mielikuvitus kehittyy. Säännöt ja rajat perustuvat lap-

sen turvallisuudelle ja turhat säännöt on karsittu pois. Päiväkodissamme kiusaamista ei sallita. Ristiriitatilanteet selvitetään keskustelemalla ja muistuttamalla pelisäännöistä, jotka on luotu yhdessä lasten kanssa. Päiväkodissamme on kiusaamisenvastainen suunnitelma.

Toiminnassamme huomioimme vuodenaikojen juhlat, tapahtumat ja lasten merkkipäivät. Käytämme kulttuuripalveluita hyväksemme esim. teatteriesitykset ja kirjastopalvelut. Mahdollistamme kaaverisuhteita yli ryhmärajojen erilaisten päiväkodin yhteisten juhlien ja tapahtumien muodossa.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Kaikilla päivittäisillä toiminnoilla on kasvatuksellinen ja vuorovaikutuksellinen merkitys ja ne ovat lapsille oppimistilanteita. Säännöllinen ja selkeä päivärytmi sekä päivittäiset rutiinit luovat lapsille turvallisuutta. Jokaisessa ryhmässä on käytössä kuvakortit, joissa päivän kulku on esitetty kuvien avulla. Näin lapsen on helpompi hahmottaa ja jäsentää päiväjärjestys.

Lapsen saapuminen päiväkotiin ja hakeminen päiväkodista

Aamulla lapsen saapuessa hoitoon toivotamme hänet tervetulleeksi ja vaihdamme kuulumiset vanhemman kanssa. Lasta haettaessa kerromme kuinka lapsen päivä on sujunut ja luovutamme lapsen hakijalle.

Hygienia ja siistiksi oppiminen

Vanhemmat huolehtivat lasten käsipesusta aamulla päiväkotiin tultaessa. Ennen ruokailutilanteita sekä wc:ssä käynnin jälkeen aikuiset huolehtivat lasten käsienpesusta. Päivittäin käytämme desinfioivaa käsihuuhdetta. Ruokailun jälkeen pidämme huolta lasten yleisestä siisteydestä. Hampaiden terveydestä huolehdimme imeskelemällä ruokailujen jälkeen ksylitolipastillin. Harjoittelemme ikätason mukaista omatoimisuutta, esimerkiksi vessassa käymistä.

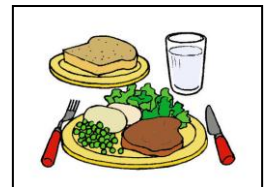
Pukeutumistilanteet

Pukeutumistilanteissa kannustamme lasta omatoimisuuteen, autamme ja ohjaamme tarvittaessa. Huolehdimme, että lapsen pukeutuminen on tilanteen- ja säänmukaista.

Ruokailu

Ruokailutilanne on rauhallinen ja miellyttävä hetki. Se on vuorovaikutustilanne, jossa opetellaan hyviä tapoja. Lasta ei pakoteta syömään vaan maistelemme uusia makuja. Aikuinen huolehtii, että jokainen lapsi saa itselleen sopivan kokoisen annoksen. Huomioimme ruokailuun liittyvät erityistarpeet. Vanhemmat lapset harjoittelevat omatoimisuutta ruokailutilanteissa annostelemalla itse ruuan ja voitelemalla leivän.

Uni/lepo

Kaikki lapset rauhoittuvat lepohetkeen klo 12–14 välillä. Lepohetki alkaa lapsen peittelemisellä ja paijaamisella. Kuuntelemme rauhoittavaa musiikkia tai satua. Lapsella voi olla oma unilelu, joka tuo hänelle turvallisuuden tunnetta. Huomioimme lasten yksilölliset unentarpeet. Lepohetken tarkoituksena on antaa niin pienille kuin isommillekin lapsille mahdollisuus rauhoittua hoitopäivän aikana.

Ulkoilu

Ulkoilemme lasten kanssa aamu- ja iltapäivisin, jolloin kunnollisten ulkoiluvälineiden merkitys on tärkeää. Huolehdimme siitä, että ulkoilutilanteet ovat lapselle turvallisia. Tarkistamme pihan ja sen turvallisuuden ennen lasten ulkoilua. Retkeillessämme lähiympäristössä ja liikkuessamme yleisillä kulkuvälineillä noudatamme erityistä varovaisuutta.

5.4 Lasten leikki

Meillä Vaaran päiväkodissa leikki on keskeinen toimintatapa. Lapselle leikki on tutkimista ja kokeilemista, se on lasten tapa oppia ja työstää asioita. Leikkiessään lapset käyvät läpi kaikkea kokemaansa, näkemäänsä ja kuulemaansa. Leikissä lapsen luottamus itseensä ja omiin kykyihinsä kasvaa, sillä leikkiessä voi harjoitella turvallisesti erilaisia taitoja ilman epäonnistumisen pelkoa. Leikki on paras väline lapselle tutustua itseensä sekä ympäröivään maailmaan ja meille aikuisille se on hyvä hetki kohdata lapsi yksilönä.

Annamme lapselle aikaa ja tilaa rauhalliseen omaehtoiseen leikkiin ja mahdollisuuksien mukaan lapset voivat jatkaa samaa leikkiä pidemmän aikaa. Päiväkodissamme on monipuolisesti eri-ikäisten lasten leikki- ja pelivälineitä. Meidän aikuisten tehtävänä on ylläpitää ja kehittää virikkeellistä leikkiympäristöä. Leikki on myös osa arjentalanteita, kuten loruttelua pukemistilanteissa. Meillä leikki syntyy lapsen toivetta kunnioittaen. Aikuisen roolina on järjestää tila ja suunnitella aika leikille. Tärkeää on ottaa huomioon lapsen ikä, leikkitaidot ja persoonallisuus sekä kavereussuhteet. Halutessaan lapsella on mahdollisuus leikkiä myös yksin.

Aikuinen joko osallistuu, ohjaa tai havainnoi leikkiä. Ennen kaikkea aikuisen rooli on luoda lapselle turvallisia vuorovaikutustilanteita ja ottaa huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet. Aikuinen ei ohjaa lasta leikkimään vain tietynlaisia leikkejä, esimerkiksi sukupuolen tai muun ominaisuuden mukaan, vaan lapsi saa itse löytää itseään kiinnostuvan leikin.

6 OPPIMISTOIMINTOJEN ORGANISOINTI

Vaaralan päiväkodin tiloja ei ole alun perin suunniteltu päiväkodiksi. Tiloja muokataan vuosittain kulloisenkin lapsiryhmän kokoa ja ikätasoa vastaavaksi. Pääperiaatteena on kodinomaisuuden säilyttäminen, selkeät tilat ja tilojen luova käyttö. Kaikilla välineillä on oma paikkansa ja ne ovat lasten käytettävissä ikätason mukaisesti. Lapset jaetaan pienempiin ryhmiin, jolloin ohjattu toiminta on yksilöllisempää. Pienryhmätoiminta on tärkeä osa toimintaamme.

Turvalliset aikuiset sekä lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri ovat oppimisen perusta. Päiväkodissamme on ammattitaitoinen kasvatushenkilöstö, joka on tietoinen lapsen ikätason mukaisesta kehityksestä ja osaa asettaa lapselle sopivia oppimistavoitteita. Näin lapsi saa positiivisia onnistumisen kokemuksia. Aikuisen tehtävä on herätellä lapsen kiinnostusta oppimista kohtaan olemalla kannustava ja huomioimalla lapsen omat kiinnostuksen kohteet. Päiväkodissamme on lasten käytössä muutama tietokone, joita käytetään oppimisvälineinä aikuisen ohjaamana.

Lapsi on luonnostaan aktiivinen ja utelias. Hän oppii näkemällä, kokemalla ja tekemällä. Tarjoamme lapselle monipuolisesti erilaisia elämyksiä ja kokemuksia. Taidekasvatuksen avulla tarjoamme lapselle myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä musiikista, kädentaidoista, tanssista ja kuvallisesta ilmaisusta. Lapsi voi ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla sekä kokea oppimisen iloa ja riemua. Rohkaisemme lasta omista saavutuksista nauttimiseen ja opetamme toisten työn arvostamista. Taidekasvatuksen aiheissa huomioimme kalenterivuoden juhlat ja vuodenajat.

Piirrämme, maalaamme, muovailemme tai askartelemme viikoittain. Lapset tutustuvat väreihin, erilaisiin materiaaleihin, välineisiin ja työtapoihin. Säännölliset kädentyöt tukevat lapsen hienomotoristen taitojen kehittymistä. Laitamme lasten töitä esille ja keräämme niitä lapsen omaan kansioon. Kansiota lapset ja vanhemmat voivat seurata lapsen taitojen kehittymistä.

Musiikkituokioissa laulamme, soitamme rytmisoittimilla, kuuntelemme musiikkia ja tanssimme. Musiikkituokioiden lisäksi laulaminen ja loruttelu ovat osa päivän toimintaa. Mahdollisuuksien mukaan käymme lasten kanssa erilaisissa konserteissa.

Päivittäinen ja monipuolinen liikunta on lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle välttämätöntä. Se on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä ja ympäristöönsä. Liikunta on hauskaa ja iloista toimintaa, joka tapahtuu spontaanisti lapsesta lähtevänä tai ohjattuna toimintana. Nautimme liikunnasta ilman suorituspainetta. Tutustumme eri urheilumuotoihin ja välineisiin vuodenaikojen mukaan. Teemme kävelyretkiä erilaisissa maastoissa. Pelaamme ja leikimme liikuntaleikkejä, joiden kautta lapset opettelevat voittamista, häviämistä ja yhteisten sääntöjen noudattamista. Musiikki, sadut ja mielikuvitus kuuluvat olennaisesti lasten liikuntaan. Liikunnan kautta lapsi tutustuu omaan kehoonsa ja harjoittelee sen hallintaa. Liikunta ylläpitää lapsen terveyttä ja kuntoa.

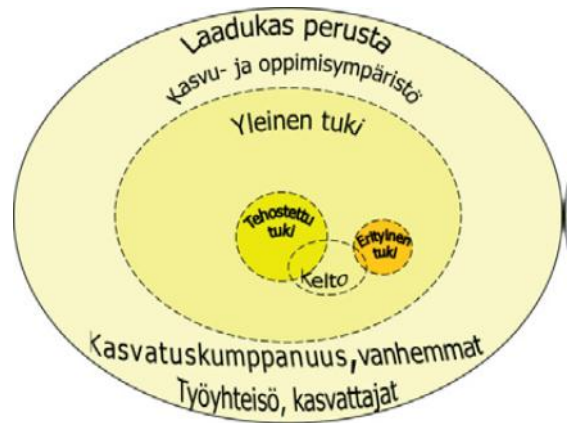

Lapsi kohtaa päivittäin luonnollisissa tilanteissa arkipäivän matematiikkaa. Yhdessä lasten kanssa harjoittelemme leikinomaisesti lapsille tuttujen ja heitä kiinnostavien materiaalien, esineiden ja välineiden avulla nimeämistä, luokittelua, vertaamista, päättelystä ja yksinkertaista laskemista. Eri-ikäisten pelien, leikkien, laulujen, lorujen, pienten työtehtävien ja keskusteluhetkien avulla lapsi luontaisesti kehittää matemaattista ajatteluaan.

7 MONINAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Vaaralassa toteutetaan Vantaan ”kolmiportaisen tuen”-mallia, johon kuuluu yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Laadukas ja tasapuolinen varhaiskasvatus sekä hyvä kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa ovat työmme lähtökohtia. Sitoudumme noudattamaan yhteisesti sovit-
tuja toimintatapoja positiivisessa hengessä. Luomme lapselle turvallisen kasvuympäristön, johon lapsi kokee olevansa tervetullut omana itsenään. Selkeä päiväjärjestys ja tukikuvien käyttö ovat osa arkeamme ja helpottavat lapsen kotiutumista ryhmään. Pidämme tärkeänä toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Arvioimme jatkuvasti käytössämme olevia menetelmiä, omaa tapaamme toimia ja ohjata lasta sekä muokkaamme oppimisympäristöä lapsen kasvua ja kehitystä tukevaksi.

Jokaiselle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) yhdessä vanhempien kanssa. Siihen kirjataan lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuentarpeet. Tuen tarpeen ilmetessä teemme suunnitelmallista havainnointia ja kirjaamista, jonka perusteella otamme käyttöön tarvittavia pedagogisia tukitoimia varhaiskasvatuksen käytössä olevasta yleisen tuen valikosta. Teemme yhteistyötä alueen konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelton) ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Jos yleinen tuki ei riitä, lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma yhdessä vanhempien ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Tehostettu tuki on yksilöllistä, säännöllistä ja päivittäistä lapselle suunniteltua toimintaa.

Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Tämä koskee vaikeasti monivammaisia, kehitysvammaisia ja / tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen ja uskontokatsomuskasvatus

Monikulttuuristen lasten osalta tavoitteena on lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin tukeminen sekä suomenkielen perustaitojen harjaannuttaminen ja suomalaisen kulttuurin välittäminen lapselle. Suomi toisena kielenä opetus eli S2-opetus on monikulttuuristen lasten tavoitteellista ja säännöllistä suomen kielen opetusta.

Varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) laaditaan yhdessä vanhempien kanssa muutama kuukausi hoidon aloittamisen jälkeen. Vasuun kirjataan lapsen äidinkielen, suomenkielen ja kulttuurin tukemisen tavoitteet ja menetelmät. Kaikkien yli 3-vuotiaiden lasten suomenkielen taitojen kehittymistä seuraamme seurantalomakkeen avulla. Tärkeimpänä oppimisen muotona pidämme leikkiä. Lisäksi hyödynnämme menetelminä mm. kuvatukea toiminnassa, pienryhmätoimintaa, kielikerhoa (S2), selkeää suomen kieltä sekä asioiden ja esineiden nimeämistä.

Vaaralan yksikössä monikulttuurista varhaiskasvatusta toteutetaan pääkaupunkiseudulla käytössä olevan Monikulttuurinen varhaiskasvatus- toimintamallin (Moniku) mukaisesti. Meillä on Moniku-vastaava, joka osallistuu monikulttuurisen varhaiskasvatuksen alueelliseen toimintaryhmään ja vastaa tiedonsiirrosta yksikössämme. Teemme yhteistyötä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin, tulkin sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaamme. Arkipäivän tilanteiden avulla tarkastelemme lasten kanssa anteeksi pyytämisen ja saamisen merkitystä, oikean ja väärän sekä hyvän ja pahan erottamista. Käsitlemme myös suvaitsevaisuutta, oikeudenmukaisuutta, reiluuutta ja huolenpitoa. Opettelemme arvostamaan omaa kulttuuria ja kunnioittamaan muita kulttuureita. Jokaisessa lapsiryhmässä huomioimme lasten erilaiset kulttuurit ja tarjoamme lapsille kokemuksia niistä.

Tutustumme lasten kanssa uskonnollisiin juhlapyhiin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Pohdimme lasten kanssa heitä askarruttavia uskonnollisia kysymyksiä ja asioita. Käymme lasten kanssa pääsiäis- ja joulukirkossa kunnioittaen perheiden vakaumusta. Isommat lapset käyvät kirkossa hiljentymishetkellä noin kerran kuukaudessa.

7.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Vaaralan lähialue tarjoaa upeat mahdollisuudet metsäretkiin, ulkoiluun lähipuistoissa ja tutustumiseen rakennettuun ympäristöön. Ympäristökasvatuksessa on tärkeää yhdessä tekeminen, ympäristön havainnointi ja tutkiminen, luonnon kunnioittaminen, seikkailu ja oivaltamisen riemu. Samalla huomioimme vuodenaikojen vaihtelun luonnossa.

Päiväkodissamme kierrätys on osa arkea ja sitä kautta lapsella on mahdollisuus osallistua omalla panoksellaan kestäväan kehitykseen. Aikuinen tarjoaa mallin omalla esimerkillään. Kiinnitämme huomiota materiaalivalintoihin käyttämällä kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Päiväkodissamme on käytössä Kestävän kehityksen -opas (Keke päiväkodissa), jonka avulla suunnittelimme tavoitteellisen ja meille sopivan kestäväan kehityksen ohjelman osaksi toimintaamme. Meillä on myös kaksi ekotukihenkilöä päiväkodissamme. He toimivat kestäväan kehityksen sanansaattajina.

8 ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Esiopetuksessa noudatamme Opetushallituksen vahvistamaa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa sekä Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa 6-vuotiaille.

8.1 Esiopetuksen toiminta-ajatus ja tavoitteet

Vaaralan päiväkodissa esiopetuksen pohjana on lapsen innostus, ilo, uskallus kokeilla ja tehdä asioita. Lapsi on luonnostaan utelias ja haluaa oppia. Me aikuiset pysähdymme kuuntelemaan lasta ja tartumme lasten omiin kiinnostuksen kohteisiin.

Hyvä vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä on lähtökohta kaikelle toiminnalle. Rohkaisemme lasta kertomaan ja keskustelemaan asioista sekä etsimään itse omia vastauksia eteen tuleviin kysymyksiin. Korostamme myös taitoja toimia osana ryhmää toista kunnioittaen. Autamme lasta löytämään oman tapansa oppia ja saamaan myönteisiä kokemuksia itsestään oppijana. Tätä kautta vahvistamme lapsen minäkuvaa.

8.2 Esiopetuksen järjestäminen ja oppimisympäristö

Vaaralan päiväkodissa esiopetusta annetaan Tirlittanin talossa. Esiopetusryhmässä harjoittelemme isossa ryhmässä toimimista. Työskentelemme myös paljon pienryhmissä, jolloin oppimistilanteet ovat rauhallisempia. Esiopetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa ryhmän kasvatushenkilökunta. Suunnittelussa huomioimme lapsen päivän kokonaisvaltaisesti, niin että se sisältää sopivassa suhteessa myös lepoa ja rauhallisia leikkihetkiä. Vuosittain laadimme ryhmälle toimintasuunnitelman, jossa huomiomme lasten vahvuudet, tarpeet ja toiveet. Jokaiselle lapselle laaditaan myös henkilökohtainen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops) yhdessä vanhempien kanssa.

Meillä maksutonta esiopetusta annetaan 8.30–12.30 välillä ja täydentävä päivähoito jatkuu samassa ryhmässä. Esiopetuksessa noudatetaan koulun työ- ja loma aikoja. Järjestämme myös valmistavaa opetusta niille monikulttuurisille lapsille, jotka ovat siihen oikeutettuja. Valmistavan opetuksen lapset osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen ja sen lisäksi heille järjestetään yksi tunti päivässä erillistä opetusta suomen kielessä. Tämä tunti toteutetaan erikseen sovittavana ajankohtana lapsen kokonaishoitoajasta riippuen. Näille lapsille laaditaan oma lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma, kaksikielisyyden suunnitelma ja suomen kielen oppimista seurataan seurantalomakkeen avulla.

Tavoitteenamme on selkeä ja kannustava oppimisympäristö, jossa lapsi pystyy toimimaan itsenäisesti. Kaikki tavarat ovat lasten käytettävissä ja saatavilla. Käytämme paljon kuvallista ohjeistusta toiminnan ohjauksessa sekä tukena päivärytmin hahmottamisessa.

8.3 Yhteistyö

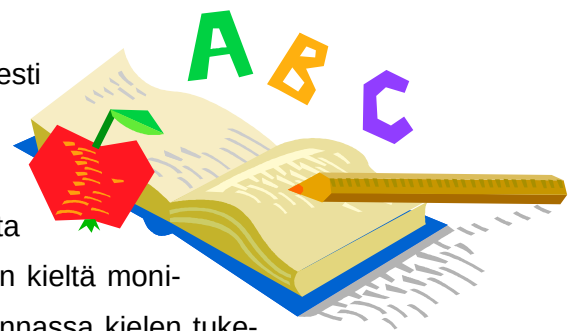
Tärkeimmät yhteistyökumppanimme ovat lasten vanhemmat. Haluamme luoda avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin, jossa vaikeistakin asioista pystytään puhumaan. Vanhempainillan järjestämme heti syksyn alussa ja Leops -keskustelut pidämme syksyn aikana jokaisen perheen kanssa. Meillä on myös aina aikaa jutella vanhempien kanssa mieltä askarruttavista asioista.

Pidämme tärkeänä, että tunnemme jokaisen lapsen ja siksi järjestämme tiedonsiirtopalaverin lapsen aikaisemman päivähoitoryhmän henkilökunnan kanssa ennen kuin lapsi aloittaa esiopetusryhmässämme. Heti syksyn alussa, kun toiminta on lähtenyt käyntiin, konsultoiva erityislastentarhanopettaja tulee tutustumaan lapsiryhmäämme ja sen toimintaan. Yhteisten havaintojen pohjalta arvioimme lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet. Esiopetuksessa toimii myös oppilashuoltoryhmä, jonka tavoitteena on lapsen eheän oppimispolun turvaaminen. Oppilashuoltoryhmä on moniammatillinen ja siihen kuuluvat päiväkodin johtaja, esiopetusryhmän opettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu tarpeen mukaan vähintään kerran vuodessa ja siitä ilmoitetaan aina myös vanhemmille. Esiopetusvuoden päätteeksi keväällä pidämme vanhempien kanssa leops- arvointikeskustelun, jonka pohjalta täytämme EsKo-tiedonsiirtolomakkeen kouluun. Sen tarkoituksena on varmistaa opetuksen järjestämistä varten tarpeellisen tiedon siirtyminen kouluun.

8.4 Sisältöalueet

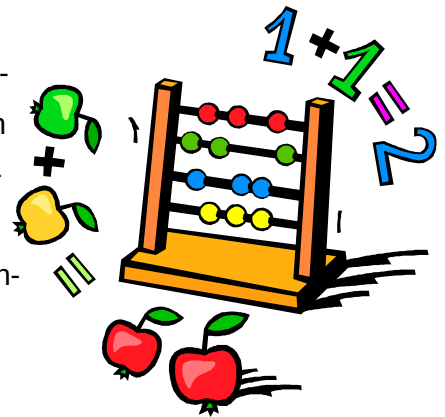
Kieli ja vuorovaikutus

Vaaralassa painotamme ilmaisua ja rohkaissimme lasta avoimesti ilmaisemaan mielipiteitään ja osallistumaan aktiivisesti ryhmän toimintaan. Myös kuuntelemisen taito on avain tasapuoliseen vuorovaikutukseen. Meillä luetaan paljon kirjoja ja sitä kautta lapsi rohkaistuu itse luomaan tarinoita ja esityksiä ja tutkimaan kieltä monipuolisesti. Käytämme kuvatukea monipuolisesti kaikessa toiminnassa kielen tukena. Esiopetusvuoden aikana tutustumme kirjaimiin, äänteisiin, tavuihin ja riimeihin. Tätä kautta luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidolle. Käytössämme on myös tietokone, jonka avulla pystymme yksilöllistämään opetusta lapsen taitotasoa huomioiden, erityisesti akateemisissa aineissa.

Matemaattiset valmiudet

Haluamme opettaa lapsen näkemään, että matematiikkaa on kaikkialla ja se on kivaa. Lapsen luontainen tapa tutkia ja kokeilla asioita, on tapa jolla lähestymme matemaattisia käsitteitä ja ilmiöitä. Tutustumme lukumäärään, numeromerkkeihin ja lukujonotaitoihin sekä muihin matemaattisiin käsitteisiin ja sitä kautta luomme ja vahvistamme pohjaa matematiikan oppimiselle.

Oppimisvalmiudet ja työskentelytaidot

Esiopetusvuoden alussa kartoitamme lapsen oppimisvalmiuksia ja huomioimme erilaiset tarpeet toiminnan suunnittelussa. Keskittyminen, ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen ovat keskeisiä asioita itsenäisessä työskentelyssä. Ryhmässä toimimisessa keskustelu- ja neuvottelutaidot ovat tärkeitä. Nämä ovat asioita, joita haluamme esiopetuksessa painottaa.

Etiikka ja katsomus

Keskeisiä teemojamme esiopetuksen eettisessä kasvatuksessa ovat suvaitsevaisuus, erilaisuuden hyväksyminen ja oikeudenmukaisuus. Eettinen kasvatusta sisältävä toimintaamme ja on koko ryhmälle yhteistä. Huomioimme erilaiset kulttuurit ryhmässämme ja pyrimme tarjoamaan lapsille kokemuksia niistä.

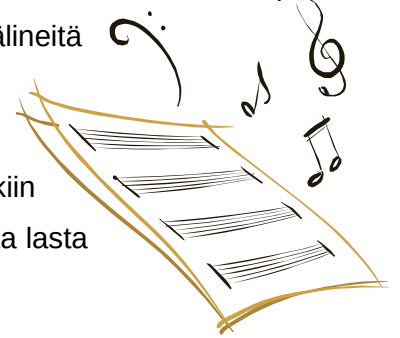
Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita. Teemme säännöllistä yhteistyötä Hakunilan seurakunnan lapsityön kanssa. Osallistumme seurakunnan järjestämiin kirkkotapahtumiin ja huomioimme kirkkovuoden juhlat. Perhe päättää mihin toimintaa lapsi saa osallistua.

Musiikki ja kädentaidot

Tavoitteenamme on antaa monipuolisia kokemuksia taiteesta ja musiikista. Rohkaisemme lapsia toteuttamaan omia ideoitaan tarjoamalla heille erilaisia materiaaleja ja välineitä ja opetamme heitä niiden käytössä. Musiikki ja kädentaidot ovat läsnä kaikessa toiminnassa opitellessamme erilaisia taitoja, kuten rytmitavutus, lorut, riittely, hieno- ja karkeamotoriikka. Taiteeseen ja musiikkiin tutustumme myös erilaisten retkien kautta. Tavoitteenamme on kannustaa lasta rohkeaan ilmaisuun ja taide ja musiikki ovat hyvät välineet siihen.

Liikunta ja luonto

Liikunnalla on tärkeä merkitys lapsen kehityksessä, joten päivittäinen monipuolinen liikunta on osa arkeamme. Tutustumme lasten kanssa monipuolisesti eri liikuntamuotoihin ja -lajeihin sekä eri liikkumisympäristöihin. Osallistumme alueen päiväkotien yhteisiin liikunta tapahtumiin. Haluamme luoda lapselle myönteisen asenteen liikuntaan ja sen antamiin mahdollisuuksiin. Aikuisen positiivinen suhtautuminen ja esimerkki ovat paras malli lapselle.

Vaaralassa luonto on lähellä ja hyödynnämme sen tarjoamia mahdollisuuksia monipuolisesti. Pyrimme yhdistämään luonnon kaikkiin esiopetuksen sisältöalueisiin joustavasti. Etsimme luonnosta numeroita, kirjaimia, värejä, hajuja ja makuja. Näin lapsi oppii itse tutkimalla, tekemällä ja kokemalla ja oppii ymmärtämään sekä arvostamaan luontoa ja sen mahdollisuuksia.

Kaikessa esiopetustoiminnassa korostamme leikin merkitystä. Aina on aikaa leikille!

9 TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

Edustuksellinen tiimi kokoontuu 1-2 kertaa kuukaudessa, siinä on edustajat jokaisesta lapsiryhmästä ja puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja. Edustuksellisessa tiimissä käsitellään koko päiväkotia koskevien asioiden lisäksi varhaiskasvatuksen johtoryhmästä tulleita asioita. Linkkitiimi suunnittelee lapsiryhmien välisiä yhteisiä tapahtumia ja virtatiimi suunnittelee työhyvinvointiin liitty-

vää toimintaa, molemmat kokoontuvat muutaman kerran vuodessa. Pedagoginen tiimi kehittää yksikön pedagogista toimintaa ja tiimiin kuuluvat päiväkodin lastentarhanopettajat sekä johtaja.

Viikoittaisissa tiimipalavereissa lapsiryhmän henkilökunta suunnittelee ja arvioi oman lapsiryhmänsä toimintaa. Toimintakauden alussa jokainen tiimi tekee tiimisopimuksen, jossa sovitaan yhteiset linjat hoito- ja kasvatustyöhön sekä muihin työkäytäntöihin liittyen. Palavereissa käydään läpi myös yksittäisen lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita. Esimies osallistuu tiimipalaveriin kerran vuodessa ja aina tarvittaessa.

Toimintakauden lopussa pidämme päivähoitoyksikön yhteisen kehittämisen- / suunnittelupäivän. Päivän aikana arvioimme kulunutta toimintavuotta ja luomme yhteisiä linjoja tulevalle toimintakaudelle. Ryhmät pitävät suunnitteluillat elo- ja tammikuussa, jolloin tehdään toimintasuunnitelma tulevalle toimintakaudelle. Henkilökunnan yhteisiä kasvatusiltoja pidämme tarvittaessa.

Yksikössämme käydään vuosittain kehityskeskustelu työntekijän ja esimiehen välillä. Keskustelussa työntekijä arvioi omaa työskentelyään ja asettaa kehittämistavoitteita työlleen. Keskustelussa annetaan palautetta puolin ja toisin.

Joka toinen vuosi suoritettussa asiakaskyselyssä perheillä on mahdollisuus arvioida toimintaamme. Otamme huomioon vanhempien toiveet ja käsittelemme niitä tiimeissä.

10 YHTEISTYÖTAHOT JA KUMPPANUUDET

Toimimme yhteistyössä muiden lasten kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Yksi tärkeimmistä yhteistyökumppaneistamme on konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto). Kelto käy toimintavuoden aikana päivähoitoryhmissä ja keskustelee ryhmän henkilökunnan kanssa lapsiin liittyvistä asioista. Tarkoitus on varmistaa, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti. Kelton vierailusta tiedotetaan aina etukäteen vanhemmille. Vanhemmat voivat halutessaan olla myös itse yhteydessä keltoon lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa.

Teemme tiiviisti yhteistyötä neuvolan kanssa ja meillä on käytössä pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa kehitetty malli 4-vuotiaan lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen arviointiin (Hyve). Yhteistyöstä eri tahojen kanssa neuvottelemme aina ensin vanhempien kanssa.

Päivähoidon kanssa yhteistyötä tekevät mm.

11 HYVINVOINTITYÖ

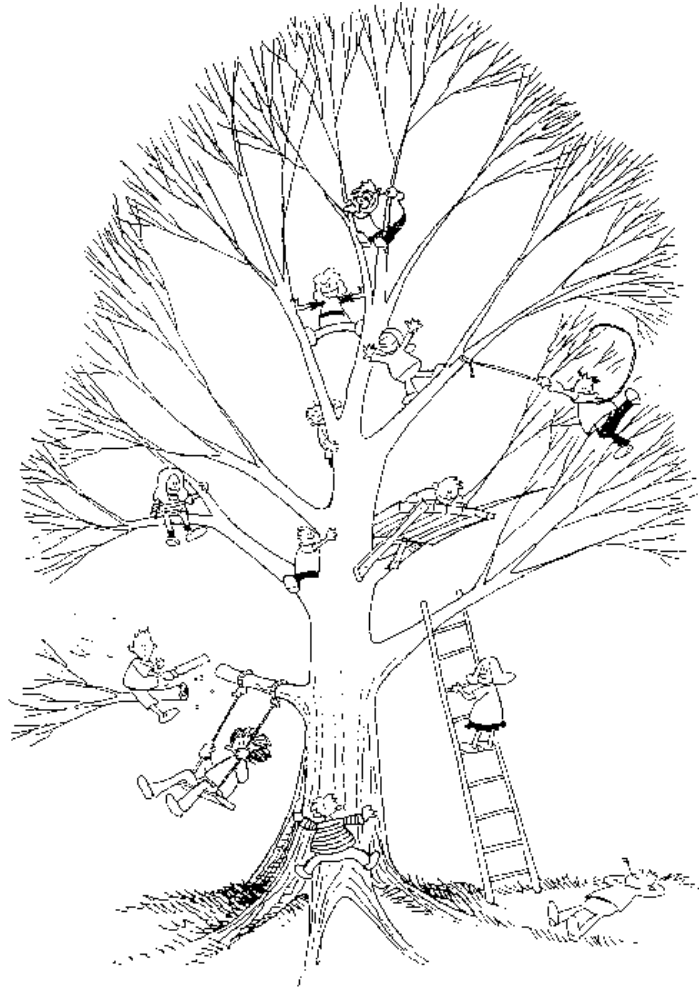
Hyvinvointityön tavoitteena varhaiskasvatuksessa on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja varhaisen puuttumisen keinoin ennaltaehkäistä mahdollisia vaikeuksia. Meillä sitä toteuttaa koko työyhteisö yhteistyössä vanhempien ja edellä mainittujen yhteistyötahojen kanssa. Hyvinvointityön tavoitteena on myös turvata koko työyhteisön työhyvinvointi. Edustuksellisen tiimin jäsenten tehtävänä on hyvinvointityön käytänteiden ja toimintamallien kehittäminen ja seuranta.

12 VARHAISKASVATUKSEN VIESTINTÄ

Vanhempainilloissa kerromme vanhemmille työtämme ohjaavista asiakirjoista. Tarkoituksenamme on tuoda esille työmme tavoitteellista, suunnitelmallista ja pedagogista puolta. Toiminnastamme kerromme tarkemmin aloituskeskusteluissa, vanhempainilloissa ja kasvatustilaisuuksissa. Kirjalliset tiedotteet, ilmoitustaulu, puhelinkeskustelut ja sähköposti toimivat viestinnän välineinä.

Kerromme vanhemmille suullisesti päivittäisestä toiminnasta. Viikko tai kuukausikalenterit kertovat yksityiskohtaisemmin toiminnasta sekä tapahtumista ja ovat luettavissa ryhmien ilmoitustauluilla. Varhaiskasvatussuunnitelman vanhemmat saavat halutessaan luettavaksi.

*”Lasta ei kasvateta siksi,
että hän olisi mahdollisimman
mukava ja vaivaton meille, vaan siksi,
että hän terveenä ja väkeväenä
voi täyttää tulevan paikkansa
ja löytää itsensä.”*

~ Maria Jotuni ~

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Vaaralan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Vaaralan päiväkoti
Vaaralantie 32
01230 Vantaa
09 839 30275

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Vapaalan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

LIITE: Opetuslautakunta 20.01.2014 / 14 §

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
2.2.1	Kasvattajan ja lapsen kohtaaminen	4
2.2.2	Lapsikäsitys	4
2.3	Hyvinvointityö	4
3	Lasten mielipide asioiden tärkeyksistä.....	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	5
5	Työ lasten parissa	6
5.1	Toiminnan tavoitteet.....	6
5.2	Varhaiskasvatusympäristö.....	7
5.3	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	8
5.4	Lasten oma yhteisö, vertaisryhmä ja pienryhmät	8
5.5	Päivän kulku ja omatoimisuus	9
5.6	Lapsen osallisuus.....	9
5.7	Lasten leikki	9
5.8	Oppiminen varhaiskasvatuksessa.....	11
5.9	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	12
5.9.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	12
5.9.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen.....	12
5.9.3	Uskonto ja etiikka.....	13
5.10	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	14
5.11	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	15
5.11.1	Esiopetuksen järjestäminen	15
5.11.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	15
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	16
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö	16

1 Johdanto

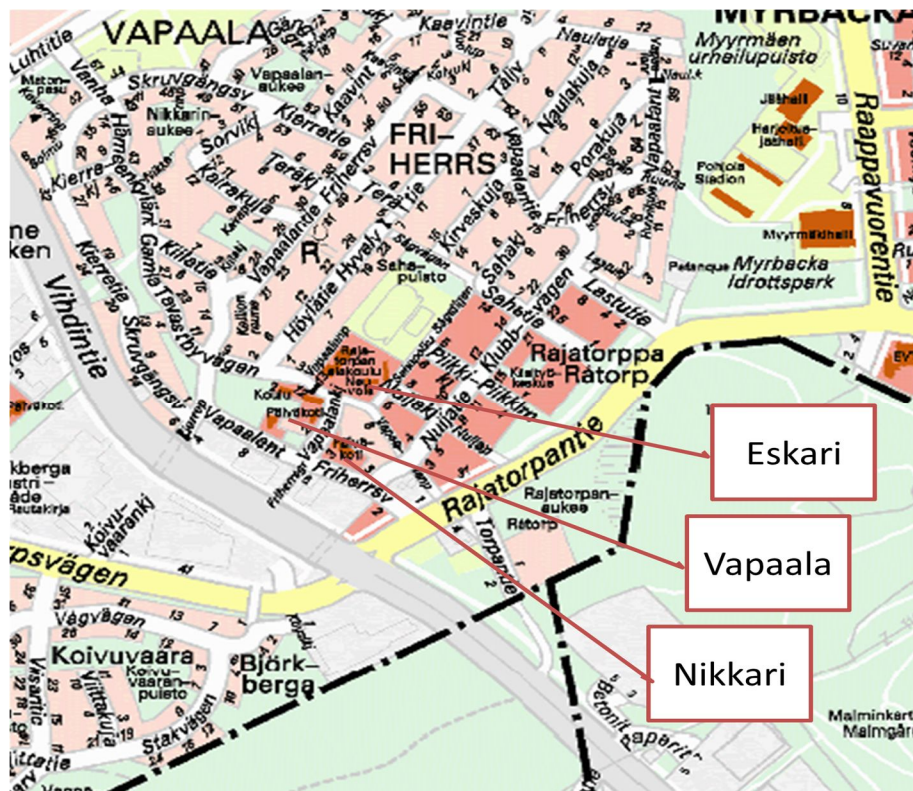
Vapaalan (entinen Rajatorpan) toimintayksikkö tarjoaa päivähoitopalveluja Vapaalan ja Rajatorpan alueen perheille. Yksikköön kuuluvat Nikkarin ja Vapaalan päiväkodit.

Vapaalan päiväkoti (ns. Ylätalo) rakennettiin vuonna 1969 ja lisärakennus (ns. Alatalo) vuonna 1987.

Kolmelle lapsiryhmälle suunniteltu Nikkari valmistui huhtikuussa 1982. Nikkarissa aloitti Länsi-Vantaan ensimmäinen kahdeksan lapsen erityisryhmä, josta sittemmin muodostui 12 lapsen integroitu erityisryhmä.

Nikkarin ja Vapaalan päiväkodit yhdistyivät elokuussa 1999 Rajatorpan toimintayksiköksi. Elokuussa 2013 nimi muuttui Vapaalan varhaiskasvatuksen toimintayksiköksi.

Toimintavuonna 2013–14 Vapaalan alatalossa on Hahtuvien (1-2 v) ja Kehrästen(2-3 v) ryhmät. Ylätalossa on Nelikoiden ja Vihurien ryhmät (3-5-v). Esiopetusryhmä toimii entisissä neuvolan tiloissa. Nikkarissa ovat Pumpulit (1-3 v), Niittyvillat (3-5 v) ja Pellavat (integroitu 3-6-v ryhmä). Ryhmien rakenteissa on ollut pientä vaihtelua riippuen hakijoiden iästä ja määristä.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Yhteisen varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelman laatiminen alkoi kahden päiväkodin yhdistyessä yhdeksi yksiköksi. Ensimmäinen versio valmistui 2002 ja sitä päivitettiin 2005. Alusta alkaen painopisteinä ovat olleet leikki, luonto ja liikunta.

Henkilökunta käyttää varhaiskasvatussuunnitelmaa pohjana laatiessaan vuosittaisia ryhmäkohtaisia suunnitelmia. Varhaiskasvatussuunnitelma muodostaa perustan vanhempainilloissa ja kasvatuskeskusteluissa käytäville keskusteluille, sekä avaa toimintaamme yhteistyötahoille (koulu, neuvola, terapeutit).

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman ja toimintamme perustana ovat valtakunnalliset sekä kunnalliset asiakirjat ja ohjeet:

Valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010)

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (2011)

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005 asiakirjan kymmenen keskeistä periaatetta ovat seuraavat:

1. Tavoitteena hyvinvoiva lapsi
2. Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus
3. Kasvattaja varhaiskasvatuksessa
4. Varhaiskasvatusympäristö
5. Oppimisen ilo
6. Kielen merkitys
7. Lapselle ominaiset tavat toimia
8. Sisällölliset orientaatiot
9. Vanhempien osallisuus
10. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa

Yksikkömme kehittämisilloissa ja kasvattajatiimeissä olemme pohtineet periaatteita yhdessä.

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan arvot *innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys* ohjaavat toimintaamme.

Innovatiivisuutta ja *yhteisöllisyyttä* vahvistamme avoimella keskustelukulttuurilla ja yhteistyöllä sekä kasvat-
tajien kesken että vanhempien kanssa. Yhteisesti sovitut toimintatavat, tiimisopimukset, ohjeet ja säännöt
helpottavat ratkaisujen tekoa. Pyrimme olemaan avoimia uusille ideoille ja ajatuksille. Kuuntelemme tiimin ja
koko työyhteisön mielipiteitä. Uskallamme kokeilla uutta ja tarvittaessa luopua entisistä tavoista.

Kulttuurinen kestävä kehitys näkyy arvostavana ja kunnioittavana suhtautumisena erilaisuuteen. Merkkipäi-
vien ja juhlien yhteydessä puhumme perinteistä ja niiden merkityksestä. Tutustumme myös muista kulttuu-
reista tulleiden lasten juhliin.

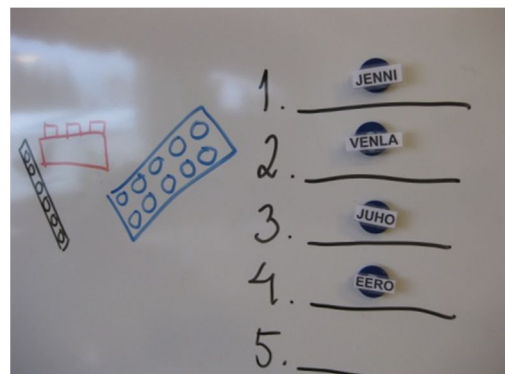
Sosiaalista kestävää kehitystä ovat yhteiset säännöt, joustavuus, avoimuus ja suvaitsevaisuus. Pienryhmä-
toiminta tukee ja vahvistaa yhteisöllisyyttä, kuulumista omaan vertaisryhmään. Monikulttuurisuus päiväko-
dissa lisää tietoa ja ymmärrystä.

Ympäristövastuullisuus näkyy luonnon kunnioittamisena ja suojelemisena. Retkillä tutustumme lähiympäris-
töömme ja keskustelemme luonnon merkityksestä ihmiselle.

Taloudellisuus näkyy kestävinä ja suunnitelmallisina hankintoina. Pyrimme vakiinnuttamaan pieniä ekotekoja,
kuten turhien valojen sammuttamista ja jätteiden kierrättämistä, osaksi arkipäivää.

Yhteisöllisyyttä ja *työssä viihtymistä* tukevat joustavat työkaverit, huumori, positiivinen palaute ja työn arvos-
taminen. Itsenäinen työn suunnittelu ja toteuttaminen lisäävät sitoutumista. Palautteen saaminen tuntuu hy-
vältä, tai ainakin rakentavalta.

Osaamisen siirtyminen toimintayksikön sisällä on kestävää kehitystä, yhteisöllisyyden vahvis-
tamista. Kasvattajat siirtävät osaamistaan toisille kasvattajille, toiseen tiimiin, toiseen päiväkotiin. Lapsilta
opimme uusia näkökulmia ja suhtautumista asioihin.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajan ja lapsen kohtaaminen

Turvallinen, lämmin ja kiireetön ilmapiiri vahvistaa hyvää lapsuutta, onnellista olemista. Kannustamme jokaista hyväksymään itsensä sellaisena kuin on. Kasvattajan – ylipäänsä ihmisen – tärkein kyky on kuunnella, sekä itseään että toista. Vuorovaikutukseen kuuluvat olennaisesti sekä huomaavaisuus ja kunnioitus että oikeus ilmaista omia tunteitaan.

Opettelemme hyväksyttäviä tapoja ilmaista myös kielteisiä tunteita. Lapsen teko voi olla tyhmä, hupsu tai paha, lapsi ei. Ohjatessamme lasta muistamme käydä läpi mikä meni pieleen ja mitä voisi tehdä toisella tavalla. Lapsen tulee kokea, että hänellä on mahdollisuus kehittyä. Ilmeet, eleet ja kehon kieli kertovat tunteista.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi kasvaa ja oppii sekä leikkiessään että arkipäivän askareissaan. Me kasvattajat näemme lapset yksilöinä ryhmässäkin. Lapsi on ainutkertainen, aktiivinen, sosiaalinen ja oppiva yksilö. Jokainen lapsi unelmoi ja oppii omalla tavallaan. Havainnoimalla opimme lapsen vahvuuksia ja toimintatapoja, joita tuntiessamme voimme johdatella lasta löytämään uusia kiinnostuksen kohteita. Näin voimme auttaa lasta tuntemaan itseään oppivana ja kehittyvänä yksilönä.

2.3 Hyvinvointityö

Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen on yksi varhaiskasvatuksen tärkeimmistä tehtävistä kuullen jokaiseen päivään ja jokaiseen rutiiniltakin maistuvaan askareeseen. Tasa-arvo, toisesta välittäminen ja toisen arvostaminen ovat asioita, jotka eivät riipu sukupuolesta, ihon väristä tai mistään muustakaan pinnallisesta tekijästä.

3 Lasten mielipide asioiden tärkeyksistä

"Aikuisten tärkein tehtävä on vahtia lapsia, pitää lapsen hyvinvointisina ja illoisina sekä pitää huoli ettei kukaan joudu lääkäriin. Ja ettei kenellekään tule paha mieli."

"Lasten tärkein tehtävä on kuunnella mitä aikuiset sanovat. Leikki on lapsille tärkeintä, sillä leikki on lasten työtä ja siinä kehittyy kunto."

"Kun aikuinen puhuu, pitää olla hiljaa, tiedän."

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Yhteistyö perheen kanssa alkaa lapsen saatua paikan päiväkodistamme. Johtajan kanssa käytävä ensimmäinen keskustelu ohjaa perhettä etsimään tarvittavat lomakkeet Vantaan varhaiskasvatuksen Internet-sivuilta. Perhe sopii ryhmän kasvattajien kanssa tutustumisajan, samalla kirjataan mahdolliset allergiat sekä muut erityispiirteet. Tarkemmin asioista ja toimintatavoista sovitaan alkukeskustelussa, Lapsi kotiloissa -lomakkeen pohjalta. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tekee vastuukasvattaja vanhempien kanssa, kun lapsi on ollut hoidossa kaksi - kolme kuukautta.

Keväällä 2013 jokaisessa lapsiryhmässä kiersi vihko, johon vanhemmat kirjasivat ajatuksia lapsen hyvästä arjesta. Palautteissa tuli esiin seuraavanlaisia ajatuksia ja asioita:

- *Lapsen yksilöllisyyden ja tarpeiden huomioiminen ja tukeminen*
- *Lapsen osallisuus ja ohjatun toiminnan monipuolisuus*
- *Turvallinen ilmapiiri ja ympäristö*
- *Luotettava yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä*
- *Selkeä päivärytmi*
- *Ammattitaitoinen ja innostunut henkilökunta*
- *Pienryhmätoiminta*
- *Lepoa ja rauhaa*
- *Toimiva tiedotus*

Vanhempien esiin tuomat asiat ovat pitkälti samoja, joita henkilökunta on pohtinut paljon ja joiden kehittämistä pidetään työyhteisössämme tärkeinä.

Vanhempainiltoja (sekä perinteisiä että toiminnallisia) pidämme säännöllisesti, välillä järjestämme yhteisiä tapahtumia ja juhlia. Kannustamme vanhempia verkostoitumaan keskenään, tämän on todettu helpottavan koulun alkamiseen liittyviä järjestelyjä, esim. yhteisiä koulumatkoja.

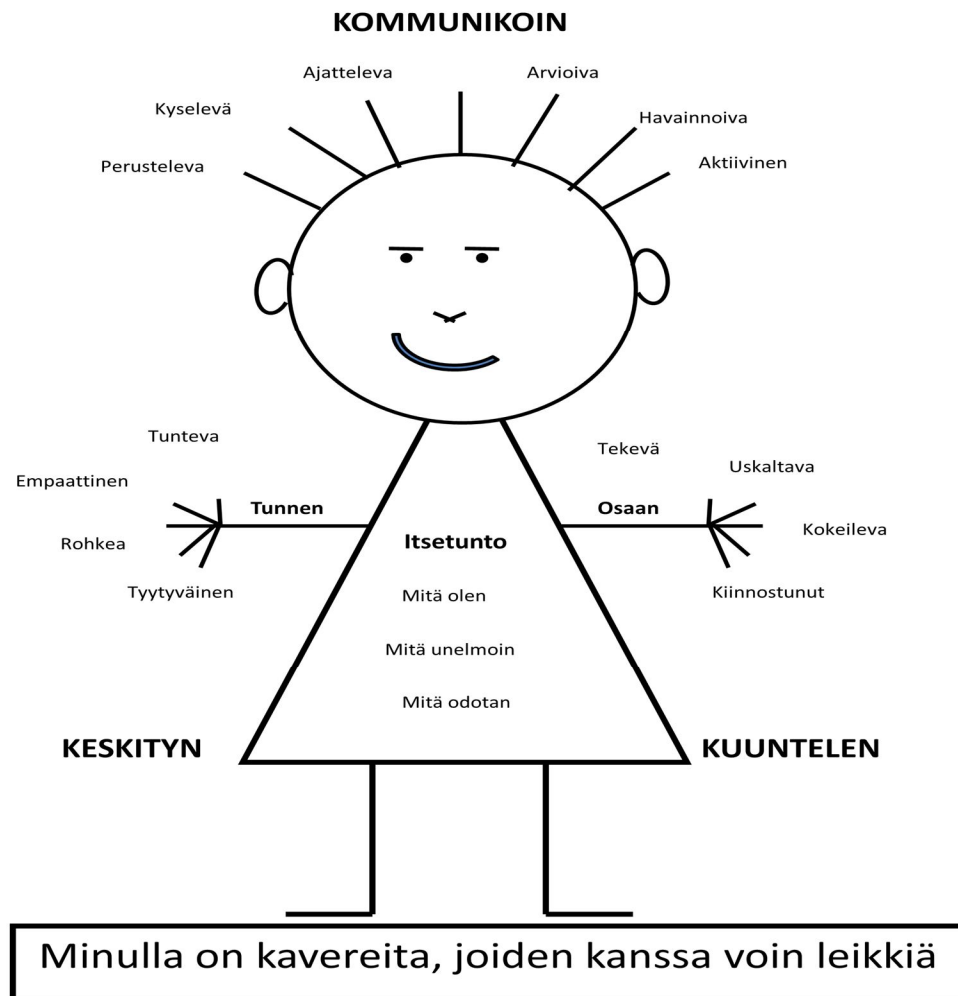
Viikko- sekä kuukausikirjeet lähetämme vanhemmille joko sähköisesti tai paperisina.

Keskustelut lasta tuodessa ja haettaessa ovat tärkeitä. Sovimme vanhempien kanssa, mistä asioista he erityisesti haluavat palautetta. Kannustamme isompia lapsia kertomaan itse omasta päivästänsä. Kerromme vanhemmille avoimesti, jos lapsen käytöksestä tai kehityksestä on herännyt huoli.

5 Työ lasten parissa

5.1 Toiminnan tavoitteet

Tavoitteenamme on lapsi, joka kuuntelee, keskittyy ja kommunikoi.

Ohjaamme lasta sekä ajattelemaan itse että elämään, olemaan ja oppimaan yhdessä muiden kanssa.

Lapsen hyvä päivä koostuu lapsen arvostamisesta, turvallisesta ympäristöstä, läsnä olevasta aikuisesta, kavereista, joustavasta ja ennakoidusta päivärytmistä, kiireettömyydestä, mielenkiintoisesta tekemisestä ja hyvästä perushoidosta.

Muistamme pilvisinä päivinäkin joustavuuden, rennon fiiliksen ja hetkessä elämisen. Emme anna kiireen estää pitämästä lasten kokouksia tai mahdollistamasta leikin jatkuvuutta. Emmekä unohda kohteliaita ja toisia arvostavia käytöstapoja.

5.2 Varhaiskasvatusympäristö

Kasvuympäristö on kokonaisuus, jota muuntelemalla huomioimme lasten erilaiset tarpeet. Lapset saavat osallistua oman ympäristönsä suunnitteluun. Aika ajoin on hyvä pysähtyä arvioimaan ympäristön toimivuutta.

5.3 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielellä on keskeinen merkitys lapsen ajattelulle ja pohdinnoille. Puhuminen alkaa sanojen toistamisena, kieli kehittyy leikeissä ja muissa toiminnoissa. Vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa kehittää kielellisiä taitoja, ja päinvastoin: mitä paremmin hallitsee kielellisiä vivahteita, sitä paremmin vuorovaikutuksen saa toimimaan.

Pidämme tärkeänä kielen monimuotoisuutta. Kieltä käyttämällä hoidamme arjen viestintää, toisaalta kielellä leikittelyminen on parhaimmillaan riemastuttavaa ja arkea keventävää.

Kiinnitämme kielelliseen tietoisuuteen huomiota sekä isojen että pienten ryhmissä. Pienten lasten ryhmissä nimeämme arkisia asioita ruokailuissa ja pukemisessa. Esikoululaisten lasten kokouksissa sovimme yhteisistä säännöistä ja käytännöistä. Tarpeen vaatiessa käytämme apuna kuvia ja tukiviittomia.

5.4 Lasten oma yhteisö, vertaisryhmä ja pienryhmät

Lapset toimivat vertaisryhmässä. Vertaisryhmät ovat lähes samanikäisten lasten ryhmiä, joissa asioita opitaan yhdessä tekemällä ja kokeilemalla. Lapsen saadessa tehdä mielenkiintoiseksi kokemiaan asioita, hän oppii – myös asioita, jotka aluksi tuntuvat vaikeilta.

Pienryhmät muodostavat yhteisöjen ytimen. Vapaassa leikissä pienryhmät muodostuvat kaveruuden perusteella, kun taas ohjatussa toiminnassa pienryhmät ovat kasvattajien kokoamia. Tällöin tutustuminen toisiin

ihmisiin ja erilaisiin toimintatapoihin monipuolistuu. Yhdistämällä pienryhmiä saadaan erikokoisia ja erilailla toimivia ryhmiä. Tämä koskee niin lapsia kuin aikuisiakin.

Olemme huomanneet vuorovaikutuksen laadun olevan parempaa pienryhmätoiminnassa. Hiljaiset ja ujut lapset rohkaistuvat tuomaan esille omia mielipiteitään. Toisaalta taas vilkkaat ´joka alan asiantuntijat´ antavat puheenvuoron myös muille.

5.5 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivät rytmittyvät säännöllisinä toistuvien rutiinien avulla. Aamupala, lounas, lepoaika, välipala ja ulkoilut toistuvat päivittäin jotakuinkin samaan aikaan. Aamupäivien ohjatuissa toiminnoissa jakaudumme yleensä pienryhmiin.

Kannustamme lasta omatoimisuuteen, olipa kyseessä pukeminen tai ajattelu. Pukemisessa, ruokailuissa ja vastaavissa perushoidollisissa hetkissä kasvattaja on läsnä ja valmis auttamaan kun lapsen omat taidot eivät riitä.

5.6 Lapsen osallisuus

Huomioimme lasten aloitteita ja ehdotuksia suunnitellessamme ryhmän toimintaa. Asioiden oppiminen on helpompaa silloin, kun aihe kiinnostaa. Kasvattaja määrittelee päämäärän, mutta lapsi saa valita reitin, jota pitkin sinne kuljetaan.

5.7 Lasten leikki

Leikkiessään lapsi kehittää ajatuksiaan ja käsittelee vaikeitakin tunteitaan. Sen lisäksi leikki on yksi lapsen tärkeimmistä ja luontaisimmista tavoista oppia. Näistä syistä leikki on pysynyt yhtenä tärkeimmistä painopisteistämme jo usean vuoden ajan.

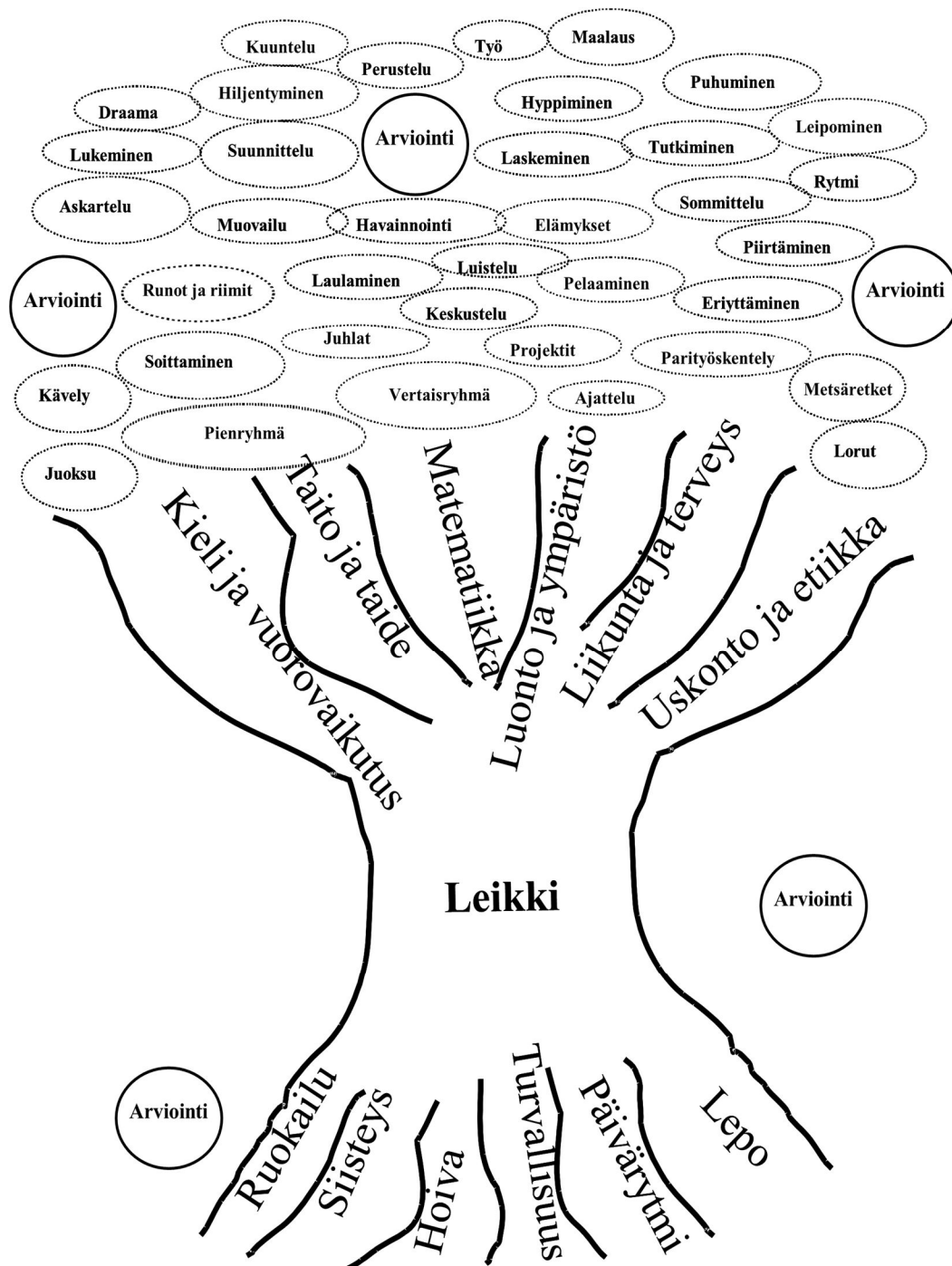
Kasvattajan tehtävänä on luoda leikille sopivat puitteet (aika, paikka ja välineet) sekä tarvittaessa ohjata leikkitapahtumaa. Ohjauksen tarve korostuu etenkin alle 3-vuotiailla, mutta aika ajoin sitä tarvitsevat isommatkin. Leikin havainnointi tuo kasvattajalle arvokasta tietoa paitsi leikkiprosessista itsestään, myös valituista aiheista ja kiinnostuksen kohteista. Lapsia innostavan aiheen nosto esimerkiksi yhteisen projektin aiheeksi on tuottanut useita mielenkiintoisia, palkitsevia ja suunnattoman intensiivisiä työskentelyhetkiä.

5.8 Oppiminen varhaiskasvatuksessa

Havainnoimme oppimista vertaamalla sitä puuhun, jonka juurina ovat turvallisina toistuvat perusteet. Iso osa oppimisesta tapahtuu leikin avulla. Kasvattajan tärkeimpiä tehtäviä on arvioida ja ohjailla prosessia.

5.9 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.9.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen on vanhempien, päiväkodin kasvattajien sekä lasta mahdollisesti hoitavien tahojen työn yhteensovittamista.

Havainnoimme lasta ja suunnittelemme arkipäivän toimintaa sekä ympäristöä siten että lapsi saa tukea päivittäin: selkeä päivärytmi ja eri toimintojen rakenne, kuvat, viittomat, lapsen oppimistyyli. Kerromme vanhemmille heti kun huoli lapsen kasvusta ja oppimisesta on herännyt. Suunnittelun ja arvioinnin tukena käytämme Yleisen tuen valikkoa. Siihen kuuluvat erilaiset lomakkeet sekä keskustelut vanhempien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa. Yleisen tuen lomakkeet esitellään vanhemmille kun teemme lapselle varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Tehostettua tukea annamme lapselle, joka tarvitsee säännöllisesti jatkuvaa tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja eri terapeutit ovat kasvattajatiimin tukena. Tuki perustuu pedagogiseen arvioon ja tavoitteet kirjaamme lapsen suunnitelmaan.

Erityistä tukea lapsi saa jos kasvun ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai muun vajavuuden vuoksi. Erityinen tuki perustuu pedagogiseen selvitykseen ja toteutuksen kirjaamme lapsen henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan.

Esiopetuksessa olevalle lapselle teemme tarvittavat suunnitelmat ja huolehdimme tiedon siirrosta kouluun yhdessä vanhempien kanssa.

5.9.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Tuemme lapsen kasvamista sekä suomalaisen että lapsen oman kieli- ja kulttuuriyhteisön jäseneksi. Keskustelemme vanhempien kanssa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta. Tarvittaessa käytämme tulkkipalveluita.

Me kasvattajat puhumme mahdollisimman hyvää ja selkeää suomen kieltä. Sanoja ja käsitteitä voidaan opetella esimerkiksi musiikin, liikunnan ja leikin avulla. Arvioimme lapsen suomen kielen kehittymistä säännöllisesti.

Rohkaisemme vanhempia puhumaan lapselle omaa äidinkieltä, sillä oman kielen hyvä osaaminen helpottaa uuden kielen oppimista. Oma kieli vahvistaa myös lapsen omaa kulttuuria.

5.9.3 Uskonto ja etiikka

Eettinen kasvatus on oleellinen osa arjen elämistä. Kiinnitämme jatkuvasti huomiota hyviin tapoihin sekä toisten huomioimiseen ja kunnioittamiseen. Korostamme näiden asioiden tärkeyttä lasten kokouksissa ja keskusteluissa.

Kirjaamme perheiden uskonto- ja elämänkatsomuksen Lapsi kotiloissa -lomakkeeseen ja tämän pohjalta sovimme lapsen osallistumisesta päiväkodin uskontokasvatukseen. Uskontokasvatus keskittyy kulttuuriimme kuuluvien juhlien viettoon. Keskustelemme pyhien merkityksestä ja niiden mahdollisesti muodostamista kokonaisuuksista (esimerkiksi Joulu – Pääsiäinen).

Osana uskontokasvatusta on Hämeenkylässä seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Perinteisesti käymme joulu- ja pääsiäiskirkossa, osallistumme konsertteihin ja muihin vierailuihin.

Jos lapsi ei osallistu uskonto- eikä elämänkasvatukseen, sovimme vanhempien kanssa muun opetuksen sisällöstä.

5.10 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Lasten mukaan luonnossa on

"elämää, siellä kasvaa vaikka mitä. Luonnossa on linnunlaulua ja lintuja, sieniä, kasveja ja sammalta. Luonto on vähän kiva paikka, siellä on kauniita värejä, vettä, puita ja meidän asuinpaikkamme."

Vapaalassa on loistava lähiympäristö, johon tutustumalla luomme pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta. Tavoitteenamme on, että lapsi tutustuu luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön sekä tiedostaa toimintansa vaikutukset. Tätä kautta lapsi oppii kunnioittamaan ja suojelemaan luontoa. Toimintayksikössämme on päiväkodeittain valitut ekotukihenkilöt ja luonto- ja ympäristövastaavat, jotka osallistuvat koulutuksiin, jakavat materiaalia sekä huolehtivat tiedotuksesta muille kasvattajille. Kierrätyksessä olemme tehneet osan arkipäivää: papereille, maitotölkeille ja biojätteelle on omat paikkansa, jotka löytyvät läheiseltä keräyspisteeltä.

5.11 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.11.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksessa lapset opettelevat omatoimisuutta, itsenäisyyttä, vastuun kantamista itsestään ja omista asioistaan. He oppivat myös oikeuksien ja velvollisuuksien suhdetta toisiinsa. Erityisen tärkeänä pidämme oman arviointikyvyn kehittämistä. Esiopetusryhmän säännöt ja toiminta rakennetaan lasten kanssa yhdessä laadittujen suunnitelmien pohjalta. Esiopetuksen keskiössä on kommunikoiva, keskittyvä ja kuunteleva lapsi.

Toiminta esiopetusryhmässä rakentuu pienryhmien varaan. Pienryhmiä yhdistellen muodostetaan kulloisenkin tekemisen kannalta tarkoituksenmukaisin kokonaisuus. Vaikka lähtökohtana ovatkin pienryhmät, harjoittelemme myös isossa ryhmässä toimimista.

Esiopetusvuoden aikana teemme aktiivista yhteistyötä Rajatorpan koulun kanssa. Koulun rehtori ja esiopetusryhmän lastentarhanopettaja tekevät syyskuussa yhteistyösuunnitelman. Koulun erityisopettaja ja rehtori käyvät tutustumassa esikouluun ja tuleviin koululaisiin tammikuussa.

Esikoululaiset käyvät syömässä aamupalan ja lounaan koululla. Koulun tiloista käytämme veistoluokkaa, voimistelusalua ja koulun ulkokenttää. Esikoululaiset ja kasvattajat näkevät päivittäin koulun opettajia ja muuta henkilökuntaa. Ihmiset ja tilat tulevat tutuiksi, mikä osaltaan helpottaa koulun aloittamista syksyllä.

Keväisin on koululla rehtorin kutsuma oppilashuoltoryhmän kokous, jossa käydään läpi EsKo- tiedonsiirtolomakkeet. Syksyllä lastentarhanopettaja käy vierailemassa uusien ekaluokkalaisten luona ja vaihtamassa kuulumisia koulun opettajan kanssa.

Esiopetusvuoden päättyessä lapsi saa esikoulusta osallistumistodistuksen.

5.11.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Esiopetusryhmässä on mahdollisuus saada valmistavaa opetusta. Valmistava opetus on suunnattu niille maahanmuuttajataustaisille esiopetusikäisille lapsille, joiden suomenkielen taito on puutteellinen. Alueen kielij- ja kulttuurikoordinaattori arvioi lapsen suomen kielen tason.

Päätöksen valmistavaan opetukseen ottamisesta tekee varhaiskasvatuspäällikkö päiväkodin johtajan esityksestä.

Valmistavaa opetusta annetaan päivittäin viisi tuntia (esiopetuksen työpäivinä). Opetuksen tarkoituksena on antaa lapselle sekä kielellisiä että sosiaalisia valmiuksia perusopetukseen siirtymiseen. Esiopetusryhmän lastentarhanopettaja arvioi lapsen edistymistä ja pitää vanhemmat ajan tasalla.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Työyksikön kokousrakenteessa ylimpänä on parillisina viikkoina kokoontuva *edustuksellinen tiimi* (e-tiimi), johon kuuluu edustaja jokaisesta talosta. Parittomina viikkoina kokoontuvissa *talon palaverissa* e-tiimin edustaja jakaa tietoa ryhmien edustajille. Ryhmissä asioita käsitellään viikoittaisissa *tiimipalaverissa*.

Kokouksissa valitaan työryhmiä vastaamaan erilaisista projekteista ja vastuualueista. Työryhmät kokoontuvat tarpeen mukaan. Yhdessä sovitun vastuun jakamisen lisäksi yksittäisen työntekijän tehtäviä määrittää jokaisen ryhmän laatima *tiimisopimus*.

Toimintayksikköpäivä on kerran vuodessa. Tämän lisäksi 2-3 kertaa vuodessa kokoonnumme *työyksikköiltään*. Näissä käsittelemme kokouksissa nousseita aiheita, tutustumme uuteen tietoon varhaiskasvatuksesta ja arvioimme työtapojamme. Jatkuvan arvioinnin koemme todella tärkeäksi: ilman arviointia – ja palautetta – oman työn suunnittelu on mahdotonta.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

Varhaiskasvatuksen omat asiantuntijat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja kieli- ja kulttuurikoordinaattori, käyvät kaikissa lapsiryhmissä toimintavuoden aikana. He tukevat kasvattajia työssään.

Tärkeimpiä yhteistyötahojamme ovat Vantaan tilapalvelut Vantti, Myyrmäen lastenneuvola, puhe- ja toimintaterapeutit, perheneuvola, lastensuojelu, Vantaan musiikkiopisto, Hämeenkylässä seurakunta ja Rajatorpan koulu.

Tilapalvelut Vantti huolehtii ateria-, puhtaus- ja kiinteistöpalveluista.

Neuvolan järjestämä laajennettu terveystarkastus nelivuotiaille sisältää vanhempien luvalla tapahtuvan tiedonsiirron päiväkodista. Yhteistyöllä neuvolan, päiväkodin ja vanhempien kesken pyritään selvittämään mahdolliset tarpeet esimerkiksi puhe- tai toimintaterapialle.

Lastensuojelun ja kasvattajien yhteistyö toteutetaan avoimesti vanhempien kanssa.

Vantaan musiikkiopisto on jo usean vuoden ajan pitänyt päiväkodeissamme musiikkileikkikoulua alle esiopetusikäisille lapsille.

Hämeenkylässä seurakunta järjestää vuosittain toimintaa ja koulutusta.

Rajatorpan koulun kanssa tehtävällä yhteistyöllä on pitkät perinteet, sillä valtaosa esiopetusikäisistämme siirtyy koulun alkaessa Rajatorppaan. Koululaisten kanssa olemme järjestäneet ajoittain yhteisiä tempauksia ja eri teemojen ympärille rakennettuja vierailuja. Koulun erityisopettaja on mukana oppilashuoltoryhmässä, johon kuuluvat lisäksi esiopetusryhmän lastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on jatkaa lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista.

Yllä mainittujen kiinteiden yhteistyömuotojen lisäksi käytämme vuosittain Vantaan kulttuuripalvelujen tarjoamia palveluja (konsertit, työpajat). Projekteista riippuen olemme tehneet yhteistyötä myös muiden kulttuuritahojen kanssa.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Vapaalan Varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Vapaalan päiväkoti, Ylätalo p. 83939064, Alatalo p. 83939061

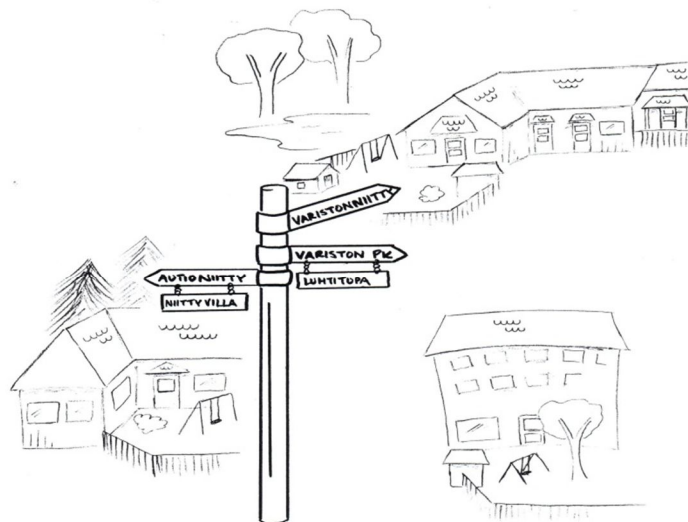
Vapaalanpolku 12, 01650 Vantaa p. toimisto 83939033

Vapaalan Esiopetusryhmä, Vapaalanpolku 11, p. 83928156

Nikkarin päiväkoti p. toimisto 83939035

Vapaalankuja 3, 01650 Vantaa p. 83939303, 83933348, 83939140

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Variston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Variston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat.....	2
2.1	Toiminta-ajatuksemme.....	2
2.2	Arvolähtökohtamme.....	2
2.3	Hyvinvointityömme	3
2.4	Näkemyksemme lapsesta ja kasvattajuudesta	4
3	Lasten osallisuus.....	5
4	Yhteistyö perheiden kanssa / kasvatuskumppanuuden polulla.....	6
5	Työ lasten parissa	7
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	7
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	9
5.3	Päiväkodin arki on arvokas asia.....	10
5.4	Lapsen ominainen tapa toimia.....	11
5.4.1	Leikkiminen	11
5.4.2	Liikkuminen	12
5.4.3	Tutkiminen	13
5.4.4	Taiteellinen kokeminen	13
5.5	Ilo oppia.....	14
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	15
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	15
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	16
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	17
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	18
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	19
5.8.2	Oppilashuolto.....	19
5.8.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	20
5.8.4	Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen	20
5.8.5	Varhaiskasvatuksen kerhot	21
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	21
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	23
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	23
7.2	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	24

1 Johdanto

Variston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on tehty työvälineeksi henkilökunnalle ja on yksikössämme toteutettavan varhaiskasvatuksen perusta. Se ohjaa toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Varhaiskasvatussuunnitelmamme on myös hyvä väline vanhemmille tutustua yksikössämme tehtävään kasvatustyöhön.

Asiakirjat, jotka ohjaavat varhaiskasvatusta ja esiopetusta ovat: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetussuunnitelma 2011. Nämä asiakirjat ovat toimineet pohjana toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman tekemisessä. Varhaiskasvatussuunnitelmamme tekemiseen on osallistunut koko toimintayksikkömme henkilökunta joka työskenteli meillä toimintakautena 2012 -2013 sekä lapset ja lasten vanhemmat.

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa varten toteutimme perheille kyselyn syksyllä 2012, jossa kartoitimme vanhempien ajatuksia ja näkemyksiä hyvästä varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta. Saamiamme vastauksia olemme hyödyntäneet varhaiskasvatussuunnitelmamme tekemisessä. Lapset ovat olleet vaikuttamassa suunnitelmamme muotoutumiseen piirtämällä toiveitaan ja haastattelujen kautta. Lasten ja vanhempien ajatukset ovat suorina lainauksina suunnitelmassamme.

Me Varistossa haluamme tarjota lapselle turvallisia ihmissuhteita, hänen kehitystään tukevaa toimintaa ja hyvän kasvuympäristön. Haluamme olla osaltamme edistämässä lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä. Meidän tehtävänä on rikastaa, jäsentää, ohjata ja tukea lasten toimintaa. Tällä työllä luomme pohjaa lapsen itsenäiselle toimintakyvylle ja elinikäiselle oppimiselle. Me Varistossa näemme varhaiskasvatuksen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena, joka tukee lapsen identiteetin rakentumista, omaksi itseksi kasvamista.

Variston toimintayksikköön kuuluvat Varistonniityn, Variston ja Autioniityn päiväkodit, Niittyvillan avoin päiväkotikoti ja kerhotoiminta Niittyvillan ja Luhtituvan kerhoissa. Autioniityn päiväkotikoti sijaitsee Pähkinärinteen alueella ja päiväkodissa on tilat kolmelle lapsiryhmälle. Autioniityn päiväkodin yhteydessä toimivat avoin päiväkotikoti Niittyvillalla ja Niittyvillan kerhot. Variston päiväkotikoti ja Varistonniityn päiväkotikoti sijaitsevat Variston alueella. Varistonniityssä on tilat viidelle lapsiryhmälle ja Varistossa kolmelle lapsiryhmälle. Variston päiväkodin yhteydessä toimivat Luhtituvan kerhot.

Lapsiryhmiä muodostettaessa otamme mahdollisuuksien mukaan huomioon lasten ikä- ja kehitystason, lasten väliset ystävyyssuhteet, lasten erityistarpeet, sukupuolen ja vanhempien toiveet. Lapset toimivat omissa kotiryhmissä ja kotiryhmien sisällä lapset jaetaan pienryhmiin. Esiopetusikäiset toimivat omana ryhmänään esiopetusajan.

2 Variston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Toiminta-ajatuksemme

Leikkiä, elämyksiä, kokemuksia, ystäviä ja yhdessä oppimista, turvallisessa ympäristössä, turvallisten kasvattajien kanssa.

2.2 Arvolähtökohtamme

Kasvatusyhteisömme arvoperustan luovat Vantaan kaupungin arvot:

Innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Vanhemmille suunnatun kyselyn vastauksista vanhemmille tärkeitä asioita olivat: turvallisuus, avoimuus ja yksilöllisyys. Nämä vanhemmille merkitykselliset asiat olemme ottaneet pohjaksi arvolähtökohtiamme ja varhaiskasvatussuunnitelmaamme laatiessamme.

Vantaan kaupungin arvot näkyvät varhaiskasvatussyksikössämme seuraavanlaisesti:

Innovatiivisuus: näkyy toiminnassamme rohkaisevana ja myönteisenä kasvu- ja oppimisympäristönä, joka ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota. Huomioimme toiminnassamme lapsen tarpeen oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Kasvattajiemme valmiutena on kehittää käytäntöjä ja toimintatapoja. Annamme tilaa ideoinnille, yritykselle ja erehdykselle. Rohkaisemme lapsia, vanhempia ja kasvattajiamme ajattelun ja mielikuvituksen käyttöön erilaisissa muuttuvissa tilanteissa.

Kestävä kehitys: tarkoittaa meille jokaisen asiakasperheen kunnioittavaa kohtaamista sekä oman ja toisen kulttuurin arvostamista. Painotamme lapsen kohtaamista ja hyvää vuorovaikutusta joka päivä, meille on tärkeitä kuulla perheitä ja olla herkkiä lasten tarpeille. Vietämme perinteiset juhlapyhät ja kulttuurijuhlat sekä tutustumme oman kotiseudun kulttuuriin ja luontoon. Huomioimme lasten oman kulttuurin toiminnassamme. Toimimme kestävän kehityksen periaatteita noudattaen ja vaalimme lapsen luonto- ja ympäristösuhtetta.

Yhteisöllisyys: on meille toistemme kohtaamista, toisistamme välittämistä ja yhteistä vastuuta hyvinvoinnista. Teemme työtä yhdessä sovittujen varhaiskasvatuksen tavoitteiden ja toimintatapojen mukaan. Yhteisöllisyyttä lisätäksemme sitoudumme ilmaisemaan ja jakamaan ajatuksiamme avoimesti ja luottamuksellisessa ilmapiirissä. Yhteisöllisyys näkyy lapsen, vanhempien ja kasvattajien oikeudessa osallistua ja olla osallisena yhteisölliseen elämään, yhdessä toimimiseen ja mahdollisuutena vaikuttaa yhteiseen toimintaan.

Vanhemmille merkitykselliset asiat näkyvät toiminnassamme seuraavanlaisesti:

Turvallisena ympäristönä jossa lapsella on hyvä olla ja kasvaa.

"Lapsi kokee olevansa turvassa häntä hoitavien aikuisten kanssa, saa tarvittaessa olla sy-lissä ja tulee kuulluksi."

"Lapsi menee mielellään päiväkotiin ja vanhempi voi turvallisin mielin jättää hänet sinne."

Toteuttamalla tasavertaisuuden periaatteita yksilöllisyys huomioiden.

"Lapsen ikätasaisen kehityksen tukeminen ryhmässä ja yksilönä."

"Jokaisen lapsen huomioiminen henkilökohtaisesti, että kukin lapsi tuntisi olevansa tärkeä ja että häntä kuunnellaan."

Avoimena ja rehellisenä vuorovaikutuksena lasten ja vanhempien kanssa.

"Avoimuus ja yhteen hiileen puhaltaminen yhdessä lapsen parhaan ajattelemisen ja sen toteuttamisen."

"Joka päivä on hyvä, että vaihdetaan kuulumisia ainakin muutaman sanan verran, sekä positiiviset että negatiiviset ovat tärkeitä."

2.3 Hyvinvointityömme

Hyvinvoiva lapsi on tyytyväinen, onnellinen ja hänellä on mahdollisuus toteuttaa sekä kehittää itseään. Hyvinvointityö on lasten ja koko yhteisön kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista. Tämä työ kuuluu koko henkilöstölle ja sitä toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Hyvinvointityömme muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvu-ympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityössämme korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma. Kehitykseen ja oppimiseen liittyvät mahdolliset riskit ja ongelmat on tunnistettava mahdollisimman varhain ja turvattava lapselle hänen tarvitsemansa tuki.

Yksikössämme toimii hyvinvointiryhmä (Hyry) joka kokoontuu säännöllisesti. Ryhmässä päivitämme yksikköemme kriisisuunnitelman, kiusaamisenehkäisemissuunnitelman ja käymme yhteisiä keskusteluja lasten ja aikuisten hyvinvointiin liittyvistä teemoista. Ryhmään osallistuu tarvittaessa konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Ryhmää ohjaa luottamuksellisuus, lapsen ja hänen huoltajiensa kunnioittaminen sekä tiedonsaantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Hyvinvointityöstä koko yksikössä vastaa päiväkodin johtaja; hyry-ryhmämme vastaa yhteisöllisestä ja lapsiryhmien kasvattajatiimit yksilöllisestä tasosta.

2.4 Näkemyksemme lapsesta ja kasvattajuudesta

Työmme lähtökohtana on kunnioittaa jokaista lasta yksilönä sekä huomioida hänen luontainen tapansa toimia ja oppia. Näemme lapset tasavertaisina ja kokonaisina. Toteuttamamme varhaiskasvatus perustuu lapsen ainutlaatuisuuden tunnustamiseen. Lapsella on oikeus olla lapsi, tulla kuulluksi, nähdyksi ja kokea itsensä arvokkaaksi omana itsenään. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas yksilö, jolla on yksilöllisiä tarpeita, kiinnostuksen kohteita, vahvuuksia ja kysymyksiä esitettävänä. Lapsi on leikkivä, utelias, aktiivinen sekä luontaisesti kiinnostunut omasta ympäristöstään. Lapsi aistii, tuntee, ihmettelee, kyselee, leikkii, liikkuu ja kokeilee – ja samalla koko ajan oppii.

Meidän kasvattajien tehtävänä on antaa lapsen olla lapsi ja mahdollistaa se, että hän saa ja voi toimia itselleen ominaisella tavalla. Muistamme lapsen oikeuden itselleen merkityksellisiin ja tärkeisiin asioihin. Haluamme olla tukemassa ja kannustamassa lasta näkemään ja vahvistamaan omia hyviä puoliaan. Kannustamme lasta yrittämään ja onnistumaan sekä tarjoamme tukea lapselle haastavissa tilanteissa. Välitämme lapsen tunteista ja luomme luottamuksellisen suhteen lapseen ja vanhempiin. Olemme turvallisia, ennakoitavia ja toimimme johdonmukaisesti. Meillä kasvattajat huolehtivat lapsen hyvästä perushoidosta ja luovat perushoidon tilanteet lapsille mukaviksi ja kiireettömiksi. Meillä kasvattaja on lasta varten, hän kuuntelee lasta ja suhtautuu lapseen lämmöllä. Hän huomioi lapsen ja hänen läheisyyden ja sylin tarpeensa.

Lapsikeskeinen kasvatuskäsityksemme ohjaa toiminnan suunnittelua ja toteutusta. Havainnoimalla ja lasten ajatuksia kuuntelemalla saamme tietoa lasten taidoista ja heidän sen hetkisistä mielenkiinnon kohteistaan. Huomioimme lasten ajatukset ja ideat toiminnan suunnittelussa ja suunnittelemme toimintaa yhdessä lasten kanssa. Me sitoudumme kaikki kasvattamaan ja opettamaan, ohjaamaan ja opastamaan, toimimaan esimerkkinä, auttamaan ja tukemaan, ihmettelemään asioita ja ilmiöitä sekä etsimään vastauksia yhdessä lasten kanssa.

Jokaisen työntekijämme on tiedostettava oma kasvattajuutensa. Oman kasvattajuuden tunnistaminen luo perustan toiminnalle kasvatustyössä niin lapsen kuin aikuisen kohtaamisessa. Kasvatustietoisuuden kehittämiseen tarvitaan jatkuvaa oman työn pohdintaa ja arviointia suhteessa yhteisesti määriteltuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Variston kasvattajat kunnioittavat lapsen, lapsen vanhempien ja toistensa kokemuksia ja mielipiteitä ja työskentelevät kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti.

"Olis kiva jos kaikki ois aina kivoja ja leikkis vaa meidän kans, eikä tekis töitä."

– Peik 5v.

"Mukava aikuinen kertoo hauskoja juttuja ja on kiva lapsille."

– Elisa 6v.

3 Lasten osallisuus

Meille lasten osallisuus tarkoittaa valintojen tekoa, päätöksiin osallistumista ja vastuun ottamista. Se on yhdessä tekemistä ja kokemista, lapsen aitoa kohtaamista tasavertaisena ihmisenä ja ryhmän täysivaltaisena jäsenenä. Osallisuus on mukana oloa ja vaikuttamista tilanteisiin sekä toiminnan rakentumiseen ja toteutumiseen suunnittelusta lähtien. Osallisuuden kokemus syntyy siitä, että lapsi huomaa ja kokee omilla tunteillaan, kokemuksillaan ja valinnoillaan olevan oikeasti merkitystä ja vaikutusta lähiyhteisönsä ja sen toiminnan rakentumiseen. Osallisuuteen lapsi oppii, kun hän saa harjoitella sitä asteittain valmiuksiensa edellyttämällä tavalla. Kannustamme lasta jakamaan omia taitojaan ja kokemuksiaan toisten lasten kanssa ja annamme palautetta lasten osallisuuden vaikutuksista ja merkityksestä.

Lapsella on mahdollisuus ilmaista mielipiteitään ja näkemyksiään ja siten vaikuttaa päätöksentekoon sekä saada aikaan muutosta. Pidämme tärkeänä kuunnella lasten mielipiteitä, ajatuksia, kokemuksia ja tunteita. Lapsilla on mahdollisuus ilmaista näitä heille luontaisella tavalla. Usein ilmaisu tulee muutoin kuin sanoin ja on esimerkiksi luettavissa ilmeistä ja kehonkielestä. Kasvattajat tunnistavat lasten sa-

nallisia ja sanattomia aloitteita ja aikomuksia ja vastaavat niihin.

Päiväkodin arjessa lapset osallistuvat koko ryhmän toimintaa ja itseään koskevaan päätöksentekoon ikä- ja kehitystasonsa mukaan. Harjoittelemme lasten kanssa toiminnan suunnittelua, esimerkiksi mikä kirja luetaan yhteisesti, ja toteutuksen arviointia. Ideoiden tullessa lapsilta itseltään se synnyttää innostusta ja sitoutumista toimintaan. Lapset ovat aktiivisesti laatimassa ryhmän yhteisiä sääntöjä sekä miettimässä seuraamuksia sääntöjen noudattamatta jättämisestä. Lapset osallistuvat itseään koskevaan päätöksen tekoon. Arjessa tämä näkyy muun muassa leikin, kaverien ja leikkipaikan valinnalla. Perushoidossa lapset pääsevät tekemään itseään koskevia valintoja: otanko lisää ruokaa, mitä juon, milloin käyn vessassa.

Meillä kaikki lapset osallistuvat oman varhaiskasvatussuunnitelmansa laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti kolme vuotta täytettyään. Lapsen näkemyksiä kuullaan joko ennen vanhempien ja kasvattajien kesken käytäviä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelua tai lapsi osallistuu osan aikaa keskusteluun.

4 Yhteistyö perheiden kanssa / kasvatuskumppanuuden polulla

Yhteistyötä perheiden kanssa tehdään kasvatuskumppaneina, jolla tarkoitetaan vanhempien ja kasvattajien tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kaksi tärkeää tahoa: perhe ja päiväkodin henkilökunta. Kasvatuskumppanuuden luominen alkaa tutustumisesta lapsen aloittaessa päivähoidon ja syvenee vanhempien ja kasvattajien päivittäisissä kohtaamisissa. Vanhempien ja kasvattajien tiedot lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille. Perheillä on ensisijainen kasvatusvastuu, jota päivähoito tukee.

Jokaiselle lapselle nimetään ryhmästä vastuukasvattaja joka toimii perheen kasvatuskumppanina. Kun lapsi on aloittamassa päivähoidon meillä, vastuukasvattaja on yhteydessä perheeseen kutsuakseen heidät tutustumaan meihin kasvattajiin, päiväkotiin ja lapsiryhmään. Ensimmäiseen tapaamiseen toivomme vanhempien osallistuvan ilman lasta. Tällöin käymme vanhempien kanssa päivähoidon aloituskeskustelun Lapsi kotiloissa – lomakkeen pohjalta. Keskustelun tarkoituksena on saada ensikäden tietoa lapsesta sekä vanhempien päivähoitoon liittyvistä odotuksista ja toiveista. Samalla annamme tietoa päiväkodista, ryhmän toiminnasta ja päiväkodin yhteisistä käytänteistä sekä voimme vähentää vanhempien mahdollista jännitystä hoidon aloittamiseen liittyen. Vanhemmat saavat aloituspaketin kotiin tutustuttavaksi ja täytettäväksi. Aloituspaketti pitää sisällään esitteen päivähoitopaikasta, perustietolomakkeen sekä kuvaus- ja retkiluvan.

Ennen varsinaista hoidon aloitusta lapsi käy tutustumassa päiväkodin ja lapsiryhmän toimintaan yhdessä vanhemman/ vanhempiensa kanssa. Tutustumiskäynneillä esittelemme perheille koko päiväkodin, ryhmätilat, lapsiryhmän, henkilökunnan ja ryhmän lapset. Lap-

sen tutustumiseen ja harjoitteluun varataan riittävästi aikaa ja etenemme asiassa perheen toivomalla tavalla. Vastuukasvattaja tutustuttaa lapsen ryhmän toisiin lapsiin ja aikuisiin. Lapsen tullessa lyhyellä varoitusaajalla päivähoitoon, pidämme aloituskeskustelun tutustumisen yhteydessä. Ennen päivähoiton aloitusta vanhempi tekee hoitoaikasopimuksen, jolla lapsen vanhempi ja päiväkodin johtaja sopivat lapsen päivittäisestä hoitoajasta ja säännöllisistä poissaoloista.

Jokaiselle lapselle tehdään Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Lapsen vasu) tai Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops) yhdessä vanhempien kanssa. Lapsen vasu tai Leops laaditaan kasvatuskeskustelussa 1-3 kuukauden kuluttua toimintakauden tai hoitosuhteen alkamisesta. Suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja huoltajien näkemysten huomioiminen toiminnan järjestämisessä muistaen kuitenkin, että päiväkodissa hoito, kasvatusta ja opetus ovat ryhmätoimintaa. Tavoitteet lapsen varhaiskasvatukselle mietitään ja sovitaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Lapsen yksilölliset tarpeet ja asiat huomioidaan ja ne kirjataan omiin suunnitelmiin. Keskustelut pidetään tarpeen mukaan, vähintään kerran vuodessa.

Kasvattajien ja vanhempien välistä yhteistyötä edistämme avoimesti keskustellen. Päivän tapahtumista ja kulusta keskustelemme tuonti- ja hakutilanteissa. Aloitusvaiheen tutustuminen edistää luottamuksen syntymistä kasvattajien ja vanhempien välille, joka rakentuu ja kasvaa arjen kohtaamisissa. Uskomme, että luottamuksen synnyttyä vanhempien on helpompi ottaa esille lastaan koskevia asioita, esittää toiveita ja tuoda esille omia mielipiteitään. Vanhemmilla on aina mahdollisuus varata aika lastaan koskevaan keskusteluun kasvattajien kanssa ja vanhemmat ovat tervetulleita osallistumaan päiväkotiemme arkeen.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on vuorovaikutuksen väline. Jo varhaiset vuorovaikutuksen kokemukset vaikuttavat lapsen kielen kehitykseen ja luovat sille perustaa. Kieli on väline itsensä ilmaisemiseen ja ajatteluun. Lapsen kieli kehittyy vuorovaikutustilanteissa, joissa lapsi ilmaisee itseään, ajatuksiaan ja tunteitaan. Kieli lisää lapsen itsetuntemusta ja kykyä ottaa maailmaa haltuun. Päiväkotipäivä on täynnä erilaisia kohtaamisia, joissa lapsen kyky käyttää kieltä vahvistuu hänelle persoonallisella tavalla. Lapsi oppii kertomaan, vastaamaan ja kysymään. Pienryhmä- ja ryhmätilanteissa lapsi harjaantuu esiintymään ja käyttämään ääntään tilanteeseen sopivalla tavalla.

Kieli kehittyy luontevasti arjen vuorovaikutustilanteissa, ja edistämme kielen kehitystä aktiivisesti, tietoisesti ja tavoitteellisesti päivän kaikissa tilanteissa. Huolehdimme siitä, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja kuulluksi päivittäin. Otamme lapsen vastaan aamulla huomioiden hänet henkilökohtaisesti. Kasvattajat menevät arkisissa toiminnoissa lapsen

tasolle fyysisesti, mikä helpottaa katsekontaktin luomista lapseen ja samalla kasvattajan ja lapsen välinen vuorovaikutus tapahtuu samalla tasolla. Pienryhmissä toimiminen takaa lapsille enemmän kasvattajan aikaa ja huomiota, ja mahdollistaa jokaisen lapsen kuulluksi tulemisen ja yksilöllisen huomioimisen.

Vuorovaikutustilanteissa kiinnitämme huomiota siihen, että sanallinen ja sanaton viestintä on uskottavaa ja yhdenmukaista. Sanaton viestintä, ilmeet, eleet ja kehonkieli ovat yhtä tärkeitä kuin sanallinenkin viestintä. Vuorovaikutuksessa käytämme kielen tukena kuvia. Päivärytmimme ja viikko- ohjelmamme ovat lapsille kuvitettuina. Tuemme vuorovaikutusta mallintamisella ja sanoittamalla lapsille tekemisiämme puhumalla selkeästi ja ymmärrettävästi sekä kannustamme lapsia keskusteluun niin aikuisten kuin lasten kanssa.

Käytämme vuorovaikutuksen aktivoimiseen erilaisia esineitä, kuvia, ääniä, eleitä ja materiaaleja siten, että eri aistit tulevat käyttöön. Motivoimme lapsia heille mielenkiintoisten asioiden kautta. Opettelemme vuorottelua; jokainen lapsi odottaa vuoroaan ja jokainen lapsi huomioidaan. Kuuntelemme, keskustelemme, kannustamme ja annamme lapsille aikaa vastaamiseen. Meidän tehtävänämme on huolehtia siitä, että toimintaympäristömme on kielellisesti virikkeellinen ja lasten yksilöllistä kielellistä kehitystä edistävä. Hyvä vuorovaikutusilmapiiri päiväkodissa ja lapsiryhmissä luo suotuisan perustan lapsen kielen kehittymiselle. Myönteisessä ilmapiirissä lapsi uskaltaa kertoa mielipiteitään sekä ilmaista itseään monipuolisesti.

Kielellisen tietoisuuden laajentaminen ja kirjoitetun kielen tarkasteleminen ovat merkittävä osa tavoitteellista toimintaamme. Laulujen, lorujen, satujen ja kielellisten leikkien kautta tarjoamme lapsille kielellistä kehitystä tukevaa ja kieltä rikastuttavaa toimintaa. Lukemalla lapsille päivittäin tuemme lapsen kiinnostusta lukemaan ja kirjoittamaan oppimiseen. Äidinkieli on tunteen ja ajattelun kieli. Oman äidinkielen hallinta edesauttaa lapsen ajattelun kehittymistä, vahvistaa hänen identiteettiään ja persoonallisuutensa eheyttä ja kasvua.

Monikulttuurisen lapsen on tärkeä oppia ensin oma kulttuurinsa ja äidinkielenä, jonka taitaminen on pohjana suomenkielen oppimiselle. Päivittäisissä toiminnoissa lapsi oppii suomenkieltä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Suomen kielen opiskelua tuemme suomi toisena kielenä - (S2) opetuksen avulla.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsi luo leikin avulla omaa kulttuuriaan. Lapsen näkökulmasta on tärkeätä, että hänen omaa kulttuuriaan ja kokemuksiaan arvostetaan. Tuemme lasten omaa kulttuuriperinnettä luomalla hyvät edellytykset lasten leikeille ja olemalla kiinnostuneita niistä ja niihin liittyvistä elementeistä ja ilmiöistä. Kulttuurien väliset erot rikastuttavat päivähoitoa. Kulttuuriperinteen ja eri kulttuurien kunnioittamisen lisäksi luomme uutta, päiväkotimme omaa kulttuuriperinnettä yhdessä lasten kanssa. Meillä on tilaa ja aikaa lapsen kiinnostuksen kohteille, spontaanille leikille ja taiteelliselle kokemiselle. Lasten omaa kulttuuria teemme näkyväksi sadutuksen, piirustusten, valokuvien ja kasvunkansioiden kautta.

Lapset oppivat yhdessä, toisiltaan saamallaan virikkeillä. Jo pienet lapset auttavat mielellään toisiaan ja oppivat mallin mukaan. Eri-ikäisten yhdessä toimiminen lisää mallioppimisen mahdollisuuksia. Edistämme levollisen ilmapiirin muodostumista lapsiryhmässä ja turvaamme jokaiselle leikki- ja työskentelyrauhan. Tuemme lapsen oman ajattelun kehittymistä ja kannustamme positiivisten mallien omaksumista. Huolehdimme siitä, että lapset saavat tarvitessaan omaa tilaa ja aikaa. Ryhmänjakotilanteessa huomioimme hiljaisemat/aremmat lapset, joille suuri ryhmä on liian raskas. Lapsen tulee saada kokemus siitä, että päiväkodissa hänestä pidetään huolta ja aikuiseen voi turvautua kaikissa tilanteissa.

Suurella lapsiryhmässä kasvattajan on tärkeitä huomata lasten tekemät pienet aloitteet ja huomioida ne toiminnassa mahdollisuuksien mukaan. Luomme hyvän ja turvallisen kasvuympäristön lapsille. Turvallisuutta luomme pysyvyydellä ja yhteisillä säännöillä. Myönteisessä ilmapiirissä lapsi uskaltaa ilmaista mielipiteitään sekä harjoitella turvallisesti ristiriitailanteiden ratkaisemista. Meidän kasvattajien vastuulla on tilanteiden ennakointi ja oikeana mallina toimiminen.

Medialeikit ovat osa lastenkulttuuria, joka näkyy vahvasti myös päivähoidossa lasten puheissa ja leikeissä. Mediakasvatuksemme pohjautuu elämykselliseen, kokemukselliseen ja leikilliseen oppimiseen. Se on kuuntelua, kysymistä, kyseenalaistamista, kertomista, yhdessä tekemistä ja jakamista. Vastuu lapsen mediataitojen kehittymisestä on vanhemmilla ja kasvattajilla. Tehtävänä on kasvattaa lapsista aktiivisia, medioihin asteittain perehtyviä käyttäjiä. Vastuullisuuteen ja kriittiseen median käyttöön lapsi oppii aikuisen mallin avulla ja yhdessä tehden.

Päiväkotia on yksi lapsen sosiaalisista vuorovaikutusympäristöistä, joka muodostuu pääasiassa samanikäisistä lapsista. Kasvattajina tehtävämme on saattaa ryhmän kaikki lapset keskinäiseen vuorovaikutukseen ja toimimaan yhteisesti sovittujen sääntöjen mukaan. Mikäli huomaamme lasten välillä epäasiallista käytöstä puutummme siihen välittömästi ja keskustelemme asiasta sekä lasten että vanhempien kanssa. Olemalla mukana lasten leikkitalanteissa pystymme havainnoimaan lasten välisiä suhteita sekä tukemaan kielellistä vuorovaikutusta. Yksikössämme on yhteinen kiusaamisenehkäisemissuunnitelma joka päivitetään säännöllisesti. Suunnitelma löytyy ryhmien ilmoitustauluilta. Lapsiryhmien omat suunnitelmat päivitetään toimintakauden alussa ja niitä tarkennetaan tarvittaessa kesken toimintakauden.

5.3 Päiväkodin arki on arvokas asia

Päivittäistä toimintaa kannattelevat rakenteet jäsentävät ryhmän arkea. Tavoitteenamme on joustavasti vakaa päivärhythmi. Päivän kulkumme on suunniteltu siten, että lapsen psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset voimavarat riittävät koko hoitopäivän ajaksi. Selkeä päivärakenne jossa ohjattu toiminta, vapaa leikki ja lepo vuorottelevat, tuovat turvallisuutta lapsen elämään. Riittävä säännöllisyys päivän kulussa tuo ennakoitavuutta lasten elämään ja vähentää levottomuutta, kun lapset tietävät mitä seuraavaksi tapahtuu. Jokaisessa ryhmässämme päiväjärjestys on kuvitettuna. Tämä tukee lasten omatoimisuutta ja oman toiminnan sääntelyä. Siirtymätilanteet suunnittelemme lapsen iän, ryhmän koon sekä kasvattajien määrän mukaan ja toteutamme ne pienissä ryhmissä jotta pystymme tukemaan lapsen omatoimisuutta ja yksilöllisyyttä.

"Tärkeää päiväkodissa on laittaa nimi listaan."

-Zahra 6v.-

"Tärkeää on, että päiväkodissa syö suu kiinni ja pitää hauskaa."

-Emma 5v.-

Vaалimme omatoimisuutta antamalla lapselle aikaa ja rauhaa suoriutua itsenäisesti toimistaan, sillä se on tärkeä osa lapsen itsensä tuntemisen ja itsetunnon kehitystä. Omatoimisuuden tavoitteena on hiljalleen kasvattaa lapsia itsenäiseen toimimiseen. Kasvattajana mahdollistamme tuellamme lapsen oman oppimisen kaikissa päivän toiminnoissa.

5.4 Lapsen ominainen tapa toimia

5.4.1 Leikkiminen

Leikki kuuluu tärkeänä osana lapsen jokapäiväiseen toimintaan. Lapselle leikki on luontainen tapa toimia, oppia asioita ja jäsentää maailmaa. Se edistää lapsen kasvua ja kehitystä; luovuutta, mielikuvitusta, ongelmanratkaisukykyä ja vuorovaikutustaitoja. Leikissä lapsi käy läpi tunteitaan ja arjen kokemuksiaan.

Lapsen arjessa leikit vaihtelevat lasten omaehtoisesta leikistä kasvattajien pedagogisesti suunnittelemaan leikkiin. Hyödynnämme toiminnassamme leikkiä pedagogisena menetelmänä. Leikki tapahtuu erilaisissa tiloissa ja ympäristöissä, sisällä ja ulkona. Lapset leikkivät yksin, pareittain, pienryhmissä ja koko ryhmän kanssa. Meillä kaikilla lapsilla on mahdollisuus monipuoliseen leikkiin sukupuolesta riippumatta. Kannustamme lapsia erilaisiin leikkeihin ja leikkimään erilaisten kavereiden kanssa.

*"No tärkeintä on leikkiminen ja salahuoneleikit. Salahuoneessa on niin kivaa. Siellä saa leikkiä rauhassa."
-Aune 4v.*

Ryhmissä käytettävät leikki-aulut jakavat lapset eri leikkipisteisiin ja ohjaavat heitä pitkäkestoisin leikkeihin. Kuvien avulla havainnollistetaan leikin kulkua. Leikkivälineet ovat helpposti lasten saatavilla ja niiden paikat on kuvin merkitty. Leikkiminen pienryhmissä luo mahdollisuuden leikkirauhaan ja uusien kaverisuhteiden solmimiseen.

Kasvattajat luovat lasten kanssa yhdessä yhteisiä leikkimaailmoja. Lapset osallistuvat leikkien suunnitteluun, välineistä huolehtimiseen ja leikkisäännöistä sopimiseen. Lapsen oma kiinnostus, luovuus ja oma-aloitteisuus näkyvät leikissä ja lapsi saa ilon ja onnistumisen kokemuksia. Kasvattajina vahvistamme ja rikastamme leikkiä sensitiivisen, tukevan ja lasta ymmärtävän vuorovaikutuksen avulla. Lapsen tekemät aloitteet ja kiinnostuksen kohteet ovat pohjana leikin vuorovaikutukselliselle ohjaukselle.

Huomioimme leikeissä lasten iän- ja kehitystason ja tehtävänämme on tuoda ideoita ja välineitä leikkiin, olla niissä mallina ja havainnoijana. Me kasvattajat osallistumme ja olemme läsnä lasten leikeissä ja luomme siten mahdollisuuksia yhteisölliseen leikkiin. Aikuisen huumori, leikillisuus, leikillinen vuorovaikutus – hassuttelu ja leikkeihin heittäytyminen on tärkeää. Huolehdimme leikkirauhasta, -ajasta, -tiloista, -välineistä ja turvallisuudesta. Ohjaamme, tuemme ja luomme mahdollisuuksia lasten monipuoliselle ja pitkäkestoiselle leikille.

Havainnoimme lasten leikkiä säännöllisesti. Näin saamme tietoa lasten kehitys- ja oppimisvaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Saamaamme tietoa hyödynnämme toiminnan suunnittelussa. Varaamme leikille riittävästi aikaa päivittäin. Leikkiajan päätyminen kerrotaan lapsille etukäteen. Tarjoamme lapsille mahdollisuuden kesken jääneen leikin jatkamiseen.

Leikki on tärkeä osa lapsen arkea myös kotona. Keskustelemme vanhempien kanssa leikin tärkeydestä ja kannustamme heitä leikkimään yhdessä lapsen kanssa

5.4.2 Liikkuminen

Päivittäinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Liikkuessaan lapsi ajattelee, kokee iloa, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta. Liikkuminen on lapselle luonnollinen tapa tutustua itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Lapsen tietoisuus omasta kehostaan ja sen hallinnasta luo pohjaa terveelle itsetunnolle.

Liikuntakasvatuksemme perustana on liikunnan ilo ja sen aikaansaama hyvä olo. Huomioimme toiminnassa ja arjen valinnoissa mahdollisuuden liikkumiseen. Luomme ympäristöömme liikuntaan virittäväksi ja pyrimme suunnittelemaan sisä- ja ulkotilat liikkumista lisääviksi. Päivittäisissä ulkoilutilanteissa on mahdollisuus monipuoliseen liikuntaan: juoksu, kiipeily, hyppy, heitto ja tasapainoilu. Lähialueen urheilukentät, metsät, niityt ja puistot mahdollistavat monipuolisen liikunnan toteuttamisen eri vuodenaikoina. Talvisin harjoittelemme hiihtoa ja luistelua. Opetamme lapsille turvallista liikkumista lapsen toimintaympäristössä.

Päiväkodin kasvattajien ohjaama liikunta voi täyttää vain osittain lapsen liikkumistarpeen. Haluamme vanhempien kanssa olla kannustamassa lapsia sellaisiin liikunnallisiin kokemuksiin, joiden varaan rakentuu lapsen terveen elämän perusta ja kiinnostus itsestä huolehtimiseen. Haluamme tarjota perheille yhdessä koetun liikunnan ilon järjestämällä säännöllisesti liikuntatapahtumia kuten Pihaseikkailuja.

5.4.3 Tutkiminen

Tutkiva ihmettely on lapselle syntymästä saakka luontaista. Tutkiessaan lapsi tyydyttää uteliaisuuttaan ja kokee osallisuutta ympärillään olevaan maailmaan ja yhteisöön. Lapsen oma kokemusmaailma sekä vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten sekä lähiympäristön kanssa toimivat eri-ikäisten lasten oman tutkimisen innoittajina. Lapsi kokee, että hänen tutkiva ihmettelynsä, kysymyksensä, pohdintansa ja toimintansa on merkityksellistä. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemus ylläpitää ja vahvistaa

lapsessa oppimisen iloa. Lasten mielenkiinnosta heränneet tutkimusprojektit antavat mahdollisuudet harjoitella tutkimista, oivaltamista, oppimista ja dokumentointia.

Tutkimalla oppiminen edellyttää kasvattajilta roolia, jossa kysymyksiin autetaan lasta löytämään ratkaisu, ei valmiiden vastausten avulla. Seuraamme yhdessä vuodenaikojen muutoksia ja tutkimme luonnonilmiöitä. Hyödynnämme dokumentointitapoja ja eri tutkimusvälineitä kuten luuppeja. Mahdollistamme lapsille monipuolisia, lasten omaa mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia ja annamme aikaa tutkimiselle ja ihmettelylle. Pohdimme yhdessä elämän eri alueita ja ilmiöitä, annamme tilaa lasten kysymyksille ja etsimme yhdessä vastauksia niihin.

5.4.4 Taiteellinen kokeminen

Taiteelliset peruskokemukset syntyvät ympäristössä, joka tarjoaa musiikillista, kuvallista, tanssillista ja draamallista toimintaa, kädentaitoja sekä lasten kirjallisuutta. Saadessaan monipuolisia taiteellisia elämyksiä ja kokemuksia lapsen mielenkiinto herää toteuttamaan itseään taiteellisesti. Ilmaistessaan itseään lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma sekä oppimisen ja onnistumisen iloa yksin tai yhdessä toisten kanssa.

Taiteellisen ilmaisun ja kokemuksen kautta lapsi ottaa maailmaa haltuunsa ja jäsentää sitä. Lapsi oppii käsittelemään erilaisia tunteita sekä ilmaisemaan niitä oman kehon kautta. Eri aistien monipuolinen käyttö taiteellisessa ilmaisussa kehittää luovuutta. Lapsuudessa saadut taiteelliset kokemukset vaikuttavat lapsen myöhempiin taidemieltymyksiin sekä kulttuuriseen arvostukseen.

Järjestämme lapsille mahdollisuuksia monipuoliseen luovaan toimintaan, itsensä ilmaisuun sekä elämysten kokemiseen. Tärkeintä on, että lapsi kokee iloa ja onnistumista sekä oppii arvostamaan omia ja muiden töitä. Tuemme erilaisia kädentaitoja askartelemalla, muovaillemalla, maalaamalla jne. Lapsilla on mahdollisuus vapaaseen piirtämiseen ja muihin erilaisiin kädentaidon töihin. Teemme retkiä lapsille tarkoitettuihin teatteriesityksiin, konsertteihin sekä järjestämme juhlia ja naamiaisia. Tavoitteenamme on, että taiteen kokemisen avulla lapsella on mahdollisuus lumottuun mielikuvitusmaailmaan, jossa kaikki on mahdollista ja totta.

5.5 Ilo oppia

Hyvän oppimisen ja myönteisen oppimisasenteen perustana ovat turvalliset ihmissuhteet. Päiväkodissa turvalliset ihmissuhteet syntyvät lasten ja kasvattajien aidossa vuorovaikutuksessa, jossa kasvattaja luo lapselle hyvät edellytykset kasvaa ja oppia. Meillä hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa arjen moninaisissa tilanteissa. Lapsi käyttää oppimiseen kaikkia aistejaan, tutkimista, leikkimistä ja liikkumista. Oppimista tapahtuu arjen kaikissa tilanteissa, niin pukemisessa kuin ruokailussakin. Myös lepo ja rauhoittuminen ovat tärkeä osa lapsen kehitystä ja oppimista. Vertaisoppimista tapahtuu, kun lapsi on

vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Isommat opettavat pienempiään ja saavat kokea, että ”minä osaan”. Pienet saavat ”ihailun kohteen”.

Pienryhmätoiminta on vallitseva toimintatapa yksikössämme. Toimimme päivittäin erilaisissa pienryhmissä riippuen lasten iästä, kehitystasosta ja tarpeista. Pienryhmissä on sekä vapaata leikkiä että ohjattua toimintaa. Pienryhmätoiminnassa tarjoamme lapselle monipuolisia oppimisen kokemuksia hyödyntäen lapsen luontaista uteliaisuutta ja halua oppia. Luomme oppimistuokiot sellaisiksi, että lapsi saa iloa ja onnistumisen kokemuksia, jotka jaetaan yhdessä. Tarjoamme lapselle mahdollisuuden rauhalliseen tekemiseen päivän aikana. Kasvuun ja oppimiseen kuuluvat myös pettymykset, joissa olemme turvallisena tukena ja ohjaamme lasta mielipahan yli.

Oppimis- ja leikkiympäristön tietoinen luominen, ylläpitäminen ja uudistaminen ovat olennainen osa varhaiskasvatustamme. Rikkaan oppimis- ja leikkiympäristön rakentaminen perustuu kasvattajien asiantuntemukseen lapsen kehitysvaiheista ja leikkikulttuurista. Lapset osallistuvat ympäristön ylläpitämiseen ja uudistamiseen kykyjensä mukaan. Leikkiympäristön rikastuttaminen tarjoaa luontevan yhteistyömahdollisuuden myös vanhemmille.

Ympäristö ja tilat luodaan oppimista tukeviksi. Käytämme kuvia, kuvitettua päivä- ja viikko-ohjelmaa sekä leikkitaulua. Nämä auttavat lasta ennakoimaan toimintaa. Ulkoilun porrastaminen tuo tilaa lapsiryhmälle liikkua ja toimia niin sisällä kuin ulkona.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Kaikille lapsille yhteinen ja yhtenäinen laadukas varhaiskasvatus toteutuu arjessa laadukkaan pedagogisen ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Hyvä toimiva arki ja lasta tukeva vuorovaikutus ovat kaikkien lasten kasvun ja kehityksen tukemisen perusta. Meillä kasvattajat huolehtivat siitä, että lapsi saa arjessa paljon myönteisiä onnistumisen kokemuksia ja tuntee oppimisen iloa.

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitamme lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen edellyttää meiltä kasvattajilta lasten kasvun ja kehityksen tunteamista, vahvuuksien ja tuen tarpeen varhaista tunnistamista sekä lasten tarpeista lähtevän kasvatustoiminnan ja toimintaympäristöjen muokkaamista. Kasvun ja oppimisen tuki jakautuu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Kolmiportaisen tuen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan.

Kun kasvattajilla tai vanhemmilla herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tiivistämme yhteistyötä lapsen vanhempien kanssa. Tuen järjestämiseen ja arviointiin tarvitaan moniammatillista yhteistyötä. Lapsen havainnointi ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sekä yhteistyö vanhempien kanssa ovat pohjana tukitoimien suunnittelussa. Lapsen tarvitsema tuki, jossa perhe on mukana, aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tukea määrittäessä huomioidaan lapsen persoonalliset piirteet, oppimistyyli sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Lapsen tarvitessa tukea kiinnitämme huomiota omaan tapaamme toimia ja ohjata lasta. Luomme oppimisympäristön selkeäksi ja toimivaksi. Tuki liitetään toimintaan siten, että tukea tarvitsevan lapsen osallisuus mahdollistetaan erilaisissa tilanteissa. Vahvistamme lasten keskinäistä vuorovaikutusta toimimalla pienryhmissä, käyttämällä puhetta tukevia ja korvaavia keinoja kuten tukiviittomia ja kuvia, jotta lapsi voi kokea itsensä tasavertaiseksi muiden lasten kanssa.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Jokainen on tärkeä omana itsenään. Sukupuolten välinen tasa-arvoisuus sekä lapsen oman kulttuurin ja uskonnon arvostus ja tukeminen ovat tärkeitä. Ennakkoluulottomuus ja myönteinen suhtautuminen monikulttuurisuuteen on olennainen osa varhaiskasvatustamme.

Lapsen identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeitä, että hänen omaa kulttuuriaan ja kieltään arvostetaan. Korostamme vanhemmille lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin vaalimisen tärkeyttä ja tuemme perheitä vaalimaan niitä. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilymisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheillä.

Lapsen omaan kulttuuriin kuuluvat asiat näkyvät meillä arjessa ja niitä arvostetaan. Erityistä huomiota kiinnitämme kaksikielisen ja kulttuurisen identiteetin tukemiseen. Monikulttuurisuus huomioidaan ryhmissä keskustelemalla erilaisista kulttuurisista ja uskonnollisista tavoista ja näkemyksistä. Annamme tilaa lasten ja perheiden erilaisille katsomuksille ja asennoidumme niihin tasapuolisesti ja arvostavasti. Kuuntelemme lasta ja keskustelemme sekä hänen kanssaan että koko ryhmän kanssa lapsia askarruttavista asioista.

Monikulttuurisen varhaiskasvatuksemme perustana on pääkaupunkiseudulla yhteisesti käytössä oleva monikulttuurinen varhaiskasvatus- toimintamalli. Tuemme lapsen sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin ja keskeisenä tavoitteenamme on lapsen suomen kielen oppiminen. Jokaiselle lapselle tehdään vanhempien kanssa käytävissä varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa kaksikielisyyden suunnitelma, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Keskusteluissa käytämme apuna tarvittaessa tulkkia. Lapsille jotka puhuvat äidinkielenään muuta kuin suomenkieltä järjestämme suomi toisena kielenä (S2) opetusta. Lapsen suomen kielen oppimista tuetaan arjessa käyttämällä kuvia, sanoittamalla asioita hyvällä ja selkeällä suomenkielellä ja konkreettisesti näyttämällä. Lapsen suomen kielen kehittymistä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti S2-seurantalomakkeen avulla, jota käytämme yli 3- vuotiaille lapsille.

Uskontokasvatuksemme lähtökohtana on perheen vakaumuksen kunnioittaminen ja arvostaminen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa uskontokasvatuksen käytännöistä. Uskontokasvatuksessa vaalimme perinteitä, tutustumme erilaisiin uskontojen ja katsomusten tapoihin ja huomioimme juhlapyhät. Näitä toteutamme muun muassa käymällä kirkkoretkillä jouluna ja pääsiäisenä, ja vieraillemalla erilaisissa näyttelyissä ja konserteissa kirkolla. Uskontokasvatusta annamme evankelis-luterilaisen uskonnon (Suomessa valtauskonto) mukaan. Se ei kuitenkaan ole vakaumuksellista. Lapset, jotka eivät osallistu evankelis-luterilaiseen uskontokasvatukseen, osallistuvat samanaikaisesti heille järjestettyyn muuhun toimintaan.

Eettisiä asioita käsittelemme joka päivä luontevasti päivittäisten tilanteiden yhteydessä. Harjoittelemme ristiriitojen ratkaisemista ja sovittelua. Oikea ja väärä, erilaisuuden hyväksyminen, käsitys omasta itsestä, empaattisuus ja toisen kunnioittamisen siemen saa kasvualueen jo varhaiskasvatuksemme.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Kaikki kolme päiväkotiamme sijaitsevat lähellä luontoa. Lähialueilta löytyy lampia, metsiä ja niittyjä kasveineen ja eläimineen. Kävelytiet ja polut alkavat heti aidan toiselta puolelta. Myös pihapiiristä löytyy luontoelementtejä. Eri vuodenaajat tarjoavat muuttuvat mahdollisuudet monenlaisiin leikkeihin, luonnon kokemiseen, tutkimiseen ja tarkkailemiseen.

Retket lähimetsään tarjoavat mahdollisuuksia yhteisille leikeille, kasvun ihmeen pohdinnoille ja luonnon tutkimiselle. Luonnossa lasten osallisuus toteutuu itsestään. Tutustumme lapset lähiympäristöön ja herätämme kiinnostuksen luontoa kohtaan. Luontokokemusten myötä asenne luontoa ja ympäristöä kohtaan muuttuu arvostavaksi ja kunnioittavaksi. Omakohtaiset kokemukset luovat pohjaa lapsen tunteille, mielikuvitukselle ja luovuudelle. Luonnon rikastama mielikuvitus antaa leikille uusia ulottuvuuksia. Oppiminen luonnossa on helppoa ja kokonaisvaltaista.

Retkeilemme kaikkina vuodenaikoina. Metsäretkillä tutustumme erilaisiin eläimiin, kasveihin sekä luonnonilmiöihin ja opimme tunnistamaan niitä. Luonnon kauneus herättää lapsissa halun suojella ja hoitaa ympäristöä. Monipuolinen liikkuminen - juokseminen, kiipeily

ja tasapainoilu- edistävät lapsen motorista kehitystä ja kestävyyttä. Luonnon tuominen sisätiloihin antaa mahdollisuuden syventää kokemuksia, esimerkiksi retkiltä kerätty materiaali rikastuttaa kädentöitä. Luontoaiheiset laulut ja leikit ovat osa arkeamme.

Opettelemme kierrätystä ja jätteiden lajittelua. Ohjaamme vanhempia pakkaamaan retkievää rasioihin ja uudelleen-käytettäviin pulloihin. Lapsia ja aikuisia ohjataan säästämään sähköä sammuttamalla turhat valot ja koneet. Ympäristövastuullista toimintaa opitaan yhdessä. Yksikkömme ekotukihenkilö opastaa meitä kaikkia ympäristövastuulliseen toimintaan.

Vanhempia tiedotamme ekologisista tavoitteistamme. Myös lapset toimivat välittäjinä videssään opittuja tapoja koteihin. Osallistamme vanhempia mukaan toimintaamme, pyydämme esimerkiksi heitä keräämään kierrätysmateriaalia ja tulemaan mukaan retkille.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Yksikössämme noudatetaan valtakunnallista ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Esiopetusta annetaan päivittäin kello 8.30–12.30. Esiopetuksen ajan esiopetuksessa olevat lapset toimivat omana vertaisryhmänään. Esiopetuksessa olevien lasten täydentävä päivähoito pyritään järjestämään samassa ryhmässä kuin esiopetus.

Yhtenä esiopetusvuoden tavoitteena on vahvistaa koulussa tarvittavia taitoja, tukea lapsen kouluvalmiutta ja luoda tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen. Tuemme ja kannustamme lasta omatoimisuuteen, tutkimaan ja havainnoimaan ympäristöään ja ottamaan vastuuta omasta ja yhteisön hyvinvoinnista. Esiopetuksessa olevalle lapselle laaditaan syksyllä yhteistyössä vanhempien kanssa Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops) ja sen toteutuminen arvioidaan yhdessä vanhempien kanssa keväällä.

*"Siel on kivaa,
on kiva tehdä
kirjaa ja har-
joitella kaik-
kee, että sit-
ten koulussa
osaa jo jo-
tain."
-Jenna 6v.-*

Leikki on esiopetuksessamme keskeinen oppimismenetelmä. Leikinomainen, lapsen kehitystasosta lähtevä toiminta edistää lapsen kielellistä kehitystä ja valmiutta uusien asioiden oppimiseen. Erilaiset leikki-, askartelu- ja pelitarvikkeet ovat lasten ulottuvilla ja vapaasti valittavissa. Luomme esiopetukseen positiivisen ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa lapsi uskaltaa yrittää ja kokeilla uusiakin asioita. Tuemme lapsen omaa ajattelua ja päättelykykyä.

Esiopetukseen kuuluu tiivis yhteistyö koulun kanssa. Lapset ovat mukana Esiopetuksesta Kouluun - tiedonsiirtoprosessissa (EsKo). Keväisin koululla järjestettävässä koulun oppilashuollon palaverissa siirretään tieto lapsen esiopetusvuodesta tulevaan kouluun. Kouluun siirrettävät tiedot käsitellään aina vanhempien kanssa.

5.8.2 Oppilashuolto

Esiopetusikäiset ovat oikeutettuja oppilashuoltoryhmän (OHR) palveluihin. Oppilashuolto on esiopetusikäisen lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista, ja sen tavoit-

teenä on terveen ja turvallisen kasvu – ja oppimisympäristön luominen, sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja tuen rakentaminen yhdessä perheiden kanssa. Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Oppilashuolto on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä tukea, jonka tarkoituksena on turvata lasten tasavertaiset mahdollisuudet kasvamiseen ja oppimiseen.

Variston esiopetuksessa kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, syksyllä ja keväällä, moniammatillinen oppilashuoltoryhmä (OHR), johon kuuluu päiväkodin johtaja, esiopetusryhmässä työskentelevät lastentarhanopettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja lastenneuvolan terveydenhoitaja (syksyn tapaamisessa). Tarvittaessa ryhmään voidaan kutsua muita asiantuntijajäseniä. Ryhmässä käsitellään jokaisen esiopetusikäisen lapsen oppimiseen liittyvät asiat ja mahdolliset tuen tarpeet.

Oppilashuoltoryhmän kokouksista tiedotetaan vanhemmille hyvissä ajoin ja heidän kanssaan keskustellaan etukäteen ne lasta koskevat asiat, jotka tullaan käsittelemään oppilashuoltoryhmässä. Vanhemmilla on mahdollisuus olla mukana lapsensa asioita käsiteltäessä. Tietojen siirtämisestä kouluun ja tukea tarvitsevien lasten koulusijoituksia valmistelevalle Sujuvasti kouluun - työryhmälle sovitaan aina vanhempien kanssa.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Yksikössämme järjestetään tarvittaessa valmistavaa opetusta 6- vuotiaille lapsille esiopetusryhmässä. Valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille kuusivuotiaille lapsille, joiden suomen kielen ja /tai muut taidot eivät riitä esiopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Valmistavaan opetukseen osallistuvilla lapsilla esiopetuspäivän pituus on viisi tuntia. Viidennen tunnin ajankohta riippuu lapsen hoitopäivän pituudesta ja se voi olla joko yhtenä kokonaisena tuntina tai jaettuna kahteen osaan.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttajien aktiivista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa, edistää heidän tasapainoista kehitystään ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia perusvalmiuksia kouluun. Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen oppimisessa. Suomi toisena kielenä opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet ja valmistavan tunnin ajankohta kirjataan Lapsen valmistavan opetuksen suunnitelmaan.

5.8.4 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Niittyvillan avoin päiväkotitoiminta on tarkoitettu kotihoidossa oleville alle kouluikäisille lapsille vanhempineen / hoitajineen. Avoimessa päiväkodissa lapset ovat vanhempiensa / hoitajiensa vastuulla. Toiminta on maksutonta eikä ennakkoilmoittautumista tarvita.

Niittyvillassa edistämme perheiden verkostoitumista ja kotiutumista omalle asuinalueelle. Toimintamme painopiste on vanhemmuuden tukemisessa, jota teemme yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Avoimessa päiväkodissämme vanhemmat voivat verkostoitua alueen muiden vanhempien kanssa ja saada vertaistukea toisiltaan.

Niittyvillan päiväohjelma koostuu vapaasta seurustelusta, ohjatusta toiminnasta ja leikistä. Laadimme kuukausittain ohjelman, johon perheet voivat osallistua mielensä mukaan.

Kuukausiohjelma sisältää mm. laulu-, askartelu- ja liikuntahetkiä.

Niittyvillassa kokoontuu viikoittain vauva-vanhempikerho sekä muita toiminnallisia ryhmiä asiakkaiden tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan, mm. maahanmuuttajaryhmä ja käsityökerho.

5.8.5 Varhaiskasvatuksen kerhot

Yksikössämme järjestetään avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa Niittyvillassa ja Luhtituvassa kotihoidossa oleville 2,5 – 5- vuotiaille lapsille. Kerhojen toiminta on tavoitteellista ja se suunnitellaan etukäteen yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Kerho antaa lapselle mahdollisuuden harjoitella omatoimisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä muiden lasten kanssa sekä ryhmässä toimimista. Päivä koostuu leikistä, lauluista, liikunnasta, askartelusta ja ulkoilusta. Yhteisen eväshetken puitteissa harjoitellaan kauniita pöytätapoja.

Yhteistyötä vanhempien kanssa tehdään kasvatuskumppaneina. Vanhempia tuetaan heidän kasvatustehävässään ja käytössämme ovat samat tukipalvelut kuin päivähoidon puolella. Lapselle laaditaan yhteistyössä vanhempien kanssa kerholapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Työyhteisössämme pidämme tärkeänä avointa keskustelua. Kunnioitamme erilaisuutta; ihmisten ja heidän taustojensa moninaisuutta. Yksikkömme toiminnasta vastaa päiväkodin johtaja yhdessä henkilöstön kanssa. Ryhmien lastentarhanopettajat kantavat vastuun lapsiryhmän pedagogiikasta ja tavoitteen suuntaisesta toiminnasta yhdessä lastenhoitajien kanssa. Ryhmän kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä.

Työyhteisössämme on selkeät rakenteet, joihin kaikki työntekijät sitoutuvat. Rakenteisiin kuuluvat:

- Edustuksellinen yksikkökokous päiväkotien välillä joka toinen viikko. Yksikkökokouksissa puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja.
- Päiväkotien omat viikoittaiset tupapalaverit, joissa on edustaja jokaisesta lapsiryhmästä. Tupapalaverissa on johtaja läsnä joka toinen viikko. Tupapalaverit toimivat pedagogisen keskustelun ja arvioinnin foorumina, joissa jaetaan myös koulutuksista saatua tietoa jokaiselle ryhmälle.
- Ryhmien omat tiimipalaverit viikoittain. Jokainen ryhmä tekee syksyllä tiimisopimuksen, joka sisältää ryhmän yhdessä sovitut kasvatuskäytännöt ja vastuun jakautumisen tiimin jäsenten kesken.
- Koko työyksikköä koskeva kehittämisspäivä kerran vuodessa ja suunnittelu- / kehittämisiltoja 3-4 kertaa toimintakaudessa.
- Päiväkodin johtaja käy ryhmien kanssa ryhmäkeskustelut kahdesti vuodessa.
- Kehityskeskustelut johtajan ja työntekijän välillä käydään kerran vuodessa.

Arviointi on osa arkea ja mukana jokapäiväisessä toiminnassamme. Arvioinnissa painopiste on onnistumisissa ja positiivisissa asioissa silti kehittämistarpeet tunnistaen. Arvioinnin keskiössä on kaikilla tasoilla lapsi ja lapsen paras.

Arvioimme ja suunnittelemme toimintaamme säännöllisesti pidettävissä tiimipalaverissa. Tiimipalaverissa arvioimme mm. oppimisympäristön toimivuutta, lapsen vasujen toteutumista, kasvatuskumppanuutta, vuorovaikutuksen laatua ja toiminnan sisältöä.

Arvioimme, suunnittelemme ja kehitämme päiväkotiemme toimintaa kasvattajayhteisönä koulutus- ja kehittämisspäivissä sekä suunnittelu- / kehittämisilloissa. Jokainen kasvattaja on myös vastuussa oman työnsä arvioimisesta ja siitä, että toimii kasvattajana eettisesti ja ammatillisesti. Johtajan kanssa käytävät kehityskeskustelut ja erilaiset koulutukset tukevat kasvattajien ammatillista kehittymistä.

Vanhemmilla on mahdollisuus osallistua arviointiin asiakastyytyväisyyskyselyjen kautta. Kyselyistä saadut tiedot käsittelemme aina yhdessä koko työyhteisön kanssa ja kehitämme toimintaamme annetun palautteen pohjalta. Vanhemmilla on mahdollisuus antaa palautetta toiminnasta suoraan kasvattajille päivittäisissä kohtaamisissa ja kasvatuskeskusteluissa

tai olemalla yhteydessä päiväkodin johtajaan. Kaikki palaute on tervetullutta toimintamme kehittämisen kannalta.

Lapset osallistuvat toiminnan toteutuksen ja leikki- ja oppimisympäristön arviointiin iän- ja kehitystasonsa mukaisesti. Lasten tekemä arviointi keskittyy päiväkodissa viihtymiseen.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä varhaiskasvatuksen linjausten mukaisesti koko laajan lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa. Yhteistyön tekeminen mahdollistaa laadukkaat lasten ja perheiden tarpeita vastaavat varhaiskasvatuspalvelut. Yhteistyö tapahtuu kasvatuskumppanuuden ehdoilla yhdessä vanhempien kanssa ja se perustuu luottamuksellisuuteen, avoimuuteen ja lapsen ensisijaisuuteen.

Teemme yhteistyötä erilaisten asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa:

- Hyve4 – Nelivuotiaat lapset kuuluvat valtakunnallisesti laajaan hyvinvointitarkastuksen piiriin, joka toteutetaan Vantaalla pääkaupunkiseudullisen Hyve-mallin mukaisesti. Mallissa varhaiskasvatuskeskusteluja hyödynnetään neuvolassa, jolloin tietoa siirretään vanhempien luvalla terveydenhoitajan ja lääkärin tekemiin tarkastuksiin. Tarkastuksen jälkeen lapsesta kerätty tieto palaa neuvolan täydentämänä varhaiskasvatukseen.
- Perhevalmennus – Avoimessa päiväkodissa järjestetään perhevalmennuksen jatkotapaamisia lapsen syntymän jälkeen. Tapaamiskerroilla perheet saavat tietoa varhaiskasvatuksen vaihtoehtoista, vauvan suuhygieniasta, ravitsemuksesta sekä puheenkehityksestä. Jatkotapaamisia toteutetaan 2-3 kertaa vuodessa, tarpeen mukaan.
- Yhteistyötä lastensuojelun kanssa toteutamme Vantaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyömallin mukaisesti.

7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä

Kerromme pedagogiikastamme, toimintamme periaatteista ja rakenteista yksikköemme varhaiskasvatussuunnitelmassa. Ryhmäkohtaisemmin käymme asioita läpi vanhempainilloissa ja syksyn aloituskirjeissä. Käytämme toimintamme tiedottamiseen kuukausi- ja/tai viikkokirjettä ja näiden lisäksi päivärytmi, kuukausi- tai viikko-ohjelma on luettavissa ryhmien ilmoitustauluilla. Seinälehdet, viikko/kuukausikirjeet ja lehtiset lähetämme vanhemmille heidän sähköpostiinsa. Avoimen päiväkodin Niittyvillan toiminnasta tiedotamme Facebook-sivuillamme ja ilmoitustauluilla.

Digitaalisia valokuvia ja videointeja käytämme avuksi lasten havainnoinnissa, dokumentoinnissa sekä työemme kehittämisessä. Lapsista otetut valokuvat liitämme heidän omiin kasvunkansioihinsa. Vanhemmat saavat tietoa toiminnastamme kuvien ja videointien, joita esitämme vanhempainilloissa, kautta. Lapset voivat kertoa toiminnastaan ja kokemuksistaan vanhemmilleen valokuvilla, jotka ovat esillä eteisissä digitaalisissa valokuvakehyksissä. Meillä lapset pääsevät tallentamaan arkea kuvaamalla digitaalisilla kameroilla heille merkityksellisiä asioita.

Lapset harjoittelevat tietokoneen käyttöä yhdessä kasvattajan kanssa tai valvonnassa. Tietokonetta käytetään kaverin kanssa vuorovaikutuksessa pelaten erilaisia opetuksellisia pelejä ja esiopetuksessa äidinkielen opetuksen tukemisessa.

Atk-tukihenkilömme tukevat ja kannustavat työyhteisöä hyödyntämään ja käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Variston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Varistonniityn päiväkoti,
Niittäjäntie 13 B, 01660 Vantaa, 09-839 39965
Variston päiväkoti, Luhtituvan kerhot
Luhtimäki 2, 01660 Vantaa, 09-839 39190
Autioniityn päiväkoti,
Niittyvillan avoin päiväkoti, Niittyvillan kerhot
Lammaslammentie 3, 01710 Vantaa, 09-839 39122

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Y.E.S. toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
	Y.E.S.-toimintayksikkö	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Arvolähtökohdat	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	5
2.2.1	Kasvattajuus.....	5
2.2.2	Lapsikäsitys	6
3	Yhteistyö perheiden kanssa.....	7
4	Työ lasten kanssa kielipäiväkodissa	8
4.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	8
4.2	Päivän kulku ja omatoimisuus	9
4.3	Lasten leikki	9
	Leikki kielipäiväkodissa	10
4.4	Oppimistoimintojen organisointi.....	14
4.4.1	Oppimiskäsitys.....	14
4.4.2	Ihmeelliset vuodet – menetelmä ja positiivinen kannustaminen	15
4.4.3	Oppimisympäristö.....	16
4.5	Monimuotoisuus varhaiskasvatuksessa	17
4.5.1	Monimuotoinen varhaiskasvatus päiväkodissamme.....	19
4.6	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	24
4.6.1	Esiopetus Y.E.S. toimintayksikössä	24
4.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	29
5	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	31
6	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	33
6.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	33
6.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	33
6.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	34

1 Johdanto

Varhaiskasvatus ja siihen liittyvä esiopetus ovat osa lapsen elinikäistä oppimista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista, mikä edellyttää kiinteää yhteistyötä ja vuorovaikutusta vanhempien ja kasvattajien välillä. Lasten ja perheiden osallisuus on merkittävää ja kasvatuskumppanuus on oleellinen osa Y.E.S. -päiväkodin varhaiskasvatustyötä. Varhaiskasvatus koostuu suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, jossa vuorovaikutuksella ja leikillä on keskeinen merkitys.

Y.E.S.-toimintayksikkö

Päiväkodin johtaja
Kirsimarja Monto-Puusti

sähköposti: etunimi.sukunimi@vantaa.fi
p. 8392 1087, 040 767 1380

Y.E.S.-päiväkoti / Y.E.S. Day Care Centre
Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa [Sijaintimme kartalla](#)
pk.yes@vantaa.fi

Henkilökunta/ Päiväkoti Y.E.S.
p. 8392 1088
varajohtaja Soile Granholm p. 8392 1088
esiopetus Soile Granholm, Heidi Kononov p. 8392 1089
sähköposti: etunimi.sukunimi@eduvantaa.fi
Keittiön tiedot: Blue Service Partners, Point 044 710 9629 point@blueservice.fi

Y.E.S.-toimintayksikössä on kaksi suomenkielistä ryhmää alle 4-vuotiaille.
Toukat ja Kirput p. 8392 2162

Englanninkieliset ryhmät:
4-5-v. ryhmä ANTS ja esiopetusryhmä FROGS p. 8392 1088
4-5-v. ryhmät BEES ja BUGS p. 8392 7552
esiopetusryhmä LADYBIRDS p. 8392 1089

Päiväkoti on avoinna 6.00/7.00 -17.00/18.00 ennalta sovitusti perheiden tarpeen mukaisesti.

Y.E.S.- päiväkotiin hakeudutaan englanninkielen oppimisen vuoksi. Päiväkodilla on 20-vuotinen historia kieli-painotteisen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Päiväkodin perusti v. 1993 vanhempainyhdistys Young English Speakers Y.E.S. ry ja ensimmäiset kymmenen vuotta se toimi yksityisenä päiväkotina. Tämän vuoksi yhteistyö perheiden kanssa on jatkunut luontevana ja tiiviinä myös kunnallisena päivähoitopalveluna.

Y.E.S. -päiväkodin toiminta-ajatuksena on tarjota lapsen yksilöllisyyttä, luovuutta, vastuullisuutta ja sosiaalisuutta tukevaa toimintaa turvallisessa, leikeille virikkeellisessä, monikulttuurisessa ympäristössä suomen- ja englanninkielellä. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimissuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin ja kunnallisiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Y.E.S. -toimintayksikössä on kaksi suomenkielistä ryhmää alle 4-vuotiaille ja kolme englanninkielistä ryhmää 4-6-vuotiaille ja kaksi 6-vuotiaiden englanninkielistä esiopetusryhmää. Y.E.S. -päiväkotiin haetaan kunnallisella päivähoitohakemuksella.

Tilat Pakkalan oppimis- ja informaatiotalo Pointissa antavat meille mahdollisuuden monipuolisen, virikkeellisen ja korkeatasoisen varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Suomenkielisiin ryhmiimme otetaan lapsia Tammisto - Pakkala-alueelta, englanninkieliset ryhmämme palvelevat koko Vantaata. Pyrimme ottamaan huomioon ulkomailta palaavat perheet ja jo Y.E.S.- päiväkodissa tai kansainvälisessä koulussa olevien lasten nuoremmat sisarukset.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Y.E.S. toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (Opla 18.12.2012). Varhaiskasvatussuunnitelman rinnalla ovat lisäksi voimassa seuraavat asiakirjat: Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (Opla 14.3.2011), Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (Opla 20.8.2012). Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamista ja kehittämistä ohjaavat keskeisen lainsäädännön lisäksi valtakunnalliset asiakirjat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (STAKES/THL, 2005) ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus, määräykset ja ohjeet 2010:27)

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvojen merkitys käsiteltiin kasvattajien laajan keskustelukierroksen aikana vuosina 2010–2011. Jokaisella varhaiskasvatuksen työntekijällä oli mahdollisuus osallistua yksikkötasolla ja arvot muotoiltiin lopullisesti arvoseminaarissa. Y.E.S. -toimintayksikössä arvoja käsiteltiin ohjausryhmissä ja kehittämispäivissä, jokainen työntekijä osallistaen. Arvoprosessityöskentelyn pohjalta yksikköemme omiksi eettisiksi periaatteiksi valikoituivat vastuullisuus, luovuus, lapsilähtöisyys ja avoimuus.

- Varhaiskasvatuksen visio 2012

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.

Vantaan varhaiskasvatuksen slogan

"Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa"

- Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus

Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.

- Varhaiskasvatuksen arvot

Innovatiivisuus

Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnanäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisten hyväksi. Näin innovatiivisuus näkyy toiminnassamme:

- rohkaisevana, myönteisenä ja osallistavana toimintatapana ja -kulttuurina, jossa valmius muutokseen on arkea.
- hyvänä strukturina sekä omien toimintatapojen tarkasteluna ja jatkuvana arviointina
- lupana kokeilla ja erehtyä, kykynä sietää epävarmuutta
- arvostuksena arjen tilanteiden innovaatioita kohtaan

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä idetään talous tasapainossa. kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin. Näin kestävä kehitys näkyy toiminnassamme:

Kulttuurinen

- aitona monimuotoisuutena, jossa omien ajattelutapojen tunnistaminen antaa mahdollisuuden kehittyä
- monimuotoisuuden hyväksymisenä, ymmärtämisenä ja suvaitsevaisuutena
- kulttuuriperinteen säilyttämisenä ja uuden luomisena mukaan lukien lasten kulttuuriperinne

Sosiaalinen

- hyvinvointia edistävänä vuorovaikutuksellisenä toimintakulttuurina ja yhteisenä vastuuna oman työyhteisön, alueen ja koko Vantaan varhaiskasvatuksesta
- avoimena, arvostavana, tasa-arvoisena suhtautumisena kaikkia kohtaan

Ekologinen

- aikuisten ympäristötietoisuuden tavoitteellisenä kehittämisenä ja sisäistettynä ympäristövastuullisena toimintatapana
- lapsen luonto- ja ympäristösuhteen kehittymisenä

Taloudellinen

- lapsen ja lapsiperheiden tarpeita vastaavana palveluvalikkona ja oikeana kohdentumisena
- resurssien ja hankintojen suunnitelmallisena, oikea-aikaisena ja joustavana käyttönä

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Näin yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme:

- yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisena
- yhdessä sovittuina toimintatapoina ja -periaatteina
- vanhempien kasvatusvastuun ja oikeuden arvostamisena ja vahvistamisena
- hyvänä johtamisena ja hyvinä työyhteisöaitoina
- lasten, vanhempien ja henkilöstön osallisuutena
- aktiivisena ja avoimena kumppanuutena verkostoissa.

Näitä arvoja tarkastelemme oman yksikkömme näkökulmasta ja siitä miten ne saadaan näkyviin joka-päiväisessä varhaiskasvatustyössä. Arvojen näkymistä käytännön toiminnassa on käsitelty myös yksikön perehdytysmateriaalissa.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsiyys

2.2.1 Kasvattajuus

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu suomalaisen yhteiskunnan määrittelemissä asiakirjoissa oleviin ja yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Y.E.S.-toimintayksikön kasvattajayhteisö on hyvin monikulttuurinen ja henkilöstöllä on laaja kansainvälinen kasvatusalan koulutus ja osaaminen. Tämä tuo rikkauden mutta myös haasteen varhaiskasvatustyön suunnitteluun ja toteutukseen, kun asioita pohditaan laajasti ja monipuolisesti eri kulttuuritaustat huomioiden. Kasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot ja eettiset periaatteet. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisen kannalta on tärkeää rakentaa näiden periaatteiden pohjalta yhteinen toimintakulttuuri, johon kaikki yhteisön jäsenet voivat sitoutua.

Kasvattajuuteen perehdytään vielä luvuissa 5.4. Lasten leikki ja 5.5. Oppimistoimintojen organisointi, erityisesti 5.5.2. Ihmeelliset vuodet -menetelmä ja positiivinen kannustaminen.

2.2.2 Lapsikäsitys

Varhaiskasvatuksessa ja siihen liittyvässä esiopetuksessa lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Y.E.S.- päiväkotiin hakeudutaan pääasiassa siksi, että lapsi joko saa alkeet uuden kielen oppimiseen tai säilyttää jo opitun englannin kielen ja kehittyy siinä. Kielen oppiminen on kaiken toiminnan taustalla, mutta sen opettaminen toteutetaan siten, että lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi ja toimia omalle ikäkaudelleen luontaisesti. Lapsi on synnynnäisesti utelias ja hän haluaa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Lapsi on kiinnostunut ympäristöstään ja sen ilmiöistä. Y.E.S.- päiväkodissa kunnioitamme lapsen yksilöllisyyttä mutta kannustamme lapsia vuorovaikutukseen ympäristön, muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Näin lapsi oppii liittämään asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa ja tunteisiinsa.

Koska Y.E.S.-päiväkodin lapset edustavat useita eri kulttuureita, myös lapsikäsitys on moninainen. Erilaisten käsitysten ja toimintatapojen yhteensovittaminen vaatii herkkyyttä ja sukupuolisensitiivisyyttä. On tärkeää nähdä ja huomioida yksilöiden, tyttöjen ja poikien erot sukupuoleen liittyvien yleistysten sijaan. Toiminnan eettisenä periaatteena on kutsua ja ottaa mukaan jokainen sellaisena kuin hän on.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö lähtee päivähoitoon hakeutumisesta, tutustumiskäynneistä ja keskusteluista päiväkodin johtajan kanssa. Kun lapsi aloittaa päiväkodissa hän ja perhe voivat tutustua uuteen ryhmään mahdollisuuksien mukaan. Kielipäiväkodissa aloittaminen on useammalle lapselle suuri haaste ja koko perheeseen vaikuttava asia. Hyvä vuorovaikutus vanhempien kanssa ja luottamuksen syntyminen edesauttavat lasta sopeutumaan uuteen ympäristöön ja myös useimmille uuteen kieleen. Vanhempien rooli on erittäin suuri lapselle niin uuden kielen omaksumisen tukemisessa kuin äidinkielen ylläpitämisessä.

Vuosittaisissa hoito- ja kasvatustilaisuuksissa huoltajien kanssa teemme yhdessä lapsen varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelman. Keskusteluhetkestä voi myös aina sopia ryhmän henkilökunnan tai päiväkodin johtajan kanssa. Jokainen ryhmä tiedottaa toiminnastaan ja tulevista tapahtumista sähköisesti kuukausitiedotteissaan ja kalentereissaan.

4 Työ lasten kanssa kielipäiväkodissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Y.E.S.- päiväkodin periaatteisiin kuuluu, että jokainen lapsi huomioidaan, otetaan yksilöllisesti vastaan aamuisin ja pois lähtiessä. Jokaisen lapsen kanssa keskustellaan päivän tapahtumista. Pienryhmätoiminta varmistaa, että kaikki lapset kohdataan aidosti päivän aikana. Kohdekielen omaksumiseksi on erityisen tärkeää, että aitoja vuorovaikutustilanteita ja keskustelua on paljon päivän aikana. Keskusteluja käydään kaikissa päivän tilanteissa, ulkoillessa, ruokaillessa, siirtymä- ja odottelutilanteissa. Lasta pyritään kuulemaan aina kun hän sitä tarvitsee. Sanattomalla vuorovaikutuksella on suuri merkitys. Niin kielen oppimisen kuin vuorovaikutuksenkin kannalta on tärkeää käyttää paljon tukevia kommunikaatiokeinoja, kuten vahvaa elekieltä, kuvia, käsinukkeja jne. Kielen on oltava rikasta ja monipuolista, toiminnassa paljon käytetään loruja, musiikkia, draamaa. Toistot ja päivittäin toistuvat rutiinit ovat erittäin tärkeitä.

Kasvattajan roolimalli on oleellinen, aikuiset ruokailevat lasten kanssa, mikä myös vahvistaa vuorovaikutusta ja on luonnollinen väylä kielen ja kulttuurin, tapojen oppimisessa. Tekemisen sanoittaminen ja oman toiminnan ohjaaminen ovat olennainen osa vuorovaikutusta ja kielen oppimista ja motivoi myös työntekijää. Aikuisen rooli on tukea ja antaa lapselle mahdollisuus löytää oma roolinsa. Aikuisen tehtävä on myös saada lapsi aktiiviseksi toimijaksi.

Lapsen yksilölliset erot on huomioitava. Lasten kuunteleminen, osallistaminen ja huomioiminen aktivoi lasta myös vuorovaikutukseen. Aito vuorovaikutus antaa lapselle luottamuksen tunteen. Aikuisen roolimalli on erityisen tärkeää myös vuorovaikutuksen kannalta. Kasvattajan on huomioitava lasten läsnäolo vuorovaikutustilanteissa vanhempien kanssa.

Päivittäisiä pienryhmätilanteita hyödynnetään lasten kielen oppimisessa. Pedagoginen leikki ja aikuisen rooli leikkitalanteissa on tärkeää niin kielen oppimisen kuin sosiaalisten taitojen oppimisen kannalta.

Perheiden tietoisuus päiväkodin kielipainotteista varmistetaan heti ensimmäisissä keskusteluissa, ettei asia olisi kenellekään epäselvä. Perheiden sitoutuminen kielenoppimisen vartiin rutiineihin varmistetaan varhaiskasvatuspolun alussa, ja heitä informoidaan

lapsen kielenoppimisessa rehellisesti ja avoimesti jokaisessa ryhmässä.

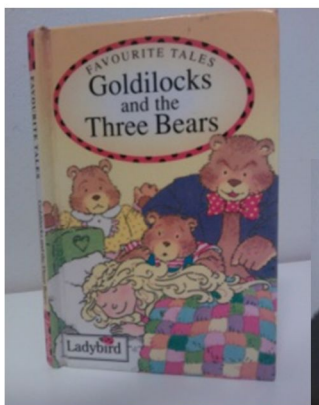
4.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Y.E.S.-päiväkodin jokaisessa ikäryhmässä painotetaan joustavasti vakaata päivärytmiä. Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän mutta tarvittaessa joustavan päivärhythmin perusta. Ennakoitavuus on erityisen tärkeää kun toimitaan eri kielillä, monille aivan uudella. Kaikissa ryhmissä päivän kulkua havainnollistetaan päivärhythmitaulujen avulla. Päivänkulun selkeät rakenteet auttavat lasta selviytymään päivästä ja edesauttavat myös omatoimisuuden kehittymistä. Lapset oppivat tekemään valintoja, vuorottelemaan ja tekemään päätöksiä. Joustavasti vakaa päivärytmi on apuna myös vanhempien kanssa

tehtävälle yhteistyölle ja helpottaa pienryhmätoiminnan organisoimista.

4.3 Lasten leikki

Leikki on varhaiskasvatuksen painopistealueena koko Vantaalla vuosina 2013–2016. Painopistealuetyöskentely leikin parissa alkoi virallisesti lasten oikeuksien päivänä 20.11.2013, jolloin kaikissa Vantaan varhaiskasvatustyksiköissä juhlittiin lapsia ja leikittiin eri tavoin. Myös pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö VKK-Metro on valinnut seuraavaksi kehittämisteemakseen leikin. VKK-Metro tarjoaa kasvattajille koulutusta ja kehittää leikin osaamista kevästä 2014 kevääseen 2016. Käytännön tasol-

la tämä tarkoittaa Y.E.S. -päiväkodissa sitä, että leikkiin kiinnitetään myös meillä entistä enemmän huomiota ja pyrimme kehittämään ja suunnittelemaan monipuolisen leikin mahdollisuuksia niin, että kieliorientaatio säilyy.

Leikki kielipäiväkodissa

Hyvä kielenopettaja miettii miten hän voisi kasvattaa lapsen aktiivista toimintaa ja leikkiä uudella kielellä ja miten lapsen kielen ja leikkikäsitteiden ymmärrystä voisi laajentaa. Suomessa, jossa lasten sosiaalinen kieli on suomi, se käytännössä tarkoittaa sitä, että kasvattaja jalkautuu mahdollisimman moneen tilanteeseen mukaan ja tarjoaa kielimallin myös leikkitilanteissa. Leikin itsenäiseen toteuttamiseen tarvitaan sanoja ja siksi meidän päiväkodissamme lasten leikkiä täytyy ohjata.

Y.E.S. -Päiväkodissa aikuiset leikkivät lasten kanssa ja havainnoivat leikin etenemistä tuoden leikkitilanteisiin tarvittavan sanaston. Esimerkiksi leikkiteema voi lähteä lapsiryhmästä ja kasvattaja tarttuu teemaan tuomalla kirjoja, lauluja, loruja ja leikkivälineitä ryhmään. Yhdessä lasten kanssa luetaan teemaan liittyvä kirja tai tarina, jonka kautta lapset saavat esimakua leikkiaiheen sanastosta.

Myöhemmin lähdetään leikkimään yhdessä pienryhmän ja aikuisen kanssa, ja leikin varjolla nimetään lisää leikkiteemaan liittyviä esineitä ja asioita esim. prinsessa, ritari, kruunu, viitta, lohikäärme jne.

Leikkiteemaa työstetään eri tavoin myös taiteiden kautta esim. maalaamalla, saduttamalla, draaman ja musiikin kautta. Samaa leikkiteemaa työstetään yleensä pitkään, monin eri tavoin ja monissa eri toimintaympäristöissä nivoen siihen yhä uusia sanoja ja opittavia asioita. Pidämme erityisen tärkeänä sitä, että leikkiä ja oppimista tapahtuu eri aistikanavia ja kehoa käyttäen.

Lapsi leikin luoja ja kasvattajan rooli leikissä

Kielipäiväkodissa kasvattajan rooli suhteessa leikkiin vaihtelee leikkiin osallistujasta, leikin edellytysten luoja, leikin kehittäjäksi ja havainnoijaksi. Se, missä roolissa kasvattaja kunakin päivänä on, riippuu lasten leikkitaidoista, vireystasosta, kielitaidosta, käsiteltävästä teemasta, leikin lajista ja lasten iästä. Kasvattajan rooli muuttuu lasten kehittyessä, kieli- ja leikkitaitojen kehittyessä.

Leikin sosiaaliset ja kielelliset edellytykset

Toimintakauden alussa kasvattajat varmistavat, että lapsiryhmä lähtee toimimaan ryhmänä ja motivaatio englanninkielen käyttämiseen löytyy. Kasvattajat pitävät huolen erilaisten yksilö-, pienryhmä- ja ryhmätilanteiden avulla, että kaikilla lapsilla on ystävä ja kaikkien kanssa leikitään. Ryhmät myös luovat yhteiset, sosiaaliset pelisäännöt, joita noudatetaan. Kasvattajat kehuvat jokaista lasta ääneen, niin että lapsille tulee selväksi, että kaikki ryhmän jäsenet ovat hienoja persoonia ja tasavertaisessa asemassa suhteessa toisiinsa. Ryhmissä käytetään myös monenlaisia keinoja leikkiryhmiin jakautumisessa, jotta aina ei tulisi leikittyä saman lapsen kanssa.

Englanninkieli tehdään jo toimintakauden alussa leikin keinoin houkuttelevaksi ja tärkeäksi lapselle. Kun koko ryhmä pitää uuden kielen käyttämistä tärkeänä se siirtyy myös niihin tilanteisiin, joissa aikuinen ei ole mukana ohjaamassa. Paras tilanne kasvattajan kannalta saavutetaan silloin, kun lapset opettavat toinen toisiaan leikin kautta tai osana leikkiä sekä toteuttavat jo oppimaansa iloisesti puhuen keskenään. Kieliluokassa on harvoin hiljaista!

Tavoitteenamme jatkossa on, että pienet ja vähän suuremmat lapset leikkisivät enemmän yhdessä. Näin saisimme lisättyä kielisuihkutusta alle 3-vuotiaille ja samalla lasten leikki- ja sosiaaliset taidot kehittyisivät paremmiksi puolin ja toisin.

Leikin fyysiset edellytykset

Oppimisympäristö kielipäiväkodissa on luotava kiinnostavaksi ja emotionaalisesti turvalliseksi sekä leikin ja kielen kannalta. Oleellista on, että lapsi voi viedä jo oppimansa sanaston leikkiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen toisten lasten kanssa. Käytetyt kullekin ikätasolle sopivat materiaalit esim. lorut, leikit, lelut, laulut, taidetyöt ja -välineet, matemaattiset materiaalit, pelit sekä kirjat asetellaan opetustilaan sillä tavoin, että lapset pystyvät niitä käyttämään päivittäin keskinäisessä toiminnassaan. Materiaaleja kierrätetään ryhmästä toiseen, jotta lasten kiinnostus uusia leikkejä kohtaan syntyisi ja sanastoa voitaisiin taas kartuttaa. Myös osa ryhmässä olevista kirjoista sekä visuaalinen ympäristö vaihtuu teeman ja vuodenajan mukaisesti.

Y.E.S.- päiväkodissa on erittäin hyvät sisätilat leikin toteuttamiselle. Käytössä on useita pienryhmätiloja, pieni

ja suuri liikuntasali, satunurkkaus ja kirjasto, jotka mahdollistavat monenlaisten leikkien toteuttamisen erilaisissa ryhmäkokoontumiskohteissa. Leikinpainopistetyöskentelyn aikana kasvattajat pyrkivät suunnittelemaan sisätilojen käyttöä entistä tarkemmin niin, että kaikkien ryhmien lapset käyttäisivät päiväkodin tiloja tehokkaammin. Olemme luomassa pienryhmätiloihin erilaisia pysyviä ja vaihtuvia leikkiteemoja, joita ryhmät voivat varata käyttöönsä omille pienryhmilleen.

Kielen oppimisen ja leikin kehittymisen kannalta on myös tärkeää, että leikkiä tapahtuu ulkona. Päiväkodin pihalla kasvattajat osallistuvat pihaleikkeihin ja sanoittavat niitä. Päiväkotimme sijaitsee lähellä Backaksen mäkeä ja Tammiston luonnonsuojelualuetta, joten leikin luontoon vieminen on hyvin helppoa. Luonnossa leikkiminen tuo sekä englanninkielen sanastoon että leikkiin uuden ulottuvuuden ja ryhmät käyttävätkin lähimaastoa aktiivisesti hyväkseen. Retkiä teattereihin ja museoihin tehdään teemojen mukaisesti ja näiltä matkoilta jää aina jotain oleellista myös leikkeihin.

Y.E.S. -päiväkodissa kasvattajat miettivät joka vuosi tarkkaan ryhmien viikko- ja päivärytmin. Näiden rytmien suunnittelussa otetaan huomioon lasten ikä, tuen tarpeet ryhmässä ja se, että lapsilla on riittävästi aikaa rauhalliselle leikille. Viikko- ja päivärytmit saattavat myös muuttua ryhmän tarpeiden mukaan vuoden aikana. Joinakin päivinä leikitään enemmän kuin toisina päivinä.

4.3.1. Leikki eri ikäkausina

Lapset leikkivät erilaisia leikkejä riippuen siitä, minkä ikäisiä he ovat.

1-2-vuotias lapsi

On ikiliikkuja. He tutustuvat ympäristöönsä tutkimalla, koskettelemalla, haistamalla ja maistamalla. Tämän ikäisten lapset leikkivät liikkumalla; työntäminen, vetäminen, yli- ja alimenot ovat heidän suosikki puuhiaan. 1-2-vuotias lapsi harjoittelee puhumista. Lasten ja kasvattajien välisissä leikeissä korostuvat

luontaisesti esineiden ja asioiden nimeämiset, loruttelut ja laulamiset. Aikuisen merkitys on hyvin tärkeä. Ilman aikuista tämän ikäinen ei selviä! Kasvattajien tulee olla läsnä sekä fyysisesti että henkisesti. 1-2-vuotiaat käyvät tankkaamassa aikuisen läsnäoloa ja läheisyyttä pienin väliajoin. Tämän ikäiset lapset viihtyvät toisten lasten seurassa, mutta he eivät kuitenkaan vielä varsinaisesti leiki toistensa kanssa. He leikkivät rinnakkain ja puuhailevat omiaan toisten läheisyydessä. Leikillä ei yleensä ole vielä varsinaista kaarta eikä juonta ja puhutaan ns. leikin valmistavasta vaiheesta (Pentti Hakkaraisen ja Milda Bredikytten luentomateriaalit, Vantaa 10.12.2012). Tämän ikäisten lasten leikeissä kasvattaja on kiinteästi mukana. Päiväkodin arjessa siirtymätilanteissa leikkittely ja sosiaalisen leikin alkeiden harjoittelu korostuvat.

2-3-vuotias lapsi

- Tahtovat paljon ja haastavat aikuisia tahtojen taistelutantereelle.
- Eivät kykene/osaa vielä tehdä kompromisseja.
- Rakenteluleikit ja symbolisen leikit alkavat kiinnostaa.
- Laululeikit ovat tärkeitä kielen kehityksen kannalta!
- Eivät kykene asettumaan toisen ihmisen asemaan eli empatiakyky ei ole vielä kehittynyt.
- Tarvitsevat paljon lohtua ja ymmärrystä aikuiselta.
- Aikuisen tehtävänä on rakastaa ja asettaa rajat.

3-4-vuotias lapsi

- Puhuvat ja kyselevät paljon.
- Oppivat nopeasti ja ovat innokkaita kokeilemaan uusia asioita.
- Puhe ja kieli kehittyvät nopeaan tahtiin.
- Nauttivat kaikista kielellisistä leikeistä, lorut, laulut, kuvakirjat.
- Liikkuvaisia ja heillä on hyvä mielikuvitus.
- Eivät kykene vielä empatiaan, mutta aikuisen on kuitenkin hyvä kertoa oikeasta ja väärästä tavasta toimia sekä osoittaa hyväksyntäänsä ja paheksuntaansa oikeassa kohdassa. Lapsi oppii moraalisäännöt pikkuhiljaa sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta!
- Aikuinen auttaa nimeämään lapsen tunnetiloja.
- Aikuinen on roolimalli niin hyvässä kuin pahassakin.

4-5-vuotias lapsi

- Empatiakyky alkaa kehittyä. Lapsi pystyy asettumaan toisen asemaan. Yleensä tunteiden ja ristiriitatilanteiden käsitteleminen eläinten kautta on tämän ikäiselle lapselle helpompaa kuin toisen ihmisen kautta.
- Ovat supertyttöjä ja -poikia. Tämän ikäisillä on kuvitelmia kaikkivoipaisuudesta.
- On itsetunnon kehityksen kannalta erittäin herkkää aikaa. Aikuinen ei saa lannistaa lasta.
- Haluavat olla aikuisen ja muiden lastenkin ihailun kohteena.
- Eivät erota vielä toden ja epätoden rajaa. Hyvä mielikuvitus!
- Kertoilevat tarinoita, jotka eivät ole tosia, mutta eivät myöskään tietoista valehtelua!
- Tarvitsevat aikuisen huomiota ja ihailua paljon! Positiivinen, sanallinen kannustus korostuu aikuisen toiminnassa!

5-6-vuotias lapsi

- Sosiaalisia, vertaisryhmän merkitys korostuu.
- Tarvitsevat kavereita ja nojautuvat heidän antamaan palautteeseensa enemmän kuin aikuisen antamaan palautteeseen.
- Sosiaalisten taitojen harjoittelu on tärkeää! Voidaan tehdä jo sopimuksia.
- Pelit kiinnostavat.
- Muotilelut ovat tärkeitä, jos niitä on kavereilla. Saattaa aiheuttaa sosiaalisia paineita saada joku lelu, ja ostopaineita vanhemmille. Päiväkodissa on hyvä keskustella siitä, onko oman lelun päivä tärkeää toteuttaa tämän ikäisten kanssa vai löytyisikö joitain muita pedagogisesti järkevämpiä vaihtoehtoja esim. kirja tai pelipäivä.

6-7-vuotias lapsi

- Ymmärtää oikean ja väärän merkityksen ja pystyy toimimaan sosiaalisten odotusten mukaisesti.
- Pahin pelko on tulla häpäistyksi. Aikuisen puhetyylillä ja tilanteiden ratkaisukeinoilla on suuri merkitys siihen, miten lapsi kokee itsensä. Aikuisen on mietittävä miten, missä ja millaisilla pedagogisilla keinoilla tilanteet on paras ratkaista.
- Positiivinen kannustaminen vie paremmin perille tavoitteisiin kuin negatiivinen palaute! Tämä toimii myös koko ryhmän tilanteissa. Jos yksi lapsi käyttäytyy ikävästi, anna muille positiivista palautetta: "Oi miten hienosti Ville, Kalle ja Satu kuuntelevat!"
- Aikuinen osoittaa kunnioitustaan lapsen persoonaa kohtaan ja toimii oikeudenmukaisesti!
- Aikuinen ottaa huomioon lapsen temperamentin.

2-7 -vuotiaiden elämää kuvaa teemaleikki johtavana toimintana. Leikki muuttuu esittävästä leikistä sosiaalisesti mielikuvitusleikiksi, jossa esineitä, leikkijöitä ja tilanteita muunnellaan sujuvasti leikin tarpeiden mukaisesti. 2-3-vuotiaat jäljittelevät vielä leikeissään paljon aikuisten toimintaa tai näkemiään lastenohjelmia, mutta leikkiä ohjataan jo kielellisesti. 3-vuotiaat leikkivät jo roolileikkejä. (Pentti Hakkaraisen ja Milda Bredikytten luentomateriaalit, Vantaa 10.12.2012). Kasvattajilla on leikeissä merkittäviä rooleja palopäällikköinä, äiteinä, noitina ja muissa leikin etenemisen kannalta merkittävinä henkilöinä. Mielikuvituksellinen heittäytyminen leimaa 3-vuotiaiden leikkejä ja leikki käynnistyy helposti aikuisen heittäytyessä mukaan.

4-5-vuotiaiden leikit ovat jo melko monipuolisia ja he nauttivat roolileikeistä, lautapeliä pelaamisesta, askarteluista, liikuntaleikeistä jne. Leikkiessä he yhdistelevät leikin eri muotoja sujuviksi kokonaisuuksiksi. Sama leikki voi kestää useita päiviä ja leikille pitääkin varata tarpeeksi aikaa ja jatkamahdollisuuksia.

4.4 Oppimistoimintojen organisointi

4.4.1 Oppimiskäsitys

Lapsi oppii käyttämällä kaikkia aistejaan, eläytymällä, leikkimällä ja liikkumalla. Y.E.S. -päiväkodissa uskotaan kehollisen oppimisen voimaan. Lapsi oppii (uutta) kieltä aikuisen avustuksella ja kannustuksella. Aikuinen toimii sanallistamisen välineenä, kunnes lapsi on omaksunut sanaston ja pystyy itsenäisesti tuottamaan kieltä. Lämmin ja luottamuksellinen vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä on oppimisen peruslähtökohta.

Kasvatusta ja opetusta toteutetaan eheyttämisen periaatteen kautta. Opittavat asiat nivotaan osaksi lapsen tapaa toimia ja omaksua uusia asioita esim. metsäretkellä opetellaan "salaa" englannin kieltä metsäsanaston muodossa, matemaattisia taitoja kun vertaillaan esim. puiden pituutta ja leveyttä sekä sosiaalisia taitoja samalla, kun leikitään yhdessä muiden ryhmäläisten kanssa. Kasvattaja on tietoinen siitä, mitä opettaa, lapset sen sijaan toteuttavat itselleen ominaista tapaa toimia ja oppivat samalla kasvattajan piilottamia aineksia.

Varhaiskasvatuksen piilo-opetussuunnitelman toteuttaminen edellyttää kasvattajilta jatkuvaa lasten ja ryhmän havainnointia sekä systemaattista toiminnan suunnittelua. Y.E.S. -päiväkodissa toiminta on suunniteltu kielen opettamisen näkökulmasta tarkasti koko vuoden, kuukauden, viikon ja päivän kulkua ajatellen.

Lapsia kannustetaan kasvun ja oppimisen polulla kaikin mahdollisin positiivisin keinoin. Pidämme tärkeänä sitä, että lapset luottavat kasvattajiin ja he uskaltavat ilmaista itseään ryhmässä ja toisten lasten edessä.

4.4.2 Ihmeelliset vuodet – menetelmä ja positiivinen kannustaminen

Ihmeelliset vuodet -ohjelma (The Incredible Years) on yhdysvaltalaisen psykologian professori Carolyn Webster-Strattonin kehittämä ryhmäpohjainen ohjausmenetelmä 5-12-vuotiaiden käytöshäiriöisten lasten vanhemmille ja lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Menetelmä soveltuu myös nuoremmille lapsille. Ohjelman tarkoituksena on edistää myönteisiä kasvatustapojen menetelmiä ja auttaa kasvattajia käsittelemään lasten käytöshäiriöitä. Tavoitteena on myös parantaa vanhemman tai opettajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Ohjelmaa on kehitetty 30 vuoden ajan ja sitä on tutkittu laajasti ympäri maailmaa.

Ihmeelliset vuodet -ohjelma koostuu kolmesta toisiaan tukevasta osa-alueesta:

1. Vanhemmuusryhmät
2. Ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmä
3. Lasten ohjelmat: Lasten Dinosauruskoulu ja Pienryhmä Dino
- 4.

Y.E.S. -päiväkodissa käytetään ihmeelliset vuodet ryhmänhallinta menetelmää samoin kuin Vantaan kansainvälisessä koulussa, alakoulun puolella. Osa esiopetuksen henkilökunnasta on osallistunut ammattikasvattajien ryhmänhallintamenetelmän koulutukseen ja päiväkodissamme työskentelee vastuupettaja, jonka tehtävänä on perehdyttää muuta henkilökuntaa ryhmänhallintamenetelmän käyttöön. (Kts. Teaching Pyramid. The Incredible Years materials – www.incredibleyears.com)

Ihmeelliset vuodet -ohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on ennaltaehkäistä:

- syrjäytymistä
- rikollisuutta
- alkoholin ja huumeiden väärinkäyttöä
- väkivaltaista käyttäytymistä.

Lyhyen aikavälin tavoitteena on:

- vähentää lasten käytösongelmia, kuten negatiivista käyttäytymistä ja tottelemattomuutta
- vähentää lasten aggressiivista käytöstä ja häiritsevää käyttäytymistä
- lisätä lasten prososiaalisia taitoja
- lisätä lasten tunneälyä
- parantaa ongelmanratkaisutaitoja ja sosiaalisia taitoja toisten lasten ja aikuisten kanssa toimittaessa
- lisätä akateemista sitoutumista ja kouluvalmiuksia.

Y.E.S. -päiväkodissa keskitytään luonnollisesti menetelmän lyhyen aikavälin tavoitteisiin ja lasten sosiaalisten taitojen tukemiseen positiivisin keinoin. Ajatuksena on, että positiivista ja haluttua käyttäytymistä tuetaan kaikin mahdollisin positiivisin keinoin. Erityisesti käytämme päiväkodissa verbaalista positiivista sanoittamista ja kehumista. Toisinaan palkitsemme haluttua käyttäytymistä myös pienin palkinnoin. Erittäin hyvästä ja reilusta kaveruudesta voi esimerkiksi saada tarroja tai kunniainnoksen kotiin viemiseksi. Tavoitteena on, että lapselle kehittyy käsitys siitä, että hyvä kantaa pidemmälle kuin huono ja tekemällä hyvää itse ja muutkin voivat hyvin.

Tehokkaimmin tavoitteet saavutetaan yhteistyössä vanhempien, päiväkotien ja koulujen henkilöstön sekä tarvittaessa terapeuttien toimiessa yhdensuuntaisesti. Suosittelemme myös vanhemmille luettavaksi C. Webster-Strattonin kirjaa: Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja. Profami 2011. (<http://www.ihmeellisetvuodet.fi/ihmeelliset-vuodet>.) Lisätietoja myös kansainvälisiltä nettisivuilta www.incredibleyears.com.)

4.4.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä ja sillä, miten se on järjestetty, on suuri merkitys kielen oppimiselle. Ensinnäkin sosiaalinen tai henkien oppimisympäristö pyritään luomaan mahdollisimman turvalliseksi, niin että lapsi luottaa kasvattajiin ja tuntee itsensä tervetulleeksi ryhmään. Positiivinen ja kannustava oppimisympäristö houkuttelee ja mahdollistaa lapsen itsetunnon ja -luottamuksen kehityksen, ja silloin hän uskaltautuu myös ilmaise-

maan itseään monipuolisesti erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Vanhemmilla ja kasvattajilla on hyvin tärkeä merkitys luottamuksellisen oppimisympäristön luomisessa. Yhteistyössä vanhempien kanssa tämä on kuitenkin mahdollista.

Fyysinen oppimisympäristö on myös hyvin tärkeä kielen kehityksen näkökulmasta tarkasteltuna. Hyvin järjestetty oppimisympäristö houkuttelee lasta kyselemään, tutkimaan ja oppimaan uutta. Ryhmätilojen tulisi olla

ulkoasultaan selkeitä, mutta houkuttelevasti sisutettuja. Kielipäiväkodin ryhmissä käytetään paljon kuvallista materiaalia, joka helpottaa lasten kieleen tutustumista ja päiväkodissa liikkumista sekä tavaroiden löytymistä. Päiväkotiin on luotu mahdollisuudet monenlaiseen itsenäiseen tekemiseen, mutta myös pienryhmissä ja isossa ryhmässä toimimiseen.

Leikki- ja oppimismateriaalit on aseteltu ryhmätiloihin niin, että ne ovat lasten käytettävissä. Esillä olevan materiaalin käytössä on opastettu lapsia ja tarjottu heille englanninkielinen sanasto, jota he voivat käyttää. Kaikkea materiaalia ei tuoda lasten tarjolle yhdellä kerralla vaan pienissä annoksissa, jotta lasten uteliaisuus säilyy ja kielen opettaminen pysyy monipuolisena. Esillä oleva materiaali tukee aina meneillään olevaa teemaa ja sitä lisätään näkyville lasten oppimisen myötä. Näin esimerkiksi toimitaan matematiikan oppimista tukevan materiaalin kanssa esiopetusryhmissä. Materiaalin esittely etenee helpommasta kohti vaikeampaa, yksinkertaisesta kohti monimutkaisempaa materiaalia. Esiopetusryhmissä mm. palapelit on ryhmitelty hyllyille vaikeusasteen mukaisesti.

Ulkoilu, pihalla leikkiminen, retkeilyt ja lähimaastossa liikkuminen tuovat lasten kokemus- ja kieli-maailmaan uusia ulottuvuuksia. Y.E.S.-päiväkodissa ulkoilulla, retkeilyllä ja pihalla leikkimisellä ja liikkumisella on yhtä suuri kasvat- ja oppimismerkitys kuin sisällä tapahtuvalla kasvatuksella ja opetuksella. Y.E.S. -päivä-kodissa liikutaan paljon monenlaisissa oppimis-ympäristöissä.

4.5 Monimuotoisuus varhaiskasvatuksessa

Kun puhutaan lapsen kasvun- ja oppimisen tuesta sillä tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lapsen kasvun- ja oppimisen tukemisen lähtökohtana toimivat lapsen vahvuudet ja kulloisetkin kehitystarpeet. Lapsen kasvun- ja oppimisen tuen tarpeista keskustellaan aina lapsen huoltajien kanssa, ja tukea toteutetaan yhteistyössä perheiden kanssa. Kasvun- ja oppimisen tukea toteutetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa valtakunnalliseen kolmiportaiseen malliin perustuen. Kolmiportaisen tuen muodot ovat yleinen tuki tehostettu tuki ja erityinen tuki. Tavoitteena on havaita lapsen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja tarjota tukea mahdollisimman paljon yleisen tuen tasolla.

Yleinen tuki

Tukea, jota jokaisella lapsella on mahdollisuus ja oikeus saada päiväkotipäivän aikana. Vantaalla on luotu erittäin hyvät yleisen tuen linjaukset, joilla varmistetaan että päiväkotipäivän arkirutiinit ovat kasvua ja oppimista tukevia. Yleisen tuen tukitoimia ovat mm. lasten havainnointi, pienryhmissä työskentely, selkeät päivä- ja viikkostruktuurit, eriyttäminen taitotason mukaan, hyvinvointityö, oppilashuollollinen työ ja -tuki. Y.E.S. -päiväkodissa kaikkia lapsia tuetaan positiivisen kannustamisen kautta (Ihmeelliset vuodet materiaali) ja vahvan päivärutiinin kautta. Vahva päivärutiini ja toisto mahdollistavat paitsi kielen oppimisen myös sen, että jokainen lapsi saa riittävän määrän toistoja opittavasta asiasta/vuosi. Jokaiselle lapselle tehdään myös yksilölliset kasvun- ja oppimisen suunnitelmat. Alle 6-vuotiaille tehdään lapsikohtainen varhaiskasvatuksen suunnitelma (VASU) ja esiopetusikäisille lapsille tehdään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) yhteistyössä huoltajien kanssa.

Mikäli kasvattajat tai vanhemmat ovat tehneet lapsen kasvusta ja kehityksestä sellaisia havaintoja, että tukitoimiin on ryhdyttävä, lähdetään liikkeelle lapsen tukemisesta yleisellä tasolla. Yhteistyössä huoltajien ja kasvattajien sekä tarvittaessa konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa sovitaan yleisen tuen muodoista, ja kirjataan ne lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Yleinen tuki on esimerkiksi sitä, että lapsen päivää suunnitellaan yksilöidymmin ja mietitään, miten kasvattaja voi tukea lasta päivän aikana esimerkiksi sensitiivisen vuorovaikutuksen keinoin. (Vantaan kasvun- ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa, 2012; 6.)

Tehostettu tuki

Mikäli yleinen tuki ei ole riittävää, käynnistetään toimenpiteet tehostetun tuen järjestämiseksi lapselle. Tehostettu tuki on lapsen kasvun- ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukea. Se suunnitellaan aina lapsikohtaisesti. Se on säännöllistä, päivittäistä ja voi sisältää useita pedagogisia tukimuotoja samanaikaisesti. Tehostettu tuki sisältää erityispedagogisia menetelmiä ja varhaiskasvatuksen rakenteellisia tukitoimia. (Vantaan KOT-linjaukset, 2012; 6—7.)

Tehostetun tuen muodoista sovitaan aina yhteistyössä huoltajien, kasvatushenkilöstön ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa. Tuen muodot kirjataan lapsen VASU:a tai LEOPS:ia täydentävään tehostetun tuen suunnitelmaan. Tehostetun tuen aikana lapsen kasvua ja oppimista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Mikäli lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia, tarkistetaan tehostetun tuen suunnitelma vastaamaan tuen tarvetta. Tehostetussa tuessa korostetaan lapsen yksilöllistä ohjaamista, joustavia ryhmittelyjä, kodin ja päiväkodin yhteistyötä sekä erityislastentarhanopettajan antamaa tuen merkitystä. (Vantaan KOT-linjaukset, 2012; 6—7.)

Alle esiopetusikäisen lapsen kohdalla tehostettu tuki perustuu lapsen huoltajien, kasvatushenkilöstön, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden tilannearvioon ja suunnitteluun. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa lapsen siirtyminen takaisin yleisen tuen

piiriin perustuu päivähoidon kuvaukseen lapsesta sekä mahdollisiin asiantuntijalausuntoihin ja tukitoimianomukseen. Tehostetun tuen aloittamisesta, lopettamisesta sekä rakenteellisista tukitoimista sovitaan aina alueellisessa kasvun ja oppimisen työryhmässä. (Vantaan KOT- linjaukset, 2012; 7.)

Esiopetukseen osallistuvan lapsen kohdalla tehostetun tuen aloittaminen perustuu lastentarhanopettajan laatimaan pedagogiseen arvioon sekä mahdollisiin asiantuntijalausuntoihin. Myös esiopetuksessa olevien lasten tehostetun tuen aloittaminen, lopettaminen ja rakenteellisen tuen tarve käsitellään alueellisessa lasten kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä. (Vantaan KOT-linjaukset, 2012; 7.)

Erityinen tuki

Mikäli tehostetut tukitoimenpiteet eivät riitä, käynnistetään toimenpiteet erityisen tuen järjestämiseksi lapselle. Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei voida heidän kasvun, kehityksen tai oppimisen vaikeuden vuoksi järjestää muulla tavoin. Pääsääntöisesti nämä lapset ovat vaikeasti monivammaisia, kehitysvammaisia ja/tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Erityisen tuen toteuttamisesta vastaa erityislastentarhanopettaja ja opetusta antaa erityislastentarhanopettaja tai lastentarhanopettaja. (Vantaan KOT- linjaukset, 2012; 7.)

Erityisen tuen sisälle kuuluvat jo yleisen tuen ja tehostetun tuen aikana käytössä olleet menetelmät. Erityinen tuki on edellä mainitun tuen lisäksi erityispedagogista osaamista sekä rakenteellisia tukitoimenpiteitä. Erityispedagoginen osaaminen on suunnitelmallista ja yksilöllistä lapsen tukemista, jossa hyödynnetään erityispedagogisia menetelmiä sekä tavoitteellista yhteistyötä vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. (Vantaan KOT- linjaukset, 2012; 7.)

Erityistä tuen tarvetta arvioitaessa toimitaan tiiviissä yhteistyössä huoltajien, ryhmän lastentarhanopettajan/ erityislastentarhanopettajan, konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen kanssa ja kuullaan heidän arvionsa lapsen tuen tarpeesta. Erityisen tuen muodoista sovitaan yhdessä yllämainittujen tahojen kanssa ja tuen muodot kirjataan lapsen tehostetun tuen suunnitelmaan. Myös erityisen tuen rakenteellisista tukitoimista sovitaan alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä. (Vantaan KOT-linjaukset, 2012; 7.)

4.5.1 Monimuotoinen varhaiskasvatus päiväkodissamme

Monimuotoisuus (diversity) on yhdenvertaisuutta, joka liittyy kulttuurin ja etnisyyden lisäksi mm. terveyteen, vammaisuuteen, sukupuoleen, sukupuoliseen suuntaukseen, ikään, erilaisiin ideologioihin, ja mielipiteisiin sekä muihin yksilön henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Heini Paavola (2007) ” Meillä kaikilla on kulttuuri, ei vain ”muilla”. Olemme aina ”toisia” joillekin.

Y.E.S.- päiväkodissa on asiakasperheitä, lapsia ja heidän vanhempiaan hieman eri vuosien mukaan vaihdellen yli kahdestakymmenestä eri maasta ja kulttuurista. Se tekee työstämme mielenkiintoista ja haasteellista.

Meidän on tiedostettava kulttuuritaustaltaan erilaisten lasten ja perheiden arvoja, tapoja ja käyttäytymismalleja. Monimuotoisuutta voisi määritellä toiminnaksi monenlaisten arvojen ja tapojen kentällä.

Varhaiskasvatuksessa meidän tärkein kasvatuksellinen tehtävämme on tukea myönteisesti lapsen itsetunnon kehitystä. Suomessa korostamme kasvatuksellisia arvoja, kuten lapsen varhaista omatoimisuutta, rohkeaa aloitteellisuutta ja yksilöllistä tekemiseen keskittymistä. Maailman mittakaavassa yksilöllisyys ei ole yleistä. Suurin osa maista, joista Suomeen muutetaan, ovat kulttuuriltaan yhteisöllisempiä.

Yksilö- ja yhteisökulttuuristen kasvatustapojen erojen tuntemus on meillä Y.E.S.-päiväkodissa tärkeää toimivan kasvatuskumppanuuden luomiseksi äidinkieleltään ei-suomalaisten perheiden kanssa. Se on myös keino ymmärtää haasteita, joita lapsi päivittäin kohtaa toimissaan kahdessa kulttuuritavoltaan erilaisessa kasvatusympäristössä.

Päiväkotimme kasvatusilmasto on monimuotoinen, mutta kasvatuseriaatteemme ovat yksilökulttuurisen kasvatustavan mukaiset. Kehityopsykologian mukaan terve kehitys johtaa vanhemmista eriytymiseen. Kannustamme lasta jo pienestä pitäen itsenäisyyteen. Erottautuminen muista, yksilöllisyys on hyvä asia. Oletamme lapsen olevan aktiivinen toimija.

Opetamme lasta tekemään valintoja ja tekemään päätöksiä itsenäisesti, sekä kantamaan vastuuta omista valinnoistaan ja teoistaan. Tämänkaltaiset asiat ovat meidän kulttuurissamme tärkeitä kasvatuksellisia ja tavoiteltavia arvoja. Yhteisökulttuurisen kasvatustavan mukaan lapsen vanhemmista irtautuminen koetaan negatiivisena. Lapsen ei oleteta toimivan itsenäisesti, eikä tekevän omia päätöksiä eikä lapsen ei oleteta kantavan vastuuta itsenäisesti. Yksilön käyttäytymistä ohjaavat perheen odotukset ja velvollisuudet. Perhe ja suku ovat ihmisen elämässä koko elämän.

Henkilökuntana meidän on hyvä tiedostaa lineaarisen ja syklisen aikakäsityksen erot. Suomessa vallalla olevan lineaarisen aikakäsityksen mukaan meille tärkeitä asioita ovat: täsmällisyys, suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus ja kontrolli. Me noudatamme sopimuksia ja kellonaikoja. Syklisen aikakäsityksen mukaan

tärkeää on asioiden ja ajan toistuvuus ja joustavuus. Tulevaisuus on selän takana ja epävarmaa, menneisyys on tärkeä. Kohtaloon alistuminen on luonnollista.

Kaikki kulttuurinen tulkinta ja ymmärtäminen lähtevät jokaisen omasta kokemustaustasta; ennakkokäsityksistä, uskomuksista, asenteista ja arvoista. Tiedostaessamme erilaisista arvoista, tavoista ja odotuksista ilmenevät haasteet, voimme omalla toiminnallamme tukea lapsen ja hänen perheensä sopeutumista päiväkotimme toimintakulttuuriin.

Y.E.S. -päiväkodissa meiltä edellytetään kulttuurisensitiivisyyttä. Varhaiskasvatus- hoito- ja opetustyössä meillä henkilökuntana on vastuu vuorovaikutuksen luomisesta ja kehittämisestä suhteessa asiakkaisiimme, lapseen vanhempineen. Kulttuurisensitiivisyys on määritelty kulttuurisesti vastaanottavaksi asennoitumistavaksi.

Kulttuurien ja erilaisten ihmisten välistä yhteistyötä ja yhteisymmärrystä edistävät oman asenteen ja arvomaailman jatkuva tutkiminen, arvioiminen ja parantaminen sekä oman käyttäytymisen ja yhteistyötaitojen arvioiminen, kehittäminen ja harjaantuttaminen. Erojen sijaan puhutaan yhtäläisyyksistä ja ongelmien sijaan mahdollisuuksista.

Erilaisten kulttuuristen tapojen tiedostaminen on tärkeää ja kuuluu toimenkuvaamme. Oleellista kulttuurien välisissä vuorovaikutustilanteissa on kuitenkin kyky, tahto ja herkkyys kuunnella toista ihmistä. Luoda toiselle, lapselle tai aikuiselle tunne siitä että on läsnä ja toisen sanoilla on merkitystä.

- Yksikkömme perheiden ja lasten edustamiin kulttuureihin tutustuminen
- Perheiden kulttuurisista tavoista ja uskomuksista keskusteleminen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma -keskustelussa
- Suomalaisesta kulttuurista ja siihen liittyvistä tavoista kertominen vanhempainillassa
- Oppimisympäristön rakentaminen siten, että monimuotoisuus näkyy ja kuuluu arjen toiminnassa

Onnistunut vuorovaikutustilanne ei tarkoita sitä, että asioista pitäisi olla samaa mieltä. Tiedostetaan, että ristiriita ei tarkoita riitaa. Tavoitteena on, että keskusteluilmapiiri olisi turvallisella tavalla avoin. Ihanteellisessa tilanteessa keskustelijoiden välillä vallitsee tasa-arvo, ja toisen ajatuksia pyritään kunnioittamaan ja ymmärtämään. Vuorovaikutustilanne on ihanteellisesti rakentava ja ratkaisukeskeinen.

Monimuotoinen kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus määritellään vanhempien ja henkilöstön tietoiseksi sitoutumiseksi toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005). Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Hoito- ja kasvatussuhteen alussa sovitaan perheen kanssa yhteistyön tavoitteista.

Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu, ja meidän tehtävämme on tukea vanhempia. Työtämme päiväkotiyhteisössä ohjaavat yhteisesti sopimamme eettiset tavoitteet, kuten vastuullisuus, luovuus, ja avoimuus. Meillä on vastuu luoda ja kehittää kasvatuskumppanuutta toimivaksi. Edellä on kuvattu keinoja tähän, kuten oman arvomaailman ja käyttäytymismallien jatkuva tutkiminen ja kehittäminen. Aito läsnäolo ja toisen ihmisen kuunteleminen.

Yksilökulttuurinen malli kasvatuskumppanuudessa tukee vanhempia heidän kasvattajuudessaan, mutta vanhempien ohjaaminen ei ole itsestään selvästi odotettavaa. Puhetyyli on epämuodollinen. Yhteisökulttuurinen käsitys kasvattajan roolista on muodollisempi: lapsen kasvattajalla on ehdoton auktoriteettiasema lapseen ja arvovalta suhteessa vanhempiin. Puhe voi olla muodollista ja vanhempien ohjaaminen on odotettavaa. Nämä käyttäytymistä mahdollisesti ohjaavat asiat on hyvä tiedostaa. (Marjaana Gyekye S2-kurssimateriaali, 2011.)

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa lastensa hoitoon, kasvuun ja oppimiseen. Vanhempien merkitys lapsensa kulttuuri-identiteetin ja kielen kehitykseen on korvaamaton.

Maahanmuuttajavanhempien kohtaamisessa on hyvä miettiä, millaisin perustein perhe on Suomeen saapunut. Maahanmuuton lähtökohdat vaikuttavat siihen, millaista palvelua perhe tarvitsee. Jotta lapsen oman kulttuurin tukeminen konkretisoituisi päiväkodissa, pitää myös vanhemmat saada mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vanhempia voi pyytää päiväkotiin kertomaan omasta kulttuuristaan ja sen tavoista sekä lapsille että henkilökunnalle. Erilaiset juhlat, tapahtumat ja teemapäivät tarjoavat mahdollisuuden eri kulttuurien esittelyyn.

Toimiva kasvatuskumppanuus edellyttää molemmilta osapuolilta aitoa kiinnostusta lapsen asioista ja hyvinvoinnista. Keskinäinen vuorovaikutus ja lapsen asioista tiedottaminen on hyvin tärkeää. Y.E.S. -päiväkodissa meillä on Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti pyrkimys kestäväseen kehitykseen. Kasvatussuhteen alussa korostamme sähköisen viestinnän merkitystä.

Toimivaan kasvatustyöhön liittyy myös henkilöstön ja vanhempien lisäksi muita kumppaneita, kuten yhteistyö lastenneuvolan, kiertävän erityislastentarhanopettajan ja koulun kanssa. Toisinaan ei hyvän kasvatuskumppanuuden luomiseksi riitä molempien osapuolten hyvä tahto, vaan tarvitaan avuksi tulkkia. Kielilain

(423/2003 18§) mukaan kaikilla on oikeus käyttää omaa kieltään. Tulkki luo omalta osaltaan tasa-arvoa tulkattaviensa välille. Kumpikin osapuoli voi ilmaista itseään omalla äidinkielellään. www.vantaa.fi/tulkki.

Uskontokasvatus ja eettiset arvot

Päiväkotimme uskontokasvatus pohjautuu evankelis-luterilaiseen uskontoon. Suomalaisen perinteen mukaisesti päiväkotimme lapset osallistuvat adventti/joulu- sekä pääsiäiskirkkoon. Y.E.S. -päiväkodissa jokaisen ryhmän tiimi voi itsenäisesti päättää missä määrin edellä mainittuihin kirkkokäynteihin osallistuu. Osallistuminen edellyttää aina lapsen vanhemman lupaa, ja asiasta keskustellaan kasvatustilaisuuksissa, ja sovitut asiat kirjataan lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetuksen oppimissuunnitelmiin. Joulujuhla kuuluu suomalaiseen perinteeseen, ja päiväkodissamme sitä on jo usean vuoden ajan vietetty sisälle tai ulos rakennetun joulupolon merkeissä. Esikouluryhmät laulavat joululauluja vuosittain perinteisessä Y.E.S. -päiväkodin ja Vantaan kansainvälisen koulun yhteisessä joulukonsertissa Pyhän Laurin kirkossa. Eri uskontokuntaan kuuluvat perheet päättävät lapsensa osallistumisesta joulun ajan tapahtumiin. Mikäli lapsi ei osallistu kirkollisiin tilaisuuksiin tai muuhun kristinuskon perinteisiin liittyvään toimintaan, hänelle järjestetään muuta etukäteen suunniteltua toimintaa.

Silja Lamminmäki - Vartia ja Riikka Reina ovat laatineet kysymyksiä kasvatustilaisuuksien uskontokasvatuksen tueksi:

- Mitä uskonnollisia ja kulttuurisia juhlia perheessä vietetään? Millainen sisältö niille annetaan?
- Miten suomalaiseen kulttuuriin ja kristinuskoon kuuluvia juhlia käsitellään toiseen uskontoon kuuluvassa tai uskonottomassa perheessä?
- Miten vanhemmat toivovat lapsensa tutustuvan lapsiryhmässä edustettuina olevien kulttuurien ja uskontojen tapoihin?
- Mitä vanhemmat toivovat lapsensa tietävän omasta uskonnostaan?

Lamminmäki - Vartian mukaan uskonnollisten kysymyksien käsittely on ollut kulttuurissamme perinteisesti varovaista, mutta vain suurempi avoimuus voi poistaa ennakkoluuloja ja lisätä suvaitsevaisuutta. Monet maahanmuuttajat ovat tottuneet omassa kulttuurissaan avoimeen puheeseen uskonnosta. Monille omaan uskontoon liittyvät tavat ja traditiot ovat juuri sitä ominta kulttuuria.

Työvälineeksi tiimeille tarjotaan seuraavien asioiden määrittämistä:

- Millainen on lapsiryhmä?
- Mitä ja miten asioista lapsille puhutaan?
- Mitä kulttuureja ja uskontoja ryhmässä on edustettuna?
- Mitkä asiat ovat vaikeita, mitkä jo hallinnassa?
- Mistä asioista tarvitsemme lisää tietoa?
- Mitä mahdollisuuksia kasvatustilaisuus, yhteistyö vanhempien kanssa tarjoaa?

Eettisten asioiden pohdintaan meidät johdattaa seuraava kysymys:

- Miten lapsen kanssa on puhuttu elämän peruskysymyksistä, kuten; elämäntarkoitus, syntymä, kuolema, pelot ja turvallisuus?

Päiväkotiyhteisön arki sisältää päivittäin useita vuorovaikutustilanteita, joissa käsittelemme eettisiä kysymyksiä. Kasvattajina tuemme lapsia tiedostamaan oikean ja väärän teon eroa ja merkitystä. Ohjaamme lapsia empaattiseen ja suvaitsevaan vuorovaikutukseen. Kirjojen ja draaman avulla, sekä keskustelemalla pohdimme esimerkiksi millainen on hyvä kaveri?

Y.E.S. -päiväkodissa meidän tulee huomioida erityisesti oikean ja väärän teon määrittelyssä eräs kulttuurinen seikka. Yhteisöllisyyttä arvostavassa kulttuurissa häpeä, kunnia ja kasvojen säilyttäminen ovat tärkeitä asioita. Yksilöllisyyttä arvostavassa kulttuurissa häpeän sijasta syyllisyys on kulttuurinen katumusta osoittava tunne, ja kasvojen säilyttämisen sijasta itsekunnioitus on tavoiteltava arvo. Niiden lasten kohdalla, jotka elävät kahdessa erilaisessa tapakulttuurissa, tämä merkitsee haastetta sisäisen oikean ja väärän määrittelyssä. Vaikka väärän teon tehnyt lapsi ymmärtää tehneensä väärin, sen tunnustaminen ääneen on haasteellista, koska hän on oppinut arvon säilyttää kasvonsa. Näissä tilanteissa meiltä kasvattajina edellytetään herkkyyttä tiedostaa asian ristiriitaisuus lapselle ja tukea ja ohjata häntä ymmärtämään mitä tarkoitamme syyllä ja seurauksella, sekä vastuullisuudella. Tärkeää on tiedostaa, että lapsi ei ensisijaisesti valehtele. Lapsen käytös voi ulospäin ilmetä hankaluutena ottaa vastuuta teoistaan ja puhua totta. Kysymys on vain siitä, että hän toimii kuten on oppinut, ja kestää aikansa ennen kuin hän oppii toisen toimintatavan.

4.6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.6.1 Esiopetus Y.E.S. toimintayksikössä

Varhaiskasvatus päättyy esiopetusvuoteen, jolloin lapsen varhaiskasvatuspolku päättyy päiväkodissa. Esiopetusvuonna varmistetaan, että lapsella on koulussa tarvittavat oppimistaidot, joita harjoitellaan jokaisessa ikäryhmässä lapsen ikätasolle sopivalla tavalla. Valtakunnallisen ja kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöt ja toimintamenetelmät ovat myös esiopetusryhmän opetussuunnitelman perusta. Kohdassa 5.1. korostamme yksikkömme esiopetusryhmien englanninkielisyyttä. Esiopetussuunnitelman sisällöt näkyvät myös varhaiskasvatussuunnitelman sisällöissä.

Esiopetus perustuu Y.E.S. -päiväkodissakin Valtakunnalliseen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan (14.3.2011). Toimintakautena 2013–2014 esiopetusta järjestetään kahdessa eri ryhmässä (FROGS- ja LADYBIRDS- ryhmät).

Esiopetus toteutetaan klo 9:00 -13:00 välisenä aikana. Esiopetusryhmissä työskentelee 2 lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Opetus tapahtuu englanninkielellä.

Esiopetus nähdään Y.E.S. -päiväkodissa tärkeänä jatkumona varhaiskasvatukselle ja se on tavallaan myös osa varhaiskasvatusta. Esiopetusvuosi nähdään kuitenkin myös omana erityisenä aikakautenaan lapsen kehityksessä ja oppimisessa. Se on lapselle intensiivistä uuden oppimisen, uteliaisuuden ja kehityksellisen murroksen aikaa. Esikoululainen suuntautuu kohti sosiaalista vertaisryhmäänsä ja tukeutuu mielellään kavereihinsa kasvattajien sijaan. Kasvattajia ja vanhempia tarvitaan kuitenkin vielä monessa sosiaalisessa tilanteessa tukemassa ja auttamassa sekä oppimiseen haastamisessa. Esiopetusikäisiä lapsia voisi kuvailla termillä iso-pieni. He ovat samanaikaisesti itsenäisiä isoja ja pieniä, aikuisen läheisyydestä nauttivia. Esiopetusikäiset lapset nauttivat suunnattomasti omista taidoistaan ja haluavat oppia uutta. Leikki, liikunta ja luova toiminta on heille ominaisin tapa toimia ja omaksua uutta. Kasvattajien positiivinen kannustaminen erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja positiivisen kautta oppiminen lisää lasten itseluottamusta ja valmiuksia toimia vertaisryhmässään ja myöhemmin koulussa.

Y.E.S. -päiväkodin lapsista suurin osa hakeutuu Vantaan Kansainvälisen koulun kielikokeeseen esiopetusvuoden helmikuussa ja perheiden toiveena usein on, että lapsi aloittaisi koulun kyseisessä kansainvälisessä koulussa. Kouluun pääsee, mikäli lapsen kielitaito on riittävä ja hän läpäisee koulun järjestämän kielikokeen.

Esiopetusvuoden haasteeksi päiväkodissamme nouseekin lasten englanninkielen passiivisen sanavaraston saaminen aktiivikäyttöön, sekä lasten haastaminen monipuoliseen englanninkieliseen ilmaisuun. Tähän tavoitteeseen pyritään pääsemään kunnioittamalla ja toteuttamalla lapsille luontaista tapaa oppia ja omaksua leikin, liikunnan ja luovien toimintatapojen kautta. Jonkin verran joudumme kuitenkin toteuttamaan ns. kasvattajälähtöistä opetusmenetelmää, jotta saamme tuotua riittävästi englanninkielen sanastoa lasten tarjolle.

Olemme ratkaisseet ongelman toteuttamalla ns. työpaja-toimintaa kolmena päivänä viikossa. Jokainen lapsi käy viikon aikana läpi kolme erilaista työpajaa, jotka tukevat toinen toisiaan englanninkielisen sanaston suhteen. Työpajoissa harjoittelemme paitsi taitoja, joista on hyötyä koulussa ja elämässä, myös oppimaan oppimisen taitoja sekä englanninkieltä eri orientaatioiden kautta. Työpajoissa pureudutaan johonkin tiettyyn teemaan ja tuodaan lasten tietoisuuteen uutta sanastoa. Esimerkiksi matematiikka pajassa teemanä voi olla muodot. Työpajan aikana puhutaan muodoista, nimetään muotoja ja

etsitään ympäristöstä muotoja. Lopuksi toteutetaan taidetyö muotoja hyödyntäen. Työskentelyn jälkeen kasvattajat rikastuttavat oppimisympäristöä materiaaleilla, joissa muotosanasto tulee lasten käyttöön ja he voivat hyödyntää sitä heidän omissa leikeissään.

Työpajoja toteutetaan matematiikan, kielen, leikin, draaman, kädentaitojen, musiikin, suomenkielen ja liikunnan tiimoilta. Pajatyöskentelyssä toteutuu eheyttämisen idea monipuolisesti ja ne tarjoavat myös erittäin miellyttävän tavan toimia pienryhmässä lapsille ominaisinta toimintatapaa ja lämmintä vuorovaikutusta viljellen. Y.E.S. - päiväkodin esiopetussuunnitelmassa korostuvat erityisesti sosiaalisten taitojen ja englanninkielisen ilmaisun harjoittaminen osana kouluvalmiuksia.

Englanninkielen opetus alle kouluikäisille lapsille Y.E.S. - päiväkodissa

Uuden kielen ja sanaston oppimisessa korostuu opittavan aineksen toistojen määrä. Oppilaan oppimisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että hän pääsee ja joutuu toistamaan opittavaa ainesta: englanninkieltä ja sanastoa lukuisia kertoja erilaisissa tilanteissa ja paikoissa. Alle kouluikäiselle lapselle opetettaessa täytyy huomioida lapselle ominainen tapa oppia ja hahmottaa maailmaa. Käytämme englanninkielen opetuksessa paljon leikkejä ja lauluja, eleitä, ilmeitä

ja eläytymistä. Opettamisessa ja oppimisessa korostuvat toiminnalliset työtavat, tekemisen kautta oppiminen ja päivittäisten rutiinien toistaminen. Mahdollisimman laaja ja aktiivinen sanavarasto on kielitaidon perusedellytys. Oppimista tapahtuu vain tekemällä ja puhumalla, lukuisten toistojen kautta!

Yleisesti etenemme englanninkielen opetuksessa sanoista ja sanonnoista lauseisiin ja niistä edelleen laajempaan asiakokonaisuuden ymmärtämiseen ja kohti puheen tuottamista.

4-vuotiaiden opettamisessa pääpaino on päivittäisten sanontojen ja perussanojen oppimisessa. Esineitä ja asioita nimetään lapsille ja lasten kanssa. Aikuinen toimii kielimallina lapselle ja lapsi kuulee päivittäin englanninkieltä arkipuheessa, ohjatuissa leikki- ja laulutilanteissa.

5-vuotiaiden opettamisessa siirrytään enenevässä määrin englanninkielen käyttämiseen toimintakielenä. Pyrkimyksenämme on, että tämän vuoden aikana lapsen passiivinen sanavarasto aktivoituu puheeksi ja hän tuottaa ainakin päivittäisiin rutiineihin liittyvää englanninkieltä.

Esikouluopetus on kokonaan englanninkielellä ja oppilailta odotetaan englanninkielen käyttämistä aktiivisesti kaikessa esikoulutoiminnassa. Esiopetusvuoden aikana käymme opetuksellisesti läpi niitä asioita, joita valtakunnallinen ja Vantaan tason esiopetussuunnitelmat esiopetukselta vaativat. Y.E.S. -päiväkodin omassa

esiopetussuunnitelmassa on otettu huomioon se, että opetuskieli on englanti ja opetuksen pääpaino on nimenomaan kielen opettamisessa.

Esittelemme seuraavaksi muutamia sisältöalueita, joita esiopetuksessa käymme läpi ja miten me niitä toteutamme päivittäin. Tässä esitetyt matemaattisten ja kielellisten taitojen oppimisalueet kietoutuvat aina tiiviisti osaksi kunkin kuukauden kokonaisteemaa, liikuntaa, leikkiä ja taideaineita. Korostamme kaikessa opetuksessamme lapsen omaa aktiivista tekemistä, hauskuutta sekä sitä, että opittava aines toistetaan lukuisia kertoja vuoden aikana.

Matemaattiset taidot - Math minutes

Piirretään omaa lukusuoraa

Lisäämme esikoulun ensimmäisestä päivästä lähtien uuden numeron omaan lukusuoraamme. Piirrämme sen yhdessä oppilaiden kanssa: How do you write 4? Take you "magic finger" so down, across, down.... "Number Line Helper" auttaa seuraavaan numeroon laskemisessa ja hän saattaa tehdä ystävilleen pieniä laskutehtäviäkin. Laskemme esikoulupäiviä 100 saakka ja juhlimme "100th day at School."

Arviointipurkki / Estimation jar

Jokaisella lapsella on oma numero: Vuoden alussa jokainen lapsi saa oman numeron, joka toimii apuna esimerkiksi kun aamulla kirjaudutaan sisään ryhmään tai järjestäytytään jonoon. Numeroimme myös jokaisen lapsen henkilökohtaiset värikynät, ja kuin huomaamattaan lapset oppivat tunnistamaan ja laskemaan ainakin kahteenkymmeneen.

Kalenteri ja kalenterisanasto

Muodot

Runot ja laulut

Kielelliset valmiudet päivittäin

Puhuminen, puhuminen ja puhuminen.

Kysymysten tekemisen harjoittelu

"Star of the week"-projekti

Aakkoset: äänne-kirjain vastaavuus

Riittäminen

Äänen lukeminen ryhmässä (ainakin 2 kirjaa päivässä)

aikuinen lukee ääneen, helppoja kirjoja luetaan lasten kanssa yhdessä ääneen (pretended reading),

lapset alkavat lukea

Runokortit ja kirjat

Laulukortit ja kirjat

Nimet, nimileikit

Nimilaput ja asioiden nimeäminen

Kasvattajan rooli kielenopetuksessa

Kasvattajalla on tärkeä rooli uuden kielen opettamisessa, sillä hän on kielimalli lapselle. Y.E.S. -päiväkodissa myös suomenkielinen henkilökunta puhuu keskenään englantia silloin, kun lapsia on läsnä. Näin menetellään siksi, että lapsille välittyisi selkeä kuva siitä, mitä kieltä heidän odotetaan käyttävän mutta myös siksi, että lapset kuulisivat englanninkieltä pitkin päivää ja oppisivat kuulemastaan. Lapset ovat aina kiinnostuneita siitä, mitä ja miten aikuinen tekee ja oppivat aikuiselta myös huomaamattaan. Kasvattajan on oltava tietoinen omasta roolistaan kielimallina ja käytettävä opetettavaa kieltä aktiivisesti ja monipuolisesti, monenlaisissa tilanteissa.

Hyvä kielenopettaja miettii, miten monin eri tavoin hän voisi opetettavan sanaston lapselle tarjota. Miten hän voisi kasvattaa lapsen aktiivista toimintaa uudella kielellä ja miten lapsen kielen ja käsitteiden ymmärrystä voisi laajentaa. Suomessa, jossa lasten sosiaalinen kieli on suomi, se käytännössä tarkoittaa sitä, että kasvattaja jalkautuu mahdollisimman moneen tilanteeseen mukaan ja tarjoaa kielimallin myös leikki-tilanteissa. Leikin itsenäiseen toteuttamiseen tarvitaan sanoja.

Toimintakauden alussa henkilökunnalla on suuri vastuu siitä, että hän saa ryhmän toimimaan ryhmänä ja motivoitumaan englanninkielen käyttämiseen. Kieli täytyy tehdä houkuttelevaksi ja tärkeäksi lapselle. Kun koko ryhmä pitää uuden kielen käyttämistä tärkeänä se siirtyy myös niihin tilanteisiin, joissa aikuinen ei ole mukana ohjaamassa. Paras tilanne kasvattajien kannalta on, kun lapset opettavat toinen toisiaan ja toteuttavat jo oppimaansa iloisesti puhuen keskenään. Kielipainotteisessa ryhmässä on harvoin hiljaista!

Varhaiskasvatus- ja oppimisympäristö ryhmässä luodaan myös sellaiseksi, että lapsi voi viedä jo oppimansa sanaston käytäntöön eli leikkiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen toisten lasten kanssa. Käytetyt materiaalit esim. lorut, leikit, laulut asetellaan opetustilaan sillä tavoin, että lapset pystyvät niitä käyttämään päivittäin keskinäisessä toiminnassaan. Tilassa on myös paljon visuaalista materiaalia, joka aktivoi kielen käyttämiseen esim. värejä, kirjaimia, vaihtuvia elementtejä jne. Esineisiin on laitettu nimilaput, jotta lapset näkevät kirjoitettua kieltä ja oppivat nimeämään asioita. Esiopetustilassa on myös paljon materiaalia, joka houkuttelee kuulemaan ja kuuntelemaan kieltä esim. kirjoja on luokiteltu eri teemojen mukaan koreihin ja niitä luetaan paljon. Peruseriaattemme ryhmässä on, että joka päivä luetaan ainakin kaksi kirjaa, mieluiten kolme.

4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Luontosuhteen luominen, säilyttäminen ja vahvistaminen ovat keino niin lasten kuin aikuistenkin hyvinvoinnin vaalimiseen. Parhaimmillaan ihmisen ja luonnon suhde voi voimannuttaa ja vahvistaa. Luonnon-ympäristöjen rauhoittavia vaikutuksia on todennettu tutkimuksilla. Oleskelu luonnossa laskee pulssia ja verenpainetta ja keho ja mieli rauhoittuvat. Liikkuminen monipuolisessa maastossa kasvattaa kuntoa ja lisää kehon ketteryyttä ja joustavuutta. Luonnossa tapahtuvissa toiminnallisissa tehtävissä oman ryhmänsä ja itsensä voi nähdä eri näkökulmasta kuin sisätiloissa. Yhteistyötaidot ja ryhmähenki paranevat yhteisten haasteiden edessä.

Suurin osa Y.E.S. -päiväkodin ryhmistä retkeilee lähimetsässä, Tammiston luonnonsuojelualueella säännöllisesti. Lapsille metsäretket ovat useimmiten erittäin mieluisia mutta erityisesti eri kulttuuritaustoista tulleille lapsille se voi olla myös uusi ja erikoinen kokemus. Lähimetsämme on luonnonsuojelualuetta, joten erityisesti luonnon kunnioittamisen opettaminen korostuu retkeillessä. Lapsille tähdenne-tään, että luontoa ei roskata, mukaan otetaan omat eväät, joiden pakkaukset tuodaan takaisin, kasveja ja oksia ei

revitä. Metsäretkillä voimme opettaa lapsille vuodenaikojen vaihtelua, kasvillisuutta, eläinten ja niiden elin-tapojen tunnistamista. Tietopuoliseen opetukseen, vuodenaikoihin, luonnon kiertokulkuun ja säähän liittyviin asioihin on helppo liittää tarinoita ja satuja, jolloin ne kiehtovat lapsen mielikuvitusta aivan erityisellä tavalla. Luonnossa liikkuminen ja siitä nauttiminen on myös suomalaisen kulttuuriperimän siirtämistä ja opettamista lapsille.

Luonto ja erityisesti metsä leikki- ja varhaiskasvatusympäristönä kehittää lapsen mielikuvitusta, keskittymis-kykyä, vuorovaikutustaitoja, loogista päättely- ja empatiakykyä. Metsässä lapset usein jaksavat keskittyä pidempään yhteen leikkiin valmiiden lelujen puuttuessa. Leikit ovat enimmäkseen lapsilähtöisiä, heidän itse

kehittelemään. Lisäksi voi retken aikana olla aikuisen ideoima tuokio, esi-merkiksi tontun, metsäneläimen kirje lapsille tai suunnistusta, leikki- tai laulu-hetki.

Luonnossa on mahdollista kehittää lasten tietämystä, näkemystä ja osaamista luonnontieteisiin, matematiikkaan, sanavarastoon, hahmottamiseen, motorisiin taitoihin, estetiikkaan ja verbaalisiin taitoihin liittyvissä asioissa.

Useimmat päiväkodin ryhmät käyvät ikätason mukaan myös talvisin hiihtämässä, luistelemassa ja pulkkamäessä lähiympäristössä. Näin alueen tarjoamat liikuntamahdollisuudet tulevat esille myös muualta muuttaneille perheille. Tutustumme myös rakennettuun ja vielä muuttuvaan Pakkalan lähiympäristöön ja rakennuksiin. Rakentuva ympäristö on monipuolisena virikkeenä mm. pienoismallien rakentamiselle ja muille askarteluille. Luonnosta voidaan kerätä myös askartelu- ja oppimateriaalia, oksia, risuja, käpyjä ja lehtiä.

Teemme retkiä myös Backaksen puutarha-alueelle ja Haltialan tilalle. Sinne suunnataan kävellen, pyöräillen, hiihtäen ja pulkkaillen. Kevätretkiä ja erilaisia liikuntatapahtumia ja juhlia on vietetty useana vuonna luonnon helmassa, äitejä on hemmoteltu mm. äitienpäiväjoogalla Arboretumin nurmialueella.

Päiväkodissa käytetään mahdollisimman paljon kierrätysmateriaalia askarteluun. Myös perheitä pyydetään osallistumaan kierrätysmateriaalin tuomiseen askartelua varten. Koko POINT on sitoutunut Eko-ohjelmaan ja jo päiväkodissa opetetaan lajittelemaan ja kierrättämään, ruokajätteet biojäteastiaan, paperit keräykseen ja muut jätteet niille kuuluviin astioihin. Piirustus- ja käsipyyhepaperia opetetaan käyttämään säästeliäästi. Lapsia opastetaan välttämään tuhlaamista, sammuttamaan valoja ja huomioimaan ympäristö-

arvot. POINTin eri toimijoiden yhteinen Eko-tiimi kokoontuu säännöllisesti ideoimaan ympäristökasvatukseen liittyviä asioita.

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Y.E.S. -toimintayksikön kehittämistyöhön ja tulevan kauden suunnitteluun ja arviointiin varataan yksi työpäivä elokuussa ja tarpeen mukaan muutamia työpäiviä syys- ja kevätkaudelle. Kehittämispäivänä laaditaan toimintavuoden toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelman tehtävänä on kuvata, miten toimintavuoden aikana toteutetaan yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa. Toimintasuunnitelman laadinnassa huomioidaan myös varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen valtakunnalliset opetussuunnitelmat sekä Vantaan kaupungin suunnitelmat. Se kytkeytyy osaltaan Vantaan varhaiskasvatusstrategian toteuttamiseen ja tulokorttiin, mutta on erityisesti yksikön oma työväline, jota käytetään, arvioidaan ja täydennetään toimintavuoden aikana. Lapsiryhmien varhaiskasvatushenkilökunnan laatimat keskeiset tavoitteet arvioidaan ja täydennetään puolivuositain vuoden vaihteessa ja kevätkauden päättyessä.

Kehittämispäivän ajaksi päivähoitoa tarvitseville lapsille se järjestetään alueen muista päiväkodeista. Jos perheet järjestävät päivähoidon itse tuoksi päiväksi, se on heille maksutonta.

Y.E.S. -toimintayksikön edustukselliset viikkokokoukset ovat hallinnollisia ja tiedon välittämisen paikkoja ja niissä on toistuva johtajan laatima esityslista. Jokaista tiimiä edustaa vuorollaan yksi työntekijä. Päiväkodin johtaja tai varajohtaja on kokouksen puheenjohtaja, sihteerivuoro on jokaisella hoito- ja kasvatustalossa olevalla työntekijällä etukäteen sovitun aikataulun mukaisesti. Esityslista ja pöytäkirja lähetetään jokaisen työntekijän sähköpostiin.

Tiimit pitävät myös omat kokouksensa viikoittain. Niissä käsitellään edustuksellisen viikkokokouksen ja omaan lapsiryhmään ja sen toiminnan suunnitteluun liittyvät asiat. Tiimikokouksilla on säännöllinen aika, jolloin toisen tiimin henkilökunta valvoo kokouksessa olevan tiimin lapsiryhmää. Tiimityö on kaiken perusta ja siinä korostuu organisoitu suunnittelu ja joustava asenne. Johtaja käy tiimien kokouksissa vähintään kaksi kertaa syys- ja kevätkauden aikana. Syyskaudella tiimit laativat omat toimintasuunnitelmansa ja työnjakoon ja vastuisiin liittyvät tiimisopimukset, joiden tekemiseen johtaja opastaa ja arvioi niiden toteutumista.

Lisäksi Y.E.S. -toimintayksikön säännöllisesti toteutuvat pedagogiset palaverit ovat tärkeitä koko yksikön yhteisten toimintalinjojen ja periaatteiden sopimiseksi. Keskustelut aloitetaan ikäryhmittäin ja myöhemmin siirrytään koko päiväkodin palaveriin. Pedagogiset palaverit pidetään joka ryhmälle erikseen, jotta varattu aika voidaan käyttää tehokkaasti.

Yksikön hyvinvointityön kannalta tärkeä on muutamia kertoja kaudessa ja tarpeen mukaan kokoontuva hyvinvointityöryhmä. Siellä käsitellään kasvulle ja oppimiselle suotuisan varhaiskasvatusympäristön

edellyttämiä asioita, turvallisuutta ja työyhteisön hyvinvointia. Lisäksi päiväkodissa valitaan toimintakausittain lukuisia eri toimikuntia toteuttamaan eri teemojen, projektien ja juhlien vuosikellon mukaista toteutumista.

6 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Y.E.S. -toimintayksikkö on osa Pakkalan oppimis- ja informaatiotalo POINTia, jossa sijaitsevat myös Vantaan kansainvälinen koulu ja POINTin kirjasto. Sijainti saman katon alla takaa luontevan yhteistyön ja tehokkaan tilojen käytön. Myös koulun vanhempainyhdistyksen, Vakka ry:n ylläpitämä aamu- ja iltapäiväkerho sijaitsee esiopetustilan vieressä. Tilat ovat osittain yhteiskäytössä ja yhteistä toimintaa järjestetään. POINTissa toimii yhteinen vuosikellotoimikunta, jossa on edustaja koulusta, kirjastosta ja päiväkodista. Toimikunnan tehtävänä on yhdistää eri yksiköiden projekteja ja tapahtumia. Koululla ja päiväkodilla on kummioppilastoimintaa, lukuprojekteja, yhteisiä draamaesityksiä, juhlia, tapahtumia, konsertteja. Joka lukukausi järjestetään suosittu Ystäväpäivä, jolloin koulun oppilaat tulevat päiväksi avustamaan päiväkotiryhmiin. Y.E.S. -päiväkotini on myös erittäin suosittu työelämään tutustumis- eli TET- työpaikka. Yhteistyötä tehdään niin arjessa kuin juhlassakin. Päiväkodin henkilökunta on ollut järjestämässä ohjelmaa koulun ja kodin yhteistyöpäivään, koulun opettajat ovat tuoneet omaa osaamistaan päiväkodin puolelle.

Y.E.S. -päiväkotini on erittäin suosittu vierailu- ja opintokäyntikohde niin kotimaan mittakaavassa kuin kansainvälisestikin. Talon kymmenvuotiseen historiaan on mahtunut tuhansia vieraita ympäri maailmaa. Y.E.S. on ollut mm. yksi Suomessa järjestetyn WHO-seminaarin tutustumiskohteista ja Vantaa-Namibia-varhaiskasvatussyhteistyön kumppaneista. Erilaisten hankkeiden puitteissa mm. Englantiin, Kiinaan ja Israeliin on tehty myös vastavierailuja. Suomalainen laadukas varhaiskasvatus kiinnostaa kansainvälisesti ja Y.E.S.:n henkilökunnalla on valmius markkinoida osaamista. Varhaiskasvatuksen lisäksi toimiva yhteistyö muiden Pakkalan oppimis- ja informaatiotalo POINTin toimijoiden, kansainvälisen koulun ja kirjaston kanssa on kiinnostava lisäelementti.

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Y.E.S.- toimintayksikössä on edustuksellinen hyvinvointityöryhmä, jonka tehtävänä on turvallisuussuunnitelman ja kiusaamisen ehkäisyssuunnitelman toteuttaminen ja arviointi. Ryhmässä käsitellään myös henkilökunnan työhyvinvointia, aktiivista välittämistä ja työsuojelukysymyksiä. Lisäksi ryhmässä käydään läpi Vatun (Vanhemmuuden tukeminen) eli Pakkalan alueen varhaiskasvatuksen, lastenneuvolan ja lastensuojelun

sosiaalityön yhteiskokouksissa esiin nousseita asioita. Hyvinvointityötä integroidaan lisäksi jo olemassa oleviin rakenteisiin, viikoittaisiin tiimipalavereihin ja koko yksikön edustukselliseen tiimikokoukseen.

Sijainti samassa rakennuksessa takaa luonnollisen yhteistyön Vantaan kansainvälisen koulun kanssa. Koulun oppilashuoltoryhmän jäseniä voi konsultoida ja sopia kokouksia lyhyelläkin aikavälillä. Syystoimintakaudella päiväkodin johtaja, esiopetusryhmän opettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja Kartanonkosken neuvolan

terveydenhoitaja kokoontuvat oppilashuoltoryhmänä uusien esioppilaiden asioissa. Syksyllä esiopettajat järjestävät ESKO (Esiopetuksesta kouluun) -tiedonsiirto- ja arviointipalaverin koulun oppilashuoltoryhmän kanssa. Oppilashuoltoryhmä on erittäin moniammatillinen ja siihen kuuluvat Vantaan kansainvälisen koulun rehtori, erityisopettaja, 1 lk:n opettajat, suomi toisena kielenä opettaja, koulukuraattori, koulupsykologi ja kouluterveydenhoitaja. Jos lapsi siirtyy Y.E.S.- päiväkodin esiopetuksesta johonkin muuhun kouluun 1:lkille luokalle, hänen asiansa käydään läpi ko. koulun ESKO-tiedonsiirtopalaverin yhteydessä.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu syksyllä em. kokoonpanolla. Syksyn kokouksessa todetaan esiopetuksessa aloittaneet lapset ja tarkistetaan muunkielisten lasten kielitausta. Koska esioppilaita tulee koko Vantaan alueelta, käydään kokouksessa myös läpi esioppilaiden osoitteet, tuleva lähikoulu ja koulutoive. Vantaan kansainväliseen kouluun haetaan kielikokeen perusteella, opetus on tarkoitettu vain niille lapsille joiden englannin kielen taito on riittävä. Opetus on ns. painotettua opetusta ja oppilas ilmoitetaan sekä lähikouluun, että kansainväliseen kouluun.

Kokouksessa selvitetään myös mahdollinen tehostetun ja erityisen tuen tarve ja kouluvalmiustilanne. Lähi-neuvolan terveydenhoitaja hankkii tiedot muiden neuvoloiden piiriin kuuluvista lapsista. Syksyn ESKO-tiedonsiirtopalaverissa arvioidaan ensiluokkalaisten koulun aloitusta. Keväällä kokoonnutaan em. kokoonpanolla ja siihen yhdistetään ESKO- tiedonsiirto. Kevään kokous pyritään pitämään ajankohtana, jolloin tiedetään kokeen tulokset ja Vantaan kansainvälisessä koulussa aloittavat lapset.

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Y.E.S.-toimintayksikkö on osa Vantaan kaupungin varhaiskasvatusta ja virallinen viestintä tapahtuu kaupungin linjausten mukaisesti. Yksikön esittely on sivistystoimen ja varhaiskasvatuksen Kivistö-Aviapolis alueen päiväkotien yhteydessä Vantaan kaupungin internetsivuilla. Lisäksi päiväkodin ryhmät tiedottavat toiminnastaan vanhemmille sähköpostitse, joko viikko- tai kuukausikirjeen muodossa. Päiväkodissa on useita tietokoneita henkilöstön käytössä ja myös lapsilla on mahdollisuus tietokoneiden käyttöön. Tietotekniikkaa hyödynnetään eri sisältöalueissa ja projektien toteuttamisessa. Ne ovat luontevana osana varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä.

LINKKI Y.E.S. DAY CARE CENTER VARHAISKASVATUKSEN ESIOPETUS – ESITYKSEEN (Preschool info):

http://www.vantaa.fi/fi/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/paivahoito_vantaalla_toimintayksikoittain/kivisto_-_aviapoliksen_paivahoitopalvelut/y_e_s_-_toimintayksikko

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Y.E.S. varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Y.E.S.- päiväkoti

Hagelstamintie 1, 01520 VANTAA

puh: 09-839 21087, 839 21088, 839 21089

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA SUITSIKUJAN TOIMINTAYKSIKKÖ

OPETUSLAUTAKUNTA 20.1.2014

Sisällys

1	JOHDANTO	1
3	SUITSIKUJAN PÄIVÄHOITOYKSIKÖN ARVOT	3
4	LAPSIKÄSITYS JA KASVATTAJUUS	4
5	YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA	6
6	TURVALLISUUS PÄIVÄHOIDOSSA.....	7
7	KASVUN JA OPPIMISEN TUKI VARHAISKASVATUKSESSA (KOT)	8
8	TERVEYS JA OMATOIMISUUS	9
9	LASTEN LEIKKI.....	10
10	ÄIDINKIELI – KIELEN MERKITYS.....	11
11	NÄYTELMÄT/NÄYTTELEMINEN	12
12	KÄDENTÄIDOT JA HIENOMOTORIIKKA.....	13
13	KANSAINVÄLISYYS	14
	13.1 Monikulttuurisuuden rikkaus	14
14	LUONTO JA YMPÄRISTÖ SEKÄ KESTÄVÄ KEHITYS	15
15	MUSIIKKI	16
16	LAPSEN TUNTEET	17
17	MATEMATIIKKA.....	18
18	LIIKUNTA	19
19	MEDIAKASVATUS	20
20	ETIIKKA JA USKONTOKASVATUS.....	21
21	HISTORIA.....	22
22	ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN	23
	22.1 Valmistava esiopetus.....	24
23	ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO (OHR)	25
24	AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	27
	24.1 Pikku- Hepon kerhotoiminta	27
	24.2 Pikkuhepon avoin toiminta.....	28
25	YHTEISTYÖTAHOT JA KUMPPANUUDET	29
	25.1 YHTEISTYÖ NEUVOLAN KANSSA	29
26	TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI	30

1 JOHDANTO

Meidän yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelma perustuu valtakunnalliseen ja Vantaan kaupungin oppimis – ja opetussuunnitelmaan.

Huomioimme myös Vantaan kaupungin arvot, jotka näkyvät kautta linjan meidän suunnitelmamme sisällössä.

KESTÄVÄ KEHITYS: Opimme luonnon varojen käyttöä ja luonnon arvostamista sekä sähkön ja veden käytön säästämistä. Harjoittelempa kierrättämistä ja roskien lajittelua.

YHTEISÖLLISYYS: Vanhemmat kasvatuskumppaneina ja koko yksikkömme henkilökunnan yhteistyö toteutuu keskustellen ja arvioiden ja erilaisten tapahtumien avulla. Meillä on paljon yhteistyötä eri tahoihin ja he omalta osaltaan auttavat meitä lasten kasvatus – ja opetustyössä.

INNOVATIIVISUUS: Lasten itse keksimät ratkaisut, pohdinta, haasteet. Lapsi tulee nähdyksi ja kuulluksi. Kannustamme ja rohkaisemme lasta kohti hyvää nuoruutta ja aikuisuutta. Henkilökunnan oma motivaatio tukee lasta ja auttaa etsimään uusia tutkimuskohteita sekä virittämään lapsen kiinnostusta ja innostusta uuteen asiaan. Henkilökuntamme seuraa kasvatusalan kehittymistä ja käy koulutuksissa sekä käyttää omia taitojaan lasten iloksi.

VANTAAN VARHAISKASVATUKSEN SLOGAN:

☺ " Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa"☺

ja meillä Vantaan Hakunilassa:" HAUSKOJA HETKIÄ HAKUNILASSA"

♥"SUJUVASTI SUITSIKUJALLA"♥

Pidämme tärkeänä yksikössämme lasten hyvinvointia. Vantaan kaupunki on tehnyt lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (kts. www.vantaanhyvis.fi).

- ❖ kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen: lapsen osallisuus, kuuleminen ja yksilöllisyys
- ❖ suotuisa kasvuympäristö: huolenpito ja turvallisuus, myönteinen ilmapiiri, toiminnan rakenteet ja fyysiset puitteet sekä yhteisöllisyys.
- ❖ kasvatuskumppanuus: toimiva vuorovaikutus, yhteinen sitoutuminen ja lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma
- ❖ hyvinvointityötä edistävät rakenteet: yksikön toimintavavat ja moniammatillinen verkostotyö

Kaiken perustana on lapsen ja kasvattajan välinen avoin ja lämmin vuorovaikutus, joka tulee esille suunnitelmamme sisällössä.

2. SUITSIKUJAN PÄIVÄHOITOYKSIKKÖ

Suitsikujan päivähoitoyksikköön kuuluu 3 päiväkotia, jotka sijaitsevat Hakunilassa.

1. Suitsikujan päiväkoti Suitsikuja 2

Talossamme on 4 ryhmää: "Untuvikot" alle 3-vuotiaille lapsille

"Hattarat" 3-5-vuotiaille lapsille

"Hahtuvat" 3-6-vuotiaille lapsille, osa lapsista tarvitsee tukea kehitykseensä

"Poutapilvet" 3-6-vuotiaille lapsille

Ympäristö on viihtyisä ja rauhallinen. Päiväkoti sijaitsee Suitsikujan päässä Nissaksen ja Hakunilan rajamailla. Talomme on iso omakotitalo. Järjestämme lasten kanssa yhteisiä tapahtumia ja tempauksia; näytelmiä, taidenäyttelyitä, kuorosotia ja hullunkurisia päiviä.

2. Aisakellon päiväkoti Hiirakkokuja 5

Kerrostalon alakerrassa on 2 päiväkotiryhmää: "Karhut" 3-5-vuotiaille lapsille

"Ketut" 5-6-vuotiaille lapsille.

Aisakello sijaitsee kerrostalon alakerrassa ja ovemme avautuu kohti leikkipuistoja

ja luontoa. Päiväkodistamme on lyhyt matka pururadan lenkkipoluille ja metsään.

Päiväkotimme on Hakunilan vanhin, kodikas pieni yhteisö. Henkilökunta ja

molempien ryhmien lapset tuntevat toisensa; tutustumme mm. kerhotoiminnan avulla.

Kokkikerhot, retkikerhot, vironkielikerho, jumppakerho, musiikkikerho.

3. Pikku-Hepo päiväkoti Hiirakkokuja 4

Kerrostalon alakerrassa on avointa toimintaa ja kerhotoimintaa lapsiperheille:

Avointa toimintaa lapsiperheille: maanantaisin 9.00- 15.00 ja perjantaisin 10.00- 15.00 kokopäivän ja torstaisin aamupäivällä 9.00- 12.00.

Avoin toiminta on pääasiassa tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille, heidän vanhemmilleen ja isovanhemmille, myös perheen kouluikäiset ovat tervetulleita. Toiminta on maksutonta eikä ennakkoilmoittautumista tarvita. Avoimen päiväkodin toiminta perustuu aktiiviseen yhdessäoloon, jossa vanhemmat huolehtivat lapsistaan. Toiminta sisältää vapaata yhdessäoloa ja leikkimistä sekä esimerkiksi taito- ja taideaiheita, musiikkia, liikuntaa. Vanhempien ja lasten toiveet ohjelmasta otetaan huomioon ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Vanhemmilla on mahdollisuus saada tukea ja keskustella kasvatuksesta, lapsen kehityksestä ja lapsiperheen arjesta. Jokainen on lämpimästi tervetullut. Paikan päällä on nähtävillä tarkempi viikko-ohjelma siitä, mitä kulloinkin avoimen päiväkodin ohjelmassa on luvassa. Pikku- Hepo löytyy myös Facebookista.

Kerhot: Aamupäiväkerho 2,5-4-vuotiaille lapsille tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 9.00-11.00

Iltapäiväkerho 3,5-5-vuotiaille lapsille tiistai, keskiviikko ja torstai klo 12.00-15.00

Katso tarkemmat aukioloajat ja ohjelmat internetistä www.facebook.com

Pikku - Hepo yhdistää alueen asukkaita ja helpottaa arjen elämää. Yhteistyössä kävijöiden kanssa suunnitellaan toimintaa ja tapahtumia; leivotaan, keskustellaan, leikitään, lauletaan ja retkeillään.

Kaikissa päivähoitoryhmissämme on pienryhmätoimintaa.

3 SUITSIKUJAN PÄIVÄHOITOYKSIKÖN ARVOT

1. LUOTTAMUS

- ❖ LAPSI: Tulen nähdä ja kuulla. Saan leikkiä ja oppia ja kasvaa rauhassa. Minulle annetaan tehtäviä ja koen iloa selviytyessäni niistä ja jos tunnen itseni epävarmaksi, aikuiset kannustavat minua.
- ❖ VANHEMMAT: Tulen nähdä ja kuulla. Minun mielipidettäni lapseni vanhempina kunnioitetaan. Voin olla rauhallisin mielin kun tiedän ja tunnen päiväkodin. Saan halutessani tietoa lapseni päivästä. Voin keskustella henkilökunnan kanssa avoimesti. Lapseni saa tarvitsemansa tuen, kehittyä ja oppia.
- ❖ HENKILÖKUNTA: Olen kiinnostunut lasten kehityksestä. Olen luotettava ja arvostan lasten ja vanhempien mielipiteitä. Muistan vaitiolovelvollisuuden. Lapsen etu on tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on. Annan aikaa lapselle, kuuntelen ja kannustan häntä. Olen apuna kun tarvitaan.

2. TURVALLISUUS

- ❖ LAPSI: Tutustun rauhassa ryhmään ja aikuisiin. Saan opastusta ryhmän sääntöihin sisällä ja ulkona. Haasteiden kohdatessa minua autetaan selviytymään päivästä. Minä saan olla rauhassa ja turvallisesti mielin. Tiedän, että vanhempani noutavat minut kotiin. Päiväkodin aikuiset ovat läsnä koko ajan ja saan heiltä tukea kun tarvitsen.
- ❖ VANHEMMAT: Henkilökunta pitää huolta minun lapsestani kaiken aikaa. Lapseni sairastuessa, ollaan minuun yhteydessä ja siksi pidän yhteystietoni ajan tasalla sekä hoidan hänet terveeksi kotioissa. Olen yhteydessä henkilökuntaan heti kun muutoksia sovituihin asioihin tulee esim. hakuajat tai lapsen hakija vaihtuu.
- ❖ HENKILÖKUNTA: Keskustelemme ja sovimme yhteisistä säännöistä ja noudatamme niitä. Laadimme ja tiedämme poistumissuunnitelmat ja turvaohjeet. Ympäristöstä pidämme huolta, jotta kaikkien on turvallista olla tiloissamme. Siistimme tiloja ja pidämme yllä järjestystä.

3. LUOVUUS

- ❖ LAPSI: Minä olen taitava ja osaan paljon asioita, haluan kertoa tiedoistani ja näyttää taitoni. Minulla on paljon ideoita joita haluan toteuttaa. Olen LAPSI, jolle kaikki on mahdollista, huomaa minut. Saan rohkeutta puhua, liikkua, maalata, soittaa, laulaa ja esiintyä sekä leikkiä... kuunnella hiljaisuutta...
- ❖ VANHEMPI: Iloinen ja nautinnollinen päivä tuo virikkeitä lapsemme elämään. Haluan itseään toteuttavan lapsen ja olemme ylpeitä hänen kehittyvästä itsetunnostaan. Voin kuulla ja nähdä mitä päivällä on tapahtunut huomioimalla askartelutuokset, maalaukset ja juhlat...
- ❖ HENKILÖKUNTA: Annan erilaisia materiaaleja ja ympäristöä hyväksikäyttäen lapsille mahdollisuuden erilaisiin luovuutta kehittäviin toimintoihin. Teen mahdolliseksi sen, että lapsi voi itse tehdä ja kokeilla, kokea ja osallistua / onnistua ja epäonnistua ja yrittää uudelleen. Taidetta, historiaa, musiikkia, käsitöitä, maalausta, luontoelämyksiä, jumppaa, askarteluja eri materiaaleista jne. Lapsille jää hyvä mieli, ilo ja uteliaisuus. Kaikki tuokset ja suoritukset ovat arvostettuja ja hyviä. Luovuutta käyttäen tutkimalla ja ihmettelemällä opimme uusia asioita; matematiikkaa, äidinkieltä, luonnontietoa, historiaa, tuomme arkipäivään pieniä elämyksiä.

4 LAPSIKÄSITYS JA KASVATTAJUUS

Tavoite: Lapset saavat tuoda esille oman tietonsa ja taitonsa. Heitä rohkaistaan oppimaan lisää.

Lapsi on:

LAPSI SAA OLLA LAPSI: EREHTYVÄ JA HAAVOITTUVA

Lapsi mukana toiminnan suunnittelussa:

- lasten vetämät aamunaloitukset,
- lasten omat askartelusuunnitelmat tai
- omista havainnoista, keksinnöistä ja kokemuksista sekä mielipiteistä kertominen muille.
- päivittäin voi valita leikkikavereita - paikkoja aikuisen avustuksella.
- päivän kulkuun on lasten mahdollista vaikuttaa, esimerkiksi ulkoilun ajankohta ja paikka.
- syksyllä laadimme lasten kanssa ryhmän yhteiset säännöt, joita noudatamme.

Lapsen mietteet kuullaan ja kirjataan hoito- ja kasvatussopimusta tehtäessä syksyisin. Esikoulussa opettelemme itse arviointia.

Kaikki aikuiset osallistuvat yhdessä perheiden kanssa lasten kasvattamiseen:

- Henkilökunta on tarvittaessa lasten ja perheiden tukena.
- Lasten toiveita kuunnellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.
- Vanhempien kanssa keskustellaan päivittäin
- Teemme yhdessä varhaiskasvatussuunnitelmat ja sopimukset.
- Olemme yhteistyössä neuvoloiden, koulujen ja eri terapeuttien kanssa tukeaksemme lasten kehitystä.
- Henkilökunta vastaa päiväkodin toiminnasta.

- *Kuuntelemalla ja keskustelemalla lapsen kanssa, huomaamme ja näemme lapsessa olevan hyvän, jonka pohjalle voi rakentaa ehjää vuorovaikutusta. Tämä kantaa läpi elämän ja tukee lapsen itsetuntoa.*

5 YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA

MOTTO: - "Vedetään yhtä köyttä" yhdessä lasten hyväksi

Lapsen aloittaessa meillä, vanhemmat ja lapsi tulevat tutustumaan päiväkotimme. Vanhemmat sopivat hoitoajasta johtajan kanssa. Vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten. Sen vuoksi keskustelu on tarpeen heti lapsen aloittaessa päivähoidossa. Apuna tässä on "Lapsi kotiloissa" lomake. Lomake löytyy internetistä osoitteesta www.vantaa.fi/opetusjakasvatus tai saat sen päiväkodista.

Vanhemmat ja hoitohenkilökunta laativat kaikkien alle esiopetusikäisten kohdalla hoito – ja kasvatussopimuksen. Esiopetusikäisille laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS)

Teemme nämä sopimukset ja suunnitelmat, kun lapsi on ensin rauhassa aloittanut hoidon tai esiopetuksen ja me olemme oppineet tuntemaan lasta. Lapsi on mukana sopimusta tehtäessä, koska myös häneltä kysytään mielipiteitä. Sopimusta tarkistetaan tarvittaessa.

Vuorovaikutusta pidetään yllä päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa. Vuorovaikutus perustuu luottamuksellisuuteen. Olemme vaitiolovelvollisia.

Ryhmän viikko-ohjelma on ryhmän eteisen ilmoitustaululla, siellä tiedotetaan myös retkistä ja juhlista.

Lisäksi jaamme kirjallisia tiedotteita..

Tässä esiopetusryhmämme teema Meri, jota käsitellään koko syksy. Teeman avulla opitaan eri taitoja. Kuvassa on vanhempien ja lasten tekemiä kaloja.

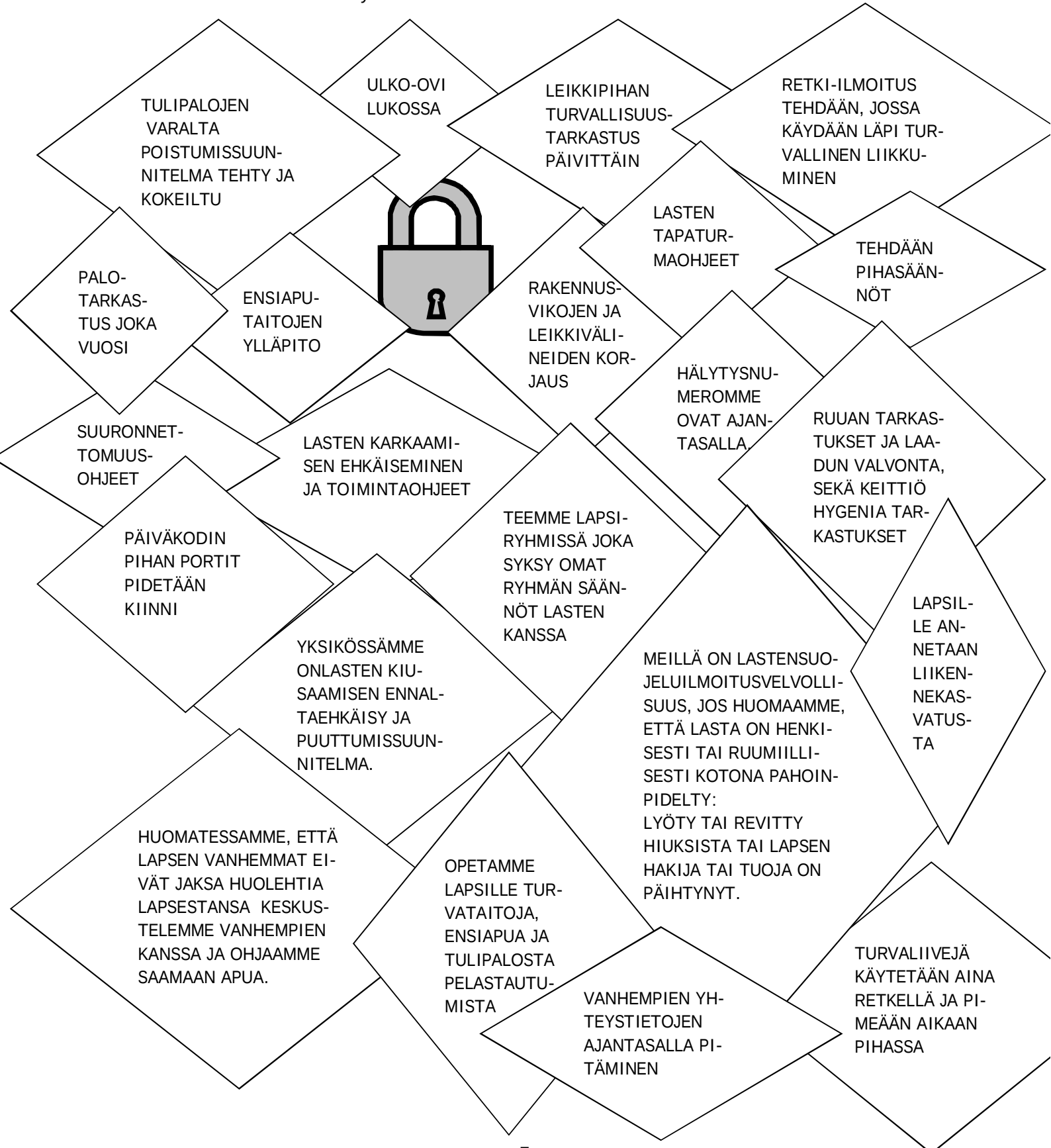
Muita yhteistyömuotoja ovat mm. yhteiset tapahtumat, juhlat, vanhempainillat – päivät, sekä tiedottaminen esim. ryhmän viikko-ohjelma. Yksikössämme tehtiin kysely vanhempien ja päivähoidon kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Tämän kyselyn pohjalta yksikössämme on keskusteltu kasvatuskumppanuudesta ja sen merkityksestä perheille. Keskustelu on jatkuvaa. Vanhempien antamat palautteet ja vinkit toimintaan ovat aina tervetulleita ☺

6 TURVALLISUUS PÄIVÄHOIDOSSA

Vanhemmilta kysyttiin, mitä he ajattelevat hyvästä päivähoidosta. Silloin vanhemmat sanoivat, että turvallisuus on tärkeää.

Mitä me teemme turvallisuuden hyväksi varhaiskasvatuksessa:

7 KASVUN JA OPPIMISEN TUKI VARHAISKASVATUKSESSA (KOT)

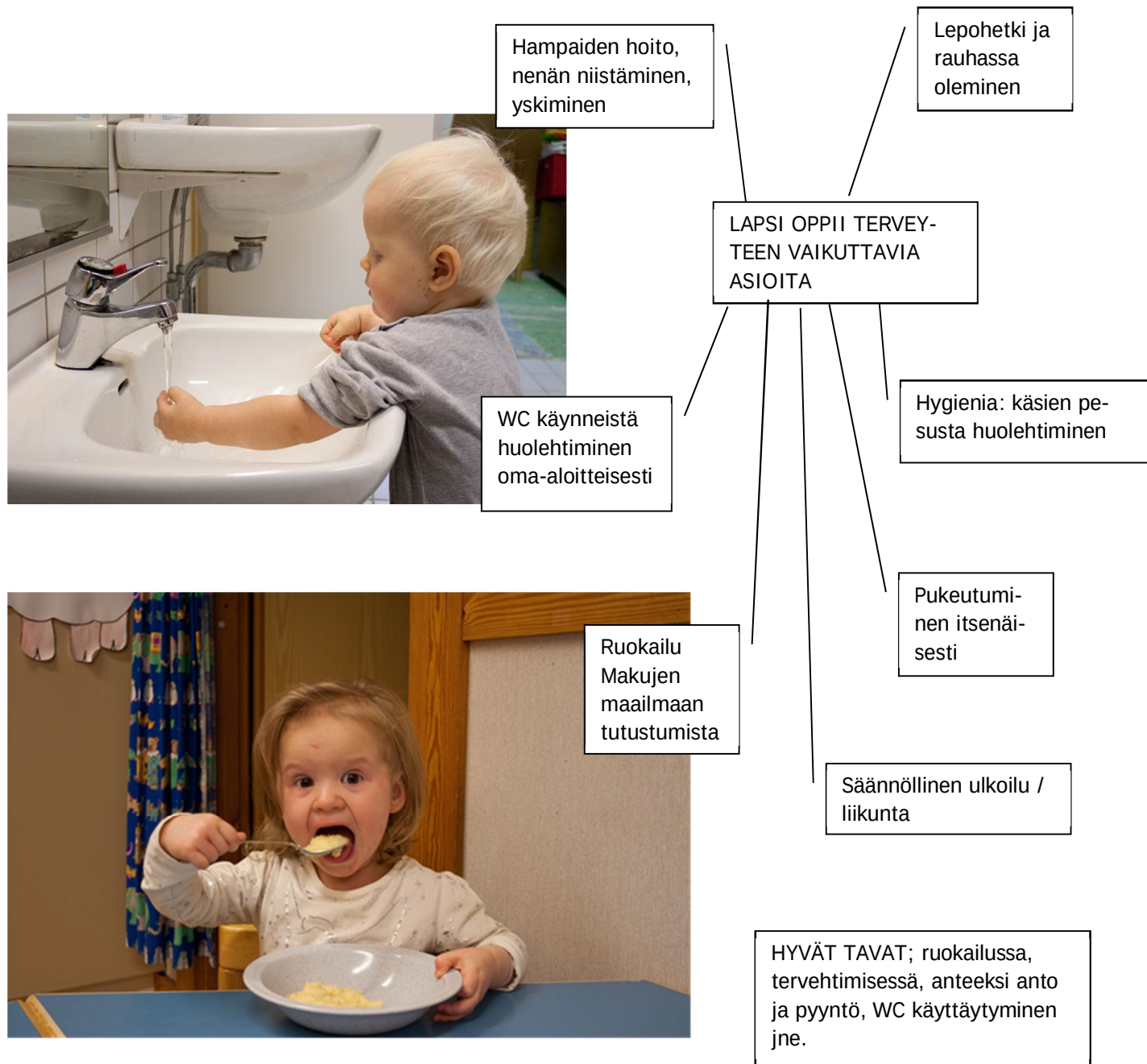
Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO) tukee ja ohjaa kasvatushenkilöstöä yksilöllisten tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä tekee tarvittaessa yhteistyötä vanhempien kanssa.

Lapselle tukea:

1. Yleinen tuki kuuluu kaikille lapsille.
2. Tehostettu tuki on lapsen kasvun ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukemista, joka suunnitellaan aina kokonaisuutena yksittäistä lasta varten. Tehostettu tuki on säännöllistä, päivittäistä ja voi sisältää useita tukimuotoja samanaikaisesti. Lisäksi se sisältää erityispedagogisia menetelmiä ja rakenteellisia tukitoimia. Tehostettua tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma.
3. Erityinen tuki sisältää jo yleisen ja tehostetun tuen aikana käytössä olleet menetelmät. Siihen lisätään erityispedagogista osaamista sekä rakenteellisia tukitoimia, joita voivat olla avustaja, resursierityislastentarhanopettaja, integroitu tai pienennetty ryhmä. Erityistä tukea saaville lapsille tehdään henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOJKS)

8 TERVEYS JA OMATOIMISUUS

Tavoite: Lasta tuetaan ymmärtämään hyvään oloon vaikuttavia asioita ja hän oppii pitämään huolta omasta terveydestään. Lapsen kasvaessa hänen omatoimisuutensa lisääntyy ja esiopetusikäinen lapsi on jo taitava ja omatoiminen.

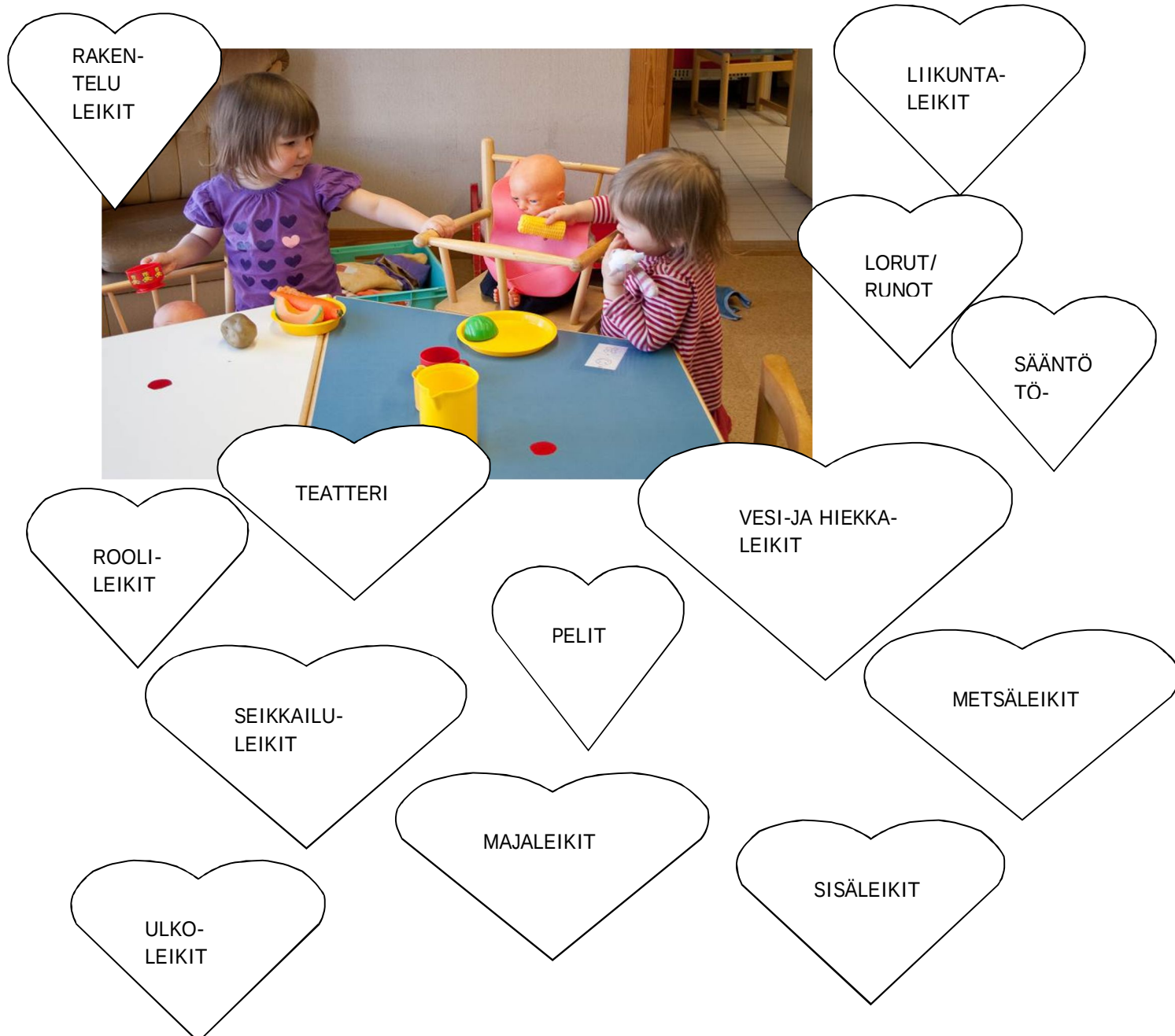
Neuvolan 4v. tarkastukseen menevien lasten vanhemmille annamme mukaan lomakkeen, jossa kerromme, miten lapsella on mennyt päivähoitossa.

6- vuotiaiden lasten oppilashuoltoryhmän toiminnasta katso sivu 25.

9 LASTEN LEIKKI

TAVOITE: Lapsi oppii kunnioittamaan ja ottamaan huomioon muita. Lapsi oppii käyttämään mielikuvitusta ja luovuutta. Harjoittelee ongelmanratkaisutaitoja ja keskittymiskykyä. Leikin avulla lapsi kehittyy ja oppii uusia asioita.

Leikit voivat olla aikuisen tarkkaan suunnittelemaa tai lasten itse keksimiä. Leikkiympäristöstä tehdään kuhunkin leikkiin sopiva, leikin mahdollistava paikka.

”LEIKKI ON ILOINEN, NAUTINNOLLINEN, LUOVA HETKI, JOSSA KAVERISUHTEET MUOTOUTUVAT”

10 ÄIDINKIELI – KIELEN MERKITYS

TAVOITE: Lapset oppivat käyttämään päivittäin kieltä eri tilanteissa.

MILLÄ TAVOIN: Kielen kehitystä tukevaa toimintaa:

- Päivän rutiinit (pukeminen, ruokailu yms.)
- Asioiden ja esineiden nimeäminen ja toistaminen
- Leikki/ohjattu leikki
- Tukiviittomat ja kuvat
- Kirjat, kuvat, sadut, pelit, musiikki, lorut yms.
- Näytelmät, teatterit, kirjastokäynnit
- Annamme aikaa ja kuuntelemme lasta, sekä keskustelemme ja vastaamme lapsen kysymyksiin.
- Tutustumme lehtileikkeisiin, tietotekniikkaan.
- Oman nimen kirjoittaminen ja kirjainten hahmottaminen ja tunnistaminen

Lasten mietteet: MITÄ ON ÄIDINKIELI?

Poika 3v: " Äitinkieli on eläin. Sen nimi on eläin.

Tyttö 4v: "Mitä se puhuu"

Poika 4,5v: "Äitin kieltä, en tiedä muuta"

Poika 5v: "Tällaista" Lapsi lipoo kielellään pitkin suupieliään, eri suuntiin.

11 NÄYTELMÄT/NÄYTTELEMINEN

TAVOITE: Lapsi oppii käyttämään kieltä ja käsittelemään tunteita sekä rohkaistuu esiintymään erilaisissa tilanteissa teatterin keinoin.

Kannustamme lapsia keksimään ja esittämään omia näytelmiä.

KÄYMME KATSOMASSA TEATTERIESITYKSIÄ JA ELOKUVIA

12 KÄDENTAITOT JA HIENOMOTORIIKKA

TAVOITE: Lapset tutustuvat ja kokeilevat erilaisia välineitä, materiaaleja ja tekotapoja. Lasta kannustetaan ja hänen työtään arvostetaan.

Materiaaleina käytämme mm. erilaisia värejä (esim. vesivärit, liidut, kynät), massoja (savi ja muovailuvaha) sekä luonnosta ja kierrättämällä saatuja raaka-aineita.

MEILLÄ ON LASTEN TÖIDEN TAIDENÄYTTELYITÄ
LASTEN ITSE KEKSIMIÄ JA OHJEIDEN MUKAAN TEHTYJÄ TÖITÄ

13 KANSAINVÄLISYYS

TAVOITE: Lapset tutustuvat Suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihimme. Huomioimme myös muiden maiden kulttuureja. Suomen ja muiden maiden kulttuureihin tutustumme esimerkiksi:

LUKEMALLA
SATUJA

LEIKKIMÄLLÄ

TERVEHTIMÄLLÄ
LAPSEN OMALLA
KOTIKIELELLÄ

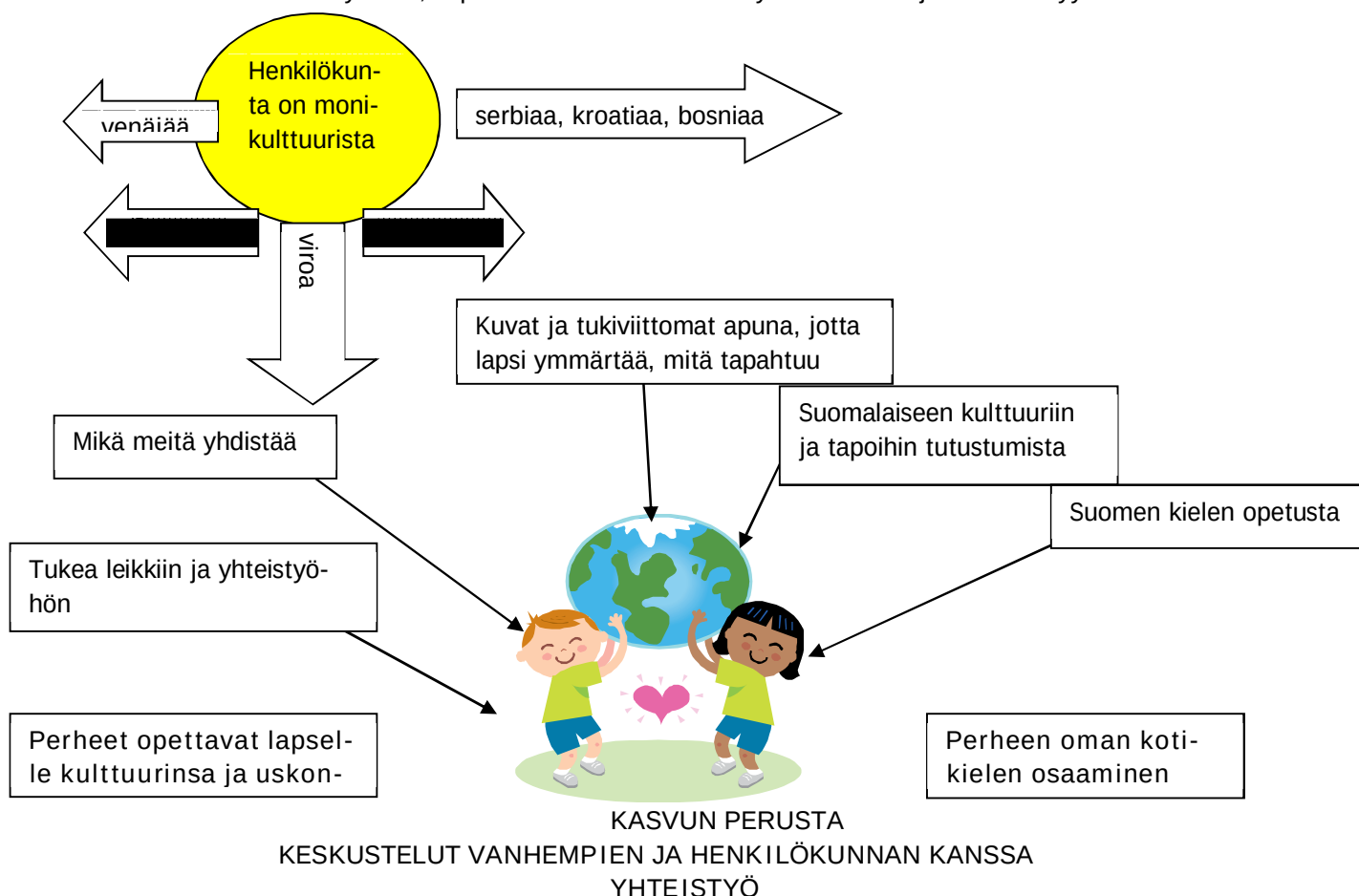
KUUNTELEMAL-
LA MUSIIKKIA

SOITTAMALLA
MUSIIKKIA,
LAULAMALLA

KULTTUURI-
PÄIVILLÄ

13.1 Monikulttuurisuuden rikkaus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tasokas kasvatus ja hoitotyö monikulttuurisessa ympäristössä; jossa emme etsi eroavaisuuksia vaan olemme kaikki samankaltaisia ihmisiä. Tuemme sosiaalista kanssakäymistä, sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja monikielisyyteen.

14 LUONTO JA YMPÄRISTÖ SEKÄ KESTÄVÄ KEHITYS

TAVOITE: Lapsi oppii kunnioittamaan ja arvostamaan luontoa ja ympäristöä.

ELÄVÄ LUONTO;
ELÄIMET JA KASVIT

IHMINEN; MINÄ JA
MUUT

KIERRÄTYS; PAPERI, BIOJÄTE,
KIRPPUTORIT, VAATTEET,
ASTIAT, PATTERIT, LASI, ME-
TALLIKERÄYS, PAHVILAATI-
KOT, LEHDET, MAITOPURKIT

MAAPALLO JA
AVARUUS

LUONNONVAROJEN SÄÄSTÄMINEN:
SÄHKÖ JA VESI / OMAN TOIMIN-
NAN VAIKUTUS LUONTOON.

LÄHIYMPÄRISTÖ; PÄI-
VÄKOTI, PIHA-ALUE,
KOTI, HAKUNILA, MET-
SÄRETKET,
RETKET PONIHAKAAN,
PURURADALLE...

VUODENAIKOJEN TUNNISTAMINEN: SÄÄN
MUKANAAN TUOMAT LUONNONMUUTOKSET.
ELÄINTEN ELÄMÄ ERI AIKONA

TUNNUSTELEMME

MAISTELEMME

KIERRÄTÄMME

KÄYMME KIERRÄ-
TYSPISTEISSÄ

TUTUSTUMME

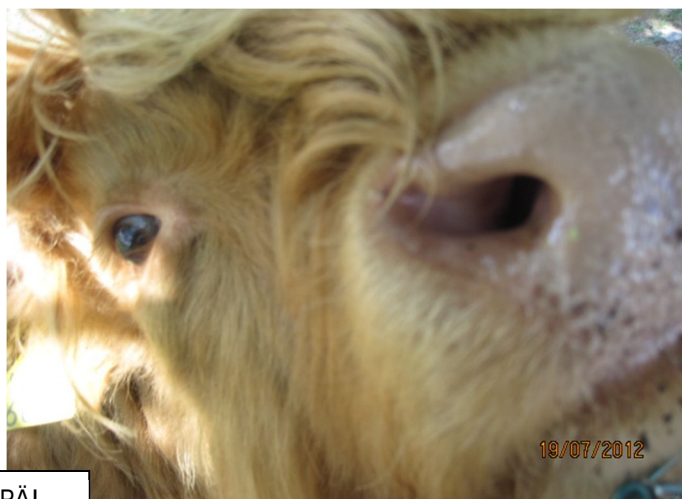
HAISTELEMME

TUTKIMME

LEIKIMME
LUONNONMA-
TERIAALEILLA

LIIKUMME JA
RETKEILEMME
ERI YMPÄRIS-
TÖISSÄ

KUUNTELEMME

15 MUSIIKKI

TAVOITE: Tutustumme oman äänen käyttöön, rytmiikkaan, soittamiseen, kuunteluun, sekä musiikkiliikuntaan. Perehdymme myös musiikkiperinteisiin Suomessa ja muissa maissa. Opettelemme soittimien nimiä.

LAULU-
HETKET

MUSIIKISTA
JA LAULUSTA
NAUTTIMINEN!

MUSIIKIN
TEKEMINEN

SOITTIMET

MUSIIKIN
KUUNTELU

KONSERTEISSA
KÄYMINEN

RYTMIikka

Tyttö 4v. : "Robin laulaa"

Lasten mietteitä musiikista:

Poika 3v.: "Laulama"

Poika 4,5v.: "Se on sellasta karaokee"

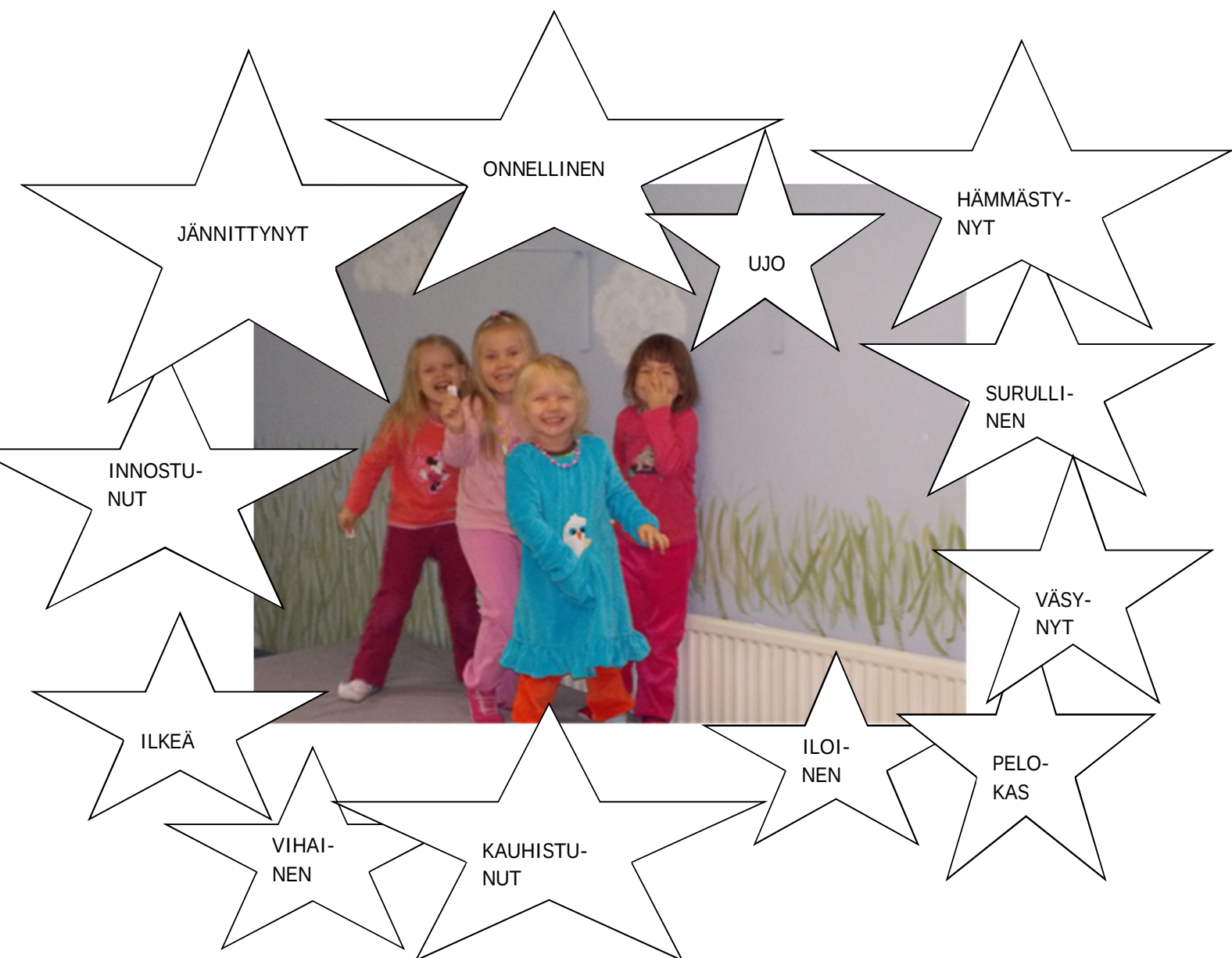
Poika 5v.: "Ihminen tanssii"

Tyttö 5v.: "Fronside Ollie, Iisa-mäyräkoirat, sy-sy-svdäimestä puuttuu palanen"

16 LAPSEN TUNTEET

Tavoite:

Lapsi oppii käsittelemään omia tunteitaan.

Opettelemme puhumaan ja miettimään mistä jokin tunne tulee.

Miten käyttäytyy surullinen ihminen. miltä tuntuu olla iloinen, mistä huomaamme, että joku on iloinen.

Tunteita herättävät monet eri tapahtumat mm. taiteet, liikunta, musiikki ja retkeily.

Lasten mietteet: MITÄ OVAT TUNTEET?

Poika 6 v: " Itku-suru,
nauru – hvvä tunne."

Poika 5 v: " Tollasii, jos tuntee
intain – SYDÄN"

Tyttö 5 v: " Itkemistä, iloistamista, vihaamista,
laulamista.",
"Mä tunnen et mua surettaa, toinen kerta vihain-
nen toinen kerta mä olen ylpeä"

17 MATEMATIIKKA

TAVOITE: Arkeen liittyvä matematiikka tulee tutuksi iloisen leikin ja opetuksen avulla.

SISÄLTÖ:

- Muodot mm. ympyrä, neliö.
- Käsitteet mm. vertailu, luokittelu, mittaaminen.
- Numerot: tutustutaan numeroihin, lukumäärän ja numeron vastaavuuteen, laskemiseen
- Aika
- Raha
- Lisään
- Poistan

Lasten mietteet: MITÄ ON MATEMATIIKKA?

Poika 4,5 v: "Mä oon nähnyt sellasen hirviöohjelman, missä harjoitellaan matematiikkaa. Matikkamato, hirviöt pelasti kaikkien henkiä ja ne löysivät sellaisen papukaijan. Ne sanoivat salasanan ja sitten tuli esiin erilaisia matikkatauluja, mitkä näyttää sen mitä voi tehdä.

Tyttö 4v" Se on piirustus ja puhelin."

Poika 6 v:" Matematiikka on kirjaimia ja numeroita."

18 LIIKUNTA

TAVOITE: Löydetään yhdessä lapsen kanssa liikkumisen ilo. Pyrkimyksenä antaa lapselle myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä liikunnasta.

LIIKUNTAA ULKONA, SISÄLLÄ JA METSÄSSÄ:

LIIKUNNAN HYÖTY:

- Itsetunnon ja minäkuvan kehittyminen
- Oman kehon hallinta; voima, nopeus, kestävyys ja notkeus, koordinaatio
- Sääntöjen noudattaminen; pelisäännöt
- Ystävällisyys ja toisten huomioonottaminen, ryhmä-henki
- Kehittyvät: avaruudellinen hahmottaminen, tasapaino, reaktio ja erottelukyky

Tyttö 4 v.: "Liikumista, hiipimistä.."

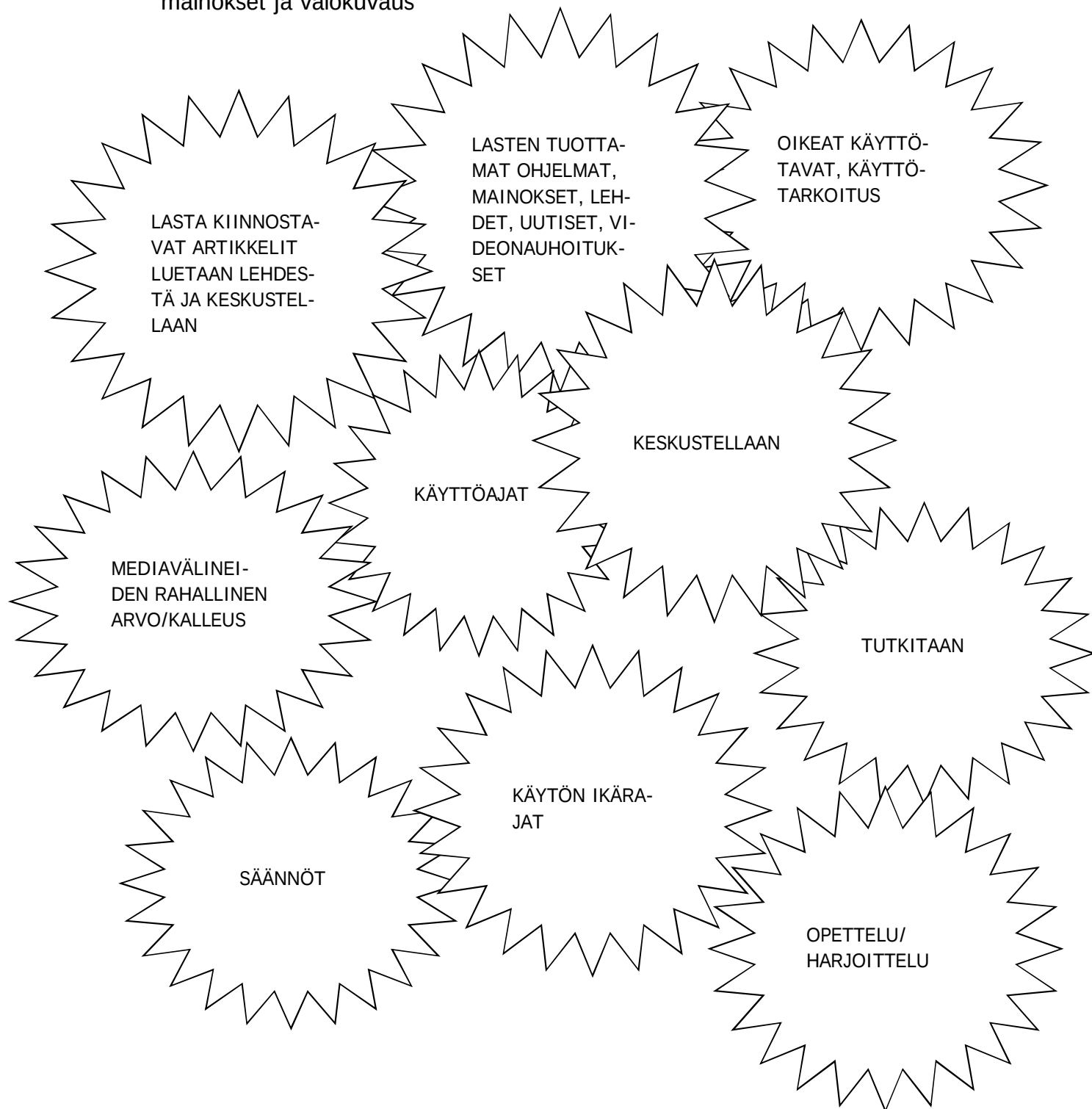
Lasten mietteet: MITÄ ON LIIKUNTA?

Poika 5 v.: "Jaloilla kävellään, juokseillaan, uimaan ja nukkumaan."

19 MEDIAKASVATUS

Tavoite: Opetellaan käyttämään eri mediavälineitä oikein:

- cd- radiosoitin, tietokone/ internet / opetuspelit, puhelin, televisio, lehdet, mainokset ja valokuvaus

20 ETIIKKA JA USKONTOKASVATUS

TAVOITE: Lapsi oppii hyväksymään itsensä ja muut. Uskontokasvatusta järjestämme enemmistön uskonnon mukaan.

- Oikeudenmukaisuus
- Oikea ja väärä
- Tasa-arvo
- Itsensä ja toisten kunnioittaminen
- Hyvät tavat
- Anteeksiantaminen ja pyytäminen
- Elämän rakastaminen ja hyvä olo
- Rauhallisuus ja hiljaisuuden kuuntelu
- Toisten auttaminen ja kaverin kannustaminen

Jokaisella perheellä on oma uskontonsa ja lapsi saa vanhemmilta kunkin perheen oman uskontokasvatuksen. Käymme kirkossa jouluna ja pääsiäisenä. Lapselle, joka ei osallistu kirkossakäyntiin, järjestetään muuta mukavaa puuhaa. Vietämme kansanperinteen mukaisia juhlia, kuten joulua. Esiopetuksessa annetaan uskontokasvatusta ja vaihtoehtoisesti elämäkatsomusopetusta. Pääpaino on eettisessä kasvatuksessa, joka näkyy edellä mainituissa sisältöalueissa.

Lasten mietteet: MITÄ ON USKONTO?

Tyttö 4 v pitkän mietinnän jälkeen: ”Mieli ja hyvä idea”

Tyttö 5 v: ”Uskominen on, että sä uskot toisia.”

21 HISTORIA

Tavoite: Lapset saavat tietoa, miten ennen Suomessa elettiin.

LASTEN ISOVANHEMPIEN
PÄIVÄ

MUSEOISSA KÄYNTE-
JÄ:
ELÄINMUSEO,
KANSALLISMUSEO,
KOTISEUTUMUSEO,
TRAKTORIMUSEO.

TUTUSTUMISTA HA-
KUNILAN HISTORIAAN;
VANHAT KARTANORAKEN-
NUKSET JA MUTTERITALO

VANHOJEN TARINOIDEN JA US-
KOMUSTEN KUUNTELUA

ASKARTELUJEN TEKEMISTÄ

VANHOJEN TAVAROIDEN
TUTKIMISTA: GRAMOFONIT,
VANHAT LELUT, VANHAT
KUVAT, VANHAT SATUKIRJAT

JUHLATAVAT

VANHAT LAULUT JA LEIKIT JA TAVAT

VANHAT ASUT /
PUKEUTUMINEN

22 ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tavoite: Auttaa lasta siirtymään perusopetuksen piiriin. Antaa mahdollisuuden oppia eri taitoja ja olla yhdessä samanikäisten lasten kanssa. Leikin ja teemojen avulla opitaan asioita.

Esiopetusta järjestetään jos esiopetukseen on tulossa 13 lasta.

Suitsikujan päivähoitoyksikössä on esiopetusta Aisakellon ja Suitsikujan päiväkodeissa.

Esiopetusikäiset lapset ovat olleet aina samassa ryhmässä koko esiopetuksen ja täydentävän päivähoidon ajan.

Esiopetus noudattaa Opetushallituksen antamia ohjeita vuodelta 2010 ja Vantaan esiopetussuunnitelman perusteita vuodelta 2011. 6 – vuotiaan ikätaso ja kokemukset otetaan huomioon tämänkin toiminnan suunnittelussa. "Sujuvasti kouluun" on toiminnan motto kaikilla esiopetuksen sisältöalueilla. Lapset oppivat uusia asioita leikin, kokeilujen, havaintojen, pelien ja tehtävien avulla. Rohkaisemme lapsia etsimään itse tietoa ja kertomaan omista kokemuksistaan. Opettelemme myös kuuntelemaan ja noudattamaan ohjeita.

Yrityksen ja erehdyksen kautta kohti oppimisen iloa. Kun ymmärtää mitä tekee, myös oppii.

Opetuksen ja kasvatuksen sisältöalueet ovat laaja-alaisempia ja tähtäävät kouluvalmiuteen.

Yhteistyössä vanhempien ja lapsen kanssa laadimme syksyllä "Lapsen esiopetuksen suunnitelman".

Lapset saavat myös kaikissa ryhmissämme S 2-opetusta eli suomen kielen opetusta ja tarvittaessa myös valmistavaa esiopetusta, jossa suomen kieltä huonosti osaavalle lapselle järjestetään tehostetun suomen kielen oppitunti joka päivä.

Lasten mietteet: MITÄ ON ESIOPETUS?

Poika 5 v:” Opitaan kirjaimia ja numeroita.”

Poika 3 v:” Esiopetus on pyöreä.”

Tyttö 5 v:”Mä osaan tehdä viitosen. Kato mä teen. Se on piirtämistä ja viivan tekemistä.”

Lasten mietteet: MITÄ OLET OPPINUT ESIKOULUSSA?

Poika 6 v: ” Olen oppinut kirjaimia ja käyttäytymään. Osaan leikkiä nätisti kavereiden kanssa. uusia leikkejäkin olen oppinut; sulkapalloa, ope opetti. Kaveri opetti Banaanhippaa. Hippa ottaa kiinni ja sitten mennään banaanin näkösesti kun se saa kiinni..ja sitten toiset pelastaa sut avaamalla sun kädet ylhältä alas ninku banaanin kuoret. Olen oppinut rakentamaan le-goilla.

Tyttö 6 v:” En MINÄ ole vielä koulussa. En ole oppinut, kun en ole koulussa. Ai, eskarissa..olen oppinut piirtämään kukkia. Olen tehnyt kaikki tavarat eskarikirjaan ja se on nyt loppu. Oli paljon vaikeita tehtäviä, kirjaimet vaikeita. Eskarissa oli kivaa leikki ja juokseminen.

22.1 Valmistava esiopetus

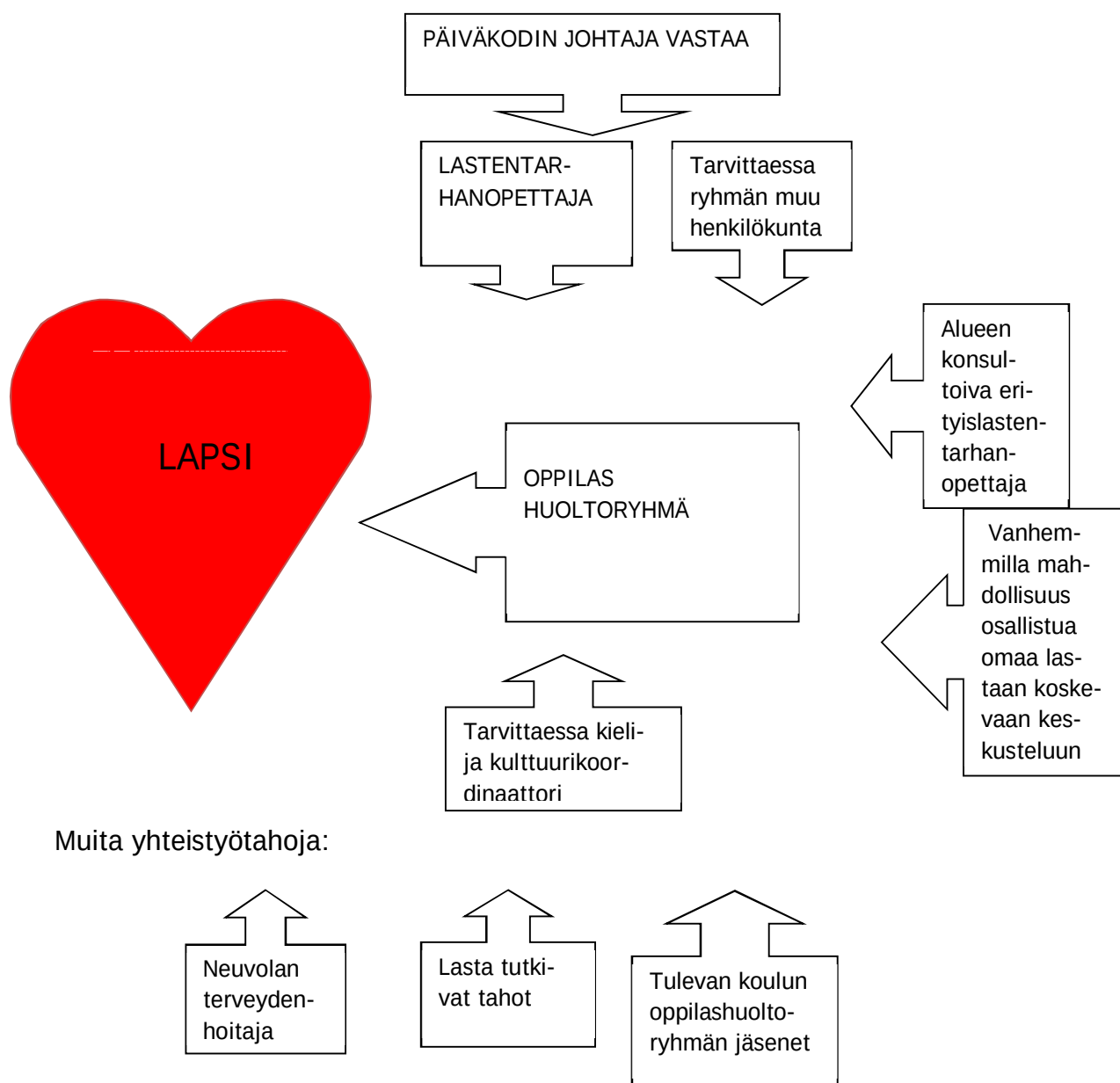
Valmistavaa esiopetusta annetaan lapsille, joiden kotikieli on muu kuin suomi. He eivät osaa suomen kieltä. Nämä lapset osallistuvat esiopetukseemme ja saavat suomen kielen tehostettua opetusta yhden tunnin ajan päivässä. Teemme lapselle oman suunnitelman kielen oppimista varten. Kielen opetuksessa käytämme kuvia, pelejä, retkiä, pukemistilanteita= arjen kieltä, tuttuja asioita. Tukea kielen opetukseen saamme kieli- ja kulttuurikoordinaattorilta.

23 ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO (OHR)

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Suitsikujan päivähoitoyksikön hyvinvointityön yhtenä osana on esiopetuksen oppilashuolto (OHR).

Oppilashuollon tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja kasvattajan kannustaminen ja auttaminen. Kaikilla esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on oikeus oppilashuoltoon. Keskeisintä esiopetuksen oppilashuollossa on kiinteä varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyö. Lapsen siirtyessä kouluun, siirtyy myös tieto, mitä kaikkea lapsi on oppinut esikoulussa (EsKo- tiedonsiirto).

Lapsen tarvitessa koulun alkuun apua, käymme hänen asioitaan läpi Sujuvasti kouluun - työryhmän avulla. Näistä kaikista tiedonsiirroista keskustelemme yhdessä vanhempien kanssa. Ilman huoltajien lupaa ei tehdä mitään.

Oppilashuoltoryhmän kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, syksyisin ja keväisin, tarvittaessa useammin.

Oppilashuoltoryhmän palaverissa käsitellään niitä lapsia koskevia asioita, joista on huoli tai joilla on tuen tarvetta ja pohditaan mahdollista koulumuotoa. Päiväkodin johtaja tekee palaverista pöytäkirjan. Lasta koskevat asiat kirjataan erillisille lomakkeille ja sovitaan jatkotoimenpiteistä. Vanhemmilta pyydetään kirjallinen lupa, jos lapsen asiat viedään Sujuvasti kouluun työryhmän käsittelyyn.

Vanhempien kanssa yhdessä pohditaan lapsen tilanne ja kirjataan kuvaus lapsen tuen tarpeesta ja huoltajien näkemys asiasta lomakkeelle (HUOLTAJAN /HUOLTAJIEN SUOSTUMUS TIEDONSIIRTOON) tukitoimien tarpeen arvioimiseksi lapsen aloittaessa koulunkäynnin.

Lomake lähetetään konsultoivalle erityisopettajalle tai kieli- ja kulttuurikoordinaattorille, joka vie lapsen asiat Sujuvasti kouluun työryhmään. Työryhmän jäsenten nimilista annetaan vanhemmille.

Keväisin esiopetuksen oppilashuoltoryhmän kokoontuu samalla kokoonpanolla ja siellä käydään läpi mihin kouluihin lapset menevät ja miten heidän asiansa ovat järjestyneet.

Tarvittaessa pidetään myös koko yksikön yhteisiä OHR- kokouksia, niissä keskustellaan esiopetuksen yleisistä kehittämisasioista, ei yksittäisen lapsen asioista.

24 AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMINEN

24.1 Pikku- Hepon kerhotoiminta

Tavoite: Opettelemme olemaan ja toimimaan ryhmässä ja nauttimaan siitä.

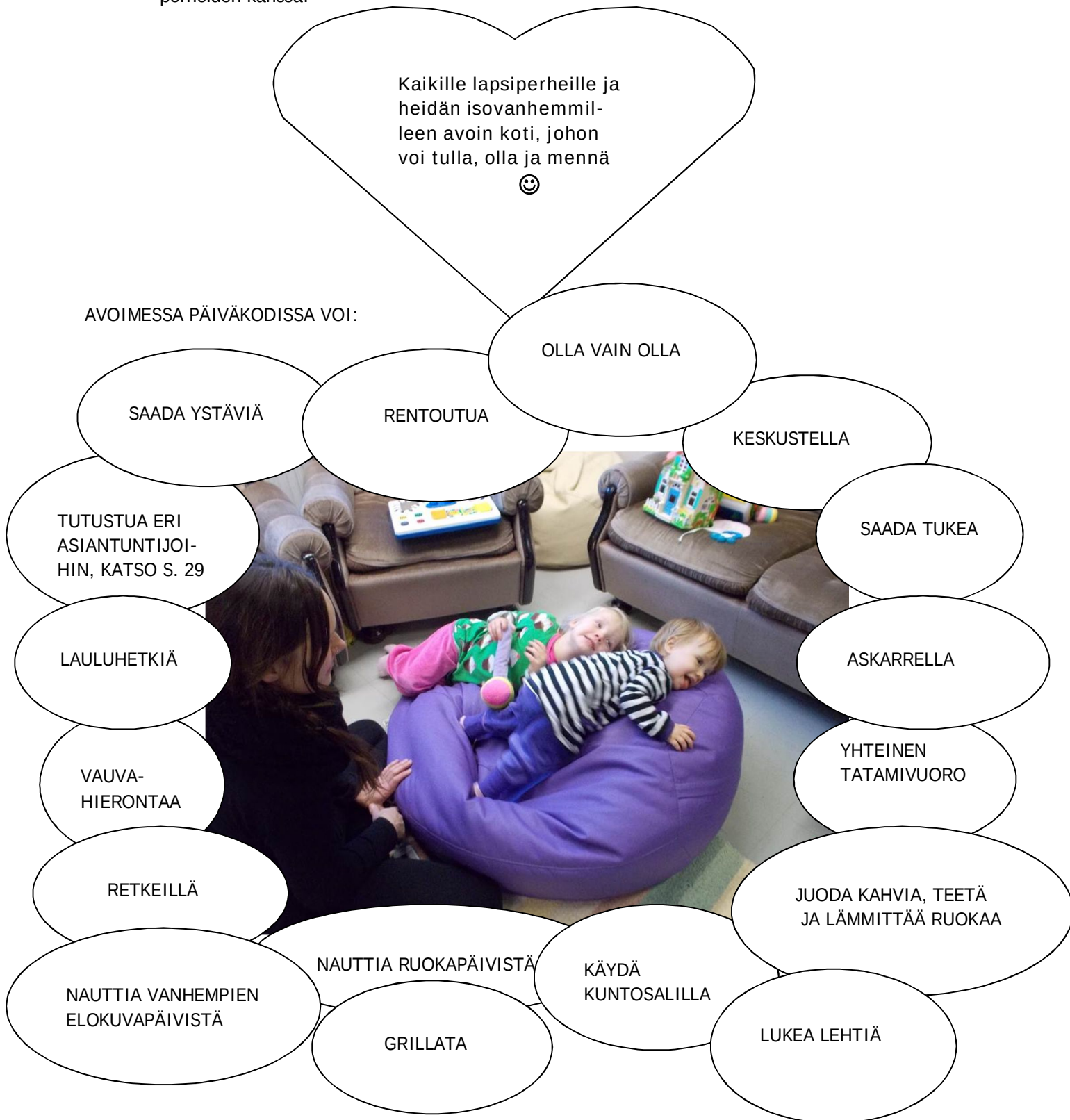
Harjoittelemme tunnetaitoja keskustellen.

KERHOISSAMME VOI:

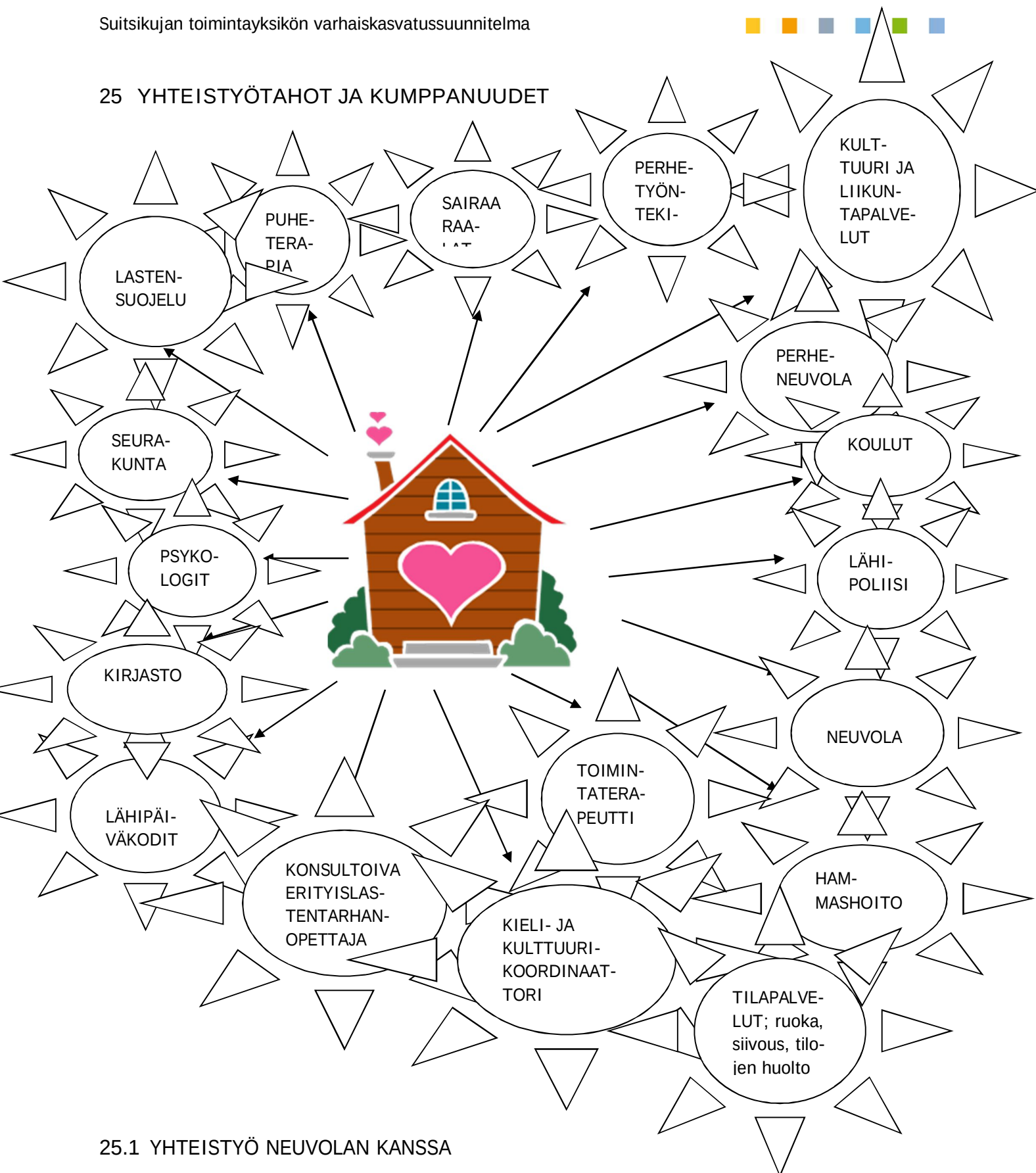
24.2 Pikkuhepon avoin toiminta

Tavoite: Olemme perheiden kohtaamispaikkana, jossa järjestämme kaikenlaista toimintaa yhteistyössä perheiden kanssa.

25 YHTEISTYÖTAHOT JA KUMPPANUUDET

25.1 YHTEISTYÖ NEUVOLAN KANSSA

Meillä on neuvolan perhevalmennusta yhteistyössä hammashoidon kanssa keväällä ja syksyllä. Perhevalmennus on tarkoitettu vanhemmille, joiden vauvat ovat 3kk-6kk ikäisiä. Valmennus tapahtuu Avoimessa päiväkodissa Pikku-Hepossa. Hammashoitaja kertoo hammashoidosta ja me varhaiskasvatuspalveluista. Kun lapsi täyttää 4 vuotta, on hänellä neuvolassa 4 – vuotis tarkastus. Tätä hyvinvoinnin tarkista varten täytämme päivähoiton kuvauksen lapsesta. Käymme vanhempien kanssa keskustelun, mitä kirjoitamme ja annamme lomakkeen vanhemmille ja he vievät sen neuvolaan. Neuvola lähettää sen sitten meille takaisin.

26 TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

YKSIKÖLLÄMME TOIMINTASUUNNITELMA, JOKA VAIHTUU VUOSITTAIN JA POHJAA VANTAAN VARHAISKASVATUKSEN STRATEGIAAN

Yksiköllämme omat vastuuhenkilöt näillä alueilla:
Ekologia, Leikki, Uskonto, Kulttuuri, Monikulttuurisuus, Liikunta, Työturvallisuus, ATK.

JOKAISELLA TIIMILLÄ OMA TOIMINTASUUNNITELMANSÄ

Jokaisella tiimillä 1 x viikossa palaveri jossa keskustellaan, suunnitellaan ja arvioidaan toimintaa.

Tiimien ja johtajan yhteinen kehittämisspäivä 1 x vuosi

Tiimit ja johtaja käyvät ryhmän toimintasuunnitelma-arvioinnit 2x vuodessa

Poutapilvet tiimi

Hahtuvat tiimi

Pedagogisia keskusteluja

Karhut tiimi

Henkilökunnan ryhmien edustajat kokoontuvat johtajan kanssa Edustajatiimeihin 2x kuukaudessa. Edustajatiimeissä tiedotetaan varhaiskasvatuksen asioista ja tiimit tuovat esille omia tärkeitä asioitaan. Johtaja vie tarvittaessa asioita johtoryhmän käsittelevn.

Pikku-Hepo tiimi

Työ hyvinvointiryhmä

Untuvikot tiimi

Koulutukseen osallistuminen

Ketut tiimi

Hattarat tiimi

Henkilökunnan ja johtajan kehityskeskustelut vuosittain

Tiimien yhteinen arviointi – ja kehittämisiltat johtajan kanssa 2 x vuosi.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Suitsikujan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Suitsikujan päiväkoti:
Suitsikuja 2, 01200 Vantaa, 09-8393 0866

Aisakellon päiväkoti:
Hiirakkokuja 5, 01200 Vantaa, 09-8393 0251

Avoin päiväkoti Pikku-Hepo:
Hiirakkokuja 4, 01200 Vantaa, 09-8393 0259

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Ilvespuiston toimintayksikkö 2014

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Alkusanat.....	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat.....	2
2.1	Johdanto	2
2.2	Arvot.....	3
2.3	Toiminta-ajatus ja visio	4
2.4	Kasvattajuus	5
2.5	Lapsikäsitys	6
3	Lasten kulttuuri ja osallisuus.....	7
4	Yhteistyö perheiden kanssa	9
4.1	Päivähoidon aloittaminen.....	9
4.2	Kasvatuskumppanuus	10
4.3	Arjen yhteistyö.....	10
5	Työ lasten parissa.....	11
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana	11
5.2	Päivän kulku ja omatoimisuus	12
5.3	Lasten leikki.....	13
5.4	Oppimistoimintojen organisointi	14
5.4.1	Lapsiryhmien muodostaminen	14
5.4.2	Oppimisympäristö	14
5.4.3	Lapselle ominaiset tavat toimia.....	15
5.4.4	Sisällölliset orientaatiot.....	17
5.4.5	Pienryhmätoiminta.....	18
5.5	Monimuotoisuus varhaiskasvatuksessa.....	18
5.5.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	18
5.5.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus	19
5.6	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	20
5.7	Esiopetuksen järjestäminen	20
5.7.1	Esiopetuksen tavoitteet ja sisältöalueet	20
5.7.2	Oppilashuolto	24
5.7.3	Valmistava opetus	25
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	25
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö	26
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	26
7.2	Hyvinvointityö	27
7.3	Kiusaamisenehkäisy-suunnitelma.....	28
7.4	Varhaiskasvatuksen viestintä	28

1 Alkusanat

*Aarrelaivan matka vie, tulevaisuus on sen tie.
Laiva lasta kannattaa, aallot eteenpäin johdattaa.
Mahtavia aikaan saa, Yhdessä kun seilataan.*

Hii-o-hoi, tervetuloa mukaan yhteiselle matkalle Ilvespuiston aarrelaivaan.

Tälle matkalle on Vantaan kaupunki varustanut meidät hyvin tarjoamalla aarrelaivaksemme upean Ilvespuiston päiväkodin ja antamalla meille riittävät, monipuoliset eväät matkan tekoon. Suuntana kompassissamme on onnellisen varhaiskasvatuksen koordinaatit.

Aarrelaivallamme keula osoittaa kohti laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja. Me Ilvespuiston kasvattajat olemme etuoikeutettuja saadessamme olla miehistönänne tällä matkalla. Aarrelaivan miehistöä innostavana ja motivoivana tehtävänä on varmistaa, että matka onnistuu mahdollisimman hyvin. Mukaan matkallemme kutsumme lapset perheineen sekä moniammatilliset yhteistyökumppanimme. He omalla läsnäolollaan ja osaamisellaan tuovat matkallemme lisää sisältöä ja tukevat onnistumistamme.

Yhteistä matkaa tehdään lasten tarpeista käsin, lasten näköisin ja kokoisin askelin. Astuessasi aarrelaivaan astut lasten maailmaan jossa jokainen lapsi on arvokas timantti, jota me kasvattajat ja vanhemmat yhteisellä hyvällä kasvatuskumppanuudellamme tuemme ja vahvistamme. Yhdessä koemme, elämme, nautimme ja opimme kaikki yhdessä toinen toisiltamme. Toivomme, että tutustut hyvin oheisen varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Varhaiskasvatussuunnitelmamme päivittämisessä olemme huomioineet aikaisemman varhaiskasvatussuunnitelmamme (2005) ja vuosien varrella tekemämme työn. Varhaiskasvatussuunnitelman päivitysprosessi on ollut työyhteisöä yhdistävä myönteinen ammatillinen prosessi. Myös lasten ja vanhempien palautteet ja ajatukset ohjaavat aktiivisesti työmme kehittämistä. Tämän suunnitelman laatimisessa on huomioitu lisäksi Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (2011) ja Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (2012). Varhaiskasvatussuunnitelman päivitystyötämme ohjaavia asiakirjoja ovat lisäksi Terveysten- ja Hyvinvoinnin Laitoksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010).

2.1 Johdanto

Ilvespuiston päiväkotitoimintayksikkö sijaitsee Pohjois-Vantaalla Leppäkorvessa. Leppäkorpi on lapsiperheiden suosima asuinalue Korson kattavien palveluiden ja hyvien liikenneyhteyksien läheisyydessä. Alueen puistomainen miljöö luo puitteet viihtyisälle ja rauhalliselle omakoti- ja rivitaloasumiselle. Alueen ensimmäisenä päiväkotina on toiminut 90-luvulta saakka Leppäkorven päiväkoti. Ilvespuiston päiväkoti valmistui 2004. Alueella on myös Leppäkorven koulu, jonka kanssa päiväkotimme esiopetusryhmät tekevät tiivistä yhteistyötä.

Päiväkotikiinteistömme on valoisa ja viihtyisä. Jokaisella lapsiryhmällä on käytössään kolmesta huoneesta koostuva ryhmätila sekä muita yhteiskäyttötiloja, mm. sali ja vesileikkihuone. Sisäpihallamme on reilun kokoinen ja monipuolisen toiminnan mahdollistava ulkoilupiha. Päiväkodin toiminnassamme painotamme monipuolisen ja tasapainoisen toiminnan merkitystä lapsen kasvuun, kehitykselle ja hyvinvoinnille.

Meidän Ilvespuiston kasvattajien ja lasten vanhempien yhteisenä painotuksena näemme lasten hyvän vuorovaikutuksen ja hyvien sosiaalisten taitojen kehittämisen äärimmäisen tärkeänä tavoitteena lasten kasvuun ja kehitykselle Ilvespuistossa. Ne luovat pohjaa kaikelle oppimiselle. Pienryhmätoiminta on jokapäiväinen työtämme. Pienryhmätoiminnassa lapsiryhmän lapset jaetaan pienempiin ryhmiin toimintahetkien ajaksi.

Päiväkodissamme on viisi lapsiryhmää. Pienimpien lasten Helmien ryhmä on omassa rauhassaan talon eteläpäässä. Seuraavan eteisvälikön molemmiin puoliin ovat ryhmätiloissaan Timantit ja Kristallit. Lapset ovat näissä ryhmissä pääsääntöisesti 3-5-vuotiaita. Toisessa päässä taloa on Safiireiden esiopetusryhmän ja Kuukivien integroidun ryhmän tilat. Jokaisessa lapsiryhmässä on pääsääntöisesti kolme kasvattajaa, yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Integroidussa lapsiryhmässä on erityislastentarhanopettaja toisen lastenhoitajan sijaan. Päiväkotimme on avoinna maanantaista perjantaihin kello 6-18 välillä perheiden tarpeista riippuen.

2.2 Arvot

Innovatiivisuus tarkoittaa Vantaalla kykyä tuottaa uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisten hyväksi.

Päiväkoti on mitä parhain innovatiivisuuden toteuttamispaikka! Ilvespuistossa innovatiivisuus on jatkuvaa työn ja yhteiselon edistämistä kehittämismyönteisessä ilmapiirissä. Henkilökuntana haluamme kehittää osaamistamme ja käymme yhteistä aktiivista keskustelua työstämme ja sen ilmiöistä. Lapsiryhmätyössä innovatiivisuus on ennen kaikkea kekseliäisyyttä ratkaista haasteita uusilla tavoilla. Yhdessä innovointi tuottaa parempia tuloksia. Siksi keräämme aktiivisesti lasten ja heidän vanhempien ajatuksia varhaiskasvatustyöstä ja sen toteuttamisesta. Tätä tietoa hyödynnämme kehittäessämme varhaiskasvatustyötämme.

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Kaupunkitasoisissa ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Ajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin.

Ilvespuistossa kestävä kehitys näkyy menneen arvostuksena, tämän hetken vaalimisena ja hyvän tulevaisuuden eteen tekemisenä. Aiemmin eletty ja koettu kulkee matkassa elämän repusamme hyvinä toimintatapoina ja myönteisinä muistoina. Vaalimme päiväkodissamme perinteitä ja kasvatamme lapset arvostamaan niitä. Toimimme ekologisesti kierrättäen ja energiaa säästäten. Pidämme yhdessä lasten kanssa huolta lähiympäristöstämme. Toimimme taloudellisesti satsaamalla ei-materialistiseen hyvinvointiin ja sen vaalimiseen. Tulevaisuutta rakennamme olemalla aikuisina lapsille myönteisiä roolimalleja ja kasvattamalla heistä vastuuntuntoisia ja kansalaisia.

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Yhteisöllisyyden näkee, kokee ja tuntee. Hyvä yhteisöllisyys lähtee tasa-arvoisuudesta, oikeudenmukaisuudesta, suvaitsevaisuudesta ja erilaisuuden hyväksymisestä. Yhteisöllisyys on jokaisen lapsen yksilöllisen huomioimisen lisäksi ryhmäytymisen tukemista. Se on lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tukevan myönteisen vuorovaikutuksen päivittäistä ylläpitämistä. Yhteisöllisyyden tunne syntyy keskinäisen tuntemuksen kautta. Siksi Ilvespuistossa tavoitteenamme on oppia tuntemaan toinen toisemme mahdollisimman hyvin. Työyhteistyössä yhteisöllisyys on sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä vastuullista työikäytymistä.

2.3 Toiminta-ajatus ja visio

Toiminta-ajatus kuvaa perustehtävää. Vision laatiminen on tulevaisuuden rakentamista ja tekemistä. Se on kuva tulevaisuudesta - kuvaus päämääristä. Vantaalla kaupunkitasoinen visio kytkeytyy vuosittain päivitettyyn tulokorttiin ja strategiaan.

Varhaiskasvatuksen visio 2020 ja slogan: Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana. "Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa".

Ilvespuistossa tämä näkyy haluna tehdä jokaisena päivänä mahdollisimman hyvää varhaiskasvatustyötä. Teemme työssämme arvokkaita valintoja, joista voimme olla aidosti ylpeitä. Epäonnistumiset otamme vastaan rakentavasti kehittymisen rakennuspalikkoina.

Vantaan varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus:

Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.

Jokainen kasvattaja on Ilvespuistossa kuin kävelevä varhaiskasvatussuunnitelma: Kasvattajat tuntevat hyvin Vantaalaisen varhaiskasvatustyötavan. He perustavat oman työnsä samoihin arvolähtökohtiin ja samoihin kaupunki- ja yksikötasoisiiin päämääriin sekä tavoitteisiin. Kasvattajat huolehtivat omasta ammatillisuudestaan arvioiden sitä säännöllisesti ja kehittäen sitä esimerkiksi koulutusten välityksellä.

2.4 Kasvattajuus

ILVESPUISTOSSA
AIKUINEN ON
LAPSILLE

mm..

rajojen määrittelijä
tukija ja auttaja
sylin tarjoaja

kuuntelija
mallintaja

turvan tuoja
"personal trainer"
luottamuksen rakentaja
aitouden opettaja
elämysten tarjoaja

*Hyvä päivä päiväkodissa rakentuu kuin ketjuna hyvistä pienistä hetkistä ja teoista.
Kaikki mitä teemme vaikuttaa tavalla tai toisella kaikkeen: Asenne, puhe, eleet &
ilmeet, toiminta, tunnelma, läsnäolo, ilo, herkkyyys.. Kasvattajina me mahdollistamme
hyvän päivän ketjun toteutuminen jokapäiväisessä työssämme lasten parissa.*

Ilvespuistossa kasvattajina työskentelevät erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitajat. Ilvespuistossa kasvattajan työn ydin on lasten kohtaaminen. Tämä edellyttää aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Läsnäoloa ei korvaa mikään – sen kautta lisääntyy tieto, tuntemus ja ymmärrys yksittäisestä lapsesta ja koko lapsiryhmästä. Aktiivisesti läsnä ollen me kasvattajat näemme ja koemme mahdollisia asioita lapsiryhmässämme: Lasten arki on täynnä iloa ja ideoita, intoa ja puuhaa. Kasvattaja keskustelee, kuuntelee ja innostaa lapsia ilmaisemaan itseään. Kasvattaja luo lapsille mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden lasten ja aikuisten kanssa.

Ilvespuistossa vahvistamme lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla: Kasvattaja tukee lapsen oppimista ja ohjaa häntä tiedostamaan oma oppimisensa. Myös aikuinen on lapsen tavoin aktiivinen oppija keskinäisissä vuorovaikutustilanteissa, me saamme lapsilta tärkeää tietoa lapsuudesta. Lapsille ominaiset toiminnan tavat otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kasvattajien tehtävänä on omalla toiminnallaan varmistaa lasten hyvän keskinäisen yhteiselon toteutuminen päivän eri tilanteissa. Me kasvattajat olemme luoneet työllemme menestystekijöitä, joiden toteutumisen kautta varmistamme onnistuvan varhaiskasvatustyömme kokonaisuuden toteutumisen:

LUOTTAMUS JA TOIMIVA VUOROVAIKUTUS

- YHTEISEN HYVÄN VAALIMINEN
- JOUSTAVUUS, YHTEISTYÖLÄHTÖISYYS
- KASVATUSKUMPPANUUDEN KOROSTAMINEN
- PALAUTTEEN ANTAMINEN JA VASTAANOTTAMINEN
- AVOIN, REHELLINEN JA RAKENTAVA VUOROVAIKUTUS

LAPSUUDEN VAALIMINEN

- YKSILÖLLISYYDEN TUKEMINEN
- PEDAGOGINEN SENSITIIVISYYS
- LAPSEN MAAILMAAN SUKELTAMINEN
- LAPSEN OSALLISUUDEN VARMISTAMINEN
- ELÄMYSTEN JA KOKEMUSTEN LUOMINEN

LAADUKAS PERUSARKI

- PIENRYHMÄTOIMINTA
- AKTIIVINEN LÄSNÄOLO
- STRUKTUROITU PÄIVÄRYTMI
- TAVOITE- JA PÄÄMÄÄRÄTIE TOISUUS
- OSAAMISEN JAKAMINEN JA KEHITTÄMINEN

HYVINVOIVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- HYVINVOINTITYÖN VAALIMINEN
- SITOUTUNEISUUS, VASTUULLISUUS
- TÖIDEN ORGANISOINTI ENNAKOIVASTI
- TURVALLINEN JA KANNUSTAVA ILMAPIIRI
- TILOJEN, MATERIAALIEN JA VÄLINEIDEN TEHOKAS KÄYTTÖ

KASVATTAJIEN KESKINÄINEN TYÖSKENTELY

- ONNISTUMISEN ESTEIDEN YLITTÄMINEN
- HYVÄSTÄ TIEDONKULUSTA HUOLEHTIMINEN
- TYÖNJAKO, SELKEÄT VASTUUT JA VELVOLLISUUDET
- TYÖN ONNISTUMISTA TUKEVAT PUITTEET
- RATKAISUKESKEINEN JA VUOROVAIKUTUKSELLINEN TYÖOTE

TYÖNTEKOJA EDISTÄVÄ JOHTAMINEN

- TYÖYHTEISÖTYÖN ORGANISOINTI
- TUKI, APU, KANNUSTUS, MOTIVOINTI
- AUTTAMISTA ONNISTUMAAN ITSE, COACHAUS
- VASTAVUOROISUUS: PÄIVÄKODIN JOHTAJA & TYÖNTEKIJÄT TUNNISTAVAT MOLEMMAT OMAN ROOLINSA

2.5 Lapsikäsitely

Lapsikäsitelyksemme mukaan lapsi on:

arvokas	herkkä	vaikutusaltis	leikkivä	oppiva
tunteikas	luova	innokas oppija	liikkuva	yksilöllinen
aktiivinen	aito	tiedonhaluinen	haastava	idearikas
utelias		haavoittuvainen		tasa-arvoinen

Lapsi kasvaa ja oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Turvalliset ihmissuhteet ovat hyvän oppimisen ja myönteisen oppimisasenteen perusta. Lapsi tarvitsee kokemuksia siitä, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa omaan ja lapsiryhmän hyvinvointiin – lapsen osallisuudella on aidosti merkitystä. Lapselle on luontaista leikin kautta käsitellä ja oppia elämää ja sen ilmiöitä. Leikin kautta lapsi myös kokeilee omia valmiuksiaan. Itsensä ilmaiseminen eri tavoin auttaa lasta tunnistamaan ja käsittelemään erilaisia tunteita.

Ilvespuiston päiväkodissa jokainen lapsi sukupuolesta, iästä ja taustasta riippumatta saa olla oma itsensä – yhtä ainutlaatuinen. Lapsikäsitelyksemme mukaan lapsen tulee saada kokea elämää ja toimintaa lapsen kokoisina palasina. Päiväkodissämme ei ole olemassa vain poikien tai tyttöjen leikkejä eikä toimintaa vain tietyn ikäisille. Kasvatuksellisuus näkyy työssämme ymmärryksenä siitä, että lapsi tekee mieluusti niitä asioita joita osaa ja välttää ehkä niitä, joita ei osaa tai ei koe hallitsevansa. Monipuolinen oppiminen varmistetaan myös innostamalla niihin haastavampiin tai epämieluisampiin toimintoihin.

Lapsikäsitelyksemme mukaan maailmamme näyttäytyy lapselle eri kantilta kuin meille aikuisille. Ehkäpä juuri aikuista rajallisempien kokemus- ja merkitysmaailmojen vuoksi lapset voivat olla vuorovaikutuksessaan ja olemuksessaan avoimempia, elämänjanoisempia ja suoremia. Tämä on myönteinen haaste työllemme lasten parissa: onnistuaksemme työssämme hyvin meidän kasvattajien tehtävänä on sukeltaa *lasten maailmaan*. Lapsen yksilöllisyys näkyy hänen yksilöllisessä tavassaan kehittyä. Lapsen kehitys on vaihteista, lapsen omien valmiuksien, tiedon ja taidon samalla karttuessa. Hän tarvitsee tuttuja ja turvallisia aikuisia ympärilleen luomaan turvallisen kasvuympäristön.

Pieni lapsi on hyvin riippuvainen aikuisen sylistä, läsnäolosta ja turvasta – toisaalta hän omasta mielestään voi olla valmis valloittamaan maailman! Hän on erittäin kiinnostunut itsestään, läheisistään ja ympäristöstään. Lapsen kasvaessa hänen kehittymisensä näkee ja kuulee. Kasvuun kuuluu paljon ilon hetkiä ja tekemisen riemua. Kasvuun kuuluu myös herkkyyttä ja kausittainen uhmakkuus sekä kyselevä, pohtiva ja varmisteleva vuorovaikutus. Iän myötä kavereiden merkitys kasvaa ja lapsi harjaannuttaa taitojaan yhdessäolosta heidän kanssaan. Myös hetket ihan itsekseen ovat merkityksellisiä. Lapsi hyödyntää mielikuvitusta tekemisessään ja leikit monipuolistuvat. Oman kehon hallinta ja taidot niin kielellisesti kuin motorisestikin lisääntyvät jatkuvasti. Tämä innostaa lasta entisestään tekemään ja kokemaan sekä hyödyntämään oppimaansa.

Lapsen saadessa myönteisiä kokemuksia yhteisöllisestä yhdessäolosta hänen on helpompi itsekkin olla osallisenä. 4-5-vuotias näkee, kokee ja aistii olevansa merkityksellinen ja tietää, että niin ovat muutkin vaikei se aina näkyisikään hänen teoissaan - lapsi oppii myös erehtymällä. Hän nauttii monipuolisesta tekemisestä ja toisaalta tuskastuu, jos tekemistä ei ole. Hän tarvitsee aikuista tukeen ja turvakseen, mutta myös auttamaan eteenpäin. Kokemusmaailman karttuessa lapsen omatoimisuus tukee hänen vastuullisuuttaan itsestään.

3 Lasten kulttuuri ja osallisuus

Päiväkodissämme vaalitaan lapsuutta, lastenkulttuuria ja lapsen vapautta olla lapsi. Lapsi nauttii yhdessä-olosta ja kuulluksi tulemisesta erilaisissa ryhmissä. Hän kokee niissä iloa sekä toimimisen vapautta. Suurimman osan päivästä lapsi toimii omassa lapsiryhmässään, mutta ulkoilut ovat hyvin yhteisöllisiä hetkiä. Lapsiryhmämme tekevät keskinäistä yhteistyötä myös esimerkiksi vierailuin ja joka toinen viikko järjestettävien yhteisöllisin kokoontumisin.

Lasten ajatukset ja toiveet toiminnasta ovat meille kasvattajille tärkeää tietoa. Ne ohjaavat kasvattajien toiminnan suunnittelua ja toteutusta. Konkreettinen esimerkki tästä on lapsiryhmän jumppahetki, johon lapset voivat toivoa sisältöjä ja toiveista keskustellaan yhdessä ja toteutusta mietitään.

Ilvespuistossa kokoontuu lasten oma palaveri vähintään kahdesti syksyisin ja keväisin keskustelemaan lasten ajatuksista ja toiveista. Palaveriin kokoontuu kustakin lapsiryhmästä kaksi lasta oman aikuisen kanssa, ihan pienimpiä lukuun ottamatta. Kaikissa lapsiryhmissä keskustellaan yhdessä aktiivisesti lasten ajatuksista, toiveista ja ideoista esimerkiksi aamupiirien yhteydessä. Lasten palaveri-edustajat tuovat omasta ryhmästään nousseet asiat muille ryhmille tiedoksi oman ryhmäaikuisen avustuksella. Lasten palaverissa voidaan myös suunnitella talon yhteisiä tapahtumia tai keskustella muista ajankohtaisista yhteisistä asioista.

Yhdessäeloon ja sen opetteluun liittyy toisinaan myös lasten ei-toivottua käytöstä. Tähän puutumme kaikki kasvattajat aktiivisesti ja heti. Päiväkodissamme kiusaaminen kaikissa muodoissaan on kielletty. Huolehdimme myös, että kaikki lapset pääsevät mukaan keskinäiseen toimintaan eikä ketään jätetä leikeissä ulkopuolelle. Selkeä toimintatapa luo lapsille turvaa ja kasvattajuuteen selkärankaa.

Lapsilla on paljon annettavaa aikuisten ja lasten väliseen yhteistyöhön. Yhteenkuuluvuuden tunne on lapsille tärkeä. Lapsi tuo osallistuessaan vuorovaikutukseen lisää merkityksiä. Lasten osallisuuteen liittyy omien oikeuksien ja mahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu. Oman vuoron odottaminen, lelujen jakaminen ja kaverin kuunteleminen ovat esimerkkejä arkipäivän taidoista, joita opitaan ensisijaisesti kokemalla.

Kasvattaja antaa lapselle aikaa ja tilaa keskustella ja kasvattaja innostaa lasta osallistumaan. Osallistavan toimintakulttuurin luominen ja vaaliminen on meillä Ilvespuistossa merkityksellinen askel kohti tavoitettamme lapsen näköisestä päiväkodista. Kun lapsi näkee, kokee ja aistii että häntä arvostetaan ja hän voi omalla toiminnallaan vaikuttaa moniin asioihin, hän myös usein osallistuu innostuneesti. Lasten osallisuuden toteutuminen Ilvespuistossa on kasvattajien kasvatustyön myönteinen haaste. Se ei synny itsestään vaan se pitää mahdollistaa.

Lapsen osallisuus on oikeutta iloita itsestään ja kokea, että muutkin nauttivat hänen läheisyydestään. Kokeemus omien tarpeiden huomioimisesta rakentaa lapsen luottamusta kasvattajiin. Osallisuutta on myös oppiminen ja kasvaminen kasvattajan turvassa. Lapsi saa mahdollisuuksia omatoimisuuden harjoitteluun sekä toimintansa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Onnistuneet vaikuttamiskokemukset sekä kasvattajan rohkaisema itseilmaisu rakentavat luottamusta lapsen omiin kykyihin ja vahvistavat sitoutumista toimintaan. Lapsi kasvaa ottamaan ja kantamaan vastuuta pienin askelin.

Lasten osallisuutta vahvistamme pienryhmätyöskentelyn avulla - aikuiset ovat tällöin normaalia ryhmätilannetta läheisessä vuorovaikutuksessa oman pienryhmänsä kanssa, jolloin jokainen lapsi saa henkilökohtaista huomiota ja voi näin ilmaista mielipiteitään, toiveitaan ja ajatuksiaan rohkeammin. Lapsilta nousevat aloitteet ja konkreettiset ideat hyödynnetään, kun kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat arjen toimintaa.

Millainen on hyvä päiväkodin aikuinen?

Sellanen, joka silittää ja laittaa peiton päälle.
Pitää olla kiva!
Sinä ja sinä. Se johtuu jostain.
Aikuisen pitää osata vahtia.
Hyvä aikuinen osaa olla nätisti.

Mitä on oppiminen?

Rakastaa!
Olla rauhallinen kiltti lapsi.
Varmaan että pitää olla kiltisti. Eikä saa riidellä.
Oppisin asian, jos toinen opettaisi sen.
Semmosta, että harjottelee juttuja.
Opitaan asioita jotka ovat vaikeita.
Että oppii uusia asioita.
Kirjoittaa, piirtää.

Millainen on hyvä päiväkoti?

Tää!! Nukkarissa on kiva leikkiä.
Saa nukkua kiltisti.
Ei saa lyödä ketään.
Hyvä.
Leivottais piparkakkuja ja on siistiä.
Hyvässä on tosi paljon pikku-Legoja ja kavereita.
Ilvespuisto on hyvä päiväkoti.
Saa leikkiä autoilla ja maatilalla ja saa leikkiä myös pikkuhuoneessa.
Tämä päiväkoti on hyvä.

Miksi leikkiminen on tärkeää?

Ei ole tärkeää, paitsi lasten mielestä koska ne tykkää siitä.
Se on NIIN hauskaa!
Koska me tykätään siitä.
Koska se on lasten työtä.
Kun se on kivaa. Ei saa riidellä leluista.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

4.1 Päivähoidon aloittaminen

Yhteistyö uuden perheen kanssa alkaa ensimmäisestä yhteisestä puhelinsoitosta tai kohtaamisesta. Kun lapsen päivähoitopaikka varmistuu, ilmoittaa päiväkodin johtaja tästä perheelle. Hän perehdyttää perheen kertomalla päiväkodista ja lapsen tulevasta lapsiryhmästä. Tämän jälkeen tulevan lapsiryhmän kasvattaja soittaa perheelle sopiaukseen ensimmäisestä tutustumiskäynnistä.

Ensimmäisellä tapaamiskerralla luodaan arvokkaat ensiaskeleet yhteiselle yhteistyölle tutustumalla. Tutustumiskäynnin yhteydessä perheelle annetaan perustietoilmoitus- ja lapsi kotiloissa -lomakkeet täytettäväksi ja päiväkodin informatiivinen esite. Tutustumisen päättyessä perheen kanssa sovitaan seuraava tutustumisaika. Tutustumisvaiheeseen Ilvespuistossa kuuluu vähintään kolme tutustumiskäyntiä.

Tutustumisvaiheen aikana lapsiryhmän aikuiset tutustuttavat perheen arkeemme ja vastavuoroisesti perhe tutustuttaa kasvattajat lapseen. Tutustumisvaiheessa edetessä perheen kanssa käydään yhdessä keskustelun läpi perheen täyttämä lapsi kotiloissa – lomake ja vastataan perhettä tukien heidän muihin mahdollisiin kysymyksiin. Tutustumisaika pitää sisällään myös lapsen ja vanhemman/vanhempien lapsiryhmän normaaliin toimintaan tutustumista. Tutustumisen yhteydessä perheelle sopivalla hetkellä päiväkodin johtaja sopii perheen kanssa tarkemmin lapsen tulevasta hoitoajasta kertoen myös muista hoidonaloitukseen liittyvistä asioista, jos niistä ei ole jo aiemmin keskusteltu.

Lapsiryhmän kasvattajat tuovat talon yhteisiin rakenteisiin tiedon uudesta lapsesta ja samalla jakavat lapsen hoidon toteuttamisen kannalta olennaiset tiedot muulle kasvattajayhteisölle. Muut kasvattajat tutustuvat uuteen lapseen ja hänen vanhempiinsa päivittäisen työn äärellä esimerkiksi ulkoiluissa. Yhteisöllisyyden arvomme mukaisesti lapsiryhmästä riippuen kaikki lapset ovat kaikkien kasvattajien kasvatustyön piirissä.

4.2 Kasvatuskumppanuus

Meidän työemme onnistuminen riippuu vanhempien kanssa toteutettavan yhteistyön onnistumisesta. Meille kasvattajille vanhemmat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita ja kasvatuskumppaneita joihin luotamme, joita kunnioitamme ja joiden kanssa haluamme olla päivittäisessä tasaveroisessa vuorovaikutuksessa yhteistyötä tuottavana ja sitä vastaanottavana osapuolena. Yhteistyö on vastuullamme, joten me olemme siinä aina aktiivinen osapuoli. Yhteinen tavoitteemme on hyvän ja toimivan yhteistyön kautta varmistaa lapsen hyvinvoinnin toteutuminen päiväkodissa.

Kasvatuskumppanuus päiväkodin arjessa on luottamusta toinen toisiimme. Me kasvattajat arvostamme vanhempia. Me luomme ilmapiirin, jossa he voivat osaltaan olla luottavaisin mielin tietäen lapsensa voivan päiväkodissamme hyvin. Kasvatuskumppanuuden äärellä on tärkeää varmistaa, että vanhemmat tulevat aidosti kuulluksi lastaan koskevista asioista. Vanhemmat ovat vanhempainilloissamme kuvanneet hyvää kasvatuskumppanuutta esimerkiksi seuraavasti:

”Hyvä kasvatuskumppanuus on avointa ja rehellistä yhteistyötä. Se on ajantasaista tietoa lapsesta, vanhempainiloista ja yhteisiä tapahtumia, hyvää tiedottamista kotiin sekä rohkeutta ottaa esiin kaikki lasta koskevat asiat. Se on kiinnostusta päivittäisiin asioihin puolin ja toisin.”

4.3 Arjen yhteistyö

Päivittäinen yhteistyö kohtaamisissa vanhempien kanssa aamuisin ja iltapäivisin on tärkeä osa kasvattajan työtä. Vanhemmat informoivat lapsensa aamusta kotona ja kasvattaja hyödyntää tätä tietoa päivään lähdettäessä. Aamutoimintamme virittää lapsen hyvään päivään. Iltapäivisin hakutilanteissa kasvattajat kuvaavat vanhemmille lapsen päivän kulkua. Näin vanhemmat voivat jatkaa omaa kasvatustehtäväänsä hyvin.

Lapsiryhmät viestittävät kuulumisiaan kuukausikirjeissä ja lisäksi keskustelemme perheiden kanssa syksyisin ja keväisin tarkemmin lapsen iästä riippuen joko varhaiskasvatussuunnitelma-, HYVE- tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) -keskustelujen merkeissä.

VASU-keskusteluissa käydään läpi lasten arjen toteutumista ja keskustellaan mm. lapsen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja lapsen vahvuuksista.

HYVE-malli koostuu päivähoidossa käytävästä neljävuotiaan lapsen normaalia yksityiskohtaisemmasta VASU:sta ja neuvolan laajasta terveystarkastuksesta, joka sisältää neuvolaterveydenhoitajan sekä neuvolalääkärin tarkastuksen.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) kirjataan lapsen henkilökohtaiset tavoitteet esiopetusvuodelle.

Eri kielitaustaisten perheiden kanssa käytävissä keskusteluissa käytämme asioimistulkkia, jotta molemmat osapuolet saavat käyttää omaa äidinkieltään ja tulevat näin varmasti oikein ymmärretyksi. Suomea toisena kielenään opetteleville ja kaksikielisille lapsille on Vantaalla käytössä suomenkielen seurantalomakkeet ja tukimateriaalia. Yhteistyökumppanimme toimii tällöin myös kieli- ja kulttuurikoordinaattori (KIEKU).

Perheiden kanssa pidämme syksyllä toimintakauden alussa ja uudestaan keväällä vanhempainillat. Päiväkodilla järjestetään vuosittain perinteisesti erilaisia tapahtumia, joihin vanhemmat tai lapselle muut tärkeät ihmiset voivat osallistuvat. Tapahtumia on syksyisin ainakin pihatalkoot, isovanhempien/tärkeän ihmisen päivä Aleksis Kiven päivän aikoihin ja isänpäivä sekä keväisin isovanhempien/tärkeän ihmisen päivä Kalevalan päivän aikoihin, pihatalkoot ja äitienpäivä toukokuussa.

Eräs yhteistyömuodoistamme vanhempien ja kasvattajien välillä on vanhempaintoimikunta (VTK). Se on toiminut esimerkiksi monien talon tapahtumien järjestäjänä ja tarjoilujen tuottajana. Aktiivisille vanhemmille on aina vaikuttamisen väylä olemassa. Vanhempien ajatukset, toiveet ja palautteet ovat meille tärkeää informaatiota siitä, millaisena varhaiskasvatustyömme heille näyttäytyy. Haluamme aktiivisesti kuulla mitä odotuksia ja toiveita heillä työllemme on. Tämän takia toivomme palautetta työstämme ja myös keräämme sitä perheiltä säännöllisesti.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on läsnä monipuolisesti kaikessa tekemisessämme. Jokaiseen päivään mahtuu paljon vuorovaikutusta ja kieltä kaikkien lasten ja kasvattajien välillä, siksi käytämme monipuolista ja rikasta kieltä päivittäisissä toiminnoissamme. Lapsen itseilmaisu ja kieli kehittyy johdonmukaisesti lapsen kokonaisvaltaisen kehittymisen ja kielellisen harjoittelunkin myötä.

Kieli on ajattelun, kommunikaation ja vuorovaikutuksen väline. Se on kuin punainen lanka, joka yhdistää meidät kaikkeen tekemiseemme. Lapsi rakentaa kielen avulla kuvaa ympäröivästä maailmasta ja osallisuudesta siinä. Hän käyttää kieltä apuna kuvatessa ajatuksiaan, tunteitaan ja käsityksiään. Varhaiskasvatuksen hoito-, kasvatusta ja opetustilanteissa kielen käyttö on edellytys hyvälle vuorovaikutukselle. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perusta lapsen hyvälle oppimiselle. Leikillä, saduilla, jäljittelyllä ja päivittäisillä toimintarutiineilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle. Kasvaessaan lapset liittyvät leikkisään kielen toimintaan. Lapsen valmiudet käyttää kieltä esimerkiksi ongelmanratkaisussa kehittyvät iän ja kokemuksen karttuessa.

Lapsi tarvitsee kielensä kehittämiseen virikkeellisen ja toiminnallisen kasvuympäristön, jossa hän voi rauhasa havainnoida puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä harjaannuttaa omaa kieltään. Hän tarvitsee lähelleen kasvattajan, joka tuntee lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida. Kasvattaja ohjaa lapsen havaintoja, opettaa toimintatapoja sekä kuvailee ja selittää tapahtumia. Kasvattaja eläytyy ja reagoi lapsen kontakti-aloitteisiin. Näin hän rohkaisee lapsen halua vuorovaikutukseen. Samalla hän vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja itsensä hyväksymistä.

Keskustelu ja vuorovaikutus myös perushoidollisissa tilanteissa kuten pukeminen on iso osa päivittäistä vuorovaikutustamme. Lapsiryhmissämme kielellisyys näkyy päivittäisissä toiminnoissa lisäksi mm. asioiden ja esineiden nimeämisenä, kuvien käyttönä ja oppimisympäristön kuvittamisena: leluilla ja tavaroilla on nimetyt paikkansa, ryhmäkohtaisilla toimintatauluilla ovat kuvat aktiivisessa ja monipuolisessa käytössä. Kielellä leikitellään runoillen, loruillen ja riimitellen. Lasten omaa kielen kehittymistä tuetaan myös luomalla tilanteita lasten kielen kehittymiselle. Esimerkkinä tästä lasten puheenvuorokierrokset lapsiryhmien ruokailutilanteissa.

Luemme sekä kerromme satuja ja tarinoita. Lapsen kielellisen kehityksen tukemiseksi käytämme myös motorisia puheentuottamisharjoituksia ja hyödynnämme kielen kehittämiseen tähtäävien materiaalien tukea. Rohkaisemme lasta ilmaisemaan itseään vuorovaikutuksessa kaikilla tavoin: puheella, eleillä, ilmeillä ja tunteilla. Hyvään vuorovaikutukseen kuuluu myös kuuntelun taito, jota harjoitamme tuotetun puheen ohessa. Kielen kautta opimme ymmärtämään käsitteitä ja niiden merkityksiä.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Aamulla kuuden jälkeen Helmien aamupäivystysryhmämme ovi aukeaa ja ensimmäinen lapsi saapuu sisään pohtien, kukakohan aikuisista siellä on tänään ensimmäisenä vastassa? Tästä ensimmäisestä kohtaamisesta alkaa meidän kasvattajienkin päivittäinen kasvatustyö Ilvespuistossa. Kaikki päivän hetket ovat tärkeitä ja merkityksellisiä. Kaikissa tilanteissa opitaan ja ollaan tavalla tai toisella vuorovaikutuksessa. Lasten vanhempien kohtaaminen on aamun tärkeä hetki puolin ja toisin, silloin luodaan hyvä pohja päivän yhteistyölle ja vanhemman on mukava lähteä omiin töihin.

Päiväkodin säännöllistä aikatauluamme:

klo	-07:30	Ollaan päiväystysryhmässä
	08:05-08:30	Aamupalalla omassa ryhmässä
	08:30-09:45	Ryhmän toiminta-aikaa ja leikkiä
	09:45-11:00	Ulkoillaan
	11:10-11:40	Lounas
	12:00-13:30	Lepoa ja rauhallista puuhaa
	13:30-14:00	leikitään
	14:00-14:30	välipalalla
	14:30-15:30	leikkiä tai muuta iltapäivätoimintaa
	15:30-	ulkoillaan

Päivä vastaa kuormitukseltaan lapsen fyysisiä edellytyksiä. Erilaiset toiminnot vuorottelevat, mitä tukee ja mahdollistaa kussakin tilanteessa virittäytymisen kulloiseenkin toimintaan. Päivänkulun selkeät rakenteet helpottavat kaikkien yhteisöllistä olemista. Lapsille se luo turvaa ja varmuutta säännöllisenä toistuvuutena. Riittävä säännöllisyys päivän kulussa tuo ennakoitavuutta lasten elämään ja vähentää levottomuutta. Lapset tietävät mitä seuraavaksi tapahtuu. Päivän kulkua jäsentävät kuvat tukevat lasten omatoimisuutta ja oman toiminnan säätelyä. Joustavuutta tarvitaan muun muassa siirtymätilanteissa siirryttäessä toiminnasta toiseen tai organisoitaessa toimintatuokioita, pukemista ja ulkoilua vaihteittain pienemmissä ryhmässä tapahtuvaksi.

Ryhmän yhteinen toiminta-aika yhdeksän jälkeen aamulla on päivän toiminnallinen kohokohta jossa kaikki kasvattajat ovat läsnä ja lapsiryhmän pedagoginen toiminta on täydessä käynnissä. Tällöin myös kaikki lapset ovat paikalla. Aamun toiminnan jälkeen on mukava lähteä kohti loppupäivää – virkistävän ulkoilun kautta. Ruokailun jälkeen kaikki lapset päiväkodissamme lepäävät: myös kasvavan lapsen aivot tarvitsevat oman rauhoittumishetkensä. Levon ja ruokailun jälkeen lapset ovatkin taas valmiita iltapäivän puuhailuihin ennen ulkoiluita ja kotiinlähtöä. Hakutilanne on pedagogisesti tärkeä hetki, jossa päivän tapahtumat jaetaan vanhemmille, jotta he voivat osaltaan jatkaa päivää siitä, mihin me jäimme.

Omatoimisuus

Tehdessään itse lapsi oppii hallitsemaan ympäristöään kykyjensä mukaan. Omatoimisuuden vaaliminen tarkoittaa, että siirtymä- ja pukemistilanteisiin varataan riittävästi aikaa. Erityisen tärkeää tämä on pienten lasten ryhmässä. Tarvitaan myös herkkyyttä huomaamaan lasten huonot päivät ja väsyneet hetket. Tavoitteena on ennakoitavissa oleva ja selkeä päivän kulku. Ilvespuistossa lapset oppivat pienestä pitäen huolehtimaan omista tavaroistaan, vaatteistaan. Kasvattajan apu ja tuki on aina saatavilla, mutta omatoimisuuskin opitaan parhaiten itse tekemällä.

5.3 Lasten leikki

Lasten leikin tukeminen vaatii huolellista havainnointia ja kykyä eritellä leikki tilanteita. Sensitiiviset ja sitoutuneet kasvattajat tunnistavat lasten sanallisia ja sanattomia aloitteita vastaten niihin. Kasvattajat antavat leikkiville lapsille vapautta, mutta onnistunut leikki vaatii usein myös suoraa ja epäsuoraa ohjausta. Lasten iästä, leikkimisen taidoista, leikin tyypistä ja muista tilannetekijöistä riippuen kasvattajan tehtävä vaihtelee leikkiin osallistumisesta ulkopuoliseen havainnoimiseen. Kasvattajat osaavat eritellä leikkejä myös oppimisen näkökulmasta. He ymmärtävät leikin merkityksen esimerkiksi kuvittelun kyvyn, toisen asemaan asettumisen, sosiaalisten taitojen, kielen oppimisen ja liikunnallisten taitojen kannalta.

Leikkiminen on lapselle luonnollinen tapa toimia ja se kehittää lasta kokonaisvaltaisesti. Leikissä lapsi käy läpi kokemiaan, kuulemiaan ja näkemiään asioita. Leikki kehittää lapsen sosiaalisia, kielellisiä ja motorisia taitoja sekä käsitystä itsestään. Lapset eivät leiki oppiakseen vaan oppivat leikkiessään. Lapset leikkivät leikkimisen itsensä vuoksi ja parhaimmillaan se tuottaa heille syvää tyydytystä. Sama leikki voi olla toiselle lapselle leikkiä, toiselle ei. Koska leikki on luonteeltaan sosiaalista, vertaisryhmä vaikuttaa merkittävästi leikin kulkuun.

Pienimpien lasten leikki toteutuu vuorovaikutuksessa aikuisen tai isompien lasten kanssa. Lapset aloittavat myös varhain esineympäristön aktiivisen tutkimisen, mikä osaltaan pohjustaa kuvitteluleikkiin siirtymistä. Kuvitteluleikit merkitsevät tästä hetkestä irtaantumista ja mielikuvituksen sekä käsitteellisen ajattelun alkua. Sääntöleikit houkuttelevat erityisesti isompia lapsia.

Leikki kehittää mm. lapsen

Kykyä ottaa toiset huomioon	Itsehillintää ja pettymysten sietokykyä
Identiteettiä ja itsenäisyyttä	Kehonhahmottamista ja motoriikkaa
Mielikuvitusta ja ajattelua	Ymmärrystä sääntöihin ja normeihin
Ongelmanratkaisutaitoa	Kielen kehitystä ja vuorovaikutusta
Tasa-arvoisuutta	Kykyä jakaa omastaan muille
Tietoa asioista	Elämyksiä ja kokemuksia

Ilvespuiston päiväkodissa leikillä on tärkeä asema. Sen merkityksen lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun, kehittymiseen ja hyvinvointiin huomioimme suunnitellessamme päiväkodin arkea, tapahtumia ja ohjelmaa. Lapselle tarjotaan päivittäin mahdollisuus leikkiä niin sisällä kuin ulkonakin ja leikki näkyy osana päivää siirtymä- ja odottelutilanteissa, pienryhmätoiminnassa sekä koko talon yhteisissä hetkissä. Hyödynnämme lähiympäristöä, vuodenaikoja ja lapsilta nousevia toiveita tarjotessamme monipuolisia leikkimahdollisuuksia. Arkeen luodaan leikkihetkiä, joissa lapsella on mahdollisuus leikkiä oman persoonan, temperamenttinsa ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti. Ylläpidämme perinneleikkikulttuuria leikkimällä perinteisiä yhteisleikkejä.

Päiväkodissamme käytetään valkotaulujamme leikin ohjaukseen: Taululla näkyy kuvien kulloisetkin leikkivaihtoehdot ja lapset merkitsevät oman kuvansa tai nimensä valitsemansa leikin kohdalle. Oman lelun saa tuoda sovittuna päivänä kaikissa ryhmissä. Kasvattajan tehtävänä on luoda lapsen leikille puitteet, ohjata leikkiä ja opettaa lapsille uusia leikkejä. Kasvattajan tehtävä on antaa niille lapsille tukea, jotka tarvitsevat sitä leikkiin. Kasvattaja avaa leikin merkitystä ja sen monia mahdollisuuksia lapsen kehityksen kannalta vanhemmille päivittäisissä keskusteluissa tulo- ja hakutilanteissa sekä lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä. Kannustamme antamaan lapselle aikaa ja monipuolisia leikkikokemuksia erilaisissa ympäristöissä ja välineistöllä.

Toteutamme säännöllisin väliajoin leikkiaamuja, joihin koko talon väki osallistuu. Leikkiaamuihin muodostamme lasten toiveiden pohjalta toimintaa erilaisiin pienryhmiin. Kasvattajat dokumentoivat leikkiryhmänsä toimintaa. Lapset saavat säännöllisiä kokemuksia uusissa pienryhmissä.

5.4 Oppimistoimintojen organisointi

5.4.1 Lapsiryhmien muodostaminen

Ilvespuistossa lapsiryhmät muodostetaan vuosittain palvelemaan parhaalla mahdollisella tavalla yhteisöllistä kasvatustyötämme. Haluamme vaalia koko talossa yhteisöllisyyttä, jossa kaikki kasvattajat ja kaikki lapset oppisivat toimintavuoden aikana tuntemaan toisensa. Onnistuessaan tämä on meille kaikille suuri mahdollisuus ja auttaa kaikkia ilvespuiston lapsia ja kasvattajia jokapäiväisessä yhteiselossa.

Yhteisöllisyys tuo tullessaan esimerkiksi lasten mallioppimista isommilta pienemmille ja päinvastoin. Tämä tukee tämän hetkistä ryhmäjakoamme, jossa lapset ovat jakautuneet lapsiryhmiin iänmukaisin perustein. Iänmukaiset lapsiryhmät ovat lapsiryhmätyötä huomattavan hyvin palveleva toimintamuoto: lapsi on jokaisena päivänä osallisena reilunkokoisessa, iänmukaisessa vertaisryhmässä. Tämä mahdollistaa myös päivittäisen monipuolisen iänmukaisen toiminnan toteuttamisen ja oppimisympäristön rakentamisen juuri tämän ikäisten lasten tarpeita vastaavaksi.

Ensiarvoisen tärkeää ennen yhteisöllisyyttä huolehtia ryhmäytymisestä omassa lapsiryhmässä. Tämän varmistamme toimintakauden alussa - ja uudelleen vuodenvaihteessa - mahdollistamalla kaikille lapsiryhmille riittävän pitkäkestoisen tutustumisen ajan omassa lapsiryhmässään. Vasta tämän jälkeen alamme liittyä osaksi koko talon toiminnallista kokonaisuutta. Yhteisöllisyys on realismia meidän toimintayksikkömme kokouksessa päiväkodissa, jossa kaikki aamun ensimmäiset lapset aloittavat samasta lapsiryhmästä ja jossa kaikki lapset ulkoilevat aamu- ja iltapäivisin samalla piha-alueella. Tämä on kuitenkin meillä upea mahdollisuus, joka onnistuakseen vaatii erityisesti meiltä kasvattajilta selkeitä toimenpiteitä: aktiivista yhdessäoloa ja vuorovaikutustilanteiden luomista yli ryhmärajojen päivittäisten kohtaamisten lisäksi.

5.4.2 Oppimisympäristö

Hyvin rakennettu ympäristö on viihtyisä sekä kannustaa lasta esimerkiksi leikkimään, tutkimaan, liikkumaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Oppimisympäristössä tulee vallita iloinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Työvälineet ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla. Ilvespuiston päiväkodissa fyysinen oppimisympäristö koostuu rakennetusta ympäristöstä, käytettävissä olevista materiaaleista ja välineistä, ympäröivästä luonnosta sekä ihmisistä. Valoisat, monipuoliset ja turvalliset tilat sekä vaihtelevamaastoinen leikki- ja liikkuu-alue luovat rakenteelliset puitteet toiminnalle.

Tilat kannustavat lasta haastaviin ja kehitystasoa vastaaviin leikkeihin ja toimintoihin. Materiaalit ja välineet on valittu lapsilähtöisesti, kunkin ryhmän tarpeet huomioiden. Ilvespuiston päiväkodin lähiympäristö tarjoaa luonnonläheiset puitteet elämyksille, tutkimiselle ja ihmettelylle. Päiväkotimme läheisyydessä on useita leikkiympäristöksi soveltuvia metsäalueita. Ne ovat turvallisen kävelymatkan päässä päiväkodista ja tarjoavat lapsen kehitystä tukevan leikkiympäristön vaihtelevan maaston ansiosta.

Lasta ympäröivät kasvattajat ja lapsi itse ovat myös tärkeä osa fyysistä oppimisympäristöä. Kasvattaja ohjaa ja kannustaa lasta leikkiin sekä huomioi lapsen mielenkiinnon- ja uteliaisuudenkohteet oppimisympäristössä. Strukturoidulla eli rakenteellisesti jäsennetyllä ja tarkoituksenmukaiseksi luodulla päivä- ja viikkojärjestyksellä luodaan lapselle turvallinen ja oman toiminnan ohjausta tukeva oppimisympäristö. Psyykkisen oppimisympäristön perustana ovat toimivat ja pysyvät ihmissuhteet sekä avoin ja kannustava tunneilmasto. Lapsi saa ilmaista tunteitaan ja turvallinen kasvattaja auttaa lasta käsittelemään niitä. Tämä rohkaisee lasta ilmaisemaan itseään sekä toimimaan omalla persoonallisella tavallaan sosiaalisessa ympäristössä. Vastuuntuntoiseen vuorovaikutukseen sisältyy toisen ja itsensä arvostaminen, erilaisuuden hyväksyminen sekä keskinäinen luottamus.

5.4.3 Lapselle ominaiset tavat toimia

Lapsen ominaisilla tavoilla toimia tarkoitetaan lapsen itsensä toteuttamisen keinoja, jotka tukevat hänen kasvua, kehitystä ja oppimistaan. Lapsi toteuttaa itseään jaotellusti leikkien, liikkuen, tutkien ja taiteellisesti kokeillen. Leikistä on kerrottu tarkemmin jo aiemmin omassa kappaleessaan.

Liikkuminen

Lapsella on tarve liikkua, tehdä ja kokea. Se on luontainen tapa tutustua sekä itseensä että yhteisöllisesti muihin ympäröiviin ihmisiin. Liikkuminen tuottaa lapselle elämyksiä ja kokemuksia, iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Liikkumisen tuki lapsen kasvulle ja kehitykselle sekä terveen itsetunnon kehittymiselle on huomattava. Valtakunnallisten liikuntasuosituksen mukaisesti lapsen jokaiseen päivään tulisi kuulua kaksi tuntia liikuntaa. Ilvespuistossa me kasvattajat näemme tämän tarjoamisen tärkeänä senkin takia, että liikunta on monen muun mahdollistaja: liikuttaessa lapsi on virkeämpi, virittäytyneempi ja valmiimpi muihin päivittäisiin toimintoihin.

Liikunta Ilvespuistossa on onnistumisen kokemuksia ja terveellistä sekä mukavaa yhdessäoloa. Liikkumiseen rinnastuu arjessa helposti kisailun elementti: Yksilötasolla opettelemme kuitenkin kisailemaan ensisijaisesti itseämme vastaan. Itsensä voittaminen luo tervettä pohjaa tavalle liikkua. Se vapauttaa nauttimaan itse tekemisestä. Yhdessä liikkumiseen kuuluu yhdessä tekeminen, kokeminen ja onnistuminen – se on merkityksellinen tapa oppia yhteisöllisyyttä. Monipuolisen liikkumisen avulla harjaannutetaan motorisia perustaitoja, toimimista ohjeiden mukaan, sosiaalisia yhteistyötaitoja, itseilmaisua ja luovuutta sekä fyysistä kuntoa.

Päiväkodissamme liikutaan monipuolisesti päivittäin niin sisällä kuin ulkonakin. Liikkumista tukee hyvät tilat ja välineet. Meillä on oma liikuntasali. Liikunta näyttäytyy sisätiloissa konkreettisimmillaan ohjatuissa ja tavoitteellisissa pienryhmien jumppahetkissä. Jumpmien suunnittelussa on huomioitu lapsen ikä- ja taitotaso, kiinnostusten kohteet ja yksilölliset tarpeet. Päiväkodin liikuntahetket on leikinomaista ja kokemuksellista yhdessä olemista, jota monipuoliset elämykset - kuten mielikuvitusmatkailu - rikastuttavat.

Liikkumista toteutetaan myös jokaisen lapsen omassa lapsiryhmässä yhteis-, kisailu- ja sääntöleikkien muodossa esimerkiksi aamupiireissä tai siirtymätilanteiden lomassa. Ulkona mahdollisuudet liikkumiseen monipuolistuvat entisestään. Liikunnallisesti vuodenaikojen vaihtelut tarjoavat lapsille mahdollisuuksia kokeilla ja tutustua erilaisiin liikuntamuotoihin.

Kasvattajan tehtävänä Ilvespuistossa on mahdollistaa lasten monipuolisen ja myönteisen liikunnallisen kokemisen toteutuminen. Päiväkodissa lapset saavat ensimmäisiä kokemuksiaan monenlaisista tavoista liikkua: meidän tehtävämme on tehdä ensiaskelista innostavia ja myönteisiä. Kasvattaja luo omalla esimerkillään turvalliset puitteet lapsen spontaanille ja omatoimiselle liikkumiselle ja kuvaa yhteistyössään vanhemmille liikunnan merkitystä lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Tutkiminen

Tutkiminen on asteittain syvenevä prosessi ja lapsille hyvin mieluista! Lapsi ihmettelee, kokeilee, oppii ymmärtämään ja selittämään eri ilmiöitä. Samalla lapsi poimii uutta tietoa, vertaa sitä aiemmin oppimaansa ja muodostaa uuden käsityksen asioista. Me näemme lapsen luontaisesti uteliaana tutkijana. Kasvattajien tehtävänä on antaa tilaa ajattelulle, ihmettelulle ja lasten kysymyksille. Opettelemme kyseenalaistamaan asioita herättelemällä erilaisia kysymyksiä ja näkökulmia sekä etsimällä vastauksia meitä askarruttaviin kysymyksiin.

Tutkiminen sopii hyvin pienryhmämäiseen työskentelyyn esimerkiksi metsäretkelle: Ryhmän kanssa tarkastellaan erilaisia ilmiöitä kuten talven tuloa ja etsitään merkkejä siitä. Sitten pohditaan syvemmin muita asiaan liittyviä kokonaisuuksia esim. miten eläimet pärjäävät talvesta? Tutkimisessa näemme tärkeänä sen, ettemme kasvattajina anna lapsille helppoja vastauksia vaan haastamme heitä itse pohtimaan ja luomaan vastauksia.

Taiteellinen kokeminen

Lapsi oppii uusia asioita tekemällä ja kokeilemalla käyttäen apuna esimerkiksi aistejaan, mielikuvitustaan ja tunteitaan. Kiireettömyys, läsnäolo, havainnointi ja arvostaminen mahdollistavat taiteelliset kokemukset ja luovuuden sekä arjessa että ohjatun toiminnan keskellä. Taiteellinen kokeminen eri muodoissaan kuuluu säännöllisenä osana jokaisen lapsiryhmämme viikko-ohjelmaan. Kahdesti kuukaudessa järjestämme salissamme koko talon yhteisen laululeikkihetken; soittoasian. Sinne päiväkotimme lapsiryhmät tuottavat erilaisia esityksiä. Salimme toimii säännöllisin väliajoin myös taiteilijoidemme näyttelypaikkana. Päiväkotimme taidevälineistö on monipuolinen.

Aamupiireissä ja pienryhmätoiminnassa käytämme myös taiteellista ilmaisua. Haluamme tutustuttaa lapset monipuoliseen taiteelliseen kokemiseen, tekemiseen ja aistimiseen. Mahdollisuuksia monipuoliseen taiteelliseen kokemiseen ei tarvitse hakea päiväkotimme ovien ulkopuolelta, mutta taiteellisia elämyksiä ja inspiraatiota on saatavilla esimerkiksi taidenäyttelyistä tai Vantaan monitoimikeskus LUMO:n tapahtumista. Hyödynämme kirjastoauton ja kirjaston tarjoamia palveluita.

Taidetta tekevän ja kokevan lapsen maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksuja, tuntemuksia ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Taiteeseen sisältyy myös lapsen oppimiseen ja harjoitteluun liittyvää säännönmukaisuutta. Lapsi nauttii taiteesta, taidoista ja ilmaisusta sekä tehdessään yksin että osallistuessaan erilaisiin tuotoksiin yhdessä muiden kanssa. Taiteellisen kokemuksen ja tekemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Varhaislapsuudessa saatujen taiteellisten peruskokemusten varaan rakentuvat lapsen myöhemmät taidemielitymykset ja valinnat sekä hänen kulttuuriset arvostuksensa.

5.4.4 Sisällölliset orientaatiot

Sisällölliset orientaatiot ovat työmme taustalla olevia työtämme tukevia sisältöalueita. Ne voidaan jaotella sen mukaan, millaista kasvatuksellista lisäsisältöä ne meille tuottavat. Matemaattinen orientaatio näytetään päiväkodissamme kaikkialla: joka paikassa on vertailtavaa, laskettavaa ja mitattavaa. Matemaattinen leikkiminen ja oppiminen mahdollistuu monipuolisesti myös lapsiryhmissä, joissa eri painoista, kokoista ja väristä tutkittavaa ja luokiteltavaa riittää.

Meille viihtyisyys on tärkeää, olemme satsanneet siihen, millaista ulkoisestikin lapsiryhmissämme on. Esteettinen orientaatio ei ole pelkkää taidetta ympärillämme vaan myös mm. toimintaympäristöstämme ja sen siisteydestä huolehtimista. Eettinen, uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio on päiväkodissamme arvovalintojen tekemistä ja toisistamme kokonaisvaltaisesti huolehtimista: on tärkeää välittää kaverista. Arvostamme jokainen toisiamme sellaisina kuin olemme riippumatta siitä, mistä tulemme tai vaikkapa mitä uskontoa edustamme.

Luonnontieteellinen orientaatio liittyy luonto- ja ympäristösuhteeseemme ja siihen, miten osaltamme sitä osana arkeamme hyödynnämme. Luonto määrittää aika lailla arkeamme: siksi seuraamme päivittäin lapsiryhmässä säätä ja vedämme siitä omat kulloisetkin johtopäätökset. Kaikki ympärillämme muuttuu, huomenna tämä päivä on muisto vaan. Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio on päiväkotitoiminnassamme perinteiden ja eletyn elämän ja ihmisten arvostamista. Jokaisella meillä on historiamme ja juuremme. Päiväkodissamme haluamme vaalia myös lasten suhdetta isovanhempiinsa ja muihin tärkeisiin ihmisiin.

5.4.5 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta on työskentelytapa, jossa lapsiryhmän lapsia jaetaan erilaisten toimintojen äärellä toimimaan pienemmissä ryhmissä. Pienryhmästä puhuttaessa voidaan tarkoittaa puolikastakin lapsiryhmää, mutta useimmiten lasten pienryhmätyöskentelyä toteutetaan viiden, kuuden tai seitsemän lapsen ryhmissä. Pienryhmätoiminta on yksi keskeisimmistä kasvatusta ja opetusmenetelmistämme ja kaupunkitasoisesti sitä käytetään kaikkien päiväkotien lapsiryhmissä.

Järjestämme päivittäisessä toiminnassa erilaisia pienryhmiä. Lapset pääsevät osalliseksi sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Jokainen kasvattaja osallistuu toiminnan toteutuksiin ja luo omalta osaltaan edellytykset hyvälle pienryhmätoiminnan toteutumiselle. Keskeistä pienryhmätoiminnassa on yhdessä tekeminen, syvällisempi ja yksilöllisempi asioiden tarkastelu ja toisaalta ryhmätaitojen oppiminen. Ryhmissä harjoitellaan myös sosiaalisia taitoja, erilaisuuden kohtaamista sekä vastuullisena osallistujana olemista rakentaen positiivista minäkuvaa itsestä.

Käytämme Ilvespuistossa pienryhmiä monenlaisessa toiminnassa kuten liikunnassa, musiikissa, kuvataiteessa ja leikissä. Kasvattajalla on pienryhmässä enemmän aikaa tukea ja havainnoida yksittäistä lasta. Toimintaympäristö on rauhallisempi ja turvallisempi. Pienryhmissä ujoimmatkin lapset pääsevät paremmin esille ja tulevat osallisiksi toimintaan. Pienryhmätoiminta vähentää lapsien sosiaalista painetta ja lasten oma potentiaali tulee paremmin esiin.

Toiminnan kautta lasten on helpompi tutustua koko päiväkodin tiloihin ja käytettävissä olevaan välineistöön ja materiaaleihin. Lapset tarvitsevat myös kokemuksia erilaisista ryhmistä, joissa heille avautuu mahdollisuus kehittää omia vuorovaikutustaitojaan. Meidän kasvattajien näkökulmasta pienryhmätoiminta luo mahdollisuuden toteuttaa pitkäkestoisia leikkejä perinteistä lastenkulttuuria vaalien – myös lasten mielikuvituksen käyttö tehostuu pienemmällä porukalla toimiessa.

5.5 Monimuotoisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen arjessa lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu pääsääntöisesti laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin osana muuta päivähoidon varhaiskasvatustyötä. Aina tämä ei kuitenkaan riitä. Pedagogista, kasvatuksellista osaamista kasvattajilta on herkkyyden tunnistaa oman lapsiryhmänsä lasten yksilöllistä kasvua ja siinä ilmeneviä mahdollisia haasteita. Näitä havaintoja kasvattaja tuo yhteiseen keskusteluun tiimissä voidaksemme yhteisesti arvioida lapsen tilannetta.

Määriteltäessä tarvittavia tukimuotoja tarkastellaan lapsen kokonaisvaltaista tilannetta. Kolmiportaista kasvun ja oppimisen tuen valikkoa käytetään kun kasvattajalla herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen. Tarjottava tuki jaetaan kaupunkitasoisesti yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Riittävällä tuella turvataan lapselle suotuisa kehitys, oppiminen sekä tukitoimien jatkuvuus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen.

Yleinen tuen äärellä tiivistetään yhteistyötä perheen kanssa. Mietitään myös, onko oman kasvattajatiimin kasvatustoiminnan toteutuksessa parannettavaa tai toimintaympäristön muokkauksella mahdollisuutta saada lapsen tilanteeseen lisätukea? Tällöin voi auttaa vaikkapa päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, puhetta tukevat ja korvaavat keinot sekä pienryhmätoiminta. Tukea suunniteltaessa on hyvä pohtia myös, onko lapsen tuen tarve tilapäinen vai jatkuva. Huolen kasvaessa on siis toimittava. Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa huomioitu ja annettu tuki auttaa lasta kasvamaan, toimimaan ja oppimaan. Varhaiskasvatus- ja oppimisympäristö sekä päivittäinen toiminta järjestetään siten, että ne auttavat lasta selviytymään arjen tilanteissa, vahvistavat hyvää vuorovaikutusta sekä tukevat lapsen oman toiminnanohjausta ja ryhmätoimintaa.

Lapsen tarvitessa yksilöllisempiä, monipuolisempia monen tukimuodon yhdistelmiä tai rakenteellisempia tukitoimia kuten avustajaa tai pienennettyä ryhmää puhutaan *tehostetusta tuesta*. Sitä mietitään vasta, kun yleisen tuen valikon menetelmiä on riittävästi kokeiltu tai ne on riittämättömiksi todettu. Tehostetun tuen myöntämisestä päätetään alueellisissa kasvun ja oppimisen tuen työryhmissä (AKOT). Päiväkodin yhdyshenkilönä toimii työryhmässä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO), joka tuntee lapsen yksilöllisen tilanteen ja on ollut auttamassa jo yleisen tuen määrittelyssä ja toteuttamisessa. Tehostetun tuen piirissä olevan lapsen tuessa korostuu toimintatapojen ja yhteistyön merkitys.

Lapselle mietitään *erityistä tukea*, kun edelliset toimenpiteet on todettu riittämättömiksi lapsen kasvun ja kehityksen sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Erityisessä tuessa hyödynnetään kaikki edellä mainitut tukimuodot. Lisäksi erityispedagogista työtettä ja menetelmiä sekä rakenteellisia tukitoimia vankistetaan edelleen. Erityistä tukea tarvitseville lapsille tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), johon vanhempien, KELTO:n sekä mahdollisten muiden yhteistyötahojen kanssa kirjataan suunnitellut kuntouttavat toimenpiteet, joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Ilvespuiston päiväkodin lasten, perheiden ja henkilöstön erilaiset kulttuuritaustat mahdollistavat arjen kasvatusta- ja oppimistilanteissa luontevan tavan oppia ymmärtämään elämän monimuotoisuutta. Varhaiskasvatusta toteutamme yhdessä perheiden kanssa hyvällä kulttuurisella ymmärryksellä ja kunnioituksella. Yksittäisten perheiden vakaumus ei kuitenkaan tarkoita, että lapsiryhmissämme emme vaalisi kansallisia perinteitä vaan toimintamme rakentuu jatkossakin suomalaisen kulttuurin ympärille. Perehdymme ja arvostamme lapsen ja perheen omaa kulttuuria, historiaa sekä elämäntapoja ja nekin näkyvät varhaiskasvatuksemme arkipäivässä.

Lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta sovimme vanhempien kanssa käytävässä aloituskeskustelussa sekä varhaiskasvatussopimuksen teon äärellä. Jokaisella muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä (S2) opetukseen. Kielen oppiminen tapahtuu aina vuorovaikutuksessa ja tämä on huomioitava lapsiryhmän toimintaympäristössä rakentaessa esimerkiksi kuvien käytössä, kasvattajien omassa kasvatustavassa, jossa korostuu eleet ja ilmeet sekä keskittyminen ja kiireetön vuorovaikutuksen tarjoaminen. Oman kielenmallinsa lisäksi kasvattajan tulee kiinnittää huomiota lasten kielellisiin valmiuksiin.

Lapsen uskonnollinen kehitys on osa hänen kokonaisvaltaista kasvuaan, sillä se tukee lapsen perusluottamusta elämään. Erilaisten tunnekokemusten kautta lapselle välittyy paljon eettisiä ja uskonnollisia sisältöjä, joiden myötä lapsi voi oivaltaa koko-asioiden. Lapsen jokapäiväinen elämä pohdimme ja tarkastelemme oikean ja valheen näkökulmista. Lapsen ovat yhteen myös uskontokasvatuk-

Toimintakauttamme rytmittää evanperinteet sekä niihin liittyvät tavat ja pivan tunnelman muun muassa kunnioitamme perheiden uskonnollisella lapsen varhaiskasvatussuunnatavoista. Kasvatamme lapsia suoittamiseen sekä hyväksymiseen. mettellyyn ja kyselemiseen. Korson kökulkulmasta suunniteltuja tunnelmalpääsiäisenä niin päiväkodilla kuin Korson kirkossakin. Seurakunta tukee henkilökuntaa tarvittaessa antaen tietoa ja vastauksia liittyen uskonnolliskasvatuksellisiin kysymyksiin.

naisvaltaisesti omaan elämäänsä liittyviä on täynnä tilanteita ja tapahtumia, joita ja väärän, hyvän ja pahan sekä totuuskokemat elämykset ja oivallukset kuulussa.

kelis-luterilaisen kalenterin juhlapyhät ja kertomukset. Luomme eri tilanteisiin oristeilla, kerronnalla sekä musiikilla. lista vakaumusta. Sovimme vanhempien nitelmassa uskonnollis-eettisistä toiminvaitsevaisuuteen ja erilaisuuden kunnin. Annamme lapsille mahdollisuuden ihseurakunta järjestää pienen lapsen nälisia tarinahetkiä esimerkiksi jouluna ja

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotimme sijainti on mahtava suhteessa ympäröivään luontoon – useammasta ilmansuunnasta avautuu mahdollisuus päästä kokemaan ja eläytymään luontoon. Luonto on kaikenikäisille lapsille aarreaitta: tutkittavaa, ihmeteltävää ja koettavaa riittää. Oppimisympäristö ulkona tarjoaa virikkeitä ihan jokaiselle. Luonto tarjoaa aina uutta ja ihmeellistä tutkittavaa. Syksyisin ja keväisin jokainen lapsiryhmämme vierailee viikoittain lähimetsässä omalla leiripaikallaan. Ympäristön tutkiminen on lähellä jokaista lasta, jokainen viihtyy metsässä. Ryhmissämme hyödynnetään Suomen Ladun Metsämörri-pedagogiikkaa. Jokaisen lapsiryhmän matka metsään alkaa tutuin toistuvien rutiinien päiväkodilta. Lapsilla on matkassaan eväät. Ruokailu metsässä on rentouttava ja aina odotettu tapahtuma.

Luonnossa oleminen tukee vahvasti lapsen ympäristösuhdetta ja se vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon. Myönteisen ympäristösuhteen kehittymisen edellytyksenä on, että lapsi kokee ympäristön turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi. Metsässä aikuisten johdolla tutkitaan ja havainnoidaan. Metsä tarjoaa luontaisesti paljon välineistöä havainnointiin ja tutkimuksiin ja rauhaa, joiden yhdistelmää lapset usein valjastavat mielikuvituksensa käyttöön keksien mitä erilaisimpia leikkejä yhdessä.

Lasten ympäristösuhdetta vaalitaan jokaviikkoisessa yhdessäolossa päiväkodillakin. Lähin tutkimusympäristömme on oma tutuksi tullut pihamme. Päiväkodissamme on ekotuki-henkilö joka vastuualueensa kautta seuraa aktiivisesti kestävä kehityksen kaupunkitasoista työskentelyä. Hänen johdolla osallistumme kaupunkitasoihin työskentelyihin ja ekoteko-kilpailuihin. Niiden kautta saamme hyvän tilaisuuden kehittää yksikötasoisia varhaiskasvatustyötämme yhdessä lastenkin kanssa.

5.7 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus Ilvespuiston päiväkodissa perustuu esiopetuksesta annettuun lainsäädäntöön, opetushallituksen antamiin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012). Maksuton esiopetus on tarkoitettu kaikille kuusivuotiaille ja sitä järjestetään neljä tuntia päivässä. Erikseen määriteltävän valmistavan opetuksen lapsen esiopetus on kestoaltaan tunnin pidempi. Ilvespuistossa toteutettavan esiopetuksen alkamis- ja loppumisaika vaihtelee hieman vuosittain.

Perheillä on halutessaan mahdollisuus jatkaa lapsensa päivää maksuttoman esiopetuksen lisäksi maksullisella täydentävällä päivähoidolla. Esiopetusta järjestettäessä huomioidaan toimintojen organisoinnissa lapset, jotka ovat vain esiopetuksessa ja lapset, joilla on myös täydentävää päivähoitoa. Lapsella on esiopetuksessa lain mukaan oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää kasvun ja oppimisen tukea.

5.7.1 Esiopetuksen tavoitteet ja sisältöalueet

Esiopetuksessa opettelemme moninaisia valmiuksia tulevaa koulutaivalta varten: Ryhmässä työskentelyä, toisten huomioimista, keskittymistä, toimintaohjeiden kuuntelua ja niiden mukaan toimimista sekä itsensä ilmaisemista. Näitä valmiuksia harjoittelemme kaikissa arjen tilanteissa sekä pienryhmätoiminnassa. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen omaan osallisuuteen osana omaa ja yhteistä työskentelyä. Esiopetuksessamme oppiminen on aktiivinen, lapsen aiempaan tietoon ja oppimiskokemuksiin pohjautuva prosessi. Lapsi rakentaa aikaisemmin omaksumiensa käsitysten ja uuden tiedon pohjalta uudet käsityksensä. Vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan antamalla virikkeitä toistensa ajattelun ja mielikuvituksen kehittämiseen.

Painotamme leikin merkitystä oppimisprosessissa. Leikki innostaa ja tuo iloa lapsen oppimiseen. Leikkiessään ja toimiessaan itsekseen sekä toisten lasten kanssa lapsi syventää oppimaansa sekä löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Leikin avulla lapsi tulee tietoiseksi omasta oppimisestaan ja oppii toimimaan erilaisissa tilanteissa. Minäkuva vahvistuu ja lapsi uskalttaa yhdessä muiden kanssa kokea ja opetella uusia asioita. Aarrelaivamme turvallisessa ja lasta kunnioittavassa ilmapiirissä lapsen uteliaisuus, aktiivisuus ja motivaatio oppimiseen heräävät. Oppimisympäristössä on keskeistä kasvattajan ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus, monipuoliset toimintatavat ja oppimistehtävät.

Esiopetuksemme pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Esiopetuksessa ei siis ole oppiaineita vaan sisältöalueita, jotka liittyvät lapsen elämänpiiriin: kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Nämä ovat kukin erikseen ohessa kuvattuna. Kaikki sisältöalueet ovat aktiivisesti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Lapsille merkitykselliset asiat huomioidaan ottamalla heidät mukaan käsiteltävien teemojen suunnitteluun. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa kasvattajien ja lasten välillä on oppimisen keskeinen osa.

Kieli- ja Vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Esiopetuksessa tuemme kielen avulla lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tämä vahvistaa hänen tunne-elämäänsä, luovuuttaan ja itsetuntoaan. Rohkaisemme ja ohjaamme lasta ottamaan aktiivisen roolin oman kielensä monipuolisena käyttäjänä. Lapsi totuttautuu esiopetuksessa kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan suullisesti havaintojaan ja päätelmiään. Ryhmän jäsenenä hän myös oppii kuuntelemaan toisia, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan omaa vuoroaan.

Esiopetuksessa luemme ja kerromme lapselle satuja, kertomuksia, tietotekstejä, runoja ja loruja. Lapsi saa aineksia ajatteluunsa ja hänen kykynsä ymmärtää omaa ja toisten elämää vahvistuu. Hän alkaa ymmärtää lukemisen merkitystä. Esiopetuksessa luomme pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Alkavan luku- ja kirjoitustaidon perustana on, että lapsi on kuullut ja hän on itse tullut kuulluksi.

Tavoitteenamme on herättää ja lisätä lapsen mielenkiintoa suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuemme kielellä leikkien, loruillen ja riimitellen sekä tutustuen monipuolisesti kirjoitettuun kieleen. Lapsi saa tätä kautta kokemuksia siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja kirjoitettu kieli puheeksi sekä aikuisten antaman mallin että omien kirjoittamis- ja lukemisyrittysten avulla.

Matematiikka

Esiopetuksessa luomme ja vahvistamme pohjaa matematiikan oppimiselle. Ohjaamme lasta kiinnittämään huomiota luonnollisissa arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin. Oppimistilanteissa lapsella on aktiivinen rooli. Pääosin leikkien, tarinoiden, laulujen, liikunnan, pienten työtehtävien, keskusteluhetkien ja pelien avulla johdattelu sekä runsas havainnollisuus ovat luonnollisia tapoja avartaa lapsen käsitystä matematiikasta.

Tuemme lapsen myönteistä suhtautumista matematiikkaa kohtaan. Lapsen tulisi kokea matematiikan oppiminen mielenkiintoiseksi ja haastavaksi toiminnaksi, joka on merkityksellistä ja mielekästä. Matematiikan oppiminen edellyttää käsitteiden ymmärtämistä. Lapsen tulee saada monipuolisia kokemuksia käsitteen eri ilmenemismuodoista. Kannustamme lasta on kertomaan, mitä hän ajattelee tai miten hän ajatteli. Kasvattajan tehtävänä on rakentaa oppimisympäristö, joka tukee ja edistää jokaisen lapsen yksilöllistä matemaattisen ajattelun kehittymistä.

Etiikka ja katsomus

Esiopetukseemme sisältyy eettistä kasvatusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta. Esiopetukseemme sisältyy myös uskontokasvatusta ja sille vaihtoehtoisia elämäkatsomustietokasvatusta. Huoltajan valinnan mukaan lapsi osallistuu tällöin joko järjestettyyn uskontokasvatukseen, elämäkatsomustietokasvatukseen tai muuhun opetukseen. Esiopetuksessa eettinen kasvatusta sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Eettinen kasvatusta lähtee lapsen itsetunnon kehittymisestä ja laajentuu lasten välisiin sosiaalisiin taitoihin. Kulttuurisen katsomuskasvatuksen tavoitteena on katsomuksellisen ajattelun kehittyminen. Tähän liittyy mm. lapsen kuulluksi tuleminen katsomuksellisissa elämänskysymyksissä.

Uskontokasvatuksen tavoitteena on mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Tavoitteena on myös antaa mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisiin sisältöihin. Elämäkatsomustietokasvatuksen tavoitteena on kehittää valmiuksia kohdata vakaumusellisia kysymyksiä. Opetuksessa käsittelemme suvaitsevaisuutta ja kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta ja reilutta, rohkeutta ja omaa identiteettiä sekä hyvántahtoisuutta ja huolenpitoa.

Ympäristö- ja luonnontieto

Esiopetuksessa tavoitteenamme ympäristö- ja luonnontiedossa on, että lapsi oppii ymmärtämään ja arvioida luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöään, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä. Lapsi oppii huomioimaan luonnon monimuotoisuutta ja ympäristön viihtyisyyttä sekä toimimaan ympäristöä säästävällä tavalla. Myönteisen ympäristösuhteen kehittymisen yhtenä edellytyksenä on, että lapsi kokee elinympäristönsä myös turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi. Esiopetuksessa teemme retkiä ja liikumme lähiympäristössä laajasti.

Terveys

Esiopetuksessa edistämme lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä kasvua ja kehitystä. Autamme lasta tiedostamaan itsensä suhteessa muihin ja ympäristöön antamalla myönteisiä kokemuksia ja osallistumisen mahdollisuuksia. Luonnollisissa arkipäivän tilanteissa edistämme lapsen valmiuksia ymmärtää ja ottaa vastuuta omasta terveydestään ja turvallisuudestaan. Ohjaamme lasta liikkumaan turvallisesti lähiympäristössä.

Ohjaamme lasta myös huolehtimaan terveydestään ja päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniastaan. Tuemme lapsen terveellisiä ruokatottumuksia ja ohjaamme lasta hyvin ruokailutapoihin. Toiminnalla ja tapakasvatuksella ohjaamme lasta myönteisiin ihmissuhteisiin ja tunne-elämän terveyteen. Tuemme lapsen kasvua ja kehitystä huolehtimalla työn, levon ja virkistykseen välisestä tasapainosta.

Fyysinen ja motorinen kehitys

Päivittäinen monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvu- ja kehitykselle ja terveydelle. Liikkumisen ja leikin avulla harjaannutamme lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa ja motorisia perustaitoja. Lapsen hienomotoriikka, kädentaidot sekä käden ja silmän yhteistyö kehittyvät arkipäivän toi-

minnoissa. Ohjatun liikunnan lisäksi annamme lapselle mahdollisuuksia omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan ja leikkiin. Tuemme lasta toimimaan omatoimisesti, aloitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmässä sekä rohkeasti kaikissa liikuntatilanteissa. Ohjaamme lasta ymmärtämään liikunnan merkityksen ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

Taide ja kulttuuri

Esiopetuksessa musiikki- ja taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Kuvia tekemällä, valmistamalla esineitä käsin, musisoimalla, draamaharjoituksilla, tanssimalla ja liikkumalla lapsen luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisuus harjaantuvat. Järjestämme lapselle mahdollisuuksia taidekokemuksiin ja -nautintoihin ja niistä keskustelemiseen. Leikin sekä tutkivan ja kokeilevan taiteellisen toiminnan avulla lapsi etsii tietoa itsestään ja ympäröivän maailman ilmiöistä. Ohjaamme lasta pitkäjänteiseen taiteelliseen työskentelyyn ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Tarjoamme lapselle tilaisuuden tutustua viestintävälineisiin ja harjoitella niiden käyttöä. Lapsen kanssa tarkastellaan kuvia ja keskustellaan niiden merkityssisällöistä ja kuvailmaisusta. Tuemme lapsen kulttuurisen identiteetin vahvistumista ja hänen ymmärrystään omasta kulttuuriperinnöstään ja kulttuurien monimuotoisuudesta. Ohjaamme lasta arvostamaan ja vaalimaan luonnon ja rakennetun ympäristön sekä esineiden esteettisiä ja kulttuurisia arvoja.

Arviointi esiopetuksessa

Arviointi esiopetuksessa perustuu esiopetuksen yleisten ja lapsen omien tavoitteiden toteutumiseen. Laadimme syksyllä lapselle vanhempien kanssa esiopetuksen oppimissuunnitelman, johon kirjataan tavoitteet esiopetusvuodelle. Lapsen itsearviointi on osa esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Se perustuu esiopetukselta kouluun tiedonsiirtoprosessissa käytössä olevan havainnointilomakkeen sisältöihin. Lapsen kanssa käydään keskustelua esiopetuksessa harjoiteltavista asioista ja ohjataan lasta arvioimaan omia taitojaan.

Esiopetuksessa arviointi on myös jatkuva prosessi. Lapsen esiopetussuunnitelmaa täydennämme yhteistyössä vanhempien kanssa hoito- ja kasvatuskeskustelun yhteydessä. Tiedot lapsesta siirtyvät vanhempien kirjallisella luvalla lapsen mukana kouluun, turvaten hänelle parhaat edellytykset kasvaa ja oppia. Arvioinnin tukena käytämme myös lapsen omaa kasvun kansiota. Ryhmän kasvattajat arvioivat lapsiryhmän toimintaa ja omaa työskentelyään aktiivisesti tiimipalaverieissaan. Arvioinnin jatkuvuus on toiminnan kehittämisen kannalta tärkeää. Esiopetusvuoden päätteeksi lapselle annetaan osallistumistodistus.

Esiopetuksen ja koulun välinen yhteistyö

Teemme yhteistyötä lähikoulumme Leppäkorven koulun kanssa. Tapaamme koulun opettajia säännöllisesti kaksi kertaa toimintakauden aikana yhteistyöpalavereissa. Näihin osallistuvat koulun rehtori ja luokanopettajat sekä päiväkotimme esiopetusta antavat lastentarhanopettajat ja johtaja. Palavereissa suunnitellamme ja sovimme toimintavuoden aikana tehtävästä yhteistyöstä. Päiväkotimme esiopetusryhmille nimetään vuosittain yhteistyöluokat, joiden kanssa teemme tiivistä yhteistyötä vuoden aikana. Siirtyminen esikoulusta alakouluun on kirjattu erikseen toimintaohjelmaamme, jonka mukaan toimimme.

5.7.2 Oppilashuolto

Oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria ja varmistetaan kaikille lapsille tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Oppilashuoltotyö perustuu luottamukselliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön lapsen, huoltajien ja Ilvespuiston päiväkodin henkilökunnan kesken.

Ilvespuiston päiväkodin oppilashuoltoryhmän muodostavat päiväkodin johtaja, esiopettajat, erityislastentarhanopettaja, alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitajat. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu ainakin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat myös lasta tutkivat tahot ja tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet.

Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on syksyllä esiopetuksen alkaessa tutustua jokaisen lapsen tilanteeseen ja tarvittaessa olla yhteistyössä lasta aiemmin hoitaneisiin tai tutkineisiin tahoihin. Esiopetusvuoden aikana huolehditaan lapsen tuen tarpeesta. Kevätkaudella yhteistyötä koulun kanssa tiivistetään. Oppilashuoltoryhmässä on aktiivisessa tarkastelussa myös toimenpiteet ja niiden vaikuttavuus lasten kiusaamisenehkäisyssä ja hyvinvoinnin varmistamisessa. Oppilashuoltoa toteutetaan yhdessä lapsen perheen kanssa. Lapsen vanhemmilla on oikeus halutessaan osallistua oppilashuoltoryhmään heidän lastaan koskevien asioiden tiimoilta.

5.7.3 Valmistava opetus

6-vuotiaiden esiopetusikäisen maahanmuuttajalapsen tai lapsen, jonka suomenkielen taito ei ole riittävä esiopetus integroidaan päivittäin päiväkodin esiopetukseen valmistavana opetuksena. Integroinnilla edistetään kotoutumista, kielen kehittymistä ja opittavien asioiden sisältöjen omaksumista. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle.

Lapsen valmistavan opetuksen sijoittumisesta sovitaan yhteistyössä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Valmistavan opetuksen lapsikohtaisista järjestelyistä sovitaan lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmassa. Suunnitelma sisältää kotoutumissuunnitelman sekä liitteinä Suomi toisena kielenä – oppimissuunnitelman ja seurantalomakkeen. Lapsen huoltajat osallistuvat sen laatimiseen ja arviointiin. Käytämme tulkkipalveluja tarvittaessa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Varhaiskasvatuksen toimintayksikön henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön. Yksikkötyön kokonaisuutta johtaa päiväkodin johtaja. Vantaalaisen mallin mukaisesti hallinnollisen päiväkodin johtajan työtehtävä on johtaa toimintayksikkönsä henkilöstöä, osaamista, pedagogiikkaa, taloutta ja kumppanuuksia. Vantaalla hyödynnämme parihoitajuusmallia, jonka myötä Ilvespuiston johtamistyötä tukee Leppäkorven päiväkodin johtaja. Toimintayksikköjohtamista tukee lisäksi toimintayksikön varajohtaja. Ilvespuiston päiväkodin henkilöstö rakentuu päiväkodin johtajan lisäksi lapsiryhmäkohtaisista kasvattajatiimeistä, joissa kussakin pääsääntöisesti työskentelee lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa.

Kasvattajatiimien valitsema edustaja osallistuu viikoittaiseen talon palaveriin, jossa käsitellään yhteisiä ajankohtaisia asioita ja kuulumisia lapsiryhmistä. Tiimin edustaja huolehtii talon palaverista hyvällä tiedonkululla asioiden siirtymisen takaisin lapsiryhmätasolle. Kuukausittain kokoontuvat sekä talon johtoryhmä huolehti- maan työmme kokonaisuuden toteutumisen linjauksista että lastentarhanopettajista koostuva pedagoginen tiimi keskustelemaan ja sopimaan kasvatuksellisista asioista. Lasten palaveri kokoontuu joka toinen kuukausi tai tarvittaessa useammin keskustelemaan ajankohtaisista lasten asioista.

Ilvespuiston päiväkodin yhteiset ja toimivat rakenteet luovat yksikkötyöhön selkeyttä ja mahdollistavat yhteisten tavoitteiden luomisen. Rakenteissa ammatillisesti tärkeä tieto kulkee ja moni ammatilliset näkökulmat tulevat huomioituksi. Kaikki kasvattajat pääsevät vaikuttamaan yhteisten asioiden äärellä työskentelyyn.

Arvioimme yksikkötasoisia työtämme säännöllisesti, vähintään puolivuositain tarkemmin. Jatkuvan arvioinnin kohteitamme ovat erityisesti lapsiryhmätyön onnistuminen, hyvinvointityön edistyminen ja varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen.

Työyhteisömme järjestää syys- ja kevätkaudella työiltoja, joissa käsitellään ajankohtaisten varhaiskasvatusasioiden lisäksi isompia yhteisöllisen työn kehittämisen osa-alueita ja vahvistetaan yhteistä työtapaamme. Kerran vuodessa meillä on koko päivän kestävä kehittämispäivä, jonka sisältö nimensä mukaisesti tähtää työn kehittämiseen. Tärkeä osa työn kehittämistä ja arviointia on myös syksyisin toteutettavat tiimin ja keväisin toteutettavat henkilökohtaiset kehityskeskustelut, jotka käydään esimiehen kanssa.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

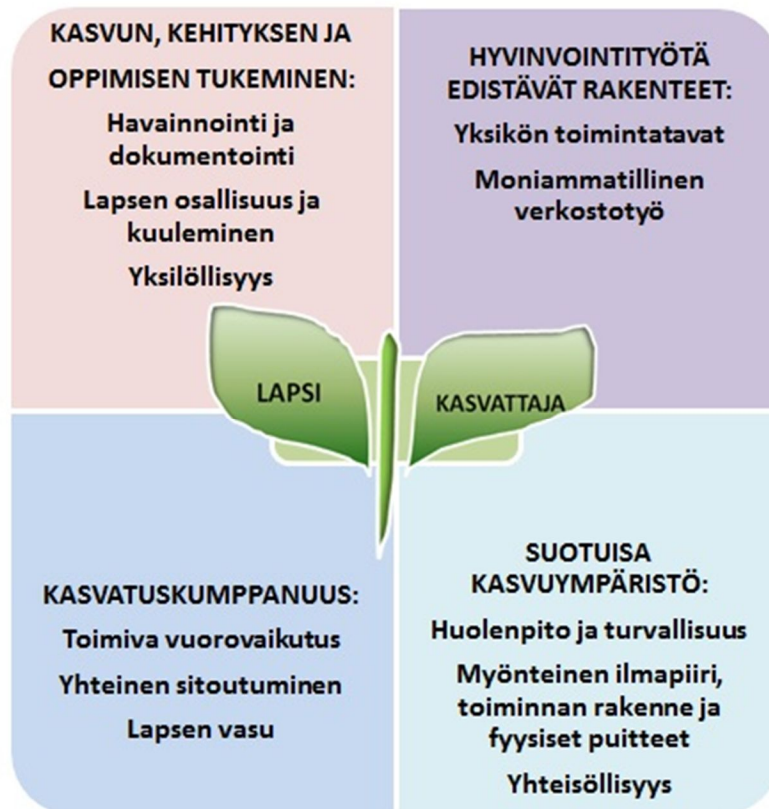
Lähin ja tärkein yhteistyökumppanimme on konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO). Hän ohjaa ja tukee kasvattajia lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa sekä tuen tarpeen havainnoinnissa ja arvioinnissa. Hän käy säännöllisesti päiväkodissa ja kasvattajatiimin lisäksi hän tekee yhteistyötä perheen kanssa. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattori (KIEKU) ohjaa ja tukee kasvattajia, kun ryhmässä on monikielisiä - ja kulttuuritaustaisia lapsia. Hän vierailee tarvittaessa päiväkodissa ja kasvattajatiimin lisäksi hän tekee myös yhteistyötä perheiden kanssa. Hän on mukana valmistelemassa tarvittaessa 6-vuotiaan lapsen valmistavaa opetusta.

Teemme säännöllistä yhteistyötä esi- ja alkuopetuksessa Leppäkorven koulun ja tarvittaessa myös muiden alueen alakoulujen kanssa. Vuositain sovimme Leppäkorven koulun kanssa yhteistyöluokat. Neuvola on mukana esiopetuksen oppilashuollon järjestämisessä sekä HYVE-yhteistyössä neljävuotiaiden lasten osalta. Lisäksi yhteistyökumppaneitamme ovat perheneuvola, lasta tutkivat ja hoitavat terapiatahot sekä lastensuojelu.

Alan työntekijöitä kouluttavat oppilaitokset ovat myös yhteistyökumppaneitamme. Toimimme opiskelijoiden harjoittelupaikkana. Meillä käy myös työelämään tutustujia TET -jaksoilla perusopetuksesta. Teemme säännöllistä yhteistyötä Korson seurakunnan kanssa. Liikunta- ja kulttuuripalvelut ja kirjasto tarjoavat oman ohjelmansa puitteissa mahdollisuuksia osallistua heidän erilaisiin toimintoihin ja tapahtumiin. Tilapalvelut Vantti huolehtii päivähoidon siivous- ja ateriapalveluista sekä kiinteistön huollosta. Yhteistyökumppaneiksemme lasketaan hyvinkin myös satunnaiset vierailijat, jotka omilla esityksillään tai arkea rikastuttavilla vierailuillaan ilahduttavat lapsia ja kasvattajia tarjoamalla omaa osaamistaan käyttöömmme.

7.2 Hyvinvointityö

Varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityö on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä. Hyvinvointityön tavoitteena on koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Ennaltaehkäisevä työote korostuu. Hyvinvointityötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen ja hänen huoltajiensa kunnioittaminen sekä tietojensaantia ja sallasapitoa koskevat säädökset.

Päiväkodissamme hyvinvoinnin keskiössä on jokaisen kasvattajan teot. Suhteessa lapsiin ja toisiin kasvattajiin hän huolehtii hyvästä, tasa-arvoisesta ja kunnioittavasta vuorovaikutuksesta ja vastuullisesta työkäytäytymisestä. Hyvinvointityöhön kuuluu myös kiusaamisen ehkäisy ja turvallisesta ympäristöstä huolehtiminen. Hyvinvointityö on osana palaverirakenteitamme sekä yksikkö- että tiimitasolla. Työyhteisömmme keskuudessa järjestämme myös säännöllisesti hyvinvoinnin teemalla yhteisöllisiä hetkiä, jotka koetusti lisäävät hyvinvoinnin lisäksi yhteisöllisyyttämme. Hyvinvointityössä meillä on apuna ja tukena asiantuntijoita yhteistyöverkostostamme.

7.3 Kiusaamisenehkäisysuunnitelma

Päivittäisessä päiväkotitoiminnassamme vaalimme lasten fyysisen, henkisen ja psyykkisen koskemattomuuden kunnioittamista. Jokaisella lapsella on oikeus ehdottomaan koskemattomuuteen. Me järjestämme päivittäinen varhaiskasvatustyömme pedagogisesti minimoiden kiusaamistilanteiden synnyn. Satsaamme kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisyyn ja kiusaamistilanteita esiintyessä oikeisiin toimintatapoihin niiden hoidossa. Ilvespuistossa tärkeänä näemme kolmen nollan mukaisen toimintatavan tavoitteen: nolla tapaturmaa, nolla epäasiallista kohtelua ja nolla väkivalta- ja uhkatilannetta.

Jokainen päiväkodin kasvattaja puuttuu kiusaamistilanteisiin aktiivisesti. Kiusaamistilanteet käsitellään rakentavasti ja välittömästi ja asiasta informoidaan myös lasten vanhempia – tiedotamme myös nollatoleranssistamme. Ilvespuistossa rakennamme arkemme läsnäololle, joten kasvattajat tietävät mitä lapset tekevät. Rohkaisemme lapsia kertomaan myös itse näkemistään kiusaamistilanteista, näin luomme ilmiön ympärille keskustelua ja vahvistamme turvallisuuden tunnetta silloin kun sitä uhataan. Tarvittaessa kiusaamistilanteista käydään myös palaveria vanhempien kanssa. Tällöin yhteisen sopimisen ja seurannan kautta varmistetaan asioiden edistyminen.

Lapsia opetetaan hyvään käytökseen ja vastuuntuntoon arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu muiden huomioon ottaminen ja toisten puolustaminen ja auttaminen. Korostamme varhaiskasvatustyössämme erilaisuuden hyväksymistä. Yhteiset tapahtumat ja juhlat kasvattavat lapsia yhteisvastuullisuuteen ja luovat päiväkodille myönteistä me-henkeä. Uusien toimintamallien ideoiminen ja kehittäminen kiusaamisen ehkäisemiseksi on myös ensiarvoisen tärkeää ennaltaehkäisyä. Kiusaamista emme salli emmekä suvaitse missään muodossa. Suhtaudumme asiaan aina vakavuudella ja näemme eettisesti tärkeänä, että Ilvespuistossa kasvavat lapset myös sisäistävät tämän. Vaalimme kultaista sääntöä: kohtele muita niin kuin toivot itseäsi kohdeltavan.

7.4 Varhaiskasvatuksen viestintä

Ilvespuiston päiväkodissa toteutamme varhaiskasvatustyötämme avoimessa ilmapiirissä. Päiväkotiimme voi lastemme vanhemmat, isovanhemmat tai muut lapselle tärkeät ihmiset tulla vapaasti mukaan päivittäiseen lapsiryhmätöihin osallistumaan. Tähän haluamme teitä myös rohkaista – näitä yhteisiä hetkiä lapsen päiväkodissa he muistelevat varmasti ilolla päiväkotitapaaleen jo loputtuakin. Tämän varhaiskasvatussuunnitelman välityksellä saadun yksikkötaoisen kuvauksen lisäksi Vantaan kaupungin varhaiskasvatukseen voi tutustua esimerkiksi kaupungin verkkosivujen kautta.

Kaupunkitasoiseen verkkosivustoon on koottu runsaasti materiaalia ja informaatiota Vantaalaisen varhaiskasvatustyön toteuttamisesta. Sivustolta löydät myös lomakkeita sähköiseen asiointiin ja linkit toimintayksikköjen omille verkkosivuille.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Ilvespuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Ilvespuiston päiväkoti
Ilvestie 2, 01450 Vantaa
Puh: 09-839 32171

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ruskeasannan toimintayksikkö -
Mistelin päiväkot

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Perustietoa Mistelistä	2
3	Mistelin toiminta-ajatus.....	3
4	Lapsen maailma	4
4.1	Lapsikäsitys	4
4.2	Kasvattajuus ja oppimisympäristö	5
5	Meille lapsen kasvussa on tärkeää:	6
5.1	Arvot.....	6
5.2	Leikki	8
5.3	Hyvinvointi ja terveys.....	8
6	Varhaiskasvatuksen sisällöt.....	9
6.1	Kieli ja vuorovaikutus	9
6.2	Matemaattinen orientaatio	10
6.3	Liikunta	12
6.4	Luonto- ja ympäristökasvatus.....	13
6.5	Taiteellinen ilmaisu ja kulttuuri	14
6.5.1	Kuvallinen ilmaisu.....	14
6.5.2	Musiikki	14
6.6	Etiikka ja katsomus	15
7	Esiopetus.....	15
7.1	Esiopetuksen periaatteet ja järjestäminen.....	15
7.2	Yhteistyö vanhempien kanssa	17
7.3	Oppilashuolto	17
8	Yhteistyö	18
8.1	Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö, kasvatuskumppanuus	18
8.2	Muut yhteistyötahot	18
9	Monikulttuurisuus	19
10	Kasvun ja oppimisen tuki.....	19
11	Mistelin päiväkodin rakenteet ja toiminnan arviointi.....	20

1 Johdanto

Mistelin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa on ollut tekemässä koko henkilökunta. Lasten vanhempia on myös kuultu ja heidän mielipiteensä on huomioitu suunnitelmaa tehdessä. Varhaiskasvatusta ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset määrittävät suunnitelman sisältöä. Toimintaamme ohjaavat myös valtakunnalliset ja kunnalliset ohjeistukset, suositukset ja velvoitteet. Vantaan kaupungin arvot: innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys sisältyvät meillä varhaiskasvatussuunnitelmaamme.

Varhaiskasvatussuunnitelma on "elävä" asiakirja, jota säännöllisesti arvioidaan ja tarvittaessa muutetaan ja tarkennetaan.

Mistelin päiväkodin oma varhaiskasvatussuunnitelma on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden, sisällön ja toimintaperiaatteiden ennakkosuunnitelma, jota jokainen kasvattaja työssään toteuttaa.

Varhaiskasvatussuunnitelma on myös työväline kasvattajalle ja se turvaa lapsille tasa-arvoiset kasvu- ja oppimismahdollisuudet. Varhaiskasvatussuunnitelmalla haluamme tukea lapsen oppimisvalmiuksien ja kasvun kehitystä ja jokaisella lapsella on oikeus omien edellytystensä mukaiseen oppimiseen.

Lapsen kokonaisvaltainen kehittyminen edellyttää tiivistä vuorovaikutusta vanhempien ja lasten kanssa työskentelevien henkilöiden kesken.

Vantaalla 7.10.2013

Mistelin päiväkodin henkilökunta

2 Perustietoa Mistelistä

Päiväkoti Misteli löytyy Ruskeasannan vehreältä pientaloalueelta. Kaunista hirsiverhoiltua rakennusta varjos-
tavat männyt ja pihlajat. Pihalla kasvaa omenapuita ja marjapensaita. Mistelin päiväkotia on osa Ruskeasan-
nan päivähoidon toimintayksikköä johon kuuluu lisäksi Ruskeasannan perhepäivähoito, metsäkerho ja Kivi-
taskun ryhmäperhepäiväkoti. Lähiympäristössämme on paljon puistoja ja metsäkaistaleita. Viikoittaista ryh-
mien toimintaa toteutetaan näillä lähialueilla.

Mistelin päiväkotia on valmistunut 1997. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Mikko Kaira. Päiväkoti on hir-
sirakennus ja sisätiloissa on käytetty paljon puuta: on hirsiseiniä ja lattia mäntylankkua. Kaikki puupinnat on
käsitelty luontoystävällisillä aineilla; ulkoseinät tervaöljypellavaseoksella ja lattiat pellavaöljyllä.

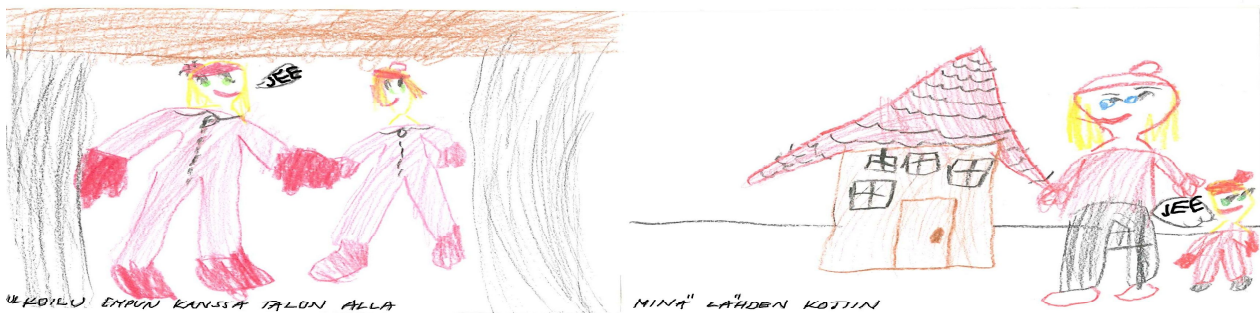
Päiväkodin pihamme on lapsille monimuotoinen ja virikkeellinen.

Mistelissä on viihtyisät tilat kolmelle lapsiryhmälle. Lapset ovat iältään 3-6-vuotiaita ja ryhmät muodostetaan
jokaisena toimintavuotena huomioiden lasten vertaisryhmä ja ikä. Mistelissä työskentelee 10 vakinaista työn-
tekijää. Lapsiryhmissä voi työskennellä myös avustajia. Otamme kasvatustieteen opiskelijoita harjoittelemaan
päiväkotiimme. Helsingin yliopiston opettajakoulutuslaitoksen lastentarhanopettaja opiskelijat harjoittelevat
vuosittain päiväkodissamme. Toivomme, että lähialueen asukkaat pitävät päiväkotiamme myös yhteisenä ko-
koontumispaikkana ja yhteisöä yhdistävänä toimijana.

3 Mistelin toiminta-ajatus

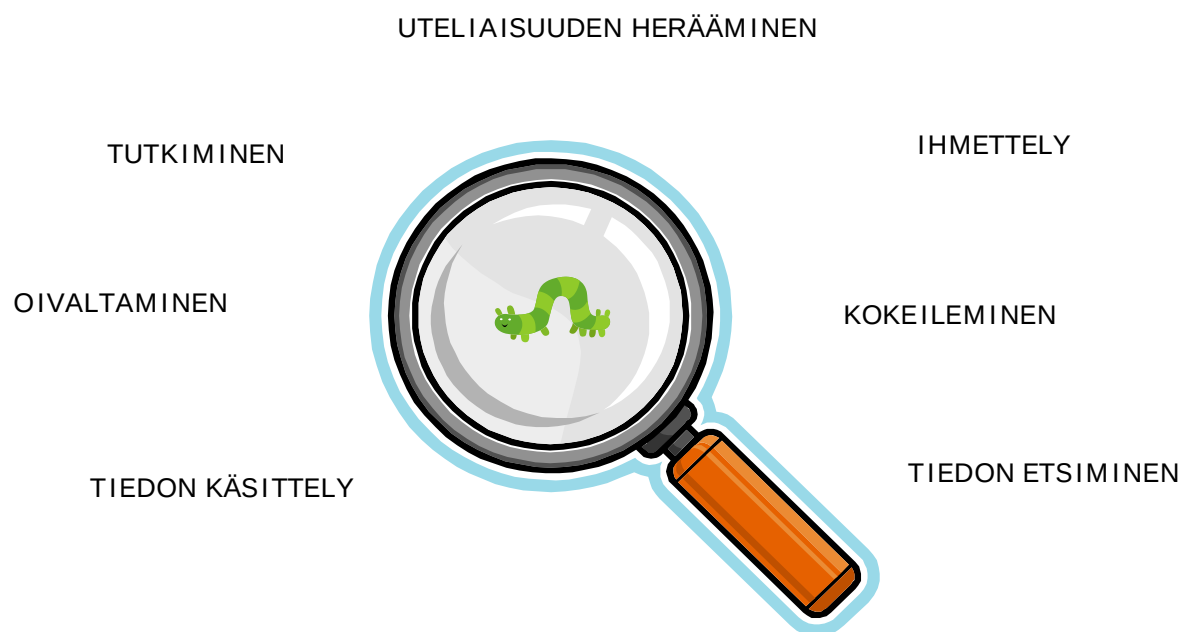
Meillä lapsi saa elää ja kokea omaa ainutlaatuista lapsuuttaan. Lapselle luodaan mahdollisuus kehittää persoonallisuuttaan turvallisessa ja myönteisessä ilmapiirissä. Selkeät rajat ja yksilöllinen kohtaaminen kuuluu jokaiseen päivään. Meille toiminnassa tärkeää on osallisuus, vuorovaikutus ja hyvä arki. Iloinen mieli ja ystävien kanssa jaettu kokemus kasvattaa. Pidämme leikkiä tärkeänä tapana oppia ja kokea asioita. Luonnon arvostaminen näkyy meillä tekoina. Mietimme asioita kestävän kehityksen näkökulmasta. Lähialueen luonto on toimintaympäristömme, kierrätämme ja vaikutamme omaan ympäristöjälkeemme. Haluamme mahdollistaa hyvän luontosuhteen kehittymisen. Hyvä itsetunto ja halu pärjätä elämän eri tilanteissa on päämäärämme kasvatuksessa.

4 Lapsen maailma

4.1 Lapsikäsitys

Jokainen lapsi on arvokas omana itsenään. Lapsi saa tuntea itsensä hyväksytyksi sekä kasvaa ja kehittyä omassa tahdissaan. Lapsuus on itsessään arvokasta ja ainutlaatuista aikaa, eikä vain valmistautumista tulevaan. Annamme lasten olla lapsia ja elää tässä hetkessä.

Lapsi on luontaisesti utelias ja halukas oppimaan uutta. Lapsi oppii havainnoimalla, tekemällä itse, kokeilemalla, keskustelemalla, kyselemällä, leikkimällä ja matkimalla. Kertaaminen ja asioiden toistaminen auttavat lasta oppimisessa. Vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat myös toisiltaan.

4.2 Kasvattajuus ja oppimisympäristö

Mistelin ilmapiiri on myönteinen ja lämmin. Luova ilmapiiri syntyy erilaisten persoonallisuuksien tullessa hyväksytyiksi. Yhteiset tiedot, taidot ja kokemukset tuodaan kaikkien käyttöön.

Mistelissä henkilökunta on sitoutunut kehittämään itseään ja ympäristöä lapsen kasvun ja oppimisen edellyttämällä tavalla.

PSYKKINEN YMPÄRISTÖ

- o myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri
- o yksilöllisyys
- o kiireettömyys
- o lasten ja aikuisten oikeudet ja velvollisuudet

FYYSINEN YMPÄRISTÖ

- o sisä- ja ulkotilojen monipuolinen käyttö, turvallisuus, siisteys ja viihtyvyys
- o materiaalit ovat lasten saatavilla
- o säännöllinen päivärytmi luo turvallisuuden tunnetta
- o monipuolinen ja terveellinen ruoka
- o lähiympäristömme hyödyntäminen

EMOTIONAALINEN JA SOSIAALINEN YMPÄRISTÖ

- o hyvät vuorovaikutustaidot ja toimivat sosiaaliset suhteet
- o erilaisuuden hyväksyminen
- o lapsi tuntee itsensä hyväksytyksi ryhmässä omana itsenään
- o lapsella on mahdollisuus valita leikkejään
- o avunanto ja vastuun ottaminen
- o lapset saavat aikuisilta hellyyttä ja läheisyyttä
- o lapset toimivat erilaisissa ja erikokoisissa ryhmissä

KOGNITIIVINEN YMPÄRISTÖ

- o ympäristö houkuttelee lasta tiedon hankkimiseen ja taitojen harjoitteluun
- o ympäristö on kielellisesti ja kuvallisesti virikkeellinen
- o hyvät materiaalit ja välineet
- o tietotekniikan luonteva käyttö
- o toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi

5 Meille lapsen kasvussa on tärkeää:

5.1 Arvot

Hyvä itsetunto ja tunne-elämän tasapaino

Myönteisessä ja lämpimässä ilmapiirissä lapsen tunne-elämä ja itseluottamus saavat jatkuvaa vahvistusta. Lapsi pystyy ilmaisemaan tunteitaan. Hänellä on mahdollisuus iloita tekemisistään ja ystävistä. Tuemme lasta antamalla hänelle positiivista palautetta, huomiota, läheisyyttä ja hellyyttä. Iloitsemme yhdessä onnistumisista ja autamme lasta kestämään myös epäonnistumisia.

Lapsuuden hyvät kokemukset ovat perustana itsetunnon kehittymiselle. Kannustamme lasta yrittämään ja toteuttamaan myös vaikeaksi kokemiaan asioita ja näin hän voi saada itselleen arvokkaita onnistumisen kokemuksia. Pienryhmätoiminta varmistaa, että lapsi tulee kuulluksi ja saa rohkeutta kokeilla uusia hänelle vaa-
tivia asioita jatkossakin. Toiminnasta annamme palautetta ja keskustelemme yhdessä esim. retken jälkeen, millaista on ollut ja mitä on koettu. Lapsella on oikeus myös eriävään mielipiteeseen. Kun me päiväkodin aikuiset tunnemme lapsen ja perheen, pystymme toimimaan lapsen kanssa tavalla, joka tukee lapsen ominaislaatua. Tytöt ja pojat ovat tasa-arvoisia ja lapsilla on oikeus erilaisiin leikkeihin sukupuolestaan riippumatta.

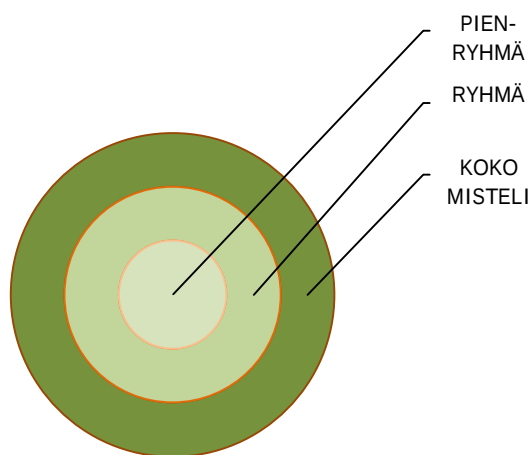
Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä tarkoitamme lasten, vanhempien ja henkilökunnan sitoutumista toimimaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Jokainen saa olla oma itsensä ja tuntea itsensä arvokkaaksi yhteisön jäsenenä. Kasvatamme lapsia suvaitsevaisuuteen ja monikulttuurisuuteen.

Sovimme yhdessä päiväkodin aikuisten ja lasten ja heidän vanhempiensa kanssa yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista. Hyvät tavat ovat osa päiväkotimme jokapäiväistä toimintaa. Järjestämme yhteisiä tapahtumia, juhlia ja retkiä. Mistelissä on vanhempaintoimikunta, joka toiminnallaan tukee yhteisöllisyyttä.

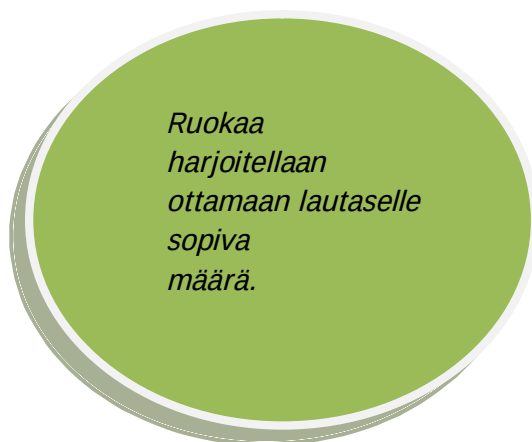
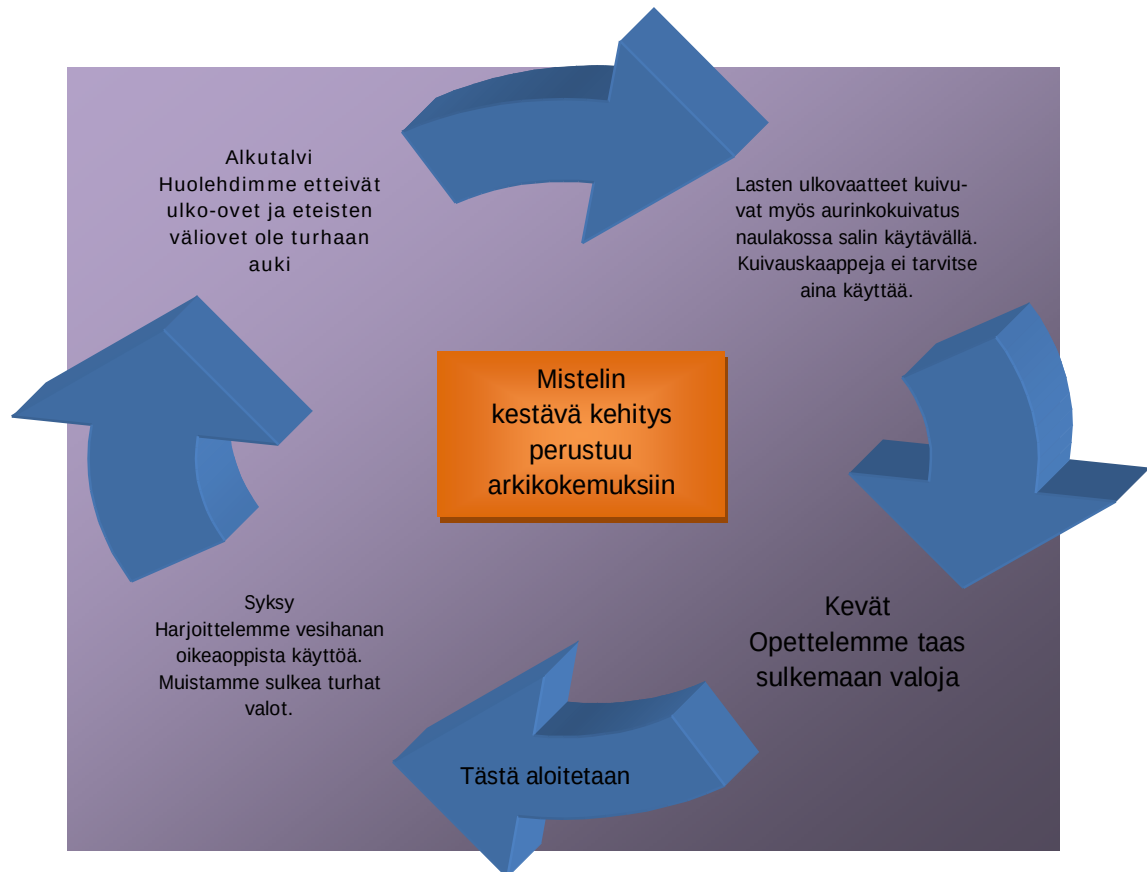
Kestävä kehitys

Mistelin päiväkodin toimintaa ohjaavat kestävän kehityksen periaatteet. Teema ja toimintasuunnitelma liittyvät usein luontoon tai lähiympäristöön. Lapset ovat mukana arkipäivän kestävän kehityksen toteutuksessa ja jätteiden lajittelussa. Mietimme uusiokäyttömahdollisuutta ennen kuin heitämme tavaran pois. Päiväkodilla järjestetään kirpputoreja yhteistyössä vanhempaintoimikunnan kanssa. Olemme pitäneet myös talkoita, joissa on ollut mukana lasten vanhempia ja isovanhempia.

Päiväkodin arjessa ekologisuus näkyy pieninä tekoina. Lapset esimerkiksi lajittelevat jätteensä itse. Lajitteleminen ei ole sen vaikeampaa kuin että laitetaan legot yhteen laatikkoon ja pehmolelut toiseen. Ajatuksena on, että siitä muodostuu pysyvä tapa.

Haluamme kiinnittää lasten huomion ympäristöön ja saada lapset ymmärtämään, että luonnossa on hyvä olla.

Laatikkoon kerääntyneet pahvit ja paperit viedään lasten kanssa kierrätyslaatikkoon.

Luovuus

Luova ilmapiiri syntyy erilaisten persoonallisuuksien tullessa hyväksytyksi. Pyrimme siihen, että lapsella on rohkeutta ja uskallusta olla oma itsensä, erilaisine mielipiteineen ja ongelmanratkaisuineen. Kannustamme lasta havainnoimaan ja ilmaisemaan itseään spontaanisti oman tarpeen, kiinnostuksen ja innostuksen mukaan. Asioiden ihmettelemiseen annetaan aikaa virikkeellisessä ympäristössä.

Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen esim. juhlien järjestämiseen. Leikissä lapsi saa käyttää luovuuttaan ja ilmaista itseään monin eri tavoin.

5.2 Leikki

Leikki tarjoaa osaltaan lapselle mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Lapsi tarvitsee leikkiä ilmaisuun, ongelmien ratkaisuun ja oppimiseen. Leikki on lapsen tapa käsitellä kokemuksiaan. Leikki tuottaa lapselle iloa ja tyydytystä.

Leikissä lapsi ohjaa omaa elämäänsä ja toteuttaa omia suunnitelmiaan. Annamme tilaa, rauhaa ja aikaa leikkimiseen. Leikkien ohjaamisessa otamme huomioon lapsen iän ja kehitystason. Tarvittaessa autamme leikki-ryhmien muodostamisessa. Leikkivälineiden hankinnassa kiinnitämme huomiota kestävyYTEEN ja monipuolisuuteen. Vaihtelemme leluja ryhmien kesken.

Ohjattuja leikkihetkiä on päivittäin, perinneleikkejä unohtamatta.

Joka päivä on varattu aikaa lasten omaehtoiselle leikille niin sisällä kuin ulkonakin.

Tilanteen mukaan lapset saavat jättää leikkinsä kesken ja jatkaa myöhemmin. Välillä lapset saavat valita jäävätkö sisälle vai lähtevätkö ulkoleikkeihin. Viikossa on ainakin yksi päivä varattu kokonaan leikille, lapset saavat silloin tuoda myös omia lelujaan Misteliin.

Havainnoimalla ja dokumentoimalla leikkiä voimme seurata lasten vuorovaikutusta ja kehitystä. Tarvittaessa aikuiset osallistuvat leikkiin, vievät leikkiä eteenpäin ja auttavat ratkomaan ristiriitatilanteita. Näin toimiesaan aikuinen toimii sillan rakentajana leikissä ja varmistaa jokaiselle leikkikaverin.

5.3 Hyvinvointi ja terveys

Laadukas perushoito on lapsen kasvun edellytys. Mistelin päiväkodissa tuemme lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

Ohjaamme lasta huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniastaan mm. säännöllisellä käsienspesulla ja asianmukaisella vaatetuksella.

Mistelissä on säännölliset ruoka-ajat. Kannustamme lasta terveellisiin ruokailutottumuksiin ja rohkaissamme maistamaan erilaisia ruokia. Tavoitteemme on rauhallinen ruokahetki sovittuja pöytätapoja noudattaen.

Ruokailun jälkeen on lepo- ja satuhetki, joka on järjestetty lapsen iän ja tarpeen mukaan.

Ulkoilemme säällä kuin säällä. Jumbppasali on päivittäin lasten käytössä, ohjattuja liikuntahetkiä on viikoittain.

Lasten hyvinvoinnista ja terveydestä keskustelemme vanhempien kanssa päivittäin, sekä vuosittain käytävissä kasvatustalkuissa. Lapsen sairastuessa ilmoitamme heti vanhemmille, jotta taudin leviäminen voidaan ehkäistä mahdollisimman hyvin. Sairaana lapsen paikka on kotona. Tiedotamme epidemioista ja yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä on tässäkin asiassa tärkeää.

Perusturvallisuus on yksi keskeisimmistä asioista päiväkodissamme. Jokainen Mistelin työntekijä on vastuussa kaikista lapsista, ei vain oman ryhmän lapsista. Rajat ja säännöt takaavat osaltaan lasten perusturvallisuutta. Mitä pienempi lapsi on, sitä tärkeämpää on säännöllisyys perushoidossa.

Tarkasti harkittujen sääntöjen avulla pyrimme takaamaan lapsille sekä fyysisen että henkisen turvallisuuden. Keskustelemme lasten kanssa sääntöjen ja rajojen tarpeellisuudesta ja niiden noudattamisesta. Omalla käytöksellämme ja toiminnallamme annamme lapsille mallia yleisesti hyväksytyistä tavoista toimia.

Emme hyväksy kiusaamista missään tilanteessa, vaan puutumme siihen heti. Pyrimme ratkaisemaan tilanteet puhumalla ja antamaan lapsille esimerkkejä ongelmanratkaisutavoista. Mistelissä on näitä tilanteita varten laadittu kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma.

6 Varhaiskasvatuksen sisällöt

6.1 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Kielen kehityksen tukeminen on yksi keskeisimmistä varhaiskasvatuksen osa-alueista.

Haluamme tukea lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oppimisprosessia erityisesti kielen avulla. Näin lapsen tunne-elämä, luovuus ja itsetunto vahvistuvat.

Mistelissä päivittäisiä tilanteita ovat keskustelut aikuisten / toisten lasten kanssa, keskustelut ryhmässä, jossa harjoitellaan kertomaan oma asia ja kuuntelemaan toisia.

Luemme satuja säännöllisesti esimerkiksi lepohetkillä ja pienryhmissä. Mahdollisuuksien mukaan valitsemme kirjoja ja satuja sen hetkiseen teemaan liittyen. Saduista keskustellaan, muistellaan tapahtumia kuvien katsellessa. Toisinaan saduista valmistetaan teatteriesityksiä.

Sadutus on lasten omin sanoin kertomaa tarinaa, jonka aikuinen kirjaa sellaisenaan. Meillä lapset saduttavat vuosittain. Usein piirustukset ja päiväkodissa otetut valokuvat toimivat sadutuksen lähteenä.

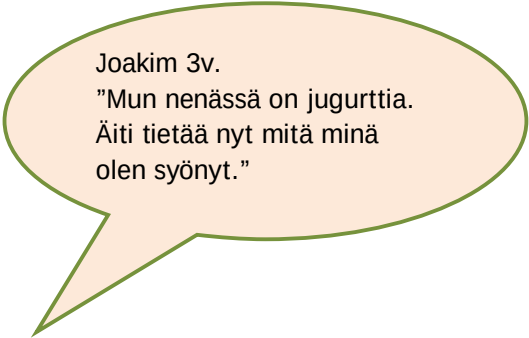
Loruja, runoja ja riimejä luetaan ja lausutaan ja sanoilla leikitellään. Lauluja opeteltaessa keskustelemme laulun sanojen merkityksestä.

Tarjoamme lapsille tilaisuuksia tutustua erilaiseen kirjallisuuteen ja harjoittelemme etsimään tietoa kirjoista ja internetistä. Käytämme kirjaston ja kirjastoauton palveluja.

Lapsen kulloinkin meneillään olevaa kielellisen kehityksen vaihetta ruokitaan antamalla hänelle sopivia haasteita. Oppimisympäristössämme on paljon näkyvissä kirjoitettua kieltä esim. ryhmän lasten ja aikuisten nimet ja ympäristön esineitä ja asioita on kirjoitettu esiin. Lapset harjoittelevat tunnistamaan oman nimensä kirjoitettuna ja motoriikan kehittyessä kirjoittamaan sen. Erityisesti esiopetusikäisille lapsille aikuinen kirjoittaa usein sanoja näkyville. Lapset voivat kykyjensä mukaan osallistua ehdottamalla kirjaimia ja sanoja, samalla myös tavutetaan ja harjoitellaan äänteitä ja kirjainten nimiä.

Tuemme lasten kielellistä kehitystä käyttämällä lähteinä esiopetusikäisille suunniteltua monipuolista materiaalia esim. kielellisen tietoisuuden ohjelmia.

Äidinkielen oppimista tukevat myös erilaiset pelit, tietokonepelit, leikit ja teatteriesitykset, joita käymme katsomassa.

Joakim 3v.
"Mun nenässä on jugurttia.
Äiti tietää nyt mitä minä
olen syönyt."

6.2 Matemaattinen orientaatio

Varhaiskasvatuksessa vertaaminen, päätteleminen ja laskeminen tapahtuvat arkielämän tilanteissa leikinomaisesti ja konkreettisten lapsille tuttujen ja heitä kiinnostavien materiaalien, esineiden ja välineiden avulla. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa luodaan myönteisiä asenteita matematiikan oppimista kohtaan. Lapsen oppimiseen ei kohdistu suoritusvaatimuksia.

Arjessa havainnoimme yhdessä lasten kanssa matemaattisia ilmiöitä.

Aamu- ja ruokapiireissä tarkkaillaan säätä, aikakäsitteitä, lasten lukumäärää sekä sijaintiin liittyviä käsitteitä.

Pöytiä kattaessaan lapset hahmottavat esim. lautasen ja ruokailuvälineiden paikan.

Retkillä tutustumme lähiympäristöön, tutkimme karttoja ja lapsi harjoittelee esim. osoitteeseensa liittyvät numerot, suuntia ym. Tarkkailemme säätä ja havainnollistamme lukumääriä ja muotoja; lajittelemalla ja luokittelemalla tikuilla, kivillä yms.

Laulujen ja lorujen myötä lapset tutustuvat numeroihin ja laskemiseen.

Materiaalit ja välineet ovat lasta kiinnostavia ja monipuoliseen toimintaan innostavia. Meillä on käytössä erilaisia rakentelutarjoja ja palikoita, kierrätys- ja luonnonmateriaaleja, lautapelejä ja tietokonepelejä sekä matematiikan oppimiseen suunniteltua materiaalia kuten mittoja ja multilink-kuutioita.

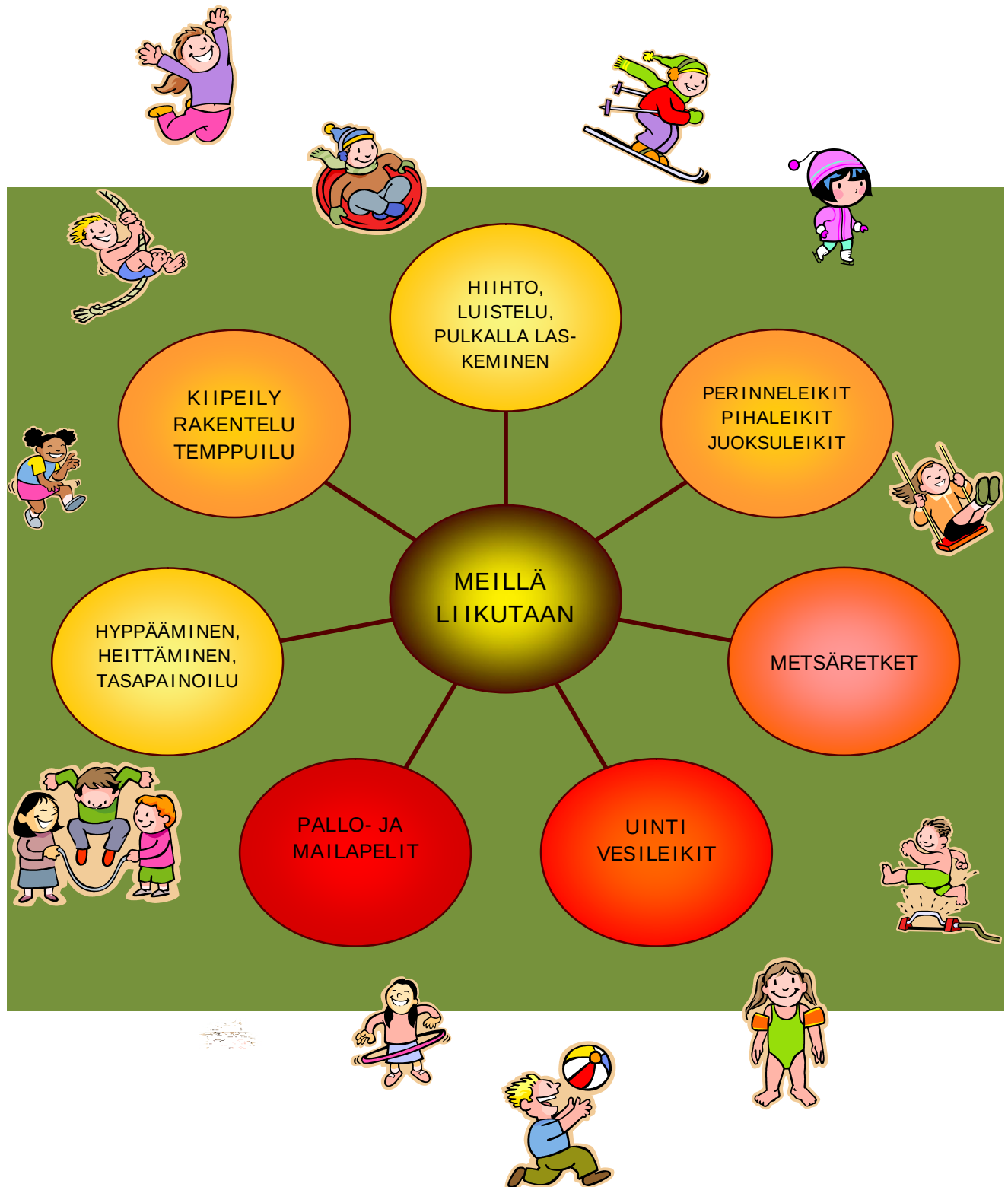
Erilaisissa ohjatuissa toiminnoissa (esim. liikunta, musiikki, kuvataide) aikuiset tiedostavat matemaattisten valmiuksien kehittämisen, esimerkiksi harjoitellessaan narulla hyppäämistä lapsi harjoittelee myös matemaatiikkaa. Yhdessä lasketaan yksi, kaksi, kolme jne. rytmin tahdissa.

Lasten syntymäpäiviä vietetään ja keskustellaan minkä ikäisiä lapset ovat.

Lapset vertailevat omaa ikäänsä muihin ja pohtivat paljonko täyttävät seuraavaksi. Esiopetuksessa matemaatiikka on harjoittelun aiheena. Tuokiot ovat toiminnallisia ja leikinomaisia.

MENETELMÄT

- pelit ja leikit (esim. nopan käyttö)
- arkipäivän sovellutukset (leipominen)
- teemaan liittyvät toimintatuokiot
- kokeet ja kokeilut (liittyvät usein myös luonnontieteeseen esim. vesi)
- tietotekniikan käyttö

6.3 Liikunta

Liikunta tuottaa lapsille iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Monipuolinen ja riittävä liikunta edesauttaa lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista. Kasvattajan tehtävänä on kannustaa lapsia liikkumaan, luoda myönteisiä asenteita liikkumista kohtaan ja järjestää säännöllistä ohjattua liikuntaa sekä liikkumista monipuolisessa maastossa. Kasvattaja huolehtii siitä, että ympäristö on liikkumiseen innostava ja turvallinen. Lasten motorista kehittymistä havainnoidaan säännöllisesti. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

Viikoittaiset ohjatut liikuntatuokiomme, joko sisällä tai ulkona, suunnitellaan aina etukäteen ottaen huomioon lasten ikä- ja kehitystaso. Liikuntaa suunnitellaan niin, että lapsille tulee mahdollisimman vähän odotusta/jonotusta. Suunnitelmat ovat joustavia, jotta lasten ideat ja ehdotukset voidaan ottaa huomioon. Sisäliikuntatuokiot järjestämme usein päiväkodin salissa. Liikuntaryhmässä lapsia on mukana 6-12. Tuokiot sisältävät mm. satuliikuntaa, tanssi- ja musiikkiliikuntaa, välineliikuntaa, temppuratoja ja erilaisia liikuntaleikkejä. Tuokiot päättyvät rentoutukseen tai johonkin rauhalliseen leikkiin. Lapset pääsevät tutustumaan veteen ja leikkimään vesileikkejä päiväkodin uima-altaassa. Uima-allas on käytössä muutamia kuukausia vuodessa. Liikuntasali on meillä ahkerassa käytössä. Siellä lapset saavat liikkua ja leikkiä myös omien suunnitelmiensa mukaan. Liikuntavälineitä on esillä ja niitä lapset voivat halutessaan käyttää.

Ulkoliikuntaa järjestämme päiväkodin pihassa ja lähiympäristöä hyödyntäen. Talvella laskemme mäkeä, hiihdämme pihapiirissä ja teemme hiihtoretkiä. Luistelemassa käymme ulkokentällä ja Tikkurilan jäähallissa. Läheisillä pallokentillä järjestämme kesä kautena erilaisia ulkoliikunta tuokioita. Toisinaan käytämme Tikkurilan alueen sisäliikunta paikkoja.

Piha-alueemme vaihteleva maasto tarjoaa hyvät puitteet monipuoliseen omaehtoiseen liikkumiseen. Pihassa on mm. hyvät mahdollisuudet hyppiä kivillä, kantaa kiviä ja rakennella niillä, kiipeillä puussa, seikkailla talon alla ja pelata pallopelejä.

Myös metsäretkillä lapsilla on mahdollisuus luonnolliseen ja monipuoliseen liikkumiseen, kuten: kiipeilyyn, hyppelyyn, esteiden ylittämiseen, tasapainoi luun.

6.4 Luonto- ja ympäristökasvatus

Luonto- ja ympäristökasvatus on tärkeä osa toimintaamme. Se näkyy mm. liikunnassa, musiikissa, äidinkielen ja kuvataiteissa. Kokemukset ja elämykset yhdessä tiedon kanssa muodostavat perustan luonnosta ja ympäristöstä välittämiseksi. Haluamme ohjata lapsia löytämään iloa ja elämyksiä luonnosta. Lapset saavat tutustua luontoon monin tavoin kasvattajan turvallisessa ohjauksessa: haistellen, maistellen, katsellen, koskettaen ja kokien.

Seuraamme vuodenaikojen vaihtelua luonnossa ja lähiympäristössä. Toimintamme saa usein innoitusta vaihtuvista vuodenaajoista esimerkiksi syksyn väreistä, talvella jäädästä ja lumesta, keväällä luonnon heräämisestä sekä pienten eläinten ja ötököiden seuraamisesta. Kesäisin päiväkotimme pihassa leikitään mm. maja- ja vesileikkejä ja usein syömmme välipalankin ulkona.

Päiväkotimme pihassa on kasvimaata, omenapuita ja marjapensaita, joita hoidamme ja antimista nautimme.

Teemme metsäretkiä kaikkina vuodenaikoina lähiympäristön metsiin erilaisilla kokoonpanoilla. Retkillä leikittään, tutkitaan, havainnoidaan ja toisinaan syödään eväitä. Aikuisen retkirepussa on mukana tutkimiseen sopivia välineitä, kuten: luupit, kiikarit, mittapurkit. Suosittuja leikkejä ovat: majanrakentelu, mäen laskeminen, puissa kiipeileminen. Havainnoimme mm. eläinten jälkiä, lintujen laulua ja kasveja.

Toisinaan järjestämme päiväkodin pihalla ja lähiympäristön luonnossa juhlia ja tapahtumia, joihin perheet osallistuvat.

Päiväkodissämme tarkkaillaan veden ja sähkön kulutusta. Sammutamme turhat valot ja ohjaamme lapsia järkevään veden kulutukseen, esim. käsienvpesussa. Ryhmissä on käytössä jätteidenlajitteluastiat, joita opetamme lapsia käyttämään. Askartelussa käytämme paljon hyödyksi kierrätysmateriaalia.

6.5 Taiteellinen ilmaisu ja kulttuuri

Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät ja hänellä on mahdollisuus ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla. Lapsi nauttii taiteesta, taidoista ja ilmaisusta. Kasvattaja antaa tilaa lasten taiteelliselle kokemiselle ja ilmaisulle. Kasvattaja ohjaa lapsia huomioiden heidän luovat ideansa ja järjestää mahdollisuuden kokea taiteen tekemisen iloa. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

Pyrimme tarjoamaan lapsille monipuolisia mahdollisuuksia tutustua kulttuuriin ja taiteeseen. Toisinaan järjestämme retkiä erilaisiin näyttelyihin ja konsertteihin. Käymme myös lasten teattereissa. Eniten käytämme

kaupunkimme lasten kulttuuritarjontaa. Kutsumme myös esiintyjä eri taiteen aloilta päiväkotimme vierailemaan.

Valmistamme lasten kanssa pieniä esityksiä. Esitykset ovat vaihtelevia, muuntuen lasten tarpeista ja esityksen aiheista riippuen. Teemme vaikkapa nukketatteria, varjoteatteria, tanssiesityksiä, niihin osallistuu usein sekä aikuisia, että lapsia.

Juhlissa lapset ja aikuiset osallistuvat yhdessä valmisteluun ja esitysten toteutukseen. Osana lastenkulttuuria huolehdimme siitä, että lapset saavat nähdä, kuulla ja tutkia laadukasta lastenkirjallisuutta. Kirjat toimivat vaikkapa kuvallisen- ja draamailmaisun innoittajina.

Päiväkodissamme vietetään usein ”mediamaaliskua”. Silloin tutkimme lasten kanssa mm. sanomalehtiä, aikakausi- ja sarjakuvalehtiä ja mainoksia. Keskustelemme erilaisista mediavälineistä, kuten televisiosta, radiosta, tietokoneesta, puhelimesta. Ryhmissä tehdään erilaisia töitä ja leikitään leikkejä media-aiheeseen liittyen.

Tarjoamme lapsille mahdollisuuden tutustua tietokoneen käyttöön aikuisen tuella ympäri vuoden.

Otamme valokuvia, kirjaamme ylös kommentteja ja keskusteluja. Tekemisen dokumentoinnin kautta havainnot ja tieto lapsesta kasvavat. Lapselle jää myös kuvia muistoksi tapahtumista päiväkodissa tai tehdyistä töistä.

6.5.1 Kuvallinen ilmaisu

Meillä kuvallisen toiminnan lähtökohtana on toimintakauden alussa sovittu teema ja lapsilta syntyvät ideat. Yhdistämme kuvalliseen ilmaisuun myös muita toimintamuotoja, jolloin lapsen omat ilmaisumahdollisuudet kasvavat ja laajenevat. Kuvan tekeminen on usein osa suurempaa kokonaisuutta, jossa lasten kanssa aiheeseen tutustutaan eri tavoin: leikki, laulu, liikunta, sadut, esiintyminen, tutkiminen, keskustelut. Työskentelyssä haluamme korostaa tekemisprosessia.

Päiväkotimme kuvallisessa työskentelyssä otamme huomioon ympäröivän luonnon ja kestävän kehityksen ajatuksen. Hyödynnämme toiminnassa kierrätys- ja luonnonmateriaaleja sekä tekniikoita. Luonto ja rakennettu lähiympäristö tarjoaa ideoita ja innostusta niin kuvalliseen kuin muuhunkin toimintaan.

Työskentelytavat vaihtelevat keskittyneestä ja kiireettömästä rentoon ja vauhdikkaaseen. Lasten omaa valinasta kuvallista työskentelyä ovat usein piirtely ja muovailu. Olemme huomanneet, että piirrellessään yhdessä lapset keskustelevalta ja kehittävältä leikin. Oppimisympäristö on meillä suunniteltu niin, että välineet askarteluun ja piirtelyyn ovat helposti lasten saatavilla.

6.5.2 Musiikki

Musiikki kuuluu teeman mukaiseen toimintaamme ja juhlapyhien viettoon. Laulaminen ja loruttelu liittyvät meillä päivän toimintoihin, kuten aamu- ja ruokapiireihin sekä erilaisiin siirtymätilanteisiin. Laulut ja lorut ovat usein sen hetkiseen aiheeseen, vuodenaikaan tai teemaan liittyviä.

Pidämme myös pienryhmille tai koko ryhmälle musiikkituokioita, joissa laulamme ja leikimme tuttuja, jo opittuja lauluja ja leikkejä sekä opettelemme uusia. Käytämme niissä myös keho- ja rytmisoittimia. Koko päiväkodin laululeikkituokioita on kolme- neljä kertaa vuodessa ja juhlistamme musiikki on aktiivisena osa-alueena mukana.

Musiikkia käytämme myös jumppatuokioiden ja tanssien säestyksenä ja pohjana liikuntatuokioiden suunnittelulle sekä metsäretkillä itse tuottaen tai kuunnellen.

Musiikin aktiivista kuuntelua on päivittäin; lepohetkillä kuuntelemme vaihtelevasti erilaista rauhoittavaa musiikkia mm. klassista, luonnonääniä ja lasten lauluja.

6.6 Etiikka ja katsomus

Opetuksessa käsitellään suvaitsevaisuutta ja kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta ja reiluutta, rohkeutta ja omaa identiteettiä sekä hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa.

Uskontokasvatuksen tavoitteena on mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010.)

Lapsi osallistuu vanhempien valinnan mukaan joko uskontokasvatukseen tai muuhun järjestettyyn toimintaan.

Suhtaudumme kunnioittavasti lasten ja perheiden uskontoon ja vakaumukseen. Päivittäin tulee lasten kanssa keskustellessa ja toimiessa esiin eettiset periaatteet; mikä on oikein, mikä väärin, miten kohtelen kavereitani, miksi hyvät tavat ovat tärkeitä. Näihin asioihin pyrimme yhdessä lasten ja toisinaan heidän vanhempiensa kanssa löytämään vastauksia. Lasten uskontoon ja vakaumukseen liittyviin kysymyksiin vastaamme. Asiat tulevat puheeksi yleensä silloin, kun lapsen elämään liittyy esim. syntymä tai kuolema.

7 Esiopetus

7.1 Esiopetuksen periaatteet ja järjestäminen

”Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla häntä vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen”. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010)

”Varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi. (Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2011)

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, joten kaikki Mistelin varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät osiot koskevat myös esiopetusta. Hyvä itsetunto ja tunne-elämän tasapaino, yhteisöllisyys, kestävä kehitys ja luovuus ovat arvopohjana toiminnassamme. Myös sosiaalinen vuorovaikutus, leikki, ryhmässä toimiminen, oppimaan oppiminen ja oppimisen ilo ovat keskeisiä painopisteitä esiopetuksessa.

Esiopetuksen järjestämisen työvälineenä käytämme -esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2010 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa 2011 sekä vuosittaista työsuunnitelmaa.

Muodostamme Mistelissä esiopetusryhmät vuosittain esiopetusikäisten lasten määrän ja heidän tarpeidensa mukaan. Esiopetusikäiset sijoittuvat 3-6 vuotiaiden lasten kokopäiväryhmiin, joissa he toimivat omina pienryhminään aamupäivisin. Esiopetusikäisille tarjoamme päivittäin myös kokemuksia isossa ryhmässä toimimisesta. Kaikki päiväkodin esiopetusikäiset toimivat välillä myös yhdessä. Järjestämme esimerkiksi yhteisiä tapahtumia, metsäretkiä, leikkihetkiä, ulkoiluja ja toimintahetkiä.

Esiopetusta järjestetään päivittäin klo 9.00-13.00

Esiopetusvuoden alkaessa havainnoimme kaikkia esiopetukseen osallistuvia lapsia. Näin saamme tietoa sekä yksittäisen lapsen että lapsiryhmän vahvuuksista ja tuen tarpeista. Tämän jälkeen teemme vuosittaisen työsuunnitelman.

Esiopetusryhmien opettajat suunnittelevat yhdessä toimintaa, joka perustuu opetuksen eheyttämiseen. Suunnittelun tukena käytämme erilaisia valmiita esiopetusmateriaaleja. Toimintaamme ohjaavat vuodenaikojen vaihtelut sekä toisinaan vuosittaiset teemat ja erikestoiset projektit.

Lapset ovat mukana suunnittelemassa toimintaa ja tapahtumia. Havainnoimalla ja kuuntelemalla saamme selville lapsia kiinnostavia aiheita ja ideoita. Suunnittelemme ja toteutamme niitä yhdessä heidän kanssaan.

Mistelissä lasten esiopetuspäivä alkaa ulkoilulla. Yleensä kaikki esiopetusikäiset ulkoilevat samaan aikaan. Sen jälkeen lapsilla on ohjattua toimintaa sisällä tai ulkona viikko-ohjelman mukaisesti. Ennen ruokailua koonnumme ruokapiiriin, jossa mm. leikimme yhteisleikkejä, laulamme, loruilemme ja keskustelemme. Ruokailun jälkeen lapsilla on vielä aikaa leikille. Esiopetuspäivä päättyy lepohetkeen, jossa luemme satuja.

Meillä esiopetusviikko pitää sisällään ohjattua liikuntaa sisällä tai ulkona, leikkiä ja oman lelun päivän, kuvataiteita ja kädentöitä sekä musiikkia. Meillä on kieleen ja matematiikkaan liittyviä ohjattuja toimintatuokioita. Tuokiot ovat leikinomaisia ja niihin yhdistyy usein muita sisältöalueita kuten ympäristö- ja luonnontieto tai musiikki. Usein käymme myös retkillä esim. metsäretkillä tai kulttuuritapahtumissa.

Syksyllä lapset värittävät lentokone-arviointilomakkeen, jonka avulla he itsearvioivat omia taitojaan. Tämä tukee lapsen minäkuvan kehittymistä ja oman työskentelyn jäsentämistä. Keväällä tarkastelemme lento-konetta vielä uudelleen.

7.2 Yhteistyö vanhempien kanssa

Esiopetuksessa on tärkeää luoda yhdessä vanhempien kanssa avoin ja toimiva vuorovaikutuksellinen suhde, joka antaa hyvän perustan lapsen taitojen ja oppimisvalmiuksien kehittymiselle.

Keskustelemme vanhempien kanssa päivittäin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.

Jokaisen perheen kanssa käymme keskustelun, jossa täytämme lapsen esiopetuksen / valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaa. Myös lapsi on mukana suunnitelman teossa. Seuraamme ja arvioimme suunnitelman toteutumista vuoden aikana ja tarvittaessa muutamme sitä. Keväällä pidämme vielä lyhyen keskustelun vanhempien kanssa ennen tiedonsiirtoa kouluun.

Järjestämme vanhempainiltoja syksyisin ja keväisin. Kevään vanhempainiltaan pyydämme lähikouluista rehtorin tai opettajan mukaan.

7.3 Oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja kuuluu kaikille esiopetusikäisille lapsille.

Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria ja varmistetaan kaikille tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus. Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Mistelin esiopetuksen oppilashuoltoryhmän muodostavat esiopetusryhmän lastentarhanopettajat ja tarvittaessa muu henkilökunta, päivähoitoyksikön esimies sekä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO). Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat Tikkurilan neuvolan terveydenhoitajat, lasta tutkivat tahot sekä lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet. Päivähoitoyksikön esimies vastaa ryhmän koollekutsumisesta.

Oppilashuoltoryhmä tutustuu syksyllä esiopetuksen alkaessa jokaisen lapsen tilanteeseen ja on tarvittaessa yhteistyössä lasta aiemmin hoitaneisiin / tutkineisiin tahoihin. Ryhmässä käydään läpi lasten tuen tarpeet. Kevätkaudella tiivistämme yhteistyötä koulun oppilashuoltoryhmän ja tulevan opettajan kanssa.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun oppilashuoltoryhmässä käsitellään yksittäistä lasta koskevia asioita, voivat myös lapsi ja hänen huoltajansa olla läsnä.

8 Yhteistyö

8.1 Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö, kasvatuskumppanuus

Teemme vanhempien kanssa vuosittain (tarvittaessa useamminkin) lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa/esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Lapsi voi olla osan aikaa mukana tässä keskustelussa. 4-vuotiaiden lasten vanhempien kanssa täytämme hyvinvointitarkastuslomakkeen (Hyve-malli), jonka toimitamme neuvo-
laan.

Syksyllä esittelemme vanhempainillassa toimintaamme perheille. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsistaan. Lapsen hyvinvoinnin, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeää, että luomme avoimen, positiivisen ja luottamuksellisen keskusteluyhteyden kaikkiin vanhempiin. Henkilökunnalla on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisessa.

Keskustelemme vanhempien kanssa päivittäin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Lähetämme viikoittain perheille sähköpostitse tiedotteen, joka sisältää ajankohtaisia asioita päiväkodin ja ryhmien ohjelmasta. Lisäksi tiedotamme asioista esim. ilmoitustauluilla. Yhteistyön apuna käytämme myös reissuvihkoa, tekstiviestejä ja puhelinkeskusteluja.

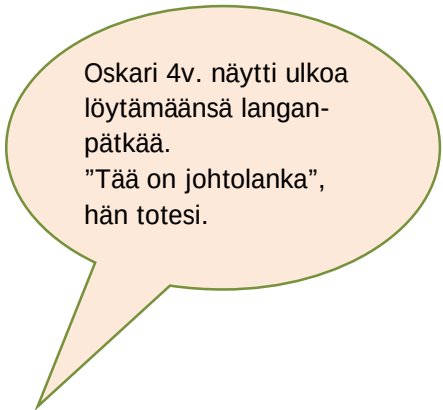
Esiopetusikäisten lasten vanhemmille järjestetään oma tilaisuus kevätlukukauden alussa ennen kouluun ilmoittautumista. Tilaisuudessa lähikoulujen rehtorit kertovat koulujen toiminnasta. Muita vanhempainiltoja järjestämme tarvittaessa.

8.2 Muut yhteistyötahot

Laadukas varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä (Pakillinen työkaluja 2012)

Teemme yhteistyötä alueen konsultoivan erityislastentarhanopettajan, kieli- ja kulttuurikoordinaattorin sekä neuvolan kanssa. Puhe-, toiminta- ja muut terapiatahot ovat usein mukana lapsen liittyvissä asioissa. Tarvittaessa teemme yhteistyötä lapsen edellisten hoitopaikkojen ja tulevien koulujen kanssa. Tukiverkostoon kuuluvat myös perheneuvola ja lastensuojelu.

Toimimme yhteistyössä Vantaan tilakeskuksen kanssa, joka järjestää päiväkotimme ruokahuollon ja siivouspalvelun. Nautimme myös mm. kulttuuri- ja liikuntapalvelujen, kirjaston, seurakuntien ja luontokoulun tarjonnasta.

Oskari 4v. näytti ulkoa löytämänsä langanpätkeä.
"Tää on johtolanka", hän totesi.

9 Monikulttuurisuus

Pääkaupunkiseudun monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toimintamalli linjaa monikulttuurisen varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja toimintatavat. (Monikulttuurinen varhaiskasvatus -toimintamalli ja työmenetelmä 2007)

Perehdymme lapsen omaan kulttuuriin ja elämäntapoihin. Lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta sovimme yhdessä vanhempien kanssa. Keskustelemme lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin merkityksestä lapsen identiteetin kehittymisen kannalta. Rohkaisemme lasta käyttämään omaa äidinkieltä (esim. laulut, lorut, kirjat, tervehdykset). Vastuu oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittymisestä on ensisijaisesti perheillä. Päiväkodissamme lapsi tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin. Toimimme suomalaisen varhaiskasvatuksen periaatteiden mukaisesti ja lähtökohtanamme on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvo.

Tuemme lapsen mahdollisuutta oppia suomea toisena kielenä päivittäin arkitilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Annamme lapselle myös järjestelmällistä ohjausta kielen omaksumiseen ja käyttöön esim. pienryhmätöinnässä. Käytämme apuna erilaisia materiaaleja esim. kuvia, esineitä ja pelejä. Havainnoimme lapsen kielen kehitystä suomen kielen taidon seurantalomakkeen avulla. Tarvittaessa annamme valmistavaa opetusta.

Yhdessä perheen kanssa teemme lapselle varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetuksen/valmistavan opetuksen suunnitelman, jonka avulla tuemme lapsen kaksikielisyyden ja identiteetin kehittymistä. Jotta molemmat osapuolet tulevat hyvin ymmärretyiksi, voimme käyttää tulkkipalveluita. Teemme yhteistyötä myös kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa.

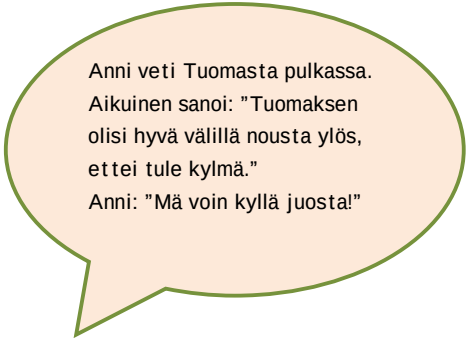
Tavoitteenamme on kasvattaa lapsia monikulttuurisuuteen ja suvaitsevaisuuteen.

10 Kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

Havainnoimme ja dokumentoimme lasten kasvua ja kehitystä ryhmässä. Keskustelemme lapsista esim. tiimipalaverissa. Kun meillä tai vanhemmilla herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tiivistämme yhteistyötä perheen kanssa. Teemme/tarkistamme lapsesta varhaiskasvatussuunnitelman/esiopetuksen oppimissuunnitelman, johon kirjaamme tarvittavia tukitoimenpiteitä. Tarvittaessa teemme yhteistyötä konsultoivan erityislastentarhanopettajan, neuvolan, puhe- ja toimintaterapeuttien sekä muiden tahojen kanssa.

Muokkaamme kasvatustoimintaa ja oppimisympäristöä lapsen tarpeen mukaan, jotta tukea tarvitsevan lapsen osallisuus mahdollistetaan. Tukimuotoja ovat mm. pienryhmätöiminta, omat nimetyt paikat, kuvien käyttö, työskentely- ja leikkitilojen jakaminen, leikin mallintaminen, ohjeiden pilkkominen, positiivisen palautteen antaminen jne. Jos yleiset tukimuodot eivät ole riittäviä, on lapsella mahdollisuus saada tehostettua tai erityistä tukea. Tällaisia tukimuotoja ovat esim. avustajapalvelut.

Anni veti Tuomasta pulkassa.
Aikuinen sanoi: "Tuomaksen olisi hyvä välillä nousta ylös, ettei tule kylmä."
Anni: "Mä voin kyllä juosta!"

11 Mistelin päiväkodin rakenteet ja toiminnan arviointi

Hyvän arjen perustana toimii hyvä suunnittelu. Olemassa olevia rakenteita tarkastellaan vuosittain yhteisissä keskusteluissa. Meillä on ryhmällä viikoittaiset tiimipalaverit. Toiminnan suunnittelu, kasvatuskäytännöjen yhtenäistäminen, lapsilta tulleet palautteet ja heistä tehdyt havainnot ovat tiimipalaverien sisältöä. Pidämme edustuksellisen tiimin kokouksen vähintään kerran kuukaudessa. Tiimiin kuuluu jokaisesta ryhmästä ennalta sovittu henkilö aina puolivuotta kerrallaan. Tiimillä on oma ”tsekkauslista” jolla käymme talomme keskeisimmät toimintaa ohjaavat käytänteet ja lasten hyvinvointia ylläpitävät toimintatavat. Varhaiskasvatuksen ajankohtaiset sekä toimintaa koskevat asiat ovat myös palaverin aiheita. Kokoukset kirjataan ja ne ovat kaikkien luettavana.

Talon yhteiset palaverit toteutuvat myös kerran kuussa ja niissä käsitellään yhteisiä uudistuksia ja pohditaan talon toiminnan käytänteitä. Etukäteen suunnitellut pedagogiset keskustelufoorumit ovat osa talon palaverien sisältöä. Kokoukseen osallistuu niin monta työntekijää kun silloinen tilanne sallii. Kokoukset kirjataan ja ne ovat kaikkien luettavana. Lapset ovat myös osallisina palaverihin aina ajoittain. Haluamme myös kuulla lasten mielipiteen ja myös oman vision hänen hyvästä arjesta.

Pidämme myös iltakokouksia jolloin kaikki työntekijöillä on mahdollisuus osallistua. Kokouksen sisältö on talon yhteisöllinen ja niissä luodaan yhteisiä linjauksia. Kaikkia kuullaan ja yhdessä yleensä suunnitellaan pitkäaikaisia sekä toimintaa että pedagogisiin näkemyksiin liittyviä aiheita. Pidämme myös kehittämispäivän kerran vuodessa ja sen sisältö voi olla kasvatustyötä kehittävä tai arvioiva ja myös työyhteisöä virkistävä tilaisuus.

Arvioinnin tarkoitus päiväkodissamme on edistää lasten ja perheen hyvinvointia sekä kehittää työyhteisön toimintaa.

Lapsen kehitystä ja kasvua arvioidaan yksilöllisesti ja monipuolisesti kehitys- ja taitotaso huomioon ottaen. Arvioinnissa painottuu lapsen vahvuudet, mutta huomioidaan myös tuen tarve.

Jatkuvaa arviointia arjen toimivuudesta tapahtuu päivittäisissä kohtaamisissa vanhempien kanssa. Vuosittain käytävissä hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa käydään läpi havaintoja lapsen kehityksestä ja toiminnasta sekä päivähoitoa kodin kannalta. Molempien roolia ja työnjakoa tarkastellaan. Vanhemmillä on myös mahdollisuus arvioida päiväkodin toimintasuunnitelmaa sekä päivittäistä toimintaa ja antaa niistä palautetta.

Yhteistyössä koulun kanssa teemme syksyllä esiopetusikäisille lapsille oman itsearvioinnin koskien lapsen omaa osaamista ja kehittämiskohteita. Kokemuksia ja edistymistä tarkistetaan uudestaan keväällä yhdessä vanhemman kanssa.

Työyhteisö arvioi päiväkodin toimintaa vuosittain

- järjestelmätasoa
- arvojen ja vision toteutumista
- opetussuunnitelman ja toimintasuunnitelmaa
- opetusta ja kasvatusta
- työyhteisön toimivuutta
- henkilökunnan työskentelyä

Vuosittain vaihtuvaa, syksyllä laadittua päiväkodin toimintasuunnitelmaa arvioidaan myös toimintakauden aikana sekä kauden lopulla. Arvioinnissa tutkitaan missä olemme onnistuneet.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Ruskeasannan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Mistelin päiväkoti
Tulppaanitie 44, 01390 Vantaa
09-83924743

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

HAVUKALLION TOIMINTAYKSIKKÖ

Havukallion päiväkoti

Tarhapuiston päiväkoti

Opetuslautakunta 20.01.2014

Sisällysluettelo

Alkusanat	1
1 Johdanto	2
2 Toiminta-ajatus.....	2
3 Arvolähtökohdat	3
3.1 Innovatiivisuus	3
3.2 Yhteisöllisyys.....	3
3.3 Kestävä kehitys	3
3.3.1 Sosiaalinen	3
3.3.2 Ekologinen	4
3.3.3 Kulttuurinen.....	4
3.3.4 Taloudellinen	4
4 Kasvatuskumppanuus	4
4.1 Osallistaminen vasu – työhön.....	4
4.2 Kotikäyntimalli.....	5
4.3 Kumppanuus kasvatustyössä.....	5
5 Lasten puheenvuoro	6
6 Hyvinvointiö	6
6.1 Käsihygienia.....	6
6.2 Pienryhmätoiminta.....	6
6.2.1 Vastuukasvattaja / omahoitaja.....	6
6.2.2 Toimintatapa	7
6.2.3 Pienryhmän hyöty lapselle.....	7
6.3 4- vuotiaan neuvolatarkastus	7
6.4 Henkilökunnan hyvinvointi	7
6.5 Perheiden hyvinvointi	7
6.6 Oppilashuolto eli OHR	8
7 Painopistealueet ja orientaatiot:	8
7.1 Leikki	8
7.2 Luonto ja ympäristö	9
7.3 Liikunta	10
7.4 Kieli ja vuorovaikutus	11
7.5 Matematiikka.....	12
7.6 Taide ja kulttuuri	13
7.7 Etiikka ja katsomus.....	14
8 Monikulttuurisuus	15
9 Kasvun ja oppimisen tuki.....	15
10 Esiopetus.....	15
10.1 Kieli- ja vuorovaikutus esiopetuksessa.....	16
10.2 Yhteistyö lähikoulun kanssa	17
10.3 Valmistava esiopetus.....	17
11 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	17
11.1 Tiimi palaveri	17
11.2 Justiina ja Eetu.....	18
11.3 Justeeri	18
11.4 Työryhmät	18
12 Kumppanuudet, yhteistyöverkosto.....	18
Loppusanat.....	19

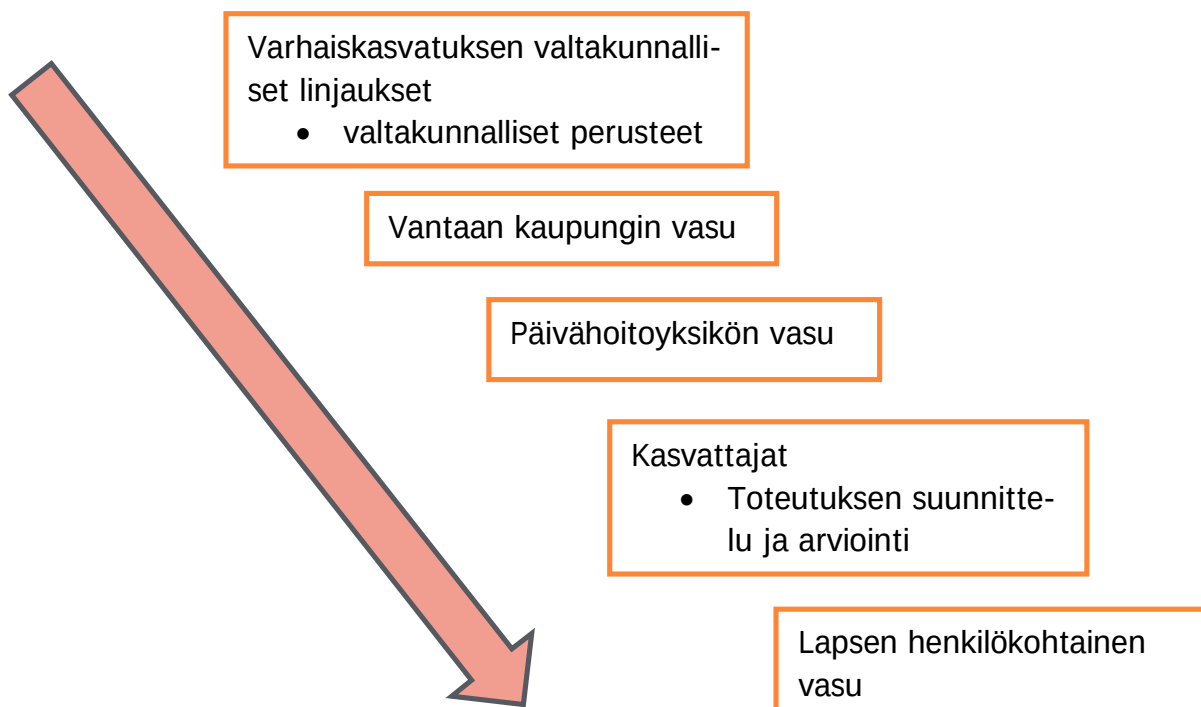
Alkusanat

"Päiväkodissa on kiva leikkiä kotia ja koiraa ja kivaa on kun Sanna on leikisti naapuri."

Olet juuri aukaissut Havukallion päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelman (= vasu, jota lyhennettä jatkossa tässä kirjasessa käytetään), joka on suunnattu vanhemmille kertomaan toiminnastamme lasten parissa ja henkilökunnalle käsikirjaksi ja arvioinnin pohjaksi. Tekemisen aikana on käyty paljon keskustelua lapsen päivästä päiväkodissa ja määritelty suuntaa, jota kohti haluamme mennä. Vasu on valmistunut Havukallion ja Tarhapiiston päiväkotien henkilökunnan yhteistyönä työryhmätyöskentelynä.

Lapsilta kyselimme mielipiteitä ja ajatuksia varhaiskasvatuksesta. Kommentit näkyvät *"sitäteissa, tummennettuna"*

Varhaiskasvatusta ohjaavat lait, asetukset ja valtakunnalliset ja kaupunkitasoiset ohjeet. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma löytyy internetistä, osoitteesta: www.thl.fi ja Vantaan kaupungin vasu www.vantaa.fi sivuilta.

1 Johdanto

Havukallion päiväkotitoiminta aloitti toimintansa v. 1988 ja Tarhapuiston päiväkotitoiminta, joka on toiminut vuodesta 1979 ja peruskorjattu v. 2004-2005, yhdistettiin Havukallioon v. 2007 ja näin syntyi Havukallion toimintayksikkö. Molemmat päiväkodit sijaitsevat kerros- ja rivitaloasutuksen reunamilla, ympäristössä, jossa on metsää, monia puistoja, joki ja urheilukenttiä lähietäisyydellä. Ympäröivä luonto on luonnollinen osa yksikkömme oppimisympäristöä.

Havukallion päiväkodissa on viisi lapsiryhmää ja Tarhapuiston päiväkodissa kolme. Ryhmien ikärakenne voi vaihdella vuosittain asiakkaiden tarpeesta riippuen. Havukallion ryhmistä yksi on integroitu ryhmä, jossa on viisi erityistä tukea tarvitsevaa lasta.

”Johtajan tehtävä on johdattaa kaikkia johonkin.”

2 Toiminta-ajatus

Päiväkotimme toiminta-ajatus on lapsen hyvä. Täällä lapsi on osa vertaisryhmää, jossa hän voi harjoitella sosiaalisia taitojaan ja kokea olevansa tasavertainen ryhmän jäsen. Päiväkodissa sekoittuvat lasten erilaiset suhtautumistavat, temperamentit, vahvuudet ja erilaiset tavat olla vuorovaikutuksessa ja oppia. Samoin sekoittuvat perheiden erilaiset kotikulttuurit ja näkemykset siitä, mikä on ”oikea” tapa kasvattaa.

Oppimisympäristö (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen), muokataan motivoivaksi, kannustavaksi ja viihtyisäksi leikkiympäristöksi yhdessä lasten kanssa. Lasten kuuleminen ja kuunteleminen on meille tärkeää.

Erilaisuus on yksikkömme voimavara. Kasvattajien vahvuuksia käytetään hyväksi kehittämistyössä ja toiminnan toteutuksessa. Esimerkiksi projektiryhmään vetäjäksi valitaan kasvattaja, jolla on osaamista ja motivaatiota kyseessä oleviin asioihin. Yksikön sisällä henkilökunnalle on jaettu vastuualueita.

Yksikön perusajatuksena, joka koskee sekä lapsia että henkilökuntaa on:

”Meillä saan olla MINÄ”

3 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvot: innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys ohjaavat myös meidän tapaamme toimia. Seuraavissa kohdissa olemme avanneet, mitä arvot tarkoittavat ja mitä ne merkitsevät juuri meidän yksikössämme.

3.1 Innovatiivisuus

"Että on innokas ja tiivis"

Innovatiivisuus näkyy yksikössämme toimintatavoissamme, meillä on uskallusta kehittää uusia toimintatapoja tai palata vanhoihin, jos se on lapsiryhmän toimivuuden ja yksittäisen lapsen edun mukaista. Huomioimme toiminnassamme olemassa olevat resurssit ja osaamme reagoida nopeisiin tilanteisiin.

Henkilökunta osallistuu täydennyskoulutuksiin, erilaisiin projekteihin ja kokeiluihin, jotka kehittävät meitä kasvattajina ja työtämme lasten parissa.

3.2 Yhteisöllisyys

Olemme osa verkostoa, johon kuuluvat oma työyhteisö, oma tiimi, lasten vanhemmat, lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot sekä muut alueella toimivat organisaatiot ja järjestöt tilanteen mukaan.

Teemme yhteistyötä muun muassa Koivukylän palloseuran, Rekolan seurakunnan ja Havukosken palvelutalon kanssa. Lisäksi yksikkömme toimii oppilaitosten ja Helsingin yliopiston lastentarhanopettaja koulutuksen harjoittelu yksikkönä. Myös alalle aikovia opiskelijoita otamme työharjoitteluun aina, kun se on mahdollista.

Tiimityöskentely on toisen huomioonottamista ja auttamista arjessa. Kiinnitämme huomiota positiivisen palautteen antamiseen ja vaikeistakin asioista pyrimme keskustelemaan rakentavasti. Yhteistyö tiivistyy lasten, vanhempien ja henkilökunnan yhteisissä tapahtumissa. Toiminnassamme pyrimme myös mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon vanhempien toiveita. Oman yksikön toimintatapoihin kuuluu toistemme auttaminen ja tukeminen arjessa ja järjestämme erilaisia yhteisiä tapahtumia niin lapsille kuin vanhemmille ja henkilökunnallekin.

3.3 Kestävä kehitys

"Että kehittää jotain todella kestävää"

3.3.1 Sosiaalinen

Toimintayksikössä on todella pysyvä henkilökunta. Toiminnassa huomioidaan lasten erilaisuus, kulttuuritausta, kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet ja näin vahvistamme lapsen omaa elämänhallintaa ja hyvinvointia.

Opettelemme sääntöjen noudattamista ja oikean ja väärän tiedostamista ja harjoittelemme hyviä käytöstapoja.

3.3.2 Ekologinen

Toteutamme Vantaan kaupungin arvoja toiminnassamme esim. kierrättämällä ohjaamme lapsia kiinnittämään huomiota omien toimiensä ekologisiin vaikutuksiin ja vaalimme luontoa ja ympäristöä. Lajittelemme biojätteet, maitotölkit, pahvit, paperit jne. ja toimitamme ne kierrätykseen.

Kiinnitämme huomiota veden ja sähkön kulutukseen. Uusiokäytämme toiminnassa vanhoja tavaroita sekä askartelussa käytämme myös kierrätys- ja luonnonmateriaaleja.

3.3.3 Kulttuurinen

Haluamme vaalia perinteitä ja samalla luoda uutta ja tutustua uusiin kulttuureihin

3.3.4 Taloudellinen

Henkilökunnan työajat suunnitellaan lasten hoitoaikojen mukaan porrastetusti. Näin taataan että kaikki kasvattajat ovat paikalla silloin kun lapsetkin ovat.

Lelut, askartelumateriaalit ja muut hankinnat päiväkotiin tehdään harkiten.

4 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus rakentuu kuulemisesta, luottamuksesta ja avoimesta vuorovaikutuksesta. Lähtökohtana on lapsen hyvinvoinnin edistäminen perheen ja päiväkodin yhteistyössä. Kasvatuskumppanuudessa kiinnitämme huomiota siihen, että vanhempien tieto lapsesta tulee kuulluksi ja se on keskusteltu ja jaettu vuoropuhelussa kasvattajien kesken.

4.1 Osallistaminen vasu -työhön

Vasu-työtä aloittaessamme kysyimme perheiltä heidän näkemyksiään siitä, millainen on lapsen hyvä arki päiväkodissa ja mikä on päiväkodissa mukavaa. Vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että lapsi tulee kuulluksi ja saa olla mukana päivittäisissä toiminnoissa ja päätöksenteossa kykyjensä mukaan. Tärkeänä koettiin myös arjen rutiineja ja arjen rytmitystä. Nämä auttavat lasta ennakoimaan tilanteita ja tuovat lapselle turvallisuuden tunnetta.

Perheiden mielestä lapsen hyvä arki tarvitsee kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa lapsella on vierellään turvallinen aikuinen, joka ohjaa tarvittaessa oikeaan suuntaan.

Hyvään arkeen kuuluu myös monipuolinen ruoka, riittävä liikunta, ulkoilu, lepo ja PALJON leikkiä.

Vanhempien ajatukset vahvistivat meidän näkemyksiämme lapsen hyvästä päivästä ja uskoa siihen, että olemme vanhempien kanssa samalla linjalla.

Pienillä arkisilla asioilla on merkitystä. Kaikki lapset haluavat, että heistä ollaan ylpeitä ja välitetään.

4.2 Kotikäyntimalli

Päivähoito ei voi korvata vanhemmuutta mutta voi täydentää sitä. Päivähoito voi myös tukea vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta. Tämä edellyttää, että lasta hoitavalla ammattikasvattajalla ja vanhemmilla on keskinäinen luottamus ja avoimet välit. Erityisen tärkeää vanhemmuuden tukeminen on silloin, kun vanhemmat kokevat, että eivät osaa tai jaksa selviytyä kasvatustehtävästä yksin.

Ennen varsinaisen hoidon alkamista vanhempien kanssa keskustellaan lapsesta sekä hänen hoitoonsa liittyvistä toiveista ja odotuksista päiväkodissa. Keskustelu voidaan käydä vanhempien valinnan mukaan joko lapsen kotona tai päiväkodissa. Kotona tehtävän alkukeskustelun toivotaan vahvistavan kasvatuskumppanuutta. Keskustelun tarkoituksena on saada tietoa perheen arvokkaina pitämistä asioista ja tutustua lapseen yksilönä. Alkukeskustelun käy lapsen omahoitaja.

Eräs vanhempi on kommentoinut asiaa näin:

"Kotikäynti ennen päivähoiton alkua oli todella hyvä idea. Tilanne kotona on eri kuin tarhassa, oli ihana nähdä kuinka lapsemme reagoi hoitajaan ja päinvastoin. Se on tärkeä ensimmäinen askel luottamukselle, sekä lapsen että vanhempien. Saimme mukavan alun suurelle askeleelle elämässämme, tarhan aloitus. Lapsemme on ollut erittäin tyytyväinen ja myös vanhemmat"

4.3 Kumppanuus kasvatustyössä

Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edellytys on vanhempien ja päivähoidon yhteinen sitoutuminen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Se edellyttää molempuolista luottamusta ja toisen kunnioittamista.

Vanhempien ja päivähoidon yhteistyö tiivistyy vuosittain käytäviin kasvatustilaisuuksiin ja päivittäisiin kohtaamisiin. Keskusteluajoja voi myös sopia tarvittaessa ja henkilökunta on tavoitettavissa myös puhelimitse.

Järjestämme vanhempainillan esiopetusikäisten lasten vanhemmille. Muiden laasten osalta halukkuutta vanhempainiltaan kysytään vanhemmilta. Elokuussa aloittaville uusille perheille vanhempainilta järjestetään kesäkuussa.

Perheitä ja päivähoitoa yhdistäviä tapahtumia ovat myös joulu- ja kevätjuhlat sekä urheilutapahtumat joihin koko perhe isovanhempineen on voinut osallistua.

Kyselemme vuosittain innokkuutta vanhempaintoimikuntaan joka saadaan kokoon vanhempien innokkuudesta riippuen.

5 Lasten puheenvuoro

"Varhaiskasvatus on sitä, että se kasvattaa parhaiten, antaa paljon, paljon ruokaa, ja antaa nukkua."

Kun on leikin aika, kysymme ensin lapselta: Mitä haluat leikkiä? Missä? Kenen kanssa? Yhdessä lapsen kanssa etsitään ratkaisu, joka innostaisi leikkiin.

Kun on toiminnan aika lapset saavat osaltaan vaikuttaa toiminnan sisältöön. Otamme huomioon myös kaikki spontaanit ehdotukset: "Lähdetään metsään!" tai "Mennään hämähäkipuistoon." jne.

Vaihdamme kaksi kertaa vuodessa lelut ja pelit ryhmien välillä ja lapset osallistuvat projektiin. (Kaikki lelut viedään aamupäivän aikana saliin ja iltapäivällä ne jaetaan takaisin ryhmään, niin että joka ryhmästä on ainakin joku mukana valitsemassa.)

6 Hyvinvointyö

6.1 Käsihygienia

Kiinnitämme erityistä huomiota käsien pesuun tartuntatautien ehkäisemiseksi. Lapsi pesee kätensä aamulla ennen ryhmään tuloa, yhdessä vanhempien kanssa.

Käytössä on myös käsien desinfiointi aine aikuiselle ja isommille lapsille, varsinkin virusinfektioiden aikana.

6.2 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta tukee lapsen yksilöllisyyttä ja lapsi rohkenee helpommin olla oma itsensä. Arkakin rohkaistuu, vilkkaampi lapsi rauhoittuu ja lapsi löytää kiinteät kaverisuhteet helpommin. Lapset voivat helpommin toteuttaa spontaanit ideansa ja keksimänsä leikit pienessä ryhmässä. Pienessä ryhmässä lapsen persoonallisuus ja oma tapa toimia tulee paremmin esille, tuetuksi ja huomatuksi..

6.2.1 Vastuukasvattaja / omahoitaja

Lapsen aloittaessa ryhmässä, hänelle nimetään vastuuikäinen, joka huolehtii

lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut vanhempien kanssa ja pääsääntöisesti hoitaa muutkin lasta koskevat asiat.

6.2.2 Toimintatapa

Aamupäivisin pääsääntöisesti kaikki toiminta tapahtuu pienryhmissä eli ryhmä jakautuu pieniin toimintaryhmiin. Esikoululaiset ovat omana ryhmänään, muuta iän ja taitojen mukaan. Jokainen ryhmä toteuttaa pienryhmätoimintaa omalla ominaisella tavallaan.

Tavallisesti yksi kasvattaja menee pienryhmänsä kanssa ulos, ja toinen jää sisälle ja kun sisällä olijat lähtevät ulos, toiset tulevat sisälle. Näin mahdollistamme rauhallisemman leikki- ja toimintaympäristön lapselle.

6.2.3 Pienryhmän hyöty lapselle

Pienryhmässä lapsen yksilöllinen huomioiminen ja tukeminen ovat helpompia ja lapsi tulee paremmin kuulluksi pienessä ryhmässä. Pienryhmä tuo lapselle turvallisuuden tunnetta ja lasten yhteistoiminnan tiivistyessä lapsen on helpompi toimia. Aikuisella on paremmat lähtökohdat kuulla lasta pienessä ryhmässä ja lasten kanssa lähiympäristössä liikkuminen on helpompaa. Pienryhmässä melutaso on alhaisempi ja tilanteet ovat rauhallisempia ja aikuisen sitoutuminen ryhmän toimintaan paranee.

6.3 4- vuotiaan neuvolatarkastus

Neuvola tekee laajan tarkastuksen lapselle hänen täyttäessään 4 vuotta. Vanhemmat tilaavat lapselle ajan neuvolasta ja ilmoittavat se päiväkotiin ja päiväkoti tekee omankuvauksensa lapsesta ja hänen toimimisestaan ryhmän jäsenenä, havaintojen perusteella. Kuvaus annetaan vanhemmille neuvolaan vietäväksi.

6.4 Henkilökunnan hyvinvointi

Yksikössä on erittäin pysyvä henkilökunta ja se on hyvä pohja kehittämistyölle.

Hyvää henkistä ilmapiiriä pidetään yllä rehellisellä, avoimella vuorovaikutuksella (Uskallamme puhua myös vaikeista asioista ja käsittelemme ne rakentavasti), huumorilla ja erilaisilla palkitsemisilla.

Yhdessä suunnittelemme itsellemme ajoittain mukavia tapahtumia, jotka vahvistavat yhteisöllisyyttä ja tukevat työssä jaksamista ja saavat hyvälle tuulelle.

Yksikössä on kaksi koulutettua tsempparia, jotka kannustavat meitä pitämään huolta omasta fyysisestä hyvinvoinnistamme ja järjestävät tätä tukevaa toimintaa mahdollisuuksiensa mukaan.

6.5 Perheiden hyvinvointi

Perheiden hyvinvoinnin ytimenä on vanhemmuus. Tavoitteenamme on asiakasnäkökulman lisääminen. Me haluamme kuulla vanhempia ja tarjota mahdollisuuksia osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tarjoamalla lapselle hyvän arjen ja tarvittavan tuen, tuemme samalla koko perheen hyvinvointia.

6.6 Oppilashuolto eli OHR

Oppilashuoltotyötä eli lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä psyykkisen hyvinvoinnin toteutumista seurataan ja kehittymisiä arvioidaan päivittäin eri tilanteissa.

Esiopetusikäisten lasten kouluvalmiustaitoja käydään tarkemmin läpi OHR- ryhmässä, johon kuuluu päiväkodin johtaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja sen ryhmän lastentarhaopettaja, jossa lapsi on. Syksyllä mukaan kutsutaan myös neuvolan terveydenhoitaja. Vanhemmille tulee tieto kokoontumisesta ja heillä on mahdollisuus olla mukana sen ajan, kun heidän lapsensa asiaa käsitellään.

Toukokuussa järjestetään koululla tiedonsiirtopalaveri, johon viedään päiväkodin näkemys lapsen kouluvalmiuksista vanhempien luvalla.

7 Painopistealueet ja orientaatiot:

Painopistetyöskentely on ollut tapa toimia Vantaan varhaiskasvatuksessa vuodesta 2006 alkaen. Painopistealueina on ollut : Päivähoito liikkuu, kieli- ja vuorovaikutus, ympäristö- ja luonnontiede ja nyt on vuorossa leikki, joka on painopisteenä vuoteen 2016 asti. Kuhunkin osa-alueeseen kiinnitetään erityistä huomiota vähintään yhden toimintakauden ajan Kaikista painopistealueista jää jotain arkipäivään.

7.1 Leikki

Lapsi on sosiaalinen, leikkivä, utelias ja aktiivinen ja hänelle luontaiset tavat oppia ovat leikkiminen, liikkuminen ja tutkiminen ja taiteellinen kokeminen. Lapsi tarvitsee aikaa harjoitella ja kokea. Toiminnan ja kehittämistyön periaatteena on eteneminen pienin askelin, asia kerrallaan.

Lapsen tapa oppia ja käsitellä arjen asioita ja harjaannuttaa sosiaalisia taitojaan ja ongelmanratkaisukykyään tapahtuu leikin kautta, niin ulkona kuin sisällä.

Aikuista tarvitaan ohjaamaan leikkiä ja tarvittaessa auttamaan esim. ristiriitatilanteiden selvittelyssä. Hän voi myös havainnoida lasta ja saada näin arvokasta tietoa lapsesta ja hänen tavastaan toimia.

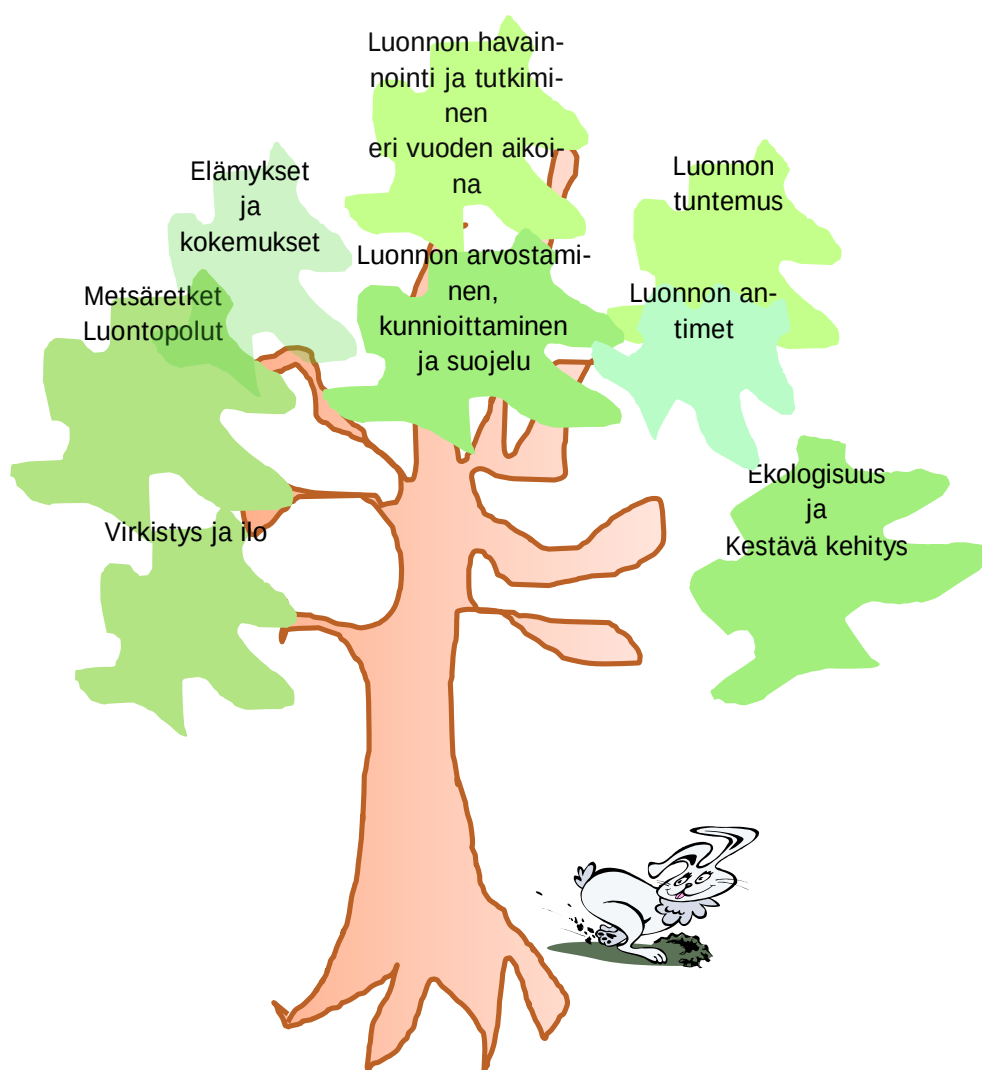
LEIKIN KAUTTA LAPSI OPETTELEE ELÄMÄÄ —
OPPII OLEMAAN IHMINEN

7.2 Luonto ja ympäristö

"Luonnossa on kiva kerätä mustikoita ja sieniä ja kuulia ja kiivetä kiville"

Päiväkodin pihan monimuotoisuus mahdollistaa monenlaiset leikit ja innostaa liikkumaan. Piha antaa fyysistä vastusta, puut suojaavat auringon paahteelta ja pieneltä sateelta. Ulos mennäänkin lähes säällä kuin säällä. Poikkeuksena tähän on erittäin kova sade tai kova pakkanen.

Päiväkodin ympäristön monipuolinen luonto on tärkeä osa oppimisympäristöämme. Lähi-metsät, niityt, joen ranta ja puistot opettavat ottamaan vastuuta luonnosta, suojelemaan elävää luontoa ja kunnioittamaan omaa elinympäristöämme. Luonnossa lapsi ja aikuinen rentoutuu. Ainutlaatuisten kokemusten ja elämysten lisäksi lapsen motoriset taidot kehittyvät monipuolisesti. Luonnossa liikkuminen tukee oivallisesti varhaiskasvatuksen kaikkia orientaatioalueita.

7.3 Liikunta

Liikuntasuosittelusten mukaan lapsen tulisi liikkua päivittäin kaksi tuntia. Työyhteisömme asenne liikuntaan on myönteinen. Aikuiset kokevat liikunnan tärkeäksi ja pyrkivät luomaan lapsille mielekkäitä kokonaisuuksia.

Liikunta parantaa kokonaisvaltaista hyvinvointia ja antaa hyvän perustan lapsen kaikille kasvun- ja kehityksen osa-alueille. Liikunnasta tulisiikin tulla elämäntapa ja osa arjen rutiineja.

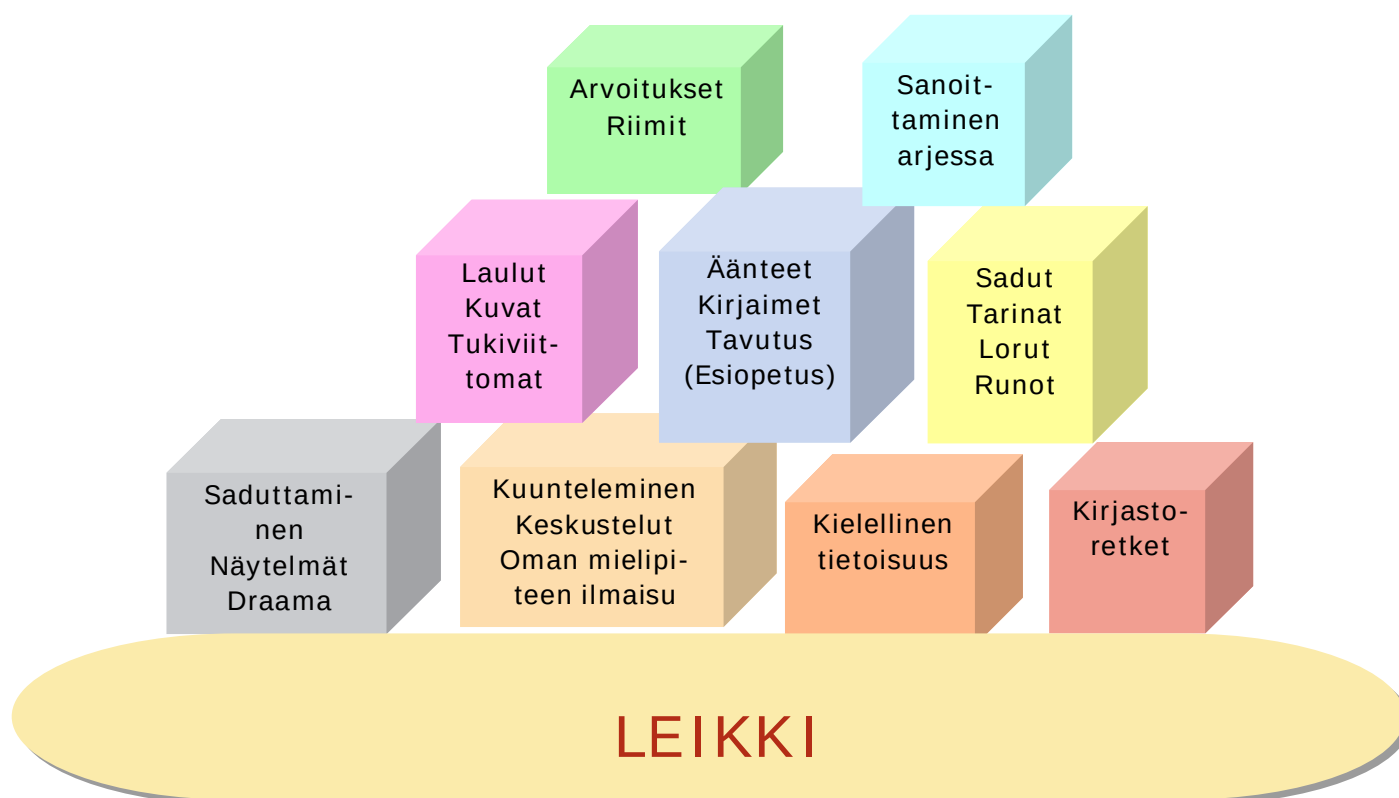
Toiminnassa hyödynnämme ympäröivää luontoa, Nuoren Suomen ja Koivukylän palloseuran tarjoamia mahdollisuuksia sekä koulujen liikuntatiloja.

Lapsen hyvä fyysinen kunto tukee liikkumista. Monipuolinen ravinto, riittävä lepo ja ulkoilu luovat hyvän perustan jaksamiselle ja motoristen taitojen kehittymiselle. Peruselementtejä hyvään fyysiseen kuntoon ja sitä kautta motoristen taitojen harjoitteluun ovat monipuolinen ravinto, riittävä lepo ja ulkoilu. Lapsi tarvitsee aikuista auttamaan näiden täyttämiseksi voidakseen hyvin.

7.4 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun, toiminnan ja vuorovaikutuksen väline. Sen avulla lapsi ilmaisee tunteitaan ja ajatuksiaan. Leikeissä ja muussa toiminnassa lapsi opettelee ja oppii kieltä. Yksikössämme luetaan satuja ja tarinoita päivittäin sekä erilaisissa lyhyissä tilanteissa, esimerkiksi ruokakärryn tulon odottelu, käytämme loruja, riimejä, lauluja ja niin edelleen.

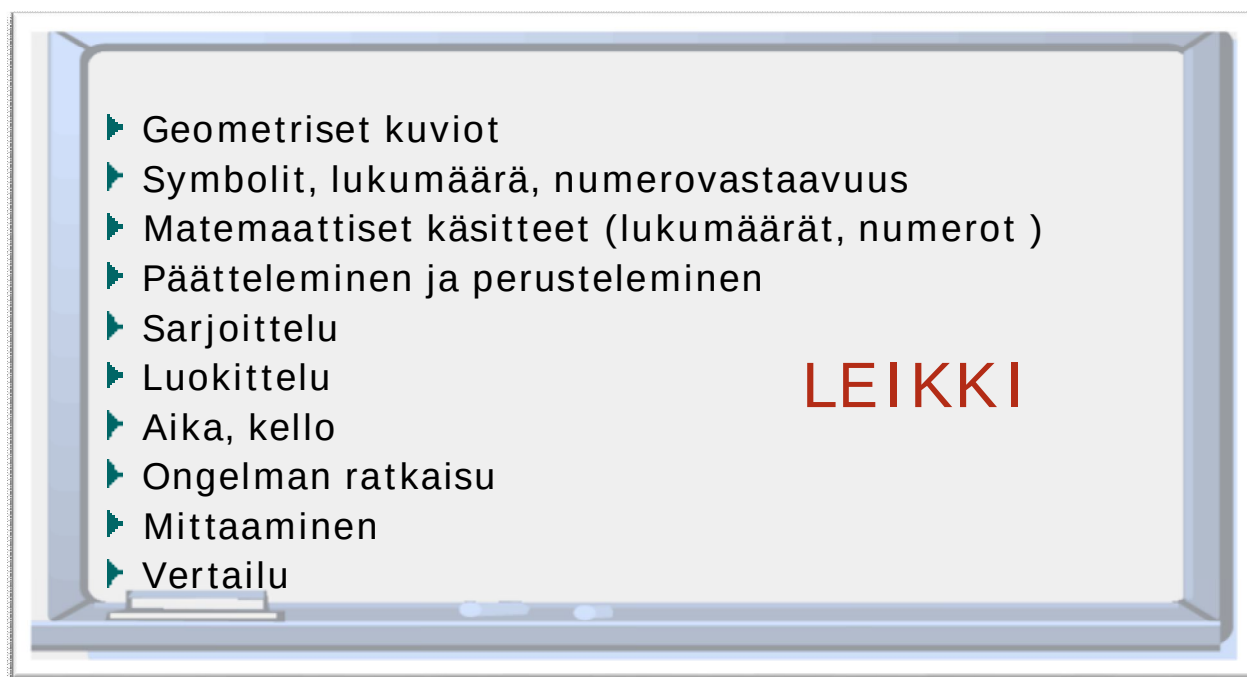

7.5 Matematiikka

Matematiikan alkeet löytyvät leikkien avulla ja lapsi oppii niitä laulaessaan, lorutellessaan, pelatessaan pelejä ja toimiessaan arjen puuhissa. Aikuinen ohjaa ja ylläpitää lapsen kiinnostusta matematiikkaan, missä voidaan käyttää avuksi lapsen koko elinpiiriä.

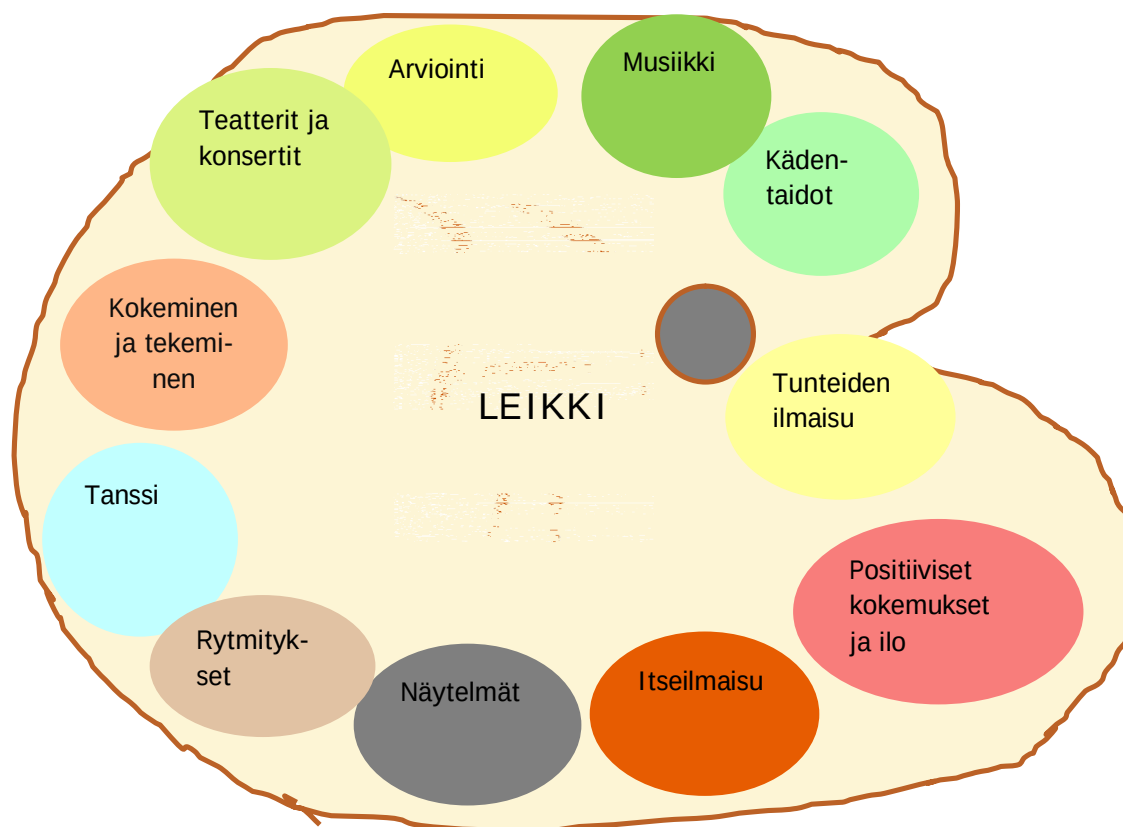
Liikuntahetket ovat oivallinen mahdollisuus harjoitella matemaattisia käsitteitä hauskaasti.

Matemaattisen ajattelun kannalta on tärkeää antaa lapselle mahdollisuus pohtia, päätellä ja oivaltaa ratkaisuja eri asioihin.

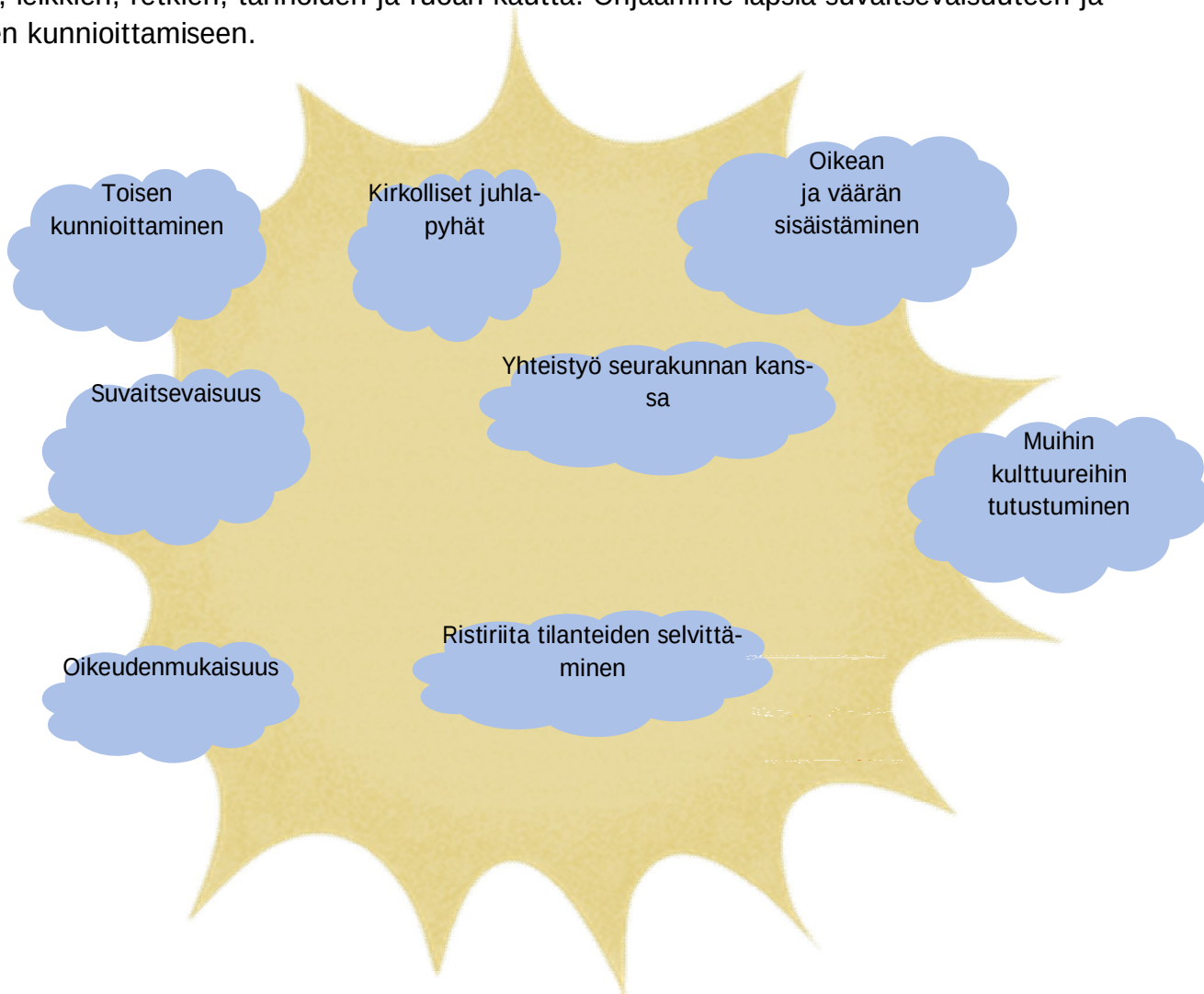
7.6 Taide ja kulttuuri

Taiteessa lapsi on tekijänä ja kokijana ja näkijänä. Taiteen avulla tarjoamme lapselle mahdollisuuden taidenautintoihin, itseilmaisuun, elämyksiin ja tunteiden ilmaisuun. Taiteen kautta saamme myös tietoa lapsen vahvuuksista ja voimme tukea niiden kehittymistä. Käymme mahdollisuuksien mukaan alueella järjestettävissä kulttuuritapahtumissa ja tilaisuuksissa. Päiväkodissa laulamme yhdessä säännöllisesti ja laulujen avulla harjoittelemme esiintymistaitoja sekä annamme lapselle positiivisia ilon kokemuksia.

7.7 Etiikka ja katsomus

Haluamme välittää lapselle kulttuurikatsomusta; Keskustelemme kirkollisten juhlapyhien vietosta ja kerromme liputuspäivistä. Vieraampia kulttuureita tehdään tutuksi laulujen, satujen, leikkien, retkien, tarinoiden ja ruoan kautta. Ohjaamme lapsia suvaitsevaisuuteen ja toisten kunnioittamiseen.

Päivittäin erilaisissa tilanteissa harjoittelemme elämisen taitoja, mikä on oikein ja mikä väärin, anteeksipyyntöä ja toisen ihmisen kunnioittamista.

8 Monikulttuurisuus

"Kun se kaveri on tossa vieressä, sille voi puhua."

Monikulttuurisuus on luonteva ja rikastuttava osa yksikkömme arkea. Suvaitsevaisuus näkyy lasten ja perheiden tasa-arvoisena kohteluna.

Perusajatuksena on oppia ymmärtämään toinen toisiamme ja saada uusia näkökulmia päiväkodin arkeen, näin tuemme lapsen kasvua yhteisön jäseneksi. Perheen kanssa käytävissä keskusteluissa käytämme tarvittaessa tulkkia molemminpuolisen ymmärtämisen varmistamiseksi. Keskusteluissa korostamme oma äidinkielen merkitystä ja kerromme suomalaisesta kasvatuskulttuurista. Oma äidinkielen osaaminen on pohja lapsen identiteetille ja suomen kielen oppimiselle. Suomi toisena kielenä – opetus on osa arjen toimintaa

Kuvien käytön merkitys on suuri arjen toiminnoissa, niillä helpotetaan lapsen vuorovaikutustilanteita ja päivän kulkua.

9 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeet olisi tärkeä huomata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Liikkeelle lähdetään yhdessä vanhempien kanssa keskustellen yhteistä näkemystä etsien. Lapsen tuen tarpeet vaivat ilmetä monilla eri osa-alueilla kuten motorikan, puheen tai sosiaalisten taitojen puolella. Lapsen kehityksen tukemisen lähtökohtana ovat aina lapsen vahvuudet ja kehitystarpeen huomioiminen. Lapsen oppimista arjessa tuetaan monin eri tavoin. Muun muassa pienryhmätoimintana, kuvien ja viittomien käytön sekä lapsikohtaisten suunnitelmien avulla lapselle annetaan mahdollisuus kiinnittyä ryhmään ja saada kehitykselleen mahdollisimman hyvät lähtökohdat.

Meille jokainen lapsi on arvokas ja ainutkertainen. Lapsen jatkuva havainnointi ja lapsen normaalin kehityksen vahva tuntemus, auttaa meitä tunnistamaan lasten yksilölliset tuen tarpeet. Toimiessa muistamme kehua ja kannustaa lasta itsenäiseen toimintaan.

Alueella on kiertävä erityislastentarhanopettaja, jonka kanssa yhteistyössä tarvittaessa viemme lapsen asiat alueelliseen kasvun ja oppimisen tuen ryhmään, jossa päätetään mahdollisista tukitoimista.

Teemme tiivistä yhteistyötä muiden lapsen kehitystä tukevien yhteistyötahojen kanssa.

10 Esiopetus

Toimintayksikkömme esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Esiopetukselle on asetettu omat pedagogiset kuusivuotiaiden kehitystason mukaiset tavoitteet. Esiopetuksen tärkeimpiä valtakunnallisia tehtäviä on parantaa lapsen oppimisvalmiuksia ja rakentaa siltä varhaiskasvatuksesta alkuopetukseen. Näin luodaan pohja elinikäiselle oppimiselle.

Esiopetuksen tavoitteet ja tehtävät perustuvat ennen kaikkea opetushallituksen hyväksymiin valtakunnalliseen esiopetuksen perusteisiin (2010), jotka antavat meille sekä viitekehysten että normiston noudatettavaksi. Tämä asiakirja antaa kunnille mahdollisuuden tehdä omia itsenäisiä esiopetusratkaisuja. Vantaan kaupungin oma oppimis- ja opetuksen suunnitelma on juuri laadittu kaupungin näköiseksi. Siinä on tuotu näkyväksi toimintayksiköille mm. kaupungin arvot, joihin me sitoudumme.

Esiopetuksen perusteiden mukaisesti olemme laatineet oma esiopetussuunnitelman. Esiopetusaika on klo 8.15-12.15, ja ryhmät kootaan vuosittain lasten määrän mukaan 3-6 vuotiaiden ja integroituun ryhmään.

Esiopetuksessamme on teema- ja projektitoimintaa. Aiheet vaihtelevat vuodenaikojen ja lasten kiinnostuksen mukaan. Tällä eheyttävällä menetelmällä lapsi saa kokonaisvaltaisen käsityksen käsiteltävistä ja opeteltavista asioista. Työskentelytapamme lasten kanssa on toiminnallista, tutkivaa, oivaltavaa ja liikunnallista.

Varhaiskasvatuksen tärkein tehtävä esiopetuksessa on kouluvalmiuksien vahvistaminen.

Kouluvalmiudet eli valmiudet elämää varten

- Toimivat sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot
- Toisten huomioiminen ja kuunteleminen
- Puheenvuoron pyytäminen
- Hyvät tavat ja kohteliaisuus
- Suullisten ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen
- omista tarvikkeista, välineistä ja vaatteista huolehtiminen
- Omatoimisuun pukeutumisessa, riisumisessa ja wc:ssä käynnissä
- Tehtävän loppuun suorittaminen ja keskittyminen
- Oman nimen kirjoittaminen ja sen tunnistaminen kirjoitettuna
- Hyvien työskentelytaitojen omaksuminen
- Avun pyytäminen

10.1 Kieli- ja vuorovaikutus esiopetuksessa

Esiopetusiässä tapahtuu merkittävä muutos lapsen kielellisessä tietoisuudessa. Hän alkaa oivaltaa, mistä sanat muodostuvat ja että puhuttu kieli on myös kirjoitettua kieltä. Kaikessa esiopetustoiminnassa hyödynnämme tätä kehitysvaihetta leikkien ja harjoitusten avulla.

”Esikoulussa opitaan kuuntelemaan ja keskustelemaan.”

Kielen merkityksellisyys näkyy myös esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010).

Esiopetuksessa rohkaisemme ja ohjaamme lasta niin, että hänestä vähitellen kasvaa aktiivinen kuuntelija ja puhuja monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa; niin arkisissa viestintäti-

lanteissa kuin oppimistilanteissakin. Ohjaamme lasta kertomaan ja keskustelemaan tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan suullisesti havaintojaan ja päätelmiään.

Esiopetuksen oppimisympäristön tulee siis tarjota lapselle monenlaisia kielen harjoittamismahdollisuuksia.

Mottonamme on:

LEIKKI LUO JA LEIKKI SÄILYTTÄÄ OPPIMISEN ILON.

10.2 Yhteistyö lähikoulun kanssa

Teemme yhteistyötä Kytöpuiston alakoulun kanssa, jossa meillä on yksi ensimmäinen luokka kummiluokkana. Esikoululaiset käyvät vierailulla koululla oppitunneilla, yhteisissä tapahtumissa, juhlissa ja yhteisillä retkillä eri kohteisiin. Meillä on yhdessä myös teemallisia tapahtumia ja käymme puolin ja toisin tutustumassa toistemme luona ja koulun tilat ovat meidän käytössämme.

10.3 Valmistava esiopetus

Monikulttuurisella lapsella on 6-vuotiaana oikeus valmistavaan esiopetukseen, mikäli hänen suomenkielen taitonsa ei ole vielä riittävä esiopetuksesta selviytymiseen.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori arvioi yhdessä kasvattajien kanssa kunkin lapsen kielitaidon tai jos lapsi on ollut päivähoidossa alle vuoden, hän tulee valmistavan esiopetuksen piiriin.

Lapsi osallistuu normaalisti varsinaiseen esiopetukseen, mutta lisäksi hänelle järjestetään yksi ylimääräinen tunti suomen kielen parantamiseen.

11 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkodin ajatuksena on, että toiminta lähtee lapsista, lapset ovat ensisijalla. Palaverirakenne on suunniteltu niin, että toiminta lasten kanssa on ensisijainen, mutta silti pystymme kehittämään ja arvioimaan toimintaamme. Kaikki tiedotusasiat annetaan kirjallisesti.

11.1 Tiimi palaveri

Tiimipalaveri on ryhmän toiminnan perusrakenne. Tiimit pitävät kerran viikossa sovittuna päivänä palaverin, jossa käsitellään tiimikohtaisia asioita; Lapsia, toimintaa, tiimin yhteistyötä ja niin edelleen. Kaikki ryhmän aikuiset osallistuvat, muista ryhmistä kasvattajat valvovat ko. ryhmän lapset sinä aikana. Johtaja on mukana kaksi kertaa vuodessa, jolloin arvioidaan tiimin jäsenten yhteistyötä sekä keskenään että muiden työyhteisön jäsenien kanssa. Asioiden kirjaaminen tapahtuu tiimin yhdessä sopimalla tavalla.

11.2 Justiina ja Eetu

Jusiina on Havukallion päiväkodin oma palaveri, jossa käsitellään talon asioita, joita johtaja tai tiimit tuovat esille. Johtaja aina mukana, ryhmät valitsevat yhden kasvattajan edustamaan omaa tiimiään vähintään vuodeksi kerrallaan.

Eetu on vastaava palaveri Tarhapuiston päiväkodissa.

11.3 Justeeri

Koko työyhteisön (Havukallio ja Tarhapuisto) palaveri, johon tuodaan asioita, jotka koskevat koko työyhteisöä. Justeerissa voidaan päättää koko yksikköä koskevia asioita. Jäsenet ovat samat kuin Justiinassa ja Eetussa.

11.4 Työryhmät

Kaikki yhteiset tapahtumat suunnitellaan työryhmissä. Jokaiseen työryhmään kuuluu jäsen joka tiimistä vapaaehtoisuuden pohjalta. Ryhmälle sovitaan kokoonkutsuja.

12 Kumppanuudet, yhteistyöverkosto

Meille laadukas varhaiskasvatus merkitsee, onnistunutta ja monimuotoista toimintaa eri yhteistyötahojen kanssa.

Yhteistyötä teemme koko alueella. Toiset yksiköt, koulut, urheiluseurat, seurakunta, Nuori suomi-järjestö ym. ovat omien alojensa asiantuntijoina tärkeitä yhteistyökumppaneita, jotka täydentävät meidän osaamistamme.

Tärkeitä yhteistyötahoja ovat myös kaikki lasten ja perheiden kanssa työskentelevät muut tahot ja asiantuntijat: kiertävä erityislastentarhanopettaja, neuvola, lastensuojelu, perheneuvola, terapeutit, HUS jne. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhain tuen tarve lapsen kasvussa ja oppimisessa.

Opiskelijat ja työelämään tutustujat tuovat oman raikkaan panoksensa päiväkodin toimintaan. Helsingin yliopiston lastentarhanopettajiksi opiskelevat, lähihoitaja opiskelijat eri opilaitoksista (Varia, Amiedu, Hesote, DiaK ym.), kielikurssilla olevat opiskelijat, työelämään tutustujat lähikouluista ovat yhteistyökumppaneita päivähoidon arjessa.

Vanhusten kanssa yhteistyömme on ollut pitkäkestoista ja vanhushuollon kanssa yhdessä suunniteltua ja toteutettua.

Loppusanat

Toivottavasti tämän vasun lukeminen antoi sinulle hyvän käsityksen toiminnastamme täällä arjessa lapsen kanssa. Elämme jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassa ja pyrimme parhaamme mukaan vastaamaan sen haasteisiin.

Toivomme, että tämän pohjalta löydämme yhteisiä keskustelun aiheita, joiden avulla voimme yhdessä rakentaa tulevaa. Koko ajan on kuitenkin hyvä muistaa, että lapselle juuri tämä päivä on tärkeä ja me haluamme tehdä siitä hänen arvoisensa.

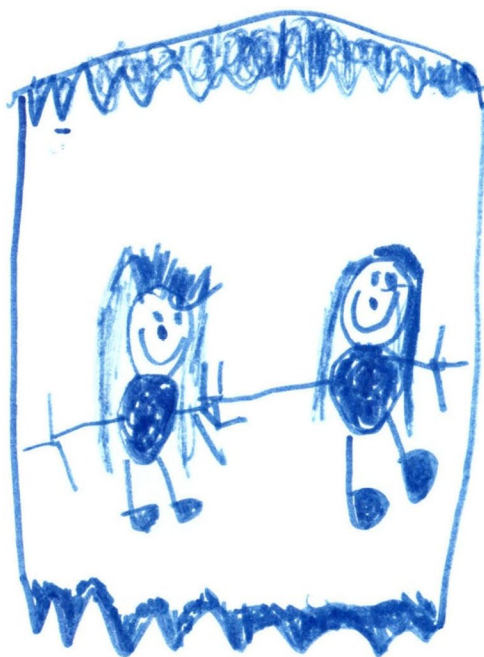
Vantaalla 2013

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Havukallion varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Havukallion päiväkoti
Laurantie 4 01360 Vantaan kaupunki
p. 09-83924553
Tarhapuiston päiväkoti
Havukoskenkatu 7 01360 Vantaa
p. 09-83924539

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

HIEKKAHARJUN TOIMINTAYKSIKKÖ

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	1
2.1	Arvolähtökohdat	2
2.1.1	Innovatiivisuus.....	2
2.1.2	Kestävä kehitys.....	2
2.1.3	Yhteisöllisyys	3
2.1.4	Vantaan varhaiskasvatuksen visio.....	4
2.1.5	Slogan	4
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	5
2.2.1	Kasvattajuus.....	5
2.2.2	Lapsikäsitys	5
3	LASTEN PUHEENVUORO.....	5
4	YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA	6
5	TYÖ LASTEN PARISSA	7
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	7
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	7
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	8
5.4	Lasten leikki	9
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	10
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	10
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	10
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	12
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	12
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	13
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	13
5.8.2	Perhepäivähoidon järjestäminen.....	14
5.8.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	14
6	TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI	14
7	KUMPPANUUDET, YHTEISTYÖVERKOSTOT JA JULKISUUSTYÖ	15
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	15
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	15
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	16

1 JOHDANTO

Hiekkaharjun päiväkoti on perustettu vuonna 1990. Päiväkodissa on kuusi hoitoryhmää alle kouluikäisille lapsille sekä myös tehostettua/erityistä tukea tarvitseville lapsille integroituja erityisryhmiä.

Toimintayksiköksi päiväkoti muutettiin vuonna 1997, jolloin päiväkotiin liitettiin ryhmäperhepäiväkoti Puistonpesä. Kaikkiaan toimintayksikössämme työskentelee kolmisenkymmentä työntekijää.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme kuvaa toimintaamme Hiekkaharjun toimintayksikössä. Toimintayksikkömme tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta alle kouluikäisille lapsille. Varhaiskasvatuksen arvoissa kiinnitämme huomiota erityisesti sosiaalisten taitojen kehittämiseen, suvaitsevaisuuteen sekä perheiden kasvatustyön tukemiseen. Tasapainoisen kasvun lähtökohtana pidämme avointa ja aidosti kiinnostunutta kasvatusilmapiiriä.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme on henkilökunnan työväline sekä samalla lasten vanhemmille toimintatapojamme kuvaava asiakirja.

2 OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

Päivähoidon järjestäminen perustuu päivähoitolakiin (1973/36) sekä asetukseen lasten päivähoidosta (1973/239). Näissä laeissa määritellään päivähoidolle asetetut vaatimukset. Toiminta on lakisääteistä ja pohjautuu yhdessä sovittuihin linjauksiin. Vantaalla päivähoito on varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme lähtökohtana ovat Vantaan kaupungin arvot: innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys. Tämän lisäksi suunnitelmamme perustuu Vantaan oppimis- ja opetussuunnitelmaan 0-8-vuotiaille (VOOPS) ja valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen suosituksiin (STAKESIN vasu 2005) sekä esiopetuksen perusteisiin (OPH 2010) ja Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjauksiin (KOT).

2.1 Arvolähtökohdat

2.1.1 Innovatiivisuus

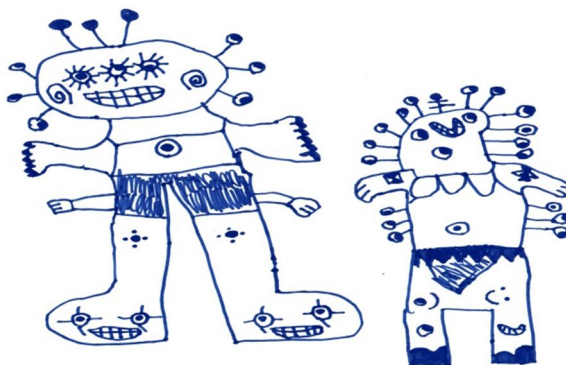
Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisten hyväksi.

Näin innovatiivisuus näkyy toiminnassamme

- Osallistumme koulutuksiin ja jaamme saatua tietoa.
- Tarkastelemme ja arvioimme omia toimintatapojamme.
- Kokeilemme erilaisia toimintatapoja; muutokset ovat meille mahdollisuus.
- Arvostamme arjen tilanteiden innovaatioita.

Yksikkömme toiminta on strukturoitua. Lapsiryhmiin on laadittu päiväjärjestys ja viikko-ohjelmat. Toimintasuunnitelmat laadimme ryhmille vuosittain henkilökunnan suunnittelu-päivänä, sekä tarvittaessa pidämme henkilökunnan työiltoja. Arvioimme jatkuvasti omaa toimintaamme tiimeissä; kiinnitämme huomiota toimintaamme ja pohdimme tapoja toimia paremmin/ eri tavalla. Keskustelemme kollegoiden kanssa ja esimiehen kanssa käymme kehityskeskustelun vuosittain. Tiimiarviointien lisäksi hyödynnämme opiskelijoiden ja harjoittelijoiden objektiivisia näkökulmia.

Päiväkodissämme on lupa kokeilla ja erehtyä. Kannustamme uusien toimintatapojen kokeiluun ja arviointiin.

2.1.2 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat.

Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin.

Näin kestävä kehitys näkyy toiminnassamme

Ekologinen

- Päiväkotimme ympäristötietoisuutta kehittää ekotukihenkilö
- Kierrätämme ja otamme huomioon ympäristövastuullisuuden toiminnassamme.
- Kehitämme lasten luonto- ja ympäristöherkkyyttä.

Taloudellinen

- Palveluohjaamme lapsiperheitä ja tarjoamme lapsen tarpeita vastaavaa palvelua (mm. avoin päiväkotitoiminta, yksityiset päiväkodit)
- Käytämme resursseja ja teemme hankintoja ottaen huomioon niiden suunnitelmallisen ja joustavan käytön.

Pidämme hoitoaikasopimukset ajan tasalla, ja kyselemme lasten loma-ajoista etukäteen. Näin voimme hyödyntää loma-aikoja, jolloin lasten lomaillessa myös henkilökuntaa on vastaavasti lomalla. Autamme toisia tiimejä henkilökuntavajauksen aikana.

Kulttuurinen

- Lähtökohtanamme on, että tunnistamme omat ajattelutapamme ja kehitämme itseämme monikulttuurisuutta kohtaan
- Ylläpidämme kulttuuriperinnettä ja luomme lasten kanssa uutta.
- Kohtaamme ihmiset tasavertaisina ja pyrimme ymmärtämään erilaisia kulttuureja

Sosiaalinen

- Edistämme vuorovaikutuksellista toimintakulttuuria
- Vastaamme yhdessä työyhteisömme varhaiskasvatuksesta
- Pyrimme olemaan avoin ja toisiamme arvostava, toimiva työyhteisö

Pohdimme arjen toimintatapoja ekologiselta kannalta. Päiväkodissamme on kierrätyspiste. Lasten kanssa toimiessamme teemme mm. luonto- ja ympäristöprojekteja, opettelemme luonnon kunnioittamista, sekä hyödynnämme kierrätysmateriaalia toiminnassamme (esim. askartelut).

2.1.3 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Näin yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme

- Meillä on yhteinen ymmärrys varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisesta.
- Sovimme yhteiset toimintatavat ja -periaatteet.
- Tuemme vanhempien kasvatusvastuuta ja -oikeutta.
- Hyvällä johtajuudella ja hyvillä alaistaidoilla vaikutamme työyhteisön toimivuuteen.
- Osallistamme lapsia, vanhempia ja henkilöstöä.
- Pidämme yhteistyön aktiivisena ja avoimena kumppanuutena eri tahojen kanssa.

Teemme yhdessä huoltajien kanssa lasten varhaiskasvatussuunnitelmat ja sovimme huoltajien kanssa lasten siirrot talon sisällä. Kuuntelemme huoltajien toiveita ja toteutamme niitä resurssien mukaan. Tiedotamme huoltajia yhteistyötahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Henkilökunnalle järjestämme työillat ja vuosittaisen suunnittelupäivän.

Sovimme yhdessä päiväkodin pihäsäännöt, salin käyttövuorot, lasten levon tarpeen yms. yhteiset periaatteet lasten osallisuus huomioiden.

Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme myös esimies-alaistaitoina. Johtaja huomioi henkilökunnan toiveet ja ehdotukset esim. ryhmän henkilökunnan vaihtuessa/vaihtoa suunniteltaessa. Annamme palautetta ja hyödynnämme kehityskeskusteluja. Arvostamme työntekijöitä ja pidämme säännölliset tiimipalaverit. Päiväkodissamme on käytössä perehdytys-kansio uusille työntekijöille ja sijaisille.

Yhteisöllisyys näkyy päiväkodissa yhteisinä juhlina ja tapahtumina.

2.1.4 Vantaan varhaiskasvatuksen visio

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana. Osallistumme yksikössämme aktiivisesti lapsen hyvinvoinnin edistämiseen ja siitä tiedottamiseen. Annamme lapselle mahdollisuuksia toimia oman valinnan mukaan ja vaikuttaa ryhmän toimintaan ryhmän rajojen puitteissa ja aikuisen tuella.

2.1.5 Slogan

Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa

Tämä näkyy yksikössämme:

- Turvalliset ja mahdollisimman pysyvät suhteet aikuisiin
- Aikuisten läsnäolo, tarkkaavaisuus ja toimiminen erilaisissa ongelmatilanteissa
- Leikki, kaverisuhteet
- Lasten osallistuminen omiin vasuihin (leops)

- Lasten toiveiden ja ideoiden kuunteleminen ja toteuttaminen arjessa mahdollisuuksien mukaan
- Päivittäinen omaan toimintaan vaikuttaminen

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Päiväkotimme henkilökunnalla on moniammatillista osaamista. Kehitämme, arvioimme ja dokumentoimme toimintaamme, sekä kuuntelemme ja osallistamme lapsia. Toteutamme suunnitelmallista toimintaa ja luomme oppimisympäristön oppimiselle suotuisaksi.

Näemme lapset ainutlaatuisina yksilöinä.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on aktiivinen oppija ja toimija.

Lapsella on ensisijaisesti oikeus olla lapsi ja saada riittävästi leikkiaikaa. Hän saa kokea leikin, toiminnan ja oppimisen ilon, sekä saa oppia omaan tahtiinsa omien edellytysten mukaisesti. Aikuisilta lapsi saa tukea ja turvaa kasvulleen.

Lasta kannustetaan omatoimisuuteen ja iloitsemaan onnistumisistaan lasten yksilölliset tarpeet huomioiden; lapsi toimii osana ryhmää.

3 LASTEN PUHEENVUORO

Huomioimme lasten näkemyksiä ja lapsella on oikeus tulla kuulluksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-lomakkeessa on kohta lapsen puheenvuorolle, jonka hän täyttää kotona yhdessä vanhemman kanssa. Dokumentoimme lasten kuvia ja piirroksia lapsen muistojen kansioon.

4 YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA

Ennen uuden lapsen hoitosuhteen alkamista tulevat huoltajat ja lapsi ensin tutustumaan päiväkotiin, jolloin voimme esitellä tilat ja ryhmän henkilökunnan. ”Lapsi kotiloissa”-lomake käydään läpi, ja tehdään hoitoaikasopimus.

Lapsi voi käydä harjoittelemassa vanhemman kanssa ennen hoidon alkua useana päivänä. Suosittelemme, että ensimmäinen päivähoiton aloittamisviikko olisi hoitoaikojen osalta lyhyempi, jolloin lapsen olisi helpompi sopeutua päivähoiton aloittamiseen.

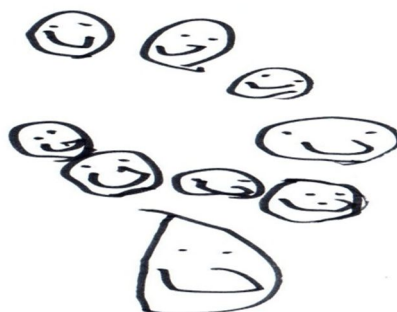
Pienten lasten puolella lapselle voidaan tuoda kotoa tuttu ja turvallinen esine sekä lapselle tärkeiden ihmisten kuvat mukaan, jotta lapsi voi halutessaan katsella heitä.

Uusille vanhemmille järjestämme infoillan vuosittain. Toimintavuoden alussa käytämme nimikylttejä värikoodeilla, jotta lapsi ja vanhemmat tunnistavat oman ryhmänsä aikuiset helpommin.

Toimintatapojamme yhteistyössä vanhempien kanssa ovat kirjalliset ja sähköiset tiedotteet toiminnastamme, vanhempainillat, kalenterit ryhmien ilmoitustauluilla sekä Vasu- (Varhaiskasvatussuunnitelma) ja Leops- (Lapsen esiopetussuunnitelma) keskustelut. Tarvittaessa käytämme reissuvihkoja kodin ja päiväkodin välillä, ja hyödynnämme kuvia kommunikaation apuna.

Vanhemmat saavat kotona tutustua lapsensa Vasuun ja täyttää oman näkemyksensä valmiiksi ennen keskustelua. ”Lapsen puheenvuoro”-kohta täytetään kotona vanhempien kanssa.

Toimintaperiaatteisiimme kuuluu avoin ja rehellinen keskustelu. Kasvatuskumppanuus on mielestämme vanhempien asiantuntijuutta omasta lapsesta, sekä työntekijöiden ammattitaitoa ja näkemystä päivähoiton näkökulmasta. Yhteiset linjat lapsen kasvatukseen saadaan aikaiseksi yhteisellä keskustelulla. Lapsen päivästä tiedotamme haku- ja tuontitilanteiden yhteydessä.

5 TYÖ LASTEN PARISSA

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun muoto. Kielen kehittyminen lähtee varhaisesta vuorovaikutuksesta lapsen ja aikuisen välillä. Jokaisella lapsella on oikeus pystyä ilmaisemaan itseään sanallisen tai sanattoman vuorovaikutuksen keinoin.

Vuorovaikutuksessa olennaisia tekijöitä on lasten aloitteisiin vastaaminen/huomioiminen, kehuminen ja yrittämään kannustaminen. Tarvittaessa käytämme korvaavia kommunikatiivimenetelmiä, kuvia ja tukiviittomia.

Aikuisella on keskeinen rooli sanallisen mallin tarjoamisessa ja keskustelun ylläpitäjänä.

Sanoitamme tekemiset ja puhumme selkeästi, ja kiinnitämme huomiota äänensävyymme.

Kielen kehittämisen tueksi käytössämme ovat muun muassa materiaalit S2 (Suomi toisena kielenä), KiLi (Kieli- ja liikunta) ja Kuttu (Kuvien tuettu leikki) sekä suujumppa. Käytämme kielenkehityksen tukemiseksi myös satuja, loruja, riimejä. Leikimme sanoilla, sadutamme ja laulamme. Kannustamme lapsia puhumaan, kuuntelemaan ja kysymään.

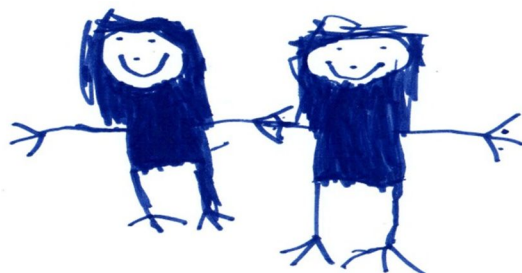
Pienryhmätilanteet helpottavat lapsen kuulluksi tulemistä. Huomioimme, osallistamme ja kuuntelemme lasta.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Kasvattajalla on vastuu ympäristön kehittämisestä oppimiselle suotusaksi. Toimivalla oppimis- ja toimintaympäristöllä ohjaamme lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota. Lapselle on ominaista tutkia, liikkua ja leikkiä.

Lastenkulttuuriin kuuluvat taiteet (kuvataide, musiikki, kädentaidot), monipuolinen leikki- ja leikkiympäristö, draama, tanssi ja teatteri sekä lasten esitykset. Käytämme lasten kanssa alueen kulttuuritarjontaa hyväksemme (esim. kirjasto, elokuvat, näyttelyt, taidetalo Pessi). Otamme huomioon lasten mielipiteitä ja toiveita sekä mahdollisuuksien mukaan toteutamme niitä toimintaa suunniteltaessa.

Käytössämme on yhteisiä pienryhmätiloja. Välillä kannustamme lapsia hakemaan leikkikaveria myös muista ryhmistä tilanteen ja mahdollisuuksien mukaan.

Käytössämme on piha-alueet ulkoilua varten isoille ja pienille leikkijöille.

Kiusaamisen suhteen meillä on nollatoleranssi. Ohjeistuksena päiväkodissamme on Vantaan kaupungin ohjeistus sekä oma toimintasuunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi. Opetamme lapsia pyytämään anteeksi ja ymmärtämään anteeksipyyntönsä merkitystä. ”Kadonnut avain”- materiaalia voimme käyttää lasten kanssa moraalien ja empatiataitojen kehittämiseksi.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodin arki koostuu monipuolisesta toiminnasta, johon liittyvät erilaiset pedagogiset toimintahetket, leikki, ulkoilu, ruokailu sekä päivälepo. Toiminnan suunnittelussa huomioimme lapsen yksilölliset ja ryhmän tarpeet toimintavuosiittain. Toiminnan ennakoitavuus ja säännöllinen päivärutiini luovat lapsen hoitopäivään turvallisuutta ja tasapainoa.

Pedagoginen toiminta-aikamme painottuu aamupäivään. Toimintasuunnitelmien mukaisesti toteutamme muun muassa käden taitoja, musiikkihetkiä, liikuntaa, taidekasvatusta, luonto- ja ympäristökasvatusta. Esiopetusikäisille järjestämme esiopetusta. Lapset näkevät päiväohjelman kuvina, vanhemmat kirjallisena ja kalenterissa.

Aamupäivä ja pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta tarkoittaa koko ryhmän jakamista pienempiin ryhmiin. Toiminta painottuu klo 8.30 - 11 väliseen aikaan. Pienryhmätoimintaa on vaihtelevasti kunkin ryhmän ohjelman mukaan: ohjattua tai vapaata leikkiä, askartelua, jumppaa, esikoulutuokioita, musiikki tai lukuhetkiä sekä retkiä ja teatterikäyntejä. Pienryhmät käyttävät päiväkodin jakotiloja. Ulkoilemme säästä riippumatta vähintään kerran päivässä.

Ruokailu

Ruokailuhetket järjestämme kiireettömiksi ja ruokailemme yhdessä lasten kanssa. Opetamme hyviä ruokatapoja. Kannustamme lapsia omatoimiseen ruokailuun ikätason ja taitojen mukaan, sekä maistelemaan erilaisia makuja ja ruokia.

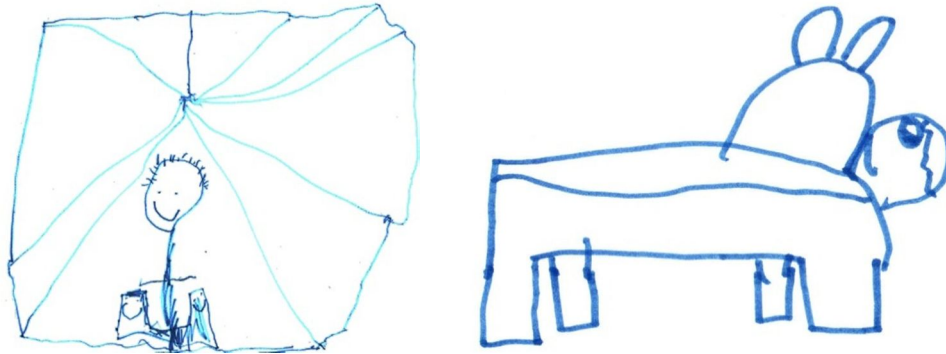

Lounas valmistetaan ja kuljetetaan meille Jokiniemen koulun keittiöstä. Päiväkodin keittiössä valmistetaan aamu- ja välipala. Kerran viikossa vietämme kasvisruokapäivää. Kaupunki tarjoaa juotavaksi rasvatonta maitoa, vähälaktoosista maitoa, sekä laktoositonta maitojuomaa. Ruuan päätteeksi otamme xylitolpastillin, minkä vanhemmat maksavat vuodeksi kerrallaan.

Päivälepo

Ryhmissä levätään lounaan jälkeen. Kuuntelemme rauhallista musiikkia tai/ ja luemme satua. Pienten puolella osa aikuisista on nukuttamassa ja silittämässä lapsia. Lapset heräilevät omaan tahtiinsa. Lapset, jotka eivät nuku päiväunia, saavat nousta leikkeihin tämän jälkeen.

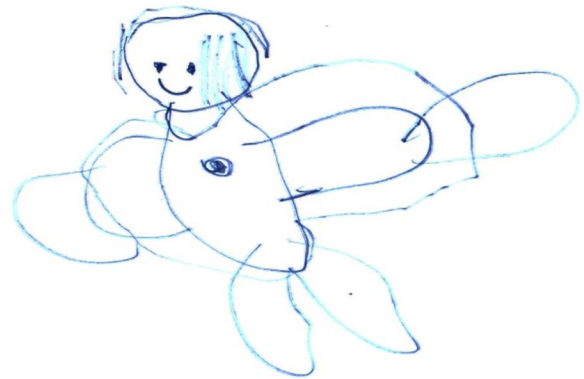

Siirtymätilanteet

Siirtymätilanteissa annamme lapselle aikaa harjoitella erilaisia toimintoja. Pukemistilanteissa kannustamme heitä omatoimisuuteen lapsen kehitystaso huomioiden. Lasta autetaan tarvittaessa ja kehumme lasta onnistumisista.

5.4 Lasten leikki

Leikki on keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Se on myös oivallinen tapa harjoitella lasten välistä vuorovaikutusta ja ystävällistä käytöstä sekä toisten huomioimista.

Leikin muodot ovat moninaisia: yksinleikki, rinnakkaisleikki, rooli-, rakentelu- ja sääntöleikit. Leikki ja sen sisältö muotoutuvat lasten ikä- ja kehitystason sekä lasten kokemusten mukaan. Päiväkodissa leikit vaihtelevat vapaasta, lapsilähtöisestä leikistä pedagogisesti suunniteltuun aikuislähtöiseen leikkiin.

Toiminnan suunnittelussa otamme huomioon, että lapsilla on aikaa myös vapaalle leikille.

Jätämme päivittäin riittävästi aikaa leikille ja huomioimme lasten yksilöllisen leikin tarpeen.

Päivitämme leikkiympäristöä lasten tarpeiden mukaisiksi, annamme ideoita leikkiin ja sen eteenpäin viemiseen. Aikuinen myös sanallistaa leikkiä ja mallittaa sitä tarpeen sekä lasten mukaan. Autamme lapsia myös leikkirauhan säilyttämisessä.

Käytämme päiväkodin yhteisiä tiloja kuten Kotileikki-huonetta ja Viidakkohuonetta esimerkiksi pienryhmäleikkeihin. Käytämme leikkitauluja leikin valinnassa ja kannustamme lapsia leikkimään eri kavereiden kanssa erilaisissa leikkipaikoissa ja leikeissä. Dokumentoinnin avulla seuraamme leikin vaihtelua ja sen kehitystä. Aikuiset osallistuvat leikkiin mahdollisuuksien mukaan. Pitkäkestoista leikkiä tuemme muun muassa mahdollisuudella jatkaa leikkiä myöhemmin. Lelujen lisäksi lapsilla on käytössä valmiiksi koottuja leikkilaatikoita, kuten esimerkiksi kauppa, laboratorio ja roolivaatteet.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Taitojen kehityksessä hyödynnämme ajatusta: aikuinen tekee lapsen puolesta, aikuinen tekee lapsen kanssa ja lapsi tekee itse. Toimintaperiaatteisiimme kuuluvat myös lapsen kannustus ja kehuminen.

Strukturoitu oppimisympäristö tukee lapsen kasvua ja oppimista. Havainnoimme lasten tietoja ja taitoja jakamalla lapsia pienempiin oppimisryhmiin. Lapsiryhmiä suunniteltaessa otamme huomioon vertaisoppimisen mahdollisuuden. Lisäksi eriytämme ja integroimme toimintaa lapsen taitojen mukaan, ja hyödynnämme toiminnassamme pienryhmätiloja. Luomme oppimiselle lapsen taitojen mukaisia haasteita ja tuemme lapsen omatoimisuutta arjen tilanteissa.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen sekä sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä.

Hiekkaharjun päiväkodissa toimii erityis- ja integroiduissa ryhmissä moniammatilliset

työtiimit. Päiväkodin integroidussa ryhmässä työskentelevät erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja, lastenhoitaja sekä tarvittaessa avustaja. Erityisryhmässä työskentelevät erityislastentarhanopettaja, lastenhoitajat, kehitysvammaistenhoitaja sekä ryhmäkohtainen avustaja.

Toiminnan suunnittelu lähtee lapsen havainnoinnista ja tarpeista. Erityistä tukea tarvitseville lapsille ”räätälöimme” yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä vanhempien, terapeuttien sekä lasta hoitavan tahon kanssa.

Arvioimme oppimisympäristöä ja kehitämme sitä. Annamme aikaa muutoksille. Erityisryhmän ja integroidun ryhmän lapset osallistuvat päiväkodin yhteisiin juhliin ja tapahtumiin sekä mahdollisesti osallistuvat esiopetukseen esiopetusikäisinä.

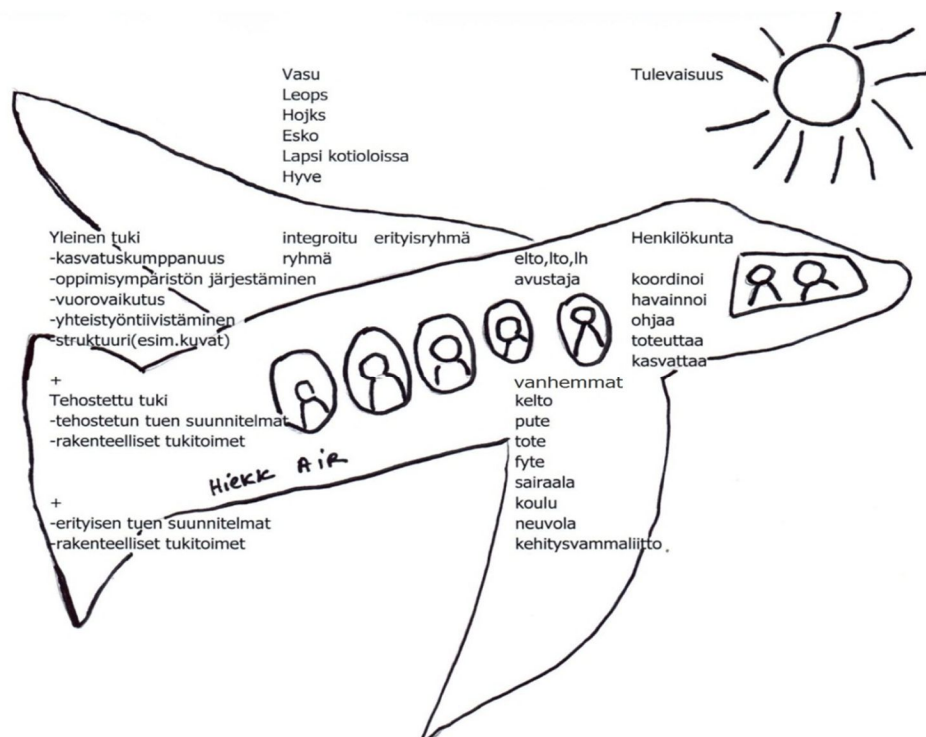
Kasvun ja oppimisen tukea järjestäessämme teemme yhteistyötä eri tahojen kanssa (mm. vanhemmat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puhe-, toiminta- ja fysioterapeutit). Lapsen asioita käymme läpi ”Lapsi kotioloissa”, Vasu (varhaiskasvatussuunnitelma), Leops (lapsen esiopetuksen oppimisen suunnitelma) ja Esko (esiopetuksesta kouluun tiedonsiirto) -lomakkeiden välityksellä.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja vierailee säännöllisesti päiväkodissa. Neuvolan kanssa teemme lapsen 4-vuotistarkastukseen Hyve-lomakkeen (4-vuotiaan lapsen varhaiskasvatuskeskustelun ja terveystarkastuksen yhteenvetolomake) sekä käymme läpi esiopetusikäisten kouluvalmiuksia Ohr (oppilashuoltotyöryhmä) -kokouksessa. Hoidamme lasta koskevia asioita puheluin, palaverien ja konsultoiden.

Lapsiryhmässä voi toimia rakenteellisena tukitoimena henkilökohtainen tai ryhmäkohtainen avustaja. Päiväkodissämme on integroitu ryhmä ja erityisryhmä.

Vantaalla varhaiskasvatuksessa annetaan tukea Vantaan yleisen tuen valikon mukaan:

yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Päiväkodissämme on monikulttuurisia lapsia. Arjen tilanteet ovat tärkein osa S2-opetusta (suomi toisena kielenä). Järjestämme suomenkielen kehitystä tukevia oppimistuokioita pienryhmissä.

Päiväkodissa on "Moniku"- yhdyshenkilö, joka hankkii tietoa monikulttuurisuudesta alueen yhteisissä kokouksissa ja koulutuksissa ja jakaa tietoa muille.

Vanhemmilta kysytään lupa oman lapsen uskontokasvatuksen toteuttamiseen. Uskontokasvatuksemme perustuu kirkkovuoden kalenterijuhliin ja osallistumme kirkon järjestämiin tapahtumiin esimerkiksi joulukirkkoon.

Katsomuskasvatus painottuu lasten kanssa käytäviin keskusteluihin, jotka liittyvät etiikkaan esimerkiksi hyvät tavat ja moraalikasvatukseen. Käytettävissämme on myös "Kadonnut avain"- materiaali, missä ratkaistaan eettisiä pulmia lasten kanssa.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Opettelemme yhdessä lasten kanssa luonnon kunnioitusta. Hyödynnämme Hiirilammen ja Simonsillan ulkoilualueen metsää sekä käymme myös Winterinmäen maastossa ja junaradan varren metsikössä. Lähialueella on myös leikkipuistoja. Metsässä lapset saavat kiipeillä ja liikkua erilaisessa maastossa, jolloin liikunta- ja leikkitaidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Luontoa tutkitaan ja mahdollisesti otetaan päiväkotiin mukaan "aarteita". Havainnoimme myös luonnon ja vuodenaikojen vaihtelua luontoretkillä.

Retkillä käytämme "ekoeväitä", jotka pakataan kotoa tuotuihin eväsrasioihin ja juomapulloihin, jolloin luontoon ei jää roskaa tai muita jälkiä ihmisten vierailuista. Retkelle menemme kävellen tai hyödyntäen joukkoliikennettä.

Kierrätystä toteutetaan kierrätyspisteissä lapsiryhmittäin vuorotellen. Kierrätämme pienmetallia, paperia, maitotölkkejä ja pahvia. Järjestämme kierrätystapahtuman toimintakauden aikana.

Hyödynnämme kierrätysmateriaalia muun muassa askarteluissa. Käytämme toiminnassamme lahjoituksina saatuja papereita, leluja ja varavaatteita. Opetamme lapsia ekologisuu-teen myös materiaalin käytössä esimerkiksi rajoittamalla käsipaperin käytön määrää.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Päiväkodissämme toimii yksi esiopetusryhmä. Ryhmään myös integroidaan esiopetusikäisiä lapsia integroidusta- ja erityisryhmästä. Tällä tuetaan lasten vertaisoppimista Vantaan ta-voitteiden mukaisesti. Esiopetusryhmässä painotamme myös leikin tärkeyttä. Toiminta esi-opetusryhmässä suunnitellaan ja toteutetaan lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Esiopetusta järjestetään myös integroidussa- ja erityisryhmässä sitä tarvitseville lapsille.

5.8.2 Perhepäivähoidon järjestäminen

Päivähoitoyksikköön kuuluu Puistonpesän ryhmäperhepäiväkoti, jossa työskentelee lastenhoitajia ja ryhmäperhepäivähoitajia. Ryhmäperhepäiväkodin lapset ovat 1-5 vuotiaita. Lapsille on nimetty omahoitaja, jolla on 4 lasta. Puistonpesässä toimitaan yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta sovittujen toimintaperiaatteiden mukaan.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta järjestetään monikulttuurisille lapsille esiopetusryhmässä. Valmistavassa esiopetuksessa järjestetään päivittäin yksi ylimääräinen tunti neljän esiopetustuntin lisäksi. Valmistavan esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten kautta yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa.

Valmistavassa esiopetuksessa järjestämme S2-opetusta lasten kielellisten valmiuksien kehittämiseksi.

6 TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

Työyhteisössämme kokoontuu joka toinen viikko ”Edustuksellinen tiimi”, jossa on nimetty edustaja jokaisesta lapsiryhmän kasvattajatiimistä. Edustaja nimetään vuoden ajaksi, jonka jälkeen jäsen vaihtuu. Puheenjohtajana toimii päiväkodinjohtaja. Toimintaa suunnitellaan myös ”Juhla ja toimintatiimissä”, ”Yhteisöllisyystiimissä” sekä ”Työhyvinvointitiimissä”. Päiväkodissamme jokaisella työtiimillä on tiimipalaveri viikoittain ja oma suunnitteluilta kaksi kertaa vuodessa. Toimintayksikön yhteinen suunnittelu/kehittämispäivä on vuosittain ja eri teemoja käsitteleviä työiltoja pidämme tarpeen mukaan.

Pidämme toimivaa tiimityötä tärkeänä, arvostamme moniammatillisuutta ja hyödynnämme sitä. Tiimit arvioivat yhdessä toimintaansa tiimipalavereissa ja lisäksi arvioimme toimintaamme vuosittain henkilökohtaisissa keskusteluissa johtajan kanssa.

7 KUMPPANUUDET, YHTEISTYÖVERKOSTOT JA JULKISUUSTYÖ

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Toimimme yhteistyössä kuntoutustyöryhmän kanssa, joka koostuu mm. lastenlääkäristä, psykologista, neuvolan terveydenhoitajista sekä konsultoivasta erityislastentarhanopettajasta. Yhteistyötahoina ovat myös lastensuojelu ja – neuvola sekä sosiaalitoimi ja sairaalat. Lisäksi erilaiset lasten toimintakykyä ylläpitävät terapeutit (puhe-, toiminta-, fysio- ja musiikkiterapeutit) toimivat työtämme tukien. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy päiväkodissamme seuraamassa kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevia lapsia ja vie tarvittaessa näiden lasten asioita esimerkiksi kuntoutustyöryhmään tai alueelliseen kasvun ja oppimisen tuen työryhmän kokoukseen.

Myös alueen urheiluseurat (Tips, luisteluseura, ringetteseura), poliisi ja palolaitos ovat yhteistyökumppaneitamme. Vantaan sydänyhdistys toimii päiväkotimme kummina. Käymme seurakunnan tilaisuuksissa esimerkiksi pääsiäisenä ja joulun aikaan. Urheiluhallissa käymme erikseen sovittuina aikoina (tatami, luistelut). Käytämme kirjaston tarjoamia palveluja ja lainaamme lastenkirjoja päiväkotiin.

Alueen kulttuuritarjonnasta hyödynnämme toiminnassamme muun muassa. Vantaan musiikkiopiston muskaria, Vernissaa ja taidetalo Pessiä.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Kaikki toteuttamamme varhaiskasvatus tukee päivähoidossa tehtävää hyvinvointityötä.

Esikoululaiset tutustuvat tulevaan kouluunsa keväisin yhden aamupäivän ajan. OHR- (Oppilashuoltoryhmä) palaverit pidetään vuosittain lasten tulevien koulujen kanssa. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset tutustuvat omaan opettajaansa mahdollisen vierailun muodossa.

Kieku (kieli- ja kulttuurikoordinaattori), tulkkipalvelut ja erityisopetuksen koordinaattorit sekä työnohjaus tukevat työtämme.

Varhaiskasvatuksella on kriisitilanteisiin ohjeistus, jota noudatamme tarvittaessa. Ohjeet ovat päiväkodin turvallisuuskansiossa. Lisäksi saamme kaupungin viestinnän kautta ohjeistukset esimerkiksi suuronnettomuuksista.

Päiväkodillamme on suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi. Näitä ohjeita päivitetään aika ajoin ja henkilökuntamme saa aiheesta koulutusta.

Henkilökunnallamme on oma toimikunta, joka vastaa työhyvinvoinnin edistämisestä ja ylläpitämisestä.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Viestitämme vanhemmille toiminnastamme (toimintasuunnitelmat, juhlat, tapahtumat) päiväkodin ja ryhmien omien tiedotteiden välityksellä joko paperitiedottein tai sähköisesti. OHR- kokouksista tiedotamme vanhemmille, samoin konsultoivan erityislastentarhanopettajan käynnistä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä vanhempien kanssa vuosittain, ja päivitetään tarvittaessa.

Käytämme tarpeen mukaan reissuvihkoja tiedonkulun varmistamiseksi .

Päiväkodissamme käy aika ajoin vierailijoita tutustumassa varhaiskasvatukseen.

Päiväkodin johtaja on tavoitettavissa puhelimitse, sähköpostitse ja henkilökohtaisesti.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Hiekkaharjun varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Hiekkaharjun päiväkoti, Puistonpesän ryhmäperhepäiväkoti
Hiekkaharjuntie 12, 01300 Vantaa
(09) 8392 4445

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Keihäspuiston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
2.2.1	Kasvattajuus.....	3
2.2.2	Lapsikäsitys	3
3	Lasten puheenvuoro	3
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	6
5	Työ lasten parissa	6
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	6
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	7
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	7
5.4	Lasten leikki	7
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	9
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	11
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	11
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	12
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	12
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	13
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	13
5.8.2	Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen.....	15
5.8.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	15
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	16
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	16
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	16
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	16
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	17

1 Johdanto

Keihäspuiston toimintayksikköön kuuluvat Keihäspuiston ja Kuntopuiston päiväkodit sekä Avoin Päiväkoti Majakka.

Päiväkodit

Keihäspuiston päiväkoti sijaitsee Vantaan Länsimäessä, Rajakylän kupeessa puistomaisessa ympäristössä. Päiväkodissa on viihtyisät ja toimivat tilat. Pihamme on maastoltaan vaihteleva ja liikuntaan innostava. Haluamme tarjota päivähoidossa olevalle lapselle turvallisen kasvu ympäristön, jossa lapsen on helppo näyttää tunteitaan ja kokea olevansa hyväksytty ja pidetty. Tuemme lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä monipuolisella pedagogisella toiminnalla.

Kuntopuiston päiväkoti sijaitsee keskellä Länsimäkeä puistomaisessa ympäristössä. Toimimme uudistetuissa ja viihtyisissä tiloissa. Päiväkotimme toiminnassa leikki on tärkeää. Lähtökohtana ovat lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi sekä hyvät ja luottamukselliset suhteet perheiden kanssa. Tarjoamme monipuolista ja innostavaa toimintaa, josta lapsille jää mukavia muistoja.

Avoin päiväkotitoiminta

Avoin Päiväkotitoiminta Majakka on lasten ja aikuisten yhteinen puuha- ja oleskelupaikka, joka on tarkoitettu alueen äideille, isille ja hoitajille. Kaikille avointa toimintaa on maanantaisin klo 9-14 ja perjantaisin klo 9-14. Vapaan leikin ja yhdessäolon lisäksi ohjelmaan kuuluu toimintatuokioita: lauluhetkiä, askartelua ja maalausta, yhteisleikkejä, jumppatuokioita, lettupäiviä, asiantuntijavierailijoita ja muuta toimintaa. Esikoisvauvojen äideille järjestetään mahdollisuuksien mukaan omaa toimintaa.

Kerhotoiminta

Majakan kerhot on tarkoitettu kotihoidossa oleville lapsille. Toiminta on suunnitelmallista ja lapsen kokonaisvaltaista kehitystä tukevaa. Pienessä ryhmässä uusien asioiden oppiminen tapahtuu leikin, liikunnan, musiikin ja muun luovan toiminnan avulla. Kerhotoiminnasta vastaa koulutettu henkilökunta. Kerhoryhmät muodostetaan lasten iän mukaan (2,5-3 -vuotiaat ja 4-5 -vuotiaat). Kerhoihin haetaan Vantaan kaupungin päivähoitohakemuksella. Hakuaika on keväällä, ja siitä ilmoitetaan erikseen. Paikkoja voidaan täyttää myös kesken kauden.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä yhdessä sovittuina toimintatapoina. Ohjaamme perheitä löytämään tarkoituksenmukaisen hoitomuodon. Niitä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito, kerhotoiminta ja avoin varhaiskasvatus.

Tuemme ja arvostamme vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Tavoitteenamme on luoda avoin ja luottamuksellinen suhde heti alkuvaiheessa, kun perhe tulee asiakkaaksi. Teemme yhteistyötä neuvolan, puheterapeuttien ym. tahojen kanssa. Suunnittelussa ja käytännössä/toteutuksessa/toiminnassa korostamme osallistuvaa toimintakulttuuria, jossa lasta ja perhettä kuunnellaan yhteisenä päämääränä hyvä ja laadukas päivähoito.

Kestävä kehitys

Toimimme ympäristövastuullisesti ja taloudellisesti. Säästämme energiaa, vedenkulutusta ja materiaaleja. Vältämme turhia hankintoja. Vaihdamme leluja ja pelejä ryhmien välillä. Retkeilemme lähiympäristössä ja joissakin lapsiryhmissä on metsämörri-toimintaa. Tarkoituksena on tehdä luonto tutuksi lapsille. Luontoelämysten kautta lapset oppivat arvostamaan ja huolehtimaan luonnosta ja ympäristöstään.

Innovatiivisuus

Toiminnan suunnittelun perustana pidämme lasten ja perheiden tarpeiden huomioimista. Meillä on lämminhenkinen ja kannustava ilmapiiri, joka sallii niin lasten kuin aikuistenkin ajatusten esilletuomisen. Arvostamme perheiden antamaa palautetta ja heidän osoittamaansa kiinnostusta järjestämämme toimintaa kohtaan. Kokeilemme uusia toimintamuotoja omia osaamisalueita hyödyntäen

ja niitä kehittäen. Toimimme luovasti tilanteiden muuttuessa, esim. henkilöstövajaustilanteissa tai lapsiryhmästä nousevien tarpeiden ja toiveiden kohdalla.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajan tehtävänä on vaalia lapsuutta, luoda lapsen kasvuun ja kehitykselle turvallinen ilmapiiri ja ympäristö. Kasvattaja on lasta arvostava ja kunnioittava. Hänelle on herkkyyttä havainnoida lapsen tarpeita, kuunnella ja olla saatavilla. Hän tarjoaa lapselle mahdollisuuksia oppia leikin ja elämysten kautta. Kasvattaja toimii yhteistyössä vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatuksessa toteutuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus. Painotus on erilainen eri-ikäisillä. Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän hän tarvitsee aikuisen huolenpitoa. Hoidon ja arjen tilanteet ovat myös opetuksen ja ohjauksen tilanteita. Niillä edistetään lapsen myönteisen minäkäsityksen, ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen ja ajattelun kehittymistä. Toteutamme toimintaa koko lapsiryhmän yhteisinä tuokioina ja pienryhmissä. Pienemmässä ryhmässä lapsen on helpompi ilmaista itseään ja harjoitella vuorovaikutustaitoja.

2.2.2 Lapsikäsitys

Jokainen lapsi on ainutlaatuinen, arvokas ja meille tärkeä. Lapsi on luontaisesti aktiivinen ja utelias. Lapsella on oikeus kasvaa ja kehittyä omaan tahtiinsa sekä nauttia lapsuudesta. Lapsi tarvitsee hoivaa ja huolenpitoa, mistä lapsen lähellä olevat aikuiset huolehtivat.

Leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä tutkiminen ovat lapsen oppimisen, maailman ymmärtämisen ja kokemisen välineitä. Tämä huomioidaan toimintaa suunniteltaessa ja näille annetaan riittävästi aikaa ja tilaa.

3 Lasten puheenvuoro

Päiväkodissämme on vahvistettu osallisuutta 3-5 vuotiaan lapsen puheenvuorolla vasukeskustelussa. Lapsen toimintaan liittyviä ajatuksia ja toiveita on kyselty haastattelemalla tai piirtämällä.

Miksi lapset tulevat päiväkotiin?

Leo 3v. "Jos on aamu. Kun me halutaan."

Jonni 3v. "Siksi, että hoidetaan."

Lasse 6v. "Koska aikuisten täytyy mennä töihin."

Sanni 5v. "Siks, että ne opettelee asioita."

Lotta 5v. "Koska ne tulee tänne nukkumaan ja kaikkea. Ei voi mennä töihin lapset."

Mitä päiväkodissa tehdään?

Lasse 6v: "Keinua."

Julia 5v: "Nukkua, piirtää, leikkiä, saa mennä saliin."

Njemeh 6v: "Ei täällä o linnoja. Mut ei se mitään haittaa kun voi leikisti olla linna."

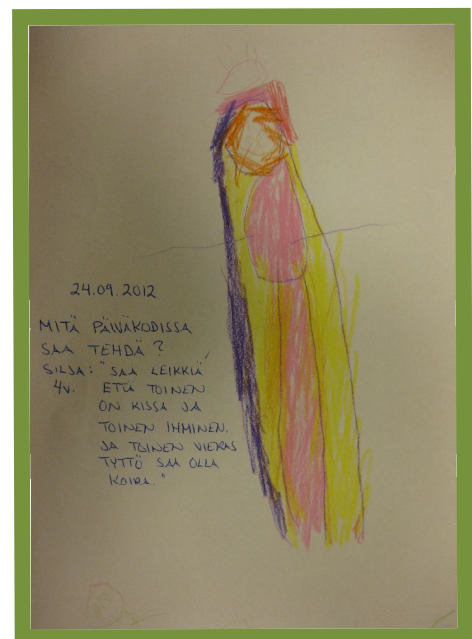
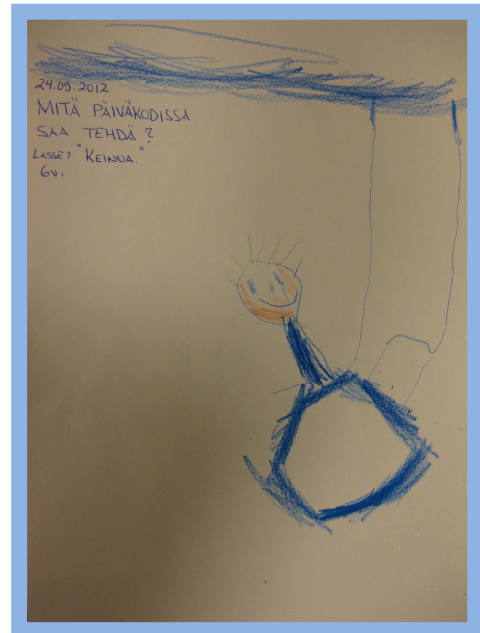
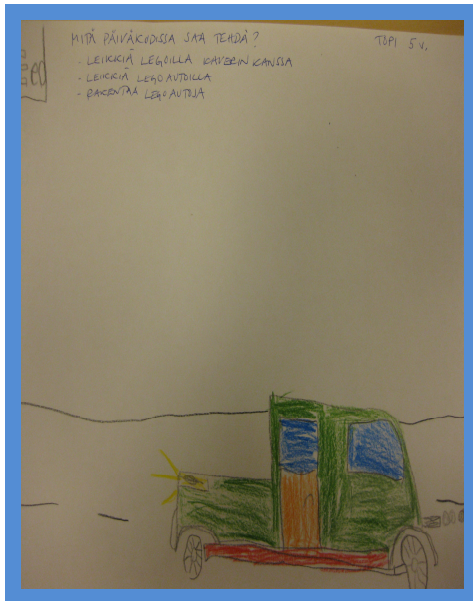
Iina 5v: "Rakentaa pikkulegoilla talon."

Lasse 4v: "Siellä voi nukkua."

Leena 5v: "Voi oppia kuperkeikkoja, hyppyjä korkealle ja yhdellä jalalla."

Aapo 5v: "Ei saa satuttaa muita, ei saa nipistää ei saa ottaa kädestä."

Mikä päiväkodissa on kivaa?

Väinö 5v: "Kissaleikkiä on kiva leikkiä. Kissalla on panta mistä sitä talutetaan."

Jesse 4v: "Saa piirtää ihan mitä vaan."

Sanni 5v: "Nukkua. On kivaa leikkiä prinsessaa. On kivaa leikkiä poneilla. On kivaa leikkiä pikku-ukkeleilla."

Leo 2,3v: "Tykkää hoitajasta."

Mimi 2,11v: "Kivointa päiväkodissa on lapset, tykkään leikkiä autoilla."

Leo 3v: "Jos haluaa pelata voi pelata."

Mitä aikuiset tekevät päiväkodissa?

Lotta 5v. "Opettamaan meitä."

Topi 5v. "Töihin tietenkin."

Julia 5v. "Tulette hoitaa meitä."

Lasse 6v. "Hoitaa lapsii."

Sanni 5v. "Siks kun tää on teidän työpaikka. Te kyllä tiedätte jo."

Lauri 5v. "Aikuiset antaa ruokaa, auttaa lapsia, ohjaa sanoo jonoon ulos, pukemaa ja nyt syömään."

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhemmat ovat tärkeimmät yhteistyökumppanimme. Yhteistyöllä varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilökunnan tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Tavoitteena on lämmin, kiireetön ja ystävällinen tunnelma henkilöstön ja vanhempien välillä. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Henkilökunnan ammatillinen tieto ja osaaminen, sekä vanhempien tuntemus omasta lapsestaan, antavat yhdessä hyvät edellytykset lapsen kasvulle. Toivomme jatkuvaa ja aktiivista yhteistyötä kasvatuskumppaneina.

Vanhemmat voivat antaa palautetta päiväkodin toimintaan suoralla palautteella henkilökunnalle tai asiakaskyselyiden kautta. Palautteet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan toiminnan suunnittelussa. Päiväkoteihimme voi tutustua jo ennen päivähoitohakemuksen jättämistä. Päivähoitopaikan saatuaan perheillä on mahdollisuus tutustua ryhmään, jossa lapsi aloittaa päivähoiton. Päiväkodissa aloittavan lapsen vanhemmille kerrotaan toiminnasta ja esitellään tilat ja henkilökunta. Uusien päiväkotilasten vanhemmat täyttävät Lapsi kotioloiissa -lomakkeen. Perheiden kanssa käydään toimintavuoden aikana varhaiskasvatuskeskustelu, jossa tehdään yhdessä varhaiskasvatussuunnitelma (VASU). Keskustelun tarkoituksena on välittää lapsen hoitoon liittyvää tietoa, odotuksia ja toiveita vanhempien ja henkilökunnan välillä. Esiopetusikäiselle lapselle tehdään lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS) syksyllä ja keväällä täytetään Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtolomake (ESKO), joka siirretään vanhempien luvalla kouluun. Esko-havainnointilomake toimii myös suunnittelunvälineenä esiopetusryhmässä. Järjestämme vanhemmille mahdollisuuksia tavata toisiaan ja henkilökuntaa erilaisissa tapahtumissa vähintään kaksi kertaa vuodessa.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja tunteiden ilmaisun väline. Kielen avulla lapsi jäsentää ympäristöään ja muodostaa maailmankuvaansa. Varhaiskasvatuksessa kielen keskeinen tavoite on tarjota lapselle mahdollisuus ilmaista itseään, tunteitaan ja ajatuksiaan vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Huomioimme jokaisen lapsen päivittäin arjen tilanteissa ja annamme hänelle aikaa pieneen päivittäiseen keskusteluun. Aikuinen on aktiivinen kuuntelija ja rohkaisija, joka antaa paljon tilaa myös lasten omalle keskustelulle. Pienryhmätyöskentely ja rauhalliset leikki-tilanteet mahdollistavat lasten ja aikuisten välisen vuorovaikutuksen ja keskustelun.

Käytämme päiväkodissa kuvia auttaaksemme lasta ymmärtämään päiväjärjestystä ja opetettavaa asiaa. Kuvat ja tukiviittomat auttavat lasta itsensä ilmaisemisessa. Päiväkodissa on runsaasti kielen kehitystä tukevaa materiaalia, kuten KILI (Kieli ja Liikunta), KUTTU (Kuvien tuettu leikki), Rosvo-riimit ja muut lorut, kuvitetut sadut ja laulut jne. Satuja luemme päivittäin tuokioilla ja unihuooneessa. Kirjaamme ylös myös lasten omia tarinoita.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Tuemme päiväkodissa lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissa ja huolehdimme, ettei kukaan jää leikin ulkopuolelle. Ohjaamme lapsia toimimaan erilaisissa ryhmissä. Kiusaamista emme hyväksy, suhtaudumme siihen aina vakavasti ja puutumme siihen välittömästi. Päiväkodissa on toimintaohje kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivään kuuluvat hoito- ja muut vuorovaikutustilanteet, arjen pienet työtehtävät sekä leikki ja muu lapselle ominainen toiminta. Selkeä, mutta tarvittaessa joustava päivärhythmi on toimintamme perusta. Päivänkulun selkeys auttaa lasta ja luo turvallisuuden tunteen. Omatoimisuuden kehittymistä tuemme päivärhythmillä sekä kiireettömällä ja kannustavalla ilmapiirillä.

5.4 Lasten leikki

Leikki on tärkeää lapsen kasvulle ja se täyttää lapsen elämän. Leikki on oppimisen perusta. Leikkiessään lapsi käyttää mielikuvitustaan ja oppii samalla kieltä, vuorovaikutustaitoja ja ryhmäsääntöjä. Lapset käyttävät leikkinsä aineksina kaikkea näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa sekä oppivat uusia asioita. Leikin sosiaaliset muodot kehittyvät yksinleikistä rinnakkaisleikiksi ja yhteisleikiksi.

Leikki on keskeinen kaikessa toiminnassamme sekä sisällä että ulkona. Päivittäisten vapaiden leikkituokioiden lisäksi tärkeitä ovat aikuisen ohjaamat leikkituokiot. Toteutamme näitä aamupiirissä, laulu- ja jumppatuokioilla, pienryhmissä sekä odottelutilanteissa.

Ulkoiluajana on vapaata leikkiä tai ohjattua leikkiä joko päiväkodin pihassa tai lähiympäristössä. Ulkona lapset valitsevat yleensä itse leikkikaverinsa ja leikkinsä. Ulkoilutilanteissa aikuiset valvovat

lasten leikkiä ja tarvittaessa auttavat kaverisuhteiden muodostamisessa ja tukevat leikkien sujumisessa.

Yksikössämme on sovittu mihin asioihin kiinnitämme huomiota leikissä. Hyvässä leikissä on leikkijöille tärkeä aihe ja leikkijät saavat leikistä hyvän mielen. Leikki saa alkaa ja loppua rauhassa. Leikissä saa olla iloa, mielikuvitusta ja sääntöjä. Aikuinen huolehtii, että lapsilla on mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin ja leikkitilat ovat turvalliset ja toimivat. Leikissä ei saa olla kiusaamista, vahingoittamista eikä turhia keskeytyksiä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä tutkiminen ovat lapsen oppimisen välineitä. Lapsen toimintatapoja tuetaan, kannustetaan ja ohjataan. Leikille, liikkumiselle, tutkimiselle, taiteelliselle kokemiselle ja ilmaisemiselle annetaan tilaa ja aikaa.

Liikkuminen

Ohjatut liikuntatuokiot ja omaehtoinen liikunta edistävät lapsen tietoisuutta omasta kehostaan ja sen hallinnasta luoden pohjaa muulle kehitykselle ja terveelle itsetunnolle. Päivittäinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Hyvä varhaiskasvatusympäristö tukee lapsen luonnollista liikkumisen halua ja herättää lapsessa halun oppia uusia asioita. Liikunnan ilon, riemun ja jännityksen kokemisen myötä lapsi innostuu kehittämään omia taitojaan.

Keihäspuiston ja Kuntopuiston päiväkodin pihat ovat keskeisiä liikuntapaikkoja myös Avoin Päiväkotij Majakan kerhoille. Päiväkotiemme laulusalit puolapuineen ja liikuntavälineineen antavat oivalliset mahdollisuudet vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkiin ja peleihin.

Teemme luontoon ja lähiympäristöön retkiä, jotka harjaannuttavat perusliikuntataitoja, oman kehon hallintaa ja positiivista asennetta liikkumiseen.

Leikkipaikkoinamme ovat oman pihamme lisäksi ympäristön metsät, leikkipuistot ja Rajakylän urheilukenttä, joka antaa mahdollisuuden kokeilla eri vuodenaikojen urheilulajeja.

Tutkiminen

Ihmettely ja tutkiminen ovat lapselle syntymästä saakka tapa tutustua ympäristöön. Lapsen tulee saada kokea, että hänen ihmettelynsä, kysymyksensä, pohdintansa ja toimintansa ovat merkityksellisiä ja että häntä arvostetaan. Tutkiessaan lapsi tyydyttää uteliaisuuttaan.

Päiväkodeissamme lapsi voi tutkia erilaisia asioita. Lasten käytössä on runsaasti mielenkiintoa herättäviä kirjoja, pelejä ja rakentelutarjoja. Omalla toiminnallaan henkilöstö mahdollistaa ja kannustaa lasten omaa ajattelua, ongelmanratkaisua ja mielikuvitusta. Tavoitteenamme on, että emme vastaisi suoraan lasten kysymyksiin, vaan kannustaisimme heitä ensin itse pohtimaan.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma. Taiteen kokeminen on yksilöllistä ja jokaiselle löytyy oma tapa ilmaista itseään mielikuvituksen ja luovuuden kautta.

Lapset toimivat ohjatusti ja omatoimisesti taiteen eri alueilla. He maalaavat, piirtävät, soittavat, laulavat, rakentavat, näyttelevät, tanssivat, askartelevat eri materiaaleista, ompelevat, kuuntelevat ja keksivät satuja ja runoja. Annamme tilaa, aikaa ja rauhaa lapsen omalle mielikuvitukselle. Hyödyntämällä omia vahvuuksiaan taiteen eri alueilla henkilöstö innostaa lapsia luovuuteen ja uuden kokeilemiseen. Varhaislapsuudessa saadut teatteri- ja konserttikokemukset rakentavat lapsen myöhempää kulttuurin arvostusta ja harrastamista. Ryhmät tekevät retkiä eri kulttuuritapahtumiin lasten ikätason mukaan.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Varhaiskasvatuksessa lapsi voi saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea.

Yhteistyössä vanhempien ja kuntouttavien asiantuntijoiden kanssa lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja esiopetusikäisille lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Tehostettua tukea saaville lapsille laaditaan Tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään lapsen VASUun tai LEOPSiin. Suunnitelmissa kuvataan ne toimenpiteet, joiden avulla lapsen kehitystä ja kuntoutumista tuetaan. Suunnitelmia käytetään ohjeena lapsen kasvatuksessa ja hoidossa ja tavoitteet tarkistetaan säännöllisesti, vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Kasvun ja oppimisen tuen suunnittelussa on mukana alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Hän tekee yhteistyötä lasten vanhempien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Tarvittaessa teemme vanhempien luvalla yhteistyötä lapsen asioissa puheterapeutin, toimintaterapeutin, perheneuvolan ja lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa.

Lapsen täyttäessä neljä vuotta päiväkotitäyttää yhdessä vanhempien kanssa yhteistyölomakkeen, jonka perhe toimittaa neuvolaan ja neuvola lähettää terveiset takaisin päiväkotiin. Tarvittaessa tietoa siirretään myös muun ikäisistä lapsista.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Tarvitsemme hyvää kulttuurista ymmärrystä ja tietoa. Lapsilla on mahdollisuus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Rohkaisemme ja kannustamme sekä lapsia että lasten vanhempia kertomaan omasta kulttuuristaan ja kotimaastaan.

Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä on perheellä. Kannustamme vanhempia puhumaan lapsilleen omaa äidinkieltään, koska hyvä oman äidinkielen osaaminen tukee suomen kielen oppimista. Hyödynnämme kirjaston tarjoamia palveluja kuten monikieliset satutunnit. Päiväkodissamme puhutaan selkeää suomen kieltä, jota lapsi oppii osallistumalla päiväkodin normaaliin toimintaan. Tarvittaessa käytämme vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa tulkkia.

Monikielisten- ja kulttuuristen lasten varhaiskasvatukseen kuuluu suomi toisena kielenä -opetus. Perushoito-, siirtymä- ja leikkitilanteissa käytetään tukena kuvia, tukiviittomia ja konkreettisia esineitä ja tavaroita. Kuvia pidetään ryhmässä esillä, esim. eteisessä vaatekuvia, ryhmähuoneessa ruoka- ja leikkikuvia. Aikuinen tukee ja auttaa lasta osallistumaan leikkiin. Käytämme kuvia selkeyttämään leikkejä ja lauluja.

Yksikössämme on yhteinen suunnitelma suomi toisena kielenä – opetukseen. Suunnitelmassa tiettyä aihealuetta käsitellään lasten kanssa kuukauden ajan. Lapsiryhmät soveltavat sitä omien tarpeidensa mukaan. Lisäksi meillä on käytössä Päiväkotitutuksi perheille – materiaali, jota käytetään helpottamaan perheitä päiväkodin arkeen liittyvissä asioissa. Materiaalia käytetään lasten kanssa sekä opiskelijoiden, sijaisten ja uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristömme on monipuolinen ja tutkimiseen innostava. Retkeilemme ja havainnoimme luontoa eri vuodenaikoina. Kävelymatkan päässä päiväkodeista sijaitsee pieniä metsiä, joista löytyy juokshautoja, puroja, kallioita, vanhaa metsää ja viljapeltoja. Luonnossa olemisella on mieltä rauhoittava vaikutus ja se vähentää stressiä. Metsässä ja luonnossa leikit ovat pitkäkestoisia ja mielikuvitusrikkaita.

Kaikille lapsille metsä ei ole ennestään tuttu. Metsä innostaa lapsia leikkimään yhdessä ja tutkimaan luontoa. Lasten käytössä retkillä ovat luonnonmateriaalit, luupit, ötökkäpurkit. Päiväkodissamme on metsämörri-toimintaa 3-6 vuotiaille lapsille.

Kestävä kehitys

Pienillä jokapäiväisillä teoilla haluamme herättää lasten kiinnostuksen kierrätykseen siten, että siitä tulisi luontainen tapa toimia. Keskustelemme lasten kanssa miksi ympäristöstä huolehtiminen ja jätteiden lajittelu on tärkeää.

Lisäämme ympäristövastuullista toimintaa ja toimimme taloudellisesti. Vältämme turhaa veden ja sähkön kulutusta. Huolehdimme leluista, käytämme kierrätysmateriaalia askarteluissa ja lajittelemme ruokajätteet. Pyrimme annostelevaan ruoka-annokseen niin, että biojätettä tulisi mahdollisimman vähän. Toimitamme lehdet ja maitotölkit omiin keräyspisteisiin.

Ulkoillessa ja retkillä huolehdimme lähiympäristömme siisteydestä. Keskustelemme lasten kanssa mihin roskat kuuluvat ja miksi ympäristöstä huolehtiminen on tärkeää.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen.

Esiopetus

Kuusivuotiaiden esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Esiopetusta järjestetään kun päiväkodissa on vähintään 13 esiopetusikäistä lasta. Päivittäinen esiopetusaika on klo 08.30 -12.30. Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet voidaan sijoittaa yhteen varhaiskasvatuksen sisältöalueiden kanssa.

Lapset arvioivat valmiuksiaan värittämällä eskarilentokoneeseen oman käsityksensä taidoistaan.

Vantaa

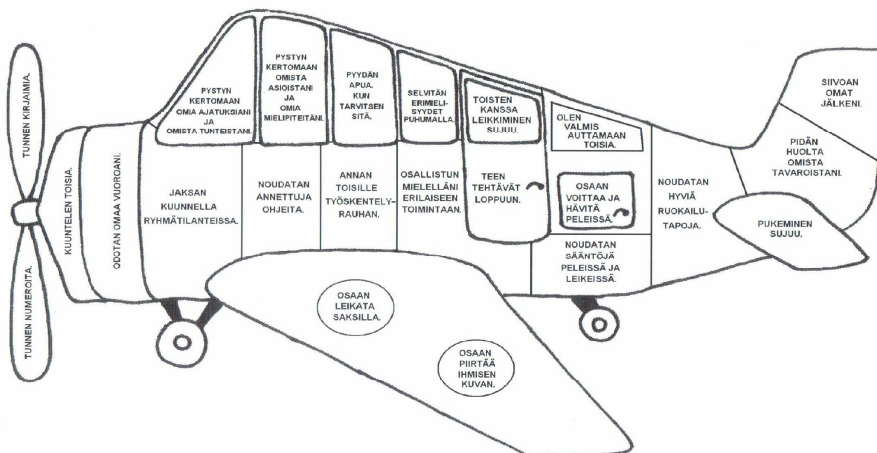
Vantaan kaupunki / Sivistystoimi

Eskarilentokoneeni

Itsearviointi osana lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa

Lapsen nimi _____

Päivämäärä _____

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Päiväkotien oppimisympäristö sopii erinomaisesti esiopetukseen. Esiopetuksen tavoite on antaa lapsille mahdollisuuksia oppimiseen ja helpottaa koulun aloittamista. Esiopetuksessa toiminta on kokonaisvaltaista, iloista ja leikkipainotteista.

Toimintayksikössämme esiopetus tapahtuu 3-6-vuotiaiden ryhmässä tai erillisessä esiopetusryhmässä. Kaikki toiminta on esiopetusta ja siitä vastaavat lastentarhanopettajat. Esiopetusikäiset käyvät keväisin tutustumassa läheiseen ala-asteen kouluun vanhempiensa kanssa ja näin helpotetaan lasten siirtymistä päivähoidosta koulumaailmaan. 3-6-vuotiaiden ryhmissä on opetusverkon tietokoneet käytössä. Tietokoneen käyttöön tutustutaan yhdessä kasvattajan kanssa.

5.8.2 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Avoimessa päiväkodissa järjestetään sekä avointa toimintaa että kerhoja.

Avoim toiminta on tarkoitettu alueen alle kouluikäisille lapsille ja heitä kotona hoitaville vanhemmille tai muille hoitajille. Majakka on monikulttuurinen lapsiperheiden kohtaamispaikka, jonka toiminta perustuu aktiiviseen yhdessäoloon, ja jossa vanhemmat huolehtivat itse lapsistaan. Vapaan leikin ja yhdessäolon lisäksi perheillä on mahdollisuus osallistua monipuoliseen ohjattuun toimintaan. Henkilökunta auttaa ja tukee mielellään lapsiperheen arkeen liittyvissä asioissa. Kaikki lastensa kanssa kotona olevat perheet ovat tervetulleita avoimeen päiväkotiin.

Kerhotoiminta on tarkoitettu kotihoidossa oleville lapsille. Kerhoihin haetaan päivähoitohakemuksella, ja kerhot ovat maksullisia. Kerhoissa lapset saavat osallistua säännölliseen ja monipuoliseen ohjattuun toimintaan yhdessä ikätovereidensa kanssa. Pienessä ryhmässä on hyvä opetella uusia taitoja ja suomenkieltä leikin avulla.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistavaa opetusta annamme esiopetusryhmissä esiopetuksen työpäivinä, yksi tunti päivässä neljän esiopetustunnin lisäksi. Noudatamme valmistavan opetuksen suunnitelmaan ja käytämme koko yksikön yhteistä suomi toisena kielenä opetuksen suunnitelmaa. Edistämme monikielisten- ja kulttuuristen lasten kotoutumista ja annamme tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Lapsen osallisuutta tuemme hänen ikätasonsa edellyttämällä tavalla. Osallisuuteen kuuluu yhdessä toimimista turvallisessa ryhmässä, jossa jokaisella on lupa ilmaista tunteitaan ja mielipiteitään. Lapsen osallistuminen esiopetukseen edistää suomen kielen oppimista, esiopetuksen sisältöjen omaksumista ja ystävyyssuhteiden muodostumista. Pääpaino on suomen kielen opetuksessa. Lapsi omaksuu suomen kieltä toimiessaan yhdessä suomea puhuvien lasten ja aikuisten kanssa ohjatussa toiminnassa ja leikki-tilanteissa. Annamme lapselle mahdoli-

suuden oppia ilmaisemaan itseään, ymmärtää ja tulla ymmärretyksi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa aikuisten ja toisten lasten kanssa.

Valmistavan esiopetuksen oppilaat osallistuvat pääsääntöisesti muun esiopetusryhmän toimintaan, lisäksi heille järjestetään yksilö- tai pienryhmätuokioita.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Keihäspuiston yksikön edustuksellinen tiimi kokoontuu kerran kuukaudessa. Päiväkodin johtaja pitää edustuksellisen tiimikokouksen, jossa on edustaja jokaisesta päiväkodin ryhmästä. Siinä käsitellään varhaiskasvatuksen toimintayksikön ja alueen yhteisiä asioita. Koko yksikön kehittämispäivä pidetään kerran vuodessa.

Lapsiryhmän työntekijät kokoontuvat kerran viikossa tiimipalaveriin. Tiimeissä suunnitellaan, arvioidaan lapsiryhmän toimintaa ja käydään läpi edustuksellisen tiimin asiat.

Päiväkodin käytännön asioista pidetään talon palaveri tarvittaessa (talon yhteiset asiat, tapahtumat, juhlat, hankinnat, lomat).

Yllättävissä sairaustapauksissa turvaamme lasten hyvinvoinnin henkilökunnan sisäisillä järjestelyillä tai sijaisilla. Pidempiin sairaus- ja vuosilomiin hankimme sijaisen.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Yhteistyökumppaneitamme ovat neuvola, perhetyö, lastensuojelu, perheneuvola, puhe- ja toimintaterapeutit, alueen muut päiväkodit sekä koulut.

Alueellamme toimii peruskoulun ala-asteiden ja päiväkotien yhteinen esi- ja alkuopetuksen työryhmä (ESA), jossa on mukana esiopetuksen ja ala-asteen opettajia.

Työryhmän tarkoituksena on tutustuttaa henkilöstöä ja lapsia toisiinsa sekä järjestää yhteistä toimintaa koulun ja päiväkodin välillä.

Kasvatushenkilöstömme edustajat ovat mukana alueen liikuntatoimikunnassa, joka toteuttaa yhteisiä liikuntatapahtumia.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Yksikkömme tarjoaa erilaisissa tilanteissa oleville perheille vaihtoehtoisia varhaiskasvatustalvaeluja ja varhaista tukea vauvaperheille: avointa toimintaa, kerhoja, päivähoitoa ja esiopetusta. Ohjaamme perheitä tutustumaan Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

(www.vantaanhyvis.fi)

Hyvinvointityö on lapsen, vanhempien sekä kasvattajien ja koko yhteisön tukemista. Se on ennaltaehkäisevää lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja sen toteuttaminen kuuluu kaikille päivähoidossa työskenteleville. Tavoitteenamme on luoda turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä oppimisvaikeuksien varhainen tunnistami-

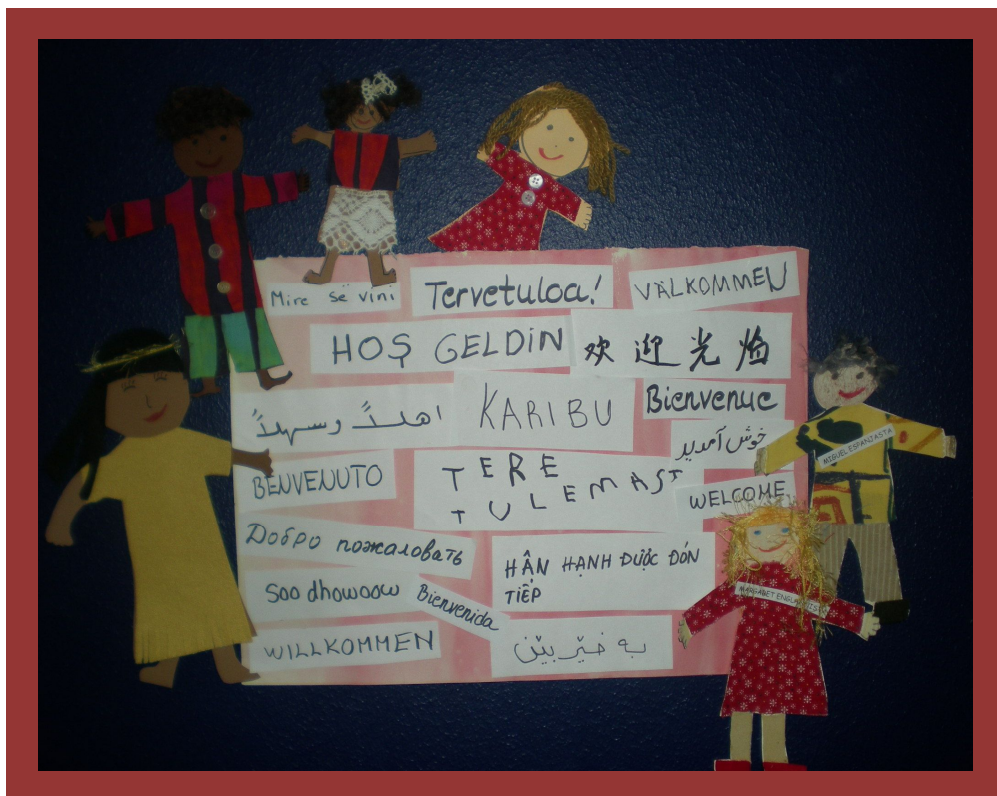
nen ja niihin puuttuminen. Yksikössämme on toimintaohje kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen sekä turvallisuussuunnitelma.

Hyvinvointityön osana on esiopetusikäisten lasten oppilashuolto, jota toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Esiopetusryhmien lastentarhanopettajat kokoontuvat säännöllisesti käsittelemään ryhmänsä oppilashuoltoasioita.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Vanhemmat saavat puolivuositain tai kuukausittain tiedotteen ryhmän toiminnasta. Kerromme vanhemmille päivittäin lapsen päivän tapahtumat ja kuulumiset. Käytämme lasten toiminnan dokumentoinnissa valokuvia, lasten piirustuksia ja kertomuksia.

Tarvittaessa olemme vanhempien suostumuksella yhteydessä neuvoloihin, konsultoivaan erityislasterhanopettajaan, puheterapeutteihin, kouluihin, perheneuvolaan ja lastensuojeluun.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Keihäspuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Keihäspuiston päiväkoti, Kuntopuiston päiväkoti ja Avoin päiväkoti Majakka
Suunnistajankuja 8, 01280 Vantaa
(09) 83931018

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Lehdokin toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	1
2.1	Arvolähtökohdat	1
2.1.1	Innovatiivisuus.....	1
2.1.2	Kestävä kehitys.....	2
2.1.3	Yhteisöllisyys	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	2
2.2.1	Kasvattajuus.....	2
2.2.2	Lapsikäsitys	2
3	Lasten puheenvuoro ja osallisuus.....	3
4	Kasvatuskumppanuus	4
5	Työ lasten parissa	6
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	6
5.2	Päivän kulku ja omatoimisuus	7
5.2.1	Aamupäivä ja pienryhmätoiminta	7
5.2.2	Ruokailu	8
5.2.3	Päivälepo	9
5.2.4	Siirtymätilanteet.....	9
5.3	Oppimistoimintojen organisointi.....	9
5.4	Lapselle ominainen tapa toimia ja oppia	10
5.4.1	Leikki	10
5.4.2	Liikkuminen	11
5.4.3	Tutkiminen	12
5.4.4	Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	12
5.5	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	13
5.5.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	13
5.5.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus	15
5.6	Ympäristökasvatus ja kestäväkehitys.....	17
5.7	Esiopetuksen järjestäminen.....	18
5.7.1	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	19
6	Työyhteisön rakenteet, toiminnan arviointi ja viestintä.....	19
7	Hyvinvointityö.....	20

1 Johdanto

Lehdokin toimintayksikköön kuuluvat Kämmeekkäpuiston ja Lehdokin päiväkodit sijaitsevat Tikkurilan keskustassa, Tikkuraitin ja aseman lähetyvillä. Kämmeekkäpuiston pieni, kodinomainen päiväkotitoimii kerrostalon alakerrassa. Kämmeekkäpuistoon kuuluu iso metsäinen puistopiha Tikkurilan neuvolan takana. Lehdokki on päiväkodiksi rakennettu punatiilinen talo. Lehdokissa on erilliset pihat pienille ja isoille lapsille sekä erillinen sali, jossa jumpataan ja juhlitaan. Keskeinen sijaintimme mahdollistaa monipuolisen liikunta- ja kulttuuripalveluiden käytön osana toimintaamme. Lähellämme sijaitsevat muun muassa kirjasto, urheilutalo, jäähalli, kirkko ja lastentaidetalo Pessi sekä Vernissa.

Olemme päivittäneet toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa toimintakauden 2012–2013 aikana koko henkilökunnan voimin. Vanhemmat ja lapset ovat saaneet myös vaikuttaa suunnitelmaamme. Varhaiskasvatussuunnitelmamme perustuu lapsilähtöiseen oppimiskäsitykseen, jossa lapsi on aktiivinen osallistuja. Lapsen kohtaaminen, kuunteleminen ja kunnioittaminen ovat meille tärkeitä asioita. Tiedostamme, että kaiken oppimisen pohjana ovat aiemmin opitut asiat, edelliset kokemukset ja elämykset. Suunnitelmamme tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua ja oppimista. Eri sisältöalueet antavat aikuiselle tukea toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Varhaiskasvatussuunnitelmamme lähtökohtana ovat Vantaan kaupungin arvot, jotka ovat innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys. Arvolähtökohtien lisäksi suunnitelmamme perustuu Vantaan oppimis- ja opetussuunnitelmaan 0-8-vuotiaille (VOOPS) ja valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen suosituksiin (STAKESIN vasu 2005) sekä esiopetuksen perusteisiin (OPH 2010) ja Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjauksiin varhaiskasvatuksessa (KOT).

2.1 Arvolähtökohdat

2.1.1 Innovatiivisuus

Yksikössämme on positiivinen ja innostava tunnelma sekä asenne. Kuuntelemme ja kannustamme lasta kertomaan omia toiveitaan, sillä myös lapsen innostus ja kyky luoda ideoita ohjaavat toimintaamme. Arvioimme työtämme viikoittain tiimi- ja viikkopalaverissa ja kokeilemme rohkeasti uusia työtapoja, joista osan otamme käyttööme ja toisinaan palaamme vanhaan. Meillä on lupa kokeilla ja erehtyä.

2.1.2 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys jakaantuu neljään eri osa-alueeseen, joita ovat kulttuurinen, sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen. Säilytämme ja jatkamme suomalaista kulttuuriperinnettä satujen, lorujen, perinneleikkien sekä juhlien kautta. Muihin kulttuureihin tutustumme yksikössämme olevien lasten ja perheiden sekä erilaisten teemaviikkojen avulla. Kasvattajana tiedostamme vastuamme positiivisen kasvuympäristön vaalijana. Arvostamme toisiamme ja hyväksymme erilaisuutta. Suunnittelemme hankintojamme ekologisuutta ja kestävyyttä arvostaen.

2.1.3 Yhteisöllisyys

Yksikössämme on moninaisuutta arvostava ja ammatillinen henki. Tunnumme toistemme vahvuudet ja arvostamme kaikkien työpanosta. Olemme myös jokainen vastuussa turvallisen ilmapiirin luomisesta, mikä näkyy sitoutumisena yhteisesti sovittuihin asioihin ja työmenetelmiin. Meille on tärkeää, että perheiden kanssa syntyy luottamuksellinen ja avoin kasvatuskumppanuus, jossa vanhemmat voivat kokea voivansa vaikuttaa lapsensa kasvuun ja kehitykseen päivähoidossa. Kiinnitämme huomiota lasten ryhmäytymiseen, sillä jokaisella on oikeus kuulua johonkin ja tuntea olevansa hyväksytty.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajalla on suuri merkitys lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Tiedostamme, että kasvattajuuteemme vaikuttavat omat henkilökohtaiset arvomme ja asenteemme. Työssämme kasvattajina olemme sitoutuneet vantaalaisiin arvoihin ja yksikössämme yhdessä tekemiimme sopimuksiin.

Meidän tärkein tehtävämme on lapsen kohtaaminen, mikä edellyttää meiltä hyviä vuorovaikutustaitoja, aitoa läsnäoloa ja herkkyyttä tunnistaa lapsen tarpeet. Yhdessä vanhempien kanssa voimme luoda lapselle turvallisen, mahdollisimman kiireettömän ja kannustavan kasvuympäristön, jossa lapsi voi kasvaa ja kehittyä omaan tahtiinsa ilman onnistumisen paineita ja vaatimuksia. Olemme ylpeitä omasta pedagogisesta osaamisestamme ja tiedostamme haastavan työmme merkittävyyden.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on arvokas omana itsenään ja jokainen lapsi on oma yksilönsä. Huomioimme kunkin lapsen kehitystason, temperamentin ja mielenkiinnonkohteet. Rohkaisemme lasta toiset huomioivaksi ja itseään arvostavaksi yksilöksi. Huolehdimme lapsen perustarpeista ja asetamme hänelle turvalliset rajat. Tiedostamme lapsen luontaisen tavan oppia leikin ja tutkimisen avulla. Rohkaisemme lapsia kaikenlaisiin leikkeihin riippumatta heidän sukupuolestaan.

3 Lasten puheenvuoro ja osallisuus

Lapsi tarvitsee kokemuksia siitä, että hän voi omalla toiminnallaan vaikuttaa elinpiiriinsä, jossa hän kasvaa, leikkii, keksii, kokeilee ja oppii uutta. Osallisuus vahvistaa lapsen itsetuntoa ja luottamusta. Mahdollistamme ja tuemme lapsen osallisuutta olemalla hänelle aidosti ja sensitiivisesti läsnä. Kuuntelemme lasta ja kannustamme häntä ilmaisemaan omia näkemyksiään ja olemme mukana toteuttamassa lapsen ehdotuksia, ideoita ja toiveita pienryhmässä. Ennen kuin lapsella on varsinaisia sanoja, hän kertoo toiveitaan ja tuntemuksiaan eleillä, ilmeillä ja äänenpainoillaan, jotka tuttu aikuinen oppii tulkitsemaan. Arvostamme lapsen kykyjä; pienikin lapsi voi olla mukana päättämässä leikeistä, lauluista, toimintatuokioista ja retkikohteista. Sanoitamme ääneen lapselle eri tilanteiden tunnetiloja, kerromme mitä teemme seuraavaksi ja miten. Asioiden ja tilanteiden sanoittaminen auttaa lasta ennakoimaan tulevaa ja tunnistamaan omia tunnetilojaan ja luo sitä kautta hänelle turvaa. Yksikössämme 3-5-vuotiaat lapset osallistuvat myös vuosittaisen lapsikohtaisen suunnitelman laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti.

"Unelmapäiväkodissa olis yläkerrassa eläintarhakynät
ja kumit olis karkkien muotoisia.

Siellä olis myös tykki, auto ja huone, jossa voi uida limsassa."

"Unelmapäiväkodissa olis pihalla raketti, jolla
koko ryhmä vois lähteä retkelle avaruuteen."

"Kivointa päiväkodissa on keinuminen.

"Liskoaskartelu ja pöllöaskartelu"

"Ois kiva ,jos päiväkodissa ois tosi paljon naisia. Ois kiva, jos päiväkodissa vois perustaa rockbändin.

Leikkiminen on kivaa"

"Yöeskarissa on parasta päiväkodissa.

Kivointa on ikkunasta hyppääminen"

4 Kasvatuskumppanuus

Haluamme tarjota lapselle turvallisen ja mahdollisimman kiireettömän hoitopaikan, jonka pohjana on luottamuksellinen ja avoin yhteistyö vanhempien kanssa. Ennen päivähoidon aloittamista kannustamme perheitä tutustumaan lapsen kanssa omaan ryhmään noin kahden viikon ajan. Tämä helpottaa lapsen kotiutumista. Pidämme vanhempien kanssa "Lapsi kotioiloissa" -keskustelun, jossa käymme läpi perheiden odotuksia ja tuntemuksia päivähoidon aloittamisesta sekä päivähoitoon liittyvistä tärkeistä asioista. Keskustelun ja harjoittelun tarkoitus on myös välittää meille tietoa lapsesta. Uuden lapsen tullessa ryhmään tutustutamme hänet ja vanhat ryhmän jäsenet toisiinsa leikkien ja pienryhmätöinnän kautta. Kasvattajana vastaamme uuden lapsen liittämistä ryhmäänsä.

Vanhempien kanssa viestimme lasten päivittäiset kuulumiset lyhyesti lapsen päiväkotiin tuonnin ja haun yhteydessä. Tärkeimmät viestit kirjaamme ryhmän viestivihkoon. Lapsen poissaolot voi ilmoittaa meille tekstiviestinä. Vanhemmat voivat myös soittaa meille silloin, kun heillä ei ole ollut mahdollista päivittäiseen kohtaamiseen lapsen lähikasvattajan kanssa. Päiväkodin johtajan vanhemmat tavoittavat puhelimitse, sähköpostitse tai sopimalla henkilökohtaisen tapaamisen.

Vanhemmat voivat seurata ryhmien ilmoitustauluilta viikko- tai kuukausiohjelmista, mitä ryhmässä tapahtuu. Esikoululaisten vanhemmat saavat viikko-ohjelman sähköpostin välityksellä. Halutessaan myös muiden ryhmien vanhemmat voivat saada tiedotteen ryhmän toiminnasta sähköisesti. Tärkeimmät tiedotteet jaamme koteihin kirjallisesti. Kerran vuodessa ryhmät järjestävät vanhempainillan tai -iltapäivän. Vietämme päiväko-

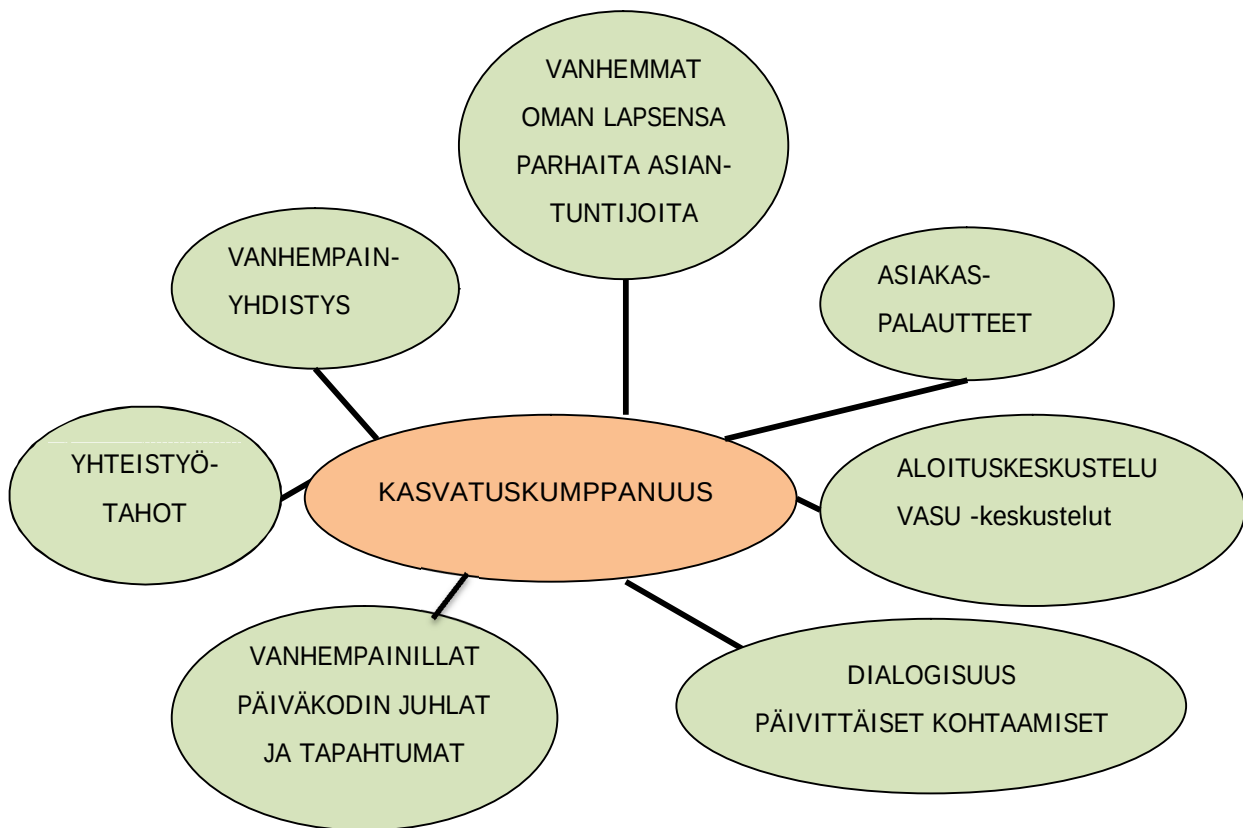

dilla myös yhteisiä juhlia ja tapahtumia vanhempien ja lasten kanssa. Parhaimmillaan yhteiset tapahtumat me synnyttävät vanhempien välille keskinäistä tukiverkostoa, josta saa tukea vanhemmuuteen.

Lapsen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamiseksi laadimme yhteistyössä vanhempien kanssa lapsikohtaisen suunnitelman, jota arvioimme vuosittain ja tarpeen vaatiessa useammin. Neljä vuotta täyttävien lasten vanhempien kanssa pidämme ns. HYVE keskustelun ennen neljävuotisneuvolakäyntiä. Esiopetusvuoden kevätlukukaudella pidetään vanhempien kanssa ”Esikoulusta kouluun” tiedonsiirto (ESKO). Teemme yhteistyötä myös konsultoivan erityislastentarhanopettajan, lastensuojelun, perheneuvolan, puhe- ja toimintaterapian kanssa jos se on lapsen kasvun tai kehityksen kannalta tarpeellista.

Kasvatuskeskusteluissa käytämme tulkia jos tämä on tarpeen, ettei kasvatuskumppanuus kärsisi väärinymmärryksistä. Jokapäiväisissä kohtaamisissa olemme huomanneet ja oppineet, miten tärkeää yhteisen kielen puuttuessa on kehonkieli, eleet ja ilmeet. Sanattomalla viestinnällä tuemme sanojen merkitystä ja tulemme paremmin ymmärretyiksi puolin ja toisin. kiinnitämme huomiota omaan puheilmaisuumme ja käytämme myös kuvia apunamme kertoessamme lapsen päivästä vanhemmalle.

Otamme mielellämme vanhemmilta vastaan asiakaspalautetta. Palautetta voi antaa suoraan lapsen kasvattajille tai/ja puhelimitse, sähköpostilla ja vastaamalla tyytyväisyyskyselyihin. Ryhmän eteisestä löytyy palautelaatikot kirjallisia palautteita varten. Palautteet käsittelemme yhdessä oman tiimin kanssa ja koko talon viikokopalaverissa. Pohdimme yhdessä palautteiden pohjalta, miten voisimme kehittää toimintaamme.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lapsi tarvitsee vuorovaikutuskokemuksia puheenkehityksensä ja omien vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen. Kielen avulla hän luo kontaktia muihin ihmisiin, kutsuu leikkiin ja tulee ymmärretyksi sekä havainnoi ja ilmentää kokemuksiaan ja tunteitaan.

Pidämme tärkeänä lapsen innostumista kieltä kohtaan. Koemme, että arjen tilanteet ja leikit ovat parasta kielenopetusta. Kiinnitämme huomiota myös omaan puheilmaisuumme ja kehonkieleemme.

Käytössämme ovat loru- ja laululeikkipussit sekä sana-arvoitusleikit. Kirjat ovat lasten ulottuvilla. Innostamme lapsia kielen pariin myös erilaisten ope- tuspelien, tarinakorttien ja sadutuksen avulla. Kannustamme lapsia tekemään omia pieniä esityksiä ja aikuiset esittävät näytelmiä lapsille. Erilaiset laulut, ja leikit roolivaatteineen avaavat sadun taikamaailmaa lapselle.

Olemme lisänneet paljon kuvia toimintaympäristöömme. Kuvien tukemana lapsi voi hahmottaa paremmin päivänkulkua ja valita omaa leikkiään. Kuvat ovat myös tukena erilaisissa toimintatuokioissa ja siirtymätilanteissa. Esiope- tuksessa luodaan pohja luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle; lapsi oivaltaa, että kirjoitettu kieli

voidaan lukea ja puhuttu kieli kirjoittaa.

Huumori on vahva valttimme, jota haluamme viljellä myös lasten kanssa. Nokkelat ja hyvällä maulla kerrotut tarinat tekevät päivästämmme paljon antoisamman.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodin arjen rakenteet muodostuvat moninaisesta toiminnasta, johon kuuluvat erilaiset toimintahetket, leikki, ulkoilu ja ruokailu sekä päivälepo. Arjen suunnittelussa huomioimme lapsen yksilölliset ja ryhmän tar- peet kunakin toimintakautena. Toiminnan ennakoitavuus ja säännöllisyys luo lapselle turvallisen ja tasapai- noisen hoitopäivän.

5.2.1 Aamupäivä ja pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta painottuu aamupäivään kello 8.30 – 11.00 väli- seen aikaan. Pienryhmätoiminta tarkoittaa noin 3-7 lapsen kanssa toteutettavaa ohjattua tai vapaata leikkiä, kuvataiteita, liikuntakas- vatusta, esikoulutuokiota, musiikki- tai lukutuokioita sekä erilaisia retkiä tai teatterikäyntejä. Jakaannumme eri tiloihin pienryhmittäin.

Aamupäivisin myös ulkoilu toteutetaan usein porrastetusti, jolloin osa ryhmästä ulkoilee heti aamupalan jälkeen ja noin kello 10.00 ulkoilevat lapset siirtyvät sisälle ja sisällä olevat lapset lähtevät ul- koilemaan. Ulkoilemme lähes säällä kuin säällä. Kiinnitämme huo- miota siihen, että lapsi ulkoilee vähintään kerran päivässä, aamu- tai iltapäivällä.

5.2.2 Ruokailu

Haluamme tarjota lapsille mielekkään ja mahdollisimman kiireettömän ruokailuhetken. Ryhmän tarpeiden mukaan voimme myös jakaa ruokailua eri tiloihin, jotta voimme antaa paremman ruokarauhan kullekin lapselle. Istumme lasten kanssa yhdessä ruokapöydän äärellä ja annamme heille omalla toiminnallamme esi-merkkiä kauniista ruokatavoista.

Ohjaamme ja kannustamme lasta omatoimiseen ruokailuun hänen ikänsä ja taitojensa mukaan sekä maistelemaan erilaisia makuja ja ruuan koostumuksia. Keskustelemme myös vanhempien kanssa lapsen ruokatottumuksista ja -tavoista sekä ravintoon liittyvistä erityistarpeista, kuten allergioista tai uskontoon/elämäntavoihin liittyvistä ruokarajoitteista.

5.2.3 Päivälepo

Joka ryhmässä levätään hetki lounaan jälkeen. Pienten lepohetkillä laitamme taustalle soimaan rauhallista musiikkia tai hyräilemme unilaulua ja ryhmämme kaikki aikuiset ovat silittämässä lapsia päivälevolle. Lapset heräilevät omaan tahtiinsa. Isojen lepohetkellä luemme satua tai kuuntelemme musiikkia.

Lapset, jotka eivät nukahda, saavat nousta rauhallisiin leikkeihin pienen levon jälkeen.

5.2.4 Siirtymätilanteet

Siirtymätilanteissa annamme lapselle aikaa ja rauhan harjoitella erilaisia toimintoja sekä annamme omalla toiminnallamme esimerkkiä. Pukemistilanteessa otamme pienen ryhmän kerrallaan pukemaan, jotta tila pysyy rauhallisena ja meillä on aikaa ohjata ja kannustaa lasta omatoimiseen pukemiseen tai sen harjoitteluun. Samalla aikuisella on mahdollisuus nimetä asioita, keskustella ja kuunnella lapsia heille tärkeistä tapahtumista. Pienten puolella siirtymätilanteiden kiireettömyys ja rauhallisuus auttavat lasta oppimaan potalle ja kuivaksi kannustamisen ja kehumisen kautta.

5.3 Oppimistoimintojen organisointi

Oppimisympäristömme muodostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintaympäristöstä, joiden suunnittelussa huomioimme lasten iän ja kehitysvaiheet. Oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuu koko henkilökunta yhdessä lasten kanssa.

Haluamme herättää lapsessa uteliaisuutta, mielenkiintoa ja kokeilunhalua sekä kannustaa häntä toimimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Tavoitteenamme on tehdä tiloista turvallisia, helposti muunneltavia ja monenlaiseseen toimintaan soveltuvia. Lasten ulottuvilla on riittävästi ja monipuolisesti erilaisia välineitä ja materiaaleja. Oppimisympäristö on kuvilla tuettua. Pidämme lasten kanssa huolta yhteisistä tavaroistamme ja siivoamme lelut omille paikoilleen. Hyödynnämme yksikköämme

keskeistä sijaintia tutustuessamme lähiympäristöön. Teemme retkiä kirjastoon, urheilutalon tatamille, jäähallille, Tikkurilan kirkkoon, teatteriretkiä taidetalo Pessiin sekä Vernissaan ja luontoretkiä lähialueen metsiin.

Toimintaympäristömme muodostuu myös lapsen ja perheen aidosta kohtaamisesta ja vuorovaikutuksesta sekä yksikkömme ryhmähengestä. Haluamme luoda kiireettömän kasvuympäristön, jonka ilmapiiri on positiivinen, erilaiset tunteet salliva ja kannustava. Haluamme luoda myös turvalliset ja mahdollisimman pysyvät suhteet aikuisiin.

5.4 Lapselle ominainen tapa toimia ja oppia

Elämän varhaisvuosina luodaan pohja oppimiselle, joka jatkuu läpi koko elämän. Oppiminen on prosessi, jossa lapsi rakentaa uutta tietoa jo olemassa olevien taitojensa ja käsityksiensä pohjalta. Havainnoimalla lasta, voimme selvittää hänelle ominaisimmat tavat oppia. Meidän tehtävämme on innostaa ja motivoida lasta uteliaisuuteen ja luovuuteen tarjoamalla monipuolisia ja mielenkiintoisia haasteita sekä erilaisia materiaaleja.

5.4.1 Leikki

Oppiminen leikin avulla on iloista, elämänläheistä ja se tapahtuu lapsen ehdoilla. Leikkiessään lapsi oppii uusia asioita, yhdistää niitä toisiinsa, kokee erilaisia tunnetiloja sekä harjoittelee taitoa olla toisten ihmisten kanssa. Leikki kehittyy lapsen ja aikuisen sekä lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa.

Meidän tehtävämme on tarjota lapsille leikkiaikaa ja – rauhaa sekä turvallisia leikkipaikkoja, joissa he voivat etsiä myös omia rajojaan esimerkiksi riehumis- ja juoksuleikeillä. Jaamme lapset mahdolli-

suuksien mukaan pienryhmiin, joissa he voivat paremmin keskittyä leikkeihinsä ja me aikuiset voimme tehdä paremmin havaintoja leikin sisällöstä ja lasten leikkitaidoista. Ohjaamme tarvittaessa leikkiä kielellisesti, esimerkiksi lämmen ja olemalla mukana roolileikeissä. Olemme apuna ja tukena mahdollisten ristiriitatilanteiden selvittämisessä; ennaltaehkäisemme tilanteita, ohjaamme anteeksipyyntöön ja anteeksi antamiseen. Ryhmän tarpeen mukaan käytämme leikkirauhan turvaamiseksi sekä leikkien valitsemisen tueksi leikkikuvataulua, mikä konkretisoi eri leikkivaihtoehdot ja – tilat. Leikkivälineiden paikat ovat myös kuvitettu.

5.4.2 Liikkuminen

Liikkuminen on lapsen luontainen tapa tutustua itseensä ja häntä ympäröivään maailmaan. Liikunnan kautta lapsi oppii hahmottamaan omaa kehoaan ja sen hallintaa, mikä on vankka pohja myös hyvälle itsetunnonle. Yhdessä liikkuminen ja tekeminen edistävät myös lapsen sosiaalisia taitoja ja auttavat oppimisvalmiuksien kehittymistä. Olemme kasvattajina avainasemassa kannustaessamme lapsia liikkumaan riittävästi niin sisällä kuin ulkonakin. Yksikkömme on laatinut liikunnan vuosisuunnitelman, jota käytämme liikuntakasvatusta toteuttaessamme. Meille on myös tärkeää kuunnella lasten toiveita ja ideoita ja olla mukana toteuttamassa niitä.

Tarjoamme lapsille sopivan haasteelliset ja vaihtelevat tuokiot, tilat ja välineet. Tavoitteenamme on tuottaa lapselle iloa ja onnistumisen elämyksiä, nostattaa pulssia, hengästyttää, pitää mieli ja kunto virkeänä!

Vipinää varpaissa, hikeä otsassa ja sydän lyö PUM PUM PUM!

5.4.3 Tutkiminen

Tutkiva ihmettely on luontaista lapselle heti syntymästä lähtien. Lapsi toimii tiedemiehen tavoin. Hän tekee oletuksia, kokeilee niiden paikkansa pitävyyttä ja saatuaan vastauksen esittää uusia kysymyksiä. Tutkiminen opettaa lapsia sisäistämään asioita selkeästi, kehittää mielikuvitusta ja kannustaa itsenäiseen toimintaan.

Lapset tekevät tutkimuksia havainnoimalla, kokeilemalla, vertailemalla, haistelemalla, maistelemalla, koskettelemalla ja tietoa etsimällä. Tutkimuksissa meidän roolimme on mahdollistaa ja kannustaa lapsia omaan ajatteluun ja vahvistaa ongelmanratkaisukykyä sekä toimia taustalla olevana avustajana.

5.4.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Meille on tärkeintä antaa lapselle mahdollisuus tuntea tekemisen iloa ja ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla. Me järjestämme tilat ja materiaalit sekä aikaa taiteelliselle kokemiselle. Lopputulos ei ole tärkeintä vaan itse tekeminen ja tutustuminen erilaisiin materiaaleihin. Näin lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät

Erilaiset näyttelyt, konsertit ja teatterit innostavat myös lasta. Pohdimme yhdessä lasten kanssa näkemäämme, kuulemaamme ja kokemaamme, millaisia tunteita tai ajatuksia lapsilla heräsi. Innostamme ja kannustamme lapsia viljelemään ajatuksia eteenpäin leikkeihin ja heidän omiin pieniin esityksiinsä.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja kehityksen tukeminen toteutetaan varhaiskasvatuksen arjessa ammattitaitoisen henkilöstön, laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Tavoitteemme on, että lapsi voi osallistua täysipainoisesti ryhmän toimintaan ja tuntee itsensä tasavertaiseksi muiden lasten kanssa myös silloin, kun hänellä on tehostetun tai yleisen tuen tarvetta joissain tilanteissa. Tuen perustana ovat vanhempien, henkilökunnan ja tarvittaessa konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa yhdessä sovitut tavoitteet, joissa huomioimme lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Kirjaamme tuen tarpeen lapsikohtaiseen suunnitelmaan.

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Kun havaitsemme lapsen tuen tarpeen tiivistämme yhteistyötä vanhempien kanssa, kiinnitämme huomiota ryhmän toimintaan ja rakenteisiin.

Käytämme yleisen tuen keinoja, joita ovat muun muassa päivä- ja viikkojärjestys sekä toimintaa tukevat kuvat ja pienryhmätoiminta.

Jos yleisen tuen keinot ovat riittämättömiä, pohdimme tehostetun tuen tarvetta. Tehostettu tuki on lapsen kasvun ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa, jonka suunnittelemme aina yksittäistä lasta varten. Tehostettu tuki on säännöllistä, päivittäistä ja se voi sisältää useita tukimuotoja samanaikaisesti. Tehostetussa tuessa korostuu lapsen yksilöllinen ohjaus ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan antama tuki.

Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei voida muutoin järjestää heidän kehityksen, kasvun tai oppimisen vaikeuksien vuoksi. Pääsääntöisesti nämä lapset ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Erityinen tuki sisältää jo yleisen ja tehostetun tuen aikana käytössä olleet menetelmät. Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat yleensä integroituun tai erityisryhmään. Meidän yksikössämme erityistä tukea tarvitsevilla lapsella saattaa olla avustajapalveluja. (Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa/VANTAA).

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Päiväkodissämme on paljon perheitä eri kieli- ja kulttuuriryhmistä. Tehtävämme on tarjota jokaiselle lapselle yhtäläiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet toimia ja oppia. Tuemme lapsen kasvua monikulttuurisuuteen vastavuoroisen ja luottamuksellisen kasvatuskumppanuuden kautta. Osoitamme kiinnostustamme perheen kulttuuria ja tapoja kohtaan ja huomioimme mahdollisuuksiemme mukaan perheelle tärkeitä asioita varhaiskasvatuksessa. Vietämme yksikössämme ja ryhmissä erilaisia teemaviikkoja, joissa esittelemme ja tutustumme erilaisiin kulttuureihin. Meille on myös erityisen tärkeää kannustaa vanhempia säilyttämään ja siirtämään oma äidinkieli ja kulttuuriperintö lapsilleen.

Opetamme ja vahvistamme lasten suomenkieltä käyttämällä hyödyksi arjen perustilanteita, pienryhmätöitä ja toteuttamalla ryhmissä Suomi toisena kielenä -toimintaa, joissa leikin ja erilaisen tekemisen kautta tutustumme suomenkieleen. Käytämme ryhmissämme kuvia kielen ja päivärytmin hahmottamisen tukena. Kiinnitämme huomiota omaan puheeseemme ja käytämme omaa kehoa ja ilmeitä viestintämme tukena. Olemme nimenneet yksikköömme vastuuajaiset, jotka jakavat tietoa muulle henkilökunnalle tämän aiheen osalta. Tarvittaessa voimme konsultoida kieli- ja kulttuurikoordinaattoria esimerkiksi oppimisympäristön ideoinnissa.

Eettistä ja katsomuskasvatusta annetaan jokaiselle lapselle riippumatta perheen uskonnollisesta vakaumuksesta. Eettinen kasvatus on yhdessä elämisen periaatteiden opettamista, oikean ja väärän erottamista ja lapsen itsetunnon vahvistamista. Katsomuskasvatuksessa tutustumme paikalliseen kulttuuriperintöön ja suomalaisiin juhlaperinteisiin. Tavoitteenamme on suvaitsevaisuuden, ennakkoluulottomuuden ja avarakatseisuuden

lisääminen jokaisen päiväkotilapsen elämään.

Uskontokasvatus on tutustumista evankelisluterilaisen uskonnon keskeisiin asioihin, juhliin ja tapoihin. Lähtökohtana on aina perheen uskonnollisen vakaumuksen kunnioittaminen. Varhaiskasvatuskeskustelussa kysymme vanhemmilta suostumuksen siitä, saako lapsi osallistua päiväkodin uskontokasvatukseen. Lapsille, jotka eivät voi osallistua uskontokasvatushetkiin, tarjoamme muuta pedagogista toimintaa. Keskeisiä menetelmiä päiväkodissamme ovat käynnit joulu- ja pääsiäiskirkossa, juhlapyhien muistaminen askartelun ja koristeluun avulla. Hiljentyminen ja hetkeen pysähtyminen aikuisen kanssa ovat erittäin tärkeitä oppimisen hetkiä meille kaikille.

5.6 Ympäristökasvatus ja kestäväkehitys

Lasten kasvattajina tiedostamme oman esimerkkimme vaikutuksen ympäristövastuullisuuden siirtymisestä lapsille. Pohdimme yhdessä lasten kanssa, miten luontoa kunnioitetaan. Suomen neljä vuodenaikaa antavat meille paljon mahdollisuuksia tutkia ja ihmetellä eläinten ja kasvien selviytymistä erilaisissa olosuhteissa. Retkeilemme lähiympäristössä ja viemme esimerkiksi maitotölkit ja pahvit kierrätyspisteeseen, keräämme luonnosta materiaaleja askartelua varten sekä hyödynnämme toiminnassamme kierrätettyjä ja kunnostettuja tavaroita. Opettelemme lasten kanssa siistimään omat jälkemme ja pitämään huolta yhteisistä tavaroistamme, jotta ne pysyisivät käyttökelpoisina mahdollisimman pitkään. Pienillä arjen teoilla voimme myös vaikuttaa päiväkotimme energian kulutukseen ja jätteiden määrään. Lasten kanssa opetellaan annostelemaan sopivan määrän ruokaa, jotta ruokajätettä syntyisi mahdollisimman vähän. Kiinnitämme huomiota ja opastamme lasta käsienspesun yhteydessä veden kohtuulliseen käyttöön ja sammutamme valot tiloista, joita ei käytetä.

Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia nähdä ja kokea luonnon monimuotoisuuden metsäretkien, luonnonmateriaalien ja ympäristön havainnoinnin ja tutkimisen kautta.

5.7 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetusta annetaan koulujen työpäivinä neljä tuntia päivässä Lehdokin päiväkodin tiloissa. Esiopetus perustuu yksikköme yhteiseen kasvatuskäsitykseen sekä Vantaan että valtakunnalliseen esiopetussuunnitelman perusteisiin. Esiopetus on tavoitteellista ja etukäteen suunniteltua toimintaa leikin avulla. Laadimme toimikausittain esiopetussuunnitelman, joka pohjautuu syksyllä tehtyyn kartoitukseen ja havainnointiin lasten taidoista. Oppimisen ilon säilyttämiseksi huomioimme lapsilähtöisyyden toiminnan suunnittelussa. Sisältöalueina ovat matematiikka, kieli ja vuorovaikutus, ympäristö- ja luonnontieto, etiikka ja elämäntutkimus, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Toteutamme näitä sisältöalueita eheytetysti päivän ja viikon aikana. Muun muassa matematiikan vuosisuunnitelmaan kuuluvat lukukäsité, vertailu, geometria, luokittelu ja lajittelu, mittaaminen, rahakäsité, ongelmaratkaisut ja kellotauluun sekä aikaan tutustuminen. Liikunnan saralta toteutamme koko talossa liikunnan vuosisuunnitelmaa. Liikunnassa tutustumme palloiluun, musiikki- ja satuliikunnan, kehon tuntemuksen, välineliikunnan, ulkoliikunnan ja liikuntaleikkien maailmaan. Kasvattajien pedagoginen taito on avainasemassa esiopetussuunnitelman toteuttamisessa ja järjestämisessä.

Esiopetussuunnitelmassa huomioidaan oppimisympäristön virikkeellisyys, turvallisuus ja terveellisyys, toiset huomioon ottava käytös ja omatoimisuus. Painotamme sosiaalisten taitojen harjoittelua. Pidämme tärkeänä hyviä yhteistyötaitoja ja toistemme hyväksymistä erilaisina yksilöinä. Tavoitteenamme on terveen minäkuvan omaava, itseensä ja taitoihinsa uskova, optimistinen koululainen. Vahvistamme lasten omatoimisuutta, jotta hän luottaisi omiin kykyihinsä toimia ja selviytyä erilaisista tilanteista. Käytämme hyväksi lasten luontaista innostusta oppimiseen ja vahvistamme sitä. Esikoululaisilla on mahdollisuus vahvistaa taitojaan ja tutustua tietotekniikkaan omassa ryhmässään aikuisen opastuksella.

Teemme yhteistyötä Viertolan koulun kanssa. Havainnoimme esikoululaisia sekä kartoitamme heidän oppimisvalmiuksiaan. Kevätkauden aikana lapsista tehdään Esko -tiedonsiirtolomake koulua varten. Jos lapsella on erityisen tuen tarvetta, hän siirtyy alkuopetukseen ”sujuvasti kouluun” prosessin avulla

Oppilashuoltoryhmä (OHR) kokoontuu yksikössämme kaksi kertaa toimintakaudella. Ryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, esikouluopettaja ja terveydenhoitaja. OHR:ssä keskustelemme ryhmän toimivuudesta lasten hyvinvoinnista ja jokaisen lapsen henkilökohtaisista tarpeista. Vanhemmilla on mahdollisuus halutessaan tulla osalliseksi oman lapsensa asioista keskusteltaessa. Lisää tietoa OHR:stä saa muun muassa Vantaan esiopetussuunnitelmasta.

5.7.1 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Kuusivuotiaiden valmistavaa opetusta annetaan 5h päivässä. Valmistavan esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomenkielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Mikäli esioppilaalla on valmistavan esiopetuksen päätös, sitä voidaan tarjota Lehdokin päiväkodissa. (tarkemmin; Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille. Vantaan kaupunki, sivistystoimi.2012.)

6 Työyhteisön rakenteet, toiminnan arviointi ja viestintä

Kämmeckäpuiston ja Lehdokin päiväkodeissa on sekä omat että yhteiset kokouskäytännöt sekä yhdessä sovitut arjen rakenteet, mitkä mahdollistavat ja helpottavat päiväkotiemme keskinäistä yhteistyötä. Jokaisella tiimillä on oma tiimipalaveriaika (TIPA) kerran viikossa. Tämän lisäksi pidämme yhteisen, edustuksellisen

viikkopalaverin (VIPA), jossa on yksiköjemme jokaisesta ryhmästä oma vakituinen edustaja ja johtaja paikalla. Palaverirakenteemme takaa onnistuneen viestinnän ja toiminnan suunnittelun ja arvioinnin sekä asiakaspalautteen läpikäymisen. Käytämme päiväkodin sisäisessä viestinnässä hyödyksemme myös tussitaulua, johon merkitsemme henkilökunnan poissaolot ja tiimien tapahtumat, esimerkiksi retket ja tapahtumat. Tussitaululta jokainen työntekijä saa aamulla töihin tullessaan tietoa, minkälaisia tilanteita ja tapahtumia päiväkodissa on.

Olemme kiinnittäneet erityistä huomiota työyhteisötaitoihin sekä tiimien toimivuuteen, jotka edesauttavat turvallisen kasvuympäristön luomista. Meillä on myös mahdollisuus tehdä vertaiskäyntejä muihin yksikköihin ja ryhmiin sekä osallistua erilaisiin kasvatusalan koulutuksiin, joista saamme tietoa ja ideoita ja voimavaroja omaan työhömmme. LISKO eli lisäkoulutuspalavereissamme jaamme omat vahvuutemme ja koulutuksista saamamme tiedot ja opit kaikkien kasvattajien käyttöön, näin opimme myös toisiltamme. LAATU palaverin jäsenet kokoontuvat pohtimaan päiväkotiemme pedagogisia aiheita säännöllisesti toimintakauden aikana. Jokaisesta palaverista laadimme kaikkien luettavissa olevan pöytäkirjan liitteineen aiheen mukaiseen kansioon.

Halutessamme voimme myös retkeillä vierailulle Kämmekän tai Lehdokin pihoille ja lainata oppimismateriaaleja toisiltamme. Henkilökunta siirtyy tarpeen tai mahdollisuuksien mukaan auttamaan toista ryhmää tai päiväkotia silloin, kun omassa ryhmässä on vähemmän lapsia ja toisessa tarvitaan apua. Juhannuksen- ja joulunaikaan yhdistämme Kämmekäpuiston ja Lehdokin toiminnan Lehdokin päiväkotiin. Yhdistymällä hiljaisimpina aikoina mahdollistamme vielä paremmin henkilökunnan lomailun silloin, kun lapsiakin on vähemmän paikalla. Heinäkuussa yksikköemme on kiinni ja hoitoa tarvitsevat lapset sijoittuvat alueen kesätoimintapäiväkotiin.

Yksikköemme henkilökunta on ollut kiitettävän pysyvää. Uuden työntekijän otamme avoimesti vastaan, kuuntelemme ja hyödynnämme hänen mukanaan tuomaansa osaamista. Nimeämme hänelle oman perehdyttäjän, joka ohjaa ja kertoo yksikköemme työmenetelmistä, tavoista ja käytännöistä. Perehdytystä tukee myös yksikköemme perehdytyskansio. Yksikössämme on annettu vanhemmille mahdollisuus perustaa ja ylläpitää vanhempaintoimikunnan toimintaa. Lehdokin päiväkodissa vanhempaintoimikunta perustettiin vuonna 2012. Vanhempaintoimikunta voi toiminnallaan vaikuttaa muun muassa pihojen viihtyvyyteen tai kunnostukseen. Toimiessaan yhteistyössä muiden vanhempien kanssa voi parhaimmillaan saada myös tukea omaan vanhemmuuteensa ja kasvattajarooliinsa.

7 Hyvinvointityö

Toteutamme hyvinvointityötä viikoittaisissa kokouksissamme. Viikkopalaverissa (VIPA) pohdimme ja suunnittelemme ryhmien lasten sekä henkilökunnan hyvinvointia. Tiimipalaverissa (TIPA) pohdimme yksittäisen lap-

sen kehitystä, hyvinvointia ja mahdollista tuen tarvetta. Arjessa noudatamme suunnitelmaamme, jonka tarkoitus on ennaltaehkäistä kiusaamista. Kiusaamiseen puutumme aina välittömästi. Lapset tarvitsevat kasvattajan tukea ristiriitatilanteiden selvittämiseen. Toimimalla pienryhmissä, havainnoimalla lapsia ja heidän leikkejään sekä olemalla läsnä lapsille, ennaltaehkäisemme kiusaamista. Opettelemme lasten kanssa leikkimään erilaisten kavereiden kanssa, myös muiden kuin oman parhaan kaverin kanssa. Lapsen kuuleminen tai vanhemman kautta kuultu huoli ennaltaehkäisee myös mahdollista kiusaamista.

Olemme sopineet yhtenäiset toimintatavat miten toimia, kun lapsi ei pysty hallitsemaan omia tunteitaan. Joskus lapsi ei kykene rauhoittumaan tilanteessa, missä on paljon ärsykeitä. Tällöin voi olla parempi esimerkiksi siirtyä aikuisen kanssa rauhoittumaan toiseen tilaan. Ennaltaehkäisemme ristiriitatilanteita järjestämällä mahdollisuuksien mukaan rauhallisia tilanteita, joissa on aikaa keskusteluille ja lapsen ohjaamiseen positiivisin keinoin.

Jokainen tiimi laatii lukuvuoden alussa oman pedagogisen suunnitelman lapsiryhmälleen. Suunnitelman pohjana ovat havainnot ryhmän sen hetkisistä lapsista ja heidän tarpeistaan sekä lasten ikä ja kehitystaso. Pedagogiseen suunnitelmaan sitoutuminen auttaa myös osaltaan hyvinvointityön onnistumisessa. Tämän lisäksi tiimien jäsenet tekevät keskinäisen tiimisopimuksen sekä lapsiryhmälle tavoitteellisen toimintasuunnitelman. LAATU -ryhmän pedagogisten aiheiden käsittely auttaa osaltaan koko yksikön hyvinvointityön onnistumisessa. Edustuksellisen viikkopalaverin tarkoituksena on tarkastella paitsi lasten myös aikuisten hyvinvointia. Viikkopalaverin tilalla kokoontuu noin kuusi kertaa vuodessa JUHTA eli juhla ja tapahtumatiimi, joka suunnittelee ja arvioi erilaisia yhteisiä tapahtumia päiväkodissa. Osa tapahtumista on suunnattu perheille, osa lapsille ja osa TYHY -toimintana henkilökunnalle.

KANNEN KUVATAIDETYÖ; Tuuli 6v :

Unelmien päiväkodissa olis akvaario ja siellä voisi hoitaa eläimiä.

Siellä olis käärme ja sais skeitata. Välillä sataisi ja välillä paistaisi aurinko!

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Lehdokin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Lehdokin päiväkoti

Orvokkitie 6, 01300 Vantaa, p. 09-83923401

Kämmekäpuiston päiväkoti

Lummetie 11, 01300 Vantaa, p. 09-83924459

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA Patotien toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.01.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman kivijalka	2
2.1	Varhaiskasvatuksen toiminnan toteuttaminen.....	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
3	Lasten puheenvuoro	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	5
5	Työ lasten parissa	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	7
5.3	Päivärytmi.....	8
5.4	Lasten leikki	8
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	10
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	12
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	12
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	13
5.7	Kestävä kehitys, ympäristökasvatus ja luonnontieto sekä liikunta	13
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	16
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto.....	16
5.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	16
5.8.3	Perhepäivähoidon järjestäminen.....	16
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	17
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	18
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	18
7.2	Hyvinvointityö	18
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	18

1 Johdanto

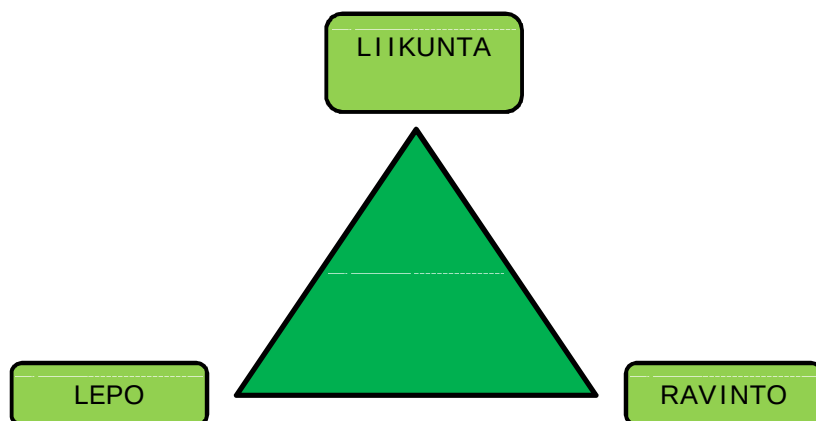
Patotien päiväkoti sijaitsee Myyrmäessä hyvien kulkuyhteyksien päässä aivan Louhelan juna-aseman välittömässä läheisyydessä. Ympärillä on muutama kerrostalo, metsää ja lähellä Jokiuoman puisto. Lähiympäristö tarjoaa monipuolisen oppimisympäristön ulkona ja luonnossa tapahtuvaan toimintaan vaivattomasti.

Päiväkotimme tarjoaa varhaiskasvatusta sekä esiopetusta koko- ja osapäiväisesti alle kouluikäisille lapsille.

Patotien varhaiskasvatuksen toimintayksikköön kuuluu myös Myyrmäen kunnallinen perhepäivähoito.

Meille on tärkeää tarjota lapsille mahdollisuus liikkua monipuolisesti ja riittävästi sekä ohjattuna että omaehtoisesti, sisällä ja ulkona. Lähiympäristössämme sijaitsevat erinomaiset liikuntapaikat: urheilukentät, jäähalli, Myyrmäen urheilutalo, Energia-areena sekä monipuolinen rakennettu ja koskematon luontoympäristö.

Lapsen hyvinvointi koostuu näiden kolmen osa-alueen (liikunta, lepo, ravinto) tasapainosta.

(Patotien oma kuvio)

Patotien päiväkoti on ollut mukana kansainvälisessä Vihreän lipun ympäristökasvatusohjelmassa vuodesta 2005. Olemme toteuttaneet kolme eri aiheista projektia liittyen kestävään kehitykseen. Ensimmäinen projekti käsitteli jätteiden vähentämistä, toinen lähiympäristöön tutustumista ja kolmas energian vastuullista kuluttamista. Patotien päiväkoti saavutti projektissa kestävä tason toukokuussa 2011. Päiväkotimme lipputangossa edelleen liehuva Vihreä lippu on merkinä osallisuudestamme Vihreän lipun ympäristökasvatusohjelmaan.

Patotien päiväkodissa toimimme päivittäin pienryhmissä. Pienissä ryhmissä on hyvät mahdollisuudet kiinnittää huomioita erityisesti vuorovaikutuksen laatuun ja määrään. Kieli on sekä oppimisen kohde että kaiken oppimisen väline. Kieli on vuorovaikutuksen, ilmaisun, ajattelun ja muistamisen välineenä avain kaikkeen muuhun oppimiseen. Patotiellä tiedostamme eri-ikäisten kasvattajien mukanaan tuomat kieleen kietoutuvat eri sukupolvien elämäkokemukset. Lapsen kielellisestä kehityksestä huolehtiminen on päiväkotimme arjessa keskeistä. Huomioimme kielen oppimisen tukemisen kaikessa toiminnassa myös lapselle ominaisten toimintatapojen sisällöissä, oppimisympäristön muokkaamisessa ja kasvattajayhteisön toiminnassa. Päiväkodissamme toimii paritiimityöskentelymalli, joka näkyy arjessa toiminnallisena yhteistyönä muun muassa siirtymätilanteissa, työvuorojärjestelyissä sekä pienryhmätoiminnassa.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman kivijalka

Vantaan arvoja ovat innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys.

Innovatiivisuus ilmenee

- myönteisenä ja osallistavana uusien ideoiden kokeilemiseen arjessa
- mahdollisuutena kokeilla ja erehtyä
- joustavana toimintana arjen muuttuvissa tilanteissa

Kestävä kehitys ilmenee

- kulttuuriperinteemme säilyttämisenä ja uuden luomisena huomioiden lasten erilaiset kulttuuriset taustat
- luonnon monimuotoisuuden suojelemisena sekä lasten luontosuhteen vahvistamisena ja luontoelämysten mahdollistamisena
- tasa-arvoisena, avoimena sekä arvostavana suhtautumisena kaikkia kulttuureja kohtaan
- ympäristötietoisuuden kehittämisenä ja ympäristövastuullisten toimintatapojen omaksumisena

Yhteisöllisyys ilmenee

- yhdessä laadittuina pedagogisina tavoitteina ja toimintaperiaatteina
- lasten, henkilöstön sekä huoltajien osallisuutena

Vantaan kaupungin arvojen lisäksi korostamme Patotiellä lämmintä vuorovaikutusta, välittämisen tahtoa, leikin kautta oppimista, liikunnan iloa ja käytännönläheistä ympäristökasvatusta.

2.1 Varhaiskasvatuksen toiminnan toteuttaminen

Patotien varhaiskasvatussuunnitelma on kasvattajien sopimus yhteisistä arjen toimintaperiaatteistamme. Olemme tehneet sen työvälineeksi henkilökunnalle ja käsikirjaksi huoltajille. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin myötä olemme sitoutuneet yhteiseen käsitykseen lapsesta, oppimisesta ja tiedosta. Suunnitelma antaa myös pohjan päiväkotimme ryhmien vuosisuunnitelmille, joissa tarkennamme oman lapsiryhmämme keskeiset tavoitteet ja perustehtävämmme.

Patotien varhaiskasvatuksen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010). Kuntatasolla pohjana on Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012).

Patotien päiväkodin toiminta-ajatus

Patotien toimintayksikössä työskentelee ammatillinen, sitoutunut, osaava ja kehittävän työotteen omaava henkilöstö. Kasvattajat huolehtivat lasten päivittäisestä hyvinvoinnista ja tukevat lasten yksilöllistä kehitystä, oppimista ja elämänhallintataitojen opettelua. Ohjaamme omalla toiminnallamme lasta ymmärtämään oman toimintansa vaikutuksia. Kaikki kasvattajat ovat kaikkia lapsia varten.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsiy

Kasvattajuus konkretisoituu arkipäivän työssämme ja toimintakäytännöissämme. Olemme aktiivisia kasvatuskumppanuussuhteen aloittamisessa ja päivittäisessä yhteistyössä huoltajien kanssa. Olemme aktiivisia ja aloitteellisia myös suhteessa lapsiin sekä muihin työyhteisön jäseniin. Kasvattajuus edellyttää meiltä sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin sekä ymmärrystä lapsen sanalliseen ja sanattomaan viestintään. Kasvattajuuteen sisällytämme ammatillista asennetta, vastuuta ja suhtautumistapaa työyhteisöön. Tiedostamme, että lapsi on aina riippuvainen kasvattajasta. Eettisesti korkeatasoisesti toimiessamme teemme työtä lapsen ja samalla koko yhteisön hyväksi. Tiedostamme, että kasvattajan toimintaan suhteessa lapsiin sisältyy aina vallankäyttöä ja sen tulee olla ammatillista. Käytämme valtaa sekä tietoisesti että tiedostamatta päättäessämme minkälaisia mahdollisuuksia tarjoamme lapsille ja mitä jätämme tarjoamatta.

Kasvattajan vallankäyttö on läsnä myös tilanteissa, joissa näennäisesti lapset voivat toimia itsenäisesti. Ohjaamme lapsiryhmän toimintaa kokemustemme ja koulutuksemme pohjalta. Meillä on rikastuttajan rooli: herätämme lapsen mielenkiinnon, uteliaisuuden ja motivoimme lasta sekä sidomme tietoaiksen todellisiin tilanteisiin. Kuuntelemme lasten ideoita ja otamme ne huomioon, jolloin lasten osallisuus toteutuu. Luomme lapsille monipuolisen ja turvallisen oppimisympäristön, jossa on mahdollisuus oppia, leikkiä, liikkua, tutkia ja ilmaista itseään monipuolisesti sekä toteuttaa lasten ehdotuksia käytännössä. Lasten toteutuneet toiveet ja ehdotukset vahvistavat lasten itsetuntoa ja luottamusta.

Lapset oppivat kaikissa arjen tilanteissa, myös niissä, joita emme ole erityisesti suunnitelleet oppimistilanteiksi ja myös muita asioita kuin olemme tarkoittaneet opittavaksi. Lasten päivän kulkua tuleekin arvioida ja pohtia, mitä lapset todellisuudessa eri tilanteissa oppivat.

Varhaiskasvatus on ryhmäkasvatusta ja osallisuus on ryhmään kuulumista. Lapsen tulee saada kokea, että hän läsnäolollaan ja vuorovaikutuksellaan voi vaikuttaa ryhmän toimintaan. Lapsi elää eri elämäntilanteissa, jotka meidän tulee tuntea ymmärtääksemme lasta. Esiopetuksessa kuulemme lasta ja hän tulee kuulluksi kasvattajien ja huoltajien yhdessä laatien lapsen

esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Tämä toteutuu myös 4-5 -vuotiaiden varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa.

Meidän tulee huomioida sukupuolisensitiivinen kasvatus. Patotien päiväkodissa se tarkoittaa kasvatuspedagogiikkaa, jossa otamme erityisesti huomioon sukupuoliin liittyvät käsitykset ja stereotyyppit. Olemme tietoisia siitä, kuinka piilo-oletukset mahdollisesti vaikuttavat konkreettisesti toiminnassa lasten kanssa ja miten ne saattavat rajoittaa lapsen mahdollisuuksia toteuttaa ja ilmaista itseään. Sukupuolisensitiivisessä kasvatuksessa kyse ei ole tyttöjen ja poikien roolien vaihtamisesta keskenään, vaan siitä, että sekä tytöille että pojille mahdollistetaan uudenlaisia esikuvia ja toimintatapoja lapsen yksilöllisen kiinnostuksen pohjalta. Arjen toiminnassa pidämme huolen siitä, että huomiomme ei jakaudu epätasa-arvoisesti eri sukupuolien kesken. Pojat eivät saa enemmän leikkiaikaa ja vapauksia samalla kun tyttöjä taas pyydetään poikia useammin toimimaan apulaisina. Sukupuolisensitiivisessä ja tasa-arvokasvatuksessa kiinnitämme huomiota konkreettisen toiminnan ja ohjauksen lisäksi myös kieleen: mitä adjektiiveja, äänenpainoja ja puheenaiheita käytämme, kun keskustelemme eri sukupuolta olevien lasten kanssa. Tasa-arvokasvatus tunnustaa moninaisten perheiden olemassaolon ja kiinnittää huomiota siihen, miten aikuisten rooleista puhutaan lasten kanssa.

3 Lasten puheenvuoro

Mikä on mukavinta päiväkodissa?

"Maalaus ja trampoliini"

"Jumppa on kivointa"

"Mukavinta on leikkiä kun on kavereita"

"Mukavinta on
sählynpelaaminen,
kavereiden kanssa
leikkiminen ulkona
ja luistelu"

"Päiväkodissa on mukavinta
mennä "Tornadoon", kun siellä
on pehmeitä ja siellä voi tehdä
kuperkeikkoja"

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Varhaiskasvatuksessa tarvitsemme kasvatuskumppanuutta ja luottamusta, jonka luomme kiinteällä yhteistyöllä huoltajien ja kasvatuksen ammattilaisten kesken. Luottamuksen luominen alkaa jo ensimmäisessä kohtaamisessa. Ensimmäiselle tapaamiselle perheen kanssa varaamme riittävästi aikaa. Huoltajilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Tuntemus perustuu äidin ja isän tai muun huoltajan ainutkertaiseen suhteeseen oman lapsensa kanssa. Meillä puolestaan on koulutuksen antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä näkemys lapsen käyttäytymisestä ryhmässä. Tasavertaisessa, kunnioittavassa ja avoimessa kasvatuskumppanuudessa yhdistämme molempien osapuolten vahvuudet. Kasvatuskumppanuudessa jaamme kasvatusvastuun ja etsimme yhteistä tapaa toimia lapsen parhaaksi.

Ennen päivähoidon aloittamista perheillä on mahdollisuus tutustua päiväkodin ja lapsen tulevan ryhmän toimintaan. Lapsen aloittaessa päivähoidon huoltajat kertovat lapsestaan Lapsi koti-oloissa – lomakkeen avulla. Lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja oppimisesta keskustellaan laatiessamme lapsen esiopetuksen oppimis- tai varhaiskasvatussuunnitelmaa, jotka tehdään yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään ja arvioidaan kerran vuodessa tai tarpeen mukaan. Suunnitelmassa kartoitamme lapsen vahvuudet sekä mahdolliset tuen ja ohjauksen tarpeet. Suunnitelmaan kirjaamme myös lapsen puheenvuoron ja mielenkiinnon kohteet. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa arjen toimintaamme ottamalla huomioon lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien toiveet sekä aloitteet. Suunnitelma ohjaa pedagogista työtämme ja tukee huoltajia kasvatustehtävässä.

Keväällä 2013 teetimme kyselyn Patotien toimintayksikön lasten huoltajille yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa varten.

Hyvä päiväkotipäivä

- liikuntaa, ruokailua, lepoa sopivassa suhteessa
- tutut ja turvalliset päivärutiinit
- lapsi tulee aidosti kuulluksi
- riittävästi aikaa pitkäkestoiselle leikille
- kiusaamisen ehkäisy

Yhteistyö perheiden kanssa näkyy arjessa päivittäin. Lapsen asioista keskustelemme päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa. Muita yhteistyömuotoja ovat vanhempainillat ja päiväkodin tai perhepäivähoidon yhteiset tapahtumat. Perhepäivähoidossa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen huoltajan ja perhepäivähoitajan kanssa. Lapsi osallistuu tähän harvemmin, sillä perhepäivähoidossa lapset ovat yleensä alle kolmevuotiaita. Päiväkodin johtaja osallistuu suunnitelman laadintaan tarvittaessa.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielen oppiminen on jatkuva sosiaalinen tapahtuma, joten varhaiskasvatuksen arkipäivän toimintarutiinit tarjoavat lukuisia hedelmällisiä kielen omaksumisen hetkiä. Pukemis-, siirtymä- ja muissa hoitotilanteissa varsinakin alle 3-vuotiaiden ryhmissä kuvailemme ja selitämme lapselle erilaisia asioita sekä loruttelemmme, riimittelemme ja leikittelemme sanoilla. Mallin antaminen puhutusta ja kirjoitetusta kielestä on kielen omaksumisen edellytys. Ajattelu ja ongelmien ratkaisu kehittyvät kielen oppimisen myötä. Ryhmässä yhteisesti jaetut

lukukokemukset lastenkirjallisuuden äärellä tukevat kielen kehittymistä. Ilmaisua ei ole vain puhetta, vaan se on myös liikettä, ilmeitä, draamaa ja kuvallista kerrontaa.

- kieli sisältyy orientaatioihin kommunikaation ja vuorovaikutuksen välineenä
- arjen toimintojen sanoittaminen on tärkeää kielen oppimisen kannalta
- huomioimme sanattoman vuorovaikutuksen merkityksen
- otamme huomioon lapsen kielen kehityksen tason ja käytämme rikasta ja monipuolista kieltä

Aikuis- ja vertaissuhteissa lapset oppivat havainnoimalla ja jäljittelemällä kulttuurisia ja sosiaalisia tapoja sekä kommunikointimalleja. Lähtökohtana hyvälle vuorovaikutukselle ja lapsen kohtaamiselle on kasvattajan hyvä tilannetaju, lapsen tunteminen, tunteiden havainnoiminen, paneutuminen hänen asiaansa, pysähtyminen, läsnäolo sekä sen arvostaminen.

Kielen tehtävät

- kielen avulla lapsi jäsentää havaintomaailmaansa ja hankkii tietoa
- kieli toimii vuorovaikutuksen, ajatusten ja tunteiden ilmaisun välineenä
- kieli toimii oman itsesäätelyn ja toisten käyttäytymisen säätelyn välineenä

Lapsi omaksuu äidinkielen kieliopin pääpiirteissään jo alle kouluikäisenä. Kielelliset taidot suuntaavat lapsen kehitystä ja ovat läheisesti yhteydessä muuhun oppimiseen. Kognitiivisen näkemyksen mukaan kielen kehitys edellyttää lapselta aktiivista toimintaa. Lapsi valikoi kuulemaansa kieltä ja pyrkii muokkaamaan sitä aktiivisesti. Tehtävämme on herättää kiinnostus kielen merkityksen ymmärtämiseen, rakentamiseen ja muotoon. Kielen harjoittelussa on tärkeää usean eri aistin samanaikainen käyttö. Lapsen kielellinen tietoisuus kehittyy hänen oppiessaan erottelemaan sopivat sanat erilaisiin tilanteisiin ja ne kielelliset rakenteet, jotka välittävät parhaiten tiettyjä merkityssisältöjä esim. kieltoja ja pyyntöjä. Monipuolinen

suomenkielenoppiminen tukee esiopetuksessa lapsen matemaattisen ajattelun, tunteiden ja sosiaalisuuden kehittymistä. Lapsesta kehittyy rohkea puhuja ja kuuntelija erilaisissa arkisissa vuorovaikutustilanteissa.

Mediakasvatus

Media on läsnä kaikkialla tänä päivänä lasten arjessa. Yhdistämme mediakasvatuksen kaikkiin sisällöllisiin orientaatioihin (matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen) läpäisyperiaatteella. Tehtävämme on tarjota lapsille media käyttöön sekä valmiuksia kasvaa medialukutaitoiseksi kansalaiseksi. Kestävä kulutus ohjaa kriittiseen kulutukseen ja tavaroiden hankintaan. Tuemme lapsen medialukutaidon ja kuvatulkinnan kehittymistä ja näin vahvistamme arvioivaa suhtautumista ympäristön runsaaseen kuvatulvaan sekä populaarikulttuuriin. Lapsella on mahdollisuus tutustua uusiin viestintävälineisiin ja opetella niiden käyttöä. Lapsi näkee mainoksia joka päivä. Niitä on televisio-ohjelmien välissä, lehtien sivuilla, netissä, bussipysäkeillä ja bussien kyljissä sekä tuotemerkeinä vaikkapa T-paidoissa ja lippiksissä. Lasta ei voi eristää markkinointiviestien maailmalta. Varsinkin kuvallisia viestejä on hyvä oppia lukemaan kyseenalaistaen. Mainokset eivät saa hyödyntää lapsen epävarmuutta esittämällä, että tavarantoimittajan omistaminen tekee lapsesta muita paremman tai sen puuttuminen jättää kaveripiiriin ulkopuolelle. Lasten kanssa keskustelemme siitä, mitä mainoksissa tapahtuu ja mitä niillä tavoitellaan. Esi-

opetusryhmässä lasten kodeissa vierailee Helli -mediahahmo, joka seuraa lasten eri medioiden käyttöä muutamana päivänä: television, tietokoneen, lehtien, kännykän, videopelien, elokuvien, teatterien ja konserttien. Myös muissa ryhmissä on käytössä samanlaisia mediahahmoja. Sanomalehtiviikkoa vietämme kerran vuodessa ja myös muina aikoina käytämme sanomalehteä hyväksi eri sisällöllisissä orientaatioissa. Lasten oppimisympäristöön kuuluva tietotekniikka on ryhmissä monipuolisesti käytössä, jotta kaikki saavat tasapuolisesti tutustua nykYTEknologian toimintaan. Mediataidot ovat osa kansalaiskasvatusta.

Sadut ja saduttaminen

Tarinoiden ja satujen kuunteleminen ja kertominen ovat osa lapsen kielen omaksumista ja harjoittavat lapsen keskittymistä. Saduttaminen on lapsen omaa kerrontaa ja näin käytännön malli oman ajattelun muuttamisesta puheeksi sekä edelleen kirjoitetuksi kieleksi. Saduttamisen avulla jaetaan kokemuksia, arvostetaan lasta kertojana, oman kielen tuottajana sekä pysähdytään tutkimaan kertojan tuotoksen sisältöä. Sadutus on aitoa lapsen kuulemistä. Satujen kuunteleminen luo lapselle mahdollisuuden eläytyä toisten ihmisten ja eläinten tunteisiin ja erilaisiin maailmoihin ja näin edistää etiikan ja moraalien kehittymistä.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Pienryhmätoiminta on pedagogisen toiminnan lähtökohta, jota toteutamme Patotiellä päivittäin kaikissa ryhmissä. Lapset jaamme joustavasti ikä-, kehitys- ja kielitason mukaan pienryhmiin. Vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan erilaisia toimintatapoja ja elämänhallinnan taitoja mm. empatia-, itsesäätely- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä tunteiden säätelyä. Työkasvatus pienten tehtävien muodossa saa lapset tuntemaan kuuluvansa isompaan vertaisryhmään. Työtehtävien tavoitteena on työn arvostaminen, vastuuntunnon, itsenäisyyden, omatoimisuuden ja yhteistyökyvyn kehittäminen. Vuorovaikutus pienryhmätoiminnassa kehittää lapsen mielikuvitusta ja ajattelua. Lapselle on tärkeää tuntea kuuluvansa nimettyyn ryhmään. Pienryhmätoiminnalla tuemme lapsen itsetuntoa, koska silloin lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi. Kun lapsen itsetunto on vahva, hän pystyy toimimaan isommassakin ryhmässä. Pienryhmätoiminnan etuna on se, että aikuiset pystyvät havainnoimaan kaikkia lapsia tasapuolisesti.

Käymme keskustelua turhista säännöistä ja rajoitteista turvallisuustekijöitä unohtamatta. Yhdessä mietityt ja kirjatut säännöt sitouttavat lapset niihin paremmin. Patotien päiväkodissa liikuntavälineet ovat lasten käytössä ja liikuntavälineitä on myös ryhmissä. Lapset muodostavat itsenäisesti liikunta- ja peliryhmiä ja näin he luovat omaa liikuntakulttuuriaan ja yhteisö vahvistuu. Oppimisympäristön täytyy tarjota myös mahdollisuus lepoon ja omaan rauhaan. Lasten käytössä on paljon tiloja ja tehtävämme on taata myös mahdollisuus rauhalliseen toimintaan jakaessamme lapsia eri tiloihin. Tuemme myös lasten lahjakkuuksia ja kiinnostuksen kohteita antamalla heille mahdollisuuden toteuttaa itseään. Parasta on, kun yksilön kokemus siirtyy jae-
tuksi iloksi.

5.3 Päivärytmi

Kokoonnumme aamulla päiväkotimme yhteen ryhmätilaan. Aamukokoontumisen jälkeen toiminta etenee lasten jakautumisella pienryhmiin. Painotamme pedagogisen toiminnan pääsääntöisesti aamupäivään, joka päättyy lounasruokaan. Ruokailun jälkeen lapset lepäävät. Levon jälkeen tarjoilemme välipalan. Ulkoilemme pääsääntöisesti kahdesti päivässä. Päivänkulun ja viikko-ohjelman rakenne on joustavasti vakaa tilanteen mukaan. Lapsen päivärytmiin sisältyy hoito- ja erilaiset vuorovaikutustilanteet, työkasvatus, liikunta ja lapselle muut ominaiset toimintatavat: leikkiminen, tutkiminen ja sekä taiteellinen kokeminen. Ennakoitavuus tukee toiminnan jatkuvuutta, lapsen turvallisuuden tunnetta, leikkien rakentumista ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Päivän pysyvällä rakenteella luomme puitteet monipuolisesti vaihteleville toiminnoille ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Suunnittelemme toiminnan niin, että liikunnalliset ja keskittymistä vaativat leikit vaihtelevat. Siirtymätilanteisiin liitämme usein liikuntaa. Alle kolmivuotiaille ohjatut toiminnot tapahtuvat pääsääntöisesti perushoitotilanteissa pienryhmittäin ja ovat lyhytkestoisia.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapselle kokonaisvaltaista toimintaa. Siinä yhdistyvät luontevasti osana sisällölliset orientaatiot sekä lapselle ominaiset tavat toimia. Lapsi leikkii leikkimisen itsensä vuoksi ja parhaimmillaan se tuottaa hänelle suurta mielihyvää. Leikissä lapset harjoittelevat yksin tai yhdessä tietoja, taitoja ja toimintatapoja, jotka ovat tarpeellisia nyt sekä tulevaisuudessa. Leikki antaa lapselle mahdollisuuden toimia taitojensa ja kehityksensä ylärajoilla. Lapsen leikki rakentuu kokemuksista, joita hän saa ympäristöstään. Leikki kehittää lapsen sosiaalisia taitoja ja mielikuvitusta. Parhaimmillaan leikissä toteutuu kestävän hyvinvoinnin näkökulma, kun harjoitellaan yhdessä toimimaan vastuullisesti ja aktiivisesti muiden lasten ja aikuisten kanssa. Leikkimällä lapsi rakentaa minuuttaan ja maailmaansa sekä käsittelee kokemuksiaan. Leikki on keskeinen oppimisen muoto ja kehitysympäristö alle kouluikäiselle lapselle. Myös vertaisryhmä vaikuttaa merkittävästi leikin kulkuun sekä lasten välisiin suhteisiin. Pienempien lasten rinnakkaisleikki toteutuu vuorovaikutuksessa aikuisen tai isomman lapsen kanssa. Leikki kehittyy esineiden tutkimisen kautta kuvittelu- ja sääntöleikkeihin.

Roolileikkeihin lapset saavat aineksia aikuisten maailmasta. Sallimme lasten leikkiä myös rajuja leikkejä kaaoksessa, jotta he kokevat järjestyksen ja selkeyden merkityksen ja tärkeyden elämässä.

Leikin tukeminen ja leikkiympäristö

Tehtävämme on havainnoida lasten leikkiä ja sen pohjalta ideoida ja rikastuttaa sitä. Uudistamme leikkiympäristöä yhdessä lasten kanssa ja otamme huomioon lasten iän ja kehitystason. Varaamme lasten leikeille riittävästi aikaa päivittäin ja mahdollisuuksien mukaan takaamme leikin jatkuvuuden. Leikki ei toimi vain siirtymätilanteiden ajantäytteenä. Lasten iästä, leikkimisen taidoista, leikin lajista ja muista tilannetekijöistä riippuen tehtävämme vaihtelee leikkiin aktiivisesta ja aidosta osallistumisesta ulkopuoliseen havainnointiin. Olemme tietoisia leikin kehitysvaiheista sekä leikki- ja populaarikulttuurista (viihdeleikkisyyden tuottamaa kulttuuria: televisio, populaarimusiikki, elokuvat, sarjakuvat, viihdekirjallisuus ja konsolipelit). Luomme edellytykset leikkiajalle, -paikalle ja sopiville materiaaleille. Voimme määrittää leikkiryhmät ennalta tai lapsen ehdotuksesta sovittuna ajankohtana. Lapsiryhmien leikkiympäristöt on jäsennetty ryhmätiloja kuvaavilla valokuvilla, toimintatauluilla. Ulkona järjestämme mahdollisuuksia monipuoliseen ulkoleikkiin päiväkodin pihalla ja luonnonympäristössä. Myyrmäki kaupunginosana tarjoaa monimuotoisen luonto- ja kulttuuriympäristön, mikä mahdollistaa erilaisia toiminnan ja leikin rikastuttamisen vaihtoehtoja. Ulkoilun loppuleikit ja lasten kanssa yhdessä mietityt sopimukset selkeyttävät siirtymätilanteissa toimimista.

Leikki esiopetuksessa

Esiopetuksen työskentely perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää lapsen kielellistä kehitystä ja oppimisvalmiuksia. Oppimisessa leikillä on merkittävä osuus ja varaamme siihen aikaa jokaisena esiopetuspäivänä. Liikuntaleikit näyttäytyvät monimuotoisesti ja mahdollistavat myös akateemisten taitojen harjaannuttamisen. Esiopetusryhmämme on sosiaalisen oppimisympäristö, jossa lapsi toimii vertaisryhmässä. Yhteisten tapahtumien, retkien ja juhlien kautta lapsi saa uusia kokemuksia ja elämyksiä leikkeihinsä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsi on ajatteleva ja tunteva yksilö sekä yhteisössä aktiivinen ja sosiaalinen toimija. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen tapahtuu sisällöllisten orientaatioiden / esiopetuksen taas sisältöalueiden kautta. Me ohjaamme ja suunnittelemme sekä toteutamme varhaiskasvatustoimintaa, -tilanteita ja -ympäristöä siten, että se innostaa ja houkuttelee lapsia suuntaamaan mielenkiintonsa matemaattisiin, luonnontieteellisiin, historiallisiin, yhteiskunnallisiin, esteettisiin, eettisiin ja uskonnolliskatsomuksellisiin ilmiöihin.

Varhaiskasvatuksessa keskeinen pedagoginen periaate on toiminnan eheys ja kokonaisvaltaisuus. Toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen lähtökohtana suosimme projektityyppistä, eheää ja pitkäkestoista toimintaa, joka pohjautuu kasvattajien tai johonkin lapsia kiinnostavaan ajankohtaiseen teemaan tai huoltajilta tulleen ideaan.

Toiminnassa lapsi ikätasonsa mukaisesti pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä sekä rakentamaan siitä kokonaisuuden eri osa-alueineen vähitellen. Tehtävämme on järjestää tilanteita, välineitä, mahdollisuuksia ja ohjausta tutustua eri orientaatioihin. Asioiden ja arjen sanoittaminen on aktiivista vuorovaikutusta lapsen kanssa. Eri suuntautumisten aiheet, ilmiöt ja sisällöt liitämme lasten lähiympäristöön, arkeen ja konkreettisiin kokemuksiin niin, että lapset voivat tehdä asioista havaintoja ja liittää sen aikaisempiin kokemuksiinsa.

Matemaattinen orientaatio

Matematiikkaa on elämän jokapäiväisissä asioissa. Se on läsnä heräämisestä nukkumaan menoon. Se on vuodenaikojen ja vuorokaudenaikojen vaihtelua. Se on huomaamista, kokeilua ja yrittämistä. Se on matka luonnossa ja kaupassa käynti. Matematiikkaa on kaikkialla: muodot, suunnat, määrät, tila, aika, paikka ovat koko ajan läsnä. Matemaattinen toiminta on vertaamista, luokittelua, päättelystä, ihmettelyä, kokeilua, pohtimista, arvaamista sekä laskemista, mittaamista, punnitsemista. Osa-alueet toteutamme arkitoimintapedagogiikassa leikinomaisesti lapsille tutujen ja heitä kiinnostavien materiaalien, esineiden ja välineiden avulla lasten kipeillä puissa, tanssiessa, hippaleikeissä ja musiikkia kokiessa.

Luonnontieteellinen orientaatio

Luonnontieteellinen orientaatio sisältää ympäristökasvatusta ja kestävän kehityksen periaatteita lapsille sopivassa muodossa. Patotiellä Vihreä lipun toiminta on arjessa yhdessä tekemistä ja kestävän kehityksen elämäntapojen harjoittelua. Lapset tutustuvat elollisen ja elottoman luonnon ilmiöihin ja lajeihin havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Kokeilut antavat lapselle mahdollisuuden harjoitella syy-seuraus-suhteiden ymmärtämistä. Vuodenaikojenvaihtelut ohjaavat toiminnan sisältöä.

Historiallis- yhteiskunnallinen orientaatio

Myyrmäessä lähiympäristössä ja Vantaan kaupungin muilla alueilla on runsaasti historiallisia paikkoja. Tutustumme lasten kanssa lähiympäristön historiallisiin kohteisiin, jotka näin saavat aikaulottuvuuden ja uusia merkityksiä. Näkökulmia menneisiin tapahtumiin ja siltaa niistä nykyaikaan voivat avata myös lasten isovanhemmat, lasten vanhemmat ja lapset itse. Historiallis-yhteiskunnallisessa orientaatioissa rakennetaan lasten kanssa kuvaa menneisyydestä samoin kuin nykyisyydestä niistä kertovien esineiden ja dokumenttien avulla. Monikulttuurisuus huomioidaan toiminnassa tutustumalla eri kulttuurien tapoihin ja elämään.

Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio avautuu havaitsemisen, kuulemisen, haistamisen, tuntemisen ja luomisen sekä kuvittelun ja intuition kautta. Lapsen omat aistimukset, tuntemukset ja kokemukset ovat edellytys esteettisen kauneuden havaitsemiseksi ja oman näkemyksen luomiseksi. Tähän lapsi tarvitsee aikuisen läsnäoloa ja tukea. Lapsi oppii arvostamaan ympärillään olevaa kauneutta kasvaen näin ihmisenä. Esteettinen orientaatio on laaja ja monitahoinen. Orientaation sisällöstä lapsille syntyy kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon, mutta myös niiden vastakohtien kautta omakohtaisia aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia. Lapsen arvostukset, asennoituminen ja näkemykset alkavat hahmottua.

Eettinen orientaatio

Eettinen kasvatusta perustuu käsitykseen ihmisenä olemisesta ja erilaisuuden hyväksymisestä. Lapsen kanssa pohdimme kysymyksiä oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta, totuudesta ja valheesta - oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja toisen ihmisen kunnioittamista unohtamatta. Eettinen orientaatio keskittyy pohtimaan arvoihin ja normeihin liittyviä kysymyksiä. Tarkastelemme asioita lapsen arkielämän tilanteiden ja tapahtumien kautta. Vastaamme pienen lapsen tarpeisiin, hyväksymme ja rohkaisemme ilmaisemaan eri tunnetiloja, näin lapsi kokee olevansa arvokas. Kokemansa perusteella lapsi pystyy myöhemmin laajentamaan saamansa mallia ihmisten välisiin sosiaalisiin taitoihin sekä edelleen elinympäristöönsä. Pelot, ahdistus ja syyllisyys kuuluvat myös lasten elämään. Niitä käsittelemme lasten kanssa niin, että lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Annamme lapsille mahdollisuuden uskonnollisten ja henkisten asioiden ja ilmiöiden pohtimiseen, hiljaisuuteen, ihmettelyyn ja kyselemiseen. Perehdymme lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen sekä tapoihin ja käytäntöihin. Lapsen herkkyyttä ja kykyä ymmärtää sanatonta ja symbolista kieltä kunnioitamme, tuemme ja vahvistamme. Tutustumme lapsia lähellä olevien erilaisten uskontojen ja katsomusten tapoihin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovimme huoltajien kanssa uskonnollis-katsomuksellisen orientaation lapsikohtaisesta sisällöstä. Järjestämme eettisiä tarinatuokioita samanaikaisesti valtauskonnon kirkkohetkien kanssa. Esiopetuksessa annamme eettistä ja kulttuurista katsomuskasvatusta. Esiopetukseen sisältyy myös uskontokasvatusta ja sille vaihtoehtoisia elämäntietokasvatusta huoltajan valinnan mukaan. Eetti-

nen kasvatus esiopetuksessa sisältyy kaikkeen toimintaan ja on kaikille yhteistä. Esiopetuksessa uskontokasvatuksen tavoitteenamme on tutustua uskonnollisiin juhliin ja tapoihin.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuki koko yhteisön asia

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Tätä toteutamme arjessa jokaisessa lapsiryhmässä laadukkaasti ja pedagogisesti suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Hyvin suunniteltu ja toteutettu arkitoimintapedagogiikka tukee Patotien päiväkodissa olevia lapsia. Kasvun ja oppimisen tuen perusedellytys on, että kasvattajilla on taito ohjata lasten keskinäistä vuorovaikutusta sekä pitää yllä luottamuksellista ja avointa vuorovaikutusta huoltajiin sekä kollegoihin. Henkilöstön vuorovaikutustaitoja ja niiden laatua kehitämme Patotien päiväkodissa jatkuvasti. Alkukeskustelut sekä päivittäinen yhteistyö ja kohtaaminen huoltajien kanssa ovat meillä toteutettavan yksilöllisen ja lasta tukevan varhaiskasvatuksen lähtökohta. Kasvattajilta edellytetään lasten kasvun ja kehityksen sekä ryhmädynamiikan tuntemista ja herkkyyttä tunnistaa varhainen tuen tarve sekä kykyä muokata toimintaympäristöä lasten senhetkisiä tarpeita vastaavaksi. Tarvittaessa otamme käyttöön ensivaiheessa yksittäisen lapsen tai ryhmän toiminnan tukemiseksi yleisen tuen valikon. Lapsen tuen tarpeen lisääntyessä tihennämme yhteistyötä perheen kanssa. Yhteistyötä teemme kaikkien lasta tukevien tahojen kanssa.

Tuen arviointi ja suunnittelu

Tuen tarpeen arvioimme tarkastelemalla havaintoja lapsesta yhdessä huoltajien ja kasvatushenkilöstön kanssa. Tuki järjestetään aluksi yksittäiselle lapselle yleisenä tukena tai ennalta ehkäisevänä ja mahdollisimman pitkälle siten, että lapsi toimii ryhmän jäsenenä. Yhteistyötä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken tehostetaan. Kaikissa toimenpiteissä otamme huomioon lapsen edun. Esiopetuksen kasvattajatiimi havainnoi lapsia ja lapsiryhmää saadaksemme selville lasten vahvuudet tai tuen tarpeet. Muokkaamme fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista oppimisympäristöä tarpeiden mukaan, jotta kaikki saavat harjoitella taitojaan esiopetusvuoden aikana. Ohjaamme lapsia erilaisissa vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa isossa ja pienryhmissä. Opetusta eriyttämällä kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia.

Kasvun ja oppimisen tuen suunnitelmat Vantaalla

Tuen arviointi ja suunnittelun aloitamme laatimalla yhdessä huoltajien kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman tai tarpeen vaatiessa tehostetun tuen suunnitelman. Esiopetuksessa laadimme kaikille lapsille Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS). Tehostettua tukea saaville lapsille laadimme tehostetun tuen suunnitelman, joka liitetään LEOPSiin. Esiopetukseen osallistuvalla lapsella, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan LEOPSin liitteeksi henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Käsite monikulttuurinen lapsi sisältää sekä maahanmuuttajataustaiset että monikieliset lapset. Maahanmuuttajataustaisesta lapsesta puhuttaessa tarkoitetaan sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa maahanmuuttajaperheeseen syntyneitä lapsia.

Monikulttuurisuuden lähtökohdat

Lähtökohtana suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Lapsi saa päiväkodissa kokea, että hänen kulttuurinsa ja kielensä ovat arvostettuja samoin kuin hän itsekin. Hänellä tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuritaustansa ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi.

Oma äidinkieli ja suomi toisena kielenä

Lapsia ja vanhempia rohkaisemme käyttämään äidinkieltään kotiloissaan. Huoltajille kerromme lapsen oman äidinkielen kehittämisen merkityksestä ja keinoista. Varhaiskasvatuksessa lapsen suomen kielen taitoa tuemme erityisesti Suomi toisena kielenä -tuokioilla: käytämme mm. kirjoja, kuvia, tukiviittomia, esineitä, nopeaa piirtämistä ja pelejä. Toistot ovat tärkeitä. Usein toistuvien laulujen ja lorujen sanat jäävät lapsen mieleen. Kaikissa toiminnoissa otamme huomioon suomen kielen tukemisen: puheilmaisun tulisi olla selkeää ja monipuolista, innostunutta, rakenteeltaan oikeaa ja johdonmukaista.

5.7 Kestävä kehitys, ympäristökasvatus ja luonnontieto sekä liikunta

Kestävä kehitys

Kestävää arjen toimintaa on kehitetty Patotien päiväkodissa jo yli kymmenen vuotta. Päiväkodissamme on tällä hetkellä kestävän tason Vihreä lippu. Olemme aloittaneet Suomen ympäristökasvatusseuran ohjaaman Vihreän lipun toiminnan vuonna 2005. Tarkoituksenamme on syventää vuosi vuodelta kestävän kehityksen ajatusta. Ensimmäinen projektimme oli jätteiden vähentäminen, jolloin aloitimme jätteenlajittelun keräämällä paperit ja pahvit eri laatikoihin ja viemällä ne niille varattuihin jäteastioihin. Toinen projekti oli lähiympäristö, jolloin aloitimme tutustumisen lähiympäristöön konkreettisesti piirtämällä siinä sijaitsevia kohteita helpottamaan lähiympäristön hahmotusta. Kolmas projekti oli energia, jolloin aloimme kiinnittää huomiota sähkön ja veden kulutukseen ja vähentämään sitä erilaisin arkisin keinoin: vesipoliisit, valojen merkintä, tyhjien huoneiden valojen sammuttaminen sekä turhat sähkölaitteet. Päiväkotimme yhteisesti laadittuja kestävän kehityksen toimintatapoja toteuttaa koko henkilöstö lasten rinnalla.

Näkemyks kestävästä kehityksestä on muuttunut tuona aikana. Kestävä kehitys on monitahoinen ja se kattaa monet elämänalueet. Kestävän kehityksen toiminnassa ei olla koskaan valmiita ja uusia näkökulmia ilmaantuu yhteiskunnan muuttuessa. Keskeneräisyyttä tulee sietää ja juuri uudet alueet vievät meitä eteenpäin. Kestävään kehitykseen kuuluu ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen osa-alue. Lapsille kestä-

vä kehitys näyttäytyy konkreettisina asioina ja ilmiöinä: kavereiden auttamisena ja huolehtimisena, lähiympäristön tutkimisena ja huolehtimisena sekä kestävämpien arkikäytäntöjen oppimisena. Arjen ratkaisulla ja toiminnalla pyritään kuormittamaan ympäristöä mahdollisimman vähän. Patotien päiväkodin kasvattajat ovat sitoutuneita kestävä kehityksen käytännön periaatteisiin. Vihreän lipun lapsiraadissa lapset pääsevät osallistumaan kestävä kehityksen työn suunnitteluun, päätöksentekoon ja toteuttamiseen. Lapsiraati kokoontuu noin kerran kuussa. Raati koostuu lapsista ja kasvattajista. Erilaisten kokeiden, tutkimusten, leikkien, laulujen, retkien ja kuvakirjojen avulla tutustutaan yhdessä kestävä kehityksen asioihin. (maatumiskoe, energian säästäminen, valon lähteet, veden olomuodot, vesikokeet, kasvukokeet ja idättäminen.) Luontosuhteen luominen nähdään myös tärkeänä. Itsemme kokeminen osana luontoa synnyttää halun suojella ja säilyttää sitä. Tavoitteenamme on yhdessä huoltajien kanssa kasvattaa lapsista ympäristövastuullisia kansalaisia. Luontosuhteen luominen on ympäristöstä ja toisistamme huolehtimista. Vastuun kantavat kansalaiset osaavat ottaa kestävä kehityksen huomioon arjen valinnoissa ja työssä.

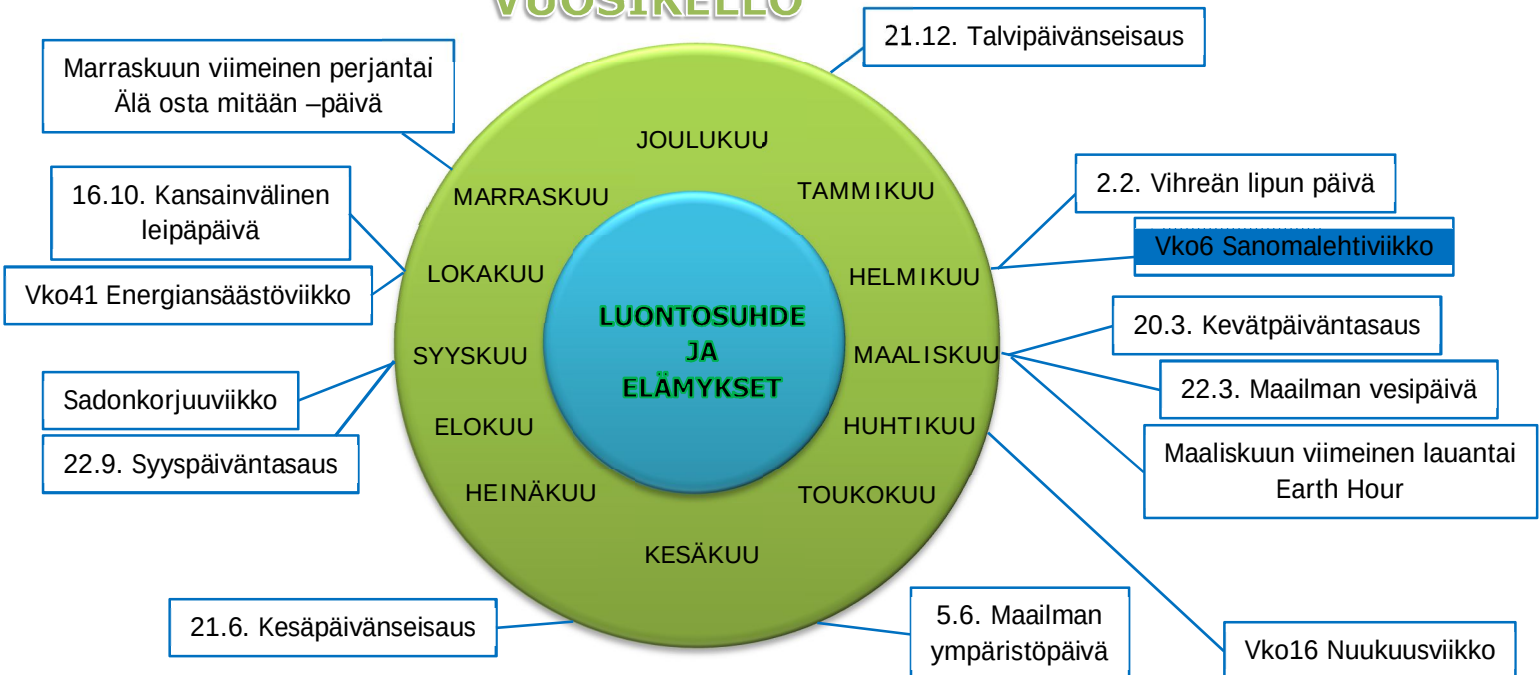
Ympäristökasvatus ja luonnontieto

Vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa painopisteteemana vuonna 2011 oli ympäristö- ja luonnontieto. Patotiellä päätimme keskittyä lajituntemukseen, koska kestävä kehityksen sisältöä olimme käsitelleet jo monelta kannalta Vihreän lipun projekteissa. Lajintunnuksen opetus varhaiskasvatuksesta lähtien on keskeinen osa kestävä kehityksen kasvatusta ja luonnonlukutaitoa sekä luontosuhteen luomista. Ympäriämme on monipuolinen koskematton ja rakennettu ympäristö.

Tärkeintä lajiston oppimisen kannalta on nähdä lajit luonnossa. Päiväkotimme pihalla on monipuolinen lajikirjo. Viljelemme pihalla olevalla pienellä puutarha-alueella vuosittain vihanneksia, yrttejä ja kukkia. Olemme mukana "Roska päivässä" liikkeessä. Joka toimintavuoden alussa haastamme huoltajat mukaan toimintaan ja lasten kanssa toteutetaan arjessa "roskakävelyjä". Lapsi oppii suojelemaan luontoa, kun hänelle on muodostunut kiinteä luontosuhde.

VUOSIKELLO

Liikunta

Liitämme liikunnan kiinteästi kestävään toimintaan. Psykomotorisena toimintana liikunta kehittää lasta kokonaisvaltaisesti. Lapsen oppimista ei voida erottaa psyykkiseksi, kognitiiviseksi, sosiaalseksi tai motoriseksi toiminnaksi, vaan kaikki osa-alueet nivoutuvat yhteen sekä ohjatussa, että vapaassa liikunnassa ja lisäävät lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

- lapsen luonnollista liikkumista ei perusteetta rajoiteta sisällä eikä ulkona
- liikkuminen lähiympäristössä tapahtuu pääsääntöisesti kävellen
- kaikilla ryhmillä on käytössään liikunnan perusvälineistö ja ne ovat helposti lasten saatavilla
- kannustamme huoltajia lisäämään arkiliikuntaa lastensa kanssa

Varhaiskasvatuksessa vahvistamme motorisia perustaitoja, joita ovat:

- tasapainotaidot: koukistus, kierto, ojennus
- liikkumistaidot: kävely, kiipeäminen, juoksu
- käsittelytaidot: vieritys, pyörittäminen, työntö

Näitä taitoja lapsi opettelee yksilöllisesti oman kehonsa kautta koko lapsuutensa ajan. Liikunta on lapsen perustarve. Patotien päiväkodissa painotamme, että se on onnistumisen kokemuksia, elämyksiä ja ilon tuntemisen lisäksi hengästymistä, hiekkä ja väsymystä.

Emotionaalisella alueella liikunta kehittää lapsen itseilmaisua, realistista ja myönteistä ajattelua. Lapsen karkea- ja hienomotoristen taitojen paraneminen kohottaa itsetuntoa, vahvistaa identiteettiä sekä lisää pätevyyden tunnetta ja käsitystä omista kyvyistä.

Sosiaalisessa kehityksessä painottuu yhteisöllisyys ja elävä vuorovaikutus. Ohjaamme lasta hyväksymään ja arvostamaan erilaisuutta. Samalla harjoitellaan hyviä tapoja. Liikunnalla voidaan vaikuttaa itsetuntoon, harkinnan ja vastuullisuuden voimistumiseen. Liikunnan puitteissa tarjoutuu mahdollisuuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja käsittelyyn.

Liikunnan fyysisellä alueella korostamme lapsen yksilöllisen fyysisen olemuksen hyväksymistä sellaisenaan ja suorituksen ohjaamista kehon vahvistamiseksi ja motoristen taitojen edistämiseksi. Liikunta vaikuttaa lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, ilontunteeseen ja terveyteen.

Tiedollisella alueella liikunta edistää ajattelun, luovuuden ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä. Vuorovaikutuksen kautta liikuntaleikit vahvistavat lapsen kielellisiä oppimisprosesseja. Visuaalisen ja auditiivisen ärsyketulvan vastapainoksi lapsi saa liikuntatuokioilla myös tunteita ja tasapainoistimuksia sekä rentoutusharjoituksia.

Varmistamme valinnoillamme, että kaikki lapset saavat mahdollisuuden päivittäiseen turvalliseen ja esteettömään liikkumiseen. Liikunnallinen elämäntapa omaksutaan valitsemalla hyötyliikuntaa esimerkiksi kävelyä linja-

autokuljetusten sijaan sekä liikkumalla mahdollisimman paljon koskemattomissa metsissä ja erilaisissa maastoissa. Osa lapsen tervettä itsetuntoa rakentuu oman kehon hallinnasta. Oppiminen helpottuu, jos lisäämme eri tilanteisiin motorista aktiivisuutta. Vaihteleva ja rikas varhaiskasvatusympäristö innostaa ja motivoi lasta liikkumaan. Myös riehakkaille ja vauhdikkaille leikeille on sisätiloissakin oltava paikkansa.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta rakennetaan johdonmukainen jatkumo perusopetukseen. Siirtymävaiheessa olemme tiiviissä yhteistyössä muun muassa erityislastentarhanopettajaan, eri terapeutteihin, asian tuntijoihin, huoltajiin ja koulun opettajiin uuden toimintaympäristön haasteiden tuntemiseksi (Uomarinteen koulu, Martinlaakson sekä Kaivokselan koulu). Oppilashuollolla edistämme lapsen tasapainoista kehitystä ja kasvua ja samalla tuemme lapsen oppimista. Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän kokouksissa kaksi kertaa toimintavuodessa päiväkodin johtajan kutsusta käsittelemme kouluun siirtymistä tai muita lasten kehitykseen liittyviä asioita yhdessä varhaiskasvatuksen edustajien, koulunedustajan, terveydenhuollon edustajan sekä huoltajien kanssa. Laadimme lapselle esiopetuksen oppimissuunnitelman yhdessä huoltajien kanssa, jotta takaamme esiopetuksen tavoitteiden jatkumisen perusopetuksessa ja esiopetuksesta kouluun eli Esko-tiedonsiirto sekä Sujuvasti kouluun -prosessin onnistumisen. Esiopetuksessa luomme pohjan lasten työskentelytaidoille, opettelutaidoille sekä elinikäiselle oppimiselle. Toimintaa toteutamme pienryhmittäin monipuolisissa oppimisympäristöissä.

Esiopetuksen keskeisenä akateemisten taitojen (kielellinen tietoisuus ja matematiikka) opettelumenetelmänä käytämme liikuntaa eri muodoissaan sisällä ja ulkona. Kielellinen tietoisuus herää ja matemaattiset käsitteet selkiytyvät liikunnan ohessa. Vihreän lipun päiväkotina olemme sitoutuneet toimimaan kestävän kehityksen periaattein yhteisesti suunniteltujen toimintatapojen mukaisesti. Metsäliikunta ja eri lajien tunnistaminen toteutuvat lukuisilla metsäretkillä. Kieli- ja vuorovaikutustaitoja harjaannutamme vertaisryhmässä, pienryhmätoiminnassa sekä lasten keskinäisissä monipuolisissa leikkitilanteissa. Esiopetuksessa teemme yhteistyötä sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien yhteistyötahojen kanssa.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Vantaalla maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään myös varhaiskasvatuksessa. Opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito ja /muut valmiudet eivät riitä esiopetuksen ryhmässä oppimiseen. Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset integroituvat päivittäin esiopetuksen toimintaan ja ryhmiin. Kuusivuotiaiden ryhmien perustamisperiaatteena pidämme tärkeänä mahdollisuuksien mukaan muodostaa vertaisryhmä. Suomen kielen sanastoa vahvistamme leikkimällä, pelaamalla pelejä sekä laulamalla. Käytämme paljon kuvia selkeyttämään sanojen merkityksiä. Valmistavan opetuksen järjestämisessä noudatetaan Vantaan varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa 6-vuotiaille.

5.8.3 Perhepäivähoidon järjestäminen

Patotien varhaiskasvatuksen toimintayksikköön kuuluu myös kunnallinen perhepäivähoito. Perhepäivähoito on lasten hoitoa yksityiskodissa. Perhepäivähoito on yksilöllinen ja kodinomainen hoitomuoto, joka on sopiva varsinkin pienille ja infektioherkille lapsille. Perhepäivähoitaja valmistaa itse ruuan ja huolehtii hoitopäivän aikana kodissa tehtävistä pienistä töistä, mikä osaltaan lisää kodinomaisuutta. Lapset oppivat kodin arkitoimintoja ja voivat osallistua kodin pieniin työtehtäviin. Juuri kodinomaisuus on yksi perhepäivähoidon vah-

vuus. Perhepäivähoitoryhmässä on eri-ikäisiä lapsia, jolloin lapset oppivat toimimaan yhdessä eri-ikäisten lasten kanssa. Pienessä neljän lapsen ryhmässä pienet ja isot muodostavat luonnollisen kaltaisia sisaruspareja ja suhteet kehittyvät kiinteiksi. Eri-ikäiset lapset toimivat malleina toisilleen sekä oppivat toisiltaan.

Patotien varhaiskasvatuksen toimintayksikön perhepäivähoidossa annetaan päivähoidon kasvatustavoitteiden mukaista varhaiskasvatusta sekä tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kehittymistä, kasvua ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Pienessä ryhmässä hoitajalla on erittäin hyvä mahdollisuus tukea lasta yksilöllisesti. Erityisesti lapsen kielellisen kehityksen tukemiseen on perhepäivähoidossa erinomaiset mahdollisuudet. Kodinomaisissa olosuhteissa hoitaja on lapsen lähellä jatkuvasti. Pieni ryhmä taas mahdollistaa lapselle kuulluksi tulemisen.

Perhepäivähoidossa noudatetaan kunnan varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja. Päiväkodin johtaja tukee hoitajaa pedagogisen toiminnan suunnittelussa toteutuksessa sekä arvioinnissa. Lapsen kehityksen tueksi perhepäivähoidossa on myös mahdollisuus käyttää kiertävän erityislastentarhanopettajan asiantuntemusta yhteistyössä huoltajan kanssa. Päivittäiset tapaamiset huoltajien ja perhepäivähoitajan kesken mahdollistavat lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen seuraamisen, tukemisen ja ymmärtämisen.

Patotien varhaiskasvatuksen toimintayksikön perhepäivähoitajat tekevät yhteistyötä arjessa ja käyttävät Myyrmäen tarjoamia palveluja monipuolistamaan toimintaa. He vierailevat lasten kanssa lähipäiväkodin lauluhetkillä tai liikuntatapahtumissa. Näin lapset saavat kokemuksia myös suurryhmästä. Hoitajat kokoontuvat päiväkodin johtajan kanssa kerran kuukaudessa yhteiseen tiimi-iltaan. Tiimi-ilta on hoitajien pedagogisen keskustelun, käytänteiden sekä tuen kohtaamisen foorumi.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Yhteisen pedagogisen arjen muodostuminen perustuu moniammatilliseen kasvattajayhteisöön. Pitkään yhdessä työskennellyt henkilöstö on luonut pohjan yksikön käytänteille ja yhteisille sopimuksille. Uudet työntekijät perehdytämme yksikön yhteisiin sopimuksiin, yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä muihin vantaalaisiin linjauksiin. Painotamme kehittävää työtettä ja aktiivisuutta arjen käytänteiden kyseenalaistamisessa. Hyvien käytänteiden jakaminen ja toiminnan arviointi on Patotien varhaiskasvatusyksikön vahvuus.

Syys- ja kevättoimintakauden aloitamme koko henkilöstön yhteisellä suunnitteluillalla. Yksikön toimintasuunnitelmaan nostamme syksyllä aina muutaman koko henkilöstöä sitouttavan kehittämiskohteen. Arviointiajankohdat ovat tammi- ja kesäkuussa. Kukin tiimi laatii lisäksi lapsiryhmäkohtaiset suunnitelmat. Toimintaa seurataan, arvioidaan ja suunnitellaan yhteisesti sovitussa rakenteessa. Koko yksikön edustuksellinen tiimi kokoontuu kolmen viikon välein. Kustakin tiimistä valitsemme edustajan edustukselliseen tiimiin. Tiimipalaverit pidämme viikoittain ja dokumentoimme ne yhteisesti käytössä olevalle pohjalle. Yksikön yhteistä pedagogista toimintaa kehittävää keskustelua toteutamme kasvatuskerhossa. Aiheena voi olla koulutuspalautte, yhteisen teeman syventäminen, ajankohtainen asia tai yhteisen käytänteen, sopimuksen luominen tai tarkentaminen. Tiimeissä on eri toiminta-alueiden vastuuhenkilöt, jotka kokoontuvat tarvittaessa tarkistamaan yhteistä toimintaa. Liikunta-, luonto- ja kestävän kehityksen toimintaa ohjaavat yhdessä tehdyt vuosikellot.

sikön yhteistä pedagogista toimintaa kehittävää keskustelua toteutamme kasvatuskerhossa. Aiheena voi olla koulutuspalautte, yhteisen teeman syventäminen, ajankohtainen asia tai yhteisen käytänteen, sopimuksen luominen tai tarkentaminen. Tiimeissä on eri toiminta-alueiden vastuuhenkilöt, jotka kokoontuvat tarvittaessa tarkistamaan yhteistä toimintaa. Liikunta-, luonto- ja kestävän kehityksen toimintaa ohjaavat yhdessä tehdyt vuosikellot.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat Vantaan kaupungin sivistys-, -sosiaali-, terveys- ja perhepalvelut, kulttuuri- ja liikuntatoimi, seurakunnat ja järjestöt. Patotien päiväkotikäyttöön käyttää runsaasti Myyrmäen eri liikuntatiloja ja vieraillee paikallisissa lastenteattereissa. Päiväkotimme tekee yhteistyötä vanhusten päivätoimintayksikön kanssa. Vierailemme lähikirkossa kirkkopyhien aikaan. Lisäksi päiväkotikäyttö ja perhepäivähoitajat sekä avoimet päiväkodit ovat ajoittain yhteistyössä keskenään.

7.2 Hyvinvointityö

Patotien toimintayksikössä pidämme huolen lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista riippumatta ryhmärajoista. Lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kuuluu kiusaamiseen puuttuminen. Kiusaamiseen puuttuminen tarkoittaa lasten kanssa yhteisten sopimusten laadintaa sekä keskustelua yhdessä lasten sekä huoltajien kanssa. Toiminnan suunnittelun pohjana on Vantaan varhaiskasvatukseen laadittu hyvinvointityön malli. Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisen perustana toimivat kasvattajien tekemät havainnot lapsista sekä dokumentointi. Lasten osallisuus ja kuuleminen sekä yksilöllinen huomioiminen ryhmäkasvatuksen rajoissa ovat myös tärkeät osat lasten hyvinvointityössä. Lasten hyvinvointityötä edistävät yksikömmme yhdessä sopimat toimintatavat ja rakenteet.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma kertoo yhteisestä tavastamme toteuttaa arjen varhaiskasvatustyötä. Päivittäiset kohtaamiset lasten huoltajien kanssa ovat tärkeitä ja arvokkaita tapoja viestittää huoltajille lapsen varhaiskasvatuksen toteutumisesta sekä yksikkömmme toiminnasta. Näiden kahden viestintätavan väliin on Patotien yksikössä otettu käyttöön muutamia vakiintuneita käytänteitä kertoa ajasta. Toimintakauden alussa perheille jaetaan syksyn ja kevään toiminnan runkosuunnitelma. Kukin ryhmä täydentää yhteistä suunnitelmaa oman ryhmän suunnitelmilla. Ryhmissä on näkyvillä viikkosuunnitelmat. Päivittäisissä kohtaamisissa huoltajien kanssa kerromme lapsen päivästä ja haastamme myös isommat lapset itse pohtimaan päivän kulkua, tapahtumia ja tekemisiä. Toteutunutta toimintaa esitämme myös paljon kuvallisena viestinä, valokuvina ja kuvina digi-kehityksessä. Yksikön tiedottaminen tapahtuu pääsääntöisesti sähköpostilla. Viikkosuunnitelmat lähtevät perheille sähköisesti. Myös paperiversion haluavat huoltajat on huomioitu. Päiväkodin tiedotteissa kerromme huoltajille myös varhaiskasvatuksen pedagogisista sisällöistä, Vantaan painopistetyöskentelyn toteuttamisesta sekä sen pedagogisesta merkityksestä lapsille. Tiedotamme Vihreän lipun ja kestävä kehityksen toiminnasta myös usein.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Patotien varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Patotien päiväkoti ja perhepäivähoito
Patotie 8, 01600 Vantaa
Puh: 09-83928797

15 § Muut esille tulleet asiat

Opetuslautakunta 20.1.2014 § 15

Päätös:

Päätettiin antaa sivistystoimelle tehtäväksi valmistella lautakunnalle vastaus seuraaviin selvityspyyntöihin:

Jäsen Vaula Norrenan selvityspyyntö:

Mikä on Montessori-luokkien ja Montessori-pedagogiikan tilanne ja tulevaisuus Vantaalla?

Miten sivistysvirasto huolehtii, että Montessori-luokat ja -pedagogiikka ovat laadukkaita ja Montessori-linjan mukaisia Vantaalla?

Montessori-luokkien oppilasmäärä on vähentynyt noin 50:stä 32 oppilaaseen sinä aikana, kun Montessori-luokat on siirretty Tikkurilasta ensin Jokiniemeen ja sitten Kuusikon kouluun.

Kuulemma Kuusikossa Montessori-pedagogiikasta on suurelta osin luovuttu Montessori-luokilla 3.-6. ja opetus on ollut tavanomaista lähikouluopetusta. Tähän tyytymättöminä ovat monet perheet siirtäneet lapsensa pois Montessori-luokalta lähikouluun.

Juuri veso-koulutuksessa todettiin, että tulevaisuuden koulussa oppiminen on vähemmän opettajaohjoista ja enemmän oppilaskeskeistä - kuten Montessori-pedagogiikassa on aina ollut. Miten Montessori-pedagogiikka saadaan toimimaan Kuusikon koulussa?

Jäsen Jari Jääskeläisen selvityspyyntö:

Vantaa on viimeinkin saanut talven, ladut ja jäät alkavat olla kunnossa ja lapset pääsevät talviliikuntalajien pariin koulujen liikuntatunneilla.

Havukosken koulun sulkeminen ja oppilaiden siirtyminen toisiin kouluihin remontin ajaksi aiheuttaa uutta päänsä vaivaa oppilaiden vanhemmille, joiden lapset tulevat "sijais" kouluun mukanaan sukset, monet taikka luistimet.

Useammat oppilaat ovatkin huomanneet, että lukollisia kaappeja ei enää uusille oppilaille riitä.

Mikä on kaupungin vastuu, jos uudet pukin tuomat luistimet katoavat, ne ei tässä tapauksessa voi tulla huoltajien piikkiin.

Helpoin, halvin ja nopein tapa olisi, jos lukollisia kaappeja tuotaisiin Havukosken koululta riittävästi esimerkiksi Koivukylän, Päiväkummun ja Rekolanmäen kouluille.

Täytäntöönpano: hallintopalvelut
perusopetuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje 1/ Oikaisuvaatimus

Tässä kokouksessa tehtyyn päätökseen tyytymätön voi tehdä oikaisuvaatimuksen, ellei muutoksenhakuohjeen kohdan 7. Oikaisuvaatimus-/ valituskielto alakohdissa 7.1 tai 7.2 toisin mainita.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus on jätettävä **Vantaan kaupungin opetuslautakunnalle**.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on jätettävä **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen viranomaiselle

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava oikaisuvaatimuksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Oikaisuvaatimusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Opetuslautakunta
Asematie 7, 01300 Vantaa
puhelin: 09 8392 2184, faksinumero: 09 8392 4163
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
virka-aika: klo 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 2/ Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Tässä kokouksessa oikaisuvaatimuksen johdosta annettuihin **päätöksiin §:t - tyytymätön voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.**

Valituksen voi tehdä vain oikaisuvaatimuksen tekijä, tai mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Kunnallisvalitus on jätettävä **Helsingin hallinto-oikeudelle.**

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 90 euroa.

Valitusaika

Valitus on jätettävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta.

- **Kunnan jäsenen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.
- **Asianosaisen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Valituksen toimittaminen viranomaiselle

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää virallisesti oikeaksi todistettu ote pöytäkirjasta sen päätöksen kohdalla, johon vaaditaan muutosta. Valituksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen valitus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava valituksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Valitusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3/ Hallintovalitus aluehallintovirastoon

Tässä kokouksessa tehtyihin päätöksiin §:t - saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti aluehallintovirastoon.

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Valituskirjelmä on toimitettava **aluehallintovirastolle 14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

Omalla vastuullaan valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Valituskirjelmä on jätettävä postiin niin ajoissa, että se ehtii perille virka-aikana ennen valitusajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan lähettää myös sähköisenä.

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituskirjelmään on liitettävä:

- päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, milloin päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä jo aikaisemmin ole toimitettu viranomaiselle

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Asiamiehen, ellei tämä ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valituskirjelmään valtakirja. Lähetettäessä valituskirjelmä sähköisenä asiakirjana, allekirjoitusvaatimuksen täyttää ainakin sellainen kehittynyt sähköinen allekirjoitus, joka perustuu laatuvarmenteeseen ja on luotu turvallisella allekirjoituksen luomisvälineellä. Sähköinen allekirjoitus edellyttää sähköisen henkilökortin, joka on kuvallinen henkilöllisyystodistus, johon on lisätty käyttäjänsä sähköisen asiointitunnuksen (SATU) sisältävä mikrosiru, käyttämistä.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Päätöksen tiedoksisaanti

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Yhteystiedot:

Aluehallintoviraston osoite:

käyntiosoite: Ratapihantie 9

postiosoite:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

PL 110

00521 Helsinki

puhelinvaihe: 020 636 1040

sähköpostiosoite: kirjaamo.etela@avi.fi

aukioloaika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 4/ Hallintovalitus hallinto-oikeudelle

Tässä kokouksessa tehtyihin päätöksiin §:t - saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Valitus on jätettävä **Helsingin hallinto-oikeudelle 14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta.

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää alkuperäinen tai jäljennös päätöksestä, johon haetaan muutosta. Lisäksi valitukseen tulee liittää todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta, sekä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää.

Valituksesta on käytävä ilmi, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä.

Valitusasiakirjat on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 90 euroa.

Päätöksen tiedoksisaanti

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 5/ Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn kunnan viranomaisen (hankintayksikkö) päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle hankintalain 81 ja 83 §:issä tarkoitetun vaatimuksen hankintaoikaisusta tai kuntalain 89 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Oikaisua koskevan vaatimuksen voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen voi lisäksi tehdä kunnan jäsen.

Määräaika oikaisua koskevien vaatimusten tekemiselle

Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

- **Asianosaisen** katsotaan saaneen hankintapäätöksen oheisasiakirjoineen tiedoksi sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaanitodistukseen merkittynä aikana.

- **Kunnan jäsenen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Hankintaoikaisun ja oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hakemukseen on merkittävä oikaisua vaativan ja kirjelmän laatijan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu ja/tai oikaisuvaatimus toimitetaan osoitteeseen

Vantaan kaupungin kirjaamo
Opetuslautakunta
Asematie 7
01300 Vantaa
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163
Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 6/ Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnysarvon.

6.1 Oikaisuohje

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintalain 81-83 §:n mukaan **hankintayksikölle** kirjallisen hankintaoikaisun. Hankintaoikaisun voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Hankintaoikaisun tekoaika

Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiannotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisun sisältö

Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Opetuslautakunta
Asematie 7, 01300 Vantaa
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puh. 09- 8392 2184, 050- 318 1625, fax: 09- 8392 4163
Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireille tulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

6.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puutejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden kuluessa** hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiannotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Hakemuksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa 6.1 mainittuun osoitteeseen.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
puh. 029 56 43300
fax. 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Muutoksenhakuohje 7/ Oikaisuvaatimus-/ valituskielto

7.1

Tässä kokouksessa tehtyyn, **hankintaoikaisua koskevaan päätökseen** § -, ei saa hakea muutosta.

7.2

Päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa sekä päätöksistä §:t, ei kuntalain 91 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.